

EKLER

EK-1. Subhîzâde Feyzî Dîvânî'nın Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü

SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU

- 1) Sözlük alfabetik sıraya uygun olarak düzenlenmiştir.
- 2) Madde başları koyu bir şekilde altı çizili olarak yazılmıştır.
- 3) Madde başlarında Türkçe olmayan tamlamalar, kalıp ifadeler, ikilemeler, birleşik fiiller ve bazı özel kullanımlar birlikte alınmıştır. Türkçe tamlamalardaki kelimeler tek tek anlamlandırılmıştır.
- 4) Kelime türüne ilişkin açıklamalar sözlükte belirtilmemiştir.
- 5) Sözlükte kelimelerin aldığı ekler madde başının altında türü belirtilmeden gösterilmiştir.
- 6) Kelimelerin geçtiği nazım şekli, nazım şeklinin numarası ve mısra sırası madde başının altında belirtilmiştir.
- 7) Sözlükte aynı yapıların metin içerisindeki kullanımları alt alta gelecek şekilde örneklendirilmiştir.
- 8) Madde başlarında kullanılan kelime veya kelime gruplarının örnekleri anlam bütünlüğünü sağlamak açısından beytin tamamı verilerek gösterilmiştir.
- 9) Madde başlarının anlamlandırılmasında öncelikle gerçek anlam verilmiş olup, II işaretinden sonra kastedilen diğer anlam yazılmıştır. Bazı maddelerde bağlama dikkat çekmek amacıyla () işaretleri arasında açıklama yapılmıştır.
- 10) Her madde başından sonra ifadenin geçtiği sözlüğe atıf yapılmamıştır. Kelimelerin anlamları için başvuru kaynaklar genel kaynakça başlığıyla bütün olarak verilmiştir.

SÖZLÜK

A

āb:

1. ābı:-ı

Tarih 46

Mısra: 2

Su (çeşme).

Şāhibü'l-hayra vire ecrini Feyyāz-ı Ezel
Habbazā kıldı maḥallinde bu ābı icrā

2. āb:

Lugaz 13

Mısra: 5

Su.

Maḥv olur cismi göre keşretle āb
Eylemez te'şir tāb-ı āfītāb

3. āb:

Matla 7

Mısra: 2

Su.

Cām-ı şahbādan dil-i zārum degüldür neşve-
yāb
Yād-ı la'lüñle mey-i gül-fām olur nüş itsem āb

4. āb:

Tahmis 3

Mısra: 18

Su.

Oldı kettān-ı gama ey şūḥ nūr-ı māhtāb
Mest olurum yād-ı la'lüñle eger nüş itsem āb

5. ābı:-ı

Tarih 49

Mısra: 8

Su.

Bir teşne gelüp hātif-i kudsī didi tārīḥ
Rūḥ-ı Hüseyin şād ola nüş eyle bu ābı

6. ābı:-ı

Tarih 81

Mısra: 6

Su.

Nüş iden dil-teşneler bulur hayāt-ı cāvidān
Ābı Kevşerdür anuñ güyā ki 'ayn-ı dil-güşā

āb ol:-

1. āb ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Su olmak, suya dönüşmek.

Huşk-ı nihāli bir nigeḥi perveriş ider
Yād itse luṭfuñ aḥker-i sūzānı āb olur

āb u hevā:

1. āb u hevā:

Tarih 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Su ve hava. İl iklim.

Mürtefi'dür ol kadar bu cāy-ı pāk
Bunda cem' olmuş güzel āb u hevā

ābād id:-

1. ābād ide:-e

Matla 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*İmar etmek, bayındır hale getirmek,
onarmak. İl yüzünü güldürmek, mutlu etmek.*

Derd-i 'aşk ile ḥarāb oldı dil-i üftāde
Kālb-i vīrānumı ābād ide Mi'mār-zāde

2. ābād idüp:-üp

Gazel 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Yüzünü güldürmek, mesut etmek. İl imar
etmek, onarmak, yeniden yapmak.*

Kudümüñdür şeref-baḥş-ı dil-i nāşād hoş
geldüñ

Dil-i vīrānemi cānā idüp ābād hoş geldüñ

abdāl-i çerh:

1. abdāl-i çerhe:-e

Kaside 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Gök derviş (gökyüzü).

Dāğlardur mihr ü meh abdāl-i çerhe güyiyā
Süziş-i 'aşkıyla eyler zīnet-i ser rüz u şeb

'Abdi Efendimüz:

1. 'Abdi Efendimüz:-müz

Tarih 50

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

18.yy' da reisülküttap ve tarihçi.

Düşdi bir şevk ile tārīh-i kudūmı oldı
'Abdi Efendimüz 'izz ile re'īsü'l-küttāb

'abd-i kemīni:

1. 'abd-i kemīni:-i

Kaside 6

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

En aciz kul.

Eylerse intisāb der-i luṭfına eger
'Abd-i kemīni pādīşeh-i Cem-cenāb olur

'abd-i za'īf:

1. 'abd-i za'īf:

Tarih 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aciz kul. İl şair (Subhizade Feyzi).

Habbezā menzil-i feraḥ-güster
Seyr idüp Feyziyā bu 'abd-i za'īf

'Abdullāh:

1. 'Abdullāh:

Tarih 58

Mısra: 1

Abdullah Çelebi, özel isim.

Şakaluñ geldi mübārek ola ey 'Abdullāh
Eyledüñ sünneti icrā ola baḥtuñ da sa'īd

2. 'Abdullāh:

Tarih 84

Mısra: 10

Abdullah (özel isim).

Ḳudūmın gūş idince bir du'ā ile didüm tārīḥ
İlāhī ola devletle mu'ammer geldi 'Abdullāh

āb-ı cān-baḥşın:

1. āb-ı cān-baḥşın:-ın

Tarih 36

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hayat veren su.

Āb-ı cān-baḥşın içenler tāze cān bulsa revā
Ḥabbezā cāy-ı laṭīf ü 'ayn-ı kevşerdür revān

āb-ı dilkeş:

1. āb-ı dilkeş:

Tarih 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül çelen, cezbeden su.

Nūş idüp dil-teşneler anuñ didi tārīḥini
Āb-ı dilkeş bī-bedel 'ayn-ı ḥayāt-ı cānfezā

2. āb-ı dilkeş:

Tarih 59

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül çelen, cezbeden su.

Seyr idüp itmāmını Feyzī didüm tārīḥini
Āb-ı dilkeş menba'-ı 'ayn-ı ḥayāt-ı bī-bedel

āb-ı ḥayāt:

1. āb-ı ḥayāt:

Tarih 90

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Hayat suyu, can veren su. İl içeni
ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.*

Geldi bir dil-teşne tārīḥin didi Feyzī anuñ
Nūş idüñ bu 'ayn-ı Zemzemden zihī āb-ı ḥayāt

2. āb-ı ḥayāt:

Gazel 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan
efsanevi su. İl (sevgilinin) yüzü.*

Çīn-i pīşānuñ ḡazab-nāk olsa olur mevc-ḥīz
Māhi-i āb-ı ḥayāt ebrūña dilber teşnedür

āb-ı ḥayāt-āver:

1. āb-ı ḥayāt-āver:

Tarih 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hayat veren su (ölümsüzlük suyu, ab-ı hayat bağlamında).

Zihī 'ayn-ı müferriḥ bī-bedel āb-ı ḥayāt-āver
Virür her ḳaṭresi anuñ şafā-yı ḥālet-efzāyı

āb-ı hayāt-efzā:**1. āb-ı hayāt-efzā:****Tarih 18**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hayat veren su (ölümsüzlük suyu bağlamında).

Habbezā āb-ı hayāt-efzā güzel ‘ayn-ı laṭīf
Oldı bu ‘ayn-ı şafā-efzā maḥallinde binā

2. āb-ı hayāt-efzā:**Tarih 43**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hayat veren su (ölümsüzlük suyu bağlamında).

Güzel ‘ayn-ı şafā-āver zihī āb-ı hayāt-efzā
Olurdu rūḥ-baḥşā teşnegānuñ ḳalbine gūyā

āb-ı hayātı:**1. āb-ı hayātı:-ı****Kaside 4**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Hayat suyu, can veren ölümsüzlük suyu.

Mesned-ārā-yı hüner-mend Mesīḥü’l-enfās
Ḥāme-i luṭfı ider āb-ı hayātı icrā

āb-ı hayāt-ı cānfezā:**1. āb-ı hayāt-ı cānfezā:****Tarih 81**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Cana can katan hayat suyu.

Seyr idüp itmāmını Feyzī didüm tārīḥini
‘Ayn-ı dilkeş bu güzel āb-ı hayāt-ı cānfezā

āb-ı hayvān:**1. āb-ı hayvān:****Tarih 64**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına
inanılan efsanevi hayat suyu.*

Āb-ı hayvān oldı cārī ‘āleme
Ḳaṭresi reşk-āver-i Nīl ü Furāt

āb-ı kevserle:**1. āb-ı kevserle:-le****Tarih 27**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cennet'te bulunduğuna inanılan Kevser suyu. II Ölümsüzlük suyu.

Āḥiretde āb-ı Kevserle dehānın ter ider
Ola bu ‘ayn-ı hayāt-efzāsı makbül-i Ḥudā

āb-ı laṭīf:**1. āb-ı laṭīf:****Tarih 55**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ferahlatan yumuşak içimli su.

Habbezā çeşme-i pākīze zihī āb-ı laṭīf
Oldı bā’ış bu güzel çeşmeye bir nīgū zāt

2. āb-ı laṭīf:**Tarih 66**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yumuşak içimli su.

Güş idince teşnegān Feyzī didi tārīḥini
‘Aynıdur ‘ayn-ı hayātuñ bu güzel āb-ı laṭīf

āb-ı laṭīf ü dil-güşā:**1. āb-ı laṭīf ü dil-güşā:****Tarih 32**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ferahlatan yumuşak içimli su.

Öyle bir āb-ı laṭīf ü dil-güşā
Lezzeti gūyā anuñ ḳand-ı nebāt

āb-ı muşaffā:**1. āb-ı muşaffā:****Tarih 24**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Saf, temiz su.

Güzel āb-ı muşaffā nüş idüp Feyzī didüm tārīḥ
Bedīd oldı bu mā’-i dil-güşādur ‘ayn-ı
Zemzemdür

āb-ı muşaffāyı:**1. āb-ı muşaffāyı:-y, -ı****Tarih 28**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Saf, temiz su.

Görüp itmâmını anuñ didi târîhini hâtif
Bu ‘ayn-ı cânfezâdur nûş idüñ âb-ı muşaffâyı

âb-ı muşaffâ-yı laţif:

1. âb-ı muşaffâ-yı laţif:

Tarih 4
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Yumuşak içimli duru su.

Rûh-bağş-ı teşnegân âb-ı muşaffâ-yı laţif
Reşk iderdi kıatre-i nâcîzine Nîl ü Furât

2. âb-ı muşaffâ-yı laţif:

Tarih 81
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
İçimi hoş temiz su.

Rûh-bağşâdur hemân âb-ı muşaffâ-yı laţif
Oldı bu ‘ayn-ı hayât-efzâ mağallinde binâ

âb-ı pāk-i dil-güşâ:

1. âb-ı pāk-i dil-güşâ:

Tarih 18
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Ferahlatan temiz su.

Feyziyâ güş eyleyüp itmâmını hâtif didi
Âb-ı pāk-i dil-güşâ ‘aynû’l-hayât-ı cânfezâ

2. âb-ı pāk-i dil-güşâ:

Tarih 36
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Ferahlatan temiz su.

Rûh-ı Mevlânâ için bu âb-ı pāk-i dil-güşâ
Oldı cārî şâd olur nûş eyleyen dil-teşnegân

âb-ı revân-bağşı:

1. âb-ı revân-bağşı:-ı

Tarih 43
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Hayat, can veren su.

Görüp âb-ı revân-bağşı didi târîhini Feyzî
Revân oldı sebîl-i bî-bedelden nûş olunsun mâ’

âb-ı revân-ı cânfezâ:

1. âb-ı revân-ı cânfezâ:

Tarih 47
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Cana can katan su.

Nûş idüp Feyzî didüm târîh-i itmâmın anuñ
Menba’-ı ‘ayn-ı hayât âb-ı revân-ı cânfezâ

âb-ı şâf u cânfezâ:

1. âb-ı şâf u cânfezâ:

Tarih 5
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
İçî ferahlatan temiz, saf su.

Teşnegân-ı ‘âlemi sırâb ider
Öyle cārî âb-ı şâf u cânfezâ

âb-ı şâf u dil-güşâ:

1. âb-ı şâf u dil-güşâ:

Tarih 68
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Ferahlatıcı ve temiz su.

Feyzi pür-sevķ ile târîhin didüm
Âb-ı şâf u dil-güşâ ‘aynû’l-hayât

âb-ı sebîli:

1. âb-ı sebîli:-ı

Tarih 4
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Sebil suyu (hayır için su dağıtılan taş yapı bağlamında).

Böyle bir âb-ı sebîli görmedi çeşm-i cihân
Eylemez dil-teşneler ‘aynu’l-hayâta iltifât

âbile:

1. âbile:

Tahmis 1
Mısra: 24
Su kabarcığı.

Hevâ-yı ‘aşkuñ ile cûşa geldi ey perî bâde
Hâbâb-âsâ degüldür âbile etrâf-ı şahbâda

aç:-

1. **açar:-ar****Gazel 20**

Mısra: 4

Açmak (sırrını söylemek, açıklamak bağlamında).

Derîde dâmen-i Yûsuf yed-i Zelîhâdan
Açar mı râzını olmasa 'âşîkân güstâh

2. **açsa:-sa****Gazel 113**

Mısra: 9

Açmak (göz önüne sermek, göstermek bağlamında).

Seyr iderken rüyını açsa o mehrü sînesin
Feyzi-i zâra olur seyrân seyrân üstüne

3. **açıldı:-ıl, -dı****Tarih 82**

Mısra: 2

Çiçek açmak.

Bi-hamdillâh gülistân-ı cihândan zâhir
olmuşdur
Açıldı gönçe-i makşûd şad gûne letâfetle

ac u tok:1. **ac u tok:****Lugaz 1**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aç ve tok.

Kim tokunsa cismine efgân ider
Ac u tok bu 'âlemi seyrân ider

'acâyib:1. **'acâyib:****Gazel 113**

Mısra: 8

Tuhaf, hayret verici, şaşırtıcı.

Dil tehî olmaz gam u renc-i elemnden dem-be-
dem
Bir 'acâyib hânedür mihmân mihmân üstüne

2. **'acâyib:****Kaside 10**

Mısra: 52

Tuhaf, hayret verici, şaşırtıcı.

Olaydı Feyzi mâlik bir kümeyt-i pâke
sultânüm
'Acâyib cilver seyr itdürürdi çeşm-i a'dâya

'aceb:1. **'acebdür:-dür****Gazel 71**

Mısra: 2

Nasıl iştir! II şaşılacak şey!

O mehveşüñ ruhı zülf-i niķābdan mahzûz
Mişāl-i mihr 'acebdür şehābdan mahzûz

2. **'aceb:****Gazel 63**

Mısra: 8

Acaba... mıdır?

Şifâ-sâz-ı leb-i la'lüñ ümîd eyler dil-i nâçâr
'Aceb bîmârdur cānâ talebkâr-ı devā olmuş

3. **'aceb:****Gazel 67**

Mısra: 2

Acaba... mıdır?

Gönül âşüfte oldu zülf-i 'anber-būya
varmışmış
'Aceb Mecnündür ol Leyli-i dil-cūya
varmışmış

4. **'acebdür:-dür****Matla 32**

Mısra: 1

Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.

Olmadı ber-kef 'acebdür sâķiyâ cām-ı neşât
Bilmedi mest-i maḥabbet neydügin kām-ı
neşât

5. **'aceb:****Tarih 74**

Mısra: 6

Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.

Bedîdâr oldu bir pākîze gevher şulb-i pākinden
'Aceb gevher-nümâdur kân-ı pākî Âl-i
'Osmānuñ

6. **'acebdür:-dür****Tarih 77**

Mısra: 16

Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.

Nigāh-ı iltifātuñ mahv ider çok derd ü âlāmı
Derūnumda 'acebdür dem-be-dem bir gam
hüveydâdur

7. **'aceb:****Gazel 28**

Mısra: 2
Acaba.

Ne şehriñ hūbısın derd-āşinā-yı miñnetüñ
kimdür
‘Aceb nezzāre-düz-ı mihr-i rüy-ı ʔal‘atüñ
kimdür

8. ‘aceb:
Gazel 91
Mısra: 9
Acaba.

O şüh-ı ‘işve ‘aceb Feyzi nemden āzürde
Gözümde eşk-feşān mācerā nedür bilmem

9. ‘acebdür:-dür
Gazel 104
Mısra: 5
Acaba.

‘Acebdür muʔtarib mānend-i murğ-ı nīm-
bismil dil
Halāşa yokdur imkān ol perīnūñ kayd-ı
bendinden

10. ‘aceb:
Gazel 118
Mısra: 10
Acaba.

Sezā-yı vuşlatı itmez seni o şüh da Feyzī
Vişāl-i yāre sezā kim ‘aceb bilinmedi ʔaldı

11. ‘aceb:
Gazel 126
Mısra: 2
Acaba.

Feyz-baḥşā-yı dil ü cāndur semā‘-ı Mevlevī
Cevher-i ‘aşka ‘aceb kāndur semā‘-ı Mevlevī

12. ‘aceb:
Kaside 3
Mısra: 63
Acaba, nasıl.

Dem-be-dem kārımız ‘işyān ‘aceb rüz-ı ḥisāb
Nic’olur ḥālüm eyā pādīşeh-i Sidre-mekān

13. ‘aceb:
Tarih 83
Mısra: 1
Acaba, nasıl.

‘Aceb dervīş-i dil-rīş idi Fennī gitdi dünyādan
Mekānın dār-ı firdevs ide anuñ Ḥazret-i Mevlā

14. ‘aceb:
Tarih 40
Mısra: 4
Çok.

Ṭarḥını seyr idicek Feyzi didüm tārīḥını
Ne güzel ḥāne-i zībende ‘aceb cāy-ı şafā

15. ‘aceb:
Rübai 22
Mısra: 3
Hayret, şaşılacak iş.

Görmedi mey-i vuşlat-ı dildārı ‘aceb
Olmadı göñül neşve-ver-i kām-ı neşāṭ

16. ‘aceb:
Kaside 9
Mısra: 40
Şaşırtıcı, şaşılır (şey).

Hezār bendeleri buldı ḥayli neşv ü nemā
‘Aceb mi bār-ver olsa bu günde naḥl-i murād

‘aceb ki:

1. ‘aceb ki:
Gazel 71
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Tuhaf, şaşılacak şey.

‘Aceb ki sīneñi pīrāhenüñle setr itdūñ
Ketān ne mümkün ola māhtābdan maḥzūz

‘aceb kim:

1. ‘aceb kim:
Gazel 65
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Şaşılır.

‘Aceb kim sūḥte olmazdı cismüm nār-ı
‘aşkuñdan
Olurdu dem-be-dem ey māhrū benden feşān
āteş

‘aceb mi:

1. ‘aceb mi:
Gazel 6
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Derūnum pāre pāre ey perī tīg-ı nigāhuñla
‘Aceb mi olsa eşk-i dīde-i ter la‘l-gün peydā

2. 'aceb mi:

Gazel 56

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tuhaf mı, şaşılır mı.

'Aceb mi silsile-cünbân-ı 'aşk-ı yâr olsam
Hayâl-i zülf daği dîdeden cüdâ düşmez

3. 'aceb mi:

Gazel 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tuhaf mı, şaşılır mı (Şaşılmaz).

'Aceb mi ârzu-yı neşve-i şarâb iderüm
Cihânda teşne-dilüm ben ümîd-i âb iderüm

4. 'aceb mi:

Gazel 105

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tuhaf mı, şaşılır mı.

Devâ-yı derd-i serdûr bûyî ta'îr-i demâg eyler
'Aceb mi düşmese câm-ı mey elden vakt-i
deydür bu

5. 'aceb mi:

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tuhaf mı, şaşılır mı (şaşılmaz).

'Aceb mi lâle sünbül dâğ-ı zaḥmın âşikâr itse
Benefşe kâmet-i ḥam-geşte 'arz eylerdi
dünyâya

6. aceb mi:

Gazel 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tuhaf mı, şaşılır mı.

Şeb-i târik-i gamda kaldı dil zülfün hevâsıyla
Aceb mi olmasa şubḥ-ı ümîde bir şehir peydâ

açıl-:

1. açılmaz:-maz

Gazel 103

Mısra: 3

*Açılmak (gözün açılması görür hale
gelmesi bağlamında).*

Açılmaz çeşmimiz kuhl olmayınca dörd-i
mey sâkî
Olur câm-ı şafâ-baḥşâyı görsek dîdemüz rûşen

'acz:

1. 'acz:

Kaside 3

Mısra: 59

*Gücü yetememe durumu, güçsüzlük,
acizlik, zayıflık.*

Yine şad 'acz ile endâhte-i hayret olur
'Arşa-i ma'nide eylerse ne deñlü cevân

a'dâ:

1. a'dâya:-ya

Gazel 111

Mısra: 7

Düşmanlar. II rakipler.

İder a'dâya 'âkıbet te'sîr
Bîhisâb inkisâr var dilde

2. a'dâyı:-y, -ı

Tarih 22

Mısra: 9

Düşmanlar. II rakipler.

Mürde diller şad olup a'dâyı gam-gîn eyledi
Cây-gîr idi peyâm-ı fethi dilde güyiyâ

3. a'dâsı:-s, -ı

Tarih 34

Mısra: 2

Düşmanlar. II rakipler.

Hızır Paşazâde mîr-i muhterem zâtın Hudâ
Hıfz ide âfâtdan a'dâsı ola zîr-i hâk

4. a'dâsı:-s, -ı

Tarih 56

Mısra: 8

Düşmanlar. II rakipler.

Bir şevk ile iki güzel târîḥ oldu bî-bedel
Şad oldu erbâb-ı düvel a'dâsı ola hâk-i râh

5. a'dânuñ:-nuñ

Tarih 74

Mısra: 4

Düşmanlar. II rakipler.

Serîr-i taḥt-ı 'âlîde mu'ammer eyleye Mevlâ
İde şemşîr-i kahrı cismini şad çâk a'dânuñ

6. a' dāsınuñ:-s, -ı, -nuñ

Tarih 85

Mısra: 2

Düşmanlar. II rakipler.

Mu'ammer eyleye Vaḥdī Efendī-zādeyi Mevlā
Ola a' dāsınuñ dār-ı cihānda ḥālī dīgergün

a' dā-yı dīn:

1. a' dā-yı dīn:

Tarih 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Din düşmanları.

Cünd-i İslāmı muẓaffer eyleye dā'im Ḥudā
Dem-be-dem a' dā-yı dīn olsun cihānda ḥāk-i
rāh

a' dā-yı ğam u miḥnet:

1. a' dā-yı ğam u miḥnet:

Gazel 82

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dert ve keder düşmanı.

Zaferyāb olmadı 'uşşāka a' dā-yı ğam u miḥnet
İdersin ceyş-i derd-i 'āşıkı berbād ḥoş geldüñ

a' dā-yı le'imūñ:

1. a' dā-yı le'imūñ:-iñ

Kaside 4

Mısra: 67

Kelime Tipi: -

Alçak düşmanlar.

Ḥāksār eyleye a' dā-yı le'imūñ dā'im
Tūl-i 'ömr ile riyāsetde muḳīm ide Ḥudā

'add olun-:

1. 'add olunması:-ma, -sı

Kaside 5

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Kabul edilmek, dikkate alınmak.

Bendegānuñ ḥaddi yok vaşf eylemek emr-i
ba'īd

'Add olunması muḥāl endişedür ānuñ şehā

'aded:

1. 'adedle:-le

Lugaz 14

Mısra: 10

Adet, tane.

Kim şorarsa bu rāz-ı mektūmı
Ola yüz beş 'adedle ma'lūmı

Ādem:

1. Ādem:

Gazel 39

Mısra: 3

*Hız. Adem, ilk insan, ilk peygamber. İl
insan.*

Ādem şanur ki Kevşer-i tesnīmdür suyu
Vaḳt-i bahār gülşen-i cennet Ḥişārdur

2. ādem:

Lugaz 18

Mısra: 3

*İnsan. İl adam otu (kökü insana benzeyen
bir bitki).*

Bir oṭadur içinde ādem olur

Bengdür kim yir ise sersem olur

3. ādemi:-i

Lugaz 4

Mısra: 2

İnsan, insanoğlu.

Ol ne maşnū' oldı kim yokdur demi
Cebr ile tahrīk iderdi ādemi

4. ādemlere:-ler, -e

Lugaz 9

Mısra: 11

İnsan, insanoğlu.

Bildürür miḳdārını ülfet iden ādemlere
Keşret ile şoḥbet idenler irer derd-i sere

5. ādem:

Tahmis 3

Mısra: 7

İnsan, insanoğlu.

La'l-i nābuñ görse ādem meyl ider mi Kevşere
Gālib oldı bü-yı müşk-efşān-ı şahbā 'anbere

'adl:

1. 'adl:

Kaside 5

Mısra: 29

Adalet, hakkaniyet, doğruluk.

Oldı sultān Muştafā ‘adl ile dehre pādişāh
Eyledüm bu güne tārīh-i cülūsūn ibtidā

2. ‘**adl:**

Tarih 21

Mısra: **10**

Adalet, hakkaniyet, doğruluk.

Taht-ı ‘ālīye cülūs itdükde tārīhin didüm
Oldı sultān Muştafā ‘adl ile dehre pādişāh

‘adn:

1. ‘**adn:**

Tarih 38

Mısra: **2**

Cennet.

Ütüci kızı Emīne ‘azm-i ‘uqbā eyledi
Murg-ı rūhına anuñ ‘adn ola yā Rab āşiyān

‘adū:

1. ‘**adū:**

Gazel 48

Mısra: **3**

Düşman. İl rakip.

Hān-ı vaşlını ‘adū yağmā ider Tātār-veş
Vaşluña ‘uşşākuñ eyle sezā nevrūzdur

2. ‘**adūlar:-lar**

Gazel 116

Mısra: **8**

Düşman. İl rakip.

Nice kılsun nigāh-ı merḥamet ol mihr-i meh-
tal‘at
Bizi dūr itmege dā‘im ‘adūlar ittifāk üzre

3. ‘**adūnuñ:-nuñ**

Gazel 120

Mısra: **9**

Düşman. İl rakip.

‘Adūnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzī
Saña ey ‘āşık-ı miḥnetkeşān varsañ da yer var
mı

4. ‘**adū:**

Tahmis 3

Mısra: **2**

Düşman. İl rakip.

Zā‘il olmaz dīdeden cānā ḥayāl-i vuşlatuñ
Dūr ‘uşşākuñ ‘adū oldı sezā-yı şoḥbetuñ

5. ‘**adūnuñ:-nuñ**

Tarih 22

Mısra: **3**

Düşman. İl rakip.

Keşti-i iqbālī ğark oldı ‘adūnuñ nāgehān
Olduğı demde vezīde şarşar-ı kahr-ı Hudā

6. ‘**adūya:-y, -a**

Tarih 22

Mısra: **5**

Düşman. İl rakip.

Lāyık olmayup ‘adūya kal‘a-ı Sakız hele
Luṭf-ı Hakk ile fem-i İslāma olmuşdur sezā

7. ‘**adūya:-y, -a**

Kaside 3

Mısra: **31**

Düşman (kāfirler bağlamında).

Emr-i Mevlā ile gösterdi ‘adūya i‘cāz
Maḥdem-i pākī ile oldı cihān feyz-resān

‘adū-yı bed-likā:

1. ‘**adū-yı bed-likā:**

Kaside 5

Mısra: **22**

Kelime Tipi: -

Çirkin yüzlü düşman.

Kendüsinden şübhe yok ümmīdi kaṭ‘ eyler
hemān
Ḍarb-ı şemşīr-i nigāhından ‘adū-yı bed-likā

‘adū-yı dīn-i mübīn:

1. ‘**adū-yı dīn-i mübīn:**

Kaside 2

Mısra: **49**

Kelime Tipi: -

İslam dini düşmanı.

El-ḥazer ey ‘adū-yı dīn-i mübīn
Ḥaşm-ı nādāna ḥārdur qalemüm

2. ‘**adū-yı dīn-i mübīn:**

Kaside 9

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

İslam dini düşmanı.

Görüp ḥırāmını başdarda-i hümāyūnuñ
‘Adū-yı dīn-i mübīn olur emrine münkād

‘adū-yı ehl-i dīn ol:-

1. 'adū-yı ehl-i dīn olmuş:-muş

Gazel 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Din ehlinin düşmanı olmak.

Senüñ ey mährü zülfüñ 'adū-yı ehl-i dīn olmuş
Dil-i äväreysi gördükde zīrā çin çin olmuş

āfāt:

1. **āfāt**dan:-dan

Kaside 7

Mısra: 67

Kötülük, musibet, bela.

Vücūd-ı pākini āfāt

āferīn:

1. **āferīn:**

Gazel 16

Mısra: 9

Aferin, tebrikler.

Bu nev-zemīnüne yine şad āferīn senüñ
Feyzī bu şī'r-i pāküne tanzīr olur mı hiç

2. **āferīn:**

Tarih 26

Mısra: 4

Aferin, tebrikler.

Menzil aldıkda didiler tārīḥ
Āferīn pehlevān-ı tīrendāz

āferīn-gū ol:-

1. **āferīn-gū olur**di:-ur, -dı

Kaside 2

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Takdir etmek.

Āferīn-gū olurdi ehl-i dilān
Şöyle üstād-kārdur qalemüm

āferīnler di:-

1. **āferīnler dir**:-r

Tarih 13

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tebrik etmek.

Āferīnler dir idi Veysi-i mu'ciz-dem anuñ
Görse elfāz-ı 'ibārātın eger inşāda

āfet:

1. **āfete**:-e

Kaside 6

Mısra: 53

Bela. İl güzel, sevgili.

Mümkin mi bir su'āl o tünd-ḥüy āfete
'Uşşāk-ı zāra gamzesi ḥāzırcevāb olur

āfet-i cāndur:

1. **āfet-i cāndur**:-dur

Rübai 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cana eziyet eden (güzel).

Derd-i dilüme 'aşk-ı bütāndur bā'is
Efkāruma ol āfet-i cāndur bā'is

āfet-i devrān:

1. **āfet-i devrān:**

Gazel 45

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya güzeli.

Sell-i seyf-i nigeḥi 'āşık-ı itmekde helāk
Ey perī āfet-i devrān olacaḡsın āḫir

āfitāb:

1. **āfitāb-āsā**:-āsā

Tarih 14

Mısra: 8

Güneş (Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa).

Vezāret mesnedinden dā'imā dūr olmasun zātı
Cihāna pertev-efken nūr-ı 'adli āfitāb-āsā

2. **āfitāb:**

Tarih 21

Mısra: 1

Güneş (İl. Mustafa Han).

Hamdülillāḥ burc-ı devletden yine bir āfitāb
'Āleme pertev şalup ḥurşid-veş bī-iştibāḥ

3. **āfitāb:**

Kaside 6

Mısra: 16

Güneş.

Mihr-i dilinden eylese kim iktisāb-ı nūr
Pertev-fürüz-ı ʿaʿna-ger-i āfitāb olur

āfitāb-āsā:

1. āfitāb-āsā:-āsā

Kaside 8

Mısra: 3

Güneş.

Cihān bağına pertev-efken oldu āfitāb-āsā
Tulūʿ itdi yine burc-ı şerefden mäh-ı rahşānī

āfitāb-ı burc-ı devlet:

1. āfitāb-ı burc-ı devlet:

Kaside 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Devlet burcunun güneşi (Sultan II. Mustafa).

Āfitāb-ı burc-ı devlet mäh-ı evc-i mekrümet
Şuʿle-bahş-ı mihr-i himmet Ğāzi Sulṭān
Muşṭafā

āfitāb-ı evc-i rifʿat:

1. āfitāb-ı evc-i rifʿat:

Gazel 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yüksek makam güneşi (şairin bulunduğu makamın yüksekliği bağlamında).

Şuʿāʿından olurdu Feyzi çeşm-i meykeşān hīre
Fürüzān āfitāb-ı evc-i rifʿat sāğar-ı şahbā

āfitāb-ı nūrānī:

1. āfitāb-ı nūrānī:

Kaside 7

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Nurlu güneş (Defterdar Mustafa Efendi).

Kerīm-i Cem-ḥaşem ü Hātem-i sūtüde-şiyem
Meh-i sipihr-i kerem āfitāb-ı nūrānī

āfitāb-ı rahşānī:

1. āfitāb-ı rahşānī:

Kaside 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Füsürde şemʿ-i emel buldı tābiş-i iḳbāl
Olurdu zerresi bir āfitāb-ı rahşānī

āfitāb-ı rüy-ı dildāra:

1. āfitāb-ı rüy-ı dildāra:-a

Gazel 88

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün güneşi.

Ne mümkün nazra-bahş olmak dü-çeşmüm
hīre-nāk oldu
Anuñçün āfitāb-ı rüy-ı dildāra nigāh itmeme

āfitāb-ı şubḥ-ı kıyāmet:

1. āfitāb-ı şubḥ-ı kıyāmet:

Gazel 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kıyamet sabahı güneşi (sevgilinin yüzü bağlamında).

İtseñ hırām ʿālem olur rüz-ı rustahīz
Hem āfitāb-ı şubḥ-ı kıyāmet ruḥuñ mıdur

ʿāfiyet ol-:

1. ʿāfiyet ola:

Tarih 46

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Afiyet olsun (bir şey yiyip içene "yediğin yarasın" anlamında söylenen hayır dileme sözü).

Hātif-i ḳudsi didi Feyzi anuñ tārīhini
ʿĀfiyet ola içüñ māʿ-ı ḥayāt-ı zībā

ʿafv eyle-:

1. ʿafv eyle:

Rübai 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Affetmek, bağışlamak.

Dil-ḥasteyem āh itdüm ise ʿafv eyle
Kūyuñ penāh itdüm ise ʿafv eyle

2. ʿafv eyle:

Rübai 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Affetmek, bağışlamak.

Dil-ḥasteyem āh itdüm ise ‘afv eyle
Küyuñı penāh itdüm ise ‘afv eyle

3. ‘afv eyle:

Rübai 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Affetmek, bağışlamak.

Mest-i mey-i ‘aşkam ey perī ‘arīzuñā
‘Afv eyle nigāh itdüm ise ‘afv eyle

4. ‘afv eyle:

Rübai 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Affetmek, bağışlamak.

Mest-i mey-i ‘aşkam ey perī ‘arīzuñā
‘Afv eyle nigāh itdüm ise ‘afv eyle

āgāh eyle-:

1. āgāh eyle:

Rübai 41

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Bilgi sahibi etmek, haberdar etmek,
bilgilendirmek.*

Yā Rab beni ‘ārif-i billāh eyle
Hem mertebe-i ‘aşkdan āgāh eyle

ağa-yı ‘ālī-rütbe-i mısr-ı hıred:

1. ağa-yı ‘ālī-rütbe-i mısr-ı hıred:

Kaside 5

Mısra: 61

Kelime Tipi: -

Akıl ülkesi/Mısır' ın yüksek rütbeli aғası.

Ya‘ni ol ağa-yı ‘ālī-rütbe-i Mısr-ı hıred
Nāmına ikrām iderler zümregān-ı aşhiyā

āgāz eyle-:

1. āgāz eyleyem:-y, -em

Kaside 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(söze, övgüye) başlamak.

Yine bir zāt-ı pākūñ midḥatine eyleyem āgāz
İde çün deşt-i medḥinde semend-i ṭab‘ cevlnı

āgāz id-:

1. āgāz ideli:-eli

Kaside 2

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Saymaya, anlatmaya başlamak.

Vaşf-ı Şıddıka ideli āgāz
Şā‘ir-i nāmdārdur kalemüm

2. āgāz ider:-er

Tahmis 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Başlamak.

Cebīn-i āteşini vaşfına āgāz ider Şubḥī
Fezā-yı güft-gūda çok süḥan-ver dāğ-ber-
dildür

3. āgāz ideyüm:-e, -y, -üm

Kaside 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Başlamak (anlatmaya, söze başlamak).

Benem ol bādiye-püyān-ı beyābān-ı elem
Midḥat-i pākine āgāz ideyüm ez-dil ü cān

4. āgāz idüp:-üp

Gazel 67

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(söze) başlamak.

Rahīmī şī‘rüne tanzīre tıfl-ı dil idüp āgāz
Debistān-ı hünerde Feyzi-i pürgüya varmışmış

āgāz it-:

1. āgāz itmeyem:-me, -y, -em

Kaside 10

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Başlamak, herhangi bir işe girişmek.

Nice şekvāya āgāz itmeyem bu baḥt-ı nā-
mes‘ūd

Beni itmedi mālīk ḥayf bir esb-i sebük-pāya

2. āgāz itsem:-se, -m

Kaside 8

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Başlamak, herhangi bir işe girişmek.

Benem ol şā‘ir-i yektā ger itsem medḥine āgāz
Hezār-ı āh-ı dil bī-şavt iderdi ‘andelibānı

ağvār:**1. ağvāra:-a****Gazel 4**

Mısra: 5

Yabancılar, düşmanlar, rakipler.

‘Āşıka cevri eyledüñ ağvāra kılduñ iltifāt
Bu cefālar her zamān ey şüh sendendür baña

2. ağvārı:-ı**Gazel 83**

Mısra: 1

Yabancılar, düşmanlar, rakipler.

Meclisinden dūr ider ağvārı cānān görmedük
Hārsız bu gülsitānda verd-i hāndān görmedük

3. ağvār:**Gazel 118**

Mısra: 7

Yabancılar, düşmanlar, rakipler.

Derāğuş itmege meyl itdi ol perī-veşi ağvār
Miyān-ı meclis-i meyde edeb bilinmedi kıldı

4. ağvārı:-ı**Matla 60**

Mısra: 2

Yabancılar, düşmanlar, rakipler.

Gönülde sikkesin sultān-ı gam her bār germ
itdi
Revācın buldı naqd-i dīde kūr ağvārı nerm itdi

5. ağvār:**Rübai 39**

Mısra: 1

Yabancılar, düşmanlar, rakipler.

Ağvār vişāline sezādur her gāh
Ben de gam-ı ‘aşk ile helāk oldum āh

6. ağvārından:-ı, -n, -dan**Rübai 39**

Mısra: 3

Yabancılar, düşmanlar, rakipler.

Şekvāya mecāl olmadı ağvārından
Lā-havle velā kuvvete illā billāh

7. ağvār:**Rübai 42**

Mısra: 1

Yabancılar, düşmanlar, rakipler.

Ağvār ile şöhetde o mehrū her gāh
Ben miḥnet-i ‘aşk ile helāk oldum āh

ağvār-ı kīne-cū:**1. ağvār-ı kīne-cū:****Matla 13**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Intikam peşinde olan düşmanlar,
rakipler.*

Ağvār-ı kīne-cū ile şöhet olur mı hiç
Ey verd-i taze hār ile ülfet olur mı hiç

ağvār-ı kīne-hah:**1. ağvār-ı kīne-hah:****Gazel 8**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kindar, kinci, rakip.

Ağvār-ı kīne-hah ile ülfet olur mı hiç
Feyzī cihānda ola mı bīgāne āşinā

ağız:**1. ağız:-ı****Lugaz 5**

Mısra: 3

Ağız.

Ağzı iki dīdesi giryāndur
Bir femi zāhir biri pinhāndur

2. ağız:-ı**Lugaz 9**

Mısra: 5

Ağız.

Pāyı desti yok iki ağzı var anuñ bī-zebān
Birisi zāhirdedür ağzuñ biri olmuş nihān

3. ağzuñ:-uñ**Lugaz 9**

Mısra: 6

Ağız.

Pāyı desti yok iki ağzı var anuñ bī-zebān
Birisi zāhirdedür ağzuñ biri olmuş nihān

4. ağız:-ı**Lugaz 10**

Mısra: 5

Ağız.

Ağzı var ekl itdügini mahv ider
Hemdemi olmazsa olmaz kârger

âh:

1. âh:

Rûbai 39

Mısra: 2

Eyvah, yazık.

Ağyâr vişâline sezâdur her gâh
Ben de gam-ı ‘aşk ile helâk oldum âh

2. âh:

Rûbai 42

Mısra: 2

Eyvah, yazık.

Ağyâr ile şöhetde o mehrû her gâh
Ben miñnet-i ‘aşk ile helâk oldum âh

3. âh:

Tarih 7

Mısra: 5

Eyvah, yazık.

Âh gitdükde didüm fevtine Feyzî târîh
Gitdi Dürrî şadef-i ‘âlem içinden eyvâh

4. âhı:-ı

Gazel 14

Mısra: 11

Ah ediş, inleyiş.

Saňa te’şîr eyler âhı baħr-ı gamda ey felek
Eyledün fûlk-i dil-i Feyzî-i nâlânı şikest

5. âh:

Gazel 78

Mısra: 7

Ah ediş, inleyiş.

Teraħħum eylemedi baňa âh ile ey dil
‘İzâr-ı yâri siyâh eylesem niyâz iderek

6. âh:

Gazel 95

Mısra: 9

Ah ediş, inleyiş.

Feyzî-i zârî gördüm ider nâle ile âh
Bîçâre bir perî-veşe dildâde olmasun

7. âh:

Tarih 6

Mısra: 4

Ah ediş, inleyiş.

‘Ârız-ı pâkine gerçi geldi hať
‘Âşık-ı zâruñ olupdur kârı âh

8. âh:

Tarih 92

Mısra: 5

Ah ediş, inleyiş.

Düşdi bir âh ile fevtine didüm târîhini
Rûh-ı İbrâhîme firdevs ola yâ Rab cây-gâh

âh eyle-:

1. âh eyledi:-di

Tarih 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ah etmek.

Kangı ‘âşık derd ile âh eyledi
Setr idüp ruhsâresini dūd-ı âh

2. âh eyler:-r

Gazel 72

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ah etmek, sızlanmak. ll yanmak.

Her şeb âh eyler vücūdın her nefes ifnâ ider
Feyziyâ ruhsâr-ı cānāna olup hayrân şem‘

3. âh eylesem:-se, -m

Gazel 65

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ah etmek.

O deñlü nâr-ı hicrânıyla vardur ülfetüm şimdi
Eger âh eylesem olur zemîn ü âsumân âteş

4. âh eylesem:-se, -m

Gazel 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ah etmek, derin bir iç çekmek.

O gül‘izâra nigâh eylesem niyâz iderek
Hezâr girye vü âh eylesem niyâz iderek

âh id-:

1. âh ider:-er

Gazel 92

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İnlemek, feryat etmek.

Hezār-veş bu gülistānda āh ider Feyzī
‘İzār-ı yār gül-i ter midür nedür bilmem

2. **āh idersem:-er, -se, -m**

Gazel 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ah etmek, feryat etmek.

Kemāl-i hasretüñle dīdede girdāb-ı hūn peydā
Olurdı āh idersem cūş-ı hūnāb-ı derūn peydā

āh it-:

1. **āh itdüm:-dü, -m**

Rübai 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ah etmek, inlemek, feryat etmek.

Dil-ḥasteyem āh itdüm ise ‘afv eyle
Küyuñı penāh itdüm ise ‘afv eyle

2. **āh itmege:-me, -g, -e**

Gazel 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ah çekmek, ah etmek.

Ḥaṭṭı gelicek dilberüñ āh itmege degmez
Ol māh-ı kelef-dāra nigāh itmege degmez

3. **āh itmem:-me, -m**

Gazel 88

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ah etmek, inlemek, feryat etmek. ll

şikayet etmek.

Olur āzürde olmam şekve-sāz-ı miḥnet ü
hicrān
Şeb-i tārik-i gamda sūz-ı ‘aşkuñdan ben āh
itmem

āh kıl-:

1. **āh kıldı:-dı**

Tarih 92

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ah etmek.

Ḥāfiẓu’l-Ḳur’ān İbrāhīm idüp ‘azm-i beḳā
Vālid ü āḥbābı kıldı māteminden nice āh

āh u enīn ol-:

1. **āh u enīn olmuş:-muş**

Gazel 66

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Inlemek, sızlanmak, feryat etmek.

Ne var raḥm eyleseñ ‘uşşāka ey şūḥ-ı cefā-
pīşe
Dil-i zāruñ da kārı ‘aşk ile āh u enīn olmuş

āh u fiğān id-:

1. **āh u fiğān ider:-er**

Lugaz 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Feryat edip sızlanmak, yaygara
koparmak.*

Yufḳadur bağırı yetīm-āsā hemān
Egri baksalar ider āh u fiğān

āh u zār eyle-:

1. **āh u zār eyler:-ler**

Gazel 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ağlamak, feryat etmek.

Şarāb-ı ‘aşk ile mestāne āh u zār eyler
Maḥabbet ehline mey keşf-i rāza çesbāndur

āh u zārumla:

1. **āh u zārumla:-um, -la**

Tahmis 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ah edip inleme, sızlanma.

Nūr-ı ruḥsār-ı pür-envārına göñlüm müştāk
Āh u zārumla şadā-baḥş sipihr-i nüh-tāk

aḥbāb:

1. **aḥbābı:-ı**

Tarih 7

Mısra: 2

Eş, dost, tanıdıklar.

Bezm-i dünyādan olup ‘āzim-i dār-ı ‘uḳbā
Māteminden idüp aḥbābı anuñ girye vü āh

2. **aḥbābı:-ı**

Tarih 13

Mısra: 2

Eş, dost, tanıdıklar.

‘Āzim-i dār-ı ‘adem oldu o maḥdūm-ı güzîn
Māteminden gelüp aḥbābı anuñ feryāda

3. aḥbāb:

Tarih 52

Mısra: 7

Eş, dost, tanıdıklar.

Du ‘ā ile didi aḥbāb şād olup tārīḥ
Ḥadīcenüñ bu cihānda kudūmı ola sa‘īd

4. aḥbāb:

Tarih 62

Mısra: 5

Eş, dost, tanıdıklar.

Kudūm-i pākini gūş eyleyüp aḥbāb şād oldu
Ola mir‘āt-ı kalb-i pāki gerd-i ḡamdan āzāde

5. aḥbāb:

Tarih 67

Mısra: 3

Eş, dost, tanıdıklar.

Tārīḥ-i maḥdemini didi aḥbāb şād olup
Aḥmed vücūda geldi mu‘ammer ide Ḥudā

6. aḥbābı:-ı

Tarih 92

Mısra: 2

Eş, dost, tanıdıklar.

Ḥāfızu’l-Kur‘ān İbrāhīm idüp ‘azm-i beḳā
Vālid ü aḥbābı kıldı māteminden nice āh

āhen:

1. āhen:

Lugaz 2

Mısra: 5

Demir.

Cismin āhen bend ile berdüş ider
Telḥ ü şīrīn her ne görse nüş ider

āheng:

1. āheng:

Gazel 17

Mısra: 2

Güzel ve uyumlu ses.

‘Āşık-ı derdkeşüñ neng nedür bilmez hiç
Murḡ-ı bağ-ı elem āheng nedür bilmez hiç

āh-ı derūn:

1. āh-ı derūn:

Gazel 96

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Aşığın gönlünün derinliklerinden gelen
ah.*

Peyderpey ola āh-ı derūn fıkı-i ruḥuñla
Sünbül ile güller bite ḥākisterimüzden

2. āh-ı derūnumdan:-um, -dan

Gazel 20

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Derin āh, içten gelen āh.

Şehā bu āh-ı derūnumdan olma rencide
Hevā-yı vaşl ile oldu dil ile cān güstāḥ

āh-ı dil-i feryād-resüm:

1. āh-ı dil-i feryād-resüm:

Gazel 41

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Feryat eden gönlün aḥı.

Feyzī benem ol bādiye-püyān-ı melāmet
Āh-ı dil-i feryād-resüm bāng-i ceresdür

āh-ı fiḡāndan:

1. āh-ı fiḡāndan:-dan

Gazel 69

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Feryat aḥı (aşığın derinden çektiği ah
bağlamında).*

Āzürde olma girye vü āh-ı fiḡāndan

‘Uşşāka girye vācib ü sūz u güdāz farz

āh-ı ḡam-efzādasın:

1. āh-ı ḡam-efzādasın:-da, -sın

Gazel 84

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kederlendiren ah.

Mecnūn-mişāl āh-ı ḡam-efzādasın göñül
Bir Leyli-i cihāna mı ūftādesin göñül

āh-ı hezārdur:

1. āh-ı hezārdur:-dur

Gazel 15

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Binlerce ah (etmek) II Bülbülün ahı.

Vişâle bülbülü şayeste kılmaduñ ey gül
Hızân irişmege âh-ı hezârdur bâ'ış

âh-ı şerer-feşân:

1. âh-ı şerer-feşân:

Gazel 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kıvılcımlar saçan yakıcı ahlar.

Şahrâ-yı zulmet-i şeb-i hicrânda ey göñül
Âh-ı şerer-feşân saña rehnümün olur

âh-ı şerer-nâküm:

1. âh-ı şerer-nâküm:-üm

Gazel 49

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıvılcım saçan ah, feryat.

Hayâl-i tâb-ı rüy-ı yâr ile âh-ı şerer-nâküm
Şeb-i târik-i hecrüñ şem'-i nûr-efzâlarındandır

2. âh-ı şerer-nâküm:-üm

Gazel 26

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kıvılcım saçan ah dumanı.

Sezâ rehber olursa Feyziyâ âh-ı şerer-nâküm
Reh-i gam meş'al-i âhumla her dem rüşen
olmuşdur

âh-ı süznâk id-:

1. âh-ı süznâk iderüm:-er, -üm

Gazel 58

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dokunaklı bir ah çekmek.

Ben âh-ı süznâk iderüm şanma derd ile
Lem'a-feşân olurdu derün-ı çerâğımız

aħibbâ:

1. aħibbâsı:-s, -ı

Tarih 23

Mısra: 8

Dostlar, aħbaplar, tanıdık kişiler.

Güş idüp mevlid-i pâkîze-i sa'd-aħterini
Şâdkâm oldu aħibbâsı idüp hayr du'â

âħir:

1. âħir:

Gazel 45

Mısra: 1

Sonunda, nihayetinde.

Ey dil üftâde-i cânân olacaksın âħir
'Aşk-ı dildâr ile hayrân olacaksın âħir

2. âħir:

Gazel 45

Mısra: 2

Sonunda, nihayetinde.

Ey dil üftâde-i cânân olacaksın âħir
'Aşk-ı dildâr ile hayrân olacaksın âħir

3. âħir:

Gazel 45

Mısra: 4

Sonunda, nihayetinde.

Sell-i seyf-i nigeħi 'âşıkı itmekde helâk
Ey perî âfet-i devrân olacaksın âħir

4. âħir:

Gazel 45

Mısra: 6

Sonunda, nihayetinde.

'Arızuñ itmede mestür şehâb-ı turreñ
'Âleme mihr-i dırağşân olacaksın âħir

5. âħir:

Gazel 45

Mısra: 8

Sonunda, nihayetinde.

Kays-veş leyli-i zülfiyle o şûhuñ ey dil
Rehrev-i vâdi-i hicrân olacaksın âħir

6. âħir:

Gazel 45

Mısra: 10

Sonunda, nihayetinde.

Mürsuñ dîde-i a'dâya hünerde Feyzî
Mülk-i 'irfâna Süleymân olacaksın âħir

7. âħir:

Lugaz 5

Mısra: 6

Sonunda, nihayetinde.

Gerçi kim yekdestdür ol merd-i pāk
Yine destinden olur āhīr helāk

āhiret:

1. āhiretde:-de

Tarih 27

Mısra: 7

Öteki dünya, sonsuz alem.

Āhiretde āb-ı Kevserle dehānın ter ider
Ola bu 'ayn-ı hayāt-efzāsı makkūl-i Hudā

2. āhiretde:-de

Tarih 59

Mısra: 2

Öteki dünya, sonsuz alem.

Habbezā 'ayn-ı hayāt-efzā güzel cāy-ı laṭīf
Āhiretde virür ecrini Hudā-yı Lemyezel

ahker:

1. ahkeri:-i

Tarih 39

Mısra: 14

Ateş koru.

Bir nazarda ḥākī eylerdi zer-i kāmīl-'ayār
Bir nigāhuñ ṭamla-i yāḳūt eyler ahkeri

ahker-i sūzānı:

1. ahker-i sūzānı:-ı

Kaside 6

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Yakıcı kor ateş.

Huşk-ı nihālī bir nigeḥi perveriş ider
Yād itse luṭfuñ ahker-i sūzānı āb olur

ahker-i sūzende:

1. ahker-i sūzende:

Rübai 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yanan kor.

Nār-ı ḡam ile ahker-i sūzende olur
Her ḳaṭre ki rīzān ola bu çeşmümden

Ahmed:

1. Ahmed:

Tarih 67

Mısra: 4

Özel isim.

Tārīḥ-i maḳdemin didi aḥbāb şād olup
Aḥmed vücūda geldi mu'ammer ide Hudā

Ahmed Efendi:

1. Aḥmed efendi:

Kaside 8

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*18.yy divan şairi Subhizade Feyzi' nin
babası, Subhi Ahmed Efendi.*

Semiyiyy-i Ḥazret-i Şāh-ı Rūsul Aḥmed Efendi
kim
Cihānda pāyına itsem revā fersūde pīşānı

2. Aḥmed Efendi:

Tarih 82

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*(büyük ruznameci) Ahmed efendi (özel
isim).*

Çıḳup bir müjde ile Feyziyā ḥātīf didi tārīḥ
Büyük ruznāmecī Aḥmed Efendi oldu 'izzetle

ahsen:

1. aḥsen:

Tarih 32

Mısra: 3

(huyu) çok güzel, en güzel.

Hulḳı aḥsen nām-ı pākīdūr Ḥüseyn
Mişlini görmedi çeşm-i kā'ināt

ahsente:

1. aḥsente:

Gazel 57

Mısra: 9

Aferin, tebrikler.

Aḥsente hele ṭab'uña ey Feyzi-i pürgü
Bu nev-ḡazel-i pākūñe tanḳır olunmaz

2. aḥsente:

Gazel 63

Mısra: 10

Aferin, tebrikler.

Naḳire nev-zemīn-i pākīne emr-i muḥāl oldu
Hezār aḥsente Feyzī şā'ir-i şīrīn-edā olmuş

3. **aḥsente:****Gazel 69**

Mısra: 9

Aferin, tebrikler.

Eşheb-süvâr-ı tab‘uña aḥsente Feyziyâ

Bu ‘arşa-i cihânda aña terk-i nâz farz

4. **aḥsente:****Gazel 102**

Mısra: 9

Aferin, tebrikler.

Nazîre eyledüñ aḥsente tab‘-ı pâkine Feyzî

Zemîn-i Kâşif-i mu‘ciz-sülḥandur pençe-i

cânân

ahter:1. **ahter:****Kaside 1**

Mısra: 58

Yıldız.

İki zerrîn keffedür mîzân-ı çerḥe mihr ü meh

Dirhem-i bisyârdur ma‘nîde ahter rûz u şeb

âhû:1. **âhûsına:-sî, -n, -a****Kaside 8**

Mısra: 48

Ceylan.

Benüm eş‘âruma mânend olur mı şî‘ri

ḥussâduñ

Ḥuten âhûsına beñzer mi hiç ḥûk-i beyâbânî

âhuvân-dilân-ı fütâdeyi:1. **âhuvân-dilân-ı fütâdeyi:-y, -i****Gazel 101**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Çaresiz ceylan gönüllüler (çaresiz aşıklar bağlamında).

Şayd itdi âhuvân-dilân-ı fütâdeyi

Zülfîn o şûḥuñ ejder-i bî-cân şanur gören

aḥvâl:1. **aḥvâlî:-i****Gazel 16**

Mısra: 3

İçinde bulunulan hal, durum ve vaziyetler.

Aḥvâlî şerḥe olsa ser-i müyumuz kalem

Metn-i kenâr-ı ‘aşḳda tahrîr olur mı hiç

2. **aḥvâlîni:-i, -n, -i****Matla 56**

Mısra: 1

İçinde bulunulan hal, durum ve vaziyetler.

Nice ‘uşşâḳ-ı zâr aḥvâlîni ‘arz ide dildâra

Kemâl-i za‘f-ı ‘aşḳ ile mecâl olmazdı güftâra

3. **aḥvâlîni:-i, -n****Rûbai 21**

Mısra: 3

İçinde bulunulan hal, durum ve vaziyetler.

‘Uşşâḳ-ı sitem-dîde ider aḥvâlîni

Bihûde yere şûḥ-ı cefâkârına ‘arz

4. **aḥvâlîni:-i, -n, -i****Rûbai 21**

Mısra: 1

İçinde bulunulan hal, durum ve vaziyetler.

Dil eyledi aḥvâlîni dildârına ‘arz

Zahmını ider dem-be-dem ol yârına ‘arz

5. **aḥvâlüm:-üm****Rûbai 32**

Mısra: 2

İçinde bulunulan hal, durum ve vaziyetler.

‘İşyân ile şad ḥayf tebehdür ḥâlüm

Ma‘lûm durur cenâbuña aḥvâlüm

6. **aḥvâlümü:-üm, -i****Tarih 14**

Mısra: 24

İçinde bulunulan hal, durum ve vaziyetler.

Ġaraż medḥ-i şerîfûndür bu eş‘âr-ı dürer-bâra

Degül kaşdum bir iki beyt ile aḥvâlümü imlâ

7. **aḥvâlî:-i****Tarih 58**

Mısra: 3

İçinde bulunulan hal, durum ve vaziyetler.

‘Âşık-ı zârınuñ aḥvâlî perîşân olmaz

Ârzü itmededür vaşluñı olmaz nevmîd

aḥvâl-i serencâmum:

1. **aḥvāl-i serencāmum:-um**

Kaside 10

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Başından geçenler.

Bir iki def adur 'arz itdüm aḥvāl-i serencāmum
Müsā'id olmadı bahtum dil-i nāçār u şeydāya

aḥvāl-i vişāl-i hicrān:

1. **aḥvāl-i vişāl-i hicrān:**

Tahmis 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılığın kavuşma halleri.

Şimdi ber-'aksdür aḥvāl-i vişāl-i hicrān
Vaşlına mahrem idük hecrine bîgâne idük

ak:-

1. **aḳduḳda:-duḳ, -da**

Tarih 89

Mısra: 7

Akmak (su bağlamında).

Şuyı bir lüleden aḳduḳda didüm tārīḥin
Çeşme-i Vālide sultān ne güzel mā'ü'l-ḥayāt

2. **aḳarsa:-ar, -sa**

Gazel 103

Mısra: 2

Akmak, dökülmek.

Ḥayāl-i la'l-i nābuñ gitmedi ey māhrū dilden
Sezā yaş yerine çanlar aḳarsa dīde-i terden

3. **aḳar:-ar**

Matla 47

Mısra: 2

Akmak, gözyaşı dökmek.

Leb-i la'lüñ ḥayāli zā'il olmaz ey perī dilden
Nola gülgün aḳar ise sirişküm dīde-i terden

ākıbet:

1. **'ākıbet:**

Gazel 111

Mısra: 7

Neticede, sonuçta.

İder a'dāya 'ākıbet te'sīr
Bîḥisāb inkisār var dilde

2. **'ākıbet:**

Gazel 14

Mısra: 9

Sonunda, nihayetinde.

Neşve-yāb it meyle sākī 'ākıbet gerdün-ı dūn
Seng-i miḥnetle ider bu cām-ı raḥşanı şikest

'akıl:

1. **'akıl:**

Gazel 99

Mısra: 2

Akıl. II düşünme kabiliyeti.

Fitne dāmen-be-miyān çeşm-i cihān-bīnūñden
'Akıl ḥayret-zededür nazra-i pür-kīnūñden

2. **'akıl:**

Gazel 50

Mısra: 8

Akıl, düşünce.

Düşdi ser-i 'uşşāka hevā-yı ğam-ı zülfūñ
'Akıl ile bizüm şanma ki cem'ıyyetimüz var

3. **'aḳluma:-um, -a**

Rübai 35

Mısra: 4

Akıl, düşünce.

Ben rehrev-i vādī-i ğam-ı hicrānam
Ma'nīde didi 'aḳluma şabrum yā hū

'akl ir:-

1. **'aḳl irmez:-mez**

Lugaz 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aklı ermek, anlamak.

Ḥayli taḥsīn olur nümāyişine
'Aḳl irmez Cenāb-ı Ḥaḳ işine

'akl-ı evvel:

1. **'aḳl-ı evvel:**

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Aklı her şeye eren, çok akıllı.

Ne āşaf 'aḳl-ı evvel rüşd-i kāmīl merd-i deryā-dil
Olur mebzül ḥān-ı luṭfı hep a'lā vü ednāya

'akl-ı insānı:

1. 'aql-ı insānı:-ı

Kaside 8

Mısra: 56

Kelime Tipi: -

İnsan aklı.

Şeh-i mülk-i melâhatdür vefâ emr-i muhâl oldu
Perî-âsâ ider dâ'im rübüde 'aql-ı insānı

'aql-ı kül ol:-

1. 'aql-ı kül olur:-ur

Gazel 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aklını kaybetmek.

Çeşm-i siyehûnı oldu füsûnkâr-ı mahabbet
'Aql-ı kül olur görse giriftâr-ı mahabbet

akrân:

1. akrânı:-ı

Kaside 7

Mısra: 16

Denk, eş, benzer.

Semiyy-i Mefhâr-ı 'Âlem cenâb-ı defterdâr
Nüvâziş-i kerem itmekde yokdur akrânı

'aks-i hüsnüñ:

1. 'aks-i hüsnüñ:-üñ

Gazel 51

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) güzelliğinin yansıması.

'Aks-i hüsnüñ cilde-bahşâ şu'le-i cevvalê-veş
Sîne-i pür-derd-i erbâb-ı nazar âyinedür

'aks-i lem'a-i rüyuñ düş:-

1. 'aks-i lem'a-i rüyuñ düşüñce:-ün, -ce

Gazel 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) yanak parlaklığının**yansımasının (şarap kadehine) düşmesi.*

Düşüñce cām-ı meye 'aks-i lem'a-i rüyuñ
Anuñla meclis-i 'işretde buldı tâb şarâb

'aks-i rüy-ı cānānı:

1. 'aks-i rüy-ı cānānı:-ı

Kaside 8

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün aksi (yansıması).

Görenler sâgar-ı mey içre 'aks-i rüy-ı cānānı
Şanurlar cüybâra düşdi berg-i verd-i handānı

al:-

1. alup:-up

Gazel 87

Mısra: 10

(yanına) almak.

Zamān-ı 'ayş u tarabdur bu demde ey Feyzî
Alup o mähveşi seyr-i nevbahâra çekil

2. aldı:-dı

Tarih 22

Mısra: 12

Almak, fethetmek.

Düşdi bir târîh-i zîbâ lafzen ü ma'nen didüm
Aldı biñ yüz altıda Saķızı Sultān Muştafâ

3. alduķda:-duķ, -da

Tarih 54

Mısra: 9

Sahip olmak, elde etmek.

Mühri alduķda didüm şevķ ile Feyzî târîh
Müjdeler âşaf-ı devr oldu Muħammed Paşa

4. aldı:-dı

Kaside 5

Mısra: 32

Ele geçirmek, fethetmek.

Feth olunca kal'a-i Saķız didüm târîhini
Aldı biñ yüz altıda Saķızı Sultān Muştafâ

5. alur:-ur

Gazel 29

Mısra: 3

(satın) almak.

Kālâ-yı vaşl-ı yâri alur naķd-i cān ile
Süķ-ı belâda 'âşîķa dâd u dihiş budur

6. alur:-ur

Gazel 76

Mısra: 7

(satın) almak.

Kālâ-yı vaşlı nice alur naķd-i cān ile
Süķ-ı mahabbetüñ hele bey' ü şirâsı yok

7. **alur:-ur****Kaside 10**Mısra: **48**

(satın) almak.

İcāre-i tavīleyle virilse rağbet itmezler
Kim alur bu müşābih hāne-i meşrūṭa-āsāya

āl it:-1. **āl itdūn:-dū, -ñ****Rübai 28**Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Hile yapmak, aldatmak. ll (yüzünü)

kızartmak, kıpkırmızı etmek.

Reng-i meyi sen rüyuña timsāl itdūñ
Ey şūḥ-ı cefā-pīşe baña āl itdūñ

a'lā:1. **a'lā:****Kaside 10**Mısra: **14**

(Daha, en, pek) yüksek.

Ne āşaf 'aql-ı evvel rüşd-i kāmīl merd-i deryā-
dīl
Olur mebzūl hān-ı luṭfī hep a'lā vü ednāya

a'lā ol:-1. **a'lā olur:-ur****Lugaz 10**Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Yükselmek.

Ber-zemīndür gāhīce a'lā olur
Mağzı da anuñ zīyā-baḥşā olur

a'lā vü ednādur:1. **a'lā vü ednādur:-dur****Tarih 77**Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

İyi ve kötü, zengin ve fakir, ulu ve aşağı.

Kerīm-i merḥamet-ver kām-kār-ı mekrūmet-
pīşe
Der-i luṭfında redd olmaz gerek a'lā vü
ednādur

ālām u miḥneti:1. **ālām u miḥneti:-i****Kaside 9**Mısra: **30**

Kelime Tipi: -

Acı ve keder.

Benem o rehrevi-i vādi-i ḡam u miḥnet
Muḥāl çekdigüm ālām u miḥneti ta'dād

'alāmet:1. **'alāmetdür:-dür****Matla 10**Mısra: **2**

İşaret, belirti, iz, nişan.

Qıyāma gelse nāz u 'işve ile ol sehī-kāmet
Qıyāmetden 'alāmetdür virür 'uşşāka bir ḥālet

ālām-ı cihāndan:1. **ālām-ı cihāndan:-dan****Tarih 30**Mısra: **12**

Kelime Tipi: -

Dünya dertleri.

Vücūduñ mesned-i 'izzetde dā'im berqārār
olsun
İde maḥfūz ālām-ı cihāndan Ḥāzret-i Mevlā

ālām-ı miḥnetle:1. **ālām-ı miḥnetle:-le****Kaside 1**Mısra: **72**

Kelime Tipi: -

Eziyetin acısı, dert acısı.

Mihr ü mehveş nūr-ver āsār-ı na'tuñla derūn
Olmaya ālām-ı miḥnetle mükedder rüz u şeb

2. **ālām-ı miḥnetle:-le****Tarih 71**Mısra: **12**

Kelime Tipi: -

Eziyetin acısı, dert acısı.

İder bir zerre luṭfuñ nice yüz biñ bendeyi ihyā
Dil-i miḥnet-fezāmuz kalmasun ālām-ı
miḥnetle

ālāyış-i dünyā-yı deni:1. **ālāyış-i dünyā-yı deni:****Kaside 4**Mısra: **55**

Kelime Tipi: -

Alçak dünyanın gösterişi.

Gerçi âlâyîş-i dünyâ-yı denî men' eyler
İtmege şimdi murâd üzre 'inâna irhâ

‘âlem:

1. **‘âlem:**

Matla 8

Mısra: 1

Dünya, cihan.

Pür olup berf ile 'âlem gönül oldu bîtâb
Berd-i gâmdan be-meded çatlamasun câm-ı
şarâb

2. **‘âlemden:-den**

Kaside 3

Mısra: 23

Dünya, cihan.

Nâbedîd oldu o dem zulmet-i küfr 'âlemden
Pertev-endâz-ı ruḥ-ı pâki olunca leme'ân

3. **‘âleme:-e**

Gazel 100

Mısra: 9

Dünya, cihan. II herkes.

Ser-beste-i 'aşk oldu 'ayân 'âleme şimdi
Feyzî der-i dildârı su'âl eyledigümden

4. **‘âleme:-e**

Kaside 1

Mısra: 13

Dünya, cihan. II herkes.

Mihr ü meh pertev-feşândur ma'nide bu
'âleme
Bezl-i lûtf eyler iki merd-i tüvân-ger rûz u şeb

5. **‘âleme:-e**

Kaside 1

Mısra: 16

Dünya, cihan. II herkes.

Nür-baḥşâ mihr ü meh bu ḥüsrev-i çerḥ-i felek
Ma'nide t̤sâr iderdî 'âleme zer rûz u şeb

6. **‘âleme:-e**

Tahmis 1

Mısra: 26

Dünya, cihan. II herkes.

Hirâs-ı fitne-i la'lünle sāgar dâğ-ber-dildür
Yem-i ṭab'uñdan itdün 'âleme bezl-i güher
Şubḥî

7. **‘âlem:**

Tarih 56

Mısra: 4

Dünya, cihan. II herkes.

Halk-ı cihân giryân idi sergeşte vü ḥayrân idi
'Âlem hemân bî-cân idi kılmışdı ḳalbi ḡam
penâh

8. **‘âlemi:-i**

Tarih 74

Mısra: 10

Dünya, cihan. II herkes.

Ola yâ Rabb es'ad maḳdemi şehzâde 'İsânun
Ḳudümü itdi iḥyâ 'âlemi Sultân 'İsânun

9. **‘âlemde:-de**

Gazel 33

Mısra: 10

Âlem, dünya, cihan.

Ḡubâr-ı zülf ile la'l-i leb-i dilber ḥayâliyle
Benüm de Feyziyâ 'âlemde ḥayrân olduğum
yerdür

10. **‘âlemde:-de**

Gazel 36

Mısra: 9

Âlem, dünya, cihan.

Midḥat-i dildâr aña şâyestedür 'âlemde kim
Feyzi'nün eş'ârına merd-i sūḥan-ver teşnedür

11. **‘âlem:**

Gazel 43

Mısra: 3

Âlem, dünya, cihan.

İtseñ ḥıram 'âlem olur rûz-ı rustaḥîz
Hem âfitâb-ı şubḥ-ı kıyâmet ruḥun mıdur

12. **‘âleme:-e**

Gazel 45

Mısra: 6

Âlem, dünya, cihan.

'Ârızuñ itmede mestür şehâb-ı turreñ
'Âleme mihr-i dıraḥşân olacaḳsın âḥîr

13. **‘âlemde:-de**

Gazel 46

Mısra: 10

Âlem, dünya, cihan.

Bāde-i la'l-i leb-i dilberle olduñ bî-şu'ūr
Feyziyā 'ālemde mey-hār olduğın bilmez mi
var

14. 'āleme:-e
Gazel 75
Mısra: 2
Âlem, dünya, cihan.

Maşrıķ-ı dilden fūrūzān mihr-i nūrefşān-ı 'aşķ
'Āleme zerrātı oldu zār u sergerdān-ı 'aşķ

15. 'ālemi:-i
Gazel 89
Mısra: 7
Âlem, dünya, cihan.

Zerre-i āh-ı dilüm 'ālemi sūzān eyler
Sūziş-i āh-ı derūnı nice ta'bır idelüm

16. 'āleme:-e
Gazel 120
Mısra: 3
Âlem, dünya, cihan.

Furūğ-efrūz olur yok 'āleme ol mähdan gayrı
Melāḥat burcına pertev-fiken bir 'işve-ger var
mı

17. 'ālem:
Kaside 1
Mısra: 44
Âlem, dünya, cihan.

Mihr ü meh envār-ı ruḥsārına mazhar olmasa
'Ālem içre böyle olmazdı münevver rüz u şeb

18. 'āleme:-e
Kaside 1
Mısra: 46
Âlem, dünya, cihan.

Mihr ü meh pervāne-i şem'-i vücūduñ olmasa
'Āleme olmazdı anlar lem'a-güster rüz u şeb

19. 'āleme:-e
Kaside 3
Mısra: 19
Âlem, dünya, cihan.

Gelicek 'āleme ol Ḥāfız-ı ümmet ol şeb
Şebi kadr oldu anuñ rūzı da 'İd ü ramazān

20. 'āleme:-e
Kaside 5
Mısra: 50
Âlem, dünya, cihan.

Tünd-bād-ı guşşadan cism-i şerīfi hıfz ola
Şem'-i zātı 'āleme dā'im vire nūr-ı zıyā

21. 'ālem:
Kaside 6
Mısra: 19
Âlem, dünya, cihan.

Bezl eylemekde dürr-i güher 'ālem içre kim
Ger görse keff-i cüdını deryā serāb olur

22. 'ālem:
Kaside 8
Mısra: 12
Âlem, dünya, cihan.

Nice medḥ-i şerīfūñ itmeyem ben her zamān
pīşe
Baña elṭāf-ı pākūñ 'ālem içre itdūñ erzānı

23. 'ālemi:-i
Lugaz 1
Mısra: 10
Âlem, dünya, cihan.

Kim tokunsa cismine efḡān ider
Ac u tok bu 'ālemi seyrān ider

24. 'ālemūñ:-üñ
Lugaz 3
Mısra: 7
Âlem, dünya, cihan.

Pençesine 'ālemūñ girse eger
Mürdeyi 'İsı gibi ihyā ider

25. 'ālemde:-de
Rübai 5
Mısra: 3
Âlem, dünya, cihan.

Birbirini 'ālemde te'ākub eyler
Fānı idüğün rüz u şeb eyler işbāt

26. 'ālemi:-i
Tarih 11
Mısra: 7
Âlem, dünya, cihan.

Sezādur nūr-ı 'adlı 'ālemi hep rüşen eylerse
Sipihri-i ma'deletde zāt-ı pāki mihr-i raḡşānı

27. 'ālemde:-de
Tarih 14
Mısra: 11
Âlem, dünya, cihan.

Sezā-yı tūtiyā-yı hāk-pāyuñ olsa 'ālemde
Cihānı serbeser seyr eyler idi çeşm-i nābīnā

28. 'ālemde:-de
Tarih 15
Mısra: 3
Ālem, dünya, cihan.

Görmedüm mişlini bu 'ālemde
Cāy-gāh-ı laṭīf-i bīhemtā

29. 'ālemde:-de
Tarih 21
Mısra: 6
Ālem, dünya, cihan.

Devlet ü 'ömrin füzün ide Cenāb-ı Kibriyā
Nitekim devr eyleye 'ālemde şem'-i mihr ü mäh

30. 'āleme:-e
Tarih 21
Mısra: 2
Ālem, dünya, cihan.

Ḥamdülillāh burc-ı devletden yine bir āfītāb
'Āleme pertev şalup hırşīd-veş bī-iştibāh

31. 'ālemi:-i
Tarih 39
Mısra: 22
Ālem, dünya, cihan.

Çāre-sāz ol bu dil-i miḥnetkeş-i ğam-pervere
Geşt ider bu 'ālemi ḥaylī zamāndur serseri

32. 'ālemde:-de
Tarih 71
Mısra: 4
Ālem, dünya, cihan.

Serīr-i taḥt-ı 'ālīde mu'ammer eyleye Allāh
Serāpā bendegānı şād ola 'ālemde devletle

33. 'ālemde:-de
Tarih 72
Mısra: 2
Ālem, dünya, cihan.

Cenāb-ı Ḥazret-i Hacı Hüseyin Efendi dünyāda
Anuñ iḳbāl u baḥtī görmeye 'ālemde idbārı

34. 'āleme:-e
Tarih 80
Mısra: 6
Ālem, dünya, cihan.

Nümāyān oldı bir tābende gevher şulb-i
pākinden
Fürüg-efrüz oldı 'āleme mānend-i mihr ü mäh

35. 'ālem:
Gazel 10
Mısra: 7
Dünya, yeryüzü.

Çemenzār ile 'ālem pür olur bārān revān olsa
Ḥaṭ-āver olması bu dīde-i nemnākdandur hep

36. 'ālem:
Kaside 10
Mısra: 2
Dünya, yeryüzü.

Bahār oldı gönül gel gülsitān-ı ḥālet-efzāya
Şüküfeyle müzeyyen oldı 'ālem var temāşāya

37. 'āleme:-e
Tarih 64
Mısra: 1
Dünya, yeryüzü.

Āb-ı ḥayvān oldı cārī 'āleme
Kaṭresi reşk-āver-i Nīl ü Furāt

38. 'āleme:-e
Gazel 1
Mısra: 6
Fani dünya.

Ḳıyāma gelseñ ey mehrü olur āşüb-ı rustā-ḥız
Belā-ender-belādur 'āleme ol kāmēt-i bālā

39. 'ālem:
Tarih 19
Mısra: 3
Fani dünya.

Bu 'ālem berzaḥından 'āzim-i dār-ı 'adem oldı
Nigāhī Muşṭafā Efendi gibi bir ehl-i dil ḥayfā

40. 'ālemi:-i
Tarih 75
Mısra: 18
Dünya, ālem. İl herkes, tüm ahali.

İki destüm du 'āya ḳaldırıp Feyzī didüm tārlḥ
Ḳudümün ḳıldı İbrāhīm Beg bu 'ālemi şādān

41. 'āleme:-e
Kaside 1
Mısra: 1
Dünyadaki herkes ve her şey. İl dünya, cihan.

Mihr ile meh 'āleme olur ziyā-ver rûz u şeb
Nûr-baḥşâdur iki mışbâḥ-ı enver rûz u şeb

42. 'āleme:-e

Lugaz 1

Mısra: 3

Dünyadaki herkes ve her şey. İl dünya, cihan.

Bir ḡanîdür 'āleme in 'ām ider
Hep aña bāy u gedā ikrām ider

43. 'ālem:

Tarih 74

Mısra: 2

Dünyadaki herkes ve her şey. İl dünya, cihan.

Cenāb-ı şehriyār-ı baḥr u ber Sulṭān Aḥmed
Ḥan
Naẓîrin görmedi 'ālem o şāḥ-ı 'ālem-ārānuñ

44. 'ālemi:-i

Lugaz 7

Mısra: 5

Dünya, her yer.

Gāhice bu 'ālemi seyrān ider
Gāḥ cāy-ı mühmeli eyler maḡar

45. 'ālem:

Kaside 1

Mısra: 5

Sancak, bayrak. İl alamet, nişan, işaret.

Kāḥ-ı çerḡe mihr ü meh ḡüyā iki zerrîn 'ālem
Buldi bu ḡaşr-ı felek ānuñla zīver rûz u şeb

46. 'ālemi:-i

Gazel 31

Mısra: 3

Ālem, dünya, cihan.

Seyre çıḡsa 'ālemi āşüb-ı rustāḥîz ider
Çeşm-i ḡunrîzi o şūḡuñ günde yüz biñ ḡan ider

47. 'ālemi:

Gazel 31

Mısra: 1

Ālem, dünya.

Rûy-ı dilber 'ālemi pervāne-veş sūzān ider
Bûlbûl-i dil verd-i rûyuñ yād idüp efḡān ider

'āleme gel:-

1. 'āleme geleydi:-e, -y, -di

Kaside 7

Mısra: 64

Kelime Tipi: -

Dünyaya gelmek, doğmak.

Nikāt-ı şî'rüme teslîm olup sened eyler
Geleydi 'āleme şimdi Zāḥîr ü Selmānı

2. 'āleme geleydi:-e, -y, -di

Kaside 7

Mısra: 59

Kelime Tipi: -

Dünyaya gelmek, doğmak.

Geleydi Ḥātem-i Ṭayy 'āleme zamānuñda
Bilürdi neydüḡini semt-i cûd u iḡsānı

3. 'āleme gelicek:-icek

Tarih 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünyaya gelmek, doğmak.

Gelicek maḡdûm-ı pākî 'āleme zann itdiler
Burc-ı rif'atden nümāyān oldu mihr-i tābnāk

'ālem-i dünyā:

1. 'ālem-i dünyā:

Tarih 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya âlemi, dünya.

Ḥarāb-ābād-ı dehri gördi kim ta'mîre imkān
yok
Ḥarāb-ender-ḡarāb olmaḡda çün bu 'ālem-i
dünyā

2. 'ālem-i dünyā:

Tarih 83

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünya âlemi, dünya.

Nuḡûd-ı 'ömrini ta'mîre şarf itdi nice müddet
Ḥarāb-ender-ḡarāb olmaḡda gördi 'ālem-i
dünyā

3. 'ālem-i dünyāda:-da

Tarih 40

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya âlemi, dünya.

Ḥabbezā ḡāne-i zībende zihî cāy-ı laṭîf
Görmedüm 'ālem-i dünyāda bunuñ gibi binā

4. 'ālem-i dünyāya:-y, -a

Tarih 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya alemi, dünya.

Burc-ı rif'atde tülū' eyledi bir necm-i sa'īd
Virdi hürşid gibi 'ālem-i dünyāya ziyā

5. 'ālem-i dünyāy:-y, -ı

Tarih 63

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dünya alemi, dünya.

Ba'na irād u 'avāyid rūz u şeb tül-i emel
Geşt iderdüm 'ālem-i dünyāyı dā'im serserī

'ālem-i endīşe:

1. 'ālem-i endīşe:

Kaside 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düşünce alemi, tefekkür dünyası.

Şāhid-i ma'nāya oldu noktası hāl-i laţīf
'Ālem-i endīşe içre gösterür hüsni-i edā

2. 'ālem-i endīşede:-de

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Düşünce alemi, tefekkür dünyası.

Noktası şāhid-i ma'nāya olur hāl-i siyāh
Gösterür 'ālem-i endīşede çok hüsni-i edā

'ālem-i fānīde:

1. 'ālem-i fānīde:-de

Rübai 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Fani dünya, gelip geçici dünya.

Yok 'ālem-i fānīde karar ile şebāt
Der-pey idi dünyāda hayāt ile memāt

2. 'ālem-i fānīde:-de

Rübai 40

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Fani dünya, gelip geçici dünya.

Bī-'aşk koma 'ālem-i fānīde beni
Yā Rab mecāzumı hāqīkat eyle

'ālem-i hayrettedür:

1. 'ālem-i hayrettedür:-de, -dür

Lugaz 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şaşkınlık alemi.

Bir güzel zendostdur turfa-likā
'Ālem-i hayrettedür ol dā'imā

'ālem-i 'uqbā:

1. 'ālem-i 'uqbā:

Tarih 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ahret hayatı.

Nedür bu gerdiş-i bīdād çerh-ı sifle-perverden
Ola bir ehl-i dil hālvat-niştin-i 'ālem-i 'uqbā

'ālī:

1. 'ālī:

Tarih 2

Mısra: 2

Yüce, ulu.

Dil-güşā menzil-i feraḥ-güster
Öyle 'ālī ki hemser-i eflāk

'āl-i 'Osmānuñ:

1. 'āl-i 'Osmānuñ:-uñ

Tarih 74

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Osmanlı hanedanlığı.

Bedīdār oldu bir pākīze gevher şulb-i pākinden
'Aceb gevher-nümādur kân-ı pāki 'Āl-i
'Osmānuñ

2. 'āl-i 'Osmānuñ:-uñ

Tarih 60

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Osmanlı Devleti, Osmanlı Hanedanı.

Cihāna bir niçe dürr ü güher ide īṣār
Güher-niṣār olur kânı 'Āl-i 'Osmānuñ

'Ālī Paşa-vı ekrem:

1. 'Alî Paşa-yı ekrem:

Tarih 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Kerem sahibi Ali Paşa (Çorlulu Ali Paşa
(d. 1670, ö. 1711).*

Cenâb-ı âşaf-ı zîşân 'Alî Paşa-yı ekrem kim
Cihân-ı köhneyi lutfi idüp ma'mûr u âbâdân

'alî-rütbe:

1. 'alî-rütbedür:-dür

Gazel 126

Mısra: 3

Makamı ulu.

Ber-zemîndür şüretâ ma'nîde 'alî-rütbedür
Hemser-i nüh-çerh-i gerdândur semâ'-ı
Mevlevî

Allâh mu'ammer eyleye:

1. Allâh mu'ammer eyleye:

Tarih 67

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Allâh mu'ammer eyleye maḥdûm-ı pâkini
'İzz ü sa'âdet ile cihân içre dâ'imâ

2. Allâh mu'ammer eyleye:

Tarih 71

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Serîr-i taht-ı 'âlîde mu'ammer eyleye Allâh
Serâpâ bendegâni şâd ola 'âlemde devletle

Allâh 'ömrini efzûn kıla:

1. Allâh 'ömrini efzûn kıla:

Tarih 85

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah ömrünü artırsın, uzun etsin.

Didüm gûş eyledükde maḥdemin mevlûdına
târîḥ
Muḥammed Şâbirûñ Allâh 'ömrini kıla efzûn

Allâh sa'd ide:

1. allâh sa'd ide:

Tarih 80

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah hayırlı, uğurlu etsin.

Du'alar eyleyüp mevlidine Feyzî didüm târîḥ
Ḳudûmûñ sa'd ide devletle İsmâ'îl Begûñ
Allâh

Allâhı severseñ:

1. Allâhı severseñ:

Rûbai 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*"Allah için, Allah aşkına" anlamlarında
yalvarma sözü.*

Biñ derd ile nâlan oluyor 'uşşâkı
Allâhı severseñ ne var inşâf inşâf

altun ol-:

1. altun olup:-up

Matla 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Altın olmak, altına dönüşmek (sararıp
solmuş beden bağlamında).*

Olup cevır ile cism-i zerdüm altun
Beni ḥarca sürem dir gibi gerdün

âlûde-i çirkâb-ı günâh:

1. âlûde-i çirkâb-ı günâh:

Kaside 3

Mısra: 67

Kelime Tipi: -

*Günahın kirlî suyuna bulaşmak, günah
işlemek.*

Bezm-i dünyâda ben âlûde-i çirkâb-ı günâh
Geçmedi daḥî gönül 'ayş u ṭarabdan bir ân

âlûfte ol-:

1. âlûfte olmak:-maḳ

Matla 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Alışmak, müptela olmak. İl âşık olmak.

Gönül mestânelik hep fıkır-ı la'l-i
dîlrübâdandır
Müdâm âlûfte olmak câm-ı şahbâ-yı
şafâdandır

2. âlûfte olmuşdur:-muş, -dur

Gazel 44

Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Düşkün olmak.

Şehā şahbā-yı gamdan aşıkūñ ālüfte olmuşdur
Göñül zülf-i bütāna meyl idüp aşüfte olmuşdur

āmāc-ı cism-i zāruma eyle:-

1. **āmāc-ı cism-i zāruma eyle:-um, -a**
Gazel 80
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Sızlayan bedenine hedef yapmak (aşığın bedenini sevgilinin bakışlarının hedef alması bağlamında).

Āmāc-ı cism-i zāruma eyle neẓāreyi
Ey meh helāk-i nāvek-i müjgānuñam senüñ

āmāde:

1. **āmādesin:-sin**
Gazel 84
Mısra: 6
Hazır.

Biñ şerha açsa cismüñe müjgān-ı tır-i yār
Mānende-i hedef yine āmādesin göñül

2. **āmāde:**
Tahmis 1
Mısra: 11
Hazır.

Şehā āmāde meclis mey ile sāgarla sākiyle
Sezā mestāne olsam cām-ı la'lüñ iftirākıyla

āmāde eyle:-

1. **āmāde eyle:**
Gazel 29
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Hazır etmek, hazırlamak.

Āmāde eyle cismüñi Feyzī o mehveşe
Sertiz-i gamze serv-i hırāmān geliş budur

āmāde ol:-

1. **āmāde oldu:-dı**
Tahmis 1
Mısra: 21
Kelime Tipi: -
Hazır olmak, hazırlanmak.

Ġam-ı 'aşkuñla cānā meclis-i mey oldı āmāde
Nümāyān oldı sāgar dest-i sāķī-i dilārāda

āmed-şüd-i hayālūñ:

1. **āmed-şüd-i hayālūñ:-üñ**
Gazel 25
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
(sevgilinin) hayalinin gelip gitmesi.

Raķīb māni'-i āmed-şüd-i hayālūñ olur
Dirġ baña şehā dā'imā gelür görünür

ammā:

1. **ammā:**
Kaside 4
Mısra: 46
Ancak, fakat.

Tire-rüdur niçe eşkāl-i şafā göstereşün
Jeng-i ekdār ile mir'āt-i ṭabī' at ammā

2. **ammā:**
Lugaz 13
Mısra: 2
Ancak, fakat.

Ol nedür kim kāmēti gāyet dırāz
Ḳaddine nisbetle ammā 'ömri az

3. **ammā:**
Lugaz 17
Mısra: 7
Ancak, fakat.

Kimine hırz-ı cān olur ammā
Kimine oldı mebbe'i gavğa

4. **ammā:**
Matla 3
Mısra: 2
Ancak, fakat.

Görünce 'aşığın güftāra gelmez ol melek-sīmā
Cevāba iktidār olmaz dehānı tengdür ammā

5. **ammā:**
Tarih 14
Mısra: 21
Ancak, fakat.

Hezār-āsā ben ol mu'ciz-demem dem-
besteyem ammā
Ümīd-i kand-i elṭāfuñla oldum ṭūṭī-i güyā

6. ammā:

Tarih 39

Mısra: 19

Ancak, fakat.

Hāne-i ümmīdi ta‘mīr eyledüm ammā beni
Eyledi rencide erbāb-ı hūkūkuñ ekşeri

7. ammā:

Lugaz 14

Mısra: 5

Çok, pek çok.

Zātı ammā güzel leṭāfet ile
Kālbi pürdür anuñ kesāfet ile

‘amūd:

1. ‘amūd:-ı

Lugaz 7

Mısra: 3

Sütun, direk.

Sakfı yokdur hem ‘amūdı çārdur
Gāh tīzdür geh girān-reftardur

aña:

1. aña:

Gazel 107

Mısra: 3

Ona (Nakşibendi tarikati).

Bulur aña girenler bir şafā-yı zevk-i rūḥānī
Müferriḥ cāy-ı ḥurremdür tārīk-i
Nakşbendiyye

2. aña:

Tarih 14

Mısra: 6

Ona (Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa).

Maşūn ide gezend-i fitneden zāt-ı şerīfīn Hāk
Aña her dem futūḥāt-ı ‘azīm iḥsān ide Mevlā

3. aña:

Gazel 36

Mısra: 9

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Midḥat-i dildār aña şāyestedür ‘ālemde kim
Feyzi’nūñ eş‘ārına merd-i sūḥan-ver teşnedür

4. aña:

Gazel 41

Mısra: 6

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Şayd itmede murğ-ı dili şehbāz-ı nigāhuñ
Ey şūḥ aña nīm-nigāhuñ bile besdür

5. aña:

Gazel 69

Mısra: 10

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Eşheb-süvār-ı ṭab‘uña aḥsente Feyziyā
Bu ‘arşa-i cihānda aña terk-i nāz farz

6. aña:

Gazel 95

Mısra: 4

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Hūn-ı dil ile ‘işret ider ehl-i dil müdām
İsterse bezm-i meyde aña bāde olmasun

7. aña:

Gazel 120

Mısra: 6

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Hezār ‘uşşākı bend eyler o gül-rū çīn-i zülfiyle
Şeh-i mülk-i ḥasendür aña şimdi şöyle der var
mı

8. aña:

Kaside 5

Mısra: 66

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Yapdılar izz-i hümāyūn ile bir kaşr-ı laṭīf
Eyledi aña nezāret rūz u şeb şubḥ u mesā

9. aña:

Lugaz 1

Mısra: 4

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Bir ḡanīdür ‘āleme in‘ām ider
Hep aña bāy u gedā ikrām ider

10. aña:

Lugaz 2

Mısra: 9

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Çüb ile ɗarb eyleseñ gāhī aña
Yok dil ü cāmı ider yine şada

11. aña:

Lugaz 6

Mısra: 7

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Mübtelā olmuş aña bir bed-likā
Eksük olmazdı yanından dā'imā

12. aña:

Lugaz 7

Mısra: 2

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Ol nedür bir kaşr-ı zībā güyiyā
Geydirürler çubdan kaftān aña

13. aña:

Lugaz 9

Mısra: 1

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Ol ne maşnū' oldı halk eyler aña meyl ü heves
Çārdur şaḥı serinde gāhice alur nefes

14. aña:

Lugaz 13

Mısra: 8

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Şāf-dildür zātı memdūh-ı cihān
Heb aña muḥtācdur pır ü cüvan

15. aña:

Lugaz 14

Mısra: 7

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Ekşer erbāb-ı dil aña müştāk
Ülfet eyler anuñla ehl-i mezāk

16. aña:

Lugaz 17

Mısra: 10

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Māl ü cāndan kimin cüdā eyler
Halk aña yine ittikā eyler

17. aña:

Matla 43

Mısra: 2

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Oldı efkār-ı femiyle 'āşıkı maḥz-ı ḥayāl
Şordum aña yok yere oldum didi āşüfte-ḥāl

18. aña:

Tarih 75

Mısra: 8

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Benān-ı fikr ile ḥall oldı ḥaylī 'uḳde-i müşkil
Nice biñ kār-ı düşvārı aña Ḥaḳ eyledi āsān

19. aña:

Tarih 82

Mısra: 4

*Ona, yönelme eki (-a,-e) almış üçüncü
teklik şahıs zamiri "o".*

Büyük ruznāme cāhın eyledi şad yümn ile
teşrīf
Aña şāyestedür i'zāz u iḳbāl-i sa'ādetle

20. aña:

Kaside 9

Mısra: 13

Ona (çektiri, gemi).

Yeter aña bu sa'ādet ki dār-ı dünyāda
Süvār ola aña çün böyle bir firişte-nihād

21. aña:

Kaside 9

Mısra: 14

Ona (çektiri, gemi).

Yeter aña bu sa'ādet ki dār-ı dünyāda
Süvār ola aña çün böyle bir firişte-nihād

aña nisbet:

1. aña nisbet:

Kaside 10

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Ona oranla, ona karşılık olarak.

Aña nisbet gedānuñ bārgiri fil-hey' etdür
Kemāl-i za'f ile mişli bunuñ gelmedi dünyāya

'anber:

1. 'anber:

Gazel 36

Mısra: 6

Amber, güzel koku. İl siyah, kara (gece bağlamında).

‘Azm-i Çîn itse sezâ meyl eyleyen dil zülfine
Turre-i şeb-rengine müşk ile ‘anber teşnedür

2. ‘anber:

Gazel 92

Mısra: 1

Amber, güzel koku. İl siyah, kara (gece bağlamında).

Haṭ-ı siyâh mı ‘anber midür nedür bilmem
Lebûn mi çeşme-i Kevşer midür nedür bilmem

3. ‘anbere:-e

Tahmis 3

Mısra: 8

Güzel kokulu madde, güzel koku.

La ‘l-i nâbuñ görse âdem meyl ider mi Kevşere
Gâlib oldı bü-yı müşk-efşân-ı şahbâ ‘anbere

‘anberbû:

1. ‘anber-bû:

Kaside 10

Mısra: 3

Anber kokulu.

Zemîn-i gülsitânda cılve-endâz oldı ‘anber-bû
Baḥûr-ı Meryemî gösterdi kendin gökde
‘İsâya

2. ‘anberbû:

Tarih 12

Mısra: 4

Anber kokulu.

Seyr idüp rûyuñı tārîḥ didüm
Haṭ-ı pākûñ ne güzel ‘anberbû

‘anber-efşân:

1. ‘anber-efşândur:-dur

Kaside 1

Mısra: 34

Amber kokusu yayan.

Ravzasında güyiyâ Şâh-ı dü-kevnüñ mihr ü
meh
‘Anber-efşândur iki zerrîn micmer rûz u şeb

‘anber-feşân ol-:

1. ‘anber-feşân olursa:-ur, -sa

Gazel 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel koku yaymak.

‘Anber-feşân olursa revâdur demâguma
Zülfin o şûhuñ itdi perîşân nesîm-i şubḥ

‘anber-i sārâ:

1. ‘anber-i sārâ:

Gazel 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Saf anber (sevgilinin katıksız saf anber kokulu saç bağlamında).

Cân demâğın nice ta‘îr itmesün ey mâhrû
Müşk-efşân oldı zülfüñ ‘anber-i sārâ gibi

2. ‘anber-i sārâ:

Gazel 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Saf anber (sevgilinin katıksız saf anber kokulu saç bağlamında).

Hemân şemm eyleyen Mecnûn olur ey Leyli-i
hüsnüm
Demâğ-ı ḥâhişümde bü-yı zülfüñ ‘anber-i sārâ

‘anberîn:

1. ‘anberîn:

Gazel 67

Mısra: 6

Anber kokulu (sevgili). İl (sevgilinin) siyah saçı.

Vezân oldukça ‘uşşâkuñ demâğını ider ta‘îr
Meger bād-ı şabâ ol ‘anberîn gîsûya
varmışmış

ancak:

1. ancak:

Gazel 59

Mısra: 6

Ancak, ama, fakat.

Çârsû-yı ‘aşkda ey ḥâce-i kâlâ-yı ğam
Nâkd-i cân itmek telef olmuşdur ancak
südümüz

2. ancak:

Kaside 8

Mısra: 20
Ancak, ama, fakat.

Cihānda nāle eyler kimse yokdur devr-i
luṭfuṇda
İden bülbüldür ancak verd için bîhüde efgānı

3. **ancak:**

Kaside 10

Mısra: 27

"Sadece, bir tek" anlamında bağlaç.

‘İlâcı nuṭṭ-ı pākındendür ancak gayrı şübhem
yok
Ben oldum ol kadar cüyende dārū-yı
mudāvāya

anda:

1. **anda:**

Tarih 73

Mısra: 13

Orada.

Anda mersüm olan şükûfeleri
Feyz-baḥş oldu gülsitân-āsā

2. **anda:**

Tarih 72

Mısra: 9

*Onda, üçüncü teklik şahıs zamirinin
bulunma hâl eki almış biçimi.*

Görenler mîveler ile şükûfe resmini anda
Ferâmûş itdürür evvel-naẓarda bağ-ı gülzârı

3. **anda:**

Kaside 1

Mısra: 36

Orada, onda (ay ve güneşte).

Na‘t-ı Şāh-ı enbiyāya mihr ü meh zer-şafḥadur
Anda taḥrîr eyleye kilik-i şenā-ger rûz u şeb

4. **anda:**

Kaside 9

Mısra: 44

Orada.

Nice niyâz ile piskopos ḥācesi olup
Ne güne şey idüğün anda görmedüm îrād

‘andelîb:

1. **‘andelîb-veş:-veş**

Gazel 40

Mısra: 3

Bülbül.

Ḳafes-nişîn-i ğamam ‘andelîb-veş baña
Ne seyr-i gül ne temāşā-yı bāğ lâzımdur

‘andelîbān:

1. **‘andelîbān:-ı**

Kaside 8

Mısra: 36

Bülbüller.

Benem ol şā‘ir-i yektâ ger itsem medḥine āğāz
Hezâr-ı âh-ı dil bî-şavt iderdi ‘andelîbānı

anı:

1. **anı:**

Gazel 98

Mısra: 7

Onu (sevgili).

Bir gün bu bād-ı âh perîşân ider anı
Zülf-i siyâh perde-i dîdaruñ olmasun

2. **anı:**

Kaside 3

Mısra: 76

Onu (ölümü).

Melekü’l-mevt ne dem cânına kaşd eylerse
Feyzi-i bîkese luṭfuṇdan anı kıl âsân

3. **anı:**

Kaside 5

Mısra: 41

Onu (Sultan II. Mustafa).

Kuḥl idenler çeşmine ānı ziyâ-baḥşā olur
Ḥāk-i pāyuñ dîde-i baḥta mişāl-i tütîyâ

4. **anı:**

Kaside 6

Mısra: 13

Onu (Subhi Efendi).

Ḥāme alınca destüme medḥ itmege anı
Evşāf-ı pâki levḥ-i dile intihāb olur

5. **anı:**

Kaside 8

Mısra: 28

Onu (Subhi Ahmed Efendi).

Gülistân-ı cihānda nā-şükûfte gonçe-i ümmîd
Anı ḥandân ider bir gün nesîm-i luṭf u iḥsânı

6. **anı:**

Gazel 1

Mısra: 8

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Sezā destūnde sāgar olsa mir'āt-ı şafā sāķī
Olurdu ebkem-i ğam görse anı tūṭi-i gūyā

7. anı:

Gazel 12

Mısra: 3

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Teskīn ide mümkün mi anı eşk-i dem-ālūd
Pür-sūḥte itdi tenimüz nār-ı maḥabbet

8. anı:

Kaside 3

Mısra: 41

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Haddi yok mu 'cizenūn kimse anı şerḥ idemez
Vaşf-ı ta'bīrde ḥayretle ḫalup beste dehān

9. anı:

Kaside 3

Mısra: 45

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Anı taḥrīre de cūr'et idemezler zīrā
İrmez ol demlere de çünkü 'uḫūl-i insān

10. anı:

Kaside 9

Mısra: 6

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Ne çekdiri ki mişāl-i neheng-i deryādūr
Gören şanur anı 'anḳā olunca bāl-güşād

11. anı:

Kaside 9

Mısra: 12

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Sütünü kāmēt-i dilber gibi serāmeddür
Esīr olurdu anı görse merdüm-i āzād

12. anı:

Rübai 14

Mısra: 3

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Düş olmayıcaḳ 'aşḳa anı fehḡ idemez
Derd ü ğam ile başḳa bir ülfet vardur

13. anı:

Tarih 72

Mısra: 8

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Muşanni' ḳıl kalemle sīm naḳş itmiş
temāşādūr
Nigāh-endāz olanlar ḫann ider anı şadefḳārī

14. anı:

Tarih 75

Mısra: 16

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Vücūda geldi bir maḥdūm-ı 'ālī şulb-i
pākinden
Mu'ammer eyleye devletle anı ol Ğanī Yezdān

15. anı:

Tarih 79

Mısra: 7

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Vālideyniyle mu'ammer ide anı Mevlā
'Ayn-ı bedden ide Ḥaḳ cismīni her demde
bā'id

16. anı:

Tarih 81

Mısra: 4

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Yeñiden bir çeşme-i pākīze bünyād eyledi
Böyle bir ḥayra muvaffaḳ eyledi anı Ḥudā

17. anı:

Tarih 85

Mısra: 4

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Nümāyān oldu bir zībende gevher şulb-i
pākinden
Kemāl-i 'izz ile ḥıfz ide anı Ḥālīḳ-ı Bīḫūn

18. anı:

Tarih 88

Mısra: 2

*Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi
zamiri "o".*

Bî-bedel 'aynû'l-hayât-ı cânfezâ
İtdi cārî anı bir pākîze zât

'ankā:

1. 'anķā:

Kaside 9

Mısra: 6

Anka kuşu, Simurg.

Ne çekdiri ki mişāl-i neheng-i deryādur
Gören şanur anı 'anķā olunca bāl-güşād

anlar:

1. anlar:

Kaside 1

Mısra: 46

Onlar, üçüncü çokluk şahıs zamiri.

Mihr ü meh pervâne-i şem'-i vücūduñ olmasa
'Āleme olmazdı anlar lem'a-güster rüz u şeb

ānu:

1. ānuñla: -ñ, -la

Gazel 9

Mısra: 6

Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi zamiri "o".

Düşünce cām-ı meye 'aks-i lem'a-i rüyūñ
Anuñla meclis-i 'işretde buldı táb şarāb

2. ānuñla: -ñ, -la

Kaside 1

Mısra: 6

Onu, belirtme eki almış üçüncü teklik kişi zamiri "o".

Kāh-ı çerhe mihr ü meh gūyā iki zerrīn 'alem
Buldı bu kaçır-ı felek ānuñla zīver rüz u şeb

anuñ:

1. anuñ:

Tarih 7

Mısra: 2

Onun (Dürri Efendi).

Bezm-i dünyādan olup 'āzim-i dār-ı 'uķbā
Māteminden idüp aħbābı anuñ girye vü āh

2. anuñ:

Tarih 7

Mısra: 3

Onun (Dürri Efendi).

Murg-ı rūhın idüp āzürde anuñ mār-ı eccl
'Āzim-i ħuld-ı berīn oldı cihāndan nāgāh

3. anuñ:

Tarih 13

Mısra: 2

Onun (İsazade Mehmet Aziz Efendi).

'Āzim-i dār-ı 'adem oldı o maħdūm-ı güzīn
Māteminden gelüp aħbābı anuñ feryāda

4. anuñ:

Tarih 13

Mısra: 7

Onun (İsazade Mehmet Aziz Efendi).

Āferīnler dir idi Veysi-i mu'ciz-dem anuñ
Görse elfāz-ı 'ibārātın eger inşāda

5. anuñ:

Tarih 13

Mısra: 10

Onun (İsazade Mehmet Aziz Efendi).

Nice yıl devr ide bu çerh-i felek gelmeye hiç
Mişli bir daħı anuñ dehr-i ħarāb-ābāda

6. anuñ:

Tarih 13

Mısra: 13

Onun (İsazade Mehmet Aziz Efendi).

Düşdi bir vech ile tārīh vefātına anuñ
Dār-ı Cennetde mekân eylesün 'İsā-zāde

7. anuñ:

Tarih 19

Mısra: 7

Onun (Nigahi Mustafa Efendi).

Cenāb-ı Hāķ anuñ maħv eyleye tūmār-ı
'işyānın
Maķām-ı rūh-ı pāki ola anuñ Cennet-i Me'vā

8. anuñ:

Tarih 19

Mısra: 8

Onun (Nigahi Mustafa Efendi).

Cenāb-ı Hāķ anuñ maħv eyleye tūmār-ı
'işyānın
Maķām-ı rūh-ı pāki ola anuñ Cennet-i Me'vā

9. anuñ:

Tarih 23

Mısra: 4

Onun (Musa Çelebi).

Peder ü mādēri şād oldı ğamın görmeyeler
Kadem-i pākini anuñ ide mes'ūd Hūdā

10. **anuñ:**

Tarih 24

Mısra: 2

Onun (çeşme).

Tamām oldı bināsı çün bu 'ayn-ı hālet-efzānuñ
Anuñ her kaçresi dil-teşneye bir özge 'ālemdür

11. **anuñ:**

Tarih 28

Mısra: 2

Onun (çeşme).

Zihī 'ayn-ı müferrih bī-bedel āb-ı hayāt-āver
Virür her kaçresi anuñ şafā-yı hālet-efzāyı

12. **anuñ:**

Tarih 28

Mısra: 3

Onun (çeşme).

Görüp itmāmını anuñ didi tārīhini hātif
Bu 'ayn-ı cānfezādur nüş idüñ āb-ı muşaffāyı

13. **anuñ:**

Tarih 47

Mısra: 3

Onun (çeşme).

Nüş idüp Feyzī didüm tārīh-i itmāmın anuñ
Menba'-ı 'ayn-ı hayāt āb-ı revān-ı cānfezā

14. **anuñ:**

Tarih 25

Mısra: 4

Onun (köşkün maliki, sahibi).

Rüz u şeb 'izz ü sa'ādetle müdām
Eyleye anuñ derūnında şafā

15. **anuñ:**

Tarih 32

Mısra: 12

Onun (sebil).

Öyle bir āb-ı laţif ü dil-güşā
Lezzeti güyā anuñ kand-ı nebāt

16. **anuñ:**

Tarih 36

Mısra: 7

Onun (şadırvan).

Seyr idüp bir teşne tārīhin didi Feyzī anuñ
Nüş idüñ bu mā'-ı pākīze güzel şādū'r-revān

17. **anuñ:**

Tarih 37

Mısra: 5

Onun (Muhammed Aheni).

Düşdi bu vech ile Feyzī fevtine tārīh anuñ
Oğu rūhına Muḥammed Āheninüñ Fātiḥa

18. **anuñ:**

Tarih 38

Mısra: 2

Onun (üttücü kızı Emine).

Ütüci kızı Emīne 'azm-i 'uqbā eyledi
Murğ-ı rūhına anuñ 'adn ola yā Rab āşiyān

19. **anuñ:**

Tarih 46

Mısra: 3

Onun (çeşme).

Hātif-i kudsi didi Feyzī anuñ tārīhini
'Āfiyet ola içüñ mā'-ı hayāt-ı zībā

20. **anuñ:**

Tarih 48

Mısra: 2

Onun (hamam).

Habbezā ḥammām-ı dilkeş bī-bedel cāy-ı laţif
Oldı bānisi anuñ bir merdüm-i nīgū-şifāt

21. **anuñ:**

Tarih 51

Mısra: 2

Onun (Reisülküttap Abdülkerim Bey).

Cenāb-ı Ḥazret-i 'Abdu'l-kerīm Beg ol kerem-
perver
Vücüdı berkarār ola anuñ 'izz ü sa'ādetde

22. **anuñ:**

Tarih 62

Mısra: 7

*Onun (Habeşizade Abdurrahim Efendi'
nin oğlu Muhammed).*

Anuñ güş eyleyince mevlidin Feyzī didüm
tārīh
Muḥammed 'izz ü devletle mu'ammer ola
dünyāda

23. **anuñ:**

Tarih 74

Mısra: 8

*Onun (Sultan III. Ahmed Han' ın oğlu
şehzade İsa).*

Bu beyti bî-bedeldür kalbûme ilhâm olup gûyâ
İki târîh oldu Feyziyâ mevlidine anuñ

24. **anuñ:**

Kaside 3

Mısra: 20

Onun (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Gelicek 'âleme ol Hâfız-ı ümmet ol şeb
Şebi qadr oldu anuñ rûzı da 'İd ü ramazân

25. **anuñ:**

Kaside 5

Mısra: 16

Onun (Sultan II. Mustafa).

Rüstem ü Keyhüsrev ü şad Behmen-i
İsfendiyâr
Bende-i kemter-kemîni olmağa anuñ sezâ

26. **anuñ:**

Kaside 5

Mısra: 60

Onun (Sultan II. Mustafa).

Mekrûmet-bahşâ kerem-perver vücûd-ı bî-
nazîr
Kendidür ânuñ 'azîz-i Mısr-ı 'izzet gûyiyâ

27. **anuñ:**

Kaside 5

Mısra: 56

Onun (Sultan II. Mustafa).

Lala başkapu gulâmıdır biri ol bendenüñ
Görmemişdür mişlini ânuñ bu dehr-i bî-beğâ

28. **anuñ:**

Kaside 9

Mısra: 32

Onun (Kaptan İbrahim Paşa).

Hısâb olunsa eger biñde biri emr-i muhâl
Meger kim eyleyem ânuñ ulûfını âhâd

29. **anuñ:**

Kaside 8

Mısra: 32

Onun (Subhi Ahmet Efendi).

O deñlü bezl ider dürr-i güher bu bezm-i
'âlemde
Serâb eylerdi keff-i cûdı anuñ baħr ile kânı

**anuñ mekân-ı rûh-ı pâki cennet-i me'vâ
ola:**

1. **anuñ mekân-ı rûh-ı pâki cennet-i me'vâ
ola:**

Tarih 20

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Onun (Matbah Emini Musa Efendi) temiz
ruhunun mekânı cennet olsun.*

Hudâ mahv eyleye tûmâr-ı işyânını lutfıyla
Ola anuñ mekân-ı rûh-ı pâki Cennet-i Me'vâ

anuñcün:

1. **anuñcün:**

Gazel 24

Mısra: 2

Onun için, o yüzden.

Füsûn-ı 'işve ile çeşmi nâza çeşbândur
Anuñcün 'âşık-ı bî-dil niyâza çeşbândur

2. **anuñcün:**

Gazel 54

Mısra: 2

Onun için, o yüzden.

O mihr-i 'âlem-ârânuñ cefâsı artar eksilmez
Anuñcün dîde-i ter mâcerâsı artar eksilmez

3. **anuñcün:**

Gazel 88

Mısra: 8

Onun için, o yüzden.

Ne mümkün nazra-bahş olmak dü-çeşmüm
hîre-nâk oldu
Anuñcün âfitâb-ı rûy-ı dildâra nigâh itmeme

4. **anuñcün:**

Gazel 117

Mısra: 10

Onun için, o yüzden.

Cihânda midhat-i la'l-i leb-i dildârdur kârı
Anuñcün Feyzinüñ eş'ârı bir şîrîn-edâ oldu

'arâk düş-:

1. **'arâk düşdükçe:-dük, -çe**

Gazel 110

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ter damlamak.

Cebîninden 'arâk ruhsâre-i cânâna düşdükçe
Tarâvet-bahş olur jâle gül-i ħandâna düşdükçe

'arâk-efsân:

1. 'arak-efşân:

Gazel 35

Mısra: 7

Ter (gül goncasının üzerindeki çiğ taneleri).

'Arağ-efşân degül ol gonce-i nev-hîz-i bāğ-ı
hüsn
Nigāh-ı germi-i 'uşşāk-ı zārından hicāb eyler

'arak-rîz ol-:

1. 'arak-rîz oldu:-dı

Kaside 3

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Terlemek, ter içinde kalmak.

Tâbdâr-ı ruh-ı pür-tâbı 'arağ-rîz oldu
Kaṭresi eyledi âteşkede-i küfri nihân

ārām:

1. ārāmum:-um

Rübai 33

Mısra: 2

Rahat, huzur.

Geçmekde firāk-ı yār ile eyyāmum
Yok fikret-i ḥân-ı vaşl ile ārāmum

ārām-gāh-ı ehl-i maḥabbet:

1. ārām-gāh-ı ehl-i maḥabbet:

Gazel 39

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevda ehlinin dinlenme yeri.

'Uşşākuñ evc-i çerḥe çıkar nāle-i dili
Ārām-gāh-ı ehl-i maḥabbet Ḥişārdur

ārāste:

1. ārāste:

Tarih 57

Mısra: 2

Süslenmiş, bezenmiş.

Seyyid-i 'āli-neseb ḥazret-i Müftî-zāde
'İlm ile faẓl ile ārāste ol kân-ı seḥā

Arayıcı-zāde:

1. Arayıcı-zāde:

Tarih 87

Mısra: 1

*Arayıcızade Ferdi Hüseyin Efendi (17 ve
18. yy Osmanlı sahası divan şairi (d. ? - ö.
1708/1710).*

'Azm itdi Arayıcı-zāde beḳāya rūḥuñ
Maḥv ola seyyi'ātuñ 'adn ola āşiyānuñ

ārāyîş-i dünyāya:

1. ārāyîş-i dünyāya:-y, -a

Tarih 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünyanın süsü.

Yumdı çeşmin bakmayup ārāyîş-i dünyāya hiç
Naḳşber-âb olduḡın fehm eyledi kevn ü mekân

'Ārif:

1. 'Ārifüñ:-üñ

Gazel 89

Mısra: 10

*18.yy (?) Osmanlı sahası divan şairi. II
irfan sahibi (kimse).*

Feyziyā kıl feres-i ṭab'uña irḥā-yı 'inān
'Ārifüñ nev-gazel-i pākine tanzîr idelüm

'ārif-i billāh:

1. 'ārif-i billāh:

Rübai 41

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Her şeyin sırrını bilen, ermiş.

Yâ Rab beni 'ārif-i billāh eyle
Hem mertebe-i 'aşḡdan āḡāh eyle

'ārif-i hoş-tāb'a:

1. 'ārif-i hoş-tāb'a:-a

Gazel 49

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Huyu güzel Ārif (18. yy (?) Osmanlı
sahası divan şairi.).*

Olur mı 'Ārif-i hoş-tāb'a tanzîr-i ḡazel Feyzî
Ma'ārif bezminüñ ol kâmil ü dānâlarındandır

Aristo-meniş:

1. Aristo-meniş:

Kaside 4

Mısra: **22**
Aristo karakterli.

Mültecā-yı zu‘afā melce-i erbāb-ı niyāz
Bū-‘Alī-fehm Aristo-meniş ü Fazl-ı Hüdā

‘ārız:

1. ‘ārızını:-ı, -n, -ı, -
Gazel 11
Mısra: **5**
Yüz, çehre, yanak.

Setr itmeseydi ‘ārızını zülf-i pür-hamı
Dil düşmez idi miḥnet-i hicrāna rüz u şeb

2. ‘ārızuña:-u, -ñ, -a
Gazel 25
Mısra: **1**
Yanak (sevgilinin yanağı bağlamında).

Ne dem ki ‘ārızuña ḥaṭ şehā gelür görünür
Dil-i belā-zedeye biñ belā gelür görünür

3. ‘ārızuñ:-uñ
Gazel 45
Mısra: **5**
(sevgilinin) yanağı.

‘Ārızuñ itmede mestür şehāb-ı turreñ
‘Āleme mihr-i dirāḡşān olacağsın āḡir

4. ‘ārızuña:-uñ, -a
Rübai 36
Mısra: **3**
Yanak (sevgilinin yanağı bağlamında).

Mest-i mey-i ‘aşkam ey perī ‘ārızuña
‘Afv eyle nigāh itdüm ise ‘afv eyle

‘ārız-ı dildāra:

1. ‘ārız-ı dildāra:-a
Gazel 72
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağı.

‘Ārız-ı dildāra zīrā var ise meyl eylemiş
Cismini ifnā idüp olmaḡdadur raḡşān şem‘

‘ārız-ı pāk:

1. ‘ārız-ı pākinde:-in, -de
Tarih 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -

Saf, duru yanak (duru güzellik bağlamında).

‘Ārız-ı pākinde anuñ ḥaṭ degül
Perde çekdi ḡüsüne bī-iştibāh

2. ‘ārız-ı pākine:-i, -n, -e

Tarih 6

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Saf, duru yanak (duru güzellik bağlamında).

‘Ārız-ı pākine gerçi geldi ḥaṭ
‘Āşık-ı zāruñ olupdur kārī āh

‘ārız-ı pür-tābın:

1. ‘ārız-ı pür-tābın:-ı, -n

Tarih 8

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Parlak yanak.

Ḥaṭ-ı nev ‘ārız-ı pür-tābın itdi cābecā tezyīn
Cemāli pertevi ṭa‘n eyler idi nūr-ı ḡurşīde

‘ārız-ı ruḡsār-ı dilber:

1. ‘ārız-ı ruḡsār-ı dilber:

Gazel 51

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün yanağı (ayna bağlamında).

‘Ārız-ı ruḡsār-ı dilber bī-keder āyīnedür
‘Āşıkı ṭūṭı gibi gūyā ider āyīnedür

‘arşa-i cihānda:

1. ‘arşa-i cihānda:-da

Gazel 69

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Dünya meydanı (dünya meydanında şairlik atını koşturmak bağlamında).

Eşheb-süvār-ı ṭab‘uña aḡsente Feyziyā
Bu ‘arşa-i cihānda aña terk-i nāz farz

‘arşa-i ma‘nide:

1. ‘arşa-i ma‘nide:-de

Kaside 3

Mısra: **60**

Kelime Tipi: -

Mana alemi.

Yine şad 'aciz ile endāhte-i hayret olur
'Arşa-i ma'nide eylerse ne deñlü cevlan

'arşa-i meykede:

1. **'arşa-i meykede:**

Gazel 23

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Meyhane.

Esb-i 'ayş u taraba 'āşık-ı zār oldu süvār
'Arşa-i meykede bî-bāk olacak yerlerdür

'arş-ı a'lā:

1. **'arş-ı a'lā:**

Kaside 3

Mısra: 37

Kelime Tipi: -

Yüce arş (İslam' göre göğün en yüksek katı).

Lāne-sāz oldu hümā zātına 'arş-ı a'lā
Devr ider şevkūñ ile dañi sipihr-i gerdān

art-:

1. **artar:-ar**

Gazel 54

Mısra: 1

Artmak, çoğalmak.

O mihr-i 'ālem-ārānuñ cefāsı artar eksilmez
Anuñçün dīde-i ter mācerāsı artar eksilmez

2. **artar:-ar**

Gazel 54

Mısra: 2

Artmak, çoğalmak.

O mihr-i 'ālem-ārānuñ cefāsı artar eksilmez
Anuñçün dīde-i ter mācerāsı artar eksilmez

3. **artar:-ar**

Gazel 54

Mısra: 4

Artmak, çoğalmak.

Dolaşdı çin çin-i zülfüne murğ-ı dil-i zārum
Nice āzād olur bend-i belāsı artar eksilmez

4. **artar:-ar**

Gazel 54

Mısra: 6

Artmak, çoğalmak.

Ne deñlü hışm ile itse nazar ol mäh-ı mihr-
efrüz

Yine mir'āt-ı kılbum incilāsı artar eksilmez

5. **artar:-ar**

Gazel 54

Mısra: 8

Artmak, çoğalmak.

Şeb-i tārīkine 'uşşāk-ı zāruñ şu'le-bağşā ol
'İzāruñ şem'inuñ nūr-ı ziyāsı artar eksilmez

6. **artar:-ar**

Gazel 54

Mısra: 10

Artmak, çoğalmak.

Nola fikr-i leb-i lā'lüñle Feyzī bāde-nüş olsa
O cām-ı hālet-efzānuñ şafāsı artar eksilmez

'arūs-ı dehre:

1. **'arūs-ı dehre:-e**

Kaside 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Dünya gelini (dünya).

Güşvāredür 'arūs-ı dehre mihr ü meh degül
Ma'nide güşına olmuş zīnet-āver rüz u şeb

'arūs-ı dehr-i fertūta:

1. **'arūs-ı dehr-i fertūta:-a**

Gazel 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İhtiyar dünyanın gelini.

Zifāf-ı kām alınmazdı cihān-ı haclegāh içre
'Arūs-ı dehr-i fertūta nice dāmād ayak başmış

'arż eyle-:

1. **'arż eyledi:-di**

Rübai 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Göstermek, sunmak, takdim etmek. II
söylemek, anlatmak, ifade etmek.*

Dil eyledi aḥvālını dildārına 'arż
Zahmını ider dem-be-dem ol yārına 'arż

2. **'arż eyler:-r**

Kaside 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Pehlevân-ı çerh 'arz eyler degüldür mihr ü meh
Ki seper gâhice bir tîğ-ı mücevher rûz u şeb

3. 'arz eylerdi:-r, -di

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Göstermek, sunmak, takdim etmek.

'Aceb mi lâle sünbül dâğ-ı zağmın âşikâr itse
Benefşe kâmet-i ham-geşte 'arz eylerdi
dünyâya

'arz id:-

1. 'arz ide:-e

Matla 56

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Arz etmek, göstermek, sunmak.

Nice 'uşşâk-ı zâr ahvâlini 'arz ide dildâra
Kemâl-i za'f-ı aşk ile mecâl olmazdı güftâra

2. 'arz ider:-er

Rûbai 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Göstermek, sunmak, takdim etmek. II

söylemek, anlatmak, ifade etmek.

Dil eyledi ahvâlini dildârına 'arz
Zağmını ider dem-be-dem ol yârına 'arz

3. 'arz ider:-er

Rûbai 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Göstermek, sunmak, takdim etmek. II

söylemek, anlatmak, ifade etmek.

'Uşşâk-ı sitem-dîde ider ahvâlin
Bîhûde yere şûh-ı cefâkârına 'arz

4. 'arz idüp:-üp

Kaside 1

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Arz etmek, göstermek, sunmak.

Mihr ü meh şanma dü-mir'ât 'arz idüp çerh-i felek
Olmağ ister nûr-ı rûy-ı pâke mazhar rûz u şeb

'arz it:-

1. 'arz itdüm:-dü, -m

Kaside 10

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

(halini) sunmak, anlatmak, arz etmek.

Bir iki def' adur 'arz itdüm ahvâl-i serencâmum
Müsâ'id olmadı bahtum dil-i nâçâr u şeydâya

2. 'arz itmek:-mek

Gazel 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Göstermek, sunmak.

Ey hür-likâ hâlûmi 'arz itmek olur mı
Ol gamze baña zerre kadar virmedi ruḥşat

'arz ol:-

1. 'arz ola:-a

Rûbai 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sunmak, görücüye çıkarmak.

'Arz ola mı hiç hâl-i dil-i pür-şer şûr
Geh mest-i müdâm o mâhrû geh maḥmûr

'arz-ı hâl:-

1. 'arz-ı hâle:-e

Kaside 10

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

(halini) anlatma, sunma, arz etme.

Bu demlerde gireydi destüme bahtum girîbânı
Girerdüm 'arz-ı hâle dergeh-i paşa-yı dâñâyâ

2. 'arz-ı hâlüm:-üm

Kaside 5

Mısra: 33

Kelime Tipi: -

Halini arz etmek, durumunu anlatmak.

'Arz-ı hâlüm hâk-pây-ı devlete ma'lûm ola
Güşe-i miḥnetde kıldum ḥayli demdür inzivâ

'arz-ı hüsn eyle:-

1. 'arz-ı hüsn eyler:-r

Kaside 1

Mısra: 32

Kelime Tipi: -
Güzelliği sergilemek.

Mihr ü meh şanma bu kaşr-ı āsumānda
rūnūmā
‘Arz-ı hūsn eyler iki pākīze duhter rūz u şeb

‘arz-ı mahabbet it-:

1. ‘arz-ı mahabbet itmede: -me, -de

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevgi, ilgi göstermek.

Degül bīhūde zārı bülbulūn bu gūlsitān içre
Hezārān itmede ‘arz-ı mahabbet verd-i ra‘nāya

ārzu id-:

1. ārzū iderüm: -er, -üm

Gazel 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Arzulamak, istemek.

‘Aceb mi ārzū-yı neşve-i şarāb iderüm
Cihānda teşne-dilüm ben ümīd-i āb iderüm

ārzu it-:

1. ārzū itmededür: -me, -de, -dür

Tarih 58

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Arzu etmek, istek duymak, istemek.

‘Āşık-ı zārınūn ahvāli perīşān olmaz
Ārzū itmededür vaşluñi olmaz nevmīd

āşaf:

1. āşaf:

Kaside 10

Mısra: 13

Vezir (Kaptan İbrahim Paşa).

Ne āşaf ‘aql-ı evvel rūşd-i kāmīl merd-i deryā-
dil
Olur mebzūl hān-ı luṭfi hep a‘lā vü ednāya

āşafā:

1. āşafā:

Kaside 9

Mısra: 15

Ey vezir (Kaptan İbrahim Paşa).

Vezīr-i pāk-dilā āşafā melek-sīmā
Vücūd-ı pākīdür el-ḥaḳ güzīde-i efrād

2. āşafā:

Kaside 10

Mısra: 21

Ey vezir (Kaptan İbrahim Paşa).

Kerīmā āşafā rūşen-dilā mihr-i cihān-ārā
İder bir zerre luṭfuñ ṭa‘nalar mihr-i mücellāya

āşaf-ı devr:

1. āşaf-ı devr:

Tarih 54

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Zamanın, devrin veziri.

Mühri alduḳda didüm şevḳ ile Feyzī tāriḥ
Müjdeler āşaf-ı devr oldı Muḥammed Paşa

āşaf-ı devr-i zamān:

1. āşaf-ı devr-i zamān:

Tarih 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zamanın veziri (Sadrazam Ali Hüseyin Paşa).

Āşaf-ı devr-i zamān ‘āzim-i ‘uḳbā oldı
Hūr u ḡlmān ile cennetde ola hem-sāye

āşaf-ı kerem-mu‘tād:

1. āşaf-ı kerem-mu‘tād:

Kaside 9

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Cömertliği adet edinen vezir (Kaptan İbrahim Paşa).

Du‘āya başla yeter ḥāk-i āsitānında
Saña da luṭf ider ol āşaf-ı kerem-mu‘tād

āşaf-ı zīşān:

1. āşaf-ı zīşān:

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Şanlı vezir (vezirlik payesiyle kaptan-ı derya bağlamında).

Zemīn-i ḡlşene teşrīf ider bir āşaf-ı zīşān
Nümāyān kıldı çetrin yāsemīn-i āsumān-sāye

2. **âşaf-ı zîşân:****Tarih 77**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şanlı vezir (vezirlik payesiyle kaptan-ı derya bağlamında).

Cenâb-ı Hâcî İbrâhîm Paşa âşaf-ı zîşân
Münevver kıldı şadrı şanki mihr-i 'âlem-
ârâdur

âsân eyile:-1. **âsân eyiledi:-di****Tarih 75**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kolaylaştırmak, zahmetsiz kılmak.

Benân-ı fîkr ile hâll oldı haylî 'ukde-i müşkil
Nice biñ kâr-ı düşvârı aña Hâk eyledi âsân

âsân kıl:-1. **âsân kıl:****Kaside 3**

Mısra: 76

Kelime Tipi: -

Kolaylaştırmak.

Melekü'l-mevt ne dem cânına kaşd eylerse
Feyzi-i bîkese lûtfuñdan anı kıl âsân

âsâr-ı na' tuñla:1. **âsâr-ı na' tuñla:-uñ, -la****Kaside 1**

Mısra: 71

Kelime Tipi: -

Naat olarak yazılmış eserler.

Mihr ü mehveş nûr-ver âsâr-ı na' tuñla derûn
Olmaya âlâm-ı miñnetle mükedder rûz u şeb

âsâr-ı ruh-ı yâr:1. **âsâr-ı ruh-ı yâr:****Rûbai 24**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının tesiri.

Âsâr-ı ruh-ı yâr ile süzân idi şem'
İfnâ-yı vücûd itmede giryân idi şem'

'aşâ-yı pîrânî:1. **'aşâ-yı pîrânî:****Kaside 7**

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Ermîş asası (kalem bağlamında).

Elinde hâmesi bir çeşmesâr-ı âb-ı hayât
Fütâde-i gam-ı dehre 'aşâ-yı pîrânî

âsîb-i cevri-i çerh-i ğaddârî:1. **âsîb-i cevri-i çerh-i ğaddârî:-ı****Tarih 72**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Zalim feleğîn zorlu musibeti.

Mu'ammer ide Mevlâ şâhibiyle dâr-ı dünyâda
Bu hâne görmeye âsîb-i cevri-i çerh-i ğaddârî

'âşık:1. **'âşık:-a****Gazel 4**

Mısra: 5

Âşık.

'Âşıkâ cevri eyledüñ ağıyâra kılduñ iltifât
Bu cefâlar her zamân ey şûh sendendür baña

2. **'âşıkûñ:-uñ****Gazel 17**

Mısra: 7

Âşık.

Mest-i şahbâ-yı lebûñ 'âşıkûñ ey şûh-ı cefâ
Bezm-i ğamda mey-i gül-reng nedür bilmez
hiç

3. **'âşıkûñ:-uñ****Gazel 26**

Mısra: 2

Âşık.

Ġam-ı 'aşkuñla cânâ pîşe-i dil şîven olmuşdur
Cefâkeş olmasına 'âşıkûñ hep senden
olmuşdur

4. **'âşık:****Gazel 41**

Mısra: 7

Âşık.

Şâyeste leb-i dilbere meyyâl ise 'âşık
Şekker-şiken-i la'line mânend-i megesdür

5. **'âşık:-ı****Gazel 45**

Mısra: 3
Âşık.

Sell-i seyf-i nigeñi 'âşıkı itmekde helâk
Ey perî âfet-i devrân olacağsın âhîr

6. 'âşıkın:-uñ
Gazel 46
Mısra: 2
Âşık.

Derd-i 'aşka dil giriftâr olduğın bilmez mi var
'Âşıkın 'aşkuñla nâçâr olduğın bilmez mi var

7. 'âşık:-a
Gazel 76
Mısra: 1
Âşık.

Bir dilberüñ ki 'âşık mihir ü vefâsı yok
Güyâ ki mâh münhasif olmuş ziyâsı yok

8. 'âşıkun:-uñ
Gazel 93
Mısra: 4
Âşık.

Bu deñlü zağm-nâk olmuş gönül ümmîd-i vaşl
eyler
Nedendür 'âşıkun ey mâhrü cevre sezâ bilsem

9. 'âşıkun:-uñ
Tahmis 1
Mısra: 6
Âşık.

Hayâl-i hâlün ile müşk-i ezfer dâğ-ber-dildür
Gamuñla 'âşıkun ey mâh-ţal'at oldılar bîmâr

10. 'âşıklarunda:-lar, -uñ, -da
Gazel 6
Mısra: 6
Âşık.

Nigâh eylerse leylî zülfinün her târına 'uşşak
Olur Mecnûn-veş 'âşıklarunda çok cünün
peydâ

11. 'âşık:-a
Gazel 51
Mısra: 5
Âşık.

Ey perî nâr-ı gâzabla 'âşık itme nigâh
Kalbimiz şad çâk olur eyle hâzer âyinedür

12. 'âşık:-a
Gazel 69

Mısra: 7
Âşık.

Rencîde itme zâhid-i nâsih ki 'âşık
Olmaz kitâb-ı 'aşkda pend-i dirâz farz

13. 'âşıklarun:-lar, -u, -ñ, -ı
Gazel 101
Mısra: 4
Âşık.

Verd-i cemâl-i yâr için efgân ider müdâm
'Âşıklarun bûlbül-i nâlân şanur gören

14. 'âşıkun:-uñ
Gazel 102
Mısra: 4
Âşık.

Serâser olur elbet sühte cismüm şu 'â'ından
Görünce 'âşıkun pertev-fikendür pençe-i
cânân

15. 'âşıkun:-uñ
Kaside 8
Mısra: 59
Âşık.

Demâğ-ı hâhişin eyler mu'atţar 'âşıkun dilber
Nesîmiyle perîşân olsa zül-i 'anber-efşânı

16. 'âşık:
Matla 15
Mısra: 1
Âşık.

Gam-ı 'aşkuñla 'âşık nüş ider câm-ı tarab
güstâh
Nola fikr-i lebünle olsa dil ey gonca-leb
güstâh

17. 'âşık:
Matla 42
Mısra: 1
Âşık.

Yanından dür olur mı 'âşık ol mihr-i cihân-
süzün
Alur etrâfını pervâneler şem'-i dil-efrüzün

18. 'âşık:-a
Gazel 29
Mısra: 4
Âşık.

Kâlâ-yı vaşl-ı yâri alur nakd-i cân ile
Sûk-ı belâda 'âşık dâd u dihiş budur

19. 'āşık^{larına}:-lar, -ı, -n, -a

Gazel 30

Mısra: 4

Âşık.

Güm-reh olur mı hiç şeb-i târîk-i 'aşkda
'Âşıklarına meş'ale dâğ-ı derûn olur

20. 'āşık^{uñ}:-uñ

Gazel 53

Mısra: 8

Âşık.

Nice Mecnûnuñ olmaz leyli-i zülfüñle dil
şimdi
Dilinden 'āşık^{uñ} zülf-i hayâl-i müşk-sâ
çıkamaz

21. 'āşık^{uñ}:-uñ

Gazel 108

Mısra: 7

Âşık.

Olmaz humârı tâ-be-ğaşır 'āşık^{uñ} eger
Mestâne olsa cām-ı şarâb-ı vişâl ile

22. 'āşık^a:-a

Gazel 124

Mısra: 8

Âşık.

Nola dūr olmasa mânend-i halka bâb-ı
luţfuñdan
Ser-i küyü o şūhuñ 'āşık^a cāy-ı nişest oldı

23. 'āşık^ı:-ı

Rûbai 35

Mısra: 2

Âşık.

Yakdı beni nâr-ı 'aşk ile bir mehrü
Âşüfte idüp 'āşık^ı çeşm ü ebrü

24. 'āşık^a:-a

Tahmis 2

Mısra: 21

Âşık.

Hâr-ı cevriyle olup 'āşık^a rûyü gülî telh
Feyziyâ hâr-ı elem itdi dil-i bülbülü telh

25. 'āşık:

Tarih 1

Mısra: 5

Âşık.

Kağı 'āşık derd ile âh eyledi
Setr idüp ruhsâresini dūd-ı âh

26. 'āşık:

Gazel 34

Mısra: 7

Âşık.

Ümîd-i bûy-ı vuşlat itse 'āşık verd-i rûyuñdan
Sirişkin dem-be-dem gülzâr-ı hûsn-i yâra cû
eyler

27. 'āşık^{ın}:-ı, -n

Matla 3

Mısra: 1

Âşık.

Görünce 'āşık^{ın} güftâra gelmez ol melek-sîmâ
Cevâba iktidâr olmaz dehânı tengdür ammâ

28. 'āşık^a:-a

Matla 38

Mısra: 2

Âşık.

Naqd-i eşküm reh-i gam-dîdede itdüm itlâf
'Âşık^a merhâmet itmez o perî bî-inşâf

29. 'āşık^ı:-ı

Matla 43

Mısra: 1

Âşık.

Oldı efkâr-ı femiyle 'āşık^ı mahz-ı hayâl
Şordum aña yok yere oldum didi âşüfte-hâl

30. 'āşık^ı:-ı

Gazel 51

Mısra: 2

Âşık.

'Arız-ı ruhsâr-ı dilber bî-keder âyinedür
'Âşık^ı tûfî gibi güyâ ider âyinedür

31. 'āşık^a:-a

Gazel 74

Mısra: 1

Âşık.

Leb-i dilberden olur 'āşık^a âzâr laţîf
Mest-i mey-nûşa gelür hâne-i hammâr laţîf

32. 'āşık^ı:-ı

Gazel 95

Mısra: 8

Âşık.

Cevr eyler idi vaşla sezâ itmeyüp o şūh
İster ki gamdan 'āşık^ı âzâde olmasun

33. 'āşıkı:-ı
Matla 35
 Mısra: 2
Āşık.

Tābiş-i ruhsār-ı dilber bā'is-i ḥandān-ı şem'
 'Āşıkı pervāne-veş pür-süz ider sūzān-ı şem'

34. 'āşık:
Rübai 2
 Mısra: 1
Āşık.

'Āşık ḡam-ı 'aşk-ı yār ile itse bükā
 Şad-mevce-i tūfān olurdu peydā

35. āşıkūn:-uñ
Gazel 44
 Mısra: 1
Āşık.

Şehā şahbā-yı ḡamdan āşıkūn ālüfte olmuşdur
 Göñül zūlf-i bütāna meyl idüp āşüfte olmuşdur

'āşıkān:

1. 'āşıkāna:-a
Gazel 3
 Mısra: 1
Āşıklar.

'Āşıkāna ḡamze-i cānāne olmaz āşinā
 Mest-i cām-ı nāz ile dīvāne olmaz āşinā

2. 'āşıkān:
Gazel 20
 Mısra: 4
Āşıklar.

Derīde dāmen-i Yūsuf yed-i Zeliḥādan
 Açar mı rāzını olmasa 'āşıkān ḡüstāḥ

3. 'āşıkān:
Gazel 46
 Mısra: 5
Āşıklar.

Çārsūy-ı ḡamda kālā-yı vişāle 'āşıkān
 Naḡd-i cān ile ḥarīdār olduğın bilmez mi var

4. 'āşıkān:
Gazel 79
 Mısra: 3
Āşıklar.

Belki irerdi sāhil-i maḡşūda 'āşıkān
 Baḥr-ı belā-yı fūrkatūñe āşinā gerek

5. 'āşıkān:
Gazel 93
 Mısra: 2
Āşıklar.

Niçün 'uşşākın eyler küşte-i tīg-ı cefā bilsem
 Sezā mı 'āşıkān bu cevruñe ey bīvefā bilsem

6. 'āşıkān:
Kaside 6
 Mısra: 47
Āşıklar.

Nezzāre idemez ruḥ-ı dildāra 'āşıkān
 Her bir nighde ḥışm ile yüz biñ 'itāb olur

āşikār:

1. āşikār:
Gazel 70
 Mısra: 4
Görünür, belli, apaçık.

İrdi kūsūf mihr-i cemālūñe ey perī
 Ruhsāruñ üzre oldığı dem āşikār ḥat

āşikār eyle-:

1. āşikār eyler:-r
Lugaz 1
 Mısra: 8
 Kelime Tipi: -
Görünür kılmak, belli etmek, ortaya çıkarmak.

Geh mücellā cismi de āyīne-var
 Her nesi var ise eyler āşikār

2. āşikār eyler:-r
Lugaz 7
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: -
Ortaya çıkarmak (bilmece, lugaz çözmek bağlamında).

Kim bu rāzı eyler ise āşikār
 Rütbe-i 'ālī vire Perverdigār

āşikār it-:

1. āşikār itse:-se
Kaside 10
 Mısra: 5
 Kelime Tipi: -
Göstermek, meydana çıkarmak.

‘Aceb mi lâle sünbül dâğ-ı zaḥmın âşikâr itse
Benefşe kâmet-i ḥam-geşte ‘arz eylerdi
dünyâyâ

âşikâr ol-:

1. âşikâr oldu:-dı

Gazel 94

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkmak, görünmek.

Zülfün tağıtdı bād ruḥuñ oldu âşikâr
Mânend-i şubḥ rüşen olur şâmımız bizüm

‘âşık-ı âşüftesi:

1. ‘âşık-ı âşüftesi:-s, -i

Tarih 58

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Perişan âşık.

Didi bir ‘âşık-ı âşüftesi târîḥ-i ḥatın
Rûy-ı pâkinde güzel ḥatt-ı siyeh oldu bedîd

‘âşık-ı bî-dil:

1. ‘âşık-ı bî-dil:

Gazel 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Gönülsüz âşık (gönlünü sevgiliye
kaptırmış âşık bağlamında).*

Füsün-ı ‘işve ile çeşmi nâza çeşbândur
Anuñçün ‘âşık-ı bî-dil niyâza çeşbândur

2. ‘âşık-ı bî-dil:

Gazel 71

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Gönülsüz âşık (gönlünü sevgiliye
kaptırmış âşık bağlamında).*

Nigâh-ı luṭf ile ḳalb-i ḥazîni mesrûr it
Olur mı ‘âşık-ı bî-dil ‘itâbdan mahzûz

3. ‘âşık-ı bî-dil:

Kaside 8

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

*Gönülsüz âşık (gönlünü sevgiliye
kaptırmış âşık bağlamında).*

Nice seyr eylesün yârûñ cemâlin ‘âşık-ı bî-dil
Seḥâb-ı zülfî mestûr eylemiş ol mâh-ı tâbânî

‘âşık-ı bî-illetün:

1. ‘âşık-ı bî-illetün:-üñ

Gazel 28

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Beklentisiz âşık (halis âşık bağlamında).

Kimi vaşluñ ümîdinde kimi bûsuñ recâ eyler
Senüñ Feyzî gibi bir ‘âşık-ı bî-illetün kimdür

‘âşık-ı bîmâruña:

1. ‘âşık-ı bîmâruña:-uñ, -a

Gazel 48

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hasta âşık.

Hânesi dârüşşifâdur dilberün kendi ṭabîb
‘Âşık-ı bîmâruña eyle devâ nevrûzdur

‘âşık-ı derd-âşinâ:

1. ‘âşık-ı derd-âşinâ:

Gazel 114

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dertli âşık.

Degüldür ‘âşık-ı derd-âşinâ kâşâne kaydında
Şarâb-ı ḡamla pür mest olmadı meyḥâne
kaydında

‘âşık-ı derdkeşân:

1. ‘âşık-ı derdkeşân:

Gazel 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dert çeken, dertli âşık.

‘Âşık-ı derdkeşân nâ’il-i maḳşûd olmaz
Dehr-i dün içre anuñ ṭâlî’i mes’ûd olmaz

‘âşık-ı derdkeşün:

1. ‘âşık-ı derdkeşün:-üñ

Gazel 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dertli âşık.

‘Âşık-ı derdkeşün neng nedür bilmez hiç
Murğ-ı bâğ-ı elem âheng nedür bilmez hiç

2. 'āşık-ı derdkeşün:-üñ

Gazel 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dertli âşık.

Vaşluñ ümmid iderek la'l-i lebin ister dil
'Āşık-ı derdkeşün olmada efkârı lezîz

'āşık-ı ğam-pervere:

1. 'āşık-ı ğam-pervere:-e

Tahmis 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dertli âşık.

Bülbül-i nālānyuz ol gülsitān-ı behcetün
Vaşluñı eyle sezā sen 'āşık-ı ğam-pervere

'āşık-ı maḥcüb:

1. 'āşık-ı maḥcüb:

Gazel 20

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Utangaç âşık.

Ḳarīn-i vuşlat olur mı hiç 'āşık-ı maḥcüb
Vişāle ṭālib olup Feyzi ol hemān güstāḥ

'āşık-ı mey-hāra:

1. 'āşık-ı mey-hāra:-a

Gazel 106

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sarhoş âşık.

Mey-i fūrkatle mest olmuş gezer rāhuñda
üftādeñ
Nigāh-endāz-ı luṭf ol 'āşık-ı mey-hāra
düşdükçe

'āşık-ı mey-hāre:

1. 'āşık-ı mey-hāre:-e

Gazel 121

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sarhoş âşık.

'Āşık-ı mey-hāre nūş itse lebūñ peymānesin
Mest iderdi dem-be-dem la'l-i lebūñ şahbā
gibi

'āşık-ı miḥnetkeşān:

1. 'āşık-ı miḥnetkeşān:

Gazel 120

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sıkıntı çeken âşık.

'Adūnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzī
Saña ey 'āşık-ı miḥnetkeşān varsañ da yer var
mı

'āşık-ı miḥnetkeşe:

1. 'āşık-ı miḥnetkeşe:-e

Gazel 113

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eziyet, sıkıntı çeken âşık.

Tāb-ı ğam nār-ı elem sūzān sūzān üstine
'Āşık-ı miḥnetkeşe hicrān hicrān üstine

'āşık-ı miḥnet-zede:

1. 'āşık-ı miḥnet-zede:

Gazel 68

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sıkıntı çeken âşık.

Luṭf u kerem ü cevri ü 'itāb-ı sitem-āmīz
Ey 'āşık-ı miḥnet-zede dildāruña maḥşūs

2. 'āşık-ı miḥnet-zedeyem:-y, -em

Rübai 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sıkıntı çeken âşık.

Bir 'āşık-ı miḥnet-zedeyem ḳalbüm şāf
Naḳd-i dil ü cān 'aşḳ ile oldu itlāf

'āşık-ı mümtāzdu:

1. 'āşık-ı mümtāzdu:-dur

Lugaz 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Seçkin âşık.

Ol nedür bir 'āşık-ı mümtāzdu
Nāle-i 'uşşāḳ ile dem-sāzdu

'āşık-ı nāçār:

1. 'āşık-ı nāçār:

Tahmis 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Çaresiz, zavallı âşık.

Olur şahbâ-yı vaşluñla devâ-yı 'âşık-ı nâçâr
Niçe dâğ olmasun süz-ı ruñuñla sînede her bâr

2. 'âşık-ı nâçâra:-a
Gazel 106
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Çaresiz âşık.

Göñül 'arz eyle hâl-i pür-melâlün yâra
düşdükçe
Ne var ey şüh rahm it 'âşık-ı nâçâra düşdükçe

3. 'âşık-ı nâçârdan:-dan
Gazel 2
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Çaresiz âşık.

Feyzî-i zâr niçe naşîhat-pezîr olur
Mihnet olur mı 'âşık-ı nâçârdan cüdâ

'âşık-ı şeydâ:

1. 'âşık-ı şeydâ:
Matla 2
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Çılgın, zavallı âşık.

Hayâl-i bâde-i la'l-i lebûnden 'âşık-ı şeydâ
Sezâ meyhâne-i 'âlemde olsa mest-i bîpervâ

2. 'âşık-ı şeydâ:
Gazel 115
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Deli, divane âşık.

Siyâh-mağz-ı cünûn oldı 'âşık-ı şeydâ
O zülf-i ham-be-ham-ı müşk-bâr seyrinde

'âşık-ı zâr:

1. 'âşık-ı zâr:
Gazel 23
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Ağlayan âşık.

Esb-i 'ayş u taraba 'âşık-ı zâr oldı süvâr
'Arşa-i meykede bî-bâk olacak yerlerdür

2. 'âşık-ı zâra:-a
Gazel 113
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Ağlayan âşık.

Büs iderken leblerin şâyeste-i vaşl eylese
'Âşık-ı zâra olur ihsân ihsân üstine

3. 'âşık-ı zârınuñ:-ın, -uñ
Tarih 58
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inleyen âşık.

'Âşık-ı zârınuñ ahvâli perîşân olmaz
Ârzü itmededür vaşluñı olmaz nevmîd

4. 'âşık-ı zâruñ:-uñ
Tarih 6
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Ağlayan, inleyen, feryat eden âşık.

'Ârız-ı pâkine gerçi geldi haţ
'Âşık-ı zâruñ olupdur kârı âh

5. 'âşık-ı zâruñ:-uñ
Matla 53
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inleyen âşık.

Sîne ey mehrü hedefdür nâvek-i müjgânına
'Âşık-ı zâruñ vücûdı döndi Okmeydânına

âşinâ:

1. âşinâ:
Gazel 79
Mısra: 4
Bilen, tanıyan. İl dalan (yüzücü bağlamında).

Belki irerdi sâhil-i makşûda 'âşıkân
Bahır-ı belâ-yı fûrkâtüne âşinâ gerek

2. âşinâ:
Gazel 91
Mısra: 6
Bilen, tanıyan. İl dalan (yüzücü bağlamında).

Sirişk-i çeşmüm ile garķ olurdu belki cihân
Garîbdür ki şehâ âşinâ nedür bilmem

3. âşinâ:
Gazel 123

Mısra: 8

Bildik, tanıdık. İl dalan, dalgıç, yüzücü.

İrer mi sâhil-i makşûda dest-i ümmîdüm
Yem-i firâkda bir âşinâ bulunmaz mı

âşinâ ol-:

1. âşinâ ola:-a

Gazel 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tanıdık olmak, bilinen olmak.

Ağyâr-ı kîne-ḥah ile ülfet olur mı hiç
Feyzî cihânda ola mı bîgâne âşinâ

2. âşinâ olalı:-a, -lı

Gazel 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bilindik olmak, tanıdık olmak.

Gönlüm olalı miḥnet-i cānāna âşinâ
Derd-i derûnum olmadı dermāna âşinâ

3. âşinâ olalı:-a, -lı

Gazel 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bilindik olmak, tanıdık olmak.

Nüş eylemekde bâde-i gülfâmı rind-i ‘aşk
Zâhid olalı sübhâ-i mercāna âşinâ

4. âşinâ olmadı:-ma, -dı

Gazel 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bilindik olmak, tanıdık olmak.

Gönlüm olalı miḥnet-i cānāna âşinâ
Derd-i derûnum olmadı dermāna âşinâ

5. âşinâ olmasa:-ma, -sa

Gazel 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bilindik olmak, tanıdık olmak.

‘Uşşâk-ı zâr düşmez idi nâr-ı fûrkate
Şem‘-i ruḥuñla olmasa pervâne âşinâ

6. âşinâ olmaz:-maz

Gazel 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tanıdık olmak, bilinen olmak.

O deñlü tâb-ı miḥnet-ḥîz itdi çeşm-i ḥün-
pâşum
Dil-i zâr-ülfet olmaz âşinâ bîgâne kaydında

7. âşinâ olmaz:-maz

Gazel 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bağdaşmak, uygun düşmek.

‘Âşıkāna ḡamze-i cānāne olmaz âşinâ
Mest-i cām-ı nâz ile dîvâne olmaz âşinâ

8. âşinâ olmaz:-maz

Gazel 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bağdaşmak, uygun düşmek.

‘Âşıkāna ḡamze-i cānāne olmaz âşinâ
Mest-i cām-ı nâz ile dîvâne olmaz âşinâ

9. âşinâ olmaz:-maz

Gazel 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bağdaşmak, uygun düşmek.

Rind-i meykeş yâr olur mı zâhid-i ḥodbîne çün
Sübḥâ-i sâlûs ile peymâne olmaz âşinâ

10. âşinâ olmaz:-maz

Gazel 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bağdaşmak, uygun düşmek.

Dâḥîl itme zâhidi bu meclis-i ‘irfândur
Sâkiyâ dünyâda hiç bîgâne olmaz âşinâ

11. âşinâ olmaz:-maz

Gazel 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bağdaşmak, uygun düşmek.

Cismini ifnâ ider nâr-ı ḡam u hicrân ile
Şem‘-i ruḥsâra nice pervâne olmaz âşinâ

12. âşinâ olmaz:-maz

Gazel 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dalmak. İl bağdaşmak, uygun düşmek.

Şâhid-i şahbānuñ ey Feyzî ne mümkün midḥatı
Maḥv olur kaṭre yem-i ‘ummāna olmaz âşinâ

13. **āşinā olmuş:-muş****Gazel 63**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dalmak, karışmak.

Cebîn-i pāk-i dilberde degül hâl-i siyeh zâhir
O Hindû beççedür deryâ-yı hüsne āşinā olmuş

14. **āşinā olursa:-ur, -sa****Gazel 1**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Tanıdık, bildik. İl dalmak, karışmak.

Benem ol gāvta-hâr-ı lücce-i bahr-ı maḥabbet
kim
Revâdur eşk-i çeşmümle olursa āşinā deryâ

āşinā-yı şohbet-i yârândur:1. **āşinā-yı şohbet-i yârândur:-dur****Lugaz 10**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dostlar sohbetinin bilineni, tanınanı.

Āşinā-yı şohbet-i yârândur
Bî-'adeddür dîdesi ḥayrândur

āşiyân ol:-1. **āşiyân ola:-a****Tarih 38**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yuva, mesken, mekân olmak.

Ütüci kıızı Emîne 'azm-i 'uqbâ eyledi
Murg-ı rûhına anuñ 'adn ola yâ Rab āşiyân

āşiyānuñ 'adn ol:-1. **āşiyānuñ 'adn ola:****Tarih 87**

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Mekânın (yuvan) cennet olsun.*

'Azm itdi Arayıcı-zâde beḳāya rûhuñ
Maḥv ola seyyi' atuñ 'adn ola āşiyānuñ

'aşk:1. **'aşk:****Rûbai 9**

Mısra: 1

Aşk, sevgi, muhabbet.

'Aşk ile olur mest-i maḥabbet güstâh
Dildür yine âzürde-i maḥabbet güstâh

2. **'aşk:****Rûbai 19**

Mısra: 2

Aşk, sevgi, muhabbet.

Dil zülf-i perîşâna giriftâr olmuş
Bir kayda düşüp 'aşk ile nâçâr olmuş

3. **'aşkuñ:-uñ****Gazel 38**

Mısra: 6

Aşk, sevda.

Hevâ-yı zülf ile oldı perîşân gönüm ey mehrû
Dil-i dîvâneye 'aşkuñ ile zencîr müşkildür

4. **'aşkuñla:-uñ, -la****Gazel 46**

Mısra: 2

Aşk, sevda.

Derd-i 'aşka dil giriftâr olduğın bilmez mi var
'Āşıkın 'aşkuñla nâçâr olduğın bilmez mi var

5. **'aşk:****Gazel 53**

Mısra: 2

Aşk, sevda.

Mu'attardur demâğum bûy-ı zülf-i dilrübâ
çıkma
Baña ta'n itme dilden zâhidâ 'aşk u hevâ
çıkma

6. **'aşk:****Gazel 58**

Mısra: 9

Aşk, sevda.

Olsam sezâ çü dâğ bedel Feyzi 'aşk ile
Hep lâlezâr-ı ḥasret idi sîne bâğımız

7. **'aşkını:-ı, -n, -ı****Gazel 58**

Mısra: 7

Aşk, sevda.

Ben ketm idersem 'aşkını ol mâh-ṭal'atuñ
Şâhid degül mi sînedeki tâze dâğımız

8. **'aşk:****Gazel 66**

Mısra: 8

Aşk, sevda.

Ne var rahm eyleseñ 'uṣṣāka ey ṣūḥ-ı cefā-
pīşe
Dil-i zāruñ da kārı 'aşk ile āh u enīn olmuş

9. 'aşkuñla:-uñ, -la

Gazel 117

Mısra: 5

Aşk, sevda.

Yaturdum pister-i miḥnetde 'aşkuñla nice
demdür
Nigāh-i iltifātuñ derdüme cānā devā oldı

10. 'aşk:

Matla 41

Mısra: 1

Aşk, sevda.

Ey perī 'aşk ile 'uṣṣākuñı ḥayrān itdūñ
Fikr-i zūlfuñle dil-i zārı perīşān itdūñ

11. 'aşka:-a

Rübai 14

Mısra: 3

Aşk, sevda.

Düş olmayıcağ 'aşka anı fehm idemez
Derd ü ğam ile başka bir ülfet vardır

12. 'aşk:

Rübai 26

Mısra: 2

Aşk, sevda.

Bir 'āşık-ı miḥnet-zedeyem kalbüm şāf
Nağd-i dil ü cān 'aşk ile oldı itlāf

13. 'aşk:

Tahmis 2

Mısra: 16

Aşk, sevda.

Nevbahār-ı nıgeh-i luṭf ile dīvāne idük
Küçe-i ğamda dilā 'aşk ile bīmār olduk

14. 'aşkuñla:-uñ, -la

Kaside 1

Mısra: 38

*Aşk, sevgi, muhabbet (Hz. Muhammed'e
duyulan sevgi).*

Yā Resūlallāh degüldür āsumānda mihr ü meh
Dāğ-ber-dildür felek 'aşkuñla yer yer rüz u
şeb

'aşk u hevā:

1. 'aşk u hevā:

Kaside 4

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

Aşk ve arzu.

Nice vaşf eyleyeyüm zāt-ı kerem-baḥşāñı
Bir yaña miḥnet ü ğam bir yañadan 'aşk u
hevā

'aşk u sevdādan:

1. 'aşk u sevdādan:-dan

Gazel 73

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk ve sevda.

Dil ide mümkin mi zūlf-i 'anber-āsādan ferāğ
Mümteni' oldı cihānda 'aşk u sevdādan ferāğ

2. 'aşk u sevdādan:-dan

Matla 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk ve sevda.

La'l-i nābuñdur senüñ cām-ı muşaffādan ğaraż
Vuşlatuñdur ey perī bu 'aşk u sevdādan ğaraż

'aşk-ı bütāndur:

1. 'aşk-ı bütāndur:-dur

Rübai 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzellerin aşkı.

Derd-i dilüme 'aşk-ı bütāndur bā'is
Efkāruma ol āfet-i cāndur bā'is

'aşk-ı cihān-süz:

1. 'aşk-ı cihān-süz:

Gazel 12

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünyayı yakan aşk.

Günden güne germ-ülfet olup 'aşk-ı cihān-süz
Gönlümde füzün olmada āşār-ı maḥabbet

'aşk-ı dildār:

1. 'aşk-ı dildār:

Gazel 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Sevgilinin aşkı.

Ey dil üftâde-i cânân olacaksın âhîr
‘Aşk-ı dildâr ile hayrân olacaksın âhîr

‘aşk-ı ğam-efzâdan:

1. ‘aşk-ı ğam-efzâdan:-dan
Gazel 73
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Kederlendiren aşk.

Vaşluña şâyeste eyle Feyzi-i bîçâreyi
Terk ider olmaz şehâ ‘aşk-ı ğam-efzâdan ferâğ

‘aşk-ı Leylâdan:

1. ‘aşk-ı Leylâdan:-dan
Gazel 73
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Leyla'nın aşkı.

Zülfüne dil bende oldu hiç rehâ mümkün midür
İtmedi Mecnûnı gör kim ‘aşk-ı Leylâdan ferâğ

‘aşk-ı yâr:

1. ‘aşk-ı yâr:
Gazel 56
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Sevgilinin aşkı.

‘Aceb mi silsile-cünbân-ı ‘aşk-ı yâr olsam
Hayâl-i zülf daği dîdeden cüdâ düşmez

aşlı:

1. aşlın:-n
Lugaz 16
Mısra: 9
(bir şeyin) aşlı, kaynağı, gerçeği.

Kimseler bilmedi anuñ aşlın
Tohm-efşân olan bilür neslin

‘asr:

1. ‘aşrda:-da
Gazel 15
Mısra: 9
Yüzyıl, devir, zaman.

Egerçi mu‘cize-güyem bu ‘aşrda Feyzî
Bu pâk lehçeme medh-i ‘izârdur bâ‘is

âşüb-ı rustâ-hîz:

1. âşüb-ı rustâ-hîz:
Gazel 1
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Kıyamet kargaşası, fitnesi.

Kıyâma gelseñ ey mehrû olur âşüb-ı rustâ-hîz
Belâ-ender-belâdur ‘âleme ol kâmet-i bâlâ

âşüb-ı rustâhîz id-:

1. âşüb-ı rustâhîz ider:-er
Gazel 31
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Mahşer kargaşası çıkarmak.

Seyre çıkısa ‘âlemi âşüb-ı rustâhîz ider
Çeşm-i hünrîzi o şühûñ günde yüz biñ kan ider

âsüde ol-:

1. âsüde ola:-a
Tarih 54
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Mutlu olmak.

Ehl-i dil sâye-i luftında ola âsüde
Zerre-i luftı ider mürde-dilânı ihyâ

2. âsüde ola:-a
Tarih 84
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Sıkıntı ve üzüntüden uzak olmak.

Anuñ mir‘ât-ı kalbi gerd-i ğamdan ola âsüde
Ziyâ virdükçe dehre rûz u şeb bu şem‘-i mihr
ü mâh

âşüfte:

1. âşüfte:
Matla 25
Mısra: 1
Deli, divane, perişan. İl edepsiz.

İtdi âşüfte gönül bûs-ı ruh-ı yâra heves
Kıldı pervâne gibi şem‘-i şerer-bâra heves

âşüfte id-:

1. **âşüfte idüp:-üp****Rübai 35**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Delirtmek, çığına çevirmek.

Yakdı beni nâr-ı ‘aşk ile bir mehrü
 Âşüfte idüp ‘âşıkı çeşm ü ebrü

âşüfte ol:-1. **âşüfte oldı:-dı****Gazel 67**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Deli divane âşık olmak.

Gönül âşüfte oldı zülf-i ‘anber-büya
 varmışmış
 ‘Aceb Mecnündür ol Leyli-i dil-cüya
 varmışmış

2. **âşüfte olmuşdur:-muş, -dur****Gazel 44**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Âşık olmak, meftun olmak.

Şehâ şahbâ-yı gamdan âşıkun âlüfte olmuşdur
 Gönül zülf-i bütâna meyl idüp âşüfte olmuşdur

âşüfte-hâl ol:-1. **âşüfte-hâl oldum:-du, -m****Matla 43**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Perişan halde olmak.

Oldı efkâr-ı femiyle ‘âşıkı maḥz-ı ḥayâl
 Şordum aña yok yere oldum didi âşüfte-hâl

2. **âşüfte-hâl oldum:-du, -m****Matla 45**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Perişan halde olmak.

Miyānuñ fikretiyle ey perî âşüfte-hâl oldum
 Za‘îf oldı tenüm yok yere ben maḥz-ı ḥayâl
 oldum

âsumân:1. **âsumānda:-da****Kaside 1**

Mısra: 37

Gökyüzü, sema.

Yâ Resûlallâh degüldür âsumānda mihr ü meh
 Dâğ-ber-dildür felek ‘aşkuñla yer yer rûz u
 şeb

2. **âsumāndan:-dan****Kaside 1**

Mısra: 3

Gökyüzü, sema.

Mihr ü meh pertev-fezâdur âsumāndan seyr
 idüñ

Mişli nādide nümâyân iki gevher rûz u şeb

3. **âsumāndan:-dan****Kaside 1**

Mısra: 81

Gökyüzü, sema.

Âsumāndan dūr olunca mihr ü meh ol şāha sen
 Rûhına eyle şalâtı tā-be-maḥşer rûz u şeb

âsumân-ı çāhda:1. **âsumân-ı çāhda:-da****Kaside 1**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kuyu göğü, gök kubbe.

Âsumân-ı çāhda mihr ile meh mānend-i delv
 Gülsitân-ı ‘ālemi perverde eyler rûz u şeb

âsumân-ı dilde:1. **âsumân-ı dilde:-de****Gazel 75**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül göğü, gönül.

Ḥasret-i ruḥsâr-ı dilberle fiğân itsem revā
 Âsumân-ı dilde zāhirdür meh-i raḥşân-ı ‘aşk

âsumân-ı meclis:1. **âsumân-ı meclis:****Matla 14**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Meclisin çatısı.

Bāde ile gūyiyā mihr-i dıraḥşāndur ḳadeḥ
 Âsumân-ı meclis içre pertev-eḫşāndur ḳadeḥ

2. **âsumân-ı meclis:****Kaside 1**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -
Meclisin göğü, gök meclisi.

Nuql-i mey oldı kevākib çerh sākī mihr ü meh
Āsumān-ı meclis içre iki sāgar rüz u şeb

3. **āsumān-ı meclise:-e**
Gazel 72
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Meclisin çatısı.

Yaksa bir şeb ol çerāğın hasret-i rüyūñ ile
Āsumān-ı meclise olur meh-i tābān şem‘

āsumān-ı meh-kadrā:

1. **āsumān-ı meh-kadrā:**
Kaside 7
Mısra: 43
Kelime Tipi: -
Ay gibi değerli gökyüzü (Defterdar
Mustafa Efendi).

Kerīm-i kām-verā āsumān-ı meh-kadrā
Sipih-i ma‘delete mihr-i pertev-eḡṡānī

āsumān-ı nazma:

1. **āsumān-ı nazma:-a**
Kaside 1
Mısra: 77
Kelime Tipi: -
Şiir göğü.

Āsumān-ı nazma mihr ü meh gibi pertev-feṡān
Olsa elyāk Feyzi medḡ-i pākīn eyler rüz u şeb

āsār-ı maḡabbet:

1. **āsār-ı maḡabbet:**
Gazel 12
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Sevda alametleri, sevda belirtileri.

Günden güne germ-ūlfet olup ‘aşk-ı cihān-süz
Gönlümde füzūn olmada āṡār-ı maḡabbet

at:-

1. **atmaya:-ma, -y, -a**
Kaside 2
Mısra: 53
Atmak, fırlatmak.

Atmaya seng-i ṡa‘nı Feyzi ḡasūd
Naḡl-ı pür-i‘tibārdur ḡalemüm

2. **atardı:-ar, -dı**
Kaside 10
Mısra: 30
(kötülemek bağlamında ṡaş) atmak.

Olanlar neṡ‘e-yāb-ı cām-ı luṡf-ı bezm-i
iḡṡānuñ
Atardı seng-i ṡa‘nı dem-be-dem cām-ı
muṡaffāya

3. **atma:-ma**
Gazel 48
Mısra: 2
(kılıç) atmak.

Eyle ‘uṡṡākuña ey mehrü vefā nevrüzdur
Atma cānā küṡṡe-i tiğ-ı cefā nevrüzdur

‘atā:

1. **‘atā:**
Kaside 10
Mısra: 17
Af, bağışlama. İl cömertçe verme,
ihsanda bulunma, bahşış.

Çerāğ-ı ḡāṡı çokdur hem ‘atā vü cūdı ḡālibdür
Peṡeng ü Keyḡubād ü ḡusrev u Cemṡid ü
Dārāya

‘atā kıl:-

1. **‘atā kıldı:-dı**
Tarih 56
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, ihsan etmek, lutfetmek.

Luṡf eyleyüp Bārī ḡudā kullarına kıldı ‘atā
Burc-ı şerefden ḡüyyā oldı ‘ayān bir reṡk-i
māḡ

āteṡ:

1. **āteṡ:**
Gazel 65
Mısra: 1
Ateṡ.

Olursa süziṡ-i āḡ-ı derūnumdan ‘ayān āteṡ
Cihāndan mün‘adim olmazdı ey dil bir zamān
āteṡ

2. **āteṡ:**
Gazel 65

Mısra: 2
Ateş.

Olursa süziş-i âh-ı derûnumdan ‘ayân âteş
Cihândan mün‘adim olmazdı ey dil bir zamân
âteş

3. **âteş:**
Gazel 65
Mısra: 8
Ateş.

‘Aceb kim sūhte olmazdı cismüm nār-ı
‘aşkuñdan
Olurdı dem-be-dem ey mährü benden feşân
âteş

âteş ol-:

1. **âteş olur:-ur**
Gazel 65
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Tutuşmak (yeniden alevlenmek, ateş haline gelmek bağlamında).

Olupdur nār-ı ‘aşkuñ küllhan-ı kalbümde tâb-
efken
Olur her bir şerār-ı süznākümden cihân âteş

2. **âteş olur:-ur**
Gazel 65
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Tutuşmak (yeniden alevlenmek, ateş haline gelmek bağlamında).

O deñlü nār-ı hicrânıyla vardur ülfetüm şimdi
Eger âh eylesem olur zemîn ü âsumân âteş

3. **âteş olurdi:-ur, -dı**
Gazel 65
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Tutuşmak (yeniden alevlenmek, ateş haline gelmek bağlamında). İl parlamak.

Ne mümkün Feyziyâ nezzâre-bağş olmak
murād üzre
Olurdı sūz-ı âhumdan cebîn-i dilberân âteş

âteş-efrüz-ı ruh-ı yâri:

1. **âteş-efrüz-ı ruh-ı yâri:-i**
Matla 59
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yakıp tutuşturan yanağı.

Şem‘-i kâfûr nezâfetli katı bir er idi
Âteş-efrüz-ı ruh-ı yâri görünce eridi

âteş-i ‘aşk:

1. **âteş-i ‘aşk:**
Gazel 90
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Aşk ateşi.

Cihânda âteş-i ‘aşk ile sîh-i hicrânda
Dil-i nizârımı ben Feyziyâ kebâb iderüm

âteş-i hicrân:

1. **âteş-i hicrân:**
Rûbai 43
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Ayrılık ateşi.

Dil âteş-i hicrân ile sūzân oldu
Üftâde-i peygüle-i hicrân oldu

âteş-i Nemrûd:

1. **âteş-i Nemrûd:**
Gazel 52
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Nemrut ateşi (Nemrud'un Hz. İbrahim'i yakmak için hazırlattığı ateş bağlamında).

Dil olur sūhte rüyûñı taḥayyül itsem
Nār-ı ḥasret ile bir âteş-i Nemrûd olmaz

âteş-i pür-tâb-ı firak:

1. **âteş-i pür-tâb-ı firak:**
Gazel 77
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Ayrılığın hararetli ateşi.

Şerḥa-nāk itdi dili ḥançer-i zehr-âb-ı firāk
Yakdı yandurdu beni âteş-i pür-tâb-ı firāk

âteş-i şu‘le-bâr:

1. **âteş-i şu‘le-bâr:**
Gazel 111
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Alev saçan ateş (aşığın hararetle yanan gönlü bağlamında).

Meyl-i rüy-ı nigâr var dilde
Âteş-i şu'le-bâr var dilde

âtes-i suzân-ı 'aşk:

1. âtes-i suzân-ı 'aşk:

Gazel 75

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşkın yakıcı ateşi.

Zâhidâ pend-i dem-i serdüñ eşer kılmaz baña
Külhan-ı cismümde dâ'im âtes-i suzân-ı 'aşk

âteşin ol-:

1. âteşin olmuş:-muş

Gazel 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Kızarmak (sevgilinin utancından
kıpırmızı olması bağlamında).*

Olursa sühte mânende-i pervâne dil cânâ
Kemâl-i süzişümde rüy-ı pākūñ âteşin olmuş

âteskede-i küfri:

1. âteskede-i küfri:-i

Kaside 3

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

*Küfür ateşinin yandığı yer (ateşe tapan
mecusilerin ateş yaktığı yer).*

Tâbdâr-ı ruh-ı pür-tâbı 'arâk-rîz oldı
Kaṭresi eyledi âteskede-i küfri nihân

âteşlere düş-:

1. âteşlere düşmüş:-müş

Matla 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Kendini ateşe atmak (âşık olmak
bağlamında).*

Meyli bu dilüñ şem'-i ruh-ı dilbere düşmüş
Pervâne gibi şevk ile âteşlere düşmüş

âtesperest ol-:

1. âtesperest olmuşdı:-muş, -dı

Matla 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Ateşe tapmak (sevgilinin yüzüne tapmak,
bağlanmak bağlamında).*

Görenler hâl-dâr-ı rüy-ı pür-tâbuñı ey mehrü
Didiler Rûmda âtesperest olmuşdı bir Hindü

âtesperest olup kal-:

1. âtesperest olup kal-:-muş

Gazel 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ateşe tapıp kalmak.

Ruḥında hâl-i siyeh şanma şimdi bir Hindü
Diyâr-ı Rûm'da âtesperest olup kalmış

atış:

1. atışda:-da

Tarih 42

Mısra: 1

Nişan alıp ateş etmek.

Bir atışda nişânını urdı
Var midur böyle merdüm-i mümtâz

'atşân:

1. 'atşânı:-ı

Kaside 7

Mısra: 54

Susamış.

O deñlü teşne-lebüm çeşmesâr-ı luṭfuñdan
Zülâl-i merḥametüñ sîr iderdî 'atşânı

2. 'atşânı:-ı

Tarih 5

Mısra: 4

Susamış.

Dil-güşâ bu çeşme-i âb-ı revân
Eyledi 'atşânı sîrâb-ı şafâ

âvâre:

1. âvâre:

Matla 20

Mısra: 1

Perişan, başıboş, derbeder.

Fikr-i zülfünle dil âvâre degüldür de nedür
Renc-i hicrân ile bîçâre degüldür de nedür

âvâre gez-:

1. âvâre gezmede:-me, -de

Gazel 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Başıboş gezmek.

Ḳābil mi şayd gezmede āvāre murğ-veş
Ol evc-i nāz u 'işve degül lāne-āşinā

āvāre ol:-

1. āvāre olmuşdı:-muş, -dı

Matla 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Perişan olmak, sersemleşmek.

Temeyyül eyleyüp dil bir perī-rüy-ı sitemkāra
Hevā-yı zülfi ile murğ-veş olmuşdı āvāre

'avārız-ı ğamdan:

1. 'avārız-ı ğamdan:-dan

Kaside 7

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

Gam engelleri.

Cihānda hāne-i kalbi 'avārız-ı ğamdan
Mu'āf iderdi şudūr itse emr ü fermānı

āvāz-ı mübārekle:

1. āvāz-ı mübārekle:-le

Tarih 63

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Hayırlı haber, kutlu haber, müjde.

Şeş cihetden geldi āvāz-ı mübārekle şadā
Maḳdem-i mes'ūdı kıldı şevḳ-baḫşā dilleri

āvihte-i semā ol:-

1. āvihte-i semā olmuş:-muş

Gazel 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Gök yüzüne asılmak (hilalin gök yüzünde
asılı olarak durması bağlamında).*

Hilāl-i māh mı āvihte-i semā olmuş
Miyān-ı dilbere ḥançer midür nedür bilmem

āvā:

1. āyā:

Gazel 102

Mısra: 2

*Acaba (şaşkınlık ve merak bağlamında).
İl aya (el ayası, avuç içi bağlamında).*

Dil-i 'uşşāk-ı zāra pūr-fitendür pençe-i cānān
Vukūf emr-i muḫāl āyā nedendür pençe-i
cānān

ayağ:

1. ayāğımız:-ı, -muz

Gazel 58

Mısra: 1

Ayak.

Pīr-i muğān şikeste iderse ayāğımız
Olmazdı sākiyā yine meyden ferāğımız

2. ayāğ:

Gazel 40

Mısra: 8

Kadeh.

Demāğ-ı cānumı ta'ṭīr iderdi meclisde
Elümde gül gibi sāḳī ayāğ lāzımdur

3. ayağ:

Matla 36

Mısra: 1

Kadeh.

Fikret-i la'l-i leb-i dilberle destinde ayağ
Eylemez mey-nüş olanlar cām-ı şahbādan
ferāğ

4. ayağum:-um

Rübai 31

Mısra: 3

Kadeh. İl ayak.

Eylerse şikeste ayağum pīr-i muğān
Bir vech ile ben meykededendür olmam

ayağına düş:-

1. ayağına düşicek:-icek

Gazel 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Birin) ayaklarına kapanmak, çok
yalvarmak İl şarap kadehi istemek, onun
müptelası olmak.*

Ayağına düşicek bezm-i meyde sāḳīnūñ
Gāzab idüp didi 'uşşāk-ı dil-fiğāra çekil

ayak bas:-

1. ayak başmış:-mı

Gazel 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bir yere varmak, ulaşmak.

Ġam-ı deşt-i firāka bu dil-i nāşād ayak başmış
Şanurlar Bî-sütûna ey perî Ferhād ayak başmış

2. ayak başmış:-mı

Gazel 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir yere varmak, ulaşmak.

Zifāf-ı kām alınmazdı cihān-ı haclegāh içre
‘Arūs-ı dehr-i fertûta nice dāmād ayak başmış

3. ayak başmış:-mı

Gazel 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bir yere varmak, ulaşmak.

Ġam-ı deşt-i firāka bu dil-i nāşād ayak başmış
Şanurlar Bî-sütûna ey perî Ferhād ayak başmış

4. ayak başmış:-mı

Gazel 62

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bir yere varmak, ulaşmak.

Göñül cānā esirüñdür rehā mümkün midür her
dem
Dili katl itmege ol ğamze-i cellād ayak başmış

5. ayak başmış:-mı

Gazel 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gelmek.

Şehā ğāret-ger-i iklīm-i dil Tātār-ı ğamzeñdür
Hemān mülk-i derūnı itmege berbād ayak
başmış

6. ayak başmış:-mı

Gazel 62

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Imza atmak, katkıda bulunmak.

Olursuñ pā-nihāde pāye-i i‘cāza ey Feyzī
Egerçi nazm-ı sihr-āşāra çok üstād ayak
başmış

ayaklandur:-

1. ayaklandur:

Matla 9

Mısra: 2

*Ayağa kaldırmak, kendine getirmek. ll
kadeh vermek.*

Humār-ı hecr ile dil oldı pāmāl-i ğam u miñnet
Ayaklandur meded mey şun baña ey sāķi-i
‘işret

‘avān:

1. ‘ayān:

Gazel 21

Mısra: 4

Belli, açık, aşikâr.

Nikāb itme ruḥ-ı tāb-āvere bîhûde zülfüñ sen
Furûĝ-ı rüyuñ ey mehrû ‘ayān mânende-i
hurşîd

2. ‘ayān:

Lugaz 2

Mısra: 4

Belli, açık, aşikâr.

Bir mubaṭṭındur o merd-i bî-zebān
Pāyı desti yok iki ‘aynı ‘ayān

‘ayān evle:-

1. ‘ayān eyler:-r

Lugaz 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Görünür kılmak, ortaya çıkarmak.

Münis olur görse ger pîr ü cüvān
Daĝdār-ı sînesin eyler ‘ayān

2. ‘ayān eyler:-r

Lugaz 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Açıĝa çıkarmak, ortaya çıkarmak.

İki başı var birin eyler nihān
Gāh olur kim ikisin eyler ‘ayān

‘avān it:-

1. ‘ayān itdüm:-dü, -m

Lugaz 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Açıķa görünür kılmak, aşikâr etmek.

Şanma bîhüdedür 'ayân itdüm
Vaķi '-i hâldür beyân itdüm

'ayân ol:-

1. **'ayân:**

Lugaz 10

Mısra: 2

Açık, aşikâr, gözle görünür olmak.

Ol ne maşnû' oldı yok cisminde cân
Gâhice pinhân olur gâhî 'ayân

2. **'ayân oldı:-dı**

Gazel 100

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Açık, aşikâr, gözle görünür olmak.

Ser-beste-i 'aşk oldı 'ayân 'âleme şimdi
Feyzî der-i dildârı su'âl eyledigümden

3. **'ayân oldı:-dı**

Tarih 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Açık, aşikâr, gözle görünür olmak.

Bir güzel târîh düşdi Feyziyâ
Oldı rûyuñda 'ayân hattı-ı siyâh

4. **'ayân oldı:-dı**

Tarih 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Belli, aşikâr, gözle görünür olmak.

Luţf eyleyüp Bârî Hudâ kullarına kıldı 'atâ
Burc-ı şerefden güyiyâ oldı 'ayân bir reşk-i mâh

5. **'ayân oldı:-dı**

Kaside 9

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkmak, meydana gelmek.

Vezâret ile kapudân olunca bâ-iclâl
Derûn-ı dilde 'ayân oldı inşirâh-ı fu'âd

6. **'ayân olmaz:-maz**

Matla 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açık, aşikâr, gözle görünür olmak.

Cihânunñ miñneti bisyâr tahrîr ü beyân olmaz
Derûnda ehl-i 'aşkuñ derdi çok bir bir 'ayân olmaz

7. **'ayân olmuşdur:-muş, -dur**

Lugaz 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açık, aşikâr, gözle görünür olmak.

Ol nedür kim cāmı yokdur bî-gümân
Regleri za'findan olmuşdur 'ayân

8. **'ayân olsa:-sa**

Kaside 1

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

Açık, aşikâr, gözle görünür olmak.

Mihr ile meh mahv olur tâb-ı ruķı olsa 'ayân
Ġâlib olur zerre-i nûr-ı Peyember rûz u şeb

9. **'ayân olursa:-ur, -sa**

Gazel 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Açık, aşikâr, gözle görünür olmak.

Olursa sūziş-i âh-ı derûnumdan 'ayân âteş
Cihândan mün'adim olmazdı ey dil bir zamân âteş

âyîne:

1. **âyînedür:-dür**

Gazel 51

Mısra: 6

Ayna. II gönül.

Ey perî nâr-ı ğazabla 'âşıkâ itme nigâh
Ġalbimüz şad çâk olur eyle hâzer âyînedür

2. **âyînedür:-dür**

Gazel 51

Mısra: 8

Ayna. II gönül.

'Aks-i hüsnün cilde-bahşâ şu'le-i cevvalê-veş
Sîne-i pür-derd-i erbâb-ı nâzar âyînedür

3. **âyînedür:-dür**

Gazel 51

Mısra: 2

Ayna (papağanın aşığın söyledikleri aynen tekrarlayarak karşı tarafa yansıtması bağlamında).

‘Ārız-ı ruhsār-ı dilber bî-keder âyînedür
‘Āşıkı tûtî gibi gûyâ ider âyînedür

4. **âyînedür:-dür**

Gazel 51

Mısra: 1

Ayna.

‘Ārız-ı ruhsār-ı dilber bî-keder âyînedür
‘Āşıkı tûtî gibi gûyâ ider âyînedür

5. **âyînedür:-dür**

Gazel 51

Mısra: 4

Ayna.

Naẓra-i evvelde olur cilve-ger rûy-ı neşât
Sâgar-ı pür-bâde gûyâ feyz-ver âyînedür

6. **âyînedür:-dür**

Gazel 51

Mısra: 10

Ayna.

Şâhid-i mazmûn-ı şî‘rüm gösterür hûsn-i edâ
Tab‘-ı Feyzîye nâzar kılmı‘teber âyînedür

7. **âyîne-var:-var**

Lugaz 1

Mısra: 7

Ayna.

Geh mücellâ cismi de âyîne-var
Her nesi var ise eyler âşıkâr

8. **âyîne-vâr:-vâr**

Lugaz 9

Mısra: 10

Ayna.

Her nesi var ise eyler pâyına halkuñ nîşâr
Şâfidur anuñ derûnı dem-be-dem âyîne-vâr

âyîne-i derûnum:

1. **âyîne-i derûnum:-um**

Gazel 112

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül aynası (aşığın gönlü bağlamında).

Haţ gelmek ile rûyına ol mâh-ı behcetüñ
Âyîne-i derûnum olur pür gubâr ile

âyîne-i dîdârûña:

1. **âyîne-i dîdârûña:-uñ, -a**

Gazel 68

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yüz aynası.

Tûtî gibi gûyâ ola ‘uşşâk-ı gam-âlûd
Ey şûh bu âyîne-i dîdârûña maḥşûş

âyîne-i dilde:

1. **âyîne-i dilde:-de**

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül aynası.

Süvâr olunca hemân çekdiriye sultānum
Nümûde âyîne-i dilde oldu rûy-ı cihād

âyîne-i dünyâ:

1. **âyîne-i dünyâ:**

Tarih 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünya aynası.

Oluş mir’ât-ı cism-i pâki seng-i mevt ile
meksûr

Yine bir şekl-i dîger gösterür âyîne-i dünyâ

âyîne-i felek:

1. **âyîne-i felek:**

Kaside 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Felek aynası.

Ümîd olur mı bu âyîne-i felek içre
Hele müşâhede olundu rûy-ı şādānî

âyîne-i kalb:

1. **âyîne-i kalbi:-i**

Tarih 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kalp aynası, kalp.

Görmesün âyîne-i kalbi küdürât-ı elem
Eyleye Mevlâ derûnuñ gerd-i miḥnetden berî

2. **âyîne-i kalbüme:-üm, -e**

Rûbai 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kalp, gönül aynası.

Yüz göstere mi jeng-i kederle memlū
Āyīne-i ḳalbūme cilā vir yā Rab

āyīne-i peymānevi:

1. **āyīne-i peymānevi:-y, -i**

Rūbai 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Şarap kadehi aynası (şarap kadehinin
ayna gibi görüntüyü yansıtmayı bağlamında).*

Āyīne-i peymānevi şun ey sākī
Ṭūṭī gibi dil görse olurdu gūyā

Āyişe:

1. **Āyişenūn:-nūn**

Tarih 79

Mısra: 10

Ayşe, özel isim.

Düşdi bir şevḳ ile tāṛīḥ-i vilādet Feyzī
Ḳadem-i pākini Ḥaḳ 'Āyişenūn ḳıla sa'īd

'ayn:

1. **'ayn:-ı**

Tarih 68

Mısra: 1

Kaynak, memba. II çeşme.

Bula ecrin ḳıldı bu 'aynı binā
Fīsebilillāh bir pākīze zāt

2. **'ayn:-ı**

Tarih 90

Mısra: 2

Kaynak, memba. II çeşme.

Şāhibū'l-ḥayra Ḥudā iḥsān ider ecr-i cezīl
Fīsebilillāh yapup bu 'aynı bir nīgū şıfat

3. **'ayn:-ı**

Lugaz 2

Mısra: 4

Göz.

Bir mubaṭṭındur o merd-i bī-zebān
Pāyı destī yok iki 'aynı 'ayān

'aynı:

1. **'aynıdur:-dur**

Tarih 27

Mısra: 6

*Birbirinin eşi, ayırt edilemeyecek kadar
benzeri, aynısı.*

Nüş iden dil-teşneler bulur ḥayāt-ı cāvidān
Dir gören 'aynū'l-ḥayātuñ 'aynıdur bu gūyiyā

2. **'aynıdur:-dur**

Tarih 66

Mısra: 4

*Birbirinin eşi, ayırt edilemeyecek kadar
benzeri, aynısı.*

Güş idince teşnegān Feyzī didi tāṛīḥini
'Aynıdur 'ayn-ı ḥayātuñ bu güzel āb-ı laṭīf

'ayn-ı cānfezādur:

1. **'ayn-ı cānfezādur:-dur**

Tarih 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ferahlatan çeşme.

Görüp itmāmını anuñ didi tāṛīḥini ḥātif
Bu 'ayn-ı cānfezādur nüş idūñ āb-ı muşaffāyī

'ayn-ı derd-i zillet:

1. **'ayn-ı derd-i zillet:**

Lugaz 17

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Hor görülmenin derdinin kaynağı.

Kimine māye-i sa'ādet olur
Kimine 'ayn-ı derd-i zillet olur

'ayn-ı dil-güşā:

1. **'ayn-ı dil-güşā:**

Tarih 81

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Gönle ferahlık veren kaynak, pınar,
membra.*

Nüş iden dil-teşneler bulur ḥayāt-ı cāvidān
Ābı Kevşerdür anuñ gūyā ki 'ayn-ı dil-güşā

'ayn-ı dilkeş:

1. **'ayn-ı dilkeş:**

Tarih 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönlü cezbeden kaynak, çeşme.

Düşdi bir şevḳ ile tāṛīḥin didüm
'Ayn-ı dilkeş cānfezā mā'u'l-ḥayāt

2. 'ayn-ı dilkeş:

Tarih 81

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönlü cezbeden kaynak, çeşme.

Seyr idüp itmâmını Feyzî didüm târîhini
'Ayn-ı dilkeş bu güzel âb-ı hayât-ı cânfezâ

'ayn-ı hayât:

1. 'ayn-ı hayât:

Tarih 88

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yaşam kaynağı (ab-ı hayat bağlamında).

Bir güzel târîh düşdi Feyziyâ
Mâ'-i şâf u dil-güşâ 'ayn-ı hayât

2. 'ayn-ı hayâtı:-ı

Tarih 49

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yaşam kaynağı (çeşme).

Yapdı pederi rûhına bu 'ayn-ı hayâtı
Her kim içe yâd eylemeye baır-ı serabı

3. 'ayn-ı hayâtı: -uñ

Tarih 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yaşam kaynağı (ab-ı hayat bağlamında).

Güş idince teşnegân Feyzî didi târîhini
'Aynıdur 'ayn-ı hayâtıñ bu güzel âb-ı laţîf

'ayn-ı hayât-efzâ:

1. 'ayn-ı hayât-efzâ:

Tarih 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hayat veren pınar, kaynak (çeşme bağlamında).

Habbezâ 'ayn-ı hayât-efzâ güzel cây-ı laţîf
Âhiretde virür ecrini Hudâ-yı Lemyezel

2. 'ayn-ı hayât-efzâ:

Tarih 81

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hayat veren pınar, kaynak (çeşme bağlamında).

Rûh-bahşâdur hemân âb-ı muşaffâ-yı laţîf
Oldı bu 'ayn-ı hayât-efzâ mağallinde binâ

3. 'ayn-ı hayât-efzâ:-s, -ı

Tarih 27

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hayat veren pınar, kaynak (çeşme bağlamında).

Âhiretde âb-ı Kevşerle dehânın ter ider
Ola bu 'ayn-ı hayât-efzâ makbûl-i Hudâ

4. 'ayn-ı hâlet-efzânuñ:-nuñ

Tarih 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Canâ can katan pınar, kaynak (mutluluk veren su bağlamında).

Tamâm oldı binâsı çün bu 'ayn-ı hâlet-efzânuñ
Anuñ her kâtresi dil-teşneye bir özge 'âlemdür

'ayn-ı hayât-efzâ-yı âb-ı dil-güşâ:

1. 'ayn-ı hayât-efzâ-yı âb-ı dil-güşâ:

Tarih 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ferahlatıcı suyun hayat veren kaynağı, çeşmesi.

Hamdülillâh buldı itmâmın kemâl-i sa'y ile
Böyle bir 'ayn-ı hayât-efzâ-yı âb-ı dil-güşâ

'ayn-ı hayât-ı cânfezâ:

1. 'ayn-ı hayât-ı cânfezâ:

Tarih 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Canâ can katan yaşam pınarı (çeşme bağlamında).

Nüş idüp dil-teşneler anuñ didi târîhini
Âb-ı dilkeş bî-bedel 'ayn-ı hayât-ı cânfezâ

'ayn-ı hayât-ı dil-güşâ:

1. 'ayn-ı hayât-ı dil-güşâ:

Tarih 61

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ferahlatıcı yaşam pınarı (çeşme).

Feyzi itmâmında târîhin didüm
Mâ'-i şâf 'ayn-ı hayât-ı dil-güşâ

‘ayn-ı kevserdür:

1. ‘ayn-ı kevserdür:-dür

Tarih 36

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Kevser Irmağı' nın kaynağı. İl Kevser
Irmağı' nın tıpkısı, aynısı.*

Âb-ı cân-bahşın içenler tâze cân bulsa revâ
Hâbbezâ cây-ı laţîf ü ‘ayn-ı kevserdür revân

‘ayn-ı laţîf:

1. ‘ayn-ı laţîf:

Tarih 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Hoş kaynak (yumuşak, güzel içimli su
kaynağı bağlamında).*

Hâbbezâ âb-ı hayât-efzâ güzel ‘ayn-ı laţîf
Oldı bu ‘ayn-ı şafâ-efzâ maḥallinde binâ

‘ayn-ı müferriḥ:

1. ‘ayn-ı müferriḥ:

Tarih 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ferahlık veren çeşme.

Zihî ‘ayn-ı müferriḥ bî-bedel âb-ı hayât-âver
Virür her kaṭresi anuñ şafâ-yı ḥâlet-efzâyı

‘ayn-ı pāk:

1. ‘ayn-ı pāk:

Tarih 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz kaynak, temiz çeşme.

Menba’-ı âb-ı hayât-ı bî-bedel bu ‘ayn-ı pāk
Kıldı bu hayrı mu‘ammer ola bir zât-ı şerîf

‘ayn-ı pāk-i bî-bedel:

1. ‘ayn-ı pāk-i bî-bedel:

Tarih 61

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eşsiz temiz çeşme.

Hâbbezâ bu ‘ayn-ı pāk-i bî-bedel
Mâ’-i tesnîm-i laţîf ü cânfezâ

‘ayn-ı pāk-i rûḥ-efzâ:

1. ‘ayn-ı pāk-i rûḥ-efzâ:

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cana can katan temiz pınar.

Ne güzel ‘ayn-ı pāk-i rûḥ-efzâ
Teşne dillere dâ’ imâ dilkeş

‘ayn-ı şafâ-âver:

1. ‘ayn-ı şafâ-âver:

Tarih 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mutluluk kaynağı (çeşme bağlamında).

Güzel ‘ayn-ı şafâ-âver zihî âb-ı hayât-efzâ
Olurdu rûḥ-bahşâ teşnegānuñ ḳalbine güyâ

‘ayn-ı şafâ-efzâ:

1. ‘ayn-ı şafâ-efzâ:

Tarih 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk kaynağı (çeşme bağlamında).

Hâbbezâ âb-ı hayât-efzâ güzel ‘ayn-ı laţîf
Oldı bu ‘ayn-ı şafâ-efzâ maḥallinde binâ

‘ayn-ı zemzem:

1. ‘ayn-ı zemzemden:-den

Tarih 90

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Zemzem kaynağı (çeşme). İl zemzemin
tıpkısı, aynısı (çeşmeden akan su bağlamında).*

Geldi bir dil-teşne târîḥin didi Feyzî anuñ
Nüş idüñ bu ‘ayn-ı Zemzemden zihî âb-ı hayât

2. ‘ayn-ı zemzemdür:-dür

Tarih 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Zemzem kaynağı (çeşme). İl zemzemin
tıpkısı, aynısı (çeşmeden akan su bağlamında).*

Güzel âb-ı muşaffâ nüş idüp Feyzî didüm târîḥ
Bedîd oldı bu mâ’-i dil-güşâdur ‘ayn-ı
Zemzemdür

‘aynu’l-hayât:

1. 'aynu'l-hayāta:-a

Tarih 4

Mısra: 6

Ölümsüzlük suyu (ab-ı hayat). İl yaşam
pınarı, kaynağı.

Böyle bir āb-ı sebīli görmedi çeşm-i cihān
Eylemez dil-teşneler 'aynu'l-hayāta iltifāt

2. 'aynü'l-hayātuñ:-uñ

Tarih 27

Mısra: 6

Ölümsüzlük suyu (ab-ı hayat). İl yaşam
pınarı, kaynağı.

Nüş iden dil-teşneler bulur hayāt-ı cāvidān
Dir gören 'aynü'l-hayātuñ 'aynıdır bu gūyiyā

3. 'aynü'l-hayāta:-a

Tarih 32

Mısra: 8

Ölümsüzlük suyu (ab-ı hayat). İl yaşam
pınarı, kaynağı.

Bu sebīlden nüş iden dil-teşneler
Eylemez 'aynü'l-hayāta iltifāt

4. 'aynü'l-hayāt:

Tarih 68

Mısra: 4

Ölümsüzlük suyu (ab-ı hayat). İl yaşam
pınarı, kaynağı.

Feyzi pür-şevk ile tārīhin didüm
Āb-ı şāf u dil-güşā 'aynü'l-hayāt

5. 'aynu'l-hayāta:-a

Tarih 90

Mısra: 4

Ölümsüzlük suyu (ab-ı hayat). İl yaşam
pınarı, kaynağı.

Öyle bir mā' -i laṭīf-i dil-güşādur bī-bedel
Nüş idenler eylemez 'aynu'l-hayāta iltifāt

'aynü'l-hayāt-ı bī-bedel:

1. 'aynü'l-hayāt-ı bī-bedel:

Tarih 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eşsiz yaşam pınarı.

Cānfezā 'aynü'l-hayāt-ı bī-bedel
Mürdegāna rūḥ-baḥş olsa sezā

'aynü'l-hayāt-ı cānfezā:

1. 'aynü'l-hayāt-ı cānfezā:

Tarih 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cana can katan yaşam pınarı, kaynağı.

Feyziyā güş eyleyüp itmāmını hātif didi
Āb-ı pāk-i dil-güşā 'aynü'l-hayāt-ı cānfezā

2. 'aynü'l-hayāt-ı cānfezā:

Tarih 88

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cana can katan yaşam pınarı, kaynağı.

Bī-bedel 'aynü'l-hayāt-ı cānfezā
İtdi cārī anı bir pākīze zāt

'ayş u tarab:

1. 'ayş u taraba:-a

Gazel 23

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zevk ve sefa.

Esb-i 'ayş u taraba 'āşık-ı zār oldu süvār
'Arşa-i meykede bī-bāk olacak yerlerdür

2. 'ayş u tarabdan:-dan

Kaside 3

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

Yiyip içip eğlenme.

Bezm-i dünyāda ben ālūde-i çirkāb-ı günāh
Geçmedi daḥi gönül 'ayş u tarabdan bir ān

az:

1. az:

Lugaz 13

Mısra: 2

Az.

Ol nedür kim kāmēti gāyet dirāz
Ḳaddine nisbetle ammā 'ömri az

'azāb-ı düzaha:

1. 'azāb-ı düzaha:-a

Kaside 8

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Cehennem azabı.

O şūhuñ nevk-i müjgānıyla cismüm şerha-ber-
şerha
'Azāb-ı dūzaḥa mānend olurdu nār-ı hicrānı

āzād eyle-:

1. āzād eyledüñ:-dū, -ñ

Gazel 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Özgür bırakmak, serbest bırakmak.

Benem ol gūşe-gūr-i cāy-ı hicrān ey kamer-
ruḥsār
Beni derd ü elemden eyledüñ āzād hoş geldüñ

āzād ol-:

1. āzād olmadı:-ma, -dı

Gazel 86

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Serbest kalmak, kurtulmak.

Fikr-i zūlfūñle muḳayyed olmadı āzād-ı dil
Murğ-veş pā-beste-i dām olmadur mu'tād-ı dil

2. āzād olmadı:-ma, -dı

Rūbai 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Serbest kalmak, kurtulmak, hür ve
kayıtsız olmak.

Dil meclis-i 'ālemde degül ḥurrem u şād
Olmadı ḡam u ḳayd-ı cihāndan āzād

3. āzād olur:-ur

Gazel 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Serbest olma, kurtulma.

Dolaşdı çīn çīn-i zūlfūñle murğ-ı dil-i zārum
Nice āzād olur bend-i belāsi artar eksilmez

āzāde:

1. āzādesin:-sin

Gazel 84

Mısra: 8

Kurtulmuş, özgür.

Gāhī vefā iderse o meh geh cefā ider
Ḡamdan cihānda şanma sen āzādesin göñül

2. āzāde:

Gazel 85

Mısra: 1

Kurtulmuş, özgür.

Āzāde mi esīr-i cūvānān olan göñül
Şadān olur mı pīşesi efgān olan göñül

3. āzāde:

Gazel 76

Mısra: 5

Bir bağı olmayan, özgür.

Āzāde idi ḳayd-ı cihāndan o merd-i pāk
Dār-ı fenāya başı ide bir būriyāsi yok

āzāde ol-:

1. āzāde ola:-a

Tarih 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hür olmak, serbest kalmak, kurtulmak.

Nihāl-i tāzedür bād-ı fenādan Ḥaḳ ide maḥfūz
Vücūdı ola yā Rab renc-i derd-i ḡamdan āzāde

2. āzāde ola:-a

Tarih 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kurtulmak.

Ḳudūm-i pākini gūş eyleyüp aḥbāb şād oldı
Ola mir'āt-ı ḳalb-i pāki gerd-i ḡamdan āzāde

3. āzāde olmasun:-ma, -sun

Gazel 95

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hür olmak, serbest kalmak, kurtulmak.

Cevr eyler idi vaşla sezā itmeyüp o şūḥ
İster ki ḡamdan 'āşığı āzāde olmasun

4. āzāde olup:-up

Tarih 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hür olmak, serbest kalmak, kurtulmak.

Bīamān mār-ı ecel rūḥın idüp rencīde
Murğ-ı cānı ḳafes-i tenden olup āzāde

5. āzāde olur:-ur

Gazel 99

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hür olmak, serbest kalmak, kurtulmak.

Nice āzāde olur derd-i ğamından Feyzī
Fitne dāmen-be-miyān çeşm-i cihān-bīnūnden

6. āzāde olur:-ur

Gazel 115

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hür olmak, serbest kalmak, kurtulmak.

Olur fütāde göñül kayd-ı ğamdan āzāde
Müdām neşve-fezādur Hışār seyrinde

āzāde-dil:

1. āzāde-dil:

Gazel 95

Mısra: 1

*Gönlü bir şeye bağlı olmayan, kalbi
bütün kaygılardan ve arzulardan arınmış,
dertsiz, kayıtsız. .*

Āzāde-dil o zülf-i dilārāda olmasun
Haṭṭ-ı ruḥ-ı nigārı temāşada olmasun

āzāde-ser:

1. āzāde-ser:

Gazel 120

Mısra: 1

Başında dert olmayan, gamsız, tasasız.

Gehī sūz-ı elem geh tāb-ı ğam āzāde-ser var
mı
Cihānuñ kaydı çok dünyāda merd-i bī-keder
var mı

āzār:

1. āzārı:-ı

Gazel 22

Mısra: 1

Kırıcı, incitici söz.

O perīnūñ nıgeh-i luṭfdan āzārı lezīz
Hışmı da luṭfı da birdür baña güftārı lezīz

2. āzār:

Gazel 74

Mısra: 1

Kırıcı, incitici söz.

Leb-i dilberden olur 'āşıkā āzār laṭīf
Mest-i mey-nūşa gelür hāne-i ḥammār laṭīf

'āzim ol:-

1. 'āzim oldı:-dı

Tarih 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Göçmek, bir yere doğru gitmek. İl ölmek,
vefat etmek.*

'Āzim-i dār-ı 'adem oldı o maḥdūm-ı güzīn
Māteminden gelüp aḥbābı anuñ feryāda

'azimet-i rāh eyle:-

1. 'azimet-i rāh eylesem:-se, -m

Gazel 78

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yola çıkmak.

Ümīd-i vuşlat-ı Leylīle Kays-veş ey dil
Hemān 'azimet-i rāh eylesem niyāz iderek

'āzim-i dār-ı 'adem ol:-

1. 'āzim-i dār-ı 'adem oldı:-dı

Tarih 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ölüm kapısından içeri girmek.

Bu 'ālem berzahından 'āzim-i dār-ı 'adem oldı
Nigāhī Muştafā Efendi gibi bir ehl-i dil ḥayfā

2. 'āzim-i dār-ı 'adem oldı:-dı

Tarih 20

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ölüm kapısından içeri girmek.

Fenāsın fehmi idüp ol 'āzim-i dār-ı 'adem oldı
Belā-ender-belādur berzah-ı dünyā vü māfihā

3. 'āzim-i dār-ı 'adem oldı:-dı

Tarih 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ölüm kapısından içeri girmek.

'Āzim-i dār-ı 'adem oldı Muḥammed Āhenī
Māteminden ehl-i diller eylediler şāyiḥā

'āzim-i dār-ı 'ukbā ol:-

1. 'āzim-i dār-ı 'ukbā olup:-up

Tarih 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebedi hayata intikal etmek.

Bezm-i dünyādan olup 'āzim-i dār-ı 'ukbā
Māteminden idüp aḥbābı anuñ girye vü āh

‘āzim-i ‘uqbā ol-:

1. ‘āzim-i ‘uqbā oldu: -dı

Tarih 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ahirete gitmek, vefat etmek.

Āşaf-ı devr-i zamān ‘āzim-i ‘uqbā oldu
Hür u gılmān ile cennetde ola hem-sāye

‘azīz:

1. ‘azīz:

Tarih 13

Mısra: 5

Saygın, değerli kişi.

Şeh-i iklīm-i hüner mısr-ı ma‘ārifde ‘azīz
Neş‘e-ver şî‘r-ı şafā-bahşı mişāl-i bāde

‘azīz-i mısr-ı ‘izzet:

1. ‘azīz-i mısr-ı ‘izzet:

Kaside 5

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

Yüce Mısır'ın azizi.

Mekrūmet-bahşā kerem-perver vücūd-ı bī-
nazīr

Kendidür ānuñ ‘azīz-i Mısr-ı ‘izzet güyiyā

‘azm eyle-:

1. ‘azm eylese: -se

Kaside 10

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

*Bir işi yapmaya kesin karar verme, bir
şeyi yapmak hususunda büyük bir kararlılıkla
gayret gösterme, kararlılık.*

Egerçi var bir esb-i bī-bedel haylī temāşādur
Ne dem ‘azm eylese za‘f ile batmaz cismi
deryāya

‘azm id-:

1. ‘azm ider: -er

Tarih 92

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*(sonsuzluk âlemine) gitmek, vefat etmek,
ölmek.*

Kurtuluş yokdur ecelden bī-bekādur bu cihān
‘Azm ider ‘uqbāya elbette gedā vü pādīşāh

2. ‘azm iderüz: -er, -üz

Gazel 39

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gayret etmek, çabalamak.

Cünd-i elemnden ‘azm iderüz biz halāş için
Rindān-ı ‘aşka cāy-ı selāmet Hışārdur

‘azm it-:

1. ‘azm itdi: -di

Tarih 87

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*(sonsuzluk âlemine) gitmek, vefat etmek,
ölmek.*

‘Azm itdi Arayıcı-zāde bekāya rūhuñ
Maḥv ola seyyi’ātuñ ‘adn ola āşiyānuñ

‘azm-i bekā id-:

1. ‘azm-i bekā idüp: -üp

Tarih 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ebediyete yürümek, vefat etmek, ölmek.

Hāfīzu’l-Ḳur’ān İbrāhīm idüp ‘azm-i bekā
Vālid ü āḥbābı kıldı māteminde nice āh

‘azm-i çin it-:

1. ‘azm-i çin itse: -se

Gazel 36

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Çin'e gitmek, uzak bir diyara sefer
etmek, göze almak. II İlim Çin' de de olsa
arayın.*

‘Azm-i Çin itse sezā meyl eyleyen dil zülfine
Turre-i şeb-rengine müşk ile ‘anber teşnedür

‘azm-i reh-i çin it-:

1. ‘azm-i reh-i çin itmege: -me, -ge

Gazel 50

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Hadis**

*Çin'e gitmek, uzak bir diyara sefer
etmek, göze almak. II İlim Çin' de de olsa
arayın.*

Dil bend olalı zülfüne ‘uṣṣāk ile cānā
‘Azm-i reh-i Çin itmege bir niyyetimüz var

‘azm-i ‘ukbā eyledi:-

1. ‘azm-i ‘ukbā eyledi:-di

Tarih 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ahirete gitmek, vefat etmek.

Ütüci kıızı Emīne ‘azm-i ‘ukbā eyledi
Murg-ı rūhına anuñ ‘adn ola yā Rab āṣiyān

2. ‘azm-i ‘ukbā eyledi:-di

Tarih 76

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ahirete gitmek, vefat etmek.

Beñli İbrāhīm Ağa gitdi cihāndan nāgehān
‘Azm-i ‘ukbā eyledi ol mü’min-i pāk-i ‘tikād

āzürde:

1. āzürde:

Gazel 112

Mısra: 10

Kırgın, incinmiş.

Cām-ı şarāb-ı la‘l-i lebin dil ümīd ider
Āzürde Feyzi miḥnet-i renc-i ḥumār ile

2. āzürde:

Tahmis 2

Mısra: 13

Kırgın, incinmiş.

Ey perī cevrden āzürde degüldür ‘uṣṣāk
İtdi huşyār bizi neşve-i ma‘cün-ı firāk

3. āzürde:

Gazel 91

Mısra: 9

İncinmek, kırılmak.

O şūḥ-ı ‘işve ‘aceb Feyzi nemden āzürde
Gözümde eşk-feṣān mācerā nedür bilmem

āzürde id:-

1. āzürde idüp:-üp

Tarih 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İncitmek, kırmak.

Murg-ı rūhın idüp āzürde anuñ mār-ı eccl
‘Āzim-i ḥuld-ı berīn oldı cihāndan nāgāh

āzürde it:-

1. āzürde itdi:-di

Kaside 3

Mısra: 71

Kelime Tipi: -

(kalbi, gönü) kırmak, gücendirmek, incitmek.

İtdi ben bī-dili āzürde hevā-yı ‘aşkum
Dil-i bīçāreyi bend eyledi zülf-i ḥubān

2. āzürde itme:-me

Matla 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(kalbi, gönü) kırmak, gücendirmek, incitmek.

Āzürde itme iki gözü mübtelāların
Ḥüsn-i mülāyemetle gör anuñ devāların

3. āzürde itmez:-mez

Gazel 105

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(kalbi, gönü) kırmak, gücendirmek, incitmek.

Derūnum ceşş-i ḡam āzürde itmez bezm-i
meydür bu
Keder-fersā-yı kalb-i meykeşāndur özge
şeydür bu

āzürde ol:-

1. āzürde oldı:-dı

Tarih 87

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İncinmek, kırılmak, gücenmek.

Pervāzgāhı dā’im ola riyāz-ı cennet
Mār-ı ecelden oldı āzürde murg-ı cānuñ

2. āzürde olma:-ma

Gazel 69

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İncinmek, kırılmak.

Āzürde olma girye vü āh-ı fīgāndan
‘Uṣṣāka girye vācib ü sūz u güdāz farz

3. **āzürde olup:-up****Kaside 3**Mısra: **61**

Kelime Tipi: -

İncinmek, kırılmak, gücenmek.

Ben hevā-yı ğam-ı ‘aşkıyla olup āzürde
Dilden eksilmez idi hiç heves-i vaşl-ı bütân

4. **āzürde olur:-ur****Gazel 88**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

İncinmek, kırılmak.

Olur āzürde olmam şekve-sāz-ı miḥnet ü
hicrân
Şeb-i târik-i ğamda sūz-ı ‘aşkuñdan ben āh
itmem

5. **āzürde olur:-ur****Gazel 100**Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

İncinmek, kırılmak, gücenmek.

Rencîde mi ümmîd-i vişâl eyledigümden
Āzürde olur baş-ı maḳāl eyledigümden

āzürde-i cevrl ol:-1. **āzürde-i cevrl olduğına:-duğ, -ı, -n, -a****Rûbai 23**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Eziyetten incinmek, zulümden kırılmak.

‘Uşşâkınuñ āzürde-i cevrl olduğına
Ol şüh-ı cefâkâr nigârüm maḥzûz

āzürde-i hâr ol:-1. **āzürde-i hâr olduğum:-duğ, -um****Gazel 125**Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Dikenden incinmek, kırılmak.

Müyesser olmadı gülçîn olam gülzâr-ı
vuşlatdan
Bu gülşende benüm āzürde-i hâr olduğum
qaldı

āzürde-i hâr-ı sitem eyle:-1. **āzürde-i hâr-ı sitem eyler:-ler-r****Gazel 60**Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

*Sitem dikeniyile incinmek (âşık
bağlamında).*

Āzürde-i hâr-ı sitem eyler yine Feyzî
Ol ğonca-i ter zîb-i külâh itmege degmez

āzürde-i mahabbet:1. **āzürde-i mahabbet:****Rûbai 9**Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Aştan incinmiş (gönül).

‘Aşk ile olur mest-i mahabbet güstâh
Dildür yine āzürde-i mahabbet güstâh

āzürde-sāz-ı hâr-ı elem:1. **āzürde-sāz-ı hâr-ı elem:****Gazel 123**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Dert dikeninden ötürü kurgın.

Hezâr-ı dil daḥi āzürde-sāz-ı hâr-ı elem
O verd-i tâzede bûy-ı vefâ bulunmaz mı

āzürde-sāz-ı renc-i bîmārî:1. **āzürde-sāz-ı renc-i bîmārî:****Tarih 72**Mısra: **14**

Kelime Tipi: -

Hastalık acısından incinmiş.

Ola maḥfûz şem ‘-i zâtı dâ’im bād-ı miḥnetden
Cihânda olmaya āzürde-sāz-ı renc-i bîmārî

B**bâb-ı lutfuñdan:**1. **bâb-ı lutfuñdan:-uñ, -dan****Gazel 124**Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Lütuf, iyilik kapısı.

Nola dür olmasa mânend-i ḥalkâ bâb-ı
lutfuñdan
Ser-i kûy-ı o şüh-ıñ ‘âşıkâ cāy-ı nişest oldı

bâb-ı murāduñ:

1. **bāb-ı murāduñ: -uñ****Tarih 10**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dilek kapısı.

Dār-ı dünyāda mu‘ammer olasın
Olmaya bāb-ı murāduñ mesdūd

bād:1. **bād:****Gazel 82**

Mısra: 10

Yel, rüzgār.

Hayāl-i tūrā-i dildār ile dīvānedür Feyzī
Getürdün büy-ı zülf-i dilberi ey bād hoş
geldün

2. **bād:****Gazel 94**

Mısra: 3

Yel, rüzgār.

Zülfün tağıtdı bād ruhuñ oldu āşikār
Mānend-i şubh rüşen olur şāmımız bizüm

bāde:1. **bāde:****Gazel 11**

Mısra: 2

Kadeh, şarap, içki.

Geldi tamām gerdişe peymāne rüz u şeb
Nüş eyle bāde bezmde rindāne rüz u şeb

2. **bāde:****Gazel 15**

Mısra: 5

Kadeh, şarap, içki.

Müdām nüş iderüm bāde yād-ı la‘liyle
Bu neş‘eme mey-i la‘l-i nigārdur bā‘iş

3. **bāde:****Gazel 64**

Mısra: 9

Kadeh, şarap, içki.

Müdām bāde ider nüş Feyzi meykedede
Humār-ı ‘aşk ile sāgar-be-dest olup qalmış

4. **bāde:****Gazel 95**

Mısra: 4

Kadeh, şarap, içki.

Hün-ı dil ile ‘işret ider ehl-i dil müdām
İsterse bezm-i meyde aña bāde olmasun

5. **bāde:****Matla 14**

Mısra: 1

Kadeh, şarap, içki.

Bāde ile güyyiā mihr-i dirahşāndur kadeh
Āsumān-ı meclis içre pertev-efşāndur kadeh

6. **bāde:****Tahmis 1**

Mısra: 23

Kadeh, şarap, içki.

Hevā-yı ‘aşkuñ ile cūşa geldi ey perī bāde
Habāb-āsā degüldür ābile etrāf-ı şahbāda

7. **bāde:****Tahmis 3**

Mısra: 10

Kadeh, şarap, içki.

Huşyāruñ tābı yokmuş çeşm-i hışm-ı dilbere
Şimdi bildüm ben senün ey bāde qadr ü
kıymetün

8. **bāde:****Tahmis 3**

Mısra: 12

Kadeh, şarap, içki.

Hayli dem derd ü gam-ı miḥnet-fezāñı
bilmedüm
Bāde imiş derdüñe ey dil devāñı bilmedüm

bāde-hār:1. **bāde-hār:****Kaside 6**

Mısra: 41

İçki, şarap içen.

Bu matla‘-ı şafā-veri güş itse bāde-hār
Güyā ki nüş-kerde-i cām-ı şarāb olur

bāde-i gül-fāmdan:1. **bāde-i gül-fāmdan:-dan****Rübai 25**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gül rengi (kırmızı) şarap.

Dil bāde-i gül-fāmdan eyler mi ferāğ
Mey-nüş olan cāmdan eyler mi ferāğ

bāde-i gülfāmı:**1. bāde-i gülfāmı:-ı****Gazel 8**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gül rengi (kırmızı) şarap.

Nüş eylemekde bāde-i gülfāmı rind-i 'aşk
Zāhid olalı sübḥa-i mercāna aşinā

bāde-i gül-fām-ı neşāt:**1. bāde-i gül-fām-ı neşāt:****Rübai 22**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Neşenin gül renkli (kırmızı) şarabı.

Girmedi bizüm destimüze cām-ı neşāt
Nüş eylemedüm bāde-i gül-fām-ı neşāt

bāde-i la 'l-i leb-i dilberle:**1. bāde-i la 'l-i leb-i dilberle:-le****Gazel 46**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kırmızı şarabı.

Bāde-i la 'l-i leb-i dilberle olduñ bī-şu'ūr
Feyziyā 'ālemde mey-ḥār olduğın bilmez mi
var

bāde-i la 'l-i leb-i yār:**1. bāde-i la 'l-i leb-i yār:****Tahmis 2**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kırmızı şarabı.

Bāde-i la 'l-i leb-i yār ile mestāne idük
Bāde-nüş olmada leb-ber-leb-i peymāne idük

bāde-nüş:**1. bāde-nüş:****Tahmis 2**

Mısra: 2

Şarap içen (kimse).

Bāde-i la 'l-i leb-i yār ile mestāne idük
Bāde-nüş olmada leb-ber-leb-i peymāne idük

bāde-nüş ol:-**1. bāde-nüş olsa:-sa****Gazel 54**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şarap içmek, içki içmek.

Nola fikr-i leb-i lā' lüñle Feyzī bāde-nüş olsa
O cām-ı ḥālet-efzānuñ şafāsı artar eksilmez

bād-ı āh:**1. bād-ı āh:****Gazel 75**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Ah rüzgârı II aşığın ahının neden olduğu
rüzgâr; aşk acısından kaynaklanan ah.*

Sāhil-i ümmīd olmaz bād-ı āh oldu vezān
Keşti-i dil gāvta-ḥār-ı lücce-i 'ummān-ı 'aşk

2. bād-ı āh:**Gazel 98**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Ah rüzgârı (âşığın aşk acısından
kaynaklanan ahı bağlamında).*

Bir gün bu bād-ı āh perīşān ider anı
Zülf-i siyāh perde-i dīdāruñ olmasun

bād-ı ecelden:**1. bād-ı ecelden:-den****Tarih 20**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ecel rüzgârı.

Şikeste oldu mışbāḥ-ı vücūdı seng-i mevt ile
Olup bād-ı ecelden hem furūğ-ı rûḥı nā-peydā

bād-ı elem:**1. bād-ı elem:****Gazel 64**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Elem, sıkıntı rüzgârı.

Vezān olup yine bād-ı elem bu keşti-i dil
Yem-i maḥabbet-i gāmda şikest olup kalmış

bād-ı fenādan:**1. bād-ı fenādan:-dan****Tarih 86**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kötü rüzgâr (musibetler, kötülükler bağlamında) ll yokluk rüzgârı (ölüm bağlamında).

Nihâl-i tâzedür bād-ı fenâdan Hâk ide maḥfûz
Vücûdî ola yâ Rab renc-i derd-i ğamdan âzâde

bād-ı ğam:

1. bād-ı ğamdan:-dan

Tarih 50

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gam rüzgârı, gam.

Şem‘-i zâtını Hüdâ hıfz ide bād-ı ğamdan
Berdevâm eyleye şad ‘izz ile Rabbü’l-erbâb

2. bād-ı ğamı:-ı

Tarih 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gam rüzgârı, gam.

Gülşen-i ‘âlemde çün gül gibi bir tıfl-ı pāk
Oldı şükûfte hemân görmeye bād-ı ğamı

bād-ı hazāndan:

1. bād-ı hazāndan:-dan

Gazel 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sonbahar rüzgârı. ll ölüm.

Pejmürde olup bād-ı hazāndan gül-i ḥüsni
Ḥaṭ şanma ruḥında bir avuç ḥâr ile ḥasdur

bād-ı miḥnetden:

1. bād-ı miḥnetden:-den

Tarih 72

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sıkıntı, bela rüzgârı.

Ola maḥfûz şem‘-i zâtı dâ‘im bād-ı miḥnetden
Cihānda olmaya âzürde-sâz-ı renc-i bīmārī

bād-ı nesīm-i luṭfuñ:

1. bād-ı nesīm-i luṭfuñ:-uñ

Kaside 4

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

İyiliğin hafif esen rüzgârı.

Olsa bir kerre vezân bād-ı nesīm-i luṭfuñ
Fülk-i dil sâhil-i maḥşûda irer bîpervâ

bād-ı şabâ:

1. bād-ı şabâ:

Kaside 4

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgârı.

Nağme-baḥş eyleye vādī-i neyistānı hemân
Farṭ-ı luṭfindan eger olsa vezân bād-ı şabâ

2. bād-ı şabâ:

Kaside 5

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgârı.

Gülşen-i ümmîd-i kevn-i ‘âlemi ser-sebz ider
Farṭ-ı luṭfindan vezân olsa eger bād-ı şabâ

3. bād-ı şabâ:

Lugaz 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgârı.

Tıfl-ı dil ḥall eyler ise Feyziyâ
Dâyesi ola anuñ bād-ı şabâ

4. bād-ı şabâ:

Gazel 67

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgârı, nesim rüzgârı. ll sevgilinin semtinden esen rüzgâr.

Vezân olduḡda ‘uşşâkuñ demâġını ider ta‘ṭir
Meger bād-ı şabâ ol ‘anberîn gîsüya varmışmış

5. bād-ı şabâ:

Gazel 117

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgârı (sevgilinin saçının kokusunu aşığı ulaştırması yönüyle haberci, ulak bağlamında).

Mu‘aṭṭardur demâġum ey perî-rû bûy-ı
zülfüñle

Saṇa meyl itmege bā‘iş olan bād-ı şabâ oldı

bādiye-püyân-ı beyābân-ı elem:

1. **bādiye-pūyān-ı beyābān-ı elem:**

Kaside 3

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Dert çölünün gezgini.

Benem ol bādiye-pūyān-ı beyābān-ı elem
Midḥat-i pākine āgāz ideyüm ez-dil ü cān

bādiye-pūyān-ı melāmet:

1. **bādiye-pūyān-ı melāmet:**

Gazel 41

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Kınanma çölünde yürüten.

Feyzī benem ol bādiye-pūyān-ı melāmet
Āh-ı dil-i feryād-resüm bāng-i ceresdür

bādiye-pūyān-ı reh-i endişe:

1. **bādiye-pūyān-ı reh-i endişe:**

Kaside 4

Mısra: **41**

Kelime Tipi: -

Gam yolunun çölünde koşan (kimse).

Benem ol bādiye-pūyān-ı reh-i endişe
Güzerān itmede derd-i gam ile şubḥ u mesā

bāğ:

1. **bāğ:-a**

Gazel 18

Mısra: **10**

Bağ, bahçe.

Şandum getürdi Feyzi peyām-ı vişāl-i yār
Bāğa ne dem ki esdi şitābān nesīm-i şubḥ

2. **bāğ:-a**

Kaside 4

Mısra: **31**

Bağ, bahçe.

Perde-i hıfzı eger olsa keşide bāğa
Hiç dirāhtāna gezend ırmeye vakt-i sermā

3. **bāğımız:-ı, -muz**

Gazel 58

Mısra: **10**

Bahçe. İl âşığın gönlü.

Olsam sezā çü dāğ bedel Feyzi ‘aşk ile
Hep lālezār-ı ḥasret idi sīne bāğımız

4. **bāğma:-ı, -n, -a**

Kaside 8

Mısra: **3**

Bağ, bahçe. İl dünya.

Cihān bāğına pertev-efken oldı āfītāb-āsā
Ṭulū’ itdi yine burc-ı şerefden māh-ı raḥşānī

bāğ-ı cinān:

1. **bāğ-ı cinān:**

Kaside 3

Mısra: **34**

Kelime Tipi: -

Cennet bahçeleri.

Baḥr-ı rahmetde olan dürr-i girān-māye idi
Zāt-ı pākine şadef olsa revā bāğ-ı cinān

bāğ-ı gülsitān:

1. **bāğ-ı gülsitān:**

Kaside 6

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Gül bahçesi.

Ezhār ile müzeyyen olup bāğ-ı gülsitān
Zevk ehlinüñ dili yine pür-āb u tāb olur

bāğ-ı gülzāra:

1. **bāğ-ı gülzāra:-a**

Kaside 8

Mısra: **15**

Kelime Tipi: -

Gül bahçesi.

Nesīm-i himmeti olsa vezide bāğ-ı gülzāra
Dirāhtān bār-ver üşküfte eylerdi gülistānı

2. **bāğ-ı gülzārı:-ı**

Tarih 72

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Gül bahçesi.

Görenler mīveler ile şukūfe resmini anda
Ferāmüş itdürür evvel-naẓarda bāğ-ı gülzārı

bāğ-ı naẓm:

1. **bāğ-ı naẓm:**

Gazel 22

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -
Şiir bağı, bahçesi.

Bâğ-ı nazm içre nihâl-i kalemünden Feyzî
Da'imâ mîve-i eş'âr-ı bedîdârı lezîz

2. **bâğ-ı nazma:-a**
Kaside 2
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Şiir bağı, bahçesi.

Gül-i mazmûnı vaşf ider dâ'im
Bâğ-ı nazma hezârdur kalemüm

bâğ-ı nîrâna:

1. **bâğ-ı nîrâna:-a**
Tarih 14
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
Cehennem bağı, cehennem.

Vezân olsa eger bir kerre seyr it bâğ-ı nîrâna
Nesîm-i lutf u ihsânûnla olur gülşen-i Me'vâ

2. **bâğ-ı nîrân:-ı**
Kaside 7
Mısra: 22
Kelime Tipi: -
Cehennem bağı, cehennem.

Vezân olursa şabâ farı-feyz-i lutfından
Şükûfezâr ide sercümle bâğ-ı nîrânı

bâğ-ı tarâvet:

1. **bâğ-ı tarâvet:**
Gazel 43
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Körpe bahçe (genç sevgili bağlamında).

Fikr-i ruhuñla nâle ider dil hezâr-ves
Verd-i latîf-i bâğ-ı tarâvet ruhuñ midur

bağrı yufkadur:

1. **bağrı yufkadur:-dur**
Lugaz 11
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüreği yufka (neyin içindeki lifli kısım bağlamında).

Yufkadur bağrı yetîm-âsâ hemân
Egri bakşalar ider âh u figân

bahâr:

1. **bahârda:-da**
Gazel 39
Mısra: 9
Bahar.

Feyzî bahârda mey-i hâlet-fezâsı çok
Hâkkâ mekân-ı ehl-i zarâfet Hîşârdur

2. **bahâr:**
Gazel 70
Mısra: 2
Bahar mevsimi (ilkbaharda büyümeye başlayan bitkiler kastedilmiştir). İl ayva tüyü.

Oldı bedîd rûyuña ey gül'izâr hat
Cânâ riyâz-ı hüsnuñe olmuş bahâr hat

bahâr ol:-

1. **bahâr oldı:-dı**
Kaside 10
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Bahar olmak, bahar mevsiminin gelmesi.

Bahâr oldı gönül gel gülsitân-ı hâlet-efzâya
Şükûfeyle müzeyyen oldı 'âlem var temâşâya

bahâra heves kılma cünün ziyâdeligidür:

1. **bahâra heves kılma cünün ziyâdeligidür:-a-ma**
Gazel 61
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar mevsimi deliliğın arttığı mevsimdir.

Şakın şakın hat-ı rûy-ı nigâra kılma heves
Cünün ziyâdeligidür bahâra kılma heves

bahr:

1. **bahrına:-ı, -n, -a**
Gazel 5
Mısra: 9
Deniz (mana denizi bağlamında).

Ma'anî bahrına gavvâş olan şimdi benem
Feyzî
İdersem cüst ü cû tab'um dür ü gevher ider
peydâ

2. **baħrı:-ı****Gazel 94**

Mısra: 5

Deniz. İl hayal (derin arzu duyulan sevgilinin hayali bağlamında).

Ol teşneyem ne baħrı ki görsem serāb olur
Geçmekde fikr-i vaşl ile eyyāmımız bizüm

3. **baħr:****Kaside 8**

Mısra: 32

Deniz.

O deñlü bezl ider dürr-i güher bu bezm-i
‘ālemde
Serāb eylerdi keff-i cūdı anuñ baħr ile kāmı

baħr u berde:1. **baħr u berde:-de****Lugaz 2**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Deniz ve kara.

Baħr u berde hükmi kim cārī olur
Gāhice bir gūşede tenhā qalur

baħr-ı belā-vı fūrkatüñe:1. **baħr-ı belā-vı fūrkatüñe:-ü, -ñ, -e****Gazel 79**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrılığın dert denizi.

Belki irerdi sāhil-i maķşūda ‘āşıkān
Baħr-ı belā-vı fūrkatüñe āşinā gerek

baħr-ı bī-ka‘rdur:1. **baħr-ı bī-ka‘rdur:-dur****Lugaz 18**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dipsiz deniz.

Baħr-ı bī-ka‘rdur ki ‘ummāndur
Pertev-efrüz-ı mihr-i raķşandur

baħr-ı bī-pāyān id:-1. **baħr-ı bī-pāyān ider:-er****Gazel 31**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Uçsuz bucaksız denize çevirmek.

Ey kamer-ṭal‘at beni şāyeste-i vaşl eyle kim
Zerre-i eşküm cihānı baħr-ı bī-pāyān ider

baħr-ı dil:1. **baħr-ı dil:****Gazel 122**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül denizi (gönül).

Nīsān-ı lūṭf-ı İzid-i pāk ile baħr-ı dil
Lülū-yı ma‘rifetle pūr olmuş şadef gibi

baħr-ı ğam:1. **baħr-ı ğam:****Gazel 30**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gam denizi.

Esmez müsā‘id üzre şehā rüzgārdan
Baħr-ı ğam içre keşti-i dil sernigün olur

2. **baħr-ı ğamda:-da****Gazel 14**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dert, keder denizi.

Saňa te‘şir eyler āhı baħr-ı ğamda ey felek
Eyledüñ fülk-i dil-i Feyzī-i nālānı şikest

baħr-ı hoş-ġulū-yı hışār:1. **baħr-ı hoş-ġulū-yı hışār:****Gazel 42**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*(Anadolu) Hisar'ın hoş boğazının denizi
(İstanbul Boğazı'ndan akan deniz bağlamında).*

Olurdu sūziş-i āh-ı derūnumuz teskīn
Olursa mevc-fiken baħr-ı hoş-ġulū-yı Hışār

baħr-ı ihsānuñ:1. **baħr-ı ihsānuñ:-uñ****Tarih 60**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İyilik ve bağış denizi.

Dür ü güherle pūr eylerdi dāmen-i çerḫi
Kef-i mürüvveti ğavvāşı baħr-ı ihsānuñ

bahr-ı luṭfı:**1. bahr-ı luṭfı:-ı****Tarih 77****Mısra: 3****Kelime Tipi: -***İhsan, iyilik denizi.*

Temevvüc itmek ile bahr-ı luṭfı kapudān oldu
Vücūd-ı bī-naẓrī güyiyā bir dürr-i yektādur

2. bahr-ı luṭfı:-ı**Kaside 10****Mısra: 20****Kelime Tipi: -***İyilik denizi.*

Olurdu kūh-ı pūr-temkīn bir keṣṭī-i bīpervā
Eger cārī olursa bahr-ı luṭfı kūh u ṣahrāya

bahr-ı luṭf-ı yezdānī:**1. bahr-ı luṭf-ı yezdānī:****Tarih 62****Mısra: 1****Kelime Tipi: -***Allah' ın iyilik, cömertlik denizi.*

Yine cūṣ u ḥurūṣa geldi bahr-ı luṭf-ı Yezdānī
Nümāyān kıldı bir pākīze dūr ṣulb-ı Ḥabeṣ-
zāde

bahr-ı ma'nāda:**1. bahr-ı ma'nāda:-da****Kaside 2****Mısra: 51****Kelime Tipi: -***Mana denizi.*

Bahr-ı ma'nāda eyler idi ṣināh
Māhi-i cūybārdur ḳalemüm

bahr-ı mevc-engīz:**1. bahr-ı mevc-engīz:****Gazel 6****Mısra: 11****Kelime Tipi: -***Dalgahı deniz.*

Müsā'id rūzgāra ırmadı bu bahr-ı mevc-engīz
İderdi Feyzi keṣṭī-i ümīdüm ser-nigün peydā

bahr-ı rahmetde:**1. bahr-ı rahmetde:-de****Kaside 3****Mısra: 33****Kelime Tipi: -***Rahmet denizi.*

Bahr-ı rahmetde olan dürr-i girān-māye idi
Zāt-ı pākine ṣadef olsa revā bağ-ı cinān

bahr-ı serābı:**1. bahr-ı serābı:-ı****Tarih 49****Mısra: 6****Kelime Tipi: -***Serap denizi (suyun hayali bağlamında).*

Yapdı pederi rūḥına bu 'ayn-ı ḥayātı
Her kim içe yād eylemeye bahr-ı serābı

bahr-ı ṭab'a:**1. bahr-ı ṭab'a:-a****Kaside 2****Mısra: 36****Kelime Tipi: -***Yaratılış denizi (şairlik yeteneği bağlamında).*

İdeli medḥ-i Cāmi'ü'l-Ḳur'ān
Bahr-ı ṭab'a ṣinārdur ḳalemüm

2. bahr-ı ṭab'uma:-um, -a**Kaside 8****Mısra: 39****Kelime Tipi: -***Yaratılış denizi (şairlik yeteneği bağlamında).*

Olup gavvāṣ bahr-ı ṭab'uma fīkr-i ḥayālātum
Le'āl-i naẓmımuñ hep cümle ṣā'ir oldu ḥayrānı

bahr-ı 'ummān:**1. bahr-ı 'ummān:****Kaside 3****Mısra: 56****Kelime Tipi: -***Okyanus.*

Midḥat-i zātı murād üzre edā mümkün mi
Nūṣ kılmakla dükenmez yine bahr-ı 'ummān

2. bahr-ı 'ummānı:-ı**Kaside 7****Mısra: 66****Kelime Tipi: -***Okyanus.*

Olur mı midḥat-i zāt-ı şerīfī hiç icrā
Ziyāde eyleye mi ḳatre baḥr-ı ‘ummānı

3. **baḥr-ı ‘ummānı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 74

Kelime Tipi: -

Okyanus.

Bulur mı midḥat-i zāt-ı şerīfūñ vaḳt-i encāmı
Nice vaşf eylesün bir ḳatre zīrā baḥr-ı
‘ummānı

baḥş id:-

1. **baḥş ider:-er**

Lugaz 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bahşetmek, ihsan etmek, sunmak.

Kime olsa ḳarīn hemdem olur
Geh şafā baḥş ider gehī sem olur

baht:

1. **baḥtumuñ:-ı, -muñ**

Tarih 39

Mısra: 17

Talih, kader, alın yazısı.

Var maḥalli derkenār olmaz mı ḳaydı
baḥtumuñ
Bir nazar ḳıl defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

2. **baḥtuñ:-uñ**

Tarih 58

Mısra: 2

Talih, kader, alın yazısı.

Şaḳaluñ geldi mübārek ola ey ‘Abdullāh
Eyledüñ sünneti icrā ola baḥtuñ da sa‘id

3. **baḥtum:-um**

Kaside 10

Mısra: 33

Şans, talih, kısmet.

Bu demlerde gireydi destüme baḥtum girībānı
Girerdüm ‘arz-ı ḥāle dergeh-i paşa-yı dānāya

baht-ı nā-be-sāmānı:

1. **baht-ı nā-be-sāmānı:-ı**

Kaside 9

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Kötü talih.

Biraz da vaşf idelüm baht-ı nā-be-sāmānı
Muḥālefet idiyor eylemedi terk-i ‘inād

baht-ı nā-mes‘ūd:

1. **baht-ı nā-mes‘ūd:**

Kaside 10

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Mutsuz talih.

Nice şekvāya āgāz itmeyem bu baht-ı nā-
mes‘ūd
Beni itmedi mālīk ḥayf bir esb-i sebük-pāya

bahtum müsā‘id ol:-

1. **bahtum müsā‘id olmadı:-ma, -dı**

Kaside 9

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Deyim**

Şansı yaver gitmek.

Müsā‘id olmadı bahtum benüm temāşādur
Ġam u firāḳ ile maḥzūnlar olup dilşād

2. **bahtum müsā‘id olmadı:-ma, -dı**

Kaside 10

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

Şansı yaver gitmek.

Bir iki def adur ‘arz itdüm aḥvāl-i
serencāmum
Müsā‘id olmadı bahtum dil-i nāḳār u şeydāya

3. **bahtum müsā‘id olmadı:-ma, -dı-madı-um**

Tarih 77

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

Şansı yaver gitmek.

Nice ğam-ġnı mesrūr eyledi bir zerrece luṭfuñ
Müsā‘id olmadı bahtum benüm daḥi
temāşādur

bahür-ı meryemī:

1. **bahür-ı meryemī:**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Meryem' in kokusu. İl Buhur-ı Meryem;
çuha çiçeği cinsinden, çiçekli, kokulu, diğer
kokulu bazı bitkilerle karıştırılarak buhur suyu
denen güzel kokulu suyun elde edilmesinde
kullanılan bitki, tavşan kulağı, siklamen.).*

Zemîn-i gülsitânda cilve-endâz oldı ‘anber-bû
Bağûr-ı Meryemî gösterdi kendin gökde
‘İsâya

bâ-iclâl:

1. bâ-iclâl:

Kaside 9

Mısra: 17

Azametle, kudretle.

Vezâret ile kapudân olunca bâ-iclâl
Derûn-ı dilde ‘ayân oldı inşirâh-ı fu’âd

ba’îd ol-:

1. ba’îd olmaya:-ma, -y, -a

Kaside 5

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Uzak kalmak, uzak olmak, ayrı düşmek.

Taht-ı devletden vücûd-ı pâki olmaya ba’îd
Tûl-i ‘ömr ile mu’ammer eylesün dâ’im Hüdâ

bâ’îs:

1. bâ’îs:

Gazel 15

Mısra: 2

Sebep, neden olan.

Figânuma haţ-ı ruhsâr-ı yârdur bâ’îs
Hezâr-ı nâleye faşl-ı bahârdur bâ’îs

2. bâ’îs:

Kaside 8

Mısra: 65

Sebep, neden olan.

Nedür tatvîle bâ’îs şimdi hengâm-ı du’â geldi
Senâdur çünkü de’b-i şâ’irân söz buldı pâyânı

3. bâ’îs:

Matla 11

Mısra: 1

Sebep, neden olan.

Sûziş-i ‘aşkuma tâb-ı ruḥ-ı dilber bâ’îs
Vaqt-i şubḥ olmasına mihr-i münevver bâ’îs

4. bâ’îs:

Matla 11

Mısra: 2

Sebep, neden olan.

Sûziş-i ‘aşkuma tâb-ı ruḥ-ı dilber bâ’îs
Vaqt-i şubḥ olmasına mihr-i münevver bâ’îs

5. bâ’îs-i:

Matla 35

Mısra: 1

Sebep, neden olan.

Tâbiş-i ruhsâr-ı dilber bâ’îs-i ḥandân-ı şem‘
‘Âşıkı pervâne-veş pür-süz ider süzân-ı şem‘

6. bâ’îs:

Rûbai 6

Mısra: 1

Sebep, neden olan.

Derd-i dilüme ‘aşk-ı bütândur bâ’îs
Efkâruma ol âfet-i cândur bâ’îs

7. bâ’îs:

Rûbai 6

Mısra: 2

Sebep, neden olan.

Derd-i dilüme ‘aşk-ı bütândur bâ’îs
Efkâruma ol âfet-i cândur bâ’îs

8. bâ’îs:

Rûbai 6

Mısra: 4

Sebep, neden olan.

Cevr ile dil-i zârımı pâmâl eyler
Efgânuma ol şûḥ-ı cihândur bâ’îs

9. bâ’îs:

Gazel 15

Mısra: 1

Sebep, neden olan.

Figânuma haţ-ı ruhsâr-ı yârdur bâ’îs
Hezâr-ı nâleye faşl-ı bahârdur bâ’îs

10. bâ’îs:

Gazel 15

Mısra: 4

Sebep, neden olan.

Dil-i fütâdemüz işkeste esb-i nâzı ile
Bu pâymâlûme ol şehsüvârdur bâ’îs

11. bâ’îs:

Gazel 15

Mısra: 6

Sebep, neden olan.

Müdâm nûş iderüm bâde yâd-ı la’liyle
Bu neş’eme mey-i la’l-i nigârdur bâ’îs

12. **bā' is:****Gazel 15**

Mısra: 8

Sebep, neden olan.

Vişāle bülbülü şayeste kılmaduñ ey gül
Hızān irişmege āh-ı hezārdur bā' is

13. **bā' is:****Gazel 15**

Mısra: 10

Sebep, neden olan.

Egerçi mu'cize-güyem bu 'aşrda Feyzī
Bu pāk lehçeme medh-i 'izārdur bā' is

bā' is-i halk-ı cihān:1. **bā' is-i halk-ı cihān:****Kaside 3**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ālemi yaratma sebebi.

Bā' is-i halk-ı cihān şāh-ı serīr-i levlāk
Enbiyā hayline server o Hābīb-i Raḥmān

bā' is-i halk-ı dü-cihān ol-:1. **bā' is-i halk-ı dü-cihān olan:****Kaside 3**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İki âlemin yaratılmasına sebep olan.

Ey vücūdūñdur olan bā' is-i halk-ı dü-cihān
Zāt-ı pākīzesidür hem sebep-i kevn ü mekân

bā' is-i iftiḥārdur:1. **bā' is-i iftiḥārdur:-dur****Kaside 2**

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Övünç sebebi (şairlik kudretini yansıtan
kalem bağlamında).*

Na't-ı pāk-i şerīfe rehberdür
Bā' is-i iftiḥārdur kalemüm

bā' is ol-:1. **bā' is olan:-an****Gazel 117**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sebep olmak.

Mu'atṭardur demāğum ey perī-rū bûy-ı
zülfüñle
Saña meyl itmege bā' is olan bād-ı şabā oldı

2. **bā' is olmasun:-ma, -sun****Gazel 98**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sebep olmak.

Kārı figāndur dil-i zāruñ hezār-veş
Bā' is bu nāleye gül-i ruḥsāruñ olmasun

3. **bā' is olur:-ur****Gazel 52**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sebep olmak.

Zāhidā bā' is olur zevke sebū ḡulgulesi
Bezm-i 'işretde bize nağme-i Dāvūd olmaz

4. **bā' is oldı:-dı****Tarih 55**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Vesile olmak, sebep olmak.

Hābbezā çeşme-i pākīze zihī āb-ı laṭīf
Oldı bā' is bu güzel çeşmeye bir nīgū zāt

bā' is-i giryān-ı şem':1. **bā' is-i giryān-ı şem':****Gazel 72**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Mumun ağlama sebebi. İl aşığıñ ağlama
sebebi.*

Mihr-i rüyūñdur şehā hep bā' is-i giryān-ı şem'
Ey perī-tal'at cebīnün mebdē'-i ḥandān-ı şem'

bak-:1. **bakmayup:-ma, -y, -up****Tarih 38**

Mısra: 3

Önemsemek, ilgilenmek, değer vermek.

Yumdı çeşmin bakmayup ārāyiş-i dünyāya hiç
Naşber-āb olduğın fehm eyledi kevn ü mekân

bakış:1. **bakışda:-da****Tarih 73**

Mısra: 8
Bakış, nazar.

Bârekallâh tarhına anuñ
Her bakışda olurdı rûh-efzâ

bâl u per:

1. bâl u per:

Gazel 120

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Kanat (kol kanat açıp uçmak
bağlamında).*

Şikeste seng-i ğamla murğ-ı dil pervāza imkân
yok
Fîrâz-ı küh-ı kâma çıkmak ister bâl u per var
mı

bâl-güşâd ol-:

1. bâl-güşâd olunca:-unca

Kaside 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Kanatlarını açmak (geminin yelkenlerini
açmak bağlamında).*

Ne çekdiri ki miğâl-i neheng-i deryâdur
Gören şanur anı 'anķâ olunca bâl-güşâd

baña:

1. baña:

Gazel 1

Mısra: 13

*Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik
şahıs zamiri "ben".*

Şekîb-i 'aşk mümkün mi baña ben sâhâ-i
ğamda
Semend-i şabrımuñ Feyzî 'inânın eyledüm
irhâ

2. baña:

Gazel 4

Mısra: 1

*Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik
şahıs zamiri "ben".*

Küçe-i dilber cihânda şahn-ı gülşendür baña
Ben hezâram gülsitân bir cây-ı şîvendür baña

3. baña:

Gazel 4

Mısra: 2

*Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik
şahıs zamiri "ben".*

Küçe-i dilber cihânda şahn-ı gülşendür baña
Ben hezâram gülsitân bir cây-ı şîvendür baña

4. baña:

Gazel 4

Mısra: 6

*Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik
şahıs zamiri "ben".*

'Âşıkâ cevri eyledüñ ağıyâra kıldıñ iltifât
Bu cefâlar her zamân ey şüh sendendür baña

5. baña:

Gazel 4

Mısra: 8

*Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik
şahıs zamiri "ben".*

Nûrpâş-ı 'arızûñ fikriyle lem'ân olmada
Her şeb-i târik-i miñnet rûz-ı rûşendür baña

6. baña:

Gazel 4

Mısra: 10

*Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik
şahıs zamiri "ben".*

Ehl-i dil Feyzî pesend itse sezâ eş'âruma
Şî'rûmî sihr eylemek mañşuş bir fendür baña

7. baña:

Gazel 13

Mısra: 4

*Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik
şahıs zamiri "ben".*

Ben hânķah-ı meykedede şimdi mürîdem
Şâyeste baña pîr-i muğân eylese himmet

8. baña:

Gazel 13

Mısra: 6

*Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik
şahıs zamiri "ben".*

Ey hür-liķâ hâlûmî 'arz itmek olur mı
Ol ğamze baña zerre kadar virmedi ruhşat

9. baña:

Gazel 16

Mısra: 2

*Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik
şahıs zamiri "ben".*

Dūd-ı buhūr-ı āh ile te'sīr olur mı hiç
Bu şebde ol perī baña teshīr olur mı hiç

10. **baña:**

Gazel 22

Mısra: 2

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

O perīnūñ nıgeh-i lutfdan āzārı lezīz
Hışmı da lutfı da birdür baña güftārı lezīz

11. **baña:**

Gazel 25

Mısra: 6

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Raķīb mānī'-i āmed-şūd-i hayālūñ olur
Dirīg baña şehā dā'imā gelür görünür

12. **baña:**

Gazel 40

Mısra: 1

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Cihānda baña dil-i dāg dāg lāzımdur
Fütāde-i şeb-i hecre çerāg lāzımdur

13. **baña:**

Gazel 40

Mısra: 3

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Ḳafes-nişīn-i ğamam 'andelīb-veş baña
Ne seyr-i gül ne temāşā-yı bāg lāzımdur

14. **baña:**

Gazel 40

Mısra: 10

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Muḥāl menzil-i maķşūda varmak ey Feyzī
Baña ne merḥale vū ne sūrāg lāzımdur

15. **baña:**

Gazel 53

Mısra: 2

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Mu'aṭṭardur demāğum bŷ-ı zŷlf-i dilrŷbā
çıkamaz
Baña ṭa'n itme dilden zāhidā 'aşķ u hevā
çıkamaz

16. **baña:**

Gazel 69

Mısra: 2

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Cānāna 'işve vācib ola olsa nāz farz
Sŷz-ı ğam ile baña degŷl mi niyāz farz

17. **baña:**

Gazel 75

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Zāhidā pend-i dem-i serdŷñ eşer kılmaz baña
Kŷlḥan-ı cismŷmde dā'im āteş-i suzān-ı 'aşķ

18. **baña:**

Gazel 78

Mısra: 7

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Terahḥum eylemedi baña āh ile ey dil
'İzār-ı yāri siyāh eylesem niyāz iderek

19. **baña:**

Gazel 103

Mısra: 10

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Vŷcŷdum ḳāl idŷp nār-ı maḥabbet pŷte-i
ğamdan
Yine raḥm eylemez Feyzī baña ol şŷḥ-ı sīmīn-
ten

20. **baña:**

Gazel 109

Mısra: 8

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Derŷn tīg-ı nigāḥuñdan oldu şad pāre
Neler ider baña ol pŷr-cefā maḥallinde

21. **baña:**

Kaside 1

Mısra: 76

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Mihr ŷ mehveş ma'nide itsem nihāde rŷyumu
Ḥāk-i dergāḥı baña olsa mŷyesser rŷz u şeb

22. **baña:****Kaside 3**

Mısra: 74

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Her gice bister-i miñnetde kapanmaz çeşmüm
Mānī'-i hāb olur baña hayāl-i cānān

23. **baña:****Kaside 8**

Mısra: 12

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Nice medh-i şerīfūn itmeyem ben her zamān
pīşe
Baña elṭāf-ı pākūn 'ālem içre itdūn erzānī

24. **baña:****Kaside 8**

Mısra: 67

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Senūn medh-i şerīfūn oldı baña her zamān
pīşe
Semend-i ṭab'a lāyıkdur ide çerh üzre cevlanı

25. **baña:****Matla 1**

Mısra: 1

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Meyle pür kıl şun baña mir'āt-ı cāmı sākiyā
Rind-i mey-hāra ola cilve-nümā rüy-ı şafā

26. **baña:****Matla 9**

Mısra: 2

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Humār-ı hecr ile dil oldı pāmāl-i ğam u miñnet
Ayaklandur meded mey şun baña ey sāki-i
'işret

27. **baña:****Rübai 8**

Mısra: 2

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Bilmez dil-i zārum mey-i gül-fām-ı feraḥ
Gelmedi baña devr iderek cām-ı feraḥ

28. **baña:****Rübai 28**

Mısra: 2

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Reng-i meyi sen rüyūna timsāl itdūn
Ey şūh-ı cefā-pīşe baña āl itdūn

29. **baña:****Rübai 31**

Mısra: 2

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Meyden tehī peymāneye mesrūr olmam
Sākī baña şun sāgarı maḥmūr olmam

30. **baña:****Rübai 40**

Mısra: 1

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Ya Rab baña luṭf eyle mürüvvet eyle
Bīcāre dil-i zāruma şefkat eyle

31. **baña:****Tarih 63**

Mısra: 13

Yönelme eki (-a,-e) almış birinci teklik şahıs zamiri "ben".

Baña irād u 'avāyid rüz u şeb ṭul-i emel
Geşt iderdüm 'ālem-i dünyāyı dā'im serserī

bāng-i ceresdür:1. **bāng-i ceresdür:-dür****Gazel 41**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çan sesi (develerin boynundaki çanların çıkardığı ses bağlamında).

Feyzī benem ol bādiye-püyān-ı melāmet
Āh-ı dil-i feryād-resüm bāng-i ceresdür

bang-i şevket:1. **bang-i şevket:****Kaside 1**

Mısra: 56

Kelime Tipi: -

Büyüklüğünü haykırmak.

Mihr ü meh zerrīn nağāre nüh felekdür küslar
Bang-i şevket ra'd-veş ki çalınur her rüz u şeb

bānī:1. **bānīsī:-s, -i****Tarih 4**

Mısra: 2

Bina eden, yaptıran.

Habbezā kaşr-ı şafā-baḥş-ı laṭīf-i bī-miṣāl
Görmedüm mişlin anuñ bānīsī bir nīgū-şıfāt

2. **bānisine:-sī, -n, -e****Tarih 5**

Mısra: 13

Bina eden, yaptıran.

Bānisine Haḳ vire ‘ömr-i ṭavīl
Ecrini iḥsān ider Bārī Hudā

3. **bānīsī:-s, -i****Tarih 48**

Mısra: 2

Bina eden, yaptıran.

Habbezā hāmmām-ı dilkeş bī-bedel cāy-ı laṭīf
Oldı bānīsī anuñ bir merdüm-i nīgū-şıfāt

bār:1. **bārī:-ı****Gazel 5**

Mısra: 7

Yemiş, meyve.

Semüm-ı gamdan oldı huşk bārī dehr-i
gülşende
İderdi gerçi eşk-i cüybārum bir şecer peydā

bārān:1. **bārān:****Gazel 10**

Mısra: 7

Yağmur. İl (aşığın) göz yaşı.

Çemenzār ile ‘ālem pür olur bārān revān olsa
Haṭ-āver olması bu dīde-i nemnākdandır hep

bārekallāh:1. **bārekallāh:****Tarih 72**

Mısra: 6

*Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun
anlamında bir söz.*

Esāsın muḥkem itmiş ḥabbezā cāy-ı şafā-
güster
Güzel tarḥ eylemiş şad bārekallāh ṭab‘-ı
mi‘mārī

2. **bārekallāh:****Tarih 73**

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Maşallah.*

Bārekallāh tarḥına anuñ
Her bakişda olurdu rūḥ-efzā

bārgir:1. **bārgiri:-i****Kaside 10**

Mısra: 39

Beygir. İl kayık.

Aña nisbet gedānuñ bārgiri fīl-hey’etdür
Kemāl-i za‘f ile mişli bunuñ gelmedi dünyāya

bārī:1. **bārī:****Tarih 10**

Mısra: 4

Allah (c.c.).

Didi tāriḥini hātif anuñ
Sünnetini kıla Bārī mes‘ūd

bār-ı girān çek-:1. **bār-ı girān çeker:-er****Lugaz 7**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dert, eziyet çekmek.

Eylemez şekvā çeker bār-ı girān
Söylemez gerçi degüldür bī-zebān

Bārī Hudā:1. **Bārī Hudā:****Tarih 56**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah.

Luṭf eyleyüp Bārī Hudā kullarına kıldı ‘aṭā
Burc-ı şerefden güyiyā oldı ‘ayān bir reşk-i
māh

2. Bārī Hudā:

Tarih 5

Mısra: **14**

Kelime Tipi: -
Allah.

Bānisine Haḫ vire ‘ömr-i ṭavīl
Ecrini ihsān ider Bārī Hudā

Bārī Hudā maḥfūz id-:

1. Bārī Hudā maḥfūz ide:

Tarih 33

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah korusun.

Dāldur orta şofa ḥayru’l-umūri evsaṭuh
Kendi luṭfından ebed maḥfūz ide Bārī Hudā

bār-ı maḥabbet:

1. bār-ı maḥabbet:

Gazel 12

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
Sevda meyvesi.

Teshīr ider ‘uşşākını ol şūḥ-ı cefā-cū
Tāb-āver olur dillere her bār-ı maḥabbet

bārī mes‘ūd eyle-:

1. bārī mes‘ūd eyleye:

Tarih 72

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah mutluluk vesilesi etsin.

Didüm itmāmını seyr eyleyince Feyziyā tārīḥ
Bu beyt-i cānfezāyı saña mes‘ūd eyleye Bārī

bār-ver:

1. bār-ver:

Kaside 8

Mısra: **16**

Meyveli.

Nesīm-i himmeti olsa vezīde bāḡ-ı gülzāra
Dıraḥtān bār-ver ūşküfte eylerdi gülistānı

bār-ver ol-:

1. bār-ver olsa:-sa

Kaside 9

Mısra: **40**

Kelime Tipi: -

Meyve vermek (muradına ermek bağlamında).

Hezār bendeleri buldı ḥayli neşv ü nemā
‘Aceb mi bār-ver olsa bu günde naḥl-i murād

baş:

1. baş:-ı

Lugaz 13

Mısra: **3**

Baş, kafa.

İki başı var birin eyler nihān
Gāh olur kim ikisin eyler ‘ayān

başdarda-i hümāyūnuñ:

1. başdarda-i hümāyūnuñ:-uñ

Kaside 9

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Saray gemisi.

Görüp hırāmını başdarda-i hümāyūnuñ
‘Adū-yı dīn-i mübīn olur emrine münḳād

başı ile berāber tut-:

1. başı ile berāber tutsa:-sa

Kaside 1

Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Deyim**

Memnuniyetle, seve seve karşılamak. İl denk görmek.

İki verd-i hoş-nümā dervīş-i çerḥe mihr ü meh
Tutsa lāyıkdur başı ile berāber rüz u şeb

başka:

1. başka:

Rübai 14

Mısra: **4**

Başka, diğer.

Düş olmayıcak ‘aşka anı fehmi idemez
Derd ü ḡam ile başka bir ūlfet vardur

başkapu ḡulāmıdur:

1. başkapu ḡulāmıdur:-dur

Kaside 5

Mısra: **55**

Kelime Tipi: -

Osmanlı saraylarında harem ağası.

Lala başkapu gulāmıdur biri ol bendenüñ
Görmemişdür mişlini ānuñ bu dehr-i bī-beḳā

Başrada ḥarāb ol-:

1. Başrada ḥarāb olsun:-da

Lugaz 11

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

"iş işten geçtikten sonra" anlamında bir deyim.

Hall iden ehl-i dil olsun kām-yāb
Anuñ olsun Başrada kūyı ḥarāb

başt id-:

1. başt ide:-e

Gazel 76

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yaymak, döşemek. *İl Allah'ın lutfunu içinde hissetmenin verdiği huzur.*

Āzāde idi kayd-ı cihāndan o merd-i pāk
Dār-ı fenāya başt ide bir būriyāsı yok

başt-ı makāl eytle-:

1. başt-ı makāl eyledigümden:-dig, -üm, -den

Gazel 100

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şöz açmak (aşığın niyetinden bahsetmeye başlaması bağlamında).

Rencīde mi ümmīd-i vişāl eyledigümden
Āzürde olur başt-ı makāl eyledigümden

baṭṭāl ol-:

1. baṭṭāl olur:-ur

Lugaz 17

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

İşe yaramaz hale gelmek.

Gāh baṭṭāl olur ḳalır mebhūt
Hemdemī olsa eylemezdi sūkūt

bāy u gedā:

1. bāy u gedā:

Lugaz 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Zengin ve fakir.

Bir ḡanīdür 'āleme in'ām ider
Hep aña bāy u gedā ikrām ider

2. bay u gedā:-dur

Lugaz 9

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Zengin ve fakir.

Gāh ins ü cinn ile tūlfet ider ol bī-nevā
Cümle yeksāndur yanında hep anuñ bay u gedā

bāz-geşt:

1. bāz-geştimüz:-i, -müz

Gazel 112

Mısra: 4

Zikirle Allah'a dönüş (Nakşibendi Tarikatı'nın esaslarından biri). İl dönmek, pişman olmak.

Bilmem ne vech ile alınur intikāmımız
Çok bāz-geştimüz geçiyor rüzgār ile

bāzīce:

1. bāzīcedür:-dür

Gazel 55

Mısra: 5

Oyuncak. II Oyun.

Eṭfāl-i nevheveslere bāzīcedür henüz
İşkeste-bāl-i murğ-ı dil-i nātüvānımız

bebr-i maẓmūn-şikārdur:

1. bebr-i maẓmūn-şikārdur:-dur

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mazmun avlayan kaplan (şairlik yeteneği bağlamında).

Nīze-i bār-keş olup kılķūm
Bebr-i maẓmūn-şikārdur ḳalemūm

beddu'ā:

1. beddu'ā:

Gazel 109

Mısra: 4

Birinin kötü duruma düşmesini gönülden isteme, ilenme.

Eliyle eyledi cānān dehānumı mestūr
Raḳīb-i rūsiyehe beddu'ā maḥallinde

bedel:**1. bedel:****Gazel 22**

Mısra: 6

*Bir şeyin yerini tutan ya da tutabilen,
yerine geçen.*

Neşve-bahş olmada mәнende-i cām-ı şahbā
Mey-i gül-rence bedel la'l-i güher-bārı lezīz

bedel ol-:**1. bedel olsam:-sa, -m****Gazel 58**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Yerini tutmak, karşılık olmak, değerinde
olmak.*

Olsam sezā çü dāğ bedel Feyzi 'aşk ile
Hep lālezār-ı hasret idi sīne bāğımız

bedid ol-:**1. bedid oldu:-dı****Tarih 24**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Görünür olmak.

Güzel āb-ı muşaffā nūş idüp Feyzī didüm tārīh
Bedid oldu bu mā'-i dil-güşādur 'ayn-ı
Zemzemdūr

2. bedid oldu:-dı**Gazel 70**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Ortaya çıkmak, görünür hale gelmek. İl
(sevgilinin) ayva tüylerinin yeni bitmeye,
büyümeye başlaması.*

Oldı bedid rūyuña ey gül'izār hāt
Cānā riyāz-ı hūsnūñe olmuş bahār hāt

3. bedid oldu:-dı**Tarih 52**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Görünür olmak. İl dünyaya gelmek,
doğmak.*

Cenāb-ı Tāhir Efendi ki şulb-ı pākinden
Hudā 'azīz ide bir mihr-i enver oldu bedid

4. bedid oldu:-dı**Tarih 79**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Görünür olmak. İl dünyaya gelmek,
doğmak.*

Hamdülillāh yine bir zāt-ı şeref-efzānuñ
Oldı şulbinden anuñ bir meh-i tābende bedid

5. bedid oldu:-dı**Tarih 58**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Görünür olmak, ortaya çıkmak (sakalın
yeni yeni bitmesi, büyümesi).*

Didi bir 'āşık-ı āşüftesi tārīh-i hātın
Rüy-ı pākinde güzel hāt-ı siyeh oldu bedid

6. bedid olmadı:-ma, -dı**Gazel 76**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Görünür olmak.

Mir'āt-ı dilde rüy-ı ümīd olmadı bedid
Pürdür gubār-ı miñnet ile incilāsı yok

7. bedid olmaz:-maz**Matla 24**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Görünür olmak.

Ruñuñ ey mäh gerçi ebr-i zülfüñden bedid
olmaz

Yine 'uşşāk seyr-i 'ārızuñdan nāümīd olmaz

8. bedid olur:-ur**Gazel 29**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Görünmek, ortaya çıkmak.

Her bir nazarda şüret-i hicrān bedid olur
Mir'āt-ı rüy-ı yāre göre gösteriş budur

9. bedid olur:-ur**Gazel 112**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Meydana gelmek, görünür olmak.

Fikr-i müjeñle şerha-i cismüm bedid olur
Pürdür zemīn-i sīne şehā lālezār ile

10. **bedîd olursa:-ur, -sa**

Gazel 116

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Görünür olmak.

Bedîd olursa haṭ rûyında geçmem fikr-i
vuşlatdan
O şûḥa rûz u şeb ey Feyzi göñlüm iştîyâk üzre

bedîdâr:

1. **bedîdârı:-ı**

Gazel 22

Mısra: 10

Açık, belli.

Bâğ-ı naẓm içre nihâl-i kalemünden Feyzî
Da'imâ mîve-i eş'âr-ı bedîdârı lezîz

bedîdâr ol-:

1. **bedîdâr oldı:-dı**

Tarih 74

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yaratılmak, meydana gelmek.

Bedîdâr oldı bir pâkîze gevher şulb-i pâkinden
'Aceb gevher-nümâdur kân-ı pâki Âl-i
'Osmânuñ

2. **bedîdâr oldı:-dı**

Matla 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Görünür olmak, meydana çıkmak.

Rûy-ı pür-tâbında dildârıñ bedîdâr oldı haṭ
Gülşen-i ḥüsni bütâna güyiyâ ḥâr oldı haṭ

bed-likâ:

1. **bed-likâ:**

Lugaz 6

Mısra: 7

Suratsız, çirkin.

Mübtelâ olmuş aña bir bed-likâ
Eksük olmazdı yanından dâ'imâ

beg:

1. **beg:**

Tarih 51

Mısra: 10

Bey, efendi (bir makamın başı).

Ḳudüm-ı sa'dını gûş eyleyüp Feyzî didüm
târîḥ
Mü'ebbed eyleye Ḥaḳ beg efendimi riyâsetde

Behcetî:

1. **Behcetî:**

Tahmis 3

Mısra: 24

Seyyid Ali Behcet Efendi, 18. yy divan şairi.

Zerrece derd-i dil-i nâçâra şefkat eylemez
Behcetî bîtâbdur gamzeñle ülfet eylemez

Behmen-i İsfendiyâr:

1. **Behmen-i İsfendiyâr:**

Kaside 5

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İran hükümdarlarından İsfendiyar' ın oğlu Behmen.

Rüstem ü Keyḥüsrev ü şad Behmen-i
İsfendiyâr
Bende-i kemter-kemîni olmağa anuñ sezâ

beḳâ:

1. **beḳâya:-y, -a**

Tarih 87

Mısra: 1

Sonsuzluk alemi, ahiret.

'Azm itdi Arayıcı-zâde beḳâya rûḥuñ
Maḥv ola seyyi'âtuñ 'adn ola âşiyânuñ

belâ:

1. **belâ:**

Gazel 25

Mısra: 2

Felaket, musibet.

Ne dem ki 'ârîzuña haṭ şehâ gelür görinür
Dil-i belâ-zedeye biñ belâ gelür görinür

belâ-ender-belâ:

1. **belâ-ender-belâdur:-dur**

Gazel 1

Mısra: 6

Belâ içinde belâ, çok şiddetli belâ.

Ḳıyâma gelseñ ey mehrü olur âşüb-ı rustâ-ḥîz
Belâ-ender-belâdur 'âleme ol kâmet-i bâlâ

2. belā-ender-belādur:-dur

Tarih 20

Mısra: 8

Bela içinde bela, çok şiddetli bela.

Fenâsın fehm idüp ol 'âzim-i dâr-ı 'adem oldı
Belā-ender-belādur berzah-ı dünyâ vü mâfhâ

belde-i İslâma:

1. belde-i İslâma:-a

Kaside 5

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

İslam şehri.

Belde-i İslâma zamm eyle kılâ'-ı kâfiri
Feth u nuşret hem-'inân u hem-rikâb olsun
saña

belki:

1. belki:

Gazel 79

Mısra: 3

Belki, bir ihtimal, ola ki.

Belki irerdi sâhil-i maşşûda 'âşıkân
Bahr-ı belâ-yı fûrkâtüñe âşinâ gerek

2. belki:

Gazel 87

Mısra: 3

Belki, bir ihtimal, ola ki.

Olur garîk-i fenâ belki keşti-i maşşûd
Telâtum-ı yem-i gamdan göñül kenâra çekil

3. belki:

Gazel 91

Mısra: 5

Belki, bir ihtimal, ola ki.

Sirişk-i çeşmüm ile garîk olurdu belki cihân
Garîbdür ki şehâ âşinâ nedür bilmem

be-meded:

1. be-meded:

Matla 8

Mısra: 2

Meded ile, yardımla.

Pür olup berf ile 'âlem göñül oldı bîtâb
Berd-i gamdan be-meded çatlamasun cām-ı
şarâb

ben:

1. ben:

Gazel 1

Mısra: 13

Birinci teklik şahıs zamiri.

Şekîb-i 'aşk mümkün mi baña ben sâha-i
gamda
Semend-i şabrımuñ Feyzî 'inânın eyledüm
irhâ

2. benem:-em

Gazel 1

Mısra: 11

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol gavta-hâr-ı lücce-i bahr-ı maḥabbet
kim
Revâdur eşk-i çeşmümle olursa âşinâ deryâ

3. beni:-i

Gazel 1

Mısra: 9

Birinci teklik şahıs zamiri.

Beni sâkî nigâh-ı kemterüñle neşve-yâb eyle
Miyân-ı bezm-i meyde olmayam minnet-keş-i
şahbâ

4. ben:

Gazel 4

Mısra: 2

Birinci teklik şahıs zamiri.

Kûçe-i dilber cihânda şahın-ı gülşendür baña
Ben hezâram gülsitân bir cây-ı şîvendür baña

5. benem:-em

Gazel 5

Mısra: 9

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ma'anî bahırına gavvâş olan şimdi benem
Feyzî
İdersem cüst ü cü ṭab'um dūr ü gevher ider
peydâ

6. ben:

Gazel 10

Mısra: 5

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben ol üftâde-i çâh-ı gam-ı hicrân-ı dildâram
Bu derde mübtelâ olmak dil-i şad-çâkdandur
hep

7. **ben:****Gazel 13**

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben hânkah-ı meykedede şimdi mürîdem
Şâyeste baña pîr-i muğân eylese himmet

8. **ben:****Gazel 27**

Mısra: 7

Birinci teklik şahıs zamiri.

Egerçi ben mey-i la'î-i lebûnle sermestem
Gubâr-ı zülf ile hayrânûn olmamız yegdür

9. **beni:-i****Gazel 31**

Mısra: 7

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ey kamer-tal'at beni şâyeste-i vaşl eyle kim
Zerre-i eşküm cihânı bañr-ı bî-pâyân ider

10. **benüm:-üm****Gazel 33**

Mısra: 10

Birinci teklik şahıs zamiri.

Gubâr-ı zülf ile la'î-i leb-i dilber hayâliyle
Benüm de Feyziyâ 'âlemde hayrân olduğum
yerdür

11. **beni:-i****Gazel 34**

Mısra: 10

Birinci teklik şahıs zamiri.

Sezâ güftârını şîrîn iderse tûti-i tab'um
Beni mir'ât-ı rüy-ı yâr Feyzî tâze-gû eyler

12. **beni:-i****Gazel 35**

Mısra: 10

Birinci teklik şahıs zamiri.

Şeb-i târik-i 'işyânda komaz eltâf-ı Hâk Feyzî
Beni bu i'tizârum mahz-ı envâr-ı şevâb eyler

13. **ben:****Gazel 37**

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Tefekkkür-i mey-i la'lûnle mest olursam ben
Sürür-ı şevk mey-i hoş-güvâra kalmışdur

14. **benümle:-üm, -le****Gazel 37**

Mısra: 9

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benümle gelmedi ey Feyzî kûy-ı dilberden
Esîr olup yine dil zülf-i yâra kalmışdur

15. **benüm:-üm****Gazel 46**

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Sühte olsa revâ pervâne-veş gönlüm benüm
Mâ'il-i şem'-i ruh-ı yâr olduğın bilmez mi var

16. **ben:****Gazel 48**

Mısra: 16

Birinci teklik şahıs zamiri.

Dâmen-i lutfuñla mestür eyle hâk-i cismümi
Eyledüm ben cismümi de hâk-pâ nevrûzdur

17. **benüm:-üm****Gazel 48**

Mısra: 17

Birinci teklik şahıs zamiri.

Sâdedür mir'ât-veş şî'rüm cihân içre benüm
Gösterür ehl-i dile hüsni edâ nevrûzdur

18. **beni:-i****Gazel 52**

Mısra: 9

Birinci teklik şahıs zamiri.

Beni gördükde teğâfûl ider ol şüh-ı cefâ
Feyziyâ şimdi bize şîve-i ma'hûd olmaz

19. **ben:****Gazel 53**

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben ol üftâde-i çâh-ı belâyam Yûsuf-âsâ kim
Gam-ı aşkuñla cânâ rüy-ı arza bir şadâ
çıkılmaz

20. **ben:****Gazel 58**

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben âh-ı süznâk iderüm şanma derd ile
Lem'a-feşân olurdu derûn-ı çerâğımız

21. **ben:****Gazel 58**

Mısra: 7

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben ketm idersem 'aşkınlı ol mäh-ṭal'atun
Şāhid degül mi sīnedeki taze dāğımız

22. **benden:-den****Gazel 65**

Mısra: 8

Birinci teklik şahıs zamiri.

'Aceb kim sūhte olmazdı cismüm nār-ı
'aşkuñdan
Olurdu dem-be-dem ey mährü benden feşān
āteş

23. **ben:****Gazel 74**

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben de mānende-i pervāne şerer-püş olayum
Lem'a-rīz olmada şem'-i ruh-ı dildār laṭīf

24. **benüm:-üm****Gazel 75**

Mısra: 9

Birinci teklik şahıs zamiri.

Derd-i hecr-i yār ile şimdi derūnumda benüm
Cilve-gerdür Feyziyā deryā-yı bī-pāyān-ı 'aşk

25. **beni:-i****Gazel 77**

Mısra: 2

Birinci teklik şahıs zamiri.

Şerḥa-nāk itdi dili ḥançer-i zehr-āb-ı firāk
Yağdı yandurdu beni āteş-i pür-tāb-ı firāk

26. **beni:-i****Gazel 77**

Mısra: 4

Birinci teklik şahıs zamiri.

Bezm-i miḥnetde gönül nüş ideli cām-ı gāmı
Beni sermest-i elem itdi mey-i nāb-ı firāk

27. **beni:-i****Gazel 81**

Mısra: 2

Birinci teklik şahıs zamiri.

Meded ey Mevlevī dilber senün zülf-i dil-
āvīzün

Beni bend eyleyüp mest itdi çeşm-i fitne-
engīzün

28. **beni:-i****Gazel 81**

Mısra: 10

Birinci teklik şahıs zamiri.

Semā'ın seyr iderken bir nigāh-ı ḥışm idüp
nāgāh
Beni sermest-i sevdā eyledi çeşm-i belā-ḥīzün

29. **benem:-em****Gazel 82**

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol gūşe-gīr-i cāy-ı hicrān ey kamer-
ruḥsār
Beni derd ü elemden eyledün āzād hoş geldün

30. **beni:-i****Gazel 82**

Mısra: 4

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol gūşe-gīr-i cāy-ı hicrān ey kamer-
ruḥsār
Beni derd ü elemden eyledün āzād hoş geldün

31. **ben:****Gazel 88**

Mısra: 4

Birinci teklik şahıs zamiri.

Olur āzürde olmam şekve-sāz-ı miḥnet ü
hicrān
Şeb-i tārik-i gāmda sūz-ı 'aşkuñdan ben āh
itmey

32. **ben:****Gazel 90**

Mısra: 2

Birinci teklik şahıs zamiri.

'Aceb mi ārzu-yı neşve-i şarāb iderüm
Cihānda teşne-dilüm ben ümīd-i āb iderüm

33. **ben:****Gazel 90**

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Dil-i nizārumı ḥasret-keş-i mey itmey ben
Müdām fikret-i la'lünle neşve-yāb iderüm

34. **ben:****Gazel 90**

Mısra: 10

Birinci teklik şahıs zamiri.

Cihānda āteş-i 'aşk ile sîh-i hicrānda
Dil-i nizārumı ben Feyziyā kebāb iderüm

35. **benem:-em**

Gazel 97

Mısra: 5

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol Yūsuf-ı müstağni-i dil meyl-i kām
itmeme
Derīde olsa da dāmānımız dest-i Zelīhādan

36. **benüm:-üm**

Gazel 97

Mısra: 8

Birinci teklik şahıs zamiri.

O deñlū kārgerdür nāvek-i müjgānı cānānuñ
Vücūdum lālezār oldu benüm zaḥm-ı
serāpādan

37. **benüm:-üm**

Gazel 101

Mısra: 6

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḥünrīz-i eşk-i çeşmümi her demde silmede
Destüm benüm de pençe-i mercān şanur gören

38. **ben:**

Gazel 104

Mısra: 10

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḥumār-ı hecr ile pür-süz iken Feyzī o meh-
tal'at
Dirīğ eyler şarāb-ı vaşlını ben derd-mendinden

39. **benüm:-üm**

Gazel 124

Mısra: 4

Birinci teklik şahıs zamiri.

Hāzer eyle olur her pāresi bir ḥançer-i sertīz
Benüm seng-i ḡamuñdan şīşe-i ḡalbüm şikest
oldı

40. **ben:**

Gazel 125

Mısra: 1

Birinci teklik şahıs zamiri.

Gönül bend oldu zülf-i yāra ben zār olduğum
kaldı
Mişāl-i murğ-ı āvāre giriftār olduğum kaldı

41. **benüm:-üm**

Gazel 125

Mısra: 6

Birinci teklik şahıs zamiri.

Müyesser olmadı gülçin olam gülzār-ı
vuşlatdan
Bu gülşende benüm āzürde-i ḡar olduğum
kaldı

42. **ben:**

Kaside 1

Mısra: 68

Birinci teklik şahıs zamiri.

Serteser nūr olsa ḡalbüm mihr ü meh-āsā nola
Vaşf-ı pākin eylerem ben zār u kemter rüz u
şeb

43. **ben:**

Kaside 2

Mısra: 5

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben de ol Rüstemem cihānda benüm
Tır-i İsfendiyārdur ḡalemüm

44. **benüm:-üm**

Kaside 2

Mısra: 5

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben de ol Rüstemem cihānda benüm
Tır-i İsfendiyārdur ḡalemüm

45. **ben:**

Kaside 3

Mısra: 53

Birinci teklik şahıs zamiri.

Raḡmet-i Ḥaḡḡa sezā eyle şehā ben ḡuluñı
Zāt-ı pāküñdür olan çün sebep-i 'ālemiyān

46. **ben:**

Kaside 3

Mısra: 61

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben hevā-yı ḡam-ı 'aşkıyla olup āzürde
Dilden eksilmez idi hiç heves-i vaşl-ı bütān

47. **ben:**

Kaside 3

Mısra: 67

Birinci teklik şahıs zamiri.

Bezm-i dünyāda ben ālūde-i çirkāb-ı günāh
Geçmedi daḥi gōñūl 'ayş u ʔarabdan bir ān

48. **ben:**

Kaside 3

Mısra: 69

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben günehkārūña maḥşerde şefā'at kıl kim
Ola ben bīkese şāyeste riyāz-ı Rıdvān

49. **ben:**

Kaside 3

Mısra: 70

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben günehkārūña maḥşerde şefā'at kıl kim
Ola ben bīkese şāyeste riyāz-ı Rıdvān

50. **ben:**

Kaside 3

Mısra: 71

Birinci teklik şahıs zamiri.

İtdi ben bī-dili āzürde hevā-yı 'aşkum
Dil-i bīçāreyi bend eyledi zūlf-i ḥübān

51. **ben:**

Kaside 3

Mısra: 77

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ni'met-i luṭfuñı ümmīd iderdüm ben de
Bu kühen kâḥ-ı fenā içre çün oldum mihmān

52. **benem:-em**

Kaside 3

Mısra: 9

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol bâdiye-püyān-ı beyābān-ı elem
Midḥat-i pākine āgāz ideyüm ez-dil ü cān

53. **beni:-i**

Kaside 3

Mısra: 79

Birinci teklik şahıs zamiri.

Beni eltāf-ı şefā'at ile şādān eyle
Ki o demde olıcaḥ şāḥ u gedā hep yeksān

54. **benüm:-üm**

Kaside 3

Mısra: 52

Birinci teklik şahıs zamiri.

Şāḥ-ı sultān-ı rūsul hādi-i maḥbūl-ü sūbūl
Cürm ü derdüme benüm luṭfuñ olurdu dermān

55. **benüm:-üm**

Kaside 3

Mısra: 65

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ne yüzüm var varıcaḥ ḥaşre benüm rüz-ı cezā
Zerrece luṭfuñ ider bendeñi şād u ḥandān

56. **benem:-em**

Kaside 4

Mısra: 39

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol bülbül-i bī-şavt-ı ḥazān-dīde henüz
Benem ol gönçe-i pejmürde-i gülzār-ı fenā

57. **benem:-em**

Kaside 4

Mısra: 40

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol bülbül-i bī-şavt-ı ḥazān-dīde henüz
Benem ol gönçe-i pejmürde-i gülzār-ı fenā

58. **benem:-em**

Kaside 4

Mısra: 41

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol bâdiye-püyān-ı reh-i endīşe
Güzerān itmede derd-i ḡam ile şubḥ u mesā

59. **benem:-em**

Kaside 4

Mısra: 43

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol rehrev-i vādī-i reh-i ḥayret kim
Dil-i miḥnet-zedeye luṭfuñ ola rāhnümā

60. **benem:-em**

Kaside 4

Mısra: 62

Birinci teklik şahıs zamiri.

Görmedüm cām-ı şafā-baḥşı murād üzre
henüz
Benem ol teşne-leb-i sāḡar-ı şāḥbā-yı şafā

61. **beni:-i**

Kaside 5

Mısra: 43

Birinci teklik şahıs zamiri.

Zerre-i luṭfuñ beni müstaḡni-i 'ālem ider
Bir nıgehle verd-i ümmīdüm bulur neşv ü
nemā

62. **benüm:-üm**

Kaside 5

Mısra: 45

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ƙand-ı luṭfuñ cilve-ger mir'āt-ı ƙalbümde
benüm

Zehr-i ālām-ı maḥabbet ṭūṭi-i ṭab'a gıdā

63. **benüm:-üm**

Kaside 6

Mısra: 58

Birinci teklik şahıs zamiri.

Zīnet olunsa gūş-ı ƙabūle revā idi
Her bir sözüm cihānda benüm dürr-i nāb olur

64. **ben:**

Kaside 8

Mısra: 11

Birinci teklik şahıs zamiri.

Nice medḥ-i şerṭfūñ itmeyem ben her zamān
pīşe

Baṇa elṭāf-ı pākūñ 'ālem içre itdūñ erzānī

65. **benem:-em**

Kaside 8

Mısra: 35

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol şā'ir-i yektā ger itsem medḥine āgāz
Hezār-ı āh-ı dil bī-şavt iderdi 'andelībānī

66. **benem:-em**

Kaside 8

Mısra: 37

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol şā'ir-i siḥr-āferīn eş'ār-ı pākümle
Kelāmumla iderdüm mest şī'r-i nükte-sencānī

67. **benem:-em**

Kaside 8

Mısra: 41

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol şā'ir-i hoş-lehce kim vaşf eyleyüp
zātın

Mıṣal-i mey iderdi mest her dem ehl-i 'irfānī

68. **benem:-em**

Kaside 8

Mısra: 69

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol rehrev-i vādī-i 'irfān-ı ma'ānī kim
Nice ḥarlar geçemez esb-i ṭab'um ala meydānī

69. **benüm:-üm**

Kaside 8

Mısra: 47

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benüm eş'āruma mānend olur mı şī'ri
ḥussāduñ

Ḥuten āḥūsına beñzer mi hiç ḥük-i beyābānī

70. **ben:**

Kaside 9

Mısra: 35

Birinci teklik şahıs zamiri.

Açıldı gönçe-i maḥşūdī herkesūñ ben de
Hezār-veş bu gülīstānda eyledüm feryād

71. **ben:**

Kaside 9

Mısra: 38

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ne bir meded-res olur kimse var dil-i zāra
Sezā mı gūşe-i miḥnetde ben ƙalam nāşād

72. **ben:**

Kaside 9

Mısra: 46

Birinci teklik şahıs zamiri.

Su'āl idūñ hele bir kerre var mı īrādī
Ben eyledüm bu ḥuşūşa ḥalīfemi işḥād

73. **ben:**

Kaside 9

Mısra: 47

Birinci teklik şahıs zamiri.

Bir eyü manşīb ile ben çerāğ-ı ḥāşuñ olup
Ümīd bu diyeler müjdeler mübārek-bād

74. **benem:-em**

Kaside 9

Mısra: 29

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem o rehrevi-i vādī-i ḡam u miḥnet
Muḥāl çekdigüm ālām u miḥneti ta'dād

75. **benüm:-üm**

Kaside 9

Mısra: 33

Birinci teklik şahıs zamiri.

Müsâ'id olmadı bahtum benüm temâşâdur
Gam u firâk ile maḥzûnlar olup dilşâd

76. **ben:**

Kaside 10

Mısra: 28

Birinci teklik şahıs zamiri.

‘Îlâcî nuṭḡ-ı pâkindendür ancak gayrı şübhem
yok
Ben oldum ol kadar cüyende dârû-yı
mudâvâyâ

77. **ben:**

Matla 45

Mısra: 2

Birinci teklik şahıs zamiri.

Miyânuñ fikretiyle ey perî âşüfte-ḥâl oldum
Za‘îf oldı tenüm yok yere ben maḥz-ı ḥayâl
oldum

78. **beni:-i**

Matla 50

Mısra: 2

Birinci teklik şahıs zamiri.

Oluṗ cevri ile cism-i zerdüm altun
Beni ḥarca sürem dir gibi gerdün

79. **benüm:-üm**

Rûbai 2

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Çeşmümde benüm her müje-i eşk-âlûd
Bir çeşme-i selsebîle döndi güyâ

80. **beni:-i**

Rûbai 7

Mısra: 1

Birinci teklik şahıs zamiri.

Vaşlına beni yâr sezâ itmez hiç
Cevri itmede ‘uşşâka vefâ itmez hiç

81. **ben:**

Rûbai 8

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben rehrev-i vâdî-i beyâbân-ı gamam
Bilmez dil-i miḥnet-zedemüz kām-ı feraḥ

82. **benem:-em**

Rûbai 16

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Her demde benem sîḥ-i elemde sūzân
Biz sūziş-i ḥasret ile kebâb-ı ‘aşkuz

83. **ben:**

Rûbai 31

Mısra: 4

Birinci teklik şahıs zamiri.

Eylerse şikeste ayağum pîr-i muğân
Bir vech ile ben meykededendür olmam

84. **benüm:-üm**

Rûbai 33

Mısra: 4

Birinci teklik şahıs zamiri.

İftâr-ı lebüñ o deñlü imsâk ideli
Za‘f ile benüm oldı hilâl endāmum

85. **ben:**

Rûbai 35

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ben rehrev-i vâdî-i gam-ı hicrānam
Ma‘nîde didi ‘aqluma şabrum yâ hû

86. **beni:-i**

Rûbai 35

Mısra: 1

Birinci teklik şahıs zamiri.

Yakdı beni nâr-ı ‘aşk ile bir mehrû
Âşüfte idüp ‘âşıkı çeşm ü ebrû

87. **ben:**

Rûbai 39

Mısra: 2

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ağyâr vişâline sezâdur her gâḥ
Ben de gam-ı ‘aşk ile helâk oldum âḥ

88. **beni:-i**

Rûbai 40

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Bî-‘aşk koma ‘âlem-i fânîde beni
Yâ Rab mecâzumı ḥaḳîḳat eyle

89. **ben:**

Rûbai 41

Mısra: 4

Birinci teklik şahıs zamiri.

Meyyâl ola eş‘âruma yâ Rabb cihân
Mülk-i sūḥana ben kuluñı şâḥ eyle

90. **beni:-i**

Rübai 41

Mısra: 1

Birinci teklik şahıs zamiri.

Yâ Rab beni ‘arîf-i billâh eyle
Hem mertebe-i ‘aşkdan âgâh eyle

91. **ben:**

Rübai 42

Mısra: 2

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ağyâr ile şöhetde o mehrü her gâh
Ben miñnet-i ‘aşk ile helâk oldum âh

92. **ben:**

Tahmis 2

Mısra: 8

Birinci teklik şahıs zamiri.

Hem murâd üzre idi gerdiş-i çerh-i devrân
Bezm-i vuşlatda revâdur ben olursam hândân

93. **ben:**

Tahmis 3

Mısra: 10

Birinci teklik şahıs zamiri.

Huşyârûñ tâbı yokmuş çeşm-i hışm-ı dilbere
Şimdi bildüm ben senüñ ey bâde kadr ü
kıymetüñ

94. **beni:-i**

Tahmis 3

Mısra: 20

Birinci teklik şahıs zamiri.

Sâkiyâ cām-ı lebûñden eyle lutf it neşve-yâb
Ser-girân itdi beni şahbâ-yı bezm-i fûrkatüñ

95. **ben:**

Tarih 14

Mısra: 21

Birinci teklik şahıs zamiri.

Hezâr-âsâ ben ol mu ‘ciz-demem dem-
besteyem ammâ
Ümîd-i kând-i eltâfuñla oldum tûñ-i güyâ

96. **beni:-i**

Tarih 39

Mısra: 11

Birinci teklik şahıs zamiri.

Zerre-i lutfuñ beni müstağni-i ‘âlem ider
Kalb-i mañzûnum gam u âlâmdan olsun berî

97. **beni:-i**

Tarih 39

Mısra: 19

Birinci teklik şahıs zamiri.

Hâne-i ümmîdi ta ‘mîr eyledüm ammâ beni
Eyledi rencîde erbâb-ı hûkûkuñ ekşeri

98. **benem:-em**

Tarih 50

Mısra: 7

Birinci teklik şahıs zamiri.

Benem ol huşk-leb-i teşne-dil ü tâbiş-i gam
Çeşme-i mekrûmetüñden olur isem sîrâb

99. **benüm:-üm**

Tarih 77

Mısra: 18

Birinci teklik şahıs zamiri.

Nice gam-gîni mesrûr eyledi bir zerrece lutfuñ
Müsâ‘id olmadı bahtum benüm dañı
temâşâdur

100. **ben:**

Gazel 119

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri. II Âşık.

Bûs eylemem ‘izârını ben vaşluñ isterem
Zîrâ bu nânpare bozar iştihamuzı

101. **benem:-em**

Kaside 7

Mısra: 62

Birinci teklik şahıs zamiri (Subhizade Feyzi (Feyzullah)).

Elümde hâme degül râyet-i feşâhtdür
Benem musahhar iden Feyzî mülk-i ‘irfânı

102. **benem:-em**

Gazel 41

Mısra: 9

Birinci teklik şahıs zamiri.

Feyzî benem ol bâdiye-püyân-ı melâmet
Âh-ı dil-i feryâd-resüm bâng-i ceresdür

103. **beni:**

Kaside 10

Mısra: 36

Birinci teklik şahıs zamiri.

Nice şekvāya āgāz itmeyem bu baht-ı nā-
mes'ūd
Beni itmedi mālīk hayf bir esb-i sebük-pāya

benān:

1. **benānı:-ı**

Gazel 102

Mısra: 7

Parmak, parmak uçları.

Furūğ-efrūzdu her bir benānı ol perī-rūyuñ
Ziyā-baḥşā-yı şem'-i encümendür pençe-i
cānān

benān-ı fikr:

1. **benān-ı fikr:**

Tarih 75

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dua, elleri açıp dua etme durumu.

Benān-ı fikr ile ḥall oldu ḥaylī 'uḳde-i müşkil
Nice biñ kār-ı düşvārı aña Ḥaḳ eyledi āsān

bend:

1. **bend:**

Lugaz 2

Mısra: 5

Bağ. İl kulp.

Cismin āhen bend ile berdüş ider
Telḥ ü şīrīn her ne görse nüş ider

bend eyle:-

1. **bend eyledi:-di**

Kaside 3

Mısra: 72

Kelime Tipi: -

Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.

İtdi ben bī-dili āzürde hevā-yı 'aşkum
Dil-i bīçāreyi bend eyledi zūlf-i ḥūbān

2. **bend eyler:-r**

Gazel 120

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Köle etmek, bağlamak (sevgilinin aşkıları
kendine aşık etmesi bağlamında).*

Hezār 'uşşākı bend eyler o gül-rū çīn-i zūlfīyle
Şeh-i mülk-i ḥasendür aña şimdi şöyle der var
mı

3. **bend eyleyüp:-y, -üp**

Gazel 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Köle etmek, bağlamak (saçın bağ olarak
kullanılması bağlamında).*

Meded ey Mevlevī dilber senüñ zūlf-i dil-
āvīzüñ
Beni bend eyleyüp mest itdi çeşm-i fitne-
engīzüñ

bend ol:-

1. **bend olalı:-alı**

Gazel 50

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Bağ olmak, bağlanmak. İl saç bağı olmak
(aşığın gönlünün sevgilinin saçına bağ olması
bağlamında).*

Dil bend olalı zūlfüne 'uşşāk ile cānā
'Azm-i reh-i Çīn itmege bir niyyetimüz var

2. **bend oldı:-dı**

Gazel 125

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Bağ olmak, bağlanmak. İl saç bağı olmak
(aşığın gönlünün sevgilinin saçına bağ olması
bağlamında).*

Göñül bend oldı zūlf-i yāra ben zār olduğum
kaldı
Mişāl-i murğ-ı āvāre giriftār olduğum kaldı

3. **bend olmaya:-ma, -y, -a**

Gazel 99

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bağlanmak.

Nice bend olmaya üftāde-dilān-ı 'uşşāk
Ḥalka-i dām olur ṭurra-i pūr-çīnünden

bend ü belā:

1. **bend ü belā:**

Gazel 93

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dert ve bela bağı.

Figān ey çerḥ-i dün-ı sifle-perver her zamān
senden
Niçün çıkmaz ser-i 'uşşākdan bend ü belā
bilsem

bende:**1. bende:****Tarih 30****Mısra: 13***Kul, köle (Şair Subhizade Feyzi).*

Çıkup bir bende didi Feyziyā bu resme tārīhin
Rikāb kā'im-maḳāmı oldu 'izz ile Ḥasan Paşa

2. bendeñi:-ñ, -i**Tarih 30****Mısra: 10***Kul, köle (Şair Subhizade Feyzi).*

Sen ol ḥurşid-i burc-ı merḥametsin rüy-ı
dünyāda
Nola bir zerre-i luṭfuñla kılsañ bendeñi ihyā

3. bendeyi:-y, -i**Tarih 71****Mısra: 11***Kul, köle, tebaa.*

İder bir zerre luṭfuñ nice yüz biñ bendeyi ihyā
Dil-i miḥnet-fezāmuz ḳalmasun ālām-ı
miḥnetle

4. bendedür:-dür**Kaside 1****Mısra: 49***Kul, köle, hizmetkâr (güneş ve ay).*

Mihr ile meh ḥāk-i pâyında bir ednā bendedür
Enbiyā şaffına zātı oldu server rüz u şeb

5. bendeñi:-ñ, -i**Kaside 3****Mısra: 66***Kul, köle, hizmetkâr.*

Ne yüzüm var varıcaḳ ḥaşre benüm rüz-ı cezā
Zerrece luṭfuñ ider bendeñi şād u ḥandān

6. bendenüñ:-nüñ**Kaside 5****Mısra: 55***Kul, köle, hizmetkâr.*

Lala başkapu ḡulāmıdır biri ol bendenüñ
Görmemişdür mişlini ānuñ bu dehr-i bī-beḳā

7. bendesine:-s, -i, -n, -e**Tarih 75****Mısra: 12***Kul, köle, hizmetkâr.*

Olurdu şem'-i baḥtım pertev-efzā mihr ü meh-
āsā

Kemīne bendesine eylese bir zerrece iḥsān

bende ol:-**1. bende oldı:-dı****Gazel 11****Mısra: 10****Kelime Tipi: -***Kul, köle olmak.*

Tāb-āver-i ruḥuñ görelī Feyzi ol mehüñ
Dil bende oldı zülf-i perīşāna rüz u şeb

2. bende oldı:-dı**Gazel 73****Mısra: 3****Kelime Tipi: -***Kul, köle olmak.*

Zülfüne dil bende oldı hiç rehā mümkün midür
İtmedi Mecnūnı gör kim 'aşḳ-ı Leylādan ferāḡ

3. bende olurdu:-ur, -dı**Gazel 114****Mısra: 10****Kelime Tipi: -***Kul köle olmak II kalben bağlanmak.*

Ne ḥācet zülf-i 'anber-rīz ḥāl-i müşk-bū cānā
Olurdu bende dil olmazdı dām u dāne
ḳaydında

bendegān:**1. bendegānuñ:-uñ****Kaside 5****Mısra: 35***Kullar, köleler, halk, tebaa.*

Bendegānuñ devr-i 'adlünde olupdur kām-yāb
Bu dil-i miḥnet-enīsüm kām-cūy olsa revā

2. bendegānuñ:-uñ**Kaside 5****Mısra: 53***Kullar, köleler, halk, tebaa.*

Bendegānuñ ḥaddi yok vaşf eylemek emr-i
ba'īd
'Add olunması muḥāl endīşedür ānuñ şehā

3. bendegānı:-ı**Tarih 71****Mısra: 4***Kullar, köleler, halk, tebaa.*

Serîr-i taht-ı 'âlîde mu'ammer eyleye Allâh
Serâpâ bendegânî şâd ola 'âlemde devletle

bende-i fermānuñam:

1. bende-i fermānuñam:-uñ, -am

Gazel 80

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Emir kulu, fermanlı köle.

Cānā esîr-i zülf-i perîşānuñam senüñ
Çoğdan cihānda bende-i fermānuñam senüñ

bende-i kemter-kemîni:

1. bende-i kemter-kemîni:-i

Kaside 5

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

En aciz, en hakir köle.

Rüstem ü Keyhüsrev ü şad Behmen-i
İsfendiyâr
Bende-i kemter-kemîni olmağa anuñ sezâ

bendeleri:

1. bendeleri:

Kaside 9

Mısra: 39

Kul, köle, hizmetkâr.

Hezâr bendeleri buldı hayli neşv ü nemâ
'Aceb mi bār-ver olsa bu günde naḥl-i murād

bend-i belâ:

1. bend-i belâ:

Gazel 53

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bela bağı (âşıkların başındaki belalar bağlamında).

Olur dil-beste elbet müşk-büy-ı zülfüne zîrâ
Ser-i 'uşşâğdan ey mâhrû bend-i belâ çıkmaz

2. bend-i belâsı:-s, -ı

Gazel 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bela bağı (âşıkların başındaki belalar bağlamında).

Dolaşdı çîn çîn-i zülfüne murğ-ı dil-i zârum
Nice âzâd olur bend-i belâsı artar eksilmez

benefşe:

1. benefşe:

Kaside 10

Mısra: 6

Menekşe.

'Aceb mi lâle sünbül dâğ-ı zaḥmın âşikâr itse
Benefşe kâmet-i ḥam-geşte 'arz eylerdi
dünyâya

beng:

1. bengdür:-dür

Lugaz 18

Mısra: 4

Esrar, afyon.

Bir oṭadur içinde âdem olur
Bengdür kim yir ise sersem olur

Beñli İbrâhîm Ağa:

1. beñli ibrahîm ağa:

Tarih 76

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Benli İbrahim Ağa (özel isim).

Beñli İbrâhîm Ağa gitdi cihândan nâgehân
'Azm-i 'uqbâ eyledi ol mü'min-i pâk-i 'tikâd

benze-:

1. beñzer:-r

Kaside 8

Mısra: 48

Benzemek, denk olmak.

Benüm eş 'âruma mânend olur mı şî'ri
ḥussâduñ
Ḥuten âhûsına beñzer mi hiç ḥûk-i beyâbânî

2. beñzemek:

Gazel 105

Mısra: 5

Benzemek, ortak özelliklere sahip olmak.

Ne mümkün beñzemek la'î-i leb-i dildâra ey
sâķî
Değişmem kaçresin yâķût-ı rummâniden eydür
bu

ber-'aks:

1. ber-'aksdür:-dür

Tahmis 2

Mısra: 9

Aksine, tersine.

Şimdi ber-‘aksdür ahvāl-i vişāl-i hicrān
Vaşlına mahrem idük hecrine bîgâne idük

berbād id-:

1. **berbād ider:-er**

Kaside 9

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Perişan etmek.

Müzeyyen oldu derūnında top-ı ejder-ser
İder memālik-i a‘dāy şübhe yok berbād

2. **berbād idersin:-er, -si, -n**

Gazel 82

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Perişan etmek.

Zaferyāb olmadı ‘uşşāka a‘dā-yı gam u miḥnet
İdersin ceşş-i derd-i ‘āşıkı berbād hoş geldüñ

3. **berbād itmege:-me, -g, -e**

Gazel 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mahvetmek.

Şehā gāret-ger-i iklīm-i dil Tātār-ı gamzeñdür
Hemān mülk-i derūnı itmege berbād ayak
başmış

berbād-ı dil:

1. **berbād-ı dil:**

Gazel 86

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül harabesi.

Feyziyā ma‘mūr ider mi‘mār-ı luṭf-ı rüzgār
Böyle qalmaz ḥāne-i ümmīd ile berbād-ı dil

berdevām eyle-:

1. **berdevām eyleye:-y, -e**

Tarih 50

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Devamlı, sürekli kılmak.

Şem‘-i zātını Hudā hıfz ide bād-ı gamdan
Berdevām eyleye şad ‘izz ile Rabbü’l-erbāb

berd-i gamdan:

1. **berd-i gamdan:-dan**

Matla 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dert soğuşu.

Pür olup berf ile ‘ālem gönül oldu bītāb
Berd-i gamdan be-meded çatlamasun cām-ı
şarāb

berdüş id-:

1. **berdüş ide:-e**

Kaside 4

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Omuzuna almak, omuzlamak.

Hırka-i ḥayreti berdüş ide mānend-i keşef
Dā‘imā meclis-i fazlında edīb ü dānā

2. **berdüş ider:-er**

Lugaz 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Omuzuna almak, omuzlamak.

Cismin āhen bend ile berdüş ider
Telḥ ü şīrīn her ne görse nüş ider

bereket:

1. **bereket:**

Lugaz 18

Mısra: 6

Bereket, bolluk.

Cānı yokdur ider mi hiç hareket
Çok okursa olur heme bereket

berf:

1. **berf:**

Matla 8

Mısra: 1

Kar.

Pür olup berf ile ‘ālem gönül oldu bītāb
Berd-i gamdan be-meded çatlamasun cām-ı
şarāb

berg-i verd-i handānī:

1. **berg-i verd-i hāndānī:**

Kaside 8

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

Yeni açmış gülün yaprağı.

Görenler sāğar-ı mey içre ‘aks-i rüy-ı cānānı
Şanurlar cüybāra düşdi berg-i verd-i hāndānı

berī ol-:

1. **berī olsun:-sun**

Tarih 39

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Zerre-i lutfuñ beni müstağnī-i ‘ālem ider
Kalb-i maḥzūnum ḡam u ālāmdan olsun berī

berkarār:

1. **berkarār:**

Lugaz 9

Mısra: 4

Aynı durumda, aynı kararda.

Cismini ifnāda dā’im germ ü serd-i rūzgār
Cem’-i zıddeyn eylemiş gerçi degüldür
berkarār

berkarār ol-:

1. **berkarār olsun:-sun**

Tarih 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Devamlı olmak, sürekliliğe sahip olmak.

İlāhā mesned-i devletde dā’im berkarār olsun
Vezīr-i muḥterem Köprülü-zāde ma’delet-pīrā

2. **berkarār olsun:-sun**

Tarih 30

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Devamlı olmak, sürekliliğe sahip olmak.

Vücūduñ mesned-i ‘izzetde dā’im berkarār
olsun

İde maḥfūz ālām-ı cihāndan Ḥazret-i Mevlā

3. **berkarār olsun:-sun**

Tarih 39

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Devamlı olmak, sürekliliğe sahip olmak.

Zāt-ı pāki mesned-i ‘izzetde olsun berkarār
Dā’imā lutf-ı Ḥudā ola cihānda rehberi

ber-kef ol-:

1. **ber-kef olmadı:-ma, -dı**

Matla 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Elde, avuçta olmak.

Olmadı ber-kef ‘acebdür sākiyā cām-ı neşāt
Bilmedi mest-i maḥabbet neydüğün kām-ı
neşāt

2. **ber-kef olup:-up**

Gazel 48

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Elde avuçta tutmak.

Reşk ider dil gülsitānda lāleye kim Feyziyā
Sāğarı ber-kef olup eyler şafā nevrūzdur

ber-nikāb ol-:

1. **ber-nikāb olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

Üzerini örtmek.

Dil-ḡāhum üzre vaşfuñı taḥrīre yok mecāl
Efkar-ı tār u pūd-ı elem ber-nikāb olur

berzah:

1. **berzahından:-ı, -n, -dan**

Tarih 19

Mısra: 3

İki alem arası, dar geçit.

Bu ‘ālem berzahından ‘āzim-i dār-ı ‘adem oldı
Nigāhī Muştafā Efendi gibi bir ehl-i dil ḡayfā

berzah-ı dünyā vü māfihā:

1. **berzah-ı dünyā vü māfihā:**

Tarih 20

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Dünya ve ahiret arası (ruhların kıyameti
bekledikleri yer bağlamında).*

Fenāsın fehm idüp ol ‘āzim-i dār-ı ‘adem oldı
Belā-ender-belādur berzah-ı dünyā vü māfihā

ber-zemīn:

1. **ber-zemîndür:-dür****Lugaz 10**

Mısra: 7

Yerde.

Ber-zemîndür gâhîce a' lā olur
Mağzı da anuñ ziyā-baḥşā olur

2. **ber-zemîndür:****Gazel 126**

Mısra: 3

Yeryüzü, dünya.

Ber-zemîndür şüretā ma' nîde 'ālî-rütbedür
Hemser-i nüh-çerḥ-i gerdāndur semā'-ı
Mevlevî

bes:1. **besdür:-dür****Gazel 41**

Mısra: 6

Kafi, yeterli.

Şayd itmede murğ-ı dili şehbāz-ı nigāhuñ
Ey şüh aña nîm-nigāhuñ bile besdür

beşâret:1. **beşâretle:-le****Tarih 91**

Mısra: 3

Müjde, iyi haber.

Ḳudūmın bir beşâretle didi târîḥini hâtif
Ḥasan geldi vücūda 'izz ü devletle mu'ammer-
bād

beşer:1. **beşer:****Lugaz 15**

Mısra: 6

*Beş sayısının üleştirme sayı sıfatı olarak
kullanılan biçimi.*

Dört nefer kimse ḥidmete derkār
Her birinüñ beşer tevābi' i var

beste dehân:1. **beste dehân:****Kaside 3**

Mısra: 42

Kelime Tipi: -

Dili bağlanmış, dili tutulmuş.

Ḥaddi yok mu 'cizenüñ kimse anı şerḥ idemez
Vaşf-ı ta'birde ḥayretle ḳalup beste dehân

beste ol:-1. **beste olmaya:-ma, -ya****Gazel 19**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bağlanmak.

Mümkün mi beste olmaya dil zülf-i dilbere
Dildādegāna müşk-resāndur nesīm-i şubḥ

2. **beste olup:-up****Gazel 30**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Bağlanmak (sevgilinin saçına bağlanmak
bağlamında).*

Mecnūn-mişāl beste olup leyli zülfine
Feyzî ḳalursa böylece kārūñ cünün olur

3. **beste olur:-ur****Gazel 74**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Bağlanmak, gönül vermek, aşık olmak. ll
(sevgilinin) saç bağı.*

Dil-i āzāde olur zülfine yārūñ beste
Müşk-bū olmada güldeste-i ruḥsār laṭif

beste-i gīsū-yı perîşānuñdur:1. **beste-i gīsū-yı perîşānuñdur:-uñ, -dur****Rûbai 12**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dağınık uzun saçı bağı (olan sevgili).

Dil beste-i gīsū-yı perîşānuñdur
Cân zaḥm-keş-i ḥançer-i müjgānuñdur

beste-i zülfüñ:1. **beste-i zülfüñ:-üñ****Gazel 20**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Saç bağı.

Dil oldı beste-i zülfüñ o rüy-ı pür-tāba
İder nezāreyi 'uşşāk her zamān güstāḥ

bev' ü şirāsı:

1. bey' ü şirâsı:-s, -ı

Gazel 76

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Alıp satma, alışveriş.

Kālā-yı vaşlı nice alur naqd-i cān ile
Sūḳ-ı maḥabbetüñ hele bey' ü şirâsı yok

beyân id:-

1. beyân idemez:-e, -mez

Kaside 3

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

Anlatmak, izah etmek, tarif etmek.

Oldı mi' rācdā gülçin-i riyāz-ı ḳudret
İdemez kimse o mi' rāc-ı da tafşıl ü beyân

beyân it:-

1. beyân itdüm:-dū, -m

Lugaz 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Açıkça göstermek, açıklamak, beyan etmek.

Şanma bîhüdedür 'ayân itdüm
Vaḳi' -i ḥāldür beyân itdüm

beyân ol:-

1. beyân olmaz:-maz

Matla 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Açıklamak, izah etmek, ifade etmek.

Cihānuñ miḥneti bisyār taḥrîr ü beyân olmaz
Derūnda ehl-i 'aşḳuñ derdi çok bir bir 'ayân olmaz

beyt:

1. beyt:

Tarih 14

Mısra: 24

Beyit, iki mısradan oluşan nazım birimi.

Ġaraż medḥ-i şerîfūndür bu eş'ār-ı dürrer-bāra
Degül ḳaşdum bir iki beyt ile aḥvālūmi imlā

2. beyti:-i

Tarih 74

Mısra: 7

Beyit, iki mısradan oluşan nazım birimi.

Bu beyti bî-bedeldür ḳalbūme ilhām olup gūyā
İki târîḥ oldı Feyzîyā mevlidine anuñ

beyt-i cānfezāyı:

1. beyt-i cānfezāyı:-y, -ı

Tarih 72

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Mutluluk artıran, memnun eden beyit.

Didüm itmāmımı seyr eyleyince Feyzîyā târîḥ
Bu beyt-i cānfezāyı saña mes'ūd eyleye Bārī

beyt-i zībā:

1. beyt-i zībā:

Tarih 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Süslü, gösterişli ev.

Bilbedāhe didüm itmāmına Feyzî târîḥ
Dil-güşā sāḥil-i deryāda bu beyt-i zībā

beytül'-ḥazende:

1. beytül'-ḥazende:

Gazel 85

Mısra: 8

*Hüzünler evi; Hz.Yusuf'tan ayrılan Hz.Ya
'kûb'un gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı
döktüğü ev.*

Mālik olur mı Yūsuf-ı mısr-ı melāḥate
Beytül'-ḥazende şāni-i Ken'ân olan gönül

bezl eyle:-

1. bezl eylemekde:-mek, -de

Kaside 6

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Bol bol, cömertçe vermek, esirgemededen
vermek.*

Bezl eylemekde dürr-i güher 'ālem içre kim
Ger görse keff-i cūdımı deryā serāb olur

bezl id:-

1. bezl ider:-er

Kaside 8

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

*Esirgemededen bol bol vermek, bağışlamak,
ihسان etmek.*

O deñlü bezl ider dürr-i güher bu bezm-i
‘âlemde
Serâb eylerdi keff-i cûdı anuñ baħr ile kânı

2. **bezl iderse:-er, -se**

Kaside 8

Mısra: 71

Kelime Tipi: -

Esirgemededen bol bol vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

Dükenmez her ne deñlü bezl iderse fikr-i
endişem
Derün-ı hâtırurum gencîne-i esrâr-ı rûhânî

bezl-i güher it-:

1. **bezl-i güher itdün:-dü, -ñ**

Tahmis 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

(esirgemededen, bol bol) cevher saçmak.

Hirâs-ı fitne-i la‘lûñle sāgar dāğ-ber-dildür
Yem-i tab‘uñdan itdün ‘âleme bezl-i güher
Şubhî

bezl-i lutf eyle-:

1. **bezl-i lutf eyler:-r**

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Esirgemededen bol bol dağıtmak.

Mihr ü meh pertev-feşândur ma‘nide bu
‘âleme
Bezl-i lutf eyler iki merd-i tüvân-ger rûz u şeb

bezl-i makdûr it-:

1. **bezl-i makdûr itmede:-me, -de**

Tarih 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Elinden geleni yapmak, cömert ihsanlarda bulunmak.

Hâzret-i dârü’ssa‘âde ağası ol pür-kerem
Bezl-i makdûr itmede hayrâta her şubh u mesâ

bezm:

1. **bezmde:-de**

Gazel 11

Mısra: 2

İçki meclisi.

Geldi tamâm gerdişe peymâne rûz u şeb
Nüş eyle bâde bezmde rindâne rûz u şeb

2. **bezm:-e**

Gazel 28

Mısra: 7

İçki meclisi.

Ne bezme tâb-ver olmuşdı cânâ şem‘-i
ruhsârûñ
Şerer-püş olmada pervâne-i bî-tâķatûñ kimdür

3. **bezm:-e**

Gazel 92

Mısra: 8

İçki meclisi.

Şudâ‘-ı derd-i ğamı def‘ iderdi ey sâķī
Bu bezme micmere sāgar mıdur nedür bilmem

4. **bezmünñ:-i, -nüñ**

Gazel 49

Mısra: 12

Meclis, camia.

Olur mı ‘Ārif-i hoş-tâb‘a tanzîr-i ğazel Feyzī
Ma‘ārif bezminüñ ol kâmil ü dānâlarındandır

bezm-i ‘adûda:

1. **bezm-i ‘adûda:-da**

Gazel 124

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Düşman, rakip meclisi.

Olur peymâne-i dil Feyziyâ leb-rîz-i derd ü
ġam
Niçün bezm-i ‘adûda ol perî sāgar-be-dest oldı

bezm-i ‘âlemde:

1. **bezm-i ‘âlemde:-de**

Kaside 8

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Dünya meclisi, dünya.

O deñlü bezl ider dürr-i güher bu bezm-i
‘âlemde
Serâb eylerdi keff-i cûdı anuñ baħr ile kânı

bezm-i çemende:

1. **bezm-i çemende:-de**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Çimenlik meclisi. || İçki, eğlence yeri,
sohbet meclisi.*

Bu vakt-i nevbahārī ta'na-endāz olsa şāyeste
Yine zerrīn-kaḏeḥ bezm-i çemende cām-ı
mīnāya

bezm-i dünyā:

1. bezm-i dünyāda:-da

Kaside 3

Mısra: **67**

Kelime Tipi: -

Dünya meclisi, fani dünya.

Bezm-i dünyāda ben ālūde-i çirkāb-ı günāh
Geçmedi daḥi gōñūl 'ayş u tarabdan bir ān

2. bezm-i dünyādan:-dan

Tarih 7

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Dünya meclisi, fani dünya.

Bezm-i dünyādan olup 'āzim-i dār-ı 'uqbā
Māteminden idüp aḥbābı anuñ girye vü āh

3. bezm-i dünyāya:-y, -a

Tarih 11

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Dünya meclisi, dünya.

Serāser oldı raḥşān mihr-i zātı bezm-i dünyāya
Gidince şām-ı zulmet zāhir oldı şubḥ-ı nūrānī

bezm-i fānide:

1. bezm-i fānide:-de

Gazel 124

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Fani meclis. II gelip geçici dünya.

Şarāb-ı telḥ nūş itmezdi hergiz bezm-i fānide
Şehā 'uşşāk mest-i cām-ı şahbā-yı elest oldı

bezm-i ğamda:

1. bezm-i ğamda:-da

Gazel 17

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Gam, dert meclisi.

Mest-i şahbā-yı lebūñ 'āşıkuñ ey şūḥ-ı cefā
Bezm-i ğamda mey-i gül-reng nedür bilmez
hiç

bezm-i 'işret:

1. bezm-i 'işretde:-de

Gazel 52

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Zāhidā bā'ış olur zevke sebū ğulgulesi
Bezm-i 'işretde bize nağme-i Dāvūd olmaz

2. bezm-i 'işrete:-e

Gazel 5

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Felek ol deñlü mānī' oldı bezm-i 'işrete ey dil
Eger def'-i ğama mey içsem olur derd-i ser
peydā

bezm-i mey:

1. bezm-i mey:

Gazel 34

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Ne dem bezm-i mey içre ğulguli sākī sebū
eyler
Derūn-ı bāde-nūşāna neşāt ol dem ğulū eyler

2. bezm-i meyde:-de-nüñ

Gazel 87

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Şarap, içki meclisi.

Ayağına düşicek bezm-i meyde sākīnūñ
Ġazab idüp didi 'uşşāk-ı dil-fiğāra çekil

3. bezm-i meyde:-de

Gazel 95

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Şarap, içki meclisi.

Hūn-ı dil ile 'işret ider ehl-i dil müdām
İsterse bezm-i meyde aña bāde olmasun

4. bezm-i meyde:-de

Gazel 6

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Fiğân-ı ney olur dem-beste cânâ sūziş-i
ğamdan
Olunca bezm-i meyde nâle-i cism-i zebûn
peydâ

5. **bezm-i meyde:-de**

Gazel 44

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Niyâza ruhşatum yok bezm-i meyde ser-girân
dilber
İçüp şahbâ-yı hûn-ı dilden ol meh hufte
olmuşdur

6. **bezm-i meyde:-de**

Gazel 73

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Neşve tahşil eylemekdür bezm-i meyde sâkiyâ
Fikr-i bî-hâşıl gibidür cām-ı şahbâdan ferâğ

7. **bezm-i meydür:-dür**

Gazel 105

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Derûnum ceşş-i gam âzürde itmez bezm-i
meydür bu
Keder-fersâ-yı kalb-i meykeşândur özge
şeydür bu

bezm-i mey-nüş:

1. **bezm-i mey-nüş:**

Rûbai 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sarhoş meclisi.

Peymâne-be-dest bezm-i mey-nüş olayum
Zıll-i hum-ı bâdeyi mekân eyle

bezm-i miñnetde:

1. **bezm-i miñnetde:-de**

Gazel 77

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çile meclisi.

Bezm-i miñnetde göñül nüş ideli cām-ı gamı
Beni sermest-i elem itdi mey-i nâb-ı firāk

bezm-i vuşlatda:

1. **bezm-i vuşlatda:-da**

Tahmis 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kavuşma meclisi.

Hem murād üzre idi gerdiş-i çerh-i devrân
Bezm-i vuşlatda revâdur ben olursam hândân

bî-‘aded:

1. **bî-‘adeddür:-dür**

Lugaz 10

Mısra: 4

Sayırsız, hesapsız, pek çok.

Âşinâ-yı şoñbet-i yârândur
Bî-‘adeddür dîdesi hayrândur

bîamân:

1. **bîamân:**

Tarih 13

Mısra: 3

İnsafsız, acımasız, merhametsiz.

Bîamân mâr-ı ecel rûhın idüp rencîde
Murğ-ı cânı kafes-i tenden olup âzâde

bî-‘aşk:

1. **bî-‘aşk:**

Rûbai 40

Mısra: 3

Aşksız.

Bî-‘aşk koma ‘âlem-i fânîde beni
Yâ Rab mecâzumı haķıķat eyle

bî-bâk ol-:

1. **bî-bâk olacaķ:-acaķ**

Gazel 23

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Korkusuz olmak.

Esb-i ‘ayş u taraba ‘âşık-ı zâr oldu süvâr
‘Arşa-i meykede bî-bâk olacaķ yerlerdür

bî-başar:

1. **bî-başar:**

Lugaz 8

Mısra: 7

Kör, görme yeteneğini olmayan.

Bî-başar olmayınca iş görmez
Münis olmazsa kârger olmaz

bî-bedel:

1. bî-bedel:

Kaside 5

Mısra: 70

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Harf-i menkûṭ ile Feyzî didiler târîhini
Bî-bedel cāy-ı müferriḥ kaşr-ı pāk-i dil-güşā

2. bî-bedel:

Tarih 3

Mısra: 6

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Nüş idüp dil-teşneler anuñ didi târîhini
Âb-ı dilkeş bî-bedel ‘ayn-ı ḥayât-ı cânfezā

3. bî-bedeldür:-dür

Tarih 15

Mısra: 6

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Bilbedāhe dinildi târîhi
Bî-bedeldür bu ḥāne cāy-ı şafā

4. bî-bedel:

Tarih 16

Mısra: 2

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Zihî ḥammām-ı ‘ālî mişli yokdur dār-ı
dünyāda
Müferriḥ bî-bedel rāḥat-resān u dil-güşādur bu

5. bî-bedel:

Tarih 17

Mısra: 1

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Ḥabbezā cāy-ı müferriḥ bî-bedel ḥammām-ı
pāk
Menzil-i dilkeş güzel bu rūḥ-baḥş-ı cânfezā

6. bî-bedeldür:-dür

Tarih 25

Mısra: 6

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Rûz-ı itmāmında târîhin didüm
Bî-bedeldür kaşr-ı ‘ālî dil-güşā

7. bî-bedel:

Tarih 27

Mısra: 3

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Bî-bedel bu çeşme-i pākîzeyi kıldı eşer
Ecrini iḥsān ide anuñ Cenāb-ı Kibriyā

8. bî-bedel:

Tarih 28

Mısra: 1

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Zihî ‘ayn-ı müferriḥ bî-bedel āb-ı ḥayât-āver
Virür her ḳatresi anuñ şafā-yı ḥālet-efzāyı

9. bî-bedel:

Tarih 45

Mısra: 1

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Bî-bedel menzil-i şafā-güster
Cāy-gāh-ı laṭif ü biḥemtā

10. bî-bedel:

Tarih 45

Mısra: 6

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Seyr idüp Feyziyā didüm târîh
Bî-bedel kaşr-ı dilkeş-i ra‘nā

11. bî-bedel:

Tarih 48

Mısra: 1

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Ḥabbezā ḥammām-ı dilkeş bî-bedel cāy-ı laṭif
Oldı bānîsi anuñ bir merdüm-i nîgū-şifāt

12. bî-bedel:

Tarih 48

Mısra: 4

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Didi târîhini hātif seyr idüp itmāmını
Bî-bedel ḥammām-ı dilkeş menba‘-ı mā‘-i
ḥayāt

13. bî-bedel:

Tarih 55

Mısra: 6

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Seyr idüp bu eşeri Feyzi didüm târîhin
Bî-bedel çeşme-i pākîze budur ma‘-i ḥayāt

14. **bī-bedel:****Tarih 56**

Mısra: 7

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Bir şevk ile iki güzel tārīh oldu bī-bedel
Şād oldu erbāb-ı düvel a'dāsı ola hāk-i rāh

15. **bī-bedeldür:-dür****Tarih 73**

Mısra: 12

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Zevk-baḥşā olur kılūba hemān
Bī-bedeldür bu cāy-gāh-ı şafā

16. **bī-bedeldür:-dür****Tarih 74**

Mısra: 7

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Bu beyti bī-bedeldür kalbūme ilhām olup gūyā
İki tārīh oldu Feyziyā mevlidine anuñ

17. **bī-bedel:****Tarih 88**

Mısra: 1

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Bī-bedel 'aynū'l-hayāt-ı cānfezā
İtdi cārī anı bir pākīze zāt

18. **bī-bedel:****Tarih 90**

Mısra: 3

Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz.

Öyle bir mā' -i laṭīf-i dil-güşādur bī-bedel
Nüş idenler eylemez 'aynu'l-hayāta iltifāt

bī-bekā:1. **bī-bekādur:-dur****Tarih 92**

Mısra: 3

Ebedi olmayan, fani olan.

Kurtuluş yokdur ecelden bī-bekādur bu cihān
'Azm ider 'uqbāya elbette gedā vü pādīşāh

bī-cān:1. **bī-cān:****Tarih 56**

Mısra: 4

Cansız, ölü.

Halk-ı cihān giryān idi sergeşte vü hayrān idi
'Ālem hemān bī-cān idi kılmışdı kalbi ğam
penāh

2. **bī-cāndur:-dur****Lugaz 2**

Mısra: 1

Cansız varlık, nesne.

Ol ne mašnū' oldu kim bī-cāndur
Gāh zāhirde gehī pinhāndur

bīçäre:1. **bīçäre:****Gazel 32**

Mısra: 1

Çaresiz, zavallı, düşkün.

Dil ğam-ı 'aşk ile bīçäre degüldür de nedür
Tīg-ı miḥnet ile şad pāre degüldür de nedür

2. **bīçäre:****Gazel 48**

Mısra: 10

Çaresiz, zavallı, düşkün.

Gülşen-i dehr içre verd-i baḥtımız
neşküftedür
Oldı bīçäre dile ğamdan rehā nevrūzdur

3. **bīçäre:****Gazel 95**

Mısra: 10

Çaresiz, zavallı, düşkün.

Feyzī-i zārı gördüm ider nāle ile āh
Bīçäre bir perī-veşe dildāde olmasun

4. **bīçäre:****Matla 20**

Mısra: 2

Çaresiz, zavallı, düşkün.

Fikr-i zülfüñle dil āvāre degüldür de nedür
Renc-i hicrān ile bīçäre degüldür de nedür

5. **bīçäre:-u, -ñ, -a****Matla 40**

Mısra: 1

Çaresiz, zavallı, düşkün.

Şeref-i rüyuña bīçäre gönüller müştāk
Tālib-i vuşlat-ı dildār olayum dir 'uşşāk

6. **bīçäre:****Rübai 40**

Mısra: 2

Çaresiz, zavallı, düşkün.

Ya Rab baña lutf eyle mürüvvet eyle
Bîçâre dil-i zârûma şefkat eyle

bîdâr id-:

1. **bîdâr ider:-er**

Gazel 77

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Açmak (kör talihin gözüünü açmak, ısığa kavuşturmak bağlamında).

İder eltâf-ı Hudâ dîde-i bahtum bîdâr
Perde-i gaflet idi çeşmimüze hâb-ı fîrâk

bîdâr ol-:

1. **bîdâr olurdu:-ur, -dı**

Gazel 108

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uyanık kalmak, uyanık olmak.

Bîdâr olurdu şubha degin çeşm-i ârzû
Efkâr-ı nazra-sâzi-i mihr-i cemâl ile

bî-dil:

1. **bî-dili:-i**

Kaside 3

Mısra: 71

Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmış, aşık.

İtdi ben bî-dili âzürde hevâ-yı 'aşkum
Dil-i bîçâreyi bend eyledi zülf-i hûbân

2. **bî-dile:-e**

Tahmis 3

Mısra: 25

Yüreği olmayan, cesaretsiz, korkak.

Cânın al ol bî-dile cevri eylemekse niyyetüñ

bî-ğam:

1. **bî-ğamdur:-dur**

Gazel 107

Mısra: 8

Dertsiz, kedersiz, kaygısız.

Olur her merdümâna gûşe-gîr-i cây-ı âsâyiş
Cihân kaydında bî-ğamdur tarîk-i
Naşbendiyye

bîgâne:

1. **bîgâne:**

Gazel 3

Mısra: 6

Yabancı, tanınmayan, bilinmeyen kişi.

Dâhil itme zâhidi bu meclis-i 'irfândur
Sâkiyâ dünyâda hiç bîgâne olmaz âşinâ

2. **bîgâne:**

Gazel 8

Mısra: 10

Yabancı, aşına olmayan.

Ağyâr-ı kîne-hâh ile ülfet olur mı hiç
Feyzî cihânda ola mı bîgâne âşinâ

3. **bîgâne:**

Gazel 114

Mısra: 6

Yabancı, aşına olmayan.

O deñlü tâb-ı miñnet-hîz itdi çeşm-i hûn-
pâşum
Dil-i zâr-ülfet olmaz âşinâ bîgâne kaydında

4. **bîgâne:**

Tahmis 2

Mısra: 10

Yabancı.

Şimdi ber-'aksdür ahvâl-i vişâl-i hicrân
Vaşlîna mahrem idük hecrine bîgâne idük

bî-gümân:

1. **bî-gümân:**

Lugaz 3

Mısra: 1

Şüphesiz.

Ol nedür kim cânı yokdur bî-gümân
Regleri za'findan olmuşdur 'ayân

bi-ğamdillâh:

1. **bi-ğamdillâh:**

Kaside 8

Mısra: 1

Allah'a şükürler olsun.

Bi-ğamdillâh şeref virdi cihâna lutf-ı Yezdânî
Müsâ'id eyledi eltâf-ı Hâk bu çerh-i gerđanı

2. **bi-ğamdillâh:**

Tarih 11

Mısra: 4
Allah'a şükürler olsun.

Süleymân Hân olunca zîb-i evreng-i şeref-
bahşâ
Şeref buldı bi-ḥamdillâh serîr-i mülk-i
'Osmânî

3. bi-ḥamdillâh:

Tarih 14
Mısra: 1
Allah'a şükürler olsun.

Bi-ḥamdillâh hele rûy-ı zamâne şimdi
ḥandândur
Sürür oldı nümâyân derd ü gam olmakda nâ-
peydâ

4. bi-ḥamdillâh:

Tarih 39
Mısra: 28
Allah'a şükürler olsun.

Ḥarf-i menkûṭ ile Feyzî eyledüm târîhîni
Oldı rif'atle bi-ḥamdillâh efendüm defterî

5. bi-ḥamdillâh:

Tarih 60
Mısra: 3
Kelime Tipi: Dua İfadesi
Allah'a şükürler olsun.

Vücûda geldi bi-ḥamdillâh 'ırk-ı pâkinden
Furûḡ-bahş ola ol gevher-i fûrûzânûn

6. bi-ḥamdillâh:

Tarih 82
Mısra: 1
Allah'a şükürler olsun.

Bi-ḥamdillâh gülistân-ı cihândan zâhir
olmuşdur
Açıldı gönçe-i makşûd şad güne letâfetle

7. bi-ḥamdillâh:

Tarih 84
Mısra: 1
Allah'a şükürler olsun.

Hüseyn Beg Efendî 'ırk-ı pâkinden bi-
ḥamdillâh
Furûzân güyiyâ bir mâh-ı nev ḥurşîd-veş
nâgâh

bîhisâb:

1. bîhisâb:

Gazel 111

Mısra: 8
Hesapsız, pek çok.

İder a'dāya 'ākıbet te'sîr
Bîhisâb inkisâr var dilde

bîhûde:

1. bîhûde:

Gazel 21
Mısra: 3
Boşuna, boş yere, beyhude.

Nîkâb itme ruḥ-ı tâb-âvere bîhûde zülfüñ sen
Furûḡ-ı rûyuñ ey mehrû 'ayân mânende-i
ḥurşîd

2. bîhûde:

Gazel 53
Mısra: 9
Boşuna, boş yere, beyhude.

Penâh itme şakın bîhûde dildârûñ ser-i küyün
O mehrû ḥayli demdür ḥânesinden Feyziyâ
çıkamaz

3. bîhûde:

Gazel 84
Mısra: 4
Boşuna, boş yere, beyhude.

Olmaz cünûn-ı 'illet-i 'aşkum şifâ-pezîr
Bîhûde derd-i 'aşka müdâvâdasın gönül

4. bîhûde:

Gazel 122
Mısra: 2
Boşuna, boş yere, beyhude.

Tîr-i nigâh-ı dilbere sînem hedef gibi
Bîhûde cân u dil reh-i ḡamda telef gibi

5. bîhûde:

Kaside 8
Mısra: 20
Boşuna, boş yere, beyhude.

Cihânda nâle eyler kimse yokdur devr-i
luṭfuñda
İden bülbüldür ancak verd için bîhûde efgânı

6. bîhûde:

Kaside 10
Mısra: 7
Boşuna, boş yere, beyhude.

Degül bîhûde zârı bülbülün bu gülsitân içre
Hezârân itmede 'arz-ı maḥabbet verd-i ra'nâyâ

7. **bihüdedür:-dür****Lugaz 18**

Mısra: 9

Boşuna, boş yere, beyhude.

Şanma bihüdedür ‘ayân itdüm
Vakı ‘-i hâldür beyân itdüm

bihüde yere:1. **bihüde yere:****Rübai 17**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Boş yere, boşu boşuna.

İtdi bu gönül vuslat-ı dildâra heves
Bihüde yere eyledi bu kâra heves

2. **bihüde yere:****Rübai 21**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Boş yere, boşu boşuna.

‘Uşşâk-ı sitem-dîde ider ahvâlin
Bihüde yere şüh-ı cefâkârına ‘arz

bihüde-gü:1. **bihüde-gü:****Gazel 114**

Mısra: 12

Boş konuşan.

Ğarâz süz-ı derûn izhâridur eş ‘ârdan Feyzî
Cihânda olmadum bihüde-gü efsâne kaydında

bihzâd-ı dil:1. **bihzâd-ı dil:****Gazel 86**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönül Behzad' ı (15. yy İran tarihinde meşhur bir ressam ve minyatür sanatkârı; Ferhat ve Şirin mesnevilerinde ki Ferhat'ın babası manalarıyla aşığın gölünün usta bir ressam olması bağlamında).

Kıl kâlemdür şafha-i çeşmümde müjgân-ı
terüm

Nağş-ı hüsnüñ dîdeme taşvîr ider Bihzâd-ı dil

bî-insâf:1. **bî-insâf:****Matla 38**

Mısra: 2

İnsafsız, merhametsiz.

Nağd-i eşküm reh-i gam-dîdede itdüm itlâf
‘Âşıka merhamet itmez o perî bî-insâf

bî-iştibâh:1. **bî-iştibâh:****Tarih 1**

Mısra: 8

Şüphesiz.

Hüsn ile mümtâz idi ol ‘işve-ger
Mülk-i hüsne şâh idi bî-iştibâh

2. **bî-iştibâh:****Tarih 6**

Mısra: 6

Şüphesiz.

‘Ârız-ı pâkinde anuñ haţ degül
Perde çekdi hüsne bî-iştibâh

3. **bî-iştibâh:****Tarih 21**

Mısra: 2

Şüphesiz.

Hamdülillâh burc-ı devletden yine bir âfîtab
‘Âleme pertev şalup hürşîd-veş bî-iştibâh

bîjen:1. **bîjen:****Kaside 5**

Mısra: 18

Giv 'in oğlu, Guderz' in torunu, Rüstem' in kız kardeşinin oğlu ve Keyhusrev döneminin ünlü kahramanlarından.

Mağv-ı cism eylerdi görse tîğ-ı sertüzün eger
Giv ü Bîjen Zâl u Rüstem Kâsım-ı la‘lîn-ğabâ

bîkarâr:1. **bîkarârdur:-dur****Kaside 2**

Mısra: 38

Tedirgin, huzursuz.

Şîr-i Yezdânı vaşfa başlayalı
Şimdicek bîkarârdur kâlemüm

bîkarâr ol:-

1. **bıkarār olupdur:-up, -dur****Matla 21**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kararsız, huzursuz olmak (ne yapacağını bilememek).

Fikret-i zülfiyle ‘uşşâkı olupdur bıkarār
Hep dil-i gām-dîdedür olan perîşân-rûzgār

bî-keder:1. **bî-keder:****Gazel 51**

Mısra: 1

Dertsiz, tasasız.

‘Ârız-ı ruhsâr-ı dilber bî-keder âyinedür
‘Âşıkı tûfî gibi güyâ ider âyinedür

bî-keder id-:1. **bî-keder iderken:-er, -ken****Lugaz 6**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Derdi dağıtmak, dertsiz hale getirmek, neşelendirmek.

Vardığı câyı iderken bî-keder
Olur istişkâl hiç tırmaz gider

bîkese:1. **bîkese:-e****Kaside 3**

Mısra: 70

Kimsesiz, yalnız.

Ben günehkârûña mahşerde şefâ‘at kıl kim
Ola ben bîkese şâyeste riyâz-ı Rıdvân

bî-kesân:1. **bî-kesâna:-a****Kaside 7**

Mısra: 49

Kimsesizler.

Şikeste-hâtır olan bî-kesâna eyler lutf
Nüvâziş üzre olur kalb-i nükte-sencânı

bil-:1. **bilmem:-me, -m****Gazel 112**

Mısra: 3

(sonucu) bilmemek, tahmin edememek.

Bilmem ne vech ile alınur intikāmımız
Çok bāz-geştümüz geçiyor rûzgār ile

2. **bilmedüm:-me, -dü, -m****Tahmis 3**

Mısra: 11

Tecrübe etmek, yaşamak.

Hayli dem derd ü gām-ı miḥnet-fezāñı
bilmedüm
Bāde imiş derdüñe ey dil devāñı bilmedüm

3. **bilmedüm:-me, -dü, -m****Tahmis 3**

Mısra: 14

Anlamak, farkına varmak.

Şanma bu neş’e-fezā olan şafāñı bilmedüm
Çekmeyince neşve-i mu‘ciz-nümāñı
bilmedüm

4. **bilmez:-me, -z****Gazel 17**

Mısra: 1

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

‘Âşık-ı derdkeşün neng nedür bilmez hiç
Murğ-ı bağ-ı elem âheng nedür bilmez hiç

5. **bilmez:-me, -z****Gazel 17**

Mısra: 2

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

‘Âşık-ı derdkeşün neng nedür bilmez hiç
Murğ-ı bağ-ı elem âheng nedür bilmez hiç

6. **bilmez:-me, -z****Gazel 17**

Mısra: 4

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Pertev-i ‘aks-i ruḥ-ı yār hüveydā oldı
Şāf mir’ât-ı dilüm jeng nedür bilmez hiç

7. **bilmez:-me, -z****Gazel 17**

Mısra: 6

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Qand-i la‘l-i lebûñe meyl ider olur güyâ
Tûfî-i dil kafes-i teng nedür bilmez hiç

8. **bilmez:-me, -z****Gazel 17**

Mısra: 10

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Feyzi hayret-zede-i naķş-ı ruĥ-ı dilberdür
Şûret-i Mâni-i Erjeng nedür bilmez hiç

9. **bilmez:-mez**

Gazel 46

Mısra: 1

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Derd-i ‘aşka dil giriftâr olduğın bilmez mi var
‘Aşkın ‘aşkuñla nâċâr olduğın bilmez mi var

10. **bilmez:-mez**

Gazel 46

Mısra: 2

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Derd-i ‘aşka dil giriftâr olduğın bilmez mi var
‘Aşkın ‘aşkuñla nâċâr olduğın bilmez mi var

11. **bilmez:-mez**

Gazel 46

Mısra: 4

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Sûhte olsa revâ pervâne-veş göñlüm benüm
Mâ’il-i şem‘-i ruĥ-ı yâr olduğın bilmez mi var

12. **bilmez:-mez**

Gazel 46

Mısra: 6

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Çârsüy-ı ģamda kâlâ-yı vişâle ‘âşıkân
Naċd-i cân ile ĥarîdâr olduğın bilmez mi var

13. **bilmez:-mez**

Gazel 46

Mısra: 8

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Büy-ı vuşlat mümkün olmazdı hezâr-ı ‘âşıka
Gülruĥum hem-şoĥbet-i ĥâr olduğın bilmez mi var

14. **bilmez:-mez**

Gazel 46

Mısra: 10

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Bâde-i la‘l-i leb-i dilberle olduñ bî-şu‘ür
Feyziyâ ‘âlemde mey-ĥâr olduğın bilmez mi var

15. **bilmezüz:-mez, -üz**

Gazel 55

Mısra: 9

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Şahbâ-yı ‘aşk-ı yâr ile mestüz ki bilmezüz
Nüh-tâs-ı ċerĥi Feyzi pür etse figânımız

16. **bilmem:-me, -m**

Gazel 92

Mısra: 1

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Ĥaĥ-ı siyâĥ mı ‘anber midür nedür bilmem
Lebüñ mi ċeşme-i Kevşer midür nedür bilmem

17. **bilmem:-me, -m**

Gazel 92

Mısra: 2

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Ĥaĥ-ı siyâĥ mı ‘anber midür nedür bilmem
Lebüñ mi ċeşme-i Kevşer midür nedür bilmem

18. **bilmem:-me, -m**

Gazel 92

Mısra: 4

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

‘Îzârı zülf-i siyeh-tâbı itdi mi mestür
Küsûf-ı mihr-i münevver midür nedür bilmem

19. **bilmem:-me, -m**

Gazel 92

Mısra: 6

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Hilâl-i mâĥ mı âviĥte-i semâ olmuş
Miyân-ı dilbere ĥanċer midür nedür bilmem

20. **bilmem:-me, -m**

Gazel 92

Mısra: 8

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Şudâ‘-ı derd-i ģamı def‘ iderdi ey sâķī
Bu bezme micmere sâġar mîdur nedür bilmem

21. **bilmem:-me, -m**

Gazel 92

Mısra: 10

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Hezâr-veş bu gülistânda âĥ ider Feyzī
‘Îzâr-ı yâr gül-i ter midür nedür bilmem

22. **bilsem:-se, -m**

Gazel 93

Mısra: 1

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Niçün 'uşşâkın eyler küşte-i tîğ-ı cefâ bilsem
Sezâ mı 'âşîkân bu cevruñe ey bîvefâ bilsem

23. **bilsem:-se, -m**

Gazel 93

Mısra: 2

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Niçün 'uşşâkın eyler küşte-i tîğ-ı cefâ bilsem
Sezâ mı 'âşîkân bu cevruñe ey bîvefâ bilsem

24. **bilsem:-se, -m**

Gazel 93

Mısra: 4

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Bu deñlü zaḥm-nâk olmuş gönül ümmîd-i vaşl
eyler
Nedendür 'âşîkuñ ey mâhrû cevre sezâ bilsem

25. **bilsem:-se, -m**

Gazel 93

Mısra: 6

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Helâk oldum ğam-ı 'aşkuñla cānâ bir devâ
eyle
İderdüm ey ṭabîbüm derd-i 'aşka bir devâ
bilsem

26. **bilsem:-se, -m**

Gazel 93

Mısra: 8

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Figân ey çerḥ-i dün-ı sifle-perver her zamân
senden
Niçün çıkmaz ser-i 'uşşâkdan bend ü belâ
bilsem

27. **bilsem:-se, -m**

Gazel 93

Mısra: 10

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Sirişki ḥâk-i pâyine nişâr itdüm o mehrüyuñ
O şûḥ-ı bîvefâ nemden kaçardı Feyziyâ bilsem

28. **bilinmedi:-in, -me, -di**

Gazel 118

Mısra: 1

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Bu cevır ile bu cefâña sebep bilinmedi kaldı
Ġam-ı firâkuñ ile rûz u şeb bilinmedi kaldı

29. **bilinmedi:-in, -me, -di**

Gazel 118

Mısra: 2

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Bu cevır ile bu cefâña sebep bilinmedi kaldı
Ġam-ı firâkuñ ile rûz u şeb bilinmedi kaldı

30. **bilinmedi:-in, -me, -di**

Gazel 118

Mısra: 4

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Şikeste eyledi cām-ı müdāmı seng-i kazâ hayf
Bu rûzgārda cām-ı ṭarab bilinmedi kaldı

31. **bilinmedi:-in, -me, -di**

Gazel 118

Mısra: 6

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Recâ-yı vuşlatuñ itmez dil-i nizâr cihānda
Neden ider bize cānân ğazab bilinmedi kaldı

32. **bilinmedi:-in, -me, -di**

Gazel 118

Mısra: 8

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Derâġuş itmege meyl itdi ol perî-veşi aġyâr
Miyân-ı meclis-i meyde edeb bilinmedi kaldı

33. **bilinmedi:-in, -me, -di**

Gazel 118

Mısra: 10

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Sezâ-yı vuşlatı itmez seni o şûḥ da Feyzî
Vişâl-i yâre sezâ kim 'aceb bilinmedi kaldı

34. **bilürdi:-ür, -di**

Kaside 7

Mısra: 60

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Geleydi Hâtem-i Ṭayy 'âleme zamānuñda
Bilürdi neydüğini semt-i cûd u iḥsânı

35. **bilmedi:-me, -di**

Lugaz 16

Mısra: 9

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Kimseler bilmedi anuñ aşlın
Toḥm-efşân olan bilür neslin

36. **bilür:-ür**

Lugaz 16

Mısra: 10

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Kimseler bilmedi anuñ aşlın
Toğm-efşân olan bilür neslin

37. **bilmedüm**:-me, -dü, -m

Tahmis 3

Mısra: 12

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Hayli dem derd ü ğam-ı miñnet-fezâñı
bilmedüm
Bâde imiş derdüñe ey dil devâñı bilmedüm

38. **bilmedüm**:-me, -dü, -m

Tahmis 3

Mısra: 13

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Şanma bu neş'e-fezâ olan şafâñı bilmedüm
Çekmeyince neşve-i mu'ciz-nümâñı
bilmedüm

39. **bilmez**:-mez

Rûbai 8

Mısra: 1

Yaşamak, tecrübe etmek.

Bilmez dil-i zârum mey-i gül-fâm-ı ferağ
Gelmedi baña devr iderek câm-ı ferağ

40. **bilmez**:-mez

Rûbai 8

Mısra: 4

Yaşamak, tecrübe etmek.

Ben rehrev-i vâdî-i beyâbân-ı ğamam
Bilmez dil-i miñnet-zedemüz kâm-ı ferağ

41. **bilür**:-ür

Kaside 5

Mısra: 63

Bellemek, kabul etmek.

Şehriyârûñ hîdmetin sermâye-i devlet bilür
Vaşf olunmaz her ne deñlü eylesem medh ü
şenâ

42. **bilmez**:-me, -z

Gazel 17

Mısra: 8

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Mest-i şahbâ-yı lebûñ 'âşıkûñ ey şûh-ı cefâ
Bezm-i ğamda mey-i gül-reng nedür bilmez
hiç

bil kim:

1. **bil kim:**

Kaside 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bil ki, anla ki.

Zühhâd görse ehl-i şafâ zevk-i 'ayşda
Bil kim anuñ da hâne-i zühdi harâb olur

bilbedâhe:

1. **bilbedâhe:**

Tarih 2

Mısra: 5

Ansızın, birdenbire, derhal.

Bilbedâhe görüp didüm târîh
Cânfezâdur güzel bu hâne-i pâk

2. **bilbedâhe:**

Tarih 15

Mısra: 5

Ansızın, birdenbire, derhal.

Bilbedâhe dinildi târîhi
Bî-bedeldür bu hâne cây-ı şafâ

3. **bilbedâhe:**

Tarih 78

Mısra: 3

Ansızın, birdenbire, derhal.

Bilbedâhe didüm itmâmına Feyzî târîh
Dil-güşâ sâhil-i deryâda bu beyt-i zîbâ

bile:

1. **bile:**

Gazel 41

Mısra: 6

"da, dahi" anlamındaki bağlaç.

Şayd itmede murğ-ı dili şehbâz-ı nigâhuñ
Ey şûh aña nîm-nigâhuñ bile besdür

2. **bile:**

Kaside 3

Mısra: 17

"da, dahi" anlamındaki bağlaç.

Nâ-şüküfte o zamân kalmadı bir gonca bile
Luţf-ı Mevlâ ile gülzâra nesîm oldu vezân

bîmâr:

1. **bîmârdur**:-dur

Gazel 63

Mısra: 8
Hasta. II Âşık.

Şifâ-sâz-ı leb-i la' lûñ ümîd eyler dil-i nâçâr
'Aceb bîmârdur cânâ talebkâr-ı devâ olmuş

bîmâr ol-:

1. **bîmâr oldu:-dı**

Rûbai 45
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Hasta olmak, hastalanmak.

Olur mı devâ-yâb tabîbâ Feyzî
Derd-i gam-ı hicrân ile bîmâr oldu

2. **bîmâr oldılar:-dı, -lar**

Tahmis 1
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Hasta olmak, hastalanmak.

Hayâl-i hâlûñ ile müşk-i ezfer dâğ-ber-dildür
Gamuñla 'âşıkun ey mâh-ţal'at oldılar bîmâr

3. **bîmâr olduk:-du, -k**

Tahmis 2
Mısra: 16
Kelime Tipi: -
Hastalanmak.

Nevbahâr-ı nîgeh-i luţf ile dîvâne idük
Kûçe-i gamda dilâ 'aşk ile bîmâr olduk

4. **bîmâr oldum:-du, -m**

Rûbai 7
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Hasta olmak.

Renc-i gam-ı hicrân ile bîmâr oldum
Derd-i dil-i zâruma devâ itmez hiç

bîmâr-ı 'aşka:

1. **bîmâr-ı 'aşka:-a**

Gazel 19
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Aşk hastası, kara sevdâ.

Küyından ol mehûñ ki vezândur nesîm-i şubh
Bîmâr-ı 'aşka râhat-ı cândur nesîm-i şubh

bîmâr-ı gam-ı 'aşka:

1. **bîmâr-ı gam-ı 'aşka:-a**

Rûbai 3

Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Aşk derdi hastası.

Bîmâr-ı gam-ı 'aşka devâ vir yâ Rab
Dil-ğaste-i derde sen şifâ vir yâ Rab

biñ:

1. **biñ:**

Gazel 25
Mısra: 2
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren
sayı sıfatı.

Ne dem ki 'arîzuña haţ şehâ gelür görünür
Dil-i belâ-zedeye biñ belâ gelür görünür

2. **biñ:**

Gazel 84
Mısra: 5
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren
sayı sıfatı.

Biñ şerha açsa cismüñe müjgân-ı tîr-i yâr
Mânende-i hedef yine âmâdesin gönül

3. **biñ:**

Kaside 3
Mısra: 48
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren
sayı sıfatı.

Midhat-i zâtını kâdir degülem tahrîre
Oldı bu na't-ı şerîfüñde niçe biñ nokşân

4. **biñ:**

Rûbai 26
Mısra: 3
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren
sayı sıfatı.

Biñ derd ile nâlan oluyor 'uşşâkı
Allâhı severseñ ne var inşâf inşâf

5. **biñ:**

Tarih 75
Mısra: 8
"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren
sayı sıfatı.

Benân-ı fikr ile hâll oldu haylî 'ukde-i müşkil
Nice biñ kâr-ı düşvârı aña Hâk eyledi âsân

biñ yüz altıda:

1. **biñ yüz altıda:-da**

Tarih 22

Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
1106 (Sakız Kalesi' nin fetih tarihi).

Düşdi bir tārīḥ-i zībā lafzen ü ma'nen didüm
Aldı biñ yüz altıda Sakızı Sultān Muştafā

2. biñ yüz altıda:-da

Kaside 5
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
1106, Sakız Adası' nın fethedilmesi.

Feth olunca ḳal'a-i Sakız didüm tārīḥini
Aldı biñ yüz altıda Sakızı Sultān Muştafā

binā:

1. binā:

Tarih 5
Mısra: **16**
Bina, yapı.

Eyledi iḥyā bu cāy-ı dilkeşi
Pek güzel oldu maḥallinde binā

2. bināsı:-s, -ı

Tarih 24
Mısra: **1**
Bina, yapı.

Tamām oldu bināsı çün bu 'ayn-ı ḥālet-efzānuñ
Anuñ her ḳaṭresi dil-teşneye bir özge 'ālemdür

3. binā:

Tarih 40
Mısra: **2**
Bina, yapı.

Ḥabbezā ḥāne-i zībende zihī cāy-ı laṭīf
Görmedüm 'ālem-i dünyāda bunuñ gibi binā

4. binā:

Tarih 73
Mısra: **10**
Bina, yapı.

Ṭab'-ı mi'mār ile hezār aḥsent
Görmedüm böyle ṭarḥı ḥüb binā

binā kıl:-

1. binā kıldı:-dı

Tarih 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bina etmek, yapmak, inşa etmek.

Bula ecrin kıldı bu 'aynı binā
Fīsebīllāḥ bir pākīze zāt

2. binā kıldı:-dı

Tarih 72
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bina etmek, yapmak, inşa etmek.

Cedīden bir güzel cāy-ı şafā-baḥşā binā kıldı
Derūndan maḥv iderdi irtifā'ı ḳayd-ı efkārı

3. binā kıldı:-dı

Tarih 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bina etmek, yapmak, inşa etmek.

Ḥazret-i vālide-i Ḥazret-i sultān Aḥmed
Kıldı bir çeşme binā şuyı anuñ ḳand u nebāt

binā ol:-

1. binā oldu:-dı

Tarih 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnşa edilmek, bina edilmek.

Ḥabbezā āb-ı ḥayāt-efzā güzel 'ayn-ı laṭīf
Oldı bu 'ayn-ı şafā-efzā maḥallinde binā

2. binā oldu:-dı

Tarih 81
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İnşa edilmek, bina edilmek.

Rūḥ-baḥşādur hemān āb-ı muşaffā-yı laṭīf
Oldı bu 'ayn-ı ḥayāt-efzā maḥallinde binā

biñde biri:

1. biñde biri:-ı

Kaside 9
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Bin tanede biri, çok az.

Ḥisāb olunsa eger biñde biri emr-i muḥāl
Meger kim eyleyem ānuñ ulūfını āḥād

bī-nevā:

1. bī-nevā:

Lugaz 9
Mısra: **13**
Sessiz, sedasız. II nasipsiz, mahrum.

Gāh ins ü cinn ile ülfet ider ol bī-nevā
Cümle yeksāndur yanında hep anuñ bay u
gedā

bīpervā:

1. bīpervā:

Kaside 4

Mısra: **50**

Çekinmeden, pervasız, korkusuz.

Olsa bir kerre vezān bād-ı nesīm-i luṭfuñ
Fülk-i dil sāhil-i maḫşūda irer bīpervā

bir:

1. bir:

Gazel 70

Mısra: **8**

Bir sayısı, tek.

Güyā midād-ı hāme-i ḫudretle ey perī
Bir şafḫadur yazıldı degül ey nigār ḫat

2. bir:

Gazel 89

Mısra: **3**

Bir sayısı, tek.

Hāme ḫayretde ḫalır bir müjesi naḫşında
Nice ol Yūsuf-ı gül-çihreyi taşvīr idelüm

3. bir:

Kaside 3

Mısra: **17**

Bir sayısı, tek.

Nā-şüküfte o zamān ḫalmadı bir ḡonca bile
Luṭf-ı Mevlā ile gūlzāra nesīm oldu vezān

4. birdür:-dür

Lugaz 8

Mısra: **3**

Bir sayısı, tek.

Dü-zebāndur dehānı birdür anuñ
Lāzımından durur bu dünyānuñ

5. bir:

Tarih 39

Mısra: **13**

Bir sayısı, tek.

Bir nazarda ḫāki eylerdi zer-i kāmil-‘ayār
Bir nigāhuñ ṭamla-i yāḫūt eyler aḫkeri

6. bir:

Tarih 39

Mısra: **14**

Bir sayısı, tek.

Bir nazarda ḫāki eylerdi zer-i kāmil-‘ayār
Bir nigāhuñ ṭamla-i yāḫūt eyler aḫkeri

7. bir:

Tarih 42

Mısra: **1**

Bir sayısı, tek.

Bir atışda nişānımı urdı
Var mıdur böyle merdüm-i mümtāz

8. bir:

Tarih 63

Mısra: **16**

Bir sayısı, tek.

İltizām-ı luṭf iden der-‘uhde eyler mi ḡamı
Bir nazarla şādkām eyle dil-i ḡam-perveri

9. bir:

Gazel 1

Mısra: **2**

Bir, belgisiz sıfat.

Sezādur nāle eylerse ḡöñül cānā hezār-āsā
Melāḫat gūlsitānında ruḫūndur bir gül-i rā‘nā

10. bir:

Gazel 4

Mısra: **2**

Bir, belgisiz sıfat.

Kūçe-i dilber cihānda şāḡn-ı gülşendür baña
Ben hezāram gūlsitān bir cāy-ı şīvendür baña

11. bir:

Gazel 4

Mısra: **10**

Bir, belgisiz sıfat.

Ehl-i dil Feyzī pesend itse sezā eş‘āruma
Şi‘rūmi siḫr eylemek maḫşūş bir fendür baña

12. bir:

Gazel 5

Mısra: **4**

Bir, belgisiz sıfat.

Şeb-i tārik-i ḡamda ḫaldı dil zūlfūñ hevāsıyla
Aceb mi olmasa şubḫ-ı ümīde bir seḫer peydā

13. bir:

Gazel 5

Mısra: **8**

Bir, belgisiz sıfat.

Semûm-ı gâmdan oldu huşk bâr-ı dehr-i
gülşende
İderdi gerçi eşk-i cûybârum bir şecer peydâ

14. **bir:**

Gazel 28

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

Kimi vaşluñ ümîdinde kimi bûsuñ recâ eyler
Senüñ Feyzî gibi bir 'âşık-ı bî-illetüñ kimdür

15. **bir:**

Gazel 29

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

Seyr eyle oldu her müje bir naḥl-ı ergavân
Ḥûn-ı cigerle eyledigüm perveriş budur

16. **bir:**

Gazel 34

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Ümîd-i mîve-i vuşlat ider bir naḥl-i nevresden
Dilin 'uşşâk gülçîn-i riyâz-ı ârzü eyler

17. **bir:**

Gazel 37

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

Severdüm ol büt-i meh-ṭal'atı elümde degül
Göñül didükleri bir yâdigâra kalmışdur

18. **bir:**

Gazel 38

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Ser-i müyum olursa Feyziyâ bir ḥâme-i hoş-
rev
Cihânda sergüzeşt-i derd-i gam taḥrîr
müşkildür

19. **bir:**

Gazel 47

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Ḥüsn-i ta'bîr-i şîve-i nazmum
Bir büt-i gül'izâr-ı ma'nîdür

20. **bir:**

Gazel 50

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Bir şûḥ-ı cefa-pîşe ile ülfetimüz var
Ol şûḥa maḥabbet ideli miḥnetimüz var

21. **bir:**

Gazel 50

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

Dil bend olalı zülfüne 'uşşâk ile cānâ
'Azm-i reh-i Çîn itmege bir niyyetimüz var

22. **bir:**

Gazel 52

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

Dil olur sūhte rüyūñ taḥayyül itsem
Nâr-ı ḥasret ile bir âteş-i Nemrûd olmaz

23. **bir:**

Gazel 53

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Ben ol üftâde-i çâḥ-ı belâyam Yûsuf-âsâ kim
Gam-ı 'aşkuñla cānâ rüy-ı arza bir şadâ
çıkamaz

24. **bir:**

Gazel 55

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

Biz rehrevân-ı vâdi-i ḥırmân-ı ḥasretüz
Yokdur fezâ-yı 'aşkda bir hem-'inânımız

25. **bir:**

Gazel 56

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

O ḡoncadan bize bir bûy-ı âşinâ düşmez
Zebân-ı bülbül-i dilden yine nevâ düşmez

26. **bir:**

Gazel 57

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Derdüm saña bir vech ile taḥrîr olunmaz
Taḥrîri murâd olsa da ta'bîr olunmaz

27. **bir:**

Gazel 63

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Dil-i âzâdemüz bir mâhrûya mübtelâ olmuş
Ümîd-i vaşl idüp üftâde-i çâh-ı belâ olmuş

28. **bir:**

Gazel 64

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Ruḥında hâl-i siyeh şanma şimdi bir Hindû
Diyâr-ı Rûm'da âteşperest olup kalmış

29. **bir:**

Gazel 67

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

Gülistân-ı cihân içre figân eyler hezâr-âsâ
Gönül bülbul gibi bir dilber-i gülrûya
varmışmış

30. **bir:**

Gazel 72

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Yaksa bir şeb ol çerâğın hasret-i rûyuñ ile
Âsumân-ı meclise olur meh-i tâbân şem'

31. **bir:**

Gazel 76

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Bir dilberün ki 'âşîka mihr ü vefâsı yok
Güyâ ki mâh münhasif olmuş ziyâsı yok

32. **bir:**

Gazel 76

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

Âzâde idi kayd-ı cihândan o merd-i pâk
Dâr-ı fenâya baş ide bir buriyâsı yok

33. **bir:**

Gazel 81

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Semâ'ın seyr iderken bir nigâh-ı hışm idüp
nâgâh
Beni sermest-i sevdâ eyledi çeşm-i belâ-hîzüñ

34. **bir:**

Gazel 83

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Bir nighle küşte eylerdi hezâr 'uşşâkıñı
Gamze-i sertîzi-veş bir tîğ-ı bürrân görmedük

35. **bir:**

Gazel 83

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Bir nighle küşte eylerdi hezâr 'uşşâkıñı
Gamze-i sertîzi-veş bir tîğ-ı bürrân görmedük

36. **bir:**

Gazel 84

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Mecnûn-mişâl âh-ı gam-efzâdasın gönül
Bir Leyli-i cihâna mı üftâdesin gönül

37. **bir:**

Gazel 86

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Maḥv iderken tîşe-i âhum hezârân küh-ı gam
Vuşlat-ı Şîrîne bir yol bulmadı Ferhâd-ı dil

38. **bir:**

Gazel 93

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Helâk oldum gam-ı 'aşkuñla cânâ bir devâ
eyle
İderdüm ey tabîbüm derd-i 'aşka bir devâ
bilsem

39. **bir:**

Gazel 93

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

Helâk oldum gam-ı 'aşkuñla cânâ bir devâ
eyle
İderdüm ey tabîbüm derd-i 'aşka bir devâ
bilsem

40. **bir:**

Gazel 95

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

Feyzî-i zârı gördüm ider nâle ile âh
Bîçâre bir perî-veşe dildâde olmasun

41. **bir:**

Gazel 96

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

Huşıyâr olamaz tâ dem-i mahşer ola sermest
Bir neş'e gören câm-ı şafâ-güsterimüzden

42. **bir:**

Gazel 96

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Her kaçre sirişküm ola bir mevce-i tûfân
Feyzî hâzer it dîde-i eşk-âverimüzden

43. **bir:**

Gazel 97

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Yine her bir nazar bir şüret-i zîbâ hüveydâdur
Ne mümkün sırçeşm olmak ruḥ-ı yâri
temâşâdan

44. **bir:**

Gazel 104

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Rehâ mümkün midür murğ-ı dile zülfi
kemendinden
Meger bir lutf ide şüh-ı cihānum kendi
kendinden

45. **bir:**

Gazel 107

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Bulur aña girenler bir şafâ-yı zevk-i rûḥānî
Müferriḥ cāy-ı ḥurremdür tarîḳ-i
Naḳşbendiyye

46. **bir:**

Gazel 113

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

Dil tehî olmaz ğam u renc-i elemden dem-be-
dem
Bir 'acâyib ḥānedür miḥmān miḥmān üstüne

47. **bir:**

Gazel 117

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Dil-i âzâde şimdi bir perîye mübtelâ oldu
O şühûñ miḥnet-i 'aşkı görünmez bir belâ oldu

48. **bir:**

Gazel 117

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

Cihānda midḥat-i la'l-i leb-i dildârdur kârı
Anuñçün Feyzinüñ eş'ârı bir şîrîn-edâ oldu

49. **bir:**

Gazel 120

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Furûğ-efrûz olur yok 'âleme ol mâhdan ğayrı
Melâḥat burcına pertev-fiken bir 'işve-ger var
mı

50. **bir:**

Gazel 123

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Derûn-ı derd-i dile bir devâ bulunmaz mı
Marîz-i ḥaste-i 'aşka şifâ bulunmaz mı

51. **bir:**

Gazel 124

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Hâzer eyle olur her pâresi bir ḥançer-i sertîz
Benüm seng-i ğamuñdan şîşe-i kalbüm şikest
oldı

52. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 28

Bir, belgisiz sıfat.

Pehlevân-ı çerḥ 'arz eyler degüldür mihr ü
meh

Ki seper gâhîce bir tîğ-ı mücevher rûz u şeb

53. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 49

Bir, belgisiz sıfat.

Mihr ile meh ḥāk-i pâyında bir ednâ bendedür
Enbiyâ şaffına zâtı oldu server rûz u şeb

54. **bir:**

Kaside 4

Mısra: 14

Bir, belgisiz sıfat.

Ne kalem zāhir olur gāh şarīinde anuñ
Nağme-i ney gibi gūş-ı dile bir hūb şadā

55. **bir:**

Kaside 5

Mısra: 13

Bir, belgisiz sıfat.

Metn-i vaşfin muhtaşar tahrīr bir emr-i ba'īd
Şarf-ı 'ömr itsem de bulmaz harf-i medhūñ
intihā

56. **bir:**

Kaside 5

Mısra: 44

Bir, belgisiz sıfat.

Zerre-i lutfuñ beni müstağni-i 'ālem ider
Bir nigehe verd-i ümmīdüm bulur neşv ü
nemā

57. **bir:**

Kaside 5

Mısra: 58

Bir, belgisiz sıfat.

Zātı olmuşdur harīm-i muhteremde perveriş
Mümteni'dür midhat-i zātı o bir şāhib-zekā

58. **bir:**

Kaside 5

Mısra: 65

Bir, belgisiz sıfat.

Yapdılar izz-i hümayūn ile bir kaşr-ı laţīf
Eyledi āña nezāret rüz u şeb şubh u mesā

59. **bir:**

Kaside 6

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Meddāh-ı zāt-ı pāki olam bir seḥā-veruñ
Ezkār-ı medhi vird-i dil-i şeyh ü şāb olur

60. **bir:**

Kaside 6

Mısra: 17

Bir, belgisiz sıfat.

Huşk-ı nihāli bir nigehe perveriş ider
Yād itse lutfuñ aḥker-i sūzānı āb olur

61. **bir:**

Kaside 6

Mısra: 23

Bir, belgisiz sıfat.

Bir şā'ir itse yād eger mihr-i şefkatin
Şem'-i murādı şu'le-ver-i lem'a-tāb olur

62. **bir:**

Kaside 6

Mısra: 30

Bir, belgisiz sıfat.

Devlet-serāy-ı luţfina kim intisāb ider
Bir zerre-i 'atāsı ile kām-yāb olur

63. **bir:**

Kaside 6

Mısra: 53

Bir, belgisiz sıfat.

Mümkin mi bir su'al o tünd-hūy āfete
'Uşşāk-ı zāra ğamzesi ḥāzırcevāb olur

64. **bir:**

Kaside 7

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

Füsürde şem'-i emel buldı tābiş-i iḳbāl
Olurdu zerresi bir āfitāb-ı raḥşānī

65. **bir:**

Kaside 7

Mısra: 31

Bir, belgisiz sıfat.

Elinde ḥāmesi bir çeşmesār-ı āb-ı ḥayāt
Fütāde-i ğam-ı dehre 'aşā-yı pīrānī

66. **bir:**

Kaside 8

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Yine bir zāt-ı pākūñ midhatine eyleyem āġāz
İde çün deşt-i medhinde semend-i ṭab' cevhlānı

67. **bir:**

Kaside 8

Mısra: 74

Bir, belgisiz sıfat.

Bulur mı midhat-i zāt-ı şerīfuñ vaqt-i encāmı
Nice vaşf eylesün bir kaṭre zīrā baḥr-ı
'ummānı

68. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 14

Bir, belgisiz sıfat.

Yeter aña bu sa'adet ki dār-ı dünyāda
Süvār ola aña çün böyle bir firişte-nihād

69. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 23

Bir, belgisiz sıfat.

Şükūfezār olur bir nazarda vādi-i ğam
Nigāh-ı merhamet itseñ olurdu huld-ābād

70. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 37

Bir, belgisiz sıfat.

Ne bir meded-res olur kimse var dil-i zāra
Sezā mı gūşe-i miñnetde ben kalam nāşād

71. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 47

Bir, belgisiz sıfat.

Bir eyü manşıb ile ben çerāğ-ı hāşuñ olup
Ümīd bu diyeler müjdeler mübārek-bād

72. **bir:**

Kaside 10

Mısra: 11

Bir, belgisiz sıfat.

Zemīn-i gülşene teşrīf ider bir āşaf-ı zīşān
Nümāyān kıldı çetrin yāsemīn-i āsumān-sāye

73. **bir:**

Kaside 10

Mısra: 19

Bir, belgisiz sıfat.

Olurdu kūh-ı pūr-temkīn bir keşt-i bīpervā
Eger cārī olursa baħr-ı luṭfī kūh u şahrāya

74. **bir:**

Kaside 10

Mısra: 36

Bir, belgisiz sıfat.

Nice şekvāya āġāz itmeyem bu baħt-ı nā-
mes'ūd
Beni itmedi mālīk hayf bir esb-i sebūk-pāya

75. **bir:**

Kaside 10

Mısra: 37

Bir, belgisiz sıfat.

Egerçi var bir esb-i bī-bedel haylī temāşādur
Ne dem 'azm eylese za'f ile batmaz cismi
deryāya

76. **bir:**

Kaside 10

Mısra: 46

Bir, belgisiz sıfat.

Anuñ pergār-āsā pāyı dā'im inḥirāf üzre
Süvār olmağ ne mümkin böyle bir esb-i
fūrümāya

77. **bir:**

Kaside 10

Mısra: 49

Bir, belgisiz sıfat.

Bisāt-ı sāde ile bir mükemmel esb-i hoş-reftār
Olur ihsān düşme çāh-ı fikr-i miñnet-efzāya

78. **bir:**

Kaside 10

Mısra: 51

Bir, belgisiz sıfat.

Olaydı Feyzi mālīk bir kümeyt-i pāke
sulṭānum
'Acāyib cilveler seyr itdürürdü çeşm-i a'dāya

79. **bir:**

Lugaz 1

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Bir ğanīdür 'āleme in'ām ider
Hep aña bāy u gedā ikrām ider

80. **bir:**

Lugaz 2

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Bir mubaṭṭındur o merd-i bī-zebān
Pāyı desti yok iki 'aynı 'ayān

81. **bir:**

Lugaz 2

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

Baħr u berde hūkmi kim cārī olur
Gāhice bir gūşede tenhā kalur

82. **bir:**

Lugaz 3

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Bir hevāyī ṭab‘dur ol dil-nüvāz
Hemdemî olmazsa olmaz çāre-sāz

83. **bir:**

Lugaz 4

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Bir mudakkikdūr o şūh-ı nīk-hū
Farḡ ider kārında dā‘im mū-be-mū

84. **bir:**

Lugaz 4

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Bir güzel zendostdur turfa-liḳā
‘Ālem-i ḥayrettedūr ol dā‘imā

85. **bir:**

Lugaz 4

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

Her kim eylerse o şūhı derkenar
Kendüye maḥşuş bir vādīsi var

86. **bir:**

Lugaz 5

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Ağzı iki dīdesi giryāndur
Bir femi zāhir biri pinhāndur

87. **bir:**

Lugaz 6

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Ol nedūr kim yaşşı yüzlü bir ḥarīf
Gerçi kim nā-pāk ma‘nīde nazīf

88. **bir:**

Lugaz 6

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

Mübtelā olmuş aña bir bed-liḳā
Eksük olmazdı yanından dā‘imā

89. **bir:**

Lugaz 7

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Ol nedūr bir ḳaşr-ı zībā güyiyā
Geydirürler çūbdan ḳaftān aña

90. **bir:**

Lugaz 8

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

Bunı bī-şübhe ḥall iden kāmīl
Pāk bir ḥil‘ate ola nā‘il

91. **bir:**

Lugaz 11

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Ol nedūr bir ‘āşık-ı mümtāz dur
Nāle-i ‘uşşāk ile dem-sāz dur

92. **bir:**

Lugaz 18

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Bir oṭadur içinde ādem olur
Bengdür kim yir ise sersem olur

93. **bir:**

Matla 10

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Ḳıyāma gelse nāz u ‘işve ile ol sehī-ḳāmet
Ḳıyāmetden ‘alāmetdür virür ‘uşşāḳa bir ḥālet

94. **bir:**

Matla 16

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Bir devā eyle ṭabībüm dil-i bīmāra meded
Şerbet-i la‘l-i lebūndür bu dile çāre meded

95. **bir:**

Matla 44

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Cāhına mağrūr olma güyiyā bir destmāl
Pendümi gūş eyle bu naḳş-ı cihāndan örnek al

96. **bir:**

Matla 51

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Görenler ḥāl-dār-ı rüy-ı pür-tābuñı ey mehrū
Didiler Rūmda āteşperest olmuşdı bir Hindū

97. **bir:**

Matla 52

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Ƙavis burcında bir kevkeb nümāyān oldu ey
mehrū
Miyān-ı ebruvānında degüldür hāl-i ‘anber-bū

98. **bir:**

Matla 54

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Temeyyül eyleyüp dil bir perī-rūy-ı sitemkāra
Hevā-yı zülfi ile murğ-veş olmuşdı āvāre

99. **bir:**

Matla 59

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Şem‘-i kāfūr nezāfetli Ƙatı bir er idi
Āteş-efrüz-ı ruh-ı yāri görünce eridi

100. **bir:**

Rübai 2

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Çeşmümde benüm her müje-i eşk-ālūd
Bir çeşme-i selsebīle döndi güyā

101. **bir:**

Rübai 14

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Düş olmayıcaƘ ‘aşƘa anı fehmi idemez
Derd ü ğam ile başƘa bir ülfet vardır

102. **bir:**

Rübai 19

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Dil zülf-i perīşāna giriftār olmuş
Bir Ƙayda düşüp ‘aşƘ ile nāçār olmuş

103. **bir:**

Rübai 26

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Bir ‘aşƘ-ı miñnet-zedeyem Ƙalbüm şāf
Nağd-i dil ü cān ‘aşƘ ile oldu itlāf

104. **bir:**

Rübai 35

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Yakdı beni nār-ı ‘aşƘ ile bir mehrū
Āşüfte idüp ‘aşƘı çeşm ü ebrū

105. **bir:**

Tarih 1

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Ĥať gelüp ruhşārına bir mehveşüñ
Güyyā girdi şehāb içine mäh

106. **bir:**

Tarih 1

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Harf-i menķūt ile bir tārīh olur
Zīnet-i rüyuñ güzel ĥaťt-ı siyāh

107. **bir:**

Tarih 4

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Ĥabbezā Ƙaşr-ı şafā-bağş-ı laťīf-i bī-miğāl
Görmedüm miğlin anuñ bānīsi bir nīgū-şīfāt

108. **bir:**

Tarih 4

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Böyle bir āb-ı sebīli görmedi çeşm-i cihān
Eylemez dil-teşneler ‘aynu’l-ĥayāta iltifāt

109. **bir:**

Tarih 11

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Şeb-i tārīk-i miñnet ref‘ olundu şimdi
dünyādan
Tulū‘ itdi fūrūğ-endāz olup bir mihr-i nūrānī

110. **bir:**

Tarih 13

Mısra: 13

Bir, belgisiz sıfat.

Düşdi bir vech ile tārīh vefātına anuñ
Dār-ı Cennetde mekān eylesün ‘İsā-zāde

111. **bir:****Tarih 19**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Nedür bu gerdiş-i bîdād çerh-ı sifle-perverden
Ola bir ehl-i dil hâlvat-nişîn-i ‘âlem-i ‘uqbâ

112. **bir:****Tarih 19**

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Bu ‘âlem berzağından ‘âzim-i dâr-ı ‘adem oldu
Nigâhî Muştafâ Efendi gibi bir ehl-i dil hayfâ

113. **bir:****Tarih 19**

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

Olup mir’ât-ı cism-i pâki seng-i mevt ile
meksür
Yine bir şekl-i dîger gösterür âyine-i dünyâ

114. **bir:****Tarih 19**

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Didüm mevtine Feyzî bir haber geldükde
târîhin
Nigâhînün ola yâ Rab maqâmı Cennet-i Me’vâ

115. **bir:****Tarih 21**

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Hamdülillâh burc-ı devletden yine bir âfîtab
‘Âleme pertev şalup hırşîd-veş bî-iştibâh

116. **bir:****Tarih 22**

Mısra: 11

Bir, belgisiz sıfat.

Düşdi bir târîh-i zîbâ lafzen ü ma’nen didüm
Aldı biñ yüz altıda Sakızı Sultân Muştafâ

117. **bir:****Tarih 23**

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Virdi Feyyâz-ı ezel gül gibi bir tıfl-ı latîf
Valideyniyle mu’ammer ide dâ’im Mevlâ

118. **bir:****Tarih 23**

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Düşdi bir târîh-i zîbende didüm ey Feyzî
Tûl-i ‘ömr ile mu’ammer ola yâ Rab Mūsâ

119. **bir:****Tarih 24**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Tamām oldu binâsı çün bu ‘ayn-ı hâlet-efzânun
Anun her katresi dil-teşneye bir özge ‘âlemdür

120. **bir:****Tarih 30**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Nümâyân oldu nûrefşân olup burc-ı letâfetden
Cihâna pertev-efzâ oldu bir mihr-i cihân-ārâ

121. **bir:****Tarih 30**

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

Sen ol hırşîd-i burc-ı merhametsin rûy-ı
dunyâda
Nola bir zerre-i luṭfuñla kılsañ bendeñi ihyâ

122. **bir:****Tarih 30**

Mısra: 13

Bir, belgisiz sıfat.

Çıkup bir bende didi Feyziyâ bu resme târîhin
Rikâb kâ’im-maqâmı oldu ‘izz ile Ḥasan Paşa

123. **bir:****Tarih 32**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Şadr-ı vâlâ-rütbe-i ‘âlî-himem
Gelmemişdür böyle bir pâkîze zât

124. **bir:****Tarih 32**

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Bir sebîl-i dil-güşâ bünyâd idüp
Ol kerîm-i kām-ver nîgû-şîfât

125. **bir:****Tarih 34**

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

Bir güzel târîh oldı Feyziyâ mevlûdına
Geldi 'ırk-ı Muştafâ Begden Muḥammed nûr-ı
pâk

126. **bir:****Tarih 35**

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Bir güzel târîh düşdi Feyziyâ
Oldı rûyuñda 'ayân hatt-ı siyâh

127. **bir:****Tarih 36**

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

Seyr idüp bir teşne târîhin didi Feyzî anuñ
Nüş idüñ bu mâ' -i pâkîze güzel şâdü'r-revân

128. **bir:****Tarih 38**

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

Cevherî harf ile bir târîh düşdi fevtine
Ütüci kıızı Emîneye ola cennet mekân

129. **bir:****Tarih 39**

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Eyledi bir zât-ı pâki zîver-i şadr-ı kerem
Kıldı defterdâr bir luṭf u mürüvvet-güsteri

130. **bir:****Tarih 39**

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Eyledi bir zât-ı pâki zîver-i şadr-ı kerem
Kıldı defterdâr bir luṭf u mürüvvet-güsteri

131. **bir:****Tarih 39**

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

Mürde diller bir ḥayât-ı tâze buldı güyiyâ
Maḳdem-i mes'ûduñuz mes'ûd kıldı dilleri

132. **bir:****Tarih 39**

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

Ḡonce-i ṭab'ı güşâde bûy-baḥşâ-yı kerem
Def' ider bir şemme-i luṭfuñ nice derd-i seri

133. **bir:****Tarih 47**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Ḥamdülillâh buldı itmâmın kemâl-i sa'y ile
Böyle bir 'ayn-ı ḥayât-efzâ-yı âb-ı dil-güşâ

134. **bir:****Tarih 48**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Habbezâ hammâm-ı dilkeş bî-bedel cây-ı laṭîf
Oldı bânîsi anuñ bir merdüm-i nîgü-şîfât

135. **bir:****Tarih 49**

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

Bir teşne gelüp hâtîf-i kudsî didi târîh
Rûh-ı Ḥüseyn şâd ola nüş eyle bu âbı

136. **bir:****Tarih 50**

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Şadr-ı 'izzetde karar eyledi bir zât-ı şerîf
Maḳdem-i zâtını sa'd ide Cenâb-ı Vehhâb

137. **bir:****Tarih 50**

Mısra: 11

Bir, belgisiz sıfat.

Düşdi bir şevk ile târîh-i kudümü oldı
'Abdi Efendimüz 'izz ile re'îsü'l-küttâb

138. **bir:****Tarih 52**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Cenâb-ı Ṭâhir Efendi ki şulb-ı pâkinden
Ḥudâ 'azîz ide bir mihr-i enver oldı bedîd

139. **bir:****Tarih 54**

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Burc-ı rif'atde tülû' eyledi bir necm-i sa'id
Virdi hürşîd gibi 'âlem-i dünyâya ziyâ

140. **bir:****Tarih 54**

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Oldı pür-nûr sürûriyla kulüb-ı 'âlem
Oldı bir zât-ı şerîf 'izz ile şadrü'l-vüzerâ

141. **bir:****Tarih 55**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Habbezâ çeşme-i pâkîze zihî âb-ı laţîf
Oldı bâ'îş bu güzel çeşmeye bir nîgû zât

142. **bir:****Tarih 56**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Luţf eyleyüp Bârî Hudâ kullarına kıldı 'atâ
Burc-ı şerefden güyiyâ oldı 'ayân bir reşk-i mâh

143. **bir:****Tarih 56**

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

Bir şevk ile iki güzel târîh oldı bî-bedel
Şâd oldı erbâb-ı düvel a'dâsı ola hâk-i râh

144. **bir:****Tarih 58**

Mısra: 11

Bir, belgisiz sıfat.

Didi bir 'âşık-ı âşüftesi târîh-i haţın
Rüy-ı pâkinde güzel haţ-ı siyeh oldı bedîd

145. **bir:****Tarih 62**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Yine cûş u hürûşa geldi baħr-ı luţf-ı Yezdânî
Nümâyân kıldı bir pâkîze dūr şulb-ı Habeş-zâde

146. **bir:****Tarih 63**

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Defterî şadrına teşrîf itdi bir zât-ı şerîf
Luţf ile ihyâ ider mürde-dil-i hâkisteri

147. **bir:****Tarih 64**

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Düşdi bir şevk ile târîhin didüm
'Ayn-ı dilkeş cânfezâ mâ'u'l-hayât

148. **bir:****Tarih 66**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Menba'-ı âb-ı hayât-ı bî-bedel bu 'ayn-ı pâk
Kıldı bu hayrı mu'ammer ola bir zât-ı şerîf

149. **bir:****Tarih 68**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Bula ecrin kıldı bu 'aynı binâ
Fîsebîlillâh bir pâkîze zât

150. **bir:****Tarih 69**

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Gülşen-i 'âlemde çün gül gibi bir tıfl-ı pâk
Oldı şükûfte hemân görmeye bād-ı ğamı

151. **bir:****Tarih 70**

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Cenâb-ı Hazret-i 'Osmân Efendi şulb-i
pâkinden
Nümâyân oldı bir duħter anuñ 'izz ü sa'âdetle

152. **bir:****Tarih 71**

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

Vucûda geldi 'ırk-ı pâk-i Aħmed Hāndan hālâ
Güzel bir pâk şehzāde cihāna 'izz ü şevketle

153. **bir:****Tarih 72**

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Cediden bir güzel cāy-ı şafā-baḥşā binā kıldı
Derūndan maḥv iderdi irtifā'ı kayd-ı efkārı

154. **bir:**

Tarih 73

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Cāy-ı dilkeşde yaptı bir ḥāne
İde mes'ūd Ḥazret-i Mevlā

155. **bir:**

Tarih 74

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Bedidār oldu bir pākīze gevher şulb-i pākinden
'Aceb gevher-nümādur kân-ı pākî Āl-i
'Osmānuñ

156. **bir:**

Tarih 75

Mısra: 15

Bir, belgisiz sıfat.

Vücūda geldi bir maḥdūm-ı 'ālī şulb-i
pākinden
Mu'ammer eyleye devletle anı ol Ġanī Yezdān

157. **bir:**

Tarih 77

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Temevvüc itmek ile baḥr-ı luṭfı kapudān oldu
Vücūd-ı bī-naẓīrī gūyiyā bir dürr-i yektādur

158. **bir:**

Tarih 77

Mısra: 16

Bir, belgisiz sıfat.

Nigāh-ı iltifātuñ maḥv ider çok derd ü ālāmı
Derūnumda 'acebdür dem-be-dem bir ğam
hüveydādur

159. **bir:**

Tarih 77

Mısra: 20

Bir, belgisiz sıfat.

Sezādur kâd-i luṭfuñ ile şīrīn-kām ola Feyzī
Nice şubḥ u mesā medḥūñle bir tūṭī-i gūyādur

160. **bir:**

Tarih 79

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Ḥamdülillāh yine bir zāt-ı şeref-efzānuñ
Oldı şulbinden anuñ bir meh-i tābende bedīd

161. **bir:**

Tarih 79

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Ḥamdülillāh yine bir zāt-ı şeref-efzānuñ
Oldı şulbinden anuñ bir meh-i tābende bedīd

162. **bir:**

Tarih 79

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Virdi Vehhāb-ı Ezel gül gibi bir duḡter-i pāk
'İffet ü 'işmet ile ola cihān içre ferīd

163. **bir:**

Tarih 79

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Düşdi bir şevḳ ile tārīḥ-i vilādet Feyzī
Kadem-i pākini Ḥaḳ 'Āyişenüñ kıla sa'īd

164. **bir:**

Tarih 80

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Nümāyān oldu bir tābende gevher şulb-i
pākinden
Fürüg-efrüz oldu 'āleme mānend-i mihr ü māh

165. **bir:**

Tarih 81

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Yeñiden bir çeşme-i pākīze bünyād eyledi
Böyle bir ḥayra muvaffaḳ eyledi anı Ḥudā

166. **bir:**

Tarih 81

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Yeñiden bir çeşme-i pākīze bünyād eyledi
Böyle bir ḥayra muvaffaḳ eyledi anı Ḥudā

167. **bir:**

Tarih 82

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Çıkup bir müjde ile Feyziyâ hâtif didi târîh
Büyük ruznâmecî Ahmed Efendi oldu 'izzetle

168. **bir:**

Tarih 84

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Hüseyn Beg Efendî 'ırk-ı pâkinden bi-
hamdillâh
Furûzân güyiyâ bir mâh-ı nev hırşîd-veş
nâgâh

169. **bir:**

Tarih 84

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Vücûda geldi bir maḥdûm-ı pâki dâr-ı
dünyâda
Maşûn ola İlâhâ dîde-i bed-kârdan her gâh

170. **bir:**

Tarih 84

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Ḳudûmın gûş idince bir du'â ile didüm târîh
İlâhî ola devletle mu'ammer geldi 'Abdullâh

171. **bir:**

Tarih 85

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Nümâyân oldu bir zîbende gevher şulb-i
pâkinden
Kemâl-i 'izz ile hıfz ide anı Ḥalîk-ı Bîçûn

172. **bir:**

Tarih 86

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

Vücûda geldi bir maḥdûmı Mektûbî
Efendinüñ
Furûzân güyiyâ hırşîddür burc-ı mu'allâda

173. **bir:**

Tarih 86

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

Tefekkür eyler iken düşdi bir târîh ey Feyzî
Mu'ammer ola yâ Rab Muştafâ bu dâr-ı
dünyâda

174. **bir:**

Tarih 88

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Bî-bedel 'aynû'l-hayât-ı cânfezâ
İtdi cārî anı bir pâkîze zât

175. **bir:**

Tarih 88

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Bir güzel târîh düşdi Feyziyâ
Mâ'-i şâf u dil-güşâ 'ayn-ı hayât

176. **bir:**

Tarih 89

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Ḥazret-i vâlide-i Ḥazret-i sultân Ahmed
Kıldı bir çeşme binâ şuyı anuñ kând u nebât

177. **bir:**

Tarih 89

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

Şuyı bir lûleden akduḳda didüm târîhin
Çeşme-i Vâlide sultân ne güzel mâ'û'l-hayât

178. **bir:**

Tarih 90

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Şāhibü'l-hayra Ḥudâ iḥsân ider ecr-i cezîl
Fîsebîlillâh yapup bu 'aynı bir nîgû şîfat

179. **bir:**

Tarih 90

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Geldi bir dil-teşne târîhin didi Feyzî anuñ
Nûş idüñ bu 'ayn-ı Zemzemden zihî âb-ı hayât

180. **bir:**

Tarih 91

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

Nümāyān oldı şulb-i pāk-i Maḥmūd Begden
ḥālā
Güzel bir gevher-i pākīze oldı ḥürrem ü dilşād

181. **bir:**

Tarih 91

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

Ḳudūmın bir beşāretle didi tārīhini hātif
Ḥasan geldi vücūda ‘izz ü devletle mu‘ammer-
bād

182. **bir:**

Tarih 92

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Düşdi bir āh ile fevtine didüm tārīhini
Rūḥ-ı İbrāhīme fırdevs ola yā Rab cāy-gāh

183. **biri:-i**

Lugaz 5

Mısra: 4

Biri, belgisiz zamir.

Ağzı iki dīdesi giryāndur
Bir femi zāhir biri pinhāndur

184. **birdür:-dür**

Gazel 22

Mısra: 2

Denk, eş, aynı.

O perīnūñ nıgeh-i luṭfdan āzārı lezīz
Ḥışmı da luṭfı da birdür baña güftārı lezīz

185. **bir:**

Gazel 123

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

İrer mi sāhil-i maḳşūda dest-i ümmīdüm
Yem-i fırākda bir āşınā bulunmaz mı

bir ‘aceb:

1. **bir ‘aceb:**

Lugaz 15

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bir acayip, bir tuhaf.

Bir ‘aceb çeşmesarı var pinhān
Üç yüz altmış yere ider cereyān

bir ān:

1. **bir ān:**

Kaside 3

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

Bir an bile, hiçbir zaman.

Bezm-i dünyāda ben ālūde-i çirkāb-ı günāh
Geçmedi daḥi gönül ‘ayş u ṭarabdan bir ān

bir avuç:

1. **bir avuç:**

Gazel 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Avucu dolduracak kadar az.

Pejmürde olup bād-ı ḥazāndan gül-i ḥüsni
Ḥaṭ şanma ruḥında bir avuç ḥār ile ḥasdur

bir bir:

1. **bir bir:**

Matla 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tek tek, birer birer.

Cihānuñ miḥneti bisyār taḥrīr ü beyān olmaz
Derūnda ehl-i ‘aşkuñ derdi çok bir bir ‘ayān
olmaz

bir daḥi:

1. **bir daḥi:**

Gazel 57

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir daha, artık, bundan sonra.

Mir’āt-ı dil işkeste idi seng-i gamuñla
Vırān-şudedür bir daḥi ta‘mīr olunmaz

2. **bir daḥi:**

Tarih 13

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bir daha, artık, bundan sonra.

Nice yıl devr ide bu çerḥ-i felek gelmeye hiç
Mişli bir daḥi anuñ dehr-i ḥarāb-ābāda

bir dem:

1. **bir dem:**

Tarih 14

Mısra: 17

Kelime Tipi: -
Bir an olsun.

Egerçi neşve-yâb-ı cām-ı ümmîd olmadum bir dem
Mey-i endîşe-i medhûñ revâ olursa ğam-fersâ

2. bir dem:

Tarih 30
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Bir an, bir seferlik.

Zemîn-i midhâtüñde esb-i tab‘um cılve-
bahşâdur
Cihânı teng ider bir dem ‘inânın eylesem irhâ

bir dil yıkıla bir dahi ta‘mîr olur mı hiç:

1. bir dil yıkıla bir dahi ta‘mîr olur mı hiç:-
a-ur

Gazel 16
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Atasözü**
Yıkılan gönül tamir olmaz.

İtdi şikeste seng-i ğamı şîşe-i dili
Bir dil yıkıla bir dahi ta‘mîr olur mı hiç

bir gün:

1. bir gün:

Gazel 116
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
(belki) bir gün, ilerde, gelecek bir
zamanda (ümitvâr bir duyguyla).

Olur çâh-ı ğama üftâde bir gün Yûsuf-ı ümmîd
Kalur ise ger ebnâ-yı zamâne bu nifâk üzre

2. bir gün:

Gazel 98
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Eninde sonunda, bir zaman, bir gün.

Bir gün bu bād-ı âh perîşân ider anı
Zülf-i siyâh perde-i dîdârûñ olmasun

3. bir gün:

Kaside 8
Mısra: 28
Kelime Tipi: -
Bir gün, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

Gülistân-ı cihânda nâ-şüküfte gonçe-i ümmîd
Anı ħandân ider bir gün nesîm-i luţf u ihsânî

bir iki:

1. bir iki:

Tarih 14
Mısra: 24
Kelime Tipi: -
Birkaç, bir iki.

Ġaraż medh-i şerîfûñdür bu eş‘âr-ı dürer-bâra
Degül kaçdum bir iki beyt ile aĥvâlûmi imlâ

bir iki def‘adur:

1. bir iki def‘adur:-dur

Kaside 10
Mısra: 31
Kelime Tipi: -
Birkaç kez.

Bir iki def‘adur ‘arz itdüm aĥvâl-i
serencâmum
Müsâ‘id olmadı baĥtum dil-i nâçâr u şeydâya

bir kerre:

1. bir kerre:

Tarih 14
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
Bir seferlik.

Vezân olsa eger bir kerre seyr it bāğ-ı nîrâna
Nesîm-i luţf u ihsânûñla olur gülşen-i Me‘vâ

2. bir kerre:

Kaside 4
Mısra: 49
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir defacık, sadece bir kez.

Olsa bir kerre vezân bād-ı nesîm-i luţfuñ
Fülk-i dil sâhil-i maşşûda irer bîpervâ

3. bir kerre:

Gazel 81
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Bir kere, bir defa.

Olur mir‘ât-ı rûyuñ seyr idenler ĥaşre dek
gûyâ
Eger gûş eylese bir kerre güftâr-ı şeker-rîzûñ

4. bir kerre:

Kaside 9
Mısra: 45

Kelime Tipi: -
Bir kere, bir defa.

Su'âl idüñ hele bir kerre var mı îrâdı
Ben eyledüm bu huşûşa halîfemi işhâd

bir lahza:

1. bir lahza:

Tahmis 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Çok kısa bir an.

Feyzi-i zârı sezâ-yı bezm-i vuşlat eylemez
Ol perî 'uşşâk ile bir lahza şöhet eylemez

bir nazar kıl-:

1. bir nazar kıl:

Tarih 39
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bir kere (olsun) bakmak.

Var maḥalli derkenâr olmaz mı kaydı
baḥtımüñ
Bir nazar kıl defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

bir niçe:

1. bir niçe:

Tarih 60
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir çok, pek çok.

Cihâna bir niçe dürr ü güher ide îşâr
Güher-nişâr olur kânı Âl-i 'Osmânuñ

bir vech ile:

1. bir vech ile:

Rûbai 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şekilde, asla.

Eylerse şikeste ayağum pîr-i mugân
Bir vech ile ben meykedenen dūr olmam

bir yaña:

1. bir yaña:

Kaside 4
Mısra: **60**

Kelime Tipi: -
Bir yana, bir tarafa.

Nice vaşf eyleyeyüm zât-ı kerem-baḥşâñı
Bir yaña miḥnet ü ğam bir yañadan 'aşk u
hevâ

bir yañadan:

1. bir yañadan:-dan

Kaside 4
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Bir yana, bir tarafa.

Nice vaşf eyleyeyüm zât-ı kerem-baḥşâñı
Bir yaña miḥnet ü ğam bir yañadan 'aşk u
hevâ

bir zamân:

1. bir zamân:

Gazel 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir süre, bir müddet.

Olursa süziş-i âh-ı derünümünden 'ayân âteş
Cihândan mün'adim olmazdı ey dil bir zamân
âteş

2. bir zamân:

Tahmis 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eskiden, geçmişte, bir süreliğine.

Fikret-i turre-i dildâr ile dîvâne idük
Bir zamân biz daḥi hem-şoḥbet-i cânâne idük

3. bir zamân:

Tahmis 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Eskiden, geçmişte, bir süreliğine.

Bir zamân gerçi ki leb-ber-leb-i peymâne idük

4. bir zamân:

Tahmis 2
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Bir zamanlar, eskiden.

Şimdi ḥamyâze-i hicrâna giriftâr olduk
Bir zamân meykede-i ḳurbda mestâne idük

5. **bir zamān:****Rūbai 30**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bir müddet, bir süreliğine.

Esrār-ı ğam-ı ‘aşkı nihān söyleşelüm
 Hāl-i dil-i zārı bir zamān söyleşelüm

bir zerre:1. **bir zerre:****Gazel 96**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Zerre kadar, bir parça, çok az.

Çıkşa felege mihr ü mehāsā ola lem‘ān
 Bir zerre şerer şu‘le-i dāğ-ı serimüzden

2. **bir zerre:****Kaside 10**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Zerre kadar, bir parça, çok az.

Kerīmā āsafā rūşen-dilā mihr-i cihān-ārā
 İder bir zerre luţfuñ ta‘nalar mihr-i mücellāya

3. **bir zerre:****Tarih 71**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Çok az, küçük bir parça.

İder bir zerre luţfuñ nice yüz biñ bendeyi ihyā
 Dil-i miñnet-fezāmuz ҡalmasun ālām-ı
 miñnetle

bir zerrece:1. **bir zerrece:****Tarih 77**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Zerre kadar, azıcık bile.

Nice ğam-gīni mesrūr eyledi bir zerrece luţfuñ
 Mūsā‘id olmadı bahtum benüm daħi
 temāşādur

2. **bir zerrece:-ce****Tarih 75**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Zerre kadar, bir parça, çok az.

Olurdu şem‘-i bahtum pertev-efzā mihr ü meh-
 āsā
 Kemīne bendesine eylese bir zerrece ihsān

biraz:1. **biraz:****Kaside 9**

Mısra: 27

Az da olsa.

Biraz da vaşf idelüm baht-ı nā-be-sāmānı
 Muḥālefet idiyor eylemedi terk-i ‘inād

birbiri:1. **birbirini:-n, -i****Rūbai 5**

Mısra: 3

Birbiri.

Birbirini ‘ālemde te‘ākub eyler
 Fānī idügin rüz u şeb eyler işbāt

2. **birbirinden:-n, -den****Lugaz 8**

Mısra: 2

Birbiri.

Nedür ol iki dilber-i ra‘nā
 Birbirinden cüdā degül ҡaṭ‘ā

birez:1. **birez:****Matla 55**

Mısra: 2

Biraz.

Mi‘yārumı nokşān tıttup ҡadr-i bahāda
 Eksüklige tırtıldı birez Vezneci-zāde

biri:1. **biri:****Lugaz 9**

Mısra: 6

Bir tanesi.

Pāyı desti yok iki ağız var anuñ bī-zebān
 Birisi zāhirdedür ağızuñ biri olmuş nihān

2. **birin:-n****Lugaz 13**

Mısra: 3

Bir tanesi.

İki başı var birin eyler nihân
Gâh olur kim ikisin eyler ‘ayân

3. **biri:**

Lugaz 15

Mısra: 8

Bir tanesi.

İkidür pāsbān-ı pinhānī
Biri fāsık birisi nūrānī

4. **birisi:-s, -i**

Lugaz 15

Mısra: 8

Bir tanesi.

İkidür pāsbān-ı pinhānī
Biri fāsık birisi nūrānī

5. **biri:**

Kaside 5

Mısra: 55

Biri, birisi.

Lala başkapu gulāmıdır biri ol bendenüñ
Görmemişdür mişlini ānuñ bu dehr-i bī-bekā

birisi:

1. **birisi:**

Lugaz 9

Mısra: 6

Bir tanesi.

Pāyı desti yok iki ağzı var anuñ bī-zebān
Birisi zāhirdedür ağzuñ biri olmuş nihān

2. **birisinden:-n, -den**

Lugaz 9

Mısra: 7

Bir tanesi.

Birisinden her ne kim ekl eylese itmez zarar
Birisinden dañi her ne ekl iderse mañv ider

3. **birisinden:-n, -den**

Lugaz 9

Mısra: 8

Bir tanesi.

Birisinden her ne kim ekl eylese itmez zarar
Birisinden dañi her ne ekl iderse mañv ider

bī-rūh:

1. **bī-rūhdur:-dur**

Lugaz 1

Mısra: 1

Cansız varlık.

Ol nedür kim cismi var bī-rūhdur
Gah mestür ü gehī meftūhdur

2. **bī-rūhdur:-dur**

Lugaz 11

Mısra: 5

Cansız varlık.

Gerçi kim bī-rūhdur feryād ider
Nāleyi ‘uşşakına imdād ider

bisât-ı sâde:

1. **bisât-ı sâde:**

Kaside 10

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

Sade kilim.

Bisât-ı sâde ile bir mükemmel esb-i hoş-reftār
Olur ihsân düşme çāh-ı fikr-i miñnet-efzāya

bī-şavt id-:

1. **bī-şavt iderdi:-er, -di**

Kaside 8

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

Susturmak.

Benem ol şā‘ir-i yektā ger itsem medhine āgāz
Hezār-ı āh-ı dil bī-şavt iderdi ‘andelibānı

bister-i miñnetde:

1. **bister-i miñnetde:-de**

Kaside 3

Mısra: 73

Kelime Tipi: -

Dert döşegi.

Her gice bister-i miñnetde kapanmaz çeşmüm
Māni‘-i hāb olur baña hayāl-i cānān

bī-şübhe:

1. **bī-şübhe:**

Lugaz 6

Mısra: 9

Kesin, şüphesiz, tereddütsüz.

Kim bunu bī-şübhe hāl eylese hem
Görmeye kalbi anuñ gerd-i elem

2. **bī-şübhe:****Lugaz 8**

Mısra: 9

Kesin, şüphesiz, tereddütsüz.

Bunı bī-şübhe hāl iden kāmīl

Pāk bir hīl'ate ola nā'il

bī-sütün':1. **bī-sütün'da:-da****Gazel 14**

Mısra: 7

Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.

Kūh-kenveş Bī-sütün'da tīşe-i āhum ider

Vādi-i ğamda nice kūh-ı beyābānı şikest

bī-sütün:1. **bī-sütün:****Gazel 6**

Mısra: 10

*Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.*İderdüm Kūh-ken-veş tīşe-i āhum ile vīrān
Olursa vādi-i ğamda hezārān Bī-sütün peydā2. **bī-sütūna:-a****Gazel 62**

Mısra: 2

*Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.*Ġam-ı deşt-i firāka bu dil-i nāşād ayak başmış
Şanurlar Bī-sütūna ey perī Ferhād ayak başmış**bī-şu'ūr ol:-**1. **bī-şu'ūr olduñ:-du, -ñ****Gazel 46**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Şuurunu kaybetmek, sarhoş olmak,
kendinden geçmek.*Bāde-i la'l-i leb-i dilberle olduñ bī-şu'ūr
Feyziyā 'ālemde mey-hār olduğın bilmez mi
var**bisyār:**1. **bisyār:****Matla 23**

Mısra: 1

*Sayırsız, çok fazla, çok.*Cihānuñ miñneti bisyār taħrīr ü beyān olmaz
Derūnda ehl-i 'aşkuñ derdi çok bir bir 'ayān
olmaz**bīt:-**1. **bite:-e****Gazel 96**

Mısra: 8

Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Peyderpey ola āh-ı derūn fıkır-i ruħuñla

Sünbül ile güller bite hākisterimüzden

bītāb:1. **bītābdur:-dur****Tahmis 3**

Mısra: 24

*Bitkin, yorgun, takatsiz.*Zerrece derd-i dil-i nāçāra şefkat eylemez
Behcetī bītābdur ğamzeñle ülfet eylemez**bītāb ol:-**1. **bītāb oldı:-dı****Matla 8**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Çok yorulmak, yorgun düşmek.*Pür olup berf ile 'ālem göñül oldı bītāb
Berd-i ğamdan be-meded çatlamasun cām-ı
şarāb2. **bītāb oldum:-du, -m****Rübai 10**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Çok yorulmak, yorgun düşmek.*Hamyāze-i hicrān ile bītāb oldum
Girmedi ele sāğar-ı şahbā-yı murād**bīvefā:**1. **bīvefā:****Gazel 93**

Mısra: 2

*Vefasız, sözünde durmayan (sevgili).*Niçün 'uşşākın eyler küşte-i tīg-ı cefā bilsem
Sezā mı 'āşıkān bu cevruñe ey bīvefā bilsem

2. bivefā:

Matla 30

Mısra: 2

Vefasız, hayırsız, sadakatsiz (sevgili bağlamında).

Olur ‘uşşāk-ı zāra dem-be-dem cevır ü cefā
maḥşūş
Mürüvvetsüz sitem-āyındır ol bivefā maḥşūş

biz:

1. bizüm:-üm

Gazel 50

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri. İl âşıklar.

Düşdi ser-i ‘uşşāka hevā-yı ğam-ı zülfüñ
‘Aql ile bizüm şanma ki cem‘iyyetimüz var

2. bizüm:-üm

Gazel 94

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri. İl âşıklar.

Mestüz şarāb-ı ‘aşk ile pür cāmımız bizüm
Huşyār olmadı dil-i nākāmımız bizüm

3. bizüm:-üm

Gazel 94

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. İl âşıklar.

Mestüz şarāb-ı ‘aşk ile pür cāmımız bizüm
Huşyār olmadı dil-i nākāmımız bizüm

4. bizüm:-üm

Gazel 94

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri. İl âşıklar.

Zülfüñ tağıtdı bād ruḥuñ oldı âşikār
Mānend-i şubḥ rüşen olur şāmımız bizüm

5. bizüm:-üm

Gazel 94

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri. İl âşıklar.

Ol teşneyem ne bahrı ki görsem serāb olur
Geçmekde fikr-i vaşl ile eyyāmımız bizüm

6. bizüm:-üm

Gazel 94

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri. İl âşıklar.

Olmaz sükün dilde firāk-ı cemāl ile
Sīm-āb gibi muṣṭarib endāmımız bizüm

7. bizüm:-üm

Gazel 94

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri. İl âşıklar.

Murğ-ı dil oldı Feyzi esīri o mehveşüñ
Zülfıyle ḥālī dāne ile dāmımız bizüm

8. biz:

Gazel 119

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri. İl âşıklar.

Böyle kılursa ğarḳ ola nüh zevraḳ-ı felek
Tūfān-ı mevc-ḥız iderüz biz bükāmuzı

9. bizi:-i

Gazel 116

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri (sevgili ve âşık).

Nice kılsun nigāh-ı merḥamet ol mihr-i meh-
tal‘at
Bizi dūr itmege dā‘im ‘adūlar ittifāḳ üzre

10. bize:-e

Gazel 118

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri (Âşıklar).

Recā-yı vuşlatuñ itmez dil-i nizār cihānda
Neden ider bize cānān ğazab bilinmedi ḳaldı

11. biz:

Gazel 39

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Cünd-i elemden ‘azm iderüz biz ḥalāş içün
Rindān-ı ‘aşka cāy-ı selāmet Hışārdur

12. bize:-e

Gazel 52

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Zāhidā bā‘iş olur zevke sebū ğulğulesi
Bezm-i ‘işretde bize nağme-i Dāvūd olmaz

13. bize:-e

Gazel 52

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Beni gördükde teğāfūl ider ol şūh-ı cefā
Feyziyā şimdi bize şīve-i ma'hūd olmaz

14. **biz:**

Gazel 55

Mısra: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Biz rehrevān-ı vādi-i hırmān-ı hasretüz
Yokdur fezā-yı 'aşkda bir hem-'inānımız

15. **bize:-e**

Gazel 56

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

O göncadan bize bir bŷy-ı āšinā düşmez
Zebān-ı bŷlŷl-ı dilden yine nevā düşmez

16. **bizi:-i**

Kaside 3

Mısra: 14

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Şehriyār-ı dü-cihān pādişeh-i Sidre-makām
Rŷz-ı maḥşerde şefā'atle bizi kıl ḥandān

17. **biz:**

Rŷbai 16

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Her demde benem sīḥ-i elemde sŷzān
Biz sŷziş-i ḥasret ile kebāb-ı 'aşkuz

18. **bizŷm:-ŷm**

Rŷbai 22

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Girmedi bizŷm destimŷze cām-ı neşāt
Nŷş eylemedŷm bāde-i gŷl-fām-ı neşāt

19. **biz:**

Rŷbai 27

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Dehrŷñ elemi bŷylecedŷr kim Feyzī
Biz gāḥice giryān gehī ḥandān olduḳ

20. **biz:**

Tahmis 2

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Fikret-i ṭurre-i dildār ile dīvāne idŷk
Bir zamān biz daḫi hem-şoḫbet-i cānāne idŷk

21. **bizi:-i**

Tahmis 2

Mısra: 14

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Ey perī cevrden āzŷrde degŷldŷr 'uşşāk
İtdi ḥuşyār bizi neşve-i ma'cŷn-ı firāk

bī-zebān:

1. **bī-zebān:**

Lugaz 7

Mısra: 8

Dilsiz, suskun.

Eylemez şekvā çeker bār-ı girān
Sŷylemez gerçi degŷldŷr bī-zebān

2. **bī-zebān:**

Lugaz 9

Mısra: 5

Dilsiz, suskun.

Pāyı desti yok iki aḡzı var anuñ bī-zebān
Birisi zāhirdedŷr aḡzuñ biri olmuş nihān

3. **bī-zebāndur:-dur**

Lugaz 10

Mısra: 9

Dilsiz, suskun.

Bī-zebāndur gerçi olur rŷnŷmā
İktizāsı var anuñ şayf u şitā

bī-zebān sŷyleş:-

1. **bī-zebān sŷyleşelŷm:-elŷ, -m-elŷm**

Rŷbai 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gŷnŷlden konuşmak.

Rāz-ı dile vākıf olmasun kimse şehā
Ney gibi senŷñle bī-zebān sŷyleşelŷm

bŷlŷk:

1. **bŷlŷk:**

Tarih 33

Mısra: 10

Askeri bŷlŷk.

Düşdi bu vech ile tārīḥin didi hātif anuñ
Otuz ŷçŷnci bŷlŷk zībā makām-ı dil-gŷşā

Bosnevī:

1. **Bosnevî:****Lugaz 16**

Mısra: 8

Bosnalı.

Mihr-i raḥşān gibi cihāna pesend
Bosnevî dirdüm olsa ḳaddi bülend

böyle:1. **böyle:****Gazel 119**

Mısra: 5

Böyle, bu şekilde, bu tarzda.

Böyle ḳalursa ğarḳ ola nüh zevraḳ-ı felek
Ṭufān-ı mevc-ḥîz iderüz biz bükāmuḳı

2. **böyle:****Kaside 1**

Mısra: 44

Böyle, bu şekilde, bu tarzda.

Mihr ü meh envār-ı ruḥsārına maḫhar olmasa
‘Ālem içre böyle olmazdı münevver rüz u şeb

3. **böyle:****Kaside 10**

Mısra: 46

Böyle, bu şekilde, bu tarzda.

Anuñ pergār-āsā pāyı dā’im inḫirāf üzre
Süvār olmaḳ ne mümkün böyle bir esb-i
fürümāya

4. **böyledür:-dür****Lugaz 17**

Mısra: 4

Böyle, bu şekilde, bu tarzda.

Şer’ ü ḳānūna ḥükmidür cārī
Ekşerī böyledür anuñ kārı

5. **böyle:****Tarih 33**

Mısra: 6

Böyle, bu şekilde, bu tarzda.

İhtiyār eyler görenler yeñiden ḳulluḡunı
Görmemişdür çeşm-i ‘ālem böyle cāy-ı
cānfezā

6. **böyle:****Tarih 50**

Mısra: 9

Böyle, bu şekilde, bu tarzda.

Böyle mi eyler idi zāt-ı şerīfin tavşīf
İtmese nār-ı elem Feyzi-i zārı pür-tāb

7. **böyle:****Tarih 73**

Mısra: 10

Böyle, bu şekilde, bu tarzda.

Tab’-ı mi’ mār ile hezār aḫsent
Görmedüm böyle tarḫı ḥüb binā

8. **böyle:****Tarih 81**

Mısra: 4

Böyle, bu şekilde, bu tarzda.

Yeñiden bir çeşme-i pākīze bünyād eyledi
Böyle bir ḫayra muvaffaḳ eyledi anı Ḥudā

böyle kalmaz:1. **böyle kalmaz:****Gazel 86**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Böyle kalmaz, böyle devam etmez.

Feyziyā ma’ mūr ider mi’ mār-ı luṭf-ı rüzgār
Böyle kalmaz ḥāne-i ümmīd ile berbād-ı dil

böyle kalursa:1. **böyle kalursa:-, -****Kaside 6**

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

Aynı şekilde devam ederse.

Tātār-ı ḡamze ḡāret ider mülket-i dili
Böyle kalursa ḳışver-i ḳalbüm ḫarāb olur

böyle mi:1. **böyle mi:****Tarih 73**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Böyle mi, bu şekilde mi.

Böyle mi vaşf iderdi ḫāme-i ter
Olmasa dilde miḫnet-i dünyā

böylece:1. **böylece:****Gazel 30**

Mısra: 10

Bu şekilde, bu tarzda.

Mecnûn-mişâl beste olup leylî zülfine
Feyzî kalursa böylece kârûn cünûn olur

2. böylece:

Kaside 9

Mısra: 49

Bu şekilde, bu tarzda.

İrerdi güş-ı dile böylece peyâm-ı laîf
İderse nuṭṭ-ı ḥayât-âverûn eger imdâd

3. böylecedür:-dür

Rübai 27

Mısra: 3

Bu şekilde, bu tarzda.

Dehrûn eleme böylecedür kim Feyzî
Biz gâhîce giryân gehî ḥandân olduk

4. böylece:

Tarih 89

Mısra: 6

Bu şekilde, bu tarzda.

Ḥabbezâ pāk-eşer-i ‘avn-i Cenâb-ı Mevlâ
Kıldı dünyâda nice böylece ḥayr u ḥasenât

bü:

1. büyü:-y, -ı

Gazel 105

Mısra: 3

Koku.

Devâ-yı derd-i serdür büyü ta‘îr-i demâğ eyler
‘Aceb mi düşmese cām-ı mey elden vakt-i
deydür bu

bu:

1. bu:

Gazel 4

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

‘Âşıka cevri eyledün ağyâra kılduñ iltifât
Bu cefâlar her zamân ey şüh sendendür baña

2. bu:

Gazel 6

Mısra: 11

Bu, işaret sıfatı.

Müsâ‘id rûzgâra irmedi bu baḥr-ı mevc-engîz
İderdi Feyzî keşî-i ümîdüm ser-nigûn peydâ

3. bu:

Gazel 10

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Temeyyül ol perîye bu dil-i bî-bâkdandur hep
Figânüm şimdi mekr-i gamze-i çâlâkdandur
hep

4. bu:

Gazel 10

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Şehâ güş eyle fikr-i verd-i rûyuñla gönül nâlân
Hezâr-âsâ bu nağme gülşen-i idrâkdandur hep

5. bu:

Gazel 10

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Ben ol üftâde-i çâh-ı gam-ı hicrân-ı dildâram
Bu derde mübtelâ olmak dil-i şad-çâkdandur
hep

6. bu:

Gazel 10

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

Çemenzâr ile ‘âlem pür olur bârân revân olsa
Ḥaṭ-âver olması bu dîde-i nemnâkdandur hep

7. bu:

Gazel 10

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Ḥayâl-i fikr-i dendânuñla Feyzî dür-nişâr
olmuş

Bu dürr-i şî‘r-i pāküm genc-i ṭab‘-ı pâkdandur
hep

8. bu:

Gazel 14

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Neşve-yâb it meyle sâķî ‘âķıbet gerdün-ı dün
Seng-i miñnetle ider bu cām-ı rahşânı şikest

9. bu:

Gazel 15

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Dil-i fütâdemüz işkeste esb-i nâzî ile
Bu pây-mâlûme ol şehsüvârdur bâ‘iş

10. bu:

Gazel 15

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Müdām nüş iderüm bāde yād-ı la'liyle
Bu neş'eme mey-i la'l-i nigārdur bā'ış

11. bu:

Gazel 15

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Egerçi mu'cize-güyem bu 'aşrda Feyzī
Bu pāk lehçeme medh-i 'izārdur bā'ış

12. bu:

Gazel 15

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Egerçi mu'cize-güyem bu 'aşrda Feyzī
Bu pāk lehçeme medh-i 'izārdur bā'ış

13. bu:

Gazel 16

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Dūd-ı buhūr-ı āh ile te'sīr olur mı hiç
Bu şebde ol perī baña teşhīr olur mı hiç

14. bu:

Gazel 16

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Bu nev-zemīnūñe yine şad āferīn senūñ
Feyzī bu şī'r-i pākūñe tanzīr olur mı hiç

15. bu:

Gazel 16

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Bu nev-zemīnūñe yine şad āferīn senūñ
Feyzī bu şī'r-i pākūñe tanzīr olur mı hiç

16. bu:

Gazel 20

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

Şehā bu āh-ı derūnumdan olma rencīde
Hevā-yı vaşl ile oldı dil ile cān gūstāh

17. bu:

Gazel 31

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Hānesi dārüşşifā kendi tabīb-i derd-i 'aşk
Bu dil-i bīmāra ma'cūn-ı lebi dermān ider

18. bu:

Gazel 31

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Nevk-i müjgānı ten-i āmāca tīrendāz olur
Bu cefālar Feyzīyā vaşla dili şāyān ider

19. bu:

Gazel 35

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Şeb-i tārīk-i 'işıyānda kōmaz eltāf-ı Hāk Feyzī
Beni bu i'tizārum mahz-ı envār-ı şevāb eyler

20. bu:

Gazel 56

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Bu midhat-i leb ü ruhsār-ı yārdur Feyzī
Bu gūne şī'r-i şafā-bahş-ı hoş-edā düşmez

21. bu:

Gazel 56

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Bu midhat-i leb ü ruhsār-ı yārdur Feyzī
Bu gūne şī'r-i şafā-bahş-ı hoş-edā düşmez

22. bu:

Gazel 57

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Ahsente hele tab'ūña ey Feyzī-i pūrgū
Bu nev-ğazel-i pākūñe tanzīr olunmaz

23. bu:

Gazel 59

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Ceyş-i ğam buldı zafer mülk-i dile efsūs kim
Feyziyā şād olmadı bu ğalb-i ğam-ālūdumuz

24. bu:

Gazel 61

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Nigāh-ı kemter-i yār ile mest-i bî-hûş ol
Bu meclis içre mey-i hoş-güvāra kılma heves

25. **bu:**

Gazel 62

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Ġam-ı deşt-i firāka bu dil-i nāşād ayak başmış
Şanurlar Bî-sütüna ey perî Ferhād ayak başmış

26. **bu:**

Gazel 64

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

Vezān olup yine bād-ı elem bu keşti-i dil
Yem-i maḥabbet-i ğamda şikest olup kalmış

27. **bu:**

Gazel 68

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Bu cünbiş ile şīve o refṭāruña maḥşûş
Sükkerleri rîzān ide güftāruña maḥşûş

28. **bu:**

Gazel 68

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Tūṭī gibi gūyā ola ‘uşşāk-ı ğam-ālūd
Ey şūḥ bu āyīne-i dīdāruña maḥşûş

29. **bu:**

Gazel 69

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Eşheb-süvār-ı ṭab‘uña aḥsente Feyziyā
Bu ‘arşa-i cihānda aña terk-i nāz farz

30. **bu:**

Gazel 83

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Meclisinden dūr ider aġyārī cānān görmedük
Ḥārsız bu gülsitānda verd-i ḥandān görmedük

31. **bu:**

Gazel 87

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Zamān-ı ‘ayş u ṭarabdur bu demde ey Feyzī
Alup o mähveşi seyr-i nevbahāra çekil

32. **bu:**

Gazel 90

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

Esīr-i neşve-i peymāneyem bu meykedede
Esās-ı kaşr-ı ğamı sākiyā ḥarāb iderüm

33. **bu:**

Gazel 91

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Müdām ḥün-ı dilüm nūş iderdüm ey sāķī
Bu meclis içre mey-i cānfezā nedür bilmem

34. **bu:**

Gazel 92

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

Şudā‘-ı derd-i ğamı def‘ iderdi ey sāķī
Bu bezme micmere sāġar mıdur nedür bilmem

35. **bu:**

Gazel 92

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Hezār-veş bu gülistānda āh ider Feyzī
‘İzār-ı yār gül-i ter midür nedür bilmem

36. **bu:**

Gazel 93

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Niçün ‘uşşākın eyler küşte-i tīg-ı cefā bilsem
Sezā mı ‘āşıkān bu cevruñe ey bīvefā bilsem

37. **bu:**

Gazel 98

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Kārı fiġāndur dil-i zāruñ hezār-veş
Bā‘iş bu nāleye gül-i ruḥsāruñ olmasun

38. **bu:**

Gazel 98

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

Bir gün bu bād-ı āh perīşān ider anı
Zülf-i siyāh perde-i dīdāruñ olmasun

39. bu:

Gazel 98

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Bu çārsū-yı ğamda metā'-ı vişāline
Feyzī nuḳūd-ı cānla ḥarīdāruñ olmasun

40. bu:

Gazel 108

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Tavşīf iderdi la'-i lebin ol perī-veşūñ
Ehl-i mezāḳa Feyzī bu şīrīn maḳāl ile

41. bu:

Gazel 109

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Bu şekvesāz yeter hāl-i zāruñ i'lām it
O māh-ṭal'ata sen Feyziyā maḥallinde

42. bu:

Gazel 116

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Furūğ-ı şem'-i ruḥsārından oldu zerreler peydā
Degüldür mihr ü meh zāhir olan bu köhne ṭāḳ
üzre

43. bu:

Gazel 116

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Olur çāh-ı ğama üftāde bir gün Yūsuf-ı ümmīd
Ḳalır ise ger ebnā-yı zamāne bu nifāḳ üzre

44. bu:

Gazel 118

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Bu cevri ile bu cefāña sebep bilinmedi ḳaldı
Ġam-ı firāḳuñ ile rüz u şeb bilinmedi ḳaldı

45. bu:

Gazel 118

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Bu cevri ile bu cefāña sebep bilinmedi ḳaldı
Ġam-ı firāḳuñ ile rüz u şeb bilinmedi ḳaldı

46. bu:

Gazel 118

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Şikeste eyledi cām-ı müdāmı seng-i ḳazā ḥayf
Bu rüzgārda cām-ı ṭarab bilinmedi ḳaldı

47. bu:

Gazel 119

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Ḥayli dem oldu görmezüz ol mehliḳāmuza
Farḳ itmezüz bu derd ile şubḥ u mesāmuza

48. bu:

Gazel 119

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Būs eylemem 'izārını ben vaşluñ isterem
Zīrā bu nānpāre bozar iştihāmuza

49. bu:

Gazel 119

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Bu dehr seng-i miḥnet ile ḥayf Feyziyā
İşteste itdi sāğar-ı bezm-i şafāmuza

50. bu:

Gazel 125

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Müyesser olmadı gülçin olam gülzār-ı
vuşlatdan
Bu gülşende benüm āzürde-i ḥār olduğum
ḳaldı

51. bu:

Kaside 1

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Kāḥ-ı çerḥe mihr ü meh gūyā iki zerrīn 'ālem
Buldu bu ḳaşr-ı felek ānuñla zīver rüz u şeb

52. bu:

Kaside 1

Mısra: 13

Bu, işaret sıfatı.

Mihr ü meh pertev-feşāndur ma'nide bu
'āleme
Bezli-luṭf eyler iki merd-i tüvān-ger rüz u şeb

53. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 15

Bu, işaret sıfatı.

Nür-bahşā mihr ü meh bu hüsrev-i çerh-i felek
Ma'nide ʔār iderdi 'āleme zer rüz u şeb

54. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 31

Bu, işaret sıfatı.

Mihr ü meh şanma bu kaşr-ı āsumānda
rūnūmā
'Arz-ı hüs'n eyler iki pākīze duhter rüz u şeb

55. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 59

Bu, işaret sıfatı.

Mihr ü meh zerrīn rikābı idi bu Gülgün-ı çerh
Emr-i pāk-i Hāzrete olmuş musahhar rüz u şeb

56. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 74

Bu, işaret sıfatı.

Mihr ü meh-āsā gönül pertev-fürüz-ı şevk olur
Lāyık-ı luṭfuñ olur bu merd-i ahkār rüz u şeb

57. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 79

Bu, işaret sıfatı.

Tā-be-key bu mihr ü meh ile şılāt ol şāha sen
Hālını 'arz eyledūñ ey dil mükerrer rüz u şeb

58. **bu:**

Kaside 2

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Güş idūñ bu şarīr-i hāmemüzi
Muṭrib-i nağme-kārdur qālemüm

59. **bu:**

Kaside 3

Mısra: 29

Bu, işaret sıfatı.

Şādkām oldı bu şevk ile kulüb-ı 'uşşāk
Qalb-i a'dāsı kilīsā gibi oldı vīrān

60. **bu:**

Kaside 3

Mısra: 48

Bu, işaret sıfatı.

Midhat-i zātını kādir degülem tahrīre
Oldı bu na't-ı şerīfuñde niçe biñ nokşān

61. **bu:**

Kaside 3

Mısra: 78

Bu, işaret sıfatı.

Ni'met-i luṭfuñı ümmīd iderdüm ben de
Bu kühen kāk-ı fenā içre çün oldum mihmān

62. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 30

Bu, işaret sıfatı.

Oldı sultān Muştafā 'adl ile dehre pādīşāh
Eyledüm bu güne tārīh-i cülusuñ ibtidā

63. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 36

Bu, işaret sıfatı.

Bendegānuñ devr-i 'adlūñde olupdur kām-yāb
Bu dil-i miḥnet-enīsüm kām-cüy olsa revā

64. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 56

Bu, işaret sıfatı.

Lala başkapu gulāmıdır biri ol bendenūñ
Görmemişdür mişlini ānuñ bu dehr-i bī-beqā

65. **bu:**

Kaside 6

Mısra: 33

Bu, işaret sıfatı.

Bu tengnā-yı dehrde çetr-i ümīdime
Haytū'ş-şu'ā-ı mekrümeti zer-ṭınāb olur

66. **bu:**

Kaside 6

Mısra: 41

Bu, işaret sıfatı.

Bu maṭla'-ı şafā-veri güş itse bāde-hār
Güyā ki nūş-kerde-i cām-ı şarāb olur

67. **bu:**

Kaside 7

Mısra: 3
Bu, işaret sıfatı.

Ümîd olur mı bu âyîne-i felek içre
Hele müşâhede olundu rûy-ı şādānî

68. bu:
Kaside 7
Mısra: 9
Bu, işaret sıfatı.

Bu şevk ile ele aldıkda kilik-i hoş-raşamı
Derûn-ı hâtıra geldi şafâ-yı rûhânî

69. bu:
Kaside 7
Mısra: 18
Bu, işaret sıfatı.

Vekîl-i māl-ı şehensâh-ı 'âlem-ârâdur
Bu resme olsa sezâ hâme menkabet-hânı

70. bu:
Kaside 8
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.

Bi-hamdillâh şeref virdi cihâna lutf-ı Yezdânî
Müsâ'id eyledi eltfâf-ı Hâk bu çerh-i gerdânî

71. bu:
Kaside 8
Mısra: 31
Bu, işaret sıfatı.

O deñlü bezl ider dürr-i güher bu bezm-i
'âlemde
Serâb eylerdi keff-i cûdı anuñ bañr ile kânı

72. bu:
Kaside 8
Mısra: 49
Bu, işaret sıfatı.

Eger gûş eylese bu mañla'ı meclisde mey-
nûşân
İderdi mest şahbâ gibi cümle ehl-i 'irfânı

73. bu:
Kaside 8
Mısra: 76
Bu, işaret sıfatı.

Hudâ efzûn ide 'ömrini 'izz ü hem sa'âdetle
Bu dehrûñ nitekim devr ide mihr-i pertev-
efşânı

74. bu:
Kaside 9
Mısra: 13
Bu, işaret sıfatı.

Yeter aña bu sa'âdet ki dâr-ı dünyâda
Süvâr ola aña çün böyle bir firîşte-nihâd

75. bu:
Kaside 9
Mısra: 19
Bu, işaret sıfatı.

Bu güne yazdılar elkâbı levh-i tahrîre
Müşîr-i eñham u destûr-ı Âşaf-isti'dâd

76. bu:
Kaside 9
Mısra: 36
Bu, işaret sıfatı.

Açıldı gönçe-i makşûdı herkesüñ ben de
Hezâr-veş bu gülistânda eyledüm feryâd

77. bu:
Kaside 9
Mısra: 40
Bu, işaret sıfatı.

Hezâr bendeleri buldı hayli neşv ü nemâ
'Aceb mi bâr-ver olsa bu günde nañl-i murâd

78. bu:
Kaside 9
Mısra: 46
Bu, işaret sıfatı.

Su'âl idüñ hele bir kerre var mı îrâdı
Ben eyledüm bu huşûşa hâlîfemi işhâd

79. bu:
Kaside 9
Mısra: 57
Bu, işaret sıfatı.

Niteki devr ide mihr ile meh bu eyvânı
Serîr-i 'izz ü sa'âdetde ola 'ömri ziyâd

80. bu:
Kaside 10
Mısra: 7
Bu, işaret sıfatı.

Degül bîhûde zârı bülbülün bu gülsitân içre
Hezârân itmede 'arz-ı mañabbet verd-i ra'nâya

81. bu:
Kaside 10

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Bu vakt-i nevbahārī ta'na-endāz olsa şāyeste
Yine zerrīn-kaḍeḥ bezm-i çemende cām-ı
mīnāya

82. bu:

Kaside 10

Mısra: 33

Bu, işaret sıfatı.

Bu demlerde gireydi destüme bahtum girībānı
Girerdüm 'arż-ı hāle dergeh-i paşa-yı dānāya

83. bu:

Kaside 10

Mısra: 35

Bu, işaret sıfatı.

Nice şekvāya āgāz itmeyem bu baht-ı nā-
mes'ūd
Beni itmedi mālīk ḥayf bir esb-i sebük-pāya

84. bu:

Kaside 10

Mısra: 48

Bu, işaret sıfatı.

İcāre-i tavīleyle virilse rağbet itmezler
Kim alur bu müşābih ḥāne-i meşrūta-āsāya

85. bu:

Lugaz 1

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Kim tokunsa cisminde efgān ider
Ac u tok bu 'ālemi seyrān ider

86. bu:

Lugaz 7

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

Gāhice bu 'ālemi seyrān ider
Gāh cāy-ı mühmeli eyler maḥar

87. bu:

Lugaz 7

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Kim bu rāzı eyler ise āşikār
Rütbe-i 'ālī vire Perverdigār

88. bu:

Lugaz 8

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Dü-zebāndur dehānı birdür anuñ
Lāzımından durur bu dünyānuñ

89. bu:

Lugaz 14

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Kim şorarsa bu rāz-ı mektümü
Ola yüz beş 'adedle ma'lümü

90. bu:

Lugaz 16

Mısra: 12

Bu, işaret sıfatı.

Ẓāhir olmazdı gerçi her demde
Geçinür bu riyāz-ı 'alemdede

91. bu:

Lugaz 17

Mısra: 18

Bu, işaret sıfatı.

Gāh emri muḥarrer olur anuñ
Elzemidür bu dār-ı dünyānuñ

92. bu:

Matla 12

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Şekve itme şabr kıl senden gider bu derd-i
renc
Ey gönül meşhūrdur Eş-şabru miftāḥu'l-ferec

93. bu:

Matla 16

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Bir devā eyle tabībüm dil-i bīmāra meded
Şerbet-i la'l-i lebūndür bu dile çāre meded

94. bu:

Matla 29

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Meyli bu dilūñ şem'-i ruḥ-ı dilbere düşmüş
Pervāne gibi şevk ile āteşlere düşmüş

95. bu:

Matla 31

Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.

La'l-i nābuñdur senūñ cām-ı muşaffādan ğaraż
Vuşlatuñdur ey perī bu 'aşk u sevdādan ğaraż

96. bu:
Matla 44
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.

Cāhına mağrūr olma gūyiyā bir destmāl
Pendūmi gūş eyle bu naķş-ı cihāndan örnek al

97. bu:
Matla 46
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.

Görmedi neydüğünü cām-ı meserret-encām
Olmadı bu dil-i miñnet-zedemüz nā'il-i kām

98. bu:
Rübai 11
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.

Düşnāmi-i āzār ile güftār eyler
Telhī-i sitem bu dil-i nāçāra lezīz

99. bu:
Rübai 13
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.

İñletme dili cevır ile mānend-i rebāb
Bu resm-i cefā cihānda kñnūnuñ olur

100. bu:
Rübai 17
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.

İtdi bu gönül vuşlat-ı dildāra heves
Bīhūde yere eyledi bu kāra heves

101. bu:
Rübai 17
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.

İtdi bu gönül vuşlat-ı dildāra heves
Bīhūde yere eyledi bu kāra heves

102. bu:
Rübai 27
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.

Bu dehrde ey dil geh perīşān olduk
Gāhice dañi mażhar-ı ihsān olduk

103. bu:
Rübai 34
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.

Nār-ı ğam ile aħker-i sūzende olur
Her katre ki rīzān ola bu çeşmünden

104. bu:
Tahmis 3
Mısra: 13
Bu, işaret sıfatı.

Şanma bu neş'e-fezā olan şafāñı bilmedüm
Çekmeyince neşve-i mu'ciz-nümāñı
bilmedüm

105. bu:
Tarih 2
Mısra: 6
Bu, işaret sıfatı.

Bilbedāhe görüp didüm tārīh
Cānfezādur güzel bu hāne-i pāk

106. bu:
Tarih 3
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.

Teşnegāna oldı gūyā māye-i āb-ı hayāt
Rūh-baħş olsa sezā bu mā'-i pāk-i dil-gūşā

107. bu:
Tarih 5
Mısra: 3
Bu, işaret sıfatı.

Dil-gūşā bu çeşme-i āb-ı revān
Eyledi 'atşāñı sīrāb-ı şafā

108. bu:
Tarih 5
Mısra: 7
Bu, işaret sıfatı.

Bu çemen-şuffeyle bu cāy-ı laţīf
Zevk-baħş olur derūna dā'imā

109. bu:
Tarih 5
Mısra: 7
Bu, işaret sıfatı.

Bu çemen-şuffeyle bu cāy-ı laṭīf
Zevk-baḥş olur derūna dā'imā

110. **bu:**

Tarih 5

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Mürtefi'dür ol kadar bu cāy-ı pāk
Bunda cem' olmuş güzel āb u hevā

111. **bu:**

Tarih 5

Mısra: 15

Bu, işaret sıfatı.

Eyledi ihyā bu cāy-ı dilkeşi
Pek güzel oldu maḥallinde binā

112. **bu:**

Tarih 6

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Oldı bu vech ile tārīhi anuñ
Māhı mestür eyledi ebr-i siyāh

113. **bu:-up**

Tarih 8

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Haṭ-āverde olup bu resm ile Feyzī didüm tārīḥ
Cemālūñ Ka'besi oldu siyeh şāl ile pūşide

114. **bu:**

Tarih 13

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Nice yıl devr ide bu çerḥ-i felek gelmeye hiç
Mişli bir daḥi anuñ dehr-i ḥarāb-ābāda

115. **bu:**

Tarih 14

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Bu dehr-i köhnede ol nīk-nāmı eyledi taḥşīl
Cihān-ı bī-beḳāda ḥük-m-i şer'i eyleyüp icrā

116. **bu:**

Tarih 14

Mısra: 23

Bu, işaret sıfatı.

Ğaraż medḥ-i şerīfūñdür bu eş'ār-ı dürer-bāra
Degül kaşdum bir iki beyt ile aḥvālūmi imlā

117. **bu:**

Tarih 15

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Görmedüm mişlini bu 'ālemde
Cāy-gāh-ı laṭīf-i bihemtā

118. **bu:**

Tarih 15

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Bilbedāhe dinildi tārīhi
Bī-bedeldür bu ḥāne cāy-ı şafā

119. **bu:**

Tarih 16

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Didüm tekmīlini seyr eyleyince Feyziyā tārīḥ
Güzel ḥammām rūşen cāy-gāh-ı cānfezādur bu

120. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Düşdi bu itmāmına Feyzī didüm tārīḥini
Bu güzel ḥammām rūşen cāy-gāh-ı dil-güşā

121. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Ḥabbezā cāy-ı müferriḥ bī-bedel ḥammām-ı
pāk
Menzil-i dilkeş güzel bu rūḥ-baḥş-ı cānfezā

122. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Düşdi bu itmāmına Feyzī didüm tārīḥini
Bu güzel ḥammām rūşen cāy-gāh-ı dil-güşā

123. **bu:**

Tarih 18

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Ḥabbezā āb-ı ḥayāt-efzā güzel 'ayn-ı laṭīf
Oldı bu 'ayn-ı şafā-efzā maḥallinde binā

124. **bu:**

Tarih 19

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Nedür bu gerdiş-i bîdād çerh-ı sifle-perverden
Ola bir ehl-i dil hâlvat-nişîn-i 'âlem-i 'uqbâ

125. **bu:**

Tarih 19

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Bu 'âlem berzahından 'âzîm-i dâr-ı 'adem oldu
Nigâhî Muştafâ Efendi gibi bir ehl-i dil hayfâ

126. **bu:**

Tarih 20

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Harâb-âbâd-ı dehri gördi kim ta'mîre imkân
yok
Harâb-ender-harâb olmakda çün bu 'âlem-i
dünyâ

127. **bu:**

Tarih 24

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Tamâm oldu binâsı çün bu 'ayn-ı hâlet-efzânuñ
Anuñ her kaşresi dil-teşneye bir özge 'âlemdür

128. **bu:**

Tarih 24

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Güzel âb-ı muşaffâ nûş idüp Feyzî didüm târîh
Bedîd oldu bu mâ'-i dil-güşâdur 'ayn-ı
Zemzemdür

129. **bu:**

Tarih 25

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Şâhibine sa'd ola bu cây-ı pāk
Ola devletle mu'ammer dâ'imâ

130. **bu:**

Tarih 27

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Bî-bedel bu çeşme-i pākîzeyi kıldı eşer
Ecrini ihsân ide anuñ Cenâb-ı Kibriyâ

131. **bu:**

Tarih 27

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

Âhîretde âb-ı Kevşerle dehânın ter ider
Ola bu 'ayn-ı hayât-efzâsı makbûl-i Hudâ

132. **bu:**

Tarih 27

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Hâtîf-i kudsî didi bu vech ile târîhini
Mâ'-ı pāk-i dilkeş-i 'ayn-ı hayât-ı cânfezâ

133. **bu:**

Tarih 28

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Görüp itmâmını anuñ didi târîhini hâtîf
Bu 'ayn-ı cânfezâdur nûş idüñ âb-ı muşaffâyı

134. **bu:**

Tarih 29

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Hâbbezâ menzil-i ferah-güster
Seyr idüp Feyziyâ bu 'abd-i za'îf

135. **bu:**

Tarih 29

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Görüp itmâmını didüm târîh
Dil-güşâdur bu kaşr-ı pāk-i laîf

136. **bu:**

Tarih 32

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

Bu sebîlden nûş iden dil-teşneler
Eylemez 'ayn-ı'l-hayâta iltifât

137. **bu:**

Tarih 32

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

Feyziyâ itmâmına târîhdür
Bu sebîlden nûş kıl mâ'u'l-hayât

138. **bu:**

Tarih 33

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Ḥamdülillāh kıldı ihyā bu maḳām-ı dilkeşi
Ya'ni Sultān Muştāfā ol gāzi-i kişver-güşā

139. **bu:**

Tarih 33

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Rūḥ-ı pāk-i Ḥācī Bektāş-ı Veliden feyz alur
Olsa bu cāy-ı şafā-güster tarab-efzā sezā

140. **bu:**

Tarih 33

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

Düşdi bu vech ile tārīḥin didi hātif anuñ
Otuz üçünci bölük zībā maḳām-ı dil-güşā

141. **bu:**

Tarih 36

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Mevlevīḥāneyi ihyā kıldı bu mā' -i laṭīf
Şāhibü'l-hayra vire ecrin Ḥudā-yı Müste'ān

142. **bu:**

Tarih 36

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Rūḥ-ı Mevlānā içün bu āb-ı pāk-i dil-güşā
Oldı cārī şād olur nüş eyleyen dil-teşnegān

143. **bu:**

Tarih 36

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

Seyr idüp bir teşne tārīḥin didi Feyzī anuñ
Nüş idüñ bu mā' -i pākīze güzel şādü'r-revān

144. **bu:**

Tarih 37

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

Düşdi bu vech ile Feyzī fevtine tārīḥ anuñ
Oğu rūḥına Muḥammed Āhenīnün Fātiḥa

145. **bu:**

Tarih 39

Mısra: 21

Bu, işaret sıfatı.

Çāre-sāz ol bu dil-i miḥnetkeş-i ğam-pervere
Geşt ider bu 'ālemi ḥaylī zamāndur serseri

146. **bu:**

Tarih 39

Mısra: 22

Bu, işaret sıfatı.

Çāre-sāz ol bu dil-i miḥnetkeş-i ğam-pervere
Geşt ider bu 'ālemi ḥaylī zamāndur serseri

147. **bu:**

Tarih 45

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Mişli yokdur bu dār-ı dünyāda
Şāhibine mübārek ide Ḥudā

148. **bu:**

Tarih 46

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Şāhibü'l-hayra vire ecrini Feyyāz-ı Ezel
Ḥabbezā kıldı maḥallinde bu ābı icrā

149. **bu:**

Tarih 49

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Ḥaḳ ecrini iḥsān ide bu ḥayr-ı cemīlūñ
Sīrāb-ı şafā eyledi hep şeyḥ ile şābı

150. **bu:**

Tarih 49

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

Yapdı pederi rūḥına bu 'ayn-ı ḥayātı
Her kim içe yād eylemeye baḥr-ı serābı

151. **bu:**

Tarih 49

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

Bir teşne gelüp hātif-i kudsī didi tārīḥ
Rūḥ-ı Ḥüseyin şād ola nüş eyle bu ābı

152. **bu:**

Tarih 52

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

Du‘ā ile didi ahbāb şād olup tārīh
Hādīcenüñ bu cihānda kudūmı ola sa‘īd

153. **bu:**
Tarih 55
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.

Habbezā çeşme-i pākīze zihī āb-ı laṭīf
Oldı bā‘iş bu güzel çeşmeye bir nīgū zāt

154. **bu:**
Tarih 55
Mısra: 5
Bu, işaret sıfatı.

Seyr idüp bu eşeri Feyzi didüm tārīhin
Bī-bedel çeşme-i pākīze budur ma‘-i hayāt

155. **bu:**
Tarih 56
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.

Hak kıldı dehre pādīşāh ‘izz ile sulṭān Aḥmedi
Devletle sulṭān Aḥmed oldı bu cihāna pādīşāh

156. **bu:**
Tarih 61
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.

Habbezā bu ‘ayn-ı pāk-i bī-bedel
Mā‘-i tesnīm-i laṭīf ü cānfezā

157. **bu:**
Tarih 66
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.

Menba‘-ı āb-ı hayāt-ı bī-bedel bu ‘ayn-ı pāk
Kıldı bu hayrı mu‘ammer ola bir zāt-ı şerīf

158. **bu:**
Tarih 66
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.

Menba‘-ı āb-ı hayāt-ı bī-bedel bu ‘ayn-ı pāk
Kıldı bu hayrı mu‘ammer ola bir zāt-ı şerīf

159. **bu:**
Tarih 66
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.

Güş idince teşnegān Feyzī didi tārīhini
‘Aynıdur ‘ayn-ı hayātuñ bu güzel āb-ı laṭīf

160. **bu:**
Tarih 68
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.

Bula ecrin kıldı bu ‘aynı binā
Fisebīlillāh bir pākīze zāt

161. **bu:**
Tarih 71
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.

Ola tā haşre dek zīnet-fezā-yı gülşen-i devlet
Şeref-baḥş oldı ḥaḳḳā bu güzel gonca leṭāfetle

162. **bu:**
Tarih 72
Mısra: 12
Bu, işaret sıfatı.

Mu‘ammer ide Mevlā şāhibiyle dār-ı dünyāda
Bu ḥāne görmeye āsīb-i cevri-i çerḥ-i gaddārı

163. **bu:**
Tarih 72
Mısra: 18
Bu, işaret sıfatı.

Didüm itmāmını seyr eyleyince Feyziyā tārīh
Bu beyt-i cānfezāyı saña mes‘ūd eyleye Bārī

164. **bu:**
Tarih 73
Mısra: 12
Bu, işaret sıfatı.

Zevk-baḥşā olur kulūba hemān
Bī-bedeldür bu cāy-gāh-ı şafā

165. **bu:**
Tarih 74
Mısra: 7
Bu, işaret sıfatı.

Bu beyti bī-bedeldür qalbūme ilhām olup güyā
İki tārīh oldı Feyziyā mevlidine anuñ

166. **bu:**
Tarih 75
Mısra: 14
Bu, işaret sıfatı.

Vücūd-ı pākini hıfz eyleye Mevlā ḥaṭālardan
Nice devr ide mişlin görmeye bu çerḥ-i sergerdān

167. **bu:**

Tarih 75

Mısra: 18

Bu, işaret sıfatı.

İki destüm du‘āya kaldırıup Feyzî didüm târîh
Kudümün kıldı İbrâhîm Beg bu ‘âlemi şādân

168. **bu:**

Tarih 78

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Bilbedâhe didüm itmâmına Feyzî târîh
Dil-güşâ sâhil-i deryâda bu beyt-i zîbâ

169. **bu:**

Tarih 81

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

Rûh-bağşâdur hemân âb-ı muşaffâ-yı laîf
Oldı bu ‘ayn-ı hayât-efzâ mahallinde binâ

170. **bu:**

Tarih 81

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Seyr idüp itmâmını Feyzî didüm târîhini
‘Ayn-ı dilkeş bu güzel âb-ı hayât-ı cânfezâ

171. **bu:**

Tarih 83

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Hişâr-ı Rûmilinde hayli demdür münzevî oldı
Bu cây-ı dil-güşâya meyl-i tām itmiş idi haqqâ

172. **bu:**

Tarih 84

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Anuñ mir‘ât-ı kalbi gerd-i gamdan ola âsüde
Ziyâ virdükçe dehre rûz u şeb bu şem‘-i mihr
ü mäh

173. **bu:**

Tarih 86

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

Zevâle irmeye mihr-i cemâli tâbdâr olsun
Cihâna nûr-bağş olduğda bu mihr-i mücellâ da

174. **bu:**

Tarih 86

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Tefekkür eyler iken düşdi bir târîh ey Feyzî
Mu‘ammer ola yâ Rab Muştafâ bu dâr-ı
dünyâda

175. **bu:**

Tarih 90

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Şâhibü’l-hayra Hudâ ihsân ider ecr-i cezîl
Fisebîlillâh yapup bu ‘ayn-ı bir nîgû sıfat

176. **bu:**

Tarih 90

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Geldi bir dil-teşne târîhin didi Feyzî anuñ
Nüş idüñ bu ‘ayn-ı Zemzemden zihî âb-ı hayât

177. **bu:**

Tarih 92

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Kurtuluş yokdur ecelden bî-bekâdur bu cihân
‘Azm ider ‘uqbâya elbette gedâ vü pâdişâh

178. **bu:**

Tarih 16

Mısra: 2

İşaret zamiri (hamam).

Zihî hammâm-ı ‘âlî mişli yokdur dâr-ı
dünyâda

Müferrih bî-bedel râhat-resân u dil-güşâdur bu

179. **bu:**

Gazel 3

Mısra: 5

Bu, işaret zamiri.

Dâhil itme zâhidi bu meclis-i ‘irfândur
Sâkiyâ dünyâda hiç bîgâne olmaz âşinâ

180. **budur:-dur**

Gazel 29

Mısra: 1

Bu, işaret zamiri.

Devr eyle sâki sâgarı zîbâ-reviş budur
Ey rind-i meykeşân-ı cihân Cem-meniş budur

181. **budur:-dur**

Gazel 29

Mısra: 2

Bu, işaret zamiri.

Devr eyle sâki sâgarı zîbâ-reviş budur
Ey rind-i meykeşân-ı cihân Cem-meniş budur

182. **budur:-dur**

Gazel 29

Mısra: 4

Bu, işaret zamiri.

Kālâ-yı vaşl-ı yâri alur naqd-i cân ile
Sûk-ı belâda ‘aşîka dâd u dihiş budur

183. **budur:-dur**

Gazel 29

Mısra: 6

Bu, işaret zamiri.

Her bir nazarda şüret-i hicrân bedîd olur
Mir’ât-ı rûy-ı yâre göre gösteriş budur

184. **budur:-dur**

Gazel 29

Mısra: 8

Bu, işaret zamiri.

Seyr eyle oldı her müje bir naḥl-ı ergavân
Ḥûn-ı cigerle eyledigüm perveriş budur

185. **budur:-dur**

Gazel 29

Mısra: 10

Bu, işaret zamiri.

Âmâde eyle cismüñi Feyzî o mehveşe
Sertîz-i gamze serv-i ḥırâmân geliş budur

186. **bu:**

Gazel 105

Mısra: 1

Bu, işaret zamiri.

Derûnum ceyş-i gam âzürde itmez bezm-i
meydür bu
Keder-fersâ-yı kalb-i meykeşândur özge
şeydür bu

187. **bu:**

Gazel 105

Mısra: 2

Bu, işaret zamiri.

Derûnum ceyş-i gam âzürde itmez bezm-i
meydür bu

Keder-fersâ-yı kalb-i meykeşândur özge
şeydür bu

188. **bu:**

Gazel 105

Mısra: 4

Bu, işaret zamiri.

Devâ-yı derd-i serdûr büyü ta‘îr-i demâg eyler
‘Aceb mi düşmese cām-ı mey elden vaqt-i
deydür bu

189. **bu:**

Gazel 105

Mısra: 6

Bu, işaret zamiri.

Ne mümkün beñzemek la‘l-i leb-i dildāra ey
sākî
Değişmem kaçresin yâkût-ı rummāniden eydür
bu

190. **bu:**

Gazel 105

Mısra: 8

Bu, işaret zamiri.

Nice inkâr ider zâhid şarâb-ı zevk-i cân-
baḥşuñ
Furûğ-efrûz-ı zîb-i meclis-i Dārâ vü Keydür
bu

191. **bu:**

Gazel 105

Mısra: 10

Bu, işaret zamiri.

Sezâdur sînemi muşt ile ursam nâle eylerken
Müretteb meclis-i dildāra Feyzî deff ü neydür
bu

192. **bu:**

Kaside 9

Mısra: 48

Bu, işaret zamiri.

Bir eyü manşib ile ben çerâğ-ı ḥâşuñ olup
Ümîd bu diyeler müjdeler mübârek-bād

193. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 54

Bu, işaret zamiri.

Vücûduñ hıfz ide Mevlâ mu‘ammer eyleye
dâ‘im
Recâmuz bu Cenâb-ı Ḥâzret-i Bārî Ta‘âlāya

194. **bunuñ:-n, -uñ**

Kaside 10

Mısra: **40**

Bu, işaret zamiri.

Aña nisbet gedānuñ bārgiri fīl-hey'etdür
Kemāl-i za'f ile mişli bunuñ gelmedi dünyāya

195. **bunı:-n, -ı**

Lugaz 6

Mısra: **9**

Bu, işaret zamiri.

Kim bunı bī-şübhe hāl eylerse hem
Görmeye kalbi anuñ gerd-i elem

196. **bunı:-n, -ı**

Lugaz 8

Mısra: **9**

Bu, işaret zamiri.

Bunı bī-şübhe hāl iden kāmīl
Pāk bir hil'ate ola nā'il

197. **bunı:-n, -ı**

Lugaz 15

Mısra: **11**

Bu, işaret zamiri.

Hāl iden bunı merdüm-i dānā
'Ömrin efzūn ide cenāb-ı Hūdā

198. **bu:**

Tarih 27

Mısra: **6**

Bu, işaret zamiri.

Nüş iden dil-teşneler bulur hayāt-ı cāvidān
Dir gören 'aynū'l-hayātuñ 'aynıdur bu gūyiyā

199. **budur:-dur**

Tarih 55

Mısra: **6**

Bu, işaret zamiri.

Seyr idüp bu eşeri Feyzi didüm tārīhin
Bī-bedel çeşme-i pākīze budur ma'-i hayāt

bu demde:

1. **bu demde:-de**

Kaside 6

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Şimdi, şu anda.

Her kim bu demde mā'il-i şahbā-yı nāb olur
Yād eyler ise cām-ı meyî neşve-yāb olur

bu deñlü:

1. **bu deñlü:**

Gazel 93

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Bu denli, bu kadar, bu kadar çok.

Bu deñlü zaḥm-nāk olmuş gönül ümmīd-i vaşl
eyler

Nedendür 'āşıkuñ ey mährü cevre sezā bilsem

bu gūne:

1. **bu gūne:**

Tarih 20

Mısra: **11**

Kelime Tipi: -

Bu tarz, bu çeşit.

Didüm fevtine Feyzī de düşüp bu gūne tārīhin
Ola Mūsā Efendīnūñ maḳāmı Cennet-i a'lā

bu kadar:

1. **bu kadar:**

Kaside 4

Mısra: **15**

Kelime Tipi: -

Bu kadar.

Ne kalem tā bu kadar midḥate şāyān olsa
Ki alur destine ol menba'-ı eltāf u zekā

bu resme:

1. **bu resme:**

Tarih 30

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu şekilde, böylece.

Çıkup bir bende didi Feyziyā bu resme tārīhin
Rikāb kâ'im-maḳāmı oldu 'izz ile Ḥasan Paşa

bū-'alī-fehm:

1. **bū-'alī-fehm:**

Kaside 4

Mısra: **22**

İbn-i Sina anlayışlı.

Mültecā-yı zu'afā melce-i erbāb-ı niyāz
Bū-'Alī-fehm Aristō-meniş ü Fazl-ı Hūdā

būkā:

1. **bükāmuзі**:-muz, -ı**Gazel 119**

Mısra: 6

Ağlama, giryе.

Böyle kalursa ğark ola nüh zevrak-ı felek
Tufān-ı mevc-ḥız iderüz biz bükāmuзі

bükā it-:1. **bükā itse**:-se**Rübai 2**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

‘Āşık ğam-ı ‘aşk-ı yār ile itse bükā
Şad-mevce-i tufān olurdı peydā

bul-:1. **bulursa**:-ur, -sa**Kaside 7**

Mısra: 58

Ermek, ulaşmak.

Revāc buldı metā‘-ı hüner zamānuḥda
Bulursa şimdi bulur ehl-i dil de sāmānı

2. **bulunca**:-unca**Tahmis 1**

Mısra: 28

Bulmak, rast gelmek, denk gelmek.

Ziyā-ver nūr-ı nazmuḥla olup şem‘-i hüner
Şubḥı
Bulunca Feyzi-veş şā‘ir felek de çok döner
Şubḥı

3. **bulmadum**:-ma, -du, -m**Matla 27**

Mısra: 1

Arayıp bulmak.

Bulmadum ḥayfā dil-i miḥnetkeşe feryād-res
Kimse güş itmez fiğānum çıksa mānend-i
ceres

bü’l-‘aceb:1. **bü’l-‘aceb:****Lugaz 17**

Mısra: 21

Çok şaşırtıcı, çok garip.

Bü’l-‘aceb gāh olur muḥaşşıl-ı māl
Gāh emrine eyler isti‘cāl

bülbül:1. **bülbül:****Gazel 70**

Mısra: 5

Bülbül. İl aşığım gönli.

İtme riyāz-ı dehrde bülbül gibi fiğān
Ey dil olur mı verd-i ruh-ı yāra ḥār ḥaṭ

2. **bülbülü**:-i**Gazel 15**

Mısra: 7

Bülbül.

Vişāle bülbülü şayeste kılmaduñ ey gül
Ḥazān irişmege āh-ı hezārdur bā‘is

3. **bülbüller**:-ler**Gazel 48**

Mısra: 8

Bülbül.

Gülşen-i ḥüsünde feryād eylesün ‘uşşāk-ı zār
Çün ider gülşende bülbüller nevā nevrūzdu

4. **bülbül:****Gazel 67**

Mısra: 8

Bülbül.

Gülistān-ı cihān içre fiğān eyler hezār-āsā
Gönül bülbül gibi bir dilber-i gülrüya
varmışmış

5. **bülbül-āsā**:-āsā**Kaside 4**

Mısra: 28

Bülbül.

Zāga ger vakt-i şitā lutfuñ ola şayeste
Bülbül-āsā ide ol nağme-i āheng-nevā

6. **bülbüldür**:-dür**Kaside 8**

Mısra: 20

Bülbül.

Cihānda nāle eyler kimse yokdur devr-i
lutfuñda
İden bülbüldür ancak verd için bñhüde efgānı

7. **bülbülün**:-ün**Kaside 10**

Mısra: 7

Bülbül.

Degül bîhûde zârı bülbülün bu gülsitân içre
Hezârân itmede 'arz-ı maḥabbet verd-i ra'nâya

8. bülbül:

Tarih 75

Mısra: 6

Bülbül.

Zamân-ı devletinde kimse yok feryâd u âh
eyler
Gülistânda meger bülbül ide güller için efgân

9. bülbül:

Tahmis 2

Mısra: 5

Bülbül. İl âşık.

Güline bülbül idük şem'ine pervâne idük
Oldı dil cām-ı mey-i vuşlat-i yâra şâyân

bülbül ü pervâne-veş:

1. bülbül ü pervâne-veş:

Gazel 83

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bülbül ve pervane (âşık).

Şem'-i ruḥsârûñ ḥayâl eyler gehî verd-i ruḥuñ
Bülbül ü pervâne-veş nālân u sūzân görmedük

bülbül-i bî-şavt-ı ḥazân-dîde:

1. bülbül-i bî-şavt-ı ḥazân-dîde:

Kaside 4

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Solmuş sessiz bülbül.

Benem ol bülbül-i bî-şavt-ı ḥazân-dîde henüz
Benem ol gönçe-i pejmürde-i gülzâr-ı fenâ

bülbül-i dil:

1. bülbül-i dil:

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül bülbülü. İl âşık.

Rûy-ı dilber 'âlemi pervâne-veş sūzân ider
Bülbül-i dil verd-i rûyuñ yâd idüp efgân ider

2. bülbül-i dil:

Gazel 34

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül bülbülü. İl âşık.

Ḥayâl-i verd-i ruḥsârûñla cānâ ḥayli demdür
kim

Miyân-ı gülsitânda bülbül-i dil güft-gü eyler

bülbül-i gülşen-i idrāk:

1. bülbül-i gülşen-i idrāk:

Gazel 23

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Idrak (gül) bahçesinin bülbülü.

Nâle kıl Feyzi ruḥ-ı dilber için küçe-i yâr
Bülbül-i gülşen-i idrāk olacak yerlerdür

bülbül-i nālân:

1. bülbül-i nālân:

Gazel 101

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül (ağlayan âşık bağlamında).

Verd-i cemâl-i yâr için efgân ider müdâm
'Âşıkıların bülbül-i nālân şanur gören

bülbül-i nālânıyuz:

1. bülbül-i nālânıyuz:-ı, -y, -uz

Tahmis 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen bülbül. İl âşık.

Bülbül-i nālânıyuz ol gülsitân-ı behcetün
Vaşluñı eyle sezâ sen 'âşık-ı ğam-pervere

bülbül-i nālānuñam:

1. bülbül-i nālānuñam:-uñ, -am

Gazel 80

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül. || Âşık.

Meyyâl-i verd-i rûyuñ olup gülsitânda
Ḥâtır-şikest bülbül-i nālānuñam senüñ

bülbül-i nevbahârdur:

1. bülbül-i nevbahârdur:-dur

Kaside 2

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

İlkbaharın bülbülü (şairin kalemi bağlamında).

Midḥat-i gülsitân-ı pâkinde
Bülbül-i nevbahârdur kalemüm

bülbül-i nevbahâr-ı ma' nîdür:

1. **bülbül-i nevbahâr-ı ma' nîdür:-dür**
Gazel 47
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
*Mana baharının bülbülü (kalem
bağlamında).*

Ḥāmemüz nağmekâr-ı ma' nîdür
Bülbül-i nevbahâr-ı ma' nîdür

bülend:

1. **bülend:**
Lugaz 16
Mısra: 8
Uzun, yüksek, yüce.

Mihr-i raḥşân gibi cihâna pesend
Bosnevî dirdüm olsa ḳaddi bülend

bulun-:

1. **bulunmaz:-maz**
Gazel 123
Mısra: 4
Bulunmak, var olmak.

Hezâr-ı dil daḥi âzürde-sâz-ı hâr-ı elem
O verd-i tâzede bûy-ı vefâ bulunmaz mı

2. **bulunmaz:-maz**
Gazel 123
Mısra: 8
Bulunmak, var olmak.

İrer mi sâhil-i maḳşûda dest-i ümmîdüm
Yem-i firâḳda bir âşinâ bulunmaz mı

3. **bulunmaz:-maz**
Gazel 123
Mısra: 10
Bulunmak, var olmak.

Ḥumâr-ı hecr ile pür-sûzdur derûn Feyzî
Şarâb-ı la'l-i leb-i dilrübâ bulunmaz mı

bunda:

1. **bunda:**
Tarih 5
Mısra: 10
Burada, bu yerde.

Mürtefi'dür ol ḳadar bu cāy-ı pāk
Bunda cem' olmuş güzel âb u hevâ

bunuñ gibi:

1. **bunuñ gibi:**
Tarih 40
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Buna benzer, bu tarz, böylesi.

Ḥabbezâ ḥâne-i zîbende zihî cāy-ı laṭîf
Görmedüm 'âlem-i dünyâda bunuñ gibi binâ

bünyâd eyle-:

1. **bünyâd eyledi:-di**
Tarih 81
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
İnşa etmek, yapmak.

Yeñiden bir çeşme-i pākîze bünyâd eyledi
Böyle bir ḥayra muvaffaḳ eyledi anı Ḥudâ

bünyâd id-:

1. **bünyâd idüp:-üp**
Tarih 32
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
İnşa etmek, yapmak.

Bir sebîl-i dil-güşâ bünyâd idüp
Ol kerîm-i kām-ver nîgü-şîfât

bünyâdını ḳıl-:

1. **bünyâdını ḳıldı:-dı**
Tarih 4
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Temel atmak, inşa etmek.

Şāhibine 'izz ü devletle ola dâ'im sa'îd
Yümn ile bünyâdını çün ḳıldı ol pākîze- zât

bünyân:

1. **bünyânı:-ı**
Kaside 7
Mısra: 52
Yapı, bina.

Şikeste-beste yapılmakda ḥâne-i ümmîd
Kemâl-i luṭf ile muḥkem olurdu bünyânı

burc-ı devletden:**1. burc-ı devletden:-den****Tarih 21**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mutluluk, saadet burcu.

Hamdülillāh burc-ı devletden yine bir āfitāb
‘Āleme pertev şalup hırşīd-veş bī-iştibāh

2. burc-ı devletden:-den**Tarih 39**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk, saadet burcu.

Hamdülillāh Hāzret-i Perverdigār-ı Lāyezāl
Burc-ı devletden fūrūzān kıldı mihr-i hāveri

burc-ı leṭāfetden:**1. burc-ı leṭāfetden:-den****Tarih 30**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzellik, incelik burcu.

Nümāyān oldı nūrefşān olup burc-ı leṭāfetden
Cihāna pertev-efzā oldı bir mihr-i cihān-ārā

burc-ı mu‘allāda:**1. burc-ı mu‘allāda:-da****Tarih 86**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüksek burc, yücelik burcu.

Vücūda geldi bir maḥdūmı Mektūbī
Efendinūñ
Fūrūzān güyiyā hırşīddür burc-ı mu‘allāda

burc-ı rif‘ātde:**1. burc-ı rif‘ātde:-de****Tarih 51**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yücelik burcu.

Münevvver eyledi dünyāyı nūr-ı pertev-efzādūr
Yine ehl-i dilūñ necm-i ümīdi burc-ı rif‘ātde

2. burc-ı rif‘ātde:-de**Tarih 54**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yücelik burcu.

Burc-ı rif‘ātde ṭulū‘ eyledi bir necm-i sa‘īd
Virdi hırşīd gibi ‘ālem-i dünyāya ziyā

3. burc-ı rif‘ātde:-den**Tarih 63**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yücelik burcu.

Oldı zāhir yine elṭāf-ı Cenāb-ı Kibriyā
Burc-ı rif‘ātde hüveydā kıldı mihr-i hāveri

4. burc-ı rif‘ātde:-den**Tarih 34**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yücelik burcu.

Gelicek maḥdūm-ı pāki ‘āleme zann itdiler
Burc-ı rif‘ātde nümāyān oldı mihr-i tābnāk

burc-ı şerefden:**1. burc-ı şerefden:-den****Tarih 56**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şeref burcu.

Luṭf eyleyüp Bārī Hūdā kullarına kıldı ‘aṭā
Burc-ı şerefden güyiyā oldı ‘ayān bir reşk-i māh

2. burc-ı şerefden:-den**Kaside 8**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Şeref burcu (mutluluk zamanı, baht
açıklığı bağlamında). İl bir yıldızın bulunduğu
en yüksek nokta.*

Cihān bağına pertev-efken oldı āfitāb-āsā
Ṭulū‘ itdi yine burc-ı şerefden māh-ı raḥşānī

bürhān:**1. bürhāndur:-dur****Gazel 126**

Mısra: 10

Delil, ispat (Mevlevi seması).

Devr idenler Feyziyā eylerdi işbāt-ı vücūd
Müdde‘ā-yı ‘aşka bürhāndur semā‘-ı Mevlevī

büriyā:

1. **būriyāsı:-s, -ı****Gazel 76**

Mısra: 6

Hasır. İl riya kokusu (içinde riyakarlık barındırmak bağlamında).

Āzāde idi kayd-ı cihāndan o merd-i pāk
Dār-ı fenāya başı ide bir būriyāsı yok

būs:1. **būsuñ:-uñ****Gazel 28**

Mısra: 9

Öpme, öpüş.

Kimi vaşluñ ümīdinde kimi būsuñ recā eyler
Senüñ Feyzī gibi bir 'āşık-ı bī-'illetüñ kimdür

būs eyle:-1. **būs eylemem:-me, -m****Gazel 119**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Öpmek.

Būs eylemem 'izārını ben vaşluñ isterem
Zīrā bu nānpāre bozar iştiḥāmuza

būs id:-1. **būs iderken:-er, -ken****Gazel 113**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Öpmek.

Būs iderken leblerin şāyeste-i vaşl eylese
'Āşık-ı zāra olur iḥsān iḥsān üstine

būse:1. **būsenüñ:-nüñ****Tarih 58**

Mısra: 8

Öpme, öpücük.

Ḥaṭṭuñı şemm iderek būseler alur 'uşşāk
Būsenüñ yoluna ḥaṭṭuñ çekemez sedd-i sedīd

būseler al:-1. **būseler alur:-ur****Tarih 58**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Öpücük almak, öpmek.

Ḥaṭṭuñı şemm iderek būseler alur 'uşşāk
Būsenüñ yoluna ḥaṭṭuñ çekemez sedd-i sedīd

būs-ı ruh-ı yāra:1. **būs-ı ruh-ı yāra:-a****Matla 25**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağından öpme.

İtdi āşüfte gönül būs-ı ruh-ı yāra heves
Kıldı pervāne gibi şem'-i şerer-bāra heves

büt-i gül'izār-ı ma'nīdür:1. **büt-i gül'izār-ı ma'nīdür:-dür****Gazel 47**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mana bahçesinin putu (şirdeki güzel sevgili bağlamında).

Hüsn-i ta'bīr-i şīve-i nazmum
Bir büt-i gül'izār-ı ma'nīdür

büt-i meh-ṭal'atı:1. **büt-i meh-ṭal'atı:-ı****Gazel 37**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ay yüzü put II sevgili.

Severdüm ol büt-i meh-ṭal'atı elümde degül
Gönül didükleri bir yādigāra ḳalmışdur

būy-baḥşā-yı kerem:1. **būy-baḥşā-yı kerem:****Tarih 39**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İyilik kokusu bahşeden, yayan.

Ġonce-i ṭab'ı gūşāde būy-baḥşā-yı kerem
Def' ider bir şemme-i lūṭfuñ nice derd-i seri

būy-baḥş-ı zūlfine:1. **būy-baḥş-ı zūlfine:-in, -e****Gazel 36**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
(sevgilinin) saç kokusu.

La'l-i nâb-ı dilbere cennetde kevşer teşnedür
Büy-bağş-ı zülfine çün müşk-i ezfer teşnedür

büy-feşân:

1. büy-feşândur:-dur

Gazel 19

Mısra: 4

Koku saçan, yayan (sevgilinin saçının kokusunu yayan rüzgar bağlamında).

Müşk-rîz-i zülf-i yâra perîşânlık eylemiş
Zîrâ demâğa büy-feşândur nesîm-i şubh

büy-ı 'anberi:

1. büy-ı 'anberi:-i

Gazel 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Anber kokusu.

Ol şüh büy-ı zülf ile yâd eylemiş gibi
Eylerdi büy-ı 'anberi rîzân nesîm-i şubh

büy-ı 'anber-nisârdur:

1. büy-ı 'anber-nisârdur:-dur

Kaside 2

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Amber kokusu saçan (şairin güzel koku yayan kalemî bağlamında).

Vaşf-ı pāk-i Habîb-i ekrem ile
Büy-ı 'anber-nisârdur qalemüm

büy-ı âşinâ:

1. büy-ı âşinâ:

Gazel 56

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tanıdık koku, bilinen koku.

O gönecadan bize bir büy-ı âşinâ düşmez
Zebân-ı bülbül-i dilden yine nevâ düşmez

büy-ı bâdeyle:

1. büy-ı bâdeyle:-y, -le

Matla 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Şarap kokusu.

Büy-ı bâdeyle dil-i gam-dîde olur feyz-yâb
Devr ide meclisde sâkî micmer-i cām-ı şarâb

büy-ı bahâr-ı hulķını:

1. büy-ı bahâr-ı hulķını:-ı, -n, -ı

Kaside 6

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Doğuştan bahar kokulu.

Büy-ı bahâr-ı hulķını yâd eylesem hemân
Ol dem demâğ büy-ver-i müşk-i nâb olur

büy-ı 'ıtrı:

1. büy-ı 'ıtrı:-ı

Tarih 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İtır kokusu (güzel koku bağlamında).

Meşhed-i pâkine anuñ kudsiyân
Büy-ı 'ıtrı eylesünler fâyiha

büy-ı lutfuñ:

1. büy-ı lutfuñ:-uñ

Kaside 4

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

İhsan, iyilik kokusu.

Sensin ol büy-ver-i gülşen-i bağ-ı ümmîd
Büy-ı lutfuñ ide ta'tîr-i dil-i gam-fersâ

büy-ı meşâm-ı bâde:

1. büy-ı meşâm-ı bâde:

Gazel 58

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şarabın burundaki kokusu.

Şâyeste dūr olsa şudâ'-ı humâr-ı gam
Büy-ı meşâm-ı bâde ile pür demâğımız

büy-ı mey:

1. büy-ı mey:

Rûbai 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şarap kokusu, şarap tadı.

Devr eyleye ey sākī hemān micmer-i cām
Büy-ı mey ile ola mu‘aṭṭar meclis

büy-ı müşk-efşân-ı şahbâ:

1. büyü-ı müşk-efşân-ı şahbâ:

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şarabın misk saçan kokusu.

La ‘l-i nābuñ görse âdem meyl ider mi Kevşere
Ğalib oldu büyü-ı müşk-efşân-ı şahbâ ‘anbere

büy-ı vefâ:

1. büyü-ı vefâ:

Gazel 123

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Vefa kokusu.

Hezâr-ı dil daḥi âzürde-sâz-ı ḥâr-ı elem
O verd-i tâzede büyü-ı vefâ bulunmaz mı

2. büyü-ı vefâ:

Gazel 123

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Vefa kokusu.

Hezâr-ı dil daḥi âzürde-sâz-ı ḥâr-ı elem
O verd-i tâzede büyü-ı vefâ bulunmaz mı

büy-ı vuşlat:

1. büyü-ı vuşlat:

Gazel 34

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kavuşma kokusu (sevgilinin kokusu bağlamında).

Ümîd-i büyü-ı vuşlat itse ‘âşık verd-i rûyuñdan
Sirişkin dem-be-dem gülzâr-ı ḥüsn-i yâra cû eyler

2. büyü-ı vuşlat:

Gazel 46

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kavuşma kokusu (sevgilinin kokusu bağlamında).

Büy-ı vuşlat mümkün olmazdı hezâr-ı ‘âşıkâ
Gülruḥum hem-şoḥbet-i ḥâr olduḡın bilmez mi var

3. büyü-ı vuşlat:

Gazel 104

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kavuşma kokusu (sevgilinin kokusu bağlamında).

Ne mümkün büyü-ı vuşlat ḥâr ile germ-ülfet
olmuşken
Figân eyler hezâr-ı dil o gül-ruḥsâr derdinden

büy-ı zülf:

1. büyü-ı zülf:

Gazel 18

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Saç kokusu (sevgilinin saçının kokusu bağlamında).

Ol şüh büyü-ı zülf ile yâd eylemiş gibi
Eylerdi büyü-ı ‘anberi rîzân nesîm-i şubḥ

büy-ı zülf-i dilberi:

1. büyü-ı zülf-i dilberi:-i

Gazel 82

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçının kokusu.

Ḥayâl-i ṭurra-i dildâr ile dîvânedür Feyzî
Getürdüñ büyü-ı zülf-i dilberi ey bād ḥoş geldüñ

büy-ı zülf-i dilrübâ:

1. büyü-ı zülf-i dilrübâ:

Gazel 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçının kokusu.

Mu‘aṭṭardur demâḡum büyü-ı zülf-i dilrübâ
çıkamaz
Baña ṭa‘n itme dilden zâhidâ ‘aşk u hevâ
çıkamaz

büy-ı zülf:

1. büyü-ı zülfüñ:-üñ

Gazel 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saç kokusu.

Hemân şemm eyleyen Mecnûn olur ey Leyli-i
hüsnüm
Demâğ-ı hâhişümde bûy-ı zülfün 'anber-i sârâ

2. **bûy-ı zülfüñle:-iñ, -le**

Gazel 117

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Saç kokusu (sevgilinin saçının kokusu bağlamında).

Mu'attardur demâğum ey perî-rû bûy-ı
zülfüñle
Saña meyl itmege bâ'ış olan bād-ı şabâ oldu

büyük:

1. **büyük:**

Tarih 82

Mısra: 3

Büyük.

Büyük ruznâme cāhın eyledi şad yümn ile
teşrîf

Aña şâyestedür i'zâz u iķbâl-i sa'âdetle

2. **büyük:**

Tarih 82

Mısra: 10

Üstün, seçkin, mümtaz.

Çıkup bir müjde ile Feyziyâ hâtif didi târîh
Büyük ruznâmecî Ahmed Efendi oldu 'izzetle

bûy-ver-i gülşen-i bâğ-ı ümmîd:

1. **bûy-ver-i gülşen-i bâğ-ı ümmîd:**

Kaside 4

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Ümit bağının gül bahçesinin kokanı.

Sensin ol bûy-ver-i gülşen-i bâğ-ı ümmîd
Bûy-ı luţfuñ ide ta'îr-i dil-i ğam-fersâ

bûy-ver-i müşk-i nâb ol:-

1. **bûy-ver-i müşk-i nâb olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Saf misk kokan olmak.

Bûy-ı bahâr-ı hulkını yâd eylesem hemân
Ol dem demâğ bûy-ver-i müşk-i nâb olur

C

câbecâ:

1. **câbecâ:**

Tarih 8

Mısra: 1

Yer yer, ara ara.

Haţ-ı nev 'ârız-ı pür-tâbın itdi câbecâ tezyîn
Cemâli pertevi ta'n eyler idi nûr-ı hırşide

câh:

1. **câhına:-ın, -a**

Matla 44

Mısra: 1

Yüksek mevki, makam, rütbe, itibar.

Câhına mağrûr olma güyyiâ bir destmâl
Pendümi gûş eyle bu nakş-ı cihândan örnek al

2. **câhın:-ı, -n**

Tarih 82

Mısra: 3

Yüksek mevki, makam, rütbe, itibar.

Büyük ruznâme cāhın eyledi şad yümn ile
teşrîf
Aña şâyestedür i'zâz u iķbâl-i sa'âdetle

cām:

1. **cāmımız:-ı, -muz**

Gazel 94

Mısra: 1

Kadeh. II şarap.

Mestüz şarâb-ı 'aşk ile pür cāmımız bizüm
Huşyâr olmadı dil-i nākāmımız bizüm

2. **cāmı:-ı**

Gazel 110

Mısra: 3

Kadeh. II şarap.

Hâbâb-ı mey degül hoy-gerde eyler cāmı ey
sâķī
Furûğ-ı 'aks-i rûyuñ sâğar-ı rahşâna düşdükçe

3. **cām:**

Rûbai 18

Mısra: 1

Kadeh. II şarap.

Cām ile olur sākī münevver meclis
Feyz-āver ola cāna serāser meclis

4. **cāmdan:-dan**

Rūbai 25

Mısra: 2

Kadeh. II şarap.

Dil bāde-i gül-fāmdan eyler mi ferāğ
Mey-nüş olan cāmdan eyler mi ferāğ

cām-ı ārzū-yı Hîşār:

1. **cām-ı ārzū-yı Hîşār:**

Gazel 42

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hisar' ın arzu kadehi.

Humār-ı derd-i elem dūr olurdu ger olsa
Şarāb-ı şevk ile pūr cām-ı ārzū-yı Hîşār

cām-ı devrānı:

1. **cām-ı devrānı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Dünya kadehi.

Nigāh-ı lutfına mazhar olan olur neşāt-efzā
Şarāb ile pūr olsa nüş kılmaz cām-ı devrānı

cām-ı dili:

1. **cām-ı dili:-i**

Gazel 89

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül kadehi.

Maḥv olur zūlmet-i ḡam mey içelüm cām-ı
dili

Fikret-i la'l-i leb-i yār ile tenvīr idelüm

cām-ı feraḥ:

1. **cām-ı feraḥ:**

Rūbai 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ferahlık veren kadeh, içki.

Bilmez dil-i zārum mey-i gül-fām-ı feraḥ
Gelmedi baña devr iderek cām-ı feraḥ

cām-ı ḡamı:

1. **cām-ı ḡamı:-ı**

Gazel 77

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gam kadehi, dert şarabı.

Bezm-i miḥnetde gönül nüş ideli cām-ı ḡamı
Beni sermest-i elem itdi mey-i nāb-ı firāk

cām-ı ḥālet-efzānuñ:

1. **cām-ı ḥālet-efzānuñ:-nuñ**

Gazel 54

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Keyiflendiren kadeh (şarap).

Nola fikr-i leb-i lā'lüñle Feyzī bāde-nüş olsa
O cām-ı ḥālet-efzānuñ şafāsı artar eksilmez

cām-ı 'işret:

1. **cām-ı 'işret:**

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçki kadehi.

Nice meyyāl-i cām-ı 'işret olmam ḥumret-i
şahbā

'İzār-ı yāri reşk-endāz-ı māh u āfītāb eyler

cām-ı la'lüñ:

1. **cām-ı la'lüñ:-üñ**

Tahmis 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kırmızı şarap. II dudağın şarabı.

Şehā āmāde meclis mey ile sāğarla sākiyle
Sezā mestāne olsam cām-ı la'lüñ iftirākıyla

cām-ı la'lüñle:

1. **cām-ı la'lüñle:-üñ, -le**

Tahmis 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Dudak kadehi. II kırmızı şarap.

Cān bağışlarmış meger kim mürdeye
keyfiyyetüñ

Cām-ı la'lüñle dil-i 'uşşākı eyle feyz-yāb

cām-ı lebüñden:

1. **cām-ı lebünden:-üñ, -den**

Tahmis 3

Mısra: **19**

Kelime Tipi: -

Dudak kadehi.

Sākiyā cām-ı lebünden eyle lutf it neşve-yāb
Ser-girān itdi beni şahbā-yı bezm-i fūrkatūñ

cām-ı maḥabbet:

1. **cām-ı maḥabbet:**

Tahmis 2

Mısra: **23**

Kelime Tipi: -

Sevgi, aşk kadehi.

Şeb-i hicrānda olur cām-ı maḥabbet müli telḥ
Nābiyā sāki-i çerḥ eyledi kām-ı dili telḥ

cām-ı meserret-encām:

1. **cām-ı meserret-encām:**

Matla 46

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Mutlu son kadehi.

Görmedi neydüğünü cām-ı meserret-encām
Olmadı bu dil-i miḥnet-zedemüz nā'il-i kām

cām-ı mey:

1. **cām-ı mey:**

Gazel 105

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

İçki kadehi.

Devā-yı derd-i serdür bûyı ta'tîr-i demāğ eyler
'Aceb mi düşmese cām-ı mey elden vaqt-i
deydür bu

2. **cām-ı meye:-e**

Gazel 9

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Düşünce cām-ı meye 'aks-i lem'a-i rûyuñ
Anuñla meclis-i 'işretde buldı táb şarāb

3. **cām-ı meyi:-i**

Kaside 6

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

İçki kadehi.

Her kim bu demde mā'il-i şahbā-yı nāb olur
Yād eyler ise cām-ı meyi neşve-yāb olur

cām-ı mey-i dil-güşā:

1. **cām-ı mey-i dil-güşā:**

Matla 17

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Gönlü ferahlatan içki kadehi.

Devr ide sāki cām-ı mey-i dil-güşā meded
Olurdı rind-i meykeşe ḥālet-fezā meded

cām-ı mey-i 'işret:

1. **cām-ı mey-i 'işret:**

Matla 48

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

İçilen şarabın kadehi.

Sākiyā oldum ḥumār-ı ḡamla ḥaylī ser-girān
Dem-be-dem devr eylesün cām-ı mey-i 'işret
hemān

cām-ı mey-i naḥvetle:

1. **cām-ı mey-i naḥvetle:-le**

Gazel 124

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Kibir içkisinin kadehi, şarabı.

O mehrū şanma kim cām-ı mey-i naḥvetle
mest oldı
İçüp ḥün-ı dil-i 'uşşākı her dem mey-perest
oldı

cām-ı mey-i pür-şafā:

1. **cām-ı mey-i pür-şafā:**

Gazel 79

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Neşe dolu şarap kadehi.

Rinde hemîşe cām-ı mey-i pür-şafā gerek
İskendere secencel-i 'ālem-nümā gerek

cām-ı mey-i vuşlat-i yāra:

1. **cām-ı mey-i vuşlat-i yāra:-a**

Tahmis 2

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kavuşma şarabının kadehi.

Güline bülbül idük şem'ine pervâne idük
Oldı dil cām-ı mey-i vuşlat-i yāra şāyān

cām-ı mīnāya:

1. cām-ı mīnāya:-y, -a

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mavi (renkli) kadeh. İl gökyüzü.

Bu vakt-i nevbahārī ta'na-endāz olsa şāyeste
Yine zerrīn-kaḏeḥ bezm-i çemende cām-ı
mīnāya

cām-ı mūdāmı:

1. cām-ı mūdāmı:-ı

Gazel 118

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Şikeste eyledi cām-ı mūdāmı seng-i kaḏā ḥayf
Bu rūzgārda cām-ı ṭarab bilinmedi ḳaldı

cām-ı muşaffādan:

1. cām-ı muşaffādan:-dan

Matla 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saf şarap.

La'l-i nābuñdur senūñ cām-ı muşaffādan ḡaraḏ
Vuşlatuñdur ey perī bu 'aşḳ u sevdādan ḡaraḏ

2. cām-ı muşaffāya:-y, -a

Kaside 10

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Saf şarap.

Olanlar neş'e-yāb-ı cām-ı luṭf-ı bezm-i
iḥsānuñ
Atardı seng-i ta'nı dem-be-dem cām-ı
muşaffāya

cām-ı neşāt:

1. cām-ı neşāt:

Matla 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Neşe kadehi.

Olmadı ber-kef 'acebdür sāḳiyā cām-ı neşāt
Bilmedi mest-i maḥabbet neydügin kām-ı
neşāt

2. cām-ı neşāt:

Rübai 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Neşe kadehi.

Girmedi bizüm destimüze cām-ı neşāt
Nüş eylemedüm bāde-i gül-fām-ı neşāt

cām-ı pür-şafā:

1. cām-ı pür-şafā:

Matla 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zevk ve eğlence dolu kadeh.

Dem-be-dem devr eylesün meclisde cām-ı
pür-şafā
Gerd-i ḡamdan pāk ider mir'āt-ı ḳalbi sāḳiyā

cām-ı rahşānı:

1. cām-ı rahşānı:-ı

Gazel 14

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Parlak kadeh.

Neşve-yāb it meyle sāḳī 'āḳıbet gerdün-ı dün
Seng-i miḥnetle ider bu cām-ı rahşānı şikest

cām-ı şafā-bahşā:

1. cām-ı şafā-bahşāyı:-y, -ı

Gazel 103

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönle neşe veren kadeh, şarap.

Açılmaz çeşmimiz kuḥl olmayınca dürd-i
mey sāḳī
Olur cām-ı şafā-bahşāyı görsek dīdemüz rüşen

cām-ı şafā-bahşı:

1. cām-ı şafā-bahşı:-ı

Kaside 4

Mısra: 61

Kelime Tipi: -

Gönle neşe veren kadeh, şarap.

Görmedüm cām-ı şafā-bahş-ı murād üzre
henüz
Benem ol teşne-leb-i sāgar-ı şahbā-yı şafā

cām-ı şafā-bahş-ı hulķını:

1. **cām-ı şafā-bahş-ı hulķını:** -i, -n, -ı
Kaside 6
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Doğuştan huzur veren kadeh.

Yād itmek ile cām-ı şafā-bahş-ı hulķını
Her bir ḥabābı ṭa'na-ger-i nūh-kıbāb olur

cām-ı şafādan:

1. **cām-ı şafādan:** -dan
Gazel 40
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mutluluk kadehi.

Tefekkür-i leb-i la'l-ı iderse 'uṣṣāka
Müdām cām-ı şafādan ferāğ lāzımdır

cām-ı şafā-güsterimüzden:

1. **cām-ı şafā-güsterimüzden:** -i, -müz, -den
Gazel 96
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mutluluk yayan kadeh, şarap.

Huṣyār olamaz tā dem-i maḥşer ola sermest
Bir neş'e gören cām-ı şafā-güsterimüzden

cām-ı şahbā:

1. **cām-ı şahbā:**
Rübai 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarap, içki kadehi (şarap, içki).

Meclisde hemān devr ide cām-ı şahbā
Dem-beste ḥumār ile dil-i ḡam-peymā

2. **cām-ı şahbādan:** -dan
Matla 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İçki kadehi.

Cām-ı şahbādan dil-i zārum degüldür neşve-
yāb
Yād-ı la'l-ıñle mey-i gül-fām olur nūş itsem āb

3. **cām-ı şahbādan:** -dan

Gazel 73
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şarap, içki kadehi (şarap, içki).

Neşve taḥşıl eylemekdür bezm-i meyde sākiyā
Fikr-i bī-ḥāşıl gibidür cām-ı şahbādan ferāğ

4. **cām-ı şahbādan:** -dan
Matla 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şarap, içki kadehi (şarap, içki).

Fikret-i la'l-i leb-i dilberle destinde ayağ
Eylemez mey-nūş olanlar cām-ı şahbādan
ferāğ

5. **cām-ı şahbāyı:** -y, -ı
Gazel 113
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İçki, şarap kadehi.

Nūş iderken cām-ı şahbāyı nigāh it la'line
Ḥālet-efzā sāgar-ı raḥşān raḥşān üstine

cām-ı şahbā-vı şafādandur:

1. **cām-ı şahbā-yı şafādandur:** -dan, -dur
Matla 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zevk şarabının kadehi.

Göñül mestānelik hep fikr-i la'l-i
dilrübādandur
Müdām ālüfte olmak cām-ı şahbā-yı
şafādandur

cām-ı şarāb:

1. **cām-ı şarāb:**
Matla 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehi.

Pür olup berf ile 'ālem göñül oldu bītāb
Berd-i ḡamdan be-meded çatlamasun cām-ı
şarāb

cām-ı şarāb-ı dil-güşā:

1. **cām-ı şarāb-ı dil-güşā:**
Matla 5
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
İçî ferahlatan şarap kadehi.

Mürde-i endüh u gam ihyâ olurdu sâkiyâ
Dem-be-dem cân-bağış olur cām-ı şarāb-ı dil-
güşā

cām-ı şarāb-ı fūrkatūñ:

1. cām-ı şarāb-ı fūrkatūñ: -üñ
Tahmis 3
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Ayrılık şarabının kadehi.

Nüş iderdüm her zamān cām-ı şarāb-ı fūrkatūñ
Dīdemizden gitmez oldu reng-i rüy-ı tal'atūñ

cām-ı şarāb-ı la'l-i lebin:

1. cām-ı şarāb-ı la'l-i lebin: -in
Gazel 112
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
(sevgilinin) dudağının kırmızı şarabının
kadehi.

Cām-ı şarāb-ı la'l-i lebin dil ümīd ider
Āzürde Feyzi miñnet-i renc-i humār ile

cām-ı şarāb-ı vişāl:

1. cām-ı şarāb-ı vişāl:
Gazel 108
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Kavuşma şarabının kadehi.

Olmaz humārı tā-be-ğasır 'āşikuñ eger
Mestāne olsa cām-ı şarāb-ı vişāl ile

cām-ı şarāb-ı vuşlata:

1. cām-ı şarāb-ı vuşlata: -a
Gazel 79
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Kavuşma şarabının kadehi.

Tā key humār-ı gam yine 'uşşāk-ı bāde-nüş
Cām-ı şarāb-ı vuşlata cānā sezā gerek

cām-ı tarab:

1. cām-ı tarab:
Gazel 118
Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Mutluluk kadehi.

Şikeste eyledi cām-ı müdāmı seng-i kazā hayf
Bu rüzgārda cām-ı tarab bilinmedi kaldı

2. cām-ı tarab:

Matla 15
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Zevk kadehi.

Ġam-ı 'āşkuñla 'āşık nüş ider cām-ı tarab
güstāh
Nola fikr-i lebūñle olsa dil ey gonca-leb
güstāh

cām-ı vaşlana:

1. cām-ı vaşlana: -ı, -n, -a
Gazel 32
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
(sevgiliye) kavuşma kadehi.

Cām-ı vaşlana sezā eylemeyüp cevri itmek
Reviş-i çerh-i sitemkäre degüldür de nedür

Cāmi'ü'l-Kur'ān:

1. Cāmi'ü'l-Kur'ān:
Kaside 2
Mısra: 35
Kur'an'ı derleyip toplayan, Hz. Osman.

İdeli medh-i Cāmi'ü'l-Kur'ān
Baħr-ı tab'a şinārdur qalemüm

cān:

1. cān:
Gazel 20
Mısra: 8
Can, gönül.

Şehā bu āh-ı derūnumdan olma rencide
Hevā-yı vaşl ile oldu dil ile cān güstāh

2. cān:

Gazel 122
Mısra: 2
(Aşığın) canı, ruhu.

Tīr-i nigāh-ı dilbere sīnem hedef gibi
Bīhūde cān u dil reh-i gamda telef gibi

3. cān:

Rübai 12

Mısra: 2
(Aşığın) canı, ruhu.

Dil beste-i gîsû-yı perîşānuñdur
Cân zahm-keş-i hançer-i müjgānuñdur

4. cān:
Gazel 111
Mısra: 5
Can, ruh.

Cān demāğı mu‘athtar olsa sezā
Fikr-i zülf-i nigār var dilde

5. cānı:-ı
Lugaz 2
Mısra: 10
Can, ruh.

Çüb ile darb eyleseñ gāhī aña
Yok dil ü cānı ider yine şada

6. cānı:-ı
Lugaz 3
Mısra: 1
Can, ruh.

Ol nedür kim cānı yokdur bî-gümān
Regleri za‘findan olmuşdur ‘ayān

7. cān:
Lugaz 10
Mısra: 1
Can, ruh.

Ol ne maşnū‘ oldı yok cisminde cān
Gāhice pinhān olur gāhī ‘ayān

8. cānı:-ı
Lugaz 12
Mısra: 3
Can, ruh.

İş görür gerçi yok anuñ cānı
Fürqatı pür-gam eyler insānı

9. cānı:-ı
Lugaz 18
Mısra: 5
Can, ruh.

Cānı yokdur ider mi hiç hareket
Çok okursa olur heme bereket

10. cāna:-a
Rübai 18
Mısra: 2
Can, ruh.

Cām ile olur sākī münevver meclis
Feyz-āver ola cāna serāser meclis

cān bağısla:-

1. cān bağıslarmış:-r, -mı
Tahmis 3
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Deyim**
Can vermek, can bağıslamak, diriltmek.

Cān bağıslarmış meger kim mürdeye
keyfiyyetüñ
Cām-ı la‘lünle dil-i ‘uşşākı eyle feyz-yāb

cān demāğın:

1. cān demāğın:-n
Gazel 121
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Can burnu.

Cān demāğın nice ta‘fır itmesün ey mährū
Müşk-efşān oldı zülfüñ ‘anber-i sārā gibi

cān ü ez-dil:

1. cān ü ez-dil:
Kaside 3
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Can ve gönülden (içtenlikle, çok
isteyerek, canıgönülden).

Benem ol bādiye-püyān-ı beyābān-ı elem
Midhat-i pākine āgāz ideyüm ez-dil ü cān

cān u gönül:

1. cān u gönül:
Kaside 3
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.

Fikret-i tābiş-i şem‘-i ruḥ-ı pür-nūruñ ile
Oldı pervāne gibi cān u gönül raqş-künān

cānā:

1. cānā:
Gazel 5
Mısra: 1
Ey sevgili.

Olur cānā derūnda fikr-i la'lūñle neler peydā
Feşān olsa sirişkūm dideden eyler güher peydā

2. cānā:

Gazel 6

Mısra: 3

Ey sevgili.

Figān-ı ney olur dem-beste cānā sūziş-i
ğamdan
Olunca bezm-i meyde nāle-i cism-i zebūn
peydā

3. cānā:

Gazel 26

Mısra: 1

Ey sevgili.

Ğam-ı 'aşkuñla cānā pīşe-i dil şīven olmuşdur
Cefākeş olmasına 'āşikuñ hep senden
olmuşdur

4. cānā:

Gazel 27

Mısra: 5

Ey sevgili.

Teraḥḥum eylemedūñ ḥāl-i zārūma cānā
Fütāde-i çeh-i hicrānuñ olmamuz yegdūr

5. cānā:

Gazel 28

Mısra: 7

Ey sevgili.

Ne bezme tāb-ver olmuşdı cānā şem'-i
ruḥsāruñ
Şerer-pūş olmada pervāne-i bī-ṭākatuñ kimdür

6. cānā:

Gazel 34

Mısra: 5

Ey sevgili.

Ḥayāl-i verd-i ruḥsāruñla cānā ḥayli demdür
kim
Miyān-ı gülsitānda bülbul-i dil güft-gū eyler

7. cānā:

Gazel 44

Mısra: 3

Ey sevgili.

Nice seyr itmesūn cānā cemālūñ sīneden
göñlüm
Serāpā nevk-i müjgānuñla cismüm süfte
olmuşdur

8. cānā:

Gazel 48

Mısra: 2

Ey sevgili.

Eyle 'uşşākuña ey mehrū vefā nevrūzdur
Atma cānā küşte-i tīg-ı cefā nevrūzdur

9. cānā:

Gazel 50

Mısra: 5

Ey sevgili.

Dil bend olalı zülfüñe 'uşşāk ile cānā
'Azm-i reh-i Çīn itmege bir niyyetimüz var

10. cānā:

Gazel 53

Mısra: 4

Ey sevgili.

Ben ol üftāde-i çāh-ı belāyam Yūsuf-āsā kim
Ğam-ı 'aşkuñla cānā rüy-ı arza bir şadā
çıkamaz

11. cānā:

Gazel 62

Mısra: 7

Ey sevgili.

Göñül cānā esīrūndūr rehā mümkün midūr her
dem
Dili katl itmege ol ğamze-i cellād ayak başmış

12. cānā:

Gazel 63

Mısra: 8

Ey sevgili.

Şifā-sāz-ı leb-i la'lūñ ümīd eyler dil-i nāçār
'Aceb bīmārdur cānā ṭalebkār-ı devā olmuş

13. cānā:

Gazel 66

Mısra: 5

Ey sevgili.

Olursa sūḥte mānende-i pervāne dil cānā
Kemāl-i sūzişümden rüy-ı pākūñ āteşin olmuş

14. cānā:

Gazel 68

Mısra: 9

Ey sevgili.

Şīrīn ider eş'ār-ı şafā-baḥşını cānā
Tavşīf-i lebūñ Feyzi-i ğam-ḥāruña maḥşūş

15. cānā:

Gazel 70

Mısra: 2

Ey sevgili.

Oldı bedīd rūyuña ey gül ‘izār haṭ
Cānā riyāz-ı hüsnuñe olmuş bahār haṭ

16. cānā:

Gazel 79

Mısra: 8

Ey sevgili.

Tā key ḥumār-ı ğam yine ‘uşşāk-ı bāde-nüş
Cām-ı şarāb-ı vuşlata cānā sezā gerek

17. cānā:

Gazel 80

Mısra: 1

Ey sevgili.

Cānā esīr-i zülf-i perīşānuñam senüñ
Çokdan cihānda bende-i fermānuñam senüñ

18. cānā:

Gazel 82

Mısra: 2

Ey sevgili.

Ḳudümündür şeref-baḥş-ı dil-i nāşād hoş
geldüñ
Dil-i vīrānemi cānā idüp ābād hoş geldüñ

19. cānā:

Gazel 93

Mısra: 5

Ey sevgili.

Helāk oldum ğam-ı ‘aşkuñla cānā bir devā
eyle
İderdüm ey ṭabībüm derd-i ‘aşka bir devā
bilsem

20. cānā:

Gazel 103

Mısra: 7

Ey sevgili.

Hezār-ı dil nevā-senc oldı cānā verd-i rūyuñla
Ruḥuñ fikr eylese gülşen olur peygüle-i
külhan

21. cānā:

Gazel 106

Mısra: 8

Ey sevgili.

Niçün murg-ı dili şayyād-ı çeşmüñ der-kafe
eyler
Ki dām-ı zülfüñe cānā dil-i āvāre düşdükçe

22. cānā:

Gazel 114

Mısra: 9

Ey sevgili.

Ne ḥācet zülf-i ‘anber-rīz ḥāl-i müşk-bū cānā
Olurdu bende dil olmazdı dām u dāne
kaydında

23. cānā:

Gazel 117

Mısra: 6

Ey sevgili.

Yaturdum pister-i miḥnetde ‘aşkuñla nice
demdür
Nigāh-ı ilṭifātuñ derdūme cānā devā oldı

24. cānā:

Rūbai 29

Mısra: 3

Ey sevgili.

Yoḳ yere za‘īf oldı vücūdum cānā
Efkar-ı miyānuñla gönül maḥz-ı ḥayāl

25. cānā:

Tahmis 1

Mısra: 21

Ey sevgili.

Ġam-ı ‘aşkuñla cānā meclis-i mey oldı āmāde
Nümāyān oldı sāġar dest-i sāķī-i dilārāda

26. cānā:

Tahmis 3

Mısra: 1

Ey sevgili.

Zā’il olmaz dīdeden cānā ḥayāl-i vuşlatuñ
Dür ‘uşşākuñ ‘adū oldı sezā-yı şoḥbetüñ

27. cānā:

Gazel 1

Mısra: 1

Ey sevgili.

Sezādur nāle eylemse gönül cānā hezār-āsā
Melāḥat gülsitānında ruḥuñdur bir gül-i rā’nā

cānān:

1. cānāna:-a

Gazel 69

Mısra: 1
Sevgili.

Cānāna 'işve vācib ola olsa nāz farz
Sūz-ı ğam ile baña degül mi niyāz farz

2. cānān:
Gazel 83
Mısra: 1
Sevgili.

Meclisinden dūr ider aġyārı cānān görmedük
Hārsız bu ğülsitānda verd-i ħandān görmedük

3. cānānuñ:-uñ
Gazel 97
Mısra: 7
Sevgili.

O deñlü kārgerdür nāvek-i müjġānı cānānuñ
Vücūdum lālezār oldı benüm zaħm-ı
serāpādan

4. cānān:
Gazel 109
Mısra: 3
Sevgili.

Eliyle eyledi cānān dehānumı mestūr
Raķīb-i rūsiyehe beddu'ā maħallinde

5. cānān:
Gazel 118
Mısra: 6
Sevgili.

Recā-yı vuşlatuñ itmez dil-i nizār cihānda
Neden ider bize cānān ġazab bilinmedi ħaldı

cān-baħş ol:-

1. cān-baħş olur:-ur
Matla 5
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Can baġışlamak, hayat vermek.

Mürde-i endüh u ġam ihyā olurdı sāķiyā
Dem-be-dem cān-baħş olur cām-ı şarāb-ı dil-
ġuşā

cānfezā:

1. cānfezādur:-dur
Tarih 2
Mısra: 6
İç açıcı, cana can katan.

Bilbedāhe görüp didüm tārīħ
Cānfezādur ġüzel bu ħāne-i pāk

2. cānfezā:
Tarih 5
Mısra: 1
İç açıcı, cana can katan.

Cānfezā 'aynū'l-ħayāt-ı bī-bedel
Mürdegāna rūħ-baħş olsa sezā

3. cānfezā:
Tarih 64
Mısra: 4
İç açıcı, cana can katan.

Düşdi bir şevķ ile tārīħin didüm
'Ayn-ı dilkeş cānfezā mā'u'l-ħayāt

cānın al:-

1. cānın al:
Tahmis 3
Mısra: 25
Kelime Tipi: -
Can almak, öldürmek, yaşamına son
vermek.

Cānın al ol bī-dile cevri eylemekse niyyetüñ

cānına kaşd eyle:-

1. cānına kaşd eyleser:-r, -se
Kaside 3
Mısra: 75
Kelime Tipi: -
Öldürmeye kalkışmak, cana kıymak.

Melekü'l-mevt ne dem cānına kaşd eyleser
Feyzi-i bīkese luţfuñdan anı kıl āsān

cānını fidā eyle:-

1. cānını fidā eyler:-r
Kaside 5
Mısra: 20
Kelime Tipi: -
Canını feda etmek, canına kıymak.

Tır-i sertīz-i nigāhı Kāhramānı kahr ider
Nerm olur görse Nerīmān cānını eyler fidā

cārī:

1. cārī:
Tarih 5
Mısra: 6
Akan.

Teşnegân-ı 'âlemi sîrâb ider
Öyle cārî âb-ı şâf u cānfezâ

2. **cārî:**

Lugaz 5

Mısra: 7

Geçerli, yürürlükte. İl akan.

Hükmi cārî hem güzeldür meşrebi
Ma'nide cem' eylemiş rûz u şebi

3. **cārî:**

Lugaz 17

Mısra: 3

Yürürlükte olan, geçerli olan (kanun, yasa).

Şer' ü kânûna hükmidür cārî
Ekşerî böyledür anuñ kârı

cārî it-:

1. **cārî itdi:-di**

Tarih 88

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Akıtmak (çeşme inşa edip oradan su gelmesini sağlamak bağlamında).

Bî-bedel 'aynû'l-hayât-ı cānfezâ
İtdi cārî anı bir pākîze zât

cārî ol-:

1. **cārî oldı:-dı**

Tarih 32

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Akıp gitmek.

Oldı cārî mâ'-i pāk ü bî-bedel
Reşk ider Ceyhûn ile Nîl ü Furât

2. **cārî oldı:-dı**

Tarih 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akmak, akıp gitmek.

Rûh-ı Mevlânâ için bu âb-ı pāk-i dil-güşâ
Oldı cārî şâd olur nûş eyleyen dil-teşnegân

3. **cārî oldı:-dı**

Tarih 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akmak, akıp gitmek.

Âb-ı hayvân oldı cārî 'âleme
Kaṭresi reşk-âver-i Nîl ü Furât

4. **cārî olur:-ur**

Lugaz 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Geçerli olmak, yürürlükte olmak, sürmek. İl akıp gitmek.

Baḥr u berde hükmi kim cārî olur
Gâhice bir gûşede tenhâ ḡalur

5. **cārî olursa:-sa**

Kaside 10

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Akmak.

Olurdu kûh-ı pür-temkîn bir keştî-i bîpervâ
Eger cārî olursa baḥr-ı luṭfî kûh u şahrâya

cây:

1. **câyı:-ı**

Lugaz 6

Mısra: 5

Yer, mekân.

Varduḡı câyı iderken bî-keder
Olur istiṣkâl hiç ṭurmaz gider

cây-gâh firdevs ol-:

1. **cây-gâh firdevs ola:**

Tarih 92

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mekânı cennet olsun.

Düşdi bir âh ile fevtine didüm târîḡini
Rûh-ı İbrâhîme firdevs ola yâ Rab cây-gâh

cây-gâh-ı cānfezâdur:

1. **cây-gâh-ı cānfezâdur:-dur**

Tarih 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İç açan, ferahlık veren yer.

Didüm tekmîlini seyr eyleyince Feyziyâ târîḡ
Güzêl ḡammâm rûşen cây-gâh-ı cānfezâdur bu

cây-gâh-ı dil-güşâ:

1. **cây-gâh-ı dil-güşâ:**

Tarih 17

Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Gönlü ferahlatan yer.

Düşdi bu itmāmına Feyzī didüm tārīhini
Bu güzel hammām rūşen cāy-gāh-ı dil-güşā

cāy-gāh-ı dilkesdür:

1. **cāy-gāh-ı dilkesdür:-dür**
Tarih 73
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
Gönül cezbedici yer.

Ne güzel cāy-gāh-ı dilkesdür
Ne kadar medh olursa Feyzī sezā

cāy-gāh-ı latīf ü bihemtā:

1. **cāy-gāh-ı latīf ü bihemtā:**
Tarih 45
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Eşi bulunmayan zarif yer.

Bī-bedel menzil-i şafā-güster
Cāy-gāh-ı latīf ü bihemtā

cāy-gāh-ı latīf-i bihemtā:

1. **cāy-gāh-ı latīf-i bihemtā:**
Tarih 15
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Eşsiz güzellikte yer.

Görmedüm mişlini bu ‘ālemde
Cāy-gāh-ı latīf-i bihemtā

cāy-gāh-ı şafā:

1. **cāy-gāh-ı şafā:**
Tarih 73
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Huzurlu yer.

Zevk-baḥşā olur kılūba hemān
Bī-bedeldür bu cāy-gāh-ı şafā

cāy-gīr ol-:

1. **cāy-gīr:**
Tarih 22
Mısra: 10
Yer etmek, yerleşmek.

Mürde diller şād olup a ‘dāyı gam-gīn eyledi
Cāy-gīr idi peyām-ı fetḥi dilde gūyiyā

cāy-ı cānfezā:

1. **cāy-ı cānfezā:**
Tarih 33
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Cana can katan yer.

İhtiyār eyler görenler yeñiden kulluḡunı
Görmemişdür çeşm-i ‘ālem böyle cāy-ı
cānfezā

cāy-ı dil-güşāya:

1. **cāy-ı dil-güşāya:-y, -a**
Tarih 83
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
İç açan, gönle huzur veren yer.

Hişār-ı Rūmilinde ḥayli demdür münzevī oldı
Bu cāy-ı dil-güşāya meyl-i tām itmiş idi ḥaḳḳā

cāy-ı dilkes:

1. **cāy-ı dilkesde:-de**
Tarih 73
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Gönlü cezbeden yer.

Cāy-ı dilkesde yapdı bir ḥāne
İde mes’ūd Ḥazret-i Mevlā

2. **cāy-ı dilkeşi:-i**
Tarih 5
Mısra: 15
Kelime Tipi: -
Gönül cezbedici yer.

Eyledi iḥyā bu cāy-ı dilkeşi
Pek güzel oldı maḥallinde binā

3. **cāy-ı dilkeşün:-ün**
Tarih 5
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Gönül cezbedici yer.

Mişli yokdur böyle cāy-ı dilkeşün
Her nigāhında olur ḥālet-nümā

cāy-ı hurremdür:

1. **cây-ı hurremdür:-dür**

Gazel 107

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İç açan, neşe veren yer (Nakşibendi Tarikatı).

Bulur aña girenler bir şafâ-yı zevk-i rûhânî
Müferrihây-ı hurremdür tarîk-i
Nakşibendiyye

cây-ı laîf:

1. **cây-ı laîf:**

Tarih 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzel mevki, yer.

Bu çemen-şuffeyle bu cây-ı laîf
Zevk-bağış olur derûna dâ'imâ

2. **cây-ı laîf:**

Tarih 36

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzel mevki, yer.

Âb-ı cân-bağışın içenler tâze cân bulsa revâ
Hâbbezâ cây-ı laîf ü 'ayn-ı kevserdür revân

3. **cây-ı laîf:**

Tarih 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzel mevki, yer.

Hâbbezâ hâne-i zîbende zihî cây-ı laîf
Görmedüm 'âlem-i dünyâda bunuñ gibi binâ

4. **cây-ı laîf:**

Tarih 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzel mevki, yer.

Hâbbezâ 'ayn-ı hayât-efzâ güzel cây-ı laîf
Âhiretde virür ecrini Hudâ-yı Lemyezel

5. **cây-ı laîf:**

Tarih 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hoş ortam, güzel yer.

Hâbbezâ hammâm-ı dilkeş bî-bedel cây-ı laîf
Oldı bânîsi anuñ bir merdüm-i nigû-şifât

cây-ı meyhâne:

1. **cây-ı meyhâne:**

Gazel 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Meyhane.

Cây-ı meyhâne tarab-nâk olacak yerlerdür
Gerd-i ğamdan mey içüp pâk olacak yerlerdür

cây-ı müferrih:

1. **cây-ı müferrih:**

Kaside 5

Mısra: 70

Kelime Tipi: -

Ferah yer.

Harf-i menkûṭ ile Feyzî didiler târîhîni
Bî-bedel cây-ı müferrih kaşr-ı pâk-i dil-güşâ

2. **cây-ı müferrih:**

Tarih 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ferah yer.

Hâbbezâ cây-ı müferrih bî-bedel hammâm-ı
pâk
Menzil-i dilkeş güzel bu rûh-bağış-ı cânfezâ

cây-ı mühmeli:

1. **cây-ı mühmeli:-i**

Lugaz 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Özen gösterilmemiş, başıboş bırakılmış
yer.*

Gâhice bu 'alemi seyrân ider
Gâh cây-ı mühmeli eyler maķar

cây-ı nişest ol:-

1. **cây-ı nişest oldu:-dı**

Gazel 124

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Oturulacak yer olmak, mesken olmak.

Nola dūr olmasa mânend-i halka bâb-ı
luṭfuñdan
Ser-i kūy-ı o şūhuñ 'aşıkâ cây-ı nişest oldu

cây-ı pāk:

1. cāy-ı pāk:

Tarih 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Temiz yer, mevki.

Mürtefi'dür ol kadar bu cāy-ı pāk
Bunda cem' olmuş güzel āb u hevā

2. cāy-ı pāk:

Tarih 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Temiz yer, mekan (yeni yapılan köşk
bağlamında).*

Şāhibine sa'd ola bu cāy-ı pāk
Ola devletle mu'ammer dā'imā

cāy-ı şafā:

1. cāy-ı şafā:

Tarih 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutluluk yeri, yuvası.

Bilbedāhe dinildi tārīhi
Bī-bedeldür bu hāne cāy-ı şafā

2. cāy-ı şafā:

Tarih 40

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huzurlu yer.

Tarhını seyr idicek Feyzi didüm tārīhini
Ne güzel hāne-i zibende 'aceb cāy-ı şafā

cāy-ı şafā-bahşā:

1. cāy-ı şafā-bahşā:

Tarih 72

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mutluluk veren yer.

Cediden bir güzel cāy-ı şafā-bahşā binā kıldı
Deründan maḥv iderdi irtifā'ı kayd-ı efkārı

cāy-ı şafā-güster:

1. cāy-ı şafā-güster:

Tarih 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huzur veren yer.

Rūh-ı pāk-i Hācı Bektāş-ı Veliden feyz alır
Olsa bu cāy-ı şafā-güster tarab-efzā sezā

2. cāy-ı şafā-güster:

Tarih 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Huzur veren yer.

Esāsın muhkem itmiş habbezā cāy-ı şafā-
güster
Güzel tarh eylemiş şad bārekallāh tab'-ı
mi'mārī

cāy-ı selāmet:

1. cāy-ı selāmet:

Gazel 39

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güvenli yer, güvenli bölge.

Cünd-i elemnden 'azm iderüz biz ḥalāş için
Rindān-ı 'aşka cāy-ı selāmet Hışārdur

cāy-ı şivendür:

1. cāy-ı şivendür:-n, -dür

Gazel 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Yas yeri (aşığın aşk derdiyle yas tuttuğu
yer bağlamında).*

Kūçe-i dilber cihānda şahn-ı gülşendür baña
Ben hezāram gülsitān bir cāy-ı şivendür baña

cebīn:

1. cebīninden:-i, -n, -den

Gazel 110

Mısra: 1

Alın.

Cebīninden 'arāk ruḥsāre-i cānāna düşdükçe
Tarāvet-bahş olur jāle gül-i ḥandāna düşdükçe

2. cebīnün:-ün

Gazel 72

Mısra: 2

(sevgilinin) alın.

Mihr-i rüyūndur şehā hep bā'ış-i giryān-ı şem'
Ey perī-ṭal'at cebīnün mebde'-i ḥandān-ı şem'

cebīn-i ātesini:

1. **cebîn-i âteşini:-i****Tahmis 1**

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Parlak alın.

Cebîn-i âteşini vaşfına âgâz ider Şubhî
Fezâ-yı güft-güda çok sühan-ver dâğ-ber-
dildür

cebîn-i dilberân:1. **cebîn-i dilberân:****Gazel 65**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güzellerin yüzü.

Ne mümkün Feyziyâ nezzâre-bahş olmak
murâd üzre
Olurdu süz-ı âhumdan cebîn-i dilberân âteş

cebîn-i pâk-i dilberde:1. **cebîn-i pâk-i dilberde:-de****Gazel 63**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin pak alını.

Cebîn-i pâk-i dilberde degül hâl-i siyeh zâhir
O Hindü beççedür deryâ-yı hüsne âşinâ olmuş

cebr:1. **cebr:****Lugaz 4**

Mısra: 2

Zorlama, zor kullanma.

Ol ne maşnû‘ oldı kim yokdur demi
Cebr ile tahrik iderdi âdemi

cediden:1. **cediden:****Tarih 72**

Mısra: 3

Yeniden, yeni olarak.

Cediden bir güzel cây-ı şafâ-bahşâ binâ kıldı
Derûndan mahv iderdi irtifâ‘ı kayd-ı efkârı

cefâ:1. **cefâlar:--lar****Gazel 31**

Mısra: 10

Eziyet, sıkıntı.

Nevk-i müjgânı ten-i âmâca tîrendâz olur
Bu cefâlar Feyziyâ vaşla dili şâyân ider

2. **cefâya:-y, -a****Gazel 91**

Mısra: 2

Eziyet, sıkıntı.

Fütâde-i reh-i ‘aşkâm rehâ nedür bilmem
Cefâya ülfet idelden vefâ nedür bilmem

3. **cefâya:-y, -a****Gazel 109**

Mısra: 1

Eziyet, sıkıntı.

Cefâya meyl ider ol meh vefâ maḥallinde
Gönülde zâhir olur gam şafâ maḥallinde

4. **cefâña:-ñ, -a****Gazel 118**

Mısra: 1

Eziyet, sıkıntı.

Bu cevri ile bu cefâña sebep bilinmedi kaldı
Gam-ı firâkuñ ile rûz u şeb bilinmedi kaldı

5. **cefâsı:-sı****Gazel 54**

Mısra: 1

(Sevgilinin) eziyeti.

O mihr-i ‘âlem-ârânuñ cefâsı artar eksilmez
Anuñçün dîde-i ter mâcerâsı artar eksilmez

6. **cefâlar:--lar****Gazel 4**

Mısra: 6

*Eziyet, sıkıntı (sevgilinin aşığına yaşattığı
aşk acısı bağlamında).*

‘Âşıka cevri eyledüñ ağıyâra kılduñ iltifât

Bu cefâlar her zamân ey şûh sendendür baña

cefâ id:-1. **cefâ ider:--er****Gazel 84**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cefa, eziyet etmek.

Gâhî vefâ iderse o meh geh cefâ ider
Gamdan cihânda şanma sen âzâdesin gönül

2. **cefā ider:-er****Matla 34**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eziyet etmek, zulmetmek.

Olur cevri itmede ‘uşşâk-ı zâra dilberân
maḥzûz
İder dâ’im cefâ olur o şûh-ı dilsitân maḥzûz

cefâ-âver:1. **cefâ-âverdür:-dür****Tarih 13**

Mısra: 11

Eziyet eden.

Ma’rifet-düşmen olup çerḥ cefâ-âverdür
Mâtem eksük mi ider ehl-i dile dünyâda

cefâ-cüy:1. **cefâ-cüy:****Gazel 50**

Mısra: 4

Eziyet eden (sevgili).

Pervâne gönül sülhtedür şem’-i ruḥında
Her şeb o cefâ-cüy ile germiyyetimüz var

cefâkes ol:-1. **cefâkes olmasına:-ma, -s, -i, -n, -a****Gazel 26**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eziyet, sıkıntı çekmek.

Ğam-ı ‘aşkuñla cānā pîşe-i dil şîven olmuşdur
Cefâkes olmasına ‘aşkuñ hep senden
olmuşdur

cem’ eyle:-1. **cem’ eylemiş:-miş****Lugaz 5**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Toplamak, bir araya getirmek.

Hükmi cārî hem güzeldür meşrebi
Ma’nide cem’ eylemiş rûz u şebi

cem’ ol:-1. **cem’ olmuş:-muş****Tarih 5**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Toplanmak, bir araya gelmek.

Mürtefî’dür ol kadar bu cāy-ı pāk
Bunda cem’ olmuş güzel âb u hevâ

cemāl:1. **cemālın:-i, -n****Kaside 8**

Mısra: 57

Yüz güzelliği.

Nice seyr eylesün yārūñ cemālın ‘āşık-ı bî-dil
Şehâb-ı zülfi mestūr eylemiş ol mäh-ı tábânı

2. **cemālūñ:-üñ****Tahmis 1**

Mısra: 4

Yüz güzelliği.

Hayâl-i tâbiş-i rüyuñla diller dâğ-ber-dildür
Cemālūñ pertevinden mäh-ı enver dâğ-ber-
dildür

3. **cemālî:-i****Tarih 8**

Mısra: 2

Yüz güzelliği.

Ḥaṭ-ı nev ‘ārız-ı pür-tābın itdi cābecā tezyîn
Cemālî pertevi ta’n eyler idi nūr-ı ḥurşide

4. **cemālūñ:-üñ****Gazel 44**

Mısra: 3

(sevgilinin) yüzü.

Nice seyr itmesün cānā cemālūñ sīneden
göñlüm
Serāpā nevk-i müjgānuñla cismüm süfte
olmuşdur

5. **cemālūñ:-üñ****Gazel 66**

Mısra: 4

(sevgilinin) yüzü.

Nedür ḥāl-i siyeh ey mäh rüy-ı tābnākūñde
Cemālūñ Ka’besine ḥayf ol kāfir yakîn olmuş

6. **cemālūñ:-üñ****Tarih 8**

Mısra: 4

Güzel yüz.

Hat-āverde olup bu resm ile Feyzī didüm tārīḥ
Cemālūn Ka‘besi oldu siyeh şāl ile pūşīde

cem‘-i zıddeyn eyle-:

1. cem‘-i zıddeyn eylemiş:-miş

Lugaz 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İki zıt şeyi bir araya getirmek.

Cismini ifnāda dā‘im germ ü serd-i rüzgār
Cem‘-i zıddeyn eylemiş gerçi degüldür
berkarār

cemī‘-i aḥbāb:

1. cemī‘-i aḥbāb:

Tarih 50

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cümle, tüm dostlar.

Der-i luḥfında bulur rāḥatı ehl-i dil olan
Kām-yāb oldu sürür ile cemī‘-i aḥbāb

cem‘iyyet:

1. cem‘iyyetimüz:-i, -müz

Gazel 50

Mısra: 8

Sosyal birliktelik, topluluk.

Düşdi ser-i ‘uşşāka hevā-yı ğam-ı zülfün
‘Aql ile bizüm şanma ki cem‘iyyetimüz var

cem‘iyyet id-:

1. cem‘iyyet ider:-er

Tarih 58

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Toplanmak, bir araya gelmek.

Şekkerūn üstine cem‘iyyet ider leşker-i mūr
Hār-zār itdi ya etrāfını ol verd-i sefid

Cem-meniş:

1. Cem-meniş:

Gazel 29

Mısra: 2

Cem tabiatlı, Cem karakterli.

Devr eyle sāki sāğarı zībā-reviş budur
Ey rind-i meykeşān-ı cihān Cem-meniş budur

Cemşid:

1. Cemşid:

Kaside 10

Mısra: 18

*Şarabı bulmasıyla meşhur İran'ın
efsanevi dördüncü şahı.*

Çerāğ-ı ḥāşī çokdur hem ‘atā vü cūdı ğālibdür
Peşeng ü Keykubād ü Husrev u Cemşid ü
Dārāya

Cenāb:

1. Cenābuña:-uñ, -a

Rübai 32

Mısra: 2

*Hazret anlamında saygı sözü (Allah' a
ithafen kullanılmıştır).*

‘İşyān ile şad ḥayf tebehdür ḥālüm
Ma‘lūm durur cenābuña aḥvālüm

Cenāb-ı Ahmed Han:

1. Cenāb-ı Ahmed Han:

Tarih 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Ahmed Han Hazretleri (Sultan III. Ahmed
(d: 1673 - ö: 1736)).*

Şeh-i serīr-i cihānī cenāb-ı Ahmed Han
Vücūdı maḥz-ı ‘atādur o şāh-ı zīşānuñ

cenāb-ı āşaf-ı zīşān:

1. cenāb-ı āşaf-ı zīşān:

Tarih 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Şanlı vezir hazretleri (Çorlulu Ali Paşa
(d. 1670, ö. 1711)).*

Cenāb-ı āşaf-ı zīşān ‘Alī Paşa-yı ekrem kim
Cihān-ı köhneyi lutfi idüp ma‘mūr u ābādān

Cenāb-ı defterdār:

1. cenāb-ı defterdār:

Kaside 7

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Defterdar hazretleri.

Semiyi-yi Mefhâr-ı 'Âlem cenâb-ı defterdâr
Nüvâziş-i kerem itmekde yokdur akrâmı

Cenâb-ı Hâcî İbrâhîm Paşa:

1. Cenâb-ı Hâcî İbrâhîm Paşa:

Tarih 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Hacı İbrahim Paşa Hazretleri (18.yy' da
kaptan-ı derya).*

Cenâb-ı Hâcî İbrâhîm Paşa âşaf-ı zîşân
Münevver kıldı şadırlı şanki mihr-i 'âlem-
ârâdur

Cenâb-ı Hâk:

1. Cenâb-ı Hâk:

Tarih 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

Cenâb-ı Hâk anuñ mahv eyleye tûmâr-ı
'işyânın
Maqâm-ı rûh-ı pâki ola anuñ Cennet-i Me'vâ

Cenâb-ı Hâk âsîb-i dehrden mahfûz ide:

1. Cenâb-ı Hâk âsîb-i dehrden mahfûz ide:

Tarih 52

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah dünyâ musibetlerinden korusun.

Cenâb-ı Hâk ide âsîb-i dehrden mahfûz
Şükûfte ola murâd üzre naḥl-ı bâğ-ı ümîd

Cenâb-ı Hâk işine:

1. Cenâb-ı Hâk işine: -i, -n, -e

Lugaz 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah' ın işi, takdiri.

Ḥayli taḥsîn olur nümâyişine
'Aḳl irmez Cenâb-ı Hâk işine

Cenâb-ı Hâzret-i 'Abdu'l-kerîm Beg:

1. Cenâb-ı Hâzret-i 'Abdu'l-kerîm Beg:

Tarih 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Reisülküttap Abdülkerim Bey.

Cenâb-ı Hâzret-i 'Abdu'l-kerîm Beg ol kerem-
perver
Vücûdî berkarâr ola anuñ 'izz ü sa'âdetde

Cenâb-ı Hâzret-i Bârî Ta'âlâya:

1. Cenâb-ı Hâzret-i Bârî Ta'âlâya

Kaside 10

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Allah (c.c.).

Vücûduñ hıfz ide Mevlâ mu'ammer eyleye
dâ'im
Recâmuz bu Cenâb-ı Hâzret-i Bârî Ta'âlâya

Cenâb-ı Hâzret-i Hâcî Hüseyn Efendi:

1. Cenâb-ı Hâzret-i Hâcî Hüseyn Efendi:

Tarih 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Hacı Hüseyin Efendi Hazretleri (özel
isim).*

Cenâb-ı Hâzret-i Hâcî Hüseyn Efendi dünyâda
Anuñ iḳbâl u baḥtî görmeye 'âlemde idbârı

Cenâb-ı Hâzret-i Hâk mu'in ola:

1. Cenâb-ı Hâzret-i Hâk mu'in ola: -a

Tarih 80

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah yardımcı olsun.

Vezîr-i muḥterem el-hâc İbrâhîm Paşa kim
Mu'in ola Cenâb-ı Hâzret-i Hâk her dem ü her
gâh

Cenâb-ı Hâzret-i 'Osmân Efendi:

1. Cenâb-ı Hâzret-i 'Osmân Efendi:

Tarih 70

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*(şehremini) Osman Efendi Hazretleri (d.
? - ö. ?).*

Cenâb-ı Hâzret-i 'Osmân Efendi şulb-i
pâkinden
Nümâyân oldu bir duḡter anuñ 'izz ü sa'âdetle

Cenâb-ı Hudâ 'ömrin efzûn ide:

1. Cenâb-ı Hudâ 'ömrin efzûn ide:

Lugaz 15

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah ömrünü çoğaltsın ("Allah ömrünü uzun etsin" bağlamında).

Hall iden bunı merdüm-i dānā
‘Ömrin efzūn ide cenāb-ı Hūdā

Cenāb-ı kapudān el-Hāc İbrāhīm Paşa:

1. Cenāb-ı kapudān el-Hāc İbrāhīm Paşa:

Kaside 10

Mısra: **15**

Kelime Tipi: -

Hacı İbrahim Paşa Hazretleri (18.yy' da kaptan-ı derya).

Cenāb-ı kapudān el-Hāc İbrāhīm Paşa kim
Vücūd-ı pāki mahz-ı luṭf-ı Hāḫdur dār-ı
dünyāya

Cenāb-ı Kibriyā:

1. Cenāb-ı Kibriyā:

Tarih 3

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

Habbezā mā' u'l-hayāt oldı mahallinde revān
Şāhibü'l-hayra vire ecrin cenāb-ı kibriyā

2. Cenāb-ı Kibriyā:

Tarih 27

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Allah.

Bī-bedel bu çeşme-i pākizeyi kıldı eṣer
Ecrini iḥsān ide anuñ Cenāb-ı Kibriyā

Cenāb-ı Kibriyā devlet ü ‘ömrin füzūn ide:

1. cenāb-ı kibriyā devlet ü ‘ömrin füzūn ide:

Tarih 21

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Yüce Allah devletini ve ömrünü uzun etsin.

Devlet ü ‘ömrin füzūn ide Cenāb-ı Kibriyā
Nitekim devr eyleye ‘ālemdə şem‘-i mihr ü
māh

Cenāb-ı Kibriyā hıfz ide:

1. Cenāb-ı Kibriyā hıfz ide:

Kaside 5

Mısra: **52**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah korusun.

Girdbād-ı fītreden hıfz ide tā rüz-ı kıyām
Şem‘-i zāt-ı pākini dā‘im Cenāb-ı Kibriyā

Cenāb-ı Mevlā:

1. Cenāb-ı Mevlā:

Kaside 4

Mısra: **66**

Kelime Tipi: -

Allah (c.c.).

Geldi hengām-ı du‘ā eyle derūn üzre niyāz
Devletūñ eyleye efzūn Cenāb-ı Mevlā

Cenāb-ı Rabb-i Cevād mu‘ammer eyleye:

1. Cenāb-ı Rabb-i Cevād mu‘ammer eyleye:

Kaside 9

Mısra: **56**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Serīr-i ‘izz ü sa‘adetde zātı ola muḫīm
Mu‘ammer eyleye dā‘im Cenāb-ı Rabb-i
Cevād

Cenāb-ı Rabb-ı ‘ibād:

1. Cenāb-ı Rabb-ı ‘ibād:

Kaside 9

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Kulların yüce Rabbi.

Ġazāñ mübārek ola ey vezīr-i pāk-nijād
Muvaffāḫ eyledi ḫaḫḫā cenāb-ı Rabb-ı ‘ibād

Cenāb-ı şehrivār-ı baḫr u ber:

1. Cenāb-ı şehriyār-ı baḫr u ber:

Tarih 74

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Kara ve denizin padişah hazretleri (Sultan III. Ahmet Han).

Cenāb-ı şehriyār-ı baḫr u ber Sultān Aḫmed
Ḥan

Nazīrin görmedi ‘ālem o şāh-ı ‘ālem-ārānuñ

Cenāb-ı Tāhir Efendi:

1. **Cenāb-ı Tāhīr Efendi:**

Tarih 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tahir Efendi Hazretleri (özel isim).

Cenāb-ı Tāhīr Efendi ki şulb-ı pākinden
Hudā 'azīz ide bir mihr-i enver oldu bedīd

Cenāb-ı Vehhāb sa'd ide:

1. **cenāb-ı vehhāb sa'd ide:**

Tarih 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah mübarek etsin.

Şadr-ı 'izzetde karar eyledi bir zāt-ı şerīf
Maḳdem-i zātını sa'd ide Cenāb-ı Vehhāb

cennet:

1. **cennetde:-de**

Gazel 36

Mısra: 1

Cennet.

La'l-i nāb-ı dilbere cennetde kevşer teşnedür
Büy-baḡş-ı zülfine çün müşk-i ezfer teşnedür

2. **cennetde:-de**

Tarih 53

Mısra: 2

Cennet.

Āşaf-ı devr-i zamān 'āzim-i 'uḳbā oldu
Hür u ḡilmān ile cennetde ola hem-sāye

cennet mekān ola:

1. **cennet mekān ola:**

Tarih 38

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Mekanı cennet olsun.

Cevherī harf ile bir tārīḥ düşdi fevtine
Ütüci kıızı Emīneye ola cennet mekān

cennet-i 'adn:

1. **cennet-i 'adn:**

Tarih 53

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Adn cenneti.

Fevtini gūş idicek Feyzi didüm tārīḥin
Cennet-i 'Adn ola me'vā Hüseyn Paşaya

cennet-i a'lā:

1. **cennet-i a'lā:**

Tarih 83

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yüce cennet.

Revāne oldu toḡsan bir yaşında mülk-i 'uḳbāya
Maḳām-ı rūḥ-ı pāki ola yā Rab Cennet-i a'lā

cennet-i a'lādan:

1. **cennet-i a'lādan:-dan**

Tarih 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüce, ulu cennet.

Kaymaḳām Muştāfa Paşa gitdi hayf
Cennet-i a'lādan alup rāyiḡa

cennet-i me'vā:

1. **cennet-i me'vā:**

Tarih 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Meva Cenneti.

Cenāb-ı Hāḡ anuñ maḡv eyleye tūmār-ı
'işyānın
Maḳām-ı rūḥ-ı pāki ola anuñ Cennet-i Me'vā

ceres:

1. **ceres:**

Matla 27

Mısra: 2

Çan (yüksek sesle haykırma bağlamında).

Bulmadum ḡayfā dil-i miḡnetkeşe feryād-res
Kimse gūş itmez fiḡānum çıḡsa mānend-i
ceres

cereyān id-:

1. **cereyān ider:-er**

Lugaz 15

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Akmak, geçmek, ulaşmak.

Bir ‘aceb çeşmesarı var pinhân
Üç yüz altmış yere ider cereyân

cevâb:

1. **cevâba:-a**

Matla 3

Mısra: 2

Cevap, yanıt, karşılık.

Görünce ‘aşkın güftâra gelmez ol melek-sîmâ
Cevâba iktidâr olmaz dehânı tengdür ammâ

cevher-i ‘aşka:

1. **cevher-i ‘aşka:-a**

Gazel 126

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkın özü, aşkın kaynağı (gerçek aşk bağlamında).

Feyz-bağşâ-yı dil ü cāndur semâ‘-ı Mevlevî
Cevher-i ‘aşka ‘aceb kândur semâ‘-ı Mevlevî

cevherî harf:

1. **cevherî harf:**

Tarih 38

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Noktalı harf, menkut, cevher, gevher (tarih düşürülürken başvurulmuş noktalı harfler).

Cevherî harf ile bir târîh düşdi fevtine
Ütüci kıızı Emîneye ola cennet mekân

2. **cevherî harf:**

Tarih 73

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Noktalı harf, menkut, cevher, gevher (tarih düşürülürken başvurulmuş noktalı harfler).

Cevherî harf ile olur târîh
Dil-güşâ hâne-i şafâ-efzâ

cevlân eyle:-

1. **cevlân eylese:-r, -se**

Kaside 3

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

Gezinmek, dolaşmak.

Yine şad ‘acz ile endâhte-i hayret olur
‘Arşa-i ma‘nide eylese ne deñlü cevlân

cevlân it:-

1. **cevlân itmedi:-me, -di**

Tarih 77

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gezip dolaşmak (düşünce üretmek bağlamında).

Murâdum üzre cevlân itmedi tavşîfüne gerçi
‘Înân-ı esb-i fikrüm vâdi-i medhinde irhâdur

cevlâna başla:-

1. **cevlâna başla:**

Gazel 24

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gezmeye, dolaşmaya başlamak. İl şîir söylemeye, yazmaya başlamak.

Semend-i tab‘ ile cevlâna başla ey Feyzî
Nazîre itmege eş‘âr-ı tâze çesbândur

cevlânı id:-

1. **cevlânı ide:-e**

Kaside 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gezinmek, boy göstermek, kendini göstermek (kendini ispat etmeye çalışmak).

Yine bir zât-ı pākūn midhâtine eyleyem âgâz
İde çün deşt-i medhinde semend-i tab‘ cevlânı

2. **cevlânı ide:-e**

Kaside 8

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

Gezip dolaşmak (şîir sahasında kendini göstermek bağlamında).

Senûn medh-i şerîfûn oldu baña her zamân
pîşe
Semend-i tab‘ a lâyıkdur ide çerh üzre cevlânı

cevlânı kıl:-

1. **cevlânı kılsa:-sa**

Kaside 7

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Hareket ettirmek.

O deñlü çäpük ü çälâkdur elinde kalem
‘İyân olur ser-i mü üzre kılsa cevläni

cevr:

1. **cevr:-i**

Gazel 38

Mısra: 1

Eziyet, cefa, zulüm.

O şūhuñ cevri çokdur söylesem ta‘bır
müşkildür
Murād itsem hikāyât-ı ğamum taķrır
müşkildür

2. **cevr:**

Gazel 68

Mısra: 3

Eziyet, cefa, zulüm.

Luṭf u kerem ü cevri ü ‘itāb-ı sitem-āmiz
Ey ‘āşık-ı miḥnet-zede dildāruña maḥşuş

3. **cevre:-e**

Gazel 93

Mısra: 4

Eziyet, cefa, zulüm.

Bu deñlü zaḥm-nāk olmuş gönül ümmid-i vaşl
eyler
Nedendür ‘āşıkun ey māhrü cevri sezā bilsem

4. **cevrüne:-üñe**

Gazel 93

Mısra: 2

Eziyet, cefa, zulüm.

Niçün ‘uşşākın eyler küşte-i tiğ-i cefā bilsem
Sezā mı ‘āşıkān bu cevvrüne ey bīvefā bilsem

5. **cevr:**

Gazel 118

Mısra: 1

Eziyet, cefa, zulüm.

Bu cevri ile bu cefāña sebep bilinmedi kaldı
Ĝam-ı firāķun ile rüz u şeb bilinmedi kaldı

6. **cevr:**

Matla 50

Mısra: 1

Eziyet, cefa, zulüm.

Olup cevri ile cism-i zerdüm altun
Beni ḥarca sürem dir gibi gerdün

7. **cevr:**

Rübai 6

Mısra: 3

Eziyet, cefa, zulüm.

Cevri ile dil-i zārumı pāmāl eyler
Eḡānuma ol şūḥ-ı cihāndur bā‘is

8. **cevr:**

Rübai 11

Mısra: 1

Eziyet, cefa, zulüm.

Yārūñ sitem ü cevri dil-i zāra leziz
Zehr-i ğamı ‘uşşāk-ı dil-fiğāra leziz

9. **cevr:**

Rübai 13

Mısra: 3

Eziyet, cefa, zulüm.

İñletme dili cevri ile mānend-i rebāb
Bu resm-i cefā cihānda kânūnuñ olur

10. **cevrden:-den**

Tahmis 2

Mısra: 13

Eziyet, cefa, zulüm.

Ey perī cevriden āzürde degüldür ‘uşşāk
İtdi huşyār bizi neşve-i ma‘cūn-ı firāk

cevr eyle:-

1. **cevr eyledün:-dü, -ñ**

Gazel 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Eziyet etmek, zulmetmek (sevgilinin
aşığa, aşk acısı cektirmesi bağlamında).*

‘Āşıkā cevriyledün āgyāra kıldun iltifāt
Bu cefālar her zamān ey şūḥ sendendür baña

2. **cevr eylemekse:-mek, -se**

Tahmis 3

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Eziyet etmek, zulmetmek.

Cānın al ol bī-dile cevri eylemekse niyyetün

cevr eyler i:-

1. **cevr eyler idi:-r, -di**

Gazel 95

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Eziyet etmek, zulmetmek (sevgilinin aşığı, aşk acısı cektirmesi bağlamında).

Cevr eyler idi vaşla sezā itmeyüp o şüh
İster ki ğamdan 'aşığı āzāde olmasun

cevr id-:

1. cevr ider:-er

Gazel 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Eziyet etmek, cefa çekirmek, zulmetmek.

İder 'uşşāk-ı zāra cevri mest-i nāz-ı naḥvetdür
Şanurlar çeşmi yārūñ şimdi meyl-i nīmḥāb
eyler

cevr it-:

1. cevr itmede:-me, -de

Matla 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zulmetmek, eziyet etmek.

Olur cevr itmede 'uşşāk-ı zāra dilberān
maḥzūz

İder dā'im cefā olur o şüh-ı dilsitān maḥzūz

2. cevr itmede:-me, -de

Rübai 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zulmetmek, eziyet etmek.

Yārūñ siteminden dil-i zārum maḥzūz
Cevr itmede 'uşşākına yārūm maḥzūz

3. cevr itmede:-mede

Rübai 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(aşığın) gönlünü kırmak, incitmek, çektmek.

Vaşlına beni yār sezā itmez hiç
Cevr itmede 'uşşāka vefā itmez hiç

4. cevr itmek:-mek

Gazel 32

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zulmetmek, eziyet etmek.

Cām-ı vaşlına sezā eylemeyüp cevr itmek
Reviş-i çerḥ-i sitemkāre degüldür de nedür

cevr ü cefā:

1. cevr ü cefā:

Matla 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgiliden gelen) incitici söz ve davranışlar.

Olur 'uşşāk-ı zāra dem-be-dem cevr ü cefā
maḥşūş

Mürüvvetsüz sitem-āyındür ol bīvefā maḥşūş

cevr-i cānān:

1. cevr-i cānān:

Gazel 32

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin eziyeti.

Pāymāl itmede 'uşşākını cevr-i cānān
Feyziyā kaşdı dil-i zāra degüldür de nedür

cevr-i dildār:

1. cevr-i dildār:

Matla 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin eza ve cefası.

Cevr-i dildār ile pāmāl u perīşān olduk
Merḥamet itmedi üftāde-i nālān olduk

ceyb-i çerḥi:

1. ceyb-i çerḥi:-i

Kaside 8

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Feleğin cebi.

İderdi pür güherle ceyb-i çerḥi ṭab'-ı çālākūm
Hemān-dem pür-kef itsem şevḳ ile kil-k-i dūr-
efşānı

Ceyhūn:

1. Ceyhūn:

Tarih 32

Mısra: 10

Ceyhun nehri.

Oldı cārī mā'-i pāk ü bī-bedel
Reşk ider Ceyhūn ile Nīl ü Furāt

ceyş-i derd-i 'âşıkı:**1. ceyş-i derd-i 'âşıkı:-ı****Gazel 82**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşığın dert ordusu.

Zaferyâb olmadı 'uşşâka a'dâ-yı ğam u miḥnet
İdersin ceyş-i derd-i 'âşıkı berbâd hoş geldün

ceyş-i ğam:**1. ceyş-i ğam:****Gazel 59**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gam askeri.

Ceyş-i ğam buldı zafer mülk-i dile efsûs kim
Feyziyâ şâd olmadı bu kalb-i ğam-âlûdumuz

2. ceyş-i ğam:**Gazel 105**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gam ordusu (çok sayıda dert bağlamında).

Derûnum ceyş-i ğam âzürde itmez bezm-i
meydür bu
Keder-fersâ-yı kalb-i meykeşândur özge
şeydür bu

ciger:**1. cigerle:-le****Gazel 9**

Mısra: 10

Ciğer (kebab olmuş ciğer bağlamında).

Cihânda sâkî-i devrâna minnetüm yokdur
Cigerle ḥûn-ı dilüm Feyziyâ kebâb şarâb

cigerüm yan:-**1. cigerüm yandı:-dı****Rûbai 4**

Mısra: 3

Kelime Tipi: Deyim

Çok acı çekmek, çok üzölmek.

Yandı cigerüm tennür-ı hicrânda meded
Dil nâr-ı ğam-ı firâk ile oldu kebâb

cihân:**1. cihânda:-da****Gazel 118**

Mısra: 5

Dünya, âlem. İl hiç bir zaman, asla.

Recâ-yı vuşlatuñ itmez dil-i nizâr cihânda
Neden ider bize cânân ğazab bilinmedi kaldı

2. cihânuñ:-uñ**Gazel 120**

Mısra: 2

Dünya, âlem. İl insanlar, herkes.

Gehî süz-ı elem geh tâb-ı ğam âzâde-ser var
mı

Cihânuñ kaydı çok dünyâda merd-i bî-keder
var mı

3. cihân:**Kaside 1**

Mısra: 10

Dünya, âlem. İl insanlar, herkes.

Çeşmesâr-ı çerḥe zerrîn lûlelerdür mihr ü meh
Neşr-i feyz eyler cihân içre serâser rûz u şeb

4. cihân:**Kaside 3**

Mısra: 4

Dünya, âlem. İl insanlar, herkes.

Râh-ı Gufrâna olup şem'-i vücûduñ hâdî
Mihr ü meh gibi cihân içine oldu raḥşân

5. cihân:**Kaside 3**

Mısra: 22

Dünya, âlem. İl insanlar, herkes.

Oldur ol şeb ki ṭulû' eyledi mihr-i zâtı
Mihr-veş oldu cihân içine ol nûrefşân

6. cihân:**Kaside 3**

Mısra: 32

Dünya, âlem. İl insanlar, herkes.

Emr-i Mevlâ ile gösterdi 'adûya i'câz
Maḳdem-i pâki ile oldu cihân feyz-resân

7. cihân:**Rûbai 41**

Mısra: 3

Dünya, âlem. İl insanlar, herkes.

Meyyâl ola eş'âruma yâ Rabb cihân
Mülk-i sūḥana ben ḳuluñ şâh eyle

8. **cihān:****Tarih 79**

Mısra: 4

Dünya, âlem. İl insanlar, herkes.

Virdi Vehhâb-ı Ezel gül gibi bir duhter-i pâk
‘İffet ü ‘işmet ile ola cihān içre ferîd

9. **cihānda:-da****Gazel 4**

Mısra: 1

Dünya, âlem.

Küçe-i dilber cihānda şahın-ı gülşendür baña
Ben hezāram gulsitān bir cāy-ı şîvendür baña

10. **cihānda:-da****Gazel 8**

Mısra: 10

Dünya, âlem.

Ağyār-ı kīne-ḥah ile ülfet olur mı hiç
Feyzî cihānda ola mı bîgāne āşinā

11. **cihānda:-da****Gazel 9**

Mısra: 9

Dünya, âlem.

Cihānda sākî-i devrāna minnetüm yokdur
Cigerle hūn-ı dilüm Feyziyā kebāb şarāb

12. **cihān:-ı****Gazel 31**

Mısra: 8

Dünya, âlem.

Ey kamer-ṭal‘at beni şāyeste-i vaşl eyle kim
Zerre-i eşküm cihānı baḥr-ı bî-pāyān ider

13. **cihānda:-da****Gazel 38**

Mısra: 10

Dünya, âlem.

Ser-i müyum olursa Feyziyā bir ḥāme-i hoş-
rev
Cihānda sergüzeşt-i derd-i ḡam taḥrîr
müşkildür

14. **cihānda:-da****Gazel 40**

Mısra: 1

Dünya, âlem.

Cihānda baña dil-i dāğ dāğ lâzımdur
Fütāde-i şeb-i hecre çerāğ lâzımdur

15. **cihānda:-da****Gazel 56**

Mısra: 4

Dünya, âlem.

Şarāb-ı hecr ile mestüz müdām destümden
Cihānda sāğar-ı lebrîz-i pür-şafā düşmez

16. **cihān:****Gazel 65**

Mısra: 4

Dünya, âlem.

Olupdur nār-ı ‘aşkuñ külḥan-ı ḡalbümde tāb-
efken
Olur her bir şerār-ı süznākümden cihān āteş

17. **cihāndan:-dan****Gazel 65**

Mısra: 2

Dünya, âlem.

Olursa süziş-i āh-ı derūnumdan ‘ayān āteş
Cihāndan mün‘adim olmazdı ey dil bir zamān
āteş

18. **cihānda:-da****Gazel 73**

Mısra: 2

Dünya, âlem.

Dil ide mümkün mi zülf-i ‘anber-āsādan ferāğ
Mümteni‘ oldı cihānda ‘aşk u sevdādan ferāğ

19. **cihānda:-da****Gazel 76**

Mısra: 10

Dünya, âlem.

Feyzî ḥased o merdüm-i dānā-yı ‘āleme
Hiç kimseden cihānda ümîd ü recāsı yok

20. **cihānda:-da****Gazel 80**

Mısra: 2

Dünya, âlem.

Cānā esîr-i zülf-i perîşānuñam senüñ
Çokdan cihānda bende-i fermānuñam senüñ

21. **cihānda:-da****Gazel 81**

Mısra: 8

Dünya, âlem.

Derūnda maḥv olurdu zulmet-i ḡam kisb-i nūr
eyler
Olan dildāde-i ‘aşkı cihānda Şems-i Tebrîzüñ

22. **cihānda:-da****Gazel 84**

Mısra: 8

Dünya, âlem.

Gāhī vefā iderse o meh geh cefā ider
Ġamdan cihānda şanma sen āzādesin göñül

23. **cihānda:-da****Gazel 88**

Mısra: 10

Dünya, âlem.

Ruḥ-ı dilber tefekkür eylerem Feyzī dil-i zārı
Cihānda nazra-düz-ı tāb-ı nūr-ı mihr ü mäh
etmem

24. **cihānda:-da****Gazel 90**

Mısra: 2

Dünya, âlem.

‘Aceb mi ārzu-yı neşve-i şarāb iderüm
Cihānda teşne-dilüm ben ümīd-i āb iderüm

25. **cihānda:-da****Gazel 90**

Mısra: 9

Dünya, âlem.

Cihānda āteş-i ‘aşk ile sīḥ-i hicrānda
Dil-i nizārumı ben Feyziyā kebāb iderüm

26. **cihān:****Gazel 91**

Mısra: 5

Dünya, âlem.

Sirişk-i çeşmüm ile ġarḳ olurdu belki cihān
Ġarībdür ki şehā āşinā nedür bilmem

27. **cihān:****Gazel 107**

Mısra: 2

Dünya, âlem.

Şafā-baḥşā-yı ‘ālemdür ṭarīḳ-i Nakşbendiyye
Cihān içre müsellemdür ṭarīḳ-i Nakşbendiyye

28. **cihānda:-da****Gazel 107**

Mısra: 10

Dünya, âlem.

Muḥibb-i şādıḳam ol ḥānḳāh-ı cennet-āsānuñ
Cihānda Feyzi ḥoş demdür ṭarīḳ-i
Nakşbendiyye

29. **cihānda:-da****Gazel 114**

Mısra: 12

Dünya, âlem.

Ġaraż sūz-ı derūn izḥārıdur eş‘ardan Feyzī
Cihānda olmadum bīḥūde-gū efsāne ḳaydında

30. **cihānda:-da****Gazel 117**

Mısra: 9

Dünya, âlem.

Cihānda midḥat-i la‘l-i leb-i dildārdur kārı
Anuñcün Feyzinuñ eş‘arı bir şīrīn-edā oldu

31. **cihānda:-da****Kaside 2**

Mısra: 5

Dünya, âlem.

Ben de ol Rüstemem cihānda benüm
Tīr-i İsfendiyārdur ḳalemüm

32. **cihānda:-da****Kaside 6**

Mısra: 58

Dünya, âlem.

Zīnet olunsa gūş-ı ḳabūle revā idi
Her bir sözüm cihānda benüm dürr-i nāb olur

33. **cihānda:-da****Kaside 6**

Mısra: 59

Dünya, âlem.

Oldum cihānda dest-berāverde-i du‘ā
Sūz-ı derūn ile çü du‘ā müstecāb olur

34. **cihān:****Kaside 7**

Mısra: 67

Dünya, âlem.

Vücūd-ı pākini āfātdan cihān içre
Kemāl-i ‘izz ile ḥıfz ide luṭf-ı Yezdānī

35. **cihānda:-da****Kaside 7**

Mısra: 1

Dünya, âlem.

Cihānda zāhir olup feyz-i luṭf-ı Rabbānī
Mūsā‘id itdi Ḥudā devr-i çerḥ-i gerdānı

36. **cihānda:-da****Kaside 7**

Mısra: 47

Dünya, âlem.

Cihānda hāne-i kalbi 'avārız-ı gamdan
Mu'āf iderdi şudür itse emr ü fermānı

37. **cihān:****Kaside 8**

Mısra: 3

Dünya, âlem.

Cihān bağına pertev-efken oldu āfitāb-āsā
Tulū' itdi yine burc-ı şerefden mäh-ı rahşānı

38. **cihāna:-a****Kaside 8**

Mısra: 1

Dünya, âlem.

Bi-ḥamdillāh şeref virdi cihāna luṭf-ı Yezdānı
Mūsā' id eyledi elṭāf-ı Ḥaḳ bu çerḫ-i gerḫanı

39. **cihānda:-da****Kaside 8**

Mısra: 14

Dünya, âlem.

Semiyy-i Ḥazret-i Şāh-ı Rüşul Aḫmed Efendi
kim
Cihānda pâyına itsem revā fersüde pîşānı

40. **cihānda:-da****Kaside 8**

Mısra: 19

Dünya, âlem.

Cihānda nāle eyler kimse yokdur devr-i
luṭfunda
İden bülbüldür ancak verd için bîhüde efgānı

41. **cihānı:-ı****Kaside 9**

Mısra: 25

Dünya, âlem.

Cihānı nazra-i evvelde seyr iderdi eger
Gubār-ı ḥāk-i rehūn çekse kür-ı māderzād

42. **cihāna:-a****Lugaz 16**

Mısra: 7

Dünya, âlem.

Mihr-i rahşān gibi cihāna pesend
Bosnevî dirdüm olsa ḳaddi bülend

43. **cihānuñ:-uñ****Matla 23**

Mısra: 1

Dünya, âlem.

Cihānuñ miḫneti bisyār taḫrîr ü beyān olmaz
Derūnda ehl-i 'aşḳuñ derdi çok bir bir 'ayān
olmaz

44. **cihānda:-da****Rübai 13**

Mısra: 4

Dünya, âlem.

İnletme dili cevri ile mānend-i rebāb
Bu resm-i cefā cihānda ḳānūnuñ olur

45. **cihāna:-a****Tarih 14**

Mısra: 8

Dünya, âlem.

Vezāret mesnedinden dā'imā dūr olmasun zātı
Cihāna pertev-efken nūr-ı 'adli āfitāb-āsā

46. **cihānı:-ı****Tarih 14**

Mısra: 12

Dünya, âlem.

Sezā-yı tūtiyā-yı ḥāk-pāyuñ olsa 'âlemde
Cihānı serbeser seyr eyler idi çeşm-i nābînā

47. **cihānda:-da****Tarih 21**

Mısra: 8

Dünya, âlem.

Cünd-i İslāmı muẓaffer eyleye dā'im Ḥudā
Dem-be-dem a'dā-yı dîn olsun cihānda ḥāk-i
rāh

48. **cihāna:-a****Tarih 30**

Mısra: 2

Dünya, âlem.

Nümāyān oldu nūrefşān olup burc-ı leṭāfetden
Cihāna pertev-efzā oldu bir mihr-i cihān-ārā

49. **cihānda:-da****Tarih 39**

Mısra: 24

Dünya, âlem.

Zāt-ı pāki mesned-i 'izzetde olsun berḳarār
Dā'imā luṭf-ı Ḥudā ola cihānda rehberi

50. **cihānda:-da****Tarih 52**

Mısra: 8

Dünya, âlem.

Du‘ā ile didi aḥbāb şād olup tārīḥ
Ḥadīcenüñ bu cihānda ḳudūmı ola sa‘īd

51. **cihāna:-a****Tarih 56**

Mısra: 10

Dünya, âlem.

Ḥaḳ kıldı dehre pādişāḥ ‘izz ile sulṭān Aḥmedi
Devletle sulṭān Aḥmed oldu bu cihāna pādişāḥ

52. **cihāna:-a****Tarih 60**

Mısra: 5

Dünya, âlem.

Cihāna bir niçe dürr ü güher ide īşār
Güher-nişār olur kânı Āl-i ‘Osmānuñ

53. **cihāna:-a****Tarih 71**

Mısra: 6

Dünya, âlem.

Vucūda geldi ‘ırḳ-ı pāk-i Aḥmed Ḥāndan ḥālā
Güzel bir pāk şehzāde cihāna ‘izz ü şevketle

54. **cihānda:-da****Tarih 72**

Mısra: 14

Dünya, âlem.

Ola maḥfūz şem‘-i zātı dā‘im bād-ı miḥnetden
Cihānda olmaya āzürde-sāz-ı renc-i bīmārī

55. **cihānı:-ı****Tarih 73**

Mısra: 6

Dünya, âlem.

Mürtefi‘ ol ḳadar nigāḥ itseñ
Seyr iderdüñ cihānı ser-tā-pā

56. **cihāna:-a****Tarih 80**

Mısra: 8

Dünya, âlem.

Ne gevher gevher-i tāb-āver-i mihr-i şeref-
efzā
Ṭulū‘ itdi cihāna güyiyā ḥurşīd-veş nāgāḥ

57. **cihānda:-da****Tarih 82**

Mısra: 5

Dünya, âlem.

Emīn-i maṭbaḥ olmuşdı cihānda ḥayli
müddetdür
Ḥalāş oldu girībānı emānetden selāmetle

58. **cihānda:-da****Tarih 84**

Mısra: 8

Dünya, âlem.

Vücūdın ḥıfzı ide Ḥaḳ mehd-i ‘izzetde
selāmetle
Zelīl ü ḥor ola yā Rab cihānda düşmen-i
bedḥāḥ

59. **cihāna:-a****Tarih 86**

Mısra: 8

Dünya, âlem.

Zevāle irmeye mihr-i cemālī tābdār olsun
Cihāna nūr-baḥş olduḳda bu mihr-i mücellā da

60. **cihānda:-da****Tarih 86**

Mısra: 3

Dünya, âlem.

Sa‘ādetle cihānda ‘ömrini efzūn ide Mevlā
Furūḡ-efrūz ola tā mihr ile meh çerḫ-i mīnāda

61. **cihān:****Tarih 92**

Mısra: 3

Dünya, âlem.

Ḳurtuluş yokdur ecelden bī-beḳādur bu cihān
‘Azm ider ‘uḳbāya elbette gedā vü pādişāḥ

cihān içre:1. **cihān içre:****Gazel 48**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Cihanda, dünyada.

Sādedür mir‘āt-veş şī‘rüm cihān içre benüm
Gösterür ehl-i dile ḥüsn-i edā nevrüzdur

2. **cihān içre:****Tarih 67**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Cihanda, dünyada.

Allāh mu‘ammer eyleye maḥdüm-ı pākini
‘İzz ü sa‘ādet ile cihān içre dā’imā

cihān içre mislini görme-:

1. cihān içre mislini görmedüm:-dü, -m

Tarih 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Dünyada eşi benzerini görmemek.

Görmedüm mislini cihān içre
Var mı böyle kemānkeş-i mümtāz

cihān kaydında:

1. cihān kaydında:-n, -da

Gazel 107

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dünya sıkıntısı, dünya derdi (dünyalık işlerin verdiği sıkıntı bağlamında).

Olur her merdümāna gūşe-gīr-i cāy-ı āsāyiş
Cihān kaydında bī-gāmdur tarīk-i
Naqşbendiyeye

cihān tācın at-:

1. cihān tācın atup:-up

Tarih 11

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Her şeyi bir kenara bırakmak.

Cihān tācın atup Feyzī şafādan didi tārīhin
Mübārek eylesün Mevlā cülüs-ı şeh
Süleymānı

cihāndan git-:

1. cihāndan gitdi:-di

Tarih 76

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyadan göç etmek, ölmek.

Beñli İbrāhīm Ağa gitdi cihāndan nāgehān
‘Azm-i ‘uqbā eyledi ol mü’min-i pāk-i ‘tikād

cihāndan nāgāh ‘āzim-i huld-ı berīn ol-:

1. cihāndan nāgāh ‘āzim-i huld-ı berīn oldu:

Tarih 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünyadan ansızın en yüce cennete göç etti (vefat bağlamında).

Murğ-ı rûhın idüp āzürde anuñ mār-ı ecel
‘Āzim-i huld-ı berīn oldu cihāndan nāgāh

cihān-ı bī-bekāda:

1. cihān-ı bī-bekāda:-da

Tarih 14

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gelip geçici ölümlü dünya.

Bu dehr-i köhnede ol nīk-nāmı eyledi taḥşīl
Cihān-ı bī-bekāda hūkm-i şer‘i eyleyüp icrā

2. cihān-ı bī-bekāyı:-y, -ı

Tarih 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gelip geçici ölümlü dünya.

Emīn-i maṭbah olan ḥazret-i Mūsā Efendi kim
Revān oldu cihān-ı bī-bekāyı terk idüp ḥayfā

cihān-ı haclegāh:

1. cihān-ı haclegāh:

Gazel 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gelin odası. İl dünya.

Zifāf-ı kām alınmazdı cihān-ı haclegāh içre
‘Arūs-ı dehr-i fertūta nice dāmād ayak başmış

cihān-ı köhneyi:

1. cihān-ı köhneyi:-y, -i

Tarih 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eskimiş, yıpranmış dünya.

Cenāb-ı āşaf-ı zīşān ‘Alī Paşa-yı ekrem kim
Cihān-ı köhneyi lutfi idüp ma‘mūr u ābādān

cihānı teng id-:

1. cihānı teng ider:

Tarih 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Dünyayı dar etmek, küçük bir mekan haline getirmek.

Zemîn-i midḥatûñde esb-i ṭab‘um cilve-
baḥşâdur
Cihânı teng ider bir dem ‘inânın eyleşem irḥâ

cilâ:

1. **cilâ:**

Gazel 25

Mısra: 4

Parlaklık, ışıltı.

İderdi pāk kederden secencel-i ḳalbi
Lebûñ taḥayyül idersem cilâ gelür görinür

2. **cilâ:**

Rûbai 3

Mısra: 4

Parlaklık, ışıltı.

Yüz göstere mi jeng-i kederle memlû
Âyîne-i ḳalbüme cilâ vir yâ Rab

cilâ-baḥşâ ol-:

1. **cilâ-baḥşâ ola:-a**

Tarih 82

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Cilalanmak, parlatılmak, toz ve kirden
temizlenmek.*

Cilâ-baḥşâ ola mir‘ât-ı ḳalbi rûz u şeb anuñ
Ğubâr-âlûde yâ Rab olmaya ekdâr-ı miḥnetle

cilâ-baḥşâ ol-:

1. **cilâ-baḥşâ olur:-ur**

Tarih 63

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Parlatan olmak.

Kuḥl-ı luṭfuñ dîde-i baḥta cilâ-baḥşâ olur
Tütiyâ-yı İşfahânîdür hemân ḥâk-i deri

cilve:

1. **cilveler:-ler**

Kaside 10

Mısra: 52

*Naz, işve, eda. İl gösteri amaçlı
hareketler.*

Olaydı Feyzi mâlik bir kümeýt-i pâke
sulṭânüm
‘Acâyib cilveler seyr itdürürdi çeşm-i a‘dâya

cilve id-:

1. **cilve ider:-er**

Gazel 14

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Naz yapma. Nazlanma.

Sâḥa-i ğamda ider cilve ne mümkün rām ola
Çerḥ itmişdür zimâm-ı esb-i iḥsânı şikest

2. **cilve ider:-er**

Kaside 10

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

*Güzel ve hoş bir şekilde ortaya çıkmak,
görünmek.*

Şikest itmiş ‘inânın vâdi-i ğamda ider cilve
Semend-i baḥtımız hiç uğramaz rāh-ı
mudārâya

cilve-baḥşâ:

1. **cilve-baḥşâ:**

Gazel 51

Mısra: 7

Ey cilve ihsan eden, bağışlayan (sevgili).

‘Aks-i ḥüsnüñ cilve-baḥşâ şu‘le-i cevväle-veş
Sîne-i pür-derd-i erbâb-ı naẓar âyinedür

2. **cilve-baḥşâdur:-dur**

Tarih 30

Mısra: 7

*Ortaya çıkma (maharetini gösterme,
sergileme bağlamında).*

Zemîn-i midḥatûñde esb-i ṭab‘um cilve-
baḥşâdur
Cihânı teng ider bir dem ‘inânın eyleşem irḥâ

cilve-endâz ol-:

1. **cilve-endâz oldu:-dı**

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Ortaya çıkmak, görünmek, meydana
gelmek.*

Zemîn-i gülsitânda cilve-endâz oldu ‘anber-bü
Baḥûr-ı Meryemî gösterdi kendin gökde
‘İsâya

cilve-gâh ol-:

1. **cilve-gâh oldu:-dı**

Tarih 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Kendini gösterme, tecelli etme yeri
(Osmanlı tahtına çıkıp icraatte bulunma
bağlamında).*

Neyyir-āsā şu‘le-baḥş oldu o nūr-ı tābdār
Taht-ı ‘Osmānī o mihr-i pāke oldu cilve-gāh

cilve-gāh-ı murğ-ı rūhı:

1. cilve-gāh-ı murğ-ı rūhı:-ı

Tarih 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Ruh kuşunun ortaya çıkacağı, yaşayacağı
yer.*

Cilve-gāh-ı murğ-ı rūhı ola fırdevs-i berīn
Seyyī’ātını anuñ maḥv eyleye Rabb-ı ‘ibād

cilve-gāh-ı sünbül ol-:

1. cilve-gāh-ı sünbül olmuş:-muş

Tarih 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Sünbülün ortaya çıktığı yer (sevgilinin
saçının düştüğü, görüldüğü yer).*

Ḥaṭ-berāverde olunca didiler tārīhini
Verd-i rüyın cilve-gāh-ı sünbül olmuş güyiyā

cilve-ger:

1. cilve-ger:

Gazel 59

Mısra: 4

Cilveli, nazlı.

Şafvet-i nūr-ı ruḥıyla dil mücellā ol kadar
Cilve-ger mir’āt-ı dilde şāhid-i maḥşūdumuz

2. cilve-gerdür:-dür

Gazel 75

Mısra: 10

Ortaya çıkmak, görünmek.

Derd-i hecr-i yār ile şimdi derūnumda benüm
Cilve-gerdür Feyziyā deryā-yı bī-pāyān-ı ‘aşk

3. cilve-ger:

Kaside 5

Mısra: 45

*Var olmak, görünür olmak, hissedilir
olmak.*

Ḳand-ı luṭfuñ cilve-ger mir’āt-ı ḳalbümde
benüm
Zehr-i ālām-ı maḥabbet tūṭi-i ṭab‘a ḡidā

4. cilve-gerdür:-dür

Kaside 5

Mısra: 27

*Var olmak, görünür olmak, hissedilir
olmak.*

Midḥat-i zātı derūnda cilve-gerdür tā ezel
Maḳdemūñe munṭazırdum ḡuş-ı cān ile şehā

cilve-ger ol-:

1. cilve-ger olur:-ur

Gazel 43

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Cilve yapmak (gözlerin cilveli bakması
bağlamında). İl ortaya çıkmak (sevgilinin
niyetinin gözünden anlaşılması bağlamında).*

Evvel nazarda rüy-ı cefā cilve-ger olur
Mir’āt-ı rünümā-yı maḥabbet ruḥuñ mıdır

2. cilve-ger olur:-ur

Gazel 51

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Cilve yapmak (gözlerin cilveli bakması
bağlamında). İl ortaya çıkmak (sevgilinin
niyetinin gözünden anlaşılması bağlamında).*

Naḫra-i evvelde olur cilve-ger rüy-ı neşāt
Sāḡar-ı pūr-bāde ḡüyā feyz-ver āyinedür

cilve-nümā ol-:

1. cilve-nümā ola:-a

Matla 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tecelli etmek, görünmek.

Meyle pūr kıl şun baña mir’āt-ı cāmı sāḳiyā
Rind-i mey-ḥāra ola cilve-nümā rüy-ı şafā

cism:

1. cismini:-i, -ni

Gazel 3

Mısra: 7

Beden, gövde, vücut.

Cismini ifnā ider nār-ı ḡam u hicrān ile
Şem‘-i ruḥsāra nice pervāne olmaz āşinā

2. **cismümi:-üm, -i****Gazel 12**

Mısra: 10

Beden, gövde, vücut.

Pür-şerha tenüm sūziş-i ḥasret ile Feyzī
Zeyn itmededür cismümi gülzâr-ı maḥabbet

3. **cismüm:-üm****Gazel 21**

Mısra: 7

Beden, gövde, vücut.

Olurdu sūhte cismüm nigāhuña taḥammül yok
Furūğ-efrüz-ı rüyūñ her zamān mānende-i
ḥurşīd

4. **cismüñi:-ü, -ñi****Gazel 29**

Mısra: 9

Beden, gövde, vücut.

Âmāde eyle cismüñi Feyzī o mehveşe
Sertîz-i ğamze serv-i ḥirāmān geliş budur

5. **cismüm:-üm****Gazel 44**

Mısra: 4

Beden, gövde, vücut.

Nice seyr itmesün cānā cemālūñ sīneden
göñlüm
Serāpā nevk-i müjgānuñla cismüm sūfte
olmuşdur

6. **cismümi:-üm, -i****Gazel 48**

Mısra: 16

Beden, gövde, vücut.

Dāmen-i luṭfuñla mestür eyle ḥāk-i cismümi
Eyledüm ben cismümi de ḥāk-pā nevrūzdur

7. **cismi:-i****Gazel 59**

Mısra: 8

Beden, gövde, vücut.

Külhan-ı miḥnetde oldum nār-ı ğamdan sūhte
Ol kadar ḥākister itdi cismi yokdur dūdumuz

8. **cismüm:-üm****Gazel 60**

Mısra: 7

Beden, gövde, vücut.

Nār-ı elem-i ‘aşk ile pür-sūhte cismüm
Ser-tā-be-ka-dem dāğ-ı siyāh itmege degmez

9. **cismüm:-üm****Gazel 65**

Mısra: 7

Beden, gövde, vücut.

‘Aceb kim sūhte olmazdı cismüm nār-ı
‘aşkuñdan
Olurdu dem-be-dem ey mährü benden feşān
āteş

10. **cimini:-i, -n, -i****Gazel 72**

Mısra: 10

Beden, gövde, vücut.

‘Arız-ı dildāra zīrā var ise meyl eylemiş
Cimini ifnā idüp olmaḳdadur raḥşān şem‘

11. **cismüñe:-üñ, -e****Gazel 84**

Mısra: 5

Beden, gövde, vücut.

Biñ şerha açsa cismüñe müjgān-ı tīr-i yār
Mānende-i hedef yine âmādesin göñül

12. **cismüm:-üm****Gazel 102**

Mısra: 3

Beden, gövde, vücut.

Serāser olur elbet sūhte cismüm şu‘ā‘ından
Görünce ‘aşıkuñ pertev-fikendür pençe-i
cānān

13. **cismimüz:-i, -müz****Gazel 108**

Mısra: 2

Beden, gövde, vücut.

Fikrüm miyān-ı yārdur ince ḥayāl ile
Maḥv oldu cismimüz heves-i ittişāl ile

14. **cismüm:-üm****Kaside 8**

Mısra: 53

Beden, gövde, vücut.

O şūhuñ nevk-i müjgāniyla cismüm şerha-ber-
şerha
‘Azāb-ı dūzaḥa mānend olurdu nār-ı hicrānı

15. **cismi:-i****Kaside 10**

Mısra: 38

Beden, gövde, vücut.

Egerçi var bir esb-i bî-bedel haylî temâşâdur
Ne dem 'azm eylese za'f ile batmaz cismi
deryâya

16. **cismini:-i, -ni**

Tarih 69

Mısra: 3

Beden, gövde, vücut.

Cismini hıfz ide Hâk cümle-i âfâtdan
Zevk ile ide güzër rûz u şebi her demi

17. **cismini:-i, -n, -i**

Tarih 74

Mısra: 4

Beden, gövde, vücut.

Serîr-i taht-ı 'âlîde mu'ammer eyleye Mevlâ
İde şemşîr-i kahrî cismini şad çâk a'dânuñ

18. **cismini:-i, -ni**

Tarih 79

Mısra: 8

Beden, gövde, vücut.

Vâlideyniyle mu'ammer ide anı Mevlâ
'Ayn-ı bedden ide Hâk cismini her demde
bâ'id

19. **cismi:-i**

Lugaz 1

Mısra: 1

*Fiziki varlığı olan madde, nesne. ll
beden, gövde.*

Ol nedür kim cismi var bî-rûhdur
Gah mestür ü gehî meftûhdur

20. **cismi:-i**

Lugaz 1

Mısra: 7

*Fiziki varlığı olan madde, nesne. ll
beden, gövde.*

Geh mücellâ cismi de âyîne-var
Her nesi var ise eyler âşikâr

21. **cismine:-i, -n, -e**

Lugaz 1

Mısra: 9

*Fiziki varlığı olan madde, nesne. ll
beden, gövde.*

Kim tokunsa cismine efgân ider
Ac u tok bu 'âlemi seyrân ider

22. **cismin:-i, -n**

Lugaz 2

Mısra: 5

*Fiziki varlığı olan madde, nesne. ll
beden, gövde.*

Cismin âhen bend ile berdüş ider
Telh ü şîrîn her ne görse nûş ider

23. **cismi:-i**

Lugaz 8

Mısra: 5

*Fiziki varlığı olan madde, nesne. ll
beden, gövde.*

Cismi var rûhı yok ider hareket
Kimi tersâ ile ider ülfet

24. **cisminde:-i, -n, -de**

Lugaz 10

Mısra: 1

*Fiziki varlığı olan madde, nesne. ll
beden, gövde.*

Ol ne maşnû' oldı yok cisminde cân
Gâhice pinhân olur gâhî 'ayân

25. **cismi:-i**

Lugaz 13

Mısra: 5

*Fiziki varlığı olan madde, nesne. ll
beden, gövde.*

Mağv olur cismi göre keşretle âb
Eylemez te'sîr tâb-ı âfîtab

26. **cismini:-i, -n, -i**

Lugaz 9

Mısra: 3

Varlık, mevcudiyet.

Cismini ifnâda dâ'im germ ü serd-i rûzgâr
Cem'-i zıddeyn eylemiş gerçi degüldür
berkarâr

27. **cismi:-i**

Lugaz 12

Mısra: 5

Varlık, mevcudiyet.

Cismi memdüh-ı bezm-i 'âlemdür
Hayli mümtâzdur müsellemdür

28. **cismümde:-üm, -de**

Rübai 29

Mısra: 2

Varlık, mevcudiyet.

Dil la'l-i leb-i dilbere oldı meyyâl
Kalmadı ğam-ı 'aşk ile cismümde mecâl

29. **cismimüzi:-i, -müz, -i**

Rübai 44

Mısra: 4

Varlık, mevcudiyet.

Yandı eridi nār-ı gam-ı dilberden
Hicrân şebine cismimüzi mûm itdi

cism-i 'âşık:

1. **cism-i 'âşık:**

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Âşığın bedeni.

Görünce rüy-ı yârî cism-i 'âşık ıztırâb eyler
Ketân-ı şabrını mevkûf-ı nûr-ı mâhtâb eyler

cism-i belâ-fersûdumuz:

1. **cism-i belâ-fersûdumuz:-u, -muz**

Gazel 59

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(âşığın) beladan yıpranmış bedeni.

Fikr ider yârûn dehânını dil-i nâbûdumuz
Yok yere oldu telef cism-i belâ-fersûdumuz

cism-i latîf:

1. **cism-i latîf:**

Lugaz 12

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Latif, güzel şey.

Ma'denîdür velî o zât-ı şerîf
Gezer elden ele o cism-i latîf

cism-i şerîfi:

1. **cism-i şerîfi:-i**

Kaside 5

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

Mübarek beden (Sultan II. Mustafa'nın bedeni).

Tünd-bâd-ı guşşadan cism-i şerîfi hıfz ola
Şem'-i zâtı 'âleme dâ'im vire nûr-ı ziyâ

cism-i 'uşşâkı:

1. **cism-i 'uşşâkı:-ı**

Gazel 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Âşıkların bedeni.

Nola tâb-ı gamuñ sūzân iderse cism-i 'uşşâkı
Olur şem'-i ruhuñdan sūhte pervâne düşdükçe

cism-i zerdüm:

1. **cism-i zerdüm:-üm**

Matla 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sararıp solmuş beden.

Olup cevri ile cism-i zerdüm altun
Beni harca sürem dir gibi gerdün

cü eyle:-

1. **cü eyle:-r**

Gazel 34

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Irmak gibi akma (gözyaşı akıtma, çok ağlama bağlamında).

Ümîd-i büy-ı vuşlat itse 'âşık verd-i rüyuñdan
Sirişkin dem-be-dem gülzâr-ı hüsn-i yâra cü eyle

cüd:

1. **cüdi:-ı**

Kaside 10

Mısra: 17

Cömertlik, el açıklığı.

Çerâğ-ı hâşî çokdur hem 'atâ vü cüdi gâlibdür
Peşeng ü Keykubâd ü Hüsrev u Cemşîd ü Dârâya

cüdâ:

1. **cüdâ:**

Lugaz 8

Mısra: 2

Ayrı.

Nedür ol iki dilber-i ra'nâ
Birbirinden cüdâ degül kaç'â

2. **cüdâ:**

Gazel 2

Mısra: 1

(sevgiliden) ayrı.

Hāl-i siyeh olur mı ruḥ-ı yārdan cüdā
Hindü-yı âteşin olamaz nārdan cüdā

3. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: 2

(sevgiliden) ayrı.

Hāl-i siyeh olur mı ruḥ-ı yārdan cüdā
Hindü-yı âteşin olamaz nārdan cüdā

4. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: 4

Ayrı.

Dilber ḥaṭ-āver oldu figānuñ hezār-veş
Gülşende gül olur mı dilā ḥārdan cüdā

5. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: 6

Ayrı.

Tāb-ı ruḥıyla turreleri çin çin olur
Gencīne-zār-ı ḥüsni degül mārdañ cüdā

6. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: 8

Ayrı.

Her şām-ı hecre irmede şubḥ-ı şafā henüz
Ḥaṭṭ-ı siyāhuñ olmadı ruḥsārdan cüdā

7. **cüdā:**

Gazel 2

Mısra: 10

Ayrı.

Feyzī-i zār niçe naşīḥat-pezir olur
Miḥnet olur mı 'aşık-ı nāçārdan cüdā

cüdā eyle-:

1. **cüdā eyler:-r**

Lugaz 17

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayırmak, ayrı düşürmek.

Māl ü cāndan kimin cüdā eyler
Ḥalk aña yine ittikā eyler

cüdā ol-:

1. **cüdā olmak:-mak**

Gazel 114

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Uzak kalmak, ayrı düşmek.

Cüdā olmak ne mümkün küy-ı dilberden dil-i
zārum

Şikeste-bāl murğ-ı lāmekāndur lāne ḳaydında

cülūs it-:

1. **cülūs itdükde:-dük, -de**

Tarih 21

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tahta çıkmak, hükümdar olmak.

Taht-ı 'ālīye cülūs itdükde tārīḥin didüm
Oldı sultāñ Muştafā 'adl ile dehre pādīşāḥ

cülūs-ı şeh Süleymānı:

1. **cülūs-ı şeh Süleymānı:-ı**

Tarih 11

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Sultan II. Süleyman Han' ın tahta çıkışı.

Cihāñ təcın atup Feyzī şafādan didi tārīḥin
Mübārek eylesün Mevlā cülūs-ı şeh
Süleymānı

cümle:

1. **cümle:**

Tarih 56

Mısra: 6

Bütün, herkes.

Ḥāñ Aḥmed-i 'ādil hemāñ oldu şehenşāḥ-ı
cihāñ
Ḥalk oldu cümle şādumāñ zāḥir olup lutf-ı İlāḥ

2. **cümle:**

Kaside 8

Mısra: 40

Bütün, tüm.

Olup ğavvāş baḥr-ı ṭab'uma fikr-i ḥayālātum
Le'āl-i nazmımuñ hep cümle şā'ir oldu ḥayrāñı

3. **cümle:**

Kaside 8

Mısra: 50

Bütün, tüm.

Eger gūş eylese bu maṭla'ı meclisde mey-
nūşāñ
İderdi mest şahbā gibi cümle ehl-i 'irfāñı

4. **cümle:****Lugaz 9**

Mısra: 14

Tamamen, hep, bütün.

Gâh ins ü cinn ile ülfet ider ol bî-nevâ
Cümle yeksândur yanında hep anuñ bay u
gedâ

cünbiş:1. **cünbiş:****Gazel 68**

Mısra: 1

Hareketlilik, canlılık, ahenk.

Bu cünbiş ile şîve o refîtaruña mahşûş
Sükkarleri rîzân ide güftâruña mahşûş

cünd-i elemnden:1. **cünd-i elemnden:-den****Gazel 39**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Elem askeri.

Cünd-i elemnden 'azm iderüz biz hâlâş için
Rindân-ı 'aşka cây-ı selâmet Hîşârdur

cünün:1. **cünün:****Gazel 6**

Mısra: 6

Delilik, çılgınlık.

Nigâh eylerse leylî zülfinüñ her târına 'uşşak
Olur Mecnûn-veş 'âşıkılarınca çok cünün
peydâ

2. **cünün:****Gazel 30**

Mısra: 10

Delilik, çılgınlık.

Mecnûn-mişâl beste olup leylî zülfine
Feyzî kâlırsa böylece kârûñ cünün olur

cünün-ı 'illet-i 'aşkum:1. **cünün-ı 'illet-i 'aşkum:-um****Gazel 84**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk hastalığının deliliği.

Olmaz cünün-ı 'illet-i 'aşkum şifâ-pezîr
Bîhûde derd-i 'aşka müdâvâdasın gönül

cür'et id-:1. **cür'et idemezler:-e, -mez, -ler****Kaside 3**

Mısra: 45

Kelime Tipi: -

*Cesaret etmek, yüreklilik göstermek,
kalkışmak.*

Anı tahrîre de cür'et idemezler zîrâ
İrmez ol demlere de çünkü 'uğul-i insân

cürm:1. **cürm:****Kaside 3**

Mısra: 52

Suç, günah, kabahat.

Şâh-ı sultân-ı rûsul hâdi-i maqbûl-i sübûl
Cürm ü derdüme benüm lûtfuñ olurdu dermân

cüş u hurûşa gel-:1. **cüş u hurûşa geldi:-di****Tarih 62**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Coşmak.

Yine cüş u hurûşa geldi baħr-ı lûtf-ı Yezdânî
Nümâyân kıldı bir pâkîze dūr şulb-ı Habeş-
zâde

cûşa gel-:1. **cûşa geldi:-di****Tahmis 1**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Coşmak, heyecana gelmek, galeyana
gelmek.*

Hevâ-yı 'aşkuñ ile cûşa geldi ey perî bâde
Hâbâb-âsâ degüldür âbile etrâf-ı şahbâda

cüş-ı hünâb-ı derûn:1. **cüş-ı hünâb-ı derûn:****Gazel 6**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönlün kan ağlaması.

Kemāl-i ḥasretüñle dīdede girdāb-ı ḥūn peydā
Olurdu āh idersem cūş-ı ḥūnāb-ı derūn peydā

cüst ü cū:

1. cüst ü cū:

Gazel 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aramak, araştırmak.

Ma'ānī baḥrına ḡavvāş olan şimdi benem
Feyzī
İdersem cüst ü cū ṭab'um dūr ü gevher ider
peydā

cüst-cū it-:

1. cüst-cū itmekdedür:-mek, -de, -dür

Tarih 14

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Araştırmak, sorup soruşturmak.

Fezā-yı medḥ-i pākūñ cüst-cū itmekdedür
dā'im
Kümeyt-i āteş-i ṭab'um 'inānın eyledüm irḫā

cüybār:

1. cüybāra:-a

Kaside 8

Mısra: 52

Irmak, nehir, akarsu.

Görenler sāḡar-ı mey içre 'aks-i rüy-ı cānānı
Şanurlar cüybāra düşdi berg-i verd-i ḥandānī

2. cüybāra:-a

Gazel 37

Mısra: 8

*Irmak, akarsu. İl (aşığın) ırmak gibi akan
gözyaşı.*

Görünce ḥatt-ı ruḥuñ girye eylesün 'uşşāk
Şehā şafā-yı çemen cüybāra kalmışdur

cüyende ol-:

1. cüyende oldum:-du, -m

Kaside 10

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Arayan olmak.

'İlâcı nuṭḡ-ı pākındendür ancak ḡayrı şübhem
yok

Ben oldum ol kadar cüyende dārū-yı
mudāvāya

Ç

çāh-ı fikr-i miḥnet-efzāya düş-:

1. çāh-ı fikr-i miḥnet-efzāya düşme:-me

Kaside 10

Mısra: 50

Kelime Tipi: -

*Endişelendiren düşüncenin çukuruna
düşmek.*

Bisāṭ-ı sāde ile bir mükemmel esb-i hoş-reftār
Olur iḥsān düşme çāh-ı fikr-i miḥnet-efzāya

çāh-ı ḡama:

1. çāh-ı ḡama:-a

Gazel 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Dert kuyusu (Hz. Yusuf' un düşürüldüğü
kuyu bağlamında).*

Şahrā-neverd-i derd-i elem Yūsuf-ı ümīd
Üftāde oldu çāh-ı ḡama mekr ü āl ile

2. çāh-ı ḡama:-a

Gazel 116

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Dert kuyusu (Hz. Yusuf' un düşürüldüğü
kuyu bağlamında).*

Olur çāh-ı ḡama üftāde bir gün Yūsuf-ı ümmīd
Kalur ise ger ebnā-yı zamāne bu nifāk üzre

çāk çāk ol-:

1. çāk çāk olsun:-sun

Tarih 34

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parça parça olmak.

Tūl-ı 'ömr ile mu'ammer eyleye dā'im Mevlā
Ḥançer-i miḥnetle olsun ḡalb-i a'dā çāk çāk

çāk ol-:

1. çāk olacağ:-acağ

Gazel 23

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Yırtılmak, parçalanmak. || Yaralanmak.

Şimdi hem-şoḥbet-i aḡyār görüp dildārı
Fikr-i tîḡ-ı ḡam ile çāk olacak yerlerdür

çāk-i girībān it-:

1. çāk-i girībān itdi:-di

Gazel 101

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yaka yırtmak.

Ma'dūd olur mı şerḡalarum tende Feyziyā
Ser-tā-ser itdi çāk-i girībān şanur gören

çāk-i girībānī eyile:-

1. çāk-i girībānī eyile:-y, -e

Kaside 8

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Yakasını yırtmak (gülün açılması bağlamında).

Nesīm-i himmeti farṡ-ı leṡāfetden vezān olsa
Hemān ḡandān olup gül eyileye çāk-i girībānī

çal-:

1. çalınur:-ın, -ur

Kaside 1

Mısra: 56

Çalmak (müzik aleti çalmak bağlamında).

Mihr ü meh zerrīn naḡāre nūh felekdür küslar
Bang-i şevket ra'd-veş ki çalınur her rüz u şeb

çāpük ü çālākdur:

1. çāpük ü çālākdur:-dur

Kaside 7

Mısra: 33

Kelime Tipi: -

Çabuk, çevik, hızlı.

O deñlü çāpük ü çālākdur elinde kalem
'İyān olur ser-i mü üzre kılsa cevlanı

cār:

1. çārdur:-dur

Lugaz 7

Mısra: 3

Dört.

Sakfı yokdur hem 'amūdī çārdur
Gāḡ tīzdür geh girān-reftardur

2. çārdur:-dur

Lugaz 9

Mısra: 2

Dört.

Ol ne maşnū 'oldı ḡalk eyler aña meyl ü heves
Çārdur şaḡı serinde ḡāhice alur nefes

çāre:

1. çāre:

Matla 16

Mısra: 2

İlaç, deva.

Bir devā eyle ṡabībüm dil-i bīmāra meded
Şerbet-i la'l-i lebūndür bu dile çāre meded

çāre-sāz:

1. çāre-sāz:

Lugaz 3

Mısra: 4

Çözüm üreten, çare bulan.

Bir hevāyī ṡab'dur ol dil-nüvāz
Hemdemi olmazsa olmaz çāre-sāz

çāre-sāz ol-:

1. çāre-sāz ol:

Tarih 39

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Çözüm üreten, çare bulan olmak.

Çāre-sāz ol bu dil-i miḡnetkeş-i ḡam-pervere
Geşt ider bu 'ālemi ḡaylī zamāndur serseri

çārgāḡ-ı şafāda:

1. çārgāḡ-ı şafāda:-da

Gazel 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Huzur veren çārgāḡ (musikide çārgāḡ makamının verdiği huzur).

Hişār-ı ḡamda murabba'-nişīn olan 'uşşāk
O çārgāḡ-ı şafāda nevā bulunmaz mı

çārsū-vı 'aşkda:

1. **çārsū-yı ‘aşkda:-da****Gazel 59**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk pazarı.

Çārsū-yı ‘aşkda ey hāce-i kālā-yı ğam
Nağd-i cān itmek telef olmuştur ancak
sūdumuz

çārsū-yı der-i dilberde:1. **çārsū-yı der-i dilberde:-de****Gazel 52**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin semtinin çarşısı (sevgilinin
bulunduğu yer bağlamında).*

Nağd-i cān kıldı telef hāce-i bāzār-ı fenā
Çārsū-yı der-i dilberde dilā sūd olmaz

çārsū-yı ğamda:1. **çārsū-yı ğamda:-da****Gazel 98**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dert pazarı.

Bu çārsū-yı ğamda metā‘-ı vişāline
Feyzī nuğūd-ı cānla ħarīdāruñ olmasun

çārsū-yı ğamda:1. **çārsū-yı ğamda:-da****Gazel 46**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dert pazarı.

Çārsū-yı ğamda kālā-yı vişāle ‘āşıkān
Nağd-i cān ile ħarīdār olduğın bilmez mi var

çatla:-1. **çatlamasun:-ma, -sun****Matla 8**

Mısra: 2

Çatlamak, kırılmak.

Pür olup berf ile ‘ālem gönül oldu bītāb
Berd-i ğamdan be-meded çatlamasun cām-ı
şarāb

çeh-i hicrānuñ:1. **çeh-i hicrānuñ:-uñ****Gazel 27**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılık kuyusu.

Terahhūm eylemedūñ hāl-i zāruma cānā
Fütāde-i çeh-i hicrānuñ olmamız yegdür

çek:-1. **çeker:-er****Gazel 13**

Mısra: 7

Katlanmak, dayanmak, tahammül etmek.

Elbette ħumār-ı ğam-ı hicrānı çeker dil
Nüş eyledi peymāne-i şahbā-yı maḥabbet

2. **çekmeyince:-me, -y, -ince****Tahmis 3**

Mısra: 14

Yaşamak, tecrübe etmek.

Şanma bu neş’e-fezā olan şafāñı bilmedüm
Çekmeyince neşve-i mu‘ciz-nümāñı
bilmedüm

3. **çekse:-se****Kaside 9**

Mısra: 26

(sürme) çekmek.

Cihānı nazra-i evvelde seyr iderdi eger
Ğubār-ı ħāk-i rehūñ çekse kūr-ı māderzād

4. **çekdigüm:-dig, -üm****Kaside 9**

Mısra: 30

*(katlanmak zorunda kalınan sıkıntıları)
yaşamak, çekmek.*

Benem o rehrevi-i vādi-i ğam u miḥnet
Muḥāl çekdigüm ālām u miḥneti ta‘dād

çekdiri:1. **çekdiri:****Kaside 9**

Mısra: 5

Çektiri, savaş gemisi.

Ne çekdiri ki mişāl-i neheng-i deryādur
Gören şanur anı ‘anķā olunca bāl-güşād

2. **çekdiriye:-y, -e****Kaside 9**

Mısra: 3

Çektiri, savaş gemisi.

Süvâr olunca hemân çekdiriye sultânun
Nümûde âyine-i dilde oldu rûy-ı cihâd

çekil:-

1. çekil:

Gazel 87

Mısra: 6

Sığınmak.

Zafer-pezîr olamaz şaḡne-i ḡam-ı devrân
Sipâh-ı derd-i elemden kaçup Hîşâra çekil

çemen-şuffe:

1. çemen-şuffeyle:-y, -le

Tarih 5

Mısra: 7

Çimenlik, kır, çayır.

Bu çemen-şuffeyle bu cāy-ı laṭîf
Zevk-baḡş olur derûna dâ'imâ

çemenzâr:

1. çemenzâr:

Gazel 10

Mısra: 7

*Kır, çimenlik, bahçe. İl yüzdeki ayva
tüyleri.*

Çemenzâr ile 'âlem pür olur bârân revân olsa
Haṭ-âver olması bu dîde-i nemnâkdandır hep

çerâğ:

1. çerâğ:

Gazel 40

Mısra: 2

Kandil, mum.

Cihânda baḡa dil-i dâğ dâğ lâzımdır
Fütâde-i şeb-i hecre çerâğ lâzımdır

2. çerâğın:-ın

Gazel 72

Mısra: 5

Mum, kandil. İl ay.

Yaksa bir şeb ol çerâğın ḡasret-i rûyuñ ile
Âsumân-ı meclise olur meh-i tâbân şem'

çerâğ-ı hâşî:

1. çerâğ-ı hâşî:-ı

Kaside 10

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

*Gerçek aydınlık kaynağı, rehber, yol
gösterici.*

Çerâğ-ı hâşî çokdur hem 'atâ vü cüdî ḡalibdür
Peşeng ü Keykubâd ü Husrev u Cemşid ü
Dârâya

çerâğ-ı hâşuñ ol:-

1. çerâğ-ı hâşuñ olup:-up

Kaside 9

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

*Benzersiz bir mum olmak. İl başkalarına
benzemeyen yol gösterici bir kimse olmak.*

Bir eyü manşib ile ben çerâğ-ı hâşuñ olup
Ümîd bu diyeler müjdeler mübârek-bâd

çerḡ:

1. çerḡ:

Gazel 14

Mısra: 6

Felek, dünya. İl kader, talih.

Sâḡa-i ḡamda ider cılve ne mümkün râm ola
Çerḡ itmişdür zimâm-ı esb-i iḡsânı şikest

2. çerḡ:

Kaside 8

Mısra: 68

Felek, dünya. İl kader, talih.

Senüñ medḡ-i şerîfüñ oldu baḡa her zamân
pîşe

Semend-i ṭab'a lâyıkdur ide çerḡ üzre cevânı

3. çerḡe:-e

Gazel 125

Mısra: 3

Gök, felek.

Terahḡum eylemez peyveste oldu çerḡe
efḡânun

Hemân peygüle-i hicrânda nâçâr olduğum
kaldı

4. çerḡ:

Tarih 13

Mısra: 11

Felek, âlem, dünya. İl talih, baht, zaman.

Ma'rifet-düşmen olup çerh cefâ-âverdür
Mâtem eksük mi ider ehl-i dile dünyâda

5. çerh:

Kaside 1

Mısra: 17

Gökyüzü, sema.

Nuql-i mey oldı kevâkib çerh sâkî mihr ü meh
Âsumân-ı meclis içre iki sāgar rüz u şeb

6. çerh:

Kaside 1

Mısra: 59

Felek.

Mihr ü meh zerrîn rikâbı idi bu Gülgün-ı çerh
Emr-i pâk-i Hâzrete olmuş musahhar rüz u şeb

çerh-i dün-ı sifle-perver:

1. çerh-i dün-ı sifle-perver:

Gazel 93

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alçak dünyayı seven (sevgili).

Figân ey çerh-i dün-ı sifle-perver her zamân
senden
Niçün çıkmaz ser-i 'uşşâkdan bend ü belâ
bilsem

çerh-i felek:

1. çerh-i felek:

Tarih 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Feleğin çarkı, baht, talih.

Nice yıl devr ide bu çerh-i felek gelmeye hiç
Mişli bir dağı anuñ dehr-i hârâb-âbâda

2. çerh-i felek:

Kaside 1

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Talih, baht, kader.

Mihr ü meh şanma dü-mir'ât 'arz idüp çerh-i
felek
Olmağ ister nûr-ı rûy-ı pâke mazhar rüz u şeb

çerh-i gerdâni:

1. çerh-i gerdâni:-ı

Kaside 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya, felek.

Bi-hamdillâh şeref virdi cihâna lutf-ı Yezdânî
Müsâ'id eyledi eltâf-ı Hâk bu çerh-i gerdâni

çerh-i mînâda:

1. çerh-i mînâda:-da

Tarih 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gökyüzü, felek.

Sa'âdetle cihânda 'ömrini efzûn ide Mevlâ
Furûğ-efrûz ola tâ mihr ile meh çerh-i mînâda

çerh-i sergerdân:

1. çerh-i sergerdân:

Tarih 75

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Ne yapacağını bilmeyen, şaşkın ve başı
dönmüş felek.*

Vücûd-ı pâkini hıfz eyleye Mevlâ hatâlardan
Nice devr ide mişlin görmeye bu çerh-i
sergerdân

çerh-ı sifle-perverden:

1. çerh-ı sifle-perverden:-den

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Alçaklara arka çıkan dünya.

Nedür bu gerdiş-i bîdâd çerh-ı sifle-perverden
Ola bir ehl-i dil hâlvat-nişîn-i 'âlem-i 'uqbâ

çerh-i sitemger:

1. çerh-i sitemger:

Tahmis 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Zalim felek.

Hayâl-i 'ârızuñla sūziş-i tâb-ı 'izâruñla
Degüldür mihr ü meh çerh-i sitemger dâğ-ber-
dildür

çesbân:

1. çesbândur:-dur

Gazel 24

Mısra: 1

Yakışır, layık, uygun.

Füsün-ı 'işve ile çeşmi nāza çeşbāndur
Anuñçün 'aşık-ı bī-dil niyāza çeşbāndur

2. **çeşbāndur:-dur**

Gazel 24

Mısra: 2

Yakışır, layık, uygun.

Füsün-ı 'işve ile çeşmi nāza çeşbāndur
Anuñçün 'aşık-ı bī-dil niyāza çeşbāndur

3. **çeşbāndur:-dur**

Gazel 24

Mısra: 4

Yakışır, layık, uygun.

Şarāb-ı 'aşk ile mestāne āh u zār eyler
Maḥabbet ehline mey keşf-i rāza çeşbāndur

4. **çeşbāndur:-dur**

Gazel 24

Mısra: 6

Yakışır, layık, uygun.

Ne mümkün olmaya diller esīr-i zūlf-i bütān
Nigāh-ı ğamzeleri fitnebāza çeşbāndur

5. **çeşbāndur:-dur**

Gazel 24

Mısra: 8

Yakışır, layık, uygun.

Yanup yakılmağı pervāneden görür 'uşşāk
Karīn-i şem' ola sūz u güdāza çeşbāndur

6. **çeşbāndur:-dur**

Gazel 24

Mısra: 10

Yakışır, layık, uygun.

Semend-i ṭab' ile cevāna başla ey Feyzī
Naẓire itmege eş'ār-ı tāze çeşbāndur

çeşm:

1. **çeşmi:-i**

Gazel 24

Mısra: 1

Göz.

Füsün-ı 'işve ile çeşmi nāza çeşbāndur
Anuñçün 'aşık-ı bī-dil niyāza çeşbāndur

2. **çeşmümde:-üm, -de**

Gazel 30

Mısra: 1

Göz.

Çeşmümde fūrkat ile sirişküm füzün olur
Hasretle girye itmede girdāb-ı hūn olur

3. **çeşmi:-i**

Gazel 35

Mısra: 6

Göz.

İder 'uşşāk-ı zāra cevri mest-i nāz-ı naḥvetdür
Şanurlar çeşmi yārūñ şimdi meyl-i nīmḥāb
eyler

4. **çeşmimüze:-i, -müz, -e**

Gazel 77

Mısra: 6

Göz.

İder eltāf-ı Hudā dīde-i baḥtum bīdār
Perde-i ğaflet idi çeşmimüze ḥāb-ı firāk

5. **çeşmimüz:-i, -müz**

Gazel 103

Mısra: 3

Göz.

Açılmaz çeşmimüz kuḥl olmayınca dürd-i
mey sākī
Olur cām-ı şafā-baḥşāyı görsek dīdemüz rüşen

6. **çeşmüm:-üm**

Gazel 115

Mısra: 3

Göz.

Ḥaṭ-āver oldu o meh nazra-düzdur çeşmüm
Dem-i ḥazānda köhne bahār seyrinde

7. **çeşmüm:-üm**

Kaside 3

Mısra: 73

Göz.

Her gice bister-i miḥnetde kapanmaz çeşmüm
Mānī'-i ḥāb olur baña ḥayāl-i cānān

8. **çeşmine:-i, -n, -e**

Kaside 5

Mısra: 41

Göz.

Kuḥl idenler çeşmine ānı ziyā-baḥşā olur
Ḥāk-i pāyuñ dīde-i baḥta mişāl-i tūtiyā

9. **çeşm:**

Kaside 8

Mısra: 63

Göz.

Sezâ fersûde itsem çeşm ü rûyı kûy-ı dilberde
O şûhuñ hâk-i pâyı Feyziyâ kuhl-i Şifâhânî

10. **çeşmümde:-üm, -de**

Rûbai 2

Mısra: 3

Göz.

Çeşmümde benüm her müje-i eşk-âlûd
Bir çeşme-i selsebîle döndi güyâ

11. **çeşmümden:-üm, -den**

Rûbai 34

Mısra: 4

Göz.

Nâr-ı gam ile aḡker-i süzende olur
Her ғаṭre ki rîzân ola bu çeşmümden

12. **çeşm:**

Rûbai 35

Mısra: 2

Göz.

Yaḡdı beni nâr-ı 'aşk ile bir mehrû
Âşüfte idüp 'âşıkı çeşm ü ebrû

çeşme:

1. **çeşmeye:-y, -e**

Tarih 55

Mısra: 2

Çeşme.

Ḥabbezâ çeşme-i pâkîze zihî âb-ı laṭîf
Oldı bâ'îş bu güzel çeşmeye bir nîgû zât

2. **çeşme:**

Tarih 89

Mısra: 2

Çeşme.

Ḥazret-i vâlide-i Ḥazret-i sultân Aḡmed
Kıldı bir çeşme binâ şuyı anuñ ғand u nebât

çeşme-i âb-ı revân:

1. **çeşme-i âb-ı revân:**

Tarih 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Akan çeşme.

Dil-güşâ bu çeşme-i âb-ı revân
Eyledi 'atşânı sîrâb-ı şafâ

çeşme-i Kevser:

1. **çeşme-i Kevser:**

Gazel 92

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Kevser çeşmesi (cennetteki Kevser
nehrinin suyunun aktığı çeşme bağlamında). İl
hayat veren, cana can katan su.*

Ḥaṭ-ı siyâh mı 'anber midür nedür bilmem
Lebüñ mi çeşme-i Kevser midür nedür bilmem

çeşme-i mekrümetüñden:

1. **çeşme-i mekrümetüñden:-üñ, -den**

Tarih 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cömertlik çeşmesi.

Benem ol ḡuşk-leb-i teşne-dil ü tâbiş-i gam
Çeşme-i mekrümetüñden olur isem sîrâb

çeşme-i pâkîze:

1. **çeşme-i pâkîze:**

Tarih 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz çeşme.

Ḥabbezâ çeşme-i pâkîze zihî âb-ı laṭîf
Oldı bâ'îş bu güzel çeşmeye bir nîgû zât

2. **çeşme-i pâkîze:**

Tarih 55

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Temiz çeşme.

Seyr idüp bu eṣeri Feyzi didüm târiḡin
Bî-bedel çeşme-i pâkîze budur ma'-i ḡayât

3. **çeşme-i pâkîze:**

Tarih 81

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz çeşme.

Yeñiden bir çeşme-i pâkîze bünyâd eyledi
Böyle bir ḡayra muvaffaḡ eyledi anı Ḥudâ

4. **çeşme-i pâkîzeyi:-y, -i**

Tarih 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Temiz çeşme (Edirne Sarayı Çeşmesi).

Bî-bedel bu çeşme-i pâkîzeyi kıldı eser
Ecrini ihsân ide anuñ Cenâb-ı Kibriyâ

çeşme-i selsebile:

1. çeşme-i selsebile:-e
Rûbai 2
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Bol su akan çeşme (çok ağlayan gözler bağlamında). İl cennette bulunan bir pınarın ismi.

Çeşmümde benüm her müje-i eşk-âlûd
Bir çeşme-i selsebile döndi güyâ

çeşme-i Vâlide sultân:

1. çeşme-i Vâlide sultân:
Tarih 89
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Valide Sultan çeşmesi.

Şuyı bir lûleden aķduķda didüm târîhîn
Çeşme-i Vâlide sultân ne güzel mâ'û'l-hayât

çeşmesar:

1. çeşmesarı:-ı
Lugaz 15
Mısra: 9
Çeşmesi çok olan yer.

Bir 'aceb çeşmesarı var pinhân
Üç yüz altmış yere ider cereyân

çeşmesâr-ı âb-ı hayât:

1. çeşmesâr-ı âb-ı hayât:
Kaside 7
Mısra: 31
Kelime Tipi: -
Hayat suyu çeşmesi (kalem bağlamında).

Elinde hâmesi bir çeşmesâr-ı âb-ı hayât
Fütâde-i ğam-ı dehre 'aşâ-yı pîrânî

çeşmesâr-ı çerhe:

1. çeşmesâr-ı çerhe:-e
Kaside 1
Mısra: 9
Kelime Tipi: -

Göğün çeşmesi (ışığa kaynaklık eden güneş ve ay bağlamında).

Çeşmesâr-ı çerhe zerrîn lûlelerdür mihr ü meh
Neşr-i feyz eyler cihân içre serâser rûz u şeb

çeşmesâr-ı lutfuñdan:

1. çeşmesâr-ı lutfuñdan:-uñ, -dan
Kaside 7
Mısra: 53
Kelime Tipi: -
İyilik çeşmesi.

O deñlü teşne-lebüm çeşmesâr-ı lutfuñdan
Zülâl-i merhâmetüñ sîr iderdi 'atşânı

çeşmesâr-ı ma'nîdür:

1. çeşmesâr-ı ma'nîdür:-dür
Gazel 47
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Mana çeşmesi (şairin manası zengin şiirleri bağlamında).

Nâvdân olsa Feyzi hâme-i ter
Sûhanum çeşmesâr-ı ma'nîdür

çeşm-i a'dâya:

1. çeşm-i a'dâya:-y, -a
Kaside 10
Mısra: 52
Kelime Tipi: -
Düşmanların gözleri.

Olaydı Feyzi mâlik bir kümeýt-i pâke
sultânüm
'Acâyib cilveler seyr itdürürdi çeşm-i a'dâya

çeşm-i 'âlem:

1. çeşm-i 'âlem:
Tarih 33
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Âlemin gözü, insanların gözü.

İhtiyâr eyler görenler yeñiden kulluğunı
Görmemişdür çeşm-i 'âlem böyle cây-ı cânfezâ

çeşm-i ârzü:

1. çeşm-i ârzü:
Gazel 108

Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Arzu gözü.

Bîdâr olurdu şubha deġin çeşm-i ârzû
Efkâr-ı nazra-sâzi-i mihr-i cemâl ile

çeşm-i bedden:

1. çeşm-i bedden:-den
Kaside 1
Mısra: 24
Kelime Tipi: -
Kötü, kem göz.

Ṭıfl-ı çerhe zer-tılısm olmuş idi mihr ile meh
Çeşm-i bedden kendüsini hıfz iderler rûz u şeb

çeşm-i belâ-hîzûn:

1. çeşm-i belâ-hîzûn:-üñ
Gazel 81
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Bela bulaştıran göz.

Semâ'ın seyr iderken bir nigâh-ı hışm idüp
nâgâh
Beni sermest-i sevdâ eyledi çeşm-i belâ-hîzûn

çeşm-i cihân gör-:

1. çeşm-i cihân görmedi:
Tarih 4
Mısra: 5
Kelime Tipi: Deyim
Dünya gözüyle görmemek (hiç şahit
olmamak bağlamında).

Böyle bir âb-ı sebîli görmedi çeşm-i cihân
Eylemez dil-teşneler 'aynu'l-hayâta iltifât

çeşm-i cihân-bînüñden:

1. çeşm-i cihân-bînüñden:-üñ, -den
Gazel 99
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Dünyayı gören göz (gerçekleri gören göz
bağlamında).

Fitne dâmen-be-miyân çeşm-i cihân-bînüñden
'Akl hayret-zededür nazra-i pür-kînüñden

2. çeşm-i cihân-bînüñden:-üñ, -den
Gazel 99
Mısra: 10
Kelime Tipi: -

Dünyayı gören göz (gerçekleri gören göz
bağlamında).

Nice âzâde olur derd-i ġamından Feyzî
Fitne dâmen-be-miyân çeşm-i cihân-bînüñden

çeşm-i fitne-engîzûn:

1. çeşm-i fitne-engîzûn:-üñ
Gazel 81
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Fitne çıkaran göz (kargaşalıġa sebep
olan bakış bağlamında).

Meded ey Mevlevî dilber senüñ zülf-i dil-
âvîzûñ
Beni bend eyleyüp mest itdi çeşm-i fitne-
engîzûñ

çeşm-i hışm-ı dilbere:

1. çeşm-i hışm-ı dilbere:-e
Tahmis 3
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Sevgilinin öfkeli gözleri.

Huşyârûñ tâbı yokmuş çeşm-i hışm-ı dilbere
Şimdi bildüm ben senüñ ey bâde kâdr ü
kıymetüñ

çeşm-i hün-pâşum:

1. çeşm-i hün-pâşum:-um
Gazel 114
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Kan saçan göz.

O deñlü tâb-ı miñnet-hîz itdi çeşm-i hün-
pâşum
Dil-i zâr-ülfet olmaz âşinâ bîġâne kaydında

çeşm-i hünrîzi:

1. çeşm-i hünrîzi:-i
Gazel 31
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Kan döken göz (sevgilinin can alan,
âşıġın kanını döken bakışları bağlamında).

Seyre çıkısa 'âlemi âşüb-ı rustâhîz ider
Çeşm-i hünrîzi o şuhûñ ġünde yüz biñ kan ider

çeşm-i kâ'inât:

1. çeşm-i kâ'inât:

Tarih 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Âlemin gözü, dünya gözü (dünya gözüyle
görüp tanık olmak bağlamında).*

Hulûkî ahsen nâm-ı pâkidür Hüseyin
Mişlini görmedi çeşm-i kâ'inât

çeşm-i mestânî:

1. çeşm-i mestânî:-ı

Kaside 8

Mısra: 62

Kelime Tipi: -

Mahmur, süzgün bakışlı göz.

Hayâl-i tâbiş-i ruhsâr-ı la'l-i yâr ile 'uşşâk
Revâdur dem-be-dem giryân olursa çeşm-i
mestânî

çeşm-i mesti:

1. çeşm-i mesti:-i

Gazel 67

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) mahmur, süzgün, uyuklu
gözü.*

O şûhuñ çeşm-i mesti nâz ile uyhuya
varmışmış
Şarâb-ı la'l-i cân-bahşını nûş it vâkt-i
vuşlatdur

çeşm-i meykeşân:

1. çeşm-i meykeşân:

Gazel 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sarhoşların gözü.

Şu'â'ından olurdu Feyzi çeşm-i meykeşân hîre
Fürüzân âfitâb-ı evc-i rif'at sāğar-ı şahbâ

çeşm-i nâbînâ:

1. çeşm-i nâbînâ:

Tarih 14

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Görmeyen göz.

Sezâ-yı tütüyâ-yı hâk-pâyûñ olsa 'âlemde
Cihânı serbeser seyr eyler idi çeşm-i nâbînâ

çeşm-i siyehûñ:

1. çeşm-i siyehûñ:-üñ

Gazel 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kara göz.

Çeşm-i siyehûñ oldı füsünkâr-ı maḥabbet
'Aql-ı kül olur görse giriftâr-ı maḥabbet

2. çeşm-i siyehûñ:-üñ

Gazel 41

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) siyah gözleri.

Çeşm-i siyehûñ 'işve-ver-i nâz-ı hevesdür
Murğ-ı dile zülf-i siyehûñ dâm-ı kâfâsdür

çeşm-i terimüzden:

1. çeşm-i terimüzden:-i, -müz, -den

Gazel 96

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nemli, ıslak göz.

Hünâbe revân olmada çeşm-i terimüzden
Eksilmedi pürdür yine kân gevherimüzden

çeşmin yum:-

1. çeşmin yum:-dı

Tarih 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Gözünü yummak, kapamak (ölmek
bağlamında).*

Yumdı çeşmin bakmayup ârâyiş-i dünyâya hiç
Naşşber-âb olduğın fehm eyledi kevn ü mekân

cetr:

1. cetrin:-in

Kaside 10

Mısra: 12

Çadır, gölgelik, şemsiye.

Zemîn-i gülşene teşrîf ider bir âşaf-ı zîşân
Nümâyân kıldı cetrin yâsemîn-i âsumân-sâye

cetr-i ümîdime:

1. **çetr-i ümīdime:-im, -e****Kaside 6**

Mısra: 33

Kelime Tipi: -

Ümit çadırı.

Bu tengnā-yı dehrde çetr-i ümīdime
Haytū'ş-şu'ā-ı mekrūmeti zer-ṭınāb olur

çık:-1. **çıkar:-ar****Gazel 39**

Mısra: 7

Yükselmek, ulaşmak.

'Uşşākuñ evc-i çerhe çıkar nāle-i dili
Ārām-gāh-ı ehl-i maḥabbet Hışārdur

2. **çıkamaz:-maz****Gazel 53**

Mısra: 1

Silmek, yok etmek.

Mu 'aṭṭardur demāğum bŷy-ı zŷlf-i dilrübā
çıkamaz
Baña ṭa'n itme dilden zāhidā 'aşk u hevā
çıkamaz

3. **çıkamaz:-maz****Gazel 53**

Mısra: 2

Silmek, yok etmek.

Mu 'aṭṭardur demāğum bŷy-ı zŷlf-i dilrübā
çıkamaz
Baña ṭa'n itme dilden zāhidā 'aşk u hevā
çıkamaz

4. **çıkamaz:-maz****Gazel 53**

Mısra: 6

Uzaklaşmak, ayrılmak, gitmek.

Olur dil-beste elbet müşk-bŷy-ı zŷlfüñe zīrā
Ser-i 'uşşākdan ey māhrū bend-i belā çıkamaz

5. **çıkamaz:-maz****Gazel 53**

Mısra: 8

Uzaklaşmak, ayrılmak, gitmek.

Nice Mecnūnuñ olmaz leyli-i zŷlfüñle dil
şimdi
Dilinden 'āşikuñ zŷlf-i ḥayāl-i müşk-sā
çıkamaz

6. **çıkamaz:-maz****Gazel 53**

Mısra: 10

Dışarı çıkmak, görünür olmak.

Penāh itme şakın bīhŷde dildāruñ ser-i kūyın
O mehrū ḥayli demdür ḥānesinden Feyziyā
çıkamaz

7. **çıkamaz:-maz****Gazel 93**

Mısra: 8

Giyilen veya takılan şeylerin vücuttaki yerinden ayrılması.

Fiğān ey çerḥ-i dŷn-ı sifle-perver her zamān
senden
Niçün çıkamaz ser-i 'uşşākdan bend ü belā
bilsem

8. **çıkup:-up****Tarih 30**

Mısra: 13

Ortaya çıkmak (çıkıp söz söylemek bağlamında).

Çıkup bir bende didi Feyziyā bu resme tārīḥın
Rikāb kâ'im-makāmı oldu 'izz ile Ḥasan Paşa

9. **çıkup:-up****Tarih 82**

Mısra: 9

Ortaya çıkmak.

Çıkup bir müjde ile Feyziyā hātif didi tārīḥ
Büyük ruznāmecî Aḥmed Efendi oldu 'izzetle

10. **çıkısa:-sa****Matla 27**

Mısra: 2

Ses çıkarmak.

Bulmadum ḥayfā dil-i miḥnetkeşe feryād-res
Kimse gŷş itmez fiğānum çıkısa mānend-i
ceres

çin:1. **çin:****Gazel 54**

Mısra: 3

Kıvrım, saç kıvrımı.

Dolaşdı çin çin-i zŷlfüñe murğ-ı dil-i zārum
Nice āzād olur bend-i belāsı artar eksilmez

çin çin ol:-

1. **çin çin olmuş:-muş****Gazel 66**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Büklüm büklüm (sevgilinin saçının lüle lüle olması bağlamında).

Senün ey mährü zülfün 'adū-yı ehl-i dīn olmuş
Dil-i āvāreyi gördükde zīrā çin çin olmuş

2. **çin çin olur:-ur****Gazel 2**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Büklüm büklüm (sevgilinin saçının lüle lüle olması bağlamında).

Tāb-ı ruḥıyla turreleri çin çin olur
Gencīne-zār-ı ḥüsni degül mārda cüdā

çin-i pīşānuñ:1. **çin-i pīşānuñ:-ñ****Gazel 36**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Alın kırıklığı.

Çin-i pīşānuñ ḡazab-nāk olsa olur mevc-ḥīz
Māhi-i āb-ı ḥayāt ebrūña dilber teşnedür

çin-i zülf:1. **çin-i zülfīyle:-i, -y, -le****Gazel 120**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Saç kıvrımı (sevgilinin tutsak edici saç bağlamında).

Hezār 'uşşākı bend eyler o gül-rū çin-i zülfīyle
Şeh-i mülk-i ḥasendür aña şimdi şöyle der var mı

2. **çin-i zülfüne:-ü, -ñ, -e****Gazel 54**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Saçının kıvrımı.

Dolaşdı çin çin-i zülfüne murg-ı dil-i zārum
Nice āzād olur bend-i belāsı artar eksilmez

çok:1. **çok:****Gazel 6**

Mısra: 6

Çok, pek çok.

Nigāh eylerse leyli zülfünün her tārına 'uşşāk
Olur Mecnūn-veş 'āşıklaruñda çok cünün peydā

2. **çokdur:-dur****Gazel 38**

Mısra: 1

Çok, pek çok.

O şūḥuñ cevri çokdur söylesem ta'bır müşkildür
Murād itsem ḥikāyāt-ı ḡamum taqrır müşkildür

3. **çok:****Gazel 39**

Mısra: 9

Çok, pek çok.

Feyzī bahārda mey-i ḥālet-fezāsı çok
Ḥaqqā mekân-ı ehl-i zarāfet Ḥişārdur

4. **çok:****Gazel 62**

Mısra: 10

Çok, pek çok.

Olursuñ pā-nihāde pāye-i 'cāza ey Feyzī
Egerçi nazm-ı sihr-āşāra çok üstād ayak başmış

5. **çok:****Gazel 112**

Mısra: 4

Çok, pek çok.

Bilmem ne vech ile alınur intikāmımız
Çok bāz-geştımız geçiyor rüzgār ile

6. **çok:****Gazel 120**

Mısra: 2

Çok, pek çok.

Gehī sūz-ı elem geh tāb-ı ḡam āzāde-ser var mı
Cihānuñ kaydı çok dünyāda merd-i bī-keder var mı

7. **çok:****Kaside 4**

Mısra: 12

Çok, pek çok.

Noktası şahid-i ma'nāya olur hāl-i siyāh
Gösterür 'ālem-i endīşede çok hüsni edā

8. **çokdur:-dur**

Kaside 10

Mısra: 17

Çok, pek çok.

Çerāğ-ı hāşı çokdur hem 'atā vü cūdī gālibdür
Peşeng ü Keykubād ü Husrev u Cemşid ü
Dārāya

9. **çok:**

Lugaz 12

Mısra: 7

Çok, pek çok.

Eylemiş çok harābeyi ma'mūr
Nice maḥzūnı eylemiş mesrūr

10. **çok:**

Lugaz 18

Mısra: 1

Çok, pek çok.

Ol ne gülşen durur şükūfesi çok
Kārger olmadı iki eli yok

11. **çok:**

Lugaz 18

Mısra: 6

Çok, pek çok.

Cānı yokdur ider mi hiç hareket
Çok okursa olur heme bereket

12. **çok:**

Matla 23

Mısra: 2

Çok, pek çok.

Cihānuñ miḥneti bisyār tahrīr ü beyān olmaz
Derūnda ehl-i 'aşkuñ derdi çok bir bir 'ayān
olmaz

13. **çok:**

Tahmis 1

Mısra: 30

Çok, pek çok.

Cebīn-i āteşini vaşfına āğāz ider Şubḥī
Fezā-yı güft-gūda çok sūḥan-ver dāğ-ber-
dildür

14. **çok:**

Tarih 77

Mısra: 15

Çok, pek çok.

Nigāh-ı iltifātuñ maḥv ider çok derd ü ālāmı
Derūnumda 'acebdür dem-be-dem bir gam
hüveydādür

15. **çok:**

Tahmis 1

Mısra: 28

Sürekli, uzun bir zaman boyuca.

Żiyā-ver nūr-ı nazmuñla olup şem'-i hüner
Şubḥī
Bulunca Feyzi-veş şā'ir felek de çok döner
Şubḥī

cokdan:

1. **çokdan:**

Gazel 80

Mısra: 2

Uzun zamandan beri.

Cānā esīr-i zūlf-i perīşānuñam senūñ
Çokdan cihānda bende-i fermānuñam senūñ

çü:

1. **çü:**

Gazel 71

Mısra: 8

Çünkü, ...dığı için.

Teb-i gamuñda leb-i yāri fīkr ider 'uşşāk
Mişāl-i teşne çü mevc-i serābdan maḥzūz

2. **çü:**

Kaside 6

Mısra: 60

-dığı için, sebebiyle.

Oldum cihānda dest-berāverde-i du'ā
Süz-ı derūn ile çü du'ā müstecāb olur

3. **çü:**

Gazel 58

Mısra: 9

Ne vakit ki.

Olsam sezā çü dāğ bedel Feyzi 'aşk ile
Hep lālezār-ı ḥasret idi sīne bāğımız

çüb:

1. **çüb:**

Lugaz 2

Mısra: 9

Değnek, tahta parçası.

Çüb ile ɗarb eyleseñ gāhī aña
Yok dil ü cāmı ider yine şada

2. **çūbdan:-dan**

Lugaz 7

Mısra: 2

Tahta, ağaç parçası.

Ol nedür bir kaşr-ı zībā gūyiyā
Geydirürler çūbdan kaftān aña

çün:

1. **çün:**

Kaside 8

Mısra: 10

"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

Yine bir zāt-ı pākūñ midħatine eyleyem āgāz
İde çün deşt-i medħinde semend-i ʔab‘ cevlanı

2. **çün:**

Kaside 9

Mısra: 14

"gibi" anlamında edat.

Yeter aña bu sa‘ādet ki dār-ı dünyāda
Süvār ola aña çün böyle bir firişte-nihād

3. **çün:**

Gazel 36

Mısra: 2

-den dolayı.

La‘l-i nāb-ı dilbere cennetde kevşer teşnedür
Büy-bağş-ı zūlfine çün müşk-i ezfer teşnedür

4. **çün:**

Gazel 3

Mısra: 3

Çünkü. İl gibi.

Rind-i meykeş yār olur mı zāhid-i ħodbīne çün
Sübħa-i sālūs ile peymāne olmaz āşinā

5. **çün:**

Tarih 24

Mısra: 1

Artık.

Tamām oldı bināsı çün bu ‘ayn-ı ħālet-efzānuñ
Anuñ her kaṭresi dil-teşneye bir özge ‘ālemdür

6. **çün:**

Tarih 4

Mısra: 4

"-dığında", "-dığı zaman".

Şāhibine ‘izz ü devletle ola dā‘im sa‘īd
Yümn ile bünyādını çün kıldı ol pākīze- zāt

7. **çün:**

Tarih 69

Mısra: 1

Ne vakit.

Gülşen-i ‘ālemde çün gül gibi bir ʔıfl-ı pāk
Oldı şüküfte hemān görmeye bād-ı ğamı

8. **çün:**

Gazel 33

Mısra: 8

Çünkü.

Ĥayāl-i nūr-ı ruḥsāruñla pūr-lem‘a fetīl-i dāğ
Şebistān-ı ğama çün şem‘-i sūzān olduğum
yerdür

9. **çün:**

Gazel 48

Mısra: 8

Çünkü.

Gülşen-i ĥüsniinde feryād eylesün ‘uşşāk-ı zār
Çün ider gülşende bülbüller nevā nevrüzdur

10. **çün:**

Kaside 3

Mısra: 54

Çünkü.

Raḥmet-i Ĥaḳka sezā eyle şehā ben ḳuluñı
Zāt-ı pākūñdür olan çün sebep-i ‘ālemiyān

11. **çün:**

Kaside 3

Mısra: 78

Çünkü.

Ni‘met-i luṭfuñı ümmīd iderdüm ben de
Bu kühen kālḫ-ı fenā iṭre çün oldum miḥmān

12. **çün:**

Tarih 20

Mısra: 4

Çünkü.

Ĥarāb-ābād-ı dehri gördi kim ta‘mīre imkān
yok
Ĥarāb-ender-ḫarāb olmaḳda çün bu ‘ālem-i
dünyā

çünki:

1. **çünki:**

Kaside 3

Mısra: 46

Çünkü, zira.

Anı taḥrīre de cūr'et idemezler zīrā
İrmez ol demlere de çünkü 'uḳūl-i insān

2. **çünkü:**

Kaside 8

Mısra: 66

Çünkü, zira.

Nedür taṭvīle bā'ış şimdi hengām-ı du'ā geldi
Senādur çünkü de'b-i şā'irān söz buldı pāyānı

D

da:

1. **da:**

Gazel 22

Mısra: 2

"de, da" bağlacı.

O perīnūñ nigh-i luṭfdan āzārī lezīz
Hışmı da luṭfı da birdür baña güftārī lezīz

2. **da:**

Gazel 22

Mısra: 2

"de, da" bağlacı.

O perīnūñ nigh-i luṭfdan āzārī lezīz
Hışmı da luṭfı da birdür baña güftārī lezīz

3. **da:**

Gazel 57

Mısra: 2

"de, da" bağlacı.

Derdüm saña bir vech ile takrīr olunmaz
Takrīri murād olsa da ta'bīr olunmaz

4. **da:**

Gazel 66

Mısra: 8

"de, da" bağlacı.

Ne var rahm eyleseñ 'uṣṣāka ey şūḥ-ı cefā-
pīşe
Dil-i zāruñ da kārı 'aşk ile āh u enīn olmuş

5. **da:**

Gazel 97

Mısra: 6

"de, da" bağlacı.

Benem ol Yūsuf-ı müstağni-i dil meyl-i kām
itmēm
Derīde olsa da dāmānımız dest-i Zelīḥādan

6. **da:**

Gazel 118

Mısra: 9

"de, da" bağlacı.

Sezā-yı vuşlatı itmez seni o şūh da Feyzī
Vişāl-i yāre sezā kim 'aceb bilinmedi ḳaldı

7. **da:**

Gazel 120

Mısra: 10

"de, da" bağlacı.

'Adūnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzī
Saña ey 'āşık-ı miḥnetkeşān varsañ da yer var
mı

8. **da:**

Kaside 3

Mısra: 44

"de, da" bağlacı.

Oldı mi'rācda gülçin-i riyāz-ı kudret
İdemez kimse o mi'rācı da tafşıl ü beyān

9. **da:**

Kaside 3

Mısra: 50

"de, da" bağlacı.

Kalma noḳşānuma luṭf eyle mürüvvat eyle
Kerem ü luṭfuña da yok idi ḥadd u pāyān

10. **da:**

Kaside 3

Mısra: 20

"de, da" bağlacı.

Gelicek 'āleme ol Ḥāfız-ı ümmet ol şeb
Şebi ḳadr oldı anuñ rūzı da 'īd ü ramazān

11. **da:**

Kaside 6

Mısra: 8

"de, da" bağlacı.

Zühḥād görse ehl-i şafā zevk-i 'ayşda
Bil kim anuñ da ḥāne-i zühdi ḥarāb olur

12. **da:**

Kaside 9

Mısra: 27

"de, da" bağlacı.

Biraz da vaşf idelüm baht-ı nâ-be-sâmânı
Muḥâlefet idiyor eylemedi terk-i 'inâd

13. **da:**

Kaside 9

Mısra: 54

"de, da" bağlacı.

Du 'âya başla yeter ḥāk-i âsitânında
Saña da luṭf ider ol âşaf-ı kerem-mu 'tād

14. **da:**

Kaside 10

Mısra: 43

"de, da" bağlacı.

Rikâbıyla ne deñlü zaḥm-zen olsam da güş
itmez
İder te'şîr o deñlü ḍarb olunsa seng-i ḥārāya

15. **da:**

Lugaz 10

Mısra: 8

"de, da" bağlacı.

Ber-zemîndür gāhîce a'lā olur
Mağzı da anuñ ziyā-baḥşā olur

16. **da:**

Tarih 58

Mısra: 2

"de, da" bağlacı.

Şakaluñ geldi mübârek ola ey 'Abdullāh
Eyledüñ sünneti icrâ ola bahtuñ da sa'îd

17. **da:**

Tarih 86

Mısra: 8

"de, da" bağlacı.

Zevāle irmeye mihr-i cemālî tâbdār olsun
Cihāna nūr-baḥş olduḡda bu mihr-i mücellā da

dād u dihiş:

1. **dād u dihiş:**

Gazel 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Adalet ve bağıslama.

Kālā-yı vaşl-ı yāri alur naqd-i cān ile
Sūḳ-ı belāda 'āşıkā dād u dihiş budur

dāfi 'i gerd-i küdürer ol-:

1. **dāfi 'i gerd-i küdürer olurdu:-ur, -dı**

Gazel 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(gönüldeki) kederi gidermek.

Olurdu dāfi 'i gerd-i küdürer sāgar-ı şahbā
Keder-fersā-yı mir'āt-ı ṭabī'at sāgar-ı şahbā

dāğ:

1. **dāğlar:-lar**

Gazel 26

Mısra: 7

Yara, yanık yarası.

Tenümde dāğlar var lāle-āsā tīg-ı hecrüñle
Fezā-yı sîne fikr-i 'arızuñla gülşen olmuşdur

2. **dāğ:**

Tahmis 1

Mısra: 8

Yara, yanık yarası.

Olur şahbā-yı vaşluñla devā-yı 'āşık-ı nāçār
Niçe dāğ olmasun sūz-ı ruḡuñla sînedeki her bār

3. **dāğ:**

Gazel 58

Mısra: 9

Yanık yarası (aşktan gönlü yanan aşığın
yanık yaraları bağlamında).

Olsam sezā çü dāğ bedel Feyzi 'aşk ile
Hep lālezār-ı ḥasret idi sîne bağımız

4. **dāğımız:-ı, -muz**

Gazel 58

Mısra: 8

Yanık yarası (aşktan gönlü yanan aşığın
yanık yaraları bağlamında).

Ben ketm idersem 'aşkını ol māh-ṭal'atuñ
Şāhid degül mi sînedeki tāze dāğımız

5. **dāğlardur:-lar, -dur**

Kaside 1

Mısra: 19

Yara (güneş ve ay).

Dāğlardur mihr ü meh abdāl-i çerḥe güyiyā
Sūziş-i 'aşkıyla eyler zînet-i ser rûz u şeb

dāğ dāğı:

1. **dāğ dāğı:-ım, -ı**

Gazel 61

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Yara (pek çok yara bağlamında).

Fezâ-yı sînede gel dâğ dâğımı seyr it
Riyâz-ı dehrde hiç lâlezâra kılma heves

dâğ-ber-dâğ ol-:

1. dâğ-ber-dâğ oldu:-dı

Gazel 49

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yaralarla dolmak, donanmak.

Vücûdum dâğ-ber-dâğ oldu ser-tâ-ser firâkuñla
Şükûfte gülşen-i 'aşkuñ gül-i ra'nâlarındandır

dâğ-ber-dil:

1. dâğ-ber-dildür:-dür

Tahmis 1

Mısra: 1

Gönlü dağlı, kederli.

Ğam-ı 'aşkuñ ile mâh-ı münevver dâğ-ber-
dildür
Firâk-ı 'ârızuñla mihr-i hâver dâğ-ber-dildür

2. dâğ-ber-dildür:-dür

Tahmis 1

Mısra: 2

Gönlü dağlı, kederli.

Ğam-ı 'aşkuñ ile mâh-ı münevver dâğ-ber-
dildür
Firâk-ı 'ârızuñla mihr-i hâver dâğ-ber-dildür

3. dâğ-ber-dildür:-dür

Tahmis 1

Mısra: 3

Gönlü dağlı, kederli.

Hayâl-i tâbiş-i rûyuñla diller dâğ-ber-dildür
Cemâlûñ pertevinden mâh-ı enver dâğ-ber-
dildür

4. dâğ-ber-dildür:-dür

Tahmis 1

Mısra: 4

Gönlü dağlı, kederli.

Hayâl-i tâbiş-i rûyuñla diller dâğ-ber-dildür
Cemâlûñ pertevinden mâh-ı enver dâğ-ber-
dildür

5. dâğ-ber-dildür:-dür

Tahmis 1

Mısra: 5

Gönlü dağlı, kederli.

Hayâl-i hâlûñ ile müşk-i ezfer dâğ-ber-dildür
Gamuñla 'aşkuñ ey mâh-ı tal'at oldılar bîmâr

6. dâğ-ber-dildür:-dür

Tahmis 1

Mısra: 10

Gönlü dağlı, kederli.

İder havf-ı ruhuñla geh husûf u geh kûsûf
izhâr
Sipîhr-i kîne-cû hemvâre yer yer dâğ-ber-
dildür

7. dâğ-ber-dildür:-dür

Tahmis 1

Mısra: 15

Gönlü dağlı, kederli.

Hemîşe lâle-veş hürşîd-i hâver dâğ-ber-dildür
Göñül mestâne yâd-ı câm-ı la'l-i hoş-
güvâruñla

8. dâğ-ber-dildür:-dür

Tahmis 1

Mısra: 20

Gönlü dağlı, kederli.

Hayâl-i 'ârızuñla sūziş-i tâb-ı 'izâruñla
Degüldür mihr ü meh çerh-i sitemger dâğ-ber-
dildür

9. dâğ-ber-dildür:-dür

Tahmis 1

Mısra: 25

Gönlü dağlı, kederli.

Hirâs-ı fitne-i la'lûñle sâgar dâğ-ber-dildür
Yem-i tab'uñdan itdûñ 'âleme bezl-i güher
Şubhî

10. dâğ-ber-dildür:-dür

Tahmis 1

Mısra: 30

Gönlü dağlı, kederli.

Cebîn-i âteşini vaşfına âgâz ider Şubhî
Fezâ-yı güft-güda çok sühan-ver dâğ-ber-
dildür

11. dâğ-ber-dildür:-dür

Kaside 1

Mısra: 38

Gönlü yaralı (yaraya teşbih edilen güneş
ve ay bağlamında).

Yâ Resûlallâh degüldür âsumânda mihr ü meh
Dâğ-ber-dildür felek 'aşkuñla yer yer rûz u
şeb

dâğdâr-ı sînesin:

1. **dâğdâr-ı sînesin:-s, -i, -n**
Lugaz 4
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Bağrı yanık.

Münis olur görse ger pîr ü cüvân
Dağdâr-ı sînesin eyler 'ayân

dâğ-der-ber kıl-:

1. **dâğ-der-ber kılmış:-mı**
Kaside 1
Mısra: 52
Kelime Tipi: -
Göğsü dağlanmak.

Mihr ü meh şanma görinen merdüm-i çerh-i
felek
Tâbiş-i 'aşkıyla kılmış dâğ-der-ber rûz u şeb

dâğ-ı derûn ol-:

1. **dâğ-ı derûn olur:-ur**
Gazel 30
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Yüreği, gönüü dağlanmak (yaralanmak bağlamında).

Güm-reh olur mı hiç şeb-i târk-i 'aşkda
'Âşıklarına meş'ale dâğ-ı derûn olur

dâğ-ı derûn:

1. **dâğ-ı derûnın:-ın**
Gazel 18
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Gönül dağı, gönül yarası.

Oldı vezîde gülşene ol demde lâlenüñ
Dâğ-ı derûnın itdi nümâyân nesîm-i şubh

2. **dâğ-ı derûnum:-um**
Gazel 116
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.

O gül-ruhsârı görmezsem kalursam iftirāk
üzre
Olur tâ haşre dek dâğ-ı derûnum ihtirāk üzre

dâğ-ı siyâh it-:

1. **dâğ-ı siyâh itmege:-meg, -e**
Gazel 60
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Dağlamak, yakarak yaralamak.

Nâr-ı elem-i 'aşk ile pür-sûhte cismüm
Ser-tâ-be-ka-dem dâğ-ı siyâh itmege degmez

dâğ-ı zahmın:

1. **dâğ-ı zahmın:-ın**
Kaside 10
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Yara.

'Aceb mi lâle sünbül dâğ-ı zahmın âşikâr itse
Benefşe kâmet-i ham-geşte 'arz eylerdi
dünyâya

dahi:

1. **dahi:**
Kaside 3
Mısra: 68
Daha, henüz.

Bezm-i dünyâda ben âlûde-i çirkâb-ı günâh
Geçmedi dahi gönül 'ayş u tarabdan bir ân

2. **dahi:**
Gazel 56
Mısra: 8
Bile, dahi.

'Aceb mi silsile-cünbân-ı 'aşk-ı yâr olsam
Hayâl-i zülf dahi dîdeden cüdâ düşmez

3. **dahi:**
Gazel 123
Mısra: 3
Bile, dahi.

Hezâr-ı dil dahi âzürde-sâz-ı hâr-ı elem
O verd-i tâzede bûy-ı vefâ bulunmaz mı

4. **dahi:**
Kaside 3
Mısra: 38
Bile, dahi.

Lāne-sāz oldı hümā zātına ‘arş-ı a‘lā
Devr ider şevkūñ ile daḥi sipihr-i gerdān

5. daḥi:

Lugaz 9

Mısra: 8

Bile, dahi.

Birisinden her ne kim ekl eylese itmez zarar
Birisinden daḥi her ne ekl iderse maḥv ider

6. daḥi:

Rübai 27

Mısra: 2

Bile, dahi.

Bu dehrde ey dil geh perīşān olduk
Gāhice daḥi mazhar-ı iḥsān olduk

7. daḥi:

Tahmis 2

Mısra: 4

Bile, dahi.

Fikret-i turre-i dildār ile dīvāne idük
Bir zamān biz daḥi hem-şoḥbet-i cānāne idük

8. daḥi:

Tarih 77

Mısra: 18

Bile, dahi.

Nice gam-gīni mesrūr eyledi bir zerrece luṭfuñ
Mūsā'id olmadı baḥtım benüm daḥi
temāşādur

dāhil it-:

1. dāhil itme:-me

Gazel 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçine katmak.

Dāhil itme zāhidi bu meclis-i ‘irfāndur
Sākiyā dünyāda hiç bīgāne olmaz āşinā

dāhil-i şoḥbet-i hāş eyle-:

1. dāhil-i şoḥbet-i hāş eyle:

Rübai 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hoş sohbete dahil etmek.

Derd ü gam-ı hecrden dili eyle ḥalāş
Eyle dil-i zārı dāhil-i şoḥbet-i hāş

dā'im:

1. dā'im:

Gazel 75

Mısra: 4

Sürekli, daima, her zaman.

Zāhidā pend-i dem-i serdüñ eşer kılmaz baña
Külḥan-ı cismümde dā'im āteş-i suzān-ı ‘aşk

2. dā'im:

Gazel 116

Mısra: 8

Sürekli, daima, her zaman.

Nice kılsun nigāh-ı merḥamet ol mihr-i meh-
tal‘at
Bizi dūr itmege dā'im ‘adūlar ittifaḳ üzre

3. dā'im:

Kaside 2

Mısra: 11

Sürekli, daima, her zaman.

Gül-i mazmūni vaşf ider dā'im
Bāğ-ı naẓma hezārdur kalemüm

4. dā'im:

Kaside 4

Mısra: 67

Sürekli, daima, her zaman.

Hāksār eyleye a‘dā-yı le‘imūñ dā'im
Tül-i ‘ömr ile riyāsetde muḳīm ide Ḥudā

5. dā'im:

Kaside 5

Mısra: 26

Sürekli, daima, her zaman.

Taht-ı devletden vücūd-ı pāki olmaya ba‘īd
Tül-i ‘ömr ile mu‘ammer eylesün dā'im Ḥudā

6. dā'im:

Kaside 5

Mısra: 50

Sürekli, daima, her zaman.

Tünd-bād-ı guşşadan cism-i şerfi hıfz ola
Şem‘-i zātı ‘āleme dā'im vire nūr-ı zīyā

7. dā'im:

Kaside 5

Mısra: 52

Sürekli, daima, her zaman.

Girdbād-ı fitneden hıfz ıde tā rūz-ı kıyām
Şem‘-i zāt-ı pākini dā‘im Cenāb-ı Kibriyā

8. dā‘im:

Kaside 8

Mısra: 56

Sürekli, daima, her zaman.

Şeh-i mülk-i melāḥatdūr vefā emr-i muḥāl oldu
Perī-āsā ider dā‘im rübüde ‘aql-ı insānı

9. dā‘im:

Kaside 9

Mısra: 56

Sürekli, daima, her zaman.

Serīr-i ‘izz ü sa‘ādetde zātı ola muḳīm
Mu‘ammer eyleye dā‘im Cenāb-ı Rabb-i
Cevād

10. dā‘im:

Kaside 10

Mısra: 41

Sürekli, daima, her zaman.

İderdi serfūrū dā‘im tefekkūr üzredür kārı
Şa‘īri fikr iderse uğramışdur māliḥulyāya

11. dā‘im:

Kaside 10

Mısra: 45

Sürekli, daima, her zaman.

Anuñ pergār-āsā pāyı dā‘im inḥirāf üzre
Süvār olmaḳ ne mümkin böyle bir esb-i
fürümāya

12. dā‘im:

Kaside 10

Mısra: 53

Sürekli, daima, her zaman.

Vücūdūñ hıfz ıde Mevlā mu‘ammer eyleye
dā‘im
Recāmuz bu Cenāb-ı Ḥazret-i Bārī Ta‘ālāya

13. dā‘im:

Lugaz 4

Mısra: 4

Sürekli, daima, her zaman.

Bir mudakḳıkdūr o şūh-ı nīk-ḥū
Farḳ ider kārında dā‘im mü-be-mū

14. dā‘im:

Lugaz 9

Mısra: 3

Sürekli, daima, her zaman.

Cismini ifnāda dā‘im germ ü serd-i rūzgār
Cem‘-i zıddeyn eylemiş gerçi degüldür
berḳarār

15. dā‘im:

Matla 34

Mısra: 2

Sürekli, daima, her zaman.

Olur cevır itmede ‘uşşāḳ-ı zāra dilberān
maḥzūz
İder dā‘im cefā olur o şūh-ı dilsitān maḥzūz

16. dā‘im:

Rübai 38

Mısra: 2

Sürekli, daima, her zaman.

Yā Rab dili mest-i mey-i ‘irfān eyle
Dā‘im güher-i ma‘ārife kār eyle

17. dā‘im:

Tarih 4

Mısra: 3

Sürekli, daima, her zaman.

Şāḥibine ‘izz ü devletle ola dā‘im sa‘īd
Yümn ile bünyādını çün kıldı ol pākīze- zāt

18. dā‘im:

Tarih 14

Mısra: 3

Sürekli, daima, her zaman.

İlāḥā mesned-i devletde dā‘im berḳarār olsun
Vezīr-i muḥterem Köprülü-zāde ma‘delet-pīrā

19. dā‘im:

Tarih 14

Mısra: 19

Sürekli, daima, her zaman.

Fezā-yı medḥ-i pākūñ cüst-cü itmekdedür
dā‘im
Kümeḳ-i āteş-i ṭab‘um ‘inānın eyledüm irḥā

20. dā‘im:

Tarih 23

Mısra: 2

Sürekli, daima, her zaman.

Virdi Feyyāz-ı ezel gül gibi bir tırl-ı laṭīf
Valideyniyle mu‘ammer ide dā‘im Mevlā

21. dā‘im:

Tarih 30

Mısra: 11

Sürekli, daima, her zaman.

Vücūduñ mesned-i 'izzetde dā'im berkarār
olsun
İde maḥfūz ālām-ı cihāndan Ḥazret-i Mevlā

22. dā'im:

Tarih 39

Mısra: 26

Sürekli, daima, her zaman.

Görmesün mir'āt-ı ṭab'-ı tābnāki hiç keder
Zātını ḥıfz ide dā'im Ḥālīk-ı ins ü perī

23. dā'im:

Tarih 54

Mısra: 5

Sürekli, daima, her zaman.

Ola tedbiri de taḳḍire muvāfiḳ dā'im
Eyleye mühr-i vezāretle mu'ammer Mevlā

24. dā'im:

Tarih 63

Mısra: 9

Sürekli, daima, her zaman.

Şadr-ı rif'atde mu'ammer eyleye dā'im Ḥudā
Zātını ḥıfz ide anuñ Ḥālīk-ı ins ü perī

25. dā'im:

Tarih 63

Mısra: 14

Sürekli, daima, her zaman.

Baḥa īrād u 'avāyid rūz u şeb ṭul-i emel
Geşt iderdüm 'ālem-i dünyāyı dā'im serserī

26. dā'im:

Tarih 72

Mısra: 13

Sürekli, daima, her zaman.

Ola maḥfūz şem'-i zātı dā'im bād-ı miḥnetden
Cihānda olmaya āzürde-sāz-ı renc-i bīmārī

dā'im ol-:

1. dā'im ola:-a

Tarih 87

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Devamlı, sürekli, kalıcı olmak.

Pervāzgāhı dā'im ola ri'yāz-ı cennet
Mār-ı ecelden oldu āzürde murğ-ı cānuñ

dā'imā:

1. dā'imā:

Gazel 22

Mısra: 10

Sürekli, daima, her zaman.

Bāğ-ı naẓm içre nihāl-i kalemününden Feyzī
Da'imā mīve-i eş'ār-ı bedīdārı lezīz

2. dā'imā:

Gazel 25

Mısra: 6

Sürekli, daima, her zaman.

Raḳīb māni'-i āmed-şüd-i ḥayālün olur
Dirīğ baña şehā dā'imā gelür görünür

3. dā'imā:

Kaside 4

Mısra: 36

Sürekli, daima, her zaman.

Hırka-i ḥayreti berdüş ide mānend-i keşef
Da'imā meclis-i faẓlında edīb ü dānā

4. dā'imā:

Lugaz 3

Mısra: 5

Sürekli, daima, her zaman.

Germ ü serd-i rūzgārı dā'imā
Görmek ile itmemiş terk-i hevā

5. dā'imā:

Lugaz 4

Mısra: 6

Sürekli, daima, her zaman.

Bir güzel zendostdur turfa-likā
'Ālem-i ḥayrettedür ol dā'imā

6. dā'imā:

Lugaz 6

Mısra: 8

Sürekli, daima, her zaman.

Mübtelā olmuş aña bir bed-likā
Eksük olmazdı yanından dā'imā

7. dā'ima:

Lugaz 15

Mısra: 3

Sürekli, daima, her zaman.

Nüh deri dā'ima nümāyāndur
Yedi zāhir ikisi pinhāndur

8. dā'imā:

Tarih 5

Mısra: 8

Sürekli, daima, her zaman.

Bu çemen-şuffeyle bu cāy-ı laṭīf
Zevk-baḥş olur derūna dā'imā

9. **dā'imā:**

Tarih 9

Mısra: 2

Sürekli, daima, her zaman.

Ne güzel 'ayn-ı pāk-i rūḥ-efzā
Teşne dillere dā'imā dilkeş

10. **dā'imā:**

Tarih 25

Mısra: 2

Sürekli, daima, her zaman.

Şāḥibine sa'd ola bu cāy-ı pāk
Ola devletle mu'ammer dā'imā

11. **dā'imā:**

Tarih 39

Mısra: 24

Sürekli, daima, her zaman.

Zāt-ı pāki mesned-i 'izzetde olsun berkarār
Dā'imā luṭf-ı Ḥudā ola cihānda rehberi

12. **dā'imā:**

Tarih 67

Mısra: 2

Sürekli, daima, her zaman.

Allāh mu'ammer eyleye maḥdūm-ı pākini
'İzz ü sa'adet ile cihān içre dā'imā

13. **dā'imā:**

Tarih 14

Mısra: 7

Hiçbir zaman.

Vezāret mesnedinden dā'imā dūr olmasun zātı
Cihāna pertev-efken nūr-ı 'adli āfitāb-āsā

dāl:

1. **dāldur:-dur**

Tarih 33

Mısra: 7

"dal" harfı (ebced hesabında "dal" harfinin "dört" sayı değeri kastedilerek söylenmiştir).

Dāldur orta şofa ḥayru'l-umūri evsaṭuh
Kendi luṭfindan ebed maḥfūz ide Bārī Ḥudā

dām:

1. **dāmımız:-ı, -muz**

Gazel 94

Mısra: 10

Tuzak, hapishane (sevgilinin saçı bağlamında).

Murğ-ı dil oldı Feyzi es'ri o mehveşüñ
Zülfiyle ḥālī dāne ile dāmımız bizüm

dām u dāne:

1. **dām u dāne:**

Gazel 114

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tuzak ve yem (saç ve ben bağlamında).

Ne ḥācet zūlf-i 'anber-rīz ḥāl-i müşk-bū cānā
Olurdi bende dil olmazdı dām u dāne
kaydında

dāmād:

1. **dāmād:**

Gazel 62

Mısra: 6

Damat, genç. II insanoğlu.

Zifāf-ı kām alınmazdı cihān-ı ḥaclegāh içre
'Arūs-ı dehr-i fertūta nice dāmād ayak başmış

dāmān:

1. **dāmānımız:-ı, -muz**

Gazel 97

Mısra: 6

Etek. II gömlek (Zeliha'nın Hz. Yusuf'un gömleğini yırtması bağlamında).

Benem ol Yūsuf-ı müstağni-i dil meyl-i kām
itmey
Derīde olsa da dāmānımız dest-i Zelīḥādan

dāmen:

1. **dāmene:-e**

Gazel 55

Mısra: 1

Etek. II çevre, etraf.

Rīzān olunca dāmene eşk-i revānımız
Fāş oldı ḥalk-ı 'āleme rāz-ı nihānımız

2. **dāmen-i:--i****Gazel 20**

Mısra: 3

Etek. İl gömlek.

Derīde dāmen-i Yūsuf yed-i Zelīhādan
Açar mı rāzını olmasa ‘āşıkān gūstāh

dāmen-be-miyān:1. **dāmen-be-miyān:-üñ, -den****Gazel 99**

Mısra: 1

*Eteği belinde. İl emre amade, bir işi
yapmaya hazır.*

Fitne dāmen-be-miyān çeşm-i cihān-bīnūnden
‘Akl hayret-zededür nazra-i pūr-kīnūnden

2. **dāmen-be-miyān:****Gazel 99**

Mısra: 10

*Eteği belinde. İl emre amade, bir işi
yapmaya hazır.*

Nice āzāde olur derd-i ğamından Feyzī
Fitne dāmen-be-miyān çeşm-i cihān-bīnūnden

dāmen-i çerhi:1. **dāmen-i çerhi:-i****Tarih 60**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünya eteği, dünya.

Dür ü güherle pūr eylerdi dāmen-i çerhi
Kef-i mürüvveti ğavvāşı baħr-ı ihsānuñ

dāmen-i dildāra:1. **dāmen-i dildāra:-a****Gazel 106**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin eteği.

Nice dūr ola yanından o şāhuñ sāye-veş
gönlüm
Ümīd-i vaşl ider dil dāmen-i dildāra düşdükçe

dāmen-i luṭfuñla:1. **dāmen-i luṭfuñla:-uñ, -la****Gazel 48**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İyilik eteği.

Dāmen-i luṭfuñla mestūr eyle ḥāk-i cismümü
Eyledüm ben cismümü de ḥāk-pā nevrūzdu

dām-ı kafesdür:1. **dām-ı kafesdür:-dür****Gazel 41**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Kafes tuzağı (aşığa tuzak olan sevgilinin
siyah saçı bağlamında).*

Çeşm-i siyehūñ ‘işve-ver-i nāz-ı hevesdür
Murğ-ı dile zülf-i siyehūñ dām-ı kafesdür

dām-ı zülfüne düş-:1. **dām-ı zülfüne düşdükçe:-dükçe****Gazel 106**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçının tuzağına düşmek.

Niçün murğ-ı dili şayyād-ı çeşmūñ der-kafeş
eyler

Ki dām-ı zülfüne cānā dil-i āvāre düşdükçe

dānā:1. **dānālarındandur:-lar, -ın, -dan, -dur****Gazel 49**

Mısra: 12

Arif, âlim, bilgili (kimse).

Olur mı ‘Arif-i hoş-tāb’a tanzīr-i ğazel Feyzī
Ma’arif bezminūñ ol kāmīl ü dānālarındandur

2. **dānā:****Kaside 4**

Mısra: 36

Arif, âlim, bilgili (kimse).

Hırka-i hayreti berdüş ide mānend-i keşef
Dā’imā meclis-i fazlında edīb ü dānā

dāne:1. **dāne:****Gazel 94**

Mısra: 10

*Tane. İl tohum, kuş yemi (sevgilinin
yüzündeki beni bağlamında).*

Murğ-ı dil oldı Feyzī esīri o mehveşūñ
Zülfīyle ḥālī dāne ile dāmımız bizüm

dārā:

1. **dārāya**:-y, -a**Kaside 10**Mısra: **18**

*Eski İran'ın meşhur bir şahı olup
mecazen hükümdar manasına da gelir.*

Çerāğ-ı hāşî çokdur hem 'atā vü cūdî gālibdür
Peşeng ü Keykubād ü Hüsrev u Cemşîd ü
Dārāya

darb eyle-:1. **darb eyleseñ**:-se, -ñ**Lugaz 2**Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Dövmek, vurmak.

Çüb ile darb eyleseñ gāhî aña
Yok dil ü cânı ider yine şada

darb olun-:1. **darb olunsa**:-sa**Kaside 10**Mısra: **44**

Kelime Tipi: -

Dövülmek.

Rikābıyla ne deñlü zahm-zen olsam da gūş
itmez
İder te'şîr o deñlü darb olunsa seng-i hārāya

darb-ı şemşîr-i nigāhından:1. **darb-ı şemşîr-i nigāhından**:-ı, -n, -dan**Kaside 5**Mısra: **22**

Kelime Tipi: -

Bakış kılıcının darbesi.

Kendüsinden şübhe yok ümmîdi kaç' eyler
hemān
Darb-ı şemşîr-i nigāhından 'adū-yı bed-liķā

dār-ı 'adem:1. **dār-ı 'adem:****Tarih 13**Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Ölüm kapısı.

'Āzim-i dār-ı 'adem oldı o maḥdūm-ı güzîn
Māteminden gelüp aḥbābı anuñ feryāda

dār-ı cennetde mekân evlesün:1. **dār-ı cennetde mekân evlesün**:-de**Tarih 13**Mısra: **14**Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Mekânı cennet olsun (ölen kişinin
ardından söylenilen dua).*

Düşdi bir vech ile tārîḥ vefâtına anuñ
Dār-ı Cennetde mekân evlesün 'İsā-zāde

dār-ı cihānda:1. **dār-ı cihānda**:-da**Tarih 85**Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Dünya evi, dünya.

Mu'ammer eyleye Vaḥdî Efendî-zādeyi Mevlā
Ola a'dāsınuñ dār-ı cihānda ḥālî dīgergün

dār-ı dünyāda:1. **dār-ı dünyāda**:-da**Kaside 9**Mısra: **13**

Kelime Tipi: -

Dünya evi, dünya.

Yeter aña bu sa'adet ki dār-ı dünyāda
Süvār ola aña çün böyle bir firîşte-nihād

2. **dār-ı dünyāda**:-da**Tarih 16**Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Yeryüzü, dünya.

Zihî ḥammām-ı 'ālî mişli yokdur dār-ı
dünyāda

Müferriḥ bî-bedel rāḥat-resān u dil-güşādur bu

3. **dār-ı dünyāda**:-da**Tarih 45**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Dünya evi, dünya.

Mişli yokdur bu dār-ı dünyāda
Şāḥibine mübārek ide Ḥudā

4. **dār-ı dünyāda**:-da**Tarih 72**Mısra: **11**

Kelime Tipi: -

Dünya evi, dünya.

Mu‘ammer ide Mevlā şāhibiyle dār-ı dünyāda
Bu hāne görmeye āsīb-i cevri-i çerh-i ğaddārı

5. **dār-ı dünyāda:-da**

Tarih 73

Mısra: **19**

Kelime Tipi: -

Dünya evi, dünya.

Dār-ı dünyāda ‘izz ü devletle
Şāhibini mu‘ammer ide Hudā

6. **dār-ı dünyāda:-da**

Tarih 84

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Dünya evi, dünya.

Vucūda geldi bir maḥdūm-ı pāki dār-ı
dünyāda
Maşūn ola İlāhā dīde-i bed-kārdan her gāh

7. **dār-ı dünyāda:-da**

Tarih 86

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Dünya evi, dünya.

Tefekkür eyler iken düşdi bir tārīḥ ey Feyzī
Mu‘ammer ola yā Rab Muştafā bu dār-ı
dünyāda

8. **dār-ı dünyāda:-da**

Tarih 10

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Dünya evi, dünya yurdu, dünya.

Dār-ı dünyāda mu‘ammer olasın
Olmaya bāb-ı murāduñ mesdūd

9. **dār-ı dünyānuñ:-nuñ**

Lugaz 17

Mısra: **18**

Kelime Tipi: -

Dünya evi, dünya.

Gāh emri muḳarrer olur anuñ
Elzemidür bu dār-ı dünyānuñ

10. **dār-ı dünyāya:-y, -a**

Kaside 10

Mısra: **16**

Kelime Tipi: -

Dünya evi, dünya.

Cenāb-ı ḳapudān el-Ḥāc İbrāhīm Paşa kim
Vücūd-ı pāki maḥz-ı luṭf-ı Ḥaḳdur dār-ı
dünyāya

dār-ı fenāya:

1. **dār-ı fenāya:**

Gazel 76

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Yokluk yurdu, fani dünya, dünya.

Āzāde idi ḳayd-ı cihāndan o merd-i pāk
Dār-ı fenāya başı ide bir būriyāsı yok

dārüşşifā:

1. **dārüşşifā:**

Gazel 31

Mısra: **5**

Hastahane. İl sevgilinin evi.

Hānesi dārüşşifā kendi ṭabīb-i derd-i ‘aşḳ
Bu dil-i bīmāra ma‘cūn-ı lebi dermān ider

2. **dārüşşifādur:-dur**

Gazel 48

Mısra: **5**

Hastahane. İl sevgilinin evi.

Hānesi dārüşşifādur dilberūñ kendi ṭabīb
‘Āşıḳ-ı bīmāruña eyle devā nevrūzdur

dārū-yı mudāvāya:

1. **dārū-yı mudāvāya:-y, -a**

Kaside 10

Mısra: **28**

Kelime Tipi: -

Hastayı tedavi eden ilaç.

‘İlācı nuṭḳ-ı pākindendür ancak ğayrı şübhem
yok
Ben oldum ol ḳadar cūyende dārū-yı
mudāvāya

dāve:

1. **dāyesi:-s, -i**

Lugaz 3

Mısra: **10**

Dadı, çocuk bakıcısı.

Tıfl-ı dil ḥall eyler ise Feyziyā
Dāyesi ola anuñ bād-ı şabā

de:

1. de:

Gazel 32

Mısra: 1

"de, da" bağlacı.

Dil gam-ı 'aşk ile bîçâre degüldür de nedür
Tîg-ı miñnet ile şad pâre degüldür de nedür

2. de:

Gazel 32

Mısra: 2

"de, da" bağlacı.

Dil gam-ı 'aşk ile bîçâre degüldür de nedür
Tîg-ı miñnet ile şad pâre degüldür de nedür

3. de:

Gazel 32

Mısra: 4

"de, da" bağlacı.

Câm-ı vaşlına sezâ eylemeyüp cevri itmek
Reviş-i çerh-i sitemkâre degüldür de nedür

4. de:

Gazel 32

Mısra: 6

"de, da" bağlacı.

Tîg-ı sertîzi-i çeşmüñle derûn-ı 'uşşâk
Serteser şerha ile yara degüldür de nedür

5. de:

Gazel 32

Mısra: 8

"de, da" bağlacı.

Hûn-feşân merdümek-i dîde lebûñ zîkri ile
Havz-ı çeşmümde dü-fevvâre degüldür de nedür

6. de:

Gazel 32

Mısra: 10

"de, da" bağlacı.

Pâyimâl itmede 'uşşâkıñı cevri cānān
Feyziyâ kaşdı dil-i zâra degüldür de nedür

7. de:

Gazel 33

Mısra: 10

"de, da" bağlacı.

Ğubâr-ı zülf ile la'l-i leb-i dilber hayâliyle
Benüm de Feyziyâ 'âlemde hayrân olduğum
yerdür

8. de:

Gazel 48

Mısra: 16

"de, da" bağlacı.

Dâmen-i lutfuñla mestür eyle hâk-i cismümü
Eyledüm ben cismümü de hâk-pâ nevrûzdur

9. de:

Gazel 74

Mısra: 3

"de, da" bağlacı.

Ben de mânende-i pervâne şerer-püş olayum
Lem'a-rîz olmada şem'-i ruh-ı dildâr laţîf

10. de:

Gazel 101

Mısra: 6

"de, da" bağlacı.

Hûnrîz-i eşk-i çeşmümü her demde silmede
Destüm benüm de pençe-i mercân şanur gören

11. de:

Kaside 2

Mısra: 5

"de, da" bağlacı.

Ben de ol Rüstemem cihânda benüm
Tîr-i İsfendiyârdur kalemüm

12. de:

Kaside 3

Mısra: 45

"de, da" bağlacı.

Anı tahrîre de cür'et idemezler zîrâ
İrmez ol demlere de çünkü 'uqûl-i insân

13. de:

Kaside 3

Mısra: 46

"de, da" bağlacı.

Anı tahrîre de cür'et idemezler zîrâ
İrmez ol demlere de çünkü 'uqûl-i insân

14. de:

Kaside 3

Mısra: 77

"de, da" bağlacı.

Ni'met-i lutfuñı ümmîd iderdüm ben de
Bu kühen kâh-ı fenâ içre çün oldum mihmân

15. de:

Kaside 5

Mısra: 14

"de, da" bağlacı.

Metn-i vaşfin muhtaşar tahrîr bir emr-i ba'id
Şarf-ı 'ömr itsem de bulmaz harf-i medhûn
intihâ

16. de:

Kaside 7

Mısra: 58

"de, da" bağlacı.

Revâc buldı metâ' -ı hüner zamânuñda
Bulursa şimdi bulur ehl-i dil de sāmānı

17. de:

Kaside 9

Mısra: 35

"de, da" bağlacı.

Açıldı gönçe-i maşşûdı herkesün ben de
Hezâr-veş bu gülistānda eyledüm feryād

18. de:

Lugaz 1

Mısra: 7

"de, da" bağlacı.

Geh mücellâ cismi de âyîne-var
Her nesi var ise eyler âşikâr

19. de:

Matla 20

Mısra: 1

"de, da" bağlacı.

Fikr-i zülfüñle dil âvâre degüldür de nedür
Renc-i hicrân ile bîçâre degüldür de nedür

20. de:

Matla 20

Mısra: 2

"de, da" bağlacı.

Fikr-i zülfüñle dil âvâre degüldür de nedür
Renc-i hicrân ile bîçâre degüldür de nedür

21. de:

Rûbai 39

Mısra: 2

"de, da" bağlacı.

Ağyâr vişâline sezâdur her gâh
Ben de gam-ı 'aşk ile helâk oldum âh

22. de:

Tahmis 1

Mısra: 28

"de, da" bağlacı.

Žiyâ-ver nûr-ı nazmuñla olup şem' -i hüner
Şubhî
Bulunca Feyzi-veş şâ'ir felek de çok döner
Şubhî

23. de:

Tarih 20

Mısra: 11

"de, da" bağlacı.

Didüm fevtine Feyzî de düşüp bu gûne târîhin
Ola Mûsâ Efendîñ maşşâmı Cennet-i a'lâ

24. de:

Tarih 54

Mısra: 5

"de, da" bağlacı.

Ola tedbîri de taqdîre muvâfık dâ'im
Eyleye mühr-i vezâretle mu'ammer Mevlâ

de' b-i şâ'irân:

1. de' b-i şâ'irân:

Kaside 8

Mısra: 66

Kelime Tipi: -

Şairlerin adeti, geleneği, usulü.

Nedür taṭvîle bâ'is şimdi hengâm-ı du'â geldi
Senâdur çünkü de' b-i şâ'irân söz buldı pâyânı

debistân-ı hünerde:

1. debistân-ı hünerde: -de

Gazel 67

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hüner okulu (şairlik meydanı bağlamında).

Rahîmî şî'rüne tanzîre tıfl-ı dil idüp âgâz
Debistân-ı hünerde Feyzi-i pürgüya varmışmış

def' id-:

1. def' ider: -er

Tarih 39

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Uzaklaştırmak, ortadan kaldırmak.

Gönce-i ṭab'ı güşâde bûy-baḥşâ-yı kerem
Def' ider bir şemme-i lutfuñ nice derd-i seri

2. **def' iderdi:-er, -di**

Gazel 92

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Defetmek, ortadan kaldırmak.

Şudā'-ı derd-i ğamı def' iderdi ey sākī
Bu bezme micmere sāgar mıdur nedür bilmem

deff:

1. **deff:**

Gazel 105

Mısra: 10

*Def (el ile vurularak çalınmasından ötürü
aşığın bağrını dövmesi bağlamında).*

Sezādūr sīnemi muşt ile ursam nāle eylerken
Müretteb meclis-i dildāra Feyzī deff ü neydür
bu

def'-i derd-i ser eyle-:

1. **def'-i derd-i ser eylerdi:**

Gazel 63

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(aşığın) başından dertleri def etmek.

Mey-i vuşlaṭla def'-i derd-i ser eylerdi
meclisde
Dil-i bīçāremüz maḥmūr-ı hecr-i dīlrübā
olmuş

def'-i ğama:

1. **def'-i ğama:-a**

Gazel 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Kederin savuşturulması (sıkıntının
giderilmesi bağlamında).*

Felek ol deñlü mānī' oldı bezm-i 'işrete ey dil
Eger def'-i ğama mey içsem olur derd-i ser
peydā

defterdār kıl-:

1. **defterdār kıldı:-dı**

Tarih 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Defterdar yapmak.

Eyledi bir zāt-ı pāki zīver-i şadr-ı kerem
Kıldı defterdār bir luṭf u mürüvvet-güsteri

defteri:

1. **defteri:**

Tarih 63

Mısra: 3

*Defterdar, maliye işlerinden sorumlu
memur.*

Defteri şadrına teşrīf itdi bir zāt-ı şerīf
Lutf ile ihyā ider mürde-dil-i ḥākisteri

2. **defteri:**

Tarih 63

Mısra: 22

*Defterdar, maliye işlerinden sorumlu
memur.*

Ḥarf-ı menḳūṭın idüp ta'dād tārīḥin didüm
Meymenetle oldı İsmā'ıl Efendi defteri

defter-i a' mālüm:

1. **defter-i a' mālüm:-üm**

Rübai 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Amel defteri.

'Afv it güneḥüm düzaḥa yakma yā Rab
Pür-sūḥte eyle defter-i a' mālüm

defter-i luṭfuñdadur:

1. **defter-i luṭfuñdadur:-uñ, -da, -dur**

Tarih 39

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

İyilik, cömertlik defteri.

Var maḥalli derkenār olmaz mı kaydı
baḥtımūñ
Bir nazar kıl defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

2. **defter-i luṭfuñdadur:-uñ, -da, -dur**

Tarih 63

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

İyilik, cömertlik defteri.

Kayd olunmuş derkenāra ḥācet olmaz Feyziyā
Yokla ismüm defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

defteri ol-:

1. **defteri oldı:-dı**

Tarih 39

Mısra: 28

Kelime Tipi: -
Defterdar olmak.

Harf-i menkûṭ ile Feyzî eyledüm târîhîni
Oldı rif'atle bi-ḥamdillāh efendüm defterî

deg-:

1. **degmez:-mez**
Gazel 60
Mısra: 1
Değmek, layık olmak.

Ḥaṭṭı gelicek dilberüñ āh itmege degmez
Ol mäh-i kelef-dāra nigāh itmege degmez

2. **degmez:-mez**
Gazel 60
Mısra: 2
Değmek, layık olmak.

Ḥaṭṭı gelicek dilberüñ āh itmege degmez
Ol mäh-i kelef-dāra nigāh itmege degmez

3. **degmez:-mez**
Gazel 60
Mısra: 4
Değmek, layık olmak.

Mir'āt-ı dil işkeste idi tîr-i müjeñle
Seng-i ğam u hecrüñle tebāh itmege degmez

4. **degmez:-mez**
Gazel 60
Mısra: 6
Değmek, layık olmak.

Menzil-res-i maḳşûd olamaz nāvek-i ümmîd
Mānend-i kemān ḳaddi dü-tāh itmege degmez

5. **degmez:-mez**
Gazel 60
Mısra: 8
Değmek, layık olmak.

Nār-ı elem-i 'aşk ile pür-sūḥte cismüm
Ser-tā-be-ḳadem dāğ-ı siyāh itmege degmez

6. **degmez:-mez**
Gazel 60
Mısra: 10
Değmek, layık olmak.

Āzürde-i ḥār-ı sitem eyler yine Feyzî
Ol ğonca-i ter zîb-i külāh itmege degmez

değiş-:

1. **değişmem:-me, -m**
Gazel 105
Mısra: 6
Değişmek, birini diğerine tercih etmek.

Ne mümkün beñzemek la'ı-i leb-i dildāra ey
sākî
Değişmem ḳaṭresin yāḳût-ı rummāniden eydür
bu

degül:

1. **degül:**
Gazel 2
Mısra: 6
Değil.

Tāb-ı ruḥıyla ṭurreleri çîn çîn olur
Gencîne-zār-ı ḥüsni degül mārden cüdā

2. **degül:**
Gazel 8
Mısra: 8
Değil.

Kābil mi şayd gezmede āvāre murğ-veş
Ol evc-i nāz u 'işve degül lāne-āşinā

3. **degüldür:-dür**
Gazel 32
Mısra: 1
Değil.

Dil ğam-ı 'aşk ile bîçāre degüldür de nedür
Tîğ-ı miḥnet ile şad pāre degüldür de nedür

4. **degüldür:-dür**
Gazel 32
Mısra: 2
Değil.

Dil ğam-ı 'aşk ile bîçāre degüldür de nedür
Tîğ-ı miḥnet ile şad pāre degüldür de nedür

5. **degüldür:-dür**
Gazel 32
Mısra: 4
Değil.

Cām-ı vaşlına sezā eylemeyüp cevır itmek
Reviş-i çerḥ-i sitemkāre degüldür de nedür

6. **degüldür:-dür**
Gazel 32
Mısra: 6
Değil.

Tîğ-ı sertîzi-i çeşmüñle derûn-ı ‘uşşâk
Serteser şerha ile yara degüldür de nedür

7. **degüldür:-dür**

Gazel 32

Mısra: 8

Değil.

Hün-feşân merdümek-i dîde lebûñ zikri ile
Havz-ı çeşmümde dü-fevvere degüldür de nedür

8. **degüldür:-dür**

Gazel 32

Mısra: 10

Değil.

Pâyemâl itmede ‘uşşâkını cevri-i cânân
Feyziyâ kaşdı dil-i zâra degüldür de nedür

9. **degül:**

Gazel 35

Mısra: 7

Değil.

‘Arağ-efşân degül ol gonçe-i nev-hîz-i bâğ-ı
hüsn
Nigâh-ı germi-i ‘uşşâk-ı zârından hicâb eyler

10. **degül:**

Gazel 58

Mısra: 8

Değil.

Ben ketm idersem ‘aşkıñ ol mâh-‘tal’ atun
Şâhid degül mi sînedeki tâze dâğımız

11. **degül:**

Gazel 63

Mısra: 5

Değil.

Cebîn-i pâk-i dilberde degül hâl-i siyeh zâhir
O Hindü beççedür deryâ-yı hüsne âşinâ olmuş

12. **degül:**

Gazel 70

Mısra: 8

Değil.

Güyâ midâd-ı hâme-i kudretle ey perî
Bir şafhadur yazıldı degül ey nigâr hat

13. **degül:**

Gazel 95

Mısra: 5

Değil.

Kemter nezâre-bahş degül yâr-ı ‘âşıkân
Mânend-i sâye pâyuña üftâde olmasun

14. **degül:**

Gazel 110

Mısra: 3

Değil.

Habâb-ı mey degül hoy-gerde eyler câmi ey
sâkî
Furûğ-ı ‘aks-i rüyuñ sâğar-ı rahşâna düşdükçe

15. **degüldür:-dür**

Gazel 114

Mısra: 1

Değil.

Degüldür ‘âşık-ı derd-âşinâ kâşâne kaydında
Şarâb-ı gamla pür mest olmadı meyhâne
kaydında

16. **degül:**

Kaside 1

Mısra: 29

Değil.

Güşvâredür ‘arûs-ı dehre mihr ü meh degül
Ma‘nide güşına olmuş zînet-âver rûz u şeb

17. **degüldür:-dür**

Kaside 1

Mısra: 27

Değil.

Pehlevân-ı çerh ‘arz eyler degüldür mihr ü meh
Ki seper gâhîce bir tîğ-ı mücevher rûz u şeb

18. **degüldür:-dür**

Kaside 1

Mısra: 37

Değil.

Yâ Resûlallâh degüldür âsumânda mihr ü meh
Dâğ-ber-dildür felek ‘aşkuñla yer yer rûz u şeb

19. **degülem:-em**

Kaside 3

Mısra: 47

Değil.

Midhat-i zâtını kâdir degülem tahîre
Oldı bu na‘t-ı şerîfüñde niçe biñ nokşân

20. **degül:**

Kaside 7

Mısra: 61

Değil.

Elümde hâme degül rāyet-i feşāhtdür
Benem musahhar iden Feyzī mülk-i 'irfānı

21. **degül:**

Kaside 10

Mısra: 7

Değil.

Degül bîhûde zârı bülbülün bu gülsitān içre
Hezārān itmede 'arz-ı maḥabbet verd-i ra'nāya

22. **degüldür:-dür**

Lugaz 7

Mısra: 8

Değil.

Eylemez şekvā çeker bār-ı girān
Söylemez gerçi degüldür bî-zebān

23. **degül:**

Lugaz 8

Mısra: 2

Değil.

Nedür ol iki dilber-i ra'nā
Birbirinden cüdā degül kaṭ'ā

24. **degüldür:-dür**

Lugaz 9

Mısra: 4

Değil.

Cismini ifnāda dā'im germ ü serd-i rûzgār
Cem'-i zıddeyn eylemiş gerçi degüldür
berkarār

25. **degüldür:-dür**

Matla 7

Mısra: 1

Değil.

Cām-ı şahbādan dil-i zārum degüldür neşve-
yāb
Yād-ı la'lûnle mey-i gül-fām olur nûş itsem āb

26. **degüldür:-dür**

Matla 20

Mısra: 1

Değil.

Fikr-i zülfünle dil āvāre degüldür de nedür
Renc-i hicrān ile bîçāre degüldür de nedür

27. **degüldür:-dür**

Matla 20

Mısra: 2

Değil.

Fikr-i zülfünle dil āvāre degüldür de nedür
Renc-i hicrān ile bîçāre degüldür de nedür

28. **degüldür:-dür**

Matla 52

Mısra: 2

Değil.

Kavis burcında bir kevkeb nümāyān oldu ey
mehrū
Miyān-ı ebruvānında degüldür ḥāl-i 'anber-bū

29. **degül:**

Rûbai 10

Mısra: 1

Değil.

Dil meclis-i 'ālemde degül ḥurrem u şād
Olmadı ḡam u kayd-ı cihāndan āzād

30. **degüldür:-dür**

Tahmis 1

Mısra: 14

Değil.

Revā dil sūhte olursa rüyuñ iştıyākıyla
Degüldür hāle ruḡsār-ı şerer-pāşuñ firākıyla

31. **degüldür:-dür**

Tahmis 1

Mısra: 20

Değil.

Ḥayāl-i 'arızuñla sūziş-i tāb-ı 'izāruñla
Degüldür mihr ü meh çerḡ-i sitemger dāğ-ber-
dıldür

32. **degüldür:-dür**

Tahmis 1

Mısra: 24

Değil.

Hevā-yı 'aşkuñ ile cūşa geldi ey perī bāde
Ḥabāb-āsā degüldür ābile eṭrāf-ı şahbāda

33. **degüldür:-dür**

Tahmis 2

Mısra: 13

Değil.

Ey perī cevrden āzürde degüldür 'uşşāk
İtdi huşyār bizi neşve-i ma'cūn-ı firāk

34. **degül:**

Tarih 6

Mısra: 5

Değil.

‘Ârız-ı pâkinde anuñ haţ degül
Perde çekdi hüsine bî-iştibâh

35. **degül:**

Tarih 12

Mısra: 1

Değil.

Haţ degül sünbüle gül oldı qarîn
Oldı tezyîn ruhuñ ey mehrû

36. **degül:**

Tarih 14

Mısra: 24

Değil.

Ğaraż medh-i şerîfûndür bu eş‘âr-ı dürer-bâra
Degül kaşdum bir iki beyt ile ahvâlümü imlâ

degül mi:

1. **degül mi:**

Gazel 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Değil mi?

Cânâna ‘işve vâcib ola olsa nâz farz
Sûz-ı gam ile baña degül mi niyâz farz

dehân:

1. **dehânını:-ı, -n, -ı**

Gazel 59

Mısra: 1

(Sevgilinin) ağzı.

Fıkr ider yârûñ dehânını dil-i nâbûdumuz
Yok yere oldı telef cism-i belâ-fersûdumuz

2. **dehânımı:-um, -ı**

Gazel 109

Mısra: 3

Ağzı.

Eliyle eyledi cânân dehânımı mestür
Raķīb-i rüsiyehe beddu‘â mahallinde

3. **dehânı:-ı**

Lugaz 8

Mısra: 3

Ağzı.

Dü-zebândur dehânı birdür anuñ
Lâzımından durur bu dünyānuñ

4. **dehânın:-ın**

Tarih 27

Mısra: 7

Ağzı.

Âhıretde âb-ı Kevşerle dehânın ter ider
Ola bu ‘ayn-ı hayât-efzâsı makbûl-i Hudâ

5. **dehânın:-ın**

Tarih 49

Mısra: 4

Ağzı.

Sultân Süleymānuñ olan kâtib-i vakfı
Kevşerle dehânın ter ide göre şevâbı

6. **dehânı:-ı**

Matla 3

Mısra: 2

Ağzı (sevgilinin küçük ağzı bağlamında).

Görünce ‘aşıkın güftâra gelmez ol melek-sîmâ
Cevâba iktidâr olmaz dehânı tengdür amma

dehr:

1. **dehre:-e**

Tarih 21

Mısra: 10

Dünya, âlem, cihan.

Taht-ı ‘âlîye cülûs itdükde târîhin didüm
Oldı sultân Muştafâ ‘adl ile dehre pâdişâh

2. **dehre:-e**

Tarih 56

Mısra: 9

Dünya, âlem, cihan.

Haķ kıldı dehre pâdişâh ‘izz ile sultân Aħmedi
Devletle sultân Aħmed oldı bu cihāna pâdişâh

3. **dehr:**

Gazel 119

Mısra: 9

Dünya, devir, zaman.

Bu dehr seng-i miñnet ile hayf Feyziyâ
İşkeste itdi sāğar-ı bezm-i şafāmuzu

4. **dehri:-i**

Gazel 122

Mısra: 6

Dünya, devir, zaman.

Künc-i ferāğı mesken idüp hırķa-puş olan
Seyr ide dehri zîr-i nemedden keşef gibi

5. **dehrde:-de****Kaside 6**

Mısra: 33

Dünya, devir, zaman.

Bu tengnâ-yı dehrde çetr-i ümîdime
Haytû'ş-şu'â-ı mekrûmeti zer-ınâb olur

6. **dehre:-e****Tarih 84**

Mısra: 6

Dünya, devir, zaman.

Anuñ mir'ât-ı kalbi gerd-i gamdan ola âsûde
Ziyâ virdükçe dehre rûz u şeb bu şem'-i mihr
ü mâh

7. **dehrûñ:-üñ****Kaside 8**

Mısra: 76

Dünya, âlem, cihan. ll devir, zaman.

Hudâ efzûn ide 'ömrini 'izz ü hem sa'âdetle
Bu dehrûñ nitekim devr ide mihr-i pertev-
efşânı

8. **dehrde:-de****Rübai 27**

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihan. ll devir, zaman.

Bu dehrde ey dil geh perîşân olduk
Gâhice dañi mazhar-ı ihsân olduk

9. **dehrûñ:-üñ****Rübai 27**

Mısra: 3

Dünya, âlem, cihan. ll devir, zaman.

Dehrûñ elemi böylecedür kim Feyzî
Biz gâhice giryân gehi handân olduk

10. **dehre:-e****Kaside 5**

Mısra: 29

Dünya, cihan, âlem.

Oldı sultân Muştafâ 'adl ile dehre pâdişâh
Eyledüm bu güne târîh-i cülûsuñ ibtidâ

11. **dehre:-e****Tarih 51**

Mısra: 4

Dünya, cihan, âlem.

Sezâvâr-ı riyâsetdür o zât-ı mekrûmet-güster
Naẓîri gelmedi dehre kemâl-i luţf u şefkatde

dehr-i bî-bekā:1. **dehr-i bî-bekā:****Kaside 5**

Mısra: 56

Kelime Tipi: -

Fani dünya, dünya.

Lala başkapu gulâmıdır biri ol bendenüñ
Görmemişdür mişlini anuñ bu dehr-i bî-bekā

dehr-i dün:1. **dehr-i dün:****Gazel 52**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Alçak dünya.

'Âşık-ı derdkeşân nâ'il-i maşşûd olmaz
Dehr-i dün içre anuñ tâlî'i mes'ûd olmaz

dehr-i gülşende:1. **dehr-i gülşende:-de****Gazel 5**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlkbahar zamanı.

Semûm-ı gamdan oldı huşk bârı dehr-i
gülşende
İderdi gerçi eşk-i cüybarum bir şecer peydâ

dehr-i harâb-âbâda:1. **dehr-i harâb-âbâda:-a****Tarih 13**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Virane dünya.

Nice yıl devr ide bu çerh-i felek gelmeye hiç
Mişli bir dañi anuñ dehr-i harâb-âbâda

dehr-i köhnede:1. **dehr-i köhnede:-de****Tarih 14**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Köhne dünya (yıpranmış, eskimiş dünya bağlamında).

Bu dehr-i köhnede ol nîk-nâmı eyledi taşşîl
Cihân-ı bî-bekāda hük-m-i şer'i eyleyüp icrâ

dek:**1. dek:****Kaside 8**

Mısra: 77

Dek, kadar.

İlāhī haşre dek tāb-āver olsun necm-i iḳbālī
Furūğ-ı pertev-i ḥurşīd gibi ola nūrānī

2. dek:**Tarih 44**

Mısra: 7

Dek, kadar.

Şabāḥ-ı haşre dek ola münevver şem‘-i iḳbālī
Vücūd-ı pākini hıfz eyleye āfātdan Mevlā

3. dek:**Tarih 71**

Mısra: 9

Dek, kadar.

Ola tā haşre dek zīnet-fezā-yı gülşen-i devlet
Şeref-baḥş oldu ḥaḳḳā bu güzel gonca leṭāfetle

dekākīn:**1. dekākīn:****Tarih 71**

Mısra: 8

Dükkānlar.

Donanmā-yı humāyūn emr olundu on gice on
gün
Dekākīn zeyn olundu serteser şevḳ ile ḥāletle

delv:**1. delv:****Kaside 1**

Mısra: 11

Su kovası. İl kova burcu.

Åsumān-ı çāḥda mihr ile meh mānend-i delv
Gülsitān-ı ‘ālemi perverde eyler rüz u şeb

dem:**1. demdür:-dür****Gazel 34**

Mısra: 5

An, zaman, lahza, vakit.

Ḥayāl-i verd-i ruḥsāruñla cānā ḥayli demdür
kim
Miyān-ı gülsitānda bülbül-i dil güft-gū eyler

2. dem:**Gazel 70**

Mısra: 4

An, zaman, lahza, vakit.

İrdi küsūf mihr-i cemālūñe ey perī
Ruḥsāruñ üzre oldığı dem āşikār ḥaṭ

3. demde:-de**Gazel 87**

Mısra: 9

An, zaman, lahza, vakit.

Zamān-ı ‘ayş u ṭarabdur bu demde ey Feyzī
Alup o māḥveşi seyr-i nevbahāra çekil

4. dem:**Gazel 119**

Mısra: 1

An, zaman, lahza, vakit.

Ḥayli dem oldu görmezüz ol mehlikāmuḫı
Farḳ itmezüz bu derd ile şubḥ u mesāmuḫı

5. deminde:-i, -n, -de**Kaside 6**

Mısra: 56

An, zaman, lahza, vakit.

Efkār-ı vaşl-ı yār ile gūş eyle Feyziyā
Hicrān deminde nāle-i āhum rebāb olur

6. demlerde:-ler, -de**Kaside 10**

Mısra: 33

An, zaman, lahza, vakit.

Bu demlerde gireydi destūme baḥtım girībānı
Girerdüm ‘arz-ı ḥāle dergeh-i paşa-yı dānāya

7. demde:-de**Tarih 22**

Mısra: 4

An, zaman, lahza, vakit.

Keşti-i iḳbālī ḡarḳ oldu ‘adūnuñ nāgehān
Olduğı demde vezīde şarşar-ı ḳahr-ı Ḥudā

8. demde:-de**Tarih 77**

Mısra: 21

An, zaman, lahza, vakit.

Vezâretle kapudân olduğu demde didüm târîh
Kapudân yümn ile el-hâc İbrâhîm Paşadur

9. **dem:**

Gazel 34

Mısra: 1

Zaman, an. II şarap.

Ne dem bezm-i mey içre gülğuli sâkî sebû
eyler
Derûn-ı bâde-nüşâna neşât ol dem gülû eyler

10. **dem:**

Gazel 34

Mısra: 2

Zaman, an. II şarap.

Ne dem bezm-i mey içre gülğuli sâkî sebû
eyler
Derûn-ı bâde-nüşâna neşât ol dem gülû eyler

11. **dem:**

Gazel 79

Mısra: 6

Zaman, an. II şarap.

Mecnûn-mişâl Leyli-i zülfine meyl iden
Her dem fütâde-i çeh-i derd ü belâ gerek

12. **demi:-i**

Lugaz 4

Mısra: 1

Nefes, soluk.

Ol ne maşnû' oldu kim yokdur demi
Cebr ile tahîrîk iderdi âdemi

demâğ:

1. **demâğuma:-um, -a**

Gazel 18

Mısra: 5

Burun.

'Anber-feşân olursa revâdur demâğuma
Zülfîn o şûhuñ itdi perîşân nesîm-i şubh

2. **demâğa:-a**

Gazel 19

Mısra: 4

Burun.

Müşk-rîz-i zülf-i yâra perîşânlık eylemiş
Zîrâ demâğa bûy-feşândur nesîm-i şubh

3. **demâğum:-um**

Gazel 53

Mısra: 1

Burun.

Mu'attardur demâğum bûy-ı zülf-i dilrübâ
çıkma
Baña ta'n itme dilden zâhidâ 'aşk u hevâ
çıkma

4. **demâğımız:-i, -muz**

Gazel 58

Mısra: 6

*Damak (ağızdaki lezzet noktası
bağlamında).*

Şâyeste dūr olsa şudâ'-ı humâr-ı gam
Bûy-ı meşâm-ı bâde ile pür demâğımız

5. **demâğum:-um**

Gazel 117

Mısra: 3

Hafıza, zihin.

Mu'attardur demâğum ey perî-rû bûy-ı
zülfüñle
Saña meyl itmege bâ'îş olan bād-ı şabâ oldu

6. **demâğın:-i, -n, -ı**

Gazel 67

Mısra: 5

Zihin. II damak (tat alma noktası).

Vezân oldukça 'uşşâkuñ demâğın ıder ta'îr
Meger bād-ı şabâ ol 'anberîn gîsüya
varmışmış

7. **demâğı:-ı**

Gazel 111

Mısra: 5

Zihin. II damak (tat alma noktası).

Cân demâğı mu'attar olsa sezâ
Fikr-i zülf-i nigâr var dilde

8. **demâğ:**

Kaside 6

Mısra: 32

Zihin. II damak (tat alma noktası).

Bûy-ı bahâr-ı hulķını yâd eylesen hemân
Ol dem demâğ bûy-ver-i müşk-i nâb olur

demâğ-ı cānumı:

1. **demâğ-ı cānumı:-um, -ı**

Gazel 40

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Can burnu.

Demāğ-ı cānumı ta'ṭır iderdi meclisde
Elümde gül gibi sākī ayāğ lāzımdur

demāğ-ı hāhiş:

1. demāğ-ı hāhişin: -in

Kaside 8

Mısra: **59**

Kelime Tipi: -

Hayal dünyası.

Demāğ-ı hāhişin eyler mu'aṭṭar 'āşıkuñ dilber
Neşimiyle perişān olsa zülf-i 'anber-efşānı

2. demāğ-ı hāhişümde: -üm, -de

Gazel 1

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Hayal dünyası.

Hemān şemm eyleyen Mecnūn olur ey Leyli-i
ḥüsnüm

Demāğ-ı hāhişümde büy-ı zülfüñ 'anber-i sārā

dem-be-dem:

1. dem-be-dem:

Gazel 4

Mısra: **3**

Daima, her zaman, her an.

Süz-ı 'aşkuñla göñül pür-tāb-ı külhāndur
Eşk-i tūfān-āşinā teskīn ider mi dem-be-dem

2. dem-be-dem:

Gazel 34

Mısra: **8**

Daima, her zaman, her an.

Ümīd-i büy-ı vuşlat itse 'āşık verd-i rūyuñdan
Sirişkin dem-be-dem gülzār-ı ḥüsn-i yāra cū
eyler

3. dem-be-dem:

Gazel 65

Mısra: **8**

Daima, her zaman, her an.

'Aceb kim sūhte olmazdı cismüm nār-ı
'aşkuñdan
Olurdu dem-be-dem ey māhrū benden feşān
āteş

4. dem-be-dem:

Gazel 113

Mısra: **7**

Daima, her zaman, her an.

Dil tehī olmaz ğam u renc-i elemnden dem-be-
dem

Bir 'acāyib ḥānedür mihmān mihmān üstüne

5. dem-be-dem:

Gazel 121

Mısra: **6**

Daima, her zaman, her an.

'Āşık-ı mey-ḥāre nūş itse lebūñ peymānesin
Mest iderdi dem-be-dem la'l-i lebūñ şahbā
gibi

6. dem-be-dem:

Kaside 3

Mısra: **63**

Daima, her zaman, her an.

Dem-be-dem kārımız 'işyān 'aceb rüz-ı ḥisāb
Nic'olur ḥālüm eyā pādişeh-i Sidre-mekān

7. dem-be-dem:

Kaside 8

Mısra: **62**

Daima, her zaman, her an.

Ḥayāl-i tābiş-i ruḥsār-ı la'l-i yār ile 'uşşāk
Revādur dem-be-dem giryān olursa çeşm-i
mestānı

8. dem-be-dem:

Kaside 10

Mısra: **30**

Daima, her zaman, her an.

Olanlar neş'e-yāb-ı cām-ı luṭf-ı bezm-i
iḥsānuñ
Atardı seng-i ṭa'nı dem-be-dem cām-ı
muşaffāya

9. dem-be-dem:

Lugaz 9

Mısra: **10**

Daima, her zaman, her an.

Her nesi var ise eyler pāyına ḥalkuñ nīşār
Şāfdur anuñ derūnı dem-be-dem āyīne-vār

10. dem-be-dem:

Matla 4

Mısra: **1**

Daima, her zaman, her an.

Dem-be-dem devr eylesün meclisde cām-ı
pür-şafā
Gerd-i ğamdan pāk ider mir'āt-ı ḳalbi sākīyā

11. **dem-be-dem:****Matla 5**

Mısra: 2

Daima, her zaman, her an.

Mürde-i endüh u gam ihyâ olurdu sâkiyâ
Dem-be-dem cân-bağş olur cām-ı şarāb-ı dil-
güşā

12. **dem-be-dem:****Matla 30**

Mısra: 1

Daima, her zaman, her an.

Olur ‘uşşāk-ı zāra dem-be-dem cevri ü cefā
mağşūş
Mürüvvetsüz sitem-āyīndür ol bivefā mağşūş

13. **dem-be-dem:****Matla 48**

Mısra: 2

Daima, her zaman, her an.

Sâkiyâ oldum humār-ı gamla haylî ser-girān
Dem-be-dem devri eylesün cām-ı mey-i ‘işret
hemān

14. **dem-be-dem:****Rübai 21**

Mısra: 2

Daima, her zaman, her an.

Dil eyledi aḥvālını dildārına ‘arz
Zaḥmını ider dem-be-dem ol yārına ‘arz

15. **dem-be-dem:****Tarih 21**

Mısra: 8

Daima, her zaman, her an.

Cünd-i İslāmı muzaffer eyleye dā’im Hudā
Dem-be-dem a’ dā-yı dīn olsun cihānda ḥāk-i
rāh

16. **dem-be-dem:****Tarih 77**

Mısra: 16

Daima, her zaman, her an.

Nigāh-ı iltifātun mağv ider çok derd ü ālāmı
Derūnumda ‘acebdür dem-be-dem bir gam
hüveydādur

dem-beste:1. **dem-besteligüm:-lig, -üm****Gazel 50**

Mısra: 9

Suskun, sessiz.

Dem-besteligüm eyleme ey şūḥ ta‘accüb
Mir’āt-ı ruḥı Feyzi görüp hayretimüz var

2. **dem-beste:****Rübai 1**

Mısra: 2

Suskun, sessiz.

Meclisde hemān devri ide cām-ı şahbā
Dem-beste humār ile dil-i gam-peymā

3. **dem-besteyem:-y, -em****Tarih 14**

Mısra: 21

Nefesi kesilmiş, suskun.

Hezār-āsā ben ol mu‘ciz-demem dem-
besteyem ammā
Ümīd-i kând-i elṭāfuñla oldum tūṭi-i güyā

dem-beste ol:-1. **dem-beste olur:-ur****Gazel 6**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Susmak, sessizleşmek.

Figān-ı ney olur dem-beste cānā sūziş-i
gamdan
Olunca bezm-i meyde nāle-i cism-i zebūn
peydā

dem-i hazānda:1. **dem-i hazānda:-da****Gazel 115**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sonbahar mevsimi.

Ḥaṭ-āver oldı o meh nazra-düzdur çeşmüm
Dem-i ḥazānda köhne bahār seyrinde

dem-i kiras:1. **dem-i kiras:-ur****Gazel 42**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kiraz zamanı, bahar mevsimi.

Dem-i kiras olur idi Gökşu gam-fersā
Şarāb-ı nāb ile pür olsa ger sebūy-ı Ḥişār

dem-i mahşer:**1. dem-i mahşer:****Gazel 96**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet zamanı.

Huşyâr olamaz tâ dem-i mahşer ola sermest
Bir neş'e gören cām-ı şafâ-güsterimüzden

dem-i şubh-ı kıyâmet:**1. dem-i şubh-ı kıyâmet:****Gazel 72**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıyamet sabahı.

Tâ dem-i şubh-ı kıyâmet lem'alar rîzân ider
Hasret-i berķ-i ruĥuñla olsa nûrefşân şem'

dem-sâz:**1. dem-sâzdur:-dur****Lugaz 11**

Mısra: 2

Dost, sırdaş, uygun arkadaş.

Ol nedür bir 'aşık-ı mümtâzdur
Nâle-i 'uşşâķ ile dem-sâzdur

der:**1. der:****Gazel 120**

Mısra: 6

*Kapı, eşik (sevgili bağlamında padişahın
eşiği, kapısı, huzuru).*

Hezâr 'uşşâķı bend eyler o gül-rû çîn-i zülfîyle
Şeh-i mülk-i hasendür aña şimdi şöyle der var mı

derâğuş eyle:-**1. derâğuş eylese:-se****Kaside 7**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Kucaklamak, sarmak.

Kemâl-i luĥfını yâd eylese gezend itmez
Derâğuş eylese pervâne şem'-i süzânı

derâğuş it:-**1. derâğuş itmege:-g, -e****Gazel 118**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kucaklamak.

Derâğuş itmege meyl itdi ol perî-veşi âgyâr
Miyân-ı meclis-i meyde edeb bilinmedi kaldı

2. derâğuş itse:-se**Lugaz 5**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kucaklamak.

Ol ne maşnû' oldı kim ħaddı dırâz
Kim derâğuş itse itmez ihtirâz

derd:**1. derde:-e****Gazel 10**

Mısra: 6

Dert, gam, tasa, keder.

Ben ol üftâde-i çâh-ı ħam-ı hicrân-ı dildâram
Bu derde mübtelâ olmaķ dil-i şad-çâkdandur
hep

2. derdüm:-üm**Gazel 57**

Mısra: 1

Dert, gam, tasa, keder.

Derdüm saña bir vech ile taķrîr olunmaz
Taķrîri murâd olsa da ta'bîr olunmaz

3. derd:**Gazel 58**

Mısra: 3

Dert, gam, tasa, keder.

Ben âh-ı sūznâķ iderüm şanma derd ile
Lem'a-feşân olurdı derûn-ı çerâğımız

4. derd:**Gazel 119**

Mısra: 2

Dert, gam, tasa, keder.

Ħayli dem oldı görmezüz ol mehlikâmuzu
Farķ itmezüz bu derd ile şubh u mesâmuzu

5. derdüme:-üm, -e**Kaside 3**

Mısra: 52

Dert, gam, tasa, keder.

Şāh-ı sultān-ı rūsul hādi-i maqbūl-i sūbūl
Cürm ü derdüme benüm lūţfuñ olurdu dermān

6. **derdi:-i**

Matla 23

Mısra: 2

Dert, gam, tasa, keder.

Cihānuñ miḥneti bisyār taḥrīr ü beyān olmaz
Derūnda ehl-i 'aşkuñ derdi çok bir bir 'ayān
olmaz

7. **derd:**

Rübai 26

Mısra: 3

Dert, gam, tasa, keder.

Biñ derd ile nālan oluyor 'uşşākı
Allāhı severseñ ne var inşāf inşāf

8. **derd:**

Tahmis 3

Mısra: 11

Dert, gam, tasa, keder.

Ḥayli dem derd ü ğam-ı miḥnet-fezāñı
bilmedüm
Bāde imiş derdüñe ey dil devāñı bilmedüm

9. **derdüñe:-ü, -ñ, -e**

Tahmis 3

Mısra: 12

Dert, gam, tasa, keder.

Ḥayli dem derd ü ğam-ı miḥnet-fezāñı
bilmedüm
Bāde imiş derdüñe ey dil devāñı bilmedüm

10. **derd:**

Tarih 1

Mısra: 5

Dert, gam, tasa, keder.

Ḳaḡı 'aşık derd ile āh eyledi
Setr idüp ruḡsāresini dūd-ı āh

11. **derdinden:-in, -den**

Gazel 104

Mısra: 8

Dert, keder. İl aşk acısı.

Ne mümkin bŷy-ı vuşlat ḥār ile germ-ülfet
olmuşken
Fiğān eyler hezār-ı dil o gül-ruḡsār derdinden

derd ol:-

1. **derd olur:-ur**

Lugaz 17

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dert, sıkıntı olmak.

Gāh ma'mūr ider gehī vīrān
Kimine derd olur kime derman

derd ü ālāmı:

1. **derd ü ālāmı:-ı**

Tarih 77

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Dert ve elemeler.

Nigāh-ı iltifātuñ maḥv ider çok derd ü ālāmı
Derūnumda 'acebdür dem-be-dem bir ğam
hüveydādur

derd ü elemenden:

1. **derd ü elemenden:-den**

Gazel 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dert ve üzüntü.

Benem ol gūşe-gīr-i cāy-ı hicrān ey ḳamer-
ruḡsār
Beni derd ü elemenden eyledüñ āzād ḥoş geldüñ

derd ü ğam:

1. **derd ü ğam:**

Tarih 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Keder ve tasa.

Bi-ḥamdillāh hele rūy-ı zamāne şimdi
ḥandāndur
Sürür oldı nümāyān derd ü ğam olmaḳda nā-
peydā

2. **derd ü ğam:**

Rübai 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dert ve tasa.

Düş olmayıcak 'aşka anı fehmi idemez
Derd ü ğam ile başka bir ülfet vardur

derd ü ğam-ı hecrden:

1. **derd ü ğam-ı hecrden:-den**

Rübai 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılığın gamı ve derdi.

Derd ü ğam-ı hecrden dili eyle hālāş
Eyle dil-i zārī dāhil-i şoḥbet-i ḥāş

derd-āşinā:

1. **derd-āşinā-yı:--yı**

Gazel 28

Mısra: 1

Derde alışkın.

Ne şehruñ ḥūbısın derd-āşinā-yı miḥnetüñ
kimdür
‘Aceb nezẓāre-düz-ı mihr-i rüy-ı ṭal‘atun
kimdür

derd-i ‘aşk:

1. **derd-i ‘aşk:**

Matla 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Derd-i ‘aşk ile ḥarāb oldı dil-i üftāde
Ḳalb-i vīrānumı ābād ide Mi‘mār-zāde

2. **derd-i ‘aşka:-a**

Gazel 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Derd-i ‘aşka dil giriftār olduğın bilmez mi var
‘Aşkın ‘aşkuñla nāçār olduğın bilmez mi var

3. **derd-i ‘aşka:-a**

Gazel 84

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Olmaz cünün-ı ‘illet-i ‘aşkum şifā-peẓīr
Bīhūde derd-i ‘aşka müdāvādasın gönül

4. **derd-i ‘aşka:-a**

Gazel 93

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Helāk oldum ğam-ı ‘aşkuñla cānā bir devā
eyle

İderdüm ey ṭabībüm derd-i ‘aşka bir devā
bilsem

derd-i derūnum:

1. **derd-i derūnum:-um**

Gazel 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk derdi, iç sıkıntısı.

Göñlüm olalı miḥnet-i cānāna āşinā
Derd-i derūnum olmadı dermāna āşinā

derd-i dil-i nāçāra:

1. **derd-i dil-i nāçāra:-a**

Tahmis 3

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Çaresiz gönül derdi.

Zerrece derd-i dil-i nāçāra şefkat eylemez
Behcetī bītābdur ğamzeñle ülfet eylemez

derd-i dil-i zāruma:

1. **derd-i dil-i zāruma:-um, -a**

Rübai 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönlün derdi.

Renc-i ğam-ı hicrān ile bīmār oldum
Derd-i dil-i zāruma devā itmez hiç

derd-i dilūme:

1. **derd-i dilūme:-üm, -e**

Rübai 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül derdi.

Derd-i dilūme ‘aşk-ı bütāndur bā‘iş
Efkaruma ol āfet-i cāndur bā‘iş

derd-i ğam:

1. **derd-i ğam:**

Kaside 4

Mısra: 42

Kelime Tipi: -

Gam derdi, üzüntü.

Benem ol bādiye-püyān-ı reh-i endīşe
Güzerān itmede derd-i ğam ile şubḥ u mesā

2. derd-i ğam:

Kaside 6

Mısra: **46**

Kelime Tipi: -

Gam derdi, üzüntü.

Süzân olursa nâr-ı firâkuñla dil nola
Sîh-i elemde derd-i ğam ile kebâb olur

derd-i ğam-ı dildāra:

1. derd-i ğam-ı dildāra:-a

Rübai 37

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Sevgilinin derdinin sıkıntısı.

Şabr eyle gönül derd-i ğam-ı dildāra
Şekvâ mı olur mecâl yok güftāra

derd-i ğam-ı hicrân:

1. derd-i ğam-ı hicrân:

Rübai 45

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Ayrılık derdinin sıkıntısı.

Olur mı devâ-yâb t̃abîbâ Feyzî
Derd-i ğam-ı hicrân ile bîmâr oldu

derd-i ğamından:

1. derd-i ğamından:-ın, -dan

Gazel 99

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Gam derdi (üzüntünün verdiği sıkıntı bağlamında).

Nice âzāde olur derd-i ğamından Feyzî
Fitne dāmen-be-miyān çeşm-i cihān-bînünden

derd-i hecr-i yār:

1. derd-i hecr-i yār:

Gazel 75

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Sevgilinin ayrılığının derdi (sevgiliden ayrı düşmenin verdiği sıkıntı bağlamında).

Derd-i hecr-i yār ile şimdi derūnumda benüm
Cilve-gerdür Feyziyâ deryâ-yı bî-pāyân-ı 'aşk

derd-i renc:

1. derd-i renc:

Matla 12

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Izdırabın derdi.

Şekve itme şabr kıl senden gider bu derd-i
renc
Ey gönül meşhûrdur Eş-şabru miftāhu'l-ferec

derd-i ser:

1. derd-i ser:

Gazel 5

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Baş derdi (baş ağrısı bağlamında).

Felek ol deñlü mâni' oldı bezm-i 'işrete ey dil
Eger def'-i ğama mey içsem olur derd-i ser
peydâ

2. derd-i sere:-e

Lugaz 9

Mısra: **12**

Kelime Tipi: -

Baş ağrısı.

Bildürür miqdârını ülfet iden âdemlere
Keşret ile şohbet idenler irer derd-i sere

3. derd-i seri:-i

Tarih 39

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Baştaki dert, sıkıntı.

Ğonce-i t̃ab'ı güşāde bûy-bahşā-yı kerem
Def' ider bir şemme-i lûtfuñ nice derd-i seri

derd-mend:

1. derd-mendinden:-in, -den

Gazel 104

Mısra: **10**

Dertli (âşık bağlamında).

Humâr-ı hecr ile pür-süz iken Feyzî o meh-
tal'at
Dirîğ eyler şarâb-ı vaşlını ben derd-mendinden

derdüme devâ ol:-

1. derdüme devâ oldu:-dı

Gazel 117

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Deyim**

Derde deva, çare olmak.

Yaturdum pister-i miḥnetde ‘aşkuñla nice
demdür
Nigâh-ı iltifâtun derdume cânâ devâ oldı

dergeh:

1. dergehinde:-in, -de

Gazel 78

Mısra: 3

*Dergâh, kapı, eşik. II sevgilinin huzuru,
eşiği.*

O şûhuñ oldı gönül dergehinde üftâde
Gedâ-yı ben-de-i şâh eylesem niyâz iderek

dergeh-i bârîye:

1. dergeh-i bârîye:-y, -e

Kaside 4

Mısra: 64

Kelime Tipi: -

Allah' ın huzuru, katı.

İdelüm şıdık u hülûş üzre du ‘â ey Feyzî
Olalum dergeh-i Bârîye hemân dest-güşâ

dergeh-i paşa-yı dānāya:

1. dergeh-i paşa-yı dānāya:-y, -a

Kaside 10

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

*Âlim paşanın dergâhı (Kaptan İbrahim
Paşa' nın huzuru).*

Bu demlerde gireydi destüme bahtum girîbânı
Girerdüm ‘arz-ı hâle dergeh-i paşa-yı dānāya

deri:

1. deri:

Lugaz 15

Mısra: 3

Deri, ten, cilt.

Nüh deri dâ’ima nümâyândur
Yedi zâhir ikisi pinhândur

der-i dildârı:

1. der-i dildârı:-ı

Gazel 100

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kapısı, sevgilinin eşiği.

Ser-beste-i ‘aşk oldı ‘ayân ‘âleme şimdi
Feyzî der-i dildârı su ‘âl eyledigünden

der-i lutf:

1. der-i lutfına:-ı, -n, -a

Kaside 6

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

*İyilik kapısı (cömert, eli açık kimsenin
huzuru).*

Eylerse intisâb der-i lutfına eger
‘Abd-i kemîni pâdişeh-i Cem-cenâb olur

2. der-i lutfında:-ın, -da

Tarih 50

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*İyilik kapısı (cömert, eli açık kimsenin
huzuru).*

Der-i lutfında bulur râhatı ehl-i dil olan
Kâm-yâb oldı sürür ile cemî‘-i aḥbâb

3. der-i lutfında:-ın, -da

Tarih 77

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Lütuf kapısı (cömert kimsenin huzuru,
makamı, eşiği bağlamında).*

Kerîm-i merḥamet-ver kâm-kâr-ı mekrûmet-
pîşe
Der-i lutfında redd olmaz gerek a ‘lâ vü
ednâdur

4. der-i lutfında:-ın, -da

Kaside 2

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Lütuf kapısı. II cömert kimsenin huzuru,
makamı (Hz. Muhammed (s.a.v.)' in huzuru
bağlamında).*

Der-i lutfında Şâh-ı kevneynüñ
Ser-be-pâ ḥâksârdur qalemüm

der-i nigârı:

1. der-i nigârı:-ı

Gazel 78

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin kapısı (sevgilinin huzuru, eşiği
bağlamında).*

Recā-yı vuşlat ile rûz u şeb hemân Feyzî
Der-i nigârî penâh eylesem niyâz iderek

derîde:

1. derîde:

Gazel 20

Mısra: 3

Yırtılmış.

Derîde dâmen-i Yûsuf yed-i Zelîhâdan
Açar mı râzını olmasa 'âşıkân güstâh

derîde ol-:

1. derîde olsa:-sa

Gazel 97

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yırtılmak.

Benem ol Yûsuf-ı müstâgni-i dil meyl-i kâim
itmek
Derîde olsa da dâmânımız dest-i Zelîhâdan

der-kafe eyle-:

1. der-kafe eyle:-r

Gazel 106

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kafese atmak.

Niçün murğ-ı dili şayyâd-ı çeşmün der-kafe
eyler
Ki dâm-ı zülfüne cânâ dil-i âvâre düşdükçe

derkâr:

1. derkâr:

Lugaz 15

Mısra: 5

Işin içinde.

Dört nefer kimse hîdmete derkâr
Her birinün beşer tevâbi'i var

derkenâr:

1. derkenâr:

Tarih 39

Mısra: 17

Kenara yazma, not etme.

Var mahallî derkenâr olmaz mı kaydı
bahtımuñ
Bir nazar kıl defter-i luţfuñdadur anuñ yeri

2. derkenâr:-a

Tarih 63

Mısra: 17

*Bir defter veya kitabın boş kısımlarına
düşülen not.*

Kayd olunmuş derkenârâ hâcet olmaz Feyziyâ
Yokla ismüm defter-i luţfuñdadur anuñ yeri

derkenar eyle-:

1. derkenar eylese:-r, -se

Lugaz 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Kucaklamak. İl gözüünün önünden
aydırmamak.*

Her kim eylese o şühî derkenar
Kendüye mahşuş bir vâdîsi var

dermân:

1. dermâna:-a

Gazel 8

Mısra: 2

*Çare, deva il sevgili (aşk derdinin
dermanı bağlamında).*

Gönlüm olalı mihnet-i cânâna âşinâ
Derd-i derûnum olmadı dermâna âşinâ

2. derman:

Lugaz 17

Mısra: 12

İlaç, şifa, deva, çare.

Gâh ma'mûr ider gehî vîrân
Kimine derd olur kime derman

dermân id-:

1. dermân ider:-er

Gazel 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şifa vermek, iyileştirmek.

Hânesi dârüşşifâ kendi tabîb-i derd-i 'aşk
Bu dil-i bîmâra ma'cûn-ı lebi dermân ider

dermân ol-:

1. dermân olurdu:-ur, -dı

Kaside 3

Mısra: 52

Kelime Tipi: -
Şifa vermek, çare olmak.

Şâh-ı sultân-ı rûsul hâdi-i maqbûl-i sübûl
 Cürm ü derdüme benüm lûtfuñ olurdu dermân

dermânı id-:

1. dermânı iderse:-er, -se

Kaside 7
 Mısra: **56**
 Kelime Tipi: -
Derman olmak, çare bulmak.

Olurdu kayd-ı hayât ile mürde-dil zinde
 Tabîb-i müşfik-i lûtfuñ iderse dermânı

der-pey:

1. der-pey:

Rûbai 5
 Mısra: **2**
Peşi sıra, ardı sıra.

Yok 'âlem-i fânide karar ile sebât
 Der-pey idi dünyâda hayât ile memât

der-'uhde eyle:-

1. der-'uhde eyle:-r

Tarih 63
 Mısra: **15**
 Kelime Tipi: -
Üzerine almak, üstlenmek, yüklenmek.

İltizâm-ı lûtf iden der-'uhde eyle mi gamı
 Bir nazarla şâdkâm eyle dil-i gam-perveri

derün:

1. derün:-ı

Lugaz 9
 Mısra: **10**
İç, iç taraf.

Her nesi var ise eyler pâyına halkuñ nîşâr
 Şafîdur anuñ derünü dem-be-dem âyîne-vâr

2. deründa:-da

Gazel 5
 Mısra: **1**
Gönül, iç.

Olur cânâ deründa fıkır-i la'lüñle neler peydâ
 Feşân olsa sirişküm dideden eyler güher peydâ

3. derünüm:-um

Gazel 6
 Mısra: **7**
Gönül, iç.

Derünüm pâre pâre ey perî tîğ-ı nigâhuñla
 'Aceb mi olsa eşk-i dîde-i ter la'l-gün peydâ

4. derünümde:-um, -da

Gazel 75
 Mısra: **9**
Gönül, iç.

Derd-i hecr-i yâr ile şimdi derünümde benüm
 Cilve-gerdûr Feyziyâ deryâ-yı bî-pâyân-ı 'aşk

5. deründa:-da

Gazel 81
 Mısra: **7**
Gönül, iç.

Deründa maḥv olurdu zulmet-i gam kisb-i nûr
 eyley
 Olan dildâde-i 'aşkı cihânda Şems-i Tebrîzüñ

6. derünüm:-um

Gazel 105
 Mısra: **1**
Gönül, iç.

Derünüm ceşş-i gam âzürde itmez bezm-i
 meydür bu
 Keder-fersâ-yı kalb-i meykeşândur özge
 şeydür bu

7. derün:

Gazel 109
 Mısra: **7**
Gönül, iç.

Derün tîğ-ı nigâhuñdan oldu şad pâre
 Neler ider baña ol pür-cefâ maḥallinde

8. derün:

Gazel 119
 Mısra: **7**
Gönül, iç.

Tîğ-ı gam-ı firâk ile şad pâredür derün
 Olsa Mesîḥ eyleyemezdi devâmuzı

9. derün:

Gazel 123
 Mısra: **9**
Gönül, iç.

Ḥumâr-ı hecr ile pür-süzdür derün Feyzî
 Şarâb-ı la'l-i leb-i dilrübâ bulunmaz mı

10. **derün:****Kaside 1**

Mısra: 71

Gönül, iç.

Mihr ü mehveş nür-ver âşâr-ı na' tuñla derün
Olmaya âlâm-ı miñnetle mükedder rüz u şeb

11. **deründa:-da****Kaside 5**

Mısra: 27

Gönül, iç.

Midhat-i zâtı deründa cılve-gerdür tâ ezel
Mağdemüne muntazırdum güş-ı cân ile şehâ

12. **derünüm:-um****Kaside 5**

Mısra: 38

Gönül, iç.

Kalmadı mir'ât-ı dilde zerrece jeng ü keder
Fikret-i ümmîd-i lûtfuñla derünüm pür-cilâ

13. **deründa:-da****Matla 23**

Mısra: 2

Gönül, iç.

Cihānuñ miñneti bisyār tahrîr ü beyân olmaz
Deründa ehl-i 'aşkuñ derdi çok bir bir 'ayân
olmaz

14. **derünüm:-um****Rübai 34**

Mısra: 1

Gönül, iç.

Sâkî kerem eyle kıl derünüm rüşen
Rağm eyle mey-i nâb ile ol tâb-efken

15. **derüna:-a****Tarih 5**

Mısra: 8

Gönül, iç.

Bu çemen-şuffeyle bu cāy-ı laţîf
Zevk-bağş olur derüna dâ'imâ

16. **derünında:-ı, -n, -da****Tarih 25**

Mısra: 4

Gönül, iç.

Rüz u şeb 'izz ü sa'âdetle müdām
Eyleye anuñ derünında şafâ

17. **derünuñ:-uñ****Tarih 63**

Mısra: 8

Gönül, iç.

Görmesün âyine-i kalbi küdürât-ı elem
Eyleye Mevlâ derünuñ gerd-i miñnetden berî

18. **deründan:-dan****Tarih 72**

Mısra: 4

Gönül, iç.

Cediden bir güzel cāy-ı şafâ-bağşâ binâ kıldı
Deründan mağv iderdi irtifâ'ı kayd-ı efkârı

19. **derünümde:-um, -da****Tarih 77**

Mısra: 16

Gönül, iç.

Nigâh-ı iltifātuñ mağv ider çok derd ü âlâmı
Derünümde 'acebdür dem-be-dem bir ğam
hüveydâdur

20. **derünında:-ı, -n, -da****Kaside 9**

Mısra: 9

(geminin) içi.

Müzeyyen oldı derünında top-ı ejder-ser
İder memâlik-i a'dâyı şübhe yok berbâd

derün üzre:1. **derün üzre:****Kaside 4**

Mısra: 65

Kelime Tipi: -

İçtenlikle, canıgönülden.

Geldi hengâm-ı du'â eyle derün üzre niyâz
Devletüñ eyleye efzûn Cenâb-ı Mevlâ

derün-ı bâde-nüşâna:1. **derün-ı bâde-nüşâna:-a****Gazel 34**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sarhoşların gönlü.

Ne dem bezm-i mey içre gulğuli sâkî sebû
eyler
Derün-ı bâde-nüşâna neşât ol dem gulû eyler

derün-ı çerâğımız:

1. **derûn-ı çerâğımız:-ı, -muz**

Gazel 58

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül mumu (yanması bağlamında).

Ben âh-ı süznâk iderüm şanma derd ile
Lem'a-feşân olurdu derûn-ı çerâğımız

derûn-ı derd-i dile:

1. **derûn-ı derd-i dile:-e**

Gazel 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönlün içindeki sıkıntı.

Derûn-ı derd-i dile bir devâ bulunmaz mı
Marîz-i haste-i 'aşka şifâ bulunmaz mı

derûn-ı dilde:

1. **derûn-ı dilde:-de**

Kaside 9

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Gönlün derinlikleri, gönül.

Vezâret ile kapudân olunca bâ-iclâl
Derûn-ı dilde 'ayân oldu inşirâh-ı fu'âd

derûn-ı hâtır:

1. **derûn-ı hâtır:-a**

Kaside 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönlün içi, gönül.

Bu şevk ile ele aldıkda kilik-i hoş-raşamı
Derûn-ı hâtır geldi şafâ-yı rûhânî

2. **derûn-ı hâtır:-um**

Kaside 8

Mısra: 72

Kelime Tipi: -

Hafızanın derinlikleri.

Dükenmez her ne deñlü bezl iderse fikr-i
endîşem
Derûn-ı hâtır gencîne-i esrâr-ı rûhânî

derûn-ı rind-i mey-hâra:

1. **derûn-ı rind-i mey-hâra:-a**

Matla 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sarhoş rindin gönlü.

Furûğ-ı cām-ı meyden oldı sâķī pür-ziyâ
meclis

Derûn-ı rind-i mey-hâra virür zevk u şafâ
meclis

derûn-ı 'uşşāk:

1. **derûn-ı 'uşşāk:**

Gazel 32

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Âşıkların kalbi.

Tîğ-ı sertîzi-i çeşmüñle derûn-ı 'uşşāk
Serteser şerha ile yara degüldür de nedür

dervîş:

1. **dervîş-veş:-veş**

Lugaz 11

Mısra: 7

Dervîş.

Gâhice dervîş-veş hırka giyer
Turmayup elden ele gâhî gezer

dervîş-i çerhe:

1. **dervîş-i çerhe:-e**

Kaside 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Gök dervîşi (gökyüzü).

İki verd-i hoş-nümâ dervîş-i çerhe mihr ü meh
Tutsa lâyıkdur başı ile berâber rûz u şeb

dervîş-i dil-rîş:

1. **dervîş-i dil-rîş:**

Tarih 83

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönlü yaralı, dertli dervîş.

'Aceb dervîş-i dil-rîş idi Fennî gitdi dünyâdan
Mekânın dâr-ı firdevs ide anuñ Hâzret-i Mevlâ

dervâ:

1. **dervâ:**

Kaside 6

Mısra: 20

Deniz.

Bezî eylemekde dürr-i güher 'âlem içre kim
Ger görse keff-i cûdını deryâ serâb olur

2. deryâ:

Gazel 1

Mısra: 12

Deniz (aşığın gözyaşı bağlamında).

Benem ol ğavṭa-ḥār-ı lücce-i baḥr-ı maḥabbet
kim
Revâdur eşk-i çeşmümle olursa âşinâ deryâ

deryâya bat-:

1. deryâya batmaz:-maz

Kaside 10

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

Denize batmak.

Egerçi var bir esb-i bî-bedel ḥaylî temâşâdur
Ne dem 'azm eylese za'f ile batmaz cismi
deryâya

deryâ-yı bî-pâyân-ı 'aşk:

1. deryâ-yı bî-pâyân-ı 'aşk:

Gazel 75

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Aşkın engin denizi (aşkın uçsuz bucaksız
büyüklüğü bağlamında).*

Derd-i hecr-i yâr ile şimdi derûnumda benüm
Cilve-gerdür Feyziyâ deryâ-yı bî-pâyân-ı 'aşk

deryâ-yı hüsne:

1. deryâ-yı hüsne:-e

Gazel 63

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellik denizi.

Cebîn-i pâk-i dilberde degül ḥâl-i siyeh zâhir
O Hindû beççedür deryâ-yı hüsne âşinâ olmuş

dest:

1. destüünde:-üñ, -de

Gazel 1

Mısra: 7

El.

Sezâ destüünde sâġar olsa mir'ât-ı şafâ sâķī
Olurdı ebkem-i ġam görse anı tûṭi-i ġüyâ

2. destüm:-üm

Gazel 101

Mısra: 6

El.

Ḥünrîz-i eşk-i çeşmümi her demde silmede
Destüm benüm de pençe-i mercân şanur gören

3. desti:-i

Lugaz 2

Mısra: 4

El.

Bir mubaṭṭındur o merd-i bî-zebân
Pâyı desti yok iki 'aynı 'ayân

4. destinden:-i, -n, -den

Lugaz 5

Mısra: 6

El.

Gerçi kim yekdestdür ol merd-i pâk
Yine destinden olur âḫir helâk

5. desti:-i

Lugaz 9

Mısra: 5

El.

Pâyı desti yok iki aġzı var anuñ bî-zebân
Birisi zâhirdedür aġzuñ biri olmuş nihân

6. destinde:-in, -de

Matla 36

Mısra: 1

El.

Fikret-i la'l-i leb-i dilberle destinde ayaġ
Eylemez mey-nüş olanlar cām-ı şahbâdan
ferâġ

dest-berâverde-i du'â ol-:

1. dest-berâverde-i du'â oldum:-du, -m

Kaside 6

Mısra: 59

Kelime Tipi: -

*Dua etmek için ellerini havaya
kaldırmak, el açıp dua etmek.*

Oldum cihânda dest-berâverde-i du'â
Süz-ı derûn ile çü du'â müstecâb olur

dest-güşâ ol-:

1. dest-güşâ olalum:-alu, -m

Kaside 4

Mısra: 64

Kelime Tipi: -
El açmak, yalvarmak.

İdelüm şıdk u hülüş üzre du'ā ey Feyzī
Olalum dergeh-i Bārīye hemān dest-güşā

deşt-i medhinde:

1. **deşt-i medhinde:-in, -de**
Kaside 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Övgü alanı.

Yine bir zāt-ı pākūn midhatine eyleyem āgāz
İde çün deşt-i medhinde semend-i ṭab' cevlanı

dest-i mey-nüşānda:

1. **dest-i mey-nüşānda:-da**
Gazel 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şarap içenlerin eli.

Nola mānend-i sübhā zāhidā dūr olmasa elden
Bulupdur dest-i mey-nüşānda hürmet sāgar-ı
şahbā

deşt-i neyistānı:

1. **deşt-i neyistānı:-ı**
Kaside 8
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Sazlık çölü.

Vezān olsa nesīm-i şefkatūn ger farṭ-ı
luṭfindan
Serāser nağme-pīrā eyleye deşt-i neyistānı

dest-i sākī-i dilārāda:

1. **dest-i sākī-i dilārāda:-da**
Tahmis 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Gönlü süsleyen sakinin eli.

Ġam-ı 'aşkuñla cānā meclis-i mey oldı āmāde
Nümāyān oldı sāgar dest-i sākī-i dilārāda

dest-i ümmīdüm:

1. **dest-i ümmīdüm:-üm**
Gazel 123
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Ümit kulacı.

İrer mi sāhil-i maḳşūda dest-i ümmīdüm
Yem-i firākda bir āşinā bulunmaz mı

dest-i Zelīhādan:

1. **dest-i Zelīhādan:-dan**
Gazel 97
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Zeliha'nın eli.

Benem ol Yūsuf-ı müstağni-i dil meyl-i kām
itmeyem
Derīde olsa da dāmānımız dest-i Zelīhādan

destimūze gir-:

1. **destimūze girmedi:-me, -di**
Rūbai 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eline almak. İl ele geçmek.

Girmedi bizüm destimūze cām-ı neşāt
Nüş eylemedüm bāde-i gül-fām-ı neşāt

destine al-:

1. **destine alur:-ur**
Kaside 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Eline almak, tutmak.

Ne kalem tā bu kadar midḥate şāyān olsa
Ki alur destine ol menba'-ı eltāf u zekā

2. **destine alurdi:-ur, -dı**
Kaside 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Eline almak, tutmak.

Ne ḥāme ḥāme-i 'anber-nişār u rūḥ-efzā
Alurdi destine luṭfiyla ol kerem kāmı

destmāl:

1. **destmāl:**
Matla 44
Mısra: **1**
Mendil.

Cāhına mağrūr olma gūyiyā bir destmāl
Pendūmi gūş eyle bu naķş-ı cihāndan örnek al

destümnden düş-:

1. destümnden düşmez:

Gazel 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dayım**

Elden düşürmemek.

Şarāb-ı hecr ile mestüz müdām destümnden
Cihānda sāğar-ı lebrīz-i pūr-şafā düşmez

destüme al-:

1. destüme alınca:-ınca

Kaside 6

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ele almak, başlamak.

Hāme alınca destüme medh itmege anı
Evşāf-ı pāki levh-i dile intihāb olur

destūr-ı āşaf-isti' dād:

1. destūr-ı āşaf-isti' dād:

Kaside 9

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Vezirlik yetkisi, izni.

Bu güne yazdılar elķābı levh-i tahīre
Müşīr-i efham u destūr-ı Āşaf-isti' dād

devā:

1. devā:

Gazel 91

Mısra: 8

Derman, şifa, çare.

Ṭabīb virme keder ṭab'uña müdāvāda
Marīz-i ḥaste-i 'aşkam devā nedür bilmem

2. devāların:-lar, -ın

Matla 49

Mısra: 2

Derman, şifa, çare.

Āzürde itme iki gözüm mübtelāların
Ḥüsn-i mülāyemetle gör anuñ devāların

3. devā:

Rūbai 3

Mısra: 1

Derman, şifa, çare.

Bīmār-ı ğam-ı 'aşka devā vir yā Rab
Dil-ḥaste-i derde sen şifā vir yā Rab

4. devāñı:-ñ, -ı

Tahmis 3

Mısra: 12

Derman, şifa, çare.

Hayli dem derd ü ğam-ı miḥnet-fezāñı
bilmedüm
Bāde imiş derdüñe ey dil devāñı bilmedüm

devā bul-:

1. devā bulunmaz:-un, -maz

Gazel 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Çare ve derman bulmak.

Derün-ı derd-i dile bir devā bulunmaz mı
Marīz-i ḥaste-i 'aşka şifā bulunmaz mı

devā eyle-:

1. devā eyle:

Gazel 48

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şifa vermek, iyileştirmek.

Hānesi dārüşşifādur dilberuñ kendi ṭabīb
'Āşık-ı bīmāruña eyle devā nevrūzdur

2. devā eyle:

Gazel 93

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Iyileştirmek, şifa vermek.

Helāk oldum ğam-ı 'aşkuñla cānā bir devā
eyle
İderdüm ey ṭabībüm derd-i 'aşka bir devā
bilsem

3. devā eyle:

Matla 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şifa vermek, iyileştirmek.

Bir devā eyle ṭabībüm dil-i bīmāra meded
Şerbet-i la'l-i lebūñdür bu dile çāre meded

devā id-:

1. devā iderdüm:-er, -dū, -m

Gazel 93

Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Derman olmak, çare, şifa bulmak.

Helāk oldum ğam-ı ‘aşkuñla cānā bir devā
eyle
İderdüm ey tabībüm derd-i ‘aşka bir devā
bilsem

devā it-:

1. **devā itmez:-mez**
Rübai 7
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Tedavi etmek, çare bulmak.

Renc-i ğam-ı hicrān ile bīmār oldum
Derd-i dil-i zāruma devā itmez hiç

devā ol-:

1. **devā olur:-ur**
Tahmis 1
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Şifa, çare olmak.

Olur şahbā-yı vaşluñla devā-yı ‘āşık-ı nāçār
Niçe dāğ olmasun sūz-ı ruñuñla sīnede her bār

devāmuızı eyle-:

1. **devāmuızı eyleyemezdi:-y, -e, -mez, -di**
Gazel 119
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
İyileştirmek, şifa vermek.

Tiğ-ı ğam-ı firāk ile şad pāredür derūn
Olsa Mesīh eyleyemezdi devāmuızı

devā-yāb ol-:

1. **devā-yāb olur:-ur**
Rübai 45
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Şifa bulmak.

Olur mı devā-yāb tabībā Feyzī
Derd-i ğam-ı hicrān ile bīmār oldu

devā-yı derd-i serdür:

1. **devā-yı derd-i serdür:-dür**
Gazel 105

Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Baş belasının çaresi.

Devā-yı derd-i serdür bñyı ta‘īr-i demāğ eyler
‘Aceb mi düşmese cām-ı mey elden vaqt-i
deydür bu

devlet:

1. **devleti:-i**
Gazel 48
Mısra: 14
Devlet, makam.

Hzret-i Şubhī Efendi kim kerem-güsterdür ol
Devleti efzūn ola eyle du‘ā nevrūzdur

2. **devletle:-le**
Tarih 56
Mısra: 10
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.

Hak kıldı dehre pādīşāh ‘izz ile sultān Aḥmedi
Devletle sultān Aḥmed oldu bu cihāna pādīşāh

3. **devletūñde:-üñ, -de**
Tarih 30
Mısra: 5
Devlet, makam, hükmedilen ülke.

Olanlar mürde-i ğām devletūñde tāze cān
buldı
İder mā‘u’l-hayātı nevk-i kilik-i luṭf ile icrā

4. **devletle:-le**
Tarih 60
Mısra: 10
Mutluluk, şans, talih, baht.

Du‘ā-yı ḥayr iderek Feyziyā didüm tārīḥ
Kudūmı sa‘d ola devletle Fatma Sultānuñ

5. **devletle:-le**
Tarih 70
Mısra: 6
Mutluluk, şans, talih, baht.

Kudūm-ı es‘adın gūş eyleyüp Feyzī didüm
tārīḥ
Emīne geldi dünyāya mu‘ammer ola devletle

6. **devletle:-le**
Tarih 71
Mısra: 4
Mutluluk, şans, talih, baht.

Serîr-i taht-ı 'âlîde mu'ammer eyleye Allâh
Serâpâ bendegânî şâd ola 'âlemde devletle

7. **devletle:-le**

Tarih 84

Mısra: **10**

Mutluluk, şans, talih, baht.

Kudûmın gûş idince bir du'â ile didüm târîh
Îlâhî ola devletle mu'ammer geldi 'Abdullâh

8. **devletle:-le**

Tarih 25

Mısra: **2**

Mutluluk, saadet.

Şâhibine sa'd ola bu cāy-ı pāk
Ola devletle mu'ammer dā'imā

9. **devletle:-le**

Tarih 80

Mısra: **10**

Mutluluk, saadet.

Du'âlar eyleyüp mevlidine Feyzî didüm târîh
Kudûmûn sa'd ide devletle İsmâ'îl Begûn
Allâh

10. **devletûn:-ûn**

Kaside 4

Mısra: **66**

Mutluluk, talih, baht. İl devlet, makam.

Geldi hengâm-ı du'â eyle derûn üzre niyâz
Devletûn eyleye efzûn Cenâb-ı Mevlâ

devlet-serây-ı luţfina:

1. **devlet-serây-ı luţfina:-ı, -n, -a**

Kaside 6

Mısra: **29**

Kelime Tipi: -

İyiliğin mutluluk sarayı.

Devlet-serây-ı luţfina kim intisâb ider
Bir zerre-i 'atâsı ile kām-yâb olur

devr:

1. **devrinde:-i, -n, -de**

Kaside 7

Mısra: **40**

Zaman, dönem.

Zamân-ı devlet-i 'adlinde mün'adim fitne
Kimesne görmedi devrinde rûy-ı hicrânı

devr eyle:-

1. **devr eyle:**

Gazel 29

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

*Dönüp dolaşmak. İl boşalan kadehi
sürekli doldurmak.*

Devr eyle sâkî sâgarı zîbâ-reviş budur
Ey rind-i meykeşân-ı cihân Cem-meniş budur

2. **devr eylesün:-sün**

Matla 4

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

*Dönmek, dolaşmak, elden ele gezmek
(elden ele kadeh dolaştırma bağlamında).*

Dem-be-dem devr eylesün meclisde cām-ı
pür-şafâ
Gerd-i ğamdan pāk ider mir'ât-ı kalbi sâkiyâ

3. **devr eylesün:-sün**

Matla 48

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

*Dönmek, dolaşmak, elden ele gezmek
(elden ele kadeh dolaştırma bağlamında).*

Sâkiyâ oldum ħumâr-ı ğamla ħaylî ser-girân
Dem-be-dem devr eylesün cām-ı mey-i 'işret
hemân

4. **devr eyleye:-y, -e**

Rûbai 18

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Dönme, dolaşma, elden ele dönmek.

Devr eyleye ey sâkî hemân micmer-i cām
Büy-ı mey ile ola mu'aţţar meclis

5. **devr eyleye:-y, -e**

Tarih 21

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Devretmek, halef selef olmak.

Devlet ü 'ömrin füzûn ide Cenâb-ı Kibriyâ
Nitekim devr eyleye 'âlemde şem'-i mihr ü
mâh

devr id:-

1. **devr ide:-e**

Tarih 13

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.

Nice yıl devr ide bu çerh-i felek gelmeye hiç
Mişli bir daği anuñ dehr-i harāb-ābāda

2. devr ide:-e

Tarih 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dönüp dolaşmak (ayın dönerek hareket etmesi). İl yerini devretmek, yerini başkasına bırakmak.

Sa'ādetle mu'ammer eyleye Mevlā o
maḥdūmı
Nitekim devr ide meh nüh-kıbāb-ı çerh-i
mīnāda

3. devr ide:-e

Tarih 75

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Dönmek (dünyanın dönmesi yönüyle
çokça zaman geçmesi bağlamında).*

Vücūd-ı pākini hıfz eyleye Mevlā ḥaṭālardan
Nice devr ide mişlin görmeye bu çerh-i
sergerdān

4. devr ide:-e

Matla 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Dolaşmak, elden ele geçirmek,
döndürmek.*

Devr ide sāki cām-ı mey-i dil-güşā meded
Olurdı rind-i meykeşe ḥālet-fezā meded

5. devr ide:-e

Rübai 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Dolaşmak, elden ele geçirmek,
döndürmek.*

Meclisde hemān devr ide cām-ı şahbā
Dem-beste ḥumār ile dil-i ḡam-peymā

6. devr ide:-e

Matla 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Dönmek, dolaşmak, elden ele gezmek
(elden ele kadeh dolaştırma bağlamında).*

Büy-ı bādeyle dil-i ḡam-dīde olur feyż-yāb
Devr ide meclisde sāḳī micmer-i cām-ı şarāb

7. devr ide:-e

Kaside 9

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

*Dönmek, dolaşmak. İl (yerini başka
birisine) devretmek, teslim etmek.*

Niteki devr ide mihr ile meh bu eyvānı
Serīr-i 'izz ü sa'ādetde ola 'ömri ziyād

8. devr ide:-e

Kaside 8

Mısra: 76

Kelime Tipi: -

*Dönüp dolaşmak (güneşin dönerek
hareket etmesi). İl yerini devretmek, yerini
başkasına bırakmak.*

Hudā efzūn ide 'ömrini 'izz ü hem sa'ādetle
Bu dehrüñ nitekim devr ide mihr-i pertev-
efşānı

9. devr idenler:-en, -ler

Gazel 126

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dönmek. İl sema etmek.

Devr idenler Feyziyā eylerdi işbāt-ı vücūd
Müdde'ā-yı 'aşka bürhāndur semā'-ı Mevlevī

10. devr ider:-er

Kaside 3

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

*Dönüp dolaşmak, kendi etrafında hareket
etmek.*

Lāne-sāz oldı hümā zātına 'arş-ı a'lā
Devr ider şevḳüñ ile daği sipihr-i gerdān

11. devr iderek:-erek

Rübai 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Dolaşmak, elden ele geçirmek,
döndürmek.*

Bilmez dil-i zārum mey-i gül-fām-ı feraḥ
Gelmedi baña devr iderek cām-ı feraḥ

devr-i 'adlünde:

1. devr-i 'adlünde:-üñ, -de

Kaside 5

Mısra: **35**
 Kelime Tipi: -
Adil dönem (Sultan II. Mustafa dönemi).

Bendegānuñ devr-i ‘adlūñde olupdur kām-yāb
 Bu dil-i miḥnet-enīsūm kām-cūy olsa revā

devr-i çerh-i gerdānı:

1. devr-i çerh-i gerdānı:-ı

Kaside 7
 Mısra: **2**
 Kelime Tipi: -
Dönen dünyanın zamanı.

Cihānda zāhir olup feyz-i luṭf-ı Rabbānī
 Mūsā‘id itdi Ḥudā devr-i çerh-i gerdānı

devr-i evvelde:

1. devr-i evvelde:

Gazel 126
 Mısra: **5**
 Kelime Tipi: -
İlk dönüş, dönme (Mevlevi ayini sırasında semazenlerin kendi etraflarında dönmeye başladığı an).

Zulmet-i gam devr-i evvelde gönülünden dūr
 olur
 Güyyiā mihr-i dıraḥşāndur semā‘-ı Mevlevī

2. devr-i evvelde:-de

Gazel 126
 Mısra: **5**
 Kelime Tipi: -
İlk dönüş, dönme (Mevlevi ayini sırasında semazenlerin kendi etraflarında dönmeye başladığı an).

Zulmet-i gam devr-i evvelde gönülünden dūr
 olur
 Güyyiā mihr-i dıraḥşāndur semā‘-ı Mevlevī

devr-i lutf:

1. devr-i luṭfında:-ın, -da

Tarih 77
 Mısra: **7**
 Kelime Tipi: -
İyiliğin hüküm sürdüğü devir, zaman.

Ḥayāt-ı tāze buldı mürde diller devr-i luṭfında
 Hemān mā‘u‘l-ḥayāt-ı luṭfı ḳaşd-ı dehre
 icrādur

2. devr-i luṭfuñda:-uñ, -da

Kaside 8

Mısra: **19**
 Kelime Tipi: -
İyiliğin hüküm sürdüğü devir, zaman.

Cihānda nāle eyler kimse yokdur devr-i
 luṭfuñda
 İden bülbüldür ancaḳ verd için bīhüde efgānı

deyr-i muḡān:

1. deyr-i muḡān:

Kaside 3
 Mısra: **28**
 Kelime Tipi: -
Mecusi tapınağı. II. meyhane.

Ḳadem-i pāki olup zelzele-baḥş-ı ‘ālem
 Hep ḫarāb oldı ne deñlü var ise deyr-i muḡān

devü:

1. deyü:

Kaside 10
 Mısra: **24**
Diye, diyerek.

Ne ḫāletdür kime ḫālüm disem olur tebessüm-
 sāz
 Elem çekme deyü eyler ḫavāle rüz-ı ferdāya

di:-

1. didi:-di

Gazel 87
 Mısra: **8**
Demek, söylemek.

Ayağına düşicek bezm-i meyde sāḳinūñ
 Ğazab idüp didi ‘uşşāḳ-ı dil-figāra çekil

2. diyeler:-y, -e, -ler

Kaside 9
 Mısra: **48**
Demek, söylemek.

Bir eyü manşib ile ben çerāğ-ı ḫāşuñ olup
 Ümīd bu diyeler müjdeler mübārek-bād

3. dirdüm:-r, -dū, -m

Lugaz 16
 Mısra: **8**
Demek, söylemek.

Mihr-i raḥşān gibi cihāna pesend
 Bosnevī dirdüm olsa ḳaddi bülend

4. dir:-r

Matla 40

Mısra: 2
Demek, söylemek.

Şeref-i rüyuña biçäre gönüller müştāk
Tālib-i vuşlat-ı dildār olayum dir ‘uşşāk

5. **didî:-di**
Matla 43
Mısra: 2
Demek, söylemek.

Oldı efkār-ı femiyle ‘āşıkı maḥz-ı ḥayāl
Şordum aña yok yere oldum didi āşüfte-ḥāl

6. **dir:-r**
Matla 50
Mısra: 2
Demek, söylemek.

Olup cevri ile cism-i zerdüm altun
Beni ḥarca sürem dir gibi gerdün

7. **didiler:-di, -ler**
Matla 51
Mısra: 2
Demek, söylemek.

Görenler ḥāl-dār-ı rüy-ı pür-tābuñı ey mehrü
Didiler Rūmda āteşperest olmuşdı bir Hindü

8. **didî:-di**
Rübai 35
Mısra: 4
Demek, söylemek.

Ben rehrev-i vādî-i ḡam-ı hicrānam
Ma’nide didi ‘aqluma şabrum yā hū

9. **didî:-di**
Tarih 18
Mısra: 3
Demek, söylemek.

Feyziyā gūş eyleyüp itmāmını ḥātif didi
Āb-ı pāk-i dil-gūşā ‘aynü’l-ḥayāt-ı cānfezā

10. **didüm:-dü, -m**
Tarih 22
Mısra: 11
Demek, söylemek.

Düşdi bir tārīḥ-i zībā lafzen ü ma’nen didüm
Aldı biñ yüz altıda Sakızı Sultān Muştafā

11. **didüm:-dü, -m**
Tarih 23
Mısra: 9
Demek, söylemek.

Düşdi bir tārīḥ-i zībende didüm ey Feyzī
Tūl-i ‘ömr ile mu’ammer ola yā Rab Mūsā

12. **dir:-r**
Tarih 27
Mısra: 6
Demek, söylemek.

Nüş iden dil-teşneler bulur ḥayāt-ı cāvidān
Dir gören ‘aynü’l-ḥayātuñ ‘aynıdur bu güyiyā

13. **didî:-di**
Tarih 33
Mısra: 9
Demek, söylemek.

Düşdi bu vech ile tārīḥin didi ḥātif anuñ
Otuz üçünci bölük zībā maḡām-ı dil-gūşā

14. **didüm:-dü, -m**
Tarih 64
Mısra: 3
Demek, söylemek.

Düşdi bir şevk ile tārīḥin didüm
‘Ayn-ı dilkeş cānfezā mā’u’l-ḥayāt

15. **didükleri:-dük, -ler, -i**
Gazel 37
Mısra: 6
Demek, söylemek. İl adlandırmak.

Severdüm ol büt-i meh-ṭal’atı elümde degül
Gönül didükleri bir yādigāra ḡalmışdur

dide:

1. **dideden:-den**
Gazel 5
Mısra: 2
Göz.

Olur cānā derūnda fikr-i la’lūñle neler peydā
Feşān olsa sirişküme dideden eyler güher peydā

2. **didede:-de**
Gazel 6
Mısra: 1
Göz.

Kemāl-i ḥasretüñle didede girdāb-ı ḥūn peydā
Olurdı āḥ idersem cūş-ı ḥūnāb-ı derūn peydā

3. **dīdeme:-m, -e**
Gazel 86
Mısra: 8
Göz.

Kıl kalemdür şafha-i çeşmümde müjgân-ı
terüm
Nağş-ı hüsnüñ dîdeme taşvîr ider Bihzâd-ı dil

4. **dîdeler:-ler**

Gazel 97

Mısra: 1

Göz.

Kızardı dîdeler mestem mey-i cām-ı
muşaffâdan
Ziyâ-bahşâ olur dil pertev-i mihr-i mücellâdan

5. **dîdemüz:-müz**

Gazel 103

Mısra: 4

Göz.

Açılmaz çeşmimiz kuhl olmayınca dürd-i
mey sâķī
Olur cām-ı şafâ-bahşâyı görsek dîdemüz rüşen

6. **dîdesi:-s, -i**

Lugaz 5

Mısra: 3

Göz.

Ağzı iki dîdesi giryândur
Bir femi zâhir biri pinhândur

7. **dîdesi:-s, -i**

Lugaz 10

Mısra: 4

Göz.

Āşinâ-yı şohbet-i yârândur
Bî-adeddür dîdesi hayrândur

8. **dîdeden:-den**

Tahmis 3

Mısra: 1

Göz.

Zâ'il olmaz dîdeden cānâ hayāl-i vuşlatuñ
Dür 'uşşākuñ 'adū oldı sezâ-yı şohbetüñ

dîdeden cüdâ düş:-

1. **dîdeden cüdâ düşmez:-mez**

Gazel 56

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Gözden irak olmak.

'Aceb mi silsile-cünbân-ı 'aşk-ı yâr olsam
Hayāl-i zülf daħi dîdeden cüdâ düşmez

dîde-i a'dāya:

1. **dîde-i a'dāya:-y, -a**

Gazel 45

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Düşmanın gözü.

Mürsuñ dîde-i a'dāya hünerde Feyzī
Mülk-i 'irfāna Süleymān olacağsın āhir

dîde-i baht:

1. **dîde-i bahta:-a**

Kaside 5

Mısra: 42

Kelime Tipi: -

Bahtın gözü (şans, talih bağlamında).

Kuhl idenler çeşmine ānı ziyâ-bahşâ olur
Ĥāk-i pāyuñ dîde-i bahta mişāl-i tütüyā

2. **dîde-i bahta:-a**

Tarih 63

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bahtın gözü (şans, talih bağlamında).

Kuhl-ı luţfuñ dîde-i bahta cilā-bahşâ olur
Tütüyā-yı Işfahānîdür hemān ĥāk-i deri

3. **dîde-i bahtum:-um**

Gazel 77

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Talihin gözü (kör talih olarak
nitelendirilen talihsizlik bağlamında).

İder eltāf-ı Ĥudā dîde-i bahtum bîdār
Perde-i ġafflet idi çeşmimize ĥāb-ı firāk

dîde-i bedden hemîşe ba'îd ola:

1. **dîde-i bedden hemîşe ba'îd ola:**

Tarih 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Kötü gözden daima uzak olsun.

Kudümü ola sa'îd 'ırķ-ı pāk-i Tāhirdür
Vucüdü dîde-i bedden hemîşe ola ba'îd

dîde-i eşk-āverimüzden:

1. **dîde-i eşk-āverimüzden:-i, -müz, -den**

Gazel 96

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gözyaşı döken, ağlayan göz.

Her kaṭre sirişküm ola bir mevce-i tūfān
Feyzī ḥazer it dīde-i eşk-āverimüzden

dīde-i nemnāk:

1. dīde-i nemnākdandur:-dan, -dur

Gazel 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nemli göz (çok ağlanması bağlamında).

Çemenzār ile ‘ālem pür olur bārān revān olsa
Ḥaṭ-āver olması bu dīde-i nemnākdandur hep

2. dīde-i nemnākde:-de

Gazel 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Nemli, yaşlı göz.

Pür-ḥün oldı dīde-i nemnākde müjem
Güyā kenār-ı cūydadur ergāvānımız

dīde-i şāhib-başiret:

1. dīde-i şāhib-başiret:

Gazel 83

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kalp gözü (ileriye görme, sağduyulu olma bağlamında).

Ḳadrin añlar nazra-i evvelde her bir
merdümün
Dīde-i şāhib-başiret gibi mīzān görmedük

dīde-i ter:

1. dīde-i ter:

Gazel 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaşlı, ıslak göz.

O mihr-i ‘ālem-ārānuñ cefāsı artar eksilmez
Anuñçün dīde-i ter mācerāsı artar eksilmez

2. dīde-i terden:-den

Matla 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Islak, nemli göz.

Leb-i la‘lün ḥayālī zā’il olmaz ey perī dilden
Nola gülgün akar ise sirişküm dīde-i terden

3. dīde-i terden:-den

Gazel 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaşlı göz.

Ḥayāl-i la‘l-i nābuñ gitmedi ey māhrū dilden
Sezā yaş yerine kanlar akarsa dīde-i terden

dīdemizden gitmez ol:-

1. dīdemizden gitmez oldı:-dı-mez

Tahmis 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Gözden uzak olmak, gözden kaybolmak.

Nüş iderdüm her zamān cām-ı şarāb-ı fūrkatūñ
Dīdemizden gitmez oldı reng-i rüy-ı ṭal‘atuñ

dīgergün ol:-

1. dīgergün ola:-a

Tarih 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Perişan olmak.

Mu‘ammer eyleye Vaḥdī Efendī-zādeyi Mevlā
Ola a‘dāsınuñ dār-ı cihānda ḥālī dīgergün

dikkat id:-

1. dikkat ide:-e

Kaside 4

Mısra: 58

Kelime Tipi: -

Dikkat etmek, bir şeyin üzerinde itina ile durmak, özen göstermek.

Zāt-ı pür-mağfīretūñ eyleyemez vaşf u beyān
Ne ḳadar dikkat ide kil-k-i belāgat-inşā

dil:

1. dīlde:-de

Gazel 111

Mısra: 8

Gönül.

İder a‘dāya ‘āḳıbet te’sīr
Bīḥisāb inkisār var dīlde

2. dīlde:-de

Gazel 111

Mısra: 10

Gönül.

Olsa Feyzî o meh haṭ-âverde
Şevk-i seyr-i bahâr var dilde

3. **dillere:-ler, -e**

Tarih 9

Mısra: 2

Gönül.

Ne güzel ‘ayn-ı pāk-i rūḥ-efzā
Teşne dillere dā’imā dilkeş

4. **dilde:-de**

Tarih 22

Mısra: 10

Gönül. İl dil (söylem, konuşma bağlamında).

Mürde diller şād olup a’dāy gam-gîn eyledi
Cāy-gîr idi peyām-ı fethi dilde gūyiyā

5. **diller:-ler**

Tarih 39

Mısra: 7

Gönül. İl dil, konuşma dili.

Mürde diller bir hayāt-ı tāze buldı gūyiyā
Maḳdem-i mes‘ūduñuz mes‘ūd kıldı dilleri

6. **dil:**

Lugaz 2

Mısra: 10

Dil (konuşmak bağlamında).

Çüb ile ḍarb eyleseñ gāhī aña
Yok dil ü cānı ider yine şada

7. **dil:**

Gazel 5

Mısra: 3

Gönül.

Şeb-i tārîk-i gamda ḳaldı dil zūlfüñ hevāsıyla
Aceb mi olmasa şubḥ-ı ümîde bir şehir peydā

8. **dil:**

Gazel 5

Mısra: 5

Gönül.

Felek ol deñlü māni‘ oldı bezm-i ‘işrete ey dil
Eger def‘-i gama mey içsem olur derd-i ser peydā

9. **dil:**

Gazel 11

Mısra: 10

Gönül.

Tāb-âver-i ruḥuñ görelî Feyzî ol mehûñ
Dil bende oldı zūlf-i perîşāna rûz u şeb

10. **dilden:-den**

Gazel 11

Mısra: 8

Gönül.

Haṭ gelmek ile rûyına eksilmedi henûz
Dilden ümîd-i vuşlat-ı cānāne rûz u şeb

11. **dillere:-ler, -e**

Gazel 12

Mısra: 8

Gönül.

Teshîr ider ‘uşşākını ol şūḥ-ı cefā-cū
Tāb-âver olur dillere her bār-ı maḥabbet

12. **dil:**

Gazel 13

Mısra: 7

Gönül.

Elbette ḥumār-ı gam-ı hicrānı çeker dil
Nüş eyledi peymāne-i şahbā-yı maḥabbet

13. **dil:**

Gazel 19

Mısra: 9

Gönül.

Mümkin mi beste olmaya dil zūlf-i dilbere
Dildādegāna müşk-resāndur nesīm-i şubḥ

14. **dil:**

Gazel 20

Mısra: 5

Gönül.

Dil oldı beste-i zūlfüñ o rûy-ı pür-tāba
İder nezāreyi ‘uşşāk her zamān güstāḥ

15. **dil:**

Gazel 20

Mısra: 8

Gönül.

Şehā bu āh-ı derūnumdan olma rencîde
Hevā-yı vaşl ile oldı dil ile cān güstāḥ

16. **dil:**

Gazel 22

Mısra: 7

Gönül.

Vaşluñ ümmîd iderek la‘l-i lebin ister dil
‘Āşık-ı derdkeşüñ olmada efkārı lezîz

17. **diller:-ler**
Gazel 24
 Mısra: 5
Gönül.

Ne mümkün olmaya diller esîr-i zülf-i bütân
 Nigâh-ı gamzeleri fitnebâza çesbândur

18. **dili:-i**
Gazel 31
 Mısra: 10
Gönül.

Nevk-i müjgâm ten-i âmâca tîrendâz olur
 Bu cefâlar Feyzîyâ vaşla dili şâyân ider

19. **dil:**
Gazel 32
 Mısra: 1
Gönül.

Dil gam-ı ‘aşk ile bîçâre degüldür de nedür
 Tîg-ı miñnet ile şad pâre degüldür de nedür

20. **dil:**
Gazel 33
 Mısra: 5
Gönül.

Ümîd-i şubh-ı rûyuñ eyleyüp dil şâm-ı
 turreñde
 Şehâ rehvar-ı vâdî-i garîbân olduğum yerdür

21. **dilin:-in**
Gazel 34
 Mısra: 4
Gönül.

Ümîd-i mîve-i vuşlat ider bir nañl-i nevresden
 Dilin ‘uşşâk gülçîn-i riyâz-ı ârzü eyler

22. **dil:**
Gazel 36
 Mısra: 5
Gönül.

‘Azm-i Çîn itse sezâ meyl eyleyen dil zülfine
 Turre-i şeb-rengine müşk ile ‘anber teşnedür

23. **dil:**
Gazel 37
 Mısra: 10
Gönül.

Benümle gelmedi ey Feyzi küy-ı dilberden
 Esîr olup yine dil zülf-i yâra kalmışdur

24. **dil:**
Gazel 43
 Mısra: 5
Gönül.

Fikr-i ruñuñla nâle ider dil hezâr-veş
 Verd-i lañf-i bâğ-ı tarâvet ruñuñ midur

25. **dilden:-den**
Gazel 44
 Mısra: 6
Gönül.

Niyâza ruñşatum yok bezm-i meyde ser-girân
 dilber
 İçüp şahbâ-yı hûn-ı dilden ol meh hufte
 olmuşdur

26. **dil:**
Gazel 45
 Mısra: 1
Gönül.

Ey dil üftâde-i cânân olacaksın âñir
 ‘Aşq-ı dildâr ile hayrân olacaksın âñir

27. **dil:**
Gazel 45
 Mısra: 7
Gönül.

Kays-veş leyli-i zülfiyle o şûhuñ ey dil
 Rehrev-i vâdi-i hicrân olacaksın âñir

28. **dil:**
Gazel 46
 Mısra: 1
Gönül.

Derd-i ‘aşka dil giriftâr olduğın bilmez mi var
 ‘Âşıkın ‘aşkuñla nâçâr olduğın bilmez mi var

29. **dil:**
Gazel 48
 Mısra: 11
Gönül.

Reşk ider dil gülsitânda lâleye kim Feyziyâ
 Sâgarı ber-kef olup eyler şafâ nevrüzdur

30. **dile:-e**
Gazel 48
 Mısra: 10
Gönül.

Gülşen-i dehr içre verd-i bañtımız
 neşküftedür
 Oldı bîçâre dile gamdan rehâ nevrüzdur

31. **dil:**

Gazel 50

Mısra: 5

Gönül.

Dil bend olalı zülfüne 'uşşāk ile cānā
'Azm-i reh-i Çīn itmege bir niyyetimüz var

32. **dil:**

Gazel 52

Mısra: 7

Gönül.

Dil olur sūhte rūyuñı taḥayyül itsem
Nār-ı ḥasret ile bir āteş-i Nemrūd olmaz

33. **dil:**

Gazel 53

Mısra: 7

Gönül.

Nice Mecnūnuñ olmaz leyli-i zülfüñle dil
şimdi
Dilinden 'āşıkuñ zülf-i ḥayāl-i müşk-sā
çıkamaz

34. **dilden:-den**

Gazel 53

Mısra: 2

Gönül.

Mu 'aṭṭardur demāğum bŷy-ı zülf-i dilrübā
çıkamaz
Baña ṭa' n itme dilden zāhidā 'aşk u hevā
çıkamaz

35. **dilinden:-in, -den**

Gazel 53

Mısra: 8

Gönül.

Nice Mecnūnuñ olmaz leyli-i zülfüñle dil
şimdi
Dilinden 'āşıkuñ zülf-i ḥayāl-i müşk-sā
çıkamaz

36. **dil:**

Gazel 59

Mısra: 3

Gönül.

Şafvet-i nŷr-ı ruḥıyla dil mücellā ol kadar
Cilve-ger mir'āt-ı dilde şāhid-i maḫşŷdumuz

37. **dili:-i**

Gazel 62

Mısra: 8

Gönül.

Gönŷl cānā esīrŷndŷr rehā mŷmkin midŷr her
dem
Dili ḳatl itmege ol ğamze-i cellād ayak başmış

38. **dil:**

Gazel 65

Mısra: 2

Gönül.

Olursa sŷziş-i āh-ı derŷnumdan 'ayān āteş
Cihāndan mŷn 'adim olmazdı ey dil bir zamān
āteş

39. **dil:**

Gazel 66

Mısra: 5

Gönül.

Olursa sūhte mānende-i pervāne dil cānā
Kemāl-i sŷzişŷmden rūy-ı pākŷñ āteşin olmuş

40. **dil:**

Gazel 70

Mısra: 6

Gönül.

İtme riyāz-ı dehrde bŷlbŷl ğibi fiğān
Ey dil olur mı verd-i ruḥ-ı yāra ḥār ḥaṭ

41. **dil:**

Gazel 73

Mısra: 1

Gönül.

Dil ide mŷmkin mi zŷlf-i 'anber-āsādan ferāğ
Mŷmteni' oldı cihānda 'aşk u sevdādan ferāğ

42. **dil:**

Gazel 73

Mısra: 3

Gönül.

Zŷlfŷñle dil bende oldı hiç rehā mŷmkin midŷr
İtmedi Mecnŷnı ğör kim 'aşk-ı Leylādan ferāğ

43. **dili:-i**

Gazel 77

Mısra: 1

Gönül.

Şerḥa-nāk itdi dili ḥaṇçer-i zehr-āb-ı firāk
Yaḳdı yandurđı beni āteş-i pŷr-tāb-ı firāk

44. **dili:-i**

Gazel 77

Mısra: 10
Gönül.

Feyziyâ eşk-i terüm olsa sezâ hûn-âlûd
Şerha-nâk itdi dili hañçer-i zehr-âb-ı firâk

45. **dil:**
Gazel 78
Mısra: 5
Gönül.

Ümîd-i vuşlat-ı Leylîle Kays-veş ey dil
Hemân 'azîmet-i rāh eylesem niyāz iderek

46. **dil:**
Gazel 78
Mısra: 7
Gönül.

Teraḥḥum eylemedi baña āh ile ey dil
'İzār-ı yâri siyāh eylesem niyāz iderek

47. **dil:**
Gazel 81
Mısra: 5
Gönül.

Olur şad pâre dil hışm itse mânend-i gül-i
şadberg
Mücerrebdür hezārān gāmze-i hūnhār-ı
sertîzüñ

48. **dil:**
Gazel 86
Mısra: 1
Gönül.

Fıkr-i zülfüñle muḳayyed olmadı āzād-ı dil
Murg-veş pâ-beste-i dām olmadur mu'tād-ı dil

49. **dilde:-de**
Gazel 94
Mısra: 7
Gönül.

Olmaz sükûn dilde firâk-ı cemāl ile
Sîm-âb gibi muḫtarib endāmımız bizüm

50. **dil:**
Gazel 97
Mısra: 2
Gönül.

Kızardı dîdeler mestem mey-i cām-ı
muşaffādan
Ziyā-baḫşā olur dil pertev-i mihr-i mücellādan

51. **diller:-ler**
Gazel 98
Mısra: 1
Gönül.

Diller esîr-i zülf-i siyeh-kāruñ olmasun
Kimse firîb-i dîde-i mekkāruñ olmasun

52. **dil:**
Gazel 99
Mısra: 6
Gönül.

Zaḥm-dār oldu gönül nāvek-i müjgānuñdan
Şekve-sāz olmaya mı dil sitem-āyîñüñden

53. **dil:**
Gazel 104
Mısra: 5
Gönül.

'Acebdür muḫtarib mânend-i murğ-ı nîm-
bismil dil
Ḥalāşa yokdur imkân ol perîñüñ kayd-ı
bendinden

54. **dil:**
Gazel 106
Mısra: 4
Gönül.

Nice dūr ola yanından o şāhuñ sāye-veş
göñlüm
Ümîd-i vaşl ider dil dāmen-i dildāra düşdükçe

55. **dilde:-de**
Gazel 111
Mısra: 1
Gönül.

Meyl-i rûy-ı nigār var dilde
Āteş-i şu'le-bār var dilde

56. **dilde:-de**
Gazel 111
Mısra: 2
Gönül.

Meyl-i rûy-ı nigār var dilde
Āteş-i şu'le-bār var dilde

57. **dilde:-de**
Gazel 111
Mısra: 4
Gönül.

Mey-i vuşlatla neş'e-yāb eyle
Nice demdür ḫumār var dilde

58. **dilde:-de**

Gazel 111

Mısra: 6

Gönül.

Cân demâğı mu'athtar olsa sezâ
Fikr-i zülf-i nigâr var dilde

59. **dil:**

Gazel 112

Mısra: 9

Gönül.

Câm-ı şarâb-ı la'l-i lebin dil ümîd ider
Âzürde Feyzi miñnet-i renc-i humâr ile

60. **dil:**

Gazel 113

Mısra: 7

Gönül.

Dil tehî olmaz ğam u renc-i elemden dem-be-
dem
Bir 'acâyib hânedür mihmân mihmân üstüne

61. **dil:**

Gazel 114

Mısra: 10

Gönül.

Ne hâcet zülf-i 'anber-rîz hâl-i müşk-bû cānâ
Olurdu bende dil olmazdı dām u dāne
kaydında

62. **dilün:-üñ**

Gazel 117

Mısra: 8

Gönül.

Ṭarâvet-baḥş-ı rûy-ı tâbnâke meyl idüp şimdi
Ser-i zülfün gibi her dem dilün kârı hevâ oldu

63. **dil:**

Gazel 122

Mısra: 2

Gönül.

Tîr-i nigâh-ı dilbere sînem hedef gibi
Bîhûde cân u dil reh-i ğamda telef gibi

64. **dil:**

Gazel 122

Mısra: 4

Gönül.

Olmazdı sâye-efken o şüh-ı cefâ-resân
Dil pertev-i cemâli ile yandı haf gibi

65. **dil:**

Kaside 1

Mısra: 80

Gönül.

Tâ-be-key bu mihr ü meh ile şılât ol şâha sen
Hâlini 'arz eyledün ey dil mükerrer rûz u şeb

66. **dil:**

Kaside 6

Mısra: 27

Gönül.

Hurşîd-i nûr-ı luṭfını yâd itmek ile dil
Güyâ mişâl-i mihr şeref-iktisâb olur

67. **dil:**

Kaside 6

Mısra: 45

Gönül.

Sûzân olursa nâr-ı firâkuñla dil nola
Sîh-i elemde derd-i ğam ile kebâb olur

68. **dil:**

Kaside 6

Mısra: 49

Gönül.

Minnet ider mi sâki-i şahbâ-fürûşa dil
Hûn-ı derûn-ı meclise şahbâ-yı nâb olur

69. **dili:-i**

Kaside 6

Mısra: 4

Gönül.

Ezhâr ile müzeyyen olup bâğ-ı gülsitân
Zevk ehlinün dili yine pür-âb u tâb olur

70. **dil:**

Matla 9

Mısra: 1

Gönül.

Humâr-ı hecr ile dil oldu pāmâl-i ğam u miñnet
Ayaklandur meded mey şun baña ey sâki-i
'işret

71. **dil:**

Matla 15

Mısra: 2

Gönül.

Ġam-ı 'aşkuñla 'âşık nûş ider câm-ı tarab
güstâh

Nola fikr-i lebûñle olsa dil ey gonca-leb
güstâh

72. **dile:-e**

Matla 16

Mısra: 2

Gönül.

Bir devā eyle tabībüm dil-i bīmāra meded
Şerbet-i la'l-i lebûñdür bu dile çāre meded

73. **dil:**

Matla 20

Mısra: 1

Gönül.

Fikr-i zülfüñle dil āvāre degüldür de nedür
Renc-i hicrān ile bîçāre degüldür de nedür

74. **dil:**

Matla 22

Mısra: 1

Gönül.

Ümmîd-i vaşl-ı yār ile dil zevk-yāb olur
La'l-i lebûñ tefekkürî şahbā-yı nāb olur

75. **dil:**

Matla 28

Mısra: 1

Gönül.

Fikret-i zülfüñle dil oldı şehā dīvāne-veş
Şem'-i rüyūñla yanup yakılmada pervāne-veş

76. **dilûñ:-üñ**

Matla 29

Mısra: 1

Gönül.

Meyli bu dilûñ şem'-i ruh-ı dilbere düşmüş
Pervāne gibi şevk ile âteşlere düşmüş

77. **dilden:-den**

Matla 47

Mısra: 1

Gönül.

Leb-i la'lûñ hayālî zā'il olmaz ey perî dilden
Nola gülgün aķar ise sirişküm dide-i terden

78. **dil:**

Matla 54

Mısra: 1

Gönül.

Temeyyül eyleyüp dil bir perî-rüy-ı sitemkāra
Hevā-yı zülfî ile murğ-veş olmuşdı āvāre

79. **dil:**

Rübai 1

Mısra: 4

Gönül.

Āyîne-i peymāneyi şun ey sākī
Tūtî gibi dil görse olurdu güyā

80. **dil:**

Rübai 4

Mısra: 4

Gönül.

Yandı cigerüm tennür-ı hicrānda meded
Dil nār-ı ğam-ı firāk ile oldı kebāb

81. **dildür:-dür**

Rübai 9

Mısra: 2

Gönül.

'Aşk ile olur mest-i maḥabbet güstāh
Dildür yine āzürde-i maḥabbet güstāh

82. **dil:**

Rübai 10

Mısra: 1

Gönül.

Dil meclis-i 'ālemde degül ḥurrem u şād
Olmadı ğam u kayd-ı cihāndan āzād

83. **dil:**

Rübai 12

Mısra: 1

Gönül.

Dil beste-i gīsū-yı perîşānuñdur
Cān zaḥm-keş-i ḥançer-i müjgānuñdur

84. **dili:-i**

Rübai 13

Mısra: 3

Gönül.

İñletme dili cevri ile mānend-i rebāb
Bu resm-i cefā cihānda kânūnuñ olur

85. **dilde:-de**

Rübai 14

Mısra: 1

Gönül.

Dilde eğer-i 'aşk u maḥabbet vardır
Ol sāġar-ı lebrîzde ḥālet vardır

86. **dil:**

Rübai 17

Mısra: 3

Gönül.

Pür-sūhte olsa yeridür dil itdi
Pervâne gibi şem'-i şerer-bāra heves

87. **dil:**

Rübai 19

Mısra: 1

Gönül.

Dil zülf-i perīşāna giriftār olmuş
Bir kayda düşüp 'aşk ile nāçār olmuş

88. **dil:**

Rübai 19

Mısra: 3

Gönül.

Bulur mı rehā rencişi-i miñnetden dil
Üftāde-i çāh-ı gam-ı dildār olmuş

89. **dilde:-de**

Rübai 20

Mısra: 3

Gönül.

Tāb-āver-i gevher-i maħabbet dilde
Oldum yem-i 'aşkuñda mişāl-i ğavvāş

90. **dili:-i**

Rübai 20

Mısra: 1

Gönül.

Derd ü gam-ı hecrden dili eyle ħalāş
Eyle dil-i zārī dāñil-i şöħbet-i ħāş

91. **dil:**

Rübai 21

Mısra: 1

Gönül.

Dil eyledi aħvālını dildārına 'arz
Zaħmını ider dem-be-dem ol yārına 'arz

92. **dil:**

Rübai 25

Mısra: 1

Gönül.

Dil bāde-i gül-fāmdan eyler mi ferāğ
Mey-nūş olan cāmdan eyler mi ferāğ

93. **dil:**

Rübai 27

Mısra: 1

Gönül.

Bu dehrde ey dil geh perīşān olduk
Gāhice dañi mażhar-ı iħsān olduk

94. **dil:**

Rübai 29

Mısra: 1

Gönül.

Dil la'l-i leb-i dilbere oldu meyyāl
Kalmadı ğam-ı 'aşk ile cismümde mecāl

95. **dili:-i**

Rübai 38

Mısra: 1

Gönül.

Yā Rab dili mest-i mey-i 'irfān eyle
Dā'im güher-i ma'ārife kân eyle

96. **dil:**

Rübai 43

Mısra: 1

Gönül.

Dil āteş-i hicrān ile sūzān oldu
Üftāde-i peygüle-i hicrān oldu

97. **dili:-i**

Rübai 44

Mısra: 1

Gönül.

Efkār-ı dehānı dili ma'dūm itdi
Şāyeste-i vaşl itmedi maħrūm itdi

98. **dil:**

Rübai 45

Mısra: 1

Gönül.

Dil turre-i dildāra giriftār oldu
Kayd-ı gam-ı cānāne ile zār oldu

99. **dil:**

Tahmis 1

Mısra: 13

Gönül.

Revā dil sūhte olursa rūyuñ iştıyākıyla
Degüldür hāle ruħsār-ı şerer-pāşuñ firākıyla

100. **diller:-ler**

Tahmis 1

Mısra: 3

Gönül.

Ḥayāl-i tābiş-i rüyuñla diller dāğ-ber-dildür
Cemālūñ pertevinden mäh-ı enver dāğ-ber-
dildür

101. **dil:**
Tahmis 2
Mısra: 6
Gönül.

Güline bülbül idük şem'ine pervâne idük
Oldı dil cām-ı mey-i vuşlat-i yāra şāyān

102. **dil:**
Tahmis 3
Mısra: 12
Gönül.

Ḥayli dem derd ü ğam-ı miḥnet-fezāñı
bilmedüm
Bāde imiş derdüñe ey dil devāñı bilmedüm

103. **dilleri:-ler, -i**
Tarih 39
Mısra: 8
Gönül.

Mürde diller bir ḥayāt-ı tāze buldı gūyiyā
Maḳdem-i mes'ūduñuz mes'ūd kıldı dilleri

104. **dilleri:-ler, -i**
Tarih 63
Mısra: 20
Gönül.

Şeş cihetden geldi āvāz-ı mübārekle şadā
Maḳdem-i mes'ūdı kıldı şevḳ-baḥşā dilleri

105. **dilde:-de**
Tarih 73
Mısra: 16
Gönül.

Böyle mi vaşf iderdi ḥāme-i ter
Olmasa dilde miḥnet-i dünyā

106. **diller:-ler**
Tarih 77
Mısra: 7
Gönül.

Ḥayāt-ı tāze buldı mürde diller devr-i luṭfında
Hemān mā'u'l-ḥayāt-ı luṭfı ḳaşd-ı dehre
icrādur

dil düş-:

1. **dil düşmez:-mez**
Gazel 11

Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Gönlü düşmek, aşık olmak.

Setr itmeseydi 'arızını zülf-i pür-ḥamı
Dil düşmez idi miḥnet-i hicrāna rüz u şeb

dilā:

1. **dilā:**
Gazel 33
Mısra: 4
Ey gönül.

Riyāz-ı dehrde verd-i ruh-ı dildār fikriyle
Hezār-āsā dilā her demde nālān olduğum
yerdür

2. **dilā:**
Gazel 52
Mısra: 6
Ey gönül.

Naḳd-i cān kıldı telef ḥāce-i bāzār-ı fenā
Çārsū-yı der-i dilberde dilā sūd olmaz

3. **dilā:**
Gazel 100
Mısra: 5
Ey gönül.

Şahbā-yı şafā ile dilā mest-i müdāmam
La'l-i leb-i cānānı ḥayāl eyledigümden

4. **dilā:**
Tahmis 2
Mısra: 16
Ey gönül.

Nevbahār-ı nigeḥ-i luṭf ile dīvāne idük
Kūçe-i ğamda dilā 'aşḳ ile bīmār olduk

5. **dilā:**
Gazel 2
Mısra: 4
Ey gönül.

Dilber ḥaṭ-āver oldu figānuñ hezār-veş
Gülşende gül olur mı dilā ḥārdan cüdā

dilber:

1. **dilber:**
Gazel 2
Mısra: 3
Gönlü çelen sevgili, güzel.

Dilber haṭ-āver oldı figānuñ hezār-veş
Gülşende gül olur mı dilā ḥārdan cüdā

2. **dilber:**

Gazel 36

Mısra: 4

Gönlü çelen sevgili, güzel.

Çīn-i pīşānuñ gāzab-nāk olsa olur mevc-ḥīz
Māhi-i āb-ı ḥayāt ebrūña dilber teşnedür

3. **dilberle:-le**

Gazel 39

Mısra: 2

Gönlü çelen sevgili, güzel.

Mey-nūşa şimdi mesken-i 'işret Hışārdur
Dilberle zevke gūşe-i vahdet Hışārdur

4. **dilber:**

Gazel 44

Mısra: 5

Gönlü çelen sevgili, güzel.

Niyāza ruhşatum yok bezm-i meyde ser-girān
dilber
İçüp şahbā-yı ḥūn-ı dilden ol meh ḥufte
olmuşdur

5. **dilberün:-ün**

Gazel 48

Mısra: 5

Gönlü çelen sevgili, güzel.

Hānesi dārüşşifādur dilberün kendi ṭabīb
'Āşık-ı bīmāruña eyle devā nevrūzdur

6. **dilberün:-ün**

Gazel 60

Mısra: 1

Gönlü çelen sevgili, güzel.

Ḥaṭṭı gelicek dilberün āh itmege degmez
Ol māh-ı kelef-dāra nigāh itmege degmez

7. **dilberün:-ün**

Gazel 76

Mısra: 1

Gönlü çelen sevgili, güzel.

Bir dilberün ki 'āşika mihr ü vefāsı yok
Gūyā ki māh münḥasif olmuş ziyāsı yok

8. **dilber:**

Gazel 81

Mısra: 1

Gönlü çelen sevgili, güzel.

Meded ey Mevlevī dilber senün zūlf-i dil-
āvīzün
Beni bend eyleyüp mest itdi çeşm-i fitne-
engīzün

9. **dilber:**

Kaside 8

Mısra: 59

Gönlü çelen sevgili, güzel.

Demāg-ı ḥāhişin eyler mu 'aṭṭar 'āşıkun dilber
Nesīmiyle perīşān olsa zūlf-i 'anber-efşānı

dilberān:

1. **dilberān:**

Matla 34

Mısra: 1

Güzeller.

Olur cevri itmede 'uşşāk-ı zāra dilberān
maḥzūz
İder dā'im cefā olur o şūḥ-ı dilsitān maḥzūz

dilber-i gülrüya:

1. **dilber-i gülrüya:-y, -a**

Gazel 67

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül yanaklı (sevgili).

Gülistān-ı cihān içre figān eyler hezār-āsā
Göñül bülbül gibi bir dilber-i gülrüya
varmışmış

dilber-i ra'nā:

1. **dilber-i ra'nā:**

Lugaz 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hoş, latif olan güzel.

Nedür ol iki dilber-i ra'nā
Birbirinden cüdā degül kaṭ'ā

dilber-i sehī-kāmet:

1. **dilber-i sehī-kāmet:**

Lugaz 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Fidan boylu güzel.

Nedür ol dilber-i sehī-kāmet
Zen ü merdān ile ider ülfet

dil-beste ol-:**1. dil-beste olur:-ur****Gazel 53**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül vermek, âşık olmak.

Olur dil-beste elbet müşk-büy-ı zülfüne zîrâ
Ser-i 'uşşâkdan ey mâhrû bend-i belâ çıkmaz

dildâde ol-:**1. dildâde olmasun:-ma, -sun****Gazel 95**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönlünü kaptırmak.

Feyzî-i zârı gördüm ider nâle ile âh
Bîçâre bir perî-veşe dildâde olmasun

dildâdegân:**1. dildâdegâna:-a****Gazel 19**

Mısra: 10

Âşıklar.

Mümkün mi beste olmaya dil zülf-i dilbere
Dildâdegâna müşk-resândur nesîm-i şubh

dildâde-i 'aşkı ol-:**1. dildâde-i 'aşkı olan:-an****Gazel 81**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşkına gönül vermek.

Derûnda mahv olurdu zulmet-i gam kisb-i nûr
eyler
Olan dildâde-i 'aşkı cihânda Şems-i Tebrîzüñ

dildâr:**1. dildârı:-ı****Gazel 23**

Mısra: 5

Sevgili.

Şimdi hem-şoḥbet-i âgyâr görüp dildârı
Fikr-i tîḡ-ı gam ile çâk olacak yerlerdür

2. dildâruñ:-uñ**Matla 33**

Mısra: 1

Sevgili.

Rûy-ı pür-tâbında dildâruñ bedîdâr oldu ḥaṭ
Gülşen-i ḥüsn-i bütâna gûyiyâ ḥâr oldu ḥaṭ

3. dildâra:-a**Matla 56**

Mısra: 1

Sevgili.

Nice 'uşşâk-ı zâr aḥvâlini 'arz ide dildâra
Kemâl-i za'f-ı 'aşk ile mecâl olmazdı güftâra

4. dildârına:-ı, -n, -a**Rûbai 21**

Mısra: 1

Sevgili.

Dil eyledi aḥvâlini dildârına 'arz
Zahmını ider dem-be-dem ol yârına 'arz

5. dildâruñ:-uñ**Gazel 53**

Mısra: 9

Sevgili.

Penâh itme şaḡın bîḥûde dildâruñ ser-i kūyın
O mehrû ḥayli demdür ḥânesinden Feyziyâ
çıkmaz

6. dildâruña:-uñ, -a**Gazel 68**

Mısra: 4

Sevgili.

Luṭf u kerem ü cevri ü 'itâb-ı sitem-âmîz
Ey 'âşık-ı miḥnet-zede dildâruña maḥşûş

dilden düşme-:**1. dilden düşmez:****Gazel 56**

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim***Dilden düşmemek.*

O ḡoncadan bize bir büy-ı âşinâ düşmez
Zebân-ı bûlbûl-i dilden yine nevâ düşmez

dilden eksilme-:**1. dilden eksilmez:-mez****Kaside 3**

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Deyim***Gönülden çıkmamak.*

Ben hevâ-yı ğam-ı ‘aşkıyla olup âzürde
Dilden eksilmez idi hiç heves-i vaşl-ı bütân

dilden gitme:-

1. dilden gitmedi:-me, -di

Gazel 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönülden gitmek, unutmak.

Hayâl-i la‘l-i nâbuñ gitmedi ey mâhrû dilden
Sezâ yaş yerine kanlar akarsa dîde-i terden

dile düş:-

1. dile düşdi:-di

Tarih 58

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönle düşmek, içinde hissetmek.

Nice inkâr olunur tâze bahârûñ seyri
Haft-ı rûyuñ göricek düşdi dile şevk-i cedîd

dil-güşâ:

1. dil-güşâ:

Tarih 2

Mısra: 1

Gönle ferahlık veren, iç açıcı, ferahlatıcı.

Dil-güşâ menzil-i feraḥ-güster
Öyle ‘âlî ki hemser-i eflâk

2. dil-güşâ:

Tarih 5

Mısra: 3

Gönle ferahlık veren, iç açıcı, ferahlatıcı.

Dil-güşâ bu çeşme-i âb-ı revân
Eyledi ‘aştânı sîrâb-ı şafâ

3. dil-güşâdur:-dur

Tarih 16

Mısra: 2

Gönle ferahlık veren, iç açıcı, ferahlatıcı.

Zihî hammâm-ı ‘âlî mişli yokdur dâr-ı
dünyâda
Müferriḥ bî-bedel râḥat-resân u dil-güşâdur bu

4. dil-güşâ:

Tarih 25

Mısra: 6

Gönle ferahlık veren, iç açıcı, ferahlatıcı.

Rûz-ı itmâmında târîḥin didüm
Bî-bedeldür kaşr-ı ‘âlî dil-güşâ

5. dil-güşâdur:-dur

Tarih 29

Mısra: 4

Gönle ferahlık veren, iç açıcı, ferahlatıcı.

Görüp itmâmını didüm târîḥ
Dil-güşâdur bu kaşr-ı pāk-i laṭîf

6. dil-güşâ:

Tarih 73

Mısra: 22

Gönle ferahlık veren, iç açıcı, ferahlatıcı.

Cevherî ḥarf ile olur târîḥ
Dil-güşâ ḥâne-i şafâ-efzâ

7. dil-güşâ:

Tarih 78

Mısra: 4

Gönle ferahlık veren, iç açıcı, ferahlatıcı.

Bilbedâhe didüm itmâmına Feyzî târîḥ
Dil-güşâ sâḥil-i deryâda bu beyt-i zîbâ

dil-hâh:

1. dil-hâhum:-um

Kaside 6

Mısra: 37

Gönül arzusu, isteği.

Dil-hâhum üzre vaşfuñ taḥrîre yok mecâl
Efkâr-ı târ u pûd-ı elem ber-nikâb olur

dil-haste-i derde:

1. dil-haste-i derde:-e

Rûbai 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dertten hasta gönül.

Bîmâr-ı ğam-ı ‘aşka devâ vir yâ Rab
Dil-haste-i derde sen şifâ vir yâ Rab

dil-haste:

1. dil-hasteyem:-em

Rûbai 36

Mısra: 1

Hasta gönüllü, aşık.

Dil-hasteyem âh itdüm ise ‘afv eyle
Küyuñ penâh itdüm ise ‘afv eyle

dil-i āvāre:**1. dil-i āvāre:****Gazel 106**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Derbeder gönül.

Niçün murğ-ı dili şayyād-ı çeşmüñ der-kafeş
eyler

Ki dām-ı zülfüne cānā dil-i āvāre düşdükçe

2. dil-i āvāremi:-m, -i**Gazel 88**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Avare gönül II dağınık, perişan, derbeder
gönül.*

Ruh-ı táb-āverüñle fikr-i gīsū-yı siyāh itmem
Dil-i āvāremi rehvar-ı şām-ı şubh-gāh itmem

3. dil-i āvāreyi:-y, -i**Gazel 66**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Perişan gönül.

Senüñ ey mährü zülfüñ 'adū-yı ehl-i dīn olmuş
Dil-i āvāreyi gördükde zīrā çin çin olmuş

dil-i āzāde:**1. dil-i āzāde:****Gazel 117**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Özgür gönül (gönlünü bir şeye
kaptırmamak bağlamında).*

Dil-i āzāde şimdi bir perīye mübtelā oldu
O şūhuñ miñnet-i 'aşkı görünmez bir belā oldu

2. dil-i āzāde:**Gazel 74**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Özgür, kurtulmuş gönül (gönlünü bir şeye
kaptırmamak bağlamında).*

Dil-i āzāde olur zülfine yārūñ beste
Müşk-bū olmada güldeste-i ruhsār laṭīf

3. dil-i āzādemüz:-müz**Gazel 63**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Özgür gönül (gönlünü bir şeye
kaptırmamak bağlamında).*

Dil-i āzādemüz bir mährüya mübtelā olmuş
Ümīd-i vaşl idüp üftāde-i çāh-ı belā olmuş

dil-i belā-zedeye:**1. dil-i belā-zedeye:-y, -e****Gazel 25**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Belaya uğramış gönül.

Ne dem ki 'arīzuña haṭ şehā gelür görünür
Dil-i belā-zedeye biñ belā gelür görünür

dil-i bī-bākdandur:**1. dil-i bī-bākdandur:-dan, -dur****Gazel 10**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Korkusuz gönül.

Temeyyül ol perīye bu dil-i bī-bākdandur hep
Figānum şimdi mekr-i gamze-i çālākdandur
hep

dil-i bīçāre:**1. dil-i bīçāremüz:-müz****Gazel 63**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı gönül.

Mey-i vuşlaṭla def'-i derd-i ser eylerdi
meclisde
Dil-i bīçāremüz maḥmūr-ı hecr-i dīlrübā
olmuş

2. dil-i bīçāreyi:-y, -i**Kaside 3**

Mısra: 72

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı gönül.

İtdi ben bī-dili āzürde hevā-yı 'aşkum
Dil-i bīçāreyi bend eyledi zülf-i ḥubān

dil-i bīmāra:**1. dil-i bīmāra:-a****Gazel 31**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hasta gönül. II aşık.

Hānesi dārüşşifā kendi tabīb-i derd-i ‘aşk
Bu dil-i bīmāra ma ‘cūn-ı lebi dermān ider

2. **dil-i bīmāra:-a**

Matla 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hasta gönül.

Bir devā eyle tabībüm dil-i bīmāra meded
Şerbet-i la ‘l-i lebündür bu dile çāre meded

dil-i bülbülü:

1. **dil-i bülbülü:-i**

Tahmis 2

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Bülbülün gönü.

Hār-ı cevriyle olup ‘aşıkā rūyı güli telh
Feyziyā hār-ı elem itdi dil-i bülbülü telh

dil-i cānı:

1. **dil-i cānı:-ı**

Gazel 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül.

İtmeye şemşir-i ‘aşkıyla dil-i cānı şikest
Eylesün ol mahrū peyvend-i hicrānı şikest

dil-i dāğ dāğ:

1. **dil-i dāğ dāğ:**

Gazel 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yaralı gönül.

Cihānda baña dil-i dāğ dāğ lāzımdur
Fütāde-i şeb-i hecre çerāğ lāzımdur

dil-i dīvāneye:

1. **dil-i dīvāneye:-y, -e**

Gazel 38

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Deli gönül.

Hevā-yı zülf ile oldı perīşān gönlüm ey mehrū
Dil-i dīvāneye ‘aşkuñ ile zencir müşkildür

dil-i fütādemüz:

1. **dil-i fütādemüz:-müz**

Gazel 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çaresiz gönül.

Dil-i fütādemüz işkeste esb-i nāzı ile
Bu pāymālūme ol şehsüvārdur bā ‘iş

dil-i ğam-dīde:

1. **dil-i ğam-dīde:**

Matla 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dertli gönül.

Büy-ı bādeyle dil-i ğam-dīde olur feyz-yāb
Devr ide meclisde sākī micmer-i cām-ı şarāb

2. **dil-i ğam-dīdedür:-dür**

Matla 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dertli gönül.

Fikret-i zülfiyle ‘uşşākı olupdur bīkarār
Hep dil-i ğam-dīdedür olan perīşān-rūzgār

3. **dil-i ğam-dīdemüze:-müz, -e**

Matla 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dertli gönül.

O mehūñ zehr-i ğamı telhi-i āzārı lezīz
Dil-i ğam-dīdemüze olmada güftārı lezīz

dil-i ğam-fersā:

1. **dil-i ğam-fersā:**

Kaside 4

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

Derdi kalmayan gönül, dertsiz gönül.

Sensin ol büy-ver-i gülşen-i bağ-ı ümmīd
Büy-ı luṭfuñ ide ta ‘ṭir-i dil-i ğam-fersā

dil-i ğam-perveri:

1. **dil-i ğam-perveri:-i**

Tarih 63

Mısra: 16

Kelime Tipi: -
Derde düşkün gönül.

İltizâm-ı lutf iden der-‘uhde eyler mi gamı
Bir nazarla şâdkâm eyle dil-i gam-perveri

dil-i gam-peymâ:

1. dil-i gam-peymâ:

Rûbai 1
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Dert çeken gönül.

Meclisde hemân devr ide cām-ı şahbā
Dem-beste hūmār ile dil-i gam-peymā

dil-i mahmūr:

1. dil-i mahmūr:

Gazel 64
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Sarhoş, kendinden geçmiş gönül.

Ferâğ ider mi mey-i cāmdan dil-i mahmūr
Müdām mest-i şarâb-ı elest olup kalmış

2. dil-i mahmūra:-a

Gazel 47
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Sarhoş gönül.

Dil-i mahmūra neşve-yâb olan
Sâğar-ı hoş-güvâr-ı ma'nîdür

dil-i miḥnet-enîsüm:

1. dil-i miḥnet-enîsüm:-üm

Kaside 5
Mısra: 36
Kelime Tipi: -
Kara gün dostu gönül.

Bendegānuñ devr-i ‘adlūñde olupdur kām-yâb
Bu dil-i miḥnet-enîsüm kām-cüy olsa revā

dil-i miḥnet-fezāmuz:

1. dil-i miḥnet-fezāmuz:-muz

Tarih 71
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Dertli gönül.

İder bir zerre lutfuñ nice yüz biñ bendeyi ihyā
Dil-i miḥnet-fezāmuz kalmāsun ālām-ı
miḥnetle

dil-i miḥnetkeşe:

1. dil-i miḥnetkeşe:-e

Gazel 57
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Dert çeken gönül.

Nukl-i leb-i la'lūñle mey-i vuşlatuñ ister
Gayri dil-i miḥnetkeşe tedbîr olunmaz

2. dil-i miḥnetkeşe:-e

Matla 27
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Dert çeken gönül.

Bulmadum hayfā dil-i miḥnetkeşe feryād-res
Kimse gūş itmez figānum çıksa mānend-i
ceres

dil-i miḥnetkeş-i gam-pervere:

1. dil-i miḥnetkeş-i gam-pervere:-e

Tarih 39
Mısra: 21
Kelime Tipi: -
Derdi seven, sıkıntı çeken gönül.

Çäre-sāz ol bu dil-i miḥnetkeş-i gam-pervere
Geşt ider bu ‘ālemi haylî zamāndur serseri

dil-i miḥnet-zede:

1. dil-i miḥnet-zedemüz:-müz

Matla 46
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Sıkıntı çeken gönül.

Görmedi neydüğini cām-ı meserret-encām
Olmadı bu dil-i miḥnet-zedemüz nā'il-i kām

2. dil-i miḥnet-zedemüz:-müz

Rûbai 8
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Sıkıntı çeken gönül.

Ben rehrev-i vādî-i beyābān-ı gamam
Bilmez dil-i miḥnet-zedemüz kām-ı feraḥ

3. dil-i miḥnet-zedeye:-y, -e

Kaside 4

Mısra: 44
Kelime Tipi: -
Sıkıntı çeken gönül.

Benem ol rehrev-i vādī-i reh-i hayret kim
Dil-i miḥnet-zedeye lutfuñ ola rāhnümā

dil-i nābūdumuz:

1. **dil-i nābūdumuz:**-u, -muz
Gazel 59
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
(aşığıñ) yok olmuş gönlü.

Fikr ider yārūñ dehānını dil-i nābūdumuz
Yok yere oldu telef cism-i belā-fersūdumuz

dil-i nāçār:

1. **dil-i nāçār:**
Gazel 63
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Çaresiz gönül.

Şifā-sāz-ı leb-i la‘lūñ ümīd eyler dil-i nāçār
‘Aceb bīmārdur cānā talebkār-ı devā olmuş

dil-i nāçār u şeydāya:

1. **dil-i nāçār u şeydāya:**-y, -a
Kaside 10
Mısra: 32
Kelime Tipi: -
Delirmiş ve zavallı gönül.

Bir iki def‘adur ‘arz itdüm aḥvāl-i
serencāmum
Mūsā‘id olmadı baḥtım dil-i nāçār u şeydāya

dil-i nāçār:

1. **dil-i nāçāra:**-a
Rübai 11
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Çaresiz gönül.

Düşnāmi-i āzār ile güftār eyler
Telhī-i sitem bu dil-i nāçāra lezīz

2. **dil-i nāçārı:**-ı
Matla 58
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Çaresiz gönül.

Kellepūş eyle görünce o perī-ruḥsārı
İtdi kıpkırmızı dīvāne dil-i nāçārı

dil-i nākāmımız:

1. **dil-i nākāmımız:**-ı, -muz
Gazel 94
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Muradına erememiş gönül.

Mestüz şarāb-ı ‘aşk ile pür cāmımız bizüm
Huşyār olmadı dil-i nākāmımız bizüm

dil-i nāşād:

1. **dil-i nāşād:**
Gazel 62
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Mutsuz gönül.

Ġam-ı deşt-i firāka bu dil-i nāşād ayak başmış
Şanurlar Bī-sütūna ey perī Ferhād ayak başmış

dil-i nizār:

1. **dil-i nizār:**
Gazel 118
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Zayıf, güçsüz gönül.

Recā-yı vuşlatuñ itmez dil-i nizār cihānda
Neden ider bize cānān ğazab bilinmedi kaldı

2. **dil-i nizārumı:**-um, -ı
Gazel 90
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Zayıf gönül.

Dil-i nizārumı ḥasret-keş-i mey itmem ben
Müdām fikret-i la‘lūñle neşve-yāb iderüm

3. **dil-i nizārumı:**-um, -ı
Gazel 90
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Zayıf gönül.

Cihānda āteş-i ‘aşk ile sīḥ-i hicrānda
Dil-i nizārumı ben Feyziyā kebāb iderüm

dil-i pervānevi:

1. **dil-i pervāneyi:**-y, -i
Gazel 47

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Pervane gönül (pervanenin dönmesi ve kendinin ateşe atması yönüyle âşık bağlamında).

Dil-i pervaneyi iden sūzān

Şem'-i pertev-nişār-ı ma'nîdür

dil-i şad-çâkdandur:

1. **dil-i şad-çâkdandur:**-dan, -dur

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parçalanmış gönül.

Ben ol üftâde-i çâh-ı ğam-ı hicrân-ı dildâram
Bu derde mübtelâ olmak dil-i şad-çâkdandur
hep

dil-i üftâde:

1. **dil-i üftâde:**

Matla 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Düşkün, zavallı gönül.

Derd-i 'aşk ile hārâb oldu dil-i üftâde
Kalb-i vîrânımı âbâd ide Mi'mâr-zâde

dil-i 'uşşâk:

1. **dil-i 'uşşâk:**-a

Gazel 99

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Âşıkların gönlü.

Zehr-i ğam itmeye te'sîr dil-i 'uşşâka
Neşve-ver fikret-i la'l-i leb-i şîrînüñden

2. **dil-i 'uşşâk:**-ı

Tahmis 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Âşıkların gönlü.

Cân bağışlarmış meger kim mürdeye
keyfiyyetüñ
Câm-ı la'lüñle dil-i 'uşşâkı eyle feyz-yâb

dil-i 'uşşâk-ı zâra:

1. **dil-i 'uşşâk-ı zâra:**-a

Gazel 102

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnleyen âşıkların gönlü.

Dil-i 'uşşâk-ı zâra pür-fitendür pençe-i cānān
Vukūf emr-i muḥāl āyā nedendür pençe-i
cānān

dil-i vîrānemi:

1. **dil-i vîrānemi:**-m, -i

Gazel 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yıkık, harap gönül.

Qudümüñdür şeref-baḥş-ı dil-i nāşād hoş
geldüñ

Dil-i vîrānemi cānā idüp âbād hoş geldüñ

dil-i zâra:

1. **dil-i zâra:**-a

Gazel 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen gönül.

Oldı ḥayât-baḥş dil-i zâra nefḥası
Rāḥat-resân-ı derdkeşāndur nesīm-i şubḥ

2. **dil-i zâra:**-a

Gazel 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül (aşık bağlamında).

Pāymāl itmede 'uşşâkını cevri-i cānān
Feyziyâ kaşdı dil-i zâra degüldür de nedür

3. **dil-i zâra:**-a

Rûbai 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül.

Yārüñ sitem ü cevri dil-i zâra lezîz
Zehr-i ğamı 'uşşâk-ı dil-figāra lezîz

4. **dil-i zâra:**-a

Kaside 9

Mısra: 37

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül.

Ne bir meded-res olur kimse var dil-i zâra
Sezâ mı gūşe-i miḥnetde ben qalam nāşād

5. **dil-i zāra:-a****Tarih 14**Mısra: **16**

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül.

Sezâdur tâ-be-maḥşer kand-i medhûñle ola
pürgü
Olurdu midḥat-i pâkûñ dil-i zāra tarab-efzâ

6. **dil-i zārı:-ı****Gazel 47**Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen gönül.

Fikr-i mazmûn ile iden ḥayrân
Dil-i zārı gubâr-ı ma'nîdür

7. **dil-i zārı:-ı****Gazel 88**Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül (âşık bağlamında).

Ruḥ-ı dilber tefekkür eylerem Feyzî dil-i zārı
Cihânda nazra-düz-ı tâb-ı nûr-ı mihr ü mäh
etmem

8. **dil-i zārı:-ı****Rûbai 20**Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül (âşık bağlamında).

Derd ü ḡam-ı hecrden dili eyle ḥalâş
Eyle dil-i zārı dâḥil-i şoḥbet-i ḥâş

9. **dil-i zārı:-ı****Matla 41**Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül.

Ey perî 'aşk ile 'uşşâkuñı ḥayrân itdûñ
Fikr-i zülfüñle dil-i zārı perîşân itdûñ

dil-i zār-ülfet:1. **dil-i zār-ülfet:****Gazel 114**Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Ağlamayla dost olan gönül.

O deñlü tâb-ı miḥnet-ḥîz itdi çeşm-i ḥün-
pâşum
Dil-i zār-ülfet olmaz âşinâ bîḡâne kaydında

dil-i zārum:1. **dil-i zārum:-um****Gazel 22**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen gönül.

Dil-i zārum nola tûṭı gibi güyâ olsa
Fikret-i kand-i leb-i la'li ile kârı lezîz

2. **dil-i zārum:-um****Gazel 74**Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül.

Dil-i zārum ola tûṭı gibi güyâ Feyzî
Medḥ-i kand-ı leb-i cānân ile eş'âr laṭîf

3. **dil-i zārum:-um****Gazel 114**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül.

Cüdâ olmak ne mümkün kûy-ı dilberden dil-i
zārum
Şikeste-bâl murğ-ı lâmekândur lâne kaydında

4. **dil-i zārum:-um****Matla 7**Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül.

Cām-ı şahbâdan dil-i zārum degüldür neşve-
yâb
Yâd-ı la'lüñle mey-i gül-fâm olur nûş itsem âb

5. **dil-i zārum:-um****Rûbai 8**Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül.

Bilmez dil-i zārum mey-i gül-fâm-ı feraḥ
Gelmedi baña devr iderek cām-ı feraḥ

6. **dil-i zārum:-um****Rûbai 23**Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül.

Yârûñ siteminden dil-i zārum maḥzûz
Cevr itmede 'uşşâkına yârûm maḥzûz

7. **dil-i zāruma:-um, -a****Rübai 40**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül (âşık bağlamında).

Ya Rab baña lutf eyle mürüvvet eyle
Bîçâre dil-i zāruma şefkat eyle

8. **dil-i zāruma:-um, -a****Rübai 28**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül.

Efsûs dil-i zāruma ey meh-ṭal'at
Hâl-i dili sen şormaduñ ihmâl itdün

9. **dil-i zārımı:-um, -ı****Rübai 6**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gönül (âşık bağlamında).

Cevr ile dil-i zārımı pāmāl eyler
Efğānuma ol şūh-ı cihāndur bā'ış

10. **dil-i zāruñ:-uñ****Gazel 98**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen gönül.

Kārı fīgāndur dil-i zāruñ hezār-veş
Bā'ış bu nāleye gül-i ruhsāruñ olmasun

11. **dil-i zāruñ:-uñ****Gazel 66**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen gönül.

Ne var rahm eyleseñ 'uşşāka ey şūh-ı cefā-
pīşe
Dil-i zāruñ da kārı 'aşk ile āh u enīn olmuş

dilkeş:1. **dilkeş:****Tarih 9**

Mısra: 2

Cezbeden, hoş giden.

Ne güzel 'ayn-ı pāk-i rūh-efzā
Teşne dillere dā'imā dilkeş

2. **dilkeş:****Tarih 9**

Mısra: 4

Cezbeden, hoş giden.

Nüş idüp Feyziyā didüm tārīh
Mā'-i tesnīm-i cānfezā dilkeş

dil-nüvāz:1. **dil-nüvāz:****Lugaz 3**

Mısra: 3

Gönül okşayan.

Bir hevāyī ṭab'dur ol dil-nüvāz
Hemdemi olmazsa olmaz çāre-sāz

dilşād ol:-1. **dilşād olup:-up****Kaside 9**

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Mutlu olmak, gönlü hoş olmak.

Müsā'id olmadı bahtum benüm temāşādur
Gam u firāk ile maḥzūnlar olup dilşād

dilsitān:1. **dilsitān:****Gazel 21**

Mısra: 1

*Gönül alan, gönül çelen (sevgili
bağlamında).*

Ruḥuñdur lem'a-rīz ey dilsitān mānende-i
ḥurşīd

Serāy-i ḳalbe ol pertev-resān mānende-i ḥurşīd

dil-teşne:1. **dil-teşneler:-ler****Tarih 3**

Mısra: 5

Bağrı yanık, susamış gönül.

Nüş idüp dil-teşneler anuñ didi tārīhini
Āb-ı dilkeş bī-bedel 'ayn-ı ḥayāt-ı cānfezā

2. **dil-teşneye:-y, -e****Tarih 24**

Mısra: 2

*Gönlü susamış (susuzluktan içi yanmış
bağlamında).*

Tamām oldı bināsı çün bu ‘ayn-ı hālet-efzānuñ
Anuñ her kaçresi dil-teşneye bir özge ‘ālemdür

3. dil-teşneler:-ler

Tarih 27

Mısra: 5

Gönlü susamış (susuzluktan içi yanmış bağlamında).

Nüş iden dil-teşneler bulur hayāt-ı cāvidān
Dir gören ‘aynū’l-hayātuñ ‘aynıdır bu güyiyā

4. dil-teşneler:-ler

Tarih 32

Mısra: 7

Gönlü susamış (susuzluktan içi yanmış bağlamında).

Bu sebilden nüş iden dil-teşneler
Eylemez ‘aynū’l-hayāta iltifāt

5. dil-teşneler:-ler

Tarih 81

Mısra: 5

Gönlü susamış (susuzluktan içi yanmış bağlamında).

Nüş iden dil-teşneler bulur hayāt-ı cāvidān
Ābı Kevşerdür anuñ güyā ki ‘ayn-ı dil-güşā

6. dil-teşne:

Tarih 90

Mısra: 5

Gönlü susamış (susuzluktan içi yanmış bağlamında).

Geldi bir dil-teşne tārīhin didi Feyzī anuñ
Nüş idüñ bu ‘ayn-ı Zemzemden zihī āb-ı hayāt

7. dil-teşnelere:-ler, -e

Tarih 55

Mısra: 3

Gönlü susamış, içi susuzluktan yanmış kişiler.

Şuyı dil-teşnelere māye-i iksīr-i neşāt
Reşk ider kaçresine şübhe mi var Nıl ü Furāt

dil-teşnegān:

1. dil-teşnegān:

Tarih 36

Mısra: 4

Gönlü susamış, içi susuzluktan yanmış kişiler.

Rūh-ı Mevlānā içün bu āb-ı pāk-i dil-güşā
Oldı cārī şād olur nüş eyleyen dil-teşnegān

dil-teşneler:

1. dil-teşneler:

Tarih 4

Mısra: 6

Bağrı yanık, susamış gönlü.

Böyle bir āb-ı sebīli görmedi çeşm-i cihān
Eylemez dil-teşneler ‘aynu’l-hayāta iltifāt

dırahtān:

1. dırahtāna:-a

Kaside 4

Mısra: 32

Ağaçlar.

Perde-i hıfzı eger olsa keşīde bāga
Hiç dırahtāna gezend irmeye vakt-i sermā

2. dırahtān:

Kaside 8

Mısra: 16

Ağaçlar.

Nesīm-i himmeti olsa vezīde bāg-ı gülzāra
Dırahtān bār-ver üşküfte eylerdi gülistānı

dırāz:

1. dırāz:

Lugaz 5

Mısra: 1

Uzun.

Ol ne maşnū ‘oldı kim kıddi dırāz
Kim derāgüş itse itmez iştirāz

2. dırāz:

Lugaz 13

Mısra: 1

Uzun.

Ol nedür kim kāmēti gāyet dırāz
Kāddine nisbetle ammā ‘ömri az

dirhem-i bisyārdur:

1. dirhem-i bisyārdur:-dur

Kaside 1

Mısra: 58

Kelime Tipi: -

Çok sayıda para, çok sayıda gümüş sikke (yıldızlar bağlamında).

İki zerrîn keffedür mîzân-ı çerhe mihr ü meh
Dirhem-i bisyârdur ma'nide ahter rûz u şeb

dirîg:

1. **dirîg:**
Gazel 25
Mısra: 6
Yazık.

Raķtîb mâni'-i âmed-şüd-i hayâlûñ olur
Dirîg baña şehâ dâ'imâ gelür görinür

dirîg eyile-:

1. **dirîg eyiler:-r**
Gazel 104
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Esirgemek, kıyıp verememek.

Humâr-ı hecr ile pür-süz iken Feyzî o meh-
tal'at
Dirîg eyler şarâb-ı vaşlını ben derd-mendinden

dîvâne:

1. **dîvânedür:-dür**
Gazel 82
Mısra: 9
Deli, çılgın.

Hayâl-i turra-i dildâr ile dîvânedür Feyzî
Getürdüñ bûy-ı zülf-i dilberi ey bād hoş
geldüñ

2. **dîvâne:**
Tahmis 2
Mısra: 3
Deli, çılgın.

Fikret-i turre-i dildâr ile dîvâne idük
Bir zamân biz dağı hem-şoĥbet-i cânâne idük

3. **dîvâne:**
Tahmis 2
Mısra: 15
Deli, çılgın.

Nevbahâr-ı nigeĥ-i luţf ile dîvâne idük
Küçe-i ġamda dilâ 'aşķ ile bîmâr olduk

4. **dîvâne:**
Gazel 3
Mısra: 2
Deli, meczup. İl âşk.

'Âşıkâna ġamze-i cânâne olmaz âşinâ
Mest-i câm-ı nâz ile dîvâne olmaz âşinâ

dîvâne id-:

1. **dîvâne iden:-en**
Rûbai 12
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Deli etmek, çılgına çevirmek.

Meyl itme şaķın silsile-i zülfе seni
Dîvâne iden turre-i cânânufîdur

dîvâne-veş ol-:

1. **dîvâne-veş oldu:-dı**
Matla 28
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Delirmek, çıldırmak, aklını kaybetmek.

Fikret-i zülfüñle dil oldu şehâ dîvâne-veş
Şem'-i rûyuñla yanup yakılmada pervâne-veş

diyâr-ı Rûm'da:

1. **diyâr-ı Rûm'da:-da**
Gazel 64
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Anadolu.

Ruĥında hâl-i siyeh şanma şimdi bir Hindü
Diyâr-ı Rûm'da âteşperest olup kalmış

dolaş-:

1. **dolaşdı:-dı**
Gazel 54
Mısra: 3
Çözülmesi güç hale gelmek (sevgilinin saç kıvrımlarının birbirine dolanması, karışması bağlamında).

Dolaşdı çîn çîn-i zülfüñe murğ-ı dil-i zârum
Nice âzâd olur bend-i belâsı artar eksilmez

2. **dolaşma:-ma**
Gazel 85
Mısra: 3
Güç çözülür duruma gelmek (sevgilinin saçına dolaşmak bağlamında).

Zülfе dolaşma nâzır-ı ruĥsâr-ı dilber ol
Rehvâr-ı deşt-i şâm-ı ġarîbân olan göñül

dön-:

1. döner:-er

Tahmis 1

Mısra: 28

Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek (dünyanın var olması bağlamında).

Žiyā-ver nūr-ı nazmuñla olup şem‘-i hüner
Şubhī
Bulunca Feyzi-veş şā‘ir felek de çok döner
Şubhī

2. döndi:-di

Rübai 2

Mısra: 4

Dönüşmek, benzetmek.

Çeşmümde benüm her müje-i eşk-ālūd
Bir çeşme-i selsebīle döndi güyā

3. döndi:-di

Matla 53

Mısra: 2

Benzemek, andırmak, çağrıştırmak.

Sīne ey mehrū hedefdür nāvek-i müjgānına
‘Āşık-ı zāruñ vücūdı döndi Oğmeydānına

donanmā-vı humāyūn:

1. donanmā-yı humāyūn:

Tarih 71

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Padişahın, Osmanlı Devleti' nin donanması.

Donanmā-yı humāyūn emr olundı on gice on
gün
Dekākīn zeyn olundı serteser şevk ile hāletle

dört:

1. dört:

Lugaz 15

Mısra: 5

Dört, sayı sıfatı.

Dört nefer kimse hıdmete derkār
Her birinūñ beşer tevābi‘i var

du‘ā:

1. du‘ā:

Kaside 6

Mısra: 60

Allah'a yalvarma, dua.

Oldum cihānda dest-berāverde-i du‘ā
Süz-ı derūn ile çü du‘ā müstecāb olur

2. du‘ā:

Tarih 52

Mısra: 7

Dua, niyaz, dilek.

Du‘ā ile didi aḥbāb şād olup tārīḥ
Ḥadīcenūñ bu cihānda ḡudūmı ola sa‘īd

3. du‘ā:

Tarih 84

Mısra: 9

Dua, niyaz, dilek.

Ḥudūmın gūş idince bir du‘ā ile didüm tārīḥ
İlāhī ola devletle mu‘ammer geldi ‘Abdullāh

du‘ā eyle:-

1. du‘ā eyle:

Gazel 48

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dua etmek.

Ḥazret-i Şubhī Efendi kim kerem-güsterdür ol
Devleti efzūn ola eyle du‘ā nevrūzdur

du‘ā id:-

1. du‘ā idelüm:-elü, -m

Kaside 4

Mısra: 63

Kelime Tipi: -

Dua etmek, Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.

İdelüm şıdk u ḥulūş üzre du‘ā ey Feyzī
Olalum dergeh-i Bārīye hemān dest-güşā

du‘ālar eyle:-

1. du‘ālar eyleyüp:-y, -üp

Tarih 80

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dualar etmek.

Du‘ālar eyleyüp mevlidine Feyzī didüm tārīḥ
Ḥudūmūñ sa‘īd ide devletle İsmā‘īl Begūñ
Allāh

dü-‘ālem:

1. dü-‘ālemde:-de

Kaside 8

Mısra: 80

Her iki âlem (dünya ve ahiret).

Vücūd-ı pākini hıfz eylesün Mevlâ haṭâlardan
Dü-‘âlemde saña olsun Hudānuñ luṭfi erzānī

du‘āya başla:-

1. du‘āya başla:

Kaside 9

Mısra: 53

Kelime Tipi: -

Duaya başlamak; kasidenin dua bölümüne başlamak.

Du‘āya başla yeter hāk-i âsitânında
Saña da luṭf ider ol âşaf-ı kerem-mu‘tād

du‘ā-yı hayr id:-

1. du‘ā-yı hayr iderek:-erek

Tarih 60

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hayır duası etmek.

Du‘ā-yı hayr iderek Feyziyâ didüm târîḥ
Kudūmı sa‘d ola devletle Fatma Sultānuñ

dü-çeşmüm hîre-nāk ol:-

1. dü-çeşmüm hîre-nāk oldı:-dı

Gazel 88

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İki gözüñ kamaşması, iki gözüñ bulanık görmesi (güneşe bakıldığında gözüñ kamaşması ve yaşarması bağlamında).

Ne mümkün nazra-baḥş olmak dü-çeşmüm
hîre-nāk oldı
Anuñçün âfitāb-ı rüy-ı dildāra nigāh itmem

dūd:

1. dūdumuz:-u, -muz

Gazel 59

Mısra: 8

Duman. İl ah.

Külhan-ı miḥnetde oldum nār-ı ğamdan sūḥte
Ol kadar hākister itdi cismi yokdur dūdumuz

dūd-ı āh:

1. dūd-ı āh:

Tarih 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ah dumanı (çekilen ateşli ahlardan çıkan duman bağlamında).

Kaṅgı ‘āşık derd ile āh eyledi
Setr idüp ruḥsāresini dūd-ı āh

dūd-ı buḥūr-ı āh:

1. dūd-ı buḥūr-ı āh:

Gazel 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ah tütsüsünün dumanı.

Dūd-ı buḥūr-ı āh ile te’sîr olur mı hiç
Bu şebde ol perî baña teşhîr olur mı hiç

dü-fevvāre:

1. dü-fevvāre:

Gazel 32

Mısra: 8

İki fiskiye (göz bağlamında).

Hün-feşân merdümek-i dîde lebûñ zikri ile
Havz-ı çeşmümde dü-fevvāre degüldür de nedür

duhter:

1. duhter:

Kaside 1

Mısra: 32

Kız, kız çocuğu.

Mihr ü meh şanma bu kaşır-ı āsumānda
rūnümā
‘Arz-ı ḥüsn eyler iki pākîze duhter rüz u şeb

2. duhter:

Tarih 70

Mısra: 2

Kız, kız çocuğu.

Cenāb-ı Ḥazret-i ‘Oşmān Efendi şulb-i
pākinden
Nümāyān oldı bir duhter anuñ ‘izz ü sa‘adetle

duhter-i pāk:

1. duhter-i pāk:

Tarih 79

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Günahsız kız çocuğu.

Viridi Vehhâb-ı Ezel gül gibi bir duhter-i pâk
‘İffet ü ‘işmet ile ola cihân içre ferîd

düken:

1. **dükenmez:-mez**

Kaside 3

Mısra: 56

Tükenmek, bitmek, sona ermek.

Midhat-i zâtı murâd üzre edâ mümkün mi
Nüş kılmakla dükenmez yine baħr-ı ‘ummân

2. **dükenmez:-mez**

Kaside 8

Mısra: 71

Tükenmek, bitmek, sona ermek.

Dükenmez her ne deñlü bezl iderse fikr-i
endîşem
Derûn-ı hâtırım gencîne-i esrâr-ı rûhânî

düldül-i tab‘uma:

1. **düldül-i tab‘uma:-um, -a**

Kaside 2

Mısra: 45

Kelime Tipi: -

Şairlik atı.

Düldül-i tab‘uma süvâr olmuş
Güyyâ Zü’l-feķârdur ķalemüm

dü-mir’ât:

1. **dü-mir’ât:**

Kaside 1

Mısra: 39

İki ayna.

Mihr ü meh şanma dü-mir’ât ‘arz idüp çerħ-i
felek
Olmaķ ister nûr-ı rûy-ı pâke mazħar rûz u şeb

dünyâ:

1. **dünyâda:-da**

Gazel 3

Mısra: 6

Dünya, âlem, cihan.

Dâħil itme zâhidi bu meclis-i ‘irfândur
Sâķiyâ dünyâda hiç bîgâne olmaz âşinâ

2. **dünyâda:-da**

Gazel 120

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihan.

Gehî süz-ı elem geh tâb-ı ğam âzâde-ser var
mı
Cihânunñ kaydı çok dünyâda merd-i bî-keder
var mı

3. **dünyâ:**

Kaside 3

Mısra: 36

Dünya, âlem, cihan.

Ķadem-i pâki ziyâ-baħş-ı cihân olmuşdur
Buldı dünyâ şeref-i zâtı ile revnaķ u şân

4. **dünyâya:-y, -a**

Kaside 10

Mısra: 6

Dünya, âlem, cihan.

‘Aceb mi lâle sünbül dâĝ-ı zaħmın âşikâr itse
Benefşe ķâmet-i ħam-geşte ‘arz eylerdi
dünyâya

5. **dünyânuñ:-nuñ**

Lugaz 8

Mısra: 4

Dünya, âlem, cihan.

Dü-zebândur dehânı birdür anuñ
Lâzımından durur bu dünyânuñ

6. **dünyâda:-da**

Rûbai 5

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihan.

Yok ‘âlem-i fânide karar ile şebât
Der-pey idi dünyâda ħayât ile memât

7. **dünyâdan:-dan**

Tarih 11

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihan.

Şeb-i târîk-i miħnet ref‘ olundu şimdi
dünyâdan
Tulû‘ itdi fûrûĝ-endâz olup bir mihr-i nûrânî

8. **dünyâyâ:-y, -a**

Tarih 44

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihan.

Kerîmü’t-tab‘ Fethullâh Efendi mefħarü’s-
sâdât
Vücüd-ı bî-nażîri oldu dünyâyâ şeref-baħşâ

9. **dünyâyı:-y, -ı**

Tarih 51

Mısra: 5
Dünya, âlem, cihan.

Münevver eyledi dünyâyı nûr-ı pertev-efzâdur
Yine ehl-i dilûn necm-i ümîdi burc-ı rif'âtde

10. **dünyâda:-da**

Tarih 62

Mısra: 8

Dünya, âlem, cihan.

Anuñ gûş eyleyince mevlidin Feyzî didüm
târîh
Muhammed 'izz ü devletle mu'ammer ola
dünyâda

11. **dünyâda:-da**

Tarih 72

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihan.

Cenâb-ı Hâzret-i Hâcî Hüseyin Efendi dünyâda
Anuñ iqbâl u bahtı görmeye 'âlemde idbârı

12. **dünyâda:-da**

Tarih 73

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihan.

Hâcî Hüseyin Efendi dünyâda
'İzz ü devlet ile mu'ammer ola

13. **dünyâda:-da**

Tarih 13

Mısra: 12

Dünya, dünya hayatı.

Ma'rifet-düşmen olup çerh cefâ-âverdür
Mâtem eksük mi ider ehl-i dile dünyâda

14. **dünyâyı:-y, -ı**

Tarih 76

Mısra: 4

Âlem, cihan, fani dünya.

İrci'î emrini gûş itdükde ol merd-i güzîn
Terk idüp dünyâyı kıldı emr-i Hâkka inkiyâd

15. **dünyâda:-da**

Tarih 89

Mısra: 6

Âlem, cihan, fani dünya.

Habbezâ pâk-eşer-i 'avn-i Cenâb-ı Mevlâ
Kıldı dünyâda nice böylece hayr u hasenât

dünyâdan git:-

1. **dünyâdan gitdi:-di**

Tarih 83

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyadan göçmek, vefat etmek.

'Aceb dervîş-i dil-rîş idi Fennî gitdi dünyâdan
Mekânın dâr-ı firdevs ide anuñ Hâzret-i Mevlâ

dünyâya gel:-

1. **dünyâyâ geldi:-di**

Tarih 70

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Doğmak, dünyaya gelmek.

Kudüm-ı es'adın gûş eyleyüp Feyzî didüm
târîh

Emîne geldi dünyâyâ mu'ammer ola devletle

dünyâyâ misli gelme:-

1. **dünyâyâ misli gelmedi:-di**

Kaside 10

Mısra: 40

Kelime Tipi: Deyim

Dünyaya bir benzeri gelmemek, eşsiz.

Aña nisbet gedānuñ bārgiri fil-hey'etdür
Kemāl-i za'f ile misli bunuñ gelmedi dünyâyâ

dünyâyı tut:-

1. **dünyâyı tutar:-ar**

Gazel 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Âlemi çepe çevre sarmak.

Geldükçe hemân nâz ile refâra o kâmet
Dünyâyı tutar fitne-i gavgâ-yı kıyâmet

dür:-

1. **dür:-**

Tarih 62

Mısra: 2

İnci. İl çocuk, bebek.

Yine cûş u hurûşa geldi baħr-ı lutf-ı Yezdānī
Nümāyān kıldı bir pâkize dür şulb-ı Hâbeş-
zâde

dür id:-

1. **dür ider:-er****Gazel 83**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Uzak tutmak, uzaklaştırmak.

Meclisinden dür ider ağyârı cânân görmedük
Hârsız bu gülsitânda verd-i hândân görmedük

dür it:-1. **dür itmege:-me, -g, -e****Gazel 116**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Uzaklaştırmak, ayrı düşürmek.

Nice kılsun nigâh-ı merhamet ol mihr-i meh-
tal'at
Bizi dür itmege dâ'im 'adûlar ittifâk üzre

dür ol:-1. **dür ola:-a****Gazel 106**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Uzak kalmak, uzaklaşmak.

Nice dür ola yanından o şâhuñ sāye-veş
göñlüm
Ümîd-i vaşl ider dil dâmen-i dildâra düşdükçe

2. **dür oldu:-dı****Tahmis 3**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Zâ'il olmaz dîdeden cânâ hayâl-i vuşlatuñ
Dür 'uşşâkuñ 'adû oldu sezâ-yı şohbetuñ

3. **dür olmam:-ma, -m****Rûbai 31**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrı kalmak, uzak düşmek.

Eylerse şikeste ayağum pîr-i muğân
Bir vech ile ben meykededenden dür olmam

4. **dür olmasa:-ma, -sa****Gazel 124**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrı kalmak, uzak olmak, ayrı düşmek.

Nola dür olmasa mânend-i halka bâb-ı
luţfuñdan
Ser-i küyî o şûhuñ 'âşıkâ cāy-ı nişest oldu

5. **dür olmasa:-ma, -sa****Gazel 7**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Nola mânend-i sübhâ zâhidâ dür olmasa elden
Bulupdur dest-i mey-nüşânda hürmet sāğar-ı
şahbâ

6. **dür olmasun:-ma, -sun****Tarih 14**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrı kalmak, uzak düşmek.

Vezâret mesnedinden dâ'imâ dür olmasun zâtı
Cihâna pertev-efken nûr-ı 'adli âfitâb-âsâ

7. **dür olsa:-sa****Gazel 58**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Uzaklaşmak, uzak durmak, mesafe
koymak.*

Şâyeste dür olsa şudâ'-ı humâr-ı gam
Büy-ı meşâm-ı bâde ile pür demâğımız

8. **dür olunca:-unca****Kaside 1**

Mısra: 81

Kelime Tipi: -

Ayrı kalmak, uzak düşmek.

Âsumândan dür olunca mihr ü meh ol şâha sen
Rûhına eyle şalâtı tâ-be-mağşer rûz u şeb

9. **dür olur:-ur****Gazel 126**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Zulmet-i gam devr-i evvelde göñülde dür
olur
Güiyâ mihr-i dırağşândur semâ'-ı Mevlevî

10. **dür olur:-ur****Matla 42**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(yanından) ayrılmak, uzaklaşmak.

Yanından dūr olur mı ‘āşık ol mihr-i cihān-
sūzuñ
Alur etrāfını pervāneler şem‘-i dil-efrūzuñ

11. **dūr olurdu:-ur, -dı**

Gazel 42

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Uzaklaşmak, uzak durmak.

Humār-ı derd-i elem dūr olurdu ger olsa
Şarāb-ı şevk ile pūr cām-ı ārzū-yı Hışār

dūr ü gevher:

1. **dūr ü gevher:**

Gazel 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İnci ve mücevher.

Ma‘ānī baħrına ğavvāş olan şimdi benem
Feyzī
İdersem cüst ü cū ṭab‘um dūr ü gevher ider
peydā

dūr ü güherle:

1. **dūr ü güherle:-le**

Tarih 60

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İnci ve mücevher.

Dūr ü güherle pūr eylerdi dāmen-i çerhi
Kef-i mürüvveti ğavvāşı baħr-ı ihsānuñ

dürd-i mey:

1. **dürd-i mey:**

Gazel 103

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Şarap tortusu (kırmızı şaraba benzetilen
kanlı gözyaşının gözleri kapatan tortusu
bağlamında).*

Açılmaz çeşmimiz kuhl olmayınca dūr-d-i
mey sākī

Olur cām-ı şafā-baħşāyı görsek dīdemüz rüşen

dūr-nisār-ı feyz ol:-

1. **dūr-nisār-ı feyz olsa:-sa**

Kaside 7

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Bolca inci saçmak.

Seḫāb-ı mekrümeti dūr-nisār-ı feyz olsa
Kef-i kerîmi güher-rîz-i ebr-i nîsānī

dūr-nisār ol:-

1. **dūr-nisār olmuş:-muş**

Gazel 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İnci gibi dağılıp saçılmak.

Ḥayāl-i fikr-i dendānuñla Feyzī dūr-nisār
olmuş
Bu dürr-i şî‘r-i pāküm genc-i ṭab‘-ı pākdandur
hep

dürr ü gevher-nisārdur:

1. **dürr ü gevher-nisārdur:-dur**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*İnci saçan (şairin; seçkin, kıymetli şiir
yazan kalemi bağlamında).*

Şā‘ir-i sihr-kārdur kalemüm

Dürr ü gevher-nisārdur kalemüm

dürr ü güher:

1. **dürr ü güher:**

Tarih 60

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İnci ve mücevher. İl çocuk, evlat.

Cihāna bir niçe dürr ü güher ide ĩsār
Güher-nisār olur kânı Āl-i ‘Osmānuñ

Dürrī:

1. **Dürrī:**

Tarih 7

Mısra: 6

Müderriş Dürrī Efendi. İl inci.

Āh gitdükde didüm fevtine Feyzī tārīḥ
Gitdi Dürrī şadef-i ‘ālem içinden eyvāh

dürr-i girān-māye:

1. **dürr-i girān-māye:**

Kaside 3

Mısra: 33

Kelime Tipi: -

*Kıymetli, değerli inci (Hz. Muhammed
(s.a.v.)).*

Baħr-ı rahmetde olan dürr-i girān-māye idi
Zāt-ı pākine şadef olsa revā bāğ-ı cinān

dürr-i güher:

1. dürr-i güher:

Kaside 6

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

İnci.

Bezl eylemekde dürr-i güher 'ālem içre kim
Ger görse keff-i cūdını deryā serāb olur

2. dürr-i güher:

Kaside 8

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

İnci.

O deñlü bezl ider dürr-i güher bu bezm-i
'ālemde
Serāb eylerdi keff-i cūdı anuñ baħr ile kānı

dürr-i ma' nī-nisārdur:

1. dürr-i ma' nī-nisārdur:-dur

Kaside 2

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Anlam saçan inci (şairin kalemi bağlamında).

Ya' nī mīzāb-ı ma' nidür kilcüm
Dürr-i ma' nī-nisārdur qalemüm

dürr-i nāb:

1. dürr-i nāb:

Kaside 6

Mısra: 58

Kelime Tipi: -

Parlak, beyaz, saf inci. İl şairin sözleri.

Zīnet olunsa gūş-ı kabūle revā idi
Her bir sözüm cihānda benüm dürr-i nāb olur

dürr-i şī' r-i pāküm:

1. dürr-i şī' r-i pāküm:-üm

Gazel 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Saf şiirin incileri (şairin şiirinin dilinin sade olması bağlamında).

Hayāl-i fikr-i dendānuñla Feyzī dūr-nişār
olmuş

Bu dürr-i şī' r-i pāküm genc-i tab' -ı pākdandur
hep

dürr-i yektādur:

1. dürr-i yektādur:-dur

Tarih 77

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eşi bulunmaz inci.

Temevvüc itmek ile baħr-ı luṭfı kapudān oldu
Vücūd-ı bī-naẓrī gūyiyā bir dürr-i yektādur

durur:

1. durur:

Lugaz 18

Mısra: 1

"-dır" bildirme eki.

Ol ne gülşen durur şükūfesi çok
Kārger olmadı iki eli yok

2. durur:

Rübai 32

Mısra: 2

"-dır" bildirme eki.

'İşyān ile şad hayf tebehdür hālüm
Ma'lūm durur cenābuña aḥvālüm

düş-:

1. düşdükçe:-dükçe

Gazel 110

Mısra: 8

Düşmek.

Nola tāb-ı gamuñ sūzān iderse cism-i 'uşşākı
Olur şem' -i ruḥuñdan sūhte pervāne düşdükçe

2. düşmez:-mez

Gazel 56

Mısra: 1

(payına) düşmek.

O goncadan bize bir būy-ı āşinā düşmez
Zebān-ı bülbul-i dilden yine nevā düşmez

3. düşmez:-mez

Gazel 56

Mısra: 6

Uygun düşmek.

Şifā-yı şerbet-i la'l-i lebin ümīd itmez
Marīz-i 'aşka talebkāri-i devā düşmez

4. düşmez:-mez

Gazel 56

Mısra: 10

Uygun düşmek.

Bu midhat-i leb ü ruhsâr-ı yârdur Feyzî
Bu güne şî'r-i şafâ-bahş-ı hoş-edâ düşmez

5. düşdükçe:-dükçe

Gazel 106

Mısra: 1

Düşmek (istenilmeyen bir durumda düşmek bağlamında).

Göñül 'arz eyle hâl-i pür-melâlün yâra
düşdükçe
Ne var ey şüh rahm it 'âşık-ı nâçâra düşdükçe

6. düşdükçe:-dükçe

Gazel 106

Mısra: 2

Düşmek (çaresizliğe düşmek bağlamında).

Göñül 'arz eyle hâl-i pür-melâlün yâra
düşdükçe
Ne var ey şüh rahm it 'âşık-ı nâçâra düşdükçe

7. düşdükçe:-dükçe

Gazel 106

Mısra: 6

Düşmek (sarhoş aşığın ayakta duramayıp yere düşmesi bağlamında).

Mey-i fûrkatle mest olmuş gezer râhuñda
üftâdeñ
Nigâh-endâz-ı lutf ol 'âşık-ı mey-hâra
düşdükçe

8. düşdükçe:-dükçe

Gazel 106

Mısra: 10

(hastalığa) düşmek.

İderdi mürde-i 'aşkı Mesîh-âsâ o meh ihyâ
Ne var merhem-zen olsañ Feyzi-i bîmâra
düşdükçe

9. düşdükçe:-dük, -çe

Gazel 110

Mısra: 4

(yansıma, aks) düşmek.

Habâb-ı mey degül hoy-gerde eyler câmı ey
sâkî
Furûğ-ı 'aks-i rüyuñ sāğar-ı rahşâna düşdükçe

10. düşdükçe:-dük, -çe

Gazel 110

Mısra: 6

Düşmek (gözyaşının damlaması bağlamında).

Hayâl-i la'l-i nâbuñla olur her tamlası yâkût
Sirişk-i dide-i ter güşe-i dāmāna düşdükçe

11. düşdi:-di

Tarih 17

Mısra: 3

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Düşdi bu itmāmına Feyzî didüm târîhini
Bu güzel hammâm rüşen cây-gâh-ı dil-güşâ

12. düşdi:-di

Tarih 92

Mısra: 5

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Düşdi bir âh ile fevtine didüm târîhini
Rûh-ı İbrâhîme firdevs ola yâ Rab cây-gâh

13. düşdükçe:-dük, -çe

Gazel 106

Mısra: 4

(sevgilinin) eteğine düşmek, eteğini öpmek.

Nice dūr ola yanından o şāhuñ sâye-veş
göñlüm
Ümîd-i vaşl ider dil dāmen-i dildāra düşdükçe

14. düşüp:-üp

Tarih 20

Mısra: 11

Seçmek, yol ve yöntem izlemek.

Didüm fevtine Feyzî de düşüp bu güne târîhin
Ola Mūsā Efendîñüñ maķāmı Cennet-i a'lā

15. düşmüş:-müş

Matla 29

Mısra: 1

(gönlü) düşmek, âşık olmak, sevdalanmak.

Meyli bu dilüñ şem'-i ruh-ı dilbere düşmüş
Pervâne gibi şevk ile âteşlere düşmüş

16. düşdi:-di

Kaside 8

Mısra: 52

Düşmek (yaprağın dökülmesi).

Görenler sāgar-ı mey içre ‘aks-i rüy-ı cānānı
Şanurlar cūybāra düşdi berg-i verd-i ḥandānı

düş ol-:

1. **düş olmayıcağ:** -ma, -y, -ıcağ

Rübai 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Karşılaşmak, rast gelmek, yönelmek,
uğramak, müptela olmak.*

Düş olmayıcağ ‘aşka anı fehm idemez
Derd ü gam ile başka bir ülfet vardur

düşmen-i bedhāh:

1. **düşmen-i bedhāh:**

Tarih 84

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kötü niyetli düşman.

Vücūdın hıfzı ide Ḥaḳ mehd-i ‘izzetde
selāmetle
Zelīl ü ḥor ola yā Rab cihānda düşmen-i
bedhāh

düşnāmi-i āzār:

1. **düşnāmi-i āzār:**

Rübai 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İncitici hakaret, kırıcı söz.

Düşnāmi-i āzār ile güftār eyler
Telhī-i sitem bu dil-i nāçāra lezīz

dü-tāh it-:

1. **dü-tāh itmege:** -meg, -e

Gazel 60

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bükmek, iki büklüm hale getirmek.

Menzil-res-i maḳşūd olamaz nāvek-i ümmīd
Mānend-i kemān ḳaddi dü-tāh itmege degmez

dūzah:

1. **dūzah:** -a

Rübai 32

Mısra: 3

Cehennem.

‘Afv it günehüm dūzaḥa yaḳma yā Rab
Pür-sūḥte eyle defter-i a ‘mālüm

dü-zebān:

1. **dü-zebāndur:** -dur

Lugaz 8

Mısra: 3

Çift, iki dilli.

Dü-zebāndur dehānı birdür anuñ
Lāzımından durur bu dünyānuñ

E

ebed:

1. **ebed:**

Tarih 33

Mısra: 8

Sonsuza kadar, daima.

Dāldur orta şofā ḥayru’l-umūri evsaṭuh
Kendi luṭfından ebed maḥfūz ide Bārī Ḥudā

ebkem-i ḡam:

1. **ebkem-i ḡam:**

Gazel 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Dert dilsizi (âşığıın derdinden ağzını
bıçak açmaması bağlamında).*

Sezā destünde sāgar olsa mir’āt-ı şafā sāḳī
Olurdu ebkem-i ḡam görse anı tūṭi-i gūyā

ebnā-yı zamāne:

1. **ebnā-yı zamāne:**

Gazel 116

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zamanın (devrin) insanları, çocukları.

Olur çāh-ı ḡama üftāde bir gün Yūsuf-ı ümmīd
Ḳalur ise ger ebnā-yı zamāne bu nifāḳ üzre

ebr:

1. **ebr:**

Gazel 122

Mısra: 9

*Bulut (yağmur yağdırması bakımından
ağlamak bağlamında).*

Feyzî sezâdur ebr gibi girye eylese
Pûşîde kıldı ol mehi haţtı kelef gibi

2. ebr:

Tarih 35

Mısra: 2

Bulut.

Haţ-berâverde olup ruhsâr-ı yâr
Oldı mestür ebr ile ol reşk-i mâh

ebr-i fikrümle:

1. ebr-i fikrümle:-üm, -le

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Düşünce bulutu.

Ebr-i fikrümle oldı perverde
Şecer-i mîve-dârdur kalemüm

ebr-i gevher-nisârdur:

1. ebr-i gevher-nisârdur:-dur

Kaside 2

Mısra: 58

Kelime Tipi: -

İnci saçan bulut (şairin kalemi bağlamında).

Yem-i ma'nâda perveriş buldı
Ebr-i gevher-nisârdur kalemüm

ebr-i nîsânî ol-:

1. ebr-i nîsânî olup:-up

Kaside 8

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Nisan bulutu, nisan yağmuru olmak.

Riyâz-ı dehr ezhâr ile oldı serbeser tezyîn
Olup neşküfte güller girye kıldı ebr-i nîsânî

ebr-i siyâh:

1. ebr-i siyâh:

Gazel 70

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kara bulut. İl sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Feyzî şikâyet eylemede mihr-i rüyûña
Ebr-i siyâh gibi olup perdedâr haţ

2. ebr-i siyâh:

Tarih 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kara bulut. İl yüzdeki ayva tüyleri, sakal.

Oldı bu vech ile târîhi anuñ
Mâhi mestür eyledi ebr-i siyâh

ebr-i zülfünden:

1. ebr-i zülfünden:-üñ, -den

Matla 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saç bulutu (sevgilinin yüzüne düşen siyah saçları bağlamında).

Ruñuñ ey mâh gerçi ebr-i zülfünden bedîd
olmaz

Yine 'uşşâk seyr-i 'ârızuñdan nâümîd olmaz

ebrü:

1. ebrüña:-ñ, -a

Gazel 36

Mısra: 4

Kaş.

Çîn-i pîşânuñ gâzab-nâk olsa olur mevc-hîz
Mâhi-i âb-ı hayât ebrüña dilber teşnedür

2. ebrü:

Rûbai 35

Mısra: 2

Kaş.

Yakdı beni nâr-ı 'aşk ile bir mehrü
Âşifte idüp 'âşıkı çeşm ü ebrü

ecel:

1. ecelden:-den

Tarih 92

Mısra: 3

Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.

Qurtuluş yokdur ecelden bî-bekâdur bu cihân
'Azm ider 'uqbâya elbette gedâ vü pâdişâh

ecr:

1. ecrini:-i, -n, -i

Tarih 5

Mısra: 14

Sevap, mükâfat, manevi karşılık.

Bānisine Hāk vire 'ömr-i tavīl
Ecrini ihsān ider Bārī Hūdā

2. **ecrini:-i, -n, -i**

Tarih 27

Mısra: 4

Sevap, mükâfat, manevi karşılık.

Bî-bedel bu çeşme-i pākizeyi kıldı eṣer
Ecrini ihsān ide anuñ Cenāb-ı Kibriyā

3. **ecrini:-i, -n, -i**

Tarih 49

Mısra: 1

Sevap, mükâfat, manevi karşılık.

Hāk ecrini ihsān ide bu ḥayr-ı cemīlūñ
Sīrāb-ı şafā eyledi hep şeyḥ ile şābı

ecr-i cezīl:

1. **ecr-i cezīl:**

Tarih 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Çokça, bol bol sevap.

Şāhibü'l-ḥayra Hūdā ihsān ider ecr-i cezīl
Fīsebilillāh yapup bu 'aynı bir nīgū şıfat

ecrin bul-:

1. **ecrin bula:**

Tarih 68

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Sevap kazansın, sevap bulsun.

Bula ecrin kıldı bu 'aynı binā
Fīsebilillāh bir pākīze zāt

ecrin vir-:

1. **ecrin vire:-e**

Tarih 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mükâfatlandırmak, sevap yazmak (Allah tarafından ödüllendirilmek bağlamında).

Ḥabbezā mā'u'l-ḥayāt oldı maḥallinde revān
Şāhibü'l-ḥayra vire ecrin cenāb-ı kibriyā

2. **ecrin vire:-e**

Tarih 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mükâfatlandırmak, sevap yazmak (Allah tarafından ödüllendirilmek bağlamında).

Mevlevīḥāneyi iḥyā kıldı bu mā'-i laṭīf
Şāhibü'l-ḥayra vire ecrin Hūdā-yı Müste'an

3. **ecrini vire:-e**

Tarih 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevap vermek, sevap yazmak.

Şāhibü'l-ḥayra vire ecrini Feyyāz-ı Ezel
Ḥabbezā kıldı maḥallinde bu ābı icra

4. **ecrini virür:-ür**

Tarih 59

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevap vermek, sevap yazmak.

Ḥabbezā 'ayn-ı ḥayāt-efzā güzel cāy-ı laṭīf
Āḥiretde virür ecrini Hūdā-yı Lemyezel

edā:

1. **edā:**

Kaside 3

Mısra: 55

Anlatmak, dile getirmek.

Midḥat-i zātı murād üzre edā mümkün mi
Nūş kılmakla dükenmez yine baḥr-ı 'ummān

edā ol-:

1. **edā olmaz:-maz**

Kaside 6

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Bir işin yerine gelmesi, gerçekleşmesi.

Olmaz murādum üzre edā vaşf-ı pākini
İtsem nüvişte medḥi nice faşl u bāb olur

edā-i metn-i vaşfuñ:

1. **edā-i metn-i vaşfuñ:-u, -ñ-uñ**

Tarih 44

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Niteliklerinin metnini ifade etme.

Edā-i metn-i vaşfuñ muḥtaşar şerḥ eylemek
olmaz
Nice levḥ-i ḥayāle ḥāme medḥūñ eyleye imlā

edeb:

1. edeb:**Gazel 118**

Mısra: 8

Terbiye, haya duygusu, utanma.

Derāguş itmege meyl itdi ol perī-veşi ağıār
Miyān-ı meclis-i meyde edeb bilinmedi qaldı

edib:**1. edib:****Kaside 4**

Mısra: 36

Edebi yazılar yazan kimse.

Hırka-i hayreti berdüş ide mānend-i keşef
Dā'imā meclis-i fazlında edib ü dānā

ednā:**1. ednā:****Kaside 1**

Mısra: 49

Aşağı, adi, değersiz. İl küçücük.

Mıhr ile meh hāk-i pâyında bir ednā bendedür
Enbiyā şaffına zātı oldı server rûz u şeb

2. ednāya:-y, -a**Kaside 10**

Mısra: 14

En aşağı.

Ne āşaf 'aql-ı evvel rüşd-i kāmīl merd-i deryā-
dil
Olur mebzûl hān-ı lutfı hep a'lā vü ednāya

efendi:**1. efendimi:-m, -i****Tarih 51**

Mısra: 10

Bey, efendi (bir makamın başı).

Qudüm-ı sa'dını güş eyleyüp Feyzî didüm
tārīh
Mü'ebbed eyleye Hāk beg efendimi riyāsetde

efendü:**1. efendüm:-m****Tarih 39**

Mısra: 28

Efendi, bey.

Harf-i menkûṭ ile Feyzî eyledüm tārīhini
Oldı rif'atle bi-hāmdillāh efendüm defterī

efgān:**1. efgānı:-ı****Kaside 8**

Mısra: 20

Feryat, inleyiş.

Cihānda nāle eyler kimse yokdur devr-i
luṭfuñda
İden bülbüldür ancak verd için bñhüde efgānı

2. efgānum:-um**Gazel 125**

Mısra: 3

Feryat, haykırış.

Terahhüm eylemez peyveste oldı çerḥe
efgānum
Hemān peygüle-i hicrānda nāçār olduğum
qaldı

3. efgānuma:-um, -a**Rübai 6**

Mısra: 4

Acı ile bağıırıp çağırma, inleme, feryat.

Cevr ile dil-i zārımı pāmāl eyler
Efgānuma ol şūḥ-ı cihāndur bā'is

efgān id:-**1. efgān ide:-e****Tarih 75**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sıkıntı çekmek, ağlayıp inlemek.

Zamān-ı devletinde kimse yok feryād u āh
eyler
Gülistānda meger bülbül ide güller için efgān

2. efgān ider:-er**Gazel 31**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Rüy-ı dilber 'ālemi pervāne-veş sūzān ider
Bülbül-i dil verd-i rüyūñ yād idüp efgān ider

3. efgān ider:-er**Gazel 101**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Verd-i cemāl-i yār için efgān ider müdām
‘Āşık-lar-ıñ bül-bül-i nālān şanur gören

4. efgān ider:-er

Lugaz 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Feryat etmek, haykırmak.

Kim tokunsa cismine efgān ider
Ac u tok bu ‘ālemi seyrān ider

efgān ol-:

1. efgān olan:

Gazel 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen (gönül).

Āzāde mi esīr-i cüvānān olan gönül
Şadān olur mı pīşesi efgān olan gönül

efkār:

1. efkārı:-ı

Gazel 22

Mısra: 8

Sıkıntı, üzüntü.

Vaşluñ ümmīd iderek la‘l-i lebin ister dil
‘Āşık-ı derdkeşüñ olmada efkārı lezīz

2. efkāruma:-um, -a

Rübai 6

Mısra: 2

Sıkıntı, üzüntü.

Derd-i dilüme ‘aşk-ı bütāndur bā‘is
Efkāruma ol āfet-i cāndur bā‘is

efkār-ı dehānı:

1. efkār-ı dehānı:-ı

Rübai 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) ağzının düşünceleri.

Efkār-ı dehānı dili ma‘düm itdi
Şāyeste-i vaşl itmedi maḥrūm itdi

efkār-ı femiyle:

1. efkār-ı femiyle:-i, -y, -le

Matla 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) ağzının düşüncesi.

Oldı efkār-ı femiyle ‘āşık-ı maḥz-ı ḥayāl
Şordum aña yok yere oldum didi āşüfte-ḥāl

efkār-ı miyānuñla:

1. efkār-ı miyānuñla:-uñ, -la

Rübai 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) belinin düşüncesi.

Yok yere za‘īf oldı vüçūdum cānā
Efkār-ı miyānuñla gönül maḥz-ı ḥayāl

efkār-ı nazra-sāzi-i mihr-i cemāl:

1. efkār-ı nazra-sāzi-i mihr-i cemāl:

Gazel 108

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzel yüzlü güneşin bakışının düşünceleri.

Bıdār olurdu şubḥa degin çeşm-i ārzū
Efkār-ı nazra-sāzi-i mihr-i cemāl ile

efkār-ı tār:

1. efkār-ı tār:

Kaside 6

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

Çözgü düşüncesi.

Dil-ḥāhum üzre vaşfuñı taḥrīre yok mecāl
Efkār-ı tār u pūd-ı elem ber-nikāb olur

efkār-ı vaşl-ı yār:

1. efkār-ı vaşl-ı yār:

Kaside 6

Mısra: 55

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşmanın düşüncesi.

Efkār-ı vaşl-ı yār ile güş eyle Feyziyā
Hicrān deminde nāle-i āhum rebāb olur

eflāke çık-:

1. eflāke çık-ı:-dı

Gazel 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Göge çıkmak, yükselmek.

Fikr-i lebiyle ol meh-i hürşid-ı tal'atun
Eflâke çıktı nâle-i mestâne rûz u şeb

efsân eyle:-

1. efsân eyledi:-di

Gazel 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saçmak.

Gülzâra nefha eyledi efsân nesim-i şubh
Gülşende kıldı gonceyi handân nesim-i şubh

efsâne:

1. efsâne:

Gazel 114

Mısra: 12

Asılsız söz, boş söylenti.

Ğaraż süz-ı derün izhâridur eş'ârdan Feyzî
Cihânda olmadum bîhûde-gü efsâne kaydında

efser:

1. efsar:

Kaside 1

Mısra: 26

Taç, padişah tacı (güneş ve ay).

Husrev-i çerhe serây-ı âsumânda mihr ü meh
Güiyâ oldu iki zerrîn efsar rûz u şeb

efsürde it:-

1. efsürde itmişdür:-miş, -dür

Tarih 14

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Hissiz hale getirmek, duygusuzlaştırmak.

İl ışığını söndürmek.

Şeb-i târik-i gamda rûzgâr efsürde itmişdür
Olurdu şem'-i bahtum luftuñ ile hem ziyâ-
bahşâ

efsûs:

1. efsûs:

Gazel 59

Mısra: 9

Eyvah! Yazık!

Ceyş-i gam buldı zafer mülk-i dile efsûs kim
Feyziyâ şâd olmadı bu kalb-i gam-âlûdumuz

2. efsûs:

Rûbai 28

Mısra: 3

Eyvah! Yazık!

Efsûs dil-i zâruma ey meh-tal'at
Hâl-i dili sen şormaduñ ihmâl itdün

efzûn eyle:-

1. efzûn eyleye:-y, -e

Kaside 4

Mısra: 66

Kelime Tipi: -

Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak. İl uzun ömürlü etmek.

Geldi hengâm-ı du'â eyle derün üzre niyâz
Devletüñ eyleye efzûn Cenâb-ı Mevlâ

efzûn ol:-

1. efzûn ola:-a

Gazel 48

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Artmak, çoğalmak.

Hâzret-i Şubhî Efendi kim kerem-güsterdür ol
Devleti efzûn ola eyle du'â nevrûzdur

eger:

1. eger:

Gazel 5

Mısra: 6

Eğer, şayet.

Felek ol deñlü mâni' oldu bezm-i işrete ey dil
Eger def'-i gama mey içsem olur derd-i ser
peydâ

2. eger:

Gazel 65

Mısra: 6

Eğer, şayet.

O deñlü nâr-ı hicrânıyla vardur ülfetüm şimdi
Eger âh eylesem olur zemîn ü âsumân âteş

3. eger:

Gazel 81

Mısra: 4

Eğer, şayet.

Olur mir'ât-ı rûyuñ seyr idenler haşre dek
güyâ
Eger güş eylese bir kerre güftâr-ı şeker-rîzûñ

4. eger:

Gazel 108

Mısra: 7

Eğer, şayet.

Olmaz humârı tâ-be-şaşır 'âşıkun eger
Mestâne olsa cām-ı şarâb-ı vişâl ile

5. eger:

Kaside 4

Mısra: 30

Eğer, şayet.

Nağme-bağış eyleye vād-i neyistânı hemân
Farṭ-ı luṭfindan eger olsa vezân bād-ı şabâ

6. eger:

Kaside 4

Mısra: 31

Eğer, şayet.

Perde-i hıfzı eger olsa keşide bâğa
Hiç dirahṭâna gezend irmeye vaḳt-i sermâ

7. eger:

Kaside 4

Mısra: 33

Eğer, şayet.

Feyz-bağış olsa eger seng-i siyâha luṭfuñ
Şühhesüz eyleye şad-ṭa'na-i dürr-i yektâ

8. eger:

Kaside 5

Mısra: 17

Eğer, şayet.

Maḥv-ı cism eylerdi görse tîğ-ı sertîzûñ eger
Gîv ü Bîjen Zâl u Rüstem Kâsım-ı la'îl-kabâ

9. eger:

Kaside 5

Mısra: 40

Eğer, şayet.

Gülşen-i ümmîd-i kevn-i 'âlemi ser-sebz ider
Farṭ-ı luṭfindan vezân olsa eger bād-ı şabâ

10. eger:

Kaside 5

Mısra: 67

Eğer, şayet.

Rub'-ı meskûn seyr olur nezzâre-bağış olsañ
eger
Mişli yokdur mürtefî'dür böyle kaçır-ı cânfezâ

11. eger:

Kaside 6

Mısra: 23

Eğer, şayet.

Bir şâ'ir itse yâd eger mihr-i şefḳatin
Şem'-i murâdı şu'le-ver-i lem'a-tâb olur

12. eger:

Kaside 6

Mısra: 25

Eğer, şayet.

Eylerse intisâb der-i luṭfına eger
'Abd-i kemîni pâdişeh-i Cem-cenâb olur

13. eger:

Kaside 8

Mısra: 49

Eğer, şayet.

Eger güş eylese bu maṭla'ı meclisde mey-
nûşân
İderdi mest şahbâ gibi cümle ehl-i 'irfânı

14. eger:

Kaside 9

Mısra: 25

Eğer, şayet.

Cihânı nazra-i evvelde seyr iderdi eger
Gubâr-ı ḥâk-i rehûñ çekse kûr-ı mâderzâd

15. eger:

Kaside 9

Mısra: 31

Eğer, şayet.

Hisâb olunsa eger biñde biri emr-i muḥâl
Meger kim eyleyem ânuñ ulûfını âḥâd

16. eger:

Kaside 9

Mısra: 50

Eğer, şayet.

İrerdi güş-ı dile böylece peyâm-ı laṭîf
İderse nuṭḳ-ı ḥayât-âverûñ eger imdâd

17. eger:

Kaside 9

Mısra: 51

Eğer, şayet.

Vezîde olsa eger zerrece nesîm-i kerem
Olurdu Feyzî hemân gonce-i ümîd güşâd

18. eger:

Kaside 10

Mısra: 20

Eğer, şayet.

Olurdu küh-ı pür-temkîn bir keşfî-i bîpervâ
Eger cârî olursa bahr-ı lutfî küh u şahrâya

19. eger:

Lugaz 3

Mısra: 7

Eğer, şayet.

Pençesine 'âlemûn girse eger
Mürdeyi 'İsî gibi ihyâ ider

20. eger:

Lugaz 17

Mısra: 23

Eğer, şayet.

Fehm ise maşşaduñ eger fi'l-hâl
Var re'îs tahtasından eyle su'al

21. eger:

Tahmis 3

Mısra: 18

Eğer, şayet.

Oldı kettân-ı gama ey şüh nûr-ı mâhtâb
Mest olurdu yâd-ı la'lûnle eger nûş itsem âb

22. eger:

Tarih 13

Mısra: 8

Eğer, şayet.

Âferînler dir idi Veysi-i mu'ciz-dem anuñ
Görse elfâz-ı 'ibârâtın eger inşâda

23. eger:

Tarih 14

Mısra: 13

Eğer, şayet.

Vezân olsa eger bir kerre seyr it bâğ-ı nîrâna
Nesîm-i lutf u ihsânuñla olur gülşen-i Me'vâ

egerçi:

1. egerçi:

Gazel 62

Mısra: 10

Her ne kadar.

Olursuñ pâ-nihâde pâye-i i'câza ey Feyzî
Egerçi nazm-ı sihr-âşâra çok üstâd ayak
başmış

2. egerçi:

Gazel 15

Mısra: 9

Her ne kadar.

Egerçi mu'cize-güyem bu 'aşrda Feyzî
Bu pâk lehçeme medh-i 'izârdur bâ'is

3. egerçi:

Tarih 14

Mısra: 17

Gerçi, doğrusu.

Egerçi neşve-yâb-ı câm-ı ümmîd olmadum bir
dem

Mey-i endîşe-i medhûn revâ olursa gam-fersâ

4. egerçi:

Kaside 10

Mısra: 37

Eğer, şayet; -dığı zaman.

Egerçi var bir esb-i bî-bedel haylî temâşâdur
Ne dem 'azm eylese za'f ile batmaz cismi
deryâya

5. egerçi:

Gazel 27

Mısra: 7

Gerçi, doğrusu.

Egerçi ben mey-i la'l-i lebûnle sermestem
Gubâr-ı zülf ile hayrânun olmamuz yegdûr

egri bak-:

1. egri bakşalar:-sa, -lar

Lugaz 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Kötü niyetle bakmak.

Yufkâdur bağı yetîm-âsâ hemân
Egri bakşalar ider âh u figân

ehil:

1. ehlinûn:-i, -nûn

Kaside 6

Mısra: 4

*Erbap, bir işten anlayan cemaat veya
topluluk.*

Ezhâr ile müzeyyen olup bâğ-ı gülsitân
Zevk ehlinüñ dili yine pür-âb u tâb olur

ehl-i 'aşkuñ:

1. ehl-i 'aşkuñ:-uñ

Matla 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk ehli, âşıklar.

Cihānuñ miñneti bisyār taḥrîr ü beyân olmaz
Derûnda ehl-i 'aşkuñ derdi çok bir bir 'ayân
olmaz

ehl-i dil:

1. ehl-i dil:

Lugaz 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Hall iden ehl-i dil olsun kām-kār
Tâb-ı gâmdan ḥıfz ide perverdigār

2. ehl-i dil:

Lugaz 11

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Hall iden ehl-i dil olsun kām-yâb
Anuñ olsun Başrada kūyı ḥarâb

3. ehl-i dil:

Tarih 54

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Ehl-i dil sāye-i luṭfında ola âsûde
Zerre-i luṭfı ider mürde-dilānı ihyâ

4. ehl-i dil:

Gazel 44

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül ehli II Şairler.

Sezâdur şad hezârân itse taḥsîn ehl-i dil Feyzî
Neşât-ı 'îd ile eş'ârımız nev-güfte olmuştur

5. ehl-i dil:

Gazel 95

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Gönül ehli, gönül erbabı II âşıklar,
ârifler.*

Hün-ı dil ile 'işret ider ehl-i dil müdâm
İsterse bezm-i meyde aña bâde olmasun

6. ehl-i dil:

Gazel 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül ehli, arifler, âlimler.

Ehl-i dil Feyzî pesend itse sezâ eş'âruma
Şi'rûmi siḥr eylemek maḥşûş bir fendür baña

7. ehl-i dil:

Tarih 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül ehli, gönül insanı.

Nedür bu gerdiş-i bîdâd çerḥ-ı sifle-perverden
Ola bir ehl-i dil ḥalvet-nişîn-i 'âlem-i 'uqbâ

8. ehl-i dil:

Tarih 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül ehli, gönül insanı.

Bu 'âlem berzaḥından 'âzim-i dâr-ı 'adem oldı
Nigâhî Muştafâ Efendi gibi bir ehl-i dil ḥayfâ

9. ehl-i dil:

Kaside 7

Mısra: 58

Kelime Tipi: -

Gönül ehli, şairler.

Revâc buldı metâ'-ı hüner zamānuñda
Bulursa şimdi bulur ehl-i dil de sāmânı

10. ehl-i dile:-e

Gazel 48

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Gönül ehli II Şairler.

Sâdedür mir'ât-veş şî'rüm cihân içre benüm
Gösterür ehl-i dile ḥüsn-i edâ nevrüzdur

11. ehl-i dile:-e

Tarih 13

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gönül ehli, âşıklar.

Ma‘rifet-düşmen olup çerh cefâ-âverdür
Mâtem eksük mi ider ehl-i dile dünyâda

12. **ehl-i diller:-ler**

Tarih 37

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

‘Âzim-i dâr-ı ‘adem oldı Muḥammed Âhenî
Mâteminden ehl-i diller eylediler şâyihâ

13. **ehl-i dilûn:-üñ**

Tarih 51

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Münevver eyledi dünyâyı nûr-ı pertev-efzâdur
Yine ehl-i dilûn necm-i ümîdi burc-ı rif‘âtde

ehl-i dil ol:-

1. **ehl-i dil olan:-an**

Tarih 50

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Gönül ehli, irfan sahibi olmak.

Der-i luṭfında bulur rāḥatı ehl-i dil olan
Kām-yâb oldı sürûr ile cemî‘-i aḥbâb

ehl-i dilân:

1. **ehl-i dilân:**

Kaside 2

Mısra: **43**

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Âferîn-gü olurdu ehl-i dilân
Şöyle üstâd-kârdur qalemüm

ehl-i ‘irfânı:

1. **ehl-i ‘irfânı:-ı**

Kaside 8

Mısra: **42**

Kelime Tipi: -

Arifler, ilim sahibi kişiler.

Benem ol şâ‘ir-i hoş-lehce kim vaşf eyleyüp
zâtın
Mişal-i mey iderdi mest her dem ehl-i ‘irfânı

2. **ehl-i ‘irfânı:-ı**

Kaside 8

Mısra: **50**

Kelime Tipi: -

Arifler, ilim sahibi kişiler.

Eger gûş eylese bu maṭla‘ı meclisde mey-
nûşân

İderdi mest şahbâ gibi cümle ehl-i ‘irfânı

ehl-i mezâk:

1. **ehl-i mezâk:**

Lugaz 14

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Zevk sahipleri, ehlikeyf.

Ekşer erbâb-ı dil aña müştâk
Ülfet eyler anuñla ehl-i mezâk

2. **ehl-i mezâka:-a**

Gazel 108

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Zevk ehli, erbabı.

Tavşîf iderdi la‘l-i lebin ol perî-veşûñ
Ehl-i mezâka Feyzi bu şîrîn maḳâl ile

ehl-i şafâ:

1. **ehl-i şafâ:**

Kaside 6

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Kalbi temiz.

Zühhâd görse ehl-i şafâ zevk-i ‘ayşda
Bil kim anuñ da ḥâne-i zühdi ḥarâb olur

ejderhâ:

1. **ejderhâ:**

Gazel 121

Mısra: **8**

Ejderha. İl sevgilinin kıvrıcık saçı.

Feth-i genc-i ḥüsnüñ olmaz rüyuñ üzre ey perî
Pîç pîç olmuş yatur zülfüñde ejderhâ gibi

ejder-i bî-cân:

1. **ejder-i bî-cân:**

Gazel 101

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Cansız ejder, ölü yılan (sevgilinin saçı bağlamında).

Şayd itdi āhuvān-dilān-ı fütādeyi
Zülfīn o şūhuñ ejder-i bī-cān şanur gören

ekdār-ı miñnetle:

1. ekdār-ı miñnetle:-le

Tarih 82

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dert acıları.

Cilā-baḥşā ola mir'āt-ı kalbi rüz u şeb anuñ
Ġubār-ālūde yā Rab olmaya ekdār-ı miñnetle

ekl eyle-:

1. ekl eylese:-se

Lugaz 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(bir şeyi) yemek.

Birisinden her ne kim ekl eylese itmez zarar
Birisinden daḥi her ne ekl iderse maḥv ider

ekl id-:

1. ekl iderse:-er, -se

Lugaz 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(bir şeyi) yemek.

Birisinden her ne kim ekl eylese itmez zarar
Birisinden daḥi her ne ekl iderse maḥv ider

ekl it-:

1. ekl itdüğini:-düğ, -i, -n, -i

Lugaz 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(bir şeyi) yemek.

Ağzı var ekl itdüğini maḥv ider
Hemdemî olmazsa olmaz kārger

ekser:

1. ekşer:

Lugaz 14

Mısra: 7

Genellikle, çoğunlukla, çoğu zaman.

Ekşer erbāb-ı dil aña müştāk
Ülfet eyler anuñla ehl-i mezāk

ekseri:

1. ekşeri:

Tarih 39

Mısra: 20

Büyük bir kısmı, çoğu.

Ḥāne-i ümmīdi ta'mīr eyledüm ammā beni
Eyledi rencīde erbāb-ı ḥuķūķuñ ekşeri

2. ekşeri:

Lugaz 16

Mısra: 4

Çoğunlukla, genellikle, çoğu zaman.

Meşrebi gerçi ḥāk ile yeksān
Tutar el üzre ekşeri yārān

3. ekşeri:

Lugaz 17

Mısra: 4

Çoğunlukla, genellikle, çoğu zaman.

Şer' ü kânūna ḥukmidür cārī
Ekşeri böyledür anuñ kārī

eksil-:

1. eksilmedi:-me, -di

Gazel 11

Mısra: 7

Eksilmek, azalmak.

Ḥaṭ gelmek ile rüyına eksilmedi henüz
Dilden ümīd-i vuşlat-ı cānāne rüz u şeb

2. eksilmez:-mez

Gazel 54

Mısra: 1

Eksilmek, azalmak.

O mihr-i 'ālem-ārānuñ cefāsı artar eksilmez
Anuñçün dīde-i ter mācerāsı artar eksilmez

3. eksilmez:-mez

Gazel 54

Mısra: 2

Eksilmek, azalmak.

O mihr-i 'ālem-ārānuñ cefāsı artar eksilmez
Anuñçün dīde-i ter mācerāsı artar eksilmez

4. eksilmez:-mez

Gazel 54

Mısra: 4

Eksilmek, azalmak.

Dolaşdı çîn çîn-i zülfüñe murğ-ı dil-i zārum
Nice āzād olur bend-i belāsı artar eksilmez

5. **eksilmez:-mez**

Gazel 54

Mısra: 6

Eksilmek, azalmak.

Ne deñlü hışm ile itse nazar ol mäh-ı mihr-
efrüz
Yine mir'āt-ı kalbüm incilāsı artar eksilmez

6. **eksilmez:-mez**

Gazel 54

Mısra: 8

Eksilmek, azalmak.

Şeb-i tārīkine 'uşşāk-ı zāruñ şu'le-bahşā ol
'İzāruñ şem'inüñ nūr-ı ziyāsı artar eksilmez

7. **eksilmez:-mez**

Gazel 54

Mısra: 10

Eksilmek, azalmak.

Nola fikr-i leb-i lā'lüñle Feyzī bāde-nüş olsa
O cām-ı hālet-efzānuñ şafāsı artar eksilmez

8. **eksilmedi:-me, -di**

Gazel 96

Mısra: 2

Eksilmek, azalmak.

Hünābe revān olmada çeşm-i terimüzden
Eksilmedi pürdür yine kân gevherimüzden

eksük id:-

1. **eksük ider:-er**

Tarih 13

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Eksik etmek, mahrum bırakmak.

Ma'rifet-düşmen olup çerh cefā-āverdür
Mātem eksük mi ider ehl-i dile dünyāda

eksüklük:

1. **eksüklük:-e**

Matla 55

Mısra: 2

Eksik, hatalı, kusurlu.

Mi'yārumı nokşān tutup kadr-i bahāda
Eksüklükte tartışıldı birez Vezneci-zāde

el:

1. **elden:-den**

Gazel 7

Mısra: 3

El.

Nola mānend-i sübhā zāhidā dūr olmasa elden
Bulupdur dest-i mey-nüşānda hürmet sāgar-ı
şahbā

2. **elümde:-üm, -de**

Gazel 40

Mısra: 8

El.

Demāğ-ı cānumı ta'tır iderdi meclisde
Elümde gül gibi sākī ayāğ lāzımdur

3. **eliyle:-i, -y, -le**

Gazel 109

Mısra: 3

El.

Eliyle eyledi cānān dehānumı mestür
Raķīb-i rüsiyehe beddu'ā maħallinde

4. **elinde:-i, -n, -de**

Kaside 7

Mısra: 31

El.

Elinde hāmesi bir çeşmesār-ı āb-ı hayāt
Fütāde-i gam-ı dehre 'aşā-yı pīrānī

5. **elinde:-i, -n, -de**

Kaside 7

Mısra: 33

El.

O deñlü çāpük ü çālākdur elinde kalem
'İyān olur ser-i mū üzre kılsa cevlnā

6. **elinde:-i, -n, -de**

Kaside 7

Mısra: 37

El.

Elinde hāmesi miftāh-ı genc-i devletdür
Vücüdudur şeref-efzā-yı mülk-i 'Osmānī

7. **elümde:-üm, -de**

Kaside 7

Mısra: 61

El.

Elümde hāme degül rāyet-i feşāhtdür
Benem musahhar iden Feyzī mülk-i 'irfānı

8. eli:-i

Lugaz 18

Mısra: 2

El.

Ol ne gülşen durur şüküfesi çok
Kârger olmadı iki eli yok

el üzre tut:-

1. el üzre tutar:-ar

Lugaz 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

El üstünde tutmak (saygı göstermek ve yüceltmek bağlamlarında).

Meşrebi gerçi hâk ile yeksân
Tutar el üzre ekserî yârân

elbet:

1. elbet:

Gazel 53

Mısra: 5

Şüphesiz, kuşkusuz, mutlaka.

Olur dil-beste elbet müşk-büy-ı zülfüne zîrâ
Ser-i 'uşşâkdan ey mâhrû bend-i belâ çıkmaz

2. elbet:

Gazel 102

Mısra: 3

Şüphesiz, kuşkusuz, mutlaka.

Serâser olur elbet sülhte cismüm şu 'â'ından
Görünce 'âşîkuñ pertev-fikendür pençe-i cânân

elbette:

1. elbette:

Gazel 13

Mısra: 7

Şüphesiz, kuşkusuz, mutlaka.

Elbette humâr-ı gam-ı hicrânı çeker dil
Nûş eyledi peymâne-i şahbâ-yı maḥabbet

2. elbette:

Rûbai 37

Mısra: 4

Şüphesiz, kuşkusuz, mutlaka.

Kıl müjdeyi rûzedâr-ı hicrân olana
Elbette irer 'îd-i vişâl-i yâre

3. elbette:

Tarih 92

Mısra: 4

Şüphesiz, kuşkusuz, mutlaka.

Kurtuluş yokdur ecelden bî-beḳâdur bu cihân
'Azm ider 'uqbâya elbette gedâ vü pâdişâh

elden düşme:-

1. elden düşmese:-se

Gazel 105

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Elinden düşmemek (elinden hiç bırakmamak bağlamında).

Devâ-yı derd-i serdür büyü ta'îr-i demâg eyler
'Aceb mi düşmese câm-ı mey elden vâkt-i deydür bu

elden ele gez:-

1. elden ele gezer:-er

Lugaz 12

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim***Elden ele dolaşmak.*

Ma'denîdür velî o zât-ı şerîf
Gezer elden ele o cism-i laṭîf

2. elden ele gezer:-er

Lugaz 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim***Elden ele gezmek, dolaşmak.*

Gâhice dervîş-veş hırka giyer
Turmayup elden ele gâhî gezer

ele al:-

1. ele alduḳda:-duḳ, -da

Kaside 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Elinde tutmak, eline almak.

Bu şevḳ ile ele alduḳda kil-k-i hoş-raḳamı
Derûn-ı hâtıra geldi şafâ-yı rûḥânî

ele gir:-

1. ele girmedî:-me, -di

Rûbai 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Ele geçirmek, elde etmek.

Ḥamyāze-i hicrān ile bītāb oldum
Girmedi ele sāğar-ı şahbā-yı murād

elem:

1. **elemi:-i**

Rübai 27

Mısra: **3**

Acı, üzüntü, keder.

Dehrüñ elemi böylecedür kim Feyzī
Biz gāhıce giryān gehī ḥandān olduḡ

elem çek-:

1. **elem çekme:-me**

Kaside 10

Mısra: **24**

Kelime Tipi: -

Acı çekmek, üzülmek, dertlenmek.

Ne ḥāletdür kime ḥālüm disem olur tebessüm-
sāz

Elem çekme deyü eyler ḥavāle rüz-ı ferdāya

el-fātiha:

1. **el-fātiha:**

Tarih 31

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Genellikle duâlardan sonra söylenen ve hazır olanları Fātiha sûresini okumaya dâvet eden söz.

Şād ola rūhı didüm tārīḥini
Muştafā Paşamuza el-Fātiha

elfāz-ı 'ibārātın:

1. **elfāz-ı 'ibārātın:-ı, -n**

Tarih 13

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Satırlardaki sözler (satırlarda, cümlelerde anlatılmak istenen sözler bağlamında).

Āferīnler dir idi Veysi-i mu'ciz-dem anuñ
Görse elfāz-ı 'ibārātın eger inşāda

elfāz-ı ma'nādan:

1. **elfāz-ı ma'nādan:-dan**

Gazel 97

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Mana sözleri.

İdince Rāğıb-ı üstāda tanzīr-i ḡazel Feyzī
Nice taḥsīnler fehm olunur elfāz-ı ma'nādan

el-ḥac İbrāhīm Paşa:

1. **el-ḥac İbrāhīm Paşa:**

Tarih 80

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Hacı İbrahim Paşa (18.yy' da kaptan-ı derya).

Vezīr-i muḥterem el-ḥac İbrāhīm Paşa kim
Mu'īn ola Cenāb-ı Ḥazret-i Ḥaḡ her dem ü her gāh

2. **el-ḥac İbrāhīm Paşadur:**

Tarih 77

Mısra: **22**

Kelime Tipi: -

Hacı İbrahim Paşa (18.yy' da kaptan-ı derya).

Vezāretle ḡapudān olduḡı demde didüm tārīḡ
Ḡapudān yümn ile el-ḥac İbrāhīm Paşadur

el-ḡak:

1. **el-ḡak:**

Kaside 9

Mısra: **16**

Doğrusu.

Vezīr-i pāk-dilā āşafā melek-sīmā
Vücūd-ı pākıdür el-ḡak güzīde-i efrād

el-ḡazer:

1. **el-ḡazer:**

Kaside 2

Mısra: **49**

"sakın, sakınınız, kendini koru"
anlamında bir ifade.

El-ḡazer ey 'adū-yı dīn-i mübīn
Ḥaşm-ı nādāna ḡārdur ḡalemüm

elkāb:

1. **elkābı:-ı**

Kaside 9

Mısra: 19
Lakaplar, unvanlar.

Bu güne yazdılar elḳābı levḥ-i taḥrīre
Müşīr-i eḳḥām u destūr-ı Āṣaf-isti'dād

eltāf-ı cenāb-ı Kibriyā:

1. eltāf-ı cenāb-ı Kibriyā:

Tarih 63
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutufları.

Oldı zāhir yine eltāf-ı Cenāb-ı Kibriyā
Burc-ı rif atden hüveydā kıldı mihr-i ḥāveri

eltāf-ı Hak:

1. eltāf-ı Hak:

Gazel 35
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutufları, iyilikleri.

Şeb-i tārik-i 'iṣyānda komaz eltāf-ı Hak Feyzī
Beni bu i'tizārum maḥz-ı envār-ı şevāb eyler

2. eltāf-ı Hak:

Kaside 8
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutufları, iyilikleri.

Bi-ḥamdillāh şeref virdi cihāna luṭf-ı Yezdānī
Mūsā'id eyledi eltāf-ı Hak bu çerḥ-i gerḍanı

eltāf-ı Hudā:

1. eltāf-ı Hudā:

Gazel 77
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutufları.

İder eltāf-ı Hudā dīde-i baḥtum bīdār
Perde-i ḡaflet idi çeşmimūze ḥāb-ı firāk

eltāf-ı pākūn:

1. eltāf-ı pākūn:-üñ

Kaside 8
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Temiz, safyardım ve iyilik.

Nice medḥ-i şerīfūñ itmeyem ben her zamān
pīşe
Baña eltāf-ı pākūñ 'ālem içre itdūñ erzānī

eltāf-ı şefā'at:

1. eltāf-ı şefā'at:

Kaside 3
Mısra: 79
Kelime Tipi: -
Şefaat lutufları.

Beni eltāf-ı şefā'at ile şādān eyle
Ki o demde olıcaḳ şāh u gedā hep yeksān

elümde degül:

1. elümde degül:

Gazel 37
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Elimde deḡil, kendine hakim olamamak.

Severdüm ol büt-i meh-ṭal'atı elümde degül
Gönül didükleri bir yādigāra ḳalmışdur

elyak eyle-:

1. elyak eyler:-r

Kaside 1
Mısra: 78
Kelime Tipi: -
Layık görmek.

Āsumān-ı naẓma mihr ü meh gibi pertev-feşān
Olsa elyak Feyzi medḥ-i pākin eyler rüz u şeb

elzem:

1. elzemidür:-i, -dür

Lugaz 17
Mısra: 18
Gerekli, lüzumlu.

Gāh emri muḳarrer olur anuñ
Elzemidür bu dār-ı dünyānuñ

emānet:

1. emānetden:-den

Tarih 82
Mısra: 6
Devlet dairesi.

Emīn-i maṭbaḥ olmuşdı cihānda ḥayli
müddetdür
Ḥalāş oldu girībānı emānetden selāmetle

Emîne:**1. Emîne:****Tarih 38****Mısra: 1***Emîne (özel isim).*

Ütüci kızı Emîne ‘azm-i ‘uqbâ eyledi
Murğ-ı rûhına anuñ ‘adn ola yâ Rab âşiyân

2. Emîneye:-y, -e**Tarih 38****Mısra: 8***Emîne (özel isim).*

Cevherî harf ile bir târîh düşdi fevtine
Ütüci kızı Emîneye ola cennet mekân

3. Emîne:**Tarih 70****Mısra: 6***Emîne (özel isim).*

Qudüm-ı es‘adın güş eyleyüp Feyzî didüm
târîh
Emîne geldi dünyâyâ mu‘ammer ola devletle

emîn-i matbah:**1. emîn-i matbah:****Tarih 20****Mısra: 1****Kelime Tipi: -**

*Sarayda mutfak işlerini yönetmekle
görevli kimse (Musa Efendi).*

Emîn-i matbah olan hâzret-i Mūsâ Efendi kim
Revân oldu cihân-ı bî-bekâyı terk idüp hayfâ

2. emîn-i matbah:**Tarih 82****Mısra: 5****Kelime Tipi: -**

*Sarayda mutfak işlerini yönetmekle
görevli kimse .*

Emîn-i matbah olmuşdı cihânda hayli
müddetdür
Halâş oldu girîbânı emânetden selâmetle

emr:**1. emrine:-i, -n, -e****Kaside 9****Mısra: 8***Emir, buyruk.*

Görüp hırāmını başdarda-i hümâyūnuñ
‘Adū-yı dîn-i mübîn olur emrine münkād

2. emri:-i**Lugaz 17****Mısra: 17***Emir, buyruk.*

Gâh emri muḳarrer olur anuñ
Elzemidür bu dâr-ı dünyānuñ

3. emrine:-i, -n, -e**Lugaz 17****Mısra: 22***Emir, buyruk.*

Bü’l-‘aceb gâh olur muḳaṣṣıl-ı māl
Gâh emrine eyler isti‘cāl

emr eyle:-**1. emr eyleseñ:-se, -ñ****Lugaz 12****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Emretmek.*

Nedür ol zāt-ı pāk-i şâf-nümâ
Her ne emr eyleseñ ider icrâ

emr it:-**1. emr itseñ:-se, -ñ****Lugaz 17****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Emir vermek, buyurmak.*

Nedür ol tırfa murğ-ı bî-per ü bāl
Her ne emr itseñ eylemez ihmāl

emr olun:-**1. emr olundu:-dı****Tarih 71****Mısra: 7****Kelime Tipi: -**

*Emredilmek, bir işi yerine getirmek için
görevlendirilmek.*

Donanmā-yı humâyūn emr olundu on gice on
gün

Dekākîn zeyn olundu serteser şevḳ ile hâletle

emr ü fermânı:**1. emr ü fermânı:-ı****Kaside 7**

Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Emir ve buyruk.

Cihānda hāne-i kalbi 'avārız-ı gamdan
Mu'āf iderdi şudür itse emr ü fermānı

emr-i ba'îd:

1. **emr-i ba'îd:**
Kaside 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gerçekleşmesi mümkün olmayan istek.

Metn-i vaşfın muhtaşar tahrîr bir emr-i ba'îd
Şarf-ı 'ömr itsem de bulmaz harf-i medhûn
intihâ

2. **emr-i ba'îd:**
Kaside 5
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Gerçekleşmesi mümkün olmayan istek.

Bendegānuñ haddi yok vaşf eylemek emr-i
ba'îd
'Add olunması muhāl endişedür ānuñ şehâ

emr-i Hakka:

1. **emr-i Hakka:-a**
Tarih 76
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Allah'ın emri, buyruğu.

İrci'î emrini gūş itdükde ol merd-i güzîn
Terk idüp dünyâyı kıldı emr-i Hakka inkıyād

emr-i Mevlâ:

1. **emr-i Mevlâ:**
Kaside 3
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Allah'ın emri.

Emr-i Mevlâ ile gösterdi 'adüya i' cāz
Mağdem-i pāki ile oldu cihān feyz-resān

emr-i muhāl:

1. **emr-i muhāl:**
Gazel 102
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -

*Gerçekleşmesi mümkün olmayan,
imkânsız buyruk.*

Dil-i 'uşşāk-ı zāra pür-fitendür pençe-i cānān
Vuķūf emr-i muhāl āyā nedendür pençe-i
cānān

2. emr-i muhāl:

Kaside 8
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
*Gerçekleşmesi mümkün olmayan,
imkânsız buyruk.*

Şeh-i mülk-i melāhatdür vefā emr-i muhāl oldu
Perī-āsā ider dā'im rübüde 'aql-ı insānı

3. emr-i muhāl:

Kaside 9
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
*Gerçekleşmesi mümkün olmayan,
imkânsız buyruk.*

Hisāb olunsa eger biñde biri emr-i muhāl
Meger kim eyleyem ānuñ ulūfını āhād

emr-i muhāl ol-:

1. **emr-i muhāl oldu:-dı**
Gazel 63
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yapılması güç hale gelmek.

Nazîre nev-zemîn-i pākine emr-i muhāl oldu
Hezār ahsente Feyzî şā'ir-i şîrîn-edā olmuş

emr-i pāk-i Hazrete:

1. **emr-i pāk-i Hazrete:-e**
Kaside 1
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Hız. Muhammed (s.a.v.)' in emri.

Mihr ü meh zerrîn rikābı idi bu Gülgün-ı çerh
Emr-i pāk-i Hazrete olmuş musaḥḥar rüz u şeb

enbiyâ:

1. **enbiyâ:**
Kaside 1
Mısra: **50**
Nebiler, peygamberler.

Mihr ile meh ḥāk-i pâyında bir ednâ bendedür
Enbiyâ şaffına zātı oldu server rüz u şeb

2. enbiyâ:

Kaside 3

Mısra: 12

Nebiler, peygamberler.

Bâ' is-i halk-ı cihân şâh-ı serîr-i levlâk
Enbiyâ hayline server o Hâbîb-i Raḥmân

encâm bul-:

1. encâmı bulur:-ur

Kaside 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Son bulmak, tükenmek.

Vaşf-ı pākūn bulur mı encâmı
Medhūne şerm-sârdur qalemüm

endâhte-i hayret ol-:

1. endâhte-i hayret olur:-ur

Kaside 3

Mısra: 59

Kelime Tipi: -

Hayretler içinde bırakmak.

Yine şad 'aciz ile endâhte-i hayret olur
'Arşa-i ma'nide eylerse ne deñlü cevân

endâm:

1. endâmımız:-ı, -muz

Gazel 94

Mısra: 8

Boy, pos. II beden, vücut.

Olmaz sükûn dilde firâk-ı cemâl ile
Sîm-âb gibi muṣṭarib endâmımız bizüm

2. endâmum:-um

Rûbai 33

Mısra: 4

Beden, boy pos.

İftâr-ı lebûn o deñlü imsâk ideli
Za'f ile benüm oldu hilâl endâmum

envâr-ı ruhsâr:

1. envâr-ı ruhsârına:-ı, -n, -a

Kaside 1

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

*Yüz nuru (Hz. Muhammed (s.a.v)' in
yüzünün parlaklığı bağlamında).*

Mihr ü meh envâr-ı ruhsârına mazhar olmasa
'Âlem içre böyle olmazdı münevver rûz u şeb

2. envâr-ı ruhsârûn:-uñ

Kaside 1

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

*Yüz nuru (Hz. Muhammed (s.a.v)' in
yüzünün parlaklığı bağlamında).*

Zerredür envâr-ı ruhsârûn yanında mihr ü meh
Güiyâ olmuş idi ol şem'-i bî-fer rûz u şeb

envâr-ı şevâb:

1. envâr-ı şevâb:

Gazel 35

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İyilik nurları.

Şeb-i târîk-i 'îşyânda kırmaz elṭâf-ı Hâk Feyzî
Beni bu i'tizârüm maḥz-ı envâr-ı şevâb eyler

er:

1. er:

Matla 59

Mısra: 1

Yiğit, erkek.

Şem'-i kâfûr nezâfetli katı bir er idi
Âteş-efrûz-ı ruḥ-ı yâri görünce eridi

erbâb-ı dil:

1. erbâb-ı dil:

Lugaz 14

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül erbabı, gönül ehli.

Ekşer erbâb-ı dil aña müştâk
Ülfet eyler anuñla ehl-i mezâk

erbâb-ı düvel:

1. erbâb-ı düvel:

Tarih 56

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Devlet adamları.

Bir şevk ile iki güzel târîḥ oldu bî-bedel
Şâd oldu erbâb-ı düvel a'dâsı ola ḥâk-i râh

erbâb-ı hukûkuñ:

1. **erbāb-ı hūkūkuñ:-uñ**

Tarih 39

Mısra: **20**

Kelime Tipi: -

Hukuk âlimleri.

Hāne-i ümmīdi ta' mīr eyledüm ammā beni
Eyledi rencide erbāb-ı hūkūkuñ ekşeri

erğavān:

1. **erğavānımız:-ı, -muz**

Gazel 55

Mısra: **4**

*Erguvan çiçeği (kırmızı renginden ötürü
kana bulanmış kirpik bağlamında).*

Pür-ḥūn oldı dīde-i nemnākde müjem
Güyā kenār-ı cüydadur erğavānımız

eri:-

1. **eridi:-di**

Rübai 44

Mısra: **3**

*Erimek (mum gibi yanıp erimek
bağlamında).*

Yandı eridi nār-ı ḡam-ı dilberden
Hicrān şebine cismimizi mūm itdi

2. **eridi:-di**

Matla 59

Mısra: **2**

*Erimek, katı halden sıvı hale geçmek. İl
karşı koyamamaktan ve acziyetten ötürü bitip
tükenmek.*

Şem'-i kāfūr nezāfetli katı bir er idi
Āteş-efrūz-ı ruh-ı yāri görünce eridi

erzānī it:-

1. **erzānī itdūñ:**

Kaside 8

Mısra: **12**

Kelime Tipi: -

Layık, uygun, münasip görmek.

Nice medḥ-i şerīfūñ itmeyem ben her zamān
pīşe
Baña elṭāf-ı pākūñ 'ālem içre itdūñ erzānī

2. **erzānī itdūñ:-dū, -ñ**

Kaside 8

Mısra: **12**

Kelime Tipi: -

Layık, uygun, münasip görmek.

Nice medḥ-i şerīfūñ itmeyem ben her zamān
pīşe
Baña elṭāf-ı pākūñ 'ālem içre itdūñ erzānī

erzānī ol:-

1. **erzānī olsa:-sa**

Kaside 7

Mısra: **28**

Kelime Tipi: -

Layık, uygun olmak.

Olurdu şebpere luṭfuñla tūṭi-i güyā
Kelām-ı luṭfuña yek zerre olsa erzānī

2. **erzānī olsun:-sun**

Kaside 8

Mısra: **80**

Kelime Tipi: -

Layık, uygun olmak.

Vücūd-ı pākini ḥıfz eylesün Mevlā ḥaṭālardan
Dü-'ālemde saña olsun Ḥudānuñ luṭfi erzānī

es:-

1. **esdi:-di**

Gazel 18

Mısra: **10**

Esmek.

Şandum getürdi Feyzi peyām-ı vişāl-i yār
Bāğa ne dem ki esdi şitābān nesīm-i şubḥ

2. **esmez:-mez**

Gazel 30

Mısra: **5**

Esmek.

Esmez müsā'id üzre şehā rüzgārdan
Baḥr-ı ḡam içre keşti-i dil sernigün olur

es'ad ol:-

1. **es'ad ola:**

Tarih 69

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Hayırlı olsun.

Hātif-i qudsī didi mevlidi tārīhini
Geldi Muḥammed Şerīf es'ad ola maḡdemi

2. **es'ad ola:**

Tarih 74

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Hayırlı olsun.

Ola yâ Rabb eş'ad maḳdemi şehzâde 'İsânuñ
Ḳudûmî itdi ihyâ 'âlemi Sultân 'İsânuñ

eş'âr:

1. eş'âruma:-um, -a
Gazel 4
Mısra: 9
Şiirler.

Ehl-i dil Feyzî pesend itse sezâ eş'âruma
Şi'rümi sihr eylemek maḥşûş bir fendür baña

2. eş'ârına:-ı, -n, -a
Gazel 36
Mısra: 10
Şiirler.

Midḥat-i dildâr aña şâyestedür 'âlemde kim
Feyzî'nün eş'ârına merd-i süḥan-ver teşnedür

3. eş'ârımız:-ı, -muz
Gazel 44
Mısra: 10
Şiirler.

Sezâdur şad hezârân itse taḥsîn ehl-i dil Feyzî
Neşât-ı 'îd ile eş'ârımız nev-güfte olmuşdur

4. eş'âr:
Gazel 74
Mısra: 10
Şiirler.

Dil-i zârum ola tûtî gibi güyâ Feyzî
Medḥ-i ḳand-ı leb-i cânân ile eş'âr laṭîf

5. eş'ârdan:-dan
Gazel 114
Mısra: 11
Şiirler.

Ġaraż süz-ı derûn izḥârıdur eş'ârdan Feyzî
Cihânda olmadum biḥûde-gû efsâne ḳaydında

6. eş'ârı:-ı
Gazel 117
Mısra: 10
Şiirler.

Cihânda midḥat-i la'l-i leb-i dildârdur kârı
Anuñçün Feyzinüñ eş'ârı bir şîrîn-edâ oldı

7. eş'âruma:-um, -a
Kaside 8
Mısra: 47
Şiirler.

Benüm eş'âruma mânend olur mı şî'ri
ḥussâduñ
Ḳuten âḥûsına beñzer mi hiç ḥûk-i beyâbânî

8. eş'âruma:-um, -a
Rûbai 41
Mısra: 3
Şiirler.

Meyyâl ola eş'âruma yâ Rabb cihân
Mülk-i süḥana ben ḳuluñı şâḥ eyle

eş'âr-ı dürer-bâra:

1. eş'âr-ı dürer-bâra:-a
Tarih 14
Mısra: 23
Kelime Tipi: -
İnci saçan şiirler (övgü dolu güzel sözler barındıran şiirler).

Ġaraż medḥ-i şerîfûndür bu eş'âr-ı dürer-bâra
Degül ḳaşdum bir iki beyt ile aḥvâlümü imlâ

eş'âr-ı pākümle:

1. eş'âr-ı pākümle:-üm, -le
Kaside 8
Mısra: 37
Kelime Tipi: -
Saf, halis şiirler.

Benem ol şâ'ir-i sihr-âferîn eş'âr-ı pākümle
Kelâmumla iderdüm mest şî'r-i nûkte-sencânı

eş'âr-ı şafâ-baḥşını:

1. eş'âr-ı şafâ-baḥşını:-ı, -n, -ı
Gazel 68
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Huzur veren şiirler.

Şîrîn ider eş'âr-ı şafâ-baḥşını cânâ
Tavşîf-i lebûñ Feyzî-i gam-ḥâruña maḥşûş

eş'âr-ı tâze:

1. eş'âr-ı tâze:
Gazel 24
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Yeni şiirler.

Semend-i ṭab' ile cev lâna başla ey Feyzî
Nazîre itmege eş'âr-ı tâze çesbândur

esâs:

1. **esāsın:-ı, -n****Tarih 72**

Mısra: 5

Temel, bina temeli.

Esāsın muhkem itmiş hâbbezâ cāy-ı şafâ-
güster
Güzel tarh eylemiş şad bârekallâh tab‘-ı
mi‘mârî

esās-ı kaşr-ı gamı:1. **esās-ı kaşr-ı gamı:-ı****Gazel 90**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gam köşkünü temeli.

Esîr-i neşve-i peymāneyem bu meykedede
Esās-ı kaşr-ı gamı sâkiyâ hârâb iderüm

esb:1. **esb-i:-i****Gazel 23**

Mısra: 7

At. İl harekete geçirme.

Esb-i ‘ayş u taraba ‘âşık-ı zâr oldı süvâr
‘Arşa-i meykede bî-bâk olacak yerlerdür

esb-i bî-bedel:1. **esb-i bî-bedel:****Kaside 10**

Mısra: 37

Kelime Tipi: -

Eşsiz at. İl gemi.

Egerçi var bir esb-i bî-bedel haylî temâşâdur
Ne dem ‘azm eylese za‘f ile batmaz cismi
deryâya

esb-i fûrümâya:1. **esb-i fûrümâya:****Kaside 10**

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

Mayası bozuk at.

Anuñ pergâr-âsâ pâyı dâ‘im inhirâf üzre
Süvâr olmak ne mümkün böyle bir esb-i
fûrümâya

esb-i hoş-reftâr:1. **esb-i hoş-reftâr:****Kaside 10**

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

Güzel yürüyüşlü at.

Bisât-ı sâde ile bir mükemmel esb-i hoş-reftâr
Olur ihsân düşme çâh-ı fikr-i miñnet-efzâya

esb-i nâzı:1. **esb-i nâzı:-ı****Gazel 15**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naz atı.

Dil-i fütâdemüz işkeste esb-i nâzı ile
Bu pâymâlûme ol şehsüvârdur bâ‘iş

esb-i sebük-pāya:1. **esb-i sebük-pāya:-a****Kaside 10**

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

Hızlı giden at.

Nice şekvāya āgâz itmeyem bu baht-ı nâ-
mes‘ūd
Beni itmedi mâlik hayf bir esb-i sebük-pāya

esb-i tab‘:1. **esb-i tab‘a:-a****Kaside 3**

Mısra: 58

Kelime Tipi: -

*Mizaç, huy atı (yaratılıştan var olan huy
bağlamında). İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Vâdi-i medhî murâd üzre güzâr eyleyemez
Esb-i tab‘a ne kadar eylesem irhâ-yı ‘inân

2. **esb-i tab‘um:-um****Kaside 8**

Mısra: 70

Kelime Tipi: -

*Mizaç, huy atı (yaratılıştan var olan huy
bağlamında). İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Benem ol rehrev-i vâdî-i ‘irfân-ı ma‘ânî kim
Nice harlar geçemez esb-i tab‘um ala meydânı

3. **esb-i tab‘um:-um****Tarih 30**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mizaç, huy atı (yaratılıştan var olan huy bağlamında). İl şairlik kudreti, yeteneği.

Zemîn-i midhatûnde esb-i tab'um cilve-
bağşâdur
Cihânı teng ider bir dem 'inânın eylesem irhâ

3. esb-i tab'uma:-um, -a

Kaside 2

Mısra: 61

Kelime Tipi: -

Mizaç, huy atı (yaratılıştan var olan huy bağlamında). İl şairlik kudreti, yeteneği.

Esb-i tab'uma medh-i pâküñ için
Merd-i çâpük-süvârdur kalemüm

eser:

1. eșeri:-i

Tarih 55

Mısra: 5

Yapıt, eser (çeşme).

Seyr idüp bu eșeri Feyzi didüm târîhin
Bî-bedel çeşme-i pâkîze budur ma'-i hayât

eser it-:

1. eșer itmeye:-me, -y, -e

Tarih 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Etki, iz bırakmak.

Mu'ammer eyleye zât-ı şerîfin Hâzret-i Mevlâ
Ğubâr-ı gam eșer itmeye mir'ât-ı tabî'atde

2. eșer itmeye:-me, -y, -e

Tarih 75

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Etki, iz bırakmak.

Nizâm-ı devlete kıldı teveccüh Hâk mu'în
olsun
Eșer itmeye zât-ı pâkine anuñ gam-ı devrân

eser kıl-:

1. eșer kıldı:-dı

Tarih 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eser, iz bırakmak.

Bî-bedel bu çeşme-i pâkîzeyi kıldı eșer
Ecrini ihsân ide anuñ Cenâb-ı Kibriyâ

eser-i 'aşk u mahabbet:

1. eșer-i 'aşk u mahabbet:

Rûbai 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk ve sevgi izi.

Dilde eșer-i 'aşk u mahabbet vardur
Ol sâgar-ı lebrîzde hâlet vardur

eșheb-süvâr-ı tab'uña:

1. eșheb-süvâr-ı tab'uña:-uñ, -a

Gazel 69

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tabiat atına binen. İl şairlik kudreti.

Eșheb-süvâr-ı tab'uña ahsente Feyziyâ
Bu 'arşa-i cihânda aña terk-i nâz farz

esir:

1. esirüñdür:-üñ, -dür

Gazel 62

Mısra: 7

Esir, tutsak (sevgiliye tutkun olmuş gönül bağlamında).

Göñül cânâ esirüñdür rehâ mümkün midür her
dem
Dili katl itmege ol gamze-i cellâd ayak başmış

esir ol-:

1. esir olup:-up

Gazel 37

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tutsak olmak II birine tutulmak, âşık olmak.

Benümle gelmedi ey Feyzi küy-ı dilberden
Esir olup yine dil zülf-i yâra kalmışdur

2. esir olurdu:-ur, -dı

Kaside 9

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Esir düşmek, tutsak olmak, köle olmak.

Sütünü kâmet-i dilber gibi serâmeddür
Esir olurdu anı görse merdüm-i âzâd

esir-i cüvânân ol-:

1. **esîr-i cüvânân olan:-an**

Gazel 85

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Genç tutsak olmak (aşığın genç, delikanlı gönlünün sevgili tarafından esir edilmesi bağlamında).

Âzâde mi esîr-i cüvânân olan gönül
Şadân olur mı pîşesi efgân olan gönül

esîr-i neşve-i peymāneyem:

1. **esîr-i neşve-i peymāneyem:-y, -em**

Gazel 90

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şarap neşesinin esiri olmak.

Esîr-i neşve-i peymāneyem bu meykedede
Esâs-ı kaşr-ı gâmi sâkiyâ hârâb iderüm

esîri ol:-

1. **esîri oldu:-dı**

Gazel 94

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) tutsağı olmak.

Murg-ı dil oldu Feyzi esîri o mehveşûn
Zülfîyle hâli dâne ile dāmımız bizüm

esîr-i turre-i tarrāruñ ol:-

1. **esîr-i turre-i tarrāruñ olmasun:-ma, -sun**

Gazel 98

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) aklı baştan alan kıvrımlı saçlarının esiri olmak.

Mecnûn-mişâl silsile-cünbân idi şehâ
Gönlüm esîr-i turre-i tarrāruñ olmasun

esîr-i zülf-i bütân ol:-

1. **esîr-i zülf-i bütân olmaya:-ma, -y, -a**

Gazel 24

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgililerin saçlarının esiri olmak.

Ne mümkün olmaya diller esîr-i zülf-i bütân
Nigâh-ı gamzeleri fitnebâza çesbândur

esîr-i zülf-i perîşānuñ ol:-

1. **esîr-i zülf-i perîşānuñ olmamuz:-ma, -muz**

Gazel 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dağınık saçının tutsağı olmak.

Esîr-i zülf-i perîşānuñ olmamuz yegdür
Nigâh-ı tîguña kurbānuñ olmamuz yegdür

esîr-i zülf-i perîşānuñam:

1. **esîr-i zülf-i perîşānuñam:-uñ, -am**

Gazel 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dağınık saçının tutsağı (aşığın zincire vurulması bağlamında).

Cânâ esîr-i zülf-i perîşānuñam senüñ
Çokdan cihānda bende-i fermānuñam senüñ

esîr-i zülf-i siyeh-kāruñ ol:-

1. **esîr-i zülf-i siyeh-kāruñ olmasun:-man, -su**

Gazel 98

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Siyah saçın esiri olmak (sevgilinin zincir gibi tutsak eden saç bağlamında).

Diller esîr-i zülf-i siyeh-kāruñ olmasun
Kimse firîb-i dîde-i mekkāruñ olmasun

eşkāl-i şafâ:

1. **eşkāl-i şafâ:**

Kaside 4

Mısra: 45

Kelime Tipi: -

Mutlu görünüşlü, neşeli görünen.

Tîre-rûdur niçe eşkāl-i şafâ göstereşün
Jeng-i ekdâr ile mir'ât-i tabî'at ammâ

eşkāl-i şuver:

1. **eşkāl-i şuver:**

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Suretlerin şekilleri.

Şem'alardur mihr ü meh fânüs-ı mînâdur felek
Ma'nide zâhirdür eşkāl-i şuver her rûz u şeb

eşk-feşân:

1. **eşk-feşân:****Gazel 91**

Mısra: 10

Gözyaşı dökten.

O şüh-ı 'işve 'aceb Feyzi nemden âzürde
Gözümden eşk-feşân mâcerâ nedür bilmem

eşk-i çeşmümle:1. **eşk-i çeşmümle:-üm, -le****Gazel 1**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gözyaşı (aşığın gözyaşı bağlamında).

Benem ol gavta-hâr-ı lücce-i bahr-ı maḥabbet
kim
Revâdur eşk-i çeşmümle olursa âşinâ deryâ

eşk-i cüybârum:1. **eşk-i cüybârum:-um****Gazel 5**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Irmak gibi (çok akan) gözyaşı.

Semûm-ı ğamdan oldu huşk bârı dehr-i
gülşende
İderdi gerçi eşk-i cüybârum bir şecer peydâ

eşk-i dem-âlûd:1. **eşk-i dem-âlûd:****Gazel 12**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kanlanmış göz, kanlı göz.

Teskîn ide mümkün mi anı eşk-i dem-âlûd
Pür-sühte itdi tenimüz nâr-ı maḥabbet

eşk-i dide-i ter:1. **eşk-i dide-i ter:****Gazel 6**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Islak gözün yaşı (gözyaşı bağlamında).

Derûnum pâre pâre ey perî tîğ-ı nigâhuñla
'Aceb mi olsa eşk-i dide-i ter la'l-gün peydâ

eşk-i revânımız:1. **eşk-i revânımız:-ı, -muz****Gazel 55**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akan gözyaşı.

Rizân olunca dâmene eşk-i revânımız
Fâş oldu ḥalk-ı 'âleme râz-ı nihânımız

eşk-i terüm:1. **eşk-i terüm:-üm****Gazel 77**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kurumayan gözyaşı.

Feyziyâ eşk-i terüm olsa sezâ ḥün-âlûd
Şerḥa-nâk itdi dili ḥançer-i zehr-âb-ı firâk

eşk-i tûfân-âşinâ:1. **eşk-i tûfân-âşinâ:****Gazel 4**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Tufan benzeri aşk (aşığın sevgiliye
duyduğu aşkın gönlünde fırtınalar koparması
bağlamında).*

Süz-ı 'aşkuñla gönül pür-tâb-ı külḥandur
Eşk-i tûfân-âşinâ teskîn ider mi dem-be-dem

esrâr-ı ğam-ı 'aşkı:1. **esrâr-ı ğam-ı 'aşkı:-ı****Rûbai 30**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk derdinin sırları.

Esrâr-ı ğam-ı 'aşkı nihân söyleşelüm
Ḥâl-i dil-i zârı bir zamân söyleşelüm

esrâr-ı leb-i yâr:1. **esrâr-ı leb-i yâr:****Rûbai 43**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin dudak esrarı (sevgilinin
dudağının esrar gibi aşığı kendinden
geçirmesi bağlamında).*

Fikr itmededür zülfini Feyzî her dem
Esrâr-ı leb-i yâr ile ḥayrân oldu

eş-şabru miftâhu'l-ferec:

1. eş-şabru miftāhu'l-ferec:

Matla 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Hadis***Sabır, kurtuluşun (başarının)**anahtarıdır.*

Şekve itme şabr kıl senden gider bu derd-i
renc

Ey gönül meşhurdur Eş-şabru miftāhu'l-ferec

eşer kıl-:

1. eşer kılmaz:-maz

Gazel 75

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tesir etmek, etkilemek.

Zāhidā pend-i dem-i serdūn eşer kılmaz baña
Külhan-ı cismümde dā'im āteş-i suzān-ı aşk

etfāl-i nevheveslere:

1. etfāl-i nevheveslere:-ler, -e

Gazel 55

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Acemi çocuklar (gönül işlerinde acemi
olan âşıklar bağlamında).*

Etfāl-i nevheveslere bāzīçedür henüz
İşkeste-bāl-i murğ-ı dil-i nātüvânımız

etrâf:

1. etrâfını:-ı, -n, -ı

Tarih 58

Mısra: 10

Çevre, etraf.

Şekkerūn üstine cem'iyet ider leşker-i mūr
Hār-zār itdi ya etrâfını ol verd-i sefid

etrâf-ı şahbâda:

1. etrâf-ı şahbâda:-da

Tahmis 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Kadeh kenarı, yanı.

Hevâ-yı aşkuñ ile cūşa geldi ey perî bâde
Hābāb-āsā degüldür ābile etrâf-ı şahbâda

etrâfını al-:

1. etrâfını alur:-ur

Matla 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Etrafını sarmak.

Yanından dūr olur mı 'âşık ol mihr-i cihān-
sūzuñ

Alur etrâfını pervāneler şem'-i dil-efrūzuñ

evc-i çerhe:

1. evc-i çerhe:-e

Gazel 39

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Göğün zirvesi.

'Uşşākuñ evc-i çerhe çıkar nāle-i dili
Ārām-gāh-ı ehl-i mahabbet Hışārdur

evc-i melāhat:

1. evc-i melāhat:

Gazel 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin yüzünün) güzellik zirvesi.

Mihr-i münir-i evc-i melāhat ruhuñ mıdur
Hırşid-i nūrpāş-ı letāfet ruhuñ mıdur

evc-i muhālifde:

1. evc-i muhālifde:-de

Kaside 5

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

*Aykırı zirve, doruk. İl Klasik Türk
müziğinde kullanılmış bir evc makamı çeşidi.*

Rāstdur evc-i muhālifde nevā 'uşşāk idüp
Gülsitān-ı 'ālemi medhūñle eyler pūr-şadā

evc-i nāz u işve:

1. evc-i nāz u işve:

Gazel 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Naz ve işvenin zirvesi.

Kābil mi şayd gezmede āvāre murğ-veş
Ol evc-i nāz u işve degül lāne-āşinā

evşāf:

1. **evşāfuñi:-uñ, -ı****Kaside 8**

Mısra: 29

Vasıflar, özellikler.

Niçe mümkün senüñ evşāfuñı tahrır ide hāmem
Hıred vaşf-ı şerîfinde olur tıfl-ı debistānı

evşāf-ı pāki:1. **evşāf-ı pāki:-ı****Kaside 6**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kusursuz vasıflar.

Hāme alınca destüme medh itmege anı
Evşāf-ı pāki levh-i dile intiḥāb olur

evvel:1. **evvel:****Gazel 43**

Mısra: 7

İlk olarak, önce.

Evvel nazarda rüy-ı cefā cılve-ger olur
Mir'āt-ı rünümā-yı maḥabbet ruḥuñ midur

evvel-bahār:1. **evvel-bahāra:-a****Gazel 37**

Mısra: 1

İlkbahar.

Şüküfteg-i gül evvel-bahāra kalmışdur
Göñül şafāsı vişāl-i nigāra kalmışdur

evvel-nazar:1. **evvel-nazarda:-da****Tarih 72**

Mısra: 10

İlk bakış, ilk görüş.

Görenler mīveler ile şüküfe resmini anda
Ferāmüş itdürür evvel-nazarda bāğ-ı gülzārı

ey:1. **ey:****Gazel 1**

Mısra: 3

Nida edatı.

Hemān şemm eyleyen Mecnūn olur ey Leyli-i
hüsnum
Demāğ-ı ḥāhişümde büy-ı zülfuñ 'anber-i sārā

2. **ey:****Gazel 1**

Mısra: 5

Nida edatı.

Kıyāma gelseñ ey mehrū olur āşüb-ı rustā-ḥız
Belā-ender-belādur 'āleme ol kāmēt-i bālā

3. **ey:****Gazel 3**

Mısra: 9

Nida edatı.

Şāhid-i şāhbānuñ ey Feyzī ne mümkün midḥatı
Maḥv olur kaṭre yem-i 'ummāna olmaz āşinā

4. **ey:****Gazel 4**

Mısra: 6

Nida edatı.

'Āşıka cevri eyledüñ ağıyāra kılduñ iltifāt
Bu cefālar her zamān ey şūḥ sendendür baña

5. **ey:****Gazel 5**

Mısra: 5

Nida edatı.

Felek ol deñlü māni' oldı bezm-i 'işrete ey dil
Eger def'-i ğama mey içsem olur derd-i ser
peydā

6. **ey:****Gazel 6**

Mısra: 7

Nida edatı.

Derūnum pāre pāre ey perī tīg-ı nigāhuñla
'Aceb mi olsa eşk-i dīde-i ter la'l-gün peydā

7. **ey:****Gazel 13**

Mısra: 5

Nida edatı.

Ey hūr-likā ḥālūmi 'arz itmek olur mı
Ol ğamze baña zerre kadar virmedi ruḥşat

8. **ey:****Gazel 14**

Mısra: 11

Nida edatı.

Saňa te'sîr eyler âhı baħr-ı ğamda ey felek
Eyledüñ fülk-i dil-i Feyzî-i nâlânı űikest

9. ey:-dur

Gazel 15

Mısra: 7

Nida edatı.

Vişâle bülbüli űayeste kılmaduñ ey gül
Ĥazân iriűmege âh-ı hezârdur bâ'îű

10. ey:

Gazel 17

Mısra: 7

Nida edatı.

Mest-i űahbâ-yı lebüñ 'aűıkuñ ey űüh-ı cefâ
Bezm-i ğamda mey-i gül-reng nedür bilmez
hiç

11. ey:

Gazel 21

Mısra: 1

Nida edatı.

Ruħuñdur lem'a-rîz ey dilsitân mânende-i
ħurűîd
Serây-i ıalbe ol pertev-resân mânende-i ıurűîd

12. ey:

Gazel 21

Mısra: 4

Nida edatı.

Nikâb itme ruħ-ı tâb-âvere bîhüde zülfüñ sen
Furûı-ı rüyuñ ey mehrü 'ayân mânende-i
ħurűîd

13. ey:

Gazel 21

Mısra: 5

Nida edatı.

űeb-i târiküme pertev-fiken ol eyleme ey meh
'Îzâruñ nûrını űebden nihân mânende-i ıurűîd

14. ey:

Gazel 24

Mısra: 9

Nida edatı.

Semend-i tab' ile cev lâna başla ey Feyzî
Naằîre itmege eű'âr-ı tâze çesbândur

15. ey:

Gazel 27

Mısra: 3

Nida edatı.

Tefekkür-i gül-i rüyuñla ey kamer-ťal'at
Hezâr-veű yine nâlânüñ olmamuz yegdür

16. ey:

Gazel 27

Mısra: 9

Nida edatı.

Miűâl-i Feyzi-i nâçâr ey kemân-ebrü
Niűân-ı nâvek-i müııânüñ olmamuz yegdür

17. ey:

Gazel 29

Mısra: 2

Nida edatı.

Devr eyle sâķi sâıarı zîbâ-reviű budur
Ey rind-i meykeűân-ı cihân Cem-meniű budur

18. ey:

Gazel 30

Mısra: 7

Nida edatı.

űahrâ-yı zulmet-i űeb-i hicrânda ey göñül
Âh-ı űerer-feűân saňa rehnümün olur

19. ey:

Gazel 31

Mısra: 7

Nida edatı.

Ey kamer-ťal'at beni űâyeste-i vaűl eyle kim
Zerre-i eűküm cihânı baħr-ı bî-pâyân ider

20. ey:

Gazel 36

Mısra: 8

Nida edatı.

Nice mümkün olmamak nâr-ı ıamuñla sühte
Rüyuña ey mâhrü mihr-i münevver teűnedür

21. ey:

Gazel 37

Mısra: 9

Nida edatı.

Benümle gelmedi ey Feyzi küy-ı dilberden
Esîr olup yine dil zülf-i yâra ıalmıűdur

22. ey:

Gazel 38

Mısra: 5

Nida edatı.

Hevâ-yı zülf ile oldu perîűân göñlüm ey mehrü
Dil-i dîvâneye 'aűkuñ ile zencîr müűkildür

23. ey:

Gazel 40

Mısra: 9

Nida edatı.

Muḥāl menzil-i maḳṣūda varmak ey Feyzī
Baña ne merḥale vü ne sürāğ lâzımdur

24. ey:

Gazel 41

Mısra: 6

Nida edatı.

Şayd itmede murğ-ı dili şehbāz-ı nigāhuñ
Ey şūḥ aña nīm-nigāhuñ bile besdür

25. ey:

Gazel 42

Mısra: 9

Nida edatı.

Kirasa ta'na ider la'l-i yār ey Feyzī
Mişāl olur mı leb-i mäh-ı sāde-rüy-ı Hışār

26. ey:

Gazel 45

Mısra: 1

Nida edatı.

Ey dil üftāde-i cānān olacaḳsın āḫir
'Aşḳ-ı dildār ile ḫayrān olacaḳsın āḫir

27. ey:

Gazel 45

Mısra: 4

Nida edatı.

Sell-i seyf-i nigeḫi 'āşıkı itmekde helāk
Ey perī āfet-i devrān olacaḳsın āḫir

28. ey:

Gazel 45

Mısra: 7

Nida edatı.

Ḳays-veş leyli-i zülfiyle o şūḫuñ ey dil
Rehrev-i vādi-i hicrān olacaḳsın āḫir

29. ey:

Gazel 48

Mısra: 1

Nida edatı.

Eyle 'uşşāḳuña ey mehrü vefā nevrüzdur
Atma cānā küşte-i tīg-ı cefā nevrüzdur

30. ey:

Gazel 50

Mısra: 9

Nida edatı.

Dem-besteligüm eyleme ey şūḥ ta'accüb
Mir'āt-ı ruḫı Feyzī görüp ḫayretimüz var

31. ey:

Gazel 51

Mısra: 5

Nida edatı.

Ey perī nār-ı gaḫabla 'āşıkı itme nigāḫ
Ḳalbimüz şad çāk olur eyle ḫazer āyinedür

32. ey:

Gazel 53

Mısra: 6

Nida edatı.

Olur dil-beste elbet müşk-büy-ı zülfüne zīrā
Ser-i 'uşşāḳdan ey mährü bend-i belā çıkmaz

33. ey:

Gazel 57

Mısra: 9

Nida edatı.

Aḫsente hele ṭab'uña ey Feyzī-i pürgü
Bu nev-ğazel-i pāküne tanzīr olunmaz

34. ey:

Gazel 59

Mısra: 5

Nida edatı.

Çārsü-yı 'aşḳda ey ḫāce-i kālā-yı ḡam
Naḳd-i cān itmek telef olmuşdur ancak
südumuz

35. ey:

Gazel 62

Mısra: 2

Nida edatı.

Ḡam-ı deşt-i firāḳa bu dil-i nāşād ayak başmış
Şanurlar Bī-sütüne ey perī Ferḫād ayak başmış

36. ey:

Gazel 62

Mısra: 9

Nida edatı.

Olursuñ pā-nihāde pāye-i i'cāza ey Feyzī
Egerçi naẓm-ı sihr-āşāra çok üstād ayak
başmış

37. ey:

Gazel 65

Mısra: 2

Nida edatı.

Olursa süziş-i âh-ı derūnumdan ‘ayān âteş
Cihāndan mün ‘adım olmazdı ey dil bir zamān
âteş

38. ey:

Gazel 65

Mısra: 8

Nida edatı.

‘Aceb kim sūhte olmazdı cismüm nār-ı
‘aşkuñdan
Olurdı dem-be-dem ey mährü benden feşān
âteş

39. ey:

Gazel 66

Mısra: 1

Nida edatı.

Senüñ ey mährü zülfüñ ‘adū-yı ehl-i dīn olmuş
Dil-i âvāreyi gördükde zīrā çīn çīn olmuş

40. ey:

Gazel 66

Mısra: 3

Nida edatı.

Nedür hāl-i siyeh ey mäh rüy-ı tābnākūñde
Cemālūñ Ka‘besine hayf ol kāfir yakīn olmuş

41. ey:

Gazel 66

Mısra: 7

Nida edatı.

Ne var rahm eyleseñ ‘uşşāka ey şūh-ı cefā-
pīşe
Dil-i zāruñ da kārı ‘aşk ile āh u enīn olmuş

42. ey:

Gazel 68

Mısra: 4

Nida edatı.

Luṭf u kerem ü cevri ü ‘itāb-ı sitem-āmīz
Ey ‘āşık-ı miḥnet-zede dildāruña maḥşūş

43. ey:

Gazel 68

Mısra: 6

Nida edatı.

Tūtī gibi gūyā ola ‘uşşāk-ı gam-ālūd
Ey şūh bu āyīne-i dīdāruña maḥşūş

44. ey:

Gazel 70

Mısra: 1

Nida edatı.

Oldı bedīd rüyüña ey gül ‘izār ḥaṭ
Cānā riyāz-ı ḥüsnüñe olmuş bahār ḥaṭ

45. ey:

Gazel 70

Mısra: 3

Nida edatı.

İrdi kūsūf mihr-i cemālūñe ey perī
Ruḥsāruñ üzre oldığı dem āşikār ḥaṭ

46. ey:

Gazel 70

Mısra: 6

Nida edatı.

İtme riyāz-ı dehrde bülbul gibi fiğān
Ey dil olur mı verd-i ruh-ı yāra ḥār ḥaṭ

47. ey:

Gazel 70

Mısra: 7

Nida edatı.

Gūyā midād-ı ḥāme-i kudretle ey perī
Bir şafḥadur yazıldı degül ey nigār ḥaṭ

48. ey:

Gazel 70

Mısra: 8

Nida edatı.

Gūyā midād-ı ḥāme-i kudretle ey perī
Bir şafḥadur yazıldı degül ey nigār ḥaṭ

49. ey:

Gazel 72

Mısra: 2

Nida edatı.

Mihr-i rüyüñdur şehā hep bā ‘iş-i giryān-ı şem‘
Ey perī-ṭal‘at cebīnūñ mebdē’-i ḥandān-ı şem‘

50. ey:

Gazel 78

Mısra: 5

Nida edatı.

Ümīd-i vuşlat-ı Leylīle Kays-veş ey dil
Hemān ‘azīmet-i rāh eylesem niyāz iderek

51. ey:

Gazel 78

Mısra: 7

Nida edatı.

Teraḥḥum eylemedi baña āh ile ey dil
 'İzār-ı yāri siyāh eylesem niyāz iderek

52. ey: -um, -a

Gazel 80

Mısra: 8

Nida edatı.

Āmāc-ı cism-i zāruma eyle nezāreyi
 Ey meh helāk-i nāvek-i müjgānuñam senüñ

53. ey:

Gazel 81

Mısra: 1

Nida edatı.

Meded ey Mevlevī dilber senüñ zülf-i dil-
 āvīzüñ
 Beni bend eyleyüp mest itdi çeşm-i fitne-
 engīzüñ

54. ey:

Gazel 82

Mısra: 3

Nida edatı.

Benem ol gūşe-gür-i cāy-ı hicrān ey kamer-
 ruḥsār
 Beni derd ü elemnden eyledüñ āzād hoş geldüñ

55. ey:

Gazel 82

Mısra: 8

Nida edatı.

Şehā teşrīf idüp gam-hāne-i 'uşşāk-ı nāçara
 Ziyā-ver oldı rüyuñ ey şeh-i bīdād hoş geldüñ

56. ey:

Gazel 82

Mısra: 10

Nida edatı.

Ḥayāl-i ṭurra-i dildār ile dīvānedür Feyzī
 Getürdüñ būy-ı zülf-i dilberi ey bād hoş
 geldüñ

57. ey:

Gazel 87

Mısra: 9

Nida edatı.

Zamān-ı 'ayş u ṭarabdur bu demde ey Feyzī
 Alup o māhveşi seyr-i nevbahāra çekil

58. ey:

Gazel 91

Mısra: 3

Nida edatı.

Müdām hūn-ı dilüm nūş iderdüm ey sākī
 Bu meclis içre mey-i cānfezā nedür bilmem

59. ey:

Gazel 92

Mısra: 7

Nida edatı.

Şudā'-ı derd-i gamı def' iderdi ey sākī
 Bu bezme micmere sāgar mıdur nedür bilmem

60. ey:

Gazel 93

Mısra: 2

Nida edatı.

Niçün 'uşşākın eyler küşte-i tīg-ı cefā bilsem
 Sezā mı 'āşıkān bu cevruñe ey bīvefā bilsem

61. ey:

Gazel 93

Mısra: 4

Nida edatı.

Bu deñlü zaḥm-nāk olmuş gönül ümmīd-i vaşl
 eyler
 Nedendür 'āşıkūñ ey mährü cevre sezā bilsem

62. ey:

Gazel 93

Mısra: 6

Nida edatı.

Helāk oldum gam-ı 'aşkuñla cānā bir devā
 eyle
 İderdüm ey ṭabībüm derd-i 'aşka bir devā
 bilsem

63. ey:

Gazel 93

Mısra: 7

Nida edatı.

Figān ey çerḥ-i dūn-ı sifle-perver her zamān
 senden
 Niçün çıkmaz ser-i 'uşşākdan bend ü belā
 bilsem

64. ey:

Gazel 103

Mısra: 1
Nida edatı.

Ḥayāl-i la‘l-i nābuñ gıtmeydi ey mährü dilden
Sezā yaş yerine kanlar akarsa dīde-i terden

65. ey:
Gazel 105
Mısra: 5
Nida edatı.

Ne mümkün beñzemek la‘l-i leb-i dildāra ey
sākī
Değişmem kaṭresin yāķūt-ı rummānīden eydür
bu

66. ey:
Gazel 106
Mısra: 2
Nida edatı.

Göñül ‘arz eyle ḥāl-i pür-melālūñ yāra
düşdükçe
Ne var ey şüh rahm it ‘āşık-ı nāçāra düşdükçe

67. ey:
Gazel 110
Mısra: 3
Nida edatı.

Ḥabāb-ı mey degül hoy-gerde eyler cāmı ey
sākī
Furūğ-ı ‘aks-i rüyuñ sāgar-ı rahşāna düşdükçe

68. ey:
Gazel 115
Mısra: 9
Nida edatı.

Olur mı Fehmi-i üstāda peyrev ey Feyzī
Nazīre nev-gazel-i ma‘nidār seyrinde

69. ey:
Gazel 116
Mısra: 10
Nida edatı.

Bedīd olursa ḥaṭ rüyında geçmem fikr-i
vuşlatdan
O şühā rüz u şeb ey Feyzi göñlüm iştiyāk üzre

70. ey:
Gazel 117
Mısra: 3
Nida edatı.

Mu‘aṭṭardur demāğum ey perī-rū büy-ı
zülfüñle
Saña meyl itmege bā‘ış olan bād-ı şabā oldu

71. ey:
Gazel 120
Mısra: 10
Nida edatı.

‘Adūnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzī
Saña ey ‘āşık-ı miḥnetkeşān varsañ da yer var
mı

72. ey:
Gazel 121
Mısra: 3
Nida edatı.

Cān demāğın nice ta‘fır itmesün ey mährü
Müşk-efşān oldu zülfüñ ‘anber-i sārā gibi

73. ey:
Gazel 121
Mısra: 7
Nida edatı.

Feth-i genc-i ḥüsnuñ olmaz rüyuñ üzre ey perī
Pīç pīç olmuş yatur zülfünde ejderhā gibi

74. ey:
Kaside 1
Mısra: 80
Nida edatı.

Tā-be-key bu mihr ü meh ile şılāt ol şāha sen
Ḥālını ‘arz eyledüñ ey dil mükerrer rüz u şeb

75. ey:
Kaside 2
Mısra: 49
Nida edatı.

El-ḥazer ey ‘adū-yı dīn-i mübīn
Ḥaşm-ı nādāna ḥārdur kalemüm

76. ey:
Kaside 3
Mısra: 1
Nida edatı.

Ey vücūduñdur olan bā‘ış-i ḥalk-ı dü-cihān
Zāt-ı pākīzesidür hem sebeb-i kevn ü mekān

77. ey:
Kaside 4
Mısra: 63
Nida edatı.

İdelüm şıdķ u ħulūş üzre du‘ā ey Feyzī
Olalum dergeh-i Bārīye hemān dest-güşā

78. ey:

Kaside 5

Mısra: 1

Nida edatı.

Ĥabbezā ey ĥāme-i mu‘ciz-dem ü gevher-
nümā
Merĥabā ey ĥāme-i gevher-niṣār-ı bī-bahā

79. ey:

Kaside 5

Mısra: 2

Nida edatı.

Ĥabbezā ey ĥāme-i mu‘ciz-dem ü gevher-
nümā
Merĥabā ey ĥāme-i gevher-niṣār-ı bī-bahā

80. ey:

Kaside 5

Mısra: 3

Nida edatı.

Merĥabā ey ĥāme-i mīzāb-ı cūy-ı ma‘rifet
Ĥabbezā ey kılķ-i dūr-baḥşāyış-i mülķ-i fenā

81. ey:

Kaside 5

Mısra: 4

Nida edatı.

Merĥabā ey ĥāme-i mīzāb-ı cūy-ı ma‘rifet
Ĥabbezā ey kılķ-i dūr-baḥşāyış-i mülķ-i fenā

82. ey:

Kaside 5

Mısra: 7

Nida edatı.

Gel yine ey ĥāme medĥ-i şehriyār-ı ‘āleme
Vaşfidur viren ķulüb-ı ‘āleme feyz ü şafā

83. ey:

Kaside 9

Mısra: 1

Nida edatı.

Ġazāñ mübārek ola ey vezīr-i pāk-nijād
Muvaffaķ eyledi ĥaķķā cenāb-ı Rabb-ı ‘ibād

84. ey:

Matla 9

Mısra: 2

Nida edatı.

Ĥumār-ı hecr ile dil oldu pāmāl-i ġam u miḥnet
Ayaķlandur meded mey şun baña ey sāķi-i
‘işret

85. ey:

Matla 12

Mısra: 2

Nida edatı.

Şekve itme şabr ķıl senden gider bu derd-i
renc
Ey göñül meşhūrdur Eş-şabru miftāḥu’l-ferec

86. ey:

Matla 13

Mısra: 2

Nida edatı.

Aġyār-ı kīne-cū ile şöḥbet olur mı hiç
Ey verd-i taze ĥār ile ūlfet olur mı hiç

87. ey:

Matla 15

Mısra: 2

Nida edatı.

Ġam-ı ‘aşķuñla ‘āşık nūş ider cām-ı ıarab
ġüstāḥ
Nola fikr-i lebüñle olsa dil ey ġonca-leb
ġüstāḥ

88. ey:

Matla 24

Mısra: 1

Nida edatı.

Ruḥuñ ey māḥ gerçi ebr-i zülfüñden bedīd
olmaz
Yine ‘uşşāķ seyr-i ‘ārızuñdan nāümīd olmaz

89. ey:

Matla 31

Mısra: 2

Nida edatı.

La‘l-i nābuñdur senüñ cām-ı muşaffādan ġaraż
Vuşlatuñdur ey perī bu ‘aşķ u sevdādan ġaraż

90. ey:

Matla 41

Mısra: 1

Nida edatı.

Ey perī ‘aşķ ile ‘uşşāķuñı ḥayrān itdüñ
Fikr-i zülfüñle dil-i zārı perīşān itdüñ

91. ey:

Matla 45

Mısra: 1
Nida edatı.

Miyānuñ fikretiyle ey perī āşüfte-hāl oldum
Za‘îf oldı tenüm yok yere ben mahz-ı hayāl
oldum

92. ey:
Matla 47
Mısra: 1
Nida edatı.

Leb-i la‘lün hayālî zā‘il olmaz ey perī dilden
Nola gülğün akar ise sirişküm dide-i terden

93. ey:
Matla 51
Mısra: 1
Nida edatı.

Görenler hāl-dār-ı rüy-ı pür-tābuñ ey mehrū
Didiler Rūmda āteşperest olmuşdı bir Hindū

94. ey:
Matla 52
Mısra: 1
Nida edatı.

Ḳavis burcında bir kevkeb nümāyān oldı ey
mehrū
Miyān-ı ebruvānında degüldür hāl-i ‘anber-bū

95. ey:
Matla 53
Mısra: 1
Nida edatı.

Sīne ey mehrū hedefdür nāvek-i müjgānına
‘Āşık-ı zāruñ vücdı döndi Okmeydānına

96. ey:
Rübai 1
Mısra: 3
Nida edatı.

Āyīne-i peymāneyi şun ey sākī
Ṭūṭi gibi dil görse olurdı güyā

97. ey:
Rübai 9
Mısra: 3
Nida edatı.

Ey şūḥ-ı cefā itme ta‘accüb k’olur
Sermet-i mey-i cām-ı ḥaḳīḳat güstāḥ

98. ey:
Rübai 18

Mısra: 3
Nida edatı.

Devr eyleye ey sākī hemān micmer-i cām
Büy-ı mey ile ola mu‘aṭṭar meclis

99. ey:
Rübai 27
Mısra: 1
Nida edatı.

Bu dehrde ey dil geh perīşān olduk
Gāhice daḥi maẓhar-ı iḥsān olduk

100. ey:
Rübai 28
Mısra: 2
Nida edatı.

Reng-i meyi sen rüyüña timsāl itdüñ
Ey şūḥ-ı cefā-pişe baña āl itdüñ

101. ey:
Rübai 28
Mısra: 3
Nida edatı.

Efsūs dil-i zāruma ey meh-ṭal‘at
Ḥāl-i dili sen şormaduñ iḥmāl itdüñ

102. ey:
Rübai 36
Mısra: 3
Nida edatı.

Mest-i mey-i ‘aşkam ey perī ‘ārızuña
‘Afv eyle nigāh itdüm ise ‘afv eyle

103. ey:
Tahmis 1
Mısra: 6
Nida edatı.

Ḥayāl-i ḥālūñ ile müşk-i ezfer dāğ-ber-dildür
Ġamuñla ‘āşıkuñ ey māh-ṭal‘at oldılar bīmār

104. ey:
Tahmis 1
Mısra: 23
Nida edatı.

Hevā-yı ‘aşkuñ ile cūşa geldi ey perī bāde
Ḥabāb-āsā degüldür ābile eṭrāf-ı şahbāda

105. ey:
Tahmis 2
Mısra: 13
Nida edatı.

Ey perî cevrden âzürde degüldür 'uşşāk
İtdi huşyār bizi neşve-i ma'cün-ı firāk

106. **ey:**

Tahmis 3

Mısra: 10

Nida edatı.

Huşyāruñ tābı yokmuş çeşm-i hışm-ı dilbere
Şimdi bildüm ben senüñ ey bāde qadr ü
kıymetüñ

107. **ey:**

Tahmis 3

Mısra: 12

Nida edatı.

Hayli dem derd ü gam-ı miñnet-fezāñı
bilmedüm
Bāde imiş derdüñe ey dil devāñı bilmedüm

108. **ey:**

Tahmis 3

Mısra: 17

Nida edatı.

Oldı kettān-ı gama ey şüh nūr-ı māhtāb
Mest olurdum yād-ı la'lüñle eger nüş itsem āb

109. **ey:**

Tarih 12

Mısra: 2

Nida edatı.

Hať degül süñbüle gül oldı karīn
Oldı tezyīn ruñuñ ey mehrü

110. **ey:**

Tarih 23

Mısra: 9

Nida edatı.

Düşdi bir tārīh-i zībende didüm ey Feyzī
Tūl-i 'ömr ile mu'ammer ola yā Rab Mūsā

111. **ey:**

Tarih 58

Mısra: 1

Nida edatı.

Şakaluñ geldi mübārek ola ey 'Abdullāh
Eyledüñ süñneti icrā ola bañtuñ da sa'īd

112. **ey:**

Tarih 65

Mısra: 1

Nida edatı.

Ey kemānkeş tūr-i pertābuñ senüñ
Güiyā murğ-ı hümā-pervāzdur

113. **ey:**

Tarih 86

Mısra: 9

Nida edatı.

Tefekkür eyler iken düşdi bir tārīh ey Feyzī
Mu'ammer ola yā Rab Muşţafā bu dār-ı
dünyāda

evā:

1. **eyā:**

Kaside 3

Mısra: 64

*"ey, hey" manasına gelen ve Arapça
kelime ve tertiplere giren nidā edatı.*

Dem-be-dem kārımız 'işyān 'aceb rüz-ı hisāb
Nic'olur hālüm eyā pādīşeh-i Sidre-mekān

eydür:

1. **eydür:**

Gazel 105

Mısra: 6

*İyidir (kıyaslama yaparken bir şeyden
daha iyi olma bağlamında).*

Ne mümkün beñzemek la'l-i leb-i dildāra ey
sākī
Değişmem kaçresin yāķūt-ı rummāniden eydür
bu

eyle-:

1. **eylese:-se**

Gazel 19

Mısra: 11

Yapmak, kılmak.

Feyzī revādur eylese şad güne midhatüñ
Kim rüh-bağş-ı hasretiyāndur nesīm-i şubh

2. **eyler:-r**

Gazel 34

Mısra: 4

Yapmak, kılmak.

Ümīd-i mīve-i vuşlat ider bir nañl-i nevresden
Dilin 'uşşāk gülçīn-i riyāz-ı ārzü eyler

3. **eylesem:-se, -m**

Gazel 78

Mısra: 4

Yapmak, kılmak.

O şūhuñ oldı gönül dergehinde üftāde
Gedā-yı bende-i şāh eylesem niyāz iderek

4. **eyleye:-y, -e**

Kaside 4

Mısra: 34

Yapmak, kılmak.

Feyz-baḥş olsa eger seng-i siyāha luṭfuñ
Şühbesüz eyleye şad-ṭa' na-i dürr-i yektā

5. **eyledi:-di**

Tarih 39

Mısra: 3

Yapmak, göreve getirmek.

Eyledi bir zāt-ı pāki zīver-i şadr-ı kerem
Kıldı defterdār bir luṭf u mürüvvet-güsteri

6. **eyler:-r**

Tarih 39

Mısra: 14

Yapmak, dönüştürmek.

Bir nazarda ḥāki eylerdi zer-i kāmīl-‘ayār
Bir nigāhuñ ṭamla-i yāḳūt eyler aḥkeri

7. **eylerdi:-r, -di**

Tarih 39

Mısra: 13

Yapmak, dönüştürmek.

Bir nazarda ḥāki eylerdi zer-i kāmīl-‘ayār
Bir nigāhuñ ṭamla-i yāḳūt eyler aḥkeri

8. **eyle:**

Rübai 38

Mısra: 1

Eylemek, kılmak, haline getirmek.

Yā Rab dili mest-i mey-i ‘irfān eyle
Dā’im güher-i ma‘ārifē kān eyle

9. **eyle:**

Rübai 41

Mısra: 1

Eylemek, kılmak, haline getirmek.

Yā Rab beni ‘ārif-i billāh eyle
Hem mertebe-i ‘aşḳdan āgāh eyle

evmen-i evkātde:

1. **eymen-i evkātde:-da**

Tarih 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vakitlerin en bereketlisi, kıymetlisi.

Ḥamdülillāh Ḥazret-i Ḥaḳ eymen-i evkātde
Feth ü nuşretle ḳulüb-ı ‘āleme virdi şafā

evü:

1. **evü:**

Kaside 9

Mısra: 47

İyi, güzel, uygun.

Bir eyü manşib ile ben çerāğ-ı ḥāşuñ olup
Ümīd bu diyeler müjdeler mübārek-bād

evvāh:

1. **evvāh:**

Tarih 7

Mısra: 6

Eyvah, yazık.

Āh gitdükde didüm fevtine Feyzī tārīḥ
Gitdi Dürrī şadef-i ‘ālem içinden eyvāh

evvān:

1. **evvānı:-ı**

Kaside 9

Mısra: 57

Saray, köşk.

Niteki devr ide mihr ile meh bu evvānı
Serīr-i ‘izz ü sa‘ādetde ola ‘ömri ziyād

evvām:

1. **evvāmum:-um**

Rübai 33

Mısra: 1

Günler. II zaman, devir.

Geçmekde firāk-ı yār ile evvāmum
Yok fikret-i ḥān-ı vaşl ile ārāmum

2. **evvāmı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 7

Günler.

Şitā evvāmı gitdi şimdi vaḳt-i nevbahār oldı
Gider şām-ı elem zāhir olunca şubḥ-ı nurānı

evvāmımız geç:-

1. **evvāmımız geçmekde:-mek, -de**

Gazel 94

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Günlerin geçip gitmesi.

Ol teşneyem ne bahrı ki görsem serâb olur
Geçmekde fikr-i vaşl ile eyyâmımız bizüm

ezber eyle:-

1. ezber eylerse:-r, -se

Kaside 1
Mısra: 66
Kelime Tipi: -
Ezberlemek, akılda tutmak.

Mihr ü meh-âsâ olur nûr ile kalbi pür anuñ
Na't-ı pâkin vird idüp eylerse ezber rûz u şeb

ezberle:-

1. ezberle:

Gazel 9
Mısra: 7
Ezberlemek, hıfz etmek.

Qadeh du'âsını pîr-i muğândan ezberle
Mürîd-i meykede ol vird idin şarâb şarâb

ezelden:

1. ezelden:

Kaside 9
Mısra: 42
Ezelden beri, çok eskiden.

Hele mülâhaza kıl terk olur mı sultânım
Ezelden olmuş idüm luţf-ı şab'uña mu'tâd

ezhâr:

1. ezhâr:

Kaside 6
Mısra: 3
Çiçekler.

Ezhâr ile müzeyyen olup bâğ-ı gülsitân
Zevk ehlinüñ dili yine pür-âb u tâb olur

2. ezhâr:

Kaside 8
Mısra: 17
Çiçekler.

Riyâz-ı dehr ezhâr ile oldı serbeser tezyîn
Olup neşküfte güller girye kıldı ebr-i nîsânî

ezkâr-ı medhi:

1. ezkâr-ı medhi:-i

Kaside 6
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Övücü zikirler.

Meddâh-ı zât-ı pâki olam bir seḫâ-verüñ
Ezkâr-ı medhi vird-i dil-i şeyḫ ü şâb olur

F

fânî:

1. fânî:

Rûbai 5
Mısra: 4
Gelip geçici, ölümlü.

Birbirini 'âlemde te'âkub eyler
Fânî idügin rûz u şeb eyler işbât

fânüs-ı mînâdur:

1. fânüs-ı mînâdur:-dur

Kaside 1
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Mavi kubbe, gökyüzü.

Şem'alardur mihr ü meh fânüs-ı mînâdur felek
Ma'nide zâhirdür eşkâl-i şuver her rûz u şeb

fark id:-

1. fark ider:-er

Lugaz 4
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Ayırt etmek, seçmek. İl farkına varmak.

Bir mudakḫikîdür o şüh-ı nîk-ḫû
Fark ider kârında dâ'im mü-be-mû

fark it:-

1. fark itmezüz:-mez, -üz

Gazel 119
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Fark etme, ayırt etmek, anlamak.

Ḥayli dem oldı görmezüz ol mehlikâmuzı
Fark itmezüz bu derd ile şubḫ u mesâmuzı

fart-ı feyz-i lutfindan:

1. **farṭ-ı feyz-i luṭfindan:-ı, -n, -dan-ın, -dan**

Kaside 7

Mısra: **21**

Kelime Tipi: -

İyilik bolluğu, bereketi.

Vezân olursa şabâ farṭ-ı feyz-i luṭfindan
Şükûfezâr ide sercümle bâğ-ı nîrânı

farṭ-ı leṭâfetden:

1. **farṭ-ı leṭâfetden:-den**

Kaside 8

Mısra: **23**

Kelime Tipi: -

Aşırı güzellik, en güzel olan.

Nesîm-i himmeti farṭ-ı leṭâfetden vezân olsa
Hemân ḥandân olup gül eyleye çâk-i girîbânî

farṭ-ı luṭfindan:

1. **farṭ-ı luṭfindan:-ın, -dan**

Kaside 4

Mısra: **30**

Kelime Tipi: -

*Aşırı derecede cömertlik ve lütuf
gösterme.*

Nağme-baḥş eyleye vâdî-i neyistânı hemân
Farṭ-ı luṭfindan eger olsa vezân bād-ı şabâ

2. **farṭ-ı luṭfindan:-ı, -n, -dan**

Kaside 5

Mısra: **40**

Kelime Tipi: -

*Aşırı derecede cömertlik ve lütuf
gösterme.*

Gülşen-i ümmîd-i kevn-i 'âlemi ser-sebz ider
Farṭ-ı luṭfindan vezân olsa eger bād-ı şabâ

3. **farṭ-ı luṭfindan:-ı, -n, -dan**

Kaside 8

Mısra: **33**

Kelime Tipi: -

*Aşırı derecede cömertlik ve lütuf
gösterme.*

Vezân olsa nesîm-i şefkatüñ ger farṭ-ı
luṭfindan
Serâser nağme-pîrâ eyleye deşt-i neyistânı

farṭ-ı şafâdan:

1. **farṭ-ı şafâdan:-dan**

Kaside 7

Mısra: **25**

Kelime Tipi: -

Mutluluk aşırılığı.

Nesîm-i himmeti farṭ-ı şafâdan olsa vezân
İderdi nağme-serâ vâdî-i neyistânı

farz:

1. **farz:**

Gazel 69

Mısra: **1**

Yapılması zorunlu olan.

Cânâna 'işve vâcib ola olsa nâz farz
Süz-ı ğam ile baña degül mi niyâz farz

2. **farz:**

Gazel 69

Mısra: **2**

Yapılması zorunlu olan.

Cânâna 'işve vâcib ola olsa nâz farz
Süz-ı ğam ile baña degül mi niyâz farz

3. **farz:**

Gazel 69

Mısra: **6**

Yapılması zorunlu olan.

Âzürde olma girye vü âh-ı fîğândan
'Uşşâka girye vâcib ü süz u güdâz farz

4. **farz:**

Gazel 69

Mısra: **10**

Yapılması zorunlu olan.

Eşheb-süvâr-ı ṭab 'uña aḥsente Feyziyâ
Bu 'arşa-i cihânda aña terk-i nâz farz

farz ol-:

1. **farz olmaz:-maz**

Gazel 69

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Yapılması zorunlu olmak.

Rencîde itme zâhid-i nâşih ki 'âşıkâ
Olmaz kitâb-ı 'aşkda pend-i dirâz farz

2. **farz olur:-ur**

Gazel 69

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Yapılması zorunlu olan.

Mihrāb-ı ebruvānuña secde ider göñül
İtsem vuzū sirişk ile olur namāz farz

fāş ol-:

1. fāş oldı:-dı

Gazel 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İfşa olmak, ortaya çıkmak.

Rīzān olunca dāmene eşk-i revānımız
Fāş oldı halk-ı ‘āleme rāz-ı nihānımız

fāşık:

1. fāşık:

Lugaz 15

Mısra: 8

Günahkār.

İkidür pāsbān-ı pinhānī
Biri fāşık birisi nūrānī

faşl u bāb:

1. faşl u bāb:

Kaside 6

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Faşl ve bölüm.

Olmaz murādum üzre edā vaşf-ı pākini
İtsem nüvişte medhi nice faşl u bāb olur

faşl-ı bahār:

1. faşl-ı bahār:

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bahar mevsimi, ilkbahar.

Faşl-ı bahār seyr-i riyāz eylesem revā
Hem hāne-i sürür-ı şafā feth-i bāb olur

2. faşl-ı bahārdur:-dur

Gazel 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bahar mevsimi, ilkbahar.

Fiğānuma haş-ı ruhsār-ı yārdur bā’iş
Hezār-ı nāleye faşl-ı bahārdur bā’iş

Fatma Sultānuñ:

1. Fatma Sultānuñ:-uñ

Tarih 60

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

III. Ahmet' in kızı Fatma Sultan.

Du‘ā-yı hayr iderek Feyziyā didüm tārīh
Kudūmı sa‘d ola devletle Fatma Sultānuñ

fāviha eyle-:

1. fāviha eylesünler:-sün, -ler

Tarih 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Kokulandırmak, güzel kokmasını
sağlamak.*

Meşhed-i pākine anuñ kudsiyān
Büy-ı ‘ıtrı eylesünler fāviha

fażl:

1. fażl:

Tarih 57

Mısra: 2

İyilik, cömertlik. İl meziyet, kıymet, değer.

Seyyid-i ‘āli-neseb hāzret-i Müftī-zāde
‘İlm ile fażl ile ārāste ol kân-ı şehā

Fażl-ı Hudā:

1. Fażl-ı Hudā:

Kaside 4

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

*Allah' ın lutfu (fażl, aynı zamanda
Fazluulah-ı Hurufi' ye işaret etmektedir).*

Mültecā-yı zu‘afā melce-i erbāb-ı niyāz
Bü-‘Alī-fehm Aristo-meniş ü Fażl-ı Hudā

fehm:

1. fehm:

Lugaz 17

Mısra: 23

Anlama, anlayış, idrak.

Fehm ise maqşaduñ eger fi’l-hāl
Var re’is tahtasından eyle su’al

fehm eyle-:

1. fehm eyledi:-di

Tarih 38

Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Yumdı çeşmin bakmayup ârâyiş-i dünyâya hiç
Nağşber-âb olduğın fehm eyledi kevn ü mekân

fehm id-:

1. **fehm idemez:-emez**
Rûbai 14
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Kavramak, anlamak, idrak etmek.

Düş olmayıcağ aşka anı fehm idemez
Derd ü gam ile başka bir ülfet vardır

2. **fehm idüp:-üp**
Tarih 20
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Kavramak, anlamak.

Fenâsın fehm idüp ol 'âzim-i dâr-ı 'adem oldu
Belâ-ender-belâdur berzah-ı dünyâ vü mâfihâ

fehm olun-:

1. **fehm olunur:-ur**
Gazel 97
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Anlaşılma, idrak edilmek.

İdince Râgıb-ı üstâda tanzîr-i gâzel Feyzî
Nice tağşînler fehm olunur elfâz-ı ma'nâdan

Fehmi-i üstâd:

1. **Fehmi-i üstâd:-a**
Gazel 115
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Üstad Fehmi (18. yy (?) Osmanlı sahası divan şairi).

Olur mı Fehmi-i üstâda peyrev ey Feyzî
Nağze nev-gâzel-i ma'nîdâr seyrinde

felege çık-:

1. **felege çıkça:-sa**
Gazel 96
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Göge yükselmek.

Çıkça felege mihr ü mehâsâ ola lem'ân
Bir zerre şerer şu'le-i dâğ-ı serimüzden

felek:

1. **felek:**
Gazel 5
Mısra: 5
Kader, baht.

Felek ol deñlü mâni' oldu bezm-i 'işrete ey dil
Eger def'-i gâma mey içsem olur derd-i ser
peydâ

2. **felek:**
Gazel 14
Mısra: 11
Gökyüzü. İl kader, talih.

Saňa te'sîr eyler âhı bañr-ı gamda ey felek
Eyledün fülk-i dil-i Feyzî-i nâlâmî şikest

3. **felek:**
Tahmis 1
Mısra: 28
Dünya, alem, devran.

Ziyâ-ver nûr-ı nazmuñla olup şem'-i hüner
Şubhî
Bulunca Feyzi-veş şâ'ir felek de çok döner
Şubhî

4. **felek:**
Kaside 1
Mısra: 7
Gökyüzü, sema.

Şem'alardur mihr ü meh fânüs-ı mînâdur felek
Ma'nide zâhirdür eşkâl-i şuver her rûz u şeb

5. **felek:**
Kaside 1
Mısra: 38
Gökyüzü, sema.

Yâ Resûlallâh degüldür âsumânda mihr ü meh
Dâğ-ber-dildür felek aşkuñla yer yer rûz u şeb

fem:

1. **femi:-i**
Lugaz 5
Mısra: 4
Ağız.

Ağızı iki dîdesi giryândur
Bir femi zâhir biri pinhândur

fem-i İslāma:**1. fem-i İslāma:-a****Tarih 22****Mısra: 6****Kelime Tipi: -***İslam âleminin ağzı (İslam ümmetinin kullanımına layık bağlamında).*

Lâyık olmayup 'adūya kal' a-ı Saķız hele
Luťf-ı Hakk ile fem-i İslāma olmuşdur sezā

fen:**1. fendür:-dür****Gazel 4****Mısra: 10***İlim. İl şiiir sanatı, hüner.*

Ehl-i dil Feyzî pesend itse sezā eş'aruma
Şi'rümi sihr eylemek maḥşuş bir fendür baña

fenā:**1. fenāsın:-s, -ı, -n****Tarih 20****Mısra: 7***Ölümlü olma durumu (fani dünyada gelip geçici olma bağlamında).*

Fenāsın fehm idüp ol 'āzim-i dār-ı 'adem oldı
Belā-ender-belādur berzaḥ-ı dünyā vü māfihā

Fennī:**1. Fennī:****Tarih 83****Mısra: 1***(Rumeli Hisarı Memuru) Fenni Efendi (d. ? - ö. ?).*

'Aceb derviş-i dil-rîş idi Fennī gitdi dünyādan
Mekânın dār-ı firdevs ide anuñ Hâzret-i Mevlā

Fennī Efendînüñ:**1. fennī efendînüñ:-nüñ****Tarih 83****Mısra: 10****Kelime Tipi: -***(Rumeli Hisarı Memuru) Fenni Efendi (d. ? - ö. ?).*

Anuñ güş eyleyince fevtini Feyzî didüm târîḥ
Ola Fennī Efendînüñ maḳāmı Cennetü'l-me'vā

ferāğ:**1. ferāğımız:-ı, -muz****Gazel 58****Mısra: 2****Kurtuluş.**

Pîr-i muḡān şikeste iderse ayāğımız
Olmazdı sākiyā yine meyden ferāğımız

2. ferāğ:**Gazel 73****Mısra: 2****Kurtuluş.**

Dil ide mümkün mi zülf-i 'anber-āsādan ferāğ
Mümteni' oldı cihānda 'aşk u sevdādan ferāğ

ferāğ eyle:-**1. ferāğ eylemez:-mez****Matla 36****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Vazgeçmek, feragat etmek.*

Fikret-i la'lı lebi dilberle destinde ayağ
Eylemez mey-nüş olanlar cām-ı şahbādan ferāğ

2. ferāğ eyler:-r**Rûbai 25****Mısra: 1****Kelime Tipi: -***Vazgeçmek.*

Dil bāde-i gül-fāmdan eyler mi ferāğ
Mey-nüş olan cāmdan eyler mi ferāğ

3. ferāğ eyler:-r**Rûbai 25****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Vazgeçmek.*

Dil bāde-i gül-fāmdan eyler mi ferāğ
Mey-nüş olan cāmdan eyler mi ferāğ

4. ferāğ eyler:-r**Rûbai 25****Mısra: 4****Kelime Tipi: -***Vazgeçmek.*

Meyl itdi mey-i vuşlat-ı dildāra gönül
Ol şūḥ-ı dilārāmdan eyler mi ferāğ

ferâğ id-:**1. ferâğ:****Gazel 73**

Mısra: 8

Vazgeçme, feragat etme.

Neşve tahşil eylemekdür bezm-i meyde sâkiyâ
Fikr-i bî-ḥaşıl gibidür cām-ı şahbâdan ferâğ

2. ferâğ ide:-e**Gazel 73**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vazgeçme, feragat etme.

Dil ide mümkün mi zülf-i 'anber-âsâdan ferâğ
Mümteni' oldı cihânda 'aşk u sevdâdan ferâğ

3. ferâğ ider:-er**Gazel 64**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vazgeçme, feragat etme.

Ferâğ ider mi mey-i câmdan dil-i maḥmûr
Müdâm mest-i şarâb-ı elest olup kalmış

4. ferâğ iderse:-er, -se**Gazel 40**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vazgeçme, feragat etme.

Tefekkür-i leb-i la'lûñ iderse 'uşşâka
Müdâm cām-ı şafâdan ferâğ lâzımdur

5. ferâğ idüp:-üp**Gazel 73**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vazgeçme, feragat etme.

Nabz-gîr-i derd-i 'aşkımdur şifâ-sâz olmadı
Ol ṭabîb-i dil idüp şimdi müdâvâdan ferâğ

ferâğ it-:**1. ferâğ itmedi:-me, -di****Gazel 73**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, terketmek.

Zülfüñe dil bende oldı hiç rehâ mümkün midür
İtmedi Mecnûnı gör kim 'aşk-ı Leylâdan ferâğ

ferâğ ol-:**1. ferâğ olmaz:-maz****Gazel 73**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Vaşluña şâyeste eyle Feyzi-i bîçâreyi
Terk ider olmaz şehâ 'aşk-ı ğam-efzâdan ferâğ

ferah-nâk ol-:**1. feraḥ-nâk olmasun:-ma, -sun****Gazel 44**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevinmek, mutlu olmak.

Feraḥ-nâk olmasun mı gülsitân-ı dehrden
şimdi
Nesîm-i şevk ile verd-i dilüm neşküfte
olmuştur

ferâmûş itdür-:**1. ferâmûş itdürür:-ür****Tarih 72**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Unutturmak.

Görenler mîveler ile şukûfe resmini anda
Ferâmûş itdürür evvel-naẓarda bâğ-ı gülzârı

Ferdî Hüseyin Efendi:**1. Ferdî Hüseyin Efendi:****Tarih 87**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Arayıcızade Ferdî Hüseyin Efendi (17 ve
18. yy Osmanlı sahası divan şairi (d. ? - ö.
1708/1710).*

Güş eyledükde hâtif fevtine didi târîḥ
Ferdî Hüseyin Efendi firdevs ola mekânûñ

feres-i ṭab' uña:**1. feres-i ṭab' uña:-uñ, -a****Gazel 89**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tabiat, mizaç atı. İl şairlik kudreti.

Feyziyâ kıl feres-i tab' uña irhâ-yı 'inân
'Ârifüñ nev-gazel-i pâkine tanzîr idelüm

Ferhâd:

1. Ferhâd:

Gazel 62

Mısra: 2

Ferhad. (Meşhur Ferhad ile Şirin hikâyesinin erkek kahramanı).

Ğam-ı deşt-i firâka bu dil-i nâşâd ayak başmış
Şanurlar Bî-sütûna ey perî Ferhâd ayak başmış

2. Ferhâd:

Gazel 74

Mısra: 5

Ferhad (Ferhad ile Şirin hikâyesinin erkek kahramanı).

La'l-i dilber hevesiyle nola Ferhâd olsam
Telh-âzâr ile şîrîni-i güftâr laîf

Ferhâd-ı dil:

1. Ferhâd-ı dil:

Gazel 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönlün Ferhat' ı. İl aşık.

Maḥv iderken tîşe-i âhum hezârân küh-ı ğam
Vuşlat-ı Şîrîne bir yol bulmadı Ferhâd-ı dil

ferîd ol-:

1. ferîd ola:-a

Tarih 79

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eşsiz olmak, benzeri olmamak.

Virdi Vehhâb-ı Ezel gül gibi bir duḡter-i pâk
'İffet ü 'işmet ile ola cihân içre ferîd

fersüde it-:

1. fersüde itsem:-se, -m

Kaside 8

Mısra: 63

Kelime Tipi: -

Eskitmek, yıpratmak.

Sezâ fersüde itsem çeşm ü rûyî kûy-ı dilberde
O şûḡuñ ḡâk-i pâyî Feyziyâ kuḡl-i Şîfâḡânî

fersüde pîşânî it-:

1. fersüde pîşânî itsem:-i-se, -m

Kaside 8

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Alınını aşındırmak (birinin ayağına yüz sürmekten alınını aşındırmak).

Semiyy-i Ḥâzret-i Şâḡ-ı Rûsul Aḡmed Efendi
kim

Cihânda pâyına itsem revâ fersüde pîşânî

feryâd eyle-:

1. feryâd eyledüm:-dü, -m

Kaside 9

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

Feryat etmek, inlemek.

Açıldı ğonçe-i maḡşûdî herkesüñ ben de
Hezâr-veş bu gülistânda eyledüm feryâd

2. feryâd eylesün:-sün

Gazel 48

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ağlama, inleme, feryat etme.

Gülşen-i ḡusninde feryâd eylesün 'uşşâḡ-ı zâr
Çün ider gülşende bûlbûller nevâ nevrûzdur

feryâd id-:

1. feryâd ider:-er

Lugaz 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Feryat etmek, bağırarak.

Gerçi kim bî-rûḡdur feryâd ider
Nâleyi 'uşşâḡına imdâd ider

feryâd u âḡ eyle-:

1. feryâd u âḡ eyler:-ler

Tarih 75

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ah ve feryat etmek (sıkıntı çekmek bağlamında).

Zamân-ı devletinde kimse yok feryâd u âḡ
eyler

Gülistânda meger bûlbûl ide güller için eḡḡân

feryâda gel-:

1. **feryāda gelüp:-üp**

Tarih 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bağırıp çağırarak, yüksek sesle feryat etmek.

‘Azim-i dār-ı ‘adem oldu o maḥdūm-ı güzīn
Māteminden gelüp aḥbābı anuñ feryāda

feryād-res:

1. **feryād-res:**

Matla 27

Mısra: 1

İmdada, yardıma koşan (kimse).

Bulmadum ḥayfā dil-i miḥnetkeşe feryād-res
Kimse gūş itmez fiğānum çıksa mānend-i
ceres

feşān ol:-

1. **feşān olsa:-sa**

Gazel 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saçılmak.

Olur cānā derūnda fikr-i la‘lūñle neler peydā
Feşān olsa sirişkūm dideden eyler güher peydā

2. **feşān olurdu:-ur, -dı**

Gazel 65

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Saçılmak.

‘Aceb kim sūḥte olmazdı cismüm nār-ı
‘aşkuñdan
Olurdu dem-be-dem ey māhrū benden feşān
āteş

feth ol:-

1. **feth olmaz:-maz**

Gazel 121

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Fethetmek, ele geçirmek.

Feth-i genc-i ḥüsnūñ olmaz rüyuñ üzre ey perī
Pīç pīç olmuş yatur zülfüñde ejderhā gibi

2. **feth olunca:-unca**

Kaside 5

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Fethetmek, ele geçirmek.

Feth olunca ḳal‘a-i Saḳız didüm tārīḥini
Aldı biñ yüz altıda Saḳız Sultān Muştafā

feth u nuşret:

1. **feth u nuşret:**

Kaside 5

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Fetih ve zafer.

Belde-i İslāma zamm eyle ḳılā‘-ı kāfiri
Feth u nuşret hem-‘inān u hem-rikāb olsun
saña

2. **feth ü nuşretle:-le**

Tarih 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Fetih ve zafer.

Hamdülillāh Ḥazret-i Ḥaḳ eymen-i evḳātda
Feth ü nuşretle ḳulūb-ı ‘āleme virdi şafā

feth-i bāb ol:-

1. **feth-i bāb olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Kapıların açılması (muradın
gerçekleşmesi bağlamında).*

Faşl-ı bahār seyr-i riyāz eylesem revā
Hem ḥāne-i sürūr-ı şafā feth-i bāb olur

Fethullāh Efendi:

1. **Fethullāh Efendi:**

Tarih 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeyhülislam Feyzullah Efendi' nin oğlu.

Kerīmü’t-ṭab‘ Fethullāh Efendi meḥḥarū’s-
sādāt

Vücūd-ı bī-naḳrī oldu dünyāya şeref-baḥşā

fetil-i dāğ:

1. **fetil-i dāğ:**

Gazel 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Yara fitili (gönül yarası bağlamında). İl
mum fitili.*

Hayâl-i nûr-ı ruhsârûnla pür-lem'a fetîl-i dâğ
Şebistân-ı gama çün şem'-i sūzân olduğum
yerdür

fevt:

1. **fevtine:-i, -n, -e**

Tarih 7

Mısra: 5

Ölüm.

Âh gitdükde didüm fevtine Feyzî târîh
Gitdi Dürrî şadef-i 'âlem içinden eyvâh

2. **fevtine:-i, -n, -e**

Tarih 20

Mısra: 11

Ölüm.

Didüm fevtine Feyzî de düşüp bu güne târîhin
Ola Mūsâ Efendî'nün maqâmı Cennet-i a'lâ

3. **fevtin:-i, -n**

Tarih 31

Mısra: 3

Ölüm.

Güş idüp fevtin sığâr ile kibâr
Mâteminden eylediler şâyiha

4. **fevtine:-i, -n, -e**

Tarih 37

Mısra: 5

Ölüm.

Düşdi bu vech ile Feyzî fevtine târîh anuñ
Oğu rûhına Muḥammed Âhenî'nün Fâtîha

5. **fevtine:-i, -n, -e**

Tarih 38

Mısra: 7

Ölüm.

Cevherî harf ile bir târîh düşdi fevtine
Ütüci kıızı Emîneye ola cennet mekân

6. **fevtini:-i, -n, -i**

Tarih 53

Mısra: 3

Ölüm.

Fevtini güş idicek Feyzî didüm târîhin
Cennet-i 'Adn ola me'vâ Hüseyn Paşaya

7. **fevtini:-i, -n, -i**

Tarih 83

Mısra: 9

Ölüm.

Anuñ güş eyleyince fevtini Feyzî didüm târîh
Ola Fennî Efendî'nün maqâmı Cennetü'l-
me'vâ

8. **fevtine:-i, -n, -e**

Tarih 87

Mısra: 5

Ölüm.

Güş eyledükde hâtif fevtine didi târîh
Ferdi Hüseyn Efendi firdevs ola mekânı

9. **fevtine:-i, -n, -e**

Tarih 92

Mısra: 5

Ölüm.

Düşdi bir âh ile fevtine didüm târîhini
Rûh-ı İbrâhîme firdevs ola yâ Rab cây-gâh

Feyyâz-ı ezel:

1. **Feyyâz-ı ezel:**

Tarih 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sonsuz kudret sahibi, Allah.

Virdi Feyyâz-ı ezel gül gibi bir tıfl-ı laṭîf
Valideyniyle mu'ammer ide dâ'im Mevlâ

2. **Feyyâz-ı Ezel:**

Tarih 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah.

Şâhibü'l-hayra vire ecrini Feyyâz-ı Ezel
Ḥabbezâ kıldı maḥallinde bu âbı icrâ

fevz al-:

1. **fevz alur:-ur**

Tarih 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Bir kimsenin ruhaniyetinden veya
ilminden faydalanmak, ilham almak.*

Rûh-ı pāk-i Ḥacı Bektâş-ı Veliden fevz alur
Olsa bu cây-ı şafâ-güster tarab-efzâ sezâ

fevz ü şafâ vir-:

1. feyż ü şafâ viren:-en

Kaside 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bereket ve mutluluk vermek.

Gel yine ey hâme medh-i şehriyâr-ı 'âleme
Vaşfidur viren kulüb-ı 'âleme feyż ü şafâ

feyż-âver ol:-

1. feyż-âver ola:-a

Rûbai 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bolluk, bereket getirmek.

Câm ile olur sâkî münevver meclis
Feyż-âver ola câna serâser meclis

feyż-bahş ol:-

1. feyż-bahş oldı:-dı

Tarih 73

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Feyiz vermek, ruha tesir etmek.

Anda mersûm olan şükûfeleri
Feyż-bahş oldı gülsitân-âsâ

2. feyż-bahş olsa:-sa

Kaside 4

Mısra: 33

Kelime Tipi: -

Bağışta bulunmak, iyilik ve ihsanda bulunmak.

Feyż-bahş olsa eger seng-i siyâha lûtfuñ
Şübhesüz eyleye şad-ı na-i dürr-i yektâ

feyż-bahşâ-yı dil ü cāndur:-

1. feyż-bahşâ-yı dil ü cāndur:-dur

Gazel 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Can ve gönüle ilham veren.

Feyż-bahşâ-yı dil ü cāndur semâ'-ı Mevlevî
Cevher-i 'aşka 'aceb kāndur semâ'-ı Mevlevî

Feyzi:

1. Feyzi:

Gazel 1

Mısra: 14

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Şekîb-i 'aşk mümkin mi baña ben sâha-i
ğamda
Semend-i şabrımuñ Feyzî 'inânın eyledüm
irhâ

2. Feyzi:

Gazel 3

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Şâhid-i şahbānuñ ey ne mümkin midhâti
Mağv olur kaçre yem-i 'ummāna olmaz āşinā

3. Feyzi:

Gazel 4

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Ehl-i dil Feyzî pesend itse sezâ eş'âruma
Şi'rümi sihr eylemek maşşûş bir fendür baña

4. Feyzi:

Gazel 5

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Ma'anî bahrına ğavvâş olan şimdi benem
Feyzî
İdersem cüst ü cū tab'um dūr ü gevher ider
peydâ

5. Feyzi:

Gazel 6

Mısra: 12

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Müsâ'id rûzgāra irmedi bu baħr-ı mevc-engîz
İderdi Feyzi keştî-i ümîdüm ser-nigün peydâ

6. Feyzi:

Gazel 7

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Şu'â'ından olurdu Feyzi çeşm-i meykeşān hîre
Fürüzān āfitāb-ı evc-i rif'at sāgar-ı şahbā

7. Feyzi:

Gazel 8

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ağyār-ı kīne-ḥaḥ ile ülfet olur mı hiç
Feyzī cihānda ola mı bīgāne āşinā

8. Feyzī:

Gazel 10

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ḥayāl-i fikr-i dendānuḥla Feyzī dūr-niṣār
olmuş
Bu dürr-i şî'r-i pākūm genc-i ṭab'-ı pākandur
hep

9. Feyzī:

Gazel 11

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Tāb-āver-i ruḥuñ göreli Feyzi ol mehūñ
Dil bende oldu zülf-i perīşāna rüz u şeb

10. Feyzī:

Gazel 12

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Pür-şerḥa tenüm sūziş-i ḥasret ile Feyzī
Zeyn itmededür cismümi gülzār-ı maḥabbet

11. Feyzī:

Gazel 13

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Şāyeste-i vaşl ola mı 'uşşāk-ı ğam-ālūd
Feyzī gibi üftāde-i çāh-ı ğam-ı miḥnet

12. Feyzī:

Gazel 15

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Egerçi mu'cize-gūyem bu 'aşrda Feyzī
Bu pāk lehçeme medḥ-i 'izārdur bā'ış

13. Feyzī:

Gazel 16

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Bu nev-zemīnūñe yine şad āferīn senūñ
Feyzī bu şî'r-i pākūñe tanzīr olur mı hiç

14. Feyzī:

Gazel 17

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Feyzi ḥayret-zede-i nakş-ı ruḥ-ı dilberdür
Şüret-i Māni-i Erjeng nedür bilmez hiç

15. Feyzī:

Gazel 18

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Şandum getürdi Feyzi peyām-ı vişāl-i yār
Bāga ne dem ki esdi şitābān nesīm-i şubḥ

16. Feyzī:

Gazel 19

Mısra: 11

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Feyzī revādur eylese şad gūne midḥatūñ
Kim rūḥ-baḥş-ı ḥasretiyāndur nesīm-i şubḥ

17. Feyzī:

Gazel 20

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Qārīn-i vuşlat olur mı hiç 'āşık-ı maḥcūb
Vişāle ṭālib olup Feyzi ol hemān gūstāḥ

18. Feyzī:

Gazel 21

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Vezān olursa yāra sūziş-i āḥ-ı dilüm Feyzī
Ruḥ-ı dildār olur şu'le-feşān mānende-i ḥurşīd

19. Feyzī:

Gazel 22

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Bāğ-ı nazm içre nihāl-i qālemūñden Feyzī
Da'imā mīve-i eş'ār-ı bedīdārı lezīz

20. Feyzi:

Gazel 23

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Nâle kıl Feyzi ruh-ı dilber için küçe-i yâr
Bülbül-i gülşen-i idrâk olacak yerlerdür

21. Feyzi:

Gazel 24

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Semend-i tab' ile cev lâna başla ey Feyzi
Nazîre itmege eş'âr-ı tâze çesbândur

22. Feyzi:

Gazel 25

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Humâr-ı hecr ile sūziş-pezir iseñ Feyzi
Vişâl-i cām-ı mey-i dilrübâ gelür görünür

23. Feyzi:

Gazel 28

Mısra: 10

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Kimi vaşluñ ümîdinde kimi būsūñ recâ eyler
Senüñ Feyzi gibi bir 'âşık-ı bî-'illetüñ kimdür

24. Feyzi:

Gazel 29

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Âmâde eyle cismüñi Feyzi o mehveşe
Sertiz-i gamze serv-i hırâmân geliş budur

25. Feyzi:

Gazel 30

Mısra: 10

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Mecnûn-mişâl beste olup leylî zülfine
Feyzi kalursa böylece kârûñ cünûn olur

26. Feyzi:

Gazel 34

Mısra: 10

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Sezâ güftârını şîrîn iderse tûti-i tab'um
Beni mir'ât-ı rüy-ı yâr Feyzi tâze-gü eyler

27. Feyzi:

Gazel 35

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Şeb-i târik-i 'işyânda komaz eltâf-ı Hâk Feyzi
Beni bu i'tizârûm mahz-ı envâr-ı şevâb eyler

28. Feyzi'nüñ:-nüñ

Gazel 36

Mısra: 10

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Midhat-i dildâr aña şâyestedür 'âlemde kim
Feyzi'nüñ eş'ârına merd-i sūhan-ver teşnedür

29. Feyzi:

Gazel 37

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Benümle gelmedi ey Feyzi kûy-ı dilberden
Esîr olup yine dil zülf-i yâra kalmışdur

30. Feyzi:

Gazel 39

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Feyzi bahârda mey-i hâlet-fezâsı çok
Hâkka mekân-ı ehl-i zarâfet Hîşârdur

31. Feyzi:

Gazel 40

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Muhal menzil-i makşûda varmak ey Feyzi
Baña ne merhale vü ne sürâg lâzımdur

32. Feyzi:

Gazel 41

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade**Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Feyzî benem ol bâdiye-püyân-ı melâmet
Âh-ı dil-i feryâd-resüm bâng-i ceresdür

33. **Feyzî:**

Gazel 42

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Kirasa ta'na ider la'l-i yâr ey Feyzî
Mişâl olur mı leb-i mâh-ı sâde-rüy-ı Hîşâr

34. **Feyzî:**

Gazel 43

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Feyzî sirişk-i çeşmi ile eylemiş vuzû
'Uşşak-ı zâra kıble-i tâ'at ruhuñ mîdur

35. **Feyzî:**

Gazel 44

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Sezâdur şad hezârân itse taḥsîn ehl-i dil Feyzî
Neşât-ı 'îd ile eş'arımız nev-güfte olmuşdur

36. **Feyzî:**

Gazel 45

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Mürsuñ dîde-i a'dāya hünerde Feyzî
Mülk-i 'irfāna Süleymān olacaksın āḥir

37. **Feyzî:**

Gazel 47

Mısra: 11

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Nâvdân olsa Feyzî ḥāme-i ter
Sûḥanum çeşmesâr-ı ma'nîdür

38. **Feyzî:**

Gazel 49

Mısra: 11

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Olur mı 'Ârif-i hoş-tâb'a tanzîr-i gâzel Feyzî
Ma'ârif bezminüñ ol kâmil ü dānâlarındandır

39. **Feyzî:**

Gazel 50

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Dem-besteligüm eyleme ey şūḥ ta'accüb
Mir'ât-ı ruḥı Feyzî görüp ḥayretimüz var

40. **Feyzî:**

Gazel 54

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Nola fikr-i leb-i lâ'lüñle Feyzî bâde-nüş olsa
O cām-ı ḥālet-efzānuñ şafāsı artar eksilmez

41. **Feyzî:**

Gazel 55

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Şahbā-yı 'aşk-ı yâr ile mestüz ki bilmezüz
Nüh-tās-ı çerḥi Feyzî pür etse figānımız

42. **Feyzî:**

Gazel 56

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Bu midḥat-i leb ü ruḥsâr-ı yârdur Feyzî
Bu gûne şî'r-i şafâ-baḥş-ı hoş-edā düşmez

43. **Feyzî:**

Gazel 58

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Olsam sezâ çü dāğ bedel Feyzî 'aşk ile
Hep lâlezâr-ı ḥasret idi sîne bâgımız

44. **Feyzî:**

Gazel 60

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Âzürde-i ḥār-ı sitem eyler yine Feyzî
Ol gōnca-i ter zîb-i külāḥ itmege degmez

45. **Feyzî:**

Gazel 61

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Humār-ı hecr ile pür-süz iken şaķın Feyzî
Müdām-ı neşve-i la‘l-i nigāra kılma heves

46. Feyzî:

Gazel 62

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Olursuñ pā-nihāde pāye-i i‘cāza ey Feyzî
Egerçi nazm-ı sihr-āşāra çok üstād ayak
başmış

47. Feyzî:

Gazel 63

Mısra: 10

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Naẓire nev-zemīn-i pākine emr-i muḥāl oldu
Hezār aḥsente Feyzî şā‘ir-i şīrīn-edā olmuş

48. Feyzî:

Gazel 64

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Müdām bāde ider nūş Feyzi meykedede
Humār-ı ‘aşķ ile sāğar-be-dest olup kalmış

49. Feyzî:

Gazel 66

Mısra: 10

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Semend-i ṭab‘a irḥā-yı ‘inān itseñ sezādur kim
Hezār aḥsente Feyzî ṭab‘uñā nāzūk-zemīn
olmuş

50. Feyzî:

Gazel 70

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Feyzî şikāyet eylemede mihr-i rūyuñā
Ebr-i siyāh gibi olup perdedār ḥaṭ

51. Feyzî:

Gazel 71

Mısra: 10

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Ḥayāl-i bāde-i la‘l-i lebūñle mest oldu
Revādur olmasa Feyzî şarābdan maḥzūz

52. Feyzî:

Gazel 74

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Dil-i zārūm ola tūṭī gibi gūyā Feyzî
Medḥ-i kand-ı leb-i cānān ile eṣ‘ār laṭīf

53. Feyzî:

Gazel 76

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Feyzî ḥased o merdūm-i dānā-yı ‘āleme
Hiç kimseden cihānda ümīd ü recāsı yok

54. Feyzî:

Gazel 78

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Recā-yı vuşlat ile rūz u şeb hemān Feyzî
Der-i nigārı penāh eylesem niyāz iderek

55. Feyzî-miṣāl:-miṣāl

Gazel 79

Mısra: 10

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Mānend-i tūṭī la‘l-i leb-i yāri vaşf iden
Feyzî-miṣāl şā‘ir-i şīrīn-edā gerek

56. Feyzî:

Gazel 80

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Her dem miṣāl-i fāḥte Feyzî gibi şehā
Meyyāl-i ḳadd-i serv-i ḥirāmānuñam senūñ

57. Feyzî:

Gazel 82

Mısra: 9

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Ḥayāl-i ṭurra-i dildār ile dīvānedūr Feyzî
Getürdūñ būy-ı zūlf-i dilberi ey bād ḥoş
geldūñ

58. Feyzi:

Gazel 83

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

urtuluş yok kām-yāb-ı dil ola Feyzī henūz
Pençe-i ğamdan ħalāş olmuş ğirībān
görmedük

59. Feyzi:

Gazel 84

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Feyzī gibi taħayyül ider la‘l-i dilberi
Meyyāl-i şevk ü neşve-i şahbādasın gönül

60. Feyzi:

Gazel 85

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Müjgān-ı tīg-ı yār ile şad pāredür henūz
Feyzī mişāl-i küşte-i hicrān olan gönül

61. Feyzi:

Gazel 87

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Zamān-ı ‘ayş u tarabdur bu demde ey Feyzī
Alup o mähveşi seyr-i nevbahāra çekil

62. Feyzi:

Gazel 88

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ruĥ-ı dilber tefekkür eylerem Feyzī dil-i zārı
Cihānda nazra-düz-ı tāb-ı nūr-ı mihr ü mäh
etmem

63. Feyzi:

Gazel 91

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

O şūĥ-ı ‘işve ‘aceb Feyzī nemden āzürde
Gözümde eşk-feşān mācerā nedür bilmem

64. Feyzi:

Gazel 92

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Hezār-veş bu gülistānda āh ider Feyzī
‘İzār-ı yār gül-i ter midür nedür bilmem

65. Feyzi:

Gazel 94

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Murġ-ı dil oldı Feyzī esīri o mehveşüñ
Zülfiyle ħālī dāne ile dāmımız bizüm

66. Feyzi:

Gazel 96

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Her kaṭre sirişküm ola bir mevce-i tūfān
Feyzī ħazer it dīde-i eşk-āverimüzden

67. Feyzi:

Gazel 97

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

İdince Rāġıb-ı üstāda tanzīr-i ğazel Feyzī
Nice taḥsīnler fehmedilür elfāz-ı ma‘nādan

68. Feyzi:

Gazel 98

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Bu çārsū-yı ğamda metā‘-ı vişāline
Feyzī nuķūd-ı cānla ħarīdāruñ olmasun

69. Feyzi:

Gazel 99

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Nice āzāde olur derd-i ğamından Feyzī
Fitne dāmen-be-miyān çeşm-i cihān-bīnūñden

70. Feyzi:

Gazel 100

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ser-beste-i 'aşk oldu 'ayān 'āleme şimdi
Feyzī der-i dildārı su'āl eyledigümden

71. Feyzī:

Gazel 102

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Naẓīre eyledüñ aḥsente ṭab'-ı pākine Feyzī
Zemīn-i Kāşif-i mu'ciz-sühāndur pençe-i
cānān

72. Feyzī:

Gazel 103

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Vücūdum kāl idüp nār-ı maḥabbet pūte-i
ḡamdan
Yine raḥm eylemez Feyzī baña ol şūḥ-ı sīmīn-
ten

73. Feyzī:

Gazel 104

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ḥumār-ı hecr ile pūr-süz iken Feyzī o meh-
ṭal'at
Dirîḡ eyler şarāb-ı vaşlını ben derd-mendinden

74. Feyzī:

Gazel 105

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Sezādur sīnemi muşt ile ursam nāle eylerken
Müretteb meclis-i dildāra Feyzī deff ü neydür
bu

75. Feyzī:

Gazel 107

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Muḥibb-i şādıkam ol ḥānkāh-ı cennet-āsānuñ
Cihānda Feyzī hoş demdür ṭarīk-i
Naḳşbendiyye

76. Feyzī:

Gazel 108

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Tavşīf iderdi la'l-i lebin ol perī-veşūñ
Ehl-i mezāka Feyzī bu şīrīn maḳāl ile

77. Feyzī:

Gazel 110

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Şeb-i tārīki-i fūrkat olur Feyzī ziyā-baḥşā
Ḥayāl-i rüy-ı dilber ḥāṭır-ı vīrāna düşdükçe

78. Feyzī:

Gazel 111

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Olsa Feyzī o meh ḥaṭ-āverde
Şevk-i seyr-i bahār var dilde

79. Feyzī:

Gazel 112

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Cām-ı şarāb-ı la'l-i lebin dil ümīd ider
Āzürde Feyzī miḥnet-i renc-i ḥumār ile

80. Feyzī:

Gazel 114

Mısra: 11

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ġaraż sūz-ı derūn izḥārıdur eş'ārdan Feyzī
Cihānda olmadum bīhūde-gū efsāne ḳaydında

81. Feyzī:

Gazel 115

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Olur mı Fehmi-i üstāda peyrev ey Feyzī
Naẓīre nev-ḡazel-i ma'nidār seyrinde

82. Feyzī:

Gazel 116

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Bedîd olursa haṭ rûyında geçmem fikr-i
vuşlatdan
O şûha rûz u şeb ey Feyzi gönlüm iştîyâk üzre

83. **Feyzinûn:-nûn**

Gazel 117

Mısra: 10

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Cihânda midḥat-i la'li lebi dildârdur kârı
Anuñçün Feyzinûn eş'ârı bir şîrîn-edâ oldu

84. **Feyzi:**

Gazel 118

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Sezâ-yı vuşlatı itmez seni o şûh da Feyzî
Vişâl-i yâre sezâ kim 'aceb bilinmedi kaldı

85. **Feyzi:**

Gazel 120

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

'Adûnuñ keşreti var kûy-ı dilberde yine Feyzî
Saña ey 'âşık-ı miḥnetkeşân varsañ da yer var mı

86. **Feyzi:**

Gazel 121

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Feyzi mir'ât-ı ruḥ-ı dildâra nâzır olalı
Kand-i la'lûn medḥ ider ol tûṭi-i gûyâ gibi

87. **Feyzi:**

Gazel 122

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Feyzî sezâdur ebr gibi girye eylese
Pûşîde kıldı ol mehi ḥaṭṭı kelef gibi

88. **Feyzi:**

Gazel 123

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ḥumâr-ı hecr ile pür-sûzdur derûn Feyzî
Şarâb-ı la'li lebi dîlrübâ bulunmaz mı

89. **Feyzi:**

Gazel 125

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ḥumâr-ı hecr ile pür-sûz iken nevmîd olup
Feyzî
Şarâb-ı vaşl-ı dildâra talebkâr olduğum kaldı

90. **Feyzi:**

Kaside 1

Mısra: 78

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Âsumân-ı nazma mihr ü meh gibi pertev-feşân
Olsa elyaḳ Feyzi medḥ-i pâkin eyler rûz u şeb

91. **Feyzi:**

Kaside 2

Mısra: 53

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Atmaya seng-i ta'nı Feyzi ḥasûd
Naḥl-ı pür-i'tibârdur ḳalemüm

92. **Feyzi:**

Kaside 4

Mısra: 63

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

İdelüm şıdk u ḥulûş üzre du'â ey Feyzî
Olalum dergeh-i Bârîye hemân dest-güşâ

93. **Feyzi:**

Kaside 5

Mısra: 69

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ḥarf-i menḳûṭ ile Feyzî didiler târîḥini
Bî-bedel cây-ı müferriḥ ḳaşr-ı pâk-i dil-güşâ

94. **Feyzi:**

Kaside 7

Mısra: 62

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Elümde ḥâme degül râyet-i feşâḥatdür
Benem musaḥḥar iden Feyzî mülk-i 'irfânı

95. **Feyzi:**

Kaside 9

Mısra: **52**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Vezide olsa eger zerrece nesim-i kerem
Olurdu Feyzi hemân gonce-i ümîd güşâd

96. Feyzi:

Kaside 10

Mısra: **51**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Olaydı Feyzi mâlik bir küme-yi pâke
sultânüm
‘Acâyib cilveler seyr itdürürdi çeşm-i a‘dāya

97. Feyzi:

Rûbai 27

Mısra: **3**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Dehrün elemi böylecedür kim Feyzi
Biz gâhice giryân gehî handân olduk

98. Feyzi:

Rûbai 43

Mısra: **3**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Fikr itmededür zülfini Feyzi her dem
Esrâr-ı leb-i yâr ile hayrân oldu

99. Feyzi:

Rûbai 45

Mısra: **3**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Olur mı devâ-yâb tabîbâ Feyzi
Derd-i gam-ı hicrân ile bîmâr oldu

100. Feyzi-veş:-veş

Tahmis 1

Mısra: **28**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ziyâ-ver nûr-ı nazmuñla olup şem‘-i hüner
Şubhî
Bulunca Feyzi-veş şâ‘ir felek de çok döner
Şubhî

101. Feyzi:

Tarih 4

Mısra: **9**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Seyr idüp itmâmını Feyzi didüm târîhini
Selsebîl-i bî-bedeldür menba‘-ı mâ‘u‘l-hayât

102. Feyzi:

Tarih 6

Mısra: **7**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Feyzi hatt-ı pâki zeyn itdi ruhın
Oldı seng-i gamla mülk-i dil tebâh

103. Feyzi:

Tarih 7

Mısra: **5**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Âh gitdükde didüm fevtine Feyzi târîh
Gitdi Dürrî şadef-i ‘âlem içinden eyvâh

104. Feyzi:

Tarih 8

Mısra: **3**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Haţ-âverde olup bu resm ile Feyzi didüm târîh
Cemâlün Ka‘besi oldu siyeh şâl ile püşide

105. Feyzi:

Tarih 11

Mısra: **15**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Cihân tâcın atup Feyzi şafâdan didi târîhin
Mübârek eylesün Mevlâ cülûs-ı şeh
Süleymânı

106. Feyzi:

Tarih 14

Mısra: **29**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Gelince şadr-ı ‘âlîye didüm târîhini Feyzi
Vezîr oldu Süleymân-ı zamâna Muştâfâ Paşa

107. Feyzi:

Tarih 17

Mısra: **3**

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Düşdi bu itmāmına Feyzî didüm târîhini
Bu güzel hammâm rüşen cāy-gāh-ı dil-güşā

108. **Feyzî:**
Tarih 19
Mısra: 9
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Didüm mevtine Feyzî bir haber geldükde
târîhin
Nigāhînün ola yā Rab maḳāmı Cennet-i Me'vā

109. **Feyzî:**
Tarih 20
Mısra: 11
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Didüm fevtine Feyzî de düşüp bu güne târîhin
Ola Mūsā Efendînün maḳāmı Cennet-i a'lā

110. **Feyzî:**
Tarih 23
Mısra: 9
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Düşdi bir târîḫ-i zībende didüm ey Feyzî
Ṭul-i 'ömr ile mu'ammer ola yā Rab Mūsā

111. **Feyzî:**
Tarih 24
Mısra: 3
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Güzel āb-ı muşaffā nüş idüp Feyzî didüm târîḫ
Bedīd oldu bu mā'-i dil-güşādur 'ayn-ı
Zemzemdür

112. **Feyzî:**
Tarih 36
Mısra: 7
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Seyr idüp bir teşne târîhin didi Feyzî anuñ
Nüş idün bu mā'-i pākīze güzel şādū'r-revān

113. **Feyzî:**
Tarih 37
Mısra: 5
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Düşdi bu vech ile Feyzî fevtine târîḫ anuñ
Oḳu rûḥına Muḥammed Āhenînün Fātiḥa

114. **Feyzî:**
Tarih 39
Mısra: 27
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ḥarf-i menḳūṭ ile Feyzî eyledüm târîḫini
Oldı rif'atle bi-ḥamdillāḥ efendüm defterī

115. **Feyzî:**
Tarih 40
Mısra: 3
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ṭarḥını seyr idicek Feyzî didüm târîḫini
Ne güzel ḥāne-i zībende 'aceb cāy-ı şafā

116. **Feyzî:**
Tarih 43
Mısra: 3
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Görüp āb-ı revān-baḥşı didi târîḫini Feyzî
Revān oldu sebīl-i bī-bedelden nüş olunsun
mā'

117. **Feyzî:**
Tarih 44
Mısra: 9
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ḳudüm-ı es'aduñ tebrīk idüp Feyzî didüm
târîḫ
Naḳīb Efendiye ola mübārek pāye-i iftā

118. **Feyzî:**
Tarih 46
Mısra: 3
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Hātif-i ḳudsi didi Feyzî anuñ târîḫini
'Āfiyet ola içün mā'-ı ḥayāt-ı zībā

119. **Feyzî:**
Tarih 47
Mısra: 3
18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Nüş idüp Feyzî didüm târîḫ-i itmāmın anuñ
Menba'-ı 'ayn-ı ḥayāt āb-ı revān-ı cānfezā

120. **Feyzi:**

Tarih 51

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ƙudūm-ı sa‘dını gūş eyleyüp Feyzī didüm
tārīḥ
Mü‘ebbed eyleye Hāḳ beg efendimi riyāsetde

121. **Feyzi:**

Tarih 53

Mısra: 3

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Fevtini gūş idicek Feyzi didüm tārīḥin
Cennet-i ‘Adn ola me’vā Hüseyn Paşaya

122. **Feyzi:**

Tarih 54

Mısra: 9

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Mühri alduḳda didüm şevḳ ile Feyzī tārīḥ
Müjdeler āşaf-ı devr oldı Muḥammed Paşa

123. **Feyzi:**

Tarih 55

Mısra: 5

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Seyr idüp bu eşeri Feyzi didüm tārīḥin
Bī-bedel çeşme-i pākīze budur ma’-i ḥayāt

124. **Feyzi:**

Tarih 57

Mısra: 3

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Gūş idüp pāyesini Feyzi didüm tārīḥin
Şadr-ı Rūm pāyesi İbrāhim Efendiye sezā

125. **Feyzi:**

Tarih 59

Mısra: 3

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Seyr idüp itmāmını Feyzī didüm tārīḥini
Āb-ı dīlkeş menba’-ı ‘ayn-ı ḥayāt-ı bī-bedel

126. **Feyzi:**

Tarih 61

Mısra: 3

18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Feyzi itmāmında tārīḥin didüm
Mā’-i şāf ‘ayn-ı ḥayāt-ı dil-gūşa

127. **Feyzi:**

Tarih 62

Mısra: 7

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Anuñ gūş eyleyince mevlidin Feyzī didüm
tārīḥ
Muḥammed ‘izz ü devletle mu‘ammer ola
dünyāda

128. **Feyzi:**

Tarih 66

Mısra: 3

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Gūş idince teşnegān Feyzī didi tārīḥini
‘Aynıdur ‘ayn-ı ḥayātuñ bu güzel āb-ı laṭīf

129. **Feyzi:**

Tarih 68

Mısra: 3

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Feyzi pür-şevḳ ile tārīḥin didüm
Āb-ı şāf u dil-gūşā ‘aynū’l-ḥayāt

130. **Feyzi:**

Tarih 70

Mısra: 5

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ƙudūm-ı es‘adın gūş eyleyüp Feyzī didüm
tārīḥ
Emīne geldi dünyāya mu‘ammer ola devletle

131. **Feyzi:**

Tarih 71

Mısra: 13

18.yy divan şairi, Subhizade

Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).

Ƙudūm-i pākine mesrūr olup Feyzī didüm
tārīḥ
Muḥammed geldi Sultān Aḥmedüñ şulbinden
‘izzetle

132. **Feyzi:**

Tarih 73

Mısra: **18**

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Ne güzel cāy-gāh-ı dilkeşdür
Ne kadar medh olunsā Feyzi sezā

133. **Feyzi:**

Tarih 75

Mısra: **17**

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

İki destüm du'āya kaldırup Feyzi didüm tārīh
Kudümün kıldı İbrāhīm Beg bu 'ālemi şādān

134. **Feyzi:**

Tarih 76

Mısra: **7**

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Meskeni Cennet ola Feyzi didüm tārīhini
Rūh-ı pāk-i Beñli İbrāhīm ola yā Rab şād

135. **Feyzi:**

Tarih 77

Mısra: **19**

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Sezādur kand-i lutfu ile şīrīn-kām ola Feyzi
Nice şubh u mesā medhūñle bir tūtī-i güyādur

136. **Feyzi:**

Tarih 78

Mısra: **3**

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Bilbedāhe didüm itmāmına Feyzi tārīh
Dil-güşā sāhil-i deryāda bu beyt-i zībā

137. **Feyzi:**

Tarih 79

Mısra: **9**

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Düşdi bir şevk ile tārīh-i vilādet Feyzi
Kadem-i pākini Hāḡ 'Āyişenüñ kıla sa'īd

138. **Feyzi:**

Tarih 80

Mısra: **9**

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Du'ālar eyleyüp mevlidine Feyzi didüm tārīh
Kudümün sa'd ide devletle İsmā'īl Begün
Allāh

139. **Feyzi:**

Tarih 81

Mısra: **9**

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Seyr idüp itmāmını Feyzi didüm tārīhini
'Ayn-ı dilkeş bu güzel āb-ı ḡayāt-ı cānfezā

140. **Feyzi:**

Tarih 83

Mısra: **9**

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Anuñ güş eyleyince fevtini Feyzi didüm tārīh
Ola Fennī Efendīnün maḡāmı Cennetü'l-
me'vā

141. **Feyzi:**

Tarih 86

Mısra: **9**

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Tefekkür eyler iken düşdi bir tārīh ey Feyzi
Mu'ammer ola yā Rab Muştafā bu dār-ı
dünyāda

142. **Feyzi:**

Tarih 90

Mısra: **5**

*18.yy divan şairi, Subhizade
Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739).*

Geldi bir dil-teşne tārīhin didi Feyzi anuñ
Nüş idüñ bu 'ayn-ı Zemzemden zihī āb-ı ḡayāt

feyz-i lutf-ı Rabbānī:

1. feyz-i lutf-ı Rabbānī:

Kaside 7

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Allah'ın lutfunun cömertliğinin bolluğu.

Cihānda zāhir olup feyz-i lutf-ı Rabbānī
Mūsā'id itdi Hudā devr-i çerh-i gerdānı

Feyzi-i bīcāreyi:

1. feyz-i bīcāreyi:-y, -i

Gazel 73

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -
*Çaresiz Feyzi (18.yy divan şairi
 Subhizade Feyzi).*

Vaşluña şâyeste eyle Feyzi-i bîçāreyi
 Terk ider olmaz şehā ‘aşk-ı ğam-efzādan ferāğ

Feyzi-i bîkese:

1. feyzi-i bîkese:
Kaside 3
 Mısra: 76
 Kelime Tipi: -
Kimsesiz Feyzi.

Melekü’l-mevt ne dem cânına kaşd eylerse
 Feyzi-i bîkese lutfuñdan anı kıl āsān

Feyzi-i bîmāra:

1. feyzi-i bîmāra:-a
Gazel 106
 Mısra: 10
 Kelime Tipi: -
Hasta Feyzi.

İderdi mürde-i ‘aşkı Mesîh-āsā o meh ihyā
 Ne var merhem-zen olsañ Feyzi-i bîmāra
 düşdükçe

Feyzi-i ğam-hāruña:

1. feyzi-i ğam-hāruña:-uñ, -a
Gazel 68
 Mısra: 10
 Kelime Tipi: -
Dert çeken Feyzi.

Şîrîn ider eş‘ār-ı şafā-bahşını cānā
 Tavşîf-i lebûñ Feyzi-i ğam-hāruña mahşûş

Feyzi-i pürgü:

1. feyzi-i pürgü:
Gazel 57
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: -
Çok konuşan Feyzi.

Ahşente hele tab‘uña ey Feyzi-i pürgü
 Bu nev-ğazel-i pākūñe tanzîr olunmaz

Feyzi-i pürgüya:

1. feyzi-i pürgüya:-y, -a
Gazel 67
 Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Çok konuşan Feyzi.

Rahîmî şi‘rûñe tanzîre tıfl-ı dil idüp āğāz
 Debistān-ı hünerde Feyzi-i pürgüya varmışmış

Feyzi-i zār:

1. feyzi-i zār:
Gazel 2
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: -
Çaresiz, ağlayan Feyzi.

Feyzi-i zār niçe naşîhat-peziir olur
 Mihnet olur mı ‘aşık-ı nāçārdan cüdā

2. Feyzi-i zāra:-a
Gazel 113
 Mısra: 10
 Kelime Tipi: -
Çaresiz, ağlayan Feyzi.

Seyr iderken rüyını açsa o mehrû sînesin
 Feyzi-i zāra olur seyrān seyrān üstüne

3. Feyzi-i zārı:-ı
Gazel 95
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: -
Çaresiz, ağlayan Feyzi.

Feyzi-i zārı gördüm ider nāle ile āh
 Bîçāre bir perî-veşe dildāde olmasun

4. Feyzi-i zārı:-ı
Tahmis 3
 Mısra: 21
 Kelime Tipi: -
Çaresiz, ağlayan Feyzi.

Feyzi-i zārı sezā-yı bezm-i vuşlat eylemez
 Ol perî ‘uşşāk ile bir lahza şohbet eylemez

5. Feyzi-i zārı:-ı
Tarih 50
 Mısra: 10
 Kelime Tipi: -
Çaresiz, ağlayan Feyzi.

Böyle mi eyler idi zāt-ı şerîfin tavşîf
 İtmese nār-ı elem Feyzi-i zārı pür-tāb

Feyziyā:

1. Feyziyā:
Gazel 9
 Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Cihānda sākī-i devrāna minnetüm yokdur
Cigerle hūn-ı dilüm Feyziyā kebāb şarāb

2. Feyziyā:

Gazel 26

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Sezā rehber olursa Feyziyā āh-ı şerer-nāküm
Reh-i gam meş'al-i āhumla her dem rūşen olmuşdur

3. Feyziyā:

Gazel 31

Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Nevk-i müjgāmı ten-i āmāca tīrendāz olur
Bu cefālar Feyziyā vaşla dili şāyān ider

4. Feyziyā:

Gazel 32

Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Pāymāl itmede 'uşşākını cevri-i cānān
Feyziyā kaşdı dil-i zāra degüldür de nedür

5. Feyziyā:

Gazel 33

Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Ğubār-ı zülf ile la'l-i leb-i dilber hayāliyle
Benüm de Feyziyā 'ālemde hayrān olduğum yerdür

6. Feyziyā:

Gazel 38

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Ser-i müyum olursa Feyziyā bir hāme-i hoş-
rev
Cihānda sergüzeşt-i derd-i gam tahrīr
müşkildür

7. Feyziyā:

Gazel 46

Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Bāde-i la'l-i leb-i dilberle olduñ bī-şu'ūr
Feyziyā 'ālemde mey-hār olduğın bilmez mi
var

8. Feyziyā:

Gazel 48

Mısra: 11

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Reşk ider dil gülsitānda lāleye kim Feyziyā
Sāgarı ber-kef olup eyler şafā nevrūzdu

9. Feyziyā:

Gazel 52

Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Beni gördükde tegāfūl ider ol şūh-ı cefā
Feyziyā şimdi bize şīve-i ma'hūd olmaz

10. Feyziyā:

Gazel 53

Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Penāh itme şakın bīhūde dildārūñ ser-i kūyın
O mehrū hayli demdür hānesinden Feyziyā
çıkma

11. Feyziyā:

Gazel 59

Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Ceyş-i gam buldı zafer mülk-i dile efsūs kim
Feyziyā şād olmadı bu kalb-i gam-ālūdumuz

12. Feyziyā:

Gazel 65

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Ne mümkün Feyziyā nezzāre-bağş olmağ
murād üzre
Olurdu sūz-ı āhumdan cebīn-i dilberān āteş

13. Feyziyā:

Gazel 69

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Eşheb-süvâr-ı tab‘uñ ahsente Feyziyâ
Bu ‘arşa-i cihânda aña terk-i nâz farz

14. Feyziyâ:

Gazel 72

Mısra: 12

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Her şeb âh eyler vücûdın her nefes ifnâ ider
Feyziyâ ruhsâr-ı cânâna olup hayrân şem‘

15. Feyziyâ:

Gazel 75

Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Derd-i hecr-i yâr ile şimdi derûnumda benüm
Cilve-gerdür Feyziyâ deryâ-yı bî-pâyân-ı ‘aşk

16. Feyziyâ:

Gazel 77

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Feyziyâ eşk-i terüm olsa sezâ hûn-âlûd
Şerha-nâk itdi dili hañçer-i zehr-âb-ı firāk

17. Feyziyâ:

Gazel 86

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Feyziyâ ma‘mûr ider mi‘mâr-ı lutf-ı rûzgâr
Böyle qalmaz hâne-i ümmîd ile berbâd-ı dil

18. Feyziyâ:

Gazel 89

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Feyziyâ kıl feres-i tab‘uñ irhâ-yı ‘inân
‘Ârifüñ nev-gazel-i pâkine tanzîr idelüm

19. Feyziyâ:

Gazel 90

Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Cihânda âteş-i ‘aşk ile sîh-i hicrânda
Dil-i nizârımı ben Feyziyâ kebâb iderüm

20. Feyziyâ:

Gazel 93

Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Sirişki hâk-i pâyine nişâr itdüm o mehrûyuñ
O şüh-ı bîvefâ nemden kaçardı Feyziyâ bilsem

21. Feyziyâ:

Gazel 101

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Ma‘dûd olur mı şerhâlarum tende Feyziyâ
Ser-tâ-ser itdi çâk-i girîbân şanur gören

22. Feyziyâ:

Gazel 109

Mısra: 10

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Bu şekvesâz yeter hâl-i zâruñ i‘lâm it
O mâh-‘âl‘ata sen Feyziyâ mahallinde

23. Feyziyâ:

Gazel 119

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Bu dehr seng-i miñnet ile hayf Feyziyâ
İşkeste itdi sâgar-ı bezm-i şafâmuzı

24. Feyziyâ:

Gazel 124

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Olur peymâne-i dil Feyziyâ leb-rîz-i derd ü
ğam
Niçün bezm-i ‘adûda ol perî sâgar-be-dest oldı

25. Feyziyâ:

Gazel 126

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Devr idenler Feyziyâ eylerdi işbât-ı vücûd
Müdde‘â-yı ‘aşka bürhândur semâ‘-ı Mevlevî

26. Feyziyâ:

Kaside 6

Mısra: 55

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Efkâr-ı vaşl-ı yâr ile güş eyle Feyziyâ
Hicrân deminde nâle-i âhum rebâb olur

27. Feyziyâ:

Kaside 8

Mısra: 64

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Sezâ fersûde itsem çeşm ü rûy-ı kûy-ı dilberde
O şûhuñ hâk-i pâyi Feyziyâ kuhl-i Şifâhânî

28. Feyziyâ:

Lugaz 3

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Ṭıfl-ı dil hall eyler ise Feyziyâ
Dâyesi ola anuñ bād-ı şabâ

29. Feyziyâ:

Tahmis 2

Mısra: 22

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Ḥâr-ı cevriyle olup ‘âşika rûy-ı gülî telḥ
Feyziyâ ḥâr-ı elem itdi dil-i bülbüli telḥ

30. Feyziyâ:

Tarih 5

Mısra: 17

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Feyziyâ itmâmına târîḥdür
Menba’-ı ‘aynû’l-ḥayât-ı dil-güşâ

31. Feyziyâ:

Tarih 9

Mısra: 3

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Nüş idüp Feyziyâ didüm târîḥ
Mâ’-i tesnîm-i cânfezâ dilkeş

32. Feyziyâ:

Tarih 16

Mısra: 3

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Didüm tekmîlini seyr eyleyince Feyziyâ târîḥ
Güzel ḥammâm rûşen cây-gâh-ı cânfezâdur bu

33. Feyziyâ:

Tarih 18

Mısra: 3

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Feyziyâ güş eyleyüp itmâmını hâtif didi
Âb-ı pāk-i dil-güşâ ‘aynû’l-ḥayât-ı cânfezâ

34. Feyziyâ:

Tarih 29

Mısra: 2

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Habbezâ menzil-i feraḥ-güster
Seyr idüp Feyziyâ bu ‘abd-i za’îf

35. Feyziyâ:

Tarih 30

Mısra: 13

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Çıkup bir bende didi Feyziyâ bu resme târîḥin
Rikâb kâ’im-makâmı oldu ‘izz ile Ḥasan Paşa

36. Feyziyâ:

Tarih 32

Mısra: 13

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Feyziyâ itmâmına târîḥdür
Bu sebîlden nüş kıl mâ’u’l-ḥayât

37. Feyziyâ:

Tarih 34

Mısra: 7

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Bir güzel târîḥ oldu Feyziyâ mevlûdına
Geldi ‘ırq-ı Muştafa Begden Muḥammed nûr-ı pāk

38. Feyziyâ:

Tarih 35

Mısra: 3

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Bir güzel tārīḥ düşdi Feyziyā
Oldı rüyūnda ‘ayān ḥatt-ı siyāh

39. Feyziyā:

Tarih 45

Mısra: 5

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Seyr idüp Feyziyā didüm tārīḥ
Bī-bedel kaşr-ı dilkeş-i ra‘nā

40. Feyziyā:

Tarih 60

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Du‘ā-yı hayr iderek Feyziyā didüm tārīḥ
Kudümü sa‘d ola devletle Fatma Sultānuñ

41. Feyziyā:

Tarih 63

Mısra: 17

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Kayd olunmuş derkenāra ḥacet olmaz Feyziyā
Yokla ismüm defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

42. Feyziyā:

Tarih 65

Mısra: 3

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Didi hātif Feyziyā tārīḥini
Menzilini buldı tīrendāzdur

43. Feyziyā:

Tarih 72

Mısra: 17

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Didüm itmāmını seyr eyleyince Feyziyā tārīḥ
Bu beyt-i cānfezāyı saña mes‘ūd eyleye Bārī

44. Feyziyā:

Tarih 74

Mısra: 8

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Bu beyti bī-bedeldür kalbūme ilhām olup gūyā
İki tārīḥ oldı Feyziyā mevlidine anuñ

45. Feyziyā:

Tarih 82

Mısra: 9

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Çıkup bir müjde ile Feyziyā hātif didi tārīḥ
Büyük ruznāmece Aḥmed Efendi oldı ‘izzetle

46. Feyziyā:

Tarih 88

Mısra: 3

Ey Feyzi (18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi/Feyzullah (d. ? - ö. 1739)).

Bir güzel tārīḥ düşdi Feyziyā
Mā’-i şāf u dil-güşā ‘ayn-ı ḥayāt

feyz-resān ol-:

1. feyz-resān oldu:-dı

Kaside 3

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Bereketlenmek, bolluk yaşamak.

Emr-i Mevlā ile gösterdi ‘adūya i‘cāz
Maḥdem-i pāki ile oldı cihān feyz-resān

feyz-ver:

1. feyz-ver:

Gazel 51

Mısra: 4

İlham veren.

Naḫra-i evvelde olur cılve-ger rüy-ı neşāt
Sāgar-ı pür-bāde gūyā feyz-ver āyinedür

feyz-yāb ey-:

1. feyz-yāb eyle:

Tahmis 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Bağış, ihsan bulan eylemek.

Cān bağışlarmış meger kim mürdeye
keyfiyyetün
Cām-ı la‘lūñle dil-i ‘uşşākı eyle feyz-yāb

feyz-yāb ol-:

1. feyz-yāb olur:-ur

Matla 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nasıplenmek, etkilenmek.

Büy-ı bâdeyle dil-i ğam-dîde olur feyz-yâb
Devr ide meclisde sâkî micmer-i cām-ı şarāb

fezā-yı ‘ālemi:

1. fezā-yı ‘ālemi:-i

Tarih 11

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Âlemin göğü, gökyüzü.

Fezā-yı ‘ālemi teng eyleye küffār-ı bed-kāra
Furūğ-efrūz olursa pertev-i şemşîr-i bürrânı

fezā-yı ‘aşkda:

1. fezā-yı ‘aşkda:-da

Gazel 55

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşkın uçsuz bucaksız âlemi.

Biz rehrevân-ı vâdi-i hırmân-ı hasretüz
Yokdur fezā-yı ‘aşkda bir hem-‘inânımız

2. fezā-yı ‘aşkda:-da

Gazel 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşkın uçsuz bucaksız âlemi.

Fezā-yı ‘aşkda dūr oldı destümden ‘inân-ı şabr
Kümeýt-i ârzûyı gerçi kim güm-kerde-râh
itmeyem

fezā-yı güft-güda:

1. fezā-yı güft-güda:-da

Tahmis 1

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

*(karşılıklı) söyleşme göğü (şiir
söyleyenlerin âlemi, meclisi bağlamında).*

Cebîn-i âteşîni vaşfına âgâz ider Şubhî
Fezā-yı güft-güda çok sühan-ver dâğ-ber-
dildür

fezā-yı medh-i pākūn:

1. fezā-yı medh-i pākūn:-üñ

Tarih 14

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Temiz övgünün göğü.

Fezā-yı medh-i pākūn cüst-cü itmekdedür
dā’im
Kümeýt-i âteş-i tab‘um ‘inânın eyledüm irhā

fezā-yı sîne:

1. fezā-yı sîne:

Gazel 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Göğüs boşluğu.

Tenümde dâğlar var lāle-āsā tîğ-ı hecrûñle
Fezā-yı sîne fikr-i ‘arızûñla gülşen olmuşdur

2. fezā-yı sîned:-de

Gazel 61

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(aşığın) göğüs boşluğu, bağı.

Fezā-yı sîned gel dâğ dâğımı seyr it
Riyâz-ı dehrde hiç lālezāra kıлма heves

figân:

1. figândur:-dur

Gazel 98

Mısra: 3

Ağlayıp sızlama, bağırap çağırma.

Kârı figândur dil-i zârûñ hezâr-veş
Bâ’iş bu nāleye gül-i ruhsârûñ olmasun

2. figānum:-um

Matla 27

Mısra: 2

Ağlayıp sızlama, bağırap çağırma.

Bulmadum hayfâ dil-i miñnetkeşe feryâd-res
Kimse gūş itmez figānum çıksa mānend-i
ceres

3. figānuñ:-uñ

Gazel 2

Mısra: 3

*Feryat, acı içinde inleyiş (bülbulün
feryadı bağlamında).*

Dilber haţ-âver oldı figānuñ hezâr-veş
Gülşende gül olur mı dilâ hârdan cüdâ

4. figānum:-um

Gazel 10

Mısra: 2

Feryat, inleme, haykırış, çığlık.

Temeyyül ol perîye bu dil-i bî-bâkdandur hep
Fiğānum şimdi mekr-i gamze-i çālâkdandur
hep

5. **fiğānuma:-um, -a**

Gazel 15

Mısra: 1

Feryat, inleme, haykırış, çığlık.

Fiğānuma hat-ı ruhsār-ı yârdur bâ'is
Hezār-ı nāleye faşl-ı bahârdur bâ'is

6. **fiğānımız:-ı, -muz**

Gazel 55

Mısra: 10

Feryat, inleme, haykırış, çığlık.

Şahbâ-yı 'aşk-ı yâr ile mestüz ki bilmezüz
Nüh-tâs-ı çerhî Feyzi pür etse fiğānımız

7. **fiğān:**

Gazel 93

Mısra: 7

Feryat, inleme, haykırış, çığlık.

Fiğān ey çerh-i dün-ı sifle-perver her zamān
senden
Niçün çıkmaz ser-i 'uşşâkdan bend ü belā
bilsem

fiğān eyle:-

1. **fiğān eyler:-r**

Gazel 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Feryat etmek, ağlayıp inlemek.

Fiğān eyler gülistān-ı cihānda yād-ı rüyūñla
Gamūñla nāle-senc-i bülbül-i zār-ül fetūñ
kimdür

2. **fiğān eyler:-r**

Gazel 67

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Feryat etmek, ağlayıp inlemek.

Gülistān-ı cihān içre fiğān eyler hezār-āsā
Göñül bülbül gibi bir dilber-i gülrüya
varmışmış

3. **fiğān eyler:-r**

Gazel 104

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Feryat etmek, ağlayıp inlemek.

Ne mümkün bü-yı vuşlat hār ile germ-ülfet
olmuşken
Fiğān eyler hezār-ı dil o gül-ruhsār derdinden

fiğān it:-

1. **fiğān itme:-me**

Gazel 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Ağlayıp inlemek, feryat etmek. ll
bülbülüm acı acı ötmesi.*

İtme riyāz-ı dehrde bülbül gibi fiğān
Ey dil olur mı verd-i ruh-ı yāra hār hat

2. **fiğān itsem:-se, -m**

Gazel 75

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Inlemek, feryat etmek.

Hasret-i ruhsār-ı dilberle fiğān itsem revā
Āsumān-ı dilde zāhirdür meh-i rahşān-ı 'aşk

fiğān-ı ney:

1. **fiğān-ı ney:**

Gazel 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Neyin çığlığı (neyin yanık sesi
bağlamında).*

Fiğān-ı ney olur dem-beste cānā sūziş-i
gamdan
Olunca bezm-i meyde nāle-i cism-i zebūn
peydā

fikr:

1. **fikriyle:-i, -y, -le**

Gazel 4

Mısra: 7

*Düşünce, görüş, hayal (sevgilinin
yanağının hayali bağlamında).*

Nürpāş-ı 'arızūñ fikriyle lem'ān olmada
Her şeb-i tārīk-i miḥnet rüz-ı rüşendür baña

2. **fikriyle:-i, -y, -le**

Gazel 33

Mısra: 3

Fikir, düşünce, hayal.

Riyāz-ı dehrde verd-i ruḥ-ı dildār fikriyle
Hezār-āsā dilā her demde nālān olduğum
yerdür

3. **fikrüm:-üm**

Gazel 108

Mısra: 1

Fikir, düşünce, hayal.

Fikrüm miyān-ı yārdur ince ḥayāl ile
Maḥv oldı cismimiz heves-i ittişāl ile

4. **fikri:-i**

Tarih 41

Mısra: 2

Fikir, düşünce, hayal.

Ḥatt-ı rüyın seyr idince ol perī ruḥsārenün
Nevbahārūn fikri virdi ḳalb-i ‘uṣṣāḳa ṣafā

fikr eyle:-

1. **fikr eylese:-se**

Gazel 103

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Düşünmek, düşünme kabiliyeti olmak
(cansız nesneler için).*

Hezār-ı dil nevā-senc oldı cānā verd-i rüyūnla
Ruḥūn fikr eylese gülşen olur peygüle-i
külḥan

fikr id:-

1. **fikr ider:-er**

Gazel 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Düşünmek, hayalini kurmak.

Fikr ider yārūn dehānını dil-i nābūdumuz
Yok yere oldı telef cism-i belā-fersūdumuz

2. **fikr ider:-er**

Gazel 71

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Düşünmek, hayalini kurmak.

Teb-i gamuñda leb-i yāri fikr ider ‘uṣṣāḳ
Mişāl-i teşne çü mevc-i serābdan maḥzūz

3. **fikr iderse:-er, -se**

Kaside 10

Mısra: 42

Kelime Tipi: -

Düşünüp taşınmak, tefekkür etmek.

İderdi serfūrū dā’im tefekkür üzredür kārı
Şa’rī fikr iderse uğramışdur māliḥulyāya

4. **fikr itmededür:-me, -de, -dür**

Rübai 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Düşünmek.

Fikr itmededür zülfini Feyzī her dem
Esrār-ı leb-i yār ile ḥayrān oldı

fikret:

1. **fikretiyle:-i, -y, -le**

Matla 45

Mısra: 1

Düşünme, düşünce, fikir.

Miyānuñ fikretiyle ey perī āşüfte-ḥāl oldum
Za’īf oldı tenüm yok yere ben maḥz-ı ḥayāl
oldum

fikret-i ḥān-ı vaşl:

1. **fikret-i ḥān-ı vaşl:**

Rübai 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kavuşma sofrasının düşüncesi.

Geçmekde firāk-ı yār ile eyyāmum
Yok fikret-i ḥān-ı vaşl ile ārāmum

fikret-i ḳand-i leb-i la’li:

1. **fikret-i ḳand-i leb-i la’li:-i**

Gazel 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) kırmızı dudağının şekerinin
hayali.*

Dil-i zārūm nola tūtī gibi güyā olsa
Fikret-i ḳand-i leb-i la’li ile kārı lezīz

fikret-i ḳand-ı nebāt-ı keremünle:

1. **fikret-i ḳand-ı nebāt-ı keremünle:-üñ, -le**

Kaside 4

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

İyilik bitkisinin şekerinin düşüncesi.

Fikret-i ḳand-ı nebāt-ı keremünle her dem
Tūti-i nāṭıḳa medḥinde olurdı güyā

fikret-i la’li-i leb-i dilberle:

1. **fikret-i la' l-i leb-i dilberle:-le**

Matla 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kırmızılığının düşüncesi.

Fikret-i la' l-i leb-i dilberle destinde ayağ
Eylemez mey-nüş olanlar cām-ı şahbādan
ferāğ

fikret-i la' l-i leb-i şîrînüñden:

1. **fikret-i la' l-i leb-i şîrînüñden:-üñ, -den**

Gazel 99

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) tatlı dudağın kırmızılığının düşüncesi, hayali.

Zehr-i gam itmeye te'sîr dil-i 'uşşâka
Neşve-ver fikret-i la' l-i leb-i şîrînüñden

fikret-i la' l-i leb-i yâr:

1. **fikret-i la' l-i leb-i yâr:**

Gazel 89

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kırmızılığının düşüncesi.

Maḥv olur zûlmet-i gam mey içelüm cām-ı
dili
Fikret-i la' l-i leb-i yâr ile tenvîr idelüm

fikret-i la' lüñle:

1. **fikret-i la' lüñle:-üñ, -le**

Gazel 90

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) dudağının düşüncesi
(dudağın kırmızılığı bağlamında). İl kırmızı
şarabın düşüncesi.*

Dil-i nizārumı ḥasret-keş-i mey itmem ben
Müdām fikret-i la' lüñle neşve-yâb iderüm

fikret-i tâbiş-i şem'-i ruh-ı pür-nûruñ:

1. **fikret-i tâbiş-i şem'-i ruh-ı pür-nûruñ:-uñ**

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*(Hz. Muhammed (s.a.v.)' in) nurlu
yüzünün mumunun parlayışının düşüncesi.*

Fikret-i tâbiş-i şem'-i ruh-ı pür-nûruñ ile
Oldı pervâne gibi cān u gönül raqş-künān

fikret-i turre-i dildâr:

1. **fikret-i turre-i dildâr:**

Tahmis 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin lüle saçların düşüncesi.

Fikret-i turre-i dildâr ile dîvâne idük
Bir zamān biz daḥi hem-şoḥbet-i cānâne idük

fikret-i ümmîd-i lutfuñla:

1. **fikret-i ümmîd-i lutfuñla:-uñ, -la**

Kaside 5

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

İyilik ümidinin düşüncesi.

Kalmadı mir'ât-ı dilde zerrece jeng ü keder
Fikret-i ümmîd-i lutfuñla derûnum pür-cilâ

fikret-i zülfiyle:

1. **fikret-i zülfiyle:-i, -y, -le**

Matla 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının düşüncesi, hayali.

Fikret-i zülfiyle 'uşşâkı olupdur bîkarār
Hep dil-i gam-dîdedür olan perîşân-rûzgār

fikret-i zülfüñle:

1. **fikret-i zülfüñle:-üñ, -le**

Matla 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının düşüncesi, hayali.

Fikret-i zülfüñle dil oldı şehā dîvâne-veş
Şem'-i rûyuñla yanup yakılmada pervâne-veş

fikret-şî'âr:

1. **fikret-şî'ârdur:-dur**

Kaside 2

Mısra: 34

Düşünceli.

Zikr-i Fârûk ile şafâ-baḥşam
Ḥayli fikret-şî'ârdur kalemüm

fıkr-i 'arızuñla:1. **fıkr-i 'arızuñla:** -uñ, -la**Gazel 26**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağının düşüncesi.

Tenümde dağlar var lāle-āsā tığ-ı hecrüñle
Fezā-yı sīne fıkr-i 'arızuñla gülşen olmuşdur

fıkr-i bī-hāşıl:1. **fıkr-i bī-hāşıl:****Gazel 73**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Boş, faydasız düşünce.

Neşve tahşıl eylemekdür bezm-i meyde sākiyā
Fıkr-i bī-hāşıl gibidür cām-ı şahbādan ferāğ

fıkr-i endişem:1. **fıkr-i endişem:** -m**Kaside 8**

Mısra: 71

Kelime Tipi: -

Düşünce.

Dükenmez her ne deñlü bezl iderse fıkr-i
endişem
Derün-ı hâtırım gencine-i esrār-ı rûhānī

fıkr-i gīsü-yı siyāh it-:1. **fıkr-i gīsü-yı siyāh itmem:** -me, -m**Gazel 88**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) siyah saçını düşünmek.

Ruh-ı táb-āverüñle fıkr-i gīsü-yı siyāh itmem
Dil-i āvāremi rehvar-ı şām-ı şubh-gāh itmem

fıkr-i hayālātum:1. **fıkr-i hayālātum:** -um**Kaside 8**

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Hayalde canlandırılan şeylerin
düşüncesi.

Olup gavvāş baħr-ı tab'uma fıkr-i hayālātum
Le'āl-i nazmımuñ hep cümle şā'ir oldı hayrānı

fıkr-i la'l-i dılürbādandur:1. **fıkr-i la'l-i dılürbādandur:** -dan, -dur**Matla 19**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının düşüncesi.

Göñül mestānelik hep fıkr-i la'l-i
dılürbādandur
Müdām ālüfte olmak cām-ı şahbā-yı
şafādandur

fıkr-i la'lüñle:1. **fıkr-i la'lüñle:** -üñ, -le**Gazel 5**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kırmızı dudağın hayali, düşüncesi (
sevgilinin kırmızı dudağının hayali
bağlamında).

Olur cānā deründa fıkr-i la'lüñle neler peydā
Feşān olsa sirişküm dideden eyler güher peydā

fıkr-i leb-i lā'lüñle:1. **fıkr-i leb-i lā'lüñle:** -üñ, -le**Gazel 54**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kırmızı dudağının düşüncesi.

Nola fıkr-i leb-i lā'lüñle Feyzī bāde-nüş olsa
O cām-ı hālet-efzānuñ şafası artar eksilmez

fıkr-i leb:1. **fıkr-i lebiyle:** -i, -y, -le**Gazel 11**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dudağın fikri, düşüncesi.

Fıkr-i lebiyle ol meh-i hırşid-tal'atuñ
Eflāke çıkdı nāle-i mestāne rüz u şeb

2. **fıkr-i lebüñle:** -üñ, -le**Matla 15**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının düşüncesi.

Ġam-ı aşkuñla aşık nüş ider cām-ı tarab
güstāh

Nola fikr-i lebûñle olsa dil ey gonca-leb
güstâh

fikr-i maẓmûn:

1. fikr-i maẓmûn:

Gazel 47

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Mazmun hayali (mazmunların şiiri
okuyanın düşüncesinde canlandığı hayal
bağlamında).*

Fikr-i maẓmûn ile iden hayrân

Dil-i zârı gubâr-ı ma'nîdür

fikr-i müjeñle:

1. fikr-i müjeñle:-ñ, -le

Gazel 112

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kirpiklerinin hayali.

Fikr-i müjeñle şerha-i cismüm bedîd olur

Pürdür zemîn-i sîne şehâ lâlezâr ile

fikr-i ruhuñla:

1. fikr-i ruhuñla:-uñ, -la

Gazel 43

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yanağının düşüncesi, hayali.

Fikr-i ruhuñla nâle ider dil hezâr-veş

Verd-i laṭîf-i bâğ-ı tarâvet ruhuñ midur

2. fikr-i ruhuñla:-uñ, -la

Gazel 96

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yanağının hayali, düşüncesi.

Peyderpey ola âh-ı derûn fikr-i ruhuñla

Sünbül ile güller bite hâkisterimüzden

fikr-i rûy-ı tâbdâruñla:

1. fikr-i rûy-ı tâbdâruñla:-uñ, -la

Tahmis 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Parlak yüzün düşüncesi, hayali.

Siyeh-mest-i cünûnam turre-i 'anber-nişâruñla

Göñül pür-sûhtedür fikr-i rûy-ı tâbdâruñla

fikr-i tîğ-ı ğam:

1. fikr-i tîğ-ı ğam:

Gazel 23

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gam kılıcının düşüncesi.

Şimdi hem-şoḥbet-i aġyâr görüp dildârı

Fikr-i tîğ-ı ğam ile çâk olacak yerlerdür

fikr-i vaşl:

1. fikr-i vaşl:

Gazel 94

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma düşüncesi, hayali.

Ol teşneyem ne bahrı ki görsem serâb olur

Geçmekde fikr-i vaşl ile eyyâmımız bizüm

fikr-i verd-i rûyuñla:

1. fikr-i verd-i rûyuñla:-uñ, -la

Gazel 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Yüz gülünün hayali, düşüncesi (sevgilinin
yüzünün pembeliğini düşünmek bağlamında).*

Şehâ gûş eyle fikr-i verd-i rûyuñla göñül nâlân

Hezâr-âsâ bu nağme gülşen-i idrâkdandur hep

fikr-i vuslatdan:

1. fikr-i vuslatdan:-dan

Gazel 116

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma düşüncesi.

Bedîd olursa ḥaṭ rûyında geçmem fikr-i

vuslatdan

O şûḥa rûz u şeb ey Feyzi göñlüm iştîyâk üzre

fikr-i zülf-i nigâr:

1. fikr-i zülf-i nigâr:

Gazel 111

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçının düşüncesi, hayali.

Cân demâğı mu'aṭṭar olsa sezâ

Fikr-i zülf-i nigâr var dilde

fıkr-i zülfüñle:1. **fıkr-i zülfüñle:-üñ, -le****Gazel 86**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının düşüncesi, hayali.

Fıkr-i zülfüñle muqayyed olmadı âzād-ı dil
Murg-veş pā-beste-i dām olmadur mu'tād-ı dil

2. **fıkr-i zülfüñle:-üñ, -le****Matla 41**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının düşüncesi, hayali.

Ey perī 'aşk ile 'uşşākuñı hayrān itdūñ
Fıkr-i zülfüñle dil-i zārı perīşān itdūñ

3. **fıkr-i zülfüñle:-üñ, -le****Matla 20**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçın düşüncesi, saçın hayali.

Fıkr-i zülfüñle dil āvāre degüldür de nedür
Renc-i hicrān ile bīçāre degüldür de nedür

fi'l-hāl:1. **fi'l-hāl:****Lugaz 17**

Mısra: 23

Derhal, anında, hemen, şimdi.

Fehm ise maqşaduñ eger fi'l-hāl
Var re'īs tahtasından eyle su'al

fil-hev'et:1. **fil-hev'etdür:-dür****Kaside 10**

Mısra: 39

Fil suretli, görünüşlü.

Aña nisbet gedānuñ bārgiri fi'l-hev'etdür
Kemāl-i za'f ile mişli bunuñ gelmedi dünyāya

fırāk:1. **fırākuñla:-uñ, -la****Gazel 49**

Mısra: 5

Ayrılık, hicran.

Vücūdum dāğ-ber-dāğ oldu ser-tā-ser fırākuñla
Şüküfte gülşen-i 'aşkuñ gül-i ra'nalarındandur

2. **fırāk:****Kaside 9**

Mısra: 34

Ayrılık, hicran.

Müsā'id olmadı bahtum benüm temāşādur
Gam u fırāk ile maḥzūnlar olup dilşād

3. **fırākıyla:-ı, -y, -la****Tahmis 1**

Mısra: 14

Ayrılık, hicran.

Revā dil sūhte olursa rüyuñ iştıyākıyla
Degüldür hāle ruḥsār-ı şerer-pāşuñ fırākıyla

fırāk-ı 'arīzuñla:1. **fırāk-ı 'arīzuñla:-uñ, -la****Tahmis 1**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yanağın ayrılığı.

Gam-ı 'aşkuñ ile māh-ı münevver dāğ-ber-
dıldür
Fırāk-ı 'arīzuñla mihr-i ḥāver dāğ-ber-dıldür

fırāk-ı cemāl:1. **fırāk-ı cemāl:****Gazel 94**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzel yüzünün ayrılığı.

Olmaz sükün dilde fırāk-ı cemāl ile
Sīm-āb gibi muṭtarib endāmımız bizüm

fırāk-ı yār:1. **fırāk-ı yār:****Rübai 33**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgiliden ayrılık.

Geçmekde fırāk-ı yār ile eyyāmum
Yok fikret-i ḥān-ı vaşl ile ārāmum

fırāz-ı kūh-ı kāma çık-:1. **fırāz-ı kūh-ı kāma çıkmağ:-mağ****Gazel 120**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Arzu dağının yokuşuna tırmanmak,
çıkma.*

Şikeste seng-i gamla murğ-ı dil pervāza imkân
yok
Firāz-ı küh-ı kâma çıkmak ister bāl u per var
mı

firdevs-i berin:

1. firdevs-i berin:

Tarih 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

En yüce firdevs cenneti.

Cilve-gāh-ı murğ-ı rühı ola firdevs-i berin
Seyyî'âtını anuñ mahv eyleye Rabb-ı 'ibād

fırīb-i dīde-i mekkāruñ:

1. fırīb-i dīde-i mekkāruñ:-ma, -sun-uñ

Gazel 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hilekâr gözlerin aldatması.

Diller esr-i zülf-i siyeh-kāruñ olmasun
Kimse fırīb-i dīde-i mekkāruñ olmasun

fırışte-nihād:

1. fırışte-nihād:

Kaside 9

Mısra: 14

Melek huylu.

Yeter aña bu sa'adet ki dār-ı dünyāda
Süvār ola aña çün böyle bir fırışte-nihād

fisebīlillāh:

1. fisebīlillāh:

Tarih 68

Mısra: 2

*Allah rızası için, Allah yolunda, hiçbir
karşılık beklemeden.*

Bula ecrin kıldı bu 'aynı binā
Fisebīlillāh bir pākīze zāt

2. fisebīlillāh:

Tarih 90

Mısra: 2

*Allah rızası için, Allah yolunda, hiçbir
karşılık beklemeden.*

Şāhibü'l-hayra Hūdā ihsān ider ecr-i cezīl
Fisebīlillāh yapup bu 'aynı bir nīgū şıfat

fitne:

1. fitne:

Gazel 99

Mısra: 1

*Arabozucu, kıskırtıcı, fitneci (bakış
bağlamında).*

Fitne dāmen-be-miyān çeşm-i cihān-bīnūñden
'Aql hayret-zededür naẓra-i pür-kīnūñden

2. fitne:

Gazel 99

Mısra: 10

*Arabozucu, kıskırtıcı, fitneci (bakış
bağlamında).*

Nice āzāde olur derd-i gamından Feyzī
Fitne dāmen-be-miyān çeşm-i cihān-bīnūñden

3. fitne:

Kaside 7

Mısra: 39

Karışıklık, kargaşa, fitne, fesat.

Zamān-ı devlet-i 'adlinde mün'adim fitne
Kimesne görmedi devrinde rüy-ı hicrānı

fitnebāz:

1. fitnebāz:-a

Gazel 24

Mısra: 6

*Fitne çıkaran, ortalığı karıştıran. İl
sevgili.*

Ne mümkün olmaya diller esr-i zülf-i bütān
Nigāh-ı gāmzeleri fitnebāza çeşbāndur

fitne-i ğavġā-yı kıyāmet:

1. fitne-i ğavġā-yı kıyāmet:

Gazel 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Kıyamet gününün karışıklığı. İl sevgilinin
boyu (kıyamet bağlamında).*

Geldükçe hemān nāz ile reftāra o kāmēt
Dünyāyı tutar fitne-i ğavġā-yı kıyāmet

fülād-ı dil:

1. fülād-ı dil:

Gazel 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül çeliği (aşığın gönlünün çektiği ızdıraba rağmen dayanıklı olması bağlamında).

Yok taḥammül tābiş-i ruḥsārına itsem nigāh
Zıbaḳ-āsā ızırāb-āver olur fülād-ı dil

fülk-i dil:

1. fülk-i dil:

Kaside 4

Mısra: 50

Kelime Tipi: -

Gönül gemisi, kayığı.

Olsa bir kerre vezān bād-ı nesīm-i luṭfuñ
Fülk-i dil sāhil-i maḳşūda irer bīpervā

fülk-i dil-i feyzi-i nālânı:

1. fülk-i dil-i feyzi-i nālânı:-ı

Gazel 14

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Inleyen Feyzinin gönlünün sandalı.

Saña te'sîr eyler āhı baḥr-ı ğamda ey felek
Eyledüñ fülk-i dil-i Feyzi-i nālânı űikest

fürkat:

1. fürkat:

Gazel 30

Mısra: 1

Ayrılık, hicran.

Çeşmümde fürkat ile sirîşküm füzün olur
Ḥasretle girye itmede girdāb-ı ḥün olur

2. fürkati:-i

Lugaz 12

Mısra: 4

Ayrılık, hicran.

İş görür gerçi yok anuñ cānı
Fürkati pür-ġam eyler insānı

furûġ-baḥş ol:-

1. furûġ-baḥş ola:-a

Tarih 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nur, ıűık saçmak.

Vücūda geldi bi-ḥamdillāḥ 'ırḳ-ı pākinden
Furûġ-baḥş ola ol gevher-i fūrüzānuñ

furûġ-efrüz:

1. furûġ-efrüzdur:-dur

Gazel 102

Mısra: 7

Nur, ıűık saçan.

Furûġ-efrüzdur her bir benānı ol perî-rüyūñ
Ziyā-baḥşā-yı űem'-i encümendür pençe-i cānān

furûġ-efrüz ol:-

1. furûġ-efrüz ola:-a

Tarih 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aydınlatmak, aydınlatıcı olmak.

Sa'ādetle cihānda 'ömrini efzün ide Mevlā
Furûġ-efrüz ola tā mihr ile meh çerḫ-i mīnāda

2. fūrûġ-efrüz oldu:-dı

Tarih 80

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aydınlatmak, aydınlatıcı olmak.

Nümāyān oldu bir tābende gevher űulb-i pākinden
Fūrûġ-efrüz oldu 'āleme mānend-i mihr ü māḥ

3. furûġ-efrüz olur:-ur

Gazel 120

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aydınlatmak, aydınlatıcı olmak.

Furûġ-efrüz olur yok 'āleme ol māḥdan ġayrı
Melāḫat burcına pertev-fiken bir 'iűve-ger var mı

4. furûġ-efrüz olur:-ur

Kaside 1

Mısra: 69

Kelime Tipi: -

Aydınlatmak, aydınlatıcı olmak.

Mihr ü meh-āsā furûġ-efrüz olur luṭfuñ ile
Kevkeb-i baḫtum olurdu sa'd-aḫter rüz u űeb

5. furûġ-efrüz olursa:-ur, -sa

Tarih 11

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Aydınlatmak, aydınlatıcı olmak.

Fezā-yı 'ālemi teng eyleye küffār-ı bed-kāra
Furūg-efrūz olursa pertev-i şemşîr-i bürrânı

furūg-efrūz-ı mäh-ı şām-ı şöhet:

1. furūg-efrūz-ı mäh-ı şām-ı şöhet:

Gazel 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sohbet akşamındaki ayın parlaklığı.

Şeb-i tārîk-i bezme pertev-endāz olsa şāyeste
Furūg-efrūz-ı mäh-ı şām-ı şöhet sāgar-ı
şahbā

furūg-efrūz-ı mihre:

1. furūg-efrūz-ı mihre:-e

Gazel 102

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nur saçan güneş.

Nice meyl itmeyem her lem'asına pençe-i
yārūñ
Furūg-efrūz-ı mihre ta'na-zendür pençe-i
cānān

furūg-efrūz-ı rüyuñ:

1. furūg-efrūz-ı rüyuñ:-uñ

Gazel 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Yüzün aydınlığı (sevgilinin yüzünün
parlaklığı ve ateşi bağlamında).*

Olurdu sūhte cismüm nigāhuña taḥammül yok
Furūg-efrūz-ı rüyuñ her zamān mānende-i
ḥurşîd

furūg-efrūz-ı zīb-i meclis-i dārā vü keydür:

**1. furūg-efrūz-ı zīb-i meclis-i dārā vü
keydür:-dür**

Gazel 105

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Dara ve Key'in meclisinin süsünün
parlaklığı (İran Hanedanı meclislerinin
gösterişliliği bağlamında).*

Nice inkār ider zāhid şarāb-ı zevk-i cān-
bahşuñ

Furūg-efrūz-ı zīb-i meclis-i Dārā vü Keydür
bu

furūg-endāz ol:-

1. furūg-endāz olup:-up

Tarih 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nurlandırmak, ışık saçmak.

Şeb-i tārîk-i miḥnet ref' olundu şimdi
dünyādan
Tulū' itdi furūg-endāz olup bir mihr-i nūrānī

furūg-ı 'aks-i rüyuñ:

1. furūg-ı 'aks-i rüyuñ:-uñ

Gazel 110

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Yüzden yansıyan ışık (yüz güzelliği
bağlamında).*

Habāb-ı mey degül ḥoy-gerde eyler cāmı ey
sākī

Furūg-ı 'aks-i rüyuñ sāgar-ı raḥşāna düşdükçe

furūg-ı cām-ı meyden:

1. furūg-ı cām-ı meyden:-den

Matla 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şarap kadehinin parlaklığı.

Furūg-ı cām-ı meyden oldı sākī pür-ziyā
meclis
Derūn-ı rind-i mey-ḥāra virür zevk u şafā
meclis

furūg-ı mihre:

1. furūg-ı mihre:-e

Tarih 44

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güneşin parlaklığı, ışığı.

Furūg-ı mihre ta'n eyler görenler zerre-i luṭfın
Meh-i burc-ı şehā müşkil-güşā-yı mekrümet-
pīrā

furūg-ı pertev-i ḥurşîd:

1. furūg-ı pertev-i ḥurşîd:

Kaside 8

Mısra: 78

Kelime Tipi: -
Güneşin parlak ışığı.

İlâhî haşre dek tâb-âver olsun necm-i ikbâli
Furûğ-ı pertev-i hürşîd gibi ola nûrânî

furûğ-ı rûhî:

1. furûğ-ı rûhî:-ı

Tarih 20

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ruh ışığı (canlılık bağlamında).

Şikeste oldu mışbâh-ı vücûdî seng-i mevt ile
Olup bād-ı ecelden hem furûğ-ı rûhî nâ-peydâ

furûğ-ı rûyuñ:

1. furûğ-ı rûyuñ:-uñ

Gazel 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüz nuru (sevgilinin yüzünün nuru bağlamında).

Nikâb itme ruh-ı tâb-âvere bîhûde zülfüñ sen
Furûğ-ı rûyuñ ey mehrü 'ayân mânende-i
hürşîd

furûğ-ı şem'-i ruhsârından:

1. furûğ-ı şem'-i ruhsârından:-ı, -n, -dan

Gazel 116

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yüzünün nurunun parlaklığı.

Furûğ-ı şem'-i ruhsârından oldu zerreler peydâ
Degüldür mihr ü meh zâhir olan bu köhne tāk
üzre

furûğ-yâb ol:-

1. furûğ-yâb oldu:-dı

Gazel 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parlamak, aydınlanmak.

Ruğuñdan oldu şanursın furûğ-yâb şarâb
Kızardı la'l-i lebûnden idüp hicâb şarâb

fürüzân:

1. fürüzân:

Gazel 7

Mısra: 10

Parlak.

Şu 'â'ından olurdu Feyzi çeşm-i meykeşân hîre
Fürüzân âfitâb-ı evc-i rif'at sâgar-ı şahbâ

2. fürüzân:

Gazel 75

Mısra: 1

Parlak.

Maşrık-ı dilden fürüzân mihr-i nûrefşân-ı 'aşk
'Âleme zerrâtı oldu zâr u sergerdân-ı 'aşk

3. fürüzân:

Tarih 84

Mısra: 2

Parlak.

Hüseyin Beg Efendî 'ırk-ı pâkinden bi-
hamdillâh
Fürüzân güyiyâ bir mâh-ı nev hürşîd-veş
nâgâh

4. fürüzân:

Tarih 86

Mısra: 2

Parlak.

Vücûda geldi bir maḥdûmı Mektûbî
Efendinüñ
Fürüzân güyiyâ hürşîddür burc-ı mu'allâda

5. fürüzân:

Rûbai 24

Mısra: 4

Parlak, aydınlık.

Tâb-âver-i ruhsârıyla ol mehrünüñ
Her şeb gam-ı 'aşkıyla fürüzân idi şem'

fürüzân kıl:-

1. fürüzân kıldı:-dı

Tarih 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlatmak.

Hamdülillâh Ḥazret-i Perverdigâr-ı Lâyezâl
Burc-ı devletden fürüzân kıldı mihr-i ḥâveri

füsün-ı 'işve:

1. füsün-ı 'işve:

Gazel 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz büyüü (sevgilinin nazının aşıkta bıraktığı etki bağlamında).

Füsün-ı 'işve ile çeşmi nāza çeşbāndur
Anuñcün 'aşıq-ı bī-dil niyāza çeşbāndur

füsünkār-ı maḥabbet ol-:

1. füsünkār-ı maḥabbet oldı:-dı

Gazel 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevda büyüü olmak.

Çeşm-i siyehūn oldı füsünkār-ı maḥabbet
'Aql-ı kül olur görse giriftār-ı maḥabbet

füsürde:

1. füsürde:

Kaside 7

Mısra: 7

Duygusuz, hissiz. İl donmuş, donuk.

Füsürde şem'-i emel buldı tâbiş-i iḳbāl
Olurdu zerresi bir âfitâb-ı rahşânî

fütāde:

1. fütāde:

Gazel 115

Mısra: 7

Düşkün, çaresiz gönül. İl âşık.

Olur fütāde gönül kayd-ı ḡamdan āzāde
Müdām neşve-fezādur Hışār seyrinde

fütāde ol-:

1. fütāde olmamuz:-ma, -muz

Gazel 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düşkün olmak, âşık olmak.

Terahḥum eylemedün ḥāl-i zāruma cānā
Fütāde-i çeh-i hicrānuñ olmamuz yegdür

fütāde-i çeh-i derd ü belā:

1. fütāde-i çeh-i derd ü belā:

Gazel 79

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bela ve dert kuyusuna düşmüş (âşık).

Mecnūn-miṣāl Leyli-i zülfine meyl iden
Her dem fütāde-i çeh-i derd ü belā gerek

fütāde-i çeh-i hicrānuñam:

1. fütāde-i çeh-i hicrānuñam:-uñ, -am

Gazel 80

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrılık kuyusuna düşmüş (âşık).

Oldum helāk-i ḥançer-i fūrkat terahḥum it
Şimdi fütāde-i çeh-i hicrānuñam senüñ

fütāde-i ḡam-ı dehre:

1. fütāde-i ḡam-ı dehre:-e

Kaside 7

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Dünya derdine düşmüş (kimse).

Elinde ḥāmesi bir çeşmesār-ı āb-ı ḥayāt
Fütāde-i ḡam-ı dehre 'aşā-yı pīrānī

fütāde-i reh-i 'aşkam:

1. fütāde-i reh-i 'aşkam:-am

Gazel 91

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk yoluna düşmüş (âşık).

Fütāde-i reh-i 'aşkam rehā nedür bilmem
Cefāya ülfet idelden vefā nedür bilmem

fütāde-i şeb-i hecre:

1. fütāde-i şeb-i hecre:-e

Gazel 40

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayrılık gecesinin âşığı.

Cihānda baña dil-i dāḡ dāḡ lāzımdur
Fütāde-i şeb-i hecre çerāḡ lāzımdur

futūḥāt-ı 'azīm:

1. futūḥāt-ı 'azīm:

Tarih 14

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Büyük, pek çok zaferler.

Maşūn ide gezend-i fitneden zāt-ı şerīfin Ḥāk
Aña her dem futūḥāt-ı 'azīm iḥsān ide Mevlā

füzün ol-:**1. füzün olmada:-ma, -da****Gazel 12**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Artmak, çoğalmak.

Günden güne germ-ülfet olup 'aşk-ı cihân-süz
Gönlümde füzün olmada âşâr-ı maḥabbet

2. füzün olur:-ur**Gazel 30**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Artmak, çoğalmak.

Çeşmümde fūrkat ile sirişküm füzün olur
Ḥasretle girye itmede girdāb-ı ḥūn olur

G**gāh:****1. gāh:****Kaside 4**

Mısra: 13

Bazen, ara sıra.

Ne qalem zāhir olur gāh şarīrinde anuñ
Nağme-i ney gibi gūş-ı dile bir ḥūb şadā

2. gāh:**Lugaz 7**

Mısra: 6

Bazen, ara sıra.

Gāhice bu 'alemi seyrān ider
Gāh cāy-ı mühmeli eyler maḥar

3. gāh:**Lugaz 9**

Mısra: 13

Bazen, ara sıra.

Gāh ins ü cinn ile ülfet ider ol bī-nevā
Cümle yeksāndur yanında hep anuñ bay u
gedā

4. gāh:**Lugaz 17**

Mısra: 17

Bazen, ara sıra.

Gāh emri muḥarrer olur anuñ
Elzemidür bu dār-ı dünyānuñ

5. gāh:**Lugaz 17**

Mısra: 19

Bazen, ara sıra.

Gāh baṭṭāl olur ḳalur mebhūt
Hemdemi olsa eylemezdi sūkūt

6. gāh:**Lugaz 17**

Mısra: 21

Bazen, ara sıra.

Bü'l-'aceb gāh olur muḥaşşıl-ı māl
Gāh emrine eyler isti'cāl

7. gāh:**Lugaz 17**

Mısra: 22

Bazen, ara sıra.

Bü'l-'aceb gāh olur muḥaşşıl-ı māl
Gāh emrine eyler isti'cāl

gāh geh:**1. gāh geh:****Lugaz 7**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bazen, ara ara, zaman zaman.

Sakfı yokdur hem 'amūdı çārdur
Gāh tīzdür geh girān-reftardur

gāh gehī:**1. gāh gehī:****Lugaz 1**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Vakit vakit, bazı bazı, ara sıra.

Ol nedür kim cismi var bī-rūhdur
Gāh mestür ü gehī meftūhdur

2. gāh gehī:**Lugaz 1**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vakit vakit, bazı bazı, ara sıra.

İki kerre günde ol zāhir olur
Gāh nā-pāk u gehī tāhir olur

3. **gāh gehī:****Lugaz 2**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Vakit vakit, bazı bazı, ara sıra.

Ol ne maşnū‘ oldı kim bī-cāndur

Gāh zāhirde gehī pinhāndur

4. **gāh gehī:****Lugaz 17**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bazen...bazen de.

Gāh ma‘mūr ider gehī vīrān

Kimine derd olur kime derman

gāh olur kim:1. **gāh olur kim:****Lugaz 13**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bazen, zaman olur ki.

İki başı var birin eyler nihān

Gāh olur kim ikisin eyler ‘ayān

gāhī:1. **gāhī:****Lugaz 2**

Mısra: 9

Bazen, ara sıra.

Çüb ile darb eyleseñ gāhī aña

Yoğ dil ü cānı ider yine şada

2. **gāhī:****Lugaz 11**

Mısra: 8

Bazen, ara sıra.

Gāhice dervīş-veş hırka giyer

Tırmayup elden ele gāhī gezer

gāhī ... geh:1. **gāhī ... geh:****Gazel 84**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bazen...bazen...

Gāhī vefā iderse o meh geh cefā ider

Gamdan cihānda şanma sen āzādesin göñül

gāhīce:1. **gāhīce:****Kaside 1**

Mısra: 28

Bazen, ara sıra.

Pehlevān-ı çerh ‘arz eyler degüldür mihr ü meh

Ki seper gāhīce bir tığ-ı mücevher rüz u şeb

2. **gāhīce:****Lugaz 2**

Mısra: 8

Bazen, ara sıra.

Bağr u berde hükmi kim cārī olur

Gāhīce bir güşede tenhā kalur

3. **gāhīce:****Lugaz 7**

Mısra: 5

Bazen, ara sıra.

Gāhice bu ‘alemi seyrān ider

Gāh cāy-ı mühmeli eyler mağar

4. **gāhīce:****Lugaz 9**

Mısra: 2

Bazen, ara sıra.

Ol ne maşnū‘ oldı halk eyler aña meyl ü heves

Çardur şağı serinde gāhice alur nefes

5. **gāhīce:****Lugaz 10**

Mısra: 7

Bazen, ara sıra.

Ber-zemīndür gāhīce a‘lā olur

Mağzı da anuñ ziyā-bağşā olur

6. **gāhīce:****Lugaz 11**

Mısra: 7

Bazen, ara sıra.

Gāhice dervīş-veş hırka giyer

Tırmayup elden ele gāhī gezer

7. **gāhīce:****Rübai 27**

Mısra: 2

Bazen, ara sıra.

Bu dehrde ey dil geh perīṣān olduk
Gāhice daḥi mazhar-ı iḥsān olduk

gāhice gāhī:

1. gāhice gāhī:

Lugaz 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bazen, ara sıra.

Ol ne maṣnū‘ oldı yok cisminde cān
Gāhice pinhān olur gāhī ‘ayān

gāhice gehī:

1. gāhice gehī:

Rübai 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bazen...bazen de.

Dehrūn elemi böylecedür kim Feyzī
Biz gāhice giryān gehī ḥandān olduk

gālib:

1. gālibdür:-dür

Kaside 10

Mısra: 17

(herkesten) üstün.

Çerāğ-ı ḥāṣı çokdur hem ‘atā vü cūdī gālibdür
Peşeng ü Keykubād ü Ḥusrev u Cemşīd ü
Dārāya

gālib ol-:

1. gālib oldı:-dı

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Üstün gelmek.

La‘l-i nābuñ görse ādem meyl ider mi Kevşere
Gālib oldı bñy-ı müşk-efşān-ı şahbā ‘anbere

2. gālib olur:-ur

Kaside 1

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Üstün gelmek.

Mihr ile meh maḥv olur tāb-ı ruḥı olsa ‘ayān
Gālib olur zerre-i nūr-ı Peyember rüz u şeb

gam:

1. gamuñla:-uñ, -la

Gazel 28

Mısra: 4

Kaygı, tasa, dert, keder.

Fiğān eyler gülistān-ı cihānda yād-ı rüyūñla
Gamuñla nāle-senc-i bñlbñl-i zār-ülfetūñ
kimdür

2. gamdan:-dan

Gazel 48

Mısra: 10

Kaygı, tasa, dert, keder.

Gülşen-i dehr içre verd-i baḥtımız
neşküftedür
Oldı bñçāre dile gamdan rehā nevrūzdur

3. gamdan:-dan

Gazel 84

Mısra: 8

Kaygı, tasa, dert, keder.

Gāhī vefā iderse o meh geh cefā ider
Gamdan cihānda şanma sen āzādesin göñül

4. gamdan:-dan

Gazel 95

Mısra: 8

Kaygı, tasa, dert, keder.

Cevr eyler idi vaşla sezā itmeyüp o şūḥ
İster ki gamdan ‘aşıkı āzāde olmasun

5. gam:

Gazel 109

Mısra: 2

Kaygı, tasa, dert, keder.

Cefāya meyl ider ol meh vefā maḥallinde
Göñülde zāhir olur gam şafā maḥallinde

6. gam:

Gazel 113

Mısra: 7

Kaygı, tasa, dert, keder.

Dil tehī olmaz gam u renc-i elemnden dem-be-
dem

Bir ‘acāyib ḥānedür mihmān mihmān üstüne

7. gam:

Kaside 9

Mısra: 34

Kaygı, tasa, dert, keder.

Mūsā‘id olmadı baḥtum benüm temāşādur
Gam u firāk ile maḥzūnlr olup dilşād

8. **ğam:****Rübai 10**

Mısra: 2

Kaygı, tasa, dert, keder.

Dil meclis-i 'ālemde degül hurrem u şād
Olmadı ğam u ğayd-ı cihāndan āzād

9. **ġamuñla:-uñ, -la****Tahmis 1**

Mısra: 6

Kaygı, tasa, dert, keder.

Hayāl-i hālūñ ile müşk-i ezfer dāğ-ber-dildür
Ġamuñla 'aşıkuñ ey mäh-ṭal'at oldılar bīmār

10. **ğam:****Tarih 56**

Mısra: 4

Kaygı, tasa, dert, keder.

Halk-ı cihān giryān idi sergeşte vü hayrān idi
'Ālem hemān bī-cān idi kılmışdı ğalbi ğam
penāh

11. **ğamı:-ı****Tarih 63**

Mısra: 15

Kaygı, tasa, dert, keder.

İltizām-ı luṭf iden der-'uhde eyler mi ğamı
Bir nazarla şādkām eyle dil-i ğam-perveri

12. **ğam:****Tarih 77**

Mısra: 16

Kaygı, tasa, dert, keder.

Nigāh-ı iltifātūñ maḥv ider çok derd ü ālāmı
Derūnumda 'acebdür dem-be-dem bir ğam
hüveydādūr

ğam u ālāmdan:1. **ğam u ālāmdan:-dan****Tarih 39**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gam ve keder.

Zerre-i luṭfuñ beni müstağni-i 'ālem ider
Ġalb-i maḥzūnum ğam u ālāmdan olsun berī

ğam u miḥnet:1. **ğam u miḥnet:****Matla 9**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sıkıntı ve keder.

Humār-ı hecr ile dil oldı pāmāl-i ğam u miḥnet
Ayaklandur meded mey şun baña ey sāki-i
'işret

ğam-fersā ol-:1. **ğam-fersā olur:-ur****Gazel 42**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gamı def etmek.

Dem-i kiras olur idi Gökşu ğam-fersā
Şarāb-ı nāb ile pür olsa ger sebūy-ı Hişār

2. **ğam-fersā olursa:****Tarih 14**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Derdi, sıkıntıyı dağıtan.

Egerçi neşve-yāb-ı cām-ı ümmīd olmadum bir
dem

Mey-i endīşe-i medhūñ revā olursa ğam-fersā

ğam-gīn:1. **ğam-gīni:-i****Tarih 77**

Mısra: 17

Gamlı, kederli, üzüntülü.

Nice ğam-gīni mesrūr eyledi bir zerrece luṭfuñ
Mūsā'id olmadı baḥtūm benüm daḥi
temāşādūr

ğam-gīn eyle-:1. **ğam-gīn eyledi:-di****Tarih 22**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Üzmek, dert sahibi etmek.

Mürde diller şād olup a'dāyı ğam-gīn eyledi
Cāy-gīr idi peyām-ı fetḥi dilde gūyiyā

ğam-hāne-i 'uşşāk-ı nācāra:1. **ğam-hāne-i 'uşşāk-ı nācāra:****Gazel 82**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Çaresiz aşğın dert evi.

Şehā teşrîf idüp ğam-hâne-i 'uşşāk-ı nāçāra
Ziyā-ver oldı rüyūñ ey şeh-i bîdād hoş geldūñ

ġam-ı 'aşk:

1. ġam-ı 'aşk:

Gazel 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk derdi, aşk acısı.

Dil ġam-ı 'aşk ile bîçāre degüldür de nedür
Tîğ-ı miñnet ile şad pāre degüldür de nedür

2. ġam-ı 'aşk:

Rübai 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk derdi, aşk acısı.

Dil la'l-i leb-i dilbere oldı meyyāl
Kalmadı ġam-ı 'aşk ile cismümde mecāl

3. ġam-ı 'aşk:

Rübai 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk derdi, aşk acısı.

Ağyār vişāline sezādur her gāh
Ben de ġam-ı 'aşk ile helāk oldum āh

ġam-ı 'aşk-ı yār:

1. ġam-ı 'aşk-ı yār:

Rübai 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin aşkının derdi.

'Āşık ġam-ı 'aşk-ı yār ile itse bükā
Şad-mevce-i tūfān olurdı peydā

ġam-ı 'aşkıyla:

1. ġam-ı 'aşkıyla:-ı, -y, -la

Rübai 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk acısı.

Tāb-āver-i ruḡsāriyla ol mehrūnuñ
Her şeb ġam-ı 'aşkıyla fūrūzān idi şem'

ġam-ı 'aşk:

1. ġam-ı 'aşkuñ:-uñ

Tahmis 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk derdi, aşk acısı.

Ġam-ı 'aşkuñ ile māh-ı münevver dāğ-ber-
dildür

Firāk-ı 'ārīzuñla mihr-i ḡāver dāğ-ber-dildür

2. ġam-ı 'aşkuñla:-uñ, -la

Gazel 53

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Ben ol üftāde-i çāh-ı belāyam Yūsuf-āsā kim
Ġam-ı 'aşkuñla cānā rüy-ı arza bir şadā
çıkmaz

3. ġam-ı 'aşkuñla:-uñ, -la

Tahmis 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Ġam-ı 'aşkuñla cānā meclis-i mey oldı āmāde
Nümāyān oldı sāğar dest-i sākī-i dilārāda

4. ġam-ı 'aşkuñla:-uñ, -la

Gazel 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk acısı.

Ġam-ı 'aşkuñla cānā pīşe-i dil şīven olmuşdur
Cefākeş olmasına 'āşikuñ hep senden
olmuşdur

5. ġam-ı 'aşkuñla:-uñ, -la

Gazel 93

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk derdi, aşk acısı.

Helāk oldum ġam-ı 'aşkuñla cānā bir devā
eyle
İderdüm ey ṭabībüm derd-i 'aşka bir devā
bilsem

6. ġam-ı 'aşkuñla:-uñ, -la

Matla 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk derdi, aşk acısı.

Ġam-ı 'aşkuñla 'āşık nūş ider cām-ı ṭarab
güstāḥ
Nola fikr-i lebūñle olsa dil ey gonca-leb
güstāḥ

ğam-ı çerh-i sitemkârı:**1. ğam-ı çerh-i sitemkârı:-ı****Tarih 72****Mısra: 16****Kelime Tipi: -***Zalim feleğin gamı.*

Mu‘ammer ide ‘izz ü devlet ile Hazret-i Mevlâ
Vücûdî görmeye anuñ ğam-ı çerh-i sitemkârı

ğam-ı deşt-i firâka:**1. ğam-ı deşt-i firâka:-a****Gazel 62****Mısra: 1****Kelime Tipi: -***Ayrılık ovasının gamı.*

Ğam-ı deşt-i firâka bu dil-i nâşâd ayak başmış
Şanurlar Bî-sütûna ey perî Ferhâd ayak başmış

ğam-ı devrân:**1. ğam-ı devrân:****Tarih 75****Mısra: 4****Kelime Tipi: -***Dünyanın gamı, kederi.*

Nizâm-ı devlete kıldı teveccüh Hâk mu‘în
olsun
Eşer itmeye zât-ı pâkine anuñ ğam-ı devrân

ğam-ı firâkuñ:**1. ğam-ı firâkuñ:-uñ****Gazel 118****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Ayrılık üzüntüsü.*

Bu cevır ile bu cefâña sebep bilinmedi kaldı
Ğam-ı firâkuñ ile rûz u şeb bilinmedi kaldı

ğam-ı mihnet-fezâñı:**1. ğam-ı mihnet-fezâñı:-ñ, -ı****Tahmis 3****Mısra: 11****Kelime Tipi: -***Dertlendiren keder.*

Hayli dem derd ü ğam-ı mihnet-fezâñı
bilmedüm
Bâde imiş derdüñe ey dil devâñı bilmedüm

ğamın gör-:**1. ğamın görmeyeler:****Tarih 23****Mısra: 3****Kelime Tipi: Dua İfadesi***(Allah) üzüntüsünü göstermesin.*

Peder ü mâderi şâd oldu ğamın görmeyeler
Kadem-i pâkini anuñ ide mes‘ûd Hudâ

ğam-nâk ol-:**1. ğam-nâk olmaya:-ma, -y, -a****Tarih 2****Mısra: 4****Kelime Tipi: -***Dert görmek, sıkıntı görmek.*

Rûz u şeb zevk ile şafâda ola
Şâhibi olmaya anuñ ğam-nâk

ğamze:**1. ğamze:****Gazel 13****Mısra: 6***Sevgilinin gözlerini süzerek bakışı.*

Ey hür-likâ hâlûmi ‘arz itmek olur mı
Ol ğamze baña zerre kadar virmedi ruşşat

2. ğamzesi:-s, -i**Kaside 6****Mısra: 54***Sevgilinin gözlerini süzerek bakışı.*

Mümkün mi bir su‘âl o tünd-hüy âfete
‘Uşşâk-ı zâra ğamzesi hâzırcevâb olur

3. ğamzeñle:-ñ, -le**Tahmis 3****Mısra: 24***Süzerek göz ucu ile yan bakış.*

Zerrece derd-i dil-i nâçâra şefkat eylemez
Behcetî bitâbdur ğamzeñle ülfet eylemez

ğamze-i cânâne:**1. ğamze-i cânâne:-e****Gazel 3****Mısra: 1****Kelime Tipi: -***Sevgilinin yan bakışı.*

‘Āşıkāna ğamze-i cānāne olmaz āşinā
Mest-i cām-ı nāz ile dīvāne olmaz āşinā

ġamze-i cellād:

1. ġamze-i cellād:

Gazel 62

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) can alıcı bakışı.

Göñül cānā esrūñdür rehā mümkün midür her
dem
Dili katl itmege ol ġamze-i cellād ayak başmış

ġamze-i hātır-firibden:

1. ġamze-i hātır-firibden:-den

Gazel 85

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) gönül kandıran, aldatan
bakışı.

Rencidedür o ġamze-i hātır-firibden
Üftāde-i çü Külbe-i Ahzān olan göñül

ġamze-i hūnhār-ı sertizūñ:

1. ġamze-i hūnhār-ı sertizūñ:-dür-üñ

Gazel 81

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Keskin kan dökücü bakış (kaşlarını
çatmak bağlamında).

Olur şad pāre dil hışm itse mānend-i gül-i
şadberg
Mücerredür hezārān ġamze-i hūnhār-ı
sertizūñ

ġamze-i sertizi-ves:

1. ġamze-i sertizi-ves:-i, -veş

Gazel 83

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Keskin bakış (sevgilinin öldürücü bakışı
bağlamında).

Bir nigeble küşte eylerdi hezār ‘uşşākını
Ġamze-i sertizi-ves bir tīg-ı bürrān görmedük

ġanī:

1. ġanīdür:-dür

Lugaz 1

Mısra: 3

Zengin, varlıklı.

Bir ġanīdür ‘āleme in‘ām ider
Hep aña bāy u gedā ikrām ider

ġanī yezdān devletle mu‘ammer eyle-:

1. ġanī yezdān devletle mu‘ammer eyleye:

Tarih 75

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah mutlu ve uzun ömür versin.

Vücūda geldi bir maḥdūm-ı ‘ālī şulb-i
pākinden
Mu‘ammer eyleye devletle anı ol Ġanī Yezdān

ġarāz:

1. ġarāz:

Gazel 114

Mısra: 11

Gaye, amaç, maksat.

Ġarāz sūz-ı derūn izhārıdır eş‘ārdan Feyzī
Cihānda olmadum bīhūde-gū efsāne kaydında

2. ġarāz:

Matla 31

Mısra: 1

Gaye, amaç, maksat.

La‘l-i nābuñdur senūñ cām-ı muşaffādan ġarāz
Vuşlatuñdur ey perī bu ‘aşk u sevdādan ġarāz

3. ġarāz:

Matla 31

Mısra: 2

Gaye, amaç, maksat.

La‘l-i nābuñdur senūñ cām-ı muşaffādan ġarāz
Vuşlatuñdur ey perī bu ‘aşk u sevdādan ġarāz

4. ġarāz:

Tarih 14

Mısra: 23

Gaye, amaç, maksat.

Ġarāz medḥ-i şerīfuñdur bu eş‘ār-ı dürer-bāra
Degül kaşdum bir iki beyt ile ahvālūmi imlā

ġāret id-:

1. ġāret ider:-er

Kaside 6

Mısra: 51

Kelime Tipi: -
Talan etmek, yağmalamak.

Tātār-ı gamze gāret ider mülket-i dili
Böyle kalursa kişver-i qalbüm hārāb olur

gāret-ger-i iklīm-i dil:

1. gāret-ger-i iklīm-i dil:

Gazel 62

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül ülkesinin yağmacısı (sevgilinin bakışları bağlamında).

Şehā gāret-ger-i iklīm-i dil Tātār-ı gamzeñdür
Hemān mülk-i derūnı itmege berbād ayak
başmış

garīb:

1. garībdür:-dür

Gazel 91

Mısra: 6

Tuhaf, acayip, şaşılacak şey. II kimsesiz, fakir.

Sirişk-i çeşmüm ile garķ olurdı belki cihān
Garībdür ki şehā āşinā nedür bilmem

garīk-i fenā ol-:

1. garīk-i fenā olur:-ur

Gazel 87

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kötülüğe dalmış, batmış olan (gemiye benzetilen gönül bağlamında).

Olur garīk-i fenā belki keşti-i maķşūd
Telāţum-ı yem-i gamdan gönül kenāra çekil

garķ ol-:

1. garķ ola:-a

Gazel 119

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Batmak, gömülmek.

Böyle kalursa garķ ola nüh zevraķ-ı felek
Tūfān-ı mevc-hīz iderüz biz bükāmuza

2. garķ oldu:-dı

Tarih 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Batmak, boğulmak.

Keşti-i iķbāli garķ oldu 'adūnuñ nāgehān
Olduğı demde vezīde şarşar-ı kahr-ı Hudā

3. garķ olurdı:-ur, -dı

Gazel 91

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Boğulmak, batmak (hüzün, keder içine gömülmek bağlamında).

Sirişk-i çeşmüm ile garķ olurdı belki cihān
Garībdür ki şehā āşinā nedür bilmem

gavğa:

1. gavğa:

Lugaz 17

Mısra: 8

Kavga, gürültü.

Kimine hırz-ı cān olur ammā

Kimine oldu mebdē' i gavğa

gavta-hār-ı lücce-i baħr-ı maħabbet:

1. gavta-hār-ı lücce-i baħr-ı maħabbet:

Gazel 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşk denizinin dalgasında boğulan (âşık bağlamında).

Benem ol gavta-hār-ı lücce-i baħr-ı maħabbet
kim

Revādur eşk-i çeşmümle olursa āşinā deryā

gavta-hār-ı lücce-i 'ummān-ı 'aşk:

1. gavta-hār-ı lücce-i 'ummān-ı 'aşk:

Gazel 75

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşk denizinin dalgasına dalmış (âşığın gönlünün aşk denizinde batması bağlamında).

Sāhil-i ümmīd olmaz bād-ı āh oldu vezān

Keşti-i dil gavta-hār-ı lücce-i 'ummān-ı 'aşk

gavvās:

1. gavvās:

Rūbai 20

Mısra: 4

Dalgıç.

Tāb-āver-i gevher-i maħabbet dilde

Oldum yem-i 'aşkuñda mişāl-i gavvās

2. **ğavvâş:-ı**
Tarih 60
 Mısra: 8
Dalgıç.

Dür ü güherle pür eylerdi dâmen-i çerhi
 Kef-i mürüvveti ğavvâşı baħr-ı ihsânıñ

ğavvâş ol:-

1. **ğavvâş olan:-an**
Gazel 5
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: -
Dalan, dalgıç. İl şair (yeni, orjinal manalara erişen şair bağlamında).

Ma'ânî baħrına ğavvâş olan şimdi benem
 Feyzî
 İdersem cüst ü cû tab'um dür ü gevher ider
 peydâ

2. **ğavvâş olup:-up**
Kaside 8
 Mısra: 39
 Kelime Tipi: -
(denize) dalmak, dalgıç olmak.

Olup ğavvâş baħr-ı tab'uma fikr-i hayâlâtum
 Le'al-i nazmımuñ hep cümle şâ'ir oldı hayrânı

ğâyet:

1. **ğâyet:**
Lugaz 13
 Mısra: 1
Oldukça, epey.

Ol nedür kim kâmeti ğâyet dirâz
 Kaddine nisbetle ammâ 'ömri az

ğavrı:

1. **ğavrı:**
Kaside 10
 Mısra: 27
Artık, bundan böyle.

'İlâcı nuṭk-ı pâkindendür ancak ğavrı şübhem
 yok
 Ben oldum ol kadar cüyende dârü-yı
 mudâvâya

2. **ğavrı:**
Gazel 57
 Mısra: 6
-den başka.

Nuḳl-i leb-i la'lûñle mey-i vuşlatuñ ister
 Ğavrı dil-i miñnetkeşe tedbîr olunmaz

3. **ğayrı:**
Gazel 120
 Mısra: 3
-den başka.

Furûğ-efrûz olur yok 'âleme ol mâhdan ğayrı
 Melâḫat burcına pertev-fiken bir 'işve-ger var
 mı

ğazab id:-

1. **ğazab ider:-er**
Gazel 118
 Mısra: 6
 Kelime Tipi: -
Kızmak, öfkelenmek.

Recâ-yı vuşlatuñ itmez dil-i nizâr cihânda
 Neden ider bize cânân ğazab bilinmedi ḳaldı

2. **ğazab idüp:-üp**
Gazel 87
 Mısra: 8
 Kelime Tipi: -
Kızmak, öfkelenmek.

Ayağına düşicek bezm-i meyde sâķînüñ
 Ğazab idüp didi 'uşşâķ-ı dil-fiğâra çekil

ğazab-nâk ol:-

1. **ğazab-nâk olsa:-sa**
Gazel 36
 Mısra: 3
 Kelime Tipi: -
Öfkelenmek, kızmak.

Çîn-i pîşânıñ ğazab-nâk olsa olur mevc-hîz
 Mâhi-i âb-ı hayât ebrûña dilber teşnedür

ğazân mübârek ola:

1. **ğazân mübârek ola:**
Kaside 9
 Mısra: 1
 Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
*Hak yolunda güç bir mücadeleye
 girişenleri teşvik etmek ve böyle bir işin
 üstesinden gelenleri de tebrik etmek için
 kullanılan bir ifade.*

Ğazân mübârek ola ey vezîr-i pâk-nijâd
 Muvaffâķ eyledi ḫaḳķâ cenâb-ı Rabb-ı 'ibâd

Ğâzi Sultân Muştafâ:

1. **Ġāzi Sultān Muṣṭafā:**

Kaside 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sultan II. Mustafa.

Āfitāb-ı burc-ı devlet mäh-ı evc-i mekrümet
Şu'le-baḥş-ı mihr-i himmet Ġāzi Sultān
Muṣṭafā

ġāzi-i kişver-güşā:

1. **ġāzi-i kişver-güşā:**

Tarih 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Fatih gazi (Sultan II. Mustafa).

Ḥamdülillāh kıldı ihyā bu maḳām-ı dilkeşi
Ya'ni Sultān Muṣṭafā ol ġāzi-i kişver-güşā

geç-:

1. **geçmem:-me, -m**

Gazel 116

Mısra: 9

Vazgeçmek.

Bedīd olursa ḥaṭ rūyında geçmem fikr-i
vuşlatdan
O şūḥa rüz u şeb ey Feyzi gönlüm iştiyāk üzre

2. **geçmedi:-me, -di**

Kaside 3

Mısra: 68

Vazgeçmek.

Bezm-i dünyāda ben ālūde-i çirkāb-ı günāh
Geçmedi daḥi göñül 'ayş u ṭarabdan bir ān

3. **geçiyor:-iyor**

Gazel 112

Mısra: 4

*Geçip gitmek (zamanın ilerlemesi
bağlamında).*

Bilmem ne vech ile alınur intikāmımız
Çok bāz-geştümüz geçiyor rüzgār ile

4. **geçmekde:-mek, -de**

Rübai 33

Mısra: 1

*Geçip gitmek (zamanın ilerlemesi
bağlamında).*

Geçmekde firāk-ı yār ile eyyāmum
Yok fikret-i ḥān-ı vaşl ile ārāmum

5. **geçemez:-e, -mez**

Kaside 8

Mısra: 70

(öne) geçmek, daha üstün olmak.

Benem ol rehrev-i vādī-i 'irfān-ı ma'ānī kim
Nice ḥarlar geçemez esb-i ṭab'um ala meydānı

geçin-:

1. **geçinür:-ür**

Lugaz 16

Mısra: 12

Yaşamak, hayatını devam ettirmek.

Zāhir olmazdı gerçi her demde
Geçinür bu riyāz-ı 'alemdde

gedā:

1. **gedā:**

Tarih 92

Mısra: 4

*Dilenci, yoksul, düşkün (halkın alt
tabakası bağlamında).*

Kurtuluş yokdur ecelden bī-beḳādur bu cihān
'Azm ider 'uḳbāya elbette gedā vü pādīşāh

2. **gedānuñ:-nuñ**

Kaside 10

Mısra: 39

Düşkün, zavallı, yoksul.

Aña nisbet gedānuñ bārgīri fīl-hey'etdür
Kemāl-i za'f ile mişli bunuñ gelmedi dünyāya

gedā-yı bende-i şāh:

1. **gedā-yı bende-i şāh:-se, -m**

Gazel 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sultanın kulu, kölesi.

O şūḥuñ oldu göñül dergehinde üftāde
Gedā-yı bende-i şāh eylesem niyāz iderek

geh:

1. **geh:**

Lugaz 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bazen de.

Geh mücellâ cismi de âyîne-var
Her nesi var ise eyler âşikâr

2. **geh:**

Rûbai 27

Mısra: 1

Bazen, ara sıra.

Bu dehrde ey dil geh perîşân olduk
Gâhîce dağî mazhar-ı ihsân olduk

geh geh:

1. **geh geh:**

Rûbai 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bazı bazı, ara sıra.

‘Arz ola mı hiç hâl-i dil-i pür-şer şûr
Geh mest-i müdâm o mâhrû geh maḥmûr

2. **geh geh:**

Tahmis 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bazı bazı, ara sıra.

İder ḥavf-ı ruḥuñla geh ḥusûf u geh kûsûf
izhâr
Sipîhr-i kîne-cû hemvâre yer yer dâğ-ber-
dildür

geh gehî:

1. **geh gehî:**

Lugaz 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bazen...bazen de.

Kime olsa qarîn hemdem olur
Geh şafâ baḥş ider gehî sem olur

gehî:

1. **gehî:**

Gazel 83

Mısra: 5

Gâh, bazen, zaman zaman.

Şem ‘-i ruḥsârûñ ḥayâl eyler gehî verd-i ruḥuñ
Bûlbûl ü pervâne-veş nâlân u sûzân görmedük

gehî geh:

1. **gehî geh:**

Gazel 120

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bazen ... bazen de.

Gehî sûz-ı elem geh tâb-ı ḡam âzâde-ser var
mı
Cihânuñ kaydı çok dünyâda merd-i bî-keder
var mı

gel-:

1. **gelmek:-mek**

Gazel 11

Mısra: 7

Gelmek.

Ḥaṭ gelmek ile rûyına eksilmedi henûz
Dilden ümîd-i vuşlat-ı cânâne rûz u şeb

2. **gelür:-ür**

Gazel 25

Mısra: 1

Gelmek.

Ne dem ki ‘ârîzuña ḥaṭ şehâ gelür görünür
Dil-i belâ-zedeye biñ belâ gelür görünür

3. **gelür:-ür**

Gazel 25

Mısra: 2

Gelmek.

Ne dem ki ‘ârîzuña ḥaṭ şehâ gelür görünür
Dil-i belâ-zedeye biñ belâ gelür görünür

4. **gelür:-ür**

Gazel 25

Mısra: 4

Gelmek.

İderdi pâk kederden secencel-i ḡalbi
Lebûñ taḥayyûl idersem cilâ gelür görünür

5. **gelür:-ür**

Gazel 25

Mısra: 6

Gelmek.

Raḡîb mâni ‘-i âmed-şûd-i ḥayâlûñ olur
Dirîḡ baña şehâ dâ’imâ gelür görünür

6. **gelür:-ür**

Gazel 25

Mısra: 8

Gelmek.

Tefekkür eyler isem nûr-ı rûy-ı dildârı
Şeb-i elemde o nûr-ı ziyâ gelür görünür

7. **gelür:-ür****Gazel 25**

Mısra: 10

Gelmek.

Humār-ı hecr ile sūziş-pezîr iseñ Feyzî
Vişāl-i cām-ı mey-i dilrübā gelür görünür

8. **gelmedi:-me, -di****Gazel 37**

Mısra: 9

Gelmek.

Benümle gelmedi ey Feyzî kûy-ı dilberden
Esîr olup yine dil zülf-i yāra qalmışdur

9. **gel:****Gazel 61**

Mısra: 5

Gelmek.

Fezā-yı sîne de gel dāğ dāğımı seyr it
Riyāz-ı dehrde hiç lālezāra kıılma heves

10. **gel:****Kaside 5**

Mısra: 7

Gelmek.

Gel yine ey hāme medh-i şehriyār-ı ‘āleme
Vaşfidur viren kulüb-ı ‘āleme feyz ü şafā

11. **gelmedi:-me, -di****Rübai 8**

Mısra: 2

Gelmek.

Bilmez dil-i zārum mey-i gül-fām-ı feraḥ
Gelmedi baña devr iderek cām-ı feraḥ

12. **gelüp:-üp****Tarih 49**

Mısra: 7

Gelmek.

Bir teşne gelüp hātif-i kudsî didi târîḥ
Rûḥ-ı Hüseyin şād ola nûş eyle bu âbı

13. **geldi:-di****Tarih 90**

Mısra: 5

Gelmek.

Geldi bir dil-teşne târîḥin didi Feyzî anuñ
Nûş iduñ bu ‘ayn-ı Zemzemden zihî âb-ı ḥayāt

14. **gelicek:-icek****Gazel 60**

Mısra: 1

(yüzdeki ayva tüylerinin) büyümeğe
başlaması.

Ḥaṭṭı gelicek dilberuñ âḥ itmege degmez
Ol mäh-ı kelef-dāra nigāḥ itmege degmez

15. **gelüp:-üp****Tarih 1**

Mısra: 1

Belirmek, ortaya çıkmak. İl bitmeye,
çıkmağa başlamak (ayva tüyü bağlamında).

Ḥaṭ gelüp ruḥsārına bir mehveşuñ
Güyyiā girdi şehāb içine mäh

16. **gelmemişdür:-me, -miş, -dür****Tarih 32**

Mısra: 2

Dünyaya gelmek, doğmak, yaşamak.

Şadr-ı vālā-rütbe-i ‘ālî-himem
Gelmemişdür böyle bir pākîze zāt

17. **geldi:-di****Tarih 58**

Mısra: 1

(sakalın) bitmesi, büyümeğe başlaması.

Şaḫaluñ geldi mübārek ola ey ‘Abdullāḥ
Eyleduñ sünneti icrā ola baḫtuñ da sa‘îd

18. **geldi:-di****Tarih 34**

Mısra: 8

Dünyaya gelmek, doğmak.

Bir güzel târîḥ oldu Feyziyā mevlüdına
Geldi ‘ırq-ı Muştafā Begden Muḫammed nūr-ı pāk

19. **geldi:-di****Tarih 69**

Mısra: 6

Dünyaya gelmek, doğmak.

Hātif-i kudsî didi mevlidi târîḥini
Geldi Muḫammed Şerîf es‘ad ola maḫdemi

20. **geldi:-di****Tarih 71**

Mısra: 14

Dünyaya gelmek, doğmak.

Ḳudüm-i pākine mesrûr olup Feyzî didüm
târîḥ

Muhammed geldi Sultān Aḥmedüñ şulbinden
'izzetle

21. **geldi:-di**

Tarih 84

Mısra: 10

Dünyaya gelmek, doğmak.

Ḳudūmın gūş idince bir du'ā ile didüm tārīḥ
İlāhī ola devletle mu'ammer geldi 'Abdullāh

22. **gelicek:-icek**

Kaside 3

Mısra: 19

(bir maksatla) bir yere uğramak, gelmek, ziyaret etmek.

Gelicek 'āleme ol Ḥāfız-ı ümmet ol şeb
Şebi ḳadr oldı anuñ rûzı da 'İd ü ramazān

23. **geldi:-di**

Kaside 4

Mısra: 65

(vakti, zamanı) gelmek.

Geldi hengām-ı du'ā eyle derün üzre niyāz
Devletüñ eyleye efzün Cenāb-ı Mevlā

24. **geldi:-di**

Kaside 7

Mısra: 10

(meydana) gelmek, ortaya çıkmak.

Bu şevḳ ile ele aldūḳda kilḳ-i hoş-raḳamı
Derün-ı ḥāṭıra geldi şafā-yı rūḥānī

25. **gelmeye:-me, -y, -e**

Tarih 13

Mısra: 9

(yönetime) gelmek, başa geçmek.

Nice yıl devr ide bu çerḥ-i felek gelmeye hiç
Mişli bir daḥi anuñ dehr-i ḥarāb-ābāda

26. **gel:**

Kaside 10

Mısra: 1

Gelmek.

Bahār oldı gönül gel gülsitān-ı ḥālet-efzāya
Şükūfeyle müzeyyen oldı 'ālem var temāşāya

geliş:

1. **geliş:**

Gazel 29

Mısra: 10

Geliş, yürüyüş.

Āmāde eyle cismüñi Feyzī o mehveşe
Sertiz-i ḡamze serv-i ḥirāmān geliş budur

genc-i ḥüsnüñ:

1. **genc-i ḥüsnüñ:-üñ**

Gazel 121

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik hazinesi (sevgilinin güzel yüzü).

Feth-i genc-i ḥüsnüñ olmaz rüyuñ üzre ey perī
Pīç pīç olmuş yatur zülfüñde ejderhā gibi

genc-i ṭab'-ı pākdandur:

1. **genc-i ṭab'-ı pākdandur:-dan, -dur**

Gazel 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Saf tabiatın hazinesi, saf yaratılış hazinesi (şairlik kuvveti bağlamında).

Ḥayāl-i fikr-i dendānuñla Feyzī dūr-nişār
olmuş
Bu dürr-i şī'r-i pāküm genc-i ṭab'-ı pākdandur
hep

gencine-i esrār-ı rūḥānī:

1. **gencine-i esrār-ı rūḥānī:**

Kaside 8

Mısra: 72

Kelime Tipi: -

Manevi sırların hazinesi.

Dükenmez her ne deñlü bezl iderse fikr-i
endişem
Derün-ı ḥāṭırum gencine-i esrār-ı rūḥānī

gencine-zār-ı ḥüsnī:

1. **gencine-zār-ı ḥüsnī:-i**

Gazel 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellik hazinesi (sevgilinin güzel yüzü bağlamında).

Tāb-ı ruḥıyla turreleri çin çin olur
Gencine-zār-ı ḥüsnī degül mārdañ cüdā

ger:

1. **ger:**

Gazel 42

Mısra: 3

Eğer, şayet.

Humār-ı derd-i elem dūr olurdı ger olsa
Şarāb-ı şevk ile pūr cām-ı ārzū-yı Hîşār

2. ger:

Gazel 42

Mısra: 8

Eğer, şayet.

Dem-i kiras olur idi Gökşu gam-fersā
Şarāb-ı nāb ile pūr olsa ger sebūy-ı Hîşār

3. ger:

Gazel 116

Mısra: 6

Eğer, şayet.

Olur çāh-ı gama üftāde bir gün Yūsuf-ı ümmīd
Kālur ise ger ebnā-yı zamāne bu nifāk üzre

4. ger:

Kaside 4

Mısra: 27

Eğer, şayet.

Zāga ger vaqt-i şitā lutfuñ ola şāyeste
Bülbül-āsā ide ol nağme-i āheng-nevā

5. ger:

Kaside 6

Mısra: 20

Eğer, şayet.

Bezl eylemekde dürr-i güher 'ālem içre kim
Ger görse keff-i cūdını deryā serāb olur

6. ger:

Kaside 8

Mısra: 33

Eğer, şayet.

Vezān olsa nesīm-i şefkatüñ ger farṭ-ı
luṭfindan
Serāser nağme-pīrā eyleye deşt-i neyistānı

7. ger:

Kaside 8

Mısra: 35

Eğer, şayet.

Benem ol şā'ir-i yektā ger itsem medhine āgāz
Hezār-ı āh-ı dil bī-şavṭ iderdi 'andelībānı

8. ger:

Lugaz 4

Mısra: 7

Eğer, şayet.

Mūnis olur görse ger pīr ü cüvān
Dağdār-ı sīnesin eyler 'ayān

gerçi:

1. gerçi:

Kaside 4

Mısra: 55

İşin aslı, doğrusu.

Gerçi ālāyış-i dünyā-yı denī men' eyler
İtmege şimdi murād üzre 'ināna irḥā

2. gerçi:

Lugaz 9

Mısra: 4

İşin aslı, doğrusu.

Cismini ifnāda dā'im germ ü serd-i rūzgār
Cem'-i zıddeyn eylemiş gerçi degüldür
berkarār

3. gerçi:

Lugaz 10

Mısra: 9

İşin aslı, doğrusu.

Bī-zebāndur gerçi olur rünümā
İktizāsı var anuñ şayf u şitā

4. gerçi:

Lugaz 16

Mısra: 3

İşin aslı, doğrusu.

Meşrebi gerçi ḥāk ile yeksān
Tutar el üzre ekserī yārān

5. gerçi:

Lugaz 16

Mısra: 11

İşin aslı, doğrusu.

Zāhir olmazdı gerçi her demde
Geçinür bu riyāz-ı 'alemde

6. gerçi:

Tahmis 2

Mısra: 17

İşin aslı, doğrusu.

Gerçi üftāde-i çāh-ı gam-ı dildār olduk
Niçe dem mest-i mey-i la'l-i leb-i yār olduk

7. gerçi:

Tahmis 2

Mısra: 25

İşin aslı, doğrusu.

Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

8. gerçi:

Lugaz 12

Mısra: 3

Her ne kadar.

İş görür gerçi yok anuñ cānı
Fürkati pür-ğam eyler insānı

9. gerçi:

Tarih 6

Mısra: 3

Her ne kadar.

‘Ārız-ı pākine gerçi geldi haṭ
‘Āşık-ı zāruñ olupdur kārı āh

10. gerçi:

Tarih 77

Mısra: 13

Her ne kadar.

Murādum üzre cevlan itmedi tavşifüñe gerçi
‘İnān-ı esb-i fikrüm vādi-i medhinde irhādur

11. gerçi:

Gazel 5

Mısra: 8

Aslında, aslına bakılırsa.

Semüm-ı gamdan oldu huşk bārı dehr-i
gülşende
İderdi gerçi eşk-i cüybārum bir şecer peydā

12. gerçi:

Lugaz 7

Mısra: 8

Aslında, aslına bakılırsa.

Eylemez şekvā çeker bār-ı girān
Söylemez gerçi degüldür bī-zebān

13. gerçi:

Matla 24

Mısra: 1

Gerçi, her ne kadar, ise de.

Ruḥuñ ey māh gerçi ebr-i zülfünden bedīd
olmaz
Yine ‘uşşāk seyr-i ‘ārızuñdan nāümīd olmaz

gerçi kim:

1. gerçi kim:

Lugaz 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her ne kadar.

Gerçi kim yekdestdür ol merd-i pāk
Yine destinden olur āhır helāk

2. gerçi kim:

Lugaz 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Her ne kadar.

Ol nedür kim yaşşı yüzlü bir ḥarīf
Gerçi kim nā-pāk ma ‘nīde nazīf

3. gerçi kim:

Gazel 88

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Her ne kadar, ise de.

Fezā-yı ‘aşkda dūr oldı destümden ‘inān-ı şabr
Kümeýt-i ārzüyı gerçi kim güm-kerde-rāh
itmem

4. gerçi kim:

Lugaz 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gerçi, aslında.

Gerçi kim bī-rūhdur feryād ider
Nāleyi ‘uşşākına imdād ider

gerden-i küffāra:

1. gerden-i küffāra:-a

Tarih 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Kâfirlerin boğazı (kâfirlerin boğazını
kesmek yoluyla yaşamlarına son vermek
bağlamında).*

Dā’imā feth ü zafer Mevlā müyesser eyleye
Gerden-i küffāra olsun her zamān tīg-ı cefā

gerd-i elem:

1. gerd-i elem:

Lugaz 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dert tozu.

Kim bunı bī-şübhe ḥall eylerse hem
Görmeye kalbi anuñ gerd-i elem

gerd-i ğamdan:1. **gerd-i ğamdan:-dan****Gazel 23**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gam tozu.

Cāy-ı meyḥāne ṭarab-nāk olacak yerlerdür
Gerd-i ğamdan mey içüp pāk olacak yerlerdür

2. **gerd-i ğamdan:-dan****Matla 4**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gam tozu.

Dem-be-dem devr eylesün meclisde cām-ı
pür-şafā
Gerd-i ğamdan pāk ider mir'āt-ı ḳalbi sāḳiyā

3. **gerd-i ğamdan:-dan****Tarih 62**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gam tozu.

Ḳudüm-i pākini gūş eyleyüp aḥbāb şād oldı
Ola mir'āt-ı ḳalb-i pāki gerd-i ğamdan āzāde

4. **gerd-i ğamdan:-dan****Tarih 84**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gam tozu.

Anuñ mir'āt-ı ḳalbi gerd-i ğamdan ola āsūde
Žiyā virdükçe dehre rüz u şeb bu şem'-i mihr
ü mäh

gerd-i miḥnetden:1. **gerd-i miḥnetden:-den****Tarih 63**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gam tozu.

Görmestün āyine-i ḳalbi küdūrāt-ı elem
Eyleye Mevlā derūnuñ gerd-i miḥnetden berī

gerdişe geldi:-1. **gerdişe geldi:****Gazel 11**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dönmeye başlamak.

Geldi tamām gerdişe peymāne rüz u şeb
Nūş eyle bāde bezmde rindāne rüz u şeb

gerdiş-i bīdād:1. **gerdiş-i bīdād:****Tarih 19**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zalim dünya.

Nedür bu gerdiş-i bīdād çerḫ-ı sifle-perverden
Ola bir ehl-i dil ḥalvet-nişīn-i 'ālem-i 'uḳbā

gerdiş-i çerḫ-i devrān:1. **gerdiş-i çerḫ-i devrān:****Tahmis 2**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Feleğin çarkının dönüşü (baht, talih,
kader bağlamında).*

Hem murād üzre idi gerdiş-i çerḫ-i devrān
Bezm-i vuşlatda revādur ben olursam ḥandān

gerdün:1. **gerdün:****Matla 50**

Mısra: 2

Felek, dünya.

Olup cevri ile cism-i zerdüm altun
Beni ḥarca sürem dir gibi gerdün

gerdün-ı dūn:1. **gerdün-ı dūn:****Gazel 14**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Alçak felek.

Neşve-yāb it meyle sāḳī 'āḳıbet gerdün-ı dūn
Seng-i miḥnetle ider bu cām-ı raḥşānı şikest

gerek:1. **gerek:****Gazel 79**

Mısra: 1

Elzem, lazım, olmalı.

Rinde hemîşe cām-ı mey-i pür-şafâ gerek
İskendere secencel-i 'âlem-nümâ gerek

2. **gerek:**

Gazel 79

Mısra: 2

Elzem, lazım, olmalı.

Rinde hemîşe cām-ı mey-i pür-şafâ gerek
İskendere secencel-i 'âlem-nümâ gerek

3. **gerek:**

Gazel 79

Mısra: 4

Elzem, lazım, olmalı.

Belki irerdi sâhil-i makşûda 'aşıkân
Baħr-ı belâ-yı fûrkâtüñe âşinâ gerek

4. **gerek:**

Gazel 79

Mısra: 6

Elzem, lazım, olmalı.

Mecnûn-mişâl Leyli-i zülfine meyl iden
Her dem fütâde-i çeh-i derd ü belâ gerek

5. **gerek:**

Gazel 79

Mısra: 8

Elzem, lazım, olmalı.

Tâ key ħumâr-ı ğam yine 'uşşâk-ı bâde-nüş
Câm-ı şarâb-ı vuşlata cânâ sezâ gerek

6. **gerek:**

Gazel 79

Mısra: 10

Elzem, lazım, olmalı.

Mânend-i tûti la'l-i leb-i yâri vaşf iden
Feyzî-mişâl şâ'ir-i şîrîn-edâ gerek

7. **gerek:**

Tarih 77

Mısra: 6

Bağlaç.

Kerîm-i merĥamet-ver kām-kâr-ı mekrûmet-
pîşe
Der-i luţfında redd olmaz gerek a'lâ vü
ednâdur

germ it-:

1. **germ itdi:-di**

Matla 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(pazarlığı) kızıştırmak, hararetlendirmek.

Gönülde sikketin sultân-ı ğam her bār germ
itdi
Revâcın buldı naĥd-i dîde kûr aġyârı nerm itdi

germ ü serd-i rûzgâr:

1. **germ ü serd-i rûzgâr:**

Lugaz 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sıcak ve soğuk rüzgar.

Cismini ifnâda dâ'im germ ü serd-i rûzgâr
Cem'-i zıddeyn eylemiş gerçi degüldür
berkarâr

germ ü serd-i rûzgârı:

1. **germ ü serd-i rûzgârı:-ı**

Lugaz 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sıcak ve soğuk rüzgar.

Germ ü serd-i rûzgârı dâ'imâ
Görmek ile itmemiş terk-i hevâ

germiyyet:

1. **germiyyetimüz:-i, -müz**

Gazel 50

Mısra: 4

*Hararet,sıcaklık (sevgiliye aşırı arzu
duyma bağlamında).*

Pervâne gönül sūhtedür şem'-i ruĥında
Her şeb o cefâ-cüy ile germiyyetimüz var

germ-ülfet:

1. **germ-ülfet:**

Gazel 112

Mısra: 2

Sıkı fıkı, içli dışlı.

Seyr it 'izâr-ı yârı ĥaţ-ı müşk-bâr ile
Germ-ülfet üzre verd-i ruĥ-ı âli ĥâr ile

germ-ülfet ol-:

1. **germ-ülfet olmuşken:-muş, -ken**

Gazel 104

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Samimi olmak, içli dışlı olmak.

Ne mümkün bûy-ı vuşlat hâr ile germ-ülfet
olmuşken
Fiğân eyler hezâr-ı dil o gül-ruhsâr derdinden

2. **germ-ülfet olup:-up**

Gazel 12
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Samimi olmak, içli dışlı olmak.

Günden güne germ-ülfet olup 'aşk-ı cihân-süz
Gönlümde füzûn olmada âşâr-ı maḥabbet

geşt id:-

1. **geşt ider:-er**

Tarih 39
Mısra: 22
Kelime Tipi: -
Gezip dolaşmak.

Çäre-sâz ol bu dil-i miḥnetkeş-i ğam-pervere
Geşt ider bu 'âlemi ḥaylî zamândur serseri

2. **geşt iderdüm:-er, -düm**

Tarih 63
Mısra: 14
Kelime Tipi: -
Gezip dolaşmak.

Baḥa îrâd u 'avâyid rûz u şeb tûl-i emel
Geşt iderdüm 'âlem-i dünyâyı dâ'im serseri

getür:-

1. **getürdi:-di**

Gazel 18
Mısra: 9
Getirmek.

Şandum getürdi Feyzi peyâm-ı vişâl-i yâr
Bâğa ne dem ki esdi şitâbân nesîm-i şubḥ

2. **getürdüñ:-dü, -ñ**

Gazel 82
Mısra: 10
Getirmek.

Ḥayâl-i tûrra-i dildâr ile dîvânedür Feyzî
Getürdüñ bûy-ı zûlf-i dilberi ey bād ḥoş
geldüñ

gevher:-

1. **gevherimüzden:-i, -müz, -den**

Gazel 96
Mısra: 2
Mücevher, cevher. İl öz, hakikat.

Ḥünâbe revân olmada çeşm-i terimüzden
Eksilmedi pürdür yine kân gevherimüzden

2. **gevher:-**

Tarih 74
Mısra: 5
Cevher, mücevher, elmas. İl evlat, çocuk,
bebek.

Bedîdâr oldı bir pākîze gevher şulb-i pākinden
'Aceb gevher-nümâdur kân-ı pākî Âl-i
'Osmānuñ

3. **gevher:-**

Tarih 80
Mısra: 5
Cevher, mücevher, elmas. İl evlat, çocuk,
bebek.

Nümâyân oldı bir tâbende gevher şulb-i
pākinden
Fürûğ-efrûz oldı 'âleme mânend-i mihr ü mäh

4. **gevher:-**

Tarih 80
Mısra: 7
Cevher, mücevher, elmas. İl evlat, çocuk,
bebek.

Ne gevher gevher-i tâb-âver-i mihr-i şeref-
efzâ
Tulû' itdi cihâna gûyiyâ ḥurşîd-veş nâgâh

5. **gevher:-**

Tarih 85
Mısra: 3
Cevher, mücevher, elmas. İl evlat, çocuk,
bebek.

Nümâyân oldı bir zîbende gevher şulb-i
pākinden
Kemâl-i 'izz ile ḥıfz ide anı Ḥâlîk-ı Bîçûn

6. **gevher:-**

Kaside 1
Mısra: 4
Mücevher (güneş ve ay).

Mihr ü meh pertev-fezâdur âsumândan seyr
idüñ
Mişli nâdîde nümâyân iki gevher rûz u şeb

gevher-i fürüzānuñ:-

1. **gevher-i fūrūzānuñ:-uñ****Tarih 60**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlak mücevher.

Vücūda geldi bi-ḥamdillāh ‘ırk-ı pākinden
Furūğ-baḥş ola ol gevher-i fūrūzānuñ

gevher-i pākīze:1. **gevher-i pākīze:****Tarih 91**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Saf cevher, mücevher (yeni doğmuş
günahsız çocuk, bebek bağlamında).*

Nümāyān oldı şulb-i pāk-i Maḥmūd Begden
ḥālā
Güzel bir gevher-i pākīze oldı ḥürrem ü dilşād

gevher-i tāb-āver-i mihr-i şeref-efzā:1. **gevher-i tāb-āver-i mihr-i şeref-efzā:****Tarih 80**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şerefli güneşin parlayan cevheri.

Ne gevher gevher-i tāb-āver-i mihr-i şeref-
efzā
Ṭulū ‘ itdi cihāna güyiyā ḥurşīd-veş nāgāh

gevher-nümā:1. **gevher-nümādur:-dur****Tarih 74**

Mısra: 6

Cevher gösteren, cevher çıkaran.

Bedīdār oldı bir pākīze gevher şulb-i pākinden
‘Aceb gevher-nümādur kân-ı pākī Āl-i
‘Osmānuñ

2. **gevher-nümā:****Kaside 5**

Mısra: 1

İnciler saçan.

Ḥabbezā ey ḥāme-i mu‘ciz-dem ü gevher-
nümā
Merḥabā ey ḥāme-i gevher-nişār-ı bī-bahā

geydür:-1. **geydürürler:-ür, -ler****Lugaz 7**

Mısra: 2

Giydirmek.

Ol nedür bir kaşr-ı zībā güyiyā
Geydirürler çubdan kaftān aña

gez:-1. **gezer:-er****Gazel 19**

Mısra: 5

Gezmek, dolaşmak.

Leylī-i zülf-i dilbere meyl eylemiş gezer
Mānend-i Kays ḥayli zamāndur nesīm-i şubḥ

2. **gezer:-er****Gazel 106**

Mısra: 5

Gezmek, dolaşmak.

Mey-i fūrkatle mest olmuş gezer rāhuñda
üftādeñ
Nigāh-endāz-ı luṭf ol ‘āşık-ı mey-ḥāra
düşdükçe

gezend ir:-1. **gezend irmeye:-me, -y, -e****Kaside 4**

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Zarar, ziyan, hasar vermek.

Perde-i ḥıfzı eger olsa keşīde bāğa
Hiç dıraḥtāna gezend irmeye vakt-i sermā

gezend it:-1. **gezend itmez:-mez****Kaside 7**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Zarar vermek, kötülük yapmak.

Kemāl-i luṭfını yād eylese gezend itmez
Derāguş eylese pervāne şem‘-i sūzānı

gezend-i fitneden ḥıfz eyle:-1. **gezend-i fitneden ḥıfz eyleye:****Tarih 11**

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*(Allah) fesatlık musibetlerinden
muhafaza etsin.*

Maşûn ide vücûdın cümle-i âfâtdan Mevlâ
Gezend-i fitneden hıfz eyleye ol şâh-ı zîşânı

gibi:

1. gibi:

Gazel 13

Mısra: 10

Gibi, benzetme edatı.

Şâyeste-i vaşl ola mı ‘uşşâk-ı gam-âlûd
Feyzî gibi üftâde-i çâh-ı gam-ı miḥnet

2. gibi:

Gazel 18

Mısra: 7

Gibi, benzetme edatı.

Ol şûḥ bûy-ı zûlf ile yâd eylemiş gibi
Eylerdi bûy-ı ‘anberi rîzân neşim-i şubḥ

3. gibi:

Gazel 22

Mısra: 3

Gibi, benzetme edatı.

Dil-i zârum nola tûṭî gibi gûyâ olsa
Fikret-i kând-i leb-i la‘li ile kârı lezîz

4. gibi:

Gazel 28

Mısra: 10

Gibi, benzetme edatı.

Kimi vaşluñ ümîdinde kimi bûsuñ recâ eyler
Senûñ Feyzî gibi bir ‘âşık-ı bî-‘illetûñ kimdür

5. gibi:

Gazel 40

Mısra: 8

Gibi, benzetme edatı.

Demâğ-ı cânımı ta‘îr iderdi meclisde
Elümde gül gibi sâkî ayâğ lâzımdur

6. gibi:

Gazel 51

Mısra: 2

Gibi, benzetme edatı.

‘Ârız-ı ruḥsâr-ı dilber bî-keder âyînedür
‘Âşıkı tûṭî gibi gûyâ ider âyînedür

7. gibi:

Gazel 67

Mısra: 8

Gibi, benzetme edatı.

Gülistân-ı cihân içre figân eyler hezâr-âsâ
Göñül bûlbûl gibi bir dilber-i gülrûya
varmışmış

8. gibi:

Gazel 68

Mısra: 5

Gibi, benzetme edatı.

Tûṭî gibi gûyâ ola ‘uşşâk-ı gam-âlûd
Ey şûḥ bu âyîne-i didâruña maḥşûş

9. gibi:

Gazel 70

Mısra: 5

Gibi, benzetme edatı.

İtme riyâz-ı dehrde bûlbûl gibi figân
Ey dil olur mı verd-i ruḥ-ı yâra ḥâr ḥaṭ

10. gibi:

Gazel 70

Mısra: 10

Gibi, benzetme edatı.

Feyzî şikâyet eylemede mihr-i rûyuña
Ebr-i siyâh gibi olup perdedâr ḥaṭ

11. gibidür:-dür

Gazel 73

Mısra: 8

Gibi, benzetme edatı.

Neşve taḥşîl eylemekdür bezm-i meyde sâkiyâ
Fikr-i bî-ḥâşıl gibidür cām-ı şahbâdan ferâğ

12. gibi:

Gazel 74

Mısra: 9

Gibi, benzetme edatı.

Dil-i zârum ola tûṭî gibi gûyâ Feyzî
Medḥ-i kând-ı leb-i cânân ile eş‘âr laṭîf

13. gibi:

Gazel 80

Mısra: 9

Gibi, benzetme edatı.

Her dem mişâl-i fâḥte Feyzî gibi şehâ
Meyyâl-i kâdd-i serv-i ḥurāmānuñam senûñ

14. gibi:

Gazel 83

Mısra: 8

Gibi, benzetme edatı.

Ḳadrin añlar nazra-i evvelde her bir
merdümün
Dīde-i şāhib-başıret gibi mīzān görmedük

15. **gibi:**

Gazel 84

Mısra: 9

Gibi, benzetme edatı.

Feyzī gibi taḥayyül ider la'l-i dilberi
Meyyāl-i şevḳ ü neşve-i şahbādasın gönül

16. **gibi:**

Gazel 94

Mısra: 8

Gibi, benzetme edatı.

Olmaz sükün dilde firāk-ı cemāl ile
Sīm-āb gibi muḫtarib endāmımız bizüm

17. **gibi:**

Gazel 101

Mısra: 2

Gibi, benzetme edatı.

Ruḫsār-ı yāri şem'-i fūrūzān şanur gören
Pervāne gibi gönülümü sūzān şanur gören

18. **gibi:**

Gazel 117

Mısra: 8

Gibi, benzetme edatı.

Tarāvet-baḫş-ı rüy-ı tābnāke meyl idüp şimdi
Ser-i zülfün gibi her dem dilün kārı hevā oldu

19. **gibi:**

Gazel 121

Mısra: 1

Gibi, benzetme edatı.

Tāb-ı verd-i rüy-ı pākūnle ḫaṭuñ mīnā gibi
Lem'a-rīz olmaḫdasın mihr-i cihān-ārā gibi

20. **gibi:**

Gazel 121

Mısra: 2

Gibi, benzetme edatı.

Tāb-ı verd-i rüy-ı pākūnle ḫaṭuñ mīnā gibi
Lem'a-rīz olmaḫdasın mihr-i cihān-ārā gibi

21. **gibi:**

Gazel 121

Mısra: 4

Gibi, benzetme edatı.

Cān demāğın nice ta'tīr itmesün ey māhrū
Müşk-efşān oldu zülfün 'anber-i sārā gibi

22. **gibi:**

Gazel 121

Mısra: 6

Gibi, benzetme edatı.

'Āşık-ı mey-ḫāre nūş itse lebün peymānesin
Mest iderdi dem-be-dem la'l-i lebün şahbā
gibi

23. **gibi:**

Gazel 121

Mısra: 8

Gibi, benzetme edatı.

Feth-i genc-i ḫüsnuñ olmaz rüyüñ üzre ey perī
Pīç pīç olmuş yatur zülfünde ejderhā gibi

24. **gibi:**

Gazel 121

Mısra: 10

Gibi, benzetme edatı.

Feyzi mir'āt-ı ruḫ-ı dildāra nāzır olalı
Ḳand-i la'lün medḫ ider ol tūṭi-i gūyā gibi

25. **gibi:**

Gazel 122

Mısra: 1

Gibi, benzetme edatı.

Tīr-i nigāh-ı dilbere sīnem hedef gibi
Bīhūde cān u dil reh-i ḡamda telef gibi

26. **gibi:**

Gazel 122

Mısra: 2

Gibi, benzetme edatı.

Tīr-i nigāh-ı dilbere sīnem hedef gibi
Bīhūde cān u dil reh-i ḡamda telef gibi

27. **gibi:**

Gazel 122

Mısra: 4

Gibi, benzetme edatı.

Olmazdı sāye-efken o şūḫ-ı cefā-resān
Dil pertev-i cemāli ile yandı ḫaf gibi

28. **gibi:**

Gazel 122

Mısra: 6

Gibi, benzetme edatı.

Künc-i ferâğı mesken idüp hırka-püş olan
Seyr ide dehri zîr-i nemedden keşef gibi

29. **gibi:**
Gazel 122
Mısra: 8
Gibi, benzetme edatı.

Nîsân-ı lutf-ı İzzid-i pâk ile baħr-ı dil
Lûlû-yı ma'rifetle pür olmuş şadef gibi

30. **gibi:**
Gazel 122
Mısra: 9
Gibi, benzetme edatı.

Feyzî sezâdur ebr gibi girye eylese
Püşide kıldı ol mehi haṭṭı kelef gibi

31. **gibi:**
Gazel 122
Mısra: 10
Gibi, benzetme edatı.

Feyzî sezâdur ebr gibi girye eylese
Püşide kıldı ol mehi haṭṭı kelef gibi

32. **gibi:**
Kaside 1
Mısra: 53
Gibi, benzetme edatı.

Şîşe-i çerḥ içre mihr ü meh şüküfte gül gibi
Gülsitân-ı 'âlemi eyler mu'aṭṭar rûz u şeb

33. **gibi:**
Kaside 1
Mısra: 77
Gibi, benzetme edatı.

Âsumân-ı nazma mihr ü meh gibi pertev-feşân
Olsa elyaḳ Feyzi medḥ-i pâkin eyler rûz u şeb

34. **gibi:**
Kaside 3
Mısra: 4
Gibi, benzetme edatı.

Râh-ı Ğufrâna olup şem'-i vücûduñ hâdî
Mihr ü meh gibi cihân içine oldu raḥşân

35. **gibi:**
Kaside 3
Mısra: 8
Gibi, benzetme edatı.

Fikret-i tâbiş-i şem'-i ruḥ-ı pür-nûruñ ile
Oldı pervâne gibi cân u gönül raḳş-künân

36. **gibi:**
Kaside 3
Mısra: 30
Gibi, benzetme edatı.

Şadkâm oldı bu şevḳ ile kulüb-ı 'uşşâḳ
Ḳalb-i a'dâsı kilisâ gibi oldu vîrân

37. **gibi:**
Kaside 4
Mısra: 14
Gibi, benzetme edatı.

Ne ḳalem zâhir olur gâh şarîrinde anuñ
Nağme-i ney gibi gûş-ı dile bir ḥûb şadâ

38. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: 50
Gibi, benzetme edatı.

Eger gûş eylese bu maṭla'ı meclisde mey-
nüşân
İderdi mest şahbâ gibi cümle ehl-i 'îrfânı

39. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: 78
Gibi, benzetme edatı.

İlâhî ḥaşre dek tâb-âver olsun necm-i iḳbâli
Furûğ-ı pertev-i ḥurşîd gibi ola nûrânî

40. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: 11
Gibi, benzetme edatı.

Sütünü ḳâmet-i dilber gibi serâmeddür
Esîr olurdu anı görse merdüm-i âzâd

41. **gibi:**
Lugaz 3
Mısra: 8
Gibi, benzetme edatı.

Pençesine 'âlemüñ girse eger
Mürdeyi 'İsî gibi iḥyâ ider

42. **gibi:**
Lugaz 16
Mısra: 7
Gibi, benzetme edatı.

Mihr-i raḥşân gibi cihâna pesend
Bosnevî dirdüm olsa ḳaddî bülend

43. **gibi:****Matla 25**

Mısra: 2

Gibi, benzetme edatı.

İtdi âşüfte gönül būs-ı ruḥ-ı yāra heves
Kıldı pervâne gibi şem‘-i şerer-bāra heves

44. **gibi:****Matla 29**

Mısra: 2

Gibi, benzetme edatı.

Meyli bu dilün şem‘-i ruḥ-ı dilbere düşmüş
Pervâne gibi şevk ile âteşlere düşmüş

45. **gibi:****Rübai 1**

Mısra: 4

Gibi, benzetme edatı.

Âyine-i peymāneyi şun ey sākī
Tūṭi gibi dil görse olurdu gūyā

46. **gibi:****Rübai 17**

Mısra: 4

Gibi, benzetme edatı.

Pür-sūhte olsa yeridür dil itdi
Pervâne gibi şem‘-i şerer-bāra heves

47. **gibi:****Rübai 30**

Mısra: 4

Gibi, benzetme edatı.

Rāz-ı dile vākıf olmasun kimse şehā
Ney gibi senüñle bī-zebān söyleşelüm

48. **gibi:****Tarih 23**

Mısra: 1

Gibi, benzetme edatı.

Virdi Feyyāz-ı ezel gül gibi bir tıfl-ı laṭif
Valideyniyle mu‘ammer ide dā’im Mevlā

49. **gibi:****Tarih 54**

Mısra: 2

Gibi, benzetme edatı.

Burc-ı rif atde tülū‘ eyledi bir necm-i sa‘id
Virdi ḥurşid gibi ‘ālem-i dünyāya ziyā

50. **gibi:****Tarih 69**

Mısra: 1

Gibi, benzetme edatı.

Gülşen-i ‘ālemde çün gül gibi bir tıfl-ı pāk
Oldı şüküfte hemān görmeye bād-ı ğamı

51. **gibi:****Tarih 79**

Mısra: 3

Gibi, benzetme edatı.

Virdi Vehhāb-ı Ezel gül gibi bir duḥter-i pāk
‘İffet ü ‘işmet ile ola cihān içre ferid

52. **gibi:****Matla 50**

Mısra: 2

"Sanki, öyle görünüyor" anlamlarında
edat.

Olup cevri ile cism-i zerdüm altun
Beni ḥarca sürem dir gibi gerdün

53. **gibi:****Tarih 19**

Mısra: 4

"-e benzer" anlamında kullanılan bir
benzetme edatı.

Bu ‘ālem berzaḥından ‘āzim-i dār-ı ‘adem oldı
Nigāhī Muṣṭafā Efendi gibi bir ehl-i dil ḥayfā

gice:1. **gice:****Kaside 3**

Mısra: 73

Gece.

Her gice bister-i miḥnetde kapanmaz çeşmüm
Māni‘-i ḥāb olur baña ḥayāl-i cānān

2. **gice:****Tarih 71**

Mısra: 7

Gece.

Donanmā-yı humāyūn emr olundı on gice on
gün
Dekākīn zeyn olundı serteser şevk ile ḥāletle

gid-:1. **gidince:-ince****Tarih 11**

Mısra: 6

Gitmek, yok olmak.

Serâser oldu rahşân mihr-i zâtı bezm-i dünyâya
Gidince şâm-ı zulmet zâhir oldu şubh-ı nûrânî

2. **gider:-er**

Lugaz 6

Mısra: 6

Gitmek, uzaklaşmak.

Vardığı cāyı iderken bî-keder
Olur istişkâl hiç tırmaz gider

3. **gider:-er**

Matla 12

Mısra: 1

Uzaklaşmak, terk etmek.

Şekve itme şabr kıl senden gider bu derd-i
renc
Ey gönül meşhûrdur Eş-şabru miftâhu'l-ferec

4. **gider:-er**

Kaside 8

Mısra: 8

Yok olmak, ortadan kalkmak.

Şitâ eyyâmı gitdi şimdi vakt-i nevbahâr oldu
Gider şâm-ı elem zâhir olunca şubh-ı nûrânî

ğidâ:

1. **ğidâ:**

Kaside 5

Mısra: 46

Gıda, besin, yemek.

Kand-ı lutfuñ cilde-ger mir'ât-ı kalbümde
benüm
Zehr-i âlâm-ı maḥabbet tûti-i ṭab'a ğidâ

ğidâ ol:-

1. **ğidâ olmuşdu:-muş, -dı**

Kaside 4

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Besin, yem olmak.

Kesmezem kand-ı nebât-ı keremünden ümmîd
Ṭûti-i ṭab'ımuza zehr-i ğam olmuşdu ğidâ

ġilmân:

1. **ġilmân:**

Tarih 53

Mısra: 2

Cennetteki erkek köle.

Âşaf-ı devr-i zamân 'âzim-i 'uḳbâ oldu
Hûr u ġilmân ile cennetde ola hem-sāye

ġir:-

1. **girenler:-en, -ler**

Gazel 107

Mısra: 3

Girmek, dahil olmak, katılmak.

Bulur aña girenler bir şafâ-yı zevk-i rûḥânî
Müferriḥ cāy-ı ḥurremdür ṭarîḳ-i
Naḳşbendiyye

2. **girdi:-di**

Tarih 1

Mısra: 2

Girmek (içine dahil olmak bağlamında).

Ḥaṭ gelüp ruḥsârına bir mehveşûñ
Güyyâ girdi şehâb içine mäh

3. **girerdüm:-er, -dü, -m**

Kaside 10

Mısra: 34

(bir yerden içeri) girmek.

Bu demlerde gireydi destüme baḥtum ġirîbânı
Girerdüm 'arz-ı ḥâle dergeh-i paşa-yı dānāya

ġirân-kıymet ol:-

1. **ġirân-kıymet olur:-ur**

Kaside 9

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Paha biçilmez olmak, kıymetlenmek.

Nigâḥ-ı lutf u keremle olur ġirân-kıymet
Mişâl-i la'l-i zîyâ-baḥş tîşe-i ḥaddâd

ġirân-reftar:

1. **ġirân-reftardur:-dur**

Lugaz 7

Mısra: 4

Ağır yürüyüşlü.

Sakfı yokdur hem 'amûdî çârdur
Gâḥ tîzdür geh ġirân-reftardur

ġirdâb-ı hûn:

1. **ġirdâb-ı hûn:**

Gazel 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kan girdabı ll kanlı gözyaşı (sevgiliye

*duyulan hasretle, aşğın gözünden akan kanlı
gözyaşı bağlamında).*

Kemāl-i hasretüñle dīdede girdāb-ı hūn peydā
Olurdu āh idersem cūş-ı hūnāb-ı derūn peydā

girdāb-ı hūn ol-:

1. girdāb-ı hūn olur:-ur

Gazel 30

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Kan girdabı olmak.

Çeşmümde fūrkat ile sirişkūm fūzūn olur
Hasretle girye itmede girdāb-ı hūn olur

girdbād-ı fitneden:

1. girdbād-ı fitneden:-den

Kaside 5

Mısra: **51**

Kelime Tipi: -

Fitne kasırgası.

Girdbād-ı fitneden hıfz ide tā rüz-ı kıyām
Şem‘-i zāt-ı pākini dā‘im Cenāb-ı Kibriyā

girībān:

1. girībān:

Gazel 83

Mısra: **10**

Yaka, elbise yakası.

Ḳurtuluş yok kām-yāb-ı dil ola Feyzī henüz
Pençe-i ğamdan ḥalāş olmuş girībān
görmedük

girībānı deste gir-:

1. girībānı deste gireydi:-e, -y, -di

Kaside 10

Mısra: **33**

Kelime Tipi: **Deyim**

*İki yakası kavuşmak, bir araya gelmek
(selamete kavuşmak bağlamında).*

Bu demlerde gireydi destüme bahtum girībānı
Girerdüm ‘arz-ı ḥāle dergeh-i paşa-yı dānāya

girībānı ḥalāş ol-:

1. girībānı ḥalāş oldu:-ı

Tarih 82

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Deyim**

Yakasını kurtarmak.

Emīn-i maṭbaḥ olmuşdı cihānda ḥayli
müddetdür
Ḥalāş oldu girībānı emānetden selāmetle

giriftār ol-:

1. giriftār oldu:-dı

Rübai 45

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Tutsak olmak, esir düşmek, yakalanmak.

Dil turre-i dildāra giriftār oldu
Ḳayd-ı ğam-ı cānāne ile zār oldu

2. giriftār olduğın:-duğ, -ın

Gazel 46

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Tutsak olmak. İl aşık olmak.

Derd-i ‘aşka dil giriftār olduğın bilmez mi var
‘Aşkın ‘aşkuñla nāçār olduğın bilmez mi var

3. giriftār olduğum:-duğ, -um

Gazel 125

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Tutsak olmak, esir düşmek.

Gönül bend oldu zülfi-yāra ben zār olduğum
kaldı
Mişāl-i murğ-ı āvāre giriftār olduğum kaldı

4. giriftār olduğ:-du, -k

Tahmis 2

Mısra: **19**

Kelime Tipi: -

Tutulmak, esir düşmek.

Şimdi ḥamyāze-i hicrāna giriftār olduk
Bir zamān meykede-i ḳurbdā mestāne idük

5. giriftār olmuş:-muş

Rübai 19

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Esir olmak, tutulmak, yakalanmak.

Dil zülfi-i perīşāna giriftār olmuş
Bir ḳayda düşüp ‘aşk ile nāçār olmuş

giriftār-ı mahabbet:

1. giriftâr-ı maḥabbet:

Gazel 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevda mahkumu.

Çeşm-i siyehûn oldı füsûnkâr-ı maḥabbet
‘Aql-ı kül olur görse giriftâr-ı maḥabbet

giryân:

1. giryândur:-dur

Lugaz 5

Mısra: 3

Ağlayan, gözyaşı döken.

Ağzı iki dîdesi giryândur
Bir femi zâhir biri pinhândur

2. giryân:

Rûbai 24

Mısra: 2

Ağlayan, gözyaşı döken.

Âşâr-ı ruh-ı yâr ile süzân idi şem‘
İfnâ-yı vücûd itmede giryân idi şem‘

3. giryân:

Rûbai 27

Mısra: 4

Ağlayan, gözyaşı döken.

Dehrûn elemin böylecedür kim Feyzî
Biz gâhice giryân gehî ḥandân olduk

4. giryân:

Tarih 56

Mısra: 3

Ağlayan, gözyaşı döken.

Halk-ı cihân giryân idi sergeşte vü ḥayrân idi
‘Âlem hemân bî-cân idi kılmışdı kalbi ḡam
penâh

giryân ol-:

1. giryân olduğum:-duğ, -um

Gazel 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Hevâ-yı zülf-i dilberle perîşân olduğum yerdür
Görüp mihr-i ruh-ı dildârı giryân olduğum
yerdür

2. giryân olursa:-ur, -sa

Kaside 8

Mısra: 62

Kelime Tipi: -

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Ḥayâl-i tâbiş-i ruhşâr-ı la‘l-i yâr ile ‘uşşâk
Revâdur dem-be-dem giryân olursa çeşm-i
mestânı

girye:

1. girye:

Gazel 69

Mısra: 5

Ağlama, sızlama. İl gözyaşı.

Âzürde olma girye vü âh-ı figândan
‘Uşşâka girye vâcib ü süz u güdâz farz

2. girye:

Gazel 69

Mısra: 6

Ağlama, sızlama. İl gözyaşı.

Âzürde olma girye vü âh-ı figândan
‘Uşşâka girye vâcib ü süz u güdâz farz

3. girye:

Gazel 78

Mısra: 2

Ağlama, sızlanma.

O gül‘izâra nigâh eylesem niyâz iderek
Hezâr girye vü âh eylesem niyâz iderek

girye eyle-:

1. girye eylese:-se

Gazel 122

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

Feyzî sezâdur ebr gibi girye eylese
Püşîde kıldı ol mehi ḥattı kelef gibi

2. girye eylesün:-sün

Gazel 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

Görünce ḥatt-ı ruḥuñ girye eylesün ‘uşşâk
Şehâ şafâ-yı çemen cûybâra kalmışdur

girye it-:

1. **girye itmede:-me, -de****Gazel 30**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

Çeşmümde fûrkât ile sirişküm füzûn olur
 Hâsretle girye itmede girdâb-ı hûn olur

girye kıl:-1. **girye kıldı:-dı****Kaside 8**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

Riyâz-ı dehr ezhar ile oldı serbeser tezyîn
 Olup neşkûfte güller girye kıldı ebr-i nîsânî

girye vü âh id:-1. **girye vü âh idüp:-üp****Tarih 7**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Bezm-i dünyâdan olup 'âzim-i dâr-ı 'uqbâ
 Mâteminden idüp ahhâb-ı anuñ girye vü âh

gîsû:-1. **gîsûya:-y, -a****Gazel 67**

Mısra: 6

*Omuza dökülen saç (sevgilinin
 omuzlarına kadar uzayan siyah saçları
 bağlamında).*

Vezân oldukça 'uşşâkuñ demâgını ider ta'îr
 Meger bād-ı şabâ ol 'anberîn gîsûya
 varmışmış

git:-1. **gitdi:-di****Tarih 7**

Mısra: 6

*Gitmek (dünyadan göç etmek, ölmek
 bağlamında).*

Âh gitdükde didüm fevtine Feyzî târîh
 Gitdi Dürrî şadef-i 'âlem içinden eyvâh

2. **gitdükde:-dük, -de****Tarih 7**

Mısra: 5

*Gitmek (dünyadan göç etmek, ölmek
 bağlamında).*

Âh gitdükde didüm fevtine Feyzî târîh
 Gitdi Dürrî şadef-i 'âlem içinden eyvâh

3. **gitdi:-di****Tarih 31**

Mısra: 1

*Gitmek (dünyadan göç etmek, ölmek
 bağlamında).*

Kaymakâm Muştâfa Paşa gitdi hayf
 Cennet-i a'lâdan alup râyiha

4. **gitdi:-di****Kaside 8**

Mısra: 7

Sona ermek.

Şitâ eyyâmı gitdi şimdi vâkt-i nevbahâr oldı
 Gider şâm-ı elem zâhir olunca şubh-ı nurânî

Giv:-1. **Giv:-****Kaside 5**

Mısra: 18

*Firdevsi' nin Şehname' sinde Zaloğlu
 Rüstem' in damadı ve Bijen' in babası olarak
 geçer.*

Maḥv-ı cism eylerdi görse tîğ-ı sertîzüñ eger
 Giv ü Bijen Zâl u Rüstem Kâsım-ı la 'lîn-ḳabâ

giy:-1. **giyer:-er****Lugaz 11**

Mısra: 7

Giyemek.

Gâhice dervîş-veş hırka giyer
 Turmayup elden ele gâhî gezer

giyâh:-1. **giyâh:-****Kaside 4**

Mısra: 25

Ot, bitki.

Kaṭre-baḥş olsa giyâh üzre şehâb-ı keremüñ
 Serv-âsâ ola ol demde keşide-bâlâ

gök:-

1. **gökde:-de****Kaside 10**

Mısra: 4

Gök, gökyüzü, sema.

Zemîn-i gülsitânda cilve-endâz oldu 'anber-bû
Bağûr-ı Meryemî gösterdi kendin gökde
'İsâya

Gökşu:1. **Gökşu:****Gazel 42**

Mısra: 7

*Anadolu Hisarı'nın yanında bulunan
Göksu Nehri.*

Dem-i kiras olur idi Gökşu gam-fersâ
Şarâb-ı nâb ile pür olsa ger sebûy-ı Hîşâr

gonca:1. **gonca:****Kaside 3**

Mısra: 17

Gonca, açılmamış gül.

Nâ-şükûfte o zamân kalmadı bir gonca bile
Luğ-ı Mevlâ ile gülzâra nesîm oldu vezân

2. **gonca:****Kaside 8**

Mısra: 5

Gonca, açılmamış gül.

Gülistân-ı dehirde nâ-şükûfte kalmadı gonca
Riyâz-ı 'âlemi pür-zîb kıldı luğ-ı Yezdânî

3. **goncadan:-dan****Gazel 56**

Mısra: 1

Gonca. II sevgili.

O goncadan bize bir bûy-ı âşinâ düşmez
Zebân-ı bülbül-i dilden yine nevâ düşmez

4. **gonca:****Tarih 70**

Mısra: 4

Gonca, açılmamış gül. II çocuk, bebek.

Maşûn ola hâzân-ı fitneden ol gonca-i ra'nâ
Hâcil eyler hezârân verdi ol gonca leğâfetle

5. **gonca:****Tarih 71**

Mısra: 10

Gonca, açılmamış gül. II çocuk, bebek.

Ola tâ haşre dek zînet-fezâ-yı gülşen-i devlet
Şeref-bağş oldu hâkâ bu güzel gonca leğâfetle

gonca-i ra'nâ:1. **gonca-i ra'nâ:****Tarih 70**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzel gonca (kız evlat bağlamında).

Maşûn ola hâzân-ı fitneden ol gonca-i ra'nâ
Hâcil eyler hezârân verdi ol gonca leğâfetle

gonca-i ter:1. **gonca-i ter:****Gazel 60**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Taze, yeni açmış gonca. II Sevgili.

Âzürde-i hâr-ı sitem eyler yine Feyzî
Ol gonca-i ter zîb-i külâh itmege degmez

gonca-leb:1. **gonca-leb:****Matla 15**

Mısra: 2

Gonca dudaklı. II sevgili.

Gam-ı 'aşkuñla 'âşık nûş ider câm-ı şarab
güstâh
Nola fikr-i lebûñle olsa dil ey gonca-leb
güstâh

gonce:1. **gonceyi:-y, -i****Gazel 18**

Mısra: 2

Gonca, açılmamış gül.

Gülzâra nefha eyledi efşân nesîm-i şubh
Gülşende kıldı gonceyi hândân nesîm-i şubh

2. **gonce-i:-i****Tarih 39**

Mısra: 9

Gonca (karakter, huy bağlamında).

Gonca-i tab'ı güşâde bûy-bağşâ-yı kerem
Def' ider bir şemme-i luğfuñ nice derd-i seri

gonce-i maksûd:

1. **ğonçe-i maķşūd:****Tarih 82**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Amaç, gaye goncası.

Bi-ḥamdillāh gülistān-ı cihāndan zāhir
olmuşdur
Açıldı ğonçe-i maķşūd şad gūne leṭāfetle

ğonçe-i maķşūdı açıl-:1. **ğonçe-i maķşūdı açıldı:-dı-ı****Kaside 9**

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Amaç goncasının açılması, amacına ulaşmak.

Açıldı ğonçe-i maķşūdı herkesün ben de
Hezār-veş bu gülistānda eyledüm feryād

ğonçe-i nev-ḥīz-i bāğ-ı ḥüsn:1. **ğonçe-i nev-ḥīz-i bāğ-ı ḥüsn:****Gazel 35**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik bahçesinin yeni açan goncası.

‘Araķ-efşān degül ol ğonçe-i nev-ḥīz-i bāğ-ı
ḥüsn
Nigāh-ı germi-i ‘uşşāķ-ı zārından ḥicāb eyler

ğonçe-i pejmürde-i gülzār-ı fenā:1. **ğonçe-i pejmürde-i gülzār-ı fenā:****Kaside 4**

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Perişan gül bahçesinin solmuş goncası.

Benem ol bülbül-i bī-şavt-ı ḥazān-dīde henüz
Benem ol ğonçe-i pejmürde-i gülzār-ı fenā

ğonçe-i ümīd:1. **ğonçe-i ümīd:****Kaside 9**

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

Ümit goncası, ümit.

Vezīde olsa eger zerrece nesīm-i kerem
Olurdu Feyzi hemān ğonçe-i ümīd güşād

ğonçe-i ümmīd:1. **ğonçe-i ümmīd:****Kaside 8**

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Ümit goncası.

Gülistān-ı cihānda nā-şüküfte ğonçe-i ümmīd
Anı ḥandān ider bir gün nesīm-i luṭf u iḥsānı

gönül:1. **gönlüm:-üm****Gazel 8**

Mısra: 1

Gönül, kalp, yürek.

Gönlüm olalı mihnet-i cānāna āşinā
Derd-i derūnum olmadı dermāna āşinā

2. **gönlümde:-üm, -de****Gazel 12**

Mısra: 6

Gönül, kalp, yürek.

Günden güne germ-ülfet olup ‘aşķ-ı cihān-süz
Gönlümde füzūn olmada āşār-ı maḥabbet

3. **gönlüm:-üm****Gazel 38**

Mısra: 5

Gönül, kalp, yürek.

Hevā-yı zülf ile oldı perişān gönlüm ey mehrū
Dil-i dīvāneye ‘aşķuñ ile zencīr müşkildür

4. **gönlüm:-üm****Gazel 98**

Mısra: 6

Gönül, kalp, yürek.

Mecnūn-mişāl silsile-cünbān idi şehā
Gönlüm esīr-i ṭurre-i ṭarrāruñ olmasun

5. **gönlüm:-üm****Gazel 106**

Mısra: 3

Gönül, kalp, yürek.

Nice dūr ola yanından o şāhuñ sāye-veş
gönlüm
Ümīd-i vaşl ider dil dāmen-i dildāra düşdükçe

6. **gönlüm:-üm****Gazel 116**

Mısra: 10

Gönül, kalp, yürek.

Bedîd olursa haţ rûyında geçmem fikr-i
vuşlatdan
O şûha rûz u şeb ey Feyzi gönülüm iştiyâk üzre

7. **gönülüm:-üm**
Tahmis 2
Mısra: **11**
Gönül, kalp, yürek.

Nür-ı ruhsâr-ı pür-envârına gönülüm müştâk
Âh u zârumla şadâ-bahş sipihr-i nüh-tâk

8. **gönül:**
Gazel 1
Mısra: **1**
Gönül.

Sezâdur nâle eylerse gönül cânâ hezâr-âsâ
Melâhât gülsitânında ruhuñdur bir gül-i râ'nâ

9. **gönül:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Gönül.

Sûz-ı 'aşkuñla gönül pür-tâb-ı külhandur
Eşk-i tûfân-âşinâ teskîn ider mi dem-be-dem

10. **gönül:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Gönül.

Şehâ güş eyle fıkı-i verd-i rüyuñla gönül nâlân
Hezâr-âsâ bu nağme gülşen-i idrâkdandur hep

11. **gönül:**
Gazel 26
Mısra: **3**
Gönül.

Gönül pervâne-âsâ şu'le-püş olsa revâdur kim
Ruhuñ şem'i dil-i süzânuma tâb-efken
olmuşdur

12. **gönül:**
Gazel 30
Mısra: **7**
Gönül.

Şahrâ-yı zulmet-i şeb-i hicrânda ey gönül
Âh-ı şerer-feşân saña rehnümün olur

13. **gönül:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Gönül.

Şüküftegî-i gül evvel-bahâra kalmışdur
Gönül şafâsı vişâl-i nigâra kalmışdur

14. **gönül:**
Gazel 37
Mısra: **6**
Gönül.

Severdüm ol büt-i meh-tal'atı elümde degül
Gönül didükleri bir yâdigâra kalmışdur

15. **gönülüm:-üm**
Gazel 44
Mısra: **3**
Gönül.

Nice seyr itmesün cânâ cemâlûñ sînedin
gönülüm
Serâpâ nevk-i müjgânuñla cismüm süfte
olmuşdur

16. **gönül:**
Gazel 44
Mısra: **2**
Gönül.

Şehâ şahbâ-yı gamdan âşikuñ âlüfte olmuşdur
Gönül zülf-i bütâna meyl idüp âşüfte olmuşdur

17. **gönülüm:-üm**
Gazel 46
Mısra: **3**
Gönül.

Sühte olsa revâ pervâne-veş gönülüm benüm
Mâ'il-i şem'-i ruh-ı yâr olduğın bilmez mi var

18. **gönül:**
Gazel 49
Mısra: **1**
Gönül.

Gönül kim meclis-i 'aşkuñ kadeh-
peymâlarındandur
O mir'ât-ı şafânuñ tûti-i güyâlarındandur

19. **gönül:**
Gazel 50
Mısra: **3**
Gönül.

Pervâne gönül sühâtedür şem'-i ruhında
Her şeb o cefâ-cüy ile germiyyetimüz var

20. **gönül:**
Gazel 62
Mısra: **7**
Gönül.

Göñül cānā esīrūñdür rehā mümkün midür her
dem
Dili katl itmege ol ğamze-i cellād ayak başmış

21. **göñül:**
Gazel 64
Mısra: 1
Göñül.

Göñül mey-i ğam-ı ‘aşk ile mest olup kalmış
Mişāl-i cur‘a-i peymāne pest olup kalmış

22. **göñül:**
Gazel 67
Mısra: 1
Göñül.

Göñül aşüfte oldı zülf-i ‘anber-būya
varmışmış
‘Aceb Mecnündür ol Leyli-i dil-cūya
varmışmış

23. **göñül:**
Gazel 67
Mısra: 8
Göñül.

Gülistān-ı cihān içre figān eyler hezār-āsā
Göñül bülbül gibi bir dilber-i gülrūya
varmışmış

24. **göñül:**
Gazel 69
Mısra: 3
Göñül.

Mihrāb-ı ebruvānuña secde ider göñül
İtsem vuzū sirişk ile olur namāz farz

25. **göñül:**
Gazel 77
Mısra: 3
Göñül.

Bezm-i miñnetde göñül nüş ideli cām-ı ğamı
Beni sermest-i elem itdi mey-i nāb-ı fırāk

26. **göñül:**
Gazel 78
Mısra: 3
Göñül.

O şūhuñ oldı göñül dergehinde üftāde
Gedā-yı bende-i şāh eylesem niyāz iderek

27. **göñül:**
Gazel 84

Mısra: 1
Göñül.

Mecnūn-mişāl āh-ı ğam-efzādasın göñül
Bir Leyli-i cihāna mı üftādesin göñül

28. **göñül:**
Gazel 84
Mısra: 2
Göñül.

Mecnūn-mişāl āh-ı ğam-efzādasın göñül
Bir Leyli-i cihāna mı üftādesin göñül

29. **göñül:**
Gazel 84
Mısra: 4
Göñül.

Olmaz cünūn-ı ‘illet-i ‘aşkum şifā-pežir
Bihūde derd-i ‘aşka müdāvādasın göñül

30. **göñül:**
Gazel 84
Mısra: 6
Göñül.

Biñ şerha açsa cismūñe müjgān-ı tır-i yār
Mānende-i hedef yine āmādesin göñül

31. **göñül:**
Gazel 84
Mısra: 8
Göñül.

Gāhī vefā iderse o meh geh cefā ider
Ġamdan cihānda şanma sen āzādesin göñül

32. **göñül:**
Gazel 84
Mısra: 10
Göñül.

Feyzī gibi taḥayyül ider la‘l-i dilberi
Meyyāl-i şevk ü neşve-i şahbādasın göñül

33. **göñül:**
Gazel 85
Mısra: 1
Göñül.

Āzāde mi esir-i cüvānān olan göñül
Şadān olur mı pīşesi efgān olan göñül

34. **göñül:**
Gazel 85
Mısra: 2
Göñül.

Âzâde mi esîr-i cüvânân olan gönül
Şadân olur mı pîşesi efğân olan gönül

35. **gönül:**
Gazel 85
Mısra: 4
Gönül.

Zülfê dolaşma nâzır-ı ruhsâr-ı dilber ol
Rehvâr-ı deşt-i şâm-ı garîbân olan gönül

36. **gönül:**
Gazel 85
Mısra: 6
Gönül.

Rencîdedür o gamze-i hâtır-firîbden
Üftâde-i çü Külbe-i Ahzân olan gönül

37. **gönül:**
Gazel 85
Mısra: 8
Gönül.

Mâlik olur mı Yûsuf-ı mısr-ı melâhate
Beytü'l-hazende şâni-i Ken'ân olan gönül

38. **gönül:**
Gazel 85
Mısra: 10
Gönül.

Müjgân-ı tîğ-ı yâr ile şad pâredür henüz
Feyzî mişâl-i küşte-i hicrân olan gönül

39. **gönül:**
Gazel 87
Mısra: 4
Gönül.

Olur garîk-i fenâ belki keşti-i makşûd
Telâţum-ı yem-i gamdan gönül kenâra çekil

40. **gönül:**
Gazel 93
Mısra: 3
Gönül.

Bu deñlü zaḥm-nâk olmuş gönül ümmîd-i vaşl
eyler
Nedendür 'aşıkun ey mâhrû cevre sezâ bilsem

41. **gönül:**
Gazel 99
Mısra: 5
Gönül.

Zaḥm-dâr oldu gönül nâvek-i müjgânunñdan
Şekve-sâz olmaya mı dil sitem-âyînuñden

42. **gönlümi:-üm, -i**
Gazel 101
Mısra: 2
Gönül.

Ruhsâr-ı yâri şem'-i fûrûzân şanur gören
Pervâne gibi gönlümi sūzân şanur gören

43. **gönül:**
Gazel 106
Mısra: 1
Gönül.

Gönül 'arz eyle hâl-i pür-melâlün yâra
düşdükçe
Ne var ey şüh rahm it 'aşık-ı nâçâra düşdükçe

44. **gönül:**
Gazel 109
Mısra: 5
Gönül.

Olurđı kand-i lebünle şehâ gönül pürgü
Mişâl-i tûṭi-i şîrîn-edâ maḥallinde

45. **gönülde:-de**
Gazel 109
Mısra: 2
Gönül.

Cefâya meyl ider ol meh vefâ maḥallinde
Gönülde zâhir olur gam şafâ maḥallinde

46. **gönül:**
Gazel 115
Mısra: 2
Gönül.

Siyâh-ı zülf ile ruhsâr-ı yâr seyrinde
Gönül tefekkür-i leyl ü nehâr seyrinde

47. **gönül:**
Gazel 115
Mısra: 7
Gönül.

Olur fütâde gönül kayd-ı gamdan âzâde
Müdâm neşve-fezâdur Hîşâr seyrinde

48. **gönül:**
Gazel 125
Mısra: 1
Gönül.

Göñül bend oldu zülf-i yâra ben zâr olduğum
kaldı
Mişâl-i murğ-ı âvâre giriftâr olduğum kaldı

49. **göñülden:-den**

Gazel 126

Mısra: 5

Göñül.

Zulmet-i ğam devr-i evvelde göñülden dūr
olur
Güyyiâ mihr-i dıraḥşândur semâ'-ı Mevlevî

50. **göñül:**

Kaside 1

Mısra: 73

Göñül.

Mihr ü meh-âsâ göñül pertev-fürüz-ı şevk olur
Lâyık-ı luṭfuñ olur bu merd-i aḥḳar rüz u şeb

51. **göñül:**

Kaside 3

Mısra: 68

Göñül.

Bezm-i dünyâda ben âlûde-i çirkâb-ı günâh
Geçmedi daḥi göñül 'ayş u ṭarabdan bir ân

52. **göñül:**

Kaside 10

Mısra: 1

Göñül.

Bahâr oldu göñül gel gülsitân-ı ḥâlet-efzâya
Şükûfeyle müzeyyen oldu 'âlem var temâşâya

53. **göñül:**

Matla 8

Mısra: 1

Göñül.

Pür olup berf ile 'âlem göñül oldu bîtâb
Berd-i ğamdan be-meded çatlamasun cām-ı
şarâb

54. **göñül:**

Matla 12

Mısra: 2

Göñül.

Şekve itme şabr kıl senden gider bu derd-i
renc
Ey göñül meşhûrdur Eş-şabru miftāḥu'l-ferec

55. **göñül:**

Matla 19

Mısra: 1

Göñül.

Göñül mestânelik hep fîkr-i la'l-i
dîlrübâdandur
Müdâm âlüfte olmak cām-ı şahbâ-yı
şafâdandur

56. **göñül:**

Matla 25

Mısra: 1

Göñül.

İtdi âşüfte göñül būs-ı ruḥ-ı yâra heves
Kıldı pervâne gibi şem'-i şerer-bâra heves

57. **göñül:**

Matla 37

Mısra: 2

Göñül.

Ol mehûñ ruḥsârına ḥaṭ geldi mânend-i kelef
Nâr-ı miḥnetle göñül sūzân idi güyâ ki ḥaf

58. **göñüller:-ler**

Matla 40

Mısra: 1

Göñül.

Şeref-i rüyûña bîçâre göñüller müştāk
Tâlib-i vuşlat-ı dildâr olayum dir 'uşşāk

59. **göñülde:-de**

Matla 60

Mısra: 1

Göñül.

Göñülde sikkessin sulṭân-ı ğam her bār germ
itdi
Revâcın buldı naḳd-i dîde kūr aġyârı nerm itdi

60. **göñül:**

Rûbai 17

Mısra: 1

Göñül.

İtdi bu göñül vuşlat-ı dildâra heves
Bihûde yere eyledi bu kâra heves

61. **göñül:**

Rûbai 22

Mısra: 4

Göñül.

Görmedi mey-i vuşlat-ı dildârı 'aceb
Olmadı göñül neşve-ver-i kām-ı neşât

66. **göñül:****Rübai 25**

Mısra: 3

Göñül.

Meyl itdi mey-i vuşlat-ı dildāra göñül
Ol şūh-ı dilārāmdan eyler mi ferāg

67. **göñül:****Rübai 29**

Mısra: 4

Göñül.

Yok yere za'if oldı vücūdum cānā
Efkār-ı miyānuñla göñül maḥz-ı ḥayāl

68. **göñül:****Rübai 37**

Mısra: 1

Göñül.

Şabr eyle göñül derd-i ḡam-ı dildāra
Şekvā mı olur mecāl yok güftāra

69. **göñül:****Tahmis 1**

Mısra: 16

Göñül.

Hemīşe lāle-veş ḥurşīd-i ḥāver dāg-ber-dildür
Göñül mestāne yād-ı cām-ı la'l-i ḥoş-
güvāruñla

70. **göñül:****Tahmis 1**

Mısra: 18

Göñül.

Siyeh-mest-i cünūnam turre-i 'anber-nişāruñla
Göñül pür-sūhtedür fikr-i rüy-ı tābdāruñla

gör-:1. **gör:****Matla 49**

Mısra: 2

Anlamak, kavramak, sezmek.

Äzürde itme iki gözüm mübtelāların
Ḥüsn-i mülāyemetle gör anuñ devāların

2. **görse:-se****Gazel 1**

Mısra: 8

Görmek.

Sezā destūñde sāgar olsa mir'āt-ı şafā sāķī
Olurdı ebkem-i ḡam görse anı tūṭi-i güyā

3. **görse:-se****Gazel 12**

Mısra: 2

Görmek.

Çeşm-i siyehūñ oldı füsünkār-ı maḥabbet
'Aql-ı küñ olur görse giriftār-ı maḥabbet

4. **görüþ:-üp****Gazel 16**

Mısra: 7

Görmek.

Ḥāb-ı ḥayāl içinde görüp yāri vāķi'ā
Yārūñ ṭarāvet-i ruḥı ta'bır olur mı hiç

5. **görüþ:-üp****Gazel 23**

Mısra: 5

Görmek.

Şimdi hem-şoḥbet-i aḡyār görüp dildārı
Fikr-i tiḡ-ı ḡam ile çāk olacak yerlerdür

6. **görür:-ür****Gazel 24**

Mısra: 7

Görmek.

Yanup yakılmaḡı pervāneden görür 'uşşāk
Ḳarīn-i şem' ola sūz u güdāza çesbāndur

7. **görinür:-in, -ür****Gazel 25**

Mısra: 1

Görmek.

Ne dem ki 'ārīzuñla ḥaṭ şehā gelür görünür
Dil-i belā-zedeye biñ belā gelür görünür

8. **görinür:-in, -ür****Gazel 25**

Mısra: 2

Görmek.

Ne dem ki 'ārīzuñla ḥaṭ şehā gelür görünür
Dil-i belā-zedeye biñ belā gelür görünür

9. **görinür:-in, -ür****Gazel 25**

Mısra: 4

Görmek.

İderdi pāk kederden secencel-i ḳalbi
Lebūñ taḡayyül idersem cilā gelür görünür

10. **görinür:-in, -ür****Gazel 25**

Mısra: 6

Görmek.

Rakīb māni‘-i āmed-şüd-i hayālūn olur
Dirîğ baña şehā dā‘imā gelür görünür

11. **görinür:-in, -ür****Gazel 25**

Mısra: 8

Görmek.

Tefekkür eyler isem nūr-ı rüy-ı dildārı
Şeb-i elemde o nūr-ı ziyā gelür görünür

12. **görinür:-in, -ür****Gazel 25**

Mısra: 10

Görmek.

Humār-ı hecr ile sūziş-pezîr iseñ Feyzî
Vişāl-i cām-ı mey-i dîlrübā gelür görünür

13. **görüp:-üp****Gazel 33**

Mısra: 2

Görmek.

Hevā-yı zülf-i dilberle perîşān olduğum yerdür
Görüp mihr-i ruh-ı dildārı giryān olduğum
yerdür

14. **görünce:-ün, -ce****Gazel 35**

Mısra: 1

Görmek.

Görünce rüy-ı yāri cism-i ‘āşık ıztırāb eyler
Ketān-ı şabrını mevķūf-ı nūr-ı māhtāb eyler

15. **görünce:-ünce****Gazel 37**

Mısra: 7

Görmek.

Görünce hatt-ı ruķuñ girye eylesün ‘uşşāk
Şehā şafā-yı çemen cūybāra ķalmışdur

16. **görüp:-üp****Gazel 50**

Mısra: 10

Görmek.

Dem-besteligüm eyleme ey şūh ta‘accüb
Mir‘āt-ı ruķı Feyzî görüp hayretimüz var

17. **gördükde:-dük, -de****Gazel 52**

Mısra: 9

Görmek.

Beni gördükde tegāfūl ider ol şūh-ı cefā
Feyziyā şimdi bize şīve-i ma’hūd olmaz

18. **görse:-se****Gazel 57**

Mısra: 7

Görmek.

Üftāde olur görse mey-i vuşlatuñ ‘uşşāk
La‘l-i leb-i cān-baķşuñ te’hîr olunmaz

19. **gördükde:-dük, -de****Gazel 66**

Mısra: 2

Görmek.

Senüñ ey mährü zülfüñ ‘adū-yı ehl-i dîn olmuş
Dil-i āvāreyi gördükde zîrā çîn çîn olmuş

20. **gör:****Gazel 73**

Mısra: 4

Görmek.

Zülfüne dil bende oldı hiç rehā mümkün midür
İtmedi Mecnūnı gör kim ‘aşķ-ı Leylādan ferāğ

21. **gör:****Gazel 87**

Mısra: 1

Görmek.

‘İzār-ı dilberi gör seyr-i lālezāra çekil
Ümîd-i hāhiş-i vuşlatla kūy-ı yāre çekil

22. **görsem:-se, -m****Gazel 94**

Mısra: 5

Görmek.

Ol teşneyem ne baķrı ki görsem serāb olur
Geçmekde fikr-i vaşl ile eyyāmımız bizüm

23. **gördüm:-dü, -m****Gazel 95**

Mısra: 9

Görmek.

Feyzî-i zārı gördüm ider nāle ile āh
Bîçāre bir perî-veşe dildāde olmasun

24. **görünce:-ünce****Gazel 102**

Mısra: 4
Görmek.

Serâser olur elbet sülhte cismüm şu 'â'ından
Görünce 'aşıkun pertev-fikendür pençe-i
cânân

25. **görmezsem:-mez, -sem**
Gazel 116
Mısra: 1
Görmek.

O gül-ruhsârı görmezsem kalursam iftirâk
üzre
Olur tâ haşre dek dâğ-ı derûnum ihtirâk üzre

26. **görse:-se**
Kaside 5
Mısra: 17
Görmek.

Maḥv-ı cism eylerdi görse tîğ-ı sertîzüñ eger
Gîv ü Bîjen Zâl u Rüstem Ḳâsım-ı la 'lîn-ḳabâ

27. **görse:-se**
Kaside 5
Mısra: 20
Görmek.

Tîr-i sertîz-i nigâhı Ḳahramânı ḳahr ider
Nerm olur görse Nerîmân cânını eyler fidâ

28. **görse:-se**
Kaside 6
Mısra: 20
Görmek.

Bezl eylemekde dürr-i güher 'âlem içre kim
Ger görse keff-i cûdını deryâ serâb olur

29. **görse:-se**
Kaside 9
Mısra: 12
Görmek.

Sütünü ḳâmet-i dilber gibi serâmeddür
Esîr olurdu anı görse merdüm-i âzâd

30. **görüp:-üp**
Kaside 9
Mısra: 7
Görmek.

Görüp hırâmını başdarda-i hümayûnuñ
'Adû-yı dîn-i mübîn olur emrine münḳâd

31. **görse:-se**
Lugaz 2

Mısra: 6
Görmek.

Cismin âhen bend ile berdüş ider
Telḥ ü şîrîn her ne görse nûş ider

32. **görmek:-mek**
Lugaz 3
Mısra: 6
Görmek.

Germ ü serd-i rûzgârı dâ'imâ
Görmek ile itmemiş terk-i hevâ

33. **görse:-se**
Lugaz 4
Mısra: 7
Görmek.

Mûnis olur görse ger pîr ü cüvân
Dagḍâr-ı şînesin eyler 'ayân

34. **göre:-e**
Lugaz 13
Mısra: 5
Görmek.

Maḥv olur cismi göre keşretle âb
Eylemez te'sîr tâb-ı âfitâb

35. **gördüğü:-düg, -i**
Lugaz 17
Mısra: 6
Görmek.

Söyledür var ise olur pürgü
Gördüğü şaḥşa eylemez tek ü pû

36. **görünce:-ünce**
Matla 59
Mısra: 2
Görmek.

Şem'-i kāfûr nezâfetli ḳatı bir er idi
Âteş-efrûz-ı ruḥ-ı yâri görünce eridi

37. **görse:-se**
Rûbai 1
Mısra: 4
Görmek.

Âyîne-i peymāneyi şun ey sâḳî
Tûḫ gibi dil görse olurdu gûyâ

38. **görse:-se**
Rûbai 13
Mısra: 1
Görmek.

Kim görse şehā rüyuñı meftûnuñ olur
Hem silsile-i zülf ile mecnûnuñ olur

39. **görse:-se**
Tahmis 3
Mısra: 7
Görmek.

La'l-i nābuñ görse âdem meyl ider mi Kevşere
Ğālib oldu būy-ı müşk-efşān-ı şahbā 'anbere

40. **görüp:-üp**
Tarih 2
Mısra: 5
Görmek.

Bilbedāhe görüp didüm tārīḥ
Cānfezādūr güzel bu ḥāne-i pāk

41. **görenler:-ler, -en**
Tarih 33
Mısra: 5
Görmek.

İḥtiyār eyler görenler yeñiden kulluğunu
Görmemişdür çeşm-i 'ālem böyle cāy-ı
cānfezā

42. **görüp:-üp**
Tarih 43
Mısra: 3
Görmek.

Görüp āb-ı revān-baḥşı didi tārīḥini Feyzī
Revān oldu sebīl-i bī-bedelden nüş olunsun
mā'

43. **göre:-e**
Tarih 49
Mısra: 4
Görmek.

Sultān Süleymānuñ olan kātib-i vakfı
Kevşerle dehānın ter ide göre şevābı

44. **göricek:-icek**
Tarih 58
Mısra: 6
Görmek.

Nice inkār olunur tāze bahāruñ seyri
Ḥaṭṭ-ı rüyuñ göricek düşdi dile şevk-i cedīd

45. **görenler:-en, -ler**
Tarih 72
Mısra: 9
Görmek.

Görenler mīveler ile şukūfe resmini anda
Ferāmūş itdürür evvel-naẓarda bağ-ı gülzārı

46. **görmedüm:-me, -dü, -m**
Tarih 73
Mısra: 10
Görmek.

Tab'-ı mī' mār ile hezār aḥsent
Görmedüm böyle tarḥı ḥūb binā

47. **gördi:-di**
Tarih 83
Mısra: 6
Görmek.

Nukūd-ı 'ömrini ta'mīre şarf itdi nice müddet
Ḥarāb-ender-ḥarāb olmaḳda gördi 'ālem-i
dünyā

48. **görelî:-e, -li**
Gazel 11
Mısra: 9
Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Tāb-āver-i ruḥuñ görelî Feyzî ol mehūñ
Dil bende oldu zülf-i perīşāna rüz u şeb

49. **gören:-en**
Gazel 96
Mısra: 6
Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Huşyār olamaz tā dem-i maḥşer ola sermest
Bir neş'e gören cām-ı şafā-güsterimüzden

50. **gören:-en**
Gazel 101
Mısra: 1
Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Ruḥsār-ı yāri şem'-i fūrūzān şanur gören
Pervāne gibi göñlümi sūzān şanur gören

51. **gören:-en**
Gazel 101
Mısra: 2
Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Ruḥsār-ı yāri şem'-i fūrūzān şanur gören
Pervāne gibi göñlümi sūzān şanur gören

52. **gören:-en**
Gazel 101
Mısra: 4
Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Verd-i cemāl-i yār için efğān ider müdām
‘Āşıklarunı bülbul-i nālān şanur gören

53. **gören:-en**

Gazel 101

Mısra: 6

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Hünrîz-i eşk-i çeşmümi her demde silmede
Destüm benüm de pençe-i mercân şanur gören

54. **gören:-en**

Gazel 101

Mısra: 8

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Şayd itdi ahuvân-dilân-ı fütâdeyi
Zülfîn o şühun ejder-i bî-cân şanur gören

55. **gören:-en**

Gazel 101

Mısra: 10

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Ma‘dud olur mı şerhalarum tende Feyziyâ
Ser-tâ-ser itdi çâk-i girîbân şanur gören

56. **görsek:-se, -k**

Gazel 103

Mısra: 4

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Açılmaz çeşmimiz kuhl olmayınca dürd-i
mey sâkî
Olur cām-ı şafâ-bahşâyı görsek dîdemüz rüşen

57. **görmedüm:-me, -dû, -m**

Kaside 4

Mısra: 61

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Görmedüm cām-ı şafâ-bahşî murâd üzre
henüz
Benem ol teşne-leb-i sāgar-ı şahbâ-yı şafâ

58. **görse:-se**

Kaside 6

Mısra: 7

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Zühhâd görse ehl-i şafâ zevk-i ‘ayşda
Bil kim anuñ da hâne-i zühdi harâb olur

59. **görenler:-en, -ler**

Kaside 8

Mısra: 51

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Görenler sāgar-ı mey içre ‘aks-i rûy-ı cānânı
Şanurlar cûybâra düşdi berg-i verd-i handânî

60. **gören:-en**

Kaside 9

Mısra: 6

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Ne çekdiri ki mişâl-i neheng-i deryâdur
Gören şanur anı ‘anķa olunca bāl-güşâd

61. **görenler:-en, -ler**

Matla 51

Mısra: 1

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Görenler hâl-dâr-ı rûy-ı pür-tâbuñı ey mehrü
Didiler Rûmda âteşperest olmuşdı bir Hindü

62. **görmedi:-me, -di**

Rûbai 22

Mısra: 3

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Görmedi mey-i vuşlat-ı dildârı ‘aceb
Olmadı gönül neşve-ver-i kām-ı neşât

63. **görmedüm:-me, -dû, -m**

Tarih 4

Mısra: 2

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Habbezâ kaşr-ı şafâ-bahş-ı laţîf-i bî-mişâl
Görmedüm mişlin anuñ bânîsi bir nîgû-şîfât

64. **görse:-se**

Tarih 13

Mısra: 8

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Āferînler dir idi Veysi-i mu‘ciz-dem anuñ
Görse elfâz-ı ‘ibârâtın eger inşâda

65. **gördi:-di**

Tarih 20

Mısra: 3

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Harâb-âbâd-ı dehri gördi kim ta‘mîre imkân
yok
Harâb-ender-harâb olmaķda çün bu ‘âlem-i
dünyâ

66. **gören:-en**

Tarih 27

Mısra: 6

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Nüş iden dil-teşneler bulur hayât-ı cāvidān
Dir gören 'aynū'l-hayātuñ 'aynıdır bu gūyiyā

67. **görüþ:-üp**

Tarih 28

Mısra: 3

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Görüþ itmāmını anuñ didi tārīhini hātif
Bu 'ayn-ı cānfezādur nüş idüñ āb-ı muşaffāyı

68. **görüþ:-üp**

Tarih 29

Mısra: 3

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Görüþ itmāmını didüm tārīh
Dil-güşādur bu ıaşr-ı pāk-i laṭīf

69. **görmedi:-me, -di**

Tarih 32

Mısra: 4

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Hulkı ahsen nām-ı pākidür Hüseyin
Mişlini görmedi çeşm-i kâ'ināt

70. **görmemişdür:-me, -miş, -dür**

Tarih 33

Mısra: 6

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

İhtiyār eyler görenler yeñiden kulluğunu
Görmemişdür çeşm-i 'ālem böyle cāy-ı
cānfezā

71. **görmedüm:-me, -dü, -m**

Tarih 40

Mısra: 2

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Habbezā ḥāne-i zībende zihī cāy-ı laṭīf
Görmedüm 'ālem-i dünyāda bunuñ gibi binā

72. **görenler:-en, -ler**

Tarih 44

Mısra: 3

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Furūğ-ı mihre ta'n eyler görenler zerre-i lutfın
Meh-i burc-ı şehā müşkil-güşā-yı mekrümet-
pīrā

73. **görmeye:-me, -y, -e**

Tarih 69

Mısra: 2

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Gülşen-i 'ālemde çün gül gibi bir tıfl-ı pāk
Oldı şüküfte hemān görmeye bād-ı gamı

74. **görmeye:-me, -y, -e**

Tarih 72

Mısra: 12

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Mu'ammer ide Mevlā şāhibiyle dār-ı dünyāda
Bu ḥāne görmeye āsīb-i cevri-i çerḥ-i ḡaddārı

75. **görmeye:-me, -y, -e**

Tarih 72

Mısra: 16

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Mu'ammer ide 'izz ü devlet ile Ḥazret-i Mevlā
Vücüdı görmeye anuñ ḡam-ı çerḥ-i sitemkārı

76. **görmedi:-me, -di**

Tarih 74

Mısra: 2

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Cenāb-ı şehriyār-ı baḡr u ber Sultān Aḡmed
Ḥan
Nazīrin görmedi 'ālem o şāh-ı 'ālem-ārānuñ

77. **görmeye:-me, -y, -e**

Tarih 75

Mısra: 14

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Vücüd-ı pākini ḡıfz eyleye Mevlā ḡaṭālardan
Nice devr ide mişlin görmeye bu çerḥ-i
sergerdān

78. **görmedük:-me, -dü, -k**

Tarih 77

Mısra: 10

Görmek, tanık olmak, şahit olmak.

Şalāḡ u ḡüsn-i hulkı pīşe itmiş ol kerem-güster
Nazīrin görmedük ḡaḡkā ser-i erbāb-ı
taḡvādur

79. **görmeye:-me, -y, -e**

Lugaz 6

Mısra: 10

Görmek, yaşamak, şahit olmak.

Kim bunu bī-şübhe ḡall eylerse hem
Görmeye ḡalbi anuñ gerd-i elem

80. **görmesün:-me, -sün**

Tarih 39

Mısra: 25

Görmek, yaşamak, şahit olmak.

Görmesün mir'ât-ı tab' -ı tâbnâki hiç keder
Zâtını hıfz ide dâ'im Hâlık-ı ins ü perî

81. **görmesün:-me, -sün**

Tarih 63

Mısra: 7

Görmek, yaşamak, şahit olmak.

Görmesün âyîne-i kalbi küdûrât-ı elem
Eyleye Mevlâ derûnuñ gerd-i miñnetden berî

82. **görmeye:-me, -y, -e**

Tarih 72

Mısra: 2

Görmek, yaşamak, şahit olmak.

Cenâb-ı Hâzret-i Hâcî Hüseyn Efendi dünyâda
Anuñ iqbâl u bahtı görmeye 'âlemde idbârı

83. **görmedük:-me, -dû, -k**

Gazel 83

Mısra: 1

Görmek, karşılaşmak, rastlamak.

Meclisinden dür ider ağıyârı cānān görmedük
Hârsız bu gülsitānda verd-i hāndān görmedük

84. **görmedük:-me, -dû, -k**

Gazel 83

Mısra: 2

Görmek, karşılaşmak, rastlamak.

Meclisinden dür ider ağıyârı cānān görmedük
Hârsız bu gülsitānda verd-i hāndān görmedük

85. **görmedük:-me, -dû, -k**

Gazel 83

Mısra: 4

Görmek, karşılaşmak, rastlamak.

Bir nigehe küşte eylerdi hezâr 'uşşâkını
Gamze-i sertîzi-veş bir tîğ-ı bürrân görmedük

86. **görmedük:-me, -dû, -k**

Gazel 83

Mısra: 6

Görmek, karşılaşmak, rastlamak.

Şem'-i ruhsârûñ hayâl eyler gehî verd-i ruhuñ
Bülbül ü pervâne-veş nālân u süzân görmedük

87. **görmedük:-me, -dû, -k**

Gazel 83

Mısra: 8

Görmek, karşılaşmak, rastlamak.

Kâdrin añlar nazra-i evvelde her bir
merdümüñ
Dide-i şâhib-başîret gibi mîzân görmedük

88. **görmedük:-me, -dû, -k**

Gazel 83

Mısra: 10

Görmek, karşılaşmak, rastlamak.

Kurtuluş yok kām-yâb-ı dil ola Feyzî henüz
Pençe-i gamdan hālâş olmuş girîbân
görmedük

89. **görmezüz:-mez, -üz**

Gazel 119

Mısra: 1

Görmek, karşılaşmak, rastlamak.

Hayli dem oldı görmezüz ol mehlikâmuza
Farq itmezüz bu derd ile şubh u mesâmuza

90. **görmemişdür:-me, -miş, -dür**

Kaside 5

Mısra: 56

Görmek, karşılaşmak, rastlamak.

Lala başkapu gulâmıdur biri ol bendenüñ
Görmemişdür mişlini ânuñ bu dehr-i bî-beķā

91. **görünce:-ünce**

Matla 3

Mısra: 1

Görmek, karşılaşmak, rastlamak.

Görünce 'âşıkın güftâra gelmez ol melek-sîmâ
Cevâba iktidâr olmaz dehânı tengdür amma

92. **görünce:-ünce**

Matla 58

Mısra: 1

Görmek, karşılaşmak, rastlamak.

Kellepüş eyle görünce o perî-ruhsârı
İtdi kıpkırmızı dîvâne dil-i nâçârı

93. **görmedüm:-me, -dû, -m**

Tarih 15

Mısra: 3

Görmek, karşılaşmak, rastlamak.

Görmedüm mişlini bu 'âlemde
Cây-gâh-ı laţîf-i bîhemtâ

94. **görmedi:-me, -di**

Matla 46

Mısra: 1

Görmek, bilmek, tecrübe etmek.

Görmedi neydüğünü cām-ı meserret-encām
Olmadı bu dil-i miḥnet-zedemüz nā'il-i kām

göre:

1. göre:

Gazel 29

Mısra: 6

Düşüncesince, kanaatine.

Her bir nazarda şüret-i hicrân bedîd olur
Mir'ât-ı rûy-ı yâre göre gösteriş budur

görm:

1. görinen:-en

Kaside 1

Mısra: 51

Görünen, gözüken.

Mihr ü meh şanma görinen merdüm-i çerḥ-i
felek
Tâbiş-i 'aşkıyla kılmış dâğ-der-ber rûz u şeb

görünmez bir belâ ol-:

1. görünmez bir belâ oldu:-dı

Gazel 117

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Görünmeyen, manevi bir bela olmak.

Dil-i âzâde şimdi bir perîye mübtelâ oldu
O şûhuñ miḥnet-i 'aşkı görünmez bir belâ oldu

göster-:

1. göstere:-e

Rûbai 3

Mısra: 3

*Göstermek, yansıtmak (aynanın yüzü
yansıtmayı bağlamında).*

Yüz göstere mi jeng-i kederle memlû
Âyîne-i ḳalbüme cilâ vir yâ Rab

2. gösterür:-ür

Gazel 48

Mısra: 18

*Göstermek, ortaya koymak, meydana
getirmek.*

Sâdedür mir'ât-veş şî'rüm cihân içre benüm
Gösterür ehl-i dile ḥüsn-i edâ nevrûzdu

3. gösterür:-ür

Kaside 4

Mısra: 12

*Göstermek, ortaya koymak, meydana
getirmek.*

Noktası şâhid-i ma'nâya olur ḥâl-i siyâh
Gösterür 'âlem-i endîşede çok ḥüsn-i edâ

4. gösterür:-ür

Kaside 5

Mısra: 6

*Göstermek, ortaya koymak, meydana
getirmek.*

Şâhid-i ma'nâya oldu noktası ḥâl-i laṭîf
'Âlem-i endîşe içre gösterür ḥüsn-i edâ

5. göstürsün:-sün

Kaside 4

Mısra: 45

Göstermek. II yansıtmak.

Tire-rûdur niçe eşkâl-i şafâ göstürsün
Jeng-i ekdâr ile mir'ât-i ṭabî' at ammâ

gösteriş:

1. gösteriş:

Gazel 29

Mısra: 6

Gösteriş, şaşaa.

Her bir nazarda şüret-i hicrân bedîd olur
Mir'ât-ı rûy-ı yâre göre gösteriş budur

göz:

1. gözünden:-üm, -den

Gazel 91

Mısra: 10

Göz.

O şûh-ı 'işve 'aceb Feyzi nemden âzürde
Gözünden eşk-feşân mâcerâ nedür bilmem

gözi düş ol-:

1. gözi düş olsa:-sa

Lugaz 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Karşılaşmak, rastlamak.

Kibri yokdur hem anuñ yerde yüzü
Meyl ider her neye düş olsa gözi

gubâr:

1. ğubār-ı:--ı

Gazel 27

Mısra: 8

Toz. İl esrar.

Egerçi ben mey-i la'l-i lebûñle sermestem
Ğubār-ı zülf ile hayrānuñ olmamız yegdür

2. ğubār:

Gazel 112

Mısra: 6

Toz (aşığın gönlünü kaplayan sıkıntılar bağlamında).

Hat gelmek ile rüyına ol mäh-ı behcetüñ
Âyine-i derûnum olur pür ğubār ile

ğubār-âlûde ol-:

1. ğubār-âlûde olmaya:-ma, -y, -a

Tarih 82

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tozlanmak. İl sıkıntı çekmek.

Cilā-baḡşā ola mir'āt-ı kalbi rûz u şeb anuñ
Ğubār-âlûde yâ Rab olmaya ekdār-ı miḡnetle

ğubār-ı ğam:

1. ğubār-ı ğam:

Tarih 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gam tozu.

Mu'ammer eyleye zāt-ı şerîfin Ḥazret-i Mevlā
Ğubār-ı ğam eşer itmeye mir'āt-ı taḡb'atde

ğubār-ı ḡāk-i rehi:

1. ğubār-ı ḡāk-i rehi:-i

Kaside 7

Mısra: 42

Kelime Tipi: -

Yolunun toprağının tozu (sürme bağlamında).

Giderdi perde-i ğaflet çekerse nābînā
Ğubār-ı ḡāk-i rehi sürme-i Şıfāḡānī

ğubār-ı ḡāk-i rehûñ:

1. ğubār-ı ḡāk-i rehûñ:-üñ

Kaside 9

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Yolunun toprağının tozu (sürme bağlamında).

Cihānı nazra-i evvelde seyr iderdi eger
Ğubār-ı ḡāk-i rehûñ çekse kūr-ı māderzād

ğubār-ı ma'nîdür:

1. ğubār-ı ma'nîdür:-dür

Gazel 47

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mana tozu. İl mana esrarı (esrarın toz olması ve kendinden geçirmesi bağlamında).

Fikr-i maẓmûn ile iden hayrān
Dil-i zārı ğubār-ı ma'nîdür

ğubār-ı miḡnet:

1. ğubār-ı miḡnet:

Gazel 76

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Keder tozu (gönlün kederle kaplanması bağlamında).

Mir'āt-ı dilde rüy-ı ümîd olmadı bed'îd
Pürdür ğubār-ı miḡnet ile incilāsı yok

ğubār-ı zülf:

1. ğubār-ı zülf:

Gazel 33

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Saçının tozu. İl esrar.

Ğubār-ı zülf ile la'l-i leb-i dilber hayāliyle
Benüm de Feyziyā 'ālemde hayrān olduğum yerdür

ğüftār:

1. ğüftāruña:-uñ, -a

Gazel 68

Mısra: 2

Söz, kelam. İl şiir.

Bu cünbiş ile şîve o refṡāruña maḡşuş
Sükkerleri rîzān ide ğüftāruña maḡşuş

2. ğüftār:-ı

Gazel 22

Mısra: 2

Söz, kelam.

O perînüñ nîgeh-i lutfdan âzârî lezîz
Hışmı da lutfı da birdür baña güftârî lezîz

3. **güftârını:-ı, -n, -ı**

Gazel 34

Mısra: 9

Söz, kelim.

Sezâ güftârını şîrîn iderse tûti-i tab‘um
Beni mir‘ât-ı rûy-ı yâr Feyzî taze-gü eyler

4. **güftârı:-ı**

Matla 18

Mısra: 2

Söz, kelim.

O mehûñ zehr-i gamı telhî-i âzârî lezîz
Dil-i gam-dîdemüze olmada güftârî lezîz

5. **güftâra:-a**

Matla 56

Mısra: 2

Söz, kelim.

Nice ‘uşşâk-ı zâr ahvâlini ‘arz ide dildâra
Kemâl-i za‘f-ı ‘aşk ile mecâl olmazdı güftâra

6. **güftâra:-a**

Rûbai 37

Mısra: 2

Söz, kelim.

Şabr eyle gönül derd-i gam-ı dildâra
Şekvâ mı olur mecâl yok güftâra

güftâr eyle:-

1. **güftâr eyler:-r**

Rûbai 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Konuşmak, söylemek.

Düşnâmi-i âzâr ile güftâr eyler
Telhî-i sitem bu dil-i nâçâra lezîz

güftâra gel:-

1. **güftâra gelmez:-mez**

Matla 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Dile gelmek, konuşmaya başlamak.

Görünce ‘aşkın güftâra gelmez ol melek-sîmâ
Cevâba iktidâr olmaz dehânı tengdür ammâ

güftâr-ı şeker-rîzûñ:

1. **güftâr-ı şeker-rîzûñ:-üñ**

Gazel 81

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tatlı kelâm, şeker gibi söz.

Olur mir‘ât-ı rûyuñ seyr idenler haşre dek
güyâ
Eger gûş eylese bir kerre güftâr-ı şeker-rîzûñ

güft-gü eyle:-

1. **güft-gü eyler:-r**

Gazel 34

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Söylemek. İl şakımak (bûlbûlün ötmesi bağlamında).

Hayâl-i verd-i ruhsâruñla cânâ hayli demdür
kim

Miyân-ı gülsitânda bûlbûl-i dil güft-gü eyler

güher:

1. **güher:**

Gazel 5

Mısra: 2

Cevher, mücevher, inci. İl gözyaşı (aşığın gözyaşı bağlamında).

Olur cânâ derûnda fikr-i la‘lûñle neler peydâ
Feşân olsa sirişkûm dideden eyler güher peydâ

2. **güherle:-le**

Kaside 8

Mısra: 43

Inci, cevher. İl söz, kelim.

İderdi pür güherle ceyb-i çerhi tab‘-ı çâlâkûm
Hemân-dem pür-kef itsem şevk ile kîlk-i dūr-efşânı

güher-i ma‘ârife:

1. **güher-i ma‘ârife:-e**

Rûbai 38

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bilgilerin özü, cevheri.

Yâ Rab dili mest-i mey-i ‘irfân eyle
Dâ‘im güher-i ma‘ârife kân eyle

güher-nisâr ol:-

1. **güher-nisâr olur:-ur**

Tarih 60

Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Elmas ve inci saçmak, dağıtmak.

Cihāna bir niçe dürr ü güher ide ʾṣār
Güher-nişār olur kânı Āl-i 'Oṣmānuñ

güher-rîz-i ebr-i nîsânî:

1. güher-rîz-i ebr-i nîsânî:

Kaside 7
Mısra: 30
Kelime Tipi: -
Nisan bulutunun inci saçanı.

Sehâb-ı mekrûmeti dūr-nişār-ı feyz olsa
Kef-i kerîmi güher-rîz-i ebr-i nîsânî

gül:

1. gül:

Gazel 2
Mısra: 4
Gül.

Dilber haṭ-âver oldu fiğānuñ hezār-veş
Gülşende gül olur mı dilâ ḥârdan cüdâ

2. gül:

Gazel 15
Mısra: 7
Gül.

Vişâle bülbülü şayeste kılmađuñ ey gül
Ḥazân irişmege âh-ı hezârdur bâ'ış

3. gül:

Gazel 40
Mısra: 8
Gül.

Demâğ-ı cānumı ta'îr iderdi meclisde
Elümde gül gibi sâkî ayâğ lâzımdur

4. gül:

Kaside 8
Mısra: 24
Gül.

Nesîm-i himmeti farṭ-ı leṭâfetden vezân olsa
Hemân ḥandân olup gül eyleye çâk-i girîbânî

5. güller:-ler

Kaside 8
Mısra: 18
Gül.

Riyâz-ı dehr ezhâr ile oldu serbeser tezyîn
Olup neşküfte güller girye kıldı ebr-i nîsânî

6. gül:

Tarih 12
Mısra: 1
Gül.

Ḥaṭ degül sünbüle gül oldu qarîn
Oldı tezyîn ruḥuñ ey mehrû

7. güller:-ler

Tarih 75
Mısra: 6
Gül.

Zamân-ı devletinde kimse yok feryâd u âh
eyler
Gülistânda meger bülbül ide güller için efgân

8. güller:-ler

Gazel 96
Mısra: 8
*Gül. İl yanak (kırmızılığı yönüyle
sevgilinin al yanağı bağlamında).*

Peyderpey ola âh-ı derûn fikr-i ruḥuñla
Sünbül ile güller bite ḥâkisterimüzden

9. gül:

Tarih 23
Mısra: 1
Gül (gül gibi güzel bağlamında).

Virdi Feyyâz-ı ezel gül gibi bir tıfl-ı laṭîf
Valideyniyle mu'ammer ide dâ'im Mevlâ

10. gül:

Tarih 69
Mısra: 1
Gül. İl evlat.

Gülşen-i 'âlemde çün gül gibi bir tıfl-ı pāk
Oldı şüküfte hemân görmeye bād-ı ğamı

11. gül:

Tarih 79
Mısra: 3
Gül. İl yeni doğmuş bebek.

Virdi Vehhâb-ı Ezel gül gibi bir duḥter-i pāk
'İffet ü 'işmet ile ola cihân içre ferîd

12. güline:-i, -n, -e

Tahmis 2
Mısra: 5
Gül. İl sevgili.

Güline bülbül idük şem'ine pervâne idük
Oldı dil cām-ı mey-i vuşlat-i yāra şāyān

13. **gül:**

Kaside 1

Mısra: **53**

Gül (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Şīşe-i çerh içre mihr ü meh şüküfte gül gibi
Gülsitān-ı 'ālemi eyler mu'athtar rüz u şeb

14. **güli:-i**

Tahmis 2

Mısra: **21**

Gül (sevgilinin yüzü bağlamında).

Hār-ı cevriyle olup 'aşika rüyı güli telh
Feyziyā hār-ı elem itdi dil-i bülbüli telh

gülçin ol:-

1. **gülçin olam:-am**

Gazel 125

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Gül toplayıcısı olmak.

Müyesser olmadı gülçin olam gülzār-ı
vuşlatdan
Bu gülşende benüm āzürde-i hār olduğum
kaldı

gülçin-i riyāz-ı ārzü:

1. **gülçin-i riyāz-ı ārzü:-r**

Gazel 34

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Arzu bahçelerinin gül toplayıcısı.

Ümīd-i mīve-i vuşlat ider bir naḥl-i nevresden
Dilin 'uşşāk gülçin-i riyāz-ı ārzü eyler

gülçin-i riyāz-ı kudret:

1. **gülçin-i riyāz-ı kudret:**

Kaside 3

Mısra: **43**

Kelime Tipi: -

Kudret bahçelerinin gül toplayıcısı (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Oldı mi'rācdā gülçin-i riyāz-ı kudret
İdemez kimse o mi'rācı da tafşil ü beyān

güldeste-i ruhsār:

1. **güldeste-i ruhsār:**

Gazel 74

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Yüzün gül demeti (güller gibi güzel yüz bağlamında).

Dil-i āzāde olur zülfine yārūn beste
Müşk-bū olmada güldeste-i ruhsār laṭf

gülğule:

1. **gülğulesi:-s, -i**

Gazel 52

Mısra: **3**

Gürültü, ses. İl şarap testisinden dökülen şarabın çıkardığı ses.

Zāhidā bā'ış olur zevke sebū gülğulesi
Bezm-i 'işretde bize nağme-i Dāvūd olmaz

gülğuli eyle:-

1. **gülğuli eyler:-ler**

Gazel 34

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Ses, gürültü çıkarmak. İl testiden dökülen şarabın çıkardığı ses.

Ne dem bezm-i mey içre gülğuli sākī sebū
eyler
Derūn-ı bāde-nüşāna neşāt ol dem gülü eyler

gülğün:

1. **gülğün:**

Matla 47

Mısra: **2**

Gül renkli, kırmızı (kanlı gözyaşı bağlamında).

Leb-i la'lūn ḥayālī zā'il olmaz ey perī dilden
Nola gülğün akar ise sirişküm dīde-i terden

2. **gülğün-ı:**

Kaside 1

Mısra: **59**

Gül renkli (Şirin' in atı).

Mihr ü meh zerrīn rikābı idi bu Gülğün-ı çerh
Emr-i pāk-i Ḥazrete olmuş musahḥar rüz u şeb

gül-i bñy-āver-i gülzār-ı 'işret:

1. **gül-i bñy-āver-i gülzār-ı 'işret:**

Gazel 7

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

İçki bahçesinin koku yayan gülü (saki).

Hezâr-âsâ olur mey-nüş olanlar nağme-gü zîrâ
Gül-i büy-âver-i gülzâr-ı 'işret sâgar-ı şahbâ

gül-i handâna:

1. gül-i handâna:-a

Gazel 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güleç gül (sevgilinin güler yüzü bağlamında).

Cebîninden 'araç ruhsâre-i cânâna düşdükçe
Tarâvet-bahş olur jâle gül-i handâna düşdükçe

gül-i hüsni:

1. gül-i hüsni:-i

Gazel 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellik gülü (sevgilinin güzelliği bağlamında).

Pejmurde olup bād-ı hazāndan gül-i hüsni
Haṭ şanma ruḥında bir avuç hār ile ḥasdur

gül-i maẓmûnı:

1. gül-i maẓmûnı:-ı

Kaside 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mazmun gülü.

Gül-i maẓmûnı vaşf ider dâ'im
Bâg-ı naẓma hezârdur ḫalemüm

gül-i râ'nâ:

1. gül-i râ'nâ:

Gazel 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bir tarafı sarı bir tarafı kırmızı gül (sevgilinin yüzü ile hilekârlık bağlamında).

Sezâdur nâle eylerse gönül cânâ hezâr-âsâ
Melâḥat gülsitânında ruḥuñdur bir gül-i râ'nâ

gül-i ra'nâlarındandur:

1. gül-i ra'nâlarındandur:-lar, -ın, -dan, -dur

Gazel 49

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül II sevgili.

Vücüdüm dâg-ber-dâg oldu ser-tâ-ser firâḫuñla
Şükûfte gülşen-i 'aşḫuñ gül-i ra'nâlarındandur

gül-i ruhsâruñ:

1. gül-i ruhsâruñ:-uñ

Gazel 98

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) gül yüzü.

Kârı figândur dil-i zâruñ hezâr-veş
Bâ'is bu nâleyle gül-i ruhsâruñ olmasun

gül-i ter:

1. gül-i ter:

Gazel 92

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Taze gül. II Sevgilinin yanağı.

Hezâr-veş bu gülistānda āh ider Feyzî
'İzâr-ı yâr gül-i ter midür nedür bilmem

gül-i ümîdimizüñ:

1. gül-i ümîdimizüñ:-i, -miz, -üñ

Kaside 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ümit gülü, ümit.

Vezîde oldu nesîm-i müsâ'id-i devrân
Gül-i ümîdimizüñ geldi vâkt-i ḥandânı

gülistân:

1. gülistānda:-da

Kaside 9

Mısra: 36

Gül bahçesi. II dünya.

Açıldı gönçe-i maḫşûdı herkesüñ ben de
Hezâr-veş bu gülistānda eyledüm feryād

2. gülistānda:-da

Gazel 92

Mısra: 9

Gül bahçesi. II Sevgilinin yüzü.

Hezār-veş bu gülistānda āh ider Feyzī
‘İzār-ı yār gül-i ter midür nedür bilmem

3. **gülistānı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 16

Gül bahçesi.

Nesīm-i himmeti olsa vezīde bağ-ı gülzāra
Dırahtān bār-ver üşküfte eylerdi gülistānı

4. **gülistānda:-da**

Tarih 75

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Zamān-ı devletinde kimse yok feryād u āh
eyler
Gülistānda meger bülbül ide güller için efgān

gülistān-ı cihān:

1. **gülistān-ı cihān:**

Gazel 67

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünyanın gül bahçesi.

Gülistān-ı cihān içre figān eyler hezār-āsā
Gönül bülbül gibi bir dilber-i gülrüya
varmışmış

2. **gülistān-ı cihānda:-da**

Kaside 8

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Dünyanın gül bahçesi.

Gülistān-ı cihānda nā-şüküfte gonçe-i ümmīd
Anı hāndan ider bir gün nesīm-i lütf u ihsānı

3. **gülistān-ı cihānda:-da**

Gazel 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya bahçesi.

Figān eyler gülistān-ı cihānda yād-ı rüyuñla
Ġamuñla nāle-senc-i bülbül-i zār-ülfetüñ
kimdür

4. **gülistān-ı cihāndan:-dan**

Tarih 82

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyanın gül bahçesi.

Bi-ḥamdillāh gülistān-ı cihāndan zāhir
olmuşdur
Açıldı gonçe-i maḫşūd şad güne leṭāfetle

gülistān-ı dehirde:

1. **gülistān-ı dehirde:-de**

Kaside 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya bahçesi (gül bahçesi).

Gülistān-ı dehirde nā-şüküfte kalmadı gonca
Riyāz-ı ‘ālemi pür-zīb kıldı lütf-ı Yezdānī

gül‘izār:

1. **gül‘izār:**

Gazel 70

Mısra: 1

Gül yanaklı(sevgili bağlamında).

Oldı bedīd rüyuña ey gül‘izār ḥaṭ
Cānā riyāz-ı ḥüsnüñe olmuş bahār ḥaṭ

2. **gül‘izāra:-a**

Gazel 78

Mısra: 1

Gül yanaklı (sevgili bağlamında).

O gül‘izāra nigāh eylesem niyāz iderek
Hezār girye vü āh eylesem niyāz iderek

gül-rū:

1. **gül-rū:**

Gazel 120

Mısra: 5

Gül yüzlü, gül yanaklı (sevgili).

Hezār ‘uşşākı bend eyler o gül-rū çīn-i zülfiyle
Şeh-i mülk-i ḥasendür aña şimdi şöyle der var
mı

gülrüh:

1. **gülrühüm:-um**

Gazel 46

Mısra: 8

Gül yanaklı (sevgili).

Büy-ı vuşlat mümkin olmazdı hezār-ı ‘āşıka
Gülrühüm hem-şoḥbet-i ḥār olduḡın bilmez mi
var

gül-ruhsār:

1. **göl-ruhşâr:****Gazel 104**

Mısra: 8

Göl yanaklı (sevgili).

Ne mümkün bÿy-ı vuşlat hâr ile germ-ülfet
olmuşken
Fiğân eyler hezâr-ı dil o gül-ruhşâr derdinden

2. **göl-ruhşârı:-ı****Gazel 116**

Mısra: 1

Göl yanaklı (sevgili).

O gül-ruhşârı görmezsem kalursam iftirāk
üzre
Olur tâ haşre dek dâğ-ı derûnum ihtirāk üzre

gölşen:1. **gölşende:-de****Gazel 18**

Mısra: 2

Bahçe, gül bahçesi.

Gölzâra nefha eyledi efşân nesîm-i şubh
Gölşende kıldı gonceyi handân nesîm-i şubh

2. **gölşene:-e****Gazel 18**

Mısra: 3

Bahçe, gül bahçesi.

Oldı vezîde gülşene ol demde lâlenüñ
Dâğ-ı derûnın itdi nümâyân nesîm-i şubh

3. **gölşende:-de****Gazel 125**

Mısra: 6

Bahçe, gül bahçesi.

Müyesser olmadı gülçîn olam gülzâr-ı
vuşlatdan
Bu gülşende benüm âzürde-i hâr olduğum
kaldı

4. **gölşende:-de****Gazel 2**

Mısra: 4

Göl bahçesi. İl sevgilinin yüzü.

Dilber haţ-âver oldı fiğânüñ hezâr-veş
Gölşende gül olur mı dilâ hârdan cüdâ

5. **gölşende:-de****Gazel 48**

Mısra: 8

Göl bahçesi.

Gölşen-i hüsninde feryâd eylesün 'uşşâk-ı zâr
Çün ider gülşende bûlbûller nevâ nevrûzdur

6. **gölşen:****Lugaz 18**

Mısra: 1

Göl bahçesi.

Ol ne gülşen durur şükûfesi çok
Kârger olmadı iki eli yok

gölşen ol:-1. **gölşen olmuşdur:-muş, -dur****Gazel 26**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Göl bahçesi olmak, çiçek açmak. İl
göğüste dâğ yaralarının olması.*

Tenümde dâğlar var lâlâ-âsâ tîğ-ı hecrüñle
Fezâ-yı sîne fikr-i 'ârızuñla gülşen olmuşdur

2. **gölşen olur:-ur****Gazel 103**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Göl bahçesi haline gelmek (ocakta yanan
alevlerin gül bahçesine dönüşmesi
bağlamında).*

Hezâr-ı dil nevâ-senc oldı cânâ verd-i rûyuñla
Ruñuñ fikr eylese gülşen olur peygüle-i
külhan

gölşen-i 'âlemde:1. **gölşen-i 'âlemde:-de****Tarih 69**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünya gül bahçesi, dünya.

Gölşen-i 'âlemde çün gül gibi bir tıfl-ı pāk
Oldı şükûfte hemân görmeye bād-ı gamı

gölşen-i 'aşkuñ:1. **gölşen-i 'aşkuñ:-uñ****Gazel 49**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşkın gül bahçesi.

Vücüdüm dâğ-ber-dâğ oldı ser-tâ-ser firâkuñla
Şükûfte gülşen-i 'aşkuñ gül-i ra'nalarındandur

gölşen-i cennet:

1. **gölşen-i cennet:**

Gazel 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

Âdem şanur ki Kevşer-i tesnîmdür şuyı
Vaqt-i bahâr gülşen-i cennet Hışârdur

gölşen-i dehr:

1. **gölşen-i dehr:**

Gazel 48

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünya bahçesi, dünya gül bahçesi.

Gölşen-i dehr içre verd-i bahtımız
neşküftedir
Oldı bîçâre dile ğamdan rehâ nevrûzdur

2. **gölşen-i dehri:-i**

Kaside 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Dünya bahçesi, dünya gül bahçesi.

Şeb-i mevlûdün içün itdi müzeyyen ol dem
Gölşen-i dehri Hudâ reşk-i behîşt-i Rıdvân

gölşen-i hüsn-i bütâna:

1. **gölşen-i hüsn-i bütâna:-a**

Matla 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Güzellerin güzellik (gül) bahçesi
(sevgililerin güzel yüzleri bağlamında).*

Rüy-ı pür-tâbında dildârûn bedîdâr oldı haţ
Gölşen-i hüsn-i bütâna güyiyâ hâr oldı haţ

gölşen-i hüsninde:

1. **gölşen-i hüsninde:-in, -de**

Gazel 48

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik bahçesi.

Gölşen-i hüsninde feryâd eylesün ‘uşşâk-ı zâr
Çün ider gülşende bülbüller nevâ nevrûzdur

gölşen-i idrâkdandur:

1. **gölşen-i idrâkdandur:-dan, -dur**

Gazel 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İdrak bahçesi.

Şehâ güş eyle fikr-i verd-i rüyûnla gönül nâlân
Hezâr-âsâ bu nağme gülşen-i idrâkdandur hep

gölşen-i me’vâ:

1. **gölşen-i me’vâ:**

Tarih 14

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sığılacak gül bahçesi, cennet.

Vezân olsa eger bir kerre seyr it bāğ-ı nîrâna
Nesîm-i lûtf u ihsânûnla olur gülşen-i Me’vâ

gölşen-i ümmîd-i kevn-i ‘âlemi:

1. **gölşen-i ümmîd-i kevn-i ‘âlemi:-i**

Kaside 5

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

*Âlemin varlığının ümidinin gül bahçesi,
bahçesi.*

Gölşen-i ümmîd-i kevn-i ‘âlemi ser-sebz ider
Farţ-ı lûtfından vezân olsa eger bād-ı şabâ

gölşitân:

1. **gölşitânda:-da**

Gazel 80

Mısra: 5

Gül bahçesi.

Meyyâl-i verd-i rüyûn olup gölşitânda
Hâtır-şikest bülbül-i nâlânûnâm senûn

2. **gölşitân:**

Kaside 10

Mısra: 7

Gül bahçesi.

Degül bîhûde zârı bülbülün bu gölşitân içre
Hezârân itmede ‘arz-ı mahabbet verd-i ra’nâya

3. **gölşitân-âsâ:-âsâ**

Tarih 73

Mısra: 14

Gül bahçesi.

Anda mersûm olan şükûfeleri
Feyz-bahş oldı gölşitân-âsâ

4. **gölşitân:**

Gazel 4

Mısra: 2

Gül bahçesi (sevgilinin bulunduğu yer bağlamında).

Küçe-i dilber cihānda şah-n-ı gülşendür baña
Ben hezāram gülsitān bir cāy-ı şivendür baña

5. gülsitānda:-da

Gazel 83

Mısra: 2

Gül bahçesi (sevgilinin bulunduğu yer bağlamında).

Meclisinden dūr ider ağıyarı cānān görmedük
Hārsız bu gülsitānda verd-i hāndān görmedük

6. gülsitānında:-ın, -da

Gazel 1

Mısra: 2

Gül bahçesi, bahçe. İl sevgilinin güzelliği.

Sezādur nāle eylerse gönül cānā hezār-āsā
Melāḥat gülsitānında ruḥuḥdur bir gül-i rā'nā

7. gülsitānda:-da

Gazel 48

Mısra: 11

Gül bahçesi, bahçe.

Reşk ider dil gülsitānda lāleye kim Feyziyā
Sāğarı ber-kef olup eyler şafā nevrūzdur

gülsitān-ı 'ālemi:

1. gülsitān-ı 'ālemi:-i

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dünya gül bahçesi (dünyada bulunan her şey).

Āsumān-ı çāhda mihr ile meh mānend-i delv
Gülsitān-ı 'ālemi perverde eyler rüz u şeb

2. gülsitān-ı 'ālemi:-i

Kaside 1

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Dünya gül bahçesi (dünyada bulunan her şey).

Şīşe-i çerḥ içre mihr ü meh şüküfte gül gibi
Gülsitān-ı 'ālemi eyler mu'aṭṭar rüz u şeb

3. gülsitān-ı 'ālemi:-i

Kaside 5

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Dünya gül bahçesi (dünyada bulunan her şey).

Rāstdur evc-i muḥālifde nevā 'uṣṣāk idüp
Gülsitān-ı 'ālemi medḥūñle eyler pūr-şadā

gülsitān-ı behcetün:

1. gülsitān-ı behcetün:-ün

Tahmis 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzellik gül bahçesi (kırmızılığı yönüyle sevgilinin yanakları bağlamında).

Bülbül-i nālānıyuz ol gülsitān-ı behcetün
Vaşluñı eyle sezā sen 'āşık-ı ğam-pervere

gülsitān-ı dehrden:

1. gülsitān-ı dehrden:-den

Gazel 44

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünya bahçesi, dünya gül bahçesi.

Ferah-nāk olmasun mı gülsitān-ı dehrden
şimdi
Nesīm-i şevk ile verd-i dilüm neşküfte
olmuştur

gülsitān-ı hālet-efzāya:

1. gülsitān-ı hālet-efzāya:-y, -a

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cana can katan gül bahçesi.

Bahār oldı gönül gel gülsitān-ı hālet-efzāya
Şüküfeyle müzeyyen oldı 'ālem var temāşāya

gülü eyle:-

1. gülü eyler:-r

Gazel 34

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Boğazdan geçirmek (içmek bağlamında).

Ne dem bezm-i mey içre gülğuli sākī sebū
eyler
Derün-ı bāde-nūşāna neşāṭ ol dem gülü eyler

gülzār:

1. **gülbāra:-a****Gazel 18**

Mısra: 1

Gül bahçesi, bahçe.

Gülbāra nefhā eyledi efşān nesīm-i şubh
Gülşende kıldı gonceyi hāndān nesīm-i şubh

2. **gülbāra:-a****Kaside 3**

Mısra: 18

Gül bahçesi. İl dünya, alem.

Nā-şüküfte o zamān kalmadı bir gonca bile
Luṭf-ı Mevlā ile gülbāra nesīm oldu vezān

gülbār-ı cennetden:1. **gülbār-ı cennetden:-den****Tarih 37**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cennet gül bahçesi.

Seyyî'âtı mahv olup ola sezā-yı mağfiret
Ḳabrine gülbār-ı cennetden irişsün rāyihā

gülbār-ı hüsn-i yāra:1. **gülbār-ı hüsn-i yāra:-a****Gazel 34**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzelliğ bahçesi.

Ümīd-i bŷy-ı vuşlat itse 'āşık verd-i rŷyūndan
Sirişkin dem-be-dem gülbār-ı hüsn-i yāra cŷ eyler

gülbār-ı maḥabbet:1. **gülbār-ı maḥabbet:****Gazel 12**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevda'nın aşk bahçesi.

Pŷr-şerḫa tenŷm sŷziş-i ḥasret ile Feyzī
Zeyn itmededŷr cismŷmi gülbār-ı maḥabbet

gülbār-ı vuşlatdan:1. **gülbār-ı vuşlatdan:-dan****Gazel 125**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma gül bahçesi.

Mŷyesser olmadı gülçīn olam gülbār-ı
vuşlatdan
Bu gülşende benŷm āzŷrde-i ḥār olduğum
kaldı

gŷm-kerde-rāh it:-1. **gŷm-kerde-rāh itmem:-me, -m****Gazel 88**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yolunu kaybettirmek (yoldan çıkartmak bağlamında).

Fezā-yı 'āşķda dŷr oldu destŷmden 'inān-ı şabr
Kŷmeyt-i ārzŷyı gerçi kim gŷm-kerde-rāh
itmem

gŷm-reh ol:-1. **gŷm-reh olur:-ur****Gazel 30**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yoldan çıkmış, sapmış olmak.

Gŷm-reh olur mı hiç şeb-i tārīk-i 'āşķda
'Āşıklarına meş'ale dāğ-ı derŷn olur

gŷn:1. **gŷnde:-de****Gazel 31**

Mısra: 4

Gŷn, zaman.

Seyre çıkşa 'ālemi āşŷb-ı rustāḥīz ider
Çeşm-i ḥŷnrīzi o şŷḥuñ gŷnde yŷz bīn ḳan ider

2. **gŷne:-e****Kaside 5**

Mısra: 30

Gŷn, zaman.

Oldı sultān Muştafā 'adl ile dehre pādīşāh
Eyledŷm bu gŷne tārīḫ-i cŷlŷsuñ ibtidā

3. **gŷnde:-de****Kaside 9**

Mısra: 40

Gŷn, zaman.

Hezār bendeleri buldı ḥayli neşy ŷ nemā
'Aceb mi bār-ver olsa bu gŷnde naḥl-i murād

4. **gŷne:-e****Kaside 9**

Mısra: 19

Gün, zaman.

Bu güne yazdılar elḳābı levḥ-i taḥrīre
Müşīr-i eḳḥam u destūr-ı Āṣaf-isti'dād

5. **gün:**

Tarih 71

Mısra: 7

Gün, yirmi dört saatlik zaman dilimi.

Donanmā-yı humāyūn emr olundı on gice on
gün
Dekākīn zeyn olundı serteser şevḳ ile ḥāletle

günde:

1. **günde:-de**

Lugaz 1

Mısra: 5

Bir gün içinde.

İki kerre günde ol zāhir olur
Gāh nā-pāk u gehī ṭāhir olur

günden güne:

1. **günden güne:**

Gazel 12

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz
daha.*

Günden güne germ-ülfet olup 'aşḳ-ı cihān-süz
Gönlümde füzūn olmada āṣār-ı maḥabbet

güne:

1. **güne:**

Gazel 56

Mısra: 10

Tür, çeşit, tarz.

Bu midḥat-i leb ü ruḥsār-ı yārdur Feyzī
Bu güne şī'r-i şafā-baḥş-ı hoş-edā düşmez

günehkār:

1. **günehkāruña:-uñ, -a**

Kaside 3

Mısra: 69

Günah işleyen kimse, kabahatli.

Ben günehkāruña maḥşerde şefā'at kıl kim
Ola ben bīkese şāyeste riyāz-ı Rıdvān

güş:

1. **güşına:-ı, -n, -a**

Kaside 1

Mısra: 30

Kulak.

Güşvāredür 'arūs-ı dehre mihr ü meh degül
Ma'nide güşına olmuş zīnet-āver rüz u şeb

güş eyle:-

1. **güş eyle:**

Gazel 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dinle, kulak ver.

Şehā güş eyle fikr-i verd-i rüyuñla gönül nālān
Hezār-āsā bu nağme güşen-i idrākdandur hep

2. **güş eyle:**

Kaside 6

Mısra: 55

Kelime Tipi: -

Dinle, kulak ver.

Efkār-ı vaşl-ı yār ile güş eyle Feyziyā
Hicrān deminde nāle-i āhum rebāb olur

3. **güş eyle:**

Matla 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dinlemek, kulak vermek, dikkâte almak.

Cāhına mağrūr olma güyiyā bir destmāl
Pendümi güş eyle bu naḳş-ı cihāndan örnek al

4. **güş eyledükde:-dük, -de**

Tarih 85

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Didüm güş eyledükde maḳdemin mevlūdına
tārīḥ
Muḥammed Şābirüñ Allāh 'ömrini kıla eفزün

5. **güş eyledükde:-dük, -de**

Tarih 87

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Güş eyledükde hātif fevtine didi tārīḥ
Ferdī Hüseyin Efendi firdevs ola mekānuñ

6. **güş eylese:-se****Gazel 81**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dinlemek, kulak vermek.

Olur mir'ât-ı rüyuñ seyr idenler haşre dek
güyâ
Eger güş eylese bir kerre güftâr-ı şeker-rîzüñ

7. **güş eylese:-se****Kaside 8**

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

Dinlemek, kulak vermek, dikkate almak.

Eger güş eylese bu maṭla'ı meclisde mey-
nüşân
İderdi mest şahbâ gibi cümle ehl-i 'irfânı

8. **güş eyleyince:-y, -ince****Tarih 62**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Anuñ güş eyleyince mevlidin Feyzî didüm
tārîḥ
Muḥammed 'izz ü devletle mu'ammer ola
dünyâda

9. **güş eyleyince:-y, -ince****Tarih 83**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Anuñ güş eyleyince fevtini Feyzî didüm tārîḥ
Ola Fennî Efendîñ maḳâmı Cennetü'l-
me'vâ

10. **güş eyleyüp:-y, -üp****Tarih 18**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İşitmek, duymak.

Feyziyâ güş eyleyüp itmâmını hâtif didi
Âb-ı pāk-i dil-güşâ 'aynü'l-ḥayât-ı cânfezâ

11. **güş eyleyüp:-y, -üp****Tarih 51**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Ḳudüm-ı sa'dını güş eyleyüp Feyzî didüm
tārîḥ
Mü'ebbed eyleye Ḥaḳ beg efendimi riyâsetde

12. **güş eyleyüp:-y, -üp****Tarih 62**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Ḳudüm-i pākini güş eyleyüp aḥbâb şâd oldu
Ola mir'ât-ı ḳalb-i pāki gerd-i ḡamdan âzâde

13. **güş eyleyüp:-y, -üp****Tarih 70**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Ḳudüm-ı es'adın güş eyleyüp Feyzî didüm
tārîḥ
Emîne geldi dünyâya mu'ammer ola devletle

güş id:-1. **güş idicek:-icek****Tarih 53**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Fevtini güş idicek Feyzî didüm tārîḥın
Cennet-i 'Adn ola me'vâ Hüseyin Paşaya

2. **güş idince:-ince****Tarih 84**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Ḳudümün güş idince bir du'â ile didüm tārîḥ
İlâhî ola devletle mu'ammer geldi 'Abdullâh

3. **güş idince:-ince****Tarih 66**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Güş idince teşnegân Feyzî didi tārîḥini
'Aynıdur 'ayn-ı ḥayātuñ bu güzel âb-ı laṭîf

4. **güş idüñ:-üñ****Kaside 2**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kulak vermek, dinlemek.

Güş idüñ bu şarîr-i hâmemüzi
Muṭrib-i nağme-kârdur qalemüm

5. **güş idüp:-üp**

Tarih 23

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Güş idüp mevlid-i pākîze-i sa'd-aḥterini
Şâdkâm oldı aḥibbâsı idüp ḥayr du'â

6. **güş idüp:-üp**

Tarih 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Güş idüp fevtin sığār ile kibār
Mâteminden eylediler şâyihâ

7. **güş idüp:-üp**

Tarih 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Duymak, haber almak.

Güş idüp pāyesini Feyzi didüm târîḥin
Şadr-ı Rûm pāyesi İbrāhim Efendiye sezâ

güş it:-

1. **güş itdükde:-dük, -de**

Tarih 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Duymak, işitmek.

İrci'î emrini güş itdükde ol merd-i güzîn
Terk idüp dünyâyı kıldı emr-i Ḥaḳḳa inkıyād

2. **güş itmez:-mez**

Matla 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Duymak, işitmek.

Bulmadum ḥayfâ dil-i miḥnetkeşe feryâd-res
Kimse güş itmez fiğānum çıksa mânend-i
ceres

3. **güş itmez:-mez**

Kaside 10

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Dinlemek, kulak vermek, işitmek.

Rikâbıyla ne deñlü zaḥm-zen olsam da güş
itmez
İder te'sîr o deñlü darb olunsa seng-i ḥarāya

4. **güş itse:-se**

Kaside 6

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

Duymak, işitmek.

Bu maṭla'-ı şafâ-veri güş itse bâde-ḥâr
Güyâ ki nûş-kerde-i cām-ı şarâb olur

güşâd ol:-

1. **güşâd olurdu:-ur, -dı**

Kaside 9

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

(gonca) açılmak.

Vezîde olsa eger zerrece nesîm-i kerem
Olurdu Feyzi hemân ḡonce-i ümîd güşâd

güşâde:

1. **güşâde:**

Tarih 39

Mısra: 9

Açılmak (goncanın açılması).

Ḡonce-i ṭab'ı güşâde bûy-baḥşâ-yı kerem
Def' ider bir şemme-i luṭfuñ nice derd-i seri

güşe:

1. **güşede:-de**

Lugaz 2

Mısra: 8

Köşe, yer.

Baḥr u berde ḥükmi kim cārî olur
Gâhîce bir güşede tenhâ qalır

güşe-gîr-i cāy-ı âsāyîş ol:-

1. **güşe-gîr-i cāy-ı âsāyîş olur:-ur**

Gazel 107

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Güvenli ve münzevi yer olmak,
sığınılacak liman olmak.*

Olur her merdümāna güşe-gîr-i cāy-ı âsāyîş
Cihân kaydında bî-ḡamdur ṭarîḳ-i
Naḳşbendiyye

güşe-gîr-i cāy-ı hicrân:

1. **güşe-gîr-i cāy-ı hicrān:****Gazel 82**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılığı mesken tutmuş münzevi (âşık).

Benem ol güşe-gîr-i cāy-ı hicrān ey kamer-
ruhsār

Beni derd ü elemden eyledüñ âzād hoş geldüñ

güşe-i dāmāna:1. **güşe-i dāmāna:-a****Gazel 110**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Etek ucu.

Hayāl-i la‘l-i nābuñla olur her tamlası yāķūt
Sirişk-i dīde-i ter güşe-i dāmāna düşdükçe

güşe-i miñnetde:1. **güşe-i miñnetde:-de****Kaside 5**

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Dert, sıkıntı köşesi.

‘Arz-ı hālüm hāk-pāy-ı devlete ma‘lūm ola
Güşe-i miñnetde kıldum hayli demdür inzivā

2. **güşe-i miñnetde:-de****Kaside 9**

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

Dert, sıkıntı köşesi.

Ne bir meded-res olur kimse var dil-i zāra
Sezā mı güşe-i miñnetde ben qalam nāşād

güşe-i vahdet:1. **güşe-i vahdet:****Gazel 39**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yalnızlık köşesi.

Mey-nūşa şimdi mesken-i ‘işret Hişārdur
Dilberle zevke güşe-i vahdet Hişārdur

güş-ı cān:1. **güş-ı cān:****Kaside 5**

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Can kulağı.

Midhat-i zātı derūnda cilve-gerdür tā ezel
Maķdemūne muntazırdum güş-ı cān ile şehā

güş-ı dile:1. **güş-ı dile:-e****Kaside 4**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gönül kulağı.

Ne qalem zāhir olur gāh şarīinde anuñ
Nağme-i ney gibi güş-ı dile bir hūb şadā

2. **güş-ı dile:-e****Kaside 9**

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

Gönül kulağı.

İrerdı güş-ı dile böylece peyām-ı laţif
İderse nuţķ-ı hayāt-āveruñ eger imdād

güş-ı kabūle:1. **güş-ı kabūle:-e****Kaside 6**

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

*Huzura kabul edilmek, huzurda
dinlenilmek.*

Zīnet olunsā güş-ı kabūle revā idi
Her bir sözüm cihānda benüm dürr-i nāb olur

güstāh:1. **güstāh:****Gazel 20**

Mısra: 1

Arsız, edepsiz, küstah, saygısız.

Ümīd-i vaşl ile ‘uşşāk-ı bī-dilān güstāh
Şarāb-ı ‘aşķ-ı bütān ile mest olan güstāh

2. **güstāh:****Gazel 20**

Mısra: 2

Arsız, edepsiz, küstah, saygısız.

Ümīd-i vaşl ile ‘uşşāk-ı bī-dilān güstāh
Şarāb-ı ‘aşķ-ı bütān ile mest olan güstāh

3. **güstāh:****Matla 15**

Mısra: 1*Arsız, edepsiz, küstah, saygısız.*

Ġam-ı ‘aşkuñla ‘aşıq nüş ider cām-ı tarab
güstāḥ
Nola fikr-i lebūñle olsa dil ey gonca-leb
güstāḥ

4. güstāḥ:**Matla 15****Mısra: 2***Arsız, edepsiz, küstah, saygısız.*

Ġam-ı ‘aşkuñla ‘aşıq nüş ider cām-ı tarab
güstāḥ
Nola fikr-i lebūñle olsa dil ey gonca-leb
güstāḥ

5. güstāḥ:**Rübai 9****Mısra: 2***Arsız, edepsiz, küstah, saygısız.*

‘Aşk ile olur mest-i maḥabbet güstāḥ
Dildür yine āzürde-i maḥabbet güstāḥ

6. güstāḥ:**Rübai 9****Mısra: 4***Arsız, edepsiz, küstah, saygısız.*

Ey şūḥ-ı cefā itme ta‘accüb k’olur
Sermest-i mey-i cām-ı ḥaḳīḳat güstāḥ

güstāḥ id-:**1. güstāḥ ider:-er****Gazel 20****Mısra: 6****Kelime Tipi: -***Saygısızlık etmek.*

Dil oldu beste-i zūlfūñ o rüy-ı pür-tāba
İder nezāreyi ‘uṣṣāḳ her zamān güstāḥ

güstāḥ ol-:**1. güstāḥ ol:****Gazel 20****Mısra: 10****Kelime Tipi: -***Küstah olmak.*

Ḳarīn-i vuṣlat olur mı hiç ‘aşıq-ı maḥcūb
Viṣāle ṭālib olup Feyzi ol hemān güstāḥ

2. güstāḥ oldı:-dı**Gazel 20****Mısra: 8****Kelime Tipi: -***Küstah, edepsiz olmak.*

Şehā bu āh-ı derūnumdan olma rencide
Hevā-yı vaṣl ile oldu dil ile cān güstāḥ

3. güstāḥ olmasa:-ma, -sa**Gazel 20****Mısra: 4****Kelime Tipi: -***Küstah, edepsiz olmak.*

Deride dāmen-i Yūsuf yed-i Zelīḥādan
Açar mı rāzını olmasa ‘aşıqān güstāḥ

4. güstāḥ olur:-ur**Rübai 9****Mısra: 1****Kelime Tipi: -***Küstah olmak.*

‘Aşk ile olur mest-i maḥabbet güstāḥ
Dildür yine āzürde-i maḥabbet güstāḥ

güşvāre:**1. güşvāredür:-dür****Kaside 1****Mısra: 29***Küpe.*

Güşvāredür ‘arūs-ı dehre mihr ü meh degül
Ma‘nide güşına olmuş zīnet-āver rüz u şeb

güyā:**1. güyā:****Gazel 51****Mısra: 4***Sanki, adeta.*

Nazra-i evvelde olur cılve-ger rüy-ı neṣāt
Sāgar-ı pür-bāde güyā feyż-ver āyīnedür

2. güyā:**Gazel 55****Mısra: 4***Sanki, adeta.*

Pür-ḥūn oldu dīde-i nemnākde müjem
Güyā kenār-ı cüyadur ergavānımız

3. güyā:**Gazel 70**

Mısra: 7
Sanki, adeta.

Güyâ midâd-ı hâme-i kudretle ey perî
Bir şafhadur yazıldı degül ey nigâr hat

4. **güyâ:**
Gazel 76
Mısra: 2
Sanki, adeta.

Bir dilberün ki 'âşıkâ mihr ü vefâsı yok
Güyâ ki mâh münhasif olmuş ziyâsı yok

5. **güyâ:**
Kaside 1
Mısra: 5
Sanki, adeta.

Kâh-ı çerhe mihr ü meh güyâ iki zerrîn 'alem
Buldı bu kaşır-ı felek ânuñla zîver rûz u şeb

6. **güyâ:**
Kaside 6
Mısra: 28
Sanki, adeta.

Hurşîd-i nûr-ı luţfını yâd itmek ile dil
Güyâ mişâl-i mihr şeref-iktisâb olur

7. **güyâ:**
Rûbai 2
Mısra: 4
Sanki, adeta.

Çeşmümde benüm her müje-i eşk-âlûd
Bir çeşme-i selsebîle döndi güyâ

8. **güyâ:**
Tarih 3
Mısra: 3
Sanki, adeta.

Teşnegâna oldu güyâ mâye-i âb-ı hayât
Rûh-bahş olsa sezâ bu mâ'-i pâk-i dil-güşâ

9. **güyâ:**
Tarih 32
Mısra: 12
Sanki, adeta.

Öyle bir âb-ı laţîf ü dil-güşâ
Lezzeti güyâ anuñ kând-ı nebât

10. **güyâ:**
Tarih 43
Mısra: 2
Sanki, adeta.

Güzel 'ayn-ı şafâ-âver zihî âb-ı hayât-efzâ
Olurdu rûh-bahşâ teşnegânuñ kalbine güyâ

11. **güyâ:**
Tarih 74
Mısra: 7
Sanki, adeta.

Bu beyti bî-bedeldür kalbûme ilhâm olup güyâ
İki târîh oldu Feyziyâ mevlidine anuñ

12. **güyâ:**
Tarih 81
Mısra: 6
Sanki, adeta.

Nüş iden dil-teşneler bulur hayât-ı câvidân
Âbı Kevşerdür anuñ güyâ ki 'ayn-ı dil-güşâ

güyâ id-:

1. **güyâ ider:-er**
Gazel 51
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Konuşmak.

'Ârız-ı ruhsâr-ı dilber bî-keder âyînedür
'Âşıkı tûţî gibi güyâ ider âyînedür

güyâ ki:

1. **güyâ ki:**
Kaside 6
Mısra: 42
Kelime Tipi: -
Sanki, varsayalım ki, farz edelim ki.

Bu matla'-ı şafâ-veri güş itse bâde-hâr
Güyâ ki nüş-kerde-i câm-ı şarâb olur

2. **güyâ ki:**
Matla 37
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Güya, sanki.

Ol mehûñ ruhsârına hat geldi mânend-i kelef
Nâr-ı miñnetle göñül süzân idi güyâ ki haf

güyâ ol-:

1. **güyâ ola:-a**
Gazel 68
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
(papağan gibi) söylemek, dile gelmek.

Ṭūṭī gibi gūyā ola ‘uṣṣāk-ı ğam-ālūd
Ey ṣūḥ bu āyīne-i dīdāruña maḥṣūṣ

2. **gūyā ola:-a**

Gazel 74

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(papağan gibi) söylemek, dile gelmek.

Dil-i zārum ola ṭūṭī gibi gūyā Feyzī
Medḥ-i khand-ı leb-i cānān ile eṣ‘ār laṭīf

3. **gūyā olsa:-sa**

Gazel 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dile gelmek, konuşmak.

Dil-i zārum nola ṭūṭī gibi gūyā olsa
Fikret-i khand-i leb-i la‘lī ile kārī lezīz

4. **gūyā olup:-up**

Kaside 2

Mısra: 55

Kelime Tipi: -

Dile gelmek, konuşmak.

Ṭūṭī-i hoş-edā olup gūyā
Vāṣıl-ı Kandeḥārdur kalemüm

5. **gūyā olur:-ur**

Gazel 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Söylemek, dile gelmek.

Kand-i la‘lī lebüñe meyl ider olur gūyā
Ṭūṭī-i dil kafes-i teng nedür bilmez hiç

6. **gūyā olur:-ur**

Gazel 81

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Söz söylemek, anlatmak, konuşmak.

Olur mir‘āt-ı rüyūñ seyr idenler ḥaṣre dek
gūyā
Eger gūṣ eylese bir kerre güftār-ı şeker-rīzūñ

7. **gūyā olurdu:-ur, -dı**

Rübai 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(papağan gibi) söylemek, dile gelmek.

Āyīne-i peymāneyi şun ey sāķī
Ṭūṭī gibi görse olurdu gūyā

8. **gūyā olurdu:-ur, -dı**

Kaside 4

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Anlatan, konuşan, söz söyleyen olmak. İl
ötmek, şakılamak.

Fikret-i khand-ı nebāt-ı keremūñle her dem
Ṭūṭī-i nātīka medḥinde olurdu gūyā

gūyiyā:

1. **gūyiyā:**

Gazel 126

Mısra: 6

Sanki, adeta.

Zulmet-i ğam devr-i evvelde gönülden dūr
olur
Gūyiyā mihr-i dıraḥşāndur semā‘-ı Mevlevī

2. **gūyiyā:**

Kaside 1

Mısra: 19

Sanki, adeta.

Dāğlardur mihr ü meh abdāl-i çerḥe gūyiyā
Sūziş-i ‘aşkıyla eyler zīnet-i ser rüz u şeb

3. **gūyiyā:**

Kaside 1

Mısra: 26

Sanki, adeta.

Husrev-i çerḥe serāy-ı āsumānda mihr ü meh
Gūyiyā oldu iki zerrīn efser rüz u şeb

4. **gūyiyā:**

Kaside 1

Mısra: 33

Sanki, adeta.

Ravzasında gūyiyā Şāh-ı dü-kevnüñ mihr ü
meh
‘Anber-efşāndur iki zerrīn micmer rüz u şeb

5. **gūyiyā:**

Kaside 1

Mısra: 42

Sanki, adeta.

Zerredür envār-ı ruḥsāruñ yanında mihr ü meh
Gūyiyā olmuş idi ol şem‘-i bī-fer rüz u şeb

6. **gūyiyā:**

Kaside 2

Mısra: 46

Sanki, adeta.

Düldül-i tab'uma süvār olmuş
Güyyiā Zü'l-feḳārdur ḳalemüm

7. **güyyiā:**

Kaside 5

Mısra: **60**

Sanki, adeta.

Mekrūmet-baḥṣā kerem-perver vücūd-ı bī-
nazīr
Kendidür ānuñ 'azīz-i Mısr-ı 'izzet güyyiā

8. **güyyiā:**

Lugaz 7

Mısra: **1**

Sanki, adeta.

Ol nedür bir ḳaşr-ı zībā güyyiā
Geydirürler çubdan ḳaftān aña

9. **güyyiā:**

Matla 14

Mısra: **1**

Sanki, adeta.

Bāde ile güyyiā mihr-i dıraḥşāndur ḳadeḥ
Asumān-ı meclis içre pertev-efşāndur ḳadeḥ

10. **güyyiā:**

Matla 33

Mısra: **2**

Sanki, adeta.

Rüy-ı pür-tābında dildāruñ bedīdār oldı ḥaṭ
Gülşen-i ḥüsn-i bütāna güyyiā ḥār oldı ḥaṭ

11. **güyyiā:**

Matla 44

Mısra: **1**

Sanki, adeta.

Cāhına maḡrūr olma güyyiā bir destmāl
Pendümi güş eyle bu naḳş-ı cihāndan örnek al

12. **güyyiā:**

Tarih 1

Mısra: **2**

Sanki, adeta.

Ḥaṭ gelüp ruḥsārına bir mehveşüñ
Güyyiā girdi şehāb içine māl

13. **güyyiā:**

Tarih 22

Mısra: **10**

Sanki, adeta.

Mürde diller şād olup a'dāyı ḡam-gīn eyledi
Cāy-gīr idi peyām-ı fethi dilde güyyiā

14. **güyyiā:**

Tarih 27

Mısra: **6**

Sanki, adeta.

Nüş iden dil-teşneler bulur ḥayāt-ı cāvidān
Dir gören 'aynū'l-ḥayātuñ 'aynıdur bu güyyiā

15. **güyyiā:**

Tarih 39

Mısra: **7**

Sanki, adeta.

Mürde diller bir ḥayāt-ı tāze buldı güyyiā
Maḳdem-i mes'ūduñuz mes'ūd kıldı dilleri

16. **güyyiā:**

Tarih 41

Mısra: **4**

Sanki, adeta.

Ḥaṭ-berāverde olunca didiler tārīḥini
Verd-i rüyın cilve-gāh-ı sünbül olmuş güyyiā

17. **güyyiā:**

Tarih 56

Mısra: **2**

Sanki, adeta.

Luṭf eyleyüp Bārī Ḥudā ḳullarına kıldı 'aṭā
Burc-ı şerefden güyyiā oldı 'ayān bir reşk-i
māl

18. **güyyiā:**

Tarih 65

Mısra: **2**

Sanki, adeta.

Ey kemānkeş tīr-i pertābuñ senüñ
Güyyiā murḡ-ı hümā-pervāzdur

19. **güyyiā:**

Tarih 77

Mısra: **4**

Sanki, adeta.

Temevvüc itmek ile baḥr-ı luṭfı ḳapudān oldı
Vücūd-ı bī-naẓīri güyyiā bir dürr-i yektādur

20. **güyyiā:**

Tarih 80

Mısra: **8**

Sanki, adeta.

Ne gevher gevher-i t̄ab-āver-i mihr-i şeref-
efzā
Ṭulū' itdi cihāna gūyiyā ḥurşīd-veş nāgāh

21. **gūyiyā:**

Tarih 84

Mısra: 2

Sanki, adeta.

Hüseyn Beg Efendī 'ırk-ı pākinden bi-
ḥamdillāh
Furūzān gūyiyā bir māh-ı nev ḥurşīd-veş
nāgāh

22. **gūyiyā:**

Tarih 86

Mısra: 2

Sanki, adeta.

Vücūda geldi bir maḥdūmı Mektūbī
Efendinūñ
Furūzān gūyiyā ḥurşīddür burc-ı mu' allāda

güzār cyle-:

1. **güzār eyleyemez:-y, -e, -mez**

Kaside 3

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

Geçip gitmek.

Vādi-i medḥi murād üzre güzār eyleyemez
Esb-i ṭab'a ne kadar eylesem irḥā-yı 'inān

güzel:

1. **güzel:**

Lugaz 4

Mısra: 5

Güzel, hoş.

Bir güzel zendostdur turfa-liḳā
'Ālem-i ḥayrettedür ol dā'imā

2. **güzeldür:-dür**

Lugaz 5

Mısra: 7

Güzel, hoş.

Hükmi cārī hem güzeldür meşrebi
Ma'nide cem' eylemiş rüz u şebi

3. **güzel:**

Lugaz 14

Mısra: 5

Güzel, hoş.

Zātı ammā güzel leṭāfet ile
Ḳalbi pürdür anuñ kesāfet ile

4. **güzel:**

Tarih 1

Mısra: 10

Güzel, hoş.

Harf-i menḳūt ile bir tārīḥ olur
Zīnet-i rüyūñ güzel ḥaṭṭ-ı siyāh

5. **güzel:**

Tarih 2

Mısra: 6

Güzel, hoş.

Bilbedāhe görüp didüm tārīḥ
Cānfezādur güzel bu ḥāne-i pāk

6. **güzel:**

Tarih 5

Mısra: 10

Güzel, hoş.

Mürtefi'dür ol kadar bu cāy-ı pāk
Bunda cem' olmuş güzel āb u hevā

7. **güzel:**

Tarih 16

Mısra: 4

Güzel, hoş.

Didüm tekmīlini seyr eyleyince Feyziyā tārīḥ
Güzel ḥammām rüşen cāy-gāh-ı cānfezādur bu

8. **güzel:**

Tarih 17

Mısra: 2

Güzel, hoş.

Ḥabbezā cāy-ı müferriḥ bī-bedel ḥammām-ı
pāk
Menzil-i dilkeş güzel bu rūḥ-baḥş-ı cānfezā

9. **güzel:**

Tarih 17

Mısra: 4

Güzel, hoş.

Düşdi bu itmāmına Feyzī didüm tārīḥini
Bu güzel ḥammām rüşen cāy-gāh-ı dil-güşā

10. **güzel:**

Tarih 18

Mısra: 1

Güzel, hoş.

Habbezâ âb-ı hayât-efzâ güzel 'ayn-ı laţîf
Oldı bu 'ayn-ı şafâ-efzâ maḥallinde binâ

11. **güzel:**

Tarih 24

Mısra: 3

Güzel, hoş.

Güzel âb-ı muşaffâ nüş idüp Feyzî didüm târîḥ
Bedîd oldı bu mâ'-i dil-güşâdur 'ayn-ı
Zemzendür

12. **güzel:**

Tarih 34

Mısra: 7

Güzel, hoş.

Bir güzel târîḥ oldı Feyziyâ mevlüdına
Geldi 'ırk-ı Muştafa Begden Muhammed nûr-ı
pâk

13. **güzel:**

Tarih 35

Mısra: 3

Güzel, hoş.

Bir güzel târîḥ düşdi Feyziyâ
Oldı rûyuñda 'ayân ḥaţṭ-ı siyâh

14. **güzel:**

Tarih 36

Mısra: 8

Güzel, hoş.

Seyr idüp bir teşne târîḥin didi Feyzî anuñ
Nüş iduñ bu mâ'-i pâkîze güzel şâdü'r-revân

15. **güzel:**

Tarih 43

Mısra: 1

Güzel, hoş.

Güzel 'ayn-ı şafâ-âver zihî âb-ı hayât-efzâ
Olurdu rûḥ-baḥşâ teşnegānuñ ḳalbine gūyâ

16. **güzel:**

Tarih 55

Mısra: 2

Güzel, hoş.

Habbezâ çeşme-i pâkîze zihî âb-ı laţîf
Oldı bâ'ış bu güzel çeşmeye bir nîgû zât

17. **güzel:**

Tarih 56

Mısra: 7

Güzel, hoş.

Bir şevḳ ile iki güzel târîḥ oldı bî-bedel
Şâd oldı erbâb-ı düvel a'dâsı ola ḥâk-i râh

18. **güzel:**

Tarih 58

Mısra: 12

Güzel, hoş.

Didi bir 'âşık-ı âşüftesi târîḥ-i ḥaţṭın
Rûy-ı pâkinde güzel ḥaţṭ-ı siyeh oldı bedîd

19. **güzel:**

Tarih 59

Mısra: 1

Güzel, hoş.

Habbezâ 'ayn-ı hayât-efzâ güzel cāy-ı laţîf
Âḥiretde virür ecrini Ḥudâ-yı Lemyezel

20. **güzel:**

Tarih 66

Mısra: 4

Güzel, hoş.

Güş idince teşnegān Feyzî didi târîḥini
'Aynıdur 'ayn-ı hayātuñ bu güzel âb-ı laţîf

21. **güzel:**

Tarih 71

Mısra: 6

Güzel, hoş.

Vucûda geldi 'ırk-ı pâk-i Aḥmed Ḥāndan ḥālâ
Güzel bir pâk şehzāde cihāna 'izz ü şevketle

22. **güzel:**

Tarih 71

Mısra: 10

Güzel, hoş.

Ola tâ ḥaşre dek zînet-fezâ-yı gülşen-i devlet
Şeref-baḥş oldı ḥaḳḳâ bu güzel gonca leţâfetle

23. **güzel:**

Tarih 72

Mısra: 3

Güzel, hoş.

Cedîden bir güzel cāy-ı şafâ-baḥşâ binâ kıldı
Derûndan maḥv iderdi irtifâ'ı ḳayd-ı efkârı

24. **güzel:**

Tarih 72

Mısra: 6

Güzel, hoş.

Esâsın muḥkem itmiş habbezâ cāy-ı şafâ-
güster

Güzel tarh eylemiş şad bârekallâh tab‘-ı
mi‘mārī

25. güzel:

Tarih 81

Mısra: **10**

Güzel, hoş.

Seyr idüp itmāmını Feyzī didüm tārīhini
‘Ayn-ı dilkeş bu güzel âb-ı hayât-ı cânfezâ

26. güzel:

Tarih 88

Mısra: **3**

Güzel, hoş.

Bir güzel tārīh düşdi Feyziyâ
Mâ‘-i şâf u dil-güşâ ‘ayn-ı hayât

27. güzel:

Tarih 91

Mısra: **2**

Güzel, hoş.

Nümâyân oldı şulb-i pâk-i Maḥmūd Begden
ḥālâ
Güzel bir gevher-i pâkîze oldı hürrem ü dilşâd

güzer id-:

1. güzer ide:-e

Tarih 69

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.

Cismini hıfz ide Hâk cümle-i âfâtdan
Zevk ile ide güzer rûz u şebi her demi

güzerân it-:

1. güzerân itmede:-me, -de

Kaside 4

Mısra: **42**

Kelime Tipi: -

*Geçmek (zamanın akıp gitmesi
bağlamında).*

Benem ol bâdiye-püyân-ı reh-i endîşe
Güzerân itmede derd-i gam ile şubḥ u mesâ

güzide-i efrâd:

1. güzide-i efrâd:

Kaside 9

Mısra: **16**

Kelime Tipi: -

*İnsanlar arasından seçilmiş (kimse),
seçkin (kimse).*

Vezîr-i pâk-dilâ âşafâ melek-sîmâ
Vücüd-ı pâkidür el-ḥâk güzide-i efrâd

H

habâb:

1. ḥabâbı:-ı

Kaside 6

Mısra: **36**

Şarap köpüğü.

Yâd itmek ile cām-ı şafâ-baḥş-ı ḥulkını
Her bir ḥabâbı ta‘na-ger-i nüh-kıbâb olur

2. ḥabâb-âsâ:-âsâ

Tahmis 1

Mısra: **24**

Şarap köpüğü.

Hevâ-yı ‘aşkuñ ile cûşa geldi ey perî bâde
Ḥabâb-âsâ degüldür âbile eṭrâf-ı şahbâda

habâb-ı mey:

1. ḥabâb-ı mey:

Gazel 110

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

*Şarabın üzerindeki hava kabarcıkları
(sevgilinin yüzünün hava kabarcıklarına
yansıması bağlamında).*

Ḥabâb-ı mey degül ḥoy-gerde eyler cāmı ey
sâkî
Furûğ-ı ‘aks-i rûyuñ sâgar-ı raḥşâna düşdükçe

habbezâ:

1. ḥabbezâ:

Kaside 4

Mısra: **2**

Ne güzel, ne hoş.

Merḥabâ ḥâme-i mu‘ciz-dem ü çâpük-implâ
Ḥabbezâ kilik-i güher-rîz-i belâgat-pîrâ

2. ḥabbezâ:

Kaside 4

Mısra: **4**

Ne güzel, ne hoş.

Merhabā hāme-i çāpük-reviş-i deşt-i hayāl
Habbetzā kilik-i hoş-āyende-i i' cāz-nümā

3. **habbezā:**

Kaside 4

Mısra: 6

Ne güzel, ne hoş.

Merhabā kilik-i sebük-seyr-i fezā-yı dāniş
Habbetzā kilik-i güher-bār-ı letāfet-efzā

4. **habbezā:**

Kaside 4

Mısra: 8

Ne güzel, ne hoş.

Merhabā rehrevi-i vādi-i hāmūn-ı hüner
Habbetzā kilik-i dūr-efşān-ı letāfet-bahşā

5. **habbezā:**

Kaside 5

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Habbetzā ey hāme-i mu' ciz-dem ü gevher-
nümā
Merhabā ey hāme-i gevher-nişār-ı bī-bahā

6. **habbezā:**

Kaside 5

Mısra: 4

Ne güzel, ne hoş.

Merhabā ey hāme-i mizāb-ı cūy-ı ma' rifet
Habbetzā ey kilik-i dūr-bahşāyiş-i mülk-i fenā

7. **habbezā:**

Lugaz 15

Mısra: 2

Ne güzel, ne hoş.

Nedür ol kal'a-i ğarīb-nümā
Habbetzā şun'-ı Hızret-i Mevlā

8. **habbezā:**

Tarih 3

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Habbetzā mā'u'l-hayāt oldı mahallinde revān
Şāhibü'l-hayra vire ecrin cenāb-ı kibriyā

9. **habbezā:**

Tarih 4

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Habbetzā kaşr-ı şafā-bahş-ı laţif-i bī-mişāl
Görmedüm mişlin anuñ bānisi bir nīgū-şifāt

10. **habbezā:**

Tarih 15

Mısra: 2

Ne güzel, ne hoş.

Ne güzel mesken-i feraḥ-bünyād
Habbetzā menzil-i şafā-bahşā

11. **habbezā:**

Tarih 17

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Habbetzā cāy-ı müferriḥ bī-bedel ḥammām-ı
pāk
Menzil-i dilkeş güzel bu rūḥ-bahş-ı cānfezā

12. **habbezā:**

Tarih 18

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Habbetzā āb-ı hayāt-efzā güzel 'ayn-ı laţif
Oldı bu 'ayn-ı şafā-efzā mahallinde binā

13. **habbezā:**

Tarih 29

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Habbetzā menzil-i feraḥ-güster
Seyr idüp Feyziyā bu 'abd-i za'if

14. **habbezā:**

Tarih 36

Mısra: 6

Ne güzel, ne hoş.

Āb-ı cān-bahşın içenler tāze cān bulsa revā
Habbetzā cāy-ı laţif ü 'ayn-ı kevşerdür revān

15. **habbezā:**

Tarih 40

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Habbetzā hāne-i zībende zihī cāy-ı laţif
Görmedüm 'ālem-i dünyāda bunuñ gibi binā

16. **habbezā:**

Tarih 46

Mısra: 2

Ne güzel, ne hoş.

Şāhibü'l-ḥayra vire ecrini Feyyāz-ı Ezel
Ḥabbezā kıldı maḥallinde bu ābı icrā

17. ḥabbezā:

Tarih 48

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Ḥabbezā ḥammām-ı dilkeş bî-bedel cāy-ı laṭîf
Oldı bānisi anuñ bir merdüm-i nîgü-şîfât

18. ḥabbezā:

Tarih 55

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Ḥabbezā çeşme-i pākîze zihî āb-ı laṭîf
Oldı bā'ış bu güzel çeşmeye bir nîgü zât

19. ḥabbezā:

Tarih 59

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Ḥabbezā 'ayn-ı ḥayāt-efzā güzel cāy-ı laṭîf
Âhiretde virür ecrini Ḥudā-yı Lemyezel

20. ḥabbezā:

Tarih 61

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Ḥabbezā bu 'ayn-ı pāk-i bî-bedel
Mā'-i tesnīm-i laṭîf ü cānfezā

21. ḥabbezā:

Tarih 72

Mısra: 5

Ne güzel, ne hoş.

Esāsın muḥkem itmiş ḥabbezā cāy-ı şafā-
güster
Güzel tarḥ eylemiş şad bârekallāh ṭab'-ı
mi'mārī

22. ḥabbezā:

Tarih 78

Mısra: 1

Ne güzel, ne hoş.

Ḥabbezā ḥāne-i dilkeş ne güzel tarḥ-ı laṭîf
Şāhibine ide mes'ūd u mübārek Mevlā

23. ḥabbezā:

Tarih 89

Mısra: 5

Ne güzel, ne hoş.

Ḥabbezā pāk-eşer-i 'avn-i Cenāb-ı Mevlā
Kıldı dünyāda nice böylece ḥayr u ḥasenāt

haber gel-:

1. haber geldükde:-dük, -de

Tarih 19

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Haber gelmek, duyum almak.

Didüm mevtine Feyzî bir haber geldükde
tārîhin

Nigāhînüñ ola yā Rab maḳāmı Cennet-i Me'vā

hāb-ı firāk:

1. hāb-ı firāk:

Gazel 77

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılık uykusı.

İder eltāf-ı Ḥudā dīde-i baḥtum bīdār
Perde-i ḡaflet idi çeşmimüze hāb-ı firāk

hāb-ı hayāl:

1. hāb-ı hayāl:

Gazel 16

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hayal uykusı.

Hāb-ı hayāl içinde görüp yāri vākı'ā
Yārüñ ṭarāvet-i ruḥı ta'bır olur mı hiç

Habīb-i Kibriyā:

1. Habīb-i Kibriyā:

Tarih 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi (Hz. Muhammed s.a.v).

Ḥazret-i Sultān Aḥmed Ḥāna olan muḳtedā
Ḥāfızu'l-Ḳur'ān hemnām-ı Habīb-i Kibriyā

Habīb-i Raḥmān:

1. Habīb-i Raḥmān:

Kaside 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Allah'ın sevgilisi (Hz. Muhammed
(s.a.v.)).*

Bā'ış-i ḥalk-ı cihān şāh-ı serīr-i levlāk
Enbiyā ḥayline server o Ḥabīb-i Raḥmān

hāce-i bāzār-ı fenā:

1. hāce-i bāzār-ı fenā:

Gazel 52

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kötü (huylu) pazar tüccarı.

Naḳd-i cān kıldı telef hāce-i bāzār-ı fenā
Çārsū-yı der-i dilberde dilā sūd olmaz

hāce-i kālā-vı ḡam:

1. hāce-i kālā-yı ḡam:

Gazel 59

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gam sermayesi tüccarı (gam satan, veren sevgili bağlamında).

Çārsū-yı 'aşkda ey hāce-i kālā-yı ḡam
Naḳd-i cān itmek telef olmuşdur ancak
sūdumuz

hācesi ol-:

1. hācesi olup:-si-up

Kaside 9

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Hoca olmak.

Nice niyāz ile pişkopos hācesi olup
Ne güne şey idüğün anda görmedüm irād

hācet ol-:

1. hācet olmaz:-maz

Tarih 63

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Gerekli görmek, gerek duymak.

Ḳayd olunmuş derkenāra hācet olmaz Feyziyā
Yokla ismüm defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

Hācī Hüseyin Efendi:

1. Hācī Hüseyin Efendi:

Tarih 73

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Özel isim.

Hācī Hüseyin Efendi dünyāda
'İzz ü devlet ile mu'ammer ola

hacil eyle-:

1. hacil eyler:-r

Tarih 70

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Utandırmak.

Maşūn ola ḥazān-ı fitneden ol ḡonca-i ra'nā
Ḥacil eyler hezārān verdi ol ḡonca leṭāfetle

hadd:

1. ḥaddi:-i

Kaside 3

Mısra: 41

Sınır, bir şeyin sonu.

Ḥaddi yok mu 'cizenūñ kimse anı şerḥ idemez
Vaşf-ı ta'bırde ḥayretle ḳalup beste dehān

hadd u pāyān:

1. ḥadd u pāyān:

Kaside 3

Mısra: 50

Kelime Tipi: -

Sınır ve son.

Ḳalma nokşānuma luṭf eyle mürüvvet eyle
Kerem ü luṭfuña da yok idi ḥadd u pāyān

haddi yok:

1. ḥaddi yok:

Kaside 5

Mısra: 53

Kelime Tipi: -

Sayılamayacak kadar çok. İl hakkı, yetkisi veya yeterliği olmamak.

Bendegānuñ ḥaddi yok vaşf eylemek emr-i
ba'id
'Add olunması muḥāl endişedür ānuñ şehā

hādī ol-:

1. hādī olup:-up

Kaside 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğru yolu göstermek, rehber olmak.

Rāh-ı Ğufrāna olup şem‘-i vücūduñ hādī
Mıhr ü meh gibi cihān içine oldu rahşān

Ḥadice:

1. Ḥadīcenūñ:-nūñ

Tarih 52

Mısra: 8

*Tahir Efendi Hazretleri' nin kızı Hatice
(özel isim).*

Du‘ā ile didi aḥbāb şād olup tāṛīḥ
Ḥadīcenūñ bu cihānda kudūmı ola sa‘īd

hādī-i makbūl-i sübül:

1. hādī-i makbūl-i sübül:

Kaside 3

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

*(yol gösteren, rehber olan) Hz.
Muhammed (s.a.v.).*

Şāh-ı sultān-ı rūsul hādī-i makbūl-i sübül
Cürm ü derdūme benüm luṭfuñ olurdu dermān

ḥaf:

1. ḥaf:

Gazel 122

Mısra: 4

Kuru ot. İl ateş yakıcı, tutuşturucu.

Olmazdı sāye-efken o şūḥ-ı cefā-resān
Dil pertev-i cemālī ile yandı ḥaf gibi

2. ḥaf:

Matla 37

Mısra: 2

Kuru ot. İl ateş yakıcı, tutuşturucu.

Ol mehūñ ruḥsārına ḥaṭ geldi mānend-i kelef
Nār-ı miḥnetle gönül sūzān idi gūyā ki ḥaf

ḥāfız-ı ümmet:

1. ḥāfız-ı ümmet:

Kaside 3

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Müslümanların koruyucusu (Hz.
Muhammed (s.a.v.)).*

Gelicek ‘āleme ol Ḥāfız-ı ümmet ol şeb
Şebi qadr oldu anuñ rūzı da ‘īd ü ramazān

ḥāfızu’l-Ḳur’ān:

1. ḥāfızu’l-Ḳur’ān:

Tarih 81

Mısra: 2

Kuran-ı kerim hafızı.

Ḥazret-i Sultān Aḥmed Ḥāna olan muḳtedā
Ḥāfızu’l-Ḳur’ān hemnām-ı Ḥabīb-i Kibriyā

2. ḥāfızu’l-Ḳur’ān:

Tarih 92

Mısra: 1

Kuran-ı kerim hafızı.

Ḥāfızu’l-Ḳur’ān İbrāhīm idüp ‘azm-i beḳā
Vālid ü āḥbābı kıldı māteminden nice āh

ḥāk:

1. ḥāk:-i

Tarih 39

Mısra: 13

Toprak.

Bir nazarda ḥākı eylerdi zer-i kāmīl-‘ayār
Bir nigāhuñ ṭamla-i yāḳūt eyler aḥkeri

ḥāk ol:-

1. ḥāk olacağ:-acaḳ

Gazel 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Toprak olmak (ölmek bağlamında).

Pāymāl olmadayum pāy-ı semend-i nāzuñ
Heves-i būsı ile ḥāk olacağ yerlerdür

Hak:

1. Ḥāk:

Tarih 49

Mısra: 1

Allah (c.c.).

Ḥāk ecrini iḥsān ide bu ḥayr-ı cemīlūñ
Sīrāb-ı şafā eyledi hep şeyḥ ile şābı

2. Ḥāk:

Tarih 56

Mısra: 9

Allah (c.c.).

Ḥāk kıldı dehre pādīşāh ‘izz ile sultān Aḥmedi
Devletle sultān Aḥmed oldu bu cihāna pādīşāh

3. Ḥāk:

Tarih 75

Mısra: 8
Allah (c.c.).

Benân-ı fikr ile hâll oldu haylî 'uğde-i müşkil
Nice biñ kâr-ı düşvârı aña Hâk eyledi âsân

4. **Hâk:**
Tarih 84
Mısra: 7
Allah (c.c.).

Vücûdın hıfz ide Hâk mehd-i 'izzetde
selâmetle
Zelîl ü ħor ola yâ Rab cihânda düşmen-i
bedhâh

Hâk 'ayn-ı bedden bâ'id ide:

1. **Hâk 'ayn-ı bedden bâ'id ide:-den**
Tarih 79
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah kötü gözden uzak etsin.

Vâlideyniyle mu'ammer ide anı Mevlâ
'Ayn-ı bedden ide Hâk cismini her demde
bâ'id

Hâk cümle-i âfâtdan hıfz ide:

1. **Hâk cümle-i âfâtdan hıfz ide:**
Tarih 69
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah tüm belalardan korusun.

Cismini hıfz ide Hâk cümle-i âfâtdan
Zevk ile ide güzër rûz u şebi her demi

Hâk gezend-i fitneden maşûn ide:

1. **Hâk gezend-i fitneden maşûn ide:**
Tarih 14
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah fesatlık musibetlerinden korusun.

Maşûn ide gezend-i fitneden zât-ı şerîfin Hâk
Aña her dem futûhât-ı 'azîm ihsân ide Mevlâ

hâk ile yeksân:

1. **hâk ile yeksân:**
Lugaz 16
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Yerle bir, perişan bir halde.

Meşrebi gerçi hâk ile yeksân
Tutar el üzre ekşerî yârân

Hâk mahfûz ide:

1. **Hâk mahfûz ide:**
Tarih 86
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah korusun.

Nihâl-i tâzedür bâd-ı fenâdan Hâk ide mahfûz
Vücûdı ola yâ Rab renc-i derd-i ğamdan âzâde

Hâk mu'ammer ide:

1. **Hâk mu'ammer ide:**
Tarih 63
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah uzun ömür versin.

Şehriyâr-ı 'âlemüñdür hâzin-i gencînesi
Hâk mu'ammer ide ol zât-ı sa'âdet-güsteri

Hâk mu'in olsun:

1. **Hâk mu'in olsun:**
Tarih 75
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah yardımcı olsun.

Nizâm-ı devlete kıldı teveccüh Hâk mu'in
olsun
Eşer itmeye zât-ı pâkine anuñ ğam-ı devrân

Hâk 'ömr-i tavîl vire:

1. **Hâk 'ömr-i tavîl vire:-e**
Tarih 5
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah uzun ömür versin.

Bânisine Hâk vire 'ömr-i tavîl
Ecrini ihsân ider Bârî Hudâ

Hâk riyâsetde mü'ebbed eyleye:

1. **Hâk riyâsetde mü'ebbed eyleye:**
Tarih 51
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah makamında daim kılsın.

Qudûm-ı sa'dını gûş eyleyüp Feyzî didüm
târîh
Mü'ebbed eyleye Hâk beg efendimi riyâsetde

Hak sa'îd kıla:**1. Hak sa'îd kıla:****Tarih 79**

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah hayırlı, uğurlu etsin.*

Düşdi bir şevk ile târîh-i vilâdet Feyzî
 Kadem-i pâkini Hak 'Âyişenüñ kıla sa'îd

Hak ta'âla âsib-i dehirden mahfûz ide:**1. Hak ta'âla âsib-i dehirden mahfûz ide:****Tarih 79**

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah musibetlerden korusun.*

Hak Ta'âla ide âsib-i dehirden mahfûz
 Mîvedâr ola murâd üzre yine naḥl-ı ümîd

hak-i âsitânında:**1. hak-i âsitânında:-in, -da****Kaside 9**

Mısra: 53

Kelime Tipi: -

Eşiğin toprağı. II yüksek mevkide

bulunan kimsenin huzuru, onun bulunduğu yer.

Du'âya başla yeter hak-i âsitânında
 Saña da luḥf ider ol âşaf-ı kerem-mu'tâd

hak-i cismümi:**1. hak-i cismümi:-üm, -i****Gazel 48**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Beden toprağı (topraktan yaratılmış**beden bağlamında).*

Dâmen-i luḥfuñla mestûr eyle hak-i cismümi
 Eyledüm ben cismümi de hak-pâ nevrûzdur

hak-i dergâhı:**1. hak-i dergâhı:-ı****Kaside 1**

Mısra: 76

Kelime Tipi: -

Eşiğin, huzurun toprağı.

Mihr ü mehveş ma'nide itsem nihâde rüyumu
 Hak-i dergâhı baña olsa müyesser rûz u şeb

hak-i deri:**1. hak-i deri:-i****Tarih 63**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kapı, eşik toprağı. II sürme.

Kuḥl-ı luḥfuñ dîde-i bahta cilâ-baḥşâ olur
 Tütüiyâ-yı Işfaḥânîdür hemân hak-i deri

hak-i pây:**1. hak-i pây:-ı****Kaside 8**

Mısra: 64

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) ayağının tozu, toprağı (göze çekilen sürme bağlamında).

Sezâ fersûde itsem çeşm ü rûyî küy-ı dilberde
 O şûḥuñ hak-i pâyî Feyziyâ kuḥl-i Şifâhânî

2. hak-i pâyında:-ı, -n, -da**Kaside 1**

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

(Hz.Muhamed (s.a.v.)' in) ayağının tozu.

Mihr ile meh hak-i pâyında bir ednâ bendedür
 Enbiyâ şaffına zâtı oldu server rûz u şeb

3. hak-i pâyine: -i, -n, -e**Gazel 93**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) ayak bastığı yer.

Sirişki hak-i pâyine nişâr itdüm o mehrûyuñ
 O şûḥ-ı bîvefâ nemden kaçardı Feyziyâ bilsem

4. hak-i pâyüñ:-uñ**Kaside 5**

Mısra: 42

Kelime Tipi: -

(padişahın) ayağının tozu.

Kuḥl idenler çeşmine ânî ziyâ-baḥşâ olur
 Hak-i pâyüñ dîde-i bahta mişâl-i tütüiyâ

hak-i râh ol:-**1. hak-i râh ola:-a****Tarih 56**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yerle bir olmak, ayaklar altına alınmak.

Bir şevk ile iki güzel tārīh oldu bī-bedel
Şād oldu erbāb-ı düvel a'dāsı ola hāk-i rāh

2. hāk-i rāh olsun:-sun

Tarih 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yerle bir olmak, ayaklar altına alınmak.

Cünd-i İslāmı muzaffer eyleye dā'im Hudā
Dem-be-dem a'dā-yı dīn olsun cihānda hāk-i
rāh

hakikat eyle:-

1. hākīkat eyle:

Rūbai 40

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerçekleştirmek.

Bī- 'aşk kıma 'ālem-i fānīde beni
Yā Rab mecāzımı hākīkat eyle

hākister:-

1. hākisterimüzden:-i, -müz, -den

Gazel 96

Mısra: 8

Kül, küllük.

Peyderpey ola āh-ı derūn fikr-i ruḥuñla
Sünbül ile güller bite hākisterimüzden

2. hākisteri:-i

Tarih 63

Mısra: 4

Kül (canlılığını yitirmiş, sönmüş ateş).

Defterī şadrına teşrīf itdi bir zāt-ı şerīf
Lutf ile ihyā ider mürde-dil-i hākisteri

hākister it:-

1. hākister itdi:-di

Gazel 59

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kül etmek (yakıp yok etmek bağlamında).

Külhan-ı miḥnetde oldum nār-ı ḡamdan sūhte
Ol kadar hākister itdi cismi yokdur dūdumuz

hakkā:-

1. hakkā:-

Gazel 39

Mısra: 10

Gerçekten, doğrusu, hakikaten.

Feyzī bahārda mey-i hālet-fezāsı çok
Hakkā mekân-ı ehl-i zarāfet Hışārdur

2. hakkā:-

Kaside 9

Mısra: 2

Gerçekten, doğrusu, hakikaten.

Ġazāñ mübārek ola ey vezīr-i pāk-nijād
Muvaffak eyledi hakkā cenāb-ı Rabb-ı 'ibād

3. hakkā:-

Tarih 71

Mısra: 10

Gerçekten, doğrusu, hakikaten.

Ola tā ḥaşre dek zīnet-fezā-yı gülşen-i devlet
Şeref-baḥş oldu hakkā bu güzel ḡonca leṭāfetle

4. hakkā:-

Tarih 77

Mısra: 10

Gerçekten, doğrusu, hakikaten.

Şalāh u ḥüsn-i ḥulķı pīşe itmiş ol kerem-güster
Nazīrin görmedük hakkā ser-i erbāb-ı
taḳvādur

5. hakkā:-

Tarih 83

Mısra: 4

Gerçekten, doğrusu, hakikaten.

Hışār-ı Rūmilinde ḥayli demdür münzevī oldu
Bu cāy-ı dil-güşāya meyl-i tām itmiş idi hakkā

hāk-pā eyle:-

1. hāk-pā eyledüm:-dü, -m

Gazel 48

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Yoluna kul köle olmak.

Dāmen-i luṭfuñla mestūr eyle hāk-i cismümi
Eyledüm ben cismümi de hāk-pā nevrüzdur

hāk-pāy-ı devlete:-

1. hāk-pāy-ı devlete:-e

Kaside 5

Mısra: 33

Kelime Tipi: -
Devlet eşiği (padişahın huzuru).

‘Arz-ı hālüm hāk-pāy-ı devlete ma‘lūm ola
Gūşe-i miñnetde kıldum hayli demdür inzivā

hāksār:

1. hāksārdur:-dur

Kaside 2

Mısra: 20

Toz toprak içinde kalmış, toza toprağa
bulanmış, perişan, zavallı.

Der-i luftında Şāh-ı kevneynüñ
Ser-be-pā hāksārdur qalemüm

hāksār eyle-:

1. hāksār eyleye:-y, -e

Kaside 4

Mısra: 67

Kelime Tipi: -

Perişan etmek, toz toprak içinde
bırakmak.

Hāksār eyleye a‘dā-yı le’imüñ dā’im
Tūl-i ‘ömr ile riyāsetde muķīm ide Hudā

hāl:

1. hālüm:-üm

Kaside 3

Mısra: 64

Vaziyet, hal, durum.

Dem-be-dem kārımız ‘işyān ‘aceb rüz-ı hisāb
Nic’olur hālüm eyā pādīşeh-i Sidre-mekān

2. hālüm:-üm

Rübai 32

Mısra: 1

Vaziyet, hal, durum.

‘İşyān ile şad hayf tebehdür hālüm
Ma‘lūm durur cenābuña aḥvālüm

3. hāli:-i

Tarih 85

Mısra: 2

Vaziyet, hal, durum.

Mu‘ammer eyleye Vahdī Efendī-zādeyi Mevlā
Ola a‘dāsınuñ dār-ı cihānda hāli dīgergün

4. hālūmi:-üm, -i

Gazel 13

Mısra: 5

Vaziyet, hal, durum. ll (yüzdeki) ben.

Ey hūr-liķā hālūmi ‘arz itmek olur mı
Ol ğamze baña zerre kadar virmedi ruḥşat

5. hāli:-i

Gazel 94

Mısra: 10

Sevgilinin yüzündeki ben.

Murğ-ı dil oldı Feyzi esīri o mehveşüñ
Zülfiyle hāli dāne ile dāmımız bizüm

hālā:

1. hālā:

Tarih 71

Mısra: 5

Henüz.

Vucūda geldi ‘ırķ-ı pāk-i Aḥmed Hāndan hālā
Güzel bir pāk şehzāde cihāna ‘izz ü şevketle

2. hālā:-den

Tarih 91

Mısra: 1

Henüz.

Nümāyān oldı şulb-i pāk-i Maḥmūd Begden
hālā
Güzel bir gevher-i pākīze oldı hūrrem ü dīlşād

halās:

1. hālāş:

Gazel 39

Mısra: 5

Kurtuluş.

Cünd-i elemnden ‘azm iderüz biz hālāş içün
Rindān-ı ‘aşķa cāy-ı selāmet Hīşārdur

halās eyle-:

1. hālāş eyle:

Rübai 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kurtarmak.

Derd ü ğam-ı hecrden dili eyle hālāş
Eyle dil-i zārı dāḥil-i şoḥbet-i hāş

halās ol-:

1. **ḥalāṣ olmuṣ:-muṣ****Gazel 83**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kurtulmak.

Ḳurtuluṣ yok kām-yāb-ı dil ola Feyzī henüz
Pençe-i ḡamdan ḥalāṣ olmuṣ ḡirībān
görmedük

halāsa:1. **ḥalāṣa:****Gazel 104**

Mısra: 6

Kurtulma, kurtuluṣ.

‘Acebdür muṣṭarib mānend-i murḡ-ı nīm-
bismil dil
Ḥalāṣa yokdur imkān ol perīnūñ kayd-ı
bendinden

hāl-dār-ı rüy-ı pür-tābuñ:1. **hāl-dār-ı rüy-ı pür-tābuñ:-u, -ñ, -ı****Matla 51**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parlak benli yüz.

Görenler ḥāl-dār-ı rüy-ı pür-tābuñ ey mehrū
Didiler Rūmda āteṣperest olmuṣdı bir Hindū

hāle:1. **hāle:****Tahmis 1**

Mısra: 14

*Ayın çevresinde görülen geniş ve aydınlık
daire.*

Revā dil sūhte olursa rüyūñ iṣtiyākıyla
Degüldür hāle ruḥsār-ı şerer-pāşuñ firākıyla

hālet:1. **hāletdür:-dür****Kaside 10**

Mısra: 23

Hal, durum, vaziyet.

Ne hāletdür kime ḥālüm disem olur tebessüm-
sāz
Elem çekme deyü eyler havāle rüz-ı ferdāya

2. **hāletle:-le****Tarih 71**

Mısra: 8

Durum, hal. II coşku.

Donanmā-yı humāyūn emr olundu on gice on
gün
Dekākīn zeyn olundu serteser şevk ile ḥāletle

3. **ḥālet:****Rübai 14**

Mısra: 2

Hal, durum, vaziyet.

Dilde eṣer-i ‘aşk u maḥabbet vardur
Ol sāḡar-ı lebrīzde ḥālet vardur

hālet vir:-1. **hālet virür:-ür****Matla 10**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bir duruma sokmak.

Ḳıyāma gelse nāz u ‘işve ile ol sehī-kāmet
Ḳıyāmetden ‘alāmetdür virür ‘uşşāka bir ḥālet

hālet-efzā:1. **hālet-efzā:****Gazel 113**

Mısra: 4

Cana can katan.

Nūş iderken cām-ı şahbāyı nigāh it la‘line
Ḥālet-efzā sāḡar-ı raḥşān raḥşān üstine

hālet-fezā ol:-1. **hālet-fezā olurdu:-ur, -dı****Matla 17**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Keyif veren olmak, neşe katan olmak.

Devr ide sāḡi cām-ı mey-i dil-güşā meded
Olurdu rind-i meykeşe ḥālet-fezā meded

hālet-nümā ol:-1. **hālet-nümā olur:-ur****Tarih 5**

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim***Hal, durum göstermek.*

Misli yokdur böyle cāy-ı dilkeşuñ
Her nigāhında olur ḥālet-nümā

hāl-i ‘anber-bū:**1. hāl-i ‘anber-bū:****Matla 52**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Amber kokulu ben.

Ḳavis burcında bir kevkeb nümāyān oldı ey
mehrū
Miyān-ı ebruvānında degüldür hāl-i ‘anber-bū

hāl-i dili:**1. hāl-i dili:-i****Rübai 28**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönlün vaziyeti, durumu.

Efsūs dil-i zārūma ey meh-ṭal‘at
Ḥāl-i dili sen şormaduñ iḥmāl itdūñ

hāl-i dil-i nāçāra:**1. hāl-i dil-i nāçāra:-a****Rübai 42**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çaresiz gönlün hali.

Raḥm eylemiyor hāl-i dil-i nāçāra
Lā-havle velā kuvvete illā billāh

hāl-i dil-i pür-şer:**1. hāl-i dil-i pür-şer:****Rübai 15**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kötülük dolu gönlün vaziyeti.

‘Arz ola mı hiç hāl-i dil-i pür-şer şūr
Geh mest-i müdām o mährū geh maḥmūr

hāl-i dil-i zārı:**1. hāl-i dil-i zārı:-ı****Rübai 30**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ağlayan gönlün vaziyeti, durumu.

Esrār-ı gam-ı ‘aşkı nihān söyleşelüm
Ḥāl-i dil-i zārı bir zamān söyleşelüm

hāl-i laṭif:**1. hāl-i laṭif:****Kaside 5**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel, hoş ben.

Şāhid-i ma‘nāya oldı nokṭası hāl-i laṭif
‘Ālem-i endiše içre gösterür ḥüsn-i edā

hāl-i müşk-bū:**1. hāl-i müşk-bū:****Gazel 114**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Misk kokulu ben (tane, kuş yemi bağlamında).

Ne ḥācet zülf-i ‘anber-rīz hāl-i müşk-bū cānā
Olurdu bende dil olmazdı dām u dāne
kaydında

hāl-i pür-melālūñ ‘arz eyle:-**1. hāl-i pür-melālūñ ‘arz eyle:-üñ****Gazel 106**

Mısra: 1

Kelime Tipi: Deyim

Halini arz etmek, halini anlatmak.

Göñül ‘arz eyle hāl-i pür-melālūñ yāra
düşdükçe
Ne var ey şūḥ raḥm it ‘āşık-ı nāçāra düşdükçe

hāl-i siyāh:**1. hāl-i siyāh:****Kaside 4**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Siyah ben (harflerde kullanılan noktalar bağlamında).

Nokṭası şāhid-i ma‘nāya olur hāl-i siyāh
Gösterür ‘ālem-i endişede çok ḥüsn-i edā

hāl-i siyāh-ı ‘anber-ālūduñ:**1. hāl-i siyāh-ı ‘anber-ālūduñ:-uñ****Gazel 26**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Anber kokulu siyah ben (sevgilinin yüzündeki siyah ben bağlamında).

‘İzāruñda nedür hāl-i siyāh-ı ‘anber-ālūduñ
O kāfir-mācerāya Ka‘be hayfā mesken
olmuşdur

hāl-i siyeh:

1. **hāl-i siyeh:**

Gazel 63

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin alnındaki) siyah ben.

Cebīn-i pāk-i dilberde degül hāl-i siyeh zāhir
O Hindū beççedür deryā-yı hüsne āşinā olmuş

2. **hāl-i siyeh:**

Gazel 64

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin yüzündeki) siyah ben.

Ruḥında hāl-i siyeh şanma şimdi bir Hindū
Diyār-ı Rüm’da âteşperest olup kalmış

3. **hāl-i siyeh:**

Gazel 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin yüzündeki) siyah ben.

Nedür hāl-i siyeh ey mäh rüy-ı tâbnākünde
Cemālūñ Ka‘besine hayf ol kāfir yakīn olmuş

4. **hāl-i siyeh:**

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin yüzündeki) siyah ben.

Hāl-i siyeh olur mı ruḥ-ı yārdan cüdā
Hindū-yı âteşin olamaz nārdan cüdā

hāl-i zār:

1. **hāl-i zāruma:-u, -ma**

Gazel 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(aşığın) inleme hali.

Teraḥḥum eylemedüñ hāl-i zāruma cānā
Fütāde-i çeh-i hicrānuñ olmamız yegdür

2. **hāl-i zāruñ:-uñ**

Gazel 109

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen hal.

Bu şekvesāz yeter hāl-i zāruñ i‘lām it
O mäh-ṭal’ata sen Feyziyā maḥallinde

halife:

1. **ḥalífemi:-m, -i**

Kaside 9

Mısra: 46

Vekil.

Su’āl idüñ hele bir kerre var mı îrādı
Ben eyledüm bu huşūşa ḥalífemi işhād

Hāl-ı bîcün hıfz ide:

1. **Hāl-ı bîcün hıfz ide:**

Tarih 85

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah korusun.

Nümāyān oldu bir zībende gevher şulb-i
pākinden
Kemāl-i ‘izz ile hıfz ide anı Hāl-ı Bîcün

Hāl-ı ins ü perî:

1. **Hāl-ı ins ü perî:**

Tarih 39

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Melek ve cinlerin yaratıcısı, Allah.

Görmesün mir’ât-ı ṭab’-ı tâbnāki hiç keder
Zātını hıfz ide dā’im Hāl-ı ins ü perî

2. **Hāl-ı ins ü perî:**

Tarih 63

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Melek ve cinlerin yaratıcısı, Allah.

Şadr-ı rif’atde mu’ammer eyleye dā’im Hudā
Zātını hıfz ide anuñ Hāl-ı ins ü perî

hāl-ı ‘arz eyle-:

1. **hāl-ı ‘arz eyledüñ:-dū, -ñ**

Kaside 1

Mısra: 80

Kelime Tipi: -

Halini, durumunu anlatmak.

Tā-be-key bu mihr ü meh ile şılāt ol şāha sen
Ḥālīni ‘arz eyledūñ ey dil mükerrer rüz u şeb

halk:

1. halk:

Tarih 56

Mısra: 6

Ahali, insanlar.

Ḥān Aḥmed-i ‘ādil hemān oldı şehenşāh-ı
cihān
Ḥalk oldı cümle şādumān zāhir olup lutf-ı İlāh

2. halk:

Lugaz 9

Mısra: 1

Halk, ahali, insanlar.

Ol ne maşnū‘ oldı halk eyler aña meyl ü heves
Çārdur şaḥı serinde gāhice alur nefes

3. halkuñ:-uñ

Lugaz 9

Mısra: 9

Halk, ahali, insanlar.

Her nesi var ise eyler pāyına halkuñ nīşār
Şafdur anuñ derūnı dem-be-dem āyīne-vār

4. halk:

Lugaz 17

Mısra: 10

Halk, ahali, insanlar.

Māl ü cāndan kimin cüdā eyler
Ḥalk aña yine ittikā eyler

halka:

1. halka:

Gazel 124

Mısra: 7

Kapı halkası, kapı tokmağı.

Nola dūr olmasa mānend-i halka bāb-ı
luṭfuñdan
Ser-i küyü o şūḥuñ ‘āşıkā cāy-ı nişest oldı

halka-i dām ol-:

1. halka-i dām olur:-ur

Gazel 99

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tuzak halkası olmak.

Nice bend olmaya üftāde-dilān-ı ‘uşşāk
Ḥalka-i dām olur ṭurra-i pūr-çīnūñden

halk-ı ‘āleme:

1. halk-ı ‘āleme:-e

Gazel 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya halkı, herkes.

Rīzān olunca dāmene eşk-i revānımız
Fāş oldı halk-ı ‘āleme rāz-ı nihānımız

halk-ı cihān:

1. halk-ı cihān:

Tarih 56

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya halkı, bütün insanlar, herkes.

Ḥalk-ı cihān giryān idi sergeşte vü hayrān idi
‘Ālem hemān bī-cān idi kılmışdı ḡalbi ḡam
penāh

hall eyle-:

1. hall eyle:-r

Lugaz 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çözmek, üstesinden gelmek (bilmece, lugaz çözmek bağlamında).

Ṭıfl-ı dil hall eyleyler ise Feyziyā
Dāyesi ola anuñ bād-ı şabā

2. hall eyleyse:-r, -se

Lugaz 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çözmek, üstesinden gelmek (bilmece, lugaz çözmek bağlamında).

Kim bunı bī-şübhe hall eyleyse hem
Görmeye ḡalbi anuñ gerd-i elem

3. hall eyleyenüñ:-y, -en, -üñ

Lugaz 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Çözmek, üstesinden gelmek (bilmece, lugaz çözmek bağlamında).

Sa‘d ola hall eyleyenüñ kevkebi
Rūzdan farḡ olmaya anuñ şebi

hall id-:**1. hall iden:-en****Lugaz 5**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çözmek, üstesinden gelmek (bilmece, lugaz çözmek bağlamında).

Hall iden ehl-i dil olsun kām-kār
Tāb-ı gāmdan hıfz ide perverdigār

2. hall iden:-en**Lugaz 8**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çözmek, üstesinden gelmek (bilmece, lugaz çözmek bağlamında).

Bunı bī-şübhe hall iden kāmīl
Pāk bir hil'ate ola nā'il

3. hall iden:-en**Lugaz 11**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çözmek, üstesinden gelmek (bilmece, lugaz çözmek bağlamında).

Hall iden ehl-i dil olsun kām-yāb
Anuñ olsun Başrada kūyı hārāb

4. hall iden:-en**Lugaz 15**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Çözmek, üstesinden gelmek (bilmece, lugaz çözmek bağlamında).

Hall iden bunı merdüm-i dānā
'Ömrin efzūn ide cenāb-ı Hūdā

hall ol-:**1. hall oldu:-dı****Tarih 75**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hallolmak, halletmek, çözüme kavuşturmak.

Benān-ı fıkır ile hall oldu haylī 'uqde-i müşkil
Nice biñ kār-ı düşvārı aña Hāk eyledi āsān

hālüm di-:**1. hālüm disem:-se, -m****Kaside 10**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Halini anlatmak, arz etmek.

Ne hāletdür kime hālüm disem olur tebessüm-
sāz
Elem çekme deyü eyler havāle rüz-ı ferdāya

halvet-nişin ol-:**1. halvet-nişin ola:-a****Tarih 19**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tenhada yalnız başına oturmak.

Nedür bu gerdiş-i bīdād çerh-ı sifle-perverden
Ola bir ehl-i dil halvet-nişin-i 'ālem-i 'uqbā

hamdülillāh:**1. hamdülillāh:****Tarih 21**

Mısra: 1

Allah'a şükürler olsun.

Hamdülillāh burc-ı devletden yine bir āfitāb
'Āleme pertev şalup hūrşīd-veş bī-iştibāh

2. hamdülillāh:**Tarih 22**

Mısra: 1

Allah'a şükürler olsun.

Hamdülillāh Hāzret-i Hāk eymen-i evkātda
Feth ü nuşretle kulüb-ı 'āleme virdi şafā

3. hamdülillāh:**Tarih 33**

Mısra: 1

Allah'a şükürler olsun.

Hamdülillāh kıldı ihyā bu maqām-ı dilkeşi
Ya'ni Sultān Muştafā ol gāzi-i kişver-güşā

4. hamdülillāh:**Tarih 39**

Mısra: 1

Allah'a şükürler olsun.

Hamdülillāh Hāzret-i Perverdigār-ı Lāyezāl
Burc-ı devletden fūrūzān kıldı mihr-i hāveri

5. hamdülillāh:**Tarih 47**

Mısra: 1
Allah'a şükürler olsun.

Hamdülillāh buldı itmāmın kemāl-i sa'y ile
Böyle bir 'ayn-ı hayāt-efzā-yı āb-ı dil-güşā

6. **hāmdülillāh:**

Tarih 79

Mısra: 1

Allah'a şükürler olsun.

Hamdülillāh yine bir zāt-ı şeref-efzānuñ
Oldı şulbinden anuñ bir meh-i tābende bedīd

hāme:

1. **hāmemüz:-müz**

Gazel 47

Mısra: 1

Kalem. İl şairlik kudreti.

Hāmemüz nağmekār-ı ma'nīdür
Bülbül-i nevbahār-ı ma'nīdür

2. **hāme:**

Kaside 7

Mısra: 11

Kalem (defterdar bağlamında).

Ne hāme zābit-i emvāl-i memleket-perver
Ne hāme eyledi ma'mūr mülk-i vīrānı

3. **hāme:**

Kaside 7

Mısra: 12

Kalem (defterdar bağlamında).

Ne hāme zābit-i emvāl-i memleket-perver
Ne hāme eyledi ma'mūr mülk-i vīrānı

4. **hāme:**

Gazel 89

Mısra: 3

Kalem.

Hāme hayretde qalır bir müjesi naqşında
Nice ol Yūsuf-ı gül-çihreyi taşvīr idelüm

5. **hāme:**

Kaside 5

Mısra: 7

Kalem.

Gel yine ey hāme medh-i şehriyār-ı 'āleme
Vaşfidur viren kulüb-ı 'āleme feyz ü şafā

6. **hāme:**

Kaside 6

Mısra: 13
Kalem.

Hāme alınca destüme medh itmege anı
Evşāf-ı pāki levh-i dile intihāb olur

7. **hāme:**

Kaside 7

Mısra: 61

Kalem.

Elümde hāme degül rāyet-i feşāhtdür
Benem musaḥḥar iden Feyzī mülk-i 'irfānı

8. **hāmesi:-s, -i**

Kaside 7

Mısra: 31

Kalem.

Elinde hāmesi bir çeşmesār-ı āb-ı hayāt
Fütāde-i gam-ı dehre 'aşā-yı pīrānı

9. **hāmesi:-s, -i**

Kaside 7

Mısra: 37

Kalem.

Elinde hāmesi miftāḥ-ı genc-i devletdür
Vücūdudur şeref-efzā-yı mülk-i 'Osmānı

10. **hāmem:-m**

Kaside 8

Mısra: 29

Kalem.

Niçe mümkün senüñ evşāfuñı tahrīr ide hāmem
Hıred vaşf-ı şerīfnde olur tıfl-ı debistānı

11. **hāme:**

Tarih 44

Mısra: 6

Kalem.

Edā-i metn-i vaşfuñ muhtaşar şerḥ eylemek
olmaz
Nice levh-i hayāle hāme medhüñ eyleye imlā

12. **hāme:**

Kaside 7

Mısra: 18

Kalem. İl şair.

Vekīl-i māl-ı şehenşāh-ı 'ālem-ārādur
Bu resme olsa sezā hāme menḳabet-hānı

13. **hāme:**

Kaside 7

Mısra: 13

Kalem (defterdar bağlamında).

Ne hâme hâme-i 'anber-nisâr u rûh-efzâ
Alurdı destine lutfıyla ol kerem kânı

hâme-i 'anber-nisâr u rûh-efzâ:

1. hâme-i 'anber-nisâr u rûh-efzâ:

Kaside 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Cana can katan ve amber kokusu saçan
kalem (defterdarın güzel koku yayan kalemi
bağlamında).*

Ne hâme hâme-i 'anber-nisâr u rûh-efzâ
Alurdı destine lutfıyla ol kerem kânı

hâme-i çâpük-revi:

1. hâme-i çâpük-revi:-i

Tarih 39

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hızlı yazan kalem.

Hâme-i çâpük-revi miftâh-ı genc-i mekrûmet
Her kelâm-ı rûh-bahşıdır meserret-perveri

hâme-i çâpük-revi-i dest-i hayâl:

1. hâme-i çâpük-revi-i dest-i hayâl:

Kaside 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hayal çölünün çabuk yürüyen kalemi.

Merhabâ hâme-i çâpük-revi-i dest-i hayâl
Hâbbezâ kilik-i hoş-âyende-i i' câz-nümâ

hâme-i gevher-nisâr-ı bî-bahâ:

1. hâme-i gevher-nisâr-ı bî-bahâ:

Kaside 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Paha biçilemeyen inciler saçan kalem.

Hâbbezâ ey hâme-i mu'ciz-dem ü gevher-
nümâ

Merhabâ ey hâme-i gevher-nisâr-ı bî-bahâ

hâme-i hoş-rev:

1. hâme-i hoş-rev:

Gazel 38

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Akıcı yazan kalem.

Ser-i müyum olursa Feyziyâ bir hâme-i hoş-
rev

Cihânda sergüzeşt-i derd-i gam tahtır
müşkildür

hâme-i lutfi:

1. hâme-i lutfi:-ı

Kaside 4

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Lutuf kalemi.

Mesned-ârâ-yı hüner-mend Mesîhü'l-enfâs
Hâme-i lutfi ider âb-ı hayâtı icrâ

hâme-i mizâb-ı cüy-ı ma'rifet:

1. hâme-i mizâb-ı cüy-ı ma'rifet:

Kaside 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hüner ırmağının oluşu gibi olan kalem.

Merhabâ ey hâme-i mizâb-ı cüy-ı ma'rifet
Hâbbezâ ey kilik-i dür-bahşâyış-i mülk-i fenâ

hâme-i mu'ciz-dem:

1. hâme-i mu'ciz-dem:

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mucizeler yazan kalem.

Hâbbezâ ey hâme-i mu'ciz-dem ü gevher-
nümâ

Merhabâ ey hâme-i gevher-nisâr-ı bî-bahâ

hâme-i mu'ciz-dem ü çâpük-ımlâ:

1. hâme-i mu'ciz-dem ü çâpük-ımlâ:

Kaside 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Çabuk ve mucizeler yazan kalem.

Merhabâ hâme-i mu'ciz-dem ü çâpük-ımlâ
Hâbbezâ kilik-i güher-rîz-i belâgat-pîrâ

hâme-i ter:

1. **ḥāme-i ter:****Gazel 47**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yeni kalem.

Nāvdān olsa Feyzi ḥāme-i ter
Sūḥanum çeşmesār-ı ma'nidür

2. **ḥāme-i ter:****Tarih 73**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Acemi kalem (şiir yazmaya yeni başlama
bağlamında).*

Böyle mi vaşf iderdi ḥāme-i ter
Olmasa dilde miḥnet-i dünyā

ḥammām:1. **ḥammām:****Tarih 16**

Mısra: 4

Hamam.

Didüm tekmiḥlini seyr eyleyince Feyziyā tārīḥ
Güzel ḥammām rūşen cāy-gāh-ı cānfezādur bu

2. **ḥammām:****Tarih 17**

Mısra: 4

Hamam.

Düşdi bu itmāmına Feyzī didüm tārīḥini
Bu güzel ḥammām rūşen cāy-gāh-ı dil-güşā

ḥammām-ı 'ālī:1. **ḥammām-ı 'ālī:****Tarih 16**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüce hamam, ulu hamam.

Zihī ḥammām-ı 'ālī mişli yokdur dār-ı
dünyāda
Müferriḥ bī-bedel rāḥat-resān u dil-güşādur bu

ḥammām-ı dilkeş:1. **ḥammām-ı dilkeş:****Tarih 48**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönlü cezbeden hamam.

Ḥabbezā ḥammām-ı dilkeş bī-bedel cāy-ı laṭīf
Oldı bānīsi anuñ bir merdüm-i nīgū-şifāt

2. **ḥammām-ı dilkeş:****Tarih 48**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönlü cezbeden hamam.

Didi tārīḥini hātīf seyr idüp itmāmını
Bī-bedel ḥammām-ı dilkeş menba'-ı mā'-i
ḥayāt

ḥammām-ı pāk:1. **ḥammām-ı pāk:****Tarih 17**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz hamam.

Ḥabbezā cāy-ı müferriḥ bī-bedel ḥammām-ı
pāk
Menzil-i dilkeş güzel bu rūḥ-baḥş-ı cānfezā

ḥamyāze-i hicrān:1. **ḥamyāze-i hicrān:****Rübai 10**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık bezginliği.

Ḥamyāze-i hicrān ile bītāb oldum
Girmede ele sāgar-ı şahbā-yı murād

2. **ḥamyāze-i hicrāna:-a****Tahmis 2**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Ayrılık bezginliği.

Şimdi ḥamyāze-i hicrāna giriftār olduk
Bir zamān meykede-i ḳurbdā mestāne idük

ḥamyāze-keş:1. **ḥamyāze-keşem:-em****Rübai 15**

Mısra: 3

*Uyku hali nedeniyle esnemek. İl insanın
içini sıkan, can sıkan.*

Ḥamyāze-keşem meclis-i dünyāda müdām
Nüş eylemedüm sāgar-ı şahbā-yı sürür

Hān Ahmed-i 'ādil:

1. **Hān Ahmed-i ‘ādil:**

Tarih 56

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Adaletli Sultan Ahmed (Sultan III. Ahmed
(d: 1673 - ö: 1736)).*

Hān Ahmed-i ‘ādil hemān oldı şehensāh-ı
cihān

Halk oldı cümle şadumān zāhir olup lutf-ı İlāh

hançer:

1. **hançer:**

Gazel 92

Mısra: 6

*Hançer (sevgilinin belinde asılı duran
hançer bağlamında). İl ayın hilal şekli.*

Hilāl-i mäh mı āvihte-i semā olmuş
Miyān-ı dilbere hançer midür nedür bilmem

hançer-i miñnetle:

1. **hançer-i miñnetle:-le**

Tarih 34

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bela hançeri.

Tül-ı ‘ömr ile mu‘ammer eyleye dā’im Mevlā
Hançer-i miñnetle olsun kalb-i a’dā çāk çāk

hançer-i sertiz ol:-

1. **hançer-i sertiz olur:-ur**

Gazel 124

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Keskin hançer olmak (sevgilinin
kirpikleri bağlamında).*

Hazer eyle olur her pāresi bir hançer-i sertiz
Benüm seng-i gamuñdan şışe-i qalbüm şikest
oldı

hançer-i zehr-āb-ı firāk:

1. **hançer-i zehr-āb-ı firāk:**

Gazel 77

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayrılığın acı suya batırılmış hançeri.

Feyziyā eşk-i terüm olsa sezā hūn-ālūd
Şerha-nāk itdi dili hançer-i zehr-āb-ı firāk

2. **hançer-i zehr-āb-ı firāk:**

Gazel 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılığın acı suya batırılmış hançeri.

Şerha-nāk itdi dili hançer-i zehr-āb-ı firāk
Yakdı yandurdı beni āteş-i pür-tāb-ı firāk

handān:

1. **handāndur:-dur**

Tarih 14

Mısra: 1

Gülen, şen, neşeli.

Bi-hamdillāh hele rüy-ı zamāne şimdi
handāndur
Sürür oldı nümāyān derd ü gam olmağda nā-
peydā

handān id:-

1. **handān ider:-er**

Kaside 8

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

(çiçek) açmak. İl güldürmek, sevindirmek.

Gülistān-ı cihānda nā-şüküfte gönçe-i ümmīd
Anı handān ider bir gün nesīm-i lutf u ihsānı

handān kıl:-

1. **handān kıl:**

Kaside 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek, sevindirmek.

Şehriyār-ı dü-cihān pādişeh-i Sidre-makām
Rüz-ı mahşerde şefā’atle bizi kıl handān

2. **handān kıldı:-dı**

Gazel 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Güldürmek, sevindirmek. İl goncayı
açılmış gül haline getirmek bağlamında.*

Gülzāra nefha eyledi efşān nesīm-i şubh
Gülşende kıldı gonceyi handān nesīm-i şubh

handān ol:-

1. **handān olduq:-duq**

Rübai 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Neşelenmek, mutlu olmak.

Dehrüñ elemin böylecedür kim Feyzî
Biz gâhice giryân gehî handân olduk

2. **handân olup:-up**

Kaside 8

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Gülmek, mutlu olmak, sevinmek.

Nesîm-i himmeti farṭ-ı leṭâfetden vezân olsa
Hemân handân olup gül eyleye çâk-i girîbânî

3. **handân olursam:-ur, -sa, -m**

Tahmis 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevinmek, neşeli ve mutlu olmak.

Hem murâd üzre idi gerdiş-i çerḥ-i devrân
Bezm-i vuşlatda revâdur ben olursam handân

handân-ı şem' :

1. **handân-ı şem' :**

Matla 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mumun neşesi.

Tâbiş-i ruḥsâr-ı dilber bâ'îş-i handân-ı şem'
'Âşıkı pervâne-veş pür-süz ider süzân-ı şem'

hâne:

1. **hâne:**

Tarih 15

Mısra: 6

Ev.

Bilbedâhe dinildi târîḥi
Bî-bedeldür bu hâne cāy-ı şafâ

2. **hâne:**

Tarih 72

Mısra: 12

Ev.

Mu'ammer ide Mevlâ şâhibiyle dâr-ı dünyâda
Bu hâne görmeye âstb-i cevri çerḥ-i ḡaddârı

3. **hâne:**

Tarih 73

Mısra: 3

Ev.

Cāy-ı dilkeşde yapı bir hâne
İde mes'ûd Ḥazret-i Mevlâ

4. **hânesi:-si**

Gazel 31

Mısra: 5

(sevgilinin) evi.

Hânesi dârüşşifâ kendi ṭabîb-i derd-i 'aşk
Bu dil-i bîmâra ma'cûn-ı lebi dermân ider

5. **hânesi:-si**

Gazel 48

Mısra: 5

(sevgilinin) evi.

Hânesi dârüşşifâdur dilberüñ kendi ṭabîb
'Âşık-ı bîmârûña eyle devâ nevrûzdur

6. **hânesinden:-s, -i, -n, -den**

Gazel 53

Mısra: 10

(sevgilinin) evi.

Penâh itme şakın bîhûde dildârûñ ser-i kûyın
O mehrû ḥayli demdür hânesinden Feyziyâ
çıkamaz

7. **hânedür:-dür**

Gazel 113

Mısra: 8

Ev. İl aşığın gönlü.

Dil tehî olmaz ḡam u renc-i elemden dem-be-
dem
Bir 'acâyib hânedür mihmân mihmân üstüne

hâne-i dilkeş:

1. **hâne-i dilkeş:**

Tarih 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönlü cezbeden ev.

Habbezâ hâne-i dilkeş ne güzel ṭarḥ-ı laṭîf
Şâhibine ide mes'ûd u mübârek Mevlâ

hâne-i hammâr:

1. **hâne-i hammâr:**

Gazel 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şarap evi, meyhane.

Leb-i dilberden olur 'âşıkâ âzâr laṭîf
Mest-i mey-nûşa gelür hâne-i hammâr laṭîf

hâne-i kalbi:**1. hâne-i kalbi:-i****Kaside 7**

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

Gönül evi, gönül.

Cihānda hâne-i kalbi 'avārız-ı gamdan
Mu'āf iderdi şudur itse emr ü fermānı

hâne-i meşrûta-āsāya:**1. hâne-i meşrûta-āsāya:-āsā, -y, -a****Kaside 10**

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Bağışlanmış, vakfedilmiş ev.

İcāre-i tavīleyle virilse ragbet itmezler
Kim alur bu müşābih hâne-i meşrûta-āsāya

hâne-i pāk:**1. hâne-i pāk:****Tarih 2**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Temiz ev.

Bilbedāhe görüp didüm tārīh
Cānfezādur güzel bu hâne-i pāk

hâne-i şafā-efzā:**1. hâne-i şafā-efzā:****Tarih 73**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Huzuru, mutluluğu artıran ev.

Cevherī harf ile olur tārīh
Dil-güşā hâne-i şafā-efzā

hâne-i sürür-ı şafā:**1. hâne-i sürür-ı şafā:****Kaside 6**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Huzurun mutluluk evi.

Faşl-ı bahār seyr-i riyāz eylesem revā
Hem hâne-i sürür-ı şafā feth-i bāb olur

hâne-i ümmîd:**1. hâne-i ümmîd:****Gazel 86**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ümit evi.

Feyziyā ma'mūr ider mi'mār-ı luṭf-ı rûzgār
Böyle kalmaz hâne-i ümmîd ile berbād-ı dil

2. hâne-i ümmîd:**Kaside 7**

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Ümit evi.

Şikeste-beste yapılmakda hâne-i ümmîd
Kemāl-i luṭf ile muhkem olurdu bünyānı

3. hâne-i ümmîdi:-i**Tarih 39**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Ümit evi.

Hâne-i ümmîdi ta'mîr eyledüm ammā beni
Eyledi rencîde erbāb-ı hukuḳuñ ekseri

hâne-i zībende:**1. hâne-i zībende:****Tarih 40**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Süslü, gösterişli ev.

Habbezā hâne-i zībende zihī cāy-ı laṭīf
Görmedüm 'ālem-i dünyāda bunuñ gibi binā

2. hâne-i zībende:**Tarih 40**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Süslü, gösterişli ev.

Tarḫını seyr idicek Feyzi didüm tārīhini
Ne güzel hâne-i zībende 'aceb cāy-ı şafā

hâne-i zühdi:**1. hâne-i zühdi:-i****Kaside 6**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Züht evi.

Zühhād görse ehl-i şafā zevḳ-i 'ayşda
Bil kim anuñ da hâne-i zühdi ḫarāb olur

hân-ı lutfi:**1. hân-ı lutfi:-ı****Kaside 10**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İyilik, cömertlik sofrası.

Ne âşaf 'aql-ı evvel rüşd-i kâmil merd-i deryâ-
dil

Olur mebzûl hân-ı lutfi hep a' lâ vü ednâya

hân-ı vaşlını:**1. hân-ı vaşlını:-ın, -ı****Gazel 48**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kavuşma sofrası (yağma sofrası (han-ı
yağma) bağlamında).*

Hân-ı vaşlını 'adû yağmâ ider Tâtâr-veş
Vaşluña 'uşşâkuñı eyle sezâ nevrûzdur

hânkâh-ı cennet-âsânun:**1. hânkâh-ı cennet-âsânun:-âsâ, -nuñ****Gazel 107**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Cennete benzeyen tekke.

Muhibb-i şadıkam ol hânkâh-ı cennet-âsânun
Cihânda Feyzi hoş demdür tarîk-i
Naşbendiyye

hânkah-ı meykedede:**1. hânkah-ı meykedede:-de****Gazel 13**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meyhane tekkesi.

Ben hânkah-ı meykedede şimdi mürîdem
Şâyeste baña pîr-i muğân eylese himmet

hâr:**1. hâr:****Gazel 70**

Mısra: 6

Diken.

İtme riyâz-ı dehrde bûlbûl gibi figân
Ey dil olur mı verd-i ruh-ı yâra hâr hâ

2. hârdan:-dan**Gazel 2**

Mısra: 4

Diken.

Dilber hâf-âver oldu figânun hezâr-veş
Gülşende gül olur mı dilâ hârdan cüdâ

3. hâr:**Gazel 41**

Mısra: 4

*Diken (sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri
bağlamında).*

Pejmürde olup bād-ı hâzândan gül-i hüsni
Hâf şanma ruhında bir avuç hâr ile hâsdur

4. hâr:**Gazel 112**

Mısra: 2

*Diken (sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri
bağlamında).*

Seyr it 'izâr-ı yârı hâf-ı müşk-bâr ile
Germ-ülfet üzre verd-i ruh-ı âli hâr ile

5. hâr:**Matla 33**

Mısra: 2

*Diken (sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri
bağlamında).*

Rûy-ı pür-tâbında dildârun bedîdâr oldu hâf
Gülşen-i hüsni bütâna güyiyâ hâr oldu hâf

6. hârsız:-sîz**Gazel 83**

Mısra: 2

Diken. İl rakip.

Meclisinden dîr ider ağıyârı cânân görmedük
Hârsız bu gülsitânda verd-i hândân görmedük

7. hâr:**Gazel 104**

Mısra: 7

Diken. İl rakip.

Ne mümkün bûy-ı vuslat hâr ile germ-ülfet
olmuşken
Figân eyler hezâr-ı dil o gül-ruhşâr derdinden

8. hâr:**Matla 13**

Mısra: 2

Diken. İl rakip.

Ağyār-ı kīne-cū ile şöhet olur mı hiç
Ey verd-i taze hār ile ülfet olur mı hiç

9. **hārdur:-dur**

Kaside 2

Mısra: **50**

Diken (şairin kalemi bağlamında).

El-hazer ey 'adū-yı dīn-i mübīn
Haşm-ı nādāna hārdur çalemüm

10. **hārlar:-lar**

Kaside 8

Mısra: **70**

Eşek (rakip bağlamında).

Benem ol rehrev-i vādī-i 'irfān-ı ma'ānī kim
Nice hārlar geçemez esb-i şab'um ala meydānı

harāb id:-

1. **harāb iderüm:-er, -üm**

Gazel 90

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Harap etmek, bozmak.

Esir-i neşve-i peymāneyem bu meykedede
Esās-ı kaşr-ı ğamı sākiyā harāb iderüm

harāb ol:-

1. **harāb oldu:-dı**

Matla 57

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Harap olmak, yıkılmak.

Derd-i 'aşk ile harāb oldu dil-i üftāde
Kalb-i vīrānumı ābād ide Mī'mār-zāde

2. **harāb oldu:-dı**

Kaside 3

Mısra: **28**

Kelime Tipi: -

Yerle bir olmak, büsbütün yıkılmak.

Qadem-i pāki olup zelzele-baḥş-ı 'ālem
Hep harāb oldu ne deñlü var ise deyr-i muğān

3. **harāb olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Yerle bir olmak, büsbütün yıkılmak.

Zühhād görse ehl-i şafā zevk-i 'ayşda
Bil kim anuñ da hāne-i zühdi harāb olur

4. **harāb olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: **52**

Kelime Tipi: -

Yerle bir olmak, büsbütün yıkılmak.

Tātār-ı ğamze ğāret ider mülket-i dili
Böyle qalursa kişver-i qalbüm harāb olur

harāb-ābād-ı dehri:

1. **harāb-ābād-ı dehri:-i**

Tarih 20

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Dünyanın viraneliği. İl dünya.

Harāb-ābād-ı dehri gördi kim ta'mire imkān
yok
Harāb-ender-harāb olmaḳda çün bu 'ālem-i
dünyā

harābe:

1. **harābeyi:-y, -i**

Lugaz 12

Mısra: **7**

Yıkıntı, harabe, virane.

Eylemiş çok harābeyi ma'mūr
Nice maḥzūnı eylemiş mesrūr

harāb-ender-harāb:

1. **harāb-ender-harāb:**

Tarih 83

Mısra: **6**

Büsbütün bozulmuş, yıpranmış.

Nuḳūd-ı 'ömrini ta'mire şarf itdi nice müddet
Harāb-ender-harāb olmaḳda gördi 'ālem-i
dünyā

harāb-ender-harāb ol:-

1. **harāb-ender-harāb olmaḳda:-maḳda**

Tarih 20

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Büsbütün bozulmuş, yıpranmış olmak.

Harāb-ābād-ı dehri gördi kim ta'mire imkān
yok
Harāb-ender-harāb olmaḳda çün bu 'ālem-i
dünyā

harca sürem:

1. **ḥarca sürem:-em-m**

Matla 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Harcamak. İl harca katmak (süslemek amacıyla katmak).

Olup cevri ile cism-i zerdüm altun
Beni ḥarca sürem dir gibi gerdün

hareket id-:

1. **ḥareket ider:-er**

Lugaz 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hareket etmek.

Cismi var rûhı yok ider ḥareket
Kimi tersâ ile ider ülfet

2. **ḥareket ider:-er**

Lugaz 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hareket etmek.

Cânı yokdur ider mi hiç ḥareket
Çok okursa olur heme bereket

ḥarf-i medhûn:

1. **ḥarf-i medhûn:-ûn**

Kaside 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Övgü sözü.

Metn-i vaşfin muhtaşar taḥrîr bir emr-i ba'îd
Şarf-ı 'ömr itsem de bulmaz ḥarf-i medhûn
intihâ

ḥarf-i menkûṭ:

1. **ḥarf-i menkûṭ:**

Kaside 5

Mısra: 69

Kelime Tipi: -

Noktalı harf (tarih düşürülürken değeri hesaplanan noktalı harfler bağlamında).

Ḥarf-i menkûṭ ile Feyzî didiler târîḥini
Bî-bedel cây-ı müferriḥ ḳaşr-ı pâk-i dil-güşâ

2. **ḥarf-i menkûṭ:**

Tarih 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Noktalı harf (tarih düşürülürken değeri hesaplanan noktalı harfler bağlamında).

Ḥarf-i menkûṭ ile bir târîḥ olur
Zînet-i rûyuñ güzel ḥaṭṭ-ı siyâḥ

3. **ḥarf-i menkûṭ:**

Tarih 39

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Noktalı harf (tarih düşürülürken değeri hesaplanan noktalı harfler bağlamında).

Ḥarf-i menkûṭ ile Feyzî eyledüm târîḥini
Oldı rif'atle bi-ḥamdillâḥ efendüm defterî

4. **ḥarf-ı menkûṭın:-ın**

Tarih 63

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Noktalı harf (tarih düşürülürken değeri hesaplanan noktalı harfler).

Ḥarf-ı menkûṭın idüp ta'dâd târîḥin didüm
Meymenetle oldı İsmâ'îl Efendi defterî

ḥārḥār:

1. **ḥārḥārdur:-dur**

Kaside 2

Mısra: 60

Kaygı, endişe, tasa.

Ya'ni ḥussād-ı çeşm-i bedbîne
Serteser ḥārḥārdur ḳalemüm

ḥār-ı cevriyle:

1. **ḥār-ı cevriyle:-i, -y, -le**

Tahmis 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Zulüm, eziyet diken.

Ḥār-ı cevriyle olup 'âşıkâ rûyı gülî telḥ
Feyziyâ ḥār-ı elem itdi dil-i bûlbûli telḥ

ḥār-ı elem:

1. **ḥār-ı elem:**

Tahmis 2

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Dert diken.

Ḥār-ı cevriyle olup 'âşıkâ rûyı gülî telḥ
Feyziyâ ḥār-ı elem itdi dil-i bûlbûli telḥ

harîdâr ol-:

1. **harîdâr olduğın:-duğ, -ın**

Gazel 46

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Müşteri olmak.

Çârsûy-ı gâmda kâlâ-yı vişâle 'âşıkân
Nağd-i cân ile harîdâr olduğın bilmez mi var

2. **harîdâr olduğum:-duğ, -um**

Gazel 125

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Müşteri olmak.

Ne mümkün nâ'il olmak nağd-i cânla sük-ı
hicrânda
Metâ'-ı vaşl-ı dildâra harîdâr olduğum kaldı

3. **harîdârûn olmasun:-ma, -sun**

Gazel 98

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Müşteri, alıcı olmak.

Bu çârsû-yı gâmda metâ'-ı vişâline
Feyzî nuğûd-ı cânla harîdârûn olmasun

harîf:

1. **harîf:**

Lugaz 6

Mısra: 1

Arkadaş, meslektaş, dost.

Ol nedür kim yaşşı yüzlü bir harîf
Gerçi kim nâ-pâk ma'nide nazîf

harîm-i muhteremde:

1. **harîm-i muhteremde:-de**

Kaside 5

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

Harem dairesi.

Zâtı olmuşdur harîm-i muhteremde perveriş
Mümteni'dür midhat-i zâtı o bir şâhib-zekâ

hâr-zâr it-:

1. **hâr-zâr itdi:-di**

Tarih 58

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dikenlik, çalılık haline getirmek.

Şekkerûn üstine cem'iyet ider leşker-i mür
Hâr-zâr itdi ya etrâfını ol verd-i sefid

has:

1. **hasdur:-dur**

Gazel 41

Mısra: 4

*Çalı çırptı, çer çöp (sevgilinin yüzündeki
ayva tüyleri).*

Pejmürde olup bād-ı hazāndan gül-i hüsni
Haṭ şanma ruhında bir avuç hâr ile hasdur

Hasan:

1. **Hasan:**

Tarih 91

Mısra: 4

Hasan (özel isim).

Kudûmın bir beşâretle didi târîhini hâtif
Hasan geldi vücûda 'izz ü devletle mu'ammer-
bād

Hasan ile Hüseyin:

1. **Hasan ile Hüseyin::**

Kaside 2

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Hız. Ali'nin oğulları Hasan ve Hüseyin.

Hasan ile Hüseyin medhinde
Şâh-ı pür-iştihârdur kalemüm

Hasan Paşa:

1. **Hasan Paşa:**

Tarih 30

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Rikab kaymakamı Sadrazam Damat
Hasan Paşa (ö. 1713).*

Çıkup bir bende didi Feyziyâ bu resme târîhin
Rikâb kâ'im-makâmı oldu 'izz ile Hasan Paşa

2. **Hasan Paşa:**

Tarih 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Rikab kaymakamı Sadrazam Damat
Hasan Paşa (ö. 1713).*

Rikāb-ı şehriyār-ı ‘āleme kā’im-makām oldu
Melek-ḥaşlet Ḥasan Paşa şecī’-i mekrümet-
pīrā

ḥased:

1. ḥased:

Gazel 76

Mısra: 9

Kıskanma, imrenme.

Feyzī ḥased o merdüm-i dānā-yı ‘āleme
Hiç kimseden cihānda ümīd ü recāsı yok

ḥaşm-ı nādāna:

1. ḥaşm-ı nādāna:-a

Kaside 2

Mısra: 50

Kelime Tipi: -

Cahil düşman.

El-ḥazer ey ‘adū-yı dīn-i mübīn
Ḥaşm-ı nādāna ḥārdur ḫalemüm

ḥaşr:

1. ḥaşre:-e

Kaside 3

Mısra: 65

Mahşer, kıyamet günü.

Ne yüzüm var varıcaḫ ḥaşre benüm rüz-ı cezā
Zerrece luṭfuñ ider bendeñi şād u ḥandān

2. ḥaşre:-e

Kaside 8

Mısra: 77

Mahşer, kıyamet günü.

İlāhī ḥaşre dek tāb-āver olsun necm-i iḳbālī
Furūğ-ı pertev-i ḥurşīd gibi ola nūrānī

3. ḥaşre:-e

Tarih 71

Mısra: 9

Mahşer, kıyamet günü.

Ola tā ḥaşre dek zīnet-fezā-yı gülşen-i devlet
Şeref-baḫş oldu ḥaḳḳā bu güzel gonca leṭāfetle

ḥaşre dek:

1. ḥaşre dek:

Gazel 81

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıyamet gününe kadar.

Olur mir’āt-ı rüyuñ seyr idenler ḥaşre dek
güyā
Eger güş eylese bir kerre güftār-ı şeker-rīzūñ

ḥasret:

1. ḥasretle:-le

Gazel 30

Mısra: 2

Özlem.

Çeşmümde fūrkat ile sirişküñ füzün olur
Ḥasretle girye itmede girdāb-ı ḥūn olur

ḥasret-i berḳ-i ruḫuñla:

1. ḥasret-i berḳ-i ruḫuñla:-la-uñ, -la

Gazel 72

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlak yüzünün ḥasreti.

Tā dem-i şubḫ-ı kıyāmet lem’alar rīzān ider
Ḥasret-i berḳ-i ruḫuñla olsa nūrefşān şem’

ḥasret-i ruḫsār-ı dilberle:

1. ḥasret-i ruḫsār-ı dilberle:-le

Gazel 75

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün özlemi.

Ḥasret-i ruḫsār-ı dilberle fiğān itsem revā
Āsumān-ı dilde zāhirdür meh-i raḫşān-ı ‘aşḳ

ḥasret-i rüyuñ:

1. ḥasret-i rüyuñ:-uñ

Gazel 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yüzünün özlemi.

Yaksa bir şeb ol çerāğın ḥasret-i rüyuñ ile
Āsumān-ı meclise olur meh-i tābān şem’

ḥasret-keş-i mey it-:

1. ḥasret-keş-i mey itmem:-me, -m

Gazel 90

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Içkiye,şaraba ḥasret kalmak.

Dil-i nizārumı ḥasret-keş-i mey itmem ben
Müdām fikret-i la’lūñle neşve-yāb iderüm

hasūd:**1. ھاﺳﯘﺩ:****Kaside 2**

Mısra: 53

Çok kıskanç, haset eden (kimse).

Atmaya seng-i ٲa'nı Feyzi ھاﺳﯘﺩ
Naħl-ı pür-i ٲtibârdur ٲalemüm

ھاﺕ:**1. ھاﺕ:****Tarih 12**

Mısra: 1

Ayva tüyü.

ھاﺕ degöl sünbüle gül oldu ٲarîn
Oldı tezyîn ruħuñ ey mehrü

2. ھاﺕ:**Gazel 11**

Mısra: 7

Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

ھاﺕ gelmek ile rüyına eksilmedi henüz
Dilden ümîd-i vuşlat-ı cānāne rüz u şeb

3. ھاﺕ:**Matla 33**

Mısra: 1

Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Rüy-ı pür-tâbında dildârıñ bedîdâr oldu ھاﺕ
Gülşen-i ħüsn-i bütāna güyiyā ħâr oldu ھاﺕ

4. ھاﺕ:**Matla 33**

Mısra: 2

Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Rüy-ı pür-tâbında dildârıñ bedîdâr oldu ھاﺕ
Gülşen-i ħüsn-i bütāna güyiyā ħâr oldu ھاﺕ

5. ھاﺕ:**Gazel 25**

Mısra: 1

(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.

Ne dem ki 'arızuña ھاﺕ şehā gelür görünür
Dil-i belā-zedeye biñ belā gelür görünür

6. ھاﺕ:**Gazel 41**

Mısra: 4

(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.

Pejmürde olup bād-ı ħazāndan gül-i ħüsni
ھاﺕ şanma ruħında bir avuç ħâr ile ھاﺳdur

7. ھاﺕ:**Gazel 70**

Mısra: 1

(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.

Oldı bedîd rüyıña ey gül'izâr ھاﺕ
Cānā riyāz-ı ħüsnüñe olmuş bahâr ھاﺕ

8. ھاﺕ:**Gazel 70**

Mısra: 2

(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.

Oldı bedîd rüyıña ey gül'izâr ھاﺕ
Cānā riyāz-ı ħüsnüñe olmuş bahâr ھاﺕ

9. ھاﺕ:**Gazel 70**

Mısra: 4

(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.

İrdi küsûf mihr-i cemālüne ey perî
Ruħsârıñ üzre olduğı dem âşikâr ھاﺕ

10. ھاﺕ:**Gazel 70**

Mısra: 6

(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.

İtme riyāz-ı dehrde bülbül gibi fiğān
Ey dil olur mı verd-i ruħ-ı yāra ħâr ھاﺕ

11. ھاﺕ:**Gazel 70**

Mısra: 10

(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.

Feyzî şikāyet eylemede mihr-i rüyıña
Ebr-i siyāh gibi olup perdedâr ھاﺕ

12. ھاﺕ:**Gazel 116**

Mısra: 9

(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.

Bedîd olursa ھاﺕ rüyında geçmem fikr-i
vuşlatdan
O şūħa rüz u şeb ey Feyzi göñlüm iştiyāk üzre

13. ھاﺕ:**Tarih 1**

Mısra: 1

(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.

Ḥaṭ gelüp ruḥsārına bir mehveṣūñ
Güyyā girdi şehāb içine māh

14. **ḥaṭ:**

Tarih 6

Mısra: 5

(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.

‘Ārız-ı pākinde anuñ ḥaṭ degül
Perde çekdi ḥüsüne bî-iştibāh

15. **ḥaṭuñ:-uñ**

Gazel 121

Mısra: 1

Çizgi. İl ayva tüyü.

Tāb-ı verd-i rüy-ı pākūñle ḥaṭuñ mīnā gibi
Lem‘a-rız olmaḡdasın mihr-i cihān-ārā gibi

16. **ḥaṭ:**

Gazel 70

Mısra: 8

Yazı. İl (sevgilinin) ayva tüyü.

Güyyā midād-ı ḥāme-i kudretle ey perī
Bir şaḥḥadur yazıldı degül ey nigār ḥaṭ

ḥaṭ gel:-

1. **ḥaṭ geldi:-di**

Tarih 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yanakta ayva tüylerinin çıkmaya
başlaması.

‘Ārız-ı pākine gerçi geldi ḥaṭ
‘Āşık-ı zāruñ olupdur kārī āh

2. **ḥaṭ geldi:-di**

Matla 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayva tüylerinin belirmesi.

Ol mehūñ ruḥsārına ḥaṭ geldi mānend-i kelef
Nār-ı miḥnetle gönül sūzān idi güyyā ki ḥaṭ

3. **ḥaṭ gelmek:-mek**

Gazel 112

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yanakta ayva tüylerinin çıkmaya
başlaması.

Ḥaṭ gelmek ile rüyına ol māh-ı behcetūñ
Āyīne-i derūnum olur pūr gubār ile

ḥaṭa:

1. **ḥaṭālardan:-lar, -dan**

Kaside 8

Mısra: 79

Günah, kusur, suç.

Vücūd-ı pākini ḥıfz eylesün Mevlā ḥaṭālardan
Dü-‘ālemde saña olsun Ḥudānuñ luṭfı erzānī

ḥaṭ-āver ol:-

1. **ḥaṭ-āver oldu:-dı**

Gazel 115

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin sevicecek çağa gelmesi,
büyüyüp serpilmesi.

Ḥaṭ-āver oldu o meh nazra-düzdur çeşmüm
Dem-i ḥazānda köhne bahār seyrinde

2. **ḥaṭ-āver oldu:-dı**

Gazel 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin sevicecek çağa gelmesi,
büyüyüp serpilmesi.

Dilber ḥaṭ-āver oldu figānuñ hezār-veş
Gülşende gül olur mı dilā ḥardan cüdā

3. **ḥaṭ-āver olması:-ma, -sı**

Gazel 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yüzdeki ayva tüylerin yeni bitmeye
başlaması.

Çemenzār ile ‘ālem pūr olur bārān revān olsa
Ḥaṭ-āver olması bu dīde-i nemnākdandur hep

4. **ḥaṭ-āverde olsa:-sa**

Gazel 111

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin ayva tüylerinin yeni yeni
bitmeye başlaması (sevgilinin gençliği,
tazeliği bağlamında).

Olsa Feyzī o meh ḥaṭ-āverde
Şevk-i seyr-i bahār var dilde

5. **ḥaṭ-āverde olup:-up**

Tarih 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sakalın yeni bitmeye başlaması.

Ḥaṭ-āverde olup bu resm ile Feyzī didüm tārīḥ
Cemālūn Ka'besi oldu siyeh şāl ile pūşīde

ḥaṭ-berāverde ol-:

1. ḥaṭ-berāverde olunca:-unca

Tarih 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin
çıkmağa başlaması.*

Ḥaṭ-berāverde olunca didiler tārīḥini
Verd-i rüyın cilve-gāh-ı sūnbül olmuş güyiyā

2. ḥaṭ-berāverde olup:-up

Tarih 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin
çıkmağa başlaması.*

Ḥaṭ-berāverde olup ruḥsār-ı yār
Oldı mestūr ebr ile ol reşk-i māh

ḥātem:

1. ḥātem-i:

Kaside 7

Mısra: 19

*Çok cömert kimse. İl Arapların Tayy
kabilesinden ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın
lakabı olup cömertlik timsali olarak anılmıştır.*

Kerīm-i Cem-ḥaşem ü Ḥātem-i sūtūde-şiyem
Meh-i sipihr-i kerem āfitāb-ı nūrānī

Ḥātem-i Tayy:

1 Ḥātem-i Tayy:

Kaside 7

Mısra: 59

Kelime Tipi: -

*Arap kabileleri arasında tanınmış
"Tayyi" kabilesine mensup ve cömertliği ile
meşhur olan "İbnü Abdillāh Bin Sa'd.*

Geleydi Ḥātem-i Tayy 'āleme zamānuḥda
Bilürdi neydüğünü semt-i cūd u iḥsānı

ḥaṭ-ı müşk-bār:

1. ḥaṭ-ı müşk-bār:

Gazel 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) misk kokusu yayan ayva tüyü.

Seyr it 'izār-ı yārı ḥaṭ-ı müşk-bār ile
Germ-ülfet üzre verd-i ruḥ-ı āli ḥār ile

ḥaṭ-ı nev:

1. ḥaṭ-ı nev:

Tarih 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yeni belirmeye başlamış sakal, ayva tüyü.

Ḥaṭ-ı nev 'ārız-ı pūr-tābın itdi cābecā tezyīn
Cemāli pertevi ṭa'n eyler idi nūr-ı ḥurşīde

ḥaṭ-ı pākūn:

1. ḥaṭ-ı pākūn:-üñ

Tarih 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kusursuz ayva tüyü.

Seyr idüp rüyūñı tārīḥ didüm
Ḥaṭ-ı pākūn ne güzel 'anberbū

ḥaṭ-ı ruḥsār-ı yārdur:

1. ḥaṭ-ı ruḥsār-ı yārdur:-dur

Gazel 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin yüz hattı. İl sevgilinin
yanağındaki ayva tüyleri.*

Fiğānuma ḥaṭ-ı ruḥsār-ı yārdur bā'ış
Hezār-ı nāleye faşl-ı bahārdur bā'ış

ḥaṭ-ı rüy-ı nigāra:

1. ḥaṭ-ı rüy-ı nigāra:-a

Gazel 61

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*(resim gibi güzel) sevgilinin yüzünün
ayva tüyü.*

Şaḳın şaḳın ḥaṭ-ı rüy-ı nigāra kılma heves
Cünün ziyādeligidür bahāra kılma heves

ḥaṭ-ı siyāh:

1. ḥaṭ-ı siyāh:

Gazel 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Siyah ayva tüyleri (sevgilinin yüzündeki
ambere benzeyen siyah ayva tüyleri
bağlamında).*

Haṭ-ı siyāh mı ‘anber midür nedür bilmem
Lebûñ mi çeşme-i Kevşer midür nedür bilmem

hâtif:

1. hâtif:

Tarih 10

Mısra: 3

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi
gücün sesi; ilham perisi.*

Didi târîhini hâtif anuñ
Sünnetini kıla Bārî mes‘ūd

2. hâtif:

Tarih 18

Mısra: 3

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi
gücün sesi; ilham perisi.*

Feyziyâ güş eyleyüp itmâmını hâtif didi
Âb-ı pāk-i dil-güşâ ‘aynû’l-hayât-ı cânfezâ

3. hâtif:

Tarih 28

Mısra: 3

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi
gücün sesi; ilham perisi.*

Görüp itmâmını anuñ didi târîhini hâtif
Bu ‘ayn-ı cânfezâdur nüş idüñ âb-ı muşaffâyı

4. hâtif:

Tarih 33

Mısra: 9

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi
gücün sesi; ilham perisi.*

Düşdi bu vech ile târîhin didi hâtif anuñ
Otuz üçünci bölüm zîbâ maḳâm-ı dil-güşâ

5. hâtif:

Tarih 48

Mısra: 3

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi
gücün sesi; ilham perisi.*

Didi târîhini hâtif seyr idüp itmâmını
Bî-bedel ḥammâm-ı dilkeş menba‘-ı mâ’-i
hayât

6. hâtif:

Tarih 65

Mısra: 3

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi
gücün sesi; ilham perisi.*

Didi hâtif Feyziyâ târîhini
Menzilini buldı tîrendâzdur

7. hâtif:

Tarih 82

Mısra: 9

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi
gücün sesi; ilham perisi.*

Çıkup bir müjde ile Feyziyâ hâtif didi târîh
Büyük ruznâmecî Aḥmed Efendi oldu ‘izzetle

8. hâtif:

Tarih 87

Mısra: 5

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi
gücün sesi; ilham perisi.*

Güş eyledükde hâtif fevtine didi târîh
Ferdi Ḥüseyn Efendi firdevs ola mekânüñ

9. hâtif:

Tarih 91

Mısra: 3

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi
gücün sesi; ilham perisi.*

Ḳudûmın bir beşâretle didi târîhini hâtif
Ḥasan geldi vücûda ‘izz ü devletle mu‘ammer-
bâd

hâtif-i kudsî:

1. hâtif-i kudsî:

Tarih 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Gaipten haber veren kutsal melek (ilham
perisi bağlamında).*

Hâtif-i kudsî didi Feyzi anuñ târîhini
‘Âfiyet ola içün mâ’-ı hayât-ı zîbâ

2. hâtif-i kudsî:

Tarih 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi
gücün sesi; ilham perisi.*

Hâtif-i kudsî didi bu vech ile târîhini
Mâ’-ı pāk-i dilkeş-i ‘ayn-ı hayât-ı cânfezâ

3. hâtif-i kudsî:

Tarih 69

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi gücün sesi; ilham perisi.

Hâtif-i kıdsî didi mevlidi târîhini
Geldi Muhammed Şerîf es'ad ola maqdemo

4. hâtif-i kıdsî:

Tarih 49

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi gücün sesi; ilham perisi.

Bir teşne gelüp hâtif-i kıdsî didi târîh
Rûh-ı Hüseyin şâd ola nûş eyle bu âbı

hâtır-ı vîrâna düş-:

1. hâtır-ı vîrâna düşdükçe:-dük, -çe

Gazel 110

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yıkılıp harabeye dönmüş akla düşmek (düşünme yeteneğini kaybetmiş akla sevgilinin hayalinin düşmesi bağlamında).

Şeb-i târîki-i fûrkât olur Feyzî ziyâ-bahşâ
Hayâl-i rûy-ı dilber hâtır-ı vîrâna düşdükçe

hâtır-şikest:

1. hâtır-şikest:

Gazel 80

Mısra: 6

Gönlü kırık (gücenmiş aşık bağlamında).

Meyyâl-i verd-i rûyuñ olup gülsitânda
Hâtır-şikest bülbül-i nâlânunâm senün

hatt:

1. hatt:-ı

Gazel 122

Mısra: 10

Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Feyzî sezâdur ebr gibi girye eylese
Püşide kıldı ol mehi hattı kelef gibi

2. hatt:-ı

Gazel 60

Mısra: 1

(sevgilinin yüzündeki) ayva tüyü.

Hattı gelicek dilberün âh itmege degmez
Ol mâh-ı kelef-dâra nigâh itmege degmez

3. hatt:

Gazel 89

Mısra: 1

(sevgilinin yüzündeki) ayva tüyü.

O mehün hatt u ruhu vaşfını tahrîr idelüm
Rûz u şeb miñnet-i derd-i dili takrîr idelüm

4. hattun:-uñ

Tarih 58

Mısra: 8

Yüzde yeni beliren sakal ve bıyık, ayva tüyü.

Hattunı şemm iderek bûseler alur 'uşşâk
Bûsenün yoluna hattun çekemez sedd-i sedîd

5. hattun:-uñ, -ı

Tarih 58

Mısra: 7

Yüzde yeni beliren sakal ve bıyık, ayva tüyü.

Hattunı şemm iderek bûseler alur 'uşşâk
Bûsenün yoluna hattun çekemez sedd-i sedîd

hatt-ı pâki:

1. hatt-ı pâki:-ı

Tarih 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mübarek sakal, sakal.

Feyzi hatt-ı pâki zeyn itdi ruhuñ
Oldı seng-i gamla mülk-i dil tebâh

hatt-ı ruh-ı nigârı:

1. hatt-ı ruh-ı nigârı:-ı

Gazel 95

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzündeki ben.

Âzâde-dil o zülf-i dilârâda olmasun
Hatt-ı ruh-ı nigârı temâşada olmasun

hatt-ı ruhuñ:

1. hatt-ı ruhuñ:-uñ

Gazel 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yüzdeki ayva tüyleri.

Görünce hatt-ı ruhuñ girye eylesün 'uşşâk
Şehâ şafâ-yı çemen cûybâra kalmışdur

hatt-ı rüy:**1. hatt-ı rüyın:-ın****Tarih 41****Mısra: 1****Kelime Tipi: -***Yüzdeki ayva tüyleri.*

Hatt-ı rüyın seyr idince ol perî ruhsârenüñ
Nevbahârûñ fikri virdi kalb-i 'uşşâka şafâ

2. hatt-ı rüyüñ:-uñ**Tarih 58****Mısra: 6****Kelime Tipi: -***Sakal.*

Nice inkâr olunur tâze bahârûñ seyri
Hatt-ı rüyüñ göricek düşdi dile şevk-i cedîd

hatt-ı siyâh:**1. hatt-ı siyâh:****Tarih 1****Mısra: 10****Kelime Tipi: -***Siyah ayva tüyü.*

Harf-i menkûṭ ile bir târîḥ olur
Zînet-i rüyüñ güzel hatt-ı siyâh

2. hatt-ı siyâh:**Tarih 35****Mısra: 4****Kelime Tipi: -***(sevgilinin yüzündeki) siyah ayva tüyleri.*

Bir güzel târîḥ düşdi Feyziyâ
Oldı rüyüñda 'ayân hatt-ı siyâh

3. hatt-ı siyâhuñ:-uñ**Gazel 2****Mısra: 8****Kelime Tipi: -**

*Siyah ayva tüyü (sevgilinin yanağındaki
ayva tüyler bağlamında).*

Her şâm-ı hecre irmede şubḥ-ı şafâ henüz
Hatt-ı siyâhuñ olmadı ruhsârdan cüdâ

hatt-ı siyeh:**1. hatt-ı siyeh:****Tarih 58****Mısra: 12****Kelime Tipi: -***Siyah sakal, ayva tüyü.*

Didi bir 'âşık-ı âşüftesi târîḥ-i ḥatın
Rüy-ı pâkinde güzel hatt-ı siyeh oldı bedîd

havâle eyle:-**1. havâle eyler:-r****Kaside 10****Mısra: 24****Kelime Tipi: -***Havale etmek, ertelemek.*

Ne hâletdür kime hâlüm disem olur tebessüm-
sâz
Elem çekme deyü eyler havâle rûz-ı ferdâya

havf-ı ruḥuñla:**1. havf-ı ruḥuñla:-uñ, -la****Tahmis 1****Mısra: 9****Kelime Tipi: -***Can korkusu.*

İder havf-ı ruḥuñla geh ḥusûf u geh kûsûf
izhâr
Sipihri-i kîne-cû hemvâre yer yer dâğ-ber-
dildür

havz-ı çeşmümde:**1. havz-ı çeşmümde:-üm, -de****Gazel 32****Mısra: 8****Kelime Tipi: -***Göz havuzu, göz.*

Hûn-feşân merdümek-i dîde lebûñ zikri ile
Havz-ı çeşmümde dü-fevvâre degüldür de
nedür

hây hüy-ı ḥişâr:**1. hây hüy-ı ḥişâr:****Gazel 42****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***(Anadolu) Hisar semtinin gürültüsü.*

Şadâ-yı bülbül olup zevk-bâḥş-ı kûy-ı Ḥişâr
Sipihri velvele-nâk itdi hây hüy-ı Ḥişâr

havâl:

1. **hayâliyle:-i, -y, -le****Gazel 33**

Mısra: 9

Hayal, düş.

Ğubâr-ı zülf ile la'l-i leb-i dilber hayâliyle
Benüm de Feyziyâ 'âlemde hayrân olduğum
yerdür

2. **hayâli:-i****Matla 47**

Mısra: 1

Hayal, düşünce.

Leb-i la'lün hayâli zâ'il olmaz ey perî dilden
Nola gülgün akar ise sirişküm dîde-i terden

hayâl eyle:-1. **hayâl eyledigümden:-dig, -üm, -den****Gazel 100**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hayal etmek.

Şahbâ-yı şafâ ile dilâ mest-i müdâmam
La'l-i leb-i cânânı hayâl eyledigümden

2. **hayâl eyler:-r****Gazel 83**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hayal etmek.

Şem'-i ruhsârûn hayâl eyler gehî verd-i ruhuñ
Bülbül ü pervâne-veş nâlân u süzân görmedük

hayâl-i 'arızuñla:1. **hayâl-i 'arızuñla:-uñ, -la****Tahmis 1**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Yanağın hayali.

Hayâl-i 'arızuñla süziş-i tâb-ı 'izârûñla
Degüldür mihr ü meh çerh-i sitemger dâğ-ber-
dildür

hayâl-i bâde-i la'l-i leb:1. **hayâl-i bâde-i la'l-i lebünden:-üñ, -den****Matla 2**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) kırmızı dudağının şarabının**hayali.*

Hayâl-i bâde-i la'l-i lebünden 'âşık-ı şeydâ
Sezâ meyhâne-i 'âlemde olsa mest-i bîpervâ

2. **hayâl-i bâde-i la'l-i lebünle:-üñ, -le****Gazel 71**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının kırmızı şarabının hayali.

Hayâl-i bâde-i la'l-i lebünle mest oldı
Revâdur olmasa Feyzî şarâbdan mahzûz

hayâl-i cânân:1. **hayâl-i cânân:****Kaside 3**

Mısra: 74

Kelime Tipi: -

Sevgilinin hayali.

Her gice bister-i miñnetde kapanmaz çeşmüm
Mânî'-i hâb olur baña hayâl-i cânân

hayâl-i fikr-i dendânuñla:1. **hayâl-i fikr-i dendânuñla:-uñ, -la****Gazel 10**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dişinin düşüncesi, hayali.

Hayâl-i fikr-i dendânuñla Feyzî dür-nişâr
olmuş
Bu dürr-i şî'r-i pâküm genc-i tab'-ı pâkdandur
hep

hayâl-i hâlûñ:1. **hayâl-i hâlûñ:-üñ****Tahmis 1**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Benin hayali.

Hayâl-i hâlûñ ile müşk-i ezfer dâğ-ber-dildür
Gamuñla 'âşıkûñ ey mâh-ţal'at oldılar bîmâr

hayâl-i la'l-i nâb-ı yâr:1. **hayâl-i la'l-i nâb-ı yâr:****Gazel 114**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saf dudağının hayali.

Hayâl-i la'l-i nâb-ı yâr ile mest-i müdâm
oldum

O medhüş-ı şarābam olmadum peymāne
kaydında

hayāl-i la' l-i nāb:

1. hayāl-i la' l-i nābuñ:-uñ

Gazel 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Saf şaraba benzeyen kırmızı dudakların
hayali.*

Hayāl-i la' l-i nābuñ gitmedi ey mährü dilden
Sezā yaş yerine kanlar akarsa dīde-i terden

2. hayāl-i la' l-i nābuñla:-uñ, -la

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Saf şaraba benzeyen kırmızı dudakların
hayali.*

Hayāl-i la' l-i nābuñla olur her tamlası yâkût
Sirişk-i dīde-i ter gūşe-i dāmāna düşdükçe

hayāl-i nūr-ı ruhsāruñla:

1. hayāl-i nūr-ı ruhsāruñla:-uñ, -la

Gazel 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) yüz nurunun hayali (yüz
parlaklığı bağlamında).*

Hayāl-i nūr-ı ruhsāruñla pür-lem'a fetīl-i dāğ
Şebistān-ı gama çün şem'-i sūzān olduğum
yerdür

hayāl-i rüy-ı dilber:

1. hayāl-i rüy-ı dilber:

Gazel 110

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün hayali.

Şeb-i tārīki-i fūrkat olur Feyzī ziyā-baḥşā
Hayāl-i rüy-ı dilber ḥatır-ı vīrāna düşdükçe

hayāl-i tāb-ı rüy-ı yār:

1. hayāl-i tāb-ı rüy-ı yār:

Gazel 49

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün ışığının hayali.

Hayāl-i tāb-ı rüy-ı yār ile āh-ı şerer-nāküm
Şeb-i tārīk-i hecrüñ şem'-i nūr-efzālarındandır

hayāl-i tābiş-i ruhsār-ı la' l-i yār:

1. hayāl-i tābiş-i ruhsār-ı la' l-i yār:

Kaside 8

Mısra: 61

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin al yanağının parlayışının
hayali.*

Hayāl-i tābiş-i ruhsār-ı la' l-i yār ile 'uşşāk
Revādur dem-be-dem giryān olursa çeşm-i
mestānı

hayāl-i tābiş-i rüyüñla:

1. hayāl-i tābiş-i rüyüñla:-uñ, -la

Tahmis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüzün parlayışının hayali.

Hayāl-i tābiş-i rüyüñla diller dāğ-ber-dildür
Cemālūñ pertevinden mäh-ı enver dāğ-ber-
dildür

hayāl-i turra-i dildār:

1. hayāl-i turra-i dildār:

Gazel 82

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçının hayali.

Hayāl-i turra-i dildār ile dīvānedür Feyzī
Getürdün büy-ı zülf-i dilberi ey bād hoş
geldün

hayāl-i verd-i ruhsāruñla:

1. hayāl-i verd-i ruhsāruñla:-uñ, -la

Gazel 34

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) gül yüzünün hayali.

Hayāl-i verd-i ruhsāruñla cānā hayli demdür
kim

Miyān-ı gülsitānda bülbül-i dil güft-gü eyler

hayāl-i vuslatuñ:

1. hayāl-i vuslatuñ:-uñ

Tahmis 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
(sevgiliye) kavuşma hayali.

Zā'il olmaz dīdeden cānā hayāl-i vuşlatuñ
Dūr 'uşşākuñ 'adū oldı sezā-yı şohbetuñ

hayāl-i zülf:

1. hayāl-i zülf:

Gazel 56

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının hayali.

'Aceb mi silsile-cünbān-ı 'aşk-ı yār olsam
Hayāl-i zülf dañi dīdeden cüdā düşmez

hayāt:

1. hayāt:

Rübai 5

Mısra: 2

Hayat, yaşam.

Yok 'ālem-i fānide karar ile sebāt
Der-pey idi dünyāda hayāt ile memāt

hayāt-bahş ol-:

1. hayāt-bahş oldu:-dı

Gazel 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Can vermek, hayat vermek.

Oldı hayāt-bahş dil-i zāra nefhāsı
Rāḥat-resān-ı derdkeşāndur nesīm-i şubḥ

hayāt-ı cāvīd ol-:

1. hayāt-ı cāvīd oldu:-dı

Tarih 89

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sonsuz hayatı bulmak (hayat bulmak,
canlanmak, ferahlamak bağlamlarında).

Nüş iden teşne-lebe oldı hayāt-ı cāvīd
Reşk ider kaṭre-i nāçizine Nīl ile Fūrāt

hayāt-ı cāvīdān bul-:

1. hayāt-ı cāvīdān bulur:-ur

Tarih 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sonsuz hayatı bulmak (hayat bulmak,
canlanmak, ferahlamak bağlamlarında).

Nüş iden dil-teşneler bulur hayāt-ı cāvīdān
Dir gören 'aynū'l-hayātuñ 'aynıdur bu güyiyā

2. hayāt-ı cāvīdān bulur:-ur

Tarih 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sonsuz hayatı bulmak (hayat bulmak,
canlanmak, ferahlamak bağlamlarında).

Nüş iden dil-teşneler bulur hayāt-ı cāvīdān
Ābı Kevşerdür anuñ güyā ki 'ayn-ı dil-güşā

hayāt-ı taze bul-:

1. hayāt-ı taze buldı:-dı

Tarih 39

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Taze hayat bulmak, yeniden canlanmak.

Mürde diller bir hayāt-ı taze buldı güyiyā
Maḳdem-i mes'ūduñuz mes'ūd kıldı dilleri

2. hayāt-ı taze buldı:-dı

Tarih 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yeniden hayat bulmak, canlanmak,
dirilmek.

Hayāt-ı taze buldı mürde diller devr-i luṭfında
Hemān mā'u'l-hayāt-ı luṭfı kaşd-ı dehre
icrādur

hayf:

1. hayf:

Gazel 66

Mısra: 4

Eyvah, yazık.

Nedür ḥāl-i siyeh ey māḥ rüy-ı tābnākūnde
Cemālūñ Ka'besine hayf ol kāfir yakīn olmuş

2. hayf:

Gazel 118

Mısra: 3

Eyvah, yazık.

Şikeste eyledi cām-ı müdāmı seng-i kazā hayf
Bu rüzgārda cām-ı ṭarab bilinmedi kaldı

3. hayf:

Gazel 119

Mısra: 9

Eyvah, yazık.

Bu dehr seng-i miñnet ile hayf Feyziyâ
İşkeste itdi sâgar-ı bezm-i şafâmuzı

4. **hayf:**

Kaside 10

Mısra: 36

Eyvah, yazık.

Nice şekvâya âgâz itmeyem bu baht-ı nâ-
mes'ud
Beni itmedi mâlik hayf bir esb-i sebük-pâya

5. **hayf:**

Tarih 31

Mısra: 1

Eyvah, yazık.

Kaymakâm Muştâfa Paşa gitdi hayf
Cennet-i a'lâdan alup râyiha

hayfâ:

1. **hayfâ:**

Gazel 26

Mısra: 6

Eyvah, çok yazık.

İzâruñda nedür hâl-i siyâh-ı 'anber-âlûduñ
O kâfir-mâcerâya Ka'be hayfâ mesken
olmuşdur

2. **hayfâ:**

Matla 27

Mısra: 1

Eyvah, çok yazık.

Bulmadum hayfâ dil-i miñnetkeşe feryâd-res
Kimse güş itmez figânım çıksa mânend-i
ceres

3. **hayfâ:**

Tarih 19

Mısra: 4

Eyvah, çok yazık.

Bu 'âlem berzahından 'âzim-i dâr-ı 'adem oldu
Nigâhî Muştâfâ Efendi gibi bir ehl-i dil hayfâ

4. **hayfâ:**

Tarih 20

Mısra: 2

Eyvah, çok yazık.

Emîn-i matbağ olan hazret-i Mūsâ Efendi kim
Revân oldu cihân-ı bî-beqâyı terk idüp hayfâ

hayl:

1. **hayline:-i, -n, -e**

Kaside 3

Mısra: 12

Topluluk, zümre.

Bâ'is-i halk-ı cihân şâh-ı serîr-i levlâk
Enbiyâ hayline server o Habîb-i Rahmân

hayli:

1. **hayli:**

Gazel 34

Mısra: 5

Çokça, epeyce, oldukça.

Hayâl-i verd-i ruhsâruñla cânâ hayli demdür
kim

Miyân-ı gülsitânda bülbül-i dil güft-gü eyler

2. **hayli:**

Gazel 119

Mısra: 1

Çokça, epeyce, oldukça.

Hayli dem oldu görmezüz ol mehlikâmuzı
Farq itmezüz bu derd ile şubh u mesâmuzı

3. **hayli:**

Kaside 2

Mısra: 34

Çokça, epeyce, oldukça.

Zıkr-i Fârûk ile şafâ-bağşam
Hayli fikret-şi'ârdur kalemüm

4. **hayli:**

Kaside 9

Mısra: 39

Çokça, epeyce, oldukça.

Hezâr bendeleri buldı hayli neşv ü nemâ
'Aceb mi bâr-ver olsa bu günde nağl-i murâd

5. **haylî:**

Kaside 10

Mısra: 37

Çokça, epeyce, oldukça.

Egerçi var bir esb-i bî-bedel haylî temâşâdur
Ne dem 'azm eylese za'f ile batmaz cismi
deryâya

6. **hayli:**

Lugaz 12

Mısra: 6
Çokça, epeyce, oldukça.

Cismi memdüh-ı bezm-i 'âlemdür
Hayli mümtâzdur müsellemdür

7. **hayli:**
Lugaz 16
Mısra: 5
Çokça, epeyce, oldukça.

Hayli taḥsîn olur nümâyişine
'Aql irmez Cenâb-ı Hâk işine

8. **haylî:**
Matla 48
Mısra: 1
Çokça, epeyce, oldukça.

Sâkiyâ oldum ḥumâr-ı ḡamla haylî ser-girân
Dem-be-dem devr eylesün câm-ı mey-i 'işret
hemân

9. **haylî:**
Tarih 75
Mısra: 7
Çokça, epeyce, oldukça.

Benân-ı fikr ile ḥall oldu haylî 'uḡde-i müşkil
Nice biñ kâr-ı düşvârı aña Hâk eyledi âsân

10. **hayli:**
Tarih 82
Mısra: 5
Çokça, epeyce, oldukça.

Emîn-i maṭbaḡ olmuşdı cihânda hayli
müddetdür
Ḥalâş oldu girîbânı emânetden selâmetle

hayli dem:

1. **hayli dem:**
Tahmis 3
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Uzun zamandır.

Hayli dem derd ü ḡam-ı miḥnet-fezâñı
bilmedüm
Bâde imiş derdüñe ey dil devâñı bilmedüm

2. **hayli demdür:-dür**
Gazel 53
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Uzun zamandır.

Penâh itme şaḡın bîhûde dildârıñ ser-i kūyın
O mehrû hayli demdür ḥânesinden Feyziyâ
çıkamaz

3. **hayli demdür:-dür**
Kaside 5
Mısra: 34
Kelime Tipi: -
Uzun zamandır.

'Arz-ı ḥâlüm ḥâk-pây-ı devlete ma'lûm ola
Güşe-i miḥnetde kıldum hayli demdür inzivâ

4. **hayli demdür:**
Tarih 83
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Uzun zamandır.

Hişâr-ı Rûmilinde hayli demdür münzevî oldu
Bu cây-ı dil-güşâya meyl-i tâm itmiş idi ḥâḡḡâ

hayli zamândur:

1. **hayli zamândur:-dur**
Gazel 19
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Uzun zaman.

Leylî-i zûlf-i dilbere meyl eylemiş gezer
Mânend-i Ḳays hayli zamândur nesîm-i şubḡ

2. **haylî zamândur:-dur**
Tarih 39
Mısra: 22
Kelime Tipi: -
Uzun zaman.

Çâre-sâz ol bu dil-i miḥnetkeş-i ḡam-pervere
Geşt ider bu 'âlemi haylî zamândur serseri

haylice:

1. **haylice:**
Kaside 2
Mısra: 42
Çokça, epeyce, oldukça.

Medḡini eylesem revâ taḥrîr
Haylice ma'nidârdur ḡalemüm

hayır:

1. **hayır:-ı**
Tarih 66
Mısra: 2

İyilik, insanların faydasına hizmet eden şey (çeşme).

Menba'-ı âb-ı hayât-ı bî-bedel bu 'ayn-ı pāk
Kıldı bu hayr-ı mu'ammer ola bir zât-ı şerîf

2. hayra:-a

Tarih 81

Mısra: 4

İyilik, insanların faydasına hizmet eden şey (çeşme).

Yeñiden bir çeşme-i pākîze bünyād eyledi
Böyle bir hayra muvaffak eyledi anı Hudā

hayr du'ā id:-

1. hayr du'ā idüp:-üüp

Tarih 23

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hayırla yad edip dua etmek, iyi dileklerde bulunmak.

Güş idüp mevlid-i pākîze-i sa'd-ahterini
Şâdkâm oldu ahibbâsı idüp hayr du'ā

hayr u hasenât kıl:-

1. hayr u hasenât kıldı:-dı

Tarih 89

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hayır ve yardım için iyilik yapmak.

Habbezâ pāk-eşer-i 'avn-i Cenâb-ı Mevlâ
Kıldı dünyâda nice böylece hayr u hasenât

hayrân:

1. hayrân:

Tarih 56

Mısra: 3

Kendinden geçmiş.

Halk-ı cihân giryân idi sergeşte vü hayrân idi
'Âlem hemân bî-cân idi kılmışdı kalbi gam penâh

2. hayrândur:-dur

Lugaz 10

Mısra: 4

Kendinden geçmiş, mest olmuş, baygın. İl şaşkın.

Âşinâ-yı şohbet-i yârândur
Bî-'adeddür dîdesi hayrândur

hayrân id:-

1. hayrân iden:-en

Gazel 47

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hayran etmek, kendinden geçirmek.

Fikr-i maẓmûn ile iden hayrân
Dil-i zârı ğubâr-ı ma'nîdür

hayrân it:-

1. hayrân itdün:-dü, -ñ

Matla 41

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kendine hayran etmek. İl kendinden geçirmek.

Ey perî 'aşk ile 'uşşâkuñı hayrân itdün
Fikr-i zülfüñle dil-i zârı perîşân itdün

hayrân ol:-

1. hayrân olacağsın:-acağ, -sın

Gazel 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hayran olmak, kendinden geçmek.

Ey dil üftâde-i cânân olacağsın âhîr
'Aşk-ı dildâr ile hayrân olacağsın âhîr

2. hayrân oldu:-dı

Rûbai 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.

Fikr itmededür zülfini Feyzî her dem
Esrâr-ı leb-i yâr ile hayrân oldu

3. hayrân olduğum:-duğ, -um

Gazel 33

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hayran olmak, çok beğenmek. İl kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Ğubâr-ı zûlf ile la'l-i leb-i dilber hayâliyle
Benüm de Feyziyâ 'âlemde hayrân olduğum yerdür

4. **hayrân olup:-up**

Gazel 72

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Çok beğenmek II esrar sarhoşu olmak.

Her şeb âh eyler vücûdın her nefes ifnâ ider
Feyziyâ ruhsâr-ı cânâna olup hayrân şem'

5. **hayrânı oldı:-dı**

Kaside 8

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Hayran olmak, çok beğenmek.

Olup gâvvâş baħr-ı tab'uma fikr-i hayâlâtum
Le'âl-i nazmımuñ hep cümle şâ'ir oldı hayrânı

hayrânı ol:-

1. **hayrânı olmamuz:-ma, -muz**

Gazel 27

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hayran olmak. II sarhoş olmak.

Egerçi ben mey-i la'î-i lebûñle sermestem
Ġubâr-ı zülf ile hayrânı olmamuz yegdür

hayrât:

1. **hayrâta:-a**

Tarih 27

Mısra: 2

Hayır için yapılan eserler (Edirne Sarayı Çeşmesi).

Hâzret-i dârü'ssa'âde ağası ol pür-kerem
Bezî-i mağdûr itmede hayrâta her şubh u mesâ

hayret:

1. **hayretimüz:-i, -müz**

Gazel 50

Mısra: 10

Hayret, şaşkınlık.

Dem-besteligüm eyleme ey şüh ta'accüb
Mir'ât-ı ruḥı Feyzi görüp hayretimüz var

hayretde kal:-

1. **hayretde kalur:-ur**

Gazel 89

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hayrete düşmek, şaşkınlık içinde kalmak.

Hâme hayretde kalur bir müjesi nakşında
Nice ol Yûsuf-ı gül-çihreyi taşvîr idelüm

hayretle kal:-

1. **hayretle kalup:-up**

Kaside 3

Mısra: 42

Kelime Tipi: -

Şaşırp kalmak, ne yapacağını bilememek.

Haddi yok mu 'cizenüñ kimse anı şerh idemez
Vaşf-ı ta'bırde hayretle kalup beste dehân

hayret-zede:

1. **hayret-zededür:-dür**

Gazel 99

Mısra: 2

Hayrete düşmüş, şaşırp kalmış.

Fitne dâmen-be-miyân çeşm-i cihân-bînüñden
'Aql hayret-zededür nazra-i pür-kînüñden

hayret-zede-i nakş-ı ruh-ı dilberdür:

1. **hayret-zede-i nakş-ı ruh-ı dilberdür:-dür**

Gazel 17

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzel (nakışlı, ince ince işlenmiş) yüzünün şaşkınlıdır.

Feyzi hayret-zede-i nakş-ı ruh-ı dilberdür
Şüret-i Mâni-i Erjeng nedür bilmez hiç

hayr-ı cemilün:

1. **hayr-ı cemilün:-üñ**

Tarih 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzel hayır, güzel iyilik.

Hâk ecrini ihsân ide bu hayr-ı cemilün
Sîrâb-ı şafâ eyledi hep şeyḥ ile şâbı

hayru'l-umûri evsatuh:

1. **hayru'l-umûri evsatuh:**

Tarih 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Hadis**

Her şeyin hayırlısı orta olanıdır.

Dâldur orta şofa hayru'l-umûri evsaṭuh
Kendi luṭfından ebed maḥfûz ide Bârî Hudâ

haytû's-su'â-ı mekrûmeti:

1. haytû's-su'â-ı mekrûmeti:-i

Kaside 6

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Cömert güneşin tel tel ışınları.

Bu tengnâ-yı dehrde çetr-i ümîdime
Haytû's-su'â-ı mekrûmeti zer-ṭınâb olur

hazân:

1. hazân:

Gazel 15

Mısra: 8

Güz, sonbahar.

Vişâle bülbüli şayeste kılmaduñ ey gül
Hazân irişmege âh-ı hezârdur bâ'ış

hazân-ı fitneden:

1. hazân-ı fitneden:-den

Tarih 70

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Fitne sonbaharı, güzü (fitnenin yıkıcılığı, öldürücülüğü bağlamında).

Maşûn ola hazân-ı fitneden ol gonca-i ra'nâ
Ḥacil eyler hezârân verdi ol gonca leṭâfetle

hazer eyle:-

1. hazer eyle:

Gazel 51

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sakınmak, kaçınmak.

Ey perî nâr-ı gâzabla 'âşıka itme nigâh
Ḳalbimüz şad çâk olur eyle hazer âyînedür

2. hazer eyle:

Gazel 124

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sakınmak, kaçınmak, çekinmek.

Hazer eyle olur her pâresi bir ḥançer-i sertîz
Benüm seng-i gamuñdan şîşe-i ḳalbüm şikest
oldı

hazer it:-

1. hazer it:

Gazel 96

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sakınmak, (kendini) korumak.

Her ḳatre sirişküm ola bir mevce-i ṭufân
Feyzî hazer it dîde-i eşk-âverimüzden

hâzin-i gencînesi:

1. hâzin-i gencînesi:-s, -i

Tarih 63

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hazine muhafızı, haznedar.

Şehriyâr-ı 'âlemüñdür hâzin-i gencînesi
Ḥaḳ mu'ammer ide ol zât-ı sa'âdet-güsteri

hâzırcevâb ol:-

1. hâzırcevâb olur:-ur

Kaside 6

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Gerektiğinde çabuk, yerinde cevaplar vermek.

Mümkin mi bir su'âl o tünd-ḥüy âfete
'Uşşâḳ-ı zâra gamzesi hâzırcevâb olur

hazret-i çaryâr:

1. hazret-i çaryâr:

Kaside 2

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Dört halife hazretleri (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali).

Hazret-i çaryâr medhinde
Ma'ni-i müşk-bârdur ḳalemüm

hazret-i dârü'ssa'âde ağası:

1. hazret-i dârü'ssa'âde ağası:

Tarih 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Değerli, yüce harem ağası.

Hazret-i dârü'ssa'âde ağası ol pür-kerem
Bezî-i maḳdûr itmede ḥayrâta her şubḥ u mesâ

Hazret-i Hak:

1. H  zet-i H  k:**Tarih 22****Mısra: 1****Kelime Tipi: -***Yüce Allah.*

  md  ll  h H  zet-i H  k eyemen-i evk  tda
Feth    nuşretle k  l  b-ı   leme virdi   af  

H  zet-i Mevl   mahf  z ide:**1. H  zet-i Mevl   mahf  z ide:****Tarih 30****Mısra: 12****Kelime Tipi: Dua   fadesi***Allah korusun, muhafaza etsin.*

V  c  du   mesned-i   zzetde d  'im berkar  r
olsun
  de mahf  z   l  m-ı cih  ndan H  zet-i Mevl  

H  zet-i Mevl   mek  nın d  r-ı firdevs ide:**1. H  zet-i Mevl   mek  nın d  r-ı firdevs ide:****Tarih 83****Mısra: 2****Kelime Tipi: Dua   fadesi***Allah mekanını cennet etsin.*

  Aceb derv   -i dil-r    idi Fenn   gitdi d  ny  dan
Mek  nın d  r-ı firdevs ide an   H  zet-i Mevl  

H  zet-i Mevl   mes  ud ide:**1. H  zet-i mevl   mes  ud ide:****Tarih 73****Mısra: 4****Kelime Tipi: Dua   fadesi***Allah mesut ve bahtiyar etsin.*

C  y-ı dilkeşde yaptı bir h  ne
  de mes  ud H  zet-i Mevl  

H  zet-i Mevl   mu  ammer eyleye:**1. H  zet-i mevl   mu  ammer eyleye:****Tarih 51****Mısra: 7****Kelime Tipi: Dua   fadesi***Allah ömrünü uzun etsin.*

Mu  ammer eyleye z  t-ı   er  f  n H  zet-i Mevl  
G  b  r-ı g  m e  er itmeye mir   t-ı tab   atde

H  zet-i mevl   mu  ammer ide:**1. H  zet-i Mevl   mu  ammer ide:****Tarih 72****Mısra: 15****Kelime Tipi: Dua   fadesi***Allah uzun ömür versin.*

Mu  ammer ide   izz    devlet ile H  zet-i Mevl  
V  c  dı görmeye an   g  m-ı   er  -ı sitemk  rı

   zet-i m  ft  -z  de:**1.    zet-i m  ft  -z  de:****Tarih 57****Mısra: 1****Kelime Tipi: -***M  ft   oğlu hazretleri.*

Seyyid-i   li-neseb    zet-i M  ft  -z  de
  ilm ile faşl ile   r  ste ol k  n-ı      

   zet-i M  s   Efendi:**1.    zet-i M  s   Efendi:****Tarih 20****Mısra: 1****Kelime Tipi: -**

*Musa Efendi Hazretleri (Matbah Emini
Musa Efendi).*

Em  n-i ma  ba   olan    zet-i M  s   Efendi kim
Rev  n oldu cih  n-ı b  -be   y   terk idüp hayf  

H  zet-i Perverdig  r-ı L  yez  l:**1. H  zet-i perverdig  r-ı l  yez  l:****Tarih 39****Mısra: 1****Kelime Tipi: -***Sonsuz r  zık veren Allah.*

  md  ll  h H  zet-i Perverdig  r-ı L  yez  l
Burc-ı devletden f  r  z  n kıldı mihr-i h  veri

H  zet-i   ub  i Efendi:**1. H  zet-i   ub  i Efendi:****Gazel 48****Mısra: 13****Kelime Tipi: -**

*18.yy divan   airi Subhizade Feyzi' nin
kendisi gibi şair olan babası.*

H  zet-i   ub  i Efendi kim kerem-güsterdür ol
Devleti efz  n ola eyle du    nevr  z dur

Hazret-i Sultān Ahmed Hāna:**1. Hazret-i Sultān Ahmed Hāna:-a****Tarih 81****Mısra: 1****Kelime Tipi: -***Sultan III. Ahmed Han Hazretleri.*

Hazret-i Sultān Ahmed Hāna olan muktedā
Hāfizu'l-Kur'ān hemnām-ı Habīb-i Kibriyā

hazret-i vālide-i Hazret-i sultān Ahmed:**1. hazret-i vālide-i Hazret-i sultān Ahmed:****Tarih 89****Mısra: 1****Kelime Tipi: -**

*Sultan (III.) Ahmet Han hazretlerinin
annesini hazretleri.*

Hazret-i vālide-i Hazret-i sultān Ahmed
Kıldı bir çeşme binā şuyı anuñ qand u nebāt

heb:**1. heb:****Lugaz 13****Mısra: 8***Hep, tüm, bütün.*

Şāf-dildür zātı memdūh-ı cihān
Heb aña muhtācdur pır ü cüvan

hecr:**1. hecrine:-i, -n, -e****Tahmis 2****Mısra: 10***Ayrılık.*

Şimdi ber-aksdür aḥvāl-i vişāl-i hicrān
Vaşlına mahrem idük hecrine bīgāne idük

hedef:**1. hedef:****Gazel 122****Mısra: 1**

*Hedef, nişangah (aşığın, sevgilinin ok
gibi kirpiklerine kendisini hedef etmesi
bağlamında).*

Tır-i nigāh-ı dilbere sīnem hedef gibi
Bīhūde cān u dil reh-i ḡamda telef gibi

2. hedefdür:-dür**Matla 53****Mısra: 1**

*Hedef, nişangah (aşığın, sevgilinin ok
gibi kirpiklerine kendisini hedef etmesi
bağlamında).*

Sīne ey mehrü hedefdür nāvek-i müjgānına
‘Aşık-ı zāruñ vücūdı döndi Okmeydānına

helāk it-:**1. helāk itmede:-me, -de****Gazel 68****Mısra: 7****Kelime Tipi: -***Mahvetmek, yok etmek.*

‘Uşşākı helāk itmede her nīm nigāhuñ
Nezzāre hemān nergis-i bīmaruña mahşuş

2. helāk itmekde:-mek, -de**Gazel 45****Mısra: 3****Kelime Tipi: -***Helak etmek, yok etmek.*

Sell-i seyf-i nigeḥi ‘āşıkı itmekde helāk
Ey perī āfet-i devrān olacaḡsın āḫir

helāk ol-:**1. helāk oldum:-du, -m****Gazel 93****Mısra: 5****Kelime Tipi: -***Helak olmak, mahvolmak.*

Helāk oldum ḡam-ı ‘aşkuñla cānā bir devā
eyle
İderdüm ey ṭabībüm derd-i ‘aşḡa bir devā
bilsem

2. helāk oldum:-du, -m**Rūbai 39****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Mahvolmak, perişan olmak.*

Aḡyār vişāline sezādur her ḡāh
Ben de ḡam-ı ‘aşḡ ile helāk oldum āh

3. helāk oldum:-du, -m**Rūbai 42****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Mahvolmak, perişan olmak.*

Aḡyār ile şoḡbetde o mehrü her ḡāh
Ben miḡnet-i ‘aşḡ ile helāk oldum āh

4. **helāk olur:-ur**

Lugaz 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mahvolmak, perişan olmak.

Gerçi kim yekdestdür ol merd-i pāk

Yine destinden olur āhir helāk

helāk-i hançer-i fūrkat ol:-

1. **helāk-i hançer-i fūrkat oldum:-du, -m**

Gazel 80

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık hançeriyle yok olmak.

Oldum helāk-i hançer-i fūrkat terahhūm it

Şimdi fūtāde-i çeh-i hicrānuñam senūñ

helāk-i nāvek-i müjgānuñam:

1. **helāk-i nāvek-i müjgānuñam:-nuñ, -am-uñ, -am**

Gazel 80

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kirpik oklarının öldürmesi (aşığın sevgilinin bakışıyla yok olması bağlamında).

Āmāc-ı cism-i zārūma eyle nezāreyi

Ey meh helāk-i nāvek-i müjgānuñam senūñ

hele:

1. **hele:**

Tarih 22

Mısra: 5

Doğrusu.

Lāyık olmayup ‘adūya kal’a-ı Saķız hele

Luţf-ı Hāķķ ile fem-i Īslāma olmuşdur sezā

2. **hele:**

Gazel 76

Mısra: 8

Hele, özellikle.

Kālā-yı vaşlı nice alır naķd-i cān ile

Sūķ-ı maħabbetūñ hele bey’ ü şirāsı yok

3. **hele:**

Kaside 9

Mısra: 41

"Biraz bekle, dur bakalım" anlamında cümlelerin başına getirilir.

Hele mülāhaza kıl terk olur mı sulţānum
Ezelden olmuş idūm luţf-ı ṭab’uñā mu’tād

4. **hele:**

Gazel 57

Mısra: 9

Hele.

Aḥsente hele ṭab’uñā ey Feyzi-i pūrgū

Bu nev-ġazel-i pākūñe tanzīr olunmaz

5. **hele:**

Tarih 14

Mısra: 1

Sonunda, nihayet.

Bi-ḥamdillāh hele rüy-ı zamāne şimdi

ḥandāndur

Sūrūr oldı nümāyān derd ü ġam olmaķda nā-peydā

6. **hele:**

Kaside 7

Mısra: 4

Hele, üstelik.

Ümīd olur mı bu āyīne-i felek içre

Hele müşāhede olundı rüy-ı şādānī

7. **hele:**

Kaside 9

Mısra: 45

Bari, hiç olmazsa.

Su’āl idūñ hele bir kerre var mı ĩrādı

Ben cyledüm bu ḥuşūşa ḥalīfemi işhād

hem:

1. **hem:**

Lugaz 5

Mısra: 7

Birde, zaten, şurası da var ki.

Hükmi cārī hem güzeldür meşrebi

Ma’nide cem’ eylemiş rüz u şebi

2. **hem:**

Kaside 3

Mısra: 2

"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.

Ey vücūduñdur olan bā’iṣ-i ḥalķ-ı dü-cihān

Zāt-ı pākīzesidür hem sebeb-i kevn ü mekān

3. **hem:**

Lugaz 7

Mısra: 3

"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.

Sakfı yokdur hem 'amüdi çârdur
Gâh tîzdür geh girân-reftardur

4. hem:

Rûbai 13

Mısra: 2

"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.

Kim görse şehâ rüyûnı meftûnûn olur
Hem silsile-i zülf ile mecnûnûn olur

5. hem:

Rûbai 41

Mısra: 2

"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.

Yâ Rab beni 'ârif-i billâh eyle
Hem mertebe-i 'aşkıdan âgâh eyle

6. hem:

Tahmis 2

Mısra: 7

"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.

Hem murâd üzre idi gerdiş-i çerh-i devrân
Bezm-i vuşlatda revâdur ben olursam hândân

7. hem:

Tarih 6

Mısra: 2

"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.

Vâşîf-ı hoş-lehce-i mu 'ciz-şi 'âr
Hem melâhât mülkine olmuşdı şâh

8. hem:

Tarih 14

Mısra: 26

"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.

Şeb-i târik-i gamda rûzgâr efsürde itmişdür
Olurdu şem'-i bahtum luţfuñ ile hem ziyâ-
bahşâ

9. hem:

Tarih 20

Mısra: 6

"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.

Şikeste oldu mışbâh-ı vücûdı seng-i mevt ile
Olup bād-ı ecelden hem furûğ-ı rûhı nâ-peydâ

10. hem:

Gazel 43

Mısra: 4

"Ayrıca, üstelik, ilaveten" anlamında bağlaç.

İtseñ hırâm 'âlem olur rûz-ı rustahîz
Hem âfitâb-ı şubh-ı kıyâmet ruhuñ mîdur

11. hem:

Kaside 6

Mısra: 6

"Ayrıca, üstelik, ilaveten" anlamında bağlaç.

Faşl-ı bahâr seyr-i riyâz eylesem revâ
Hem hâne-i sürûr-ı şafâ feth-i bâb olur

12. hem:

Kaside 10

Mısra: 17

"Ayrıca, üstelik, ilaveten" anlamında bağlaç.

Çerâğ-ı hâşî çokdur hem 'atâ vü cûdı gâlibdür
Peşeng ü Keykubâd ü Husrev u Cemşid ü
Dârâya

13. hem:

Lugaz 6

Mısra: 3

"Ayrıca, üstelik, ilaveten" anlamında bağlaç.

Kibri yokdur hem anuñ yerde yüzi
Meyl ider her neye düş olsa gözi

14. hem:

Lugaz 6

Mısra: 9

Bundan sonra, ayrıca.

Kim bunı bî-şübhe hâll eylerse hem
Görmeye kalbi anuñ gerd-i elem

15. hem:

Kaside 8

Mısra: 75

Ayrıca, aynı zamanda, bir de.

Hudâ efzûn ide 'ömrini 'izz ü hem sa'âdetle
Bu dehrûñ nitekim devr ide mihr-i pertev-
efşânı

hemân:

1. hemân:

Gazel 125

Mısra: 4

Ancak, sadece, yalnızca.

Teraḥḥum eylemez peyveste oldu çerḥe
eḫānum
Hemān peygüle-i hicrānda nāḫār olduḡum
kaldı

2. **hemān:**

Tarih 56

Mısra: 4

Böylece, bu yüzden.

Ḥalk-ı cihān giryān idi sergeşte vü hayrān idi
'Ālem hemān bī-cān idi kılmışdı ḳalbi ḡam
penāh

3. **hemān:**

Tarih 77

Mısra: 8

Böylece, bu yüzden.

Ḥayāt-ı tāze buldı mürde diller devr-i luṭfinda
Hemān mā' u'l-ḫayāt-ı luṭfı ḳaşd-ı dehre
icrādur

4. **hemān:**

Tarih 73

Mısra: 11

Hemen, sürekli, daima.

Ẓevḳ-baḫşā olur ḳulūba hemān
Bī-bedeldür bu cāy-gāh-ı şafā

5. **hemān:**

Tarih 63

Mısra: 12

Sanki, adeta.

Kuḥl-ı luṭfuḅ dīde-i baḫta cilā-baḫşā olur
Tūtiyā-yı İşfahānīdür hemān ḫāk-i deri

6. **hemān:**

Tarih 69

Mısra: 2

Asla, sakın, aman ha.

Gülşen-i 'ālemde çün gül gibi bir tıfl-ı pāk
Oldı şüküfte hemān görmeye bād-ı ḡamı

7. **hemān:**

Gazel 13

Mısra: 1

Hemen, vakit kaybetmeden.

Geldükçe hemān nāz ile reftāra o kāmēt
Dünyāyı tutar fitne-i ḡavḡā-yı kıyāmet

8. **hemān:**

Gazel 20

Mısra: 10

Hemen, vakit kaybetmeden.

Ḳarīn-i vuşlat olur mı hiç 'āşık-ı maḫcūb
Vişāle ṭalib olup Feyzi ol hemān ḡustāḫ

9. **hemān:**

Gazel 62

Mısra: 4

Hemen, vakit kaybetmeden.

Şehā ḡāret-ger-i iḳlīm-i dil Tātār-ı ḡamzeñdür
Hemān mülk-i derūnı itmeḡe berbād ayak
başmış

10. **hemān:**

Gazel 78

Mısra: 6

Hemen, vakit kaybetmeden.

Ümīd-i vuşlat-ı Leylīle Ḳays-veş ey dil
Hemān 'azīmet-i rāḫ eylesem niyāz iderek

11. **hemān:**

Gazel 78

Mısra: 9

Hemen, vakit kaybetmeden.

Recā-yı vuşlat ile rüz u şeb hemān Feyzī
Der-i nigārı penāh eylesem niyāz iderek

12. **hemān:**

Kaside 4

Mısra: 29

Hemen, vakit kaybetmeden.

Naḡme-baḫş eyleye vādī-i neyistānı hemān
Farṭ-ı luṭfindan eger olsa vezān bād-ı şabā

13. **hemān:**

Kaside 4

Mısra: 64

Hemen, vakit kaybetmeden.

İdelüm şıdk u ḫulūş üzre du 'ā ey Feyzī
Olalum dergeh-i Bārīye hemān dest-ḡuşā

14. **hemān:**

Kaside 5

Mısra: 21

Hemen, vakit kaybetmeden.

Kendüsinden şübhe yok ümmīdi ḳaṭ' eyler
hemān
Ḍarb-ı şemşīr-i nigāhından 'adū-yı bed-liḳā

15. **hemān:**

Kaside 6

Mısra: 31

Hemen, vakit kaybetmeden.

Büy-ı bahār-ı hulkını yād eylesem hemān
Ol dem demāğ büy-ver-i müşk-i nāb olur

16. **hemān:**

Kaside 8

Mısra: 24

Hemen, vakit kaybetmeden.

Nesīm-i himmeti farṭ-ı letāfetden vezān olsa
Hemān ḥandān olup gül eyleye çāk-i girībānī

17. **hemān:**

Kaside 9

Mısra: 3

Hemen, vakit kaybetmeden.

Süvār olunca hemān çekdiriye sultānum
Nümüde āyine-i dilde oldı rüy-ı cihād

18. **hemān:**

Kaside 9

Mısra: 52

Hemen, vakit kaybetmeden.

Vezīde olsa eger zerrece nesīm-i kerem
Olurdı Feyzi hemān gonce-i ümīd güşād

19. **hemān:**

Lugaz 11

Mısra: 3

Hemen, vakit kaybetmeden.

Yufkadur bağı yetīm-āsā hemān
Egri baqsalar ider āh u figān

20. **hemān:**

Matla 48

Mısra: 2

Hemen, vakit kaybetmeden.

Sākiyā oldum ḥumār-ı ḡamla ḥaylī ser-girān
Dem-be-dem devr eylesün cām-ı mey-i ‘işret
hemān

21. **hemān:**

Rübai 1

Mısra: 1

Hemen, vakit kaybetmeden.

Meclisde hemān devr ide cām-ı şahbā
Dem-beste ḥumār ile dil-i ḡam-peymā

22. **hemān:**

Rübai 18

Mısra: 3

Hemen, vakit kaybetmeden.

Devr eyleye ey sākī hemān micmer-i cām
Büy-ı mey ile ola mu‘aṭṭar meclis

23. **hemān:**

Tarih 56

Mısra: 5

Hemen, vakit kaybetmeden.

Ḥān Aḥmed-i ‘ādil hemān oldı şehenşāh-ı
cihān
Ḥalk oldı cümle şādumān zāhir olup lutf-ı İlāh

24. **hemān:**

Tarih 81

Mısra: 7

Hemen, vakit kaybetmeden.

Rūḥ-baḥşādur hemān āb-ı muşaffā-yı laṭīf
Oldı bu ‘ayn-ı ḥayāt-efzā maḥallinde binā

25. **hemān:**

Gazel 68

Mısra: 8

Ancak, sadece, yalnız.

‘Uşşākı helāk itmede her nīm nigāhuñ
Nezzāre hemān nergis-i bīmaruña maḥşuş

26. **hemān:**

Gazel 1

Mısra: 3

Hemen, vakit kaybetmeden.

Hemān şemm eyleyen Mecnūn olur ey Leyli-i
ḥüsnüm
Demāğ-ı ḥāhişümde büy-ı zülfüñ ‘anber-i sārā

hemān-dem:

1. **hemān-dem:**

Kaside 8

Mısra: 44

Hemen, o anda, vakit kaybetmeden.

İderdi pür güherle ceyb-i çerḥi ṭab‘-ı çālāküm
Hemān-dem pür-kef itsem şevḳ ile kilik-i dūr-
efşānı

hemdem:

1. **hemdemi:-i**

Lugaz 3

Mısra: 4

Dost, arkadaş.

Bir hevāyī ṭab‘dur ol dil-nüvāz
Hemdemi olmazsa olmaz çāre-sāz

2. **hemdemi:-i**

Lugaz 10

Mısra: 6

Dost, arkadaş.

Ağzı var ekl itdügini mahv ider
Hemdemi olmazsa olmaz kārger

3. **hemdemi:-i**

Lugaz 17

Mısra: 20

Dost, arkadaş.

Gāh baṭṭāl olur ḳalır mebhūt
Hemdemi olsa eylemezdi sūkūt

hemdem ol:-

1. **hemdem olur:-ur**

Lugaz 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek.

Kime olsa ḳarīn hemdem olur
Geh şafā baḥş ider gehī sem olur

heme:

1. **heme:**

Lugaz 18

Mısra: 6

Hep, bütün, cümle.

Cānı yokdur ider mi hiç hareket
Çok okursa olur heme bereket

hem-‘inān:

1. **hem-‘inānımız:-ı, -muz**

Gazel 55

Mısra: 8

Yol arkadaşı, yoldaş. İl sevgili.

Biz rehrevān-ı vādi-i ḥırmān-ı ḥasretüz
Yokdur fezā-yı ‘aşḳda bir hem-‘inānımız

2. **hem-‘inān:**

Kaside 5

Mısra: 24

Yol arkadaşı, dost.

Belde-i İslāma zamm eyle ḳilā‘-ı kāfiri
Feth u nuşret hem-‘inān u hem-rikāb olsun
saña

hemīşe:

1. **hemīşe:**

Gazel 79

Mısra: 1

Sürekli, daima, her zaman, her vakit.

Rinde hemīşe cām-ı mey-i pür-şafā gerek
İskendere secencel-i ‘ālem-nümā gerek

2. **hemīşe:**

Tahmis 1

Mısra: 15

Sürekli, daima, her zaman, her vakit.

Hemīşe lāle-veş ḥurşīd-i ḥāver dāğ-ber-dildür
Gönül mestāne yād-ı cām-ı la‘l-i hoş-
güvāruñla

hemnām:

1. **hemnām-ı:**

Tarih 81

Mısra: 2

Adaş.

Ḥazret-i Sulṭān Aḥmed Ḥāna olan muḳtedā
Ḥāfızu’l-Ḳur‘ān hemnām-ı Ḥabīb-i Kibriyā

hem-rikāb:

1. **hem-rikāb:**

Kaside 5

Mısra: 24

Yol arkadaşı, dost.

Belde-i İslāma zamm eyle ḳilā‘-ı kāfiri
Feth u nuşret hem-‘inān u hem-rikāb olsun
saña

hem-sāye ol:-

1. **hem-sāye ola:-a**

Tarih 53

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Komşu olmak.

Āşaf-ı devr-i zamān ‘āzim-i ‘uḳbā oldı
Ḥūr u ḡilmān ile cennetde ola hem-sāye

hemser-i eflāk:

1. **hemser-i eflāk:**

Tarih 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Feleğe, göğe arkadaş (yükseklik bağlamında).

Dil-güşâ menzil-i feraḥ-güster
Öyle 'ālî ki hemser-i eflāk

hemser-i nüh-çerh-i gerdândur:

1. hemser-i nüh-çerh-i gerdândur:-dur

Gazel 126

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dönen dokuz göğe denk.

Ber-zemîndür şüretâ ma'nîde 'ālî-rütbedür
Hemser-i nüh-çerh-i gerdândur semâ'-ı
Mevlevî

hem-sohbet-i ağıyâr:

1. hem-şoḥbet-i ağıyâr:

Gazel 23

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rakip ile sohbet etmek, dost olmak.

Şimdi hem-şoḥbet-i ağıyâr görüp dildârı
Fikr-i tîğ-i ğam ile çâk olacak yerlerdür

hem-sohbet-i cânâne:

1. hem-şoḥbet-i cânâne:

Tahmis 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin sohbet arkadaşı.

Fikret-i turre-i dildâr ile dîvâne idük
Bir zamân biz daḥî hem-şoḥbet-i cânâne idük

hem-sohbet-i hâr ol-:

1. hem-şoḥbet-i hâr olduğın:-duğ, -ın

Gazel 46

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dikenle arkadaş olmak (düşmanla dost olmak bağlamında).

Büy-ı vuşlat mümkün olmazdı hezâr-ı 'âşıkâ
Gülruḥum hem-şoḥbet-i hâr olduğın bilmez mi
var

hemvâre:

1. hemvâre:

Tahmis 1

Mısra: 10

Her zaman, daima.

İder havf-ı ruḥuñla geh ḥusûf u geh kûsûf
izhâr
Sipîhr-i kîne-cû hemvâre yer yer dâğ-ber-
dildür

hengâm-ı du'â:

1. hengâm-ı du'â:

Kaside 4

Mısra: 65

Kelime Tipi: -

Dua zamanı.

Geldi hengâm-ı du'â eyle derûn üzre niyâz
Devletüñ eyleye efzûn Cenâb-ı Mevlâ

hengâm-ı du'â gel-:

1. hengâm-ı du'â geldi:-di

Kaside 8

Mısra: 65

Kelime Tipi: -

Dua vaktinin gelmesi (kasidede dua bölümünün sırasının geldiğine işaret eder).

Nedür tatvîle bâ'is şimdi hengâm-ı du'â geldi
Senâdur çünkü de'b-i şâ'irân söz buldı pâyânı

henüz:

1. henüz:

Gazel 55

Mısra: 5

Henüz, daha.

Eṭfâl-i nevheveslere bâzîçedür henüz
İşkeste-bâl-i murğ-ı dil-i nâtüvânımız

2. henüz:

Kaside 4

Mısra: 39

Henüz, hala, daha, şimdiye kadar.

Benem ol bülbül-i bî-şavt-ı ḥazân-dîde henüz
Benem ol gönçe-i pejmürde-i gülzâr-ı fenâ

3. henüz:

Gazel 2

Mısra: 7

Az önce,yeni.

Her şâm-ı hecre irmede şubḥ-ı şafâ henüz
Ḥaṭṭ-ı siyâhuñ olmadı ruḥsârdan cüdâ

4. **henüz:****Gazel 11**

Mısra: 7

Şimdiye kadar, daha, halen.

Haṭ gelmek ile rüyına eksilmedi henüz
Dilden ümîd-i vuşlat-ı cānāne rûz u şeb

5. **henüz:****Gazel 83**

Mısra: 9

Henüz, hala, daha, şimdilik.

Kurtuluş yok kām-yāb-ı dil ola Feyzî henüz
Pençe-i gamdan ḥalāş olmuş girîbān
görmedük

6. **henüz:****Gazel 85**

Mısra: 9

Henüz, hala, daha, şimdilik.

Müjgān-ı tîğ-ı yār ile şad pāredür henüz
Feyzî mişāl-i küşte-i hicrān olan göñül

7. **henüz:****Kaside 4**

Mısra: 61

Henüz, hala, daha, şimdilik.

Görmedüm cām-ı şafā-baḥşı murād üzre
henüz
Benem ol teşne-leb-i sāğar-ı şaḥbā-yı şafā

hep:1. **hep:****Gazel 26**

Mısra: 2

Tamamen, hep.

Ġam-ı ‘aşkuñla cānā pîşe-i dil şîven olmuşdur
Cefākeş olmasına ‘aşıkuñ hep senden
olmuşdur

2. **hep:****Gazel 58**

Mısra: 10

Tamamen, hep.

Olsam sezā çü dāğ bedel Feyzi ‘aşk ile
Hep lālezār-ı ḥasret idi sîne bāğımız

3. **hep:****Kaside 3**

Mısra: 28

Tamamen, hep.

Kadem-i pāki olup zelzele-baḥş-ı ‘ālem
Hep ḥarāb oldı ne deñlü var ise deyr-i muğān

4. **hep:****Kaside 3**

Mısra: 80

Tamamen, hep.

Beni eltāf-ı şefā‘at ile şādān eyle
Ki o demde olıcaḥ şāh u gedā hep yeksān

5. **hep:****Kaside 8**

Mısra: 40

Tamamen, hep.

Oluḡ gavvāş baḥr-ı ṭab‘uma fîkr-i ḥayālātum
Le‘āl-i nazmımuñ hep cümle şā‘ir oldı ḥayrānı

6. **hep:****Kaside 10**

Mısra: 14

Tamamen, hep.

Ne āşaf ‘aql-ı evvel rüşd-i kāmîl merd-i deryā-
dil
Olur mebzûl ḥān-ı luṭfı hep a‘lā vü ednāya

7. **hep:****Lugaz 1**

Mısra: 4

Tamamen, hep.

Bir ḡanîdür ‘āleme in‘ām ider
Hep aña bāy u gedā ikrām ider

8. **hep:****Tarih 11**

Mısra: 7

Tamamen, hep.

Sezādur nūr-ı ‘adli ‘ālemi hep rüşen eylerse
Sîpihr-i ma‘deletde zāt-ı pāki mihr-i raḥşānı

9. **hep:****Tarih 49**

Mısra: 2

Herkes, hepsi.

Haḡ ecrini iḥsān ide bu ḥayr-ı cemîlüñ
Sîrāb-ı şafā eyledi hep şeyḡ ile şābı

10. **hep:****Gazel 10**

Mısra: 1

Bütün, tamamen. II her zaman.

Temeyyül ol perîye bu dil-i bî-bâkdandur hep
Fiğānum şimdi mekr-i gamze-i çālâkdandur
hep

11. hep:

Gazel 10

Mısra: 2

Bütün, tamamen. II her zaman.

Temeyyül ol perîye bu dil-i bî-bâkdandur hep
Fiğānum şimdi mekr-i gamze-i çālâkdandur
hep

12. hep:

Gazel 10

Mısra: 4

Bütün, tamamen. II her zaman.

Şehā gūş eyle fikr-i verd-i rüyuñla gönül nālān
Hezār-āsā bu nağme gülşen-i idrâkdandur hep

13. hep:

Gazel 10

Mısra: 6

Bütün, tamamen. II her zaman.

Ben ol üftāde-i çāh-ı gam-ı hicrān-ı dildāram
Bu derde mübtelā olmak dil-i şad-çâkdandur
hep

14. hep:

Gazel 10

Mısra: 8

Bütün, tamamen. II her zaman.

Çemenzār ile 'ālem pür olur bārān revān olsa
Haṭ-āver olması bu dīde-i nemnâkdandur hep

15. hep:

Gazel 10

Mısra: 10

Bütün, tamamen. II her zaman.

Hayāl-i fikr-i dendānuñla Feyzī dūr-nişār
olmuş
Bu dürr-i şî'r-i pāküm genc-i ṭab'-ı pâkdandur
hep

16. hep:

Gazel 72

Mısra: 1

Bütün, tamamen. II her zaman.

Mihr-i rüyuñdur şehā hep bā'ış-i giryān-ı şem'
Ey perî-ṭal'at cebīnūñ mebdē'-i ḥandān-ı şem'

17. hep:

Lugaz 9

Mısra: 14

Bütün, tamamen. II her zaman.

Gāh ins ü cinn ile ülfet ider ol bî-nevā
Cümle yeksāndur yanında hep anuñ bay u
gedā

18. hep:

Matla 19

Mısra: 1

Bütün, tamamen. II her zaman.

Gönül mestānelik hep fikr-i la'l-i
dilirübādandur
Müdām ālüfte olmak cām-ı şahbā-yı
şafādandur

19. hep:

Matla 21

Mısra: 2

Bütün, tamamen. II her zaman.

Fikret-i zülfiyle 'uşşākı olupdur bîkarār
Hep dil-i gam-dīdedür olan perîşān-rüzgār

her:

1. her:

Gazel 4

Mısra: 8

Hep, bütün, tüm.

Nürpāş-ı 'arızūñ fikriyle lem'an olmada
Her şeb-i tārīk-i miñnet rüz-ı rüşendür baña

2. her:

Kaside 1

Mısra: 8

Belgisiz sıfat her, her bir.

Şem'alardur mihr ü meh fānūs-ı mīnādur felek
Ma'nide zāhirdür eşkāl-i şuver her rüz u şeb

3. her:

Kaside 6

Mısra: 22

Belgisiz sıfat her, her bir.

Mihr-i mürüvvetiyle ne dem bulsa perveriş
Her seng-i ḥāra ṭa'na-dih-i la'l-i nāb olur

4. her:

Rübai 34

Mısra: 4

Belgisiz sıfat her, her bir.

Nār-ı gam ile aḥker-i süzende olur
Her kaṭre ki rīzān ola bu çeşmümden

5. her:

Gazel 2

Mısra: 7

Bütün, her.

Her şâm-ı hecre irmede şubh-ı şafâ henüz
 Hatt-ı siyâhuñ olmadı ruhsârdan cüdâ

6. her:

Gazel 79

Mısra: 6

Bütün, her.

Mecnûn-mişâl Leyli-i zülfine meyl iden
 Her dem fütâde-i çeh-i derd ü belâ gerek

7. her:

Tarih 27

Mısra: 2

*"Belli aralıklarla devamlı" anlamında
 belgisiz sıfat.*

Hâzret-i dârü'ssa'âde ağası ol pür-kerem
 Bezl-i maqdûr itmede hayrâta her şubh u mesâ

8. her:

Kaside 1

Mısra: 56

*"Bütün, her bir" anlamlarında belgisiz
 sıfat.*

Mihr ü meh zerrîn nağâre nüh felekdür küslar
 Bang-i şevket ra'd-veş ki çalınur her rüz u şeb

9. her:

Gazel 72

Mısra: 11

Her.

Her şeb âh eyler vücûdın her nefes ifnâ ider
 Feyziyâ ruhsâr-ı cânâna olup hayrân şem'

10. her:

Gazel 6

Mısra: 5

Her, her bir.

Nigâh eylerse leylî zülfinüñ her târına 'uşşak
 Olur Mecnûn-veş 'âşıklarında çok cünûn
 peydâ

11. her:

Gazel 12

Mısra: 8

Her, her bir.

Teshîr ider 'uşşakını ol şubh-ı cefâ-cû
 Tâb-âver olur dillere her bâr-ı maḥabbet

12. her:

Gazel 29

Mısra: 7

Her, her bir.

Seyr eyle oldı her müje bir naḥl-ı ergavân
 Hûn-ı cigerle eyledigüm perveriş budur

13. her:

Gazel 50

Mısra: 4

Her, her bir.

Pervâne gönül sūhtedür şem'-i ruḥında
 Her şeb o cefâ-cüy ile germiyyetimüz var

14. her:

Gazel 68

Mısra: 7

Her, her bir.

'Uşşakı helâk itmede her nîm nigâhuñ
 Nezzâre hemân nergis-i bîmaruña maḥşûs

15. her:

Gazel 96

Mısra: 9

Her, her bir.

Her kaṭre sirişküm ola bir mevce-i tūfân
 Feyzî hâzer it dîde-i eşk-âverimüzden

16. her:

Gazel 102

Mısra: 5

Her, her bir.

Nice meyl itmeyem her lem'asına pençe-i
 yârüñ
 Fûrûg-efrûz-ı mihre ta'na-zendür pençe-i
 cânân

17. her:

Gazel 107

Mısra: 7

Her, her bir.

Olur her merdümâna gûşe-gîr-i cây-ı âsâyiş
 Cihân kaydında bî-gamdur tarîk-i
 Naḫşbendiyye

18. her:

Gazel 110

Mısra: 5

Her, her bir.

Ḥayāl-i la'ī-i nābuñla olur her tamlası yāķūt
Sirişk-i dīde-i ter gūşe-i dāmāna düşdükçe

19. **her:**

Gazel 124

Mısra: 3

Her, her bir.

Hazer eyle olur her pāresi bir ḥançer-i sertiz
Benüm seng-i gamuñdan şīşe-i ḳalbüm şikest
oldı

20. **her:**

Kaside 3

Mısra: 73

Her, her bir.

Her gice bister-i miḥnetde ḳapanmaz çeşmüm
Māni'-i ḥāb olur baña ḥayāl-i cānān

21. **her:**

Rūbai 2

Mısra: 3

Her, her bir.

Çeşmümde benüm her müje-i eşk-ālūd
Bir çeşme-i selsebīle döndi gūyā

22. **her:**

Rūbai 24

Mısra: 4

Her, her bir.

Tāb-āver-i ruḥsarıyla ol mehrūnuñ
Her şeb gam-ı 'aşkıyla fūrüzān idi şem'

23. **her:**

Tarih 5

Mısra: 12

Her, her bir.

Mişli yokdur böyle cāy-ı dilkeşūñ
Her nigāhında olur ḥālet-nümā

24. **her:**

Tarih 39

Mısra: 6

Her, her bir.

Ḥāme-i çāpūk-revi miftāḥ-ı genc-i mekrūmet
Her kelām-ı rūḥ-baḥşıdur meserret-perveri

25. **her:**

Tarih 73

Mısra: 8

Her, her bir.

Bārekallāḥ ṭarḥına anuñ
Her baķışda olurdu rūḥ-efzā

her bār:

1. **her bār:**

Matla 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Her defa, her defasında, sürekli.

Göñülde sikketin sulṭān-ı gam her bār germ
itdi

Revācın buldı naķd-i dīde kūr ağıyārı nerm itdi

2. **her bār:**

Tahmis 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Her defa, her defasında, sürekli.

Olur şahbā-yı vaşluñla devā-yı 'āşık-ı nāçār
Niçe dāğ olmasun sūz-ı ruḥuñla sīnede her bār

her bir:

1. **her bir:**

Gazel 29

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her bir.

Her bir nazarda şūret-i hicrān bedīd olur
Mir'āt-ı rüy-ı yāre göre gösteriş budur

2. **her bir:**

Gazel 65

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Her bir.

Olupdur nār-ı 'aşkuñ külḥan-ı ḳalbümde tāb-
efken

Olur her bir şerār-ı sūznākümden cihān āteş

3. **her bir:**

Gazel 83

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Her bir.

Ḳadrin añlar nazra-i evvelde her bir
merdümüñ

Dīde-i şāḥib-başıret gibi mīzān görmedük

4. **her bir:**

Gazel 97

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Her bir.

Yine her bir nazar bir şüret-i zîbâ hüveydâdur
Ne mümkün sırçesm olmak ruḥ-ı yâri
temâşâdan

5. her bir:

Gazel 102

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Her bir.

Furûḡ-efrûzdur her bir benânı ol perî-rûyuñ
Ziyâ-baḥşâ-yı şem‘-i encümendür pençe-i
cânân

6. her bir:

Kaside 6

Mısra: 36

Kelime Tipi: -
Her bir.

Yâd itmek ile cām-ı şafâ-baḥş-ı ḥulkını
Her bir ḥabâbı ṭa‘na-ger-i nüh-ḳıbâb olur

7. her bir:

Kaside 6

Mısra: 48

Kelime Tipi: -
Her bir.

Nezzâre idemez ruḥ-ı dildâra ‘âşıkân
Her bir nigehde ḥışm ile yüz biñ ‘itâb olur

8. her bir:

Kaside 6

Mısra: 58

Kelime Tipi: -
Her bir.

Zînet olunsa gûş-ı kabûle revâ idi
Her bir sözüm cihânda benüm dürr-i nâb olur

her birinüñ:

1. her birinüñ:-nüñ

Lugaz 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Her biri.

Dört nefer kimse ḥidmete derkâr
Her birinüñ beşer tevâbi‘i var

her dem:

1. her dem:

Gazel 80

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Her zaman; sürekli.

Her dem mişâl-i fâḥte Feyzî gibi şehâ
Meyyâl-i ḳadd-i serv-i ḥurāmānuñam senüñ

2. her dem:

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Her zaman, sürekli.

Sezâ rehber olursa Feyziyâ âh-ı şerer-nâküm
Reh-i ḡam meş‘al-i âhumla her dem rüşen
olmuşdur

3. her dem:

Kaside 8

Mısra: 42

Kelime Tipi: -
Her zaman, sürekli.

Benem ol şâ‘ir-i hoş-lehce kim vaşf eyleyüp
zâtın
Mişâl-i mey iderdi mest her dem ehl-i ‘irfânı

4. her dem:

Rûbai 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Her zaman, sürekli.

Fikr itmededür zülfini Feyzî her dem
Esrâr-ı leb-i yâr ile ḥayrân oldu

5. her dem:

Gazel 117

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Her zaman, sürekli, daima.

Ṭarâvet-baḥş-ı rûy-ı tâbnâke meyl idüp şimdi
Ser-i zülfüñ gibi her dem dilüñ kârı hevâ oldu

6. her dem:

Kaside 4

Mısra: 47

Kelime Tipi: -
Her an, her zaman.

Fikret-i ḳand-ı nebât-ı keremüñle her dem
Ṭüti-i nâṭıḳa medḥinde olurdu gûyâ

7. her dem:

Kaside 7

Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Her an, her zaman.

Nümûde olmada her dem kelâm-ı pâkinden
Müşâhede olunur niçe lutf-ı Sübhânî

8. **her dem:**
Tarih 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her an, her zaman.

Maşûn ide gezend-i fitneden zât-ı şerîfîn Hâk
Aña her dem futûhât-ı ‘azîm ihsân ide Mevlâ

9. **her dem:**
Tarih 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Her an, her zaman.

Vezîr-i muhterem el-hâc İbrâhîm Paşa kim
Mu‘în ola Cenâb-ı Hâzret-i Hâk her dem ü her
gâh

10. **her dem:**
Gazel 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Her zaman, her an, daima.

O mehrû şanma kim câm-ı mey-i naḥvetle
mest oldı
İçüp hûn-ı dil-ı ‘uşşâkı her dem mey-perest
oldı

11. **her dem:**
Gazel 62
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Her zaman, her an.

Göñül cânâ esîrûndür rehâ mümkün midür her
dem
Dili katl itmege ol ğamze-i cellâd ayak başmış

12. **her demde:-de**
Lugaz 16
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Her zaman.

Zâhir olmazdı gerçi her demde
Geçinür bu riyâz-ı ‘alemde

13. **her demde:-de**
Rûbai 16

Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her zaman, sürekli.

Her demde benem sîh-i elemde süzân
Biz süziş-i ḥasret ile kebâb-ı ‘aşkuz

14. **her demde:-de**
Gazel 101
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her zaman, her an.

Hünrîz-i eşk-i çeşmümi her demde silmede
Destüm benüm de pençe-i mercân şanur gören

15. **her demde:-de**
Tarih 79
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Her zaman, her an, daima.

Vâlideyniyle mu‘ammer ide anı Mevlâ
‘Ayn-ı bedden ide Hâk cismini her demde
bâ‘îd

16. **her demde:-de**
Gazel 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her an, daima.

Riyâz-ı dehrde verd-i ruh-ı dildâr fikriyle
Hezâr-âsâ dilâ her demde nâlân olduĝum
yerdür

17. **her demi:-i**
Tarih 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her an.

Cismini hıfz ide Hâk cümle-i âfâtdan
Zevk ile ide güzêr rûz u şebi her demi

her gâh:

1. **her gâh:**
Rûbai 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her an, her zaman.

Aĝyâr vişâline sezâdur her gâh
Ben de ğam-ı ‘aşk ile helâk oldum âh

2. **her gâh:**
Rûbai 42

Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Her an, her zaman.

Ağyār ile şöhetde o mehrū her gāh
Ben miḥnet-i ‘aşq ile helāk oldum āh

3. **her gāh:**
Tarih 80
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Her an, her zaman.

Vezīr-i muḥterem el-ḥāc İbrāhīm Paşa kim
Mu‘īn ola Cenāb-ı Ḥazret-i Ḥaḳ her dem ü her
gāh

4. **her gāh:**
Tarih 84
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Her an, her zaman.

Vucūda geldi bir maḥdūm-ı pāki dār-ı
dünyāda
Maşūn ola İlāhā dīde-i bed-kārdan her gāh

her katresi:

1. **her katresi:-s, -i**
Tarih 24
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Her damla.

Tamām oldu bināsı çün bu ‘ayn-ı ḥālet-efzānuñ
Anuñ her katresi dil-teşneye bir özge ‘ālemdür

2. **her katresi:-s, -i**
Tarih 28
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Her damla.

Zihī ‘ayn-ı müferriḥ bī-bedel āb-ı ḥayāt-āver
Virür her katresi anuñ şafā-yı ḥālet-efzāyı

her kim:

1. **her kim:**
Lugaz 4
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Her kimse, kim olursa olsun.

Her kim eylerse o şūḥı derkenar
Kendüye maḥşuş bir vādisi var

2. **her kim:**
Tarih 49
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Her kimse, kim olursa olsun.

Yapdı pederi rūḥına bu ‘ayn-ı ḥayātı
Her kim içe yād eylemeye baḥr-ı serābı

3. **her kim:**
Kaside 6
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Her kimse, kim olursa olsun.

Her kim bu demde mā’il-i şahbā-yı nāb olur
Yād eyler ise cām-ı meyi neşve-yāb olur

her ne:

1. **her ne:**
Lugaz 9
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Her ne, hangi şey.

Birisinden her ne kim ekl eylese itmez zarar
Birisinden daḥi her ne ekl iderse maḥv ider

2. **her ne:**
Lugaz 2
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Her ne, ne olursa olsun.

Cismin āhen bend ile berdüş ider
Telḥ ü şīrīn her ne görse nüş ider

3. **her ne:**
Lugaz 12
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Her ne, her ne olursa olsun, her şey.

Nedür ol zāt-ı pāk-i şāf-nümā
Her ne emr eyleseñ ider icrā

4. **her ne:**
Lugaz 17
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Her ne, her ne olursa olsun.

Nedür ol ṭurfā murğ-ı bī-per ü bāl
Her ne emr itseñ eylemez ihmāl

her ne deñlü:

1. **her ne deñlü:****Kaside 5**

Mısra: 64

Kelime Tipi: -

Her ne kadar.

Şehriyāruñ hıdmetin sermāye-i devlet bilür
Vaşf olunmaz her ne deñlü eylesem medh ü
senā

2. **her ne deñlü:****Kaside 8**

Mısra: 71

Kelime Tipi: -

Her ne kadar.

Dükenmez her ne deñlü bezl iderse fikr-i
endişem
Derün-ı hâtırım gencine-i esrâr-ı rûhânî

her ne kim:1. **her ne kim:****Lugaz 9**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Her kim, her kim olursa olsun.

Birisinden her ne kim ekl eylese itmez zarar
Birisinden dañi her ne ekl iderse mahv ider

her nefes:1. **her nefes:****Gazel 72**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Her an.

Her şeb âh eyler vücûdın her nefes ifnâ ider
Feyziyâ ruhsâr-ı cânâna olup hayrân şem‘

her nesi var ise:1. **her nesi var ise:****Lugaz 1**

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Her neyi varsa, neyi var neyi yok, her
şeyini.*

Geh mücellâ cismi de âyîne-var
Her nesi var ise eyler âşikâr

2. **her nesi var ise:****Lugaz 9**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Her neyi varsa, neyi var neyi yok, her
şeyini.*

Her nesi var ise eyler pâyına halkuñ nîşâr
Şafdur anuñ derünü dem-be-dem âyîne-vâr

her neye:1. **her neye:-y, -e****Lugaz 6**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Her ne, ne olursa olsun.

Kibri yokdur hem anuñ yerde yüzi
Meyl ider her neye düş olsa gözi

her zamân:1. **her zamân:****Gazel 21**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Her zaman.

Olurdu sühte cismüm nigāhuña taḥammül yok
Furûğ-efrûz-ı rüyuñ her zamân mânende-i
hurşîd

2. **her zamân:****Gazel 93**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Her zaman.

Figân ey çerḥ-i dün-ı sifle-perver her zamân
senden
Niçün çıkmaz ser-i ‘uşşâkdan bend ü belâ
bilsem

3. **her zamân:****Gazel 20**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Her zaman.

Dil oldı beste-i zülfüñ o rüy-ı pür-tāba
İder nezāreyi ‘uşşâk her zamân güstāḥ

4. **her zamân:****Kaside 8**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Her zaman.

Nice medḥ-i şerîfûñ itmeyem ben her zamân
pîşe
Baña elṭâf-ı pākûñ ‘âlem içre itdûñ erzânî

5. her zamān:

Kaside 8

Mısra: 67

Kelime Tipi: -

Her zaman.

Senūñ medh-i şerīfūñ oldı baña her zamān
pīşe
Semend-i tab'a lāyıkdur ide çerh üzre cevlanı

6. her zamān:

Tarih 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Her zaman.

Dā'imā feth ü zafer Mevlā müyesser eyleye
Gerden-i küffāra olsun her zamān tīg-i cefā

7. her zamān:

Gazel 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Her zaman, her an.

'Āşıka cevri eyledūñ ağıyāra kılduñ iltifāt
Bu cefālar her zamān ey şūh sendendür baña

8. her zamān:

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Her zaman, devamlı.

Nüş iderdüm her zamān cām-ı şarāb-ı fūrkatūñ
Dīdemizden gitmez oldı reng-i rüy-ı tal'atūñ

hergiz:

1. hergiz:

Gazel 124

Mısra: 5

Asla, hiçbir zaman, katiyyen.

Şarāb-ı telh nüş itmezdi hergiz bezm-i fāñide
Şehā 'uşşāk mest-i cām-ı şahbā-yı elest oldı

herkes:

1. herkesūñ: -iñ

Kaside 9

Mısra: 35

Herkes.

Açıldı gönçe-i maşşūdı herkesūñ ben de
Hezār-veş bu gülistānda eyledüm feryād

2. herkes:-e

Lugaz 17

Mısra: 15

Herkes.

Herkes rāzın eylemez ifşā
Kimini redd ider kimin ibkā

hevā:

1. hevā:

Gazel 53

Mısra: 2

Heves, arzu.

Mu'aṭṭardur demāğum büy-ı zülf-i dilrübā
çıkma
Baña ta'n itme dilden zāhidā 'aşk u hevā
çıkma

2. hevā:

Gazel 117

Mısra: 8

Heves, arzu.

Tarāvet-bağş-ı rüy-ı tābnāke meyl idüp şimdi
Ser-i zülfūñ gibi her dem dilūñ kārı hevā oldı

3. hevāsıyla: -sı, -y, -la

Gazel 5

Mısra: 3

*Heves, istek, arzu (aşğın sevgilinin
saçına duyduğu arzu bağlamında).*

Şeb-i tārīk-i ğamda kaldı dil zülfūñ hevāsıyla
Aceb mi olmasa şubh-ı ümīde bir şehir peydā

hevāyī:

1. hevāyī:

Lugaz 3

Mısra: 3

Gelgeç tabiatlı, uçarı, hoppa.

Bir hevāyī tab'dur ol dil-nüvāz
Hemdemi olmazsa olmaz çāre-sāz

hevā-yı 'aşkum:

1. hevā-yı 'aşkum: -um

Kaside 3

Mısra: 71

Kelime Tipi: -

Aşk arzusu, aşk tutkusu.

İtdi ben bī-dili āzürde hevā-yı 'aşkum
Dil-i bīçāreyi bend eyledi zülf-i hūbān

hevā-yı ‘aşkuñ:**1. hevā-yı ‘aşkuñ:-uñ****Tahmis 1**Mısra: **23**

Kelime Tipi: -

Aşk hevesi.

Hevā-yı ‘aşkuñ ile cūşa geldi ey perī bāde
 Ḥabāb-āsā degüldür ābile eṭrāf-ı şahbāda

hevā-yı ğam-ı ‘aşkıyla:**1. hevā-yı ğam-ı ‘aşkıyla:-ı, -y, -la****Kaside 3**Mısra: **61**

Kelime Tipi: -

Aşk acısının arzusu.

Ben hevā-yı ğam-ı ‘aşkıyla olup āzürde
 Dilden eksilmez idi hiç heves-i vaşl-ı bütān

hevā-yı ğam-ı zülfüñ:**1. hevā-yı ğam-ı zülfüñ:-üñ****Gazel 50**Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının derdinin hevesi.

Düşdi ser-i ‘uşşāka hevā-yı ğam-ı zülfüñ
 ‘Akl ile bizüm şanma ki cem‘iyyetimüz var

hevā-yı vaşl:**1. hevā-yı vaşl:****Gazel 20**Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma hevesi.

Şehā bu āh-ı derūnumdan olma rencīde
 Hevā-yı vaşl ile oldı dil ile cān güstāh

hevā-yı zülf:**1. hevā-yı zülf:****Gazel 38**Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının arzusu.

Hevā-yı zülf ile oldı perīşān gönlüm ey mehrū
 Dil-i dīvāneye ‘aşkuñ ile zencīr müşkildür

2. hevā-yı zülf:-i**Matla 54**Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının arzusu.

Temeyyül eyleyüp dil bir perī-rüy-ı sitemkāra
 Hevā-yı zülf ile murğ-veş olmuşdı āvāre

hevā-yı zülf-i dilberle:**1. hevā-yı zülf-i dilberle:-le****Gazel 33**Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçının arzusu.

Hevā-yı zülf-i dilberle perīşān olduğum yerdür
 Görüp mihr-i ruh-ı dildarı giryān olduğum yerdür

heves:**1. hevesiyle:-i, -y, -le****Gazel 74**Mısra: **5***İstek, arzu, meyil.*

La‘l-i dilber hevesiyle nola Ferhād olsam
 Telh-āzār ile şīrīni-i güftār laṭīf

heves eyle:-**1. heves eyledi:-di****Rübai 17**Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Heves etmek, arzulamak, istemek.

İtdi bu gönül vuşlat-ı dildāra heves
 Bihūde yere eyledi bu kāra heves

heves it:-**1. heves itdi:-di****Rübai 17**Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Heves etmek, arzulamak, istemek.

İtdi bu gönül vuşlat-ı dildāra heves
 Bihūde yere eyledi bu kāra heves

2. heves itdi:-di**Rübai 17**Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Heves etmek, arzulamak, istemek.

Pür-sühte olsa yeridür dil itdi
Pervâne gibi şem'-i şerer-bâra heves

3. heves itdi:-di

Matla 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Heveslenmek, arzu etmek.

İtdi âşüfte gönül būs-ı ruḥ-ı yâra heves
Kıldı pervâne gibi şem'-i şerer-bâra heves

heves kıl-:

1. heves kıldı:-dı

Matla 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Heveslenmek, arzu etmek.

İtdi âşüfte gönül būs-ı ruḥ-ı yâra heves
Kıldı pervâne gibi şem'-i şerer-bâra heves

2. heves kılma:-ma

Gazel 61

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Heves etmek, heveslenmek, arzulamak.

Şaḳın şaḳın ḥat-ı rûy-ı nigâra kılma heves
Cünûn ziyâdeligidür bahâra kılma heves

3. heves kılma:-ma

Gazel 61

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Heves etmek, heveslenmek, arzulamak.

Nigâh-ı kemter-i yâr ile mest-i bî-hüş ol
Bu meclis içre mey-i hoş-güvâra kılma heves

4. heves kılma:-ma

Gazel 61

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Heves etmek, heveslenmek, arzulamak.

Fezâ-yı sînede gel dâğ dâğımı seyr it
Riyâz-ı dehrde hiç lâlezâra kılma heves

5. heves kılma:-ma

Gazel 61

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Heves etmek, heveslenmek, arzulamak.

Vücûduñ eyleme ifnâ mişâl-i pervâne
Şu'â-ı şem'-i ruḥ-ı şu'le-bâra kılma heves

6. heves kılma:-ma

Gazel 61

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Heves etmek, heveslenmek, arzulamak.

Ḥumâr-ı hecr ile pür-süz iken şaḳın Feyzî
Müdâm-ı neşve-i la'l-i nigâra kılma heves

heves-i bûsı:

1. heves-i bûsı:-ı

Gazel 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgîliyi) öpme arzusu.

Pây-mâl olmadayum pây-ı semend-i nâzuñ
Heves-i bûsı ile ḥâk olacak yerlerdür

heves-i ittişâl:

1. heves-i ittişâl:

Gazel 108

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yakınlaşma arzusu.

Fikrüm miyân-ı yârdur ince ḥayâl ile
Maḥv oldu cismimüz heves-i ittişâl ile

heves-i vaşl-ı bütân:

1. heves-i vaşl-ı bütân:

Kaside 3

Mısra: 62

Kelime Tipi: -

Güzellere kavuşma hevesi.

Ben hevâ-yı ḡam-ı 'aşkıyla olup âzürde
Dilden eksilmez idi hiç heves-i vaşl-ı bütân

hezâr:

1. hezâr:

Gazel 63

Mısra: 10

Pek çok, binlerce.

Naẓîre nev-zemîn-i pâkine emr-i muḥâl oldu
Hezâr aḥsente Feyzî şâ'ir-i şîrîn-edâ olmuş

2. hezâr:

Gazel 83

Mısra: 3

Pek çok, binlerce.

Bir nigeikle küşte eylerdi hezār ‘uşşākını
Ġamze-i sertîzi-veş bir tîğ-ı bürrân görmedük

3. **hezār:**

Kaside 9

Mısra: 39

Pek çok, binlerce.

Hezār bendeleri buldı hayli neşv ü nemā
‘Aceb mi bār-ver olsa bu günde naḥl-i murād

4. **hezār:**

Gazel 78

Mısra: 2

Pek çok, binlerce II bülbül.

O gül‘izāra nigāh eylesem niyāz iderek
Hezār girye vü āh eylesem niyāz iderek

5. **hezār-veş:-veş**

Kaside 9

Mısra: 36

Bülbül. II şair.

Açıldı gonçe-i maḫşûdı herkesüñ ben de
Hezār-veş bu gülistānda eyledüm feryād

6. **hezār:**

Gazel 120

Mısra: 5

Bin, binlerce. II bülbül (aşık).

Hezār ‘uşşākı bend eyler o gül-rū çîn-i zülfiyle
Şeh-i mülk-i ḥasendür aña şimdi şöyle der var mı

7. **hezārdur:-dur**

Kaside 2

Mısra: 12

Bülbül (sürekli şiir yazarak bir şeyler anlatan şairin kalemi bağlamında).

Gül-i maẓmûnı vaşf ider dā‘im
Bāğ-ı naẓma hezārdur ḫalemüm

8. **hezār-āsā:-āsā**

Gazel 1

Mısra: 1

Bülbül. II aşık.

Sezādur nāle eylerse gönül cānā hezār-āsā
Melāḥat gülsitānında ruḥuñdur bir gül-i rā‘nā

9. **hezār-veş:-veş**

Gazel 2

Mısra: 3

Bülbül. II aşık.

Dilber ḫaṭ-āver oldu fiğānuñ hezār-veş
Gülşende gül olur mı dilā ḫārdan cüdā

10. **hezāram:-am**

Gazel 4

Mısra: 2

Bülbül. II aşık.

Kūçe-i dilber cihānda şaḥn-ı gülşendür baña
Ben hezāram gülsitān bir cāy-ı şivendür baña

11. **hezār-āsā:-āsā**

Gazel 10

Mısra: 4

Bülbül. II aşık.

Şehā gūş eyle fikr-i verd-i rüyuñla gönül nālān
Hezār-āsā bu nağme gülşen-i idrākdandur hep

12. **hezār-āsā:-āsā**

Gazel 33

Mısra: 4

Bülbül. II aşık.

Riyāz-ı dehrde verd-i ruh-ı dildār fikriyle
Hezār-āsā dilā her demde nālān olduğum yerdür

hezār aḥsent:

1. **hezār aḥsent:**

Tarih 73

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Binlerce kez aferin.

Ṭab‘-ı mi‘mār ile hezār aḥsent
Görmedüm böyle tarḥı ḫüb binā

hezār aḥsente:

1. **hezār aḥsente:**

Gazel 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Binlerce kez aferin.

Semend-i ṭab‘a irḫā-yı ‘inān itseñ sezādur kim
Hezār aḥsente Feyzī ṭab‘uñ nāzük-zemīn olmuş

hezārān:

1. **hezārān:**

Gazel 6

Mısra: 10

Binlerce, pek çok.

İderdüm Kūh-ken-veş tîşe-i āhum ile vīrān
Olursa vādī-i ğamda hezārān Bī-sütūn peydā

2. **hezārān:**

Gazel 86

Mısra: 3

Binlerce, pek çok.

Maḥv iderken tîşe-i āhum hezārān kūh-ı ğam
Vuşlat-ı Şīrīne bir yol bulmadı Ferhād-ı dil

3. **hezārān:**

Kaside 10

Mısra: 8

Binlerce, pek çok.

Degül bīhūde zārı bülbülün bu gülsitān içre
Hezārān itmede ‘arz-ı maḥabbet verd-i ra‘nāya

4. **hezārān:**

Tarih 70

Mısra: 4

Binlerce, pek çok. ll bülbüller.

Maşūn ola ḥazān-ı fitneden ol ğonca-i ra‘nā
Ḥacil eyler hezārān verdi ol ğonca leṭāfetle

5. **hezārān:**

Gazel 81

Mısra: 6

Binlerce, pek çok. ll bülbüller (aşıklar bağlamında).

Olur şad pāre dil ḥışm itse mānend-i gül-i
şadberg
Mücerrebdür hezārān ğamze-i ḥünḥār-ı
sertīzūñ

hezār-āsā:

1. **hezār-āsā:**

Gazel 67

Mısra: 7

Bülbül.

Gülistān-ı cihān içre fiğān eyler hezār-āsā
Gönül bülbül gibi bir dilber-i gülrüya
varmışmış

2. **hezār-āsā:**

Tarih 14

Mısra: 21

Bülbül.

Hezār-āsā ben ol mu‘ciz-demem dem-
besteyem ammā
Ümīd-i känd-i elṭāfuñla oldum tūṭī-i güyā

hezār-āsā ol-:

1. **hezār-āsā olur:-ur**

Gazel 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bülbül olmak.

Hezār-āsā olur mey-nüş olanlar nağme-gū zīrā
Gül-i bŷy-āver-i gülzār-ı ‘işret sāğar-ı şahbā

hezār-ı āh-ı dil:

1. **hezār-ı āh-ı dil:**

Kaside 8

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

Gönlün ah bülbülü.

Benem ol şā‘ir-i yektā ger itsem medḥine āğāz
Hezār-ı āh-ı dil bī-şavt iderdi ‘andelībānı

hezār-ı ‘āşıkā:

1. **hezār-ı ‘āşıkā:-a**

Gazel 46

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Āşık bülbül. ll āşık.

Bŷy-ı vuşlat mümkin olmazdı hezār-ı ‘āşıkā
Gülruḥum hem-şoḥbet-i ḥār olduĝın bilmez mi
var

hezār-ı dil:

1. **hezār-ı dil:**

Gazel 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül bülbülü.

Hezār-ı dil nevā-senc oldı cānā verd-i rŷyuñla
Ruḥuñ fikr eylese gülşen olur peygŷle-i
külḥan

2. **hezār-ı dil:**

Gazel 104

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönül bülbülü.

Ne mümkin bŷy-ı vuşlat ḥār ile germ-ŷlfet
olmuşken
Fiğān eyler hezār-ı dil o gül-ruḥsār derdinden

3. **hezār-ı dil:****Gazel 123**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül bülbulü, gönül.

Hezār-ı dil daḡı āzürde-sāz-ı ḡār-ı elem
O verd-i tāzede bŷy-ı vefā bulunmaz mı

hezār-ı nāleye:1. **hezār-ı nāleye:** -y, -e**Gazel 15**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bülbülün feryadı.

Fiḡānuma ḡaṭ-ı ruḡsār-ı yārdur bā'ış
Hezār-ı nāleye faşl-ı bahārdur bā'ış

hezār-veş:1. **hezār-veş:****Gazel 27**

Mısra: 4

Bülbül (âşık bağlamında).

Tefekkür-i gül-i rūyuñla ey kâmer-tal'at
Hezār-veş yine nālānuñ olmamız yegdür

2. **hezār-veş:****Gazel 43**

Mısra: 5

Bülbül (âşık bağlamında).

Fikr-i ruḡuñla nāle ider dil hezār-veş
Verd-i laṭîf-i bāḡ-ı ṭarāvet ruḡuñ midür

3. **hezār-veş:****Gazel 98**

Mısra: 3

Bülbül (âşık bağlamında).

Kārı fiḡāndur dil-i zāruñ hezār-veş
Bā'ış bu nāleye gül-i ruḡsāruñ olmasun

4. **hezār-veş:****Gazel 92**

Mısra: 9

Bülbül. İl şair.

Hezār-veş bu gülistānda āh ider Feyzī
'İzār-ı yār gül-i ter midür nedür bilmem

hiç:1. **hiç:****Gazel 3**

Mısra: 6

Hiç, asla.

Dāḡil itme zāhidi bu meclis-i 'irfāndur
Sāḡiyā dünyāda hiç bîḡāne olmaz āşinā

2. **hiç:****Gazel 8**

Mısra: 9

Hiç, asla.

Aḡyār-ı kīne-ḡaḡ ile ūlfet olur mı hiç
Feyzī cihānda ola mı bîḡāne āşinā

3. **hiç:****Gazel 16**

Mısra: 1

Hiç, asla.

Dūd-ı buḡūr-ı āh ile te'sīr olur mı hiç
Bu şebde ol perī baña teşḡir olur mı hiç

4. **hiç:****Gazel 16**

Mısra: 2

Hiç, asla.

Dūd-ı buḡūr-ı āh ile te'sīr olur mı hiç
Bu şebde ol perī baña teşḡir olur mı hiç

5. **hiç:****Gazel 16**

Mısra: 4

Hiç, asla.

Aḡvāli şerḡe olsa ser-i mŷyumuz ḡalem
Metn-i kenār-ı 'aşḡda taḡrīr olur mı hiç

6. **hiç:****Gazel 16**

Mısra: 8

Hiç, asla.

Ḥāb-ı ḡayāl içinde görüp yāri vāḡı'ā
Yārūñ ṭarāvet-i ruḡı ta'bīr olur mı hiç

7. **hiç:****Gazel 16**

Mısra: 10

Hiç, asla.

Bu nev-zemīnūñe yine şad āferīn senūñ
Feyzī bu şı'r-i pākūñe tanzīr olur mı hiç

8. **hiç:****Gazel 17**

Mısra: 1

Hiç, asla.

‘Âşık-ı derdkeşün neng nedür bilmez hiç
Murg-ı bağ-ı elem âheng nedür bilmez hiç

9. **hiç:**

Gazel 17

Mısra: 2

Hiç, asla.

‘Âşık-ı derdkeşün neng nedür bilmez hiç
Murg-ı bağ-ı elem âheng nedür bilmez hiç

10. **hiç:**

Gazel 17

Mısra: 4

Hiç, asla.

Pertev-i ‘aks-i ruh-ı yâr hüveydâ oldı
Şâf mir’ât-ı dilüm jeng nedür bilmez hiç

11. **hiç:**

Gazel 17

Mısra: 6

Hiç, asla.

Kand-i la‘l-i lebûne meyl ider olur gūyâ
Tûti-i dil kâfes-i teng nedür bilmez hiç

12. **hiç:**

Gazel 17

Mısra: 8

Hiç, asla.

Mest-i şahbâ-yı lebûn ‘âşıkun ey şûh-ı cefâ
Bezm-i ğamda mey-i gül-reng nedür bilmez hiç

13. **hiç:**

Gazel 17

Mısra: 10

Hiç, asla.

Feyzi hayret-zede-i nakş-ı ruh-ı dilberdür
Şûret-i Mâni-i Erjeng nedür bilmez hiç

14. **hiç:**

Gazel 20

Mısra: 9

Hiç, asla.

Karîn-i vuşlat olur mı hiç ‘âşık-ı maḥcûb
Vişâle ṭâlib olup Feyzi ol hemân gûstâh

15. **hiç:**

Gazel 30

Mısra: 3

Hiç, asla.

Güm-reh olur mı hiç şeb-i târîk-i ‘aşkda
‘Âşıklarına meş‘ale dâğ-ı derûn olur

16. **hiç:**

Gazel 61

Mısra: 6

Hiç, asla.

Fezâ-yı sînede gel dâğ dâğımı seyr it
Riyâz-ı dehrde hiç lâlezâra kılmı heves

17. **hiç:**

Gazel 73

Mısra: 3

Hiç, asla.

Zülfüne dil bende oldı hiç rehâ mümkün midür
İtmedi Mecnûnı gör kim ‘aşk-ı Leylâdan ferâğ

18. **hiç:**

Kaside 3

Mısra: 62

Hiç, asla.

Ben hevâ-yı ğam-ı ‘aşkıyla olup âzürde
Dilden eksilmez idi hiç heves-i vaşl-ı bütân

19. **hiç:**

Kaside 4

Mısra: 32

Hiç, asla.

Perde-i hıfzı eger olsa keşîde bâğa
Hiç dıraḥtâna gezend irmeye vâkt-i sermâ

20. **hiç:**

Kaside 8

Mısra: 48

Hiç, asla.

Benüm eş‘âruma mânend olur mı şî‘ri
ḥussâduñ
Ḥuten âhûsına beñzer mi hiç ḥûk-i beyâbânî

21. **hiç:**

Kaside 10

Mısra: 26

Hiç, asla.

Şikest itmiş ‘inânın vâdi-i ğamda ider cilve
Semend-i baḥtımız hiç uğramaz râh-ı
mudârâyâ

22. **hiç:**

Lugaz 6

Mısra: 6

Hiç, asla.

Varduğı cāyı iderken bī-keder
Olur istiṣkāl hiç ırmaz gider

23. hiç:

Lugaz 18

Mısra: 5

Hiç, asla.

Cānı yokdur ider mi hiç hareket
Çok okursa olur heme bereket

24. hiç:

Rübai 7

Mısra: 1

Hiç, asla.

Vaşlına beni yār sezā itmez hiç
Cevr itmede ‘uşşāka vefā itmez hiç

25. hiç:

Rübai 7

Mısra: 2

Hiç, asla.

Vaşlına beni yār sezā itmez hiç
Cevr itmede ‘uşşāka vefā itmez hiç

26. hiç:

Rübai 7

Mısra: 4

Hiç, asla.

Renc-i ğam-ı hicrān ile bīmār oldum
Derd-i dil-i zāruma devā itmez hiç

27. hiç:

Rübai 15

Mısra: 1

Hiç, asla.

‘Arz ola mı hiç hāl-i dil-i pūr-şer şūr
Geh mest-i müdām o mährū geh maḥmūr

28. hiç:

Tarih 13

Mısra: 9

Hiç, asla.

Nice yıl devr ide bu çerḥ-i felek gelmeye hiç
Mişli bir daḥi anuñ dehr-i ḥarāb-ābāda

29. hiç:

Tarih 38

Mısra: 3

Hiç, asla.

Yumdı çeşmin bakmayup ārāyiş-i dünyāya hiç
Naşşer-āb olduğnı fehm eyledi kevn ü mekân

30. hiç:

Tarih 39

Mısra: 25

Hiç, asla.

Görmesün mir’āt-ı ṭab’-ı tābnāki hiç keder
Zātını ḥıfz ide dā’im Ḥāl-ı ins ü perī

31. hiç:

Kaside 7

Mısra: 65

Asla, hiçbir şekilde.

Olur mı midḥat-i zāt-ı şerīfi hiç icrā
Ziyāde eyleye mi ḳatṛe baḥr-ı ‘ummānı

hiç kimseden:

1. hiç kimseden:-den

Gazel 76

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hiç kimse.

Feyzī ḥased o merdüm-i dānā-yı ‘āleme
Hiç kimseden cihānda ümīd ü recāsı yok

hiç olur mı:

1. hiç olur mı:

Matla 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Olur mu, olmaz.

Ağyār-ı kīne-cū ile şöḥbet olur mı hiç
Ey verd-i tāze ḥār ile ülfet olur mı hiç

2. hiç olur mı:

Matla 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Olur mu, olmaz.

Ağyār-ı kīne-cū ile şöḥbet olur mı hiç
Ey verd-i tāze ḥār ile ülfet olur mı hiç

hicāb eyle-:

1. hicāb eyler:-r

Gazel 35

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Utanmak.

‘Arağ-efşân degül ol gonce-i nev-ñiz-i bâğ-ı
hüsn
Nigâh-ı germi-i ‘uşşâk-ı zârından hicâb eyler

hicâb id-:

1. hicâb idüp:-üp

Gazel 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hicap etmek, utanmak.

Ruñuñdan oldı şanursın furûğ-yâb şarâb
Kızardı la‘l-i lebûñden idüp hicâb şarâb

hicrân:

1. hicrân:

Gazel 113

Mısra: 2

Ayrılık, ayrı kalma.

Tâb-ı gam nâr-ı elem süzân süzân üstine
‘Âşık-ı miñnetkeşe hicrân hicrân üstine

2. hicrân:

Gazel 113

Mısra: 2

Ayrılık, ayrı kalma.

Tâb-ı gam nâr-ı elem süzân süzân üstine
‘Âşık-ı miñnetkeşe hicrân hicrân üstine

3. hicrân:

Kaside 6

Mısra: 56

Ayrılık, ayrı kalma.

Efkâr-ı vaşl-ı yâr ile güş eyle Feyziyâ
Hicrân deminde nâle-i âhum rebâb olur

4. hicrân:

Rûbai 44

Mısra: 4

Ayrılık, ayrı kalma.

Yandı eridi nâr-ı gam-ı dilberden
Hicrân şebine cismimüzi mûm itdi

5. hicrân:

Gazel 3

Mısra: 7

Ayrılık (ayrılık acısı bağlamında).

Cismini ifnâ ider nâr-ı gam u hicrân ile
Şem‘-i ruşsâra nice pervâne olmaz aşınâ

hidmet:

1. hidmetin:-i, -n

Kaside 5

Mısra: 63

Hizmet, vazife, görev.

Şehriyârûñ hidmetin sermâye-i devlet bilür
Vaşf olunmaz her ne deñlü eylesem medh ü
senâ

2. hidmete:-e

Lugaz 15

Mısra: 5

Hizmet.

Dört nefer kimse hidmete derkâr
Her birinüñ beşer tevâbi‘i var

hıfz eyle-:

1. hıfz eylesün:-sün

Kaside 8

Mısra: 79

Kelime Tipi: -

Korumak, saklamak, muhafaza etmek.

Vücüd-ı pākini hıfz eylesün Mevlâ hañâlardan
Dü-‘âlemde saña olsun Hudānuñ luñfi erzāñi

hıfz id-:

1. hıfz ide:-e

Kaside 7

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

Korumak, kollamak, muhafaza etmek.

Vücüd-ı pākini âfâtdan cihân içre
Kemâl-i ‘izz ile hıfz ide luñf-ı Yezdāñi

2. hıfz ide:-e

Lugaz 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Korumak, kollamak, muhafaza etmek.

Hall iden ehl-i dil olsun kām-kār
Tâb-ı gamdan hıfz ide perverdigâr

3. hıfz ide:-e

Tarih 39

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Korumak, kollamak, muhafaza etmek.

Görmesün mir‘ât-ı tab‘-ı tâbnâki hiç keder
Zâtını hıfz ide dâ‘im Hâl-ı ins ü perî

4. **hıfz ide:-e****Tarih 50**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Korumak, kollamak, muhafaza etmek.

Şem‘-i zātını Hudā hıfz ide bād-ı ğamdan
Berdevām eyleye şad ‘izz ile Rabbü’l-erbāb

5. **hıfz ide:-e****Tarih 63**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Korumak, kollamak, muhafaza etmek.

Şadr-ı rif‘atde mu‘ammer eyleye dā‘im Hudā
Zātını hıfz ide anuñ Hāl-ı ins ü perī

6. **hıfz ide:-e****Tarih 84**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Korumak, kollamak, muhafaza etmek.

Vücūdın hıfz ide Hāk mehd-i ‘izzetde
selāmetle
Zelīl ü ħor ola yā Rab cihānda düşmen-i
bedhāh

7. **hıfz iderler:-er, -ler****Kaside 1**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Korumak, kollamak, muhafaza etmek.

Tıfl-ı çerhe zer-tılısm olmuş idi mihr ile meh
Çeşm-i bedden kendüsini hıfz iderler rüz u şeb

hıfz ol:-1. **hıfz ola:-a****Kaside 5**

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

Korunmak, sakınılmak, muhafaza edilmek.

Tünd-bād-ı ğuşşadan cism-i şerīfi hıfz ola
Şem‘-i zātı ‘āleme dā‘im vire nūr-ı ziyā

hikāyāt-ı ğamum:1. **hikāyāt-ı ğamum:-um****Gazel 38**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gam hikayeleri.

O şūhuñ cevri çokdur söylesem ta‘bır
müşkildür
Murād itsem hikāyāt-ı ğamum takrır
müşkildür

hilāl ol:-1. **hilāl oldu:-dı****Rübai 33**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Eğilip bükülmek, iki büküm olmak
(gövdenin hilāl gibi eğilmesi).*

İftār-ı lebüñ o deñlü imsāk ideli
Za‘f ile benüm oldu hilāl endāmum

hilāl-i mäh:1. **hilāl-i mäh:****Gazel 92**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayın hilāl şekli.

Hilāl-i mäh mı āvihte-i semā olmuş
Miyān-ı dilbere ħançer midür nedür bilmem

hil‘at:1. **hil‘ate:-e****Lugaz 8**

Mısra: 10

*Padişahlar ve vezirler tarafından birine
iltifat veya mükafat olarak giydirilen, kürklü
veya işlemeli kıymetli kaftan.*

Bunı bī-şübhe ħall iden kāmīl
Pāk bir hil‘ate ola nā‘il

himmet eyle:-1. **himmet eylese:-se****Gazel 13**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Lütüfta bulunmak, yardım etmek.

Ben ħānķah-ı meykedede şimdi mürīdem
Şāyeste baña pīr-ı muġān eylese himmet

Hindü:1. **Hindü:****Gazel 64**

Mısra: 3

*Hintli (siyahlığı yönüyle sevgilinin
yüzündeki ben bağlamında).*

Ruḥında ḥāl-i siyeh şanma şimdi bir Hindū
Diyār-ı Rūm'da âteşperest olup kalmış

2. Hindū:

Matla 51

Mısra: 2

*Hintli (siyahlığı yönüyle sevgilinin
yüzündeki ben bağlamında).*

Görenler ḥāl-dār-ı rüy-ı pür-tābuñı ey mehrū
Didiler Rūmda âteşperest olmuşdı bir Hindū

Hindū beççedür:

1. hindū beççedür:-dür

Gazel 63

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hint çocuğu (siyah renk bağlamında).

Cebīn-i pāk-i dilberde degül ḥāl-i siyeh zāhir
O Hindū beççedür deryā-yı ḥüsne āşinā olmuş

Hindū-yı âteşin:

1. Hindū-yı âteşin:

Gazel 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Ateşe tapan hintli (sevgilinin yüzündeki
siyah ben bağlamında).*

Ḥāl-i siyeh olur mı ruḥ-ı yārdan cüdā
Hindū-yı âteşin olamaz nārdan cüdā

hırām:

1. hırāmını:-ı, -n, -ı

Kaside 9

Mısra: 7

*Sallanma, salına salına gitme (geminin
deniz üstündeki vaziyeti kastedilmiştir).*

Görüp hırāmını başdarda-i ḥümāyūnuñ
‘Adū-yı dīn-i mübīn olur emrine münkād

hırām it:-

1. hırām itseñ:-señ

Gazel 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Salınarak edalı yürüme, boy göstermek.

İtseñ hırām ‘ālem olur rüz-ı rustaḥız
Hem āfītāb-ı şubḥ-ı kıyāmet ruḥuñ mıdır

hırām-ı şivesi:

1. hırām-ı şivesi:-s, -i

Gazel 38

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Edalı yürüyüş.

Yazıldı levḥ-i dilde naḳş-ı ḥüsni kil-k-i fikretle
Ḥırām-ı şivesi ol mehveşüñ taşvīr müşkildür

hırās-ı fitne-i la‘lūñle:

1. hırās-ı fitne-i la‘lūñle:-üñ, -le

Tahmis 1

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Dudağın çıkardığı fitnenin korkusu.

Hırās-ı fitne-i la‘lūñle sāğar dāğ-ber-dildür
Yem-i ṭab‘uñdan itdūñ ‘āleme bezl-i güher
Şubḥī

hıre ol:-

1. hıre olurdu:-ur, -dı

Gazel 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(gözü) kamaşmak.

Şu‘ā‘ından olurdu Feyzi çeşm-i meykeşān hıre
Fürüzān āfītāb-ı evc-i rif‘at sāğar-ı şahbā

hıred:

1. hıred:

Kaside 8

Mısra: 30

Akıl.

Niçe mümkün senüñ evşāfuñı taḥrīr ide ḥāmem
Hıred vaşf-ı şerīfinde olur tıfl-ı debistānī

hıre-mest:

1. hıre-mestem:-em

Kaside 4

Mısra: 37

Şaşkın, kendinden geçmiş sarhoş.

Hıre-mestem mey-i endişe-i medḥūñle senüñ
Neyleyüm neşve-i keyfiyyet-i cām-ı şahbā

hırka:

1. hırka:

Lugaz 11

Mısra: 7

*Dervişlerin üstlerine giydikleri giyecek
(ney kılıfı bağlamında).*

Gâhice dervîş-veş hırka giyer
Tırmayup elden ele gâhî gezer

hırka-i hayreti:

1. hırka-i hayreti:

Kaside 4

Mısra: **35**

Kelime Tipi: -

Hayret hırkası.

Hırka-i hayreti berdüş ide mânend-i keşef
Dâ'imâ meclis-i fazlında edîb ü dâñâ

hırka-püş ol-:

1. hırka-püş olan:-an

Gazel 122

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

*Dervîş olmak (dünya işlerinden elini
eteğini çekip kendi halinde olmak
bağlamında).*

Künc-i ferâğı mesken idüp hırka-püş olan
Seyr ide dehri zîr-i nemedden keşef gibi

hırz-ı cân ol-:

1. hırz-ı cân olur:-ur

Lugaz 17

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

*Canı gibi korumak, canını emniyete
almak.*

Kimine hırz-ı cân olur ammâ
Kimine oldu mebd'e'i gāvga

hisâb olun-:

1. hisâb olunsa:-sa

Kaside 9

Mısra: **31**

Kelime Tipi: -

Hesaplanmak.

Hisâb olunsa eger biñde biri emr-i muhâl
Meger kim eyleyem ânuñ ulûfını âhâd

Hişâr:

1. Hişârdur:-dur

Gazel 39

Mısra: **1**

*Kale. İl İstanbul'da bulunan Anadolu
Hisarı ve Rumeli Hisarı (gezinti ve eğlence
mekanları).*

Mey-nûşa şimdi mesken-i 'işret Hişârdur
Dilberle zevke gûşe-i vahdet Hişârdur

2. Hişârdur:-dur

Gazel 39

Mısra: **2**

*Kale. İl İstanbul'da bulunan Anadolu
Hisarı ve Rumeli Hisarı (gezinti ve eğlence
mekanları).*

Mey-nûşa şimdi mesken-i 'işret Hişârdur
Dilberle zevke gûşe-i vahdet Hişârdur

3. Hişârdur:-dur

Gazel 39

Mısra: **4**

*Kale. İl İstanbul'da bulunan Anadolu
Hisarı ve Rumeli Hisarı (gezinti ve eğlence
mekanları).*

Âdem şanur ki Kevser-i tesnîmdür şuyı
Vakt-i bahâr gülşen-i cennet Hişârdur

4. Hişârdur:-dur

Gazel 39

Mısra: **6**

*Kale. İl İstanbul'da bulunan Anadolu
Hisarı ve Rumeli Hisarı (gezinti ve eğlence
mekanları).*

Cünd-i elemden 'azm iderüz biz hâlâş için
Rindân-ı 'aşka cây-ı selâmet Hişârdur

5. Hişârdur:-dur

Gazel 39

Mısra: **8**

*Kale. İl İstanbul'da bulunan Anadolu
Hisarı ve Rumeli Hisarı (gezinti ve eğlence
mekanları).*

'Uşşâkuñ evc-i çerhe çıkar nâle-i dili
Ârâm-gâh-ı ehl-i mahabbet Hişârdur

6. Hişârdur:-dur

Gazel 39

Mısra: **10**

*Kale. İl İstanbul'da bulunan Anadolu
Hisarı ve Rumeli Hisarı (gezinti ve eğlence
mekanları).*

Feyzî bahârda mey-i hâlet-fezâsı çok
Hakkâ mekân-ı ehl-i zarâfet Hişârdur

7. **Hişāra:-a****Gazel 87**

Mısra: 6

Kale. İl İstanbul'da bulunan Anadolu Hisarı ve Rumeli Hisarı (gezinti ve eğlence mekanları).

Zafer-pezîr olamaz şahne-i gam-ı devrân
Sipâh-ı derd-i elemden kaçup Hişāra çekil

8. **Hişār:****Gazel 115**

Mısra: 8

Kale. İl İstanbul'da bulunan Anadolu Hisarı ve Rumeli Hisarı (gezinti ve eğlence mekanları).

Olur fütāde göñül kayd-ı gamdan āzāde
Müdām neşve-fezādur Hişār seyrinde

hişār-ı gāmda:1. **hişār-ı gāmda:-da****Gazel 123**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gam Hisarı. İl musikide hisar makamı.

Hişār-ı gāmda murabba‘-nişîn olan ‘uşşāk
O çārgāh-ı şafāda nevā bulunmaz mı

Hişār-ı Rūmilinde:1. **Hişār-ı Rūmilinde:-n, -de****Tarih 83**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rumeli Hisarı.

Hişār-ı Rūmilinde hayli demdür münzevî oldu
Bu cāy-ı dil-güşāya meyl-i tām itmiş idi hāḳḳā

hısm:1. **hısmı:-ı****Gazel 22**

Mısra: 2

Öfke, kızgınlık, gazap.

O perīnūñ nıgeh-i lutfdan āzārı lezīz
Hısmı da lutfı da birdür baña güftārı lezīz

2. **hısm:****Gazel 54**

Mısra: 5

Öfke, kızgınlık, gazap.

Ne deñlü hısm ile itse nazar ol mäh-ı mihr-
efrüz
Yine mir‘āt-ı ḳalbüm incilāsı artar eksilmez

3. **hısm:****Kaside 6**

Mısra: 48

Öfke, kızgınlık, gazap.

Nezzāre idemez ruḥ-ı dildāra ‘āşıḳān
Her bir nıgehde hısm ile yüz biñ ‘itāb olur

hısm it-:1. **hısm itse:-se****Gazel 81**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Öfkelenmek, kızmak, gazap göstermek.

Olur şad pāre dil hısm itse mānend-i gül-i
şadberg
Mücerrebdür hezārān gānze-i ḥünḥār-ı
sertizūñ

Hızr Paşazāde:1. **Hızr Paşazāde:****Tarih 34**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Özel isim.

Hızr Paşazāde mīr-i muḥterem zātın Ḥudā
Hıfz ide āfātdan a‘dāsı ola zīr-i ḥāk

hoş demdür:1. **hoş demdür:-dür****Gazel 107**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Unutulmaz, hoş giden an ve zamanlar.

Muḥıbb-i şādıḳam ol ḥānḳāh-ı cennet-āsānuñ
Cihānda Feyzi hoş demdür ṭarīḳ-i
Naḳşbendiyye

hoş gel-:1. **hoş geldün:****Gazel 82**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hoş geldin (nezaket göstergesi olarak karşılama sözü).

Ḳudümündür şeref-baḥş-ı dil-i nāṣād hoş
geldün
Dil-i vîrânemi cânâ idüp âbâd hoş geldün

2. **hoş geldün:**

Gazel 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hoş geldin (nezaket göstergesi olarak karşılama sözü).

Ḳudümündür şeref-baḥş-ı dil-i nāṣād hoş
geldün
Dil-i vîrânemi cânâ idüp âbâd hoş geldün

3. **hoş geldün:**

Gazel 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hoş geldin (nezaket göstergesi olarak karşılama sözü).

Benem ol gûşe-gîr-i cāy-ı hicrân ey kamer-
ruḥsâr
Beni derd ü elemden eyledün âzâd hoş geldün

4. **hoş geldün:**

Gazel 82

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hoş geldin (nezaket göstergesi olarak karşılama sözü).

Zaferyâb olmadı ‘uşşâka a’ dâ-yı ğam u miḥnet
İdersin ceyş-i derd-i ‘âşıkı berbâd hoş geldün

5. **hoş geldün:**

Gazel 82

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hoş geldin (nezaket göstergesi olarak karşılama sözü).

Şehâ teşrîf idüp ğam-hâne-i ‘uşşâk-ı nâçâra
Ziyâ-ver oldı rüyuñ ey şeh-i bîdâd hoş geldün

6. **hoş geldün:**

Gazel 82

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hoş geldin (nezaket göstergesi olarak karşılama sözü).

Ḥayâl-i ṭurra-i dildâr ile dîvânedür Feyzî
Getürdün büy-ı zülfi dilberi ey bâd hoş
geldün

hov-gerde eyler:-

1. **hov-gerde eyler:-r**

Gazel 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Huy edinmek, alışkanlık haline getirmek.

Ḥabâb-ı mey degül hov-gerde eyler câmi ey
sâkî

Furûğ-ı ‘aks-i rüyuñ sāğar-ı raḥşâna düşdükçe

hüb:

1. **hübısın:-ı, -sın**

Gazel 28

Mısra: 1

Güzel, sevgili.

Ne şehriñ hübısın derd-âşinâ-yı miḥnetün
kimdür

‘Aceb nezzâre-düz-ı mihr-i rüy-ı tal’ atun
kimdür

2. **hüb:**

Kaside 4

Mısra: 14

Hoş, güzel.

Ne kalem zâhir olur gâh şarîinde anuñ
Nağme-i ney gibi gûş-ı dile bir hüb şadâ

3. **hüb:**

Tarih 73

Mısra: 10

Hoş, güzel.

Tab’-ı mi’ mâr ile hezâr aḥsent
Görmedüm böyle tarḥı hüb binâ

Hudâ:

1. **Hudâ:**

Kaside 3

Mısra: 16

Allah (c.c.).

Şeb-i mevlüdün içün itdi müzeyyen ol dem
Gülşen-i dehri Hudâ reşk-i behişt-i Rıdvân

2. **Hudâ:**

Kaside 4

Mısra: 68

Allah (c.c.).

Ḥâksâr eyleye a’ dâ-yı le’îmün dâ’im
Tûl-i ‘ömr ile riyâsetde muḳîm ide Hudâ

3. **Hudâ:**

Kaside 7

Mısra: 2
Allah (c.c.).

Cihānda zāhir olup feyz-i luṭf-ı Rabbānī
Mūsā' id itdi Hūdā devr-i çerḫ-i gerdānı

4. **Hūdānuñ:-nuñ**
Kaside 8
Mısra: 80
Allah (c.c.).

Vücūd-ı pākini hıfz eylesün Mevlā ḥaṭālardan
Dü- 'ālemdə saña olsun Hūdānuñ luṭfi erzānı

5. **Hūdā:**
Tarih 20
Mısra: 9
Allah (c.c.).

Hūdā maḥv eyleye tūmār-ı işyānını luṭfiyla
Ola anuñ mekân-ı rūḫ-ı pākî Cennet-i Me'vā

6. **Hūdā:**
Tarih 50
Mısra: 3
Allah (c.c.).

Şem'-i zātını Hūdā hıfz ide bād-ı ğamdan
Berdevām eyleye şad 'izz ile Rabbü'l-erbāb

7. **Hūdā:**
Tarih 81
Mısra: 4
Allah (c.c.).

Yeñiden bir çeşme-i pākîze bünyād eyledi
Böyle bir ḥayra muvaffāḫ eyledi anı Hūdā

8. **Hūdā:**
Tarih 90
Mısra: 1
Allah (c.c.).

Şāhibü'l-ḥayra Hūdā iḥsān ider ecr-i cezīl
Fīsebilillāh yapup bu 'aynı bir nīgū şıfat

Hūdā āfātdan hıfz ide:

1. **Hūdā āfātdan hıfz ide:**
Tarih 34
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah musibetlerden korusun.

Hızır Paşazāde mīr-i muḥterem zātın Hūdā
Hıfz ide āfātdan a'dası ola zīr-i ḥāk

Hūdā 'azīz ide:

1. **hūdā 'azīz ide:**
Tarih 52
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah yüceltsin ("Allah'a layık bir kul
etsin" bağlamında).

Cenāb-ı Tāhir Efendi ki şulb-ı pākinden
Hūdā 'azīz ide bir mihr-i enver oldı bedīd

Hūdā bād-ı ğamdan hıfz ide:

1. **Hūdā bād-ı ğamdan hıfz ide:**
Tarih 11
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah gam rüzgarından muhafaza eylesin.

Ola tā ḥaşre dek revnaḫ-fürüz-ı mesned-i
devlet
Hūdā hıfz ide bād-ı ğamdan ol şem'-i fūrüzānı

Hūdā cünd-i islāmı dā'im muzaffer eyleye:

1. **Hūdā cünd-i islāmı dā'im muzaffer
eyleye:**
Tarih 21
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah İslam askerlerini daima muzaffer
etsin.

Cünd-i İslāmı muzaffer eyleye dā'im Hūdā
Dem-be-dem a'dā-yı dīn olsun cihānda ḥāk-i
rāh

Hūdā mes'ūd ide:

1. **Hūdā mes'ūd ide:**
Tarih 23
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah mesut etsin.

Peder ü māderi şād oldı ğamın görmeyeler
Kadem-i pākini anuñ ide mes'ūd Hūdā

Hūdā mu'ammer eyleye:

1. **Hūdā mu'ammer eyleye:**
Tarih 63
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah uzun ömür versin.

Şadr-ı rif'atde mu'ammer eyleye dā'im Hūdā
Zātını hıfz ide anuñ Hāl-ı ins ü perī

Hudā mu‘ammer ide:**1. Hudā mu‘ammer ide:****Tarih 67**

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah uzun ömür versin.*

Tārīḥ-i maḳdemin didi aḥbāb şād olup
Aḥmed vücūda geldi mu‘ammer ide Hudā

2. Hudā mu‘ammer ide:**Tarih 73**

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah uzun ömür versin.*

Dār-ı dünyāda ‘izz ü devletle
Şāhibini mu‘ammer ide Hudā

Hudā ‘ömrini efzūn ide:**1. Hudā ‘ömrini efzūn ide:****Kaside 8**

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah uzun ömür versin.*

Hudā efzūn ide ‘ömrini ‘izz ü hem sa‘adetle
Bu dehrūn nitekim devr ide mihr-i pertev-
efşānı

Hudā şāhibine mübārek ide:**1. Hudā şāhibine mübārek ide:****Tarih 45**

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah sahibine bağışlasın.*

Mişli yokdur bu dār-ı dünyāda
Şāhibine mübārek ide Hudā

Hudā tül-i ‘ömr ile mu‘ammer eylesün:**1. Hudā tül-i ‘ömr ile mu‘ammer eylesün:****Kaside 5**

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah uzun ömür versin.*

Taht-ı devletden vücūd-ı pāki olmaya ba‘īd
Tül-i ‘ömr ile mu‘ammer eylesün dā’im Hudā

Hudā-yı lāyezāl cürmin māye-i gufrān ide:**1. Hudā-yı lāyezāl cürmin māye-i gufrān ide:****Tarih 38**

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah günahlarımı affetsin.*

Māye-i gufrān ide cürmin Hudā-yı Lāyezāl
Cilve-gāh-ı rūḥını Mevlā ide kaşr-ı cinān

Hudā-yı lemyezel:**1. Hudā-yı lemyezel:****Tarih 59**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Baki olan Allah.

Habbezā ‘ayn-ı ḥayāt-efzā güzel cāy-ı laṭīf
Āḥiretde virür ecrini Hudā-yı Lemyezel

Hudā-yı müste‘ān:**1. Hudā-yı müste‘ān:****Tarih 36**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah.

Mevlevīḥāneyi iḥyā kıldı bu mā’-i laṭīf
Şāhibü’l-ḥayra vire ecrin Hudā-yı Müste‘ān

hufte ol-:**1. hufte olmuşdur:-muş, -dur****Gazel 44**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Uykuya dalmak.

Niyāza ruḥşatum yok bezm-i meyde ser-girān
dilber
İçüp şāhbā-yı hūn-ı dilden ol meh hufte
olmuşdur

hük-i beyābānī:**1. hük-i beyābānī:****Kaside 8**

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Çöl domuzu.

Benüm eş‘āruma mānend olur mı şi‘ri
hussāduñ
Huten āhūsına beñzer mi hiç hük-i beyābānī

hük-:

1. **hükmi:-i****Lugaz 2**

Mısra: 7

Hüküm, emir, komuta.

Baħr u berde hükmi kim cār olur
Gāhice bir güşede tenhā kalur

2. **hükmi:-i****Lugaz 5**

Mısra: 7

Hüküm, emir, komuta.

Hükmi cār hem güzeldür meşrebi
Ma'nide cem' eylemiş rüz u şebi

3. **hükmidür:-i, -dür****Lugaz 17**

Mısra: 3

Hüküm, karar.

Şer' ü kânūna hükmidür cār
Ekşerī böyledür anuñ kārı

hük-m-i şer'i:1. **hük-m-i şer'i:****Tarih 14**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şariat hükümleri.

Bu dehr-i köhnede ol nîk-nāmı eyledi taḥşîl
Cihān-ı bî-beḳāda hük-m-i şer'i eyleyüp icrā

hükmini icrā id:-1. **hükmini icrā ider:-er****Lugaz 16**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hüküm sürmek.

Ol ne şekl-i ḡarīb-i hūb-nümā
Kış günü hükmini ider icrā

huld-ābād ol:-1. **huld-ābād olurdu:-ur, -dı****Kaside 9**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Sonsuz, ebedi olmak.

Şükūfezār olur bir nazarda vādi-i ḡam
Nigāh-ı merḥamet itseñ olurdu huld-ābād

hulk:1. **hulkı:-ı****Tarih 32**

Mısra: 3

Huy, mizaç, yaratılış.

Hulkı aḥsen nām-ı pākıdūr Hüseyn
Mişlini görmedi çeşm-i kā'ināt

hulūş:1. **hulūş:****Kaside 4**

Mısra: 63

Doğruluk, samimiyet.

İdelüm şıdk u hulūş üzre du'ā ey Feyzī
Olalum dergeh-i Bārīye hemān dest-güşā

hümā:1. **hümā:****Kaside 3**

Mısra: 37

*Kuş. İl yüce gönüllü kimse, itibarlı insan
(Hz. Muhammed (s.a.v.)).*

Lāne-sāz oldu hümā zātına 'arş-ı a'lā
Devr ider şevkūñ ile daḥi sipihr-i gerdān

humār:1. **humārı:-ı****Gazel 108**

Mısra: 7

İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

Olmaz humārı tā-be-ḥaşır 'āşıkuñ eger
Mestāne olsa cām-ı şarāb-ı vişāl ile

2. **humār:****Gazel 111**

Mısra: 4

İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

Mey-i vuşlatla neş'e-yāb eyle
Nice demdür humār var dilde

3. **humār:****Rübai 1**

Mısra: 2

İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

Meclisde hemān devr ide cām-ı şahbā
Dem-beste humār ile dil-i ḡam-peymā

humār-ı ‘aşk:**1. humār-ı ‘aşk:****Gazel 64**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşk sarhoşu.

Müdām bāde ider nüş Feyzi meykedede
Humār-ı ‘aşk ile sāgar-be-dest olup ħalmış

humār-ı derd-i elem:**1. humār-ı derd-i elem:****Gazel 42**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gam derdinin sarhoşluğu.

Humār-ı derd-i elem dūr olurdu ger olsa
Şarāb-ı şevk ile pūr cām-ı ārzū-yı Hışār

humār-ı ğam:**1. humār-ı ğam:****Gazel 79**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dert sersemliği.

Tā key humār-ı ğam yine ‘uşşāk-ı bāde-nüş
Cām-ı şarāb-ı vuşlata cānā sezā gerek

humār-ı ğam-ı hicrānı:**1. humār-ı ğam-ı hicrānı:-ı****Gazel 13**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık üzüntüsünün baş ağrısı.

Elbette humār-ı ğam-ı hicrānı çeker dil
Nüş eyledi peymāne-i şahbā-yı maḥabbet

humār-ı ğamla:**1. humār-ı ğamla:-la****Matla 48**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dert sersemliği.

Sākiyā oldum humār-ı ğamla ḥaylī ser-girān
Dem-be-dem devr eylesün cām-ı mey-i ‘işret
hemān

humār-ı hecr:**1. humār-ı hecr:****Gazel 25**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık sarhoşluğu.

Humār-ı hecr ile sūziş-peziş iseñ Feyzī
Vişāl-i cām-ı mey-i dilrübā gelür görünür

2. humār-ı hecr:**Gazel 61**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık sarhoşluğu.

Humār-ı hecr ile pūr-süz iken şakın Feyzī
Müdām-ı neşve-i la‘l-i nigāra kılma heves

3. humār-ı hecr:**Gazel 104**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık sarhoşluğu.

Humār-ı hecr ile pūr-süz iken Feyzī o meh-
tal‘at
Dirîğ eyler şarāb-ı vaşlını ben derd-mendinden

4. humār-ı hecr:**Gazel 123**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık sarhoşluğu.

Humār-ı hecr ile pūr-süzdür derün Feyzī
Şarāb-ı la‘l-i leb-i dilrübā bulunmaz mı

5. humār-ı hecr:**Gazel 125**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık sarhoşluğu.

Humār-ı hecr ile pūr-süz iken nevmīd olup
Feyzī
Şarāb-ı vaşl-ı dildāra talebkār olduğum ħaldı

6. humār-ı hecr:**Matla 9**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılık sarhoşluğu.

Ḥumār-ı hecr ile dil oldı pāmāl-i ğam u miḥnet
Ayaklandur meded mey şun baña ey sāķi-i
‘işret

humret-i şahbā:

1. **humret-i şahbā:**
Gazel 35
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Kırmızı şarap.

Nice meyyāl-i cām-ı ‘işret olmam humret-i
şahbā
‘İzār-ı yāri reşk-endāz-ı māh u āfītāb eyler

hünāb:

1. **hünābe:-e**
Gazel 96
Mısra: 1
Kanlı su (kanlı gözyaşı bağlamında).

Hünābe revān olmada çeşm-i terimüzden
Eksilmedi pürdür yine kân gevherimüzden

hün-ālūd ol-:

1. **hün-ālūd olsa:-sa**
Gazel 77
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Kanlı olmak (gözyaşının kanlı olması bağlamında).

Feyziyā eşk-i terüm olsa sezā hün-ālūd
Şerḥa-nāk itdi dili ḥançer-i zehr-āb-ı firāk

hüner:

1. **hünerde:-de**
Gazel 45
Mısra: 9
Maharet, yetenek.

Mürsuñ dīde-i a‘dāya hünerde Feyzī
Mülk-i ‘irfāna Süleymān olacağsın āḥir

hün-feşān:

1. **hün-feşān:**
Gazel 32
Mısra: 7
Kan saçan. İl kan ağlayan (göz bebeği bağlamında).

Hün-feşān merdümek-i dīde lebūñ zikri ile
Ḥavz-ı çeşmümde dü-fevvāre degüldür de
nedür

hün-ı cigerle:

1. **hün-ı cigerle:-le**
Gazel 29
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Ciğer kanı.

Seyr eyle oldı her müje bir naḥl-ı ergāvān
Hün-ı cigerle eyledigüm perveriş budur

hün-ı derün-ı meclise:

1. **hün-ı derün-ı meclise:-e**
Kaside 6
Mısra: 50
Kelime Tipi: -
Meclis içindeki kan (şarap bağlamında).

Minnet ider mi sāķi-i şahbā-fürūşa dil
Hün-ı derün-ı meclise şahbā-yı nāb olur

hün-ı dil:

1. **hün-ı dil:**
Gazel 95
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Gönül kanı, ciğer kanı (şarap bağlamında).

Hün-ı dil ile ‘işret ider ehl-i dil müdām
İsterse bezm-i meyde aña bāde olmasun

hün-ı dil-i ‘uşşāķı iç-:

1. **hün-ı dil-i ‘uşşāķı içüp:-üp**
Gazel 124
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Âşıkların gönül kanını içmek.

O mehrü şanma kim cām-ı mey-i naḥvetle
mest oldı
İçüp hün-ı dil-i ‘uşşāķı her dem mey-perest
oldı

hün-ı dilüm:

1. **hün-ı dilüm:-üm**
Gazel 9
Mısra: 10
Kelime Tipi: -

Gönül kanı, ciğer kanı (şarap bağlamında).

Cihānda sākī-i devrāna minnetüm yokdur
Cigerle hūn-ı dilüm Feyziyā kebāb şarāb

2. **hūn-ı dilüm:-üm**

Gazel 91

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül, ciğer kanı (derin üzüntü hissetmek bağlamında).

Müdām hūn-ı dilüm nūş iderdüm ey sākī
Bu meclis içre mey-i cānfezā nedür bilmem

hūnriz-i eşk-i çeşmümi:

1. **hūnriz-i eşk-i çeşmümi:-üm, -i**

Gazel 101

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kanlı gözyaşı.

Hūnriz-i eşk-i çeşmümi her demde silmede
Destüm benüm de pençe-i mercān şanur gören

hūr:

1. **hūr:**

Tarih 53

Mısra: 2

Hürî, cennet kızı.

Āşaf-ı devr-i zamān ‘āzim-i ‘uqbā oldu
Hūr u gılmān ile cennetde ola hem-sāye

hūr u gılmān:

1. **hūr u gılmān:**

Kaside 3

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Cennet kızları ve cennet erkekleri.

Mihr ü meh buldı şeref pâyını būs itmekle
Ruḥ-ı pūr-tābına müştāk idi hūr u gılmān

hūr-likā:

1. **hūr-likā:**

Gazel 13

Mısra: 5

Hürî yüzlü güzel.

Ey hūr-likā ḥālūmi ‘arz itmek olur mı
Ol ğamze baña zerre kadar virmedi ruḥşat

hürmet bul-:

1. **hürmet bulupdur:-up, -dur**

Gazel 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Saygı görmek.

Nola mānend-i sūbhā zāhidā dūr olmasa elden
Bulupdur dest-i mey-nūşānda hürmet sāğar-ı şahbā

hürrem ü dilşād ol-:

1. **hürrem ü dilşād oldu:-dı**

Tarih 91

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevinçli ve gönlü şen olmak.

Nümāyān oldu şulb-i pāk-i Maḥmūd Begden
ḥālā

Güzel bir gevher-i pākīze oldu hürrem ü dilşād

hurrem u şād:

1. **hurrem u şād:**

Rübai 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mutlu ve bahtiyar.

Dil meclis-i ‘ālemde degül hurrem u şād
Olmadı ğam u kayd-ı cihāndan āzād

hurşid:

1. **hurşid-veş:-veş**

Tarih 21

Mısra: 2

Güneş (II. Mustafa Han).

Ḥamdülillāh burc-ı devletden yine bir āfītāb
‘Āleme pertev şalup hurşid-veş bī-iştibāh

2. **hurşid:**

Tarih 54

Mısra: 2

Güneş (Muhammed Paşa).

Burc-ı rif‘atde ṭulū‘ eyledi bir necm-i sa‘īd
Virdi hurşid gibi ‘ālem-i dünyāya ziyā

3. **hurşid-veş:-veş**

Tarih 80

Mısra: 8

Güneş.

Ne gevher gevher-i t̄āb-āver-i mihr-i şeref-
efzā
T̄ulū' itdi cihāna gūyiyā hurşīd-veş nāgāh

4. **hurşīd-veş:-veş**
Tarih 84
Mısra: 2
Güneş.

Hüseyn Beg Efendī 'ırķ-ı pākinden bi-
hamdillāh
Furūzān gūyiyā bir māh-ı nev hurşīd-veş
nāgāh

5. **hurşīddür:-dür**
Tarih 86
Mısra: 2
Güneş.

Vücūda geldi bir maḥdūmı Mektūbī
Efendinūñ
Furūzān gūyiyā hurşīddür burc-ı mu'allāda

hurşīd-i burc-ı merḥametsin:

1. **hurşīd-i burc-ı merḥametsin:-sin**
Tarih 30
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Merhamet burcunun güneşi.

Sen ol hurşīd-i burc-ı merḥametsin rüy-ı
dünyāda
Nola bir zerre-i luṭfuñla kılsañ bendeñi ihyā

hurşīd-i cihānum:

1. **hurşīd-i cihānum:-um**
Gazel 103
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Dünyanın, alemin güneşi.

Şeb-i tārīk-i gam t̄āb-ı mehe ta'n itse şāyeste
O hurşīd-i cihānum zerre deñlü olsa t̄āb-efken

hurşīd-i hāver:

1. **hurşīd-i hāver:**
Tahmis 1
Mısra: 15
Kelime Tipi: -
Doğunun güneşi.

Hemīşe lāle-veş hurşīd-i hāver dāğ-ber-dildür
Göñül mestāne yād-ı cām-ı la'l-i hoş-
güvāruñla

hurşīd-i nūr-ı luṭfını:

1. **hurşīd-i nūr-ı luṭfını:-ı, -n, -ı**
Kaside 6
Mısra: 27
Kelime Tipi: -
İylilik ışığının güneşi (Subhi Efendi).

Hurşīd-i nūr-ı luṭfını yād itmek ile dil
Gūyā mişāl-i mihr şeref-iktisāb olur

hurşīd-i nūrpāş-ı letāfet:

1. **hurşīd-i nūrpāş-ı letāfet:**
Gazel 43
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
*(sevgilinin yüzünün) güzelliğinin nur
saçan güneşi.*

Mihr-i münīr-i evc-i melāḥat ruḥuñ midur
Hurşīd-i nūrpāş-ı letāfet ruḥuñ midur

hurşīd-i sipihr-i 'irfān:

1. **hurşīd-i sipihr-i 'irfān:-i**
Kaside 3
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
*İrfan göğünün güneşi (Hz. Muhammed
(s.a.v.)).*

Şeb-i zulmānı ziyā-pāş-ı ḥaḳīḳat kıldı
Zāt-ı nūr-āveri hurşīd-i sipihr-i 'irfān

Hüseyn Beg Efendī:

1. **Hüseyn Beg Efendī:**
Tarih 84
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Hüseyn Bey Efendi (özel isim).

Hüseyn Beg Efendī 'ırķ-ı pākinden bi-
hamdillāh
Furūzān gūyiyā bir māh-ı nev hurşīd-veş
nāgāh

Hüseyn Paşaya:

1. **Hüseyn Paşaya:-y, -a**
Tarih 53
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
*Sadrzam Amcazāde Hüseyn Paşa (ö.
1702).*

Fevtini gūş idicek Feyzi didüm tārīhin
Cennet-i ‘Adn ola me’vā Hüseyn Paşaya

Hüseyn:

1. **Hüseyn:**

Tarih 32

Mısra: 3

Amcazade Hüseyn paşa (II. Mustafa dönemi sadrazamı).

Hulkı ahsen nām-ı pākīdūr Hüseyn
Mişlini görmedi çeşm-i kā’ināt

huşk ol-:

1. **huşk oldı:-dan-dı**

Gazel 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kurumak.

Semūm-ı gamdan oldı huşk bārı dehr-i
gülşende
İderdi gerçi eşk-i cūybārum bir şecer peydā

huşk-ı nihālī:

1. **huşk-ı nihālī:-i**

Kaside 6

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Fidan kurusu (kurumuş fidan).

Huşk-ı nihālī bir nigehe perveriş ider
Yād itse luṭfuñ aḥker-i sūzānı āb olur

huşk-leb-i teşne-dil:

1. **huşk-leb-i teşne-dil:**

Tarih 50

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönlü susamışın kurumuş dudağı.

Benem ol huşk-leb-i teşne-dil ü tābiş-i gam
Çeşme-i mekrūmetūñden olur isem sīrāb

hüsn:

1. **hüsnine:-in, -e**

Tarih 6

Mısra: 6

Güzellik.

‘Ārız-ı pākīnde anuñ ḥaṭ degül
Perde çekdi hüsnine bī-iştibāh

2. **hüsn:**

Tarih 1

Mısra: 7

Güzellik (sevgilinin güzelliği bağlamında).

Hüsn ile mümtāz idi ol ‘işve-ger
Mülk-i hüsn şāh idi bī-iştibāh

hüsn-i edā:

1. **hüsn-i edā:**

Gazel 48

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Üslup güzelliği.

Sādedür mir’āt-veş şī’rüm cihān içre benüm
Gösterür ehl-i dile hüsn-i edā nevrūzdu

2. **hüsn-i edā:**

Kaside 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Üslup güzelliği.

Şāhid-i ma’nāya oldı nokṭası ḥāl-i laṭīf
‘Ālem-i endīşe içre gösterür hüsn-i edā

3. **hüsn-i edā:**

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Üslup, söyleyiş güzelliği.

Nokṭası şāhid-i ma’nāya olur ḥāl-i siyāh
Gösterür ‘ālem-i endīşede çok hüsn-i edā

hüsn-i edā göster-:

1. **hüsn-i edā gösterür:-ür**

Gazel 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Üslup güzelliği göstermek.

Şāhid-i maẓmūn-ı şī’rüm gösterür hüsn-i edā
Ṭab’-ı Feyẓīye nazar kıl mu’teber āyīnedür

hüsn-i hulkı:

1. **hüsn-i hulkı:-ı**

Tarih 77

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yaradılış, huy ve ahlak güzelliği.

Şalāh u hūsn-i hūlkı pīşe itmiş ol kerem-güster
Naẓrın görmedük haqqā ser-i erbāb-ı
taḳvādur

hūsn-i mülāyemetle:

1. hūsn-i mülāyemetle:-le

Matla 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yumuşak huyun güzelliği.

Āzürde itme iki gözüm mübtelâların
Hūsn-i mülāyemetle gör anuñ devâların

hūsn-i ta'bir:

1. hūsn-i ta'bir:

Gazel 47

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzel ifade.

Hūsn-i ta'bir-i şīve-i naẓmum
Bir büt-i gül'izār-ı ma'nîdür

Husrev:

1. Husrev:

Kaside 10

Mısra: 18

*Husrev ü Şirin öyküsünün erkek
kahramanı olan hükümdar, İran şahı.*

Çerāğ-ı hāşı çokdur hem 'atā vü cūdı ġālibdür
Peşeng ü Keykubād ü Husrev u Cemşîd ü
Dārāya

husrev-i çerhe:

1. husrev-i çerhe:-e

Kaside 1

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Gökyüzü padişahı.

Husrev-i çerhe serāy-ı āsumānda mihr ü meh
Güyyā oldu iki zerrîn efser rûz u şeb

hüsrev-i çerh-i felek:

1. hüsrev-i çerh-i felek:

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Felek sultanı, felek.

Nūr-baḥşā mihr ü meh bu hüsrev-i çerh-i felek
Ma'nide ġsār iderdi 'āleme zer rûz u şeb

hussād:

1. hussāduñ:-uñ

Kaside 8

Mısra: 47

Hasetçi, kıskanç kimseler.

Benüm eş'aruma mānend olur mı şî'ri
hussāduñ
Huten āhūsına beñzer mi hiç hūk-i beyābānî

hussād-ı çeşm-i bedbîne:

1. hussād-ı çeşm-i bedbîne:-e

Kaside 2

Mısra: 59

Kelime Tipi: -

Köttü gözlü kıskanç kimseler.

Ya'ni hussād-ı çeşm-i bedbîne
Serteser hārḥārdur ḫalemüm

husūf:

1. husūf:

Tahmis 1

Mısra: 9

Ay tutulması.

İder ḥavf-ı ruḥuñla geh husūf u geh kūsūf
izhār
Sipihri-kîne-cū hemvāre yer yer dāğ-ber-
dildür

huşûs:

1. huşûşa:-a

Kaside 9

Mısra: 46

Konu, mevzu.

Su'āl idüñ hele bir kerre var mı ĩrādı
Ben eyledüm bu huşûşa ḫalîfemi işhād

huşyār:

1. huşyāruñ:-uñ

Tahmis 3

Mısra: 9

Ayık, uyanık, aklı başında kimse.

Huşyāruñ tābı yokmuş çeşm-i hışm-ı dilbere
Şimdi bildüm ben senüñ ey bāde ḫadr ü
kıymetüñ

huşyār it-:**1. huşyār itdi:-di****Tahmis 2****Mısra: 14****Kelime Tipi: -***Aklını başına getirmek.*

Ey perī cevrden āzürde degüldür 'uşşāk
İtdi huşyār bizi neşve-i ma'cün-ı firāk

huşyār ol-:**1. huşyār olamaz:-a, -maz****Gazel 96****Mısra: 5****Kelime Tipi: -***Aklı başına gelmek, ayılmak, uyanmak.*

Huşyār olamaz tā dem-i mahşer ola sermest
Bir neş'e gören cām-ı şafā-güsterimüzden

2. huşyār olmadı:-ma, -dı**Gazel 94****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Aklı başına gelmek, ayılmak, uyanmak.*

Mestüz şarāb-ı 'aşk ile pür cāmımız bizüm
Huşyār olmadı dil-i nākāmımız bizüm

huten:**1. huten:****Kaside 8****Mısra: 48***Doğu Türkistan'da misk ceylanları ile
ünlü bir yer adı.*

Benüm eş'āruma mānend olur mı şi'ri
hussāduñ
Huten āhūsına beñzer mi hiç hūk-i beyābānī

hüveydā:**1. hüveydādur:-dur****Gazel 97****Mısra: 3***Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.*

Yine her bir nazar bir şüret-i zībā hüveydādur
Ne mümkün sırçeşm olmak ruḥ-ı yāri
temāşādan

2. hüveydādur:-dur**Tarih 77****Mısra: 16***Belli, apaçık ortada, aşikâr.*

Nigāh-ı iltifātuñ mahv ider çok derd ü ālāmı
Derūnumda 'acebdür dem-be-dem bir ğam
hüveydādur

hüveydā kıl-:**1. hüveydā kıldı:-dı****Tarih 63****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Aşikâr hale getirmek, belli etmek.*

Oldı zāhir yine eltāf-ı Cenāb-ı Kibriyā
Burc-ı rif'atden hüveydā kıldı mihr-i ḥāveri

hüveydā ol-:**1. hüveydā oldı:-dı****Gazel 17****Mısra: 3****Kelime Tipi: -***Ortaya çıkmak, belli olmak, görülmek.*

Pertev-i 'aks-i ruḥ-ı yār hüveydā oldı
Şāf mir'āt-ı dilüm jeng nedür bilmez hiç

I**'ırk-ı Muştafā Begden:****1. 'ırk-ı Muştafā Begden:-den****Tarih 34****Mısra: 8****Kelime Tipi: -***Mustafa Bey' in nesli.*

Bir güzel tārīḥ oldı Feyziyā mevlūdına
Geldi 'ırk-ı Muştafā Begden Muḥammed nūr-ı
pāk

'ırk-ı pāk-i Aḥmed Hāndan:**1. 'ırk-ı pāk-i Aḥmed Hāndan:-dan****Tarih 71****Mısra: 5****Kelime Tipi: -***Sultan III. Ahmed Han' ın temiz soyu.*

Vucūda geldi 'ırk-ı pāk-i Aḥmed Hāndan ḥālā
Güzel bir pāk şehzāde cihāna 'izz ü şevketle

'ırk-ı pāk-i Tāhirdür:

1. 'ırk-ı pāk-i Ṭāhirdür:-dür

Tarih 52

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tahir (Efendi Hazretleri)' nin temiz soyu.

Ḳudūmı ola sa'īd 'ırk-ı pāk-i Ṭāhirdür
Vucūdī dīde-i bedden hemīşe ola ba'īd

'ırk-ı pākinden:

1. 'ırk-ı pākinden:-i, -n, -den

Tarih 60

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz soy.

Vücūda geldi bi-ḥamdillāh 'ırk-ı pākinden
Furūğ-baḥş ola ol gevher-i fūrūzānuñ

2. 'ırk-ı pākinden:-i, -n, -den

Tarih 84

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz soy.

Hüseyn Beg Efendī 'ırk-ı pākinden bi-
ḥamdillāh
Furūzān gūyiyā bir mäh-ı nev ḥurşīd-veş
nāgāh

ıztırāb eyle:-

1. ıztırāb eyler:-r

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Acı çekmek.

Görünce rüy-ı yāri cism-i 'āşık ıztırāb eyler
Ketān-ı şabrını mevḳūf-ı nūr-ı māhtāb eyler

ıztırāb-āver ol:-

1. ıztırāb-āver olur:-ur

Gazel 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Acı vermek, eziyet çektirmek.

Yok tahammül tābiş-i ruḥsārına itsem nigāh
Zībaḳ-āsā ıztırāb-āver olur fülād-ı dil

İ**i:-**

1. idi:

Gazel 8

Mısra: 3

i- yardımcı fiili, ek fiil.

'Uşşāk-ı zār düşmez idi nār-ı fūrḳate
Şem'-i ruḥuñla olmasa pervāne āşinā

2. idüm:-dü, -m

Kaside 9

Mısra: 42

i-yardımcı fiili, ek fiil.

Hele mülāḥaza kıl terk olur mı sultānum
Ezelden olmuş idüm luṭf-ı ṭab'uña mu'tād

3. idi:

Tarih 83

Mısra: 1

i- yardımcı fiili, ek fiil.

'Aceb dervīş-i dil-rīş idi Fennī gitdi dünyādan
Mekānın dār-ı firdevs ide anuñ Ḥazret-i Mevlā

4. idi:

Tarih 83

Mısra: 4

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Hişār-ı Rūmilinde ḥayli demdür münzevī oldı
Bu cāy-ı dil-güşāya meyl-i tām itmiş idi ḥaḳḳā

5. idi:-di

Gazel 11

Mısra: 6

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Setr itmeseydi 'ārızını zūlf-i pür-ḥamı
Dil düşmez idi miḥnet-i hicrāna rüz u şeb

6. idi:-di

Gazel 42

Mısra: 7

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Dem-i kiras olur idi Gökşu ḡam-fersā
Şarāb-ı nāb ile pür olsa ger sebūy-ı Hişār

7. idi:-di

Gazel 57

Mısra: 3

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Mir'ât-ı dil işkeste idi seng-i gamuñla
Vîrân-şudedür bir daği ta'mîr olunmaz

8. **idi:-di**

Gazel 58

Mısra: 10

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Olsam sezâ çü dâğ bedel Feyzi 'aşk ile
Hep lâlezâr-ı hasret idi sîne bağımız

9. **idi:-di**

Gazel 60

Mısra: 3

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Mir'ât-ı dil işkeste idi tîr-i müjeñle
Seng-i gam u hecrûñle tebâh itmege degmez

10. **idi:-di**

Gazel 76

Mısra: 5

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Âzâde idi kayd-ı cihândan o merd-i pâk
Dâr-ı fenâya başı ide bir bürîyası yok

11. **idi:-di**

Gazel 77

Mısra: 6

i- yardımcı fiili, ek fiil.

İder eltâf-ı Hudâ dîde-i bahtum bîdâr
Perde-i gâflet idi çeşmimize hâb-ı firâk

12. **idi:-di**

Gazel 98

Mısra: 5

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Mecnûn-mişâl silsile-cünbân idi şehâ
Gönlüm esîr-i turre-i tarrâruñ olmasun

13. **idi:-di**

Kaside 1

Mısra: 23

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Ṭıfl-ı çerhe zer-tılısm olmuş idi mihr ile meh
Çeşm-i bedden kendüsini hıfz iderler rûz u şeb

14. **idi:-di**

Kaside 1

Mısra: 42

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Zerredür envâr-ı ruhsâruñ yanında mihr ü meh
Güyyâ olmuş idi ol şem'-i bî-fer rûz u şeb

15. **idi:-di**

Kaside 1

Mısra: 59

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Mihr ü meh zerrîn rikâbı idi bu Gülgün-ı çerh
Emr-i pâk-i Hâzrete olmuş musahhar rûz u şeb

16. **idi:-di**

Kaside 2

Mısra: 51

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Baħr-ı ma'nâda eyler idi şinâh
Mâhi-i cûybârdur kalemüm

17. **idi:-di**

Kaside 3

Mısra: 33

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Baħr-ı rahmetde olan dürr-i girân-mâye idi
Zât-ı pâkine şadef olsa revâ bağ-ı cinân

18. **idi:-di**

Kaside 3

Mısra: 40

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Mihr ü meh buldı şeref pâyını bûs itmekle
Ruħ-ı pür-tâbına müştâk idi hûr u gılmân

19. **idi:-di**

Kaside 3

Mısra: 50

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Kalma nokşânuma lutf eyle mürüvvet eyle
Kerem ü lutfuña da yok idi hadd u pâyân

20. **idi:-di**

Kaside 3

Mısra: 62

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Ben hevâ-yı gam-ı 'aşkıyla olup âzürde
Dilden eksilmez idi hiç heves-i vaşl-ı bütân

21. **idi:-di**

Kaside 6

Mısra: 57

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Zînet olunsa gûş-ı kabûle revâ idi
Her bir sözüm cihânda benüm dürr-i nâb olur

22. **idi:-di**

Matla 37

Mısra: 2

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Ol mehûñ ruhsârına haţ geldi mânend-i kelef
Nâr-ı mihnetle gönül sūzân idi gūyâ ki haf

23. **idi:-di**

Matla 59

Mısra: 1

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Şem‘-i kâfûr nezâfetli katı bir er idi
Âteş-efrûz-ı ruḥ-ı yâri görünce eridi

24. **idi:-di**

Rûbai 5

Mısra: 2

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Yok ‘âlem-i fânide karar ile şebât
Der-pey idi dünyâda hayât ile memât

25. **idi:-di**

Rûbai 24

Mısra: 1

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Âşâr-ı ruḥ-ı yâr ile sūzân idi şem‘
İfnâ-yı vücûd itmede giryân idi şem‘

26. **idi:-di**

Rûbai 24

Mısra: 2

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Âşâr-ı ruḥ-ı yâr ile sūzân idi şem‘
İfnâ-yı vücûd itmede giryân idi şem‘

27. **idi:-di**

Rûbai 24

Mısra: 4

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Tâb-âver-i ruhsârıyla ol mehrûnuñ
Her şeb gam-ı ‘aşkıyla fûrûzân idi şem‘

28. **idi:-di**

Tahmis 2

Mısra: 7

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Hem murâd üzre idi gerdiş-i çerḥ-i devrân
Bezm-i vuşlatda revâdur ben olursam ḥandân

29. **idük:-dü, -k**

Tahmis 2

Mısra: 1

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Bâde-i la‘l-i leb-i yâr ile mestâne idük
Bâde-nûş olmada leb-ber-leb-i peymâne idük

30. **idük:-dü, -k**

Tahmis 2

Mısra: 2

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Bâde-i la‘l-i leb-i yâr ile mestâne idük
Bâde-nûş olmada leb-ber-leb-i peymâne idük

31. **idük:-dü, -k**

Tahmis 2

Mısra: 3

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Fikret-i turre-i dildâr ile dîvâne idük
Bir zamân biz daḥi hem-şoḥbet-i cânâne idük

32. **idük:-dü, -k**

Tahmis 2

Mısra: 4

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Fikret-i turre-i dildâr ile dîvâne idük
Bir zamân biz daḥi hem-şoḥbet-i cânâne idük

33. **idük:-dü, -k**

Tahmis 2

Mısra: 5

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Güline bülbül idük şem‘ine pervâne idük
Oldı dil câm-ı mey-i vuşlat-i yâra şâyân

34. **idük:-dü, -k**

Tahmis 2

Mısra: 5

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Güline bülbül idük şem‘ine pervâne idük
Oldı dil câm-ı mey-i vuşlat-i yâra şâyân

35. **idük:-dü, -k**

Tahmis 2

Mısra: 10

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Şimdi ber-‘aksdür aḥvâl-i vişâl-i hicrân
Vaşlına maḥrem idük hecrine bîgâne idük

36. **idük:-dü, -k**

Tahmis 2

Mısra: 10

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Şimdi ber-‘aksdür aḥvāl-i vişāl-i hicrān
Vaşlına mahrem idük hecrine bīgāne idük

37. **idük:-dū, -k**
Tahmis 2
Mısra: 15
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Nevbahār-ı nigeḥ-i luṭf ile dīvāne idük
Kūçe-i ḡamda dilā ‘aşḡ ile bīmār olduk

38. **idük:-dū, -k**
Tahmis 2
Mısra: 20
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Şimdi ḡamyāze-i hicrāna giriftār olduk
Bir zamān meykede-i ḡurbdā mestāne idük

39. **idük:-dū, -k**
Tahmis 2
Mısra: 25
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

40. **imiş:-miş**
Tahmis 3
Mısra: 12
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Ḥayli dem derd ü ḡam-ı miḡnet-fezāñı
bilmedüm
Bāde imiş derdüñe ey dil devāñı bilmedüm

41. **idi:-di**
Tarih 1
Mısra: 7
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Ḥüsn ile mümtāz idi ol ‘işve-ger
Mülk-i ḡusne şāḥ idi bī-iştibāḥ

42. **idi:-di**
Tarih 1
Mısra: 8
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Ḥüsn ile mümtāz idi ol ‘işve-ger
Mülk-i ḡusne şāḥ idi bī-iştibāḥ

43. **idi:-di**
Tarih 8
Mısra: 2
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Ḥaṭ-ı nev ‘arız-ı pūr-tābın itdi cābecā tezyīn
Cemālî pertevi ṭa’n eyler idi nūr-ı ḡurşīde

44. **idi:-di**
Tarih 13
Mısra: 7
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Āferīnler dir idi Veysi-i mu‘ciz-dem anuñ
Görse elfāz-ı ‘ibārātın eger inşāda

45. **idi:-di**
Tarih 14
Mısra: 12
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Sezā-yı tūtiyā-yı ḡāk-pāyuñ olsa ‘ālemde
Cihānı serbeser seyr eyler idi çeşm-i nābīnā

46. **idi:-di**
Tarih 22
Mısra: 10
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Mürde diller şād olup a‘dāyı ḡam-ḡīn eyledi
Cāy-ḡīr idi peyām-ı fetḡi dilde ḡūyiyā

47. **idi:-di**
Tarih 50
Mısra: 9
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Böyle mi eyler idi zāt-ı şerīfin tavşīf
İtmese nār-ı elem Feyzi-i zārı pūr-tāb

48. **isem:-se, -m**
Tarih 50
Mısra: 8
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Benem ol ḡuşk-leb-i teşne-dil ü tābiş-i ḡam
Çeşme-i mekrümetüñden olur isem sīrāb

49. **idi:-di**
Tarih 56
Mısra: 3
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Halk-ı cihān giryān idi sergeşte vü ḡayrān idi
‘Ālem hemān bī-cān idi ḡılımsdı ḡalbi ḡam
penāḥ

50. **idi:-di**
Tarih 56
Mısra: 3
i- yardımcı fiili, ek fiil.

Halk-ı cihān giryān idi sergeşte vü ḡayrān idi
‘Ālem hemān bī-cān idi ḡılımsdı ḡalbi ḡam
penāḥ

51. **idi:-di****Tarih 56**

Mısra: 4

i- yardımcı fiili, ek fiil.

Halk-ı cihân giryân idi sergeşte vü hayrân idi
 'Âlem hemân bî-cân idi kılmışdı kalbi ğam
 penâh

ibkâ:1. **ibkâ:****Lugaz 17**

Mısra: 16

Sürekli, daimi kılmak.

Herkese râzın eylemez ifşâ
 Kimini redd ider kimin ibkâ

İbrâhîm:1. **İbrâhîm:****Tarih 92**

Mısra: 1

İbrahim (özel isim).

Hâfîzu'l-Kur'ân İbrâhîm idüp 'azm-i beķâ
 Vâlid ü âhbabı kıldı mâteminden nice âh

İbrâhîm Beg:1. **İbrâhîm Beg:****Tarih 75**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Vezir Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Bey.

İki destüm du'âya kaldırup Feyzî didüm târîh
 Kudümün kıldı İbrâhîm Beg bu 'âlemi şādān

İbrâhim Efendive:1. **İbrâhim Efendive:-y, -e****Tarih 57**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Uşşakizade İbrahim Efendi.

Güş idüp pâyesini Feyzi didüm târîhin
 Şadr-ı Rûm pâyesi İbrâhim Efendiye sezâ

ibtidâ eyle:-1. **ibtidâ eyledüm:-dû, -m****Kaside 5**

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Başlamak.

Oldı sultân Muştafâ 'adl ile dehre pâdişâh
 Eyledüm bu gûne târîh-i cülûsuñ ibtidâ

icâre-i tavîleyle viril:-1. **icâre-i tavîleyle virilse:-se****Kaside 10**

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

Sırayla kiraya verilmek.

İcâre-i tavîleyle virilse râġbet itmezler
 Kim alur bu müşâbih hâne-i meşrûta-âsâya

i'câz göster:-1. **i'câz gösterdi:-di****Kaside 3**

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Mucize, keramet göstermek.

Emr-i Mevlâ ile gösterdi 'adûya i'câz
 Maķdem-i pâki ile oldı cihân feyz-resân

icrâ:1. **icrâdur:-dur****Tarih 77**

Mısra: 8

Akmak, akutmak (su gibi akmak bağlamında).

Hayât-ı tâze buldı mürde diller devr-i luţfında
 Hemân mâ'u'l-hayât-ı luţfi kaçd-ı dehre
 icrâdur

icrâ eyle:-1. **icrâ eyledün:-dû, -ñ****Tarih 58**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yerine getirmek, yapmak.

Şakaluñ geldi mübârek ola ey 'Abdullâh
 Eyledün sünneti icrâ ola baķtuñ da sa'îd

2. **icrâ eyleyüp:-y, -üp****Tarih 14**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yerine getirmek, uygulamaya koymak.

Bu dehr-i köhnede ol nâik-nâmı eyledi taḥṣîl
Cihân-ı bî-beḳâda ḥükm-i şer'î eyleyüp icrâ

icrâ id:-

1. icrâ ider:-er

Kaside 4

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Akıtmak.

Mesned-ârâ-yı hüner-mend Mesṯhü'l-enfâs
Ḥâme-i luṭfî ider âb-ı ḥayâtı icrâ

2. icrâ ider:-er

Tarih 30

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Uygulamaya koymak, bir işi yerine
getirmek.*

Olanlar mürde-i ḡâm devletünde tâze cân
buldı
İder mâ'u'l-ḥayâtı nevk-i kilik-i luṭf ile icrâ

3. icrâ ider:-er

Lugaz 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uygulamak, bir işi yerine getirmek.

Nedür ol zât-ı pâk-i şâf-nümâ
Her ne emr eyleseñ ider icrâ

icrâ kıl:-

1. icrâ kıldı:-dı

Tarih 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yapmak, hayata geçirmek.

Şâhibü'l-ḥayra vire ecrini Feyyâz-ı Ezel
Ḥabbezâ kıldı maḥallinde bu âbı icrâ

icrâ ol:-

1. icrâ olur:-ur

Kaside 7

Mısra: 65

Kelime Tipi: -

Yapmak, uygulamak.

Olur mı midḥat-i zât-ı şerîfî hiç icrâ
Ziyâde eyleye mi ḳatre baḥr-ı 'ummânı

ic:-

1. içüp:-üp

Gazel 23

Mısra: 2

(içki) içmek.

Cây-ı meyḥâne ṯarab-nâk olacaḳ yerlerdür
Gerd-i ḡamdan mey içüp pâk olacaḳ yerlerdür

2. içüp:-üp

Gazel 44

Mısra: 6

(içki) içmek.

Niyâza ruḥṣatum yok bezm-i meyde ser-girân
dilber
İçüp şahbâ-yı ḥün-ı dilden ol meh ḥufte
olmuşdur

3. içsem:-se, -m

Gazel 5

Mısra: 6

*Bir sıvıyı yutmak (şarap içmek
baḡlamında).*

Felek ol deñlü mâni' oldı bezm-i 'işrete ey dil
Eger def'-i ḡama mey içsem olur derd-i ser
peydâ

4. içelüm:-elü, -m

Gazel 89

Mısra: 5

(içki) içmek.

Maḥv olur zûlmet-i ḡam mey içelüm cām-ı
dili
Fikret-i la'l-i leb-i yâr ile tenvîr idelüm

5. içenler:-en, -ler

Tarih 36

Mısra: 5

(su) içmek.

Âb-ı cân-baḥşın içenler tâze cân bulsa revâ
Ḥabbezâ cây-ı laṭîf ü 'ayn-ı kevşerdür revân

6. içe:-e

Tarih 49

Mısra: 6

(su) içmek.

Yapdı pederi rûḥına bu 'ayn-ı ḥayâtı
Her kim içe yâd eylemeye baḥr-ı serâbı

ic:

1. içine:-i, -n, -e

Tarih 1

Mısra: 2
İç, dâhil.

Haṭ gelüp ruḥsârına bir mehveşûn
Güyyîâ girdi şehâb içine mâh

2. içinde:-i, -n, -de
Gazel 16
Mısra: 7
Dâhilinde olan.

Hâb-ı hayâl içinde görüp yâri vâkı'â
Yârûn tarâvet-i ruḥı ta'bîr olur mı hiç

3. içün:-üñ
Tarih 46
Mısra: 4
(su) içmek.

Hâtif-i kudsi didi Feyzi anuñ târiḥini
'Âfiyet ola içün mâ'-ı hayât-ı zîbâ

4. içinden:-in, -den
Tarih 7
Mısra: 6
İç (dünya içinden bağlamında).

Âh gitdükde didüm fevtine Feyzî târiḥ
Gıtdi Dürrî şadef-i 'âlem içinden eyvâh

5. içinde:-i, -n, -de
Lugaz 18
Mısra: 3
İç, bir şeyin iç kısmı.

Bir oṭadur içinde âdem olur
Bengdür kim yir ise sersem olur

6. içine:-i, -n, -e
Kaside 3
Mısra: 4
İçine, arasına.

Râh-ı Ğufrâna olup şem'-i vücûduñ hâdî
Mihr ü meh gibi cihân içine oldu rahşân

7. içine:-i, -n, -e
Kaside 3
Mısra: 22
İçine, arasına.

Oldur ol şeb ki tülû' eyledi mihr-i zâtı
Mihr-veş oldu cihân içine ol nûrefşân

icre:

1. icre:
Gazel 30
Mısra: 6
İçinde, arasında.

Esmez müsâ'id üzre şehâ rûzgârdan
Baḥr-ı ğam icre keşti-i dil sernigün olur

2. icre:
Gazel 22
Mısra: 9
İçinde.

Bâğ-ı nazm icre nihâl-i kalemünden Feyzî
Da'imâ mîve-i eş'âr-ı bedîdârı lezîz

3. icre:
Gazel 34
Mısra: 1
İçinde.

Ne dem bezm-i mey icre gulğuli sâķî sebû
eyler
Derûn-ı bâde-nüşâna neşât ol dem gulû eyler

4. icre:
Gazel 48
Mısra: 9
İçinde.

Gülşen-i dehr icre verd-i baḥtımız
neşküftedür
Oldı bîçâre dile ğamdan rehâ nevrûzdur

5. icre:
Gazel 52
Mısra: 2
İçinde.

'Âşık-ı derdkeşân nâ'il-i maḥsûd olmaz
Dehr-i dün icre anuñ tâli'i mes'ûd olmaz

6. icre:
Gazel 61
Mısra: 4
İçinde.

Nigâh-ı kemter-i yâr ile mest-i bî-hûş ol
Bu meclis icre mey-i hoş-güvâra kılma heves

7. icre:
Gazel 62
Mısra: 5
İçinde.

Zifâf-ı kâm alınmazdı cihân-ı haclegâh icre
'Arûs-ı dehr-i fertûta nice dâmâd ayak başmış

8. içre:

Gazel 67

Mısra: 7

İçinde.

Gülistān-ı cihān içre figān eyler hezār-āsā
Göñül bülbül gibi bir dilber-i gülrüya
varmışmış

9. içre:

Gazel 91

Mısra: 4

İçinde.

Müdüām hün-ı dilüm nüş iderdüm ey sākī
Bu meclis içre mey-i cānfezā nedür bilmem

10. içre:

Gazel 107

Mısra: 2

İçinde.

Şafā-bağşā-yı ‘ālemdür arīķ-i Nakşbendiyye
Cihān içre müsellemdür arīķ-i Nakşbendiyye

11. içre:

Gazel 126

Mısra: 7

İçinde.

Püte-i şabr içre nār-ı ‘aşķ ider kāmīl-‘ayār
Māye-i iksīr-i ‘irfāndur semā’-ı Mevlevī

12. içre:

Kaside 1

Mısra: 44

İçinde.

Mihr ü meh envār-ı ruhsārına mazhar olmasa
‘Ālem içre böyle olmazdı münevver rüz u şeb

13. içre:

Kaside 1

Mısra: 53

İçinde.

Şīşe-i çerķ içre mihr ü meh şüküfte gül gibi
Gülsitān-ı ‘ālemi eyler mu‘atar rüz u şeb

14. içre:

Kaside 3

Mısra: 78

İçinde.

Ni‘met-i lufuñı ümmīd iderdüm ben de
Bu kühen kāk-ı fenā içre ün oldum mihmān

15. içre:

Kaside 5

Mısra: 6

İçinde.

Şāhid-i ma‘nāya oldu noktası hāl-i laīf
‘Ālem-i endīşe içre gösterür hüs-n-i edā

16. içre:

Kaside 7

Mısra: 3

İçinde.

Ümīd olur mı bu āyīne-i felek içre
Hele müşāhede olundu rüy-ı şādānī

17. içre:

Kaside 7

Mısra: 67

İçinde.

Vücüd-ı pākini āfātdan cihān içre
Kemāl-i ‘izz ile hıfż ide luf-ı Yezdānī

18. içre:

Kaside 8

Mısra: 12

İçinde.

Nice medķ-i şerīfuñ itmeyem ben her zamān
pīşe
Baña elāf-ı pākūñ ‘ālem içre itdūñ erzānī

19. içre:

Kaside 8

Mısra: 51

İçinde.

Görenler sāğar-ı mey içre ‘aks-i rüy-ı cānānı
Şanurlar cūybāra düşdi berg-i verd-i ħandānī

20. içre:

Kaside 10

Mısra: 7

İçinde.

Degül bīhüde zārı bülbülūñ bu gülsitān içre
Hezārān itmede ‘arz-ı maħabbet verd-i ra‘nāya

21. içre:

Tarih 79

Mısra: 4

İçinde.

Virdi Vehhāb-ı Ezel gül gibi bir duter-i pāk
‘İffet ü ‘işmet ile ola cihān içre ferīd

22. içre:

Kaside 6

Mısra: 19

İçine.

Bezî eylemekde dürr-i güher 'âlem içre kim
Ger görse keff-i cüdını deryâ serâb olur

23. içre:

Matla 14

Mısra: 2

İçinde, altında.

Bâde ile güyyiâ mihr-i dıraḥşândur kadeḥ
Âsumân-ı meclis içre pertev-efşândur kadeḥ

24. içre:

Kaside 1

Mısra: 10

İçinde, içine.

Çeşmesâr-ı çerḥe zerrîn lûlelerdür mihr ü meh
Neşr-i feyz eyler cihân içre serâser rûz u şeb

25. içre:

Kaside 1

Mısra: 18

İçinde, içine.

Nuḳl-i mey oldu kevâkib çerḥ sâķī mihr ü meh
Âsumân-ı meclis içre iki sāgar rûz u şeb

içün:

1. içün:

Gazel 23

Mısra: 9

İçin.

Nâle kıl Feyzi ruḥ-ı dilber içün kûçe-i yâr
Bûlbûl-i gülşen-i idrâk olacaḥ yerlerdür

2. içün:

Gazel 39

Mısra: 5

İçin.

Cünd-i elemden 'azm iderüz biz ḥalâş içün
Rindân-ı 'aşka cāy-ı selâmet Ḥişârdur

3. içün:

Gazel 101

Mısra: 3

İçin.

Verd-i cemâl-i yâr içün efgân ider müdâm
'Âşıkıların bûlbûl-i nālân şanur gören

4. içün:

Kaside 2

Mısra: 61

İçin.

Esb-i ṭab 'uma medḥ-i pākūñ içün
Merd-i çâpûk-süvârdur kalemüm

5. içün:

Kaside 3

Mısra: 15

İçin.

Şeb-i mevlûdüñ içün itdi müzeyyen ol dem
Gülşen-i dehri Ḥudâ reşk-i behişt-i Rıdvân

6. içün:

Tarih 36

Mısra: 3

İçin.

Rûḥ-ı Mevlânâ içün bu âb-ı pāk-i dil-güşâ
Oldı cārî şâd olur nûş eyleyen dil-teşnegân

7. içün:

Tarih 75

Mısra: 6

İçin.

Zamân-ı devletinde kimse yok feryâd u âh
eyler
Gülistânda meger bûlbûl ide güller içün efgân

8. içün:

Kaside 8

Mısra: 20

İçin, uğruna.

Cihânda nâle eyler kimse yokdur devr-i
luṭfuñda
İden bûlbûldür ancaḥ verd içün bîhûde efgânı

id:

1. id:

Kaside 3

Mısra: 20

Bayram.

Gelicek 'âleme ol Ḥâfız-ı ümmet ol şeb
Şebi ḳadr oldu anuñ rûzı da 'id ü ramazân

id-:

1. idersem:-er, -se, -m

Gazel 5

Mısra: 10

Etmek, eylemek.

Ma'ānī bahırına gāvvaş olan şimdi benem
Feyzî
İdersem cüst ü cū ṭab'um dūr ü gevher ider
peydā

2. **iderdüm:-er, -dū, -m**

Gazel 6

Mısra: 9

Etmek, eylemek.

İderdüm Kūh-ken-veş tīşe-i āhum ile vīrān
Olursa vādi-i gāmda hezārān Bī-sütūn peydā

3. **idüp:-üp**

Kaside 5

Mısra: 47

Etmek, eylemek, yapmak.

Rāstdur evc-i muḥālifde nevā 'uṣṣāk idüp
Gülsitān-ı 'ālemi medḥūnle eyler pūr-şadā

4. **ide:-e**

Kaside 4

Mısra: 28

*Etmek, yapmak (bir halden başka bir
hale sokmak).*

Zāga ger vaqt-i şitā luṭfuñ ola şāyeste
Būlbūl-āsā ide ol nağme-i āheng-nevā

idbār:

1. **idbārı:-ı**

Tarih 72

Mısra: 2

Şanssızlık, bahtsızlık, kötü talih.

Cenāb-ı Hāzret-i Hācī Hüseyin Efendi dünyāda
Anuñ iḳbāl u baḥtū görmeye 'ālemde idbārı

idbārımı gören iḳbāline bir gün irişür:

1. **idbārımı gören iḳbāline bir gün irişür:**

Gazel 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Talihsizlik yaşayan bir gün iyi talihe
kavuşur.*

Gören idbārımı iḳbāline bir gün irişür
Şādkām olmaya mı zümre-i erbāb-ı firāk

'İd-i vişāl-i yāre:

1. **'İd-i vişāl-i yāre:-e**

Rübai 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma bayramı.

Kıl müjdeyi rüzedār-ı hicrān olana
Elbette irer 'İd-i vişāl-i yāre

idügin:

1. **idügin:**

Kaside 9

Mısra: 44

Olduğunu.

Nice niyāz ile piskopos ḥācesi olup
Ne güne şey idügin anda görmedüm ĩrād

2. **idügin:**

Rübai 5

Mısra: 4

Olduğunu.

Birbirini 'ālemde te'ākub eyler
Fānī idügin rüz u şeb eyler işbāt

'İffet ü 'işmet:

1. **'İffet ü 'işmet:**

Tarih 79

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Namuslu ve ahlaklı.

Virdi Vehhāb-ı Ezel gül gibi bir duḥter-i pāk
'İffet ü 'işmet ile ola cihān içre ferīd

ifnā:

1. **ifnāda:-da**

Lugaz 9

Mısra: 3

Yok etme, tüketme.

Cismini ifnāda dā'im germ ü serd-i rüzgār
Cem'-i zıddeyn eylemiş gerçi degüldür
berkarār

ifnā eyle:-

1. **ifnā eyleme:-me**

Gazel 61

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yok etmek, öldürmek.

Vücüduñ eyleme ifnā mişāl-i pervāne
Şu'ā-ı şem'-i ruḥ-ı şu'le-bāra kılma heves

ifnā id-:**1. ifnā ider:-er****Gazel 3**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yok etmek.

Cismini ifnā ider nār-ı ğam u hicrān ile
Şem‘-i ruhsāra nice pervāne olmaz āşinā

2. ifnā ider:-er**Gazel 72**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yok etmek.

Her şeb āh eyler vücūdın her nefes ifnā ider
Feyziyā ruhsār-ı cānāna olup hayrān şem‘

3. ifnā idüp:-üp**Gazel 72**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yok etmek.

‘Ārız-ı dildāra zīrā var ise meyl eylemiş
Cismini ifnā idüp olmağdadur raḥşān şem‘

ifnā-yı vücūd it-:**1. ifnā-yı vücūd itmede:-me, -de****Rübai 24**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kendini, varlığını yok etmek.

Āşār-ı ruḥ-ı yār ile sūzān idi şem‘
İfnā-yı vücūd itmede giryān idi şem‘

ifşā eyle-:**1. ifşā eylemez:-mez****Lugaz 17**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Açığa vurmak, açıklamak, herkese yaymak.

Herkese rāzın eylemez ifşā
Kimini redd ider kimin ibkā

iftār-ı lebūn:**1. iftār-ı lebūn:-üñ****Rübai 33**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının iftarı.

İftār-ı lebūn o deñlü imsāk ideli
Ža‘f ile benüm oldı hilāl endāmum

iftirāk:**1. iftirākıyla:-ı, -y, -la****Tahmis 1**

Mısra: 12

Ayrılık.

Şehā āmāde meclis mey ile sāğarla sākiyle
Sezā mestāne olsam cām-ı la‘lūñ iftirākıyla

iftirāk üzre kal-:**1. iftirāk üzre kalursam:-ur, -sa, -m****Gazel 116**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılmak, ayrı düşmek.

O gül-ruhsārı görmezsem kalursam iftirāk
üzre
Olur tā ḥaşre dek dāğ-ı derūnum ihtirāk üzre

ihmāl eyle-:**1. ihmāl eyle:-mez****Lugaz 17**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İhmāl etmek, önemsememek, üzerine düşeni yapmamak.

Nedür ol tırfa murğ-ı bī-per ü bāl
Her ne emr itseñ eylemez ihmāl

ihmāl it-:**1. ihmāl itdūñ:-dü, -ñ****Rübai 28**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gereken ilgiyi göstermemek, önem vermemek.

Efsūs dil-i zāruma ey meh-ṭal‘at
Hāl-i dili sen şormaduñ ihmāl itdūñ

ihsān:

1. **ihsānuñ:-uñ****Kaside 8**Mısra: **45***İyilik, lütuf, cömertlik.*

Revā eylerse murğ-ı tab‘umı perverde ihsānuñ
Olurdu perveriş kañd ile tūfī-i sūhandānī

ihsān eyle:-1. **ihsān eylese:-se****Tarih 75**Mısra: **12**

Kelime Tipi: -

İyilik etmek, yardımda bulunmak.

Olurdu şem‘-i bahtum pertev-efzā mihr ü meh-
āsā

Kemīne bendesine eylese bir zerrece ihsān

ihsān id:-1. **ihsān ide:-e****Tarih 14**Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

*Bağışlamak, armağan etmek, vermek,
bahşetmek.*

Maşūn ide gezend-i fitneden zāt-ı şerīfīn Hāk
Aña her dem futūhāt-ı ‘azīm ihsān ide Mevlā

2. **ihsān ide:-e****Tarih 27**Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

*Bağışlamak, armağan etmek, vermek,
bahşetmek.*

Bī-bedel bu çeşme-i pākīzeyi kıldı eşer
Ecrini ihsān ide anuñ Cenāb-ı Kibriyā

3. **ihsān ide:-e****Tarih 49**Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Vermek, bağışlamak.

Hāk ecrini ihsān ide bu hayr-ı cemīlūñ
Sīrāb-ı şafā eyledi hep şeyh ile şābı

4. **ihsān ider:-er****Tarih 5**Mısra: **14**

Kelime Tipi: -

Vermek, bahşetmek.

Bānisine Hāk vire ‘ömr-i tavīl
Ecrini ihsān ider Bārī Hudā

5. **ihsān ider:-er****Tarih 90**Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

*Bağışlamak, armağan etmek, vermek,
bahşetmek.*

Şāhibü’l-hayra Hudā ihsān ider ecr-i cezīl
Fīsebīlillāh yapup bu ‘aynı bir nīgū şıfat

ihsān ol:-1. **ihsān olur:-ur****Kaside 10**Mısra: **50**

Kelime Tipi: -

Lutfedilmek, bağışlanmak.

Bisāt-ı sāde ile bir mükemmel esb-i hoş-reftār
Olur ihsān düşme çāh-ı fīkr-i miñnet-efzāya

ihsān üstine ihsān ol:-1. **ihsān üstine ihsān olur:-ur****Gazel 113**Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

İyilik üstüne iyilik olmak.

Būs iderken leblerin şāyeste-i vaşl eylese
‘Aşık-ı zāra olur ihsān ihsān üstine

ihtirāk üzre ol:-1. **ihtirāk üzre olur:-ur****Gazel 116**Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

*Tutuşup yanmak (aşığın gönlünün
yanması bağlamında).*

O gül-ruhsārı görmezsem qalursam iftirāk
üzre
Olur tā haşre dek dāğ-ı derūnum ihtirāk üzre

ihtirāz it:-1. **ihtirāz itmez:-mez****Lugaz 5**Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

*Kaçınmak, uzak durmak, çekinmek, geri
durmak.*

Ol ne maşnū ‘oldı kim kıddi dırāz
Kim derāgūş itse itmez ihtirāz

iẖtiyār eyile:-

1. iẖtiyār eyiler:-r

Tarih 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Seçmek, tercih etmek, razı olmak.

İhtiyār eyler görenler yeñiden kulluğunu
Görmemişdür çeşm-i ‘ālem böyle cāy-ı
cānfezā

iẖyā eyile:-

1. iẖyā eyiledi:-di

Tarih 5

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Çok iyi duruma getirmek, geliştirmek,
kalkındırmak.*

Eyledi iẖyā bu cāy-ı dilkeşi
Pek güzel oldu maḥallinde binā

iẖyā id:-

1. iẖyā ider:-er

Tarih 54

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Diriltmek, hayat vermek. İl memnun
etmek, sevindirmek.*

Ehl-i dil sāye-i luṭfında ola āsūde
Zerre-i luṭfı ider mürde-dilāni iẖyā

2. iẖyā ider:-er

Tarih 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Diriltmek, hayat vermek. İl memnun
etmek, sevindirmek.*

Defterī şadrına teşrīf itdi bir zāt-ı şerīf
Lutf ile iẖyā ider mürde-dil-i ḥākisteri

3. iẖyā ider:-er

Tarih 71

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Memnun etmek, sevindirmek.

İder bir zerre luṭfūñ nice yüz biñ bendeyi iẖyā
Dil-i miḥnet-fezāmuz ḳalmasun ālām-ı
miḥnetle

4. iẖyā ider:-er

Lugaz 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Diriltmek, hayat vermek, canlandırmak.

Pençesine ‘ālemūñ girse eger
Mürdeyi ‘İsī gibi iẖyā ider

5. iẖyā iderdi:-er, -di

Gazel 106

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Ölüyü diriltmek, ölüye can bağışlamak
(Mesih bağlamında).*

İderdi mürde-i ‘aşkı Mesīḥ-āsā o meh iẖyā
Ne var merhem-zen olsañ Feyzi-i bīmāra
düşdükçe

iẖyā it:-

1. iẖyā itdi:-di

Tarih 74

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevindirmek, memnun etmek.

Ola yā Rabb es‘ad maḳdemi şehzāde ‘İsānuñ
Ḳudūmı itdi iẖyā ‘ālemi Sultān ‘İsānuñ

iẖyā kıl:-

1. iẖyā kıldı:-dı

Tarih 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kalkındırmak, canlandırmak.

Ḥamdülillāh kıldı iẖyā bu maḳām-ı dilkeşi
Ya‘ni Sultān Muṣṭafā ol ḡāzi-i kişver-güşā

2. iẖyā kıldı:-dı

Tarih 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Canlılık kazandırma, mutluluk verme,
tazelik katma.*

Mevlevīḥāneyi iẖyā kıldı bu mā’-i laṭīf
Şāhibü’l-ḥayra vire ecrin Ḥudā-yı Müste‘ān

3. iẖyā kılsañ:-sa, -ñ

Tarih 30

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kalkındırmak, canlandırmak (destek vermek bağlamında).

Sen ol hürşid-i burc-ı merhametsin rüy-ı dünyâda
Nola bir zerre-i lutfuñla kılsañ bendeñi ihyâ

ihyâ ol-:

1. ihyâ olurdu:-ur, -dı

Matla 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Canlanmak, yeniden hayat bulmak, dirilmek.

Mürde-i endüh u gam ihyâ olurdu sâkiyâ
Dem-be-dem cân-bağş olur cām-ı şarāb-ı dil-
güşâ

ikbāl u bahtı:

1. ikbāl u bahtı:-ı

Tarih 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk ve talih.

Cenāb-ı Hāzret-i Hācī Hüseyn Efendi dünyâda
Anuñ ikbāl u bahtı görmeye ‘ālemde idbārı

ikbāl-i sa‘ādetle:

1. ikbāl-i sa‘ādetle:-le

Tarih 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutluluk arzusu.

Büyük ruznāme cāhın eyledi şad yümn ile
teşrîf

Aña şâyestedür i‘zâz u ikbāl-i sa‘ādetle

iken:

1. iken:

Gazel 61

Mısra: 9

İken.

Humār-ı hecr ile pür-süz iken şaķın Feyzī
Müdām-ı neşve-i la‘l-i nigāra kılma heves

2. iken:

Gazel 104

Mısra: 9

İken.

Humār-ı hecr ile pür-süz iken Feyzī o meh-
tal‘at
Dirīg eyler şarāb-ı vaşlını ben derd-mendinden

3. iken:

Gazel 125

Mısra: 9

İken.

Humār-ı hecr ile pür-süz iken nevmīd olup
Feyzī
Şarāb-ı vaşl-ı dildāra talebkār olduğum kaldı

4. iken:

Tarih 86

Mısra: 9

Ek-fülin zarf-fül eki almış biçimi.

Tefekkür eyler iken düşdi bir tārīh ey Feyzī
Mu‘ammer ola yā Rab Muştafā bu dār-ı
dünyâda

iki:

1. iki:

Kaside 1

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Mihr ile meh ‘āleme olur ziyā-ver rüz u şeb
Nūr-bağşādur iki mışbāh-ı enver rüz u şeb

2. iki:

Kaside 1

Mısra: 4

İki, sayı sıfatı.

Mihr ü meh pertev-fezādur āsumāndan seyr
idūñ

Mişli nādīde nümāyān iki gevher rüz u şeb

3. iki:

Kaside 1

Mısra: 5

İki, sayı sıfatı.

Kāh-ı çerhe mihr ü meh güyā iki zerrīn ‘ālem
Buldı bu kaşr-ı felek ānuñla zīver rüz u şeb

4. iki:

Kaside 1

Mısra: 14

İki, sayı sıfatı.

Mihr ü meh pertev-feşāndur ma‘nide bu
‘āleme
Bezl-i lutf eyler iki merd-i tüvān-ger rüz u şeb

5. **iki:****Kaside 1**

Mısra: 18

İki, sayı sıfatı.

Nuql-i mey oldı kevākib çerh sāķī mihr ü meh
 Āsumān-ı meclis içre iki sāğar rüz u şeb

6. **iki:****Kaside 1**

Mısra: 21

İki, sayı sıfatı.

İki verd-i hoş-nümā dervīş-i çerhe mihr ü meh
 Tutsa lāyıkdur başı ile berāber rüz u şeb

7. **iki:****Kaside 1**

Mısra: 26

İki, sayı sıfatı.

Husrev-i çerhe serāy-ı āsumānda mihr ü meh
 Güyiyā oldı iki zerrīn efser rüz u şeb

8. **iki:****Kaside 1**

Mısra: 32

İki, sayı sıfatı.

Mihr ü meh şanma bu kaşr-ı āsumānda
 rünümā
 ‘Arz-ı hūsn eyler iki pākīze duğter rüz u şeb

9. **iki:****Kaside 1**

Mısra: 34

İki, sayı sıfatı.

Ravzasında güyiyā Şāh-ı dü-kevnūñ mihr ü meh
 ‘Anber-efşāndur iki zerrīn micmer rüz u şeb

10. **iki:****Kaside 1**

Mısra: 57

İki, sayı sıfatı.

İki zerrīn keffedür mīzān-ı çerhe mihr ü meh
 Dirhem-i bisyārdur ma’nīde ağter rüz u şeb

11. **iki:****Lugaz 1**

Mısra: 5

İki, sayı sıfatı.

İki kerre günde ol zāhir olur
 Gāh nā-pāk u gehī tāhir olur

12. **iki:****Lugaz 2**

Mısra: 4

İki, sayı sıfatı.

Bir mubaṭṭındur o merd-i bī-zebān
 Pāyı destı yok iki ‘aynı ‘ayān

13. **iki:****Lugaz 5**

Mısra: 3

İki, sayı sıfatı.

Ağzı iki dīdesi giryāndur
 Bir femi zāhir biri pinhāndur

14. **iki:****Lugaz 8**

Mısra: 1

İki, sayı sıfatı.

Nedür ol iki dilber-i ra’nā
 Birbirinden cūdā degül çat’a

15. **iki:****Lugaz 9**

Mısra: 5

İki, sayı sıfatı.

Pāyı destı yok iki ağzı var anuñ bī-zebān
 Birisi zāhirdedür ağzuñ biri olmuş nihān

16. **iki:****Lugaz 13**

Mısra: 3

İki, sayı sıfatı.

İki başı var birin eyler nihān
 Gāh olur kim ikisin eyler ‘ayān

17. **ikidür:-dür****Lugaz 15**

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

İkidür pāsbān-ı pinhānī
 Biri fāsık birisi nūrānī

18. **ikisi:-s, -i****Lugaz 15**

Mısra: 4

İki, sayı sıfatı.

Nüh deri dā’ima nümāyāndur
 Yedi zāhir ikisi pinhāndur

19. **iki:****Lugaz 18**

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Ol ne gülşen durur şüküfesi çok
Kârger olmadı iki eli yok

20. **iki:**

Tarih 56

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

Bir şevk ile iki güzel târîh oldu bî-bedel
Şâd oldu erbâb-ı düvel a' dâsı ola hâk-i râh

21. **iki:**

Tarih 74

Mısra: 8

İki, sayı sıfatı.

Bu beyti bî-bedeldür kalbûme ilhâm olup gûyâ
İki târîh oldu Feyziyâ mevlidine anuñ

iki destüm du'âya kaldır-:

1. **iki destüm du'âya kaldırup:-up**

Tarih 75

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ellerini açıp dua etmek.

İki destüm du'âya kaldırup Feyzî didüm târîh
Kudümün kıldı İbrâhîm Beg bu 'âlemi şâdân

iki gözüm:

1. **iki gözüm:**

Matla 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İki göz kadar kıymetli ve sakınılan kişi, sevgili.

Âzürde itme iki gözüm mübtelâların
Hüsn-i mülâyemetle gör anuñ devâların

ikisi:

1. **ikisin:-n**

Lugaz 13

Mısra: 4

İki tanesi.

İki başı var birin eyler nihân
Gâh olur kim ikisin eyler 'ayân

ikrâm id-:

1. **ikrâm ider:-er**

Lugaz 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hürmet etmek, saygı göstermek, değer vererek ihsanda bulunmak.

Bir ğanîdür 'âleme in'âm ider
Hep aña bây u gedâ ikrâm ider

2. **ikrâm iderler:-er, -ler**

Kaside 5

Mısra: 62

Kelime Tipi: -

İkramda bulunmak, hürmet göstermek.

Ya'ni ol ağa-yı 'âlî-rütbe-i Mısr-ı hîred
Nâmına ikrâm iderler zümregân-ı aşhiyâ

iktidâr ol-:

1. **iktidâr olmaz:-maz**

Matla 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gücü yetmek, bir şeyi yapabilecek kabiliyette olmak.

Görünce 'âşıkın güftâra gelmez ol melek-sîmâ
Cevâba iktidâr olmaz dehânı tengdür ammâ

iktisâb-ı nûr eyle-:

1. **iktisâb-ı nûr eylese:-se**

Kaside 6

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Işık elde etmek.

Mihr-i dilinden eylese kim iktisâb-ı nûr
Pertev-fürûz-ı ta'na-ger-i âfitâb olur

iktizâ:

1. **iktizâsı:-s, -t**

Lugaz 10

Mısra: 10

İhtiyaç.

Bî-zebândur gerçi olur rûnümâ
İktizâsı var anuñ şayf u şitâ

'ilâc:

1. **'ilâc:-ı**

Kaside 10

Mısra: 27

İlaç, çare, deva.

‘İlâcı nuṭḡ-ı pâkindendür ancaḡ ġayrı şübhem
yok
Ben oldum ol ḡadar cüyende dârü-yı
mudâvâya

İlâhâ:

1. İlâhâ:

Tarih 14

Mısra: 3

Ey Allah'ım.

İlâhâ mesned-i devletde dâ'im berḡarâr olsun
Vezîr-i muḡterem Köprülü-zâde ma' delet-pîrâ

İlâhâ dîde-i bed-kârdan maşûn ola:

1. İlâhâ dîde-i bed-kârdan maşûn ola:

Tarih 84

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah kötû gözden korusun.

Vucûda geldi bir maḡdûm-ı pâki dâr-ı
dünyâda
Maşûn ola İlâhâ dîde-i bed-kârdan her ḡâh

İlâhî:

1. İlâhî:

Kaside 8

Mısra: 77

Ey Allah'ım.

İlâhî ḡaşre dek tâb-âver olsun necm-i iḡbâlî
Furûḡ-ı pertev-i ḡurşîd gibi ola nûrânî

2. İlâhî:

Tarih 84

Mısra: 10

Ey Allah'ım.

Ḳudûmın ḡuş idince bir du'â ile didüm târîḡ
İlâhî ola devletle mu'ammer geldi 'Abdullâh

i'lâm it-:

1. i'lâm it:

Gazel 109

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bildirmek, anlatmak.

Bu şekvesâz yeter hâl-i zâruñ i'lâm it
O mâh-ṡal'ata sen Feyziyâ maḡallinde

ile:

1. ile:

Gazel 44

Mısra: 8

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Ferah-nâk olmasun mı ḡülsitân-ı dehrden
şimdi
Nesîm-i şevḡ ile verd-i dilüm neşḡüfte
olmuşdur

2. ile:

Gazel 55

Mısra: 9

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Şahbâ-yı 'aşḡ-ı yâr ile mestüz ki bilmezüz
Nüh-ṡas-ı çerḡi Feyzi pür etse fiḡânımız

3. ile:

Gazel 56

Mısra: 3

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Şarâb-ı hecr ile mestüz müdâm destümden
Cihânda sāḡar-ı lebrîz-i pür-şafâ düşmez

4. ile:

Gazel 64

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Göñül mey-i ḡam-ı 'aşḡ ile mest olup ḡalmış
Mişâl-i cur'a-i peymâne pest olup ḡalmış

5. ile:

Gazel 64

Mısra: 10

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Müdâm bâde ider nûş Feyzi meykedede
Ḥumâr-ı 'aşḡ ile sāḡar-be-dest olup ḡalmış

6. ile:

Gazel 85

Mısra: 9

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Müjḡân-ı tîḡ-ı yâr ile şad pâredür henüz
Feyzî mişâl-i küşte-i hicrân olan göñül

7. ile:

Tarih 6

Mısra: 9

"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Oldı bu vech ile tārīhi anuñ
Māhi mestür eyledi ebr-i siyāh

8. ile:

Tarih 13

Mısra: 13

"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Düşdi bir vech ile tārīh vefâtına anuñ
Dār-ı Cennetde mekân eylesün 'İsā-zāde

9. ile:

Gazel 3

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

'Āşıkāna gamze-i cānāne olmaz āşinā
Mest-i cām-ı nāz ile divāne olmaz āşinā

10. ile:

Gazel 3

Mısra: 4

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Rind-i meykeş yār olur mı zāhid-i ḥodbīne çün
Sübḥa-i sālūs ile peymāne olmaz āşinā

11. ile:

Gazel 11

Mısra: 7

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Ḥaṭ gelmek ile rüyına eksilmedi henüz
Dilden ümīd-i vuşlat-ı cānāne rüz u şeb

12. ile:

Gazel 12

Mısra: 9

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Pür-şerḥa tenüm sūziş-i ḥasret ile Feyzī
Zeyn itmededür cismümi gülzār-ı maḥabbet

13. ile:

Gazel 15

Mısra: 3

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Dil-i fütādemüz işkeste esb-i nāzı ile
Bu pāymālūme ol şehsüvārdur bā'ış

14. ile:

Gazel 16

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Dūd-ı buḥūr-ı āh ile te'sīr olur mı hiç
Bu şebde ol perī baña teşhīr olur mı hiç

15. ile:

Gazel 20

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Ümīd-i vaşl ile 'uşşāk-ı bī-dilān güstāḥ
Şarāb-ı 'aşk-ı bütān ile mest olan güstāḥ

16. ile:

Gazel 20

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Ümīd-i vaşl ile 'uşşāk-ı bī-dilān güstāḥ
Şarāb-ı 'aşk-ı bütān ile mest olan güstāḥ

17. ile:

Gazel 20

Mısra: 8

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Şehā bu āh-ı derūnumdan olma rencīde
Hevā-yı vaşl ile oldı dil ile cān güstāḥ

18. ile:

Gazel 20

Mısra: 8

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Şehā bu āh-ı derūnumdan olma rencīde
Hevā-yı vaşl ile oldı dil ile cān güstāḥ

19. ile:

Gazel 22

Mısra: 4

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Dil-i zārum nola tūtī gibi güyā olsa
Fikret-i qand-i leb-i la'li ile kārı lezīz

20. ile:

Gazel 23

Mısra: 4

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Pāymāl olmadayum pāy-ı semend-i nāzuñ
Heves-i būsı ile hāk olacak yerlerdür

21. ile:

Gazel 23

Mısra: 6

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Şimdi hem-şoḥbet-i aḡyār görüp dildārı
Fikr-i tığ-ı ḡam ile çāk olacak yerlerdür

22. ile:

Gazel 24

Mısra: 3

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Şarāb-ı 'aşk ile mestāne āh u zār eyler
Maḥabbet ehline mey keşf-i rāza çeşbāndur

23. ile:

Gazel 25

Mısra: 9

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Ḥumār-ı hecr ile sūziş-peżīr iseñ Feyzī
Vişāl-i cām-ı mey-i dilrübā gelür görünür

24. ile:

Gazel 27

Mısra: 8

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Egerçi ben mey-i la'l-i lebūñle sermestem
Ḡubār-ı zūlf ile ḡayrānuñ olmamız yegdür

25. ile:

Gazel 30

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Çeşmümde fūrkat ile sirīşküm füzūn olur
Ḥasretle girye itmede girdāb-ı ḡun olur

26. ile:

Gazel 32

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Dil ḡam-ı 'aşk ile bīçāre degüldür de nedür
Tığ-ı miḡnet ile şad pāre degüldür de nedür

27. ile:

Gazel 32

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Dil ḡam-ı 'aşk ile bīçāre degüldür de nedür
Tığ-ı miḡnet ile şad pāre degüldür de nedür

28. ile:

Gazel 32

Mısra: 7

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Ḥūn-feşān merdümek-i dīde lebūñ zikri ile
Ḥavz-ı çeşmümde dü-fevvāre degüldür de nedür

29. ile:

Gazel 38

Mısra: 5

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Hevā-yı zūlf ile oldı perīşān ḡöñlüm ey mehrū
Dil-i dīvāneye 'aşkuñ ile zencīr müşkildür

30. ile:

Gazel 44

Mısra: 10

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Sezādur şad hezārān itse taḡsīn ehl-i dil Feyzī
Neşāt-ı 'īd ile eş'ārımız nev-güfte olmuşdur

31. ile:

Gazel 45

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Ey dil üftāde-i cānān olacaḡsın āḡir
'Aşḡ-ı dildār ile ḡayrān olacaḡsın āḡir

32. ile:

Gazel 100

Mısra: 5

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Şahbā-yı şafā ile dilā mest-i müdāmam
La'l-i leb-i cānānı ḡayāl eyledigümünden

33. **ile:****Kaside 1**

Mısra: 69

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Mihr ü meh-āsā furūg-efrūz olur luṭfuñ ile
Kevkeb-i baḥtüm olurdu sa'd-aḥter rüz u şeb

34. **ile:****Kaside 2**

Mısra: 17

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Vaşf-ı pāk-i Ḥabīb-i ekrem ile
Büy-ı 'anber-nişārdur ḳalemüm

35. **ile:****Kaside 2**

Mısra: 33

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Zıkr-i Fārūk ile şafā-baḥşām
Ḥayli fikret-şi'ārdur ḳalemüm

36. **ile:****Kaside 3**

Mısra: 7

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Fikret-i tābiş-i şem'-i ruḥ-ı pür-nūruñ ile
Oldı pervāne gibi cān u göñül raḳş-künān

37. **ile:****Kaside 3**

Mısra: 18

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Nā-şüküfte o zamān ḳalmadı bir ḡonca bile
Luṭf-ı Mevlā ile gülzāra neşim oldı vezān

38. **ile:****Kaside 3**

Mısra: 29

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Şādkām oldı bu şevḳ ile ḳulüb-ı 'uşşāḳ
Ḳalb-i a'dāsı kilīsā gibi oldı vīrān

39. **ile:****Kaside 3**

Mısra: 32

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Emr-i Mevlā ile gösterdi 'adūya i'cāz
Maḳdem-i pāki ile oldı cihān feyz-resān

40. **ile:****Kaside 3**

Mısra: 38

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Lāne-sāz oldı hümā zātına 'arş-ı a'lā
Devr ider şevḳün ile daḥi sipihr-i gerdān

41. **ile:****Kaside 3**

Mısra: 59

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Yine şad 'acz ile endāhte-i ḥayret olur
'Arşa-i ma'nide eylerse ne deñlü cevłān

42. **ile:****Kaside 4**

Mısra: 46

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Tīre-rūdur niçe eşkāl-i şafā göstereñ
Jeng-i ekdār ile mir'āt-i ṭabī'at ammā

43. **ile:****Kaside 5**

Mısra: 65

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Yapdılar izz-i hümāyün ile bir ḳaşr-ı laṭīf
Eyledi āña nezāret rüz u şeb şubḥ u mesā

44. **ile:****Kaside 6**

Mısra: 27

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Ḥurşīd-i nūr-ı luṭfını yād itmek ile dil
Güya mişāl-i mihr şeref-iktisāb olur

45. **ile:****Kaside 6**

Mısra: 30

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Devlet-serāy-ı luṭfına kim intisāb ider
Bir zerre-i 'atāsı ile kām-yāb olur

46. **ile:**

Kaside 6

Mısra: 35

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Yād itmek ile cām-ı şafā-baḥş-ı hulkını
Her bir ḥabābı ṭa'na-ger-i nüh-ḳıbāb olur

47. **ile:**

Kaside 6

Mısra: 46

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Sūzān olursa nār-ı firāḳuñla dil nola
Sīḥ-i elemde derd-i ḡam ile kebāb olur

48. **ile:**

Kaside 6

Mısra: 48

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Nezzāre idemez ruḥ-ı dildāra 'āşıkān
Her bir niḡehde ḥışm ile yüz biñ 'itāb olur

49. **ile:**

Kaside 6

Mısra: 55

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Efkār-ı vaşl-ı yār ile ḡuş eyle Feyziyā
Hicrān deminde nāle-i āhum rebāb olur

50. **ile:**

Kaside 6

Mısra: 60

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Oldum cihānda dest-berāverde-i du'ā
Sūz-ı derūn ile çü du'ā müstecāb olur

51. **ile:**

Kaside 7

Mısra: 9

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Bu şevḳ ile ele aldūḳda kilḳ-i ḥoş-raḳamı
Derūn-ı ḥāṭıra geldi şafā-yı rūḥānī

52. **ile:**

Kaside 7

Mısra: 52

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Şikeste-beste yapılmāḳda ḥāne-i ümmīd
Kemāl-i luṭf ile muḥkem olurdı bünyānı

53. **ile:**

Kaside 7

Mısra: 55

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Olurdı ḳayd-ı ḥayāt ile mürde-dil zinde
Ṭabīb-i müşfik-i luṭfuñ iderse dermānı

54. **ile:**

Kaside 8

Mısra: 44

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

İderdi pür güherle ceyb-i çerḫi ṭab'-ı çālākūm
Hemān-dem pür-kef itsem şevḳ ile kilḳ-i dūr-efşānı

55. **ile:**

Kaside 8

Mısra: 61

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Ḥayāl-i tābiş-i ruḥsār-ı la'l-i yār ile 'uşşāk
Revādur dem-be-dem giryān olursa çeşm-i mestānı

56. **ile:**

Kaside 9

Mısra: 34

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Mūsā'id olmadı baḥtūm benüm temāşādur
Ḡam u firāk ile maḥzūnlar olup dilşād

57. **ile:**

Kaside 10

Mısra: 38

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Egerçi var bir esb-i bī-bedel ḥaylī temāşādur
Ne dem 'azm eylese za'f ile batmaz cismi deryāya

58. ile:

Kaside 10

Mısra: 40

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Aña nisbet gedānuñ bārgiri fīl-hey'etdür
Kemāl-i za'f ile mişli bunuñ gelmedi dünyāya

59. ile:

Lugaz 14

Mısra: 5

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Zātı ammā güzel leṭāfet ile
Qalbi pürdür anuñ kesāfet ile

60. ile:

Matla 8

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Pür olup berf ile 'ālem göñül oldu bītāb
Berd-i gāmdan be-meded çatlamasun cām-ı
şarāb

61. ile:

Matla 9

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Humār-ı hecr ile dil oldu pāmāl-i gām u miḥnet
Ayaklandur meded mey şun baña ey sāḳi-i
'işret

62. ile:

Matla 20

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Fikr-i zülfüñle dil āvāre degüldür de nedür
Renc-i hicrān ile bīçāre degüldür de nedür

63. ile:

Matla 22

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Ümmīd-i vaşl-ı yār ile dil zevk-yāb olur
La'l-i lebūñ tefekkürü şahbā-yı nāb olur

64. ile:

Matla 39

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Cevr-i dildār ile pāmāl u perīşān olduk
Merḥamet itmedi üftāde-i nālān olduk

65. ile:

Matla 50

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Olup cevır ile cism-i zerdüm altun
Beni ḥarca sürem dir gibi gerdün

66. ile:

Matla 54

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Temeyyül eyleyüp dil bir perī-rüy-ı sitemkāra
Hevā-yı zülfī ile murğ-veş olmuşdı āvāre

67. ile:

Matla 56

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Nice 'uşşāḳ-ı zār aḥvālını 'arz ide dildāra
Kemāl-i za'f-ı 'aşḳ ile mecāl olmazdı güftāra

68. ile:

Matla 57

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Derd-i 'aşḳ ile ḥarāb oldu dil-i üftāde
Qalb-i vīrānumi ābād ide Mi'mār-zāde

69. ile:

Rübai 1

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Meclisde hemān devr ide cām-ı şahbā
Dem-beste humār ile dil-i gām-peymā

70. ile:

Rübai 2

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

‘Āşık ğam-ı ‘aşk-ı yâr ile itse bükâ
Şad-mevce-i tûfân olurdu peydâ

71. **ile:**

Rûbai 4

Mısra: 4

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Yandı cigerüm tennûr-ı hicrânda meded
Dil nâr-ı ğam-ı firâk ile oldu kebâb

72. **ile:**

Rûbai 24

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Āşâr-ı ruḥ-ı yâr ile sūzân idi şem‘
İfnâ-yı vücûd itmede giryân idi şem‘

73. **ile:**

Rûbai 26

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Bir ‘âşık-ı miḥnet-zedeyem ḳalbüm şâf
Naḳd-i dil ü cân ‘aşk ile oldu itlâf

74. **ile:**

Rûbai 26

Mısra: 3

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Biñ derd ile nâlan oluyor ‘uşşâkı
Allâhı severseñ ne var inşâf inşâf

75. **ile:**

Rûbai 29

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Dil la‘l-i leb-i dilbere oldu meyyâl
Ḳalmadı ğam-ı ‘aşk ile cismümde mecâl

76. **ile:**

Rûbai 32

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

‘İşyân ile şad ḥayf tebehdür ḥâlüm
Ma‘lûm durur cenâbuña aḥvâlüm

77. **ile:**

Rûbai 33

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Geçmekde firâk-ı yâr ile eyyâmum
Yok fikret-i ḥân-ı vaşl ile ârâmum

78. **ile:**

Rûbai 33

Mısra: 4

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

İftâr-ı lebûñ o deñlü imsâk ideli
Za‘f ile benüm oldu hilâl endâmum

79. **ile:**

Rûbai 34

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Sâķī kerem eyle kıl derûnum rûşen
Raḥm eyle mey-i nâb ile ol tâb-efken

80. **ile:**

Rûbai 34

Mısra: 3

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Nâr-ı ğam ile aḥķer-i sūzende olur
Her ḳaṭre ki rîzân ola bu çeşmümden

81. **ile:**

Rûbai 39

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Aġyâr vişâline sezâdur her gâh
Ben de ğam-ı ‘aşk ile helâk oldum âh

82. **ile:**

Rûbai 43

Mısra: 1

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Dil âteş-i hicrân ile sūzân oldu
Üftâde-i peygüle-i hicrân oldu

83. **ile:**

Rûbai 43

Mısra: 4

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Fikr itmededür zülfini Feyzî her dem
Esrâr-ı leb-i yâr ile hayrân oldu

84. **ile:**

Rûbai 45

Mısra: 2

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Dil turre-i dildâra giriftâr oldu
Kayd-ı gam-ı cânâne ile zâr oldu

85. **ile:**

Rûbai 45

Mısra: 4

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Olur mı devâ-yâb tabîbâ Feyzî
Derd-i gam-ı hicrân ile bîmâr oldu

86. **ile:**

Tahmis 1

Mısra: 23

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Hevâ-yı 'aşkuñ ile cûşa geldi ey perî bâde
Hâbâb-âsâ degüldür âbile etrâf-ı şahbâda

87. **ile:**

Tahmis 2

Mısra: 15

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Nevbahâr-ı nigh-i luţf ile dîvâne idük
Kûçe-i gamda dilâ 'aşk ile bîmâr olduk

88. **ile:**

Tahmis 2

Mısra: 16

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Nevbahâr-ı nigh-i luţf ile dîvâne idük
Kûçe-i gamda dilâ 'aşk ile bîmâr olduk

89. **ile:**

Tarih 1

Mısra: 5

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Kangî 'âşık derd ile âh eyledi
Setr idüp ruhsâresini düd-ı âh

90. **ile:**

Tarih 1

Mısra: 7

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Hüsn ile mümtâz idi ol 'işve-ger
Mülk-i hüsn şâh idi bî-iştibâh

91. **ile:**

Tarih 8

Mısra: 3

"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında
bağlama edatı.

Haţ-âverde olup bu resm ile Feyzî didüm târîh
Cemâlûñ Ka'besi oldu siyeh şâl ile pûşîde

92. **ile:**

Gazel 3

Mısra: 7

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Cismini ifnâ ider nâr-ı gam u hicrân ile
Şem'-i ruhsâra nice pervâne olmaz âşinâ

93. **ile:**

Gazel 6

Mısra: 9

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

İderdüm Kûh-ken-veş tîşe-i âhum ile vîrân
Olursa vâdi-i gamda hezârân Bî-sütûn peydâ

94. **ile:**

Gazel 29

Mısra: 3

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Kâlâ-yı vaşl-ı yâri alur nakd-i cân ile
Sûk-ı belâda 'âşıkâ dâd u dihiş budur

95. **ile:**

Gazel 38

Mısra: 6

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Hevâ-yı zülf ile oldu perîşân gönülüm ey mehrû
Dil-i dîvâneye 'aşkuñ ile zencîr müşkildür

96. **ile:**

Gazel 50

Mısra: 1

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Bir şüh-ı cefa-pîşe ile ülfetimüz var
Ol şühâ maḥabbet ideli miḥnetimüz var

97. **ile:**

Gazel 50

Mısra: 5

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Dil bend olalı zülfüne 'uşşāk ile cānā
'Azm-i reh-i Çīn itmege bir niyyetimüz var

98. **ile:**

Gazel 119

Mısra: 7

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Tîg-ı ğam-ı firāk ile şad pāredür derūn
Olsa Mesīḥ eyleyemezdi devāmuḫı

99. **ile:**

Gazel 119

Mısra: 9

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Bu dehr seng-i miḥnet ile ḫayf Feyziyā
İşkeste itdi sāğar-ı bezm-i şafāmuḫı

100. **ile:**

Kaside 3

Mısra: 31

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Emr-i Mevlā ile gösterdi 'adūya i'cāz
Maḫdem-i pāki ile oldı cihān feyḫ-resān

101. **ile:**

Kaside 3

Mısra: 36

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Ḳadem-i pāki ziyā-baḫş-ı cihān olmuşdur
Buldı dünyā şeref-i zātı ile revnaḫ u şān

102. **ile:**

Kaside 3

Mısra: 79

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Beni eltāf-ı şefā'at ile şādān eyle
Ki o demde olıcaḫ şāh u gedā hep yeksān

103. **ile:**

Kaside 5

Mısra: 69

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Ḥarf-i menḫūt ile Feyzī didiler tārīḫini
Bī-bedel cāy-ı müferriḫ ḫaşr-ı pāk-i dil-güşā

104. **ile:**

Kaside 9

Mısra: 43

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Nice niyāz ile piskopos ḫācesi olup
Ne güne şey idügin anda görmedüm īrād

105. **ile:**

Kaside 9

Mısra: 47

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Bir eyü manşib ile ben çerāğ-ı ḫāsuñ olup
Ümīd bu diyeler müjdeler mübārek-bād

106. **ile:**

Lugaz 2

Mısra: 5

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Cismin āhen bend ile berdüş ider
Telḫ ü şīrīn her ne görse nüş ider

107. **ile:**

Lugaz 2

Mısra: 9

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Çüb ile ḫarb eyleseñ gāhī añā
Yok dil ü cānı ider yine şada

108. **ile:**

Lugaz 3

Mısra: 6

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Germ ü serd-i rûzgârı dâ'imâ
Görmek ile itmemiş terk-i hevâ

109. **ile:**

Lugaz 4

Mısra: 2

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Ol ne maşnū' oldı kim yokdur demi
Cebr ile taḥrîk iderdi âdemi

110. **ile:**

Matla 14

Mısra: 1

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Bâde ile gūyiyâ mihr-i dıraḥşândur ḳadeḥ
Âsumân-ı meclis içre pertev-efşândur ḳadeḥ

111. **ile:**

Matla 41

Mısra: 1

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Ey perî 'aşḳ ile 'uşşâḳuñı ḥayrân itdūñ
Fikr-i zūlfūñle dil-i zârî perîşân itdūñ

112. **ile:**

Rûbai 6

Mısra: 3

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Cevr ile dil-i zârumı pāmâl eyler
Efḡānuma ol şūḫ-ı cihândur bâ'îş

113. **ile:**

Rûbai 7

Mısra: 3

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Renc-i ḡam-ı hicrân ile bîmâr oldum
Derd-i dil-i zârûma devâ itmez hiç

114. **ile:**

Rûbai 9

Mısra: 1

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

'Aşḳ ile olur mest-i maḥabbet gūstāḥ
Dildür yine âzürde-i maḥabbet gūstāḥ

115. **ile:**

Rûbai 10

Mısra: 3

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Ḥamyāze-i hicrân ile bîṭāb oldum
Girmedi ele sāḡar-ı şahbâ-yı murād

116. **ile:**

Rûbai 11

Mısra: 3

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Düşnâmi-i âzâr ile gūftâr eyler
Telḥî-i sitem bu dil-i nâçâra lezîz

117. **ile:**

Rûbai 13

Mısra: 2

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Kim görse şehâ rûyuñı meftûnuñ olur
Hem silsile-i zūlf ile mecnûnuñ olur

118. **ile:**

Rûbai 13

Mısra: 3

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

İñletme dili cevır ile mânend-i rebâb
Bu resm-i cefâ cihânda ḳanûnuñ olur

119. **ile:**

Rûbai 16

Mısra: 4

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Her demde benem sîḥ-i elemde sūzân
Biz sūziş-i ḥasret ile kebâb-ı 'aşḳuz

120. **ile:**

Rûbai 35

Mısra: 1

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında
edat.

Yakdı beni nâr-ı 'aşḳ ile bir mehrû
Âşüfte idüp 'aşıkı çeşm ü ebrû

121. **ile:**

Tarih 14

Mısra: 24

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Ğaraż medh-i şerîfüdür bu eş'âr-ı dürer-bâra
Degül kaşdum bir iki beyt ile aḥvâlümü imlâ

122. **ile:**

Tarih 14

Mısra: 26

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Şeb-i târik-i ğamda rûzgâr efsürde itmişdür
Olurdu şem'-i baḥtum luṭfuñ ile hem ziyâ-
baḥşâ

123. **ile:**

Tarih 19

Mısra: 5

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Olup mir'ât-ı cism-i pâki seng-i mevt ile
meksûr
Yine bir şekl-i dîger gösterür âyine-i dünyâ

124. **ile:**

Tarih 20

Mısra: 5

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Şikeste oldu mışbâḥ-ı vücûdı seng-i mevt ile
Olup bād-ı ecelden hem furûğ-ı rûḥı nâ-peydâ

125. **ile:**

Tarih 22

Mısra: 6

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Lâyık olmayup 'adûya kal'a-ı Sakız hele
Luṭf-ı Ḥaḳḳ ile fem-i İslâma olmuşdur sezâ

126. **ile:**

Tarih 27

Mısra: 9

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Hâtif-i ḳudsî didi bu vech ile târîḥini
Mâ'-ı pâk-i dilkeş-i 'ayn-ı ḥayât-ı cânfezâ

127. **ile:**

Tarih 30

Mısra: 6

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Olanlar mürde-i ğām devletüñde tâze cân
buldı
İder mâ'u'l-ḥayâtı nevk-i kil-k-i luṭf ile icrâ

128. **ile:**

Tarih 30

Mısra: 14

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Çıkup bir bende didi Feyziyâ bu resme târîḥin
Rikâb ḳâ'im-maḳâmı oldu 'izz ile Ḥasan Paşa

129. **ile:**

Tarih 33

Mısra: 9

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Düşdi bu vech ile târîḥin didi hâtif anuñ
Otuz üçünci bölük zîbâ maḳâm-ı dil-ğuşâ

130. **ile:**

Tarih 35

Mısra: 2

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Ḥaṭ-berâverde olup ruḥsâr-ı yâr
Oldı mestûr ebr ile ol reşk-i mâḥ

131. **ile:**

Tarih 37

Mısra: 5

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Düşdi bu vech ile Feyzî fevtine târîḥ anuñ
Oḳu rûḥına Muḥammed Âhenînüñ Fâtîḥa

132. **ile:**

Tarih 38

Mısra: 7

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Cevherî ḥarf ile bir târîḥ düşdi fevtine
Ütüci kızı Emîneye ola cennet mekân

133. **ile:**

Tarih 39

Mısra: 27

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Ḥarf-i menḳûṭ ile Feyzî eyledüm târîḥini
Oldı rif'atle bi-ḥamdillâḥ efendüm defterî

134. **ile:**

Tarih 47

Mısra: 1

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Ḥamdülillāh buldı itmāmın kemāl-i sa'y ile
Böyle bir 'ayn-ı ḥayāt-efzā-yı āb-ı dil-güşā

135. **ile:**

Tarih 63

Mısra: 4

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Defterī şadrına teşrīf itdi bir zāt-ı şerīf
Lutf ile ihyā ider mürde-dil-i ḥākisteri

136. **ile:**

Tarih 64

Mısra: 3

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Düşdi bir şevk ile tārīḥin didüm
'Ayn-ı dilkeş cānfezā mā'u'l-ḥayāt

137. **ile:**

Tarih 68

Mısra: 3

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Feyzi pür-şevk ile tārīḥin didüm
Āb-ı şāf u dil-güşā 'aynū'l-ḥayāt

138. **ile:**

Tarih 73

Mısra: 21

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Cevherī ḥarf ile olur tārīḥ
Dil-güşā ḥāne-i şafā-efzā

139. **ile:**

Tarih 75

Mısra: 7

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Benān-ı fīkr ile ḥall oldı ḥaylī 'uḳde-i müşkil
Nice biñ kār-ı düşvārı aña Ḥaḳ eyledi āsān

140. **ile:**

Tarih 77

Mısra: 19

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Sezādur ḳand-i luṭfuñ ile şīrīn-kām ola Feyzī
Nice şubḥ u mesā medḥūñle bir tūtī-i gūyādur

141. **ile:**

Tarih 79

Mısra: 9

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Düşdi bir şevk ile tārīḥ-i vilādet Feyzī
Ḳadem-i pākini Ḥaḳ 'Āyişenūñ ḳıla sa'īd

142. **ile:**

Gazel 24

Mısra: 1

Bağlaç.

Füsūn-ı 'işve ile çeşmi nāza çeşbāndur
Anuñçün 'āşık-ı bī-dil niyāza çeşbāndur

143. **ile:**

Gazel 32

Mısra: 6

Bağlaç.

Tīg-ı sertīzi-i çeşmūñle derūn-ı 'uşşāḳ
Serteser şerḥa ile yara degüldür de nedür

144. **ile:**

Gazel 33

Mısra: 9

Bağlaç.

Gubār-ı zūlf ile la'l-i leb-i dilber ḥayāliyle
Benüm de Feyziyā 'ālemde ḥayrān olduḡum yerdür

145. **ile:**

Gazel 36

Mısra: 6

Bağlaç.

'Azm-i Çīn itse sezā meyl eyleyen dil zūlfine
Ṭurre-i şeb-rengine müşk ile 'anber teşnedür

146. **ile:**

Gazel 41

Mısra: 4

Bağlaç.

Pejmürde olup bād-ı ḥazāndan gül-i ḥüsni
Ḥaṭ şanma ruḥında bir avuç ḥār ile ḥasdur

147. **ile:**

Gazel 49

Mısra: 3

Bağlaç.

Hayāl-i táb-ı rüy-ı yār ile āh-ı şerer-nāküm
Şeb-i tārık-i hecrün şem‘-i nūr-efzālarındandır

148. **ile:**

Kaside 8

Mısra: 32

Bağlaç.

O deñlü bezl ider dürr-i güher bu bezm-i
‘ālemde
Serāb eylerdi keff-i cūdı anuñ baħr ile kânı

149. **ile:**

Rübai 5

Mısra: 2

Bağlaç.

Yok ‘ālem-i fānide karar ile şebāt
Der-pey idi dünyāda hayāt ile memāt

150. **ile:**

Gazel 52

Mısra: 8

Bağlaç.

Dil olur sūhte rüyüñi taħayyül itsem
Nār-ı hasret ile bir āteş-i Nemrüd olmaz

151. **ile:**

Gazel 69

Mısra: 4

Bağlaç.

Miħrāb-ı ebruvānuña secde ider göñül
İtsem vuzū sirişk ile olur namāz farz

152. **ile:**

Gazel 71

Mısra: 3

Bağlaç.

Nigāh-ı luṭf ile ƙalb-i ḥazīni mesrūr it
Olur mı ‘āşık-ı bī-dil ‘itābdan maħzūz

153. **ile:**

Gazel 74

Mısra: 6

Bağlaç.

La‘l-i dilber hevesiyle nola Ferhād olsam
Telḥ-āzār ile şırını-i güftār laṭif

154. **ile:**

Gazel 74

Mısra: 10

Bağlaç.

Dil-i zārum ola tūṭı gibi gūyā Feyzī
Medḥ-i ƙand-ı leb-i cānān ile eş‘ār laṭif

155. **ile:**

Gazel 75

Mısra: 9

Bağlaç.

Derd-i hecr-i yār ile şimdi derūnumda benüm
Cilve-gerdür Feyziyā deryā-yı bī-pāyān-ı ‘aşk

156. **ile:**

Gazel 76

Mısra: 4

Bağlaç.

Mir‘āt-ı dilde rüy-ı ümīd olmadı bedīd
Pürdür ğubār-ı miḥnet ile incilāsı yok

157. **ile:**

Gazel 76

Mısra: 7

Bağlaç.

Kālā-yı vaşlı nice alur naƙd-i cān ile
Sūƙ-ı maḥabbetüñ hele bey‘ ü şirāsı yok

158. **ile:**

Gazel 78

Mısra: 7

Bağlaç.

Terahḥum eylemedi baña āh ile ey dil
‘İzār-ı yāri siyāh eylesem niyāz iderek

159. **ile:**

Gazel 86

Mısra: 10

Bağlaç.

Feyziyā ma‘mūr ider mi‘mār-ı luṭf-ı rüzgār
Böyle ƙalmaz ḥāne-i ümmīd ile berbād-ı dil

160. **ile:**

Gazel 96

Mısra: 8

Bağlaç.

Peyderpey ola āh-ı derūn fikr-i ruḥuñla
Sünbül ile güller bite ḥākisterimüzden

161. **ile:**

Tarih 72

Mısra: 9

Bağlaç.

Görenler mîveler ile şukûfe resmini anda
Ferâmûş itdürür evvel-naẓarda bâğ-ı gülzârı

162. **ile:**
Tarih 86
Mısra: **4**
Bağlaç.

Sa'âdetle cihânda 'ömrini efzûn ide Mevlâ
Furûğ-efrûz ola tâ mihr ile meh çerh-i mînâda

163. **ile:**
Gazel 58
Mısra: **3**
Bağlaç.

Ben âh-ı sūznâk iderüm şanma derd ile
Lem'a-feşân olurdu derûn-ı çerâğımız

164. **ile:**
Gazel 58
Mısra: **6**
Bağlaç.

Şâyeste dūr olsa şudâ'-ı hūmâr-ı ğam
Būy-ı meşâm-ı bâde ile pūr demâğımız

165. **ile:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Bağlaç.

Olsam sezâ çü dâğ bedel Feyzi 'aşk ile
Hep lâlezâr-ı ẖasret idi sîne bâğımız

166. **ile:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Bağlaç.

Nâr-ı elem-i 'aşk ile pūr-sūhte cismüm
Ser-tâ-be-kâdem dâğ-ı siyâh itmege degmez

167. **ile:**
Gazel 61
Mısra: **3**
Bağlaç.

Nigâh-ı kemter-i yâr ile mest-i bî-hûş ol
Bu meclis içre mey-i hoş-güvâra kılma heves

168. **ile:**
Gazel 61
Mısra: **9**
Bağlaç.

Hūmâr-ı hecr ile pūr-sūz iken şakın Feyzî
Mūdâm-ı neşve-i la'l-i nigâra kılma heves

169. **ile:**
Gazel 66
Mısra: **8**
Bağlaç.

Ne var rahm eyleseñ 'uşşâka ey şūh-ı cefâ-
pîşe
Dil-i zâruñ da kârı 'aşk ile âh u enîn olmuş

170. **ile:**
Gazel 68
Mısra: **1**
Bağlaç.

Bu cünbiş ile şîve o reftâruña maḥşûş
Sükkerleri rîzân ide güftâruña maḥşûş

171. **ile:**
Gazel 69
Mısra: **2**
Bağlaç.

Cânâna 'işve vâcib ola olsa nâz farz
Süz-ı ğam ile baña degül mi niyâz farz

172. **ile:**
Gazel 72
Mısra: **5**
Bağlaç.

Yaksa bir şeb ol çerâğın ẖasret-i rüyuñ ile
Âsumân-ı meclise olur meh-i tâbân şem'

173. **ile:**
Gazel 72
Mısra: **7**
Bağlaç.

Şu'le-i âhını tâb-ı 'aşk ile izhâr ider
Sūziş-i dâğ-ı derûnın eylemez pinhân şem'

174. **ile:**
Gazel 78
Mısra: **9**
Bağlaç.

Recâ-yı vuşlat ile rûz u şeb hemân Feyzî
Der-i nigârı penâh eylesem niyâz iderek

175. **ile:**
Gazel 118
Mısra: **1**
Bağlaç.

Bu cevri ile bu cefâña sebep bilinmedi kaldı
Ġam-ı firâkuñ ile rûz u şeb bilinmedi kaldı

176. **ile:**

Gazel 118

Mısra: 2

Bağlaç.

Bu cevır ile bu cefāña sebeb bilinmedi kaldı
Gam-ı firākuñ ile rüz u şeb bilinmedi kaldı

177. **ile:**

Gazel 8

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ağyār-ı kīne-ḥah ile ülfet olur mı hiç
Feyzī cihānda ola mı bīgāne āşinā

178. **ile:**

Gazel 13

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Geldükçe hemān nāz ile reftāra o kāmēt
Dünyāyı tutar fitne-i gavḡā-yı kıyāmet

179. **ile:**

Gazel 18

Mısra: 7

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ol şūḥ bŷ-ı zŷlf ile yād eylemiş gibi
Eylerdi bŷ-ı ‘anberi rīzān nesīm-i şubḥ

180. **ile:**

Gazel 24

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Semend-i tab‘ ile cevālāna başla ey Feyzī
Naẓīre itmege eş‘ār-ı tāze çeşbāndur

181. **ile:**

Gazel 42

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḥumār-ı derd-i elem dŷr olurdu ger olsa
Şarāb-ı şevḳ ile pŷr cām-ı ārzŷ-yı Ḥişār

182. **ile:**

Gazel 42

Mısra: 8

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Dem-i kiras olur idi Gökşu gam-fersā
Şarāb-ı nāb ile pŷr olsa ger sebŷ-ı Ḥişār

183. **ile:**

Gazel 43

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Feyzī sirīşk-i çeşmi ile eylemiş vuzŷ
‘Uşşāk-ı zāra kıble-i tāt ruḥuñ midur

184. **ile:**

Gazel 47

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Fıkr-i maẓmŷn ile iden ḥayrān
Dil-i zārı ḡubār-ı ma‘nīdŷr

185. **ile:**

Gazel 49

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

‘İzār-ı tābdāruñ zŷlf-i pŷr-çīn ile setr itmek
O mehrŷnuñ kemāl-i nāz u istiḡnālarındandur

186. **ile:**

Gazel 50

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Pervāne ḡoñŷl sŷḥtedŷr şem‘-i ruḥında
Her şeb o cefā-cŷy ile germiyyetimŷz var

187. **ile:**

Gazel 50

Mısra: 8

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Düşdi ser-i ‘uşşāka hevā-yı gam-ı zŷlfuñ
‘Aql ile bizŷm şanma ki cem‘iyyetimŷz var

188. **ile:**

Gazel 54

Mısra: 5

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ne deñlü ḥışm ile itse naẓar ol māt-ı mihr-
efrŷz
Yine mir‘āt-ı kalbŷm incilāsı artar eksilmez

189. **ile:**

Gazel 67

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

O şūḥuñ çeşm-i mesti nāz ile uyḥuya
varmışmış
Şarāb-ı la‘l-i cān-baḥşını nŷş it vaqt-i
vuşlatdur

190. **ile:****Gazel 82**

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḥayāl-i ṭurra-i dildār ile dīvānedür Feyzī
Getürdüñ bü-y-ı zül-f-i dilberi ey bād hoş
geldüñ

191. **ile:****Gazel 89**

Mısra: 6

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Maḥv olur zülmet-i ḡam mey içelüm cām-ı
dili
Fikret-i la' l-i leb-i yār ile tenvīr idelüm

192. **ile:****Gazel 90**

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Cihānda āteş-i 'aşk ile sīḥ-i hicrānda
Dil-i nizārımı ben Feyziyā kebāb iderüm

193. **ile:****Gazel 91**

Mısra: 5

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sirişk-i çeşmüm ile ḡarḳ olurdu belki cihān
Ḡarḫdür ki şehā āşinā nedür bilmem

194. **ile:****Gazel 94**

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Mestüz şarāb-ı 'aşk ile pür cāmımız bizüm
Huşyār olmadı dil-i nākāmımız bizüm

195. **ile:****Gazel 94**

Mısra: 6

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ol teşneyem ne bahrı ki görsem serāb olur
Geçmekde fikr-i vaşl ile eyyāmımız bizüm

196. **ile:****Gazel 94**

Mısra: 7

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Olmaz sükün dilde firāk-ı cemāl ile
Sīm-āb gibi muṣṭarib endāmımız bizüm

197. **ile:****Gazel 94**

Mısra: 10

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Murğ-ı dil oldı Feyzi esīri o mehveşüñ
Zülfiyle ḥālī dāne ile dāmımız bizüm

198. **ile:****Gazel 95**

Mısra: 3

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḥün-ı dil ile 'işret ider ehl-i dil müdām
İsterse bezm-i meyde aña bāde olmasun

199. **ile:****Gazel 95**

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Feyzī-i zārı gördüm ider nāle ile āh
Bîçāre bir perī-veşe dildāde olmasun

200. **ile:****Gazel 104**

Mısra: 7

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ne mümkün bü-y-ı vuşlat ḥār ile germ-ülfet
olmuşken
Fiḡān eyler hezār-ı dil o gül-ruḡsār derdinden

201. **ile:****Gazel 104**

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḥumār-ı hecr ile pür-süz iken Feyzī o meh-
tal'at
Diriḡ eyler şarāb-ı vaşlını ben derd-mendinden

202. **ile:****Gazel 108**

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Fikrüm miyān-ı yārdur ince ḥayāl ile
Maḥv oldı cismimiz heves-i ittişāl ile

203. **ile:****Gazel 108**

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Fikrüm miyān-ı yārdur ince ḥayāl ile
Maḥv oldı cismimiz heves-i ittişāl ile

204. **ile:**

Gazel 108

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Şahrâ-neverd-i derd-i elem Yûsuf-ı ümîd
Üftâde oldı çâh-ı gama mekr ü âl ile

205. **ile:**

Gazel 108

Mısra: 6

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bîdâr olurdu şubha degin çeşm-i ârzû
Efkâr-ı nazra-sâzi-i mihr-i cemâl ile

206. **ile:**

Gazel 108

Mısra: 8

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Olmaz humârı tâ-be-şaşır 'âşıkun eger
Mestâne olsa câm-ı şarâb-ı vişâl ile

207. **ile:**

Gazel 108

Mısra: 10

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Tavşîf iderdi la'l-i lebin ol perî-veşûn
Ehl-i mezâka Feyzi bu şîrin maqâl ile

208. **ile:**

Gazel 112

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Seyr it 'izâr-ı yârı haţ-ı müşk-bâr ile
Germ-ülfet üzre verd-i ruh-ı âli hâr ile

209. **ile:**

Gazel 112

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Seyr it 'izâr-ı yârı haţ-ı müşk-bâr ile
Germ-ülfet üzre verd-i ruh-ı âli hâr ile

210. **ile:**

Gazel 112

Mısra: 3

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bilmem ne vech ile alınur intikâmımız
Çok bâz-geştümüz geçiyor rûzgâr ile

211. **ile:**

Gazel 112

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bilmem ne vech ile alınur intikâmımız
Çok bâz-geştümüz geçiyor rûzgâr ile

212. **ile:**

Gazel 112

Mısra: 5

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Haţ gelmek ile rüyına ol mâh-ı behcetün
Âyine-i derûnum olur pür gubâr ile

213. **ile:**

Gazel 112

Mısra: 6

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Haţ gelmek ile rüyına ol mâh-ı behcetün
Âyine-i derûnum olur pür gubâr ile

214. **ile:**

Gazel 112

Mısra: 8

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Fikr-i müjeñle şerha-i cismüm bedîd olur
Pürdür zemîn-i sîne şehâ lâlezâr ile

215. **ile:**

Gazel 112

Mısra: 10

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Câm-ı şarâb-ı la'l-i lebin dil ümîd ider
Âzürde Feyzi miñnet-i renc-i humâr ile

216. **ile:**

Gazel 114

Mısra: 7

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Hayâl-i la'l-i nâb-ı yâr ile mest-i müdâm
oldum
O medhûş-ı şarâbam olmadum peymâne
kaydında

217. **ile:**

Gazel 115

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Siyâh-ı zülf ile ruhsâr-ı yâr seyrinde
Gönül tefekkür-i leyl ü nehâr seyrinde

218. **ile:**

Gazel 119

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Hayli dem oldı görmezüz ol mehlikāmuızı
Farq itmezüz bu derd ile şubḥ u mesāmuızı

219. ile:

Gazel 122

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Olmazdı sāye-efken o şūḥ-ı cefā-resān
Dil pertev-i cemāli ile yandı ḥaf gibi

220. ile:

Gazel 122

Mısra: 7

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Nīsān-ı luṭf-ı İzid-i pāk ile baḥr-ı dil
Lūlū-yı ma'rifetle pūr olmuş şadef gibi

221. ile:

Gazel 123

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḥumār-ı hecr ile pūr-sūzdur derūn Feyzī
Şarāb-ı la'li lebb-i dilrübā bulunmaz mı

222. ile:

Gazel 125

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḥumār-ı hecr ile pūr-sūz iken nevmīd olup
Feyzī
Şarāb-ı vaşl-ı dildāra talebkār olduğum kaldı

223. ile:

Kaside 1

Mısra: 63

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Mihr ü mehveş nūr ile ḳalbin ziyā-baḥşā ider
Na't-ı pākin söyleyen merd-i sūḥan-ver rüz u şeb

224. ile:

Kaside 1

Mısra: 65

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Mihr ü meh-āsā olur nūr ile ḳalbi pūr anuñ
Na't-ı pākin vird idüp eylerse ezber rüz u şeb

225. ile:

Kaside 1

Mısra: 79

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Tā-be-key bu mihr ü meh ile şılāt ol şāha sen
Ḥālını 'arz eyledüñ ey dil mükerrer rüz u şeb

226. ile:

Kaside 4

Mısra: 42

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Benem ol bādiye-pūyān-ı reh-i endīşe
Güzerān itmede derd-i ḡam ile şubḥ u mesā

227. ile:

Kaside 4

Mısra: 68

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḥāksār eyleye a'dā-yı le'īmūñ dā'im
Ṭūl-i 'ömr ile riyāsetde mukīm ide Ḥudā

228. ile:

Kaside 5

Mısra: 28

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Midḥat-i zātı derūnda cilve-gerdür tā ezel
Maḳdemūñe munṭazırdum ḡuş-ı cān ile şehā

229. ile:

Kaside 5

Mısra: 29

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Oldı sultān Muştafā 'adl ile dehre pādişāh
Eyledüm bu gūne tārīḥ-i cülūsūñ ibtidā

230. ile:

Kaside 6

Mısra: 3

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ezhār ile müzeyyen olup bāḡ-ı ḡülsitān
Zevḳ ehlinūñ dili yine pūr-āb u tāb olur

231. ile:

Kaside 7

Mısra: 68

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Vücūd-ı pākini āfātdan cihān içre
Kemāl-i 'izz ile ḥıfz ide luṭf-ı Yezdānī

232. ile:

Kaside 8

Mısra: 17

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Riyāz-ı dehr ezhār ile oldı serbeser tezyīn
Olup neşküfte güller girye kıldı ebr-i nīsānī

233. **ile:**

Kaside 8

Mısra: 22

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Nigāh-ı luḡfina mazhar olan olur neşāt-efzā
Şarāb ile pür olsa nūş kılmaz cām-ı devrānī

234. **ile:**

Kaside 8

Mısra: 46

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Revā eylerse murğ-ı ṭab‘umı perverde ihsānuñ
Olurdu perveriş kaṇḍ ile ṭūṭī-i sūḡandānī

235. **ile:**

Kaside 9

Mısra: 17

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Vezāret ile kapudān olunca bā-iclāl
Derūn-ı dilde ‘ayān oldı inşirāḡ-ı fu‘ād

236. **ile:**

Kaside 10

Mısra: 49

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bisāt-ı sāde ile bir mükemmel esb-i ḡoş-reftār
Olur ihsān düşme çāḡ-ı fikr-i miḡnet-efzāya

237. **ile:**

Lugaz 8

Mısra: 6

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Cismi var rūḡı yok ider ḡareket
Kimi tersā ile ider ūlfet

238. **ile:**

Lugaz 9

Mısra: 12

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bildürür miḡdārımı ūlfet iden ādemlere
Keşret ile şoḡbet idenler irer derd-i sere

239. **ile:**

Lugaz 9

Mısra: 13

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Gāḡ ins ü cinn ile ūlfet ider ol bī-nevā
Cümle yeksāndur yanında hep anuñ bay u
gedā

240. **ile:**

Lugaz 11

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ol nedür bir ‘āşık-ı mümtāz dur
Nāle-i ‘uşşāk ile dem-sāz dur

241. **ile:**

Lugaz 13

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Zenler ile eylemezdi şoḡbeti
Pīrlere tāzelerle ūlfeti

242. **ile:**

Lugaz 14

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Nedür ol dilber-i sehī-kāmet
Zen ü merdān ile ider ūlfet

243. **ile:**

Lugaz 14

Mısra: 6

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Zāṭı ammā güzel leṭāfet ile
Ḳalbi pürdür anuñ kesāfet ile

244. **ile:**

Matla 10

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḳıyāma gelse nāz u ‘işve ile ol sehī-kāmet
Ḳıyāmetden ‘alāmetdür virür ‘uşşāka bir ḡālet

245. **ile:**

Matla 13

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ag̃yār-ı kīne-cū ile şoḡbet olur mı ḡiç
Ey verd-i tāze ḡār ile ūlfet olur mı ḡiç

246. **ile:**

Matla 13

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ağyār-ı kīne-cū ile şöhet olur mı hiç
Ey verd-i taze hār ile ülfet olur mı hiç

247. **ile:**

Matla 29

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Meyli bu dilūñ şem'-i ruh-ı dilbere düşmüş
Pervāne gibi şevk ile âteşlere düşmüş

248. **ile:**

Rübai 5

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Yok 'ālem-i fānide karar ile şebāt
Der-pey idi dünyāda hayāt ile memāt

249. **ile:**

Rübai 14

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Düş olmayıcağ 'aşka anı fehm idemez
Derd ü gam ile başka bir ülfet vardır

250. **ile:**

Rübai 18

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Cām ile olur sākī münevver meclis
Feyz-āver ola cāna serāser meclis

251. **ile:**

Rübai 18

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Devr eyleye ey sākī hemān micmer-i cām
Büy-ı mey ile ola mu'aṭṭar meclis

252. **ile:**

Rübai 19

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Dil zülf-i perīşāna giriftār olmuş
Bir kayda düşüp 'aşk ile nāçār olmuş

253. **ile:**

Rübai 33

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Geçmekde firāk-ı yār ile eyyāmum
Yok fikret-i hān-ı vaşl ile ārāmum

254. **ile:**

Rübai 42

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ağyār ile şöhetde o mehrü her gāh
Ben miḥnet-i 'aşk ile helāk oldum āh

255. **ile:**

Rübai 42

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ağyār ile şöhetde o mehrü her gāh
Ben miḥnet-i 'aşk ile helāk oldum āh

256. **ile:**

Tahmis 1

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Gām-ı 'aşkuñ ile mäh-ı münevver dāğ-ber-
dildür
Firāk-ı 'ārīzuñla mihr-i hāver dāğ-ber-dildür

257. **ile:**

Tahmis 1

Mısra: 5

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Hayāl-i hālūñ ile müşk-i ezfer dāğ-ber-dildür
Gamuñla 'āşikuñ ey mäh-ṭal'at oldılar bīmār

258. **ile:**

Tahmis 1

Mısra: 11

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Şehā āmāde meclis mey ile sāğarla sākiyle
Sezā mestāne olsam cām-ı la'lūñ iftirākıyla

259. **ile:**

Tahmis 2

Mısra: 1

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bāde-i la'l-i leb-i yār ile mestāne idük
Bāde-nüş olmada leb-ber-leb-i peymāne idük

260. **ile:**

Tahmis 2

Mısra: 3

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Fikret-i turre-i dildār ile dīvāne idük
Bir zamān biz daḥi hem-şoḥbet-i cānāne idük

261. **ile:**

Tahmis 3

Mısra: 22

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Feyzi-i zârı sezâ-yı bezm-i vuşlat eylemez
Ol perî 'uşşâk ile bir lahza şohbet eylemez

262. **ile:**

Tarih 1

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Harf-i menkûṭ ile bir târîḥ olur
Zînet-i rüyuñ güzel ḥaṭṭ-ı siyâh

263. **ile:**

Tarih 4

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Şâhibine 'izz ü devletle ola dâ'im sa'îd
Yümn ile bünyâdını çün kıldı ol pākîze- zât

264. **ile:**

Tarih 8

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḥaṭ-âverde olup bu resm ile Feyzî didüm târîḥ
Cemâlûñ Ka'besi oldu siyeh şâl ile pûşîde

265. **ile:**

Tarih 21

Mısra: 10

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Taḥt-ı 'âlîye cülûs itdükde târîḥin didüm
Oldı sulṭân Muştafâ 'adl ile dehre pâdişâh

266. **ile:**

Tarih 32

Mısra: 10

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Oldı cārî mâ'-i pāk ü bî-bedel
Reşk ider Ceyhûn ile Nîl ü Furâṭ

267. **ile:**

Tarih 50

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Şem'-i zâtını Ḥudâ hıfz ide bād-ı ğamdan
Berdevâm eyleye şad 'izz ile Rabbü'l-erbâb

268. **ile:**

Tarih 50

Mısra: 6

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Der-i luṭfında bulur râḥatı ehl-i dil olan
Kām-yâb oldu sürür ile cemî'-i aḥbâb

269. **ile:**

Tarih 50

Mısra: 11

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Düşdi bir şevk ile târîḥ-i kudûmı oldu
'Abdi Efendimüz 'izz ile re'îsü'l-küttâb

270. **ile:**

Tarih 50

Mısra: 12

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Düşdi bir şevk ile târîḥ-i kudûmı oldu
'Abdi Efendimüz 'izz ile re'îsü'l-küttâb

271. **ile:**

Tarih 52

Mısra: 7

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Du'â ile didi aḥbâb şād olup târîḥ
Ḥadîcenüñ bu cihânda kudûmı ola sa'îd

272. **ile:**

Tarih 53

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Âşaf-ı devr-i zamân 'âzim-i 'uqbâ oldu
Hür u ğilmân ile cennetde ola hem-sâye

273. **ile:**

Tarih 54

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Oldı pür-nür sürürıyla kulûb-ı 'âlem
Oldı bir zât-ı şerîf 'izz ile şadrü'l-vüzerâ

274. **ile:**

Tarih 54

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Mühri alduḡda didüm şevk ile Feyzî târîḥ
Müjdeler âşaf-ı devr oldu Muḥammed Paşa

275. **ile:**

Tarih 56

Mısra: 7

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bir şevk ile iki güzel tārīḥ oldu bī-bedel
Şād oldu erbāb-ı düvel a' dāsı ola ḥāk-i rāh

276. **ile:**

Tarih 56

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Haḡ kıldı dehre pādīşāḥ 'izz ile sultān Aḥmedi
Devletle sultān Aḥmed oldu bu cihāna pādīşāḥ

277. **ile:**

Tarih 57

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Seyyid-i 'ālī-neseb ḥazret-i Müftī-zāde
'İlm ile faẓl ile ārāste ol kân-ı seḥā

278. **ile:**

Tarih 57

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Seyyid-i 'ālī-neseb ḥazret-i Müftī-zāde
'İlm ile faẓl ile ārāste ol kân-ı seḥā

279. **ile:**

Tarih 67

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Allāḥ mu'ammer eyleye maḥdūm-ı pākini
'İzz ü sa'ādet ile cihān içre dā'imā

280. **ile:**

Tarih 69

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Cismini ḥıfz ide Haḡ cümle-i āfātdan
Zevḡ ile ide güzēr rūz u şebi her demi

281. **ile:**

Tarih 71

Mısra: 8

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Donanmā-yı humāyūn emr olundu on gice on
gün
Dekākīn zeyn olundu serteser şevḡ ile ḥāletle

282. **ile:**

Tarih 72

Mısra: 15

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Mu'ammer ide 'izz ü devlet ile Ḥazret-i Mevlā
Vücūdı görmeye anuñ ḡam-ı çerḡ-i sitemkārı

283. **ile:**

Tarih 73

Mısra: 2

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Hācı Hüseyin Efendi dünyāda
'İzz ü devlet ile mu'ammer ola

284. **ile:**

Tarih 73

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ṭab'-ı mi'mār ile hezār aḡsent
Görmedüm böyle tarḡı ḡub binā

285. **ile:**

Tarih 77

Mısra: 3

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Temevvüc itmek ile baḡr-ı luṭfı ḡapudān oldu
Vücūd-ı bī-naẓīri ḡūyiyā bir dürr-i yektādur

286. **ile:**

Tarih 77

Mısra: 11

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Mu'ammer ola 'izz ü devlet ile şadr-ı rif'atde
Vücūd-ı pāki maḡfūz ola maḡz-ı luṭf-ı
Mevlādur

287. **ile:**

Tarih 77

Mısra: 22

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Vezāretle ḡapudān olduḡı demde didüm tārīḡ
ḡapudān yūmn ile el-ḡāc İbrāḡīm Paşadur

288. **ile:**

Tarih 79

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Virdi Vehhāb-ı Ezel gül gibi bir duḡter-i pāk
'İffet ü 'işmet ile ola cihān içre ferīd

289. **ile:**

Tarih 82

Mısra: 3

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Büyük ruznâme cāhın eyledi şad yümn ile
teşrîf
Aña şâyestedür i 'zâz' u ikbâl-i sa'âdetle

290. **ile:**

Tarih 82

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Çıkup bir müjde ile Feyziyâ hâtif didi târîh
Büyük ruznâmecî Ahmed Efendi oldu 'izzetle

291. **ile:**

Tarih 84

Mısra: 9

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Kudûmın gûş idince bir du'â ile didüm târîh
İlâhî ola devletle mu'ammer geldi 'Abdullâh

292. **ile:**

Tarih 85

Mısra: 4

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Nümâyân oldu bir zîbende gevher şulb-i
pâkinden
Kemâl-i 'izz ile hıfz ide anı Hâlık-ı Bîcün

293. **ile:**

Tarih 92

Mısra: 5

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Düşdi bir âh ile fevtine didüm târîhini
Rûh-ı İbrâhîme firdevs ola yâ Rab cāy-gâh

294. **ile:**

Gazel 46

Mısra: 6

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Çârsûy-ı gamda kâlâ-yı vişâle 'âşıkân
Naqd-i cân ile harîdâr olduğın bilmez mi var

295. **ile:**

Gazel 57

Mısra: 1

"vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

Derdüm saña bir vech ile takrîr olunmaz
Takrîri murâd olsa da ta'bîr olunmaz

296. **ile:**

Gazel 10

Mısra: 7

"birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Çemenzâr ile 'âlem pür olur bârân revân olsa
Haţ-âver olması bu dîde-i nemnâkdandır hep

ilhâm ol-:

1. **ilhâm olup:-up**

Tarih 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İçine doğmak, ilham olmak.

Bu beyti bî-bedeldür kalbûme ilhâm olup güyâ
İki târîh oldu Feyziyâ mevlidine anuñ

'ilm:

1. **'ilm:**

Tarih 57

Mısra: 2

İlim, irfan, bilgi.

Seyyid-i 'âli-neseb hazret-i Müftî-zâde
'İlm ile fazl ile ârâste ol kân-ı şehâ

iltifât eyle-:

1. **iltifât eylemez:-mez**

Tarih 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rağbet etmek, ilgilenmek.

Böyle bir âb-ı sebîli görmedi çeşm-i cihân
Eylemez dil-teşneler 'aynu'l-hayâta iltifât

2. **iltifât eylemez:-mez**

Tarih 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Rağbet etmek, ilgi göstermek.

Bu sebîlden nûş iden dil-teşneler
Eylemez 'aynu'l-hayâta iltifât

3. **iltifât eylemez:-mez**

Tarih 90

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Minnet etmek, ilgi ve alaka duymak.

Öyle bir mâ'-i laţîf-i dil-güşâdur bî-bedel
Nûş idenler eylemez 'aynu'l-hayâta iltifât

iltifât kıl-:

1. iltifāt kılduñ:-du, -ñ

Gazel 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güler yüz ve ilgi göstermek (sevgilinin, aşığının rakibine gösterdiği ilgi bağlamında).

‘Āşıka cevır eyledüñ ağıyara kılduñ iltifāt
Bu cefālar her zamān ey şüh sendendür baña

iltizām-ı luṭf id-:

1. iltizām-ı luṭf iden:-en

Tarih 63

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İyiliğin gereğini yapmak, iyilik etmek.

İltizām-ı luṭf iden der-‘uhde eyler mi ğamı
Bir nazarla şādkām eyle dil-i ğam-perveri

imdād id-:

1. imdād ider:-er

Lugaz 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, yardıma yetişmek.

Gerçi kim bī-rūḥdur feryād ider
Nāleyi ‘uşşakına imdād ider

2. imdād iderse:-er, -se

Kaside 9

Mısra: 50

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, yardıma yetişmek.

İrerdi gūş-ı dile böylece peyām-ı laṭif
İderse nuṭk-ı hayāt-āverüñ eger imdād

imkān:

1. imkān:

Gazel 120

Mısra: 7

İmkān, olanak.

Şikeste seng-i ğamla murğ-ı dil pervāza imkān
yok
Firāz-ı kūh-ı kāmā çıkmak ister bāl u per var
mı

imkān yok:

1. imkān yok:

Tarih 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olanak yok, imkānsız.

Ḥarāb-ābād-ı dehri gördi kim ta‘mīre imkān
yok

Ḥarāb-ender-ḥarāb olmağda çün bu ‘ālem-i
dünyā

2. imkān yokdur:-dur

Gazel 104

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Olanak yok, imkānsız.

‘Acebdür muṣṭarib mānend-i murğ-ı nīm-
bismil dil
Ḥalāşa yokdur imkān ol perīnūñ kayd-ı
bendinden

imlā:

1. imlā:

Tarih 14

Mısra: 24

Yazıya dökme, yazma.

Garaz medḥ-i şerīfūñdur bu eş‘ār-ı dürer-bāra
Degül kaşdum bir iki beyt ile aḥvālūmi imlā

imlā eyle-:

1. imlā eyleye:-y, -e

Tarih 44

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yazmak.

Edā-i metn-i vaşfuñ muḥtaşar şerḥ eylemek
olmaz

Nice levḥ-i ḥayāle ḥāme medḥūñ eyleye imlā

imsāk id-:

1. imsāk ideli:-eli

Rübai 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Oruca başlamak (sevgilinin dudaklarıyla
yetinmesi bağlamında).*

İftār-ı lebūñ o deñlü imsāk ideli
Zā‘f ile benüm oldu hilāl endāmum

in‘ām id-:

1. in‘ām ider:-er

Lugaz 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Nimet vermek, lütufta bulunmak, rızıklandırmak.

Bir ғанідүр ‘āleme in‘ām ider
Hep aña bāy u gedā ikrām ider

‘inān:

1. ‘ināna:-a

Kaside 4

Mısra: 56

Dizgin.

Gerçi ālāyış-i dünyā-yı denī men‘ eyler
İtmege şimdi murād üzre ‘ināna irhā

2. ‘inānın:-ın

Kaside 10

Mısra: 25

Dizgin.

Şikest itmiş ‘inānın vādi-i ғamda ider cilve
Semend-i bahtımız hiç uğramaz rāh-ı
mudārāya

‘inān-ı esb-i fikrüm:

1. ‘inān-ı esb-i fikrüm:-üm

Tarih 77

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Düşünce atının dizgini.

Murādum üzre cevlan itmedi tavşifüñe gerçi
‘Inān-ı esb-i fikrüm vādi-i medhinde irhādur

‘inān-ı şabr destümünden dūr ol:-

1. ‘inān-ı şabr destümünden dūr oldı:-dı

Gazel 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sabır dizgininin elden kayıp gitmesi
(sabredecek gücün kalmaması bağlamında).*

Fezā-yı ‘aşkda dūr oldı destümünden ‘inān-ı şabr
Kümeýt-i ārzūyı gerçi kim güm-kerde-rāh
itmem

‘inānın irhā eyle:-

1. ‘inānın irhā eyledüm:-dü, -m

Tarih 14

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Dizginini salıvermek, gevşetmek.

Fezā-yı medh-i pākūñ cüst-cū itmekdedür
dā‘im

Kümeýt-i āteş-i tab‘um ‘inānın eyledüm irhā

2. ‘inānın irhā eyledüm:-dü, -m

Gazel 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

Dizginleri salıvermek (aşığın sabrının tükenmesi bağlamında).

Şekīb-i ‘aşk mümkün mi baña ben sāha-i
ğamda

Semend-i şabrımuñ Feyzī ‘inānın eyledüm
irhā

3. ‘inānın irhā eylesem:-se, -m

Tarih 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Dizginini salıvermek, gevşetmek (kendini tutamamak, dilinin bağını çözüp söz söylemek bağlamında).

Zemīn-i midhātūñde esb-i tab‘um cilve-
bahşādur

Cihānı teng ider bir dem ‘inānın eylesem irhā

ince hayāl:

1. ince hayāl:

Gazel 108

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnce, zarif hayal (sevgilinin belinin inceliğini övme bağlamında).

Fikrüm miyān-ı yārdur ince hayāl ile
Maḥy oldı cismimiz heves-i ittışāl ile

incilā:

1. incilāsi:-s, -ı

Gazel 54

Mısra: 6

Parlaklık.

Ne deñlü hışm ileitse nazar ol mäh-ı mihr-
efrüz

Yine mir‘āt-ı kalbüm incilāsi artar eksilmez

2. incilāsi:-s, -ı

Gazel 76

Mısra: 4

Parlaklık.

Mir‘āt-ı dilde rüy-ı ümīd olmadı bedīd
Pürdür gubār-ı miñnet ile incilāsi yok

inhirāf:**1. inhirāf:****Kaside 10**

Mısra: 45

Sapma, dönme, değişme.

Anuñ pergār-āsā pāyī dā'im inhirāf üzre
Süvār olmağ ne mümkün böyle bir esb-i
fürümāya

inkār id-:**1. inkār ider:-er****Gazel 105**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İnkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.

Nice inkār ider zāhid şarāb-ı zevk-i cān-
bağşuñ
Furūğ-efrüz-ı zīb-i meclis-i Dārā vü Keydür
bu

inkār ol-:**1. inkār olunur:-un, -ur****Tarih 58**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Reddetmek, yadsımak.

Nice inkār olunur taze bahāruñ seyri
Haṭṭ-ı rüyuñ göricek düşdi dile şevk-i cedīd

inkisār:**1. inkisār:****Gazel 111**

Mısra: 8

Kırgınlık.

İder a'dāya 'ākıbet te'şir
Bihisāb inkisār var dilde

inkıyād kıl-:**1. inkıyād kıldı:-dı****Tarih 76**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Boyun eğmek, itaat etmek.

İrci'ī emrini gūş itdükde ol merd-i güzīn
Terk idüp dünyāyı kıldı emr-i Hakkā inkıyād

inlet-:**1. inletme:-me****Rübai 13**

Mısra: 3

*İnlemesine yol açmak, çok eziyet
çektirmek. İl saz çalmak.*

İnletme dili cevri ile mānend-i rebāb
Bu resm-i cefā cihānda kânūnuñ olur

inşāf inşāf:**1. inşāf inşāf:****Rübai 26**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Adil davranmak, acıyıp merhamet etmek.

Biñ derd ile nālan oluyor 'uşşākı
Allāhı severseñ ne var inşāf inşāf

insān:**1. insānı:-ı****Lugaz 12**

Mısra: 4

İnsan, kişi, şahıs.

İş görür gerçi yok anuñ cānı
Fırkati pür-gam eyler insānı

ins ü cinn:**1. ins ü cinn:****Lugaz 9**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İnsan ve cin.

Gāh ins ü cinn ile ülfet ider ol bī-nevā
Cümle yeksāndur yanında hep anuñ bay u
gedā

inşā:**1. inşāda:-da****Tarih 13**

Mısra: 8

*Yapmak, meydana getirmek, yazmak. İl
süslü nesir.*

Āferīnler dir idi Veysi-i mu'ciz-dem anuñ
Görse elfāz-ı 'ibārātın eger inşāda

inşā eyle-:

1. inşā eyleye:-y, -e

Tarih 14

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Yazmak, kaleme almak.

Ḳabūl it i 'tizārın midḥatūñde ṭāb' -ı çālākin
Ne mümkün vaşfuñı kil-k-i belāğat eyleye inşā

inşirāḥ-ı fu'ād:

1. inşirāḥ-ı fu'ād:

Kaside 9

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Gönül ferahlığı, gönül huzuru.

Vezāret ile kapudān olunca bā-iclāl
Derūn-ı dilde 'ayān oldı inşirāḥ-ı fu'ād

intihā bul:-

1. intihā bulmaz:-maz

Kaside 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Nihayet, son bulmak.

Metn-i vaşfın muḥtaşar taḥrīr bir emr-i ba'īd
Şarf-ı 'ömr itsem de bulmaz ḥarf-i medḥūñ
intihā

intihāb ol:-

1. intihāb olur:-ur

Kaside 6

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Seçmiş olmak, seçilmiş olmak.

Ḥāme alınca destūme medḥ itmege anı
Evşāf-ı pāki levḥ-i dile intihāb olur

intikāmımız al:-

1. intikāmımız alınur:-ın, -ur

Gazel 112

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Öç almak.

Bilmem ne vech ile alınur intikāmımız
Çok bāz-geştımız geçiyor rüzgār ile

intisāb eyle:-

1. intisāb eylese:-r, -se

Kaside 6

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Bağlanmak, mensup olmak, hizmetine girmek.

Eylerse intisāb der-i luṭfına eger
'Abd-i kemīni pādīşeh-i Cem-cenāb olur

intisāb id:-

1. intisāb ider:-er

Kaside 6

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Bağlanmak, mensup olmak, hizmetine girmek.

Devlet-serāy-ı luṭfına kim intisāb ider
Bir zerre-i 'atāsı ile kām-yāb olur

inzivā kıl:-

1. inzivā kıldum:-du, -m

Kaside 5

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Köşeye çekilmek, çekilip bir şeye karışmamak, insanlardan uzaklaşmak.

'Arz-ı ḥālüm ḥāk-pāy-ı devlete ma'lūm ola
Güşe-i miḥnetde kıldum ḥayli demdür inzivā

ir:-

1. irmede:-me, -de

Gazel 2

Mısra: 7

Ermek, ulaşmak.

Her şām-ı hecre irmede şubḥ-ı şafā henüz
Ḥaṭṭ-ı siyāhuñ olmadı ruḥsārdan cüdā

2. irmedi:-me, -di

Gazel 6

Mısra: 11

Ermek, ulaşmak.

Müsā'id rüzgāra irmedi bu baḥr-ı mevc-engīz
İderdi Feyzi keşti-i ümüdüm ser-nigün peydā

3. irer:-er

Rübai 37

Mısra: 4

Ermek, ulaşmak.

Kıl müjdeyi rüzedâr-ı hicrân olana
Elbette irer 'îd-i vişâl-i yâre

4. **irer:-er**

Lugaz 9

Mısra: **12**

Sahip olmak, ulaşmak, ermek.

Bildürür miqdârını ülfet iden âdemlere
Keşret ile şöhet idenler irer derd-i sere

îrâd:

1. **îrâd:-ı**

Kaside 9

Mısra: **45**

Gelir, kazanç.

Su'âl idüñ hele bir kerre var mı îrâdı
Ben eyledüm bu huşûşa hâlîfemi işhâd

îrâd gör:-

1. **îrâd görmedüm:-me, -dû, -m**

Kaside 9

Mısra: **44**

Kelime Tipi: -

Fayda, kazanç görmek.

Nice niyâz ile piskopos hâcesi olup
Ne güne şey idüğün anda görmedüm îrâd

îrâd u 'avâyid:

1. **îrâd u 'avâyid:**

Tarih 63

Mısra: **13**

Kelime Tipi: -

Gelirler, kazançlar, faydalar.

Baňa îrâd u 'avâyid rûz u şeb tûl-i emel
Geşt iderdüm 'âlem-i dünyâyı dâ'im serserî

irci'î emrini:

1. **irci'î emrini:-n, -i**

Tarih 76

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Ayet**

Dön emri (ayetten iktibas: 'Ey huzura kavuşmuş insan! Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön. (Seçkin) kullarım arasına katıl ve cennetime gir!' (Kur'an-ı Kerim: 89/28)).

İrci'î emrini güş itdükde ol merd-i güzîn
Terk idüp dünyâyı kıldı emr-i Hakkâ inkıyâd

irhâ:

1. **irhâdur:-dur**

Tarih 77

Mısra: **14**

(dizgini) salıvermek, koyuvermek, bırakıvermek.

Murâdum üzre cevân itmedi tavşîfûne gerçi
'Înân-ı esb-i fikrüm vâdi-i medhinde irhâdur

irhâ it:-

1. **irhâ itmege:-me, -g, -e**

Kaside 4

Mısra: **56**

Kelime Tipi: -

Koyuvermek, bırakıvermek, salıvermek.

Gerçi âlâyiş-i dünyâ-yı denî men' eyler
İtmege şimdi murâd üzre 'înâna irhâ

irhâ-yı 'înân eyle:-

1. **irhâ-yı 'înân eylesem:-se, -m**

Kaside 3

Mısra: **58**

Kelime Tipi: -

Dizginleri salıvermek. II işi oluruna bırakmak.

Vâdi-i medhi murâd üzre güzâr eyleyemez
Esb-i tab'a ne kadar eylesem irhâ-yı 'înân

irhâ-yı 'înân it:-

1. **irhâ-yı 'înân itseñ:-se, -ñ**

Gazel 66

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Dizginleri koyuverme II işi oluruna bırakmak.

Semend-i tab'a irhâ-yı 'înân itseñ sezâdur kim
Hezâr ahsente Feyzî tab'uña nâzûk-zemîn olmuş

irhâ-yı 'înân kıl:-

1. **irhâ-yı 'înân kıl:**

Gazel 89

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Dizginleri koyuvermek || İşi oluruna bırakmak.

Feyziyā kıl feres-i ṭab' uña irḥā-yı 'inān
'Ārifūn nev-gazel-i pākine tanzīr idelüm

iris-:

1. iriṣṣün:-sün

Tarih 37

Mısra: 4

Erişmek, ulaşmak.

Seyyi' atı maḥv olup ola sezā-yı mağfiret
Ḳabrine gülzār-ı cennetden iriṣṣün rāyiḥa

2. iriṣṣe:-e

Gazel 15

Mısra: 8

Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.

Vişāle bülbülü şayeste kılmaḍuñ ey gül
Ḥazān iriṣṣege āh-ı hezārdur bā' iṣ

irtifā':

1. irtifā' ı:-ı

Tarih 72

Mısra: 4

Yükseklik.

Cediden bir güzel cāy-ı şafā-baḥşā binā kıldı
Derūndan maḥv iderdi irtifā' ı kayd-ı efkārı

'İsā:

1. 'isāya:-y, -a

Kaside 10

Mısra: 4

Hız. İsa Peygamber.

Zemīn-i gūlsitānda cilve-endāz oldı 'anber-bū
Baḥūr-ı Meryemī gösterdi kendin gökde
'İsāya

isār id-:

1. isār ide:-e

Tarih 60

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Saçmak, dökmek.

Cihāna bir niçe dürr ü güher ide isār
Güher-niṣār olur kânı Āl-i 'Osmānuñ

2. isār iderdi:-er, -di

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Saçmak, dökmek.

Nūr-baḥşā mihr ü meh bu ḥüsrev-i çerḥ-i felek
Ma' nide isār iderdi 'āleme zer rüz u şeb

'İsā-zāde:

1. 'isā-zāde:

Tarih 13

Mısra: 14

İsazade Mehmet Aziz (Emin) Efendi, 18. yy şiir ve inşada kuvvetli bir şair.

Düşdi bir vech ile tārīḥ vefātına anuñ
Dār-ı Cennetde mekân eylesün 'İsā-zāde

isbāt eyle-:

1. isbāt eyler:-r

Rübai 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kanıtlamak, doğrulamak.

Birbirini 'ālemde te'ākub eyler
Fānī idügin rüz u şeb eyler isbāt

isbāt-ı vücūd eyle-:

1. isbāt-ı vücūd eylerdi:-r, -di

Gazel 126

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Var olduğunu göstermek, kendini göstermek, görünmek.

Devr idenler Feyziyā eylerdi isbāt-ı vücūd
Müdde' ā-yı 'aşka bürhāndur semā' -ı Mevlevī

ise:

1. isem:-m

Gazel 25

Mısra: 7

Koşul edatı.

Tefekkür eyler isem nūr-ı rüy-ı dildārı
Şeb-i elemde o nūr-ı ziyā gelür görinür

2. iseñ:-ñ

Gazel 25

Mısra: 9

Koşul edatı.

Ḥumār-ı hecr ile süziş-peziş iseñ Feyzī
Vişāl-i cām-ı mey-i dilerübā gelür görinür

3. ise:

Gazel 41

Mısra: 7
Koşul edatı.

Şâyeste leb-i dilbere meyyâl ise 'âşık
Şekker-şiken-i la'line mânend-i megesdür

4. ise:
Gazel 72
Mısra: 9
Koşul edatı.

'Ârız-ı dildāra zīrā var ise meyl eylemiş
Cismini ifnā idüp olmağdadur rahşān şem'

5. ise:
Gazel 100
Mısra: 3
Koşul edatı.

Lem'ân ise şâyeste süveydā-yı derūnum
Sūziş-fikenem seyr-i cemāl eyledigūmden

6. ise:
Gazel 116
Mısra: 6
Koşul edatı.

Olur çāh-ı gama üftāde bir gün Yūsuf-ı ümmīd
Kālor ise ger ebnā-yı zamāne bu nifāk üzre

7. ise:
Kaside 3
Mısra: 28
Koşul edatı.

Kadem-i pāki olup zelzele-bağş-ı 'ālem
Hep hārāb oldu ne deñlü var ise deyr-i mugān

8. ise:
Kaside 6
Mısra: 2
Koşul edatı.

Her kim bu demde mā'il-i şahbā-yı nāb olur
Yād eyler ise cām-ı meyi neşve-yāb olur

9. ise:
Lugaz 3
Mısra: 9
Koşul edatı.

Tıfl-ı dil hāl eyler ise Feyziyā
Dāyesi ola anuñ bād-ı şabā

10. ise:
Lugaz 7
Mısra: 9
Koşul edatı.

Kim bu rāzı eyler ise āşikār
Rütbe-i 'ālī vire Perverdigār

11. ise:
Lugaz 17
Mısra: 5
Koşul edatı.

Söyledür var ise olur pürgū
Gördügi şahşa eylemez tek ü pū

12. ise:
Lugaz 17
Mısra: 23
Koşul edatı.

Fehm ise maқşaduñ eger fi'l-hāl
Var re'īs tahtasından eyle su'al

13. ise:
Lugaz 18
Mısra: 4
Koşul edatı.

Bir oṭadur içinde ādem olur
Bengdür kim yir ise sersem olur

14. ise:
Matla 47
Mısra: 2
Koşul edatı.

Leb-i la'lüñ ḥayāli zā'il olmaz ey perī dilden
Nola gülgün aḳar ise sirişküñ dīde-i terden

15. ise:
Rübai 36
Mısra: 1
Koşul edatı.

Dil-ḥasteyem āh itdüm ise 'afv eyle
Kūyuñ penāh itdüm ise 'afv eyle

16. ise:
Rübai 36
Mısra: 2
Koşul edatı.

Dil-ḥasteyem āh itdüm ise 'afv eyle
Kūyuñ penāh itdüm ise 'afv eyle

17. ise:
Rübai 36
Mısra: 4
Koşul edatı.

Mest-i mey-i 'aşkam ey perī 'ārızuñā
'Afv eyle nigāh itdüm ise 'afv eyle

İsî:1. **İsî:****Lugaz 3****Mısra: 8***Hız. İsa Peygamber.*

Pençesine 'âlemüñ girse eger
Mürdeyi 'İsî gibi ihyâ ider

İskender:1. **İskendere:-e****Gazel 79****Mısra: 2***Makedonya kralı Büyük İskender.*

Rinde hemîşe cām-ı mey-i pür-şafâ gerek
İskendere secencel-i 'âlem-nümâ gerek

ism:1. **ismüm:-üm****Tarih 63****Mısra: 18***İsim, ad.*

Kayd olunmuş derkenâra hâcet olmaz Feyziyâ
Yokla ismüm defter-i lutfuñdadur anuñ yeri

İsmâ'îl Begüñ:1. **İsmâ'îl Begüñ:-üñ****Tarih 80****Mısra: 10****Kelime Tipi: -***İsmail Bey (18.yy' da kaptan-ı derya olan
Hacı İbrahim Paşa' nın oğlu).*

Du' âlar eyleyüp mevlidine Feyzî didüm târîh
Kudümün sa'd ide devletle İsmâ'îl Begüñ
Allâh

İsmâ'îl Efendi:1. **İsmâ'îl Efendi:****Tarih 63****Mısra: 22****Kelime Tipi: -***Defterdar İsmail Efendi (d. ? - ö. ?).*

Harf-ı menkûtn idüp ta'dâd târîhin didüm
Meymenetle oldı İsmâ'îl Efendi defterî

iste:-1. **ister:-r****Gazel 22****Mısra: 7***İstemek, talep etmek, arzulamak.*

Vaşluñ ümmîd iderek la'l-i lebin ister dil
'Âşık-ı derdkeşüñ olmada efkârı lezîz

2. **ister:-r****Gazel 57****Mısra: 5***İstemek, talep etmek, arzulamak.*

Nuql-i leb-i la'lüñle mey-i vuşlatuñ ister
Gayri dil-i miñnetkeşe tedbîr olunmaz

3. **isterse:-r, -se****Gazel 95****Mısra: 4***İstemek, talep etmek, arzulamak.*

Hün-ı dil ile 'işret ider ehl-i dil müdâm
İsterse bezm-i meyde aña bâde olmasun

4. **isterem:-r, -em****Gazel 119****Mısra: 3***İstemek, talep etmek, arzulamak.*

Büs eylemem 'izârını ben vaşluñ isterem
Zîrâ bu nânpâre bozar iştihâmuza

5. **ister:-r****Gazel 120****Mısra: 8***İstemek, talep etmek, arzulamak.*

Şikeste seng-i gamla murğ-ı dil pervâza imkân
yok
Fîrâz-ı küh-ı kâma çıkmak ister bâl u per var
mı

6. **ister:-r****Kaside 1****Mısra: 40***İstemek, talep etmek, arzulamak.*

Mihr ü meh şanma dü-mir'ât 'arz idüp çerh-i
felek
Olmağ ister nûr-ı rûy-ı pâke mazhar rûz u şeb

ister ki:1. **ister ki:****Gazel 95****Mısra: 8**

Kelime Tipi: -
İster ki.

Cevr eyler idi vaşla sezā itmeyüp o şūh
İster ki ğamdan ‘āşıkı āzāde olmasun

isti‘cāl eyle-:

1. isti‘cāl eyler:-r

Lugaz 17

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Acele etmek, çabuklaştırmak.

Bü'l-‘aceb gāh olur muḥaşşıl-ı māl
Gāh emrine eyler isti‘cāl

istiskāl ol-:

1. istiskāl olur:-ur

Lugaz 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yüz vermemek.

Varduğı cāyı iderken bī-keder
Olur istiskāl hiç ırmaz gider

‘ișyān:

1. ‘ișyān:

Rübai 3

Mısra: 1

Allah'ın emirlerine uymamak, itaat etmemek .

‘İșyān ile şad ḥayf tebehdür ḥālüm
Ma‘lüm durur cenābuña aḥvālüm

2. ‘ișyān:

Kaside 3

Mısra: 63

Allah'ın emirlerine uymamak, itaat etmemek.

Dem-be-dem kārımız ‘ișyān ‘aceb rüz-ı ḥisāb
Nic’olur ḥālüm eyā pādīşeh-i Sidre-mekān

iș gör-:

1. iș görmez:-mez

Lugaz 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İş görmek, bir işe yaramak.

Bī-başar olmayınca iș görmez
Münis olmazsa kārger olmaz

2. iș görür:-ür

Lugaz 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İş görmek, iş yapmak, bir işe yaramak.

İş görür gerçi yok anuñ cānı
Fūrḳatı pūr-ġam eyler insānı

ișhād eyle-:

1. ișhād eyledüm:-dü, -m

Kaside 9

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

Şahit olarak göstermek.

Su‘āl idüñ hele bir kerre var mı ĩrādı
Ben eyledüm bu ḥuşūşa ḥalīfemi ișhād

ișkeste:

1. ișkeste:

Gazel 15

Mısra: 3

Kırık, kırgın (kırgın gönül bağlamında).

Dil-i fütādemüz ișkeste esb-i nāzı ile
Bu pāymālūme ol şehsüvārdur bā‘iș

2. ișkeste:

Gazel 57

Mısra: 3

Kırık, kırgın (kırgın gönül bağlamında).

Mir‘āt-ı dil ișkeste idi seng-i ġamuñla
Vīrān-şudedür bir dağı ta‘mīr olunmaz

3. ișkeste:

Gazel 60

Mısra: 3

Kırık, kırgın (kırgın gönül bağlamında).

Mir‘āt-ı dil ișkeste idi tīr-i müjeñle
Seng-i ġam u hecrüñle tebāh itmege degmez

ișkeste it-:

1. ișkeste itdi:-di

Gazel 119

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kırmak.

Bu dehr seng-i miñnet ile hayf Feyziyâ
İşkeste itdi sāgar-ı bezm-i şafâmuzı

2. işkeste itdi:-di

Gazel 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kırmak. İl kalp, gönül kırmak.

Zücâc-ı hâtırım işkeste itdi seng-i hicrânıñ
Yıkıldı mülk-i dil şimden girü ta'mır
müşkildür

işkeste-bâl-i murğ-ı dil-i nâtüvânımız:

1. işkeste-bâl-i murğ-ı dil-i nâtüvânımız:-ı, -mız

Gazel 55

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kanadı kırık güçsüz gönül kuşu (küçük bir çocuğun elinde kırılmış bir oyuncığa benzetilen aşışın gönlü bağlamında).

Etfâl-i nevheveslere bāzıçedür henüz
İşkeste-bâl-i murğ-ı dil-i nâtüvânımız

ışret id-:

1. ışret ider:-er

Gazel 95

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yiyip içip eğlenmek.

Hün-ı dil ile ışret ider ehl-i dil müdām
İsterse bezm-i meyde aña bāde olmasun

ıştihāmuı boz-:

1. ıştihāmuı bozar:-ar

Gazel 119

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İştahı kaçırmak. İl arzu ve isteği kaybetmek.

Büs eylemem ızārını ben vaşluñ isterem
Zirā bu nānpāre bozar ıştihāmuı

ıştiyāk:

1. ıştiyākıyla:-ı, -y, -la

Tahmis 1

Mısra: 13

Hasret, özlem.

Revā dil sūhte olursa rüyūñ ıştiyākıyla
Degüldür hāle ruhsār-ı şerer-pāşuñ firākıyla

ıştiyāk üzre:

1. ıştiyāk üzre:

Gazel 116

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çok özlemek.

Bedid olursa hať rüyında geçmem fikr-i
vuşlatdan
O şūha rüz u şeb ey Feyzi gönlüm ıştiyāk üzre

ışve:

1. ışve:

Gazel 69

Mısra: 1

Cilve, işve.

Cānāna ışve vācib ola olsa nāz farz
Süz-ı gam ile baña degül mi niyāz farz

ışve-ger:

1. ışve-ger:

Gazel 120

Mısra: 4

İşveli, nazlı (sevgili).

Furūğ-efrüz olur yok ıāleme ol māhdan gayrı
Melāhat burcına pertev-fiken bir ışve-ger var mı

2. ışve-ger:

Tarih 1

Mısra: 7

İşveli, nazlı (sevgili).

Hüsñ ile mümtāz idi ol ışve-ger
Mülk-i hüsne şāh idi bī-ıştibāh

ışve-ver:

1. ışve-ver-i:

Gazel 41

Mısra: 1

İşveli.

Çeşm-i siyehūñ ışve-ver-i nāz-ı hevesdür
Murğ-ı dile zülf-i siyehūñ dām-ı kafesdür

itāb:

1. 'itābdan:-dan

Gazel 71

Mısra: 4

Azarlama, paylama, tersleme.

Nigāh-ı luṭf ile ḳalb-i ḥazīni mesrūr it
Olur mı 'āşık-ı bī-dil 'itābdan maḥzūz

2. 'itāb:

Kaside 6

Mısra: 48

Azarlama, paylama, tersleme.

Nezzāre idemez ruḥ-ı dildāra 'āşıkān
Her bir nighde ḥşım ile yüz biñ 'itāb olur

'itāb-ı sitem-āmiz:

1. 'itāb-ı sitem-āmiz:

Gazel 68

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sitemle karışık paylama, azarlama.

Luṭf u kerem ü cevır ü 'itāb-ı sitem-āmiz
Ey 'āşık-ı miḥnet-zede dildāruña maḥşūş

i'tizār:

1. i'tizār:um:-um

Gazel 35

Mısra: 10

Özür, mazeret.

Şeb-i tārık-i 'işyānda ḳomaz elṭāf-ı Ḥaḳ Feyzī
Beni bu i'tizārım maḥz-ı envār-ı şevāb eyler

2. i'tizārın:-ın

Tarih 14

Mısra: 27

Özür dileme, mazeretini bildirme.

Ḳabūl it i'tizārın midḥatūñde ṭāb-ı ḳālākin
Ne mümkin vaşfuñı kilik-i belāḡat eyleye inşā

itlāf it-:

1. itlāf itdüm:-düm, -m

Matla 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Harcamak, tüketmek.

Naḳd-i eşḳüm reh-i ḡam-dīdede itdüm itlāf
'Āşıḳa merḥamet itmez o perī bī-inşāf

itlāf ol-:

1. itlāf oldu:-dı

Rübai 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ölmek. İl ziyan, israf olmak.

Bir 'āşık-ı miḥnet-zedeyem ḳalbüm şāf
Naḳd-i dil ü cān 'aşḳ ile oldu itlāf

itmām:

1. itmāmını:-ı, -n, -ı

Tarih 4

Mısra: 9

Tamamlanış, bitiriliş (binanın tamamlanışı, bitirilişi bağlamında).

Seyr idüp itmāmını Feyzī didüm tārīḥini
Selsebīl-i bī-bedeldür menba'-ı mā'u'l-ḥayāt

2. itmāmına:-ı, -n, -a

Tarih 5

Mısra: 17

Tamamlanış, bitiriliş (binanın tamamlanışı, bitirilişi bağlamında).

Feyziyā itmāmına tārīḥdür
Menba'-ı 'aynū'l-ḥayāt-ı dil-güşā

3. itmāmına:-ı, -n, -a

Tarih 17

Mısra: 3

(hamamın) bitirilişi, tamamlanışı.

Düşdi bu itmāmına Feyzī didüm tārīḥini
Bu güzel ḥammām rüşen cāy-gāh-ı dil-güşā

4. itmāmını:-ı, -n, -ı

Tarih 18

Mısra: 3

(çeşmenin) bitirilişi, tamamlanışı.

Feyziyā güş eyleyüp itmāmını ḥātif didi
Āb-ı pāk-i dil-güşā 'aynū'l-ḥayāt-ı cānfezā

5. itmāmını:-ı, -n, -ı

Tarih 28

Mısra: 3

(çeşmenin) bitirilişi, tamamlanışı.

Görüp itmāmını anuñ didi tārīḥini ḥātif
Bu 'ayn-ı cānfezādur nüş idüñ āb-ı muşaffāyı

6. itmāmını:-ı, -n, -ı

Tarih 59

Mısra: 3

(çeşmenin) bitirilişi, tamamlanışı.

Seyr idüp itmâmını Feyzî didüm târîhini
Âb-ı dilkeş menba‘-ı ‘ayn-ı hayât-ı bî-bedel

7. itmâmında:-ın, -da

Tarih 61

Mısra: 3

(çeşmenin) bitirilişi, tamamlanışı.

Feyzî itmâmında târîhin didüm
Mâ‘-i şâf ‘ayn-ı hayât-ı dil-güşa

8. itmâmını:-ı, -n, -ı

Tarih 81

Mısra: 9

(çeşmenin) bitirilişi, tamamlanışı.

Seyr idüp itmâmını Feyzî didüm târîhini
‘Ayn-ı dilkeş bu güzel âb-ı hayât-ı cânfezâ

9. itmâmını:-ı, -n, -ı

Tarih 29

Mısra: 3

(Mirahur Kasrı‘nın) bitirilişi,
tamamlanışı.

Görüp itmâmını didüm târîh
Dil-güşâdur bu kaşır-ı pāk-i laṭîf

10. itmâmına:-ı, -n, -a

Tarih 32

Mısra: 13

(sebin) bitirilişi, tamamlanışı.

Feyziyâ itmâmına târîhdür
Bu sebîlden nûş kıl mâ‘u‘l-hayât

11. itmâmını:-ı, -n, -ı

Tarih 48

Mısra: 3

(hamamın) tamamlanışı, bitirilişi.

Didi târîhini hâtif seyr idüp itmâmını
Bî-bedel ḥammâm-ı dilkeş menba‘-ı mâ‘-ı
hayât

12. itmâmını:-ı, -n, -ı

Tarih 72

Mısra: 17

(evin) bitirilişi, tamamlanışı.

Didüm itmâmını seyr eyleyince Feyziyâ târîh
Bu beyt-i cânfezâyı saña mes‘ûd eyleye Bârî

13. itmâmına:-ı, -n, -a

Tarih 78

Mısra: 3

(evin) bitirilişi, tamamlanışı.

Bilbedâhe didüm itmâmına Feyzî târîh
Dil-güşâ sâhil-i deryâda bu beyt-i zîbâ

itmâmın bul:-

1. itmâmın buldu:-dı

Tarih 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tamamlanmak, bir işin bitirilmesi.

Ḥamdülillâh buldı itmâmın kemâl-i sa‘y ile
Böyle bir ‘ayn-ı hayât-efzâ-yı âb-ı dil-güşâ

ittifâk üzre:-

1. ittifâk üzre:-

Gazel 116

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güç ve fikir birliği yapmakta anlaşmaya
varmak.

Nice kılsun nigâh-ı merḥamet ol mihr-i meh-
tal‘at

Bizi dūr itmege dâ‘im ‘adûlar ittifâk üzre

ittikâ eyle:-

1. ittikâ eyler:-r

Lugaz 17

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dayanma, yaslanma.

Mâl ü cāndan kimin cüdâ eyler

Ḥalk aña yine ittikâ eyler

‘iyân ol:-

1. ‘iyân olur:-ur

Kaside 7

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Açık olmak, aşikâr olmak.

O deñlü çâpük ü çālâkdur elinde kalem
‘Iyân olur ser-i mû üzre kılsa cevlnı

‘izâr:-

1. ‘izâruñ:-uñ

Gazel 21

Mısra: 6

Yanak (sevgilinin ay gibi ışıık saçan
yanağı bağlamında).

Şeb-i tārīkūme pertev-fiken ol eyleme ey meh
‘İzāruñ nūrını şebden nihān mānende-i ħurşīd

2. ‘izāruñ:-uñ

Gazel 54

Mısra: 8

*Yanak (sevgilinin mum gibi ılık saçan
yanağı bağlamında).*

Şeb-i tārīkine ‘uşşāḳ-ı zāruñ şu ‘le-baḥşā ol
‘İzāruñ şem ‘inūñ nūr-ı ziyāsı artar eksilmez

3. ‘izāruñda:-uñ, -da

Gazel 26

Mısra: 5

Yanak, yüz.

‘İzāruñda nedür ḥāl-i siyāh-ı ‘anber-ālūduñ
O kāfir-mācerāya Ka‘be ḥayfā mesken
olmuşdur

4. ‘izārı:-ı

Gazel 92

Mısra: 3

Yanak, yüz.

‘İzārı zülf-i siyeh-tābı itdi mi mestür
Küsūf-ı mihr-i münevver midür nedür bilmem

5. ‘izārını:-ı, -n, -ı

Gazel 119

Mısra: 3

Yanak, yüz.

Būs eylemem ‘izārını ben vaşluñ isterem
Zirā bu nānpāre bozar iştiḥāmuzi

‘izār-ı dilberi:

1. ‘izār-ı dilberi:-i

Gazel 87

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzü, yanağı.

‘İzār-ı dilberi gör seyr-i lālezāra çekil
Ümīd-i ḥāhiş-i vuşlatla kūy-ı yāre çekil

‘izār-ı tābdāruñ:

1. ‘izār-ı tābdāruñ:-uñ

Gazel 49

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) parlak yanağı.

‘İzār-ı tābdāruñ zülf-i pūr-çin ile setr itmek
O mehrūnuñ kemāl-i nāz u istignālarındandır

‘izār-ı yār:

1. ‘izār-ı yār:

Gazel 92

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin yanağı (kırmızılığı bakımından
gül bağlamında).*

Hezār-veş bu gülistānda āh ider Feyzī
‘İzār-ı yār gül-i ter midür nedür bilmem

2. ‘izār-ı yāri:-i

Gazel 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağı.

Nice meyyāl-i cām-ı ‘işret olmam ḥumret-i
şahbā

‘İzār-ı yāri reşk-endāz-ı māh u āfitāb eyler

3. ‘izār-ı yāri:-ı

Gazel 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağı.

Seyr it ‘izār-ı yāri ḥaṭ-ı müşk-bār ile
Germ-ülfet üzre verd-i ruḥ-ı āli ḥār ile

‘izār-ı yāri siyāh eyle:-

1. ‘izār-ı yāri siyāh eylesem:-i-se, -m

Gazel 78

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sevgilinin yüzünü kara çıkartmak (ah
dumanı ile sevgilinin yüzünü karartıp
durmadan ah etmek bağlamında).*

Terahḥum eylemedi baña āh ile ey dil
‘İzār-ı yāri siyāh eylesem niyāz iderek

i‘zāz:

1. i‘zāz:

Tarih 82

Mısra: 4

Saygı, hürmet.

Büyük ruznāme cāhın eyledi şad yümn ile
teşrīf

Aña şāyestedür i‘zāz u iḳbāl-i sa‘ādetle

izhār:

1. **izhārıdur:-ı, -dur****Gazel 114**Mısra: **11***Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek.*

Ğaraż sūz-ı derūn izhārıdur eş‘ārdan Feyzī
Cihānda olmadum bīhūde-gū efsāne kaydında

izhār id:-1. **izhār ider:-er****Gazel 72**Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Ortaya, açığa çıkarmak.

Şu‘le-i āhını tāb-ı aşk ile izhār ider
Sūziş-i dāğ-ı derūnı eylemez pinhān şem‘

2. **izhār ider:-er****Tahmis 1**Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Açığa çıkarmak, ortaya çıkarmak, göstermek, aşikar etmek.

İder havf-ı ruḥuñla geh ḥusūf u geh kūsūf
izhār
Sipihri-i kīne-cū hemvāre yer yer dāğ-ber-
dildür

izhār-ı melāl eyle:-1. **izhār-ı melāl eyledigümden:-dig, -üm, -den****Gazel 100**Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

(aşığın) hüznünü aşikar etmesi, kederini ulu orta yaşaması.

Raḥm itmedi ‘uşşākına ol şūḥ-ı cefākār
Maḥzūzdur izhār-ı melāl eyledigümden

izn-i hümāyūn:1. **izn-i hümāyūn:****Kaside 5**Mısra: **65**

Kelime Tipi: -

Padişahın izni.

Yapdılar izn-i hümāyūn ile bir kaşr-ı laṭīf
Eyledi āña nezāret rüz u şeb şubḥ u mesā

‘izz:1. **‘izz:****Kaside 8**Mısra: **75***İtibar, büyüklük, yücelik.*

Ḥudā efzūn ide ‘ömrini ‘izz ü hem sa‘ādetle
Bu dehrüñ nitekim devr ide mihr-i pertev-
eşşānı

2. **‘izz:****Tarih 30**Mısra: **14***İtibar, büyüklük, yücelik.*

Çıkup bir bende didi Feyziyā bu resme tārīḥin
Rikāb kâ‘im-maḥāmı oldu ‘izz ile Ḥasan Paşa

3. **‘izz:****Tarih 50**Mısra: **4***İtibar, büyüklük, yücelik.*

Şem‘-i zātını Ḥudā hıfz ide bād-ı ğamdan
Berdevām eyleye şad ‘izz ile Rabbü’l-erbāb

4. **‘izz:****Tarih 50**Mısra: **12***İtibar, büyüklük, yücelik.*

Düşdi bir şevk ile tārīḥ-i kudūmı oldu
‘Abdi Efendimüz ‘izz ile re‘tsü’l-küttāb

5. **‘izz:****Tarih 54**Mısra: **4***İtibar, büyüklük, yücelik.*

Oldı pür-nūr sürürıyla kulüb-ı ‘ālem
Oldı bir zāt-ı şerīf ‘izz ile şadrü’l-vüzerā

6. **‘izz:****Tarih 56**Mısra: **9***İtibar, büyüklük, yücelik.*

Ḥaḳ kıldı dehre pādişāḥ ‘izz ile sultān Aḥmedi
Devletle sultān Aḥmed oldu bu cihāna pādişāḥ

‘izz ü devlet:1. **‘izz ü devlet:****Tarih 72**Mısra: **15**

Kelime Tipi: -

Güç ve şans, kudret ve mutluluk.

Mu‘ammer ide ‘izz ü devlet ile Hâzret-i Mevlâ
Vücûdî görmeye anuñ ğam-ı çerh-i sitemkârı

2. ‘izz ü devlet:

Tarih 73

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güç ve şans, kudret ve mutluluk.

Hâcî Hüseyin Efendi dünyâda
‘İzz ü devlet ile mu‘ammer ola

3. ‘izz ü devlet:

Tarih 77

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Güç ve şans, kudret ve mutluluk.

Mu‘ammer ola ‘izz ü devlet ile şadr-ı rif‘atde
Vücûd-ı pâkî mahfûz ola mahz-ı luṭf-ı
Mevlâdur

4. ‘izz ü devletle:-le

Tarih 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yücelik ve mutluluk.

Şâhibine ‘izz ü devletle ola dâ’im sa’id
Yümn ile bünyâdını çün kıldı ol pâkîze- zât

5. ‘izz ü devletle:-le

Tarih 62

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güç ve şans, kudret ve mutluluk.

Anuñ güş eyleyince mevlidin Feyzî didüm
târîḥ
Muḥammed ‘izz ü devletle mu‘ammer ola
dünyâda

6. ‘izz ü devletle:-le

Tarih 73

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Güç ve şans, kudret ve mutluluk.

Dâr-ı dünyâda ‘izz ü devletle
Şâhibini mu‘ammer ide Hudâ

7. ‘izz ü devletle:-le

Tarih 91

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güç ve şans, kudret ve mutluluk.

Ḳudûmın bir beşâretle didi târîḥini hâtif
Ḥasan geldi vücûda ‘izz ü devletle mu‘ammer-
bâd

‘izz ü sa‘âdet:

1. ‘izz ü sa‘âdet:

Tarih 67

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saygınlık ve mutluluk.

Allâh mu‘ammer eyleye maḥdûm-ı pâkını
‘İzz ü sa‘âdet ile cihân içre dâ’imâ

2. ‘izz ü sa‘âdetde:-de

Tarih 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saygınlık ve mutluluk.

Cenâb-ı Hâzret-i ‘Abdu’l-kerîm Beg ol kerem-
perver
Vücûdî berkarâr ola anuñ ‘izz ü sa‘âdetde

3. ‘izz ü sa‘âdetle:-le

Tarih 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Saygınlık ve mutluluk.

Rûz u şeb ‘izz ü sa‘âdetle müdâm
Eyleye anuñ derûnında şafâ

4. ‘izz ü sa‘âdetle:-le

Tarih 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saygınlık ve mutluluk.

Cenâb-ı Hâzret-i ‘Osmân Efendi şulb-i
pâkinden
Nümâyân oldı bir duḡter anuñ ‘izz ü sa‘âdetle

‘izz ü şevketle:

1. ‘izz ü şevketle:-le

Tarih 71

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Büyüklük, uhuluk, yücelik.

Vücûda geldi ‘ırk-ı pâk-i Aḥmed Hândan hâlâ
Güzel bir pâk şehzâde cihâna ‘izz ü şevketle

‘izzet:

1. 'izzetle:-le

Tarih 71Mısra: **14***İtibar, büyüklük, yücelik.*

Ḳudüm-i pâkine mesrûr olup Feyzî didüm
târîḥ
Muḥammed geldi Sulṭân Aḥmedüñ şulbinden
'izzetle

2. 'izzetle:-le

Tarih 82Mısra: **10***İtibar, büyüklük, yücelik.*

Çıkup bir müjde ile Feyziyâ hâtif didi târîḥ
Büyük ruznâmecî Aḥmed Efendi oldu 'izzetle

J**jâle düs:-**

1. jâle düşdükçe:-dük, -çe

Gazel 110Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Çiy düşmek.

Cebîninden 'araḳ ruḥsâre-i cānâna düşdükçe
Tarâvet-baḥş olur jâle gül-i ḥandâna düşdükçe

jeng:

1. jeng:

Gazel 17Mısra: **4***Kir, pas.*

Pertev-i 'aks-i ruḥ-ı yâr hüveydâ oldu
Şâf mir'ât-ı dilüm jeng nedür bilmez hiç

2. jeng:

Kaside 5Mısra: **37***Kir, pas.*

Ḳalmadı mir'ât-ı dilde zerrece jeng ü keder
Fikret-i ümmîd-i luṭfuñla derûnum pür-cilâ

jeng-i ekdâr:

1. jeng-i ekdâr:

Kaside 4Mısra: **46**

Kelime Tipi: -

Kederlerin kiri, pası.

Tîre-rûdur niçe eşkâl-i şafâ göstere
Jeng-i ekdâr ile mir'ât-i ṭabî'at ammâ

jeng-i kederle:

1. jeng-i kederle:-le

Rûbai 3Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Keder pası.

Yüz göstere mi jeng-i kederle memlû
Âyîne-i ḳalbûme cilâ vir yâ Rab

K**Ka'be:**

1. Ka'be:

Gazel 26Mısra: **6***Kâbe. İl sevgilinin yüzü.*

'Îzâruñda nedür ḥâl-i siyâh-ı 'anber-âlûduñ
O kâfir-mâcerâya Ka'be ḥayfâ mesken
olmuşdur

2. Ka'besine:-s, -i, -n, -e

Gazel 66Mısra: **4***Kâbe. İl sevgilinin yüzü.*

Nedür ḥâl-i siyeh ey mâḥ rûy-ı tâbnâküñde
Cemâlûñ Ka'besine ḥayf ol kâfir yakîn olmuş

3. Ka'besi:-s, -i

Tarih 8Mısra: **4***Kâbe. İl yüz.*

Ḥaṭ-âverde olup bu resm ile Feyzî didüm târîḥ
Cemâlûñ Ka'besi oldu siyeh şâl ile pûşide

kâbil:

1. kâbil:

Gazel 8Mısra: **7***Mümkün, olabilir.*

Kâbil mi şayd gezmede âvâre murğ-veş
Ol evc-i nâz u 'işve degül lâne-âşinâ

kabir:

1. **ḳabrine:-i, -n, -e**

Tarih 37

Mısra: **4**

Kabir, mezar.

Seyyi'atı mahv olup ola sezā-yı mağfiret
Ḳabrine gülzār-ı cennetden irişsün rāyiḥa

kabül it:-

1. **ḳabül it:**

Tarih 14

Mısra: **27**

Kelime Tipi: -

(özü) kabul etmek, geri çevirmemek.

Ḳabül it i 'tizārın midḥatūñde ṭāb' -ı çālākin
Ne mümkün vaşfuñı kil-k-i belāğat eyleye inşā

kaç:-

1. **ḳaçardı:-ar, -dı**

Gazel 93

Mısra: **10**

Çekinmek, kaçınmak, uzak durmak.

Sirişki ḥāk-i pāyine nişār itdüm o mehrüyuñ
O şüh-ı bīvefā nemden ḳaçardı Feyziyā bilsem

2. **ḳaçup:-up**

Gazel 87

Mısra: **6**

Kaçmak (âşığın dertlerinden kaçması bağlamında).

Zafer-pezîr olamaz şaḥne-i ḡam-ı devrān
Sipāh-ı derd-i elemden ḳaçup Ḥişāra çekil

kadd:

1. **ḳaddi:-i**

Gazel 60

Mısra: **6**

Boy, kamet.

Menzil-res-i maḳşūd olamaz nāvek-i ümmīd
Mānend-i kemān ḳaddi dü-tāh itmege degmez

2. **ḳaddi:-i**

Lugaz 5

Mısra: **1**

Boy, kamet.

Ol ne maşnū' oldı kim ḳaddi dırāz
Kim derāğüş itse itmez ihtirāz

3. **ḳaddine:-i, -n, -e**

Lugaz 13

Mısra: **2**

Boy, kamet.

Ol nedür kim ḳāmeti ḡāyet dırāz
Ḳaddine nisbetle ammā 'ömri az

4. **ḳaddi:-i**

Lugaz 16

Mısra: **8**

Boy, kamet.

Mihr-i raḥşān gibi cihāna pesend
Bosnevī dirdüm olsa ḳaddi bülend

kadeh:

1. **ḳadeḥ:**

Matla 14

Mısra: **1**

Kadeh.

Bāde ile gūyiyā mihr-i dıraḥşāndur ḳadeḥ
Āsumān-ı meclis içre pertev-eḫşāndur ḳadeḥ

2. **ḳadeḥ:**

Matla 14

Mısra: **2**

Kadeh.

Bāde ile gūyiyā mihr-i dıraḥşāndur ḳadeḥ
Āsumān-ı meclis içre pertev-eḫşāndur ḳadeḥ

kadeḥ du'āsını:

1. **ḳadeḥ du'āsını:-n, -ı**

Gazel 9

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Kadeh duası, şarap içmek. İl zikir.

Ḳadeḥ du'āsını pīr-i muḡāndan ezberle
Mürīd-i meykede ol vird idin şarāb şarāb

kadeh-peymā:

1. **ḳadeḥ-peymālarındandır:-lar, -ın, -dan, -dur**

Gazel 49

Mısra: **1**

Şarap içen.

Göñül kim meclis-i 'aşkuñ kadeh-
peymâlarındandır
O mir'ât-ı şafânun tûti-i güyâlarındandır

kadem-i pâk:

1. **kadem-i pâki:-i**

Kaside 3

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed (s.a.v.)' in) mübarek
adımı, mübarek gelişi, doğumu.

Çadem-i pâki olup zelzele-bağş-ı 'âlem
Hep hârâb oldu ne deñlü var ise deyr-i muğân

2. **kadem-i pâki:-i**

Kaside 3

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed (s.a.v.)' in) mübarek
adımı, mübarek gelişi, doğumu.

Çadem-i pâki ziyâ-bağş-ı cihân olmuştur
Buldı dünyâ şeref-i zâtı ile revnağ u şân

3. **kadem-i pâkini:-i, -n, -i**

Tarih 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Uğurlu ayak, ayağı uğurlu.

Peder ü mâderi şâd oldu ğamın görmeyeler
Çadem-i pâkini anuñ ide mes'ûd Hudâ

4. **kadem-i pâkini:-i, -n, -i**

Tarih 79

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Uğurlu ayak, ayağı uğurlu.

Düşdi bir şevk ile târîh-i vilâdet Feyzî
Çadem-i pâkini Hâk 'Âyişenüñ kıla sa'îd

kâdir ol:-

1. **kâdir:**

Kaside 3

Mısra: 47

Gücü yetmek, muktedir olmak.

Midhât-i zâtını kâdir degülem tañrîre
Oldı bu na't-ı şerîfüñde niçe biñ nokşân

kadr:

1. **kadr:**

Kaside 3

Mısra: 20

Kadir gecesi.

Gelicek 'âleme ol Hâfız-ı ümmet ol şeb
Şebi kadr oldu anuñ rûzı da 'îd ü ramazân

kadr ü kıymetün bil:-

1. **kadr ü kıymetün bildüm:-dü, -m**

Tahmis 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: Deyim

Kadir, kıymet bilmek; gereken değeri
vermek.

Huşyârûñ tâbı yokmuş çeşm-i hışm-ı dilbere
Şimdi bildüm ben senüñ ey bâde kadr ü
kıymetün

kadr-i bahâda:

1. **kadr-i bahâda:-da**

Matla 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kıymet, değer.

Mi'yârumı nokşân tûtup kadr-i bahâda
Eksüklige tâtıldı birez Vezneci-zâde

kadrin anla:-

1. **kadrin añlar:-r**

Gazel 83

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kıymetini, değerini bilmek.

Çadrin añlar nazra-i evvelde her bir
merdümün
Dide-i şâhib-başîret gibi mîzân görmedük

kafes-i tenden:

1. **kafes-i tenden:-den**

Tarih 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ten kafesi (ruhun içinde bulunduğu
göğüs kafesi bağlamında).

Bîamân mâr-ı ecel ruhın idüp rencide
Murğ-ı cânı kafes-i tenden olup âzâde

kafes-i teng:

1. **kafe-i teng:****Gazel 17**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dar kafes (kalbin içinde bulunduğu göğüs kafesi bağlamında).

Ḳand-i la'li lebuñe meyl ider olur güyâ
Ṭüti-i dil kafes-i teng nedür bilmez hiç

kafes-nişin-i ğamam:1. **kafe-nişin-i ğamam:-am****Gazel 40**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gam kafesinde oturan (bûlbûl).

Ḳafes-nişin-i ğamam 'andelîb-veş baña
Ne seyr-i gül ne temâşâ-yı bâğ lâzımdur

kâfir:1. **kâfir:****Gazel 66**

Mısra: 4

Mümin olmayan, sevgili. II (sevgilinin yüzündeki) siyah ben.

Nedür hâl-i siyeh ey mâh rûy-ı tâbnâküñde
Cemâlûñ Ka'besine hayf ol kâfir yakîn olmuş

kâfir-mâcerâ:1. **kâfir-mâcerâya:-ya****Gazel 26**

Mısra: 6

Sevgili. II sevgilinin yüzündeki anber bulaşmış ben.

'İzâruñda nedür hâl-i siyâh-ı 'anber-âlûduñ
O kâfir-mâcerâyâ Ka'be hayfâ mesken
olmuşdur

kaftân:1. **kaftân:****Lugaz 7**

Mısra: 2

Gösterişli üst giyeceği.

Ol nedür bir kaşr-ı zîbâ güyiyâ
Geydirürler çubdan kaftân aña

kâh-ı çerhe:1. **kâh-ı çerhe:-e****Kaside 1**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gökyüzü köşkü, felek kasrı.

Kâh-ı çerhe mihr ü meh güyâ iki zerrîn 'alem
Buldu bu kaşr-ı felek ânuñla zîver rûz u şeb

kâh-ı fenâ:1. **kâh-ı fenâ:****Kaside 3**

Mısra: 78

Kelime Tipi: -

Geçici köşk, saray (fani dünya bağlamında).

Ni'met-i luṭfuñı ümmîd iderdüm ben de
Bu kühen kâh-ı fenâ içre çün oldum mihmân

kahr id-:1. **kaḥr ider:-er****Kaside 5**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Kahretmek, perişan etmek.

Tîr-i sertîz-i nigâhı Ḳahramânı kaḥr ider
Nerm olur görse Nerîmân cânını eyler fidâ

Ḳahramân:1. **Ḳahramânı:-ı****Kaside 5**

Mısra: 19

Yiğit, cesur, bahadır. II İran mitolojisinde efsanevi bir karakter.

Tîr-i sertîz-i nigâhı Ḳahramânı kaḥr ider
Nerm olur görse Nerîmân cânını eyler fidâ

kâ'im-makâm ol-:1. **kâ'im-makâm oldu:-dı****Tarih 30**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Birinin yerine geçmek, kaymakam olmak.

Rikâb-ı şehriyâr-ı 'âleme kâ'im-makâm oldu
Melek-ḥaşlet Ḥasan Paşa şecî'-i mekrûmet-
pîrâ

2. **ḳā'im-maḳāmı oldu:-dı**

Tarih 30

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kaymakam olmak.

Çıkup bir bende didi Feyziyā bu resme tārīhin
Rikāb ḳā'im-maḳāmı oldu 'izz ile Ḥasan Paşa

kal:-

1. **ḳalursa:-ur, -sa**

Gazel 119

Mısra: 5

Sabit durmak, değişmemek.

Böyle ḳalursa ḡarḳ ola nüḥ zevraḳ-ı felek
Ṭufān-ı mevc-ḥīz iderüz biz бүkāmuzu

2. **ḳalmadı:-ma, -dı**

Kaside 5

Mısra: 37

Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.

Ḳalmadı mir'āt-ı dilde zerrece jeng ü keder
Fikret-i ümmīd-i luṭfuñla derünüm pür-cilā

3. **ḳalmışdur:-muş, -dur**

Gazel 37

Mısra: 4

Üzerine vazife olmak, düşmek.

Tefekkkür-i mey-i la'lüñle mest olursam ben
Sürür-ı şevḳ mey-i ḥoş-güvāra ḳalmışdur

4. **ḳalmışdur:-muş, -dur**

Gazel 37

Mısra: 6

Üzerine vazife olmak, düşmek.

Severdüm ol бүt-i meh-ṭal'atı elümde degül
Göñül didükleri bir yādigāra ḳalmışdur

5. **ḳalmışdur:-muş, -dur**

Gazel 37

Mısra: 8

Üzerine vazife olmak, düşmek.

Görünce ḥaṭṭ-ı ruḥuñ girye eylesün 'uṣṣāḳ
Şehā şafā-yı çemen cüybāra ḳalmışdur

6. **ḳalmışdur:-muş, -dur**

Gazel 37

Mısra: 10

Üzerine vazife olmak, düşmek.

Benümle gelmedi ey Feyzi küy-ı dilberden
Eṣir olup yine dil zülf-i yāra ḳalmışdur

7. **ḳaldı:-dı**

Gazel 5

Mısra: 3

(bir yerde) olmak veya bulunmak.

Şeb-i tārīk-i ḡamda ḳaldı dil zülfüñ hevāsıyla
Aceb mi olmasa şubḥ-ı ümīde bir şehir peydā

8. **ḳalmışdur:-muş, -dur**

Gazel 37

Mısra: 1

Ertelenmek.

Şüküfteḡ-i gül evvel-bahāra ḳalmışdur
Göñül şafāsı vişāl-i niḡāra ḳalmışdur

9. **ḳalmışdur:-muş, -dur**

Gazel 37

Mısra: 2

Ertelenmek.

Şüküfteḡ-i gül evvel-bahāra ḳalmışdur
Göñül şafāsı vişāl-i niḡāra ḳalmışdur

10. **ḳalursa:-ur, -sa**

Gazel 30

Mısra: 10

(payına) düşmek.

Mecnün-miṣāl beste olup leylī zülfine
Feyzī ḳalursa böylece kārūñ cünün olur

11. **ḳaldı:-dı**

Gazel 118

Mısra: 1

(bir işin) kalması, tamamlanmaması.

Bu cevır ile bu cefāña sebep bilinmedi ḳaldı
Ḡam-ı firāḳuñ ile rüz u şeb bilinmedi ḳaldı

12. **ḳaldı:-dı**

Gazel 118

Mısra: 2

(bir işin) kalması, tamamlanmaması.

Bu cevır ile bu cefāña sebep bilinmedi ḳaldı
Ḡam-ı firāḳuñ ile rüz u şeb bilinmedi ḳaldı

13. **ḳaldı:-dı**

Gazel 118

Mısra: 4

(bir işin) kalması, tamamlanmaması.

Şikeste eyledi cām-ı müdāmı seng-i ḳazā ḡayf
Bu rüzḡārda cām-ı ṭarab bilinmedi ḳaldı

14. **kaldu:-dı****Gazel 118**

Mısra: 6

(bir işin) kılması, tamamlanmaması.

Recā-yı vuşlatuñ itmez dil-i nizār cihānda
Neden ider bize cānān ğaḏab bilinmedi kaldu

15. **kaldu:-dı****Gazel 118**

Mısra: 8

(bir işin) kılması, tamamlanmaması.

Derāġuş itmege meyl itdi ol perī-veşi aġyār
Miyān-ı meclis-i meyde edeb bilinmedi kaldu

16. **kaldu:-dı****Gazel 118**

Mısra: 10

(bir işin) kılması, tamamlanmaması.

Sezā-yı vuşlatı itmez seni o şüh da Feyzī
Vişāl-i yāre sezā kim ‘aceb bilinmedi kaldu

17. **kalmasun:-ma, -sun****Tarih 71**

Mısra: 12

Kalmak, mevcut durumu korumak.

İder bir zerre luṭfuñ nice yüz biñ bendeyi iḫyā
Dil-i miḥnet-fezāmuz kalmasun ālām-ı miḥnetle

18. **kalmadı:-ma, -dı****Kaside 3**

Mısra: 17

(geriye) kalmak.

Nā-şüküfte o zamān kalmadı bir gonca bile
Luṭf-ı Mevlā ile gülzāra nesīm oldu vezān

19. **kalma:-ma****Kaside 3**

Mısra: 49

Aldırış etmek, önemsemek.

Kalma noḡşānuma luṭf eyle mürüvvet eyle
Kerem ü luṭfuña da yok idi ḥadd u pāyān

20. **kalmadı:-ma, -dı****Kaside 8**

Mısra: 5

(geriye) kalmak.

Gülistān-ı dehirde nā-şüküfte kalmadı gonca
Riyāz-ı ‘ālemi pür-zib kıldı luṭf-ı Yezdānī

21. **kaldu:-dı****Gazel 125**

Mısra: 1

(olduğuyla) kalmak.

Göñül bend oldu zülf-i yāra ben zār olduğum kaldu
Mişāl-i murġ-ı āvāre giriftār olduğum kaldu

22. **kaldu:-dı****Gazel 125**

Mısra: 2

(olduğuyla) kalmak.

Göñül bend oldu zülf-i yāra ben zār olduğum kaldu
Mişāl-i murġ-ı āvāre giriftār olduğum kaldu

23. **kaldu:-dı****Gazel 125**

Mısra: 4

(olduğuyla) kalmak.

Terahḥum eylemez peyveste oldu çerḥe efġānum
Hemān peygüle-i hicrānda nāḫār olduğum kaldu

24. **kaldu:-dı****Gazel 125**

Mısra: 6

(olduğuyla) kalmak.

Müyesser olmadı gülçin olam gülzār-ı vuşlatdan
Bu gülşende benüm āzürde-i ḥār olduğum kaldu

25. **kaldu:-dı****Gazel 125**

Mısra: 8

(olduğuyla) kalmak.

Ne mümkin nā’il olmak naḫd-i cānla sūḫ-ı hicrānda
Metā’-ı vaşl-ı dildāra ḥarīdār olduğum kaldu

26. **kaldu:-dı****Gazel 125**

Mısra: 10

(olduğuyla) kalmak.

Ḥumār-ı hecr ile pür-süz iken nevmīd olup Feyzī
Şarāb-ı vaşl-ı dildāra talebkār olduğum kaldu

kāl id:-

1. **ḳāl idüp:-üþ****Gazel 103**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Maddelerine, bileşenlerine ayırmak
(aşığın bedeninin aşk ateşinde eriyerek
ayrışması, parçalanması bağlamında).*

Vücūdum ḳāl idüp nār-ı maḥabbet pūte-i
ḡamdan

Yine raḥm eylemez Feyzī baña ol şüh-ı sīmīn-
ten

ḳal'a-i ḡarīb-nümā:1. **ḳal'a-i ḡarīb-nümā:****Lugaz 15**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Garip görünümlü kale (insan vücudu).

Nedür ol ḳal'a-i ḡarīb-nümā

Ḥabbezā şun'-ı Ḥazret-i Mevlā

ḳal'a-i Sakız:1. **ḳal'a-i Sakız:****Kaside 5**

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Sakız Kalesi.

Feth olunca ḳal'a-i Sakız didüm tārīhini

Aldı biñ yüz altıda Sakızı Sultān Muştafā

2. **ḳal'a-i Sakız:****Tarih 22**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sakız Kalesi.

Lāyık olmayup 'adūya ḳal'a-i Sakız hele

Luṭf-ı Ḥaḳḳ ile fem-i İslāma olmuşdur sezā

kālā-yı vaşlı:1. **kālā-yı vaşlı:-ı****Gazel 76**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma kumaşı.

Kālā-yı vaşlı nice alur naḳd-i cān ile

Sūḳ-ı maḥabbetūñ hele bey' ü şirāsı yok

kālā-yı vaşl-ı yāri:1. **kālā-yı vaşl-ı yāri:-i****Gazel 29**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma kumaşı.

Kālā-yı vaşl-ı yāri alur naḳd-i cān ile

Sūḳ-ı belāda 'āşıḳa dād u dihiş budur

kālā-yı vişāle:1. **kālā-yı vişāle:-e****Gazel 46**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kavuşma kumaşı.

Çārsūy-ı ḡamda kālā-yı vişāle 'āşıḳān

Naḳd-i cān ile ḥarīdār olduğın bilmez mi var

kalb:1. **ḳalbimüz:-i, -müz****Gazel 51**

Mısra: 6

Kalp. İl gönül, insanın iç alemi.

Ey perī nār-ı ḡazabla 'āşıḳa itme nigāh

Ḳalbimüz şad çāk olur eyle ḥazer āyīnedür

2. **ḳalbi:-i****Kaside 1**

Mısra: 65

Kalp. İl gönül, insanın iç alemi.

Mihr ü meh-āsā olur nūr ile ḳalbi pür anuñ

Na't-ı pākin vird idüp eylemse ezber rüz u şeb

3. **ḳalbin:-i, -n****Kaside 1**

Mısra: 63

Kalp. İl gönül, insanın iç alemi.

Mihr ü mehveş nūr ile ḳalbin ziyā-baḥşā ider

Na't-ı pākin söyleyen merd-i sūḥan-ver rüz u şeb

4. **ḳalbüm:-üm****Kaside 1**

Mısra: 67

Kalp. İl gönül, insanın iç alemi.

Serteser nūr olsa ḳalbüm mihr ü meh-āsā nola

Vaşf-ı pākin eylesem ben zār u kemter rüz u şeb

5. **ḳalbi:-i****Lugaz 6**

Mısra: 10

Kalp. ll gönül, insanın iç alemleri.

Kim bunu bî-şübhe hâll eyleyse hem
Görmeye kalbi anuñ gerd-i elem

6. **kalbi:-i**

Lugaz 14

Mısra: 6

Kalp. ll gönül, insanın iç alemleri.

Zâti ammâ güzel leâfât ile
Kalbi pürdür anuñ kesâfet ile

7. **kalbüm:-üm**

Rübai 26

Mısra: 1

Kalp. ll gönül, insanın iç alemleri.

Bir ‘âşık-ı miñnet-zedeyem kalbüm şâf
Naqd-i dil ü cân ‘aşk ile oldu itlâf

8. **kalbine:-i, -n, -e**

Tarih 43

Mısra: 2

Kalp. ll gönül, insanın iç alemleri.

Güzel ‘ayn-ı şafâ-âver zihî âb-ı hayât-efzâ
Olurdu rûh-bahşâ teşnegânuñ kalbine güyâ

9. **kalbi:-i**

Tarih 56

Mısra: 4

Kalp. ll gönül, insanın iç alemleri.

Halk-ı cihân giryân idi sergeşte vü hayrân idi
‘Âlem hemân bî-cân idi kılmışdı kalbi gam
penâh

10. **kalbüme:-üm, -e**

Tarih 74

Mısra: 7

Kalp. ll gönül, insanın iç alemleri.

Bu beyti bî-bedeldür kalbüme ilhâm olup güyâ
İki târîh oldu Feyziyâ mevlidine anuñ

kalb-i a‘dâ:

1. **kalb-i a‘dâ:**

Tarih 34

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düşmanın kalbi.

Tûl-ı ‘ömr ile mu‘ammer eyleye dâ‘im Mevlâ
Hañcer-i miñnetle olsun kalb-i a‘dâ çâk çâk

kalb-i a‘dâsı:

1. **kalb-i a‘dâsı:-s, -ı**

Kaside 3

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Düşmanın (kâfirlerin) kalbi.

Şâdkâm oldu bu şevk ile kulüb-ı ‘uşşâk
Kalb-i a‘dâsı kilisâ gibi oldu vîrân

kalb-i gam-âlûdumuz:

1. **kalb-i gam-âlûdumuz:-u, -muz**

Gazel 59

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(âşığın) gamlı kalbi.

Ceyş-i gam buldı zafer mülk-i dile efsûs kim
Feyziyâ şâd olmadı bu kalb-i gam-âlûdumuz

kalb-i hazîni:

1. **kalb-i hazîni:-i**

Gazel 71

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Hüzünlü kalp (âşığın kederli gönlü
bağlamında).*

Nigâh-ı luţf ile kalb-i hazîni mesrûr it
Olur mı ‘âşık-ı bî-dil ‘itâbdan mañzûz

kalb-i mahzûnum:

1. **kalb-i mahzûnum:-um**

Tarih 39

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Hüzünlü kalp.

Zerre-i luţfuñ beni müstağni-i ‘âlem ider
Kalb-i mahzûnum gam u âlâmdan olsun berî

kalb-i nûkte-sencânı:

1. **kalb-i nûkte-sencânı:-ı**

Kaside 7

Mısra: 50

Kelime Tipi: -

Nükteyi kaldıran, hazmedebilen kalp.

Şikeste-hâtır olan bî-kesâna eyler luţf
Nüvâziş üzre olur kalb-i nûkte-sencânı

kalb-i 'uṣṣāka:**1. kalb-i 'uṣṣāka:-a****Tarih 41**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Âşıkların kalbi.

Hatt-ı rûyın seyr idince ol perî ruhsârenüñ
Nevbahârüñ fikri virdi kalb-i 'uṣṣāka şafâ

kalb-i vîrānumı:**1. kalb-i vîrānumı:-um, -ı****Matla 57**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yıkık dökük kalp.

Derd-i 'aşk ile hārâb oldu dil-i üftâde
Kalb-i vîrānumı âbâd ide Mi'mâr-zâde

kalem:**1. kalem:****Kaside 7**

Mısra: 33

Kalem.

O deñlü çâpük ü çâlâkdur elinde kalem
'İyân olur ser-i mü üzre kılsa cevlanı

2. kalemüm:-üm**Kaside 2**

Mısra: 1

Kalem. İl şairlik kudreti, yeteneği.

Şâ'ir-i sihr-kârdur kalemüm
Dürr ü gevher-nişârdur kalemüm

3. kalemüm:-üm**Kaside 2**

Mısra: 2

Kalem. İl şairlik kudreti, yeteneği.

Şâ'ir-i sihr-kârdur kalemüm
Dürr ü gevher-nişârdur kalemüm

4. kalemüm:-üm**Kaside 2**

Mısra: 4

Kalem. İl şairlik kudreti, yeteneği.

Nîze-i bār-keş olup kilcüm
Bebr-i mazmün-şikârdur kalemüm

5. kalemüm:-üm**Kaside 2**

Mısra: 6

Kalem. İl şairlik kudreti, yeteneği.

Ben de ol Rüstemem cihānda benüm
Tîr-i İsfendiyârdur kalemüm

6. kalemüm:-üm**Kaside 2**

Mısra: 8

Kalem. İl şairlik kudreti, yeteneği.

Mîve-i nazmum olmada rîzân
Şecer-i i'tibârdur kalemüm

7. kalemüm:-üm**Kaside 2**

Mısra: 10

Kalem. İl şairlik kudreti, yeteneği.

Güş idüñ bu şarîr-i hâmemüzi
Muṭrib-i nağme-kârdur kalemüm

8. kalemüm:-üm**Kaside 2**

Mısra: 12

Kalem. İl şairlik kudreti, yeteneği.

Gül-i mazmûnı vaşf ider dâ'im
Bâğ-ı nazma hezârdur kalemüm

9. kalemüm:-üm**Kaside 2**

Mısra: 14

Kalem. İl şairlik kudreti, yeteneği.

Ebr-i fikrümle oldu perverde
Şecer-i mîve-dârdur kalemüm

10. kalemüm:-üm**Kaside 2**

Mısra: 16

Kalem. İl şairlik kudreti, yeteneği.

Na't-ı pāk-i şerîfe rehberdür
Bâ'is-i iftiḥârdur kalemüm

11. kalemüm:-üm**Kaside 2**

Mısra: 18

Kalem. İl şairlik kudreti, yeteneği.

Vaşf-ı pāk-i Ḥabîb-i ekrem ile
Büy-ı 'anber-nişârdur kalemüm

12. kalemüm:-üm**Kaside 2**

Mısra: 20
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Der-i luṭfında Şāh-ı kevnaynūn
Ser-be-pā ḥāksārdur ḳalemüm

13. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 22
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Midḥat-i gūlsitān-ı pākinde
Būlbūl-i nevbahārdur ḳalemüm

14. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 24
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Medḥine itdi şarf maḳdūrın
Niçe leyl ü nehārdur ḳalemüm

15. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 26
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Vaşf-ı pākūn bulur mı encāmı
Medḥūne şerm-sārdur ḳalemüm

16. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 28
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Zāt-ı pākizesini vaşf ideli
Maḥzen-i çeşmesārdur ḳalemüm

17. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 30
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Ḥazret-i çāryār medḥinde
Ma'ni-i müşk-bārdur ḳalemüm

18. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 32
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Vaşf-ı Şiddīka ideli āğāz
Şā'ir-i nāmdārdur ḳalemüm

19. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 34
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Zıkr-i Fārūḳ ile şafā-baḥşam
Ḥayli fikret-şi'ārdur ḳalemüm

20. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 36
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

İdeli medḥ-i Cāmi'ü'l-Ḳur'ān
Baḥr-ı ṭab'a şinārdur ḳalemüm

21. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 38
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Şīr-i Yezdānı vaşfa başlayalı
Şimdicek bīḳarārdur ḳalemüm

22. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 40
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Ḥasan ile Ḥüseyn medḥinde
Şāh-ı pūr-iştihārdur ḳalemüm

23. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 42
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Medḥini eyleşem revā taḥrīr
Ḥaylice ma'nidārdur ḳalemüm

24. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 44
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Āferīn-gū olurdı ehl-i dilān
Şöyle üstād-kārdur ḳalemüm

25. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 46
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Düldül-i ṭab'uma süvār olmuş
Güyyā Zü'l-feḳārdur ḳalemüm

26. **ḳalemüm:-üm**
Kaside 2
Mısra: 48
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Ya'ni mīzāb-ı ma'nidür kilḳüm
Dürr-i ma'nī-nişārdur ḳalemüm

27. **ķalemũm:-ũm****Kaside 2**Mısra: **50***Kalem. ll ķairlik kudreti, yeteneği.*

El-hazer ey ‘adũ-yı dũn-i mũbĩn
 Hışm-ı nãdãna ħãrdur ķalemũm

28. **ķalemũm:-ũm****Kaside 2**Mısra: **52***Kalem. ll ķairlik kudreti, yeteneği.*

Bãhr-ı ma ‘nãda eyler idi řinãh
 Mãhi-i cũybãrdur ķalemũm

29. **ķalemũm:-ũm****Kaside 2**Mısra: **54***Kalem. ll ķairlik kudreti, yeteneği.*

Atmaya seng-i şa ‘nı Feyzi ħasũd
 Naĥl-ı pũr-i ‘tibãrdur ķalemũm

30. **ķalemũm:-ũm****Kaside 2**Mısra: **56***Kalem. ll ķairlik kudreti, yeteneği.*

Tũti-i ħoř-edã olup gũyã
 Vãřıl-ı Ķandehãrdur ķalemũm

31. **ķalemũm:-ũm****Kaside 2**Mısra: **58***Kalem. ll ķairlik kudreti, yeteneği.*

Yem-i ma ‘nãda perveriş buldı
 Ebr-i gevher-niřãrdur ķalemũm

32. **ķalemũm:-ũm****Kaside 2**Mısra: **60***Kalem. ll ķairlik kudreti, yeteneği.*

Ya ‘nı ħussãd-ı çeşm-i bedbĩne
 Serteser ħãrĥãrdur ķalemũm

33. **ķalemũm:-ũm****Kaside 2**Mısra: **62***Kalem. ll ķairlik kudreti, yeteneği.*

Esb-i şab‘uma medĥ-i pãkũn iĥũn
 Merd-i ĥãpũk-sũvãrdur ķalemũm

ķalem ol-:1. **ķalem olsa:-sa****Gazel 16**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Kalem olmak, yazmak.

Aĥvãli řerĥe olsa ser-i mũyumuz ķalem
 Metn-i kenãr-ı ‘ařķda taĥrĩr olur mı ĥiĥ

ķãm al-:1. **ķãm alınmazdı:-ın, -maz, -dı****Gazel 62**Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Umdũĥuna ve istediğine erişmek.

Zifãf-ı ķãm alınmazdı cihãn-ı ĥaclegãh iĥre
 ‘Arũs-ı dehr-i fertũta nice dãmãd ayaķ başmış

ķãm-cũy ol-:1. **ķãm-cũy olsa:-sa****Kaside 5**Mısra: **36**

Kelime Tipi: -

Amacına ulaşmayı istemek.

Bendegãnuñ devr-i ‘adlũnde olupdur ķãm-yãb
 Bu dil-i miĥnet-enĩsũm ķãm-cũy olsa revã

ķamer-ruĥsãr:1. **ķamer-ruĥsãr:****Gazel 82**Mısra: **3***Ay yũzlũ. ll Sevgili.*

Benem ol gũře-gĩr-i cãy-ı ĥicrãn ey ķamer-
 ruĥsãr
 Beni derd ü elemden eyledũn ãzãd ĥoř geldũn

ķamer-şal‘at:1. **ķamer-şal‘at:****Gazel 27**Mısra: **3***Ay yũzlũ (sevgili bağlamında).*

Tefekkũr-i gũl-i rũyuñla ey ķamer-şal‘at
 Hezãr-veş yine nãlãnuñ olmamuz yegdũr

2. **ķamer-şal‘at:****Gazel 31**Mısra: **7***Ay yũzlũ (sevgili bağlamında).*

Ey kamer-ṭal'at beni şāyeste-i vaşl eyle kim
Zerre-i eşküm cihānı baḥr-ı bī-pāyān ider

kāmet:

1. **kāmeti:-i**

Lugaz 13

Mısra: 1

Boy.

Ol nedür kim kāmeti ḡāyet dırāz
Ḳaddine nisbetle ammā 'ömri az

2. **kāmet:**

Gazel 13

Mısra: 1

Sevgilinin boyu.

Geldükçe hemān nāz ile reftāra o kāmet
Dünyāyı tutar fītn-e-i ḡavḡā-yı kıyāmet

kāmet-i bālā:

1. **kāmet-i bālā:**

Gazel 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Uzun boy (sevgilinin uzun boyu

bağlamında).

Ḳıyāma gelseñ ey mehrü olur āşüb-ı rustā-hīz
Belā-ender-belādur 'āleme ol kāmet-i bālā

kāmet-i dilber:

1. **kāmet-i dilber:**

Kaside 9

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sevgilinin boyu (geminin direkleri

bağlamında).

Sütünü kāmet-i dilber gibi serāmeddür
Esir olurdu anı görse merdüm-i āzād

kāmet-i ham-geşte:

1. **kāmet-i ham-geşte:**

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İki büküm olmuş, eğilmiş boy.

'Aceb mi lāle sünbül dāḡ-ı zaḥmın āşikār itse
Benefşe kāmet-i ham-geşte 'arz eylerdi
dünyāya

kām-ı dili:

1. **kām-ı dili:-i**

Tahmis 2

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Gönlün isteḡi, arzusu.

Şeb-i hicrānda olur cām-ı maḥabbet müli telḡ
Nābiyā sāḳi-i çerḡ eyledi kām-ı dili telḡ

kām-ı ferah:

1. **kām-ı ferah:**

Rübai 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ferahlık, mutluluk.

Ben rehrev-i vādī-i beyābān-ı ḡamam
Bilmez dil-i miḥnet-zedemüz kām-ı ferah

kām-ı neşāt:

1. **kām-ı neşāt:**

Matla 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk arzusu.

Olmadı ber-kef 'acebdür sāḳiyā cām-ı neşāt
Bilmedi mest-i maḥabbet neydüğün kām-ı
neşāt

2. **kām-ı neşāt:**

Rübai 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Neşe arzusu.

Görmedi mey-i vuşlat-ı dildārı 'aceb
Olmadı göñül neşve-ver-i kām-ı neşāt

kāmil:

1. **kāmil:**

Gazel 49

Mısra: 12

İlim ve fazilet sahibi (kimse).

Olur mı 'Ārif-i hoş-tāb'a tanzīr-i ḡazel Feyzī
Ma'ārif bezminüñ ol kāmil ü dānālarındandır

2. **kāmil:**

Lugaz 8

Mısra: 9

İlim, fazilet ve hüner sahibi kimse.

Bunı bī-şübhe ḥall iden kāmil
Pāk bir ḥil'ate ola nā'il

kāmil-‘ayār id-:**1. kāmil-‘ayār ider:-er****Gazel 126**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayarını tam hale getirmek (has cevher bağlamında). İl kulluğunu idrak edip insan-ı kamil mertebesine erişmek.

Püte-i şabr içre nār-ı ‘aşk ider kāmil-‘ayār
Māye-i iksīr-i ‘irfāndur semā‘-ı Mevlvī

kām-kār ol-:**1. kām-kār olsun:-sun****Lugaz 5**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Muradına ermek.

Hall iden ehl-i dil olsun kām-kār
Tāb-ı ğamdan hıfz ide perverdigār

kām-kār-ı mekrümet-pīşe:**1. kām-kār-ı mekrümet-pīşe:****Tarih 77**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cömert amacına ermiş (kişi).

Kerīm-i merḥamet-ver kām-kār-ı mekrümet-
pīşe
Der-i luṭfında redd olmaz gerek a‘lā vü
ednādur

kām-yāb ol-:**1. kām-yāb oldu:-dı****Tarih 50**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Muradına ermek.

Der-i luṭfında bulur rāḥatı ehl-i dil olan
Kām-yāb oldu sürür ile cemī‘-i aḥbāb

2. kām-yāb olsun:-sun**Lugaz 11**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Muradına ermek.

Hall iden ehl-i dil olsun kām-yāb
Anuñ olsun Başrada kūyī ḥarāb

3. kām-yāb olupdur:-up, -dur**Kaside 5**

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Bahtiyar olmak, arzu edilene kavuşmak.

Bendegānuñ devr-i ‘adlūñde olupdur kām-yāb
Bu dil-i miḥnet-enīsüm kām-cūy olsa revā

4. kām-yāb olur:-ur**Kaside 6**

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Bahtiyar olmak, arzu edilene kavuşmak.

Devlet-serāy-ı luṭfına kim intisāb ider
Bir zerre-i ‘atāsı ile kām-yāb olur

kām-yāb-ı dil ola:**1. kām-yāb-ı dil ola:-a****Gazel 83**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönlü bahtiyar olmak.

Kurtuluş yok kām-yāb-ı dil ola Feyzī henüz
Pençe-i ğamdan ḥalāş olmuş girībān
görmedük

kān:**1. kān:****Gazel 96**

Mısra: 2

Maden ocağı (cevherin kaynağı bağlamında). İl kan.

Ḥünābe revān olmada çeşm-i terimüzden
Eksilmedi pürdür yine kān gevherimüzden

2. kanlar:-lar**Gazel 103**

Mısra: 2

Kan (kanlı göz yaşı bağlamında).

Ḥayāl-i la‘l-i nābuñ gitmedi ey māhrü dilden
Sezā yaş yerine kanlar akarsa dīde-i terden

3. kändur:-dur**Gazel 126**

Mısra: 2

Kaynak, memba (gerçek aşkın kaynağı bağlamında).

Feyz-baḥşā-yı dil ü cāndur semā‘-ı Mevlvī
Cevher-i ‘aşka ‘aceb kändur semā‘-ı Mevlvī

4. **kānı:-ı****Kaside 8**

Mısra: 32

Kaynak, memba.

O deñlü bezl ider dürr-i güher bu bezm-i
 'âlemde
 Serâb eylerdi keff-i cüdî anuñ bañr ile kânı

5. **kānı:-ı****Tarih 60**

Mısra: 6

Kaynak, memba.

Cihāna bir niçe dürr ü güher ide İşār
 Güher-nişār olur kânı Āl-i 'Osmānuñ

6. **kānı:-ı****Kaside 7**

Mısra: 14

Kaynak, maden (kalem bağlamında).

Ne hāme hāme-i 'anber-nişār u rûh-efzā
 Alurdı destine luţfiyla ol kerem kânı

kān eyle:-1. **kān eyle:****Rûbai 38**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kaynak, memba kılmak.

Yā Rab dili mest-i mey-i 'irfān eyle
 Dā'im güher-i ma'ārifē kân eyle

kan id:-1. **kan ider:-er****Gazel 31**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kan dökmek, öldürmek.

Seyre çıksa 'âlemi âşüb-ı rustāhîz ider
 Çeşm-i hünrîzi o şūhuñ günde yüz biñ kan ider

kand:1. **kañd:****Kaside 8**

Mısra: 46

Şeker (papağanın beslenmesi için verilen şeker). İl iyilik, ihsan, yardım.

Revā eyleyse murğ-ı tab'umı perverde ihsānuñ
 Olurdı perveriş kañd ile tūti-i sūhandānī

kand u nebāt:1. **kañd u nebāt:****Tarih 89**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şeker ve (şekerin elde edildiği) bitki.

Hażret-i vālide-i Hażret-i sultān Aħmed
 Kıldı bir çeşme binā şuyı anuñ kañd u nebāt

Kandehār:1. **kañdehārdur:-dur****Kaside 2**

Mısra: 56

Afganistan'da şekerleriyle meşhur olan bir şehir. İl şeker.

Tūti-i hoş-edā olup gūyā
 Vāşıl-ı Kañdehārdur kalemüm

kand-i la'l-i lebüñe:1. **kañd-i la'l-i lebüñe:-ü, -ñ, -e****Gazel 17**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kırmızı dudağının şeker.

Kand-i la'l-i lebüñe meyl ider olur gūyā
 Tūti-i dil kafes-i teng nedür bilmez hiç

kand-i la'lüñ:1. **kañd-i la'lüñ:-üñ****Gazel 121**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının şeker (papağanı tatlı tatlı konuşurmak bağlamında).

Feyzi mir'āt-ı ruḥ-ı dildāra nāzır olalı
 Kañd-i la'lüñ medḥ ider ol tūti-i gūyā gibi

kand-i lebüñle:1. **kañd-i lebüñle:-üñ, -le****Gazel 109**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının şeker.

Olurdı kañd-i lebüñle şehā gönül pürgü
 Mişāl-i tūti-i şīrīn-edā maḥallinde

kand-ı lutfuñ:**1. kand-ı lutfuñ: -uñ****Kaside 5**

Mısra: 45

Kelime Tipi: -

İyilik, ihsan şekeri (papağan ve şeker ilişkisi yönüyle şairin beklediği yardım, iyilik bağlamında).

Ƙand-ı lutfuñ cılve-ger mir'ât-ı ƙalbümde
benüm

Zehr-i âlâm-ı maħabbet tûti-i ƙab'a ğıdâ

2. kand-i lutfuñ: -uñ**Tarih 77**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

İyilik, ihsan şekeri (papağan ve şeker ilişkisi yönüyle şairin beklediği yardım, iyilik bağlamında).

Sezâdur ƙand-i lutfuñ ile şîrîn-kâm ola Feyzî
Nice şubh u mesâ medhûñle bir tûti-i ğüyâdur

kand-i medhûñle:**1. kand-i medhûñle: -üñ, -le****Tarih 14**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Övgü şekeri (papağanın şeker verilerek konuşturulması yönüyle sürekli övgüde bulunmak bağlamında).

Sezâdur tâ-be-maħşer ƙand-i medhûñle ola
pürgü

Olurdı midħat-i pâküñ dil-i zâra ƙarab-efzâ

kand-ı nebât:**1. kand-ı nebât:****Tarih 32**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Şekerli, tatlı. İl bitki şekeri.

Öyle bir âb-ı laţîf ü dil-ġuşâ
Lezzeti ġüyâ anuñ ƙand-ı nebât

kand-ı nebât-ı keremüñden:**1. kand-ı nebât-ı keremüñden: -üñ, -den****Kaside 4**

Mısra: 53

Kelime Tipi: -

İyilik bitkisinin şekeri.

Kesmezem ƙand-ı nebât-ı keremüñden ümmîd
Tûti-i ƙab'ımuza zehr-i ġam olmuşdı ġıdâ

kanğı:**1. kanğı:****Tarih 1**

Mısra: 5

Hangi.

Ƙanğı 'âşık derd ile âh eyledi
Setr idüp ruhsâresini düd-ı âh

kân-ı pâki:**1. kân-ı pâki: -i****Tarih 74**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Temiz soy, nesil.

Bedîdâr oldı bir pâkîze ġevher şulb-i pâkînden
'Aceb ġevher-nümâdur kân-ı pâki Âl-i
'Osmanuñ

kân-ı sehâ:**1. kân-ı sehâ:****Tarih 57**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cömertlik kaynağı.

Seyyid-i 'âli-neseb ġazret-i Müftî-zâde
'İlm ile fâzl ile ârâste ol kân-ı sehâ

kânün:**1. kânünüñ: -uñ****Rübai 13**

Mısra: 4

*Kanun, kural, yasa. İl bir müzik aleti
çeşidi.*

İñletme dili cevır ile mânend-i rebâb
Bu resm-i cefâ cihânda kânünüñ olur

kapan-:**1. kapanmaz: -maz****Kaside 3**

Mısra: 73

*Gözlerin kapanması (uyumak
bağlamında).*

Her ġice bister-i miħnetde kapanmaz çeşmüm
Mâni'-i ħâb olur baña ħayâl-i cânân

kapudân:**1. kapudân:****Tarih 77****Mısra: 3***Kaptan, amiral.*

Temevvüc itmek ile baħr-ı luṭfı kapudân oldu
Vücūd-ı bî-naẓîri gūyiyâ bir dürr-i yektâdur

2. kapudân:**Tarih 77****Mısra: 21***Kaptan, amiral.*

Vezâretle kapudân olduğı demde didüm târîḥ
Kapudân yümn ile el-hâc İbrâhîm Paşadur

3. kapudân:**Tarih 77****Mısra: 22***Kaptan, amiral.*

Vezâretle kapudân olduğı demde didüm târîḥ
Kapudân yümn ile el-hâc İbrâhîm Paşadur

4. kapudândur:-dur**Tarih 80****Mısra: 3***Kaptan, amiral.*

Kapudândur vezâretle o zât-ı pāk-i ‘ālî-şân
Nizâm-ı devlete zât-ı şerîfi mürşid-i âgâh

kapudân ol:-**1. kapudân olunca:-unca****Kaside 9****Mısra: 17****Kelime Tipi: -***Kaptan, amiral olmak.*

Vezâret ile kapudân olunca bâ-iclâl
Derün-ı dilde ‘ayân oldu inşirâḥ-ı fu’âd

kâr:**1. kârimuz:-ımu****Kaside 3****Mısra: 63***İş, uğraşı.*

Dem-be-dem kârimuz ‘işyân ‘aceb rûz-ı ḥisâb
Nic’olur ḥâlüm eyâ pâdişeh-i Sidre-mekân

2. kârı:-ı**Gazel 22****Mısra: 4***Kar, kazanç, fayda.*

Dil-i zârum nola tûṭı gibi gūyâ olsa
Fikret-i kând-i leb-i la‘lî ile kârı lezîz

3. kârûn:-uñ**Gazel 30****Mısra: 10***Kar, kazanç, fayda.*

Mecnûn-mişâl beste olup leylî zülfine
Feyzî ḳalursa böylece kârûn cünûn olur

4. kârı:-ı**Gazel 66****Mısra: 8***Kar, kazanç, fayda.*

Ne var raḥm eyleseñ ‘uşşâḳa ey şûḥ-ı cefâ-
pîşe
Dil-i zârûn da kârı ‘aşḳ ile âḥ u enîn olmuş

5. kârı:-ı**Gazel 98****Mısra: 3***Kar, kazanç, fayda.*

Kârı figândur dil-i zârûn hezâr-veş
Bâ‘iş bu nâleyle gül-i ruḥsârûn olmasun

6. kârı:-ı**Gazel 117****Mısra: 8***Kar, kazanç, fayda.*

Tarâvet-baḥş-ı rûy-ı tâbnâke meyl idüp şimdi
Ser-i zülfûñ gibi her dem dilûñ kârı hevâ oldu

7. kârı:-ı**Gazel 117****Mısra: 9***Kar, kazanç, fayda.*

Cihânda midḥat-i la‘lî leb-i dildârdur kârı
Anuñçün Feyzinüñ eş‘ârı bir şîrîn-edâ oldu

8. kârı:-ı**Kaside 10****Mısra: 41***İş, amel. İl fayda, kazanç.*

İderdi serfûrû dâ‘im tefekkür üzredür kârı
Şa‘îri fîkr iderse uğramışdur mâliḥulyâyâ

9. kârında:-ı, -n, -da**Lugaz 4**

Mısra: 4

İş, amel. İl fayda, kazanç.

Bir mudaqqıkdür o şüh-ı nîk-hû
Fark ider kârında dâ'im mü-be-mû

10. **kârı:-ı**

Lugaz 17

Mısra: 4

İş, amel. İl fayda, kazanç.

Şer' ü kânûna hükmidür cārī
Ekşerī böyledür anuñ kārī

11. **kāra:-a**

Rübai 17

Mısra: 2

İş, fiil, amel.

İtdi bu gönül vuşlat-ı dildāra heves
Bîhûde yere eyledi bu kāra heves

karār:

1. **karār:**

Rübai 5

Mısra: 1

Durduğu yerde durma. İl kararlılık gösterme.

Yok 'ālem-i fānide karār ile şebāt
Der-pey idi dünyāda hayāt ile memāt

karār eyle-:

1. **karār eyledi:-di**

Tarih 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bir makama gelmek, bir makamda sabit kalmak.

Şadr-ı 'izzetde karār eyledi bir zāt-ı şerīf
Maqdem-i zātını sa'd ide Cenāb-ı Vehhāb

kārger:

1. **kārgerdür:-dür**

Gazel 97

Mısra: 7

Etkileyici, etkili, tesirli.

O deñlü kārgerdür nāvek-i müjgānı cānānuñ
Vücüdüm lālezār oldu benüm zaḥm-ı
serāpādan

kārger ol-:

1. **kārger olmadı:-ma, -dı**

Lugaz 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tesir etmek, etkili olmak.

Ol ne gülşen durur şüküfesi çok
Kārger olmadı iki eli yok

2. **kārger olmaz:-maz**

Lugaz 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tesir etmek, etkili olmak.

Bî-başar olmayınca iş görmez
Münis olmazsa kārger olmaz

3. **kārger olmaz:-maz**

Lugaz 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tesir etmek, etkili olmak.

Ağzı var ekl itdüğini mahv ider
Hemdemi olmazsa olmaz kārger

kār-ı düşvārı:

1. **kār-ı düşvārı:-ı**

Tarih 75

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zor, zahmetli, çetin iş.

Benān-ı fikr ile hall oldu haylī 'uḳde-i müşkil
Nice biñ kār-ı düşvārı aña Ḥaḳ eyledi āsān

kārı ol-:

1. **kārı olupdur:-up, -dur**

Tarih 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kazanç elde etmek, yarar sağlamak.

'Ārız-ı pākine gerçi geldi ḥaṭ
'Āşık-ı zāruñ olupdur kārı āh

karīn ol-:

1. **karīn ola:-a**

Gazel 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yakınlaşmak.

Yanup yakılmağı pervāneden görür 'uşşāk
 Ẕarīn-i şem' ola sūz u gūdāza çesbāndur

2. **Ẕarīn oldı:-dı**

Tarih 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Yakın olmak, yaklaşmak. II. Arkadaş
 olmak.*

Haṭ degül sünbüle gül oldı Ẕarīn
 Oldı tezyīn ruḥuñ ey mehrū

3. **Ẕarīn olsa:-sa**

Lugaz 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yakınlaşmak, yakınlık kurmak.

Kime olsa Ẕarīn hemdem olur
 Geh şafā baḥş ider gehī sem olur

Ẕarīn-i vuşlat ol:-

1. **Ẕarīn-i vuşlat olur:-ur**

Gazel 20

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kavuşmaya yakın olmak.

Ẕarīn-i vuşlat olur mı hiç 'āşık-ı maḥcūb
 Vişāle ṭalib olup Feyzi ol hemān gūstāḥ

kāşāne:

1. **kāşāne:**

Gazel 114

Mısra: 1

Köşk, saray. II gönül.

Degüldür 'āşık-ı derd-āşinā kāşāne kaydında
 Şarāb-ı gamla pür mest olmadı meyḥāne
 kaydında

kasd:

1. **kaşdum:-um**

Tarih 14

Mısra: 24

Amaç, niyet.

Ġaraẕ medḥ-i şerīfūñdür bu eş'ār-ı dūrer-bāra
 Degül kaşdum bir iki beyt ile aḥvālūmi imlā

2. **kaşdı:-ı**

Gazel 32

Mısra: 10

Kasıt, kötü niyet.

Pāymāl itmede 'uşşākını cev-r-i cānān
 Feyziyā kaşdı dil-i zāra degüldür de nedür

kasd-ı dehre:

1. **kaşd-ı dehre:-e**

Tarih 77

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Feleğin kötülüğü.

Hayāt-ı tāze buldı mürde diller devr-i luṭfında
 Hemān mā'u'l-ḥayāt-ı luṭfi kaşd-ı dehre
 icrādur

Kāsım-ı la'lin-kabā:

1. **Kāsım-ı la'lin-kabā:**

Kaside 5

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Kırmızı kaftanlı Kasım (Şehname'nin
 yazarı Firdevsi'nin künyesi).*

Maḥv-ı cism eylerdi görse tiğ-ı sertizūñ eger
 Ġiv ü Bījen Zāl u Rüstem Kāsım-ı la'lin-kabā

kaşr-ı 'ālī:

1. **kaşr-ı 'ālī:**

Tarih 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yüce köşk.

Rūz-ı itmāmında tāriḥin didüm
 Bī-bedeldür kaşr-ı 'ālī dil-güşā

kaşr-ı āsumānda:

1. **kaşr-ı āsumānda:-da**

Kaside 1

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Gökyüzü köşkü.

Mihr ü meh şanma bu kaşr-ı āsumānda
 rünümā
 'Arz-ı ḥüsn eyler iki pākīze duḥter rūz u şeb

kaşr-ı cānfezā:

1. **kaşr-ı cānfezā:**

Kaside 5

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

Huzur ve gönle ferahlık veren köşk.

Rub‘-ı meşkūn seyr olur nezzāre-bahş olsañ
eger
Mişli yokdur mürtefi‘dür böyle kaşr-ı cānfezā

kaşr-ı dilkeş-i ra‘nā:

1. kaşr-ı dilkeş-i ra‘nā:

Tarih 45

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzel, gönü cezbeden köşk.

Seyr idüp Feyziyā didüm tārīh
Bī-bedel kaşr-ı dilkeş-i ra‘nā

kaşr-ı felek:

1. kaşr-ı felek:

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Felek köşkü.

Kāh-ı çerhe mihr ü meh güyā iki zerrīn ‘alem
Buldı bu kaşr-ı felek ānuñla zīver rüz u şeb

kaşr-ı latîf:

1. kaşr-ı latîf:

Kaside 5

Mısra: 65

Kelime Tipi: -

Güzel, hoş köşk.

Yapdılar izz-i hümāyūn ile bir kaşr-ı latîf
Eyledi āña nezāret rüz u şeb şubh u mesā

kaşr-ı pāk-i dil-güşā:

1. kaşr-ı pāk-i dil-güşā:

Kaside 5

Mısra: 70

Kelime Tipi: -

İç açan kusursuz köşk.

Harf-i menkūṭ ile Feyzī didiler tārīhini
Bī-bedel cāy-ı müferriḥ kaşr-ı pāk-i dil-güşā

kaşr-ı pāk-i latîf:

1. kaşr-ı pāk-i latîf:

Tarih 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hoş görünüşlü, kusursuz köşk (Mirahur Kasrı).

Görüp itmāmını didüm tārīh
Dil-güşādur bu kaşr-ı pāk-i latîf

kaşr-ı safā-bahş-ı latîf-i bī-mişāl:

1. kaşr-ı safā-bahş-ı latîf-i bī-mişāl:

Tarih 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Emsalsiz, zarif, mutluluk veren köşk.

Habbezā kaşr-ı safā-bahş-ı latîf-i bī-mişāl
Görmedüm mişlin anuñ bānisi bir nīgū-şifāt

kaşr-ı zībā:

1. kaşr-ı zībā:

Lugaz 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Süslü, gösterişli köşk.

Ol nedür bir kaşr-ı zībā güyiyā
Geydirürler çubdan kaftān āña

kaṭ‘ā:

1. kaṭ‘ā:

Lugaz 8

Mısra: 2

Asla, hiç.

Nedür ol iki dilber-i ra‘nā
Birbirinden cüdā degül kaṭ‘ā

kaṭ‘ā çeşm-i bed görmeye:

1. kaṭ‘ā çeşm-i bed görmeye:

Tarih 23

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Asla kötü göz görmesin (nazar değmesin bağlamında).

Sāye-i hıfz-ı Hudāda ola cismi mahfūz
Çeşm-i bed görmeye mir‘āt-ı vucūdı kaṭ‘ā

katı:

1. katı:

Matla 59

Mısra: 1

Katı halde bulunan, sert.

Şem‘-i kāfūr nezāfetli katı bir er idi
Âteş-efrüz-ı ruḥ-ı yāri görünce eridi

kātib-i vakfı:**1. kātib-i vakfı:-ı****Tarih 49**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vakıf katibi.

Sultān Süleymānuñ olan kātib-i vakfı
Kevşerle dehānın ter ide göre şevābı

katl it-:**1. katl itmege:-me, -g, -e****Gazel 62**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Canını almak, öldürmek.

Gönül cānā esrūñdür rehā mümkin midür her
dem
Dili katl itmege ol ğamze-i cellād ayak başmı

katre:**1. katresin:-si, -n****Gazel 105**

Mısra: 6

Damla.

Ne mümkin beñzemek la'l-i leb-i dildāra ey
sākī
Değişmem katresin yākūt-ı rummāñiden eydür
bu

2. katre:**Kaside 7**

Mısra: 66

Damla.

Olur mı midhat-i zāt-ı şerīfi hiç icrā
Ziyāde eyleye mi katre baħr-ı 'ummāñı

3. katre:**Kaside 8**

Mısra: 74

Damla.

Bulur mı midhat-i zāt-ı şerīfūñ vaqt-i encāmı
Nice vaşf eylesün bir katre zīrā baħr-ı
'ummāñı

4. katresine:-s, -i, -n, -e**Tarih 55**

Mısra: 4

Damla.

Şuyı dil-teşnelere māye-i iksīr-i neşāt
Reşk ider katresine şübhe mi var Nīl ü Furāt

5. katresi:-s, -i**Tarih 64**

Mısra: 2

Damla.

Āb-ı hayvān oldı cārī 'āleme
Katresi reşk-āver-i Nīl ü Furāt

6. katre:**Gazel 3**

Mısra: 10

Damla (yağmur damlası bağlamında).

Şāhid-i şāhbānuñ ey Feyzī ne mümkin midhatı
Maħv olur katre yem-i 'ummāna olmaz āşinā

7. katre:**Gazel 96**

Mısra: 9

Damla (gözyaşı bağlamında).

Her katre sirişküm ola bir mevce-i tūfān
Feyzī hāzer it dīde-i eşk-āverimüzden

8. katre:**Rübai 34**

Mısra: 4

Damla (gözyaşı bağlamında).

Nār-ı ğam ile aħker-i süzende olur
Her katre ki rīzān ola bu çeşmünden

9. katresi:-s, -i**Kaside 3**

Mısra: 26

Damla (ter damlası).

Tābdār-ı ruħ-ı pür-tābı 'araķ-rīz oldı
Katresi eyledi āteşkede-i küfri nihān

katre-baħş ol-:**1. katre-baħş olsa:-sa****Kaside 4**

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Damlatmak, yağdırmak, akıtmak.

Katre-baħş olsa giyāh üze seħāb-ı keremūñ
Serv-āsā ola ol demde keşide-bālā

katre-i nācizine:**1. katre-i nācizine:-i, -n, -e****Tarih 4**

Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Çok küçük damla.

Rûh-bağış-ı teşnegân âb-ı muşaffâ-yı laţîf
Reşk iderdi kaçre-i nâçizine Nîl ü Furât

2. **kaçre-i nâçizine:-i, -n, -e**
Tarih 89
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Çok küçük damla.

Nûş iden teşne-lebe oldu hayât-ı cāvîd
Reşk ider kaçre-i nâçizine Nîl ile Fûrât

kavis burcında:

1. **kaçis burcında:-n, -da**
Matla 52
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Yay burcu. İl kaş.

Kavis burcında bir kevkeb nümâyân oldu ey
mehrû
Miyân-ı ebruvânında degüldür hâl-i ‘anber-bû

kayd:

1. **kaçı:-ı**
Gazel 120
Mısra: 2
*Kaygı, endişe, tasa. İl bağ (sıkıntıların
insanları esir alması bağlamında).*

Gehî süz-ı elem geh tâb-ı ğam âzâde-ser var
mı
Cihānuñ kaçdı çok dünyâda merd-i bî-keder
var mı

2. **kaçı:-ı**
Tarih 39
Mısra: 17
Kaydetme, yazma, not etme.

Var maħalli derkenâr olmaz mı kaçdı
bahtımuñ
Bir nazar kıl defter-i luţfuñdadur anuñ yeri

3. **kaçında:-ın, -da**
Gazel 114
Mısra: 1
Tasa, endişe, kaygı.

Degüldür ‘aşık-ı derd-âşinâ kâşâne kaçında
Şarâb-ı ğamla pür mest olmadı meyhâne
kaçında

4. **kaçında:-ın, -da**
Gazel 114
Mısra: 4
Tasa, endişe, kaygı.

Cüdâ olmak ne mümkün kûy-ı dilberden dil-i
zârûm
Şikeste-bâl murğ-ı lâmekândur lâne kaçında

5. **kaçında:-ın, -da**
Gazel 114
Mısra: 6
Tasa, endişe, kaygı.

O deñlü tâb-ı miñnet-hîz itdi çeşm-i hûn-
pâşum
Dil-i zâr-ülfet olmaz âşinâ bîġâne kaçında

6. **kaçında:-ın, -da**
Gazel 114
Mısra: 8
Tasa, endişe, kaygı.

Hayâl-i la‘l-i nâb-ı yâr ile mest-i müdâm
oldum
O medhûş-ı şarâbam olmadum peymâne
kaçında

7. **kaçında:-ın, -da**
Gazel 114
Mısra: 10
Tasa, endişe, kaygı.

Ne hâcet zûlf-i ‘anber-rîz hâl-i müşk-bû cânâ
Olurdu bende dil olmazdı dâm u dâne
kaçında

8. **kaçında:-ın, -da**
Gazel 114
Mısra: 12
Tasa, endişe, kaygı.

Ġaraż süz-ı derûn izhârıdur eş‘ârdan Feyzî
Cihânda olmadum bîhûde-ġü efsâne kaçında

9. **kaçında:-ın, -da**
Gazel 114
Mısra: 2
Tasa, endişe, kaygı.

Degüldür ‘aşık-ı derd-âşinâ kâşâne kaçında
Şarâb-ı ğamla pür mest olmadı meyhâne
kaçında

kayd olun:-

1. **kayd olunmuş:-muş****Tarih 63**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Not edilmek, kayıt düşmek, yazılmak.

Kayd olunmuş derkenāra hācet olmaz Feyziyā
Yokla ismüm defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

kayda düş-:1. **kayda düşüp:-üp****Rübai 19**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tuzağa düşmek.

Dil zülf-i perīşāna giriftār olmuş
Bir kayda düşüp ‘aşk ile nāçār olmuş

kayd-ı bendinden:1. **kayd-ı bendinden:-in, -den****Gazel 104**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayak bağı, bağlanma.

‘Acebdür muṣṭarib mānend-i murğ-ı nīm-
bismil dil
Ḥalāşa yokdur imkān ol perīnūñ kayd-ı
bendinden

kayd-ı cihāndan:1. **kayd-ı cihāndan:-dan****Gazel 76**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya endişesi.

Āzāde idi kayd-ı cihāndan o merd-i pāk
Dār-ı fenāya başı ide bir būriyāsı yok

2. **kayd-ı cihāndan:-dan****Rübai 10**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya endişesi.

Dil meclis-i ‘ālemde degül hürrem u şād
Olmadı ğam u kayd-ı cihāndan āzād

kayd-ı efkārı:1. **kayd-ı efkārı:-ı****Tarih 72**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Endişe, kaygı, tasa, üzüntü.

Cedīden bir güzel cāy-ı şafā-baḥşā binā kıldı
Derūndan maḥv iderdi irtifā‘ı kayd-ı efkārı

kayd-ı ğamdan:1. **kayd-ı ğamdan:-dan****Gazel 115**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Keder bağı; sürekli duyulan üzüntü II
sevgilinin siyah saçı, perçemi.*

Olur fütāde gönül kayd-ı ğamdan āzāde
Müdām neşve-fezādur Ḥişār seyrinde

kayd-ı ğam-ı cānāne:1. **kayd-ı ğam-ı cānāne:****Rübai 45**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin derdinin kaygısı. II sevgilinin
dert tuzağı.*

Dil turre-i dildāra giriftār oldu
Kayd-ı ğam-ı cānāne ile zār oldu

kayd-ı hayāt:1. **kayd-ı hayāt:****Kaside 7**

Mısra: 55

Kelime Tipi: -

Hayat endişesi.

Olurdı kayd-ı hayāt ile mürde-dil zinde
Ṭabīb-i müşfik-i luṭfuñ iderse dermānı

kaymakām Muṣṭāfa Paşa:1. **kaymakām Muṣṭāfa Paşa:****Tarih 31**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Kaymakam Bozoklu Mustafa Paşa (ö.
1698).*

Kaymakām Muṣṭāfa Paşa gitdi hayf
Cennet-i a‘lādan alup rāyiḥa

Kays-veş:1. **Kays-veş:****Gazel 45**

Mısra: 7
Mecnun.

Ḳays-veş leyli-i zülfiyle o şūḥuñ ey dil
Rehrev-i vādi-i hicrān olacaḡsın āḫir

2. **Ḳays-veş:**
Gazel 78
Mısra: 5
Mecnun.

Ümīd-i vuşlat-ı Leylīle Ḳays-veş ey dil
Hemān ‘azīmet-i rāh eylesem niyāz iderek

kebāb:

1. **kebāb:**
Gazel 9
Mısra: 10
Kebap (ateşte pişirilen ciğer bağlamında).

Cihānda sāḡī-i devrāna minnetüm yoḡdur
Cigerle ḥūn-ı dilüm Feyziyā kebāb şarāb

kebāb id-:

1. **kebāb iderüm:-er, -üm**
Gazel 90
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Yakmak, pişirmek, büyük bir acıya uğramak, yüreğini yakmak.

Cihānda āteş-i ‘aşḡ ile sīḡ-i hicrānda
Dil-i nizārumı ben Feyziyā kebāb iderüm

kebāb ol-:

1. **kebāb oldu:-dı**
Rübai 4
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Deyim**
(âşığın gönlü için) kebab olmak, yanmak.

Yandı ciğerüm tennūr-ı hicrānda meded
Dil nār-ı ḡam-ı firāḡ ile oldu kebāb

2. **kebāb olur:-ur**
Kaside 6
Mısra: 46
Kelime Tipi: -
Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak.

Süzān olursa nār-ı firāḡuñla dil nola
Sīḡ-i elemde derd-i ḡam ile kebāb olur

kebāb-ı ‘aşḡuz:

1. **kebāb-ı ‘aşḡuz:-uz**
Rübai 16
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Aşḡ kebabi (aşkından yanıp kavrulan aşık bağlamında).

Her demde benem sīḡ-i elemde süzān
Biz süziş-i ḡasret ile kebāb-ı ‘aşḡuz

keder:

1. **kederden:-den**
Gazel 25
Mısra: 3
Üzüntü, hüzn, elem.

İderdi pāk kederden secencel-i ḡalbi
Lebūñ taḡayyül idersem cilā gelür görinür

2. keder:

Kaside 5
Mısra: 37
Gam, tasa, hüzn.

Ḳalmadı mir’āt-ı dilde zerrece jeng ü keder
Fikret-i ümmīd-i luṡfuñla derūnum pür-cilā

3. keder:

Tarih 39
Mısra: 25
Gam, tasa, hüzn.

Görmesün mir’āt-ı ṡab ‘-ı tābnāki ḡiḡ keder
Zātını ḡıfz ide dā’im Ḥāl-ı ins ü perī

keder vir-:

1. **keder virme:-me**
Gazel 91
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Sıkıntı vermek.

ṡabīb virme keder ṡab ‘uñā müdāvāda
Marīz-i ḡaste-i ‘aşḡam devā nedür bilmem

keder-fersā-yı ḡalb-i meykeşāndur:

1. **keder-fersā-yı ḡalb-i meykeşāndur:-dur**
Gazel 105
Mısra: 2
Kelime Tipi: -

*Sarhoşların gönlünden kederi savuşturan
(şarap bağlamında).*

Derünüm ceş-i ğam âzürde itmez bezm-i
meydür bu
Keder-fersâ-yı kalb-i meykeşândur özge
şeydür bu

keder-fersâ-yı mir'ât-ı tabî'at:

1. keder-fersâ-yı mir'ât-ı tabî'at:

Gazel 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Doğanın keder dağıtan aynası (şarap
kadehi bağlamında).*

Olurdu dâfi'-i gerd-i küdret sāgar-ı şahbā
Keder-fersâ-yı mir'ât-ı tabî'at sāgar-ı şahbā

kef:

1. kef-i:-i

Tarih 60

Mısra: 8

El.İl deniz köpüğü.

Dür ü güherle pür eylerdi dāmen-i çerhi
Kef-i mürüvveti gāvvaşı baħr-ı iħsānuñ

keffe:

1. keffedür:-dür

Kaside 1

Mısra: 57

Terazi gözü, kefe.

İki zerrin keffedür mizān-ı çerhe mihr ü meh
Dirhem-i bisyārdur ma'nide aħter rüz u şeb

keff-i cūd:

1. keff-i cūd:-ı

Kaside 8

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Cömert el (el açıklığı bağlamında).

O deñlü bezl ider dürr-i güher bu bezm-i
'ālemde
Serāb eylerdi keff-i cūdı anuñ baħr ile kāmı

2. keff-i cūdın:-ı, -n, -ı

Kaside 6

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Cömert el (el açıklığı bağlamında).

Bezl eylemekde dürr-i güher 'ālem içre kim
Ger görse keff-i cūdını deryā serāb olur

kef-i kerîmi:

1. kef-i kerîmi:-i

Kaside 7

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Cömert el.

Şehāb-ı mekrümeti dür-nişār-ı feyz olsa
Kef-i kerîmi güher-rîz-i ebr-i nîsānî

kelām:

1. kelāmumla:-um, -la

Kaside 8

Mısra: 38

Söz, söylem (şîir).

Benem ol şā'ir-i şihr-āferin eş'ār-ı pākümle
Kelāmumla iderdüm mest şî'r-i nükte-sencānî

kelām-ı luţfuña:

1. kelām-ı luţfuña:-uñ, -a

Kaside 7

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Güzel söz.

Olurdu şebpere luţfuña tūti-i güyā
Kelām-ı luţfuña yek zerre olsa erzānî

kelām-ı pākinden:

1. kelām-ı pākinden:-in, -den

Kaside 7

Mısra: 45

Kelime Tipi: -

Temiz, kusursuz söz.

Nümüde olmada her dem kelām-ı pākinden
Müşāhede olunur niçe luţf-ı Sübhānî

kelām-ı rûh-bahşıdur:

1. kelām-ı rûh-bahşıdur:-ı, -dur

Tarih 39

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Can veren, hayata döndüren söz.

Hāme-i çāpük-revi miftāh-ı genc-i mekrümet
Her kelām-ı rûh-bahşıdur meserret-perveri

kelef:**1. kelef:****Gazel 122**

Mısra: 10

Yüzdeki çil veya ben. İl ayın üzerindeki benekler.

Feyzî sezâdur ebr gibi girye eylese
Püşide kıldı ol mehi haştı kelef gibi

2. kelef:**Matla 37**

Mısra: 1

Yüzdeki çil veya ben. İl ayın üzerindeki benekler.

Ol mehûn ruhsârına haş geldi mânend-i kelef
Nâr-ı miñnetle gönül süzân idi gûyâ ki haf

kellepüş eyle-:**1. kellepüş eyle:****Matla 58**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Başını örtmek.

Kellepüş eyle görünce o perî-ruhsârı
İtdi kıpkırmızı dîvâne dil-i nâcârı

kemâl-i hasretüñle:**1. kemâl-i hasretüñle:-ü, -ñ, -le****Gazel 6**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hasret olgunluğu (aşığın sevgiliye duyduğu özlemde dolayı aşıkta meydana gelen olgunluk hali bağlamında).

Kemâl-i hasretüñle dîdede girdâb-ı hûn peydâ
Olurdu âh idersem cûş-ı hûnâb-ı derûn peydâ

kemâl-i 'izz:**1. kemâl-i 'izz:****Kaside 7**

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

(Allah'ın) üstünlüğünün eksiksizliği.

Vücûd-ı pâkini âfâtdan cihân içre
Kemâl-i 'izz ile hıfz ide lutf-ı Yezdânî

2. kemâl-i 'izz:**Tarih 85**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüce değer.

Nümâyân oldu bir zîbende gevher şulb-i
pâkinden
Kemâl-i 'izz ile hıfz ide anı Hâlık-ı Bîçün

kemâl-i lutf:**1. kemâl-i lutf:****Kaside 7**

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

İyiliğinin büyüklüğü.

Şikeste-beste yapılmakda hâne-i ümmîd
Kemâl-i lutf ile muhkem olurdu bünyânı

2. kemâl-i lutfını:-ı, -n, -ı**Kaside 7**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

İyiliğin yüceliği, büyüklüğü.

Kemâl-i lutfını yâd eylese gezend itmez
Derâğuş eylese pervâne şem'-i süzânı

kemâl-i lutf u şefkatde:**1. kemâl-i lutf u şefkatde:-de****Tarih 51**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şefkat ve iyilikte üstünlük.

Sezâvâr-ı riyâsetdür o zât-ı mekrûmet-güster
Nazîri gelmedi dehre kemâl-i lutf u şefkatde

kemâl-i nâz u istiğnâlarındandır:**1. kemâl-i nâz u istiğnâlarındandır:-lar, -ın, -dan, -dur****Gazel 49**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Naz ve işvenin mükemmelliği.

'İzâr-ı tâbdârûn zülf-i pür-çîn ile setr itmek
O mehrûnuñ kemâl-i nâz u istiğnâlarındandır

kemâl-i sa'y:**1. kemâl-i sa'y:****Tarih 47**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Noksansız işçilik.

Ḥamdülillāh buldı itmāmın kemāl-i sa'y ile
Böyle bir 'ayn-ı hayāt-efzā-yı āb-ı dil-güşā

kemāl-i sūzişümden:

1. kemāl-i sūzişümden:-üm, -den
Gazel 66
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
(âşığın) iç yangınının olgunluğu,
büyüklüğü.

Olursa sūhte mәнende-i pervāne dil cānā
Kemāl-i sūzişümden rüy-ı pākūn āteşin olmuş

kemāl-i za'f:

1. kemāl-i za'f:
Kaside 10
Mısra: 40
Kelime Tipi: -
Zayıflığın olgunluğu.

Aña nisbet gedānuñ bārgiri fīl-hey' etdür
Kemāl-i za'f ile mişli bunuñ gelmedi dünyāya

kemāl-i za'f-ı 'aşk:

1. kemāl-i za'f-ı 'aşk:
Matla 56
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Aşka düşkün olmanın verdiği olgunluk.

Nice 'uşşāk-ı zār aḥvālını 'arz ide dildāra
Kemāl-i za'f-ı 'aşk ile mecāl olmazdı güftāra

kemān-ebrū:

1. kemān-ebrū:
Gazel 27
Mısra: 9
Keman kaşlı (sevgili bağlamında).

Mişāl-i Feyzi-i nāçār ey kemān-ebrū
Nişān-ı nāvek-i müjgānuñ olmamız yegdür

kemānkeş:

1. kemānkeş:
Tarih 65
Mısra: 1
Okçu, ok atmakta yetenekli kimse.

Ey kemānkeş tır-i pertābuñ senüñ
Güyyiā murg-ı hümā-pervāzdur

kemānkeş-i mümtāz:

1. kemānkeş-i mümtāz:
Tarih 26
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Üstün yetenekli okçu.

Görmedüm mişlini cihān içre
Var mı böyle kemānkeş-i mümtāz

kemend:

1. kemendinden:-in, -den
Gazel 104
Mısra: 1
Kement, ucuilmekli uzun ip II sevgilinin
saçı.

Rehā mümkün midür murg-ı dile zülfi
kemendinden
Meger bir luṭf ide şüh-ı cihānum kendi
kendinden

kemīne:

1. kemīne:
Tarih 75
Mısra: 12
Aciz, zavallı.

Olurdu şem'-i baḥtım pertev-efzā mihr ü meh-
āsā
Kemīne bendesine eylese bir zerrece iḥsān

kemter:

1. kemter:
Gazel 95
Mısra: 5
Hakir gören, aşağılayan (bakış
bağlamında).

Kemter nezāre-baḥş degül yār-ı 'āşıkān
Mānend-i sāye pāyuña üftāde olmasun

kenāra çekil-:

1. kenāra çekil:
Gazel 87
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Kenara, kıyıya çekilmek.

Olur garīk-i fenā belki keşti-i makşūd
Telāṭum-ı yem-i ḡamdan gönül kenāra çekil

kenār-ı cüydadur:**1. kenār-ı cüydadur:-da, -dur****Gazel 55**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Irmak kenarı.

Pür-hûn oldı dîde-i nemnâkde müjem
Güyâ kenār-ı cüydadur ergavânımız

kendi:**1. kendi:****Gazel 31**

Mısra: 5

Dönüşlülük zamiri. İl sevgili.

Hânesi dârüşşifâ kendi tabîb-i derd-i 'aşk
Bu dil-i bîmâra ma'cûn-ı lebi dermân ider

2. kendi:**Gazel 48**

Mısra: 5

Dönüşlülük zamiri. İl sevgili.

Hânesi dârüşşifâdur dilberüñ kendi tabîb
'Âşık-ı bîmâruña eyle devâ nevrûzdur

3. kendi:**Tarih 33**

Mısra: 8

Dönüşlülük zamiri (Allah).

Dâldur orta şofa hayru'l-umûri evsatuh
Kendi lûtfından ebed mahfûz ide Bârî Hudâ

4. kendidür:-dür**Kaside 5**

Mısra: 60

Kendi, kendisi.

Mekrûmet-bahşâ kerem-perver vücûd-ı bî-
nazîr
Kendidür ânuñ 'azîz-i Mısr-ı 'izzet güyiyâ

kendi kendinden:**1. kendi kendinden:****Gazel 104**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kendi isteğiyle, kendi rızasıyla.

Rehâ mümkün midür murğ-ı dile zülfî
kemendinden

Meger bir lûtf ide şüh-ı cihânum kendi
kendinden

kendin göster:-**1. kendin gösterdi:-di-n****Kaside 10**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Kendini belli etmek, ortaya çıkmak (ilk
baharda bitkilerin uyanışı bağlamında).*

Zemîn-i gülsitânda cilve-endâz oldı 'anber-bû
Bağûr-ı Meryemî gösterdi kendin gökde
'İsâya

kendü:**1. kendüsini:-si, -n, -i****Kaside 1**

Mısra: 24

Kendi, kendisi.

Tıfl-ı çerhe zer-tılısm olmuş idi mihr ile meh
Çeşm-i bedden kendüsini hıfz iderler rûz u şeb

2. kendüsinden:-si, -n, -den**Kaside 5**

Mısra: 21

Kendi, kendisi.

Kendüsinden şübhe yok ümmîdi kat' eyler
hemân
Darb-ı şemşîr-i nigâhından 'adû-yı bed-liqâ

kendüye:**1. kendüye:****Lugaz 4**

Mısra: 10

Kendine.

Her kim eylerse o şühî derkenar
Kendüye mahşuş bir vâdîsi var

kerem:**1. kerem:****Gazel 68**

Mısra: 3

Lütuf, bağış, ihsan.

Lûtf u kerem ü cevri 'itâb-ı sitem-âmîz
Ey 'âşık-ı miñnet-zede dildârûña mahşûş

2. kerem:**Kaside 7**

Mısra: **14**

Cömert (kimse).

Ne hâme hâme-i ‘anber-nişâr u rûh-efzâ
Alurdı destine lutfıyla ol kerem kânı

kerem eyle-:

1. kerem eyle:

Rûbai 34

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Cömertlik etmek, iyilik etmek, ihsanda bulunmak.

Sâkî kerem eyle kıl derûnum rûşen
Raḥm eyle mey-i nâb ile ol tâb-efken

kerem ü lutfuñâ:

1. kerem ü lutfuñâ:-uñ, -a

Kaside 3

Mısra: **50**

Kelime Tipi: -

İyilik ve ihsan.

Kalma nokşânuma lutf eyle mürüvvet eyle
Kerem ü lutfuñâ da yok idi hadd u pâyân

kerem-güster:

1. kerem-güsterdür:-dür

Gazel 48

Mısra: **13**

Lütuf ve kerem saçan, cömert.

Hâzret-i Şubhî Efendi kim kerem-güsterdür ol
Devleti efzûn ola eyle du‘â nevrûzdur

2. kerem-güster:

Tarih 77

Mısra: **9**

Lütuf ve kerem saçan, cömert.

Şalâh u ḥüsn-i ḥulķı pîşe itmiş ol kerem-güster
Naẓîrin görmedük ḥaḳḳâ ser-i erbâb-ı taḳvâdur

kerem-perver:

1. kerem-perver:

Tarih 51

Mısra: **1**

Lütfu bol olan (Abdülkerim Bey).

Cenâb-ı Hâzret-i ‘Abdu’l-kerîm Beg ol kerem-perver
Vücûdı berkarâr ola anuñ ‘izz ü sa‘âdetde

2. kerem-perver:

Kaside 5

Mısra: **59**

Lütfu bol, cömert kimse (Sultan II. Mustafa).

Mekrûmet-baḥşâ kerem-perver vücûd-ı bî-naẓîr
Kendidir ânuñ ‘azîz-i Mısr-ı ‘izzet gûyiyâ

kerem-ver:

1. kerem-ver:

Tarih 75

Mısra: **9**

Keremli, cömert.

Kerem-ver merḥamet-güster şecî‘-i mekrûmet-âlûd
Ne deñlü vaşf olunsa zât-ı pâki midḥata şâyân

kerîmâ:

1. kerîmâ:

Kaside 10

Mısra: **21**

Ey kerem sahibi.

Kerîmâ âşafâ rûşen-dilâ mihr-i cihân-ārâ
İder bir zerre lutfuñ ta‘nalar mihr-i mücellâyâ

kerîm-i cem-ḥaşem:

1. kerîm-i cem-ḥaşem:

Kaside 7

Mısra: **19**

Kelime Tipi: -

Cem azametli cömert (kimse).

Kerîm-i Cem-ḥaşem ü Hâtem-i sûtûde-şiyem
Meh-i sipihr-i kerem âfîtab-ı nûrânî

kerîm-i kām-ver:

1. kerîm-i kām-ver:

Tarih 32

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Muradına ermiş cömert (kişi, Amcazade Sadrazam Hüseyin Paşa).

Bir sebîl-i dil-güşâ bünyâd idüp
Ol kerîm-i kām-ver nîgû-şîfât

kerīm-i kām-verā:**1. kerīm-i kām-verā:****Kaside 7**

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Arzusuna kavuşan cömertlik sahibi (kimse).

Kerīm-i kām-verā āsumān-ı meh-kaḍrā
Sipihri-i ma‘delete mihr-i pertev-eḡṡānī

kerīm-i merhamet-ver:**1. kerīm-i merhamet-ver:****Tarih 77**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Merhametli cömert (kişi).

Kerīm-i merhamet-ver kām-kār-ı mekrümet-
pīṡe
Der-i luṡfında redd olmaz gerek a‘lā vü
ednādur

kerīmü’t-tab‘:**1. kerīmü’t-tab‘:****Tarih 44**

Mısra: 1

Cömert.

Kerīmü’t-tab‘ Fetḡullāh Efendi meḡharü’s-
sādāt
Vücüd-ı bī-naṡīri oldı dünyāya şeref-baḡṡā

kerre:**1. kerre:****Lugaz 1**

Mısra: 5

Defa, kez.

İki kerre günde ol zāhir olur
Gāh nā-pāk u gehī ṡāhir olur

kesāfet:**1. kesāfet:****Lugaz 14**

Mısra: 6

Kir, pislik (kötülük bağlamında).

Zātı ammā güzel leṡāfet ile
Kalbi pürdür anuñ kesāfet ile

keşef:**1. keşef:-den****Gazel 122**

Mısra: 6

*Kaplumbağa (keçe hırkasının altında
inzivaya çekilmiş derviş bağlamında).*

Künc-i ferāḡı mesken idüp hırka-pūṡ olan
Seyr ide dehri zīr-i nemedden keşef gibi

2. keşef:-den**Kaside 4**

Mısra: 35

*Kaplumbağa (keçe hırkasının altında
inzivaya çekilmiş derviş bağlamında).*

Hırka-i ḡayreti berdūṡ ide mānend-i keşef
Dā’imā meclis-i faṡlında edīb ü dānā

keşf-i rāza:**1. keşf-i rāza:-a****Gazel 24**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Sırların keşfi (şarabın, onu içenlerin
sırlarını ortaya döktürmesi bağlamında).*

Şarāb-ı ‘aşk ile mestāne āh u zār eyler
Maḡabbet ehline mey keşf-i rāza çeşbāndur

keşide ol:-**1. keşide olsa:-sa****Kaside 4**

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

(perde) çekmek, çekilmek.

Perde-i hıfzı eger olsa keşide bāḡa
Hiç dıraḡtāna gezend irmeye vaḡt-i sermā

keşide-bālā:**1. keşide-bālā:****Kaside 4**

Mısra: 26

Boy atmış, uzun boylu.

Kaṡre-baḡṡ olsa giyāh üze seḡāb-ı keremüñ
Serv-āsā ola ol demde keşide-bālā

kesret:

1. **keşret:****Lugaz 9**

Mısra: 12

Çokluk, bolluk.

Bildürür miqdârını ülfet iden âdemlere
Keşret ile şöhet idenler irer derd-i sere

2. **keşretle:-le****Lugaz 13**

Mısra: 5

Çokluk, bolluk.

Maḥv olur cismi göre keşretle âb
Eylemez te'sîr tâb-ı âfîtab

keşti-i bîpervâ:1. **keşti-i bîpervâ:****Kaside 10**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Korkusuz gemi.

Olurdu küh-ı pür-temkîn bir keşti-i bîpervâ
Eger cârî olursa baḥr-ı luṭfî küh u şahrâya

keşti-i dil:1. **keşti-i dil:****Gazel 30**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül gemisi.

Esmez müsâ'id üzre şehâ rûzgârdan
Baḥr-ı ḡam içre keşti-i dil sernigün olur

2. **keşti-i dil:****Gazel 64**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül gemisi.

Vezân olup yine bād-ı elem bu keşti-i dil
Yem-i maḥabbet-i ḡamda şikest olup ḡalmış

3. **keşti-i dil:****Gazel 75**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönül gemisi (gönül).

Sâhil-i ümmîd olmaz bād-ı âh oldu vezân
Keşti-i dil gavṭa-ḥâr-ı lücce-i 'ummân-ı aşḡ

keşti-i ikbâli:1. **keşti-i ikbâli:-i****Tarih 22**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şans, talih gemisi.

Keşti-i ikbâli ḡarḡ oldu 'adûnuñ nâgehân
Olduḡı demde vezîde şarşar-ı ḡahr-ı Ḥudâ

keşti-i maḡşûd:1. **keşti-i maḡşûd:****Gazel 87**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Amacın gemisi (bir amaca ulaşmak için
yola çıkan aşığın gönlü bağlamında).*

Olur ḡarîḡ-i fenâ belki keşti-i maḡşûd
Telâṭum-ı yem-i ḡamdan gönül kenâra çekil

keşti-i ümîdüm:1. **keşti-i ümîdüm:-üm****Gazel 6**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ümit gemisi.

Müsâ'id rûzgâra irmedi bu baḥr-ı mevc-engîz
İderdi Feyzi keşti-i ümîdüm ser-nigün peydâ

kesret:1. **keşreti:-i****Gazel 120**

Mısra: 9

Bolluk, çokluk.

'Adûnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzî
Saña ey 'aşîḡ-ı miḡnetkeşân varsañ da yer var mı

ketân māhtābdan ne maḡzûz ola ne mümkün:1. **ketân māhtābdan ne maḡzûz ola ne mümkün:-a-dan****Gazel 71**

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ay ışığına maruz kalan ketenin çürümesi
(sevgilinin yüzü ve aşığın bedeni bağlamında).*

'Aceb ki sîneñi pîrâhenünle setr itdün
Ketân ne mümkün ola māhtābdan maḡzûz

ketân-ı cismümi:

1. **ketân-ı cismümi:-i****Gazel 90**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Beden keteni, kumaşı (ay ışığının keteni yıpratması yönüyle sevgilinin aşığı incitmesi bağlamında).

Tefekkür itmedeyüm nûr-ı rûy-ı dildârı
Ketân-ı cismümi mevķûf-ı mâhtâb iderüm

ketân-ı şabrını:1. **ketân-ı şabrını:-i, -n, -t****Gazel 35**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabır keteni.

Görünce rûy-ı yâri cism-i 'âşık ızırâb eyler
Ketân-ı şabrını mevķûf-ı nûr-ı mâhtâb eyler

ketm id-:1. **ketm idersem:-er, -se, -m****Gazel 58**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gizlemek.

Ben ketm idersem 'aşkını ol mâh-tal'atun
Şâhid degül mi sînedeki tâze dâğımız

kettân-ı ğama:1. **kettân-ı ğama:-a****Tahmis 3**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Dert keteni (ketenin mehtabın ışığında çürüyerek çile çekmesi bağlamında).

Oldı kettân-ı ğama ey şüh nûr-ı mâhtâb
Mest olurdum yâd-ı la'lûñle eger nûş itsem âb

kevâkib:1. **kevâkib:****Kaside 1**

Mısra: 17

Yıldızlar (içki mezesi bağlamında).

Nuķl-i mey oldı kevâkib çerķ sâķi mihr ü meh
Âsumân-ı meclis içre iki sâğar rûz u şeb

kevkeb:1. **kevkeb:****Matla 52**

Mısra: 1

Yıldız. İl ben.

Ķavis burcında bir kevkeb nümâyân oldı ey
mehrü
Miyân-ı ebruvânında degüldür ģâl-i 'anber-bü

kevkeb-i bahtum:1. **kevkeb-i bahtum:-um****Kaside 1**

Mısra: 70

Kelime Tipi: -

Talih yıldızı.

Mihr ü meh-âsâ furûğ-efrüz olur luţfuñ ile
Kevkeb-i bahtum olurdu sa'd-aķter rûz u şeb

kevkebi sa'd ola:1. **kevkebi sa'd ola:-a****Lugaz 10**

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Yıldızı parlasm, talihi ģülsün ("kevkeb-i sad" olarak bilinen uğurlu olduğuna inanılan yıldız bağlamında).

Sa'd ola ģall eyleyenün kevkebi
Rûzdan fark olmaya anuñ şebi

kevn ü mekân:1. **kevn ü mekân:****Tarih 38**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kainat, alem, dünya.

Yumdı çeşmin bakmayup ârâyış-i dünyâya hiç
Naķşber-âb olduğın fehm eyledi kevn ü mekân

kevser:1. **kevser:****Gazel 36**

Mısra: 1

Cennette bir nehir ismi.II Sevgilinin dudağı.

La'l-i nâb-ı dilbere cennetde kevser teşnedür
Büy-baķş-ı zülfine çün müşķ-i ezfer teşnedür

2. **kevser:-e****Tahmis 3**

Mısra: 7

Cennette bir nehir veya havuz.

La'l-i nābuñ görse ādem meyl ider mi Kevşere
Ğālib oldu būy-ı müşk-efşān-ı şahbā 'anbere

3. **kevşerle:-le**

Tarih 49

Mısra: 4

Cennette bir nehir veya havuz.

Sultān Süleymānuñ olan kātib-i vakfi
Kevşerle dehānın ter ide göre şevābı

4. **kevşerdür:-dür**

Tarih 81

Mısra: 6

Cennette bir nehir veya havuz.

Nüş iden dil-teşneler bulur hayāt-ı cāvidān
Ābı Kevşerdür anuñ güyā ki 'ayn-ı dil-güşā

kevser-i tesnīmdür:

1. **kevşer-i tesnīmdür:-dür**

Gazel 39

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kevser (cennetteki Kevser Irmağı).

Ādem şanur ki Kevşer-i tesnīmdür şuyı
Vaqt-i bahār gülşen-i cennet Hışārdur

kevfıyyet:

1. **kevfıyyetüñ:-üñ**

Tahmis 3

Mısra: 15

Keyifli hal, neşe.

Cān bağışlarmış meger kim mürdeye
kevfıyyetüñ
Cām-ı la'lüñle dil-i 'uşşākı eyle feyz-yāb

Keyhusrev:

1. **Keyhüsrev:**

Kaside 5

Mısra: 15

*Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğlu
olan meşhur hükümdar.*

Rüstem ü Keyhüsrev ü şad Behmen-i
İsfendiyār
Bende-i kemter-kemīni olmağa anuñ sezā

Keykubād:

1. **Keykubād:**

Kaside 10

Mısra: 18

*Korkusuz, yiğit hükümdar Keykubad
(Şehname'de adı geçen ve "key" ünvanını
kullanan ilk hükümdar).*

Çerāğ-ı hāşı çokdur hem 'atā vü cūdı ğālibdür
Peşeng ü Keykubād ü Hüsrev u Cemşid ü
Dārāya

ki:

1. **ki:**

Gazel 19

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Küyından ol mehūñ ki vezāndur nesīm-i şubh
Bīmār-ı 'aşka rāhat-ı cāndur nesīm-i şubh

2. **ki:**

Gazel 39

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ādem şanur ki Kevşer-i tesnīmdür şuyı
Vaqt-i bahār gülşen-i cennet Hışārdur

3. **ki:**

Gazel 50

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Düşdi ser-i 'uşşāka hevā-yı ğam-ı zülfüñ
'Akl ile bizüm şanma ki cem'ıyyetimüz var

4. **ki:**

Gazel 55

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Şahbā-yı 'aşk-ı yār ile mestüz ki bilmezüz
Nüh-tās-ı çerhi Feyzi pür etse figānımız

5. **ki:**

Gazel 91

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Sirişk-i çeşmüm ile ğarq olurdu belki cihān
Garıbdur ki şehā āşinā nedür bilmem

6. **ki:**

Kaside 1

Mısra: 28

Ki bağlacı.

Pehlevān-ı çerh 'arz eyler degüldür mihr ü
meh
Ki seper gāhice bir tīg-ı mücevher rüz u şeb

7. ki:

Kaside 1

Mısra: 56

Ki bağlacı.

Mihr ü meh zerrīn nağāre nüh felekdür küslar
Bang-i şevket ra 'd-veş ki çalınur her rüz u şeb

8. ki:

Kaside 3

Mısra: 21

Ki bağlacı.

Oldur ol şeb ki tülū 'eyledi mihr-i zātı
Mihr-veş oldı cihān içine ol nūrefşān

9. ki:

Kaside 9

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ne çekdiri ki mişāl-i neheng-i deryādur
Gören şanur anı 'anķā olunca bāl-güşād

10. ki:

Kaside 9

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Yeter aña bu sa 'ādet ki dār-ı dünyāda
Süvār ola aña çün böyle bir firişte-nihād

11. ki:

Lugaz 18

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Baħr-ı bī-ka 'rdur ki 'ummāndur
Pertev-efrüz-ı mihr-i raħşandur

12. ki:

Rübai 34

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Nār-ı gam ile aħker-i süzende olur
Her kaçtre ki rīzān ola bu çeşmümden

13. ki:

Tahmis 2

Mısra: 25

Ki bağlacı.

Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

14. ki:

Tarih 2

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Dil-güşā menzil-i feraħ-güster
Öyle 'ālī ki hemser-i eflāk

15. ki:

Tarih 81

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Nüş iden dil-teşneler bulur hayāt-ı cāvidān
Ābı Kevşerdür anuñ güyā ki 'ayn-ı dil-güşā

16. ki:

Gazel 76

Mısra: 1

"Bile, dahi" anlamında bağlaç.

Bir dilberüñ ki 'āşıkā mihr ü vefāsı yok
Güyā ki māh münhasif olmuş ziyāsı yok

17. ki:

Gazel 94

Mısra: 5

"Bile, dahi" anlamında bağlaç.

Ol teşneyem ne baħrı ki görsem serāb olur
Geçmekde fikr-i vaşl ile eyyāmımız bizüm

18. ki:

Gazel 106

Mısra: 8

Ne zaman ki, -dığı zaman.

Niçün murg-ı dili şayyād-ı çeşmüñ der-kafeş
eyler
Ki dām-ı zülfüne cānā dil-i āvāre düşdükçe

19. ki:

Gazel 69

Mısra: 7

Çünkü, zira.

Rencide itme zāhid-i nāşih ki 'āşıkā
Olmaz kitāb-ı 'aşķda pend-i dırāz farz

20. ki:

Gazel 76

Mısra: 2

Çünkü, zira.

Bir dilberüñ ki 'āşıkā mihr ü vefāsı yok
Güyā ki māh münhasif olmuş ziyāsı yok

21. **ki:****Kaside 3**

Mısra: 80

Çünkü, zira.

Beni elṭāf-ı şefā'at ile şādān eyle
Ki o demde olıcağ şāh u gedā hep yeksān

22. **ki:****Kaside 4**

Mısra: 16

Çünkü, zira.

Ne kalem tā bu kadar midḥate şāyān olsa
Ki alur destine ol menba'-ı elṭāf u zekā

23. **ki:****Tarih 52**

Mısra: 1

"bundan dolayı" anlamında bağlaç.

Cenāb-ı Tāhir Efendi ki şulb-ı pākinden
Ḥudā 'azīz ide bir mihr-i enver oldu bedīd

kible-i tā'at:1. **kible-i tā'at:****Gazel 43**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İbadet kıblesi.

Feyzī sirişk-i çeşmi ile eylemiş vuzū
'Uşşak-ı zāra kible-i tā'at ruḥuñ mıdur

kibr:1. **kibri:-i****Lugaz 6**

Mısra: 3

Kibir, büyüklenme, burnu havada olma.

Kibri yokdur hem anuñ yerde yüzi
Meyl ider her neye düş olsa gözi

kıl:-1. **kıldır:-dı****Tarih 66**

Mısra: 2

Yapmak, meydana getirmek.

Menba'-ı āb-ı ḥayāt-ı bī-bedel bu 'ayn-ı pāk
Kıldı bu ḥayrı mu'ammer ola bir zāt-ı şerīf

kıl kalem:1. **kıl kalemdür:-dür****Gazel 86**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Eski ressam ve minyatür sanatçılarının
kullandıkları ince samur fırça (sevgilinin
kirpiği bağlamında).*

Kıl kalemdür şafḥa-i çeşmümde müjgān-ı
terüm

Nakş-ı ḥüsnüñ dīdeme taşvīr ider Bihzād-ı dil

2. **kıl kalemle:-le****Tarih 72**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Eski ressam ve minyatür sanatçılarının
kullandıkları ince samur fırça.*

Muşanni' kıl kalemle sīm nakş itmiş
temāşādur
Nigāh-endāz olanlar ḡann ider anı şadefkārī

kılā'-ı kāfiri:1. **kılā'-ı kāfiri:-i****Kaside 5**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Kāfir kaleleri.

Belde-i İslāma zamm eyle kılā'-ı kāfiri
Feth u nuşret hem-'inān u hem-rikāb olsun
saña

kilīsā:1. **kilīsā:****Kaside 3**

Mısra: 30

Kilise, Hristiyan ibadethanesi.

Şādkām oldu bu şevk ile kulüb-ı 'uşşak
Kalb-i a'dāsı kilīsā gibi oldu vīrān

kilk:1. **kilküm:-üm****Kaside 2**

Mısra: 3

Kalem (şairlik yeteneği bağlamında).

Nīze-i bār-keş olup kilkülüm
Bebr-i mazmün-şikārdur kalemüm

2. **kilküm:-üm****Kaside 2**

Mısra: 47
Kalem. *İl şairlik kudreti, yeteneği.*

Ya'ni mizāb-ı ma'nidür kilcüm
Dürri ma'nî-nişārdur qalemüm

kilk-i belāgat:

1. kilc-i belāgat:

Tarih 14
Mısra: 28
Kelime Tipi: -
Etkili, güzel ve yerinde söz yazan kalem.

Qabül it i'tizārın midhātünde táb'-ı çālākin
Ne mümkün vaşfuñi kilc-i belāgat eyleye inşā

kilk-i belāgat-inşā:

1. kilc-i belāgat-inşā:

Kaside 4
Mısra: 58
Kelime Tipi: -
Etkili söz yazan kalem.

Zāt-ı pür-mağfiretün eyleyemez vaşf u beyān
Ne kadar dikkat ide kilc-i belāgat-inşā

kilk-i dür-bahşāyiş-i mülk-i fenā:

1. kilc-i dür-bahşāyiş-i mülk-i fenā:

Kaside 5
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Gelip geçici dünyanın inci bağışlayan kalemi.

Merhabā ey hāme-i mizāb-ı cüy-ı ma'rifet
Habbazā ey kilc-i dür-bahşāyiş-i mülk-i fenā

kilk-i dür-efşānı:

1. kilc-i dür-efşānı:-ı

Kaside 8
Mısra: 44
Kelime Tipi: -
İnci saçan kalem.

İderdi pür güherle ceyb-i çerhi táb'-ı çālāküm
Hemān-dem pür-kef itsem şevk ile kilc-i dür-efşānı

kilk-i dür-efşān-ı letāfet-bahşā:

1. kilc-i dür-efşān-ı letāfet-bahşā:

Kaside 4
Mısra: 8

Kelime Tipi: -
İncelik sunan inciler saçan kalem.

Merhabā rehrevi-i vādi-i hāmün-ı hüner
Habbazā kilc-i dür-efşān-ı letāfet-bahşā

kilk-i fikretle:

1. kilc-i fikretle:-le

Gazel 38
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Düşünce kalemi.

Yazıldı levh-i dilde naqş-ı hüsnî kilc-i fikretle
Hırām-ı şivesi ol mehveşün taşvır müşkildür

kilk-i güher-bār-ı letāfet-efzā:

1. kilc-i güher-bār-ı letāfet-efzā:

Kaside 4
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
İncelik katan cevher yüklü kalem.

Merhabā kilc-i sebük-seyr-i fezā-yı dāniş
Habbazā kilc-i güher-bār-ı letāfet-efzā

kilk-i güher-rîz-i belāgat-pîrā:

1. kilc-i güher-rîz-i belāgat-pîrā:

Kaside 4
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Süslü inciler saçan kalem (sanatlı söz söylemek bağlamında).

Merhabā hāme-i mu'ciz-dem ü çāpük-ımlā
Habbazā kilc-i güher-rîz-i belāgat-pîrā

kilk-i hoş-āyende-i i'cāz-nümā:

1. kilc-i hoş-āyende-i i'cāz-nümā:

Kaside 4
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Mucize sözler yazan beğenilen kalem.

Merhabā hāme-i çāpük-reviş-i deşt-i hayāl
Habbazā kilc-i hoş-āyende-i i'cāz-nümā

kilk-i hoş-raqamı:

1. kilc-i hoş-raqamı:-ı

Kaside 7
Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Güzel yazı kalemi.

Bu şevk ile ele aldıkda kilik-i hoş-raşamı
Derün-i hâtırâ geldi şafâ-yı rûhânî

kilk-i sebük-seyr-i fezâ-yı dâniş:

1. kilik-i sebük-seyr-i fezâ-yı dâniş:

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*İlmin uçsuz bucaksız aleminin hızlı
kalemi.*

Merhabâ kilik-i sebük-seyr-i fezâ-yı dâniş
Hâbbezâ kilik-i güher-bâr-ı leâfet-efzâ

kilk-i senâ-ger:

1. kilik-i senâ-ger:

Kaside 1

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

Öven kalemi.

Na't-ı Şâh-ı enbiyâya mihr ü meh zer-şafhadur
Anda tahrîr eyleye kilik-i senâ-ger rûz u şeb

kim:

1. kim:

Lugaz 18

Mısra: 4

Her kim.

Bir oñadur içinde âdem olur
Bengdür kim yir ise sersem olur

2. kim:

Gazel 1

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Benem ol gavta-hâr-ı lücce-i bahr-ı mahabbet
kim
Revâdur eşk-i çeşmümle olursa âşinâ deryâ

3. kim:

Gazel 19

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Feyzî revâdur eylese şad güne midhatün
Kim rûh-bağş-ı hasretiyândur nesim-i şubh

4. kim:

Gazel 26

Mısra: 3
Ki bağlacı.

Göñül pervâne-âsâ şu'le-püş olsa revâdur kim
Ruhuñ şem'i dil-i süzânuma tâb-efken
olmuşdur

5. kim:

Gazel 31

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ey kamer-tal'at beni şâyeste-i vaşl eyle kim
Zerre-i eşküm cihânı bahr-ı bî-pâyân ider

6. kim:

Gazel 48

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Hâzret-i Şubhî Efendi kim kerem-güsterdür ol
Devleti efzûn ola eyle du'â nevrûzdur

7. kim:

Gazel 49

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Göñül kim meclis-i 'aşkuñ kadeh-
peymâlarındandır
O mir'ât-ı şafânun tûti-i güyâlarındandır

8. kim:

Gazel 59

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Ceyş-i gam buldı zafer mülk-i dile efsûs kim
Feyziyâ şad olmadı bu kalb-i gam-âlûdumuz

9. kim:

Kaside 3

Mısra: 69

Ki bağlacı.

Ben günehkârûña mahşerde şefâ'at kıl kim
Ola ben bîkese şâyeste riyâz-ı Rıdvân

10. kim:

Kaside 6

Mısra: 19

Ki bağlacı.

Bezl eylemekde dürr-i güher 'âlem içre kim
Ger görse keff-i cüdını deryâ serâb olur

11. kim:

Kaside 8

Mısra: 41
Ki bağlacı.

Benem ol şâ'ir-i hoş-lehce kim vaşf eyleyüp
zâtın
Mişal-i mey iderdi mest her dem ehl-i 'irfânı

12. kim:

Lugaz 2
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Ol ne maşnū' oldı kim bī-cāndur
Gāh zāhirde gehī pinhāndur

13. kim:

Lugaz 2
Mısra: 7
Ki bağlacı.

Baħr u berde ħukmi kim cārī olur
Gāhıce bir gūşede tenhā kalur

14. kim:

Lugaz 4
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Ol ne maşnū' oldı kim yokdur demi
Cebr ile taħrīk iderdi ādemi

15. kim:

Lugaz 5
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Ol ne maşnū' oldı kim qaddi dırāz
Kim derāgūş itse itmez iħtirāz

16. kim:

Rūbai 27
Mısra: 3
Ki bağlacı.

Dehrūñ elemler böylecedür kim Feyzī
Biz gāhıce giryān gehī ħandān olduk

17. kim:

Tarih 20
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Emīn-i maṭbaħ olan ħazret-i Mūsā Efendi kim
Revān oldı cihān-ı bī-beķāyı terk idüp ħayfā

18. kim:

Tarih 20

Mısra: 3
Ki bağlacı.

Ĥarāb-ābād-ı dehri gördi kim ta'mīre imkān
yok
Ĥarāb-ender-ħarāb olmaķda çün bu 'ālem-i
dünyā

19. kim:

Tarih 75
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Cenāb-ı āşaf-ı zīşān 'Alī Paşa-yı ekrem kim
Cihān-ı köhneyi lutfi idüp ma'mūr u ābādān

20. kim:

Tarih 80
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Vezīr-i muħterem el-ħāc İbrāhīm Paşa kim
Mu'in ola Cenāb-ı Ĥazret-i Ĥaķ her dem ü her
gāh

21. kim:

Kaside 6
Mısra: 29
Kim, her kim.

Devlet-serāy-ı luṭfına kim intisāb ider
Bir zerre-i 'atāsı ile kām-yāb olur

22. kim:

Kaside 10
Mısra: 15
Öyle ki.

Cenāb-ı ħapudān el-Ĥāc İbrāhīm Paşa kim
Vücūd-ı pāki maħz-ı luṭf-ı Ĥaķdur dār-ı
dünyāya

23. kim:

Kaside 8
Mısra: 13
Öyle ki.

Semiyy-i Ĥazret-i Şāh-ı Rūsul Aħmed Efendi
kim
Cihānda pāyına itsem revā fersūde pīşanı

24. kim:

Gazel 34
Mısra: 5
Ki, çünkü.

Ḥayāl-i verd-i ruḥsāruñla cānā ḥayli demdür
kim
Miyān-ı gülsitānda bülbul-i dil güft-gü eyler

25. **kim:**

Gazel 36

Mısra: 9

Ki, çünkü.

Midḥat-i dildār aña şāyestedür 'ālemde kim
Feyzi'nüñ eş'ārına merd-i süḥan-ver teşnedür

26. **kim:**

Gazel 48

Mısra: 11

Ki, çünkü.

Reşk ider dil gülsitānda lāleye kim Feyziyā
Sāğarı ber-kef olup eyler şafā nevrūzdur

27. **kim:**

Gazel 53

Mısra: 3

Ki, çünkü.

Ben ol üftāde-i cāh-ı belāyam Yūsuf-āsā kim
Ġam-ı 'aşkuñla cānā rüy-ı arza bir şadā
çıkamaz

28. **kim:**

Gazel 66

Mısra: 9

Ki, çünkü.

Semend-i ṭab'a irḥā-yı 'inān itseñ sezādur kim
Hezār aḥsente Feyzī ṭab'uña nāzūk-zemīn
olmuş

29. **kim:**

Gazel 73

Mısra: 4

Ki, çünkü.

Zülfüne dil bende oldu hiç rehā mümkün midür
İtmedi Mecnūnı gör kim 'aşk-ı Leylādan ferāğ

30. **kim:**

Kaside 8

Mısra: 69

Ki, çünkü.

Benem ol rehrev-i vādī-i 'irfān-ı ma'ānī kim
Nice ḥarlar geçemez esb-i ṭab'um ala meydānı

31. **kim:**

Gazel 124

Mısra: 1

Nasıl.

O mehrū şanma kim cām-ı mey-i naḥvetle
mest oldu
İçüp ḥün-ı dil-i 'uşşākı her dem mey-perest
oldu

32. **kim:**

Kaside 6

Mısra: 15

*"Her kim, hangi kişi" anlamında
kullanılan bir söz.*

Mihr-i dilinden eylese kim iktisāb-ı nūr
Pertev-fürüz-ı ṭa'na-ger-i āfītāb olur

33. **kimdür:-dür**

Gazel 28

Mısra: 1

Kim, soru zamiri.

Ne şehruñ ḥübısın derd-āşinā-yı miḥnetüñ
kimdür
'Aceb nezzāre-düz-ı mihr-i rüy-ı ṭal'atuñ
kimdür

34. **kimdür:-dür**

Gazel 28

Mısra: 2

Kim, soru zamiri.

Ne şehruñ ḥübısın derd-āşinā-yı miḥnetüñ
kimdür
'Aceb nezzāre-düz-ı mihr-i rüy-ı ṭal'atuñ
kimdür

35. **kimdür:-dür**

Gazel 28

Mısra: 4

Kim, soru zamiri.

Fiğān eyler gülistān-ı cihānda yād-ı rüyüñla
Ġamuñla nāle-senc-i bülbul-i zār-ülfetüñ
kimdür

36. **kimdür:-dür**

Gazel 28

Mısra: 6

Kim, soru zamiri.

Seḥāb-ı baḥtum itmiş şimdi mäh-ı himmetüm
mestür
Meh-i lem'a-feşān-ı āsumān-ı şoḥbetüñ
kimdür

37. **kimdür:-dür**

Gazel 28

Mısra: 8

Kim, soru zamiri.

Ne bezme táb-ver olmuşdı cānā şem‘-i
ruḥsāruñ
Şerer-püş olmada pervāne-i bī-tāḳatuñ kimdür

38. **kimdür:-dür**

Gazel 28

Mısra: 10

Kim, soru zamiri.

Kimi vaşluñ ümīdinde kimi būsūñ recā eyler
Senūñ Feyzī gibi bir ‘āşık-ı bī-‘illetūñ kimdür

39. **kim:**

Gazel 118

Mısra: 10

Kim, soru zamiri.

Sezā-yı vuşlatı itmez seni o şūh da Feyzī
Vişāl-i yāre sezā kim ‘aceb bilinmedi ḳaldı

40. **kim:**

Lugaz 1

Mısra: 9

Kim, soru zamiri.

Kim ṭoḳunsa cismine efgān ider
Ac u ṭoḳ bu ‘ālemi seyrān ider

41. **kim:**

Lugaz 5

Mısra: 2

Kim, soru zamiri.

Ol ne maşnū‘ oldı kim ḳaddı dırāz
Kim derāgūş itse itmez iḥtirāz

42. **kim:**

Lugaz 6

Mısra: 9

Kim, soru zamiri.

Kim bunı bī-şübhe ḥall eylerse hem
Görmeye ḳalbī anuñ gerd-i elem

43. **kim:**

Lugaz 7

Mısra: 9

Kim, soru zamiri.

Kim bu rāzı eyler ise āşikār
Rütbe-i ‘ālī vire Perverdigār

44. **kim:**

Lugaz 14

Mısra: 9

Kim, soru zamiri.

Kim şorarsa bu rāz-ı mektūmı
Ola yüz beş ‘adedle ma‘lūmı

45. **kime:-e**

Lugaz 14

Mısra: 3

Kim, soru zamiri.

Kime olsa ḳarīn hemdem olur
Geh şafā bahş ider gehī sem olur

46. **kim:**

Rūbai 13

Mısra: 1

Kim, soru zamiri.

Kim görse şehā rūyuñı meftūnuñ olur
Hem silsile-i zūlf ile mecnūnuñ olur

47. **kime:-e**

Lugaz 17

Mısra: 12

Kimi, bazısı, belgisiz zamir.

Gāh ma‘mūr ider gehī vīrān
Kimine derd olur kime derman

48. **kim:**

Kaside 4

Mısra: 43

"diye, bu sebeple, bundan dolayı"
anlamında bağlama edatı.

Benem ol rehrev-i vādī-i reh-i ḥayret kim
Dil-i miḥnet-zedeye luṭfuñ ola rāhnümā

49. **kim:**

Kaside 10

Mısra: 48

Kim, soru zamiri.

İcāre-i ṭavīleyle virilse rağbet itmezler
Kim alur bu müşābih ḥāne-i meşrūṭa-āsāya

kime:

1. **kime:**

Kaside 10

Mısra: 23

Kime, soru zamiri.

Ne ḥāletdür kime ḥālüm disem olur tebessüm-
sāz

Elem çekme deyü eyler ḥavāle rüz-ı ferdāya

kimesne:

1. **kimesne:****Kaside 7**Mısra: **40***Kimse, hiç kimse.*

Zamān-ı devlet-i 'adlinde mün'adim fitne
Kimesne görmedi devrinde rüy-ı hicrānı

kimi:1. **kimi:****Gazel 28**Mısra: **9***Kimi, bazısı, belgisiz zamir.*

Kimi vaşluñ ümîdinde kimi büsuñ recā eyler
Senüñ Feyzî gibi bir 'âşık-ı bî-'illetüñ kimdür

2. **kimi:****Gazel 28**Mısra: **9***Kimi, bazısı, belgisiz zamir.*

Kimi vaşluñ ümîdinde kimi büsuñ recā eyler
Senüñ Feyzî gibi bir 'âşık-ı bî-'illetüñ kimdür

3. **kimi:****Lugaz 8**Mısra: **6***Kimi, bazısı, belgisiz zamir.*

Cismi var rûhı yok ider hareket
Kimi tersâ ile ider ülfet

4. **kimin:-n****Lugaz 17**Mısra: **9***Kimi, bazısı, belgisiz zamir.*

Mâl ü cāndan kimin cüdā eyler
Halk aña yine ittikā eyler

5. **kimin:-i, -n****Lugaz 17**Mısra: **16***Kimi, bazısı, belgisiz zamir.*

Herkese rāzın eylemez ifşā
Kimini redd ider kimin ibkā

6. **kimine:-n, -e****Lugaz 17**Mısra: **7***Kimi, bazısı, belgisiz zamir.*

Kimine hırz-ı cān olur ammā
Kimine oldu mebdē'î gāvğa

7. **kimine:-n, -e****Lugaz 17**Mısra: **8***Kimi, bazısı, belgisiz zamir.*

Kimine hırz-ı cān olur ammā
Kimine oldu mebdē'î gāvğa

8. **kimine:-n, -e****Lugaz 17**Mısra: **12***Kimi, bazısı, belgisiz zamir.*

Gāh ma'mūr ider gehî vīrān
Kimine derd olur kime derman

9. **kimine:-n, -e****Lugaz 17**Mısra: **13***Kimi, bazısı, belgisiz zamir.*

Kimine māye-i sa'ādet olur
Kimine 'ayn-ı derd-i zillet olur

10. **kimine:-n, -e****Lugaz 17**Mısra: **14***Kimi, bazısı, belgisiz zamir.*

Kimine māye-i sa'ādet olur
Kimine 'ayn-ı derd-i zillet olur

11. **kimini:-n, -i****Lugaz 17**Mısra: **16***Kimi, bazısı, belgisiz zamir.*

Herkese rāzın eylemez ifşā
Kimini redd ider kimin ibkā

kimse:1. **kimse:****Gazel 98**Mısra: **2***Hiç kimse.*

Diller esîr-i zülf-i siyeh-kāruñ olmasun
Kimse firîb-i dîde-i mekkāruñ olmasun

2. **kimse:****Kaside 3**Mısra: **41***Hiç kimse.*

Haddi yok mu'cizenüñ kimse anı şerh idemez
Vaşf-ı ta'bîrde hayretle kalup beste dehān

3. kimse:

Kaside 3

Mısra: 44

Hiç kimse.

Oldı mi'râcda gülçîn-i riyâz-ı kudret
İdemez kimse o mi'râcî da tafşîl ü beyân

4. kimse:

Kaside 8

Mısra: 19

Hiç kimse.

Cihânda nâle eyler kimse yokdur devr-i
luţfuñda
İden bülbüldür ancak verd için bîhûde efgânı

5. kimse:

Kaside 9

Mısra: 37

Hiç kimse.

Ne bir meded-res olur kimse var dil-i zâra
Sezâ mı gûşe-i miñnetde ben alam nâşâd

6. kimseler:-ler

Lugaz 16

Mısra: 9

Hiç kimse.

Kimseler bilmedi anuñ aşlın
Toñm-efşân olan bilür neslin

7. kimse:

Matla 27

Mısra: 2

Hiç kimse.

Bulmadum hayfâ dil-i miñnetkeşe feryâd-res
Kimse gûş itmez figânım çıkşa mânend-i
ceres

8. kimse:

Rûbai 30

Mısra: 3

Hiç kimse.

Râz-ı dile vâkıf olmasun kimse şehâ
Ney gibi senüñle bî-zebân söyleşelüm

9. kimse:

Lugaz 15

Mısra: 5

Her kim, kimse.

Dört nefer kimse idmete derkâr
Her birinüñ beşer tevâbi'i var

10. kimse:

Tarih 75

Mısra: 5

Kimse, belgisiz zamir.

Zamân-ı devletinde kimse yok feryâd u âh
eyler
Gülistânda meger bülbül ide güller için efgân

kıp kırmızı dîvâne it:-

1. kıp kırmızı dîvâne itdi:-di

Matla 58

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Azgın deli etmek, delirtmek.

Kellepûş eyle görünce o perî-ruhsârı
İtdi kıp kırmızı dîvâne dil-i nâçârı

kiras:

1. kirasa:-a

Gazel 42

Mısra: 9

*Kiraz (sevgilinin dudağının kırmızılığı
bağlamında).*

Kirasa ta'na ider la'l-i yâr ey Feyzî
Mişâl olur mı leb-i mâh-ı sâde-rûy-ı Hîşâr

kış günü:

1. kış günü:

Lugaz 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kış günü, kış mevsimi.

Ol ne şekl-i garîb-i hüb-nümâ
Kış günü hükmini ider icrâ

kisb-i nûr evle:-

1. kisb-i nûr eyler:-r

Gazel 81

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nurlanmak, aydınlanmak.

Derûnda mañv olurdu zûlmet-i ğam kisb-i nûr
eyler
Olan dildâde-i 'aşkı cihânda Şems-i Tebrîzüñ

kişver-i kalbüm:

1. **kişver-i kalbüm:-üm****Kaside 6**

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

Gönül ülkesi, gönül.

Tātār-ı ğamze ğāret ider mülket-i dili
Böyle kalursa kişver-i kalbüm hārāb olur

kitāb ol-:1. **kitāb olur:-ur****Kaside 6**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kitap olmak, kitap haline gelmek.

Zāt-ı kerem-şi‘ārını Şubhī Efendinūn
İtsem nüvişte midhātini şad kitāb olur

kitāb-ı ‘aşkda:1. **kitāb-ı ‘aşkda:-da****Gazel 69**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşk kitabı.

Rencīde itme zāhid-i nāşih ki ‘āşıkā
Olmaz kitāb-ı ‘aşkda pend-i dırāz farz

kıyāma gel-:1. **kıyāma gelse:-se****Matla 10**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayağa kalkmak.

Kıyāma gelse nāz u ‘işve ile ol sehī-kāmet
Kıyāmetden ‘alāmetdür virür ‘uşşāka bir hālet

2. **kıyāma gelseñ:-se, -ñ****Gazel 1**

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Ayağa kalkmak.*

Kıyāma gelseñ ey mehrü olur āşüb-ı rustā-hīz
Belā-ender-belādur ‘āleme ol kāmēt-i bālā

kıyāmet:1. **kıyāmetden:-den****Matla 10**

Mısra: 2

Kıyāmet günü.

Kıyāma gelse nāz u ‘işve ile ol sehī-kāmet
Kıyāmetden ‘alāmetdür virür ‘uşşāka bir hālet

kız:1. **kızı:-ı****Tarih 38**

Mısra: 1

Kız evlat.

Ütüci kızı Emīne ‘azm-i ‘uqbā eyledi
Murğ-ı rûhına anuñ ‘adn ola yā Rab āşiyān

2. **kızı:-ı****Tarih 38**

Mısra: 8

Kız evlat.

Cevherī harf ile bir tārīh düşdi fevtine
Ütüci kızı Emīneye ola cennet mekân

kızard-:1. **kızardı:-dı****Gazel 9**

Mısra: 2

*Rengi kırmızıya dönmek. İl utanmak,
utanç duymak.*

Ruħuñdan oldı şanursın furūğ-yāb şarāb
Kızardı la‘l-i lebūñden idüp hicāb şarāb

2. **kızardı:-dı****Gazel 97**

Mısra: 1

*Kırmızı veya ona yakın bir renk almak
(gözün kızarması bağlamında).*

Kızardı dīdeler mestem mey-i cām-ı
muşaffādan
Ziyā-baḥşā olur dil pertev-i mihr-i mücellādan

ko-:1. **köma:-ma****Rübai 40**

Mısra: 3

Koymak, bırakmak.

Bi‘-‘aşk köma ‘ālem-i fāñide beni
Yā Rab mecāzumı ḥaḳīḳat eyle

2. **komaz:-maz****Gazel 35**

Mısra: 9

Bırakmak, terk etmek.

Şeb-i tārīk-i 'işıyānda kımaz elṭāf-ı Hāk Feyzī
Beni bu i'tizārum maḥz-ı envār-ı şevāb eyler

köhne:

1. köhne:

Gazel 116

Mısra: 4

Eski, eskimiş, zamanı geçmiş.

Furūğ-ı şem'-i ruhsārından oldu zerreler peydā
Degüldür mihr ü meh zāhir olan bu köhne ṭāḳ
üzre

köhne bahār:

1. köhne bahār:

Gazel 115

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sonbahar.

Haṭ-āver oldu o meh nazra-düzdür çeşmüm
Dem-i ḥazānda köhne bahār seyrinde

k'ol:

1. k'olur:-ur

Rübai 9

Mısra: 3

Ki olur.

Ey şūḥ-ı cefā itme ta'accüb k'olur
Sermest-i mey-i cām-ı ḥaḳīḳat güstāḥ

Köprüli-zāde:

1. Köprüli-zāde:

Tarih 14

Mısra: 4

Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa.

İlāhā mesned-i devletde dā'im berkarār olsun
Vezir-i muḥterem Köprüli-zāde ma'delet-pīrā

küçe-i dilber:

1. küçe-i dilber:

Gazel 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin sokağı (sevgiliye giden ince
dar yol bağlamında).*

Küçe-i dilber cihānda şaḥn-ı gülşendür baña
Ben hezāram gülsitān bir cāy-ı şivendür baña

küçe-i ğamda:

1. küçe-i ğamda:-da

Tahmis 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gam yolu, dert sokağı.

Nevbahār-ı nigeḥ-i luṭf ile dīvāne idük
Küçe-i ğamda dilā 'aşḳ ile bīmār olduk

küçe-i yār:

1. küçe-i yār:

Gazel 23

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin sokağı.

Nāle kıl Feyzi ruḥ-ı dilber için küçe-i yār
Bülbül-i gülşen-i idrāk olacak yerlerdür

kuḍsiyān:

1. kuḍsiyān:

Tarih 31

Mısra: 5

Melekler.

Meşhed-i pākine anuñ kuḍsiyān
Büy-ı 'ıtrı eylesünler fāyiḥa

kuḍüm:

1. kuḍümüñdür:-üñ, -dür

Gazel 82

Mısra: 1

Gelme, geliş, ayak basma.

Kuḍümüñdür şeref-baḥş-ı dil-i nāşād hoş
geldüñ
Dil-i vīrānemi cānā idüp ābād hoş geldüñ

2. kuḍümü:-ı

Tarih 52

Mısra: 3

Dünyaya geliş, doğum.

Kuḍümü ola sa'īd 'ırḳ-ı pāk-i Ṭāhirdür
Vucūdı dīde-i bedden hemīşe ola ba'īd

3. kuḍümü:-ı

Tarih 52

Mısra: 8

Dünyaya geliş, doğum.

Du‘ā ile didi aḥbāb şād olup tārīḥ
Ḥadīcenüñ bu cihānda ḳudūmı ola sa‘īd

4. **ḳudūmı:-ı**

Tarih 60

Mısra: **10**

Dünyaya geliş, doğum.

Du‘ā-yı ḥayr iderek Feyziyā didüm tārīḥ
Ḳudūmı sa‘īd ola devletle Fatma Sultānuñ

5. **ḳudūmı:-ı**

Tarih 74

Mısra: **10**

Dünyaya geliş, doğum.

Ola yā Rabb es‘ad maḳdemi şehzāde ‘İsānuñ
Ḳudūmı itdi iḥyā ‘ālemi Sultān ‘İsānuñ

6. **ḳudūmüñ:-üñ**

Tarih 75

Mısra: **18**

Dünyaya geliş, doğum.

İki destüm du‘āya kaldırup Feyzī didüm tārīḥ
Ḳudūmüñ kıldı İbrāhīm Beg bu ‘ālemi şādān

7. **ḳudūmüñ:-üñ**

Tarih 80

Mısra: **10**

Dünyaya geliş, doğum.

Du‘ālar eyleyüp mevlidine Feyzī didüm tārīḥ
Ḳudūmüñ sa‘īd ide devletle İsmā‘īl Begüñ
Allāh

8. **ḳudūmın:-ı, -n**

Tarih 84

Mısra: **9**

Dünyaya geliş, doğum.

Ḳudūmın gūş idince bir du‘ā ile didüm tārīḥ
İlāhī ola devletle mu‘ammer geldi ‘Abdullāh

9. **ḳudūmın:-ın**

Tarih 91

Mısra: **3**

Dünyaya geliş, doğum.

Ḳudūmın bir beşāretle didi tārīḥini ḥātif
Ḥasan geldi vücūda ‘izz ü devletle mu‘ammer-
bād

ḳudūm-ı es‘adın:

1. **ḳudūm-ı es‘adın:-ın**

Tarih 70

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Hayırlı, mutluluk veren geliş; doğum.

Ḳudūm-ı es‘adın gūş eyleyüp Feyzī didüm
tārīḥ
Emīne geldi dünyāya mu‘ammer ola devletle

ḳudūm-ı es‘aduñ:

1. **ḳudūm-ı es‘aduñ:-u, -ñ**

Tarih 44

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

*Hayırlı geliş (uzak bir yerden gelme,
ayak basma).*

Ḳudūm-ı es‘aduñ tebrīk idüp Feyzī didüm
tārīḥ
Naḳīb Efendiye ola mübārek pāye-i iftā

ḳudūm-i pākine:

1. **ḳudūm-i pākine:-i, -n, -e**

Tarih 71

Mısra: **13**

Kelime Tipi: -

Hayırlı geliş, kutlu doğum.

Ḳudūm-i pākine mesrūr olup Feyzī didüm
tārīḥ
Muḥammed geldi Sultān Aḥmedüñ şulbinden
‘izzetle

ḳudūm-i pākini:

1. **ḳudūm-i pākini:-i, -n, -ı**

Tarih 62

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Hayırlı geliş, kutlu doğum.

Ḳudūm-i pākini gūş eyleyüp aḥbāb şād oldı
Ola mir‘āt-ı ḳalb-i pāki gerd-i ḡamdan āzāde

ḳudūm-ı sa‘dını:

1. **ḳudūm-ı sa‘dını:-ı, -n, -ı**

Tarih 51

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

(bir makama) kutlu geliş.

Ḳudūm-ı sa‘dını gūş eyleyüp Feyzī didüm
tārīḥ
Mü‘ebbed eyleye Ḥaḳ beg efendimi riyāsetde

ḳudūrāt-ı elem:

1. kūdūrāt-ı elem:

Tarih 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dert tasası. İl gam tozu.

Görmesün âyine-i kalbi kūdūrāt-ı elem
Eyleye Mevlâ derûnuñ gerd-i miñnetden berî

küffâr-ı bed-kâra:

1. küffâr-ı bed-kâra:-a

Tarih 11

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İşi gücü kötülük olan kafirler.

Fezâ-yı 'âlemi teng eyleye küffâr-ı bed-kâra
Furûğ-efrûz olursa pertev-i şemşîr-i bürrânı

küh:

1. küh:

Kaside 10

Mısra: 20

Dağ.

Olurdı küh-ı pür-temkîn bir keştî-i bîpervâ
Eger cârî olursa baħr-ı luṭfî küh u şahrâya

kühen:

1. kühen:

Kaside 3

Mısra: 78

Eski, köhne, ihtiyar (dünya bağlamında).

Nî' met-i luṭfuñı ümmîd iderdüm ben de
Bu kühen kâh-ı fenâ içre çün oldum mihmân

küh-ı beyâbânı:

1. küh-ı beyâbânı:-ı

Gazel 14

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Çöl dağı, kum tepesi. İl "beyaban" ile
Mecnun bağlamında.*

Küh-kenveş Bî-sütün'da tîşe-i âhum ider
Vâdi-i ğamda nice küh-ı beyâbânı şikest

küh-ı ğam:

1. küh-ı ğam:

Gazel 86

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Gam dağı (Ferhad'ın deldiği dağ
bağlamında).*

Maħv iderken tîşe-i âhum hezârân küh-ı ğam
Vuşlat-ı Şîrîne bir yol bulmadı Ferhâd-ı dil

küh-ı pür-temkîn:

1. küh-ı pür-temkîn:

Kaside 10

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Tedbirli, güvenli dağ (sığımlacak dağ,
liman bağlamında).*

Olurdı küh-ı pür-temkîn bir keştî-i bîpervâ
Eger cârî olursa baħr-ı luṭfî küh u şahrâya

küh-kenveş:

1. küh-ken-veş:

Gazel 14

Mısra: 7

Ferhad.

Küh-kenveş Bî-sütün'da tîşe-i âhum ider
Vâdi-i ğamda nice küh-ı beyâbânı şikest

2. küh-ken-veş:

Gazel 6

Mısra: 9

Ferhad.

İderdüm Küh-ken-veş tîşe-i âhum ile vîrân
Olursa vâdi-i ğamda hezârân Bî-sütün peydâ

kuhl:

1. kuhl:

Gazel 103

Mısra: 3

Göz ilacı, sürme.

Açılmaz çeşmimiz kuhl olmayınca dürd-i
mey sâķî
Olur cām-ı şafâ-baħşâyı görsek dîdemüz rüşen

kuhl id-:

1. kuhl idenler:-en, -ler

Kaside 5

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

(göze) sürme çekmek.

Kuḥl idenler çeşmine ānı ziyā-baḥşā olur
Ḥāk-i pāyuñ dīde-i baḥta mişāl-i tūtiyā

kuhl-ı lutfuñ:

1. **kuhl-ı lutfuñ:-uñ**

Tarih 63

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İyilik sürmesi.

Kuḥl-ı lutfuñ dīde-i baḥta cilā-baḥşā olur
Tūtiyā-yı İşfahānīdür hemān ḥāk-i deri

kuhl-i Şıfahānī:

1. **kuhl-i Şıfahānī:**

Kaside 8

Mısra: 64

Kelime Tipi: -

İsfahan sürmesi (İsfahan, en güzel ve kaliteli sürmenin çıkarıldığı yerdir).

Sezā fersūde itsem çeşm ü rüyı kūy-ı dilberde
O şūḥuñ ḥāk-i pāyı Feyziyā kuḥl-i Şıfahānī

kul:

1. **ḳuluñ:-uñ, -ı**

Kaside 3

Mısra: 53

Kul (Allah tarafından yaratılmış olan insan bağlamında).

Raḥmet-i Ḥākka sezā eyle şehā ben ḳuluñı
Zāt-ı pākūndür olan çün sebeb-i 'ālemyān

2. **ḳuluñ:-uñ, -ı**

Rübai 41

Mısra: 4

Kul (Allah tarafından yaratılmış olan insan bağlamında).

Meyyāl ola eş'āruma yā Rabb cihān
Mülk-i süḥana ben ḳuluñı şāh eyle

3. **ḳullarına:-lar, -ı, -n, -a**

Tarih 56

Mısra: 1

Kul (Allah tarafından yaratılmış olan insan bağlamında).

Luṭf eyleyüp Bārī Ḥudā ḳullarına kıldı 'atā
Burc-ı şerefden güyiyā oldı 'ayān bir reşk-i māh

külhan-ı cismümde:

1. **külhan-ı cismümde:-üm, -de**

Gazel 75

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Beden ocağı (aşığın, aşk ateşiyle yanan gönlü bağlamında).

Zāhidā pend-i dem-i serdüñ eşer kılmaz baña
Külhan-ı cismümde dā'im āteş-i suzān-ı 'aşk

külhan-ı kalbümde:

1. **külhan-ı kalbümde:-üm, -de**

Gazel 65

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kalp ocağı (aşığın kalbinde hissettiği yangın bağlamında).

Olupdur nār-ı 'aşkuñ külhan-ı kalbümde tāb-
efken

Olur her bir şerār-ı süznākümden cihān āteş

külhan-ı miḥnetde:

1. **külhan-ı miḥnetde:-de**

Gazel 59

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gam ocağı. İl dünya.

Külhan-ı miḥnetde oldum nār-ı gamdan süḥte
Ol kadar ḥākister itdi cismi yoḳdur dūdumuz

kulluğ:

1. **ḳulluğunı:-u, -n, -ı**

Tarih 33

Mısra: 5

Hizmet, hizmetçilik.

İḥtiyār eyler görenler yeñiden ḳulluğunı
Görmemişdür çeşm-i 'ālem böyle cāy-ı cānfezā

kulüb:

1. **ḳulūba:-a**

Tarih 73

Mısra: 11

Kalpler.

Zevḳ-baḥşā olur ḳulūba hemān
Bī-bedeldür bu cāy-gāh-ı şafā

kulüb-ı 'ālem:

1. **ḳulüb-ı 'ālem:**

Tarih 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Alemin, herkesin gönlü.

Oldı pür-nür sürürıyla ḳulüb-ı 'ālem
Oldı bir zāt-ı şerîf 'izz ile şadrü'l-vüzerā

2. **ḳulüb-ı 'āleme:-e**

Tarih 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Alemin, herkesin kalbi (herkesin içine, gönlüne mutluluk vermek bağlamında).

Ḥamdülillāh Ḥazret-i Ḥaḳ eymen-i evḳātda
Feth ü nuşretle ḳulüb-ı 'āleme virdi şafā

3. **ḳulüb-ı 'āleme:-e**

Kaside 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Alemin, herkesin gönlü.

Gel yine ey ḥāme medḥ-i şehriyār-ı 'āleme
Vaşfidur viren ḳulüb-ı 'āleme feyz ü şafā

ḳulüb-ı 'uşşāk:

1. **ḳulüb-ı 'uşşāk:**

Kaside 3

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Âşıkların kalbi (Allah (c.c.)'a iman edenlerin, müslümanların kalbi).

Şādkām oldı bu şevḳ ile ḳulüb-ı 'uşşāk
Ḳalb-i a'dāsı kilîsā gibi oldı vîrān

kümevt-i ârzüvy:

1. **kümevt-i ârzüvy:-y, -ı**

Gazel 88

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Arzu atı (aşığın şahlanmış duyguları bağlamında).

Fezā-yı 'aşḳda dūr oldı destümden 'inān-ı şabr
Kümevt-i ârzüvy gerḳi kim güm-kerde-rāh
itmek

kümevt-i âteş-i ṭab'um:

1. **kümevt-i âteş-i ṭab'um:-um**

Tarih 14

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Mizacın coşḳulu atı. İl coşḳu veren şarap.

Fezā-yı medḥ-i pākūñ cüst-cü itmekdedür
dā'im
Kümevt-i âteş-i ṭab'um 'inānın eyledüm irḥā

kümevt-i pāke:

1. **kümevt-i pāke:-e**

Kaside 10

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Kusursuz koyu doru at.

Olaydı Feyzi mâlik bir kümevt-i pāke
sulṭānum
'Acāyib cilveler seyr itdürürdi çeşm-i a'dāya

künc-i ferāğ:

1. **künc-i ferāğ:-ı**

Gazel 122

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kurtuluş köşesi. İl her şeyden vazgeçme, el etek çekme.

Künc-i ferāğ mesken idüp hırḳa-puş olan
Seyr ide dehri zîr-i nemedden keşef gibi

kür:

1. **kür:**

Matla 60

Mısra: 2

Kör.

Göñülde sikketin sulṭān-ı ḡam her bār germ
itdi
Revācın buldı naḳd-i dîde kür aḡyārı nerm itdi

kurbānuñ ol:-

1. **ḳurbānuñ olmamuz:-ma, -muz**

Gazel 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kendini feda etmek.

Esîr-i zülf-i perîşānuñ olmamuz yegdür
Nigāh-ı tîḡuñā ḳurbānuñ olmamuz yegdür

kür-ı mādertzād:

1. **kür-ı mādertzād:**

Kaside 9

Mısra: 26
Kelime Tipi: -
Anadan doğma kör (olan kimse).

Cihānı nazra-i evvelde seyr iderdi eger
Ğubār-ı hāk-i rehūñ çekse kūr-ı māderzād

kurtuluş yok:

1. **kurtuluş yok:**
Gazel 83
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Kaçış yok (bir şeyden kurtulmanın imkansız olması bağlamında).

Ḳurtuluş yok kām-yāb-ı dīl ola Feyzī henüz
Pençe-i ğamdan ḥalāş olmuş ğirībān
görmedük

2. **kurtuluş yokdur:-dur**
Tarih 92
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Kaçış yok (bir şeyden kurtulmanın imkansız olması bağlamında).

Ḳurtuluş yokdur ecelden bī-bekādur bu cihān
‘Azm ider ‘uḳbāya elbette gedā vü pādīşāh

kūs:

1. **kūsar:-lar**
Kaside 1
Mısra: 55
Kös, büyük davul (güneş ve ay).

Mihr ü meh zerrīn nağāre nūh felekdür kūsar
Bang-i şevket ra‘d-veş ki çalınur her rüz u şeb

küşte eyile:-

1. **küşte eylerdi:-r, -di**
Gazel 83
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Öldürülmüş, ölü haline getirmek.

Bir nigeble küşte eylerdi hezār ‘uṣṣāḳını
Ğamze-i sertfizi-veş bir tīg-ı bürrān görmedük

küşte-i tīg-ı cefā:

1. **küşte-i tīg-ı cefā:**
Gazel 48
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Cefa kılıcının ölüsü.

Eyle ‘uṣṣāḳuña ey mehrü vefā nevrüzdur
Atma cānā küşte-i tīg-ı cefā nevrüzdur

küşte-i tīg-ı cefā eyile:-

1. **küşte-i tīg-ı cefā eyler:-r**
Gazel 93
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Eziyet kılıcının ölüsü haline getirmek.

Niçün ‘uṣṣāḳın eyler küşte-i tīg-ı cefā bilsem
Sezā mı ‘āşīkān bu cevruñe ey bīvefā bilsem

küsuf:

1. **küsuf:**
Tahmis 1
Mısra: 9
Güneş tutulması.

İder ḥavf-ı ruḥuñla geh ḥusuf u geh küsuf
izhār
Sipihr-i kīne-cü hemvāre yer yer dāğ-ber-
dildür

küsuf ir:-

1. **küsuf irdi:-di**
Gazel 70
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Tutulmak (sevgilinin güneşe benzeyen yüzünün tutulması).

İrdi küsuf mihr-i cemālūñe ey perī
Ruḥsāruñ üzre oldığı dem āşīkār ḥat

küsuf-ı mihr-i münevver:

1. **küsuf-ı mihr-i münevver:**
Gazel 92
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Parlak güneşin tutulması.

‘İzārı zülf-i siyeh-tābı itdi mi mestür
Küsuf-ı mihr-i münevver midür nedür bilmem

küy:

1. **küy:-ı**
Lugaz 11
Mısra: 10
Semt, mahalle.

Hall iden ehl-i dil olsun kām-yāb
Anuñ olsun Başrada kūy-ı harāb

2. **kūyından:-ın, -dan**

Gazel 19

Mısra: 1

Semt, mahalle (sevgilinin bulunduğu yer bağlamında).

Kūyından ol mehūñ ki vezāndur nesīm-i şubḥ
Bīmār-ı ‘aşka rāḥat-ı cāndur nesīm-i şubḥ

3. **kūyuñ:-uñ, -ı**

Rübai 36

Mısra: 2

Semt, mahalle (sevgilinin bulunduğu yer bağlamında).

Dil-ḥasteyem āh itdüm ise ‘afv eyle
Kūyuñ penāh itdüm ise ‘afv eyle

kūy-ı dilberde:

1. **kūy-ı dilberde:-de**

Gazel 120

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin köyü, mahallesi.

‘Adūnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzī
Saña ey ‘āşık-ı mihnetkeşān varsañ da yer var mı

2. **kūy-ı dilberde:-de**

Kaside 8

Mısra: 63

Kelime Tipi: -

Sevgilinin köyü, mahallesi.

Sezā fersūde itsem çeşm ü rüyı kūy-ı dilberde
O şūhuñ ḥāk-i pāy-ı Feyziyā kuḥl-i Şıfāhānī

3. **kūy-ı dilberden:-den**

Gazel 37

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin köyü, mahallesi.

Benümle gelmedi ey Feyzi kūy-ı dilberden
Esir olup yine dil zūlf-i yāra ḫalmışdur

4. **kūy-ı dilberden:-den**

Gazel 114

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin köyü, mahallesi.

Cüdā olmak ne mümkün kūy-ı dilberden dil-i
zārūm
Şikeste-bāl murğ-ı lāmekāndur lāne ḫaydında

kūy-ı Hişār:

1. **kūy-ı Hişār:**

Gazel 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Anadolu) Hisar semti.

Şadā-yı bülbul olup zevḫ-bāḥş-ı kūy-ı Hişār
Sipihri velvele-nāk itdi hāy hūy-ı Hişār

kūy-ı yāre çekil:-

1. **kūy-ı yāre çekil:**

Gazel 87

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin köyüne gitmek, sevgilinin yaşadığı yere yerleşmek.

‘İzār-ı dilberi gör seyr-i lālezāra çekil
Ümīd-i ḥāhiş-i vuşlatla kūy-ı yāre çekil

L

lafzen ü ma‘nen:

1. **lafzen ü ma‘nen:**

Tarih 22

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Söz ve mana bakımından; sözle ifade ederek ve manevi olarak.

Düşdi bir tārīḥ-i zībā lafzen ü ma‘nen didüm
Aldı biñ yüz altıda Saḫızı Sultān Muştafā

lā-ḥavle velā kuvvete illā billāh:

1. **lā-ḥavle velā kuvvete illā billāh:**

Rübai 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Güç ve kuvvet sadece yüce Allah' ın yardımıyla elde edilir." manasında bir dua ifadesidir.

Şekvāya mecāl olmadı aḡyārından
Lā-ḥavle velā kuvvete illā billāh

2. **lā-havle velā kuvvete illā billāh:**

Rübai 42

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Güç ve kuvvet sadece yüce Allah' ın yardımıyla elde edilir." manasında bir dua ifadesidir.

Rahm eylemiyor hāl-i dil-i nāçāra
Lā-havle velā kuvvete illā billāh

la 'l:

1. **la 'line:-i, -n, -e**

Gazel 113

Mısra: 3

Yakut. İl dudak (sevgilinin kırmızı dudağı bağlamında).

Nüş iderken cām-ı şahbâyı nigāh it la 'line
Hālet-efzā sāgar-ı rahşān rahşān üstine

lala:

1. **lala:**

Kaside 5

Mısra: 55

Osmanlı sarayında eğitmen, öğretmen.

Lala başkapu gulāmıdır biri ol bendenüñ
Görmemişdür mişlini ānuñ bu dehr-i bī-bekā

lāle:

1. **lālenüñ:-nüñ**

Gazel 18

Mısra: 3

Lale.

Oldı vezīde gülşene ol demde lālenüñ
Dāğ-ı derünün itdi nümāyān nesīm-i şubh

2. **lāleye:-y, -e**

Gazel 48

Mısra: 11

Lale.

Reşk ider dil gülşitānda lāleye kim Feyziyā
Sāgarı ber-kef olup eyler şafā nevrūzdur

3. **lāle:**

Kaside 10

Mısra: 5

Lale. İl yara.

'Aceb mi lāle sūnbül dāğ-ı zaḥmın āşikār itse
Benefşe kāmēt-i ḥam-geşte 'arz eylerdi
dünyāya

4. **lāle-veş:-veş**

Tahmis 1

Mısra: 15

Lale. İl yara.

Hemīşe lāle-veş ḥurşid-i ḥāver dāğ-ber-dildür
Göñül mestāne yād-ı cām-ı la 'l-i hoş-
güvāruñla

5. **lāle-āsā:-āsā**

Gazel 26

Mısra: 7

Lale (aşığın yaraları bağlamında).

Tenümde dāğlar var lāle-āsā tīg-ı hecrūñle
Fezā-yı sīne fikr-i 'arīzuñla gülşen olmuşdur

lālezār:

1. **lālezāra:-a**

Gazel 61

Mısra: 6

Lale bahçesi. İl aşığın bağrındaki yanık yaraları.

Fezā-yı sīnede gel dāğ dāğımı seyr it
Riyāz-ı dehrde hiç lālezāra kılma heves

2. **lālezār:**

Gazel 112

Mısra: 8

Lale bahçesi. İl aşığın bağrındaki yanık yaraları.

Fikr-i müjeñle şerḥa-i cismüm bedīd olur
Pürdür zemīn-i sīne şehā lālezār ile

lālezār ol:-

1. **lālezār oldı:-dı**

Gazel 97

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Lale bahçesi olmak (aşığın bedeninin lāleye benzetilen yaralarla dolması bağlamında).

O deñlü kārgerdür nāvek-i müjgānı cānānuñ
Vücūdum lālezār oldı benüm zaḥm-ı
serāpādan

lālezār-ı hasret:

1. **lālezār-ı hasret:**

Gazel 58

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Hasretin lale bahçesi (aşığın gölünde
açılan yaralar bağlamında).*

Olsam sezâ çü dâğ bedel Feyzi 'aşk ile
Hep lâlezâr-ı hasret idi sîne bāğımız

la 'l-gün:

1. la 'l-gün:

Gazel 6

Mısra: 8

*Kırmızı renkli (gözyaşının kanlı akmaya
başlaması bağlamında).*

Derünüm päre päre ey perî tîğ-ı nigāhuñla
'Aceb mi olsa eşk-i dīde-i ter la 'l-gün peydā

la 'l-i dilber:

1. la 'l-i dilber:

Gazel 74

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin dudağı (kırmızılığı
bağlamında).*

La 'l-i dilber hevesiyle nola Ferhād olsam
Telh-āzār ile şīrīni-i güftār laṭīf

2. la 'l-i dilberi:-i

Gazel 84

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin dudağı (kırmızılığı
bağlamında).*

Feyzī gibi taḥayyül ider la 'l-i dilberi
Meyyāl-i şevk ü neşve-i şahbādasın gönül

la 'l-i güher-bārı:

1. la 'l-i güher-bārı:-ı

Gazel 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İnciler saçan dudak.

Neşve-baḥş olmada mānende-i cām-ı şahbā
Mey-i gül-rengē bedel la 'l-i güher-bārı lezīz

la 'l-i leb-i cānānı:

1. la 'l-i leb-i cānānı:-ı

Gazel 100

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kırmızısı.

Şahbā-yı şafā ile dilā mest-i müdāmam
La 'l-i leb-i cānānı ḥayāl eyledigümden

la 'l-i leb-i cān-baḥşuñā:

1. la 'l-i leb-i cān-baḥşuñā:-uñ, -a

Gazel 57

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) hayat veren dudağının
kırmızılığı.*

Üftāde olur görse mey-i vuşlatuñ 'uşşāk
La 'l-i leb-i cān-baḥşuñā te'hīr olunmaz

la 'l-i leb-i dilber:

1. la 'l-i leb-i dilber:

Gazel 33

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kırmızı dudağı. İl şarap.

Gübār-ı zülf ile la 'l-i leb-i dilber ḥayāliyle
Benüm de Feyziyā 'ālemde ḥayrān olduğum
yerdür

2. la 'l-i leb-i dilbere:-e

Rübai 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kırmızısı.

Dil la 'l-i leb-i dilbere oldu meyyāl
Kalmadı ğam-ı 'aşk ile cismümde mecāl

la 'l-i leb-i dildāra:

1. la 'l-i leb-i dildāra:-a

Gazel 105

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kırmızısı.

Ne mümkün beñzemek la 'l-i leb-i dildāra ey
sākī
Değişmem kaçresin yāķūt-ı rummāniden eydür
bu

la 'l-i leb-i yāri:

1. la 'l-i leb-i yāri:-i

Gazel 79

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kırmızı dudağı.

Mānend-i tūti la'l-i leb-i yāri vaşf iden
Feyzī-mişāl şā'ir-i şīrīn-edā gerek

la'l-i leb:

1. la'l-i lebin:-i, -n

Gazel 108

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kırmızı dudak, al dudak.

Tavşif iderdi la'l-i lebin ol perī-veşūñ
Ehl-i mezāka Feyzi bu şīrīn maḳāl ile

2. la'l-i lebin:-in

Gazel 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dudağın kırmızısı.

Vaşluñ ümmīd iderek la'l-i lebin ister dil
'Āşık-ı derdkeşūñ olmada efkārı lezīz

3. la'l-i lebüñ:-üñ

Gazel 121

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dudağın kırmızılığı. İl kırmızı şarap.

'Āşık-ı mey-hāre nūş itse lebüñ peymānesin
Mest iderdi dem-be-dem la'l-i lebüñ şahbā
gibi

4. la'l-i lebüñ:-üñ

Matla 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının kırmızılığı.

Ümmīd-i vaşl-ı yār ile dil zevk-yāb olur
La'l-i lebüñ tefekkürī şahbā-yı nāb olur

5. la'l-i lebüñden:-üñ, -den

Gazel 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kırmızı dudak (sevgilinin kırmızı dudağı bağlamında).

Ruḥuñdan oldı şanursın furūğ-yāb şarāb
Kızardı la'l-i lebüñden idüp ḥicāb şarāb

la'l-i nāb ol:-

1. la'l-i nāb olur:-ur

Kaside 6

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Saf şarap olmak.

Mihr-i mürüvvetiyle ne dem bulsa perveriş
Her seng-i ḥāra ṭa'na-dih-i la'l-i nāb olur

la'l-i nāb-ı dilbere:

1. la'l-i nāb-ı dilbere:-e

Gazel 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saf dudağı (sevgilinin saf kırmızı dudağı bağlamında).

La'l-i nāb-ı dilbere cennetde kevşer teşnedür
Büy-baḥş-ı zülfine çün müşk-i ezfer teşnedür

la'l-i nāb:

1. la'l-i nābuñ:-uñ

Tahmis 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Saf, katıksız kırmızı şarap. İl saf kırmızı dudak.

La'l-i nābuñ görse ādem meyl ider mi Kevşere
Gālib oldı bñy-ı müşk-efşān-ı şahbā 'anbere

2. la'l-i nābuñdur:-uñ, -dur

Matla 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saf dudak (sevgilinin halis kırmızı dudağı bağlamında).

La'l-i nābuñdur senüñ cām-ı muşaffādan ğarāz
Vuşlatuñdur ey perī bu 'aşk u sevdādan ğarāz

la'l-i yār:

1. la'l-i yār:

Gazel 42

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kırmızı dudağı.

Kirasa ta'na ider la'l-i yār ey Feyzī
Mişāl olur mı leb-i māh-ı sāde-rñy-ı Ḥişār

la'l-i ziyā-baḥş:

1. la'l-i ziyā-baḥş:

Kaside 9

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Parlayan lal taşı.

Nigāh-ı lutf u keremle olur girān-kıymet
Miṣāl-i la‘l-i ziyā-baḥş tīşe-i ḥaddād

lāne:

1. lāne:

Gazel 114

Mısra: 4

Yuva, kuş yuvası.

Cüdā olmak ne mümkün kūy-ı dilberden dil-i
zārum
Şikeste-bāl murğ-ı lāmekāndur lāne ḳaydında

lāne-āşinā:

1. lāne-āşinā:

Gazel 8

Mısra: 8

Yuvasını bilen, yuva belleyen.

Ḳābil mi şayd gezmede āvāre murğ-veş
Ol evc-i nāz u ‘işve degül lāne-āşinā

lāne-sāz ol-:

1. lāne-sāz oldı:-dı

Kaside 3

Mısra: 37

Kelime Tipi: -

Yuva kurmak.

Lāne-sāz oldı hü mā zātına ‘arş-ı a‘lā
Devr ider şevḳüñ ile daḥi sipihr-i gerdān

laṭif:

1. laṭif:

Gazel 74

Mısra: 6

Hoş, zarif, güzel.

La‘l-i dilber hevesiyle nola Ferhād olsam
Telḥ-āzār ile şırını-i güftār laṭif

2. laṭif:

Gazel 74

Mısra: 10

Hoş, zarif, güzel.

Dil-i zārum ola tūtī gibi güyā Feyzī
Medḥ-i ḳand-ı leb-i cānān ile eş‘ār laṭif

laṭif gel-:

1. laṭif gelür:-ür

Gazel 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hoşa gitmek, zarif görünmek.

Leb-i dilberden olur ‘āşıḳa āzār laṭif
Mest-i mey-nūşa gelür ḥāne-i ḥammār laṭif

laṭif ol-:

1. laṭif olmada:-ma, -da

Gazel 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hoşa gitmek, zarif görünmek.

Ben de mānende-i pervāne şerer-pūş olayum
Lem‘a-rīz olmada şem‘-i ruḥ-ı dildār laṭif

2. laṭif olmada:-ma, -da

Gazel 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hoşa gitmek, zarif görünmek.

Dil-i āzāde olur zülfine yārūñ beste
Müşk-bū olmada güldeste-i ruḥsār laṭif

3. laṭif olur:-ur

Gazel 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hoşa gitmek, zarif görünmek.

Leb-i dilberden olur ‘āşıḳa āzār laṭif
Mest-i mey-nūşa gelür ḥāne-i ḥammār laṭif

lāyık:

1. lāyıkdur:-dur

Kaside 8

Mısra: 68

Layık, uygun, yakışır.

Senūñ medḥ-i şerīfūñ oldı baña her zamān
pīşe
Semend-i ṭab‘a lāyıkdur ide çerḥ üzre cevḫānı

2. lāyıkdur:-dur

Kaside 1

Mısra: 22

Layık, uygun, yaraşır (bir şeyin yapılmasının yerinde olduğu bağlamında).

İki verd-i hoş-nümā dervīş-i çerḥe mihr ü meh
Tutsa lāyıkdur başı ile berāber rüz u şeb

lāyık ol-:

1. **lāyık olmayup:-ma, -yu, -p**

Tarih 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hak etmek, layık olmak, yaraşmak.

Lāyık olmayup 'adūya kal'a-ı Saķız hele
Luţf-ı Hāķķ ile fem-i İslāma olmuşdur sezā

lāyık-ı luţfuñ ol:-

1. **lāyık-ı luţfuñ olur:-ur**

Kaside 1

Mısra: 74

Kelime Tipi: -

İyiliğe layık olmak.

Mihr ü meh-āsā gönül pertev-fürüz-ı şevķ olur
Lāyık-ı luţfuñ olur bu merd-i ahķar rüz u şeb

lāzım:

1. **lāzımdur:-dur**

Gazel 40

Mısra: 2

Lazım, gerek, gerekli.

Cihānda baña dil-i dāğ dāğ lāzımdur
Fütāde-i şeb-i hecre çerāğ lāzımdur

2. **lāzımdur:-dur**

Gazel 40

Mısra: 4

Lazım, gerek, gerekli.

Kafes-nişin-i ğamam 'andelīb-veş baña
Ne seyr-i gül ne temāşā-yı bāğ lāzımdur

3. **lāzımdur:-dur**

Gazel 40

Mısra: 6

Lazım, gerek, gerekli.

Tefekkür-i leb-i la'lüñ iderse 'uşşāķa
Müdām cām-ı şafādan ferāğ lāzımdur

4. **lāzımdur:-dur**

Gazel 40

Mısra: 8

Lazım, gerek, gerekli.

Demāğ-ı cānumı ta'tır iderdi meclisde
Elümde gül gibi sākī ayāğ lāzımdur

5. **lāzımdur:-dur**

Gazel 40

Mısra: 10

Lazım, gerek, gerekli.

Muħāl menzil-i maķşūda varmak ey Feyzī
Baña ne merħale vü ne sürāğ lāzımdur

6. **lāzımdur:-dur**

Gazel 40

Mısra: 1

Lazım, gerek, gerekli.

Cihānda baña dil-i dāğ dāğ lāzımdur
Fütāde-i şeb-i hecre çerāğ lāzımdur

lāzım dur:-

1. **lāzım durur:-ur**

Lugaz 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Lazımdır, gerekir.

Dü-zebāndur dehānı birdür anuñ
Lāzımından durur bu dünyānuñ

le'āl-i nazmımuñ:

1. **le'āl-i nazmımuñ:-ım, -uñ**

Kaside 8

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Şiirin incileri (şiirin inci gibi kıymetli sözleri).

Oluḡ ğavvāş baħr-ı taḡ'uma fıkı-i ḡayālātum
Le'āl-i nazmımuñ hep cümle şā'ir oldı ḡayrānı

leb:

1. **lebüñ:-üñ**

Gazel 25

Mısra: 4

(Sevgilinin) dudağı.

İderdi pāk kederden secencel-i ḡalbi
Lebüñ taḡayyül idersem cilā gelür görinür

2. **lebüñ:-üñ**

Gazel 32

Mısra: 7

(Sevgilinin) dudağı.

Hün-feşān merdümek-i dāde lebüñ zikri ile
Havz-ı çeşmümde dü-fevvāre degüldür de nedür

3. **leblerin:-ler, -in**

Gazel 113

Mısra: 5

(Sevgilinin) dudağı.

Būs iderken leblerin şāyeste-i vaşl eylese
‘Āşık-ı zāra olur ihsān ihsān üstine

4. **leb-ün:-üñ**

Gazel 121

Mısra: 5

(Sevgilinin) dudağı.

‘Āşık-ı mey-hāre nūş itse leb-ün peymānesin
Mest iderdi dem-be-dem la‘l-i leb-ün şahbā
gibi

5. **leb-ün:-üñ**

Gazel 92

Mısra: 2

(Sevgilinin) dudağı.

Haṭ-ı siyāh mı ‘anber midür nedür bilmem
Leb-ün mi çeşme-i Kevşer midür nedür bilmem

leb-ber-leb-i peymāne:

1. **leb-ber-leb-i peymāne:**

Tahmis 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Kadehle dudak dudağa (olmak).

Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

leb-ber-leb-i peymāne ol-:

1. **leb-ber-leb-i peymāne olmada:-ma, -da**

Tahmis 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kadehle dudak dudağa olmak, kadehi
ağzından düşürmemek.

Bāde-i la‘l-i leb-i yār ile mestāne idük
Bāde-nūş olmada leb-ber-leb-i peymāne idük

leb-i dilber:

1. **leb-i dilberden:-den**

Gazel 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağı (kendinden geçiren bir
çeşit macun, afyon bağlamında). İl dilber
dudağı adı verilen bir çeşit tatlı.

Leb-i dilberden olur ‘āşıkā āzār laṭīf
Mest-i mey-nūşa gelür hāne-i hāmmār laṭīf

2. **leb-i dilbere:-e**

Gazel 41

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağı.

Şāyeste leb-i dilbere meyyāl ise ‘āşık
Şekker-şiken-i la‘line mānend-i megesdür

leb-i la‘l-ün:

1. **leb-i la‘l-ün:-üñ**

Gazel 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kırmızı dudağı.

Şifā-sāz-ı leb-i la‘l-ün ümīd eyler dil-i nāçār
‘Aceb bīmārdur cānā talebkār-ı devā olmuş

2. **leb-i la‘l-ün:-üñ**

Matla 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kırmızı dudak (sevgilinin dudakları).

Leb-i la‘l-ün hayālī zā‘il olmaz ey perī dilden
Nola gülgün akar ise sirişküm dīde-i terden

leb-i mäh-ı sāde-rüy-ı hışār:

1. **leb-i mäh-ı sāde-rüy-ı hışār:**

Gazel 42

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hisar' ın denize doğru uzanan kısmı.

Kirasa ta‘na ider la‘l-i yār ey Feyzī
Mişāl olur mı leb-i mäh-ı sāde-rüy-ı Hışār

leb-i yāri:

1. **leb-i yāri:-i**

Gazel 71

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağı.

Teb-i gamuñda leb-i yāri fīkr ider ‘uşşāk
Mişāl-i teşne çü mevc-i serābdan mahzūz

leb-riz-i derd ü ğam ol-:

1. **leb-riz-i derd ü ğam olur:-ur**

Gazel 124

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gam ve dertle ağzına kadar dolu olmak
(aşığın gönlünün dertle yüklü olması
bağlamında).

Olur peymâne-i dil Feyziyâ leb-rîz-i derd ü
ğam
Niçün bezm-i 'adûda ol perî sâğar-be-dest oldu

lehçe:

1. lehçeme:-m, -e

Gazel 15

Mısra: 10

Söyleyiş özelliği, üslup.

Egerçi mu 'cize-güyem bu 'aşrda Feyzî
Bu pāk lehçeme medh-i 'izârdur bâ'îş

lem'a:

1. lem'alar:-lar

Gazel 72

Mısra: 3

Işık, parıltı.

Tâ dem-i şubh-ı kıyâmet lem'alar rîzân ider
Hasret-i berķ-i ruḥuñla olsa nûrefşân şem'

2. lem'asına:-s, -i, -n, -a

Gazel 102

Mısra: 5

*Işık, nur (sevgilinin nuru, ışığı
bağlamında).*

Nice meyl itmeyem her lem'asına pençe-i
yârûñ
Fürûğ-efrûz-ı mihre ta'na-zendür pençe-i
cânân

lem'a-feşân ol-:

1. lem'a-feşân olurdu:-ur, -dı

Gazel 58

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Işık, parıltı saçmak.

Ben âh-ı süznâk iderüm şanma derd ile
Lem'a-feşân olurdu derûn-ı çerâğımız

lem'a-güster:

1. lem'a-güster:

Kaside 1

Mısra: 46

Parlaklık, parıltı yayan.

Mihr ü meh pervâne-i şem'-i vücûduñ olmasa
'Âleme olmazdı anlar lem'a-güster rûz u şeb

lem'ân:

1. lem'ân:

Gazel 100

Mısra: 3

*Parlama, aydınlanma (yürekten dimağa
akseden mana özünün zihni aydınlatması
bağlamında).*

Lem'ân ise şâyeste süveydâ-yı derûnum
Süziş-fikenem seyr-i cemâl eyledigümden

lem'ân ol-:

1. lem'ân ola:-a

Gazel 96

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aydınlanmak, parıldamak.

Çıkşa felege mihr ü mehâsâ ola lem'ân
Bir zerre şerer şu'le-i dâğ-ı serimüzden

lem'ân ol-:

1. lem'ân olmada:-da-ma, -da

Gazel 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aydınlanma, parıldama.

Nürpâş-ı 'arîzûñ fikriyle lem'ân olmada
Her şeb-i târik-i miḥnet rûz-ı rûşendür baña

lem'a-rîz:

1. lem'a-rîz:

Gazel 21

Mısra: 1

Parlak, parlayan.

Ruḥuñdur lem'a-rîz ey dilsitân mânende-i
ḥurşîd

Serây-i ḳalbe ol pertev-resân mânende-i ḥurşîd

2. lem'a-rîz:

Gazel 74

Mısra: 4

Parlak, parlayan.

Ben de mânende-i pervâne şerer-püş olayum
Lem'a-rîz olmada şem'-i ruḥ-ı dildâr laṭîf

lem'a-rîz ol-:

1. lem'a-rîz olmaḳdasın:-maḳ, -da, -sın

Gazel 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlamak, parıldamak.

Tāb-ı verd-i rüy-ı pākūñle ḥaṭuñ mīnā gibi
Lem'a-rīz olmaḳdasın mihr-i cihān-ārā gibi

leme'ān ol-:

1. leme'ān olunca:-unca

Kaside 3

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Parlamak, parıldamak.

Nābedīd oldu o dem zulmet-i küfr 'ālemden
Pertev-endāz-ı ruh-ı pāki olunca leme'ān

leşker-i mūr:

1. leşker-i mūr:

Tarih 58

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Karınca ordusu. İl sakal, ayva tüyü.

Şekkerūñ üstine cem'ıyyet ider leşker-i mūr
Ḥār-zār itdi ya eṭrāfını ol verd-i sefid

leṭāfet:

1. leṭāfet:

Lugaz 14

Mısra: 5

Hoşluk, güzellik, incelik, zariflik.

Zātı ammā güzel leṭāfet ile
Ḳalbi pürdür anuñ kesāfet ile

2. leṭāfetle:-le

Tarih 70

Mısra: 4

Hoşluk, güzellik, incelik, zariflik.

Maşūn ola ḥazān-ı fītneden ol ḡonca-i ra'nā
Ḥacil eyler hezārān verdi ol ḡonca leṭāfetle

3. leṭāfetle:-le

Tarih 71

Mısra: 10

Hoşluk, güzellik, incelik, zariflik.

Ola tā ḥaşre dek zīnet-fezā-yı ḡülşen-i devlet
Şeref-baḥş oldu ḥaḳḳā bu güzel ḡonca leṭāfetle

4. leṭāfetle:-le

Tarih 82

Mısra: 2

Hoşluk, güzellik, incelik, zariflik.

Bi-ḥamdillāḥ ḡülistān-ı cihāndan zāhir
olmuşdur
Açıldı ḡonçe-i maḳşūd şad ḡüne leṭāfetle

levḥ-i dilde:

1. levḥ-i dilde:-de

Gazel 38

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül sayfası.

Yazıldı levḥ-i dilde naḳş-ı ḥüsni kil-k-i fikretle
Ḥırām-ı şīvesi ol mehveşūñ taşvīr müşkildür

2. levḥ-i dile:-e

Kaside 6

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gönül sayfası.

Hāme alınca destūme medḥ itmege anı
Evşāf-ı pāki levḥ-i dile intihāb olur

levḥ-i ḥātırdan:

1. levḥ-i ḥātırdan:-dan

Gazel 107

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hafıza.

Serāser maḥv olurdu zulmet-i ḡam levḥ-i
ḥātırdan
Şafā vü zevḳe tev'emdūr ṭarīḳ-i Naḳşbendiyye

levḥ-i ḥayāle:

1. levḥ-i ḥayāle:-e

Tarih 44

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hafıza.

Edā-i metn-i vaşfuñ muḥtaşar şerḥ eylemek
olmaz
Nice levḥ-i ḥayāle ḥāme medḥūñ eyleye imlā

levḥ-i tahrīre:

1. levḥ-i tahrīre:-e

Kaside 9

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Yazı levhası.

Bu ḡüne yazdılar elḳābı levḥ-i tahrīre
Müşīr-i eḫḡam u destūr-ı Āşaf-isti'dād

levl ü nehârdur:**1. leyl ü nehârdur:-dur****Kaside 2**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Gece ve gündüz.|| Sürekli, her zaman.

Medhine itdi şarf maqdûrın
Niçe leyl ü nehârdur çalemüm

leylî:**1. leylî:****Gazel 6**

Mısra: 5

*Siyah, kara. İl Leyla ve Mecnun**hikayesindeki kadın kahraman "Leyla".*

Nigâh eylerse leylî zülfinüñ her târına 'uşşak
Olur Mecnûn-veş 'âşıkıların da çok cünün
peydâ

2. leylî:**Gazel 30**

Mısra: 9

*Siyah, kara. İl Leyla ve Mecnun**hikayesindeki kadın kahraman "Leyla".*

Mecnûn-mişâl beste olup leylî zülfine
Feyzî kalursa böylece kârûñ cünün olur

leyli-i cihâna:**1. leyli-i cihâna:-a****Gazel 84**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Dünya karanlığı (aşkın derdinden**kararmış dünyası bağlamında). İl Leyla.*

Mecnûn-mişâl âh-ı gam-efzâdasın gönül
Bir Leyli-i cihâna mı üftâdesin gönül

leyli-i dil-cüya:**1. leyli-i dil-cüya:-a****Gazel 67**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kalp çalan Leyla.

Gönül âşûfte oldu zülf-i 'anber-büya
varmışmış
'Aceb Mecnûndur ol Leyli-i dil-cüya
varmışmış

leyli-i hüsnüm:**1. leyli-i hüsnüm:-üm****Gazel 1**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellik Leyla' sı.

Hemân şemm eyleyen Mecnûn olur ey Leyli-i
hüsnüm
Demâg-ı hâhişümde bü-yı zülfüñ 'anber-i sârâ

leyli-i zülf-i dilbere:**1. leyli-i zülf-i dilbere:-e****Gazel 19**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçının karası. İl Leyla.

Leyli-i zülf-i dilbere meyl eylemiş gezer
Mânend-i Kays hayli zamândur nesîm-i şubh

leyli-i zülf:**1. leyli-i zülfine:-i, -n, -e****Gazel 79**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Siyah saç. İl Leyla.

Mecnûn-mişâl Leyli-i zülfine meyl iden
Her dem fütâde-i çeh-i derd ü belâ gerek

2. leyli-i zülfiyle:-i, -y, -le**Gazel 45**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Siyah saç. İl Leyla.

Kays-veş leyli-i zülfiyle o şûhuñ ey dil
Rehrev-i vâdi-i hicrân olacağsın âhîr

3. leyli-i zülfünle:-ün, -le**Gazel 53**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Siyah saç. İl Leyla.

Nice Mecnûnuñ olmaz leyli-i zülfünle dil
şimdi
Dilinden 'âşıkun zülf-i hayâl-i müşk-sâ
çıkamaz

leziz:

1. **leziz:****Gazel 22**

Mısra: 1

Lezzetli, tatlı, hoş.

O perinün nigh-i luftdan āzārī leziz
 Hışmı da luftı da birdür baña güftārī leziz

2. **leziz:****Gazel 22**

Mısra: 2

Lezzetli, tatlı, hoş.

O perinün nigh-i luftdan āzārī leziz
 Hışmı da luftı da birdür baña güftārī leziz

3. **leziz:****Gazel 22**

Mısra: 4

Lezzetli, tatlı, hoş.

Dil-i zārum nola tūṭī gibi gūyā olsa
 Fikret-i kand-i leb-i la'li ile kārī leziz

4. **leziz:****Gazel 22**

Mısra: 6

Lezzetli, tatlı, hoş.

Neşve-bahş olmada mānende-i cām-ı şahbā
 Mey-i gül-renge bedel la'li-i güher-bārī leziz

5. **leziz:-ı****Gazel 22**

Mısra: 10

Lezzetli, tatlı, hoş.

Bāg-ı naẓm içre nihāl-i kalemünden Feyzī
 Da'imā mīve-i eş'ār-ı bedīdārī leziz

6. **leziz:****Matla 18**

Mısra: 1

Lezzetli, tatlı, hoş.

O mehün zehr-i gamı telhi-i āzārī leziz
 Dil-i gam-dīdemūze olmada güftārī leziz

7. **leziz:****Rübai 11**

Mısra: 1

Lezzetli, tatlı, hoş.

Yārün sitem ü cevri dil-i zāra leziz
 Zehr-i gamı 'uşşāk-ı dil-figāra leziz

8. **leziz:****Rübai 11**

Mısra: 2

Lezzetli, tatlı, hoş.

Yārün sitem ü cevri dil-i zāra leziz
 Zehr-i gamı 'uşşāk-ı dil-figāra leziz

9. **leziz:****Rübai 11**

Mısra: 4

Lezzetli, tatlı, hoş.

Düşnāmi-i āzār ile güftār eyler
 Telhī-i sitem bu dil-i nāçāra leziz

leziz ol-:1. **leziz olmada:-ma, -da****Gazel 22**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Lezzetli olmak, hoşla gitmek.

Vaşluñ ümmīd iderek la'li-i lebin ister dil
 'Āşık-ı derdkeşün olmada efkārī leziz

2. **leziz olmada:-ma, -da****Matla 18**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Lezzetli olmak. İl hoşla gitmek, zevk vermek.

O mehün zehr-i gamı telhi-i āzārī leziz
 Dil-i gam-dīdemūze olmada güftārī leziz

lezzet:1. **lezzeti:-i****Tarih 32**

Mısra: 12

Lezzet, tat.

Öyle bir āb-ı laṭīf ü dil-güşā
 Lezzeti gūyā anuñ kand-ı nebāt

lüle:1. **luleden:-den****Tarih 89**

Mısra: 7

Çeşmeden su akıtmaya yarayan küçük boru, oluk.

Suyı bir luleden akdukda didüm tārīhın
 Çeşme-i Vālide sultān ne güzel mā'ü'l-hayāt

2. **lulelerdür:-ler, -dür****Kaside 1**

Mısra: 9

Küçük boru, oluk (güneş ve ay).

Çeşmesâr-ı çerhe zerrîn lûlelerdür mihr ü meh
Neşr-i feyz eyler cihân içre serâser rûz u şeb

lûlû-yı ma'rifetle:

1. lûlû-yı ma'rifetle:-le

Gazel 122

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Ustalık eseri inci. İl Allah' ı anlamanın,
bilmenin hazineleri.*

Nîsân-ı lûtf-ı İzzid-i pâk ile baħr-ı dil
Lûlû-yı ma'rifetle pür olmuş şadef gibi

lutf:

1. lutfuñ:-uñ

Tarih 14

Mısra: 26

*(Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa' nın)
iyiliği, yardımı.*

Şeb-i târik-i gamda rûzgâr efsürde itmişdür
Olurdu şem'-i baħtum lutfuñ ile hem ziyâ-
baħşâ

2. lutfuñ:-uñ

Kaside 1

Mısra: 69

Merhamet, iyilik, ihsan.

Mihr ü meh-âsâ furûğ-efrûz olur lutfuñ ile
Kevkeb-i baħtum olurdu sa'd-aħter rûz u şeb

3. lutfuñ:-uñ

Kaside 3

Mısra: 52

Merhamet, iyilik, ihsan.

Şâh-ı sultân-ı rûsul hâdi-i maħbûl-i sübûl
Cürm ü derdüme benüm lutfuñ olurdu dermân

4. lutfıyla:-ı, -y, -la

Kaside 7

Mısra: 14

Merhamet, iyilik, ihsan.

Ne hâme hâme-i 'anber-nişâr u rûh-efzâ
Alurdu destine lutfıyla ol kerem kânı

5. lutfıyla:-ı, -y, -la

Tarih 20

Mısra: 9

Merhamet, iyilik, ihsan.

Ĥudâ maħv eyleye tûmâr-ı işyânını lutfıyla
Ola anuñ mekân-ı rûh-ı pâki Cennet-i Me'vâ

6. lutfuñ:-uñ

Kaside 10

Mısra: 22

Iyilik, cömertlik, ihsan, bağış.

Kerîmâ âşafâ rûşen-dilâ mihr-i cihân-ârâ
İder bir zerre lutfuñ ta'nalar mihr-i mücellâyâ

7. lutfi:-ı

Tarih 75

Mısra: 2

Iyilik, cömertlik, ihsan, bağış.

Cenâb-ı âşaf-ı zîşân 'Alî Paşa-yı ekrem kim
Cihân-ı köhneyi lutfi idüp ma'mûr u âbâdân

8. lutfuñ:-uñ

Kaside 3

Mısra: 66

Af, hoşgörü, iyilik, yardım.

Ne yüzüm var varıcak haşre benüm rûz-ı cezâ
Zerrece lutfuñ ider bendeñi şâd u ĥandân

9. lutfuñ:-u, -ñ

Kaside 6

Mısra: 18

Af, hoşgörü, iyilik, yardım.

Ĥuşk-ı nihâli bir nigeħi perveriş ider
Yâd itse lutfuñ aħker-i süzânı âb olur

10. lutfuñ:-uñ

Kaside 4

Mısra: 27

Yardım, iyilik, cömertlik.

Zâga ger vaħt-i şitâ lutfuñ ola şâyeste
Bûlbûl-âsâ ide ol nağme-i âheng-nevâ

11. lutfuñla:-uñ, -la

Kaside 7

Mısra: 27

Yardım, iyilik, cömertlik.

Olurdu şebpere lutfuñla tûti-i gûyâ
Kelâm-ı lutfuñla yek zerre olsa erzânı

12. lutfından:-ı, -n, -dan

Tarih 33

Mısra: 8

Yardım, iyilik, cömertlik.

Dâldur orta şofâ ĥayru'l-umûri evsaħuh
Kendi lutfından ebed maħfûz ide Bârî Ĥudâ

13. **luṭfı:-ı****Kaside 8**Mısra: **80***Bağışlama, yardım, iyilik, ihsan.*

Vücūd-ı pākini hıfz eylesün Mevlā ḥaṭālardan
Dü-‘ālemde saña olsun Ḥudānuñ luṭfı erzānı

14. **luṭfı:-ı****Gazel 22**Mısra: **2***Iyilik, yardım, ihsan.*

O perīnūñ nıgeh-i luṭfdan āzārı lezīz
Ḥışmı da luṭfı da birdür baña güftārı lezīz

15. **luṭf:****Gazel 68**Mısra: **3***Iyilik, yardım, ihsan.*

Luṭf u kerem ü cevır ü ‘itāb-ı sitem-āmīz
Ey ‘āşık-ı miḥnet-zede dildāruña maḥşūş

16. **luṭfuñdan:-uñ, -dan****Kaside 3**Mısra: **76***Iyilik, yardım, ihsan.*

Melekü’l-mevt ne dem cānına kaşd eyleser
Feyzi-i bıkese luṭfuñdan anı kıl āsān

17. **luṭfuñ:-uñ****Kaside 4**Mısra: **33***Iyilik, yardım, ihsan.*

Feyz-baḥş olsa eger seng-i siyāha luṭfuñ
Şübhesüz eyleye şad-ṭa’na-i dürr-i yektā

18. **luṭfuñ:-uñ****Kaside 4**Mısra: **44***Iyilik, yardım, ihsan.*

Benem ol rehrev-i vādī-i reh-i ḥayret kim
Dil-i miḥnet-zedeye luṭfuñ ola rāhnümā

19. **luṭfını:-ı, -n, -ı****Tarih 39**Mısra: **16***Iyilik, yardım, ihsan.*

Zīb-i āgūş eylese olmaz vücūdı sūḥte
Luṭfını yād eyleyüp pervāne şem‘-i enveri

20. **luṭf:****Tarih 63**Mısra: **4***Iyilik, yardım, ihsan.*

Defterī şadrına teşrīf itdi bir zāt-ı şerīf
Luṭf ile iḥyā ider mürde-dil-i ḥākisteri

21. **luṭfuñ:-uñ****Tarih 71**Mısra: **11***Iyilik, yardım, ihsan.*

İder bir zerre luṭfuñ nice yüz biñ bendeyi iḥyā
Dil-i miḥnet-fezāmuz ḳalmasun ālām-ı miḥnetle

22. **luṭfuñ:-uñ****Tarih 77**Mısra: **17***Iyilik, yardım, ihsan.*

Nice ḡam-gīni mesrūr eyledi bir zerrece luṭfuñ
Mūsā‘id olmadı baḥtım benüm daḥi temāşādur

luṭf eyle:-1. **luṭf eyle:****Rübai 40**Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, iyilikte bulunmak.

Ya Rab baña luṭf eyle mürüvvet eyle
Bıçāre dil-i zārūma şefḳat eyle

2. **luṭf eyle:****Kaside 3**Mısra: **49**

Kelime Tipi: -

Acılamak, bağışlamak, iyilik ve ihsanda bulunmak.

Ḳalma noḳşānuma luṭf eyle mürüvvet eyle
Kerem ü luṭfuña da yok idi ḥadd u pāyān

3. **luṭf eyler:-r****Kaside 7**Mısra: **49**

Kelime Tipi: -

Iyilikte ve yardımda bulunmak.

Şikeste-ḥātır olan bī-kesāna eyler luṭf
Nüvāziş üzre olur ḳalb-i nükte-sencānı

4. lutf eyleyüp:-y, -üp

Tarih 56

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İyilik ve ihsanda bulunmak.

Luṭf eyleyüp Bārī Ḥudā kullarına kıldı ‘aṭā
Burc-ı şerefdan güyiyā oldı ‘ayān bir reşk-i
māh

lutf id:-

1. lutf ide:-e

Gazel 104

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İyi davranmak, hoş muamele etmek.

Rehā mümkün midür murğ-ı dile zülfi
kemendinden
Meger bir luṭf ide şūḥ-ı cihānum kendi
kendinden

2. lutf ider:-er

Kaside 9

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

İyilik etmek, ihsanda bulunmak, yardım etmek.

Du‘āya başla yeter ḥāk-i āsitānında
Saṇa da luṭf ider ol āşaf-ı kerem-mu‘tād

lutf it:-

1. lutf it:

Tahmis 3

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Lutfetmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.

Sākiyā cām-ı lebūnden eyle luṭf it neşve-yāb
Ser-girān itdi beni şahbā-yı bezm-i fūrkatūn

lutf u mürüvvet-güsteri:

1. lutf u mürüvvet-güsteri:-i

Tarih 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İyilik ve cömertlik yayan.

Eyledi bir zāt-ı pāki zīver-i şadr-ı kerem
Kıldı defterdār bir luṭf u mürüvvet-güsteri

lutf-ı hakk:

1. lutf-ı hakk:

Tarih 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın lütfu, yardımı.

Lāyık olmayup ‘adūya ḳal‘a-ı Saḳız hele
Luṭf-ı Ḥakk ile fem-i İslāma olmuşdur sezā

lutf-ı Hudā:

1. lutf-ı Hudā:

Tarih 39

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Allah'ın merhameti, yardımı.

Zāt-ı pāki mesned-i ‘izzetde olsun berḳarār
Dā‘imā luṭf-ı Ḥudā ola cihānda rehberi

lutf-ı İlāh:

1. lutf-ı İlāh:

Tarih 56

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın lütfu, ikramı.

Ḥān Aḥmed-i ‘ādil hemān oldı şehensāh-ı
cihān

Ḥalk oldı cümle şādumān zāhir olup lutf-ı İlāh

lutf-ı İzid:

1. lutf-ı İzid:

Gazel 122

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın lütfu.

Nīsān-ı luṭf-ı İzid-i pāk ile baḥr-ı dil
Lülū-yı ma‘rifetle pür olmuş şadef gibi

lutf-ı Mevlā:

1. lutf-ı Mevlā:

Kaside 3

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Allah'ın lütfu.

Nā-şüküfte o zamān ḳalmadı bir gonca bile
Luṭf-ı Mevlā ile gülzāra nesīm oldı vezān

lutf-ı Sübhānī:

1. luṭf-ı Sübhānī:

Kaside 7

Mısra: **46**

Kelime Tipi: -

İlahi yardım, iyilik.

Nümûde olmada her dem kelâm-ı pâkinden
Müşâhede olunur niçe luṭf-ı Sübhānī

luṭf-ı ṭab‘uṅa:

1. luṭf-ı ṭab‘uṅa:-uñ, -a

Kaside 9

Mısra: **42**

Kelime Tipi: -

Yaratılıştaki (fıtrattaki) güzellik, hoşluk.

Hele mülâhaza kıl terk olur mı sultânım
Ezelden olmuş idüm luṭf-ı ṭab‘uṅa mu‘tād

luṭf-ı Yezdānī:

1. luṭf-ı Yezdānī:

Kaside 7

Mısra: **68**

Kelime Tipi: -

Allah'ın lutfu, ihsanı, yardımı.

Vücûd-ı pâkini âfâtdan cihân içre
Kemâl-i ‘izz ile hıfz ide luṭf-ı Yezdānī

2. luṭf-ı Yezdānī:

Kaside 8

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Allah'ın lutfu, ihsanı, yardımı.

Bi-ḥamdillâh şeref virdi cihâna luṭf-ı Yezdānī
Müsâ‘id eyledi eltâf-ı Hâk bu çerḥ-i gerḍanı

3. luṭf-ı Yezdānī:

Kaside 8

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Allah'ın lutfu, ihsanı, yardımı.

Gülistân-ı dehirde nâ-şükûfte kalmadı gonca
Riyâz-ı ‘âlemi pür-zîb kıldı luṭf-ı Yezdānī

M

mā’:

1. mā’:

Tarih 43

Mısra: **4**

Su (çeşmeden akan su).

Görüp âb-ı revân-baḥşı didi târîḥini Feyzî
Revân oldu sebîl-i bî-bedelden nûş olunsun
mā’

ma‘ânî:

1. ma‘ânî:-de

Gazel 5

Mısra: **9**

Manalar, anlamlar.

Ma‘ânî baḥrına ğavvâş olan şimdi benem
Feyzî
İdersem cüst ü cû ṭab‘um dür ü gevher ider
peydâ

ma‘ârif:

1. ma‘ârif:

Gazel 49

Mısra: **12**

Bilgi, kültür.

Olur mı ‘Ârif-i hoş-tâb‘a tanzîr-i gazel Feyzî
Ma‘ârif bezminüñ ol kâmil ü dānâlarındandır

mâcerâ:

1. mâcerâ:-s, -ı

Gazel 54

Mısra: **2**

*Macera, serüven, gelip geçici yaşantılar
ve hevesler.*

O mihr-i ‘âlem-ârânuñ cefâsı artar eksilmez
Anuñçün dîde-i ter mâcerâsı artar eksilmez

2. mâcerâ:

Gazel 91

Mısra: **10**

Serüven (aşk macerası bağlamında).

O şûḥ-ı ‘işve ‘aceb Feyzî nemden âzürde
Gözümden eşk-feşân mâcerâ nedür bilmem

ma‘cûn-ı lebi:

1. ma‘cûn-ı lebi:-i

Gazel 31

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Leb-i dilber adlı macun. İl ilaç.

Ḥānesi dārüşşifā kendi ṭabīb-i derd-i ‘aşk
Bu dil-i bīmāra ma‘cūn-ı lebi dermān ider

ma‘delet-pīrā:

1. ma‘delet-pīrā:

Tarih 14

Mısra: 4

*Adaletle kuşatan (Köprülüzade Fazıl
Mustafa Paşa).*

İlāhā mesned-i devletde dā‘im berkarār olsun
Vezīr-i muhterem Köprülü-zāde ma‘delet-pīrā

ma‘denī:

1. ma‘denīdür:-dür

Lugaz 12

Mısra: 9

Madenden yapılmış, metalik.

Ma‘denīdür velī o zāt-ı şerīf
Gezer elden ele o cism-i laṭīf

ma‘den-i cūd u himem:

1. ma‘den-i cūd u himem:

Kaside 4

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Yardım ve iyiliğin madeni.

Mefḥar-ı ehl-i kalem menba‘-ı esrār-ı kerem
Ma‘den-i cūd u himem maṭla‘-ı erbāb-ı şehā

ma‘dūd ol-:

1. ma‘dūd olur:-ur

Gazel 101

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bir bir sayılmak.

Ma‘dūd olur mı şerhalarum tende Feyziyā
Ser-tā-ser itdi çāk-i girībān şanur gören

ma‘dūm it-:

1. ma‘dūm itdi:-di

Rübai 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yok etmek, ortadan kaldırmak.

Efkār-ı dehāmı dili ma‘dūm itdi
Şāyeste-i vaşl itmedi mahrūm itdi

mağrūr ol-:

1. mağrūr olma:-ma

Matla 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aldanmak.

Cāhına mağrūr olma güyiyā bir destmāl
Pendümi gūş eyle bu naķş-ı cihāndan örnek al

mağz:

1. mağzı:-ı

Lugaz 10

Mısra: 8

Beyin, dimağ. İl akıl, düşünce.

Ber-zemīndür gāhice a‘lā olur
Mağzı da anuñ ziyā-baḥşā olur

māh:

1. māh:

Gazel 76

Mısra: 2

Ay. II sevgili.

Bir dilberüñ ki ‘āşıka mihr ü vefāsı yok
Güyā ki māh münḥasif olmuş ziyāsı yok

2. māh:

Gazel 66

Mısra: 3

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Nedür ḥāl-i siyeh ey māh rüy-ı tābnākünde
Cemālūñ Ka‘besine ḥayf ol kāfir yaḳīn olmuş

3. māhdan:-dan

Gazel 120

Mısra: 3

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Furūğ-efrūz olur yok ‘āleme ol māhdan ḡayrı
Melāḥat burcına pertev-fiken bir ‘işve-ger var mı

4. māh:

Matla 24

Mısra: 1

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Ruḥuñ ey māh gerçi ebr-i zülfüñden bedīd
olmaz

Yine ‘uşşāk seyr-i ‘arīzuñdan nāümīd olmaz

5. mäh:

Tarih 1

Mısra: 2

Ay. II Ay yüzü sevgili.

Haṭ gelüp ruḥsārına bir mehveşün
Güiyā girdi şehāb içine mäh

6. mähı:-ı

Tarih 6

Mısra: 10

*Ay. II yüz (güzellik yönüyle ay yüzü
bağlamında).*

Oldı bu vech ile tārīḥı anuñ
Mähı mestür eyledi ebr-i siyāh

mäh u āfitāb:

1. mäh u āfitāb:

Gazel 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ay ve güneş.

Nice meyyāl-i cām-ı ‘işret olmam ḥumret-i
şahbā

‘İzār-ı yāri reşk-endāz-ı mäh u āfitāb eyler

mahabbet ehline:

1. mahabbet ehline:-n, -e

Gazel 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muhabbet ehli, aşıklar.

Şarāb-ı ‘aşk ile mestāne āh u zār eyler
Mahabbet ehline mey keşf-i rāza çesbāndur

mahabbet id-:

1. mahabbet ideli:-eli

Gazel 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgi beslemek, aşık olmak.

Bir şūḥ-ı cefa-pīşe ile ülfetimüz var
Ol şūḥa mahabbet ideli miḥnetimüz var

maḥall:

1. maḥallinde:-in, -de

Gazel 109

Mısra: 1

Mahalle.

Cefāya meyl ider ol meh vefā maḥallinde
Gönülde zāhir olur gam şafā maḥallinde

2. maḥallinde:-in, -de

Gazel 109

Mısra: 2

Mahalle.

Cefāya meyl ider ol meh vefā maḥallinde
Gönülde zāhir olur gam şafā maḥallinde

3. maḥallinde:-in, -de

Gazel 109

Mısra: 4

Mahalle.

Eliyle eyledi cānān dehānumı mestür
Raḳīb-i rūsiyehe beddu‘ā maḥallinde

4. maḥallinde:-in, -de

Gazel 109

Mısra: 6

Mahalle.

Olurdu ḳand-i lebūñle şehā gönül pürgü
Mişāl-i ṭūṭı-i şīrīn-edā maḥallinde

5. maḥallinde:-in, -de

Gazel 109

Mısra: 8

Mahalle.

Derūn tīg-ı nigāhuñdan oldı şad pāre
Neler ider baña ol pür-cefā maḥallinde

6. maḥallinde:-in, -de

Gazel 109

Mısra: 10

Mahalle.

Bu şekvesāz yeter ḥāl-i zāruñ i‘lām it
O mäh-ṭal‘ata sen Feyziyā maḥallinde

7. maḥallinde:-in, -de

Tarih 3

Mısra: 1

Mahalle.

Ḥabbezā mā‘u‘l-ḥayāt oldı maḥallinde revān
Şāhibü‘l-ḥayra vire ecrin cenāb-ı kibriyā

8. maḥallinde:-in, -de

Tarih 5

Mısra: 16

Mahalle.

Eyledi iḥyā bu cāy-ı dilkeşi
Pek güzel oldı maḥallinde binā

9. **maḥallinde:-in, -de****Tarih 18**

Mısra: 2

Mahalle.

Ḥabbezā āb-ı ḥayāt-efzā güzel ‘ayn-ı laṭīf
Oldı bu ‘ayn-ı şafā-efzā maḥallinde binā

10. **maḥallinde:-i, -n, -de****Tarih 46**

Mısra: 2

Mahalle.

Şāhibü’l-ḥayra vire ecrini Feyyāz-ı Ezel
Ḥabbezā kıldı maḥallinde bu ābı icrā

11. **maḥallinde:-in, -de****Tarih 81**

Mısra: 8

Mahalle.

Rūḥ-baḥşādur hemān āb-ı muşaffā-yı laṭīf
Oldı bu ‘ayn-ı ḥayāt-efzā maḥallinde binā

maḥalli var:1. **maḥalli var:****Tarih 39**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Yeri var (defterin kenarında bulunan boş yer bağlamında).

Var maḥalli derkenār olmaz mı kaydı
baḥtumuñ
Bir nazar kıl defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

maḥdüm:1. **maḥdümü:-ı****Tarih 86**

Mısra: 1

Oğul, erkek evlat.

Vücūda geldi bir maḥdümü Mektübī
Efendinüñ
Fürüzān güyiyā ḥurşiddür burc-ı mu‘allāda

2. **maḥdümü:-ı****Tarih 62**

Mısra: 3

Oğul, erkek evlat.

Sa‘ādetle mu‘ammer eyleye Mevlā o
maḥdümü
Nitekim devr ide meh nüh-kıbāb-ı çerḥ-i
mīnāda

maḥdüm-ı ‘ālī:1. **maḥdüm-ı ‘ālī:****Tarih 75**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Değerli oğul, kıymetli erkek evlat.

Vücūda geldi bir maḥdüm-ı ‘ālī şulb-i
pākinden
Mu‘ammer eyleye devletle anı ol Ğanī Yezdān

maḥdüm-ı güzīn:1. **maḥdüm-ı güzīn:****Tarih 13**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Seçkin olan efendi (saygı değer kişi bağlamında).

‘Āzim-i dār-ı ‘adem oldı o maḥdüm-ı güzīn
Māteminden gelüp aḥbābı anuñ feryāda

maḥdüm-ı pāk:1. **maḥdüm-ı pāk:-i****Tarih 34**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Günahsız erkek evlat (yeni doğmuş erkek bebek).

Gelicek maḥdüm-ı pākī ‘āleme zann itdiler
Burc-ı rif’atden nümāyān oldı mihr-i tābnāk

2. **maḥdüm-ı pāk:-i****Tarih 84**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Günahsız erkek evlat (yeni doğmuş erkek bebek).

Vücūda geldi bir maḥdüm-ı pākī dār-ı
dünyāda
Maşūn ola İlāhā dīde-i bed-kārdan her gāh

3. **maḥdüm-ı pākini:-i, -n, -i****Tarih 67**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günahsız erkek evlat (yeni doğmuş erkek bebek).

Allāh mu‘ammer eyleye maḥdüm-ı pākini
‘İzz ü sa‘ādet ile cihān içre dā’imā

maḥfūz ol-:**1. maḥfūz ola:-a****Tarih 72**Mısra: **13**Kelime Tipi: -
Korunmak.

Ola maḥfūz şem‘-i zātı dā‘im bād-ı miḥnetden
Cihānda olmaya āzürde-sāz-ı renc-i bīmārī

2. maḥfūz ola:-a**Tarih 77**Mısra: **12**Kelime Tipi: -
Korunmak.

Mu‘ammer ola ‘izz ü devlet ile şadr-ı rif‘atde
Vücūd-ı pāki maḥfūz ola maḥz-ı luṭf-ı
Mevlādur

māhi:**1. māhi-i:****Gazel 36**Mısra: **4***Balık.*

Çin-i pīşānuñ ğazab-nāk olsa olur mevc-ḥız
Māhi-i āb-ı ḥayāt ebrūña dilber teşnedür

māh-ı behcetüñ:**1. māh-ı behcetüñ:-üñ****Gazel 112**Mısra: **5**Kelime Tipi: -
Güzellik ayı (sevgili).

Ḥaṭ gelmek ile rüyına ol māh-ı behcetüñ
Āyīne-i derūnum olur pür ğubār ile

māh-ı enver:**1. māh-ı enver:****Tahmis 1**Mısra: **4**Kelime Tipi: -
Parlak ay.

Ḥayāl-i tābiş-i rüyūñla diller dāğ-ber-dildür
Cemālūñ pertevinden māh-ı enver dāğ-ber-
dildür

māh-ı evc-i mekrümet:**1. māh-ı evc-i mekrümet:****Kaside 5**Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

*Cömertliğin zirvedeki ayı (Sultan II.
Mustafa).*

Āfitāb-ı burc-ı devlet māh-ı evc-i mekrümet
Şu‘le-baḥş-ı mihr-i himmet Ğāzi Sulṭān
Muştafā

māh-ı himmetüm:**1. māh-ı himmetüm:-üm****Gazel 28**Mısra: **5**Kelime Tipi: -
Lutuf ayı.

Şehāb-ı baḥtum itmiş şimdi māh-ı himmetüm
mestür
Meh-i lem‘a-feşān-ı āsumān-ı şoḥbetüñ
kimdür

māh-ı kelef-dāra:**1. māh-ı kelef-dāra:-a****Gazel 60**Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

*Üzerinde karartılar olan ay. II çilli
sevgili, benli sevgili.*

Ḥaṭṭı gelicek dilberüñ āh itmege degmez
Ol māh-ı kelef-dāra nigāh itmege degmez

māh-ı mihr-efrüz:**1. māh-ı mihr-efrüz:****Gazel 54**Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Güneşi aydınlatan ay (sevgili).

Ne deñlü ḥışm ile itse nazar ol māh-ı mihr-
efrüz

Yine mir‘āt-ı kalbüm incilası artar eksilmez

māh-ı münevver:**1. māh-ı münevver:****Tahmis 1**Mısra: **1**Kelime Tipi: -
Parlak ay.

Ġam-ı ‘aşkuñ ile mäh-ı münevver dāğ-ber-
dildür
Fırāk-ı ‘arızuñla mihr-i hāver dāğ-ber-dildür

mäh-ı nev:

1. **mäh-ı nev:**
Tarih 84
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
*Yeni ay (yeni dünyaya gelmiş çocuk,
bebek bağlamında).*

Hüseyn Beg Efendî ‘ırk-ı pākinden bi-
hamdillāh
Furūzān gūyiyā bir mäh-ı nev hūrşīd-veş
nāgāh

mäh-ı rahşānī:

1. **mäh-ı rahşānī:**
Kaside 8
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Parlak ay.

Cihān bağına pertev-efken oldu āfitāb-āsā
Tulū‘ itdi yine burc-ı şerefden mäh-ı rahşānī

mäh-ı sipihr-i pür-sehā:

1. **mäh-ı sipihr-i pür-sehā:**
Kaside 1
Mısra: 61
Kelime Tipi: -
*Cömertlik göğünün ayı (Hz. Muhammed
(s.a.v.)).*

Mihr-i gerdün-ı vefā mäh-ı sipihr-i pür-sehā
Zāt-ı pāki rāh-i Hākka oldu rehber rüz u şeb

mäh-ı tábānı:

1. **mäh-ı tábānı:-ı**
Kaside 8
Mısra: 58
Kelime Tipi: -
Parlak ay (sevgili).

Nice seyr eylesün yārūñ cemālin ‘āşık-ı bī-dil
Şehāb-ı zülfi mestür eylemiş ol mäh-ı tábānı

2. **mäh-ı tábānı:-ı**
Kaside 8
Mısra: 58
Kelime Tipi: -
Parlak ay. İl sevgili.

Nice seyr eylesün yārūñ cemālin ‘āşık-ı bī-dil
Şehāb-ı zülfi mestür eylemiş ol mäh-ı tábānı

māhi-i cūybārdur:

1. **māhi-i cūybārdur:-dur**
Kaside 2
Mısra: 52
Kelime Tipi: -
*Akarsu balığı (şairin kalemi
bağlamında).*

Baħr-ı ma‘nāda eyler idi şināh
Māhi-i cūybārdur kalemüm

maħmūd beg:

1. **maħmūd beg:**
Tarih 91
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Mahmud Bey (özel isim).

Nümāyān oldu şulb-i pāk-i Maħmūd Begden
hālā
Güzel bir gevher-i pākīze oldu hürrem ü dilşād

maħmūr:

1. **maħmūr:**
Rübai 15
Mısra: 2
Sarhoş, kendinden geçmiş.

‘Arz ola mı hiç hāl-i dil-i pür-şer şūr
Geh mest-i müdām o mährü geh maħmūr

maħmūr ol-:

1. **maħmūr olmam:-ma, -m**
Rübai 31
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Sersemleşmek, kendinden geçmek.

Meyden tehī peymāneye mesrūr olmam
Sākī baña şun sāğarı maħmūr olmam

maħmūr-ı hecr-i dīlrübā ol-:

1. **maħmūr-ı hecr-i dīlrübā olmuş:-muş**
Gazel 63
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
*(herkesi kendine aşık eden) sevgilinin
ayrılığından dolayı sarhoş olmak.*

Mey-i vuşlaṭla def'-i derd-i ser eylerdi
meclisde
Dil-i bîçâremüz maḥmûr-ı hecr-i dilrübâ
olmuş

maḥrem:

1. **maḥrem:**
Tahmis 2
Mısra: 10
Aşina.

Şimdi ber-'aksdür aḥvâl-i vişâl-i hicrân
Vaşlına maḥrem idük hecrine bîgâne idük

mâhrû:

1. **mâhrû:**
Gazel 14
Mısra: 4
Ay yüzlü güzel, sevgili.

İtmeye şemşîr-i 'aşkıyla dil-i cânı şikest
Eylesün ol mâhrû peyvend-i hicrânı şikest

2. **mâhrû:**
Gazel 36
Mısra: 8
Ay yüzlü güzel, sevgili.

Nice mümkün olmamaḥ nâr-ı gamuñla sūhte
Rûyuña ey mâhrû mihr-i münevver teşnedür

3. **mâhrû:**
Gazel 53
Mısra: 6
Ay yüzlü güzel, sevgili.

Olur dil-beste elbet müşk-büy-ı zülfüne zîrâ
Ser-i 'uşşâḡdan ey mâhrû bend-i belâ çıkmaz

4. **mâhrûya:-y, -a**
Gazel 63
Mısra: 1
Ay yüzlü güzel, sevgili.

Dil-i âzâdemüz bir mâhrûya mübtelâ olmuş
Ümîd-i vaşl idüp üftâde-i çâh-ı belâ olmuş

5. **mâhrû:**
Gazel 65
Mısra: 8
Ay yüzlü güzel, sevgili.

'Aceb kim sūhte olmazdı cismüm nâr-ı
'aşkuñdan
Olurdu dem-be-dem ey mâhrû benden feşân
âteş

6. **mâhrû:**
Gazel 66
Mısra: 1
Ay yüzlü güzel, sevgili.

Senüñ ey mâhrû zülfüñ 'adû-yı ehl-i dîn olmuş
Dil-i âvâreyi gördükde zîrâ çîn çîn olmuş

7. **mâhrû:**
Gazel 93
Mısra: 4
Ay yüzlü güzel, sevgili.

Bu deñlü zaḥm-nâk olmuş gönül ümmîd-i vaşl
eyler
Nedendür 'aşıkuñ ey mâhrû cevre sezâ bilsem

8. **mâhrû:**
Gazel 103
Mısra: 1
Ay yüzlü güzel, sevgili.

Ḥayâl-i la'l-i nâbuñ gitmedi ey mâhrû dilden
Sezâ yaş yerine kanlar akarsa dîde-i terden

9. **mâhrû:**
Gazel 121
Mısra: 3
Ay yüzlü güzel, sevgili.

Cân demâḡın nice ta'fîr itmesün ey mâhrû
Müşk-efşân oldu zülfüñ 'anber-i sârâ gibi

10. **mâhrû:**
Rûbai 15
Mısra: 2
Ay yüzlü güzel, sevgili.

'Arz ola mı hiç ḥâl-i dil-i pür-şer şür
Geh mest-i müdâm o mâhrû geh maḥmûr

mahrûm it-:

1. **mahrûm itdi:-di**
Rûbai 44
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Mahrûm bırakmak, esirgemek.

Efkâr-ı dehânı dili ma'dûm itdi
Şâyeste-i vaşl itmedi mahrûm itdi

maḥşer:

1. **maḥşerde:-de**
Kaside 3

Mısra: 69
Kıyamet.

Ben günehkârûña maḥşerde şefâ'at kıl kim
Ola ben bîkese şâyeste riyâz-ı Rıdvân

maḥşûş:

1. maḥşûş:

Gazel 4

Mısra: 10

Özel, has, özgü.

Ehl-i dil Feyzî pesend itse sezâ eş'âruma
Şi'rümi sihr eylemek maḥşûş bir fendür baña

2. maḥşûş:

Gazel 68

Mısra: 1

Özel, has, özgü.

Bu cünbiş ile şîve o refîârûña maḥşûş
Sükkerleri rîzân ide güftârûña maḥşûş

3. maḥşûş:

Gazel 68

Mısra: 2

Özel, has, özgü.

Bu cünbiş ile şîve o refîârûña maḥşûş
Sükkerleri rîzân ide güftârûña maḥşûş

4. maḥşûş:

Gazel 68

Mısra: 4

Özel, has, özgü.

Luṭf u kerem ü cevri ü 'itâb-ı sitem-âmîz
Ey 'âşık-ı miḥnet-zede dildârûña maḥşûş

5. maḥşûş:

Gazel 68

Mısra: 6

Özel, has, özgü.

Ṭûṭî gibi gûyâ ola 'uşşâk-ı gam-âlûd
Ey şûḥ bu âyîne-i dîdârûña maḥşûş

6. maḥşûş:

Gazel 68

Mısra: 8

Özel, has, özgü.

'Uşşâkı helâk itmede her nîm nigâhuñ
Nezzâre hemân nergis-i bîmarûña maḥşûş

7. maḥşûş:

Gazel 68

Mısra: 10

Özel, has, özgü.

Şîrîn ider eş'âr-ı şafâ-baḥşını cânâ
Tavşîf-i lebûñ Feyzî-i gam-ḥârûña maḥşûş

8. maḥşûş:

Lugaz 4

Mısra: 10

Özel, has, özgü.

Her kim eylerse o şûḥı derkenar
Kendüye maḥşûş bir vâdîsi var

9. maḥşûş:

Matla 30

Mısra: 2

Özel, has, özgü.

Olur 'uşşâk-ı zâra dem-be-dem cevri ü cefâ
maḥşûş
Mürüvvetsüz sitem-âyîndür ol bîvefâ maḥşûş

maḥşûş olur:

1. maḥşûş olur:-ur

Matla 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Has, özgü olmak, özel olmak.

Olur 'uşşâk-ı zâra dem-be-dem cevri ü cefâ
maḥşûş
Mürüvvetsüz sitem-âyîndür ol bîvefâ maḥşûş

mâh-ṭal'at:

1. mâh-ṭal'atuñ:-uñ

Gazel 58

Mısra: 7

Ay yüzlü, sevgili.

Ben ketm idersem 'aşkını ol mâh-ṭal'atuñ
Şâhid degül mi sinedeki tâze dâğımız

2. mâh-ṭal'ata:-a

Gazel 109

Mısra: 10

Ay yüzlü, sevgili.

Bu şekvesâz yeter ḥâl-i zârûñ i'lâm it
O mâh-ṭal'ata sen Feyziyâ maḥallinde

3. mâh-ṭal'at:

Tahmis 1

Mısra: 6

Ay yüzlü.

Ḥayāl-i ḥālūn ile müşk-i ezfer dāğ-ber-dildür
Gamuñla 'āşıkuñ ey mäh-ṭal'at oldılar bīmār

mahv eyle-:

1. mahv eyleye:-y, -e

Tarih 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yok etmek, ortadan kaldırmak

(günahlarını silmek bağlamında).

Cenāb-ı Hāk anuñ mahv eyleye tūmār-ı
'iştānın

Maḳām-ı rūḥ-ı pāki ola anuñ Cennet-i Me'vā

2. mahv eyleye:-y, -e

Tarih 20

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yok etmek, ortadan kaldırmak

(günahlarını silmek bağlamında).

Ḥudā mahv eyleye tūmār-ı iştānını luṭfiyla
Ola anuñ mekân-ı rūḥ-ı pāki Cennet-i Me'vā

mahv id-:

1. mahv ider:-er

Lugaz 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yok etmek, perişan etmek.

Birisinden her ne kim ekl eylese itmez zarar
Birisinden daḥi her ne ekl iderse mahv ider

2. mahv ider:-er

Lugaz 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yok etmek, perişan etmek.

Ağzı var ekl itdüğünü mahv ider
Hemdemî olmazsa olmaz kārger

3. mahv ider:-er

Tarih 77

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yok etmek, ortadan kaldırmak.

Nigāh-ı iltifātūñ mahv ider çok derd ü ālāmı
Derūnumda 'acebdür dem-be-dem bir ḡam
hüveydādūr

4. mahv iderdi:-er, -di

Tarih 72

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ortadan kaldırmak, yok etmek.

Cedīden bir güzel cāy-ı şafā-baḥşā binā kıldı
Derūndan mahv iderdi irtifā'ı ḳayd-ı efkārı

5. mahv iderken:-er, -ken

Gazel 86

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yok etmek, perişan etmek.

Maḥv iderken tişe-i āhum hezārān kūh-ı ḡam
Vuşlat-ı Şīrīne bir yol bulmadı Ferhād-ı dil

mahv ol-:

1. mahv oldu:-dı

Gazel 108

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yok olmak, perişan olmak.

Fikrüm miyān-ı yārdur ince ḥayāl ile
Maḥv oldu cismimüz heves-i ittişāl ile

2. mahv olup:-up

Tarih 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yok olmak, ortadan kalkmak, silinmek.

Seyyi'ātı mahv olup ola sezā-yı maḡfīret
Ḳabrine ḡülzār-ı cennetden irişşün rāyiḥa

3. mahv olur:-ur

Gazel 89

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Perişan olmak, dağılmak.

Maḥv olur zūlmet-i ḡam mey içelüm cām-ı
dili

Fikret-i la'l-i leb-i yār ile tenvīr idelüm

4. mahv olur:-ur

Gazel 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yok olmak, ortadan kalkmak.

Şāhid-i şāhbānuñ ey Feyzī ne mümkin midḥatı
Maḥv olur ḳaṭre yem-i 'ummāna olmaz āşinā

5. maḥv olur:-ur

Kaside 1

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

Yok olmak, ortadan kalkmak.

Mihr ile meh maḥv olur tāb-ı ruḥı olsa ‘ayān
Ğālib olur zerre-i nūr-ı Peyember rüz u şeb

6. maḥv olur:-ur

Lugaz 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Yok olmak, ortadan kalkmak, perişan
olmak.*

Maḥv olur cismi göre keşretle āb
Eylemez te’şir tāb-ı āfītāb

7. maḥv olurdu:-ur, -dı

Gazel 81

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Perişan olmak, dağılmak.

Derūnda maḥv olurdu zūlmet-i ḡam kisb-i nūr
eyler
Olan dildāde-i ‘aşkı cihānda Şems-i Tebrizūn

8. maḥv olurdu:-ur, -dı

Gazel 107

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yok olmak, ortadan kalkmak, silinmek.

Serāser maḥv olurdu zūlmet-i ḡam levḥ-i
ḥātırdan
Şafā vü zevke tev’emdir ṭarīk-i Nakşbendiyye

9. maḥv olurdu:-ur, -dı

Kaside 8

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

*Ortadan kalkmak, yok olmak, sona
ermek.*

Şeb-i ḡamda olursa pertev-efzā nūr-ı luṭfiyla
Serāser maḥv olurdu tābiş-i mihr-i dirahşānī

māhves:

1. māhveşi:-i

Gazel 87

Mısra: 10

Sevgili (ay gibi güzelliği bağlamında).

Zamān-ı ‘ayş u ṭarabdur bu demde ey Feyzī
Alup o māhveşi seyr-i nevbahāra çekil

maḥv-ı cism eyle:-

1. maḥv-ı cism eylerdi:-r, -di

Kaside 5

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Kendini mahvetmek, kendini yok etmek.

Maḥv-ı cism eylerdi görse tīg-ı sertizūn eger
Gīv ü Bījen Zāl u Rüstem Kāsım-ı la’līn-ḡabā

mahzen-i çeşmesārdur:

1. mahzen-i çeşmesārdur:-dur

Kaside 2

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

*Çeşmesi bol olan ambar (tükenmez
kaynak bağlamında).*

Zāt-ı pākīzesini vaşf ideli

Maḥzen-i çeşmesārdur ḡalemüm

maḥz-ı ‘atādur:

1. maḥz-ı ‘atādur:-dur

Tarih 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İhsanın, lütfun ta kendisi.

Şeh-i serīr-i cihānī cenāb-ı Aḥmed Ḥan
Vücūdı maḥz-ı ‘atādur o şāh-ı zīşānuñ

maḥz eyle:-

1. maḥz eyler:-r

Gazel 35

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aslına, kaynağına ulaştırmak.

Şeb-i tārīk-i ‘işıyānda ḡomaz eltāf-ı Ḥaḡ Feyzī
Beni bu i’tizārüm maḥz-ı envār-ı şevāb eyler

maḥz-ı hayāl:

1. maḥz-ı hayāl:

Rūbai 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Hayalin ta kendisi olmak, tam bir hayal
olmak.*

Yok yere za’if oldı vücūdum cānā
Efkār-ı miyānuñla ḡoñul maḥz-ı hayāl

maḥz-ı hayāl ol-:**1. maḥz-ı hayāl oldı:-dı****Matla 43**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hayalın ta kendisi olmak, tam bir hayal olmak.

Oldı efkār-ı femiyle ‘āşıkı maḥz-ı hayāl
Şordum aña yok yere oldum didi āşüfte-ḥāl

2. maḥz-ı hayāl oldum:-du, -m**Matla 45**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hayalın ta kendisi olmak, görünmez olmak.

Miyānuñ fikretiyle ey perī āşüfte-ḥāl oldum
Za‘îf oldı tenüm yok yere ben maḥz-ı hayāl oldum

maḥz-ı lutf-ı Hâkdur:**1. maḥz-ı lutf-ı Hâkdur:-dur****Kaside 10**

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Yüce Allah'ın lütfunun ta kendisi.

Cenâb-ı kapudân el-Hâc İbrâhîm Paşa kim
Vücüd-ı pâki maḥz-ı lutf-ı Hâkdur dâr-ı dünyâya

maḥz-ı lutf-ı Mevlâdur:**1. maḥz-ı lutf-ı Mevlâdur:-dur****Tarih 77**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Allah'ın lütfunun ta kendisi.

Mu‘ammer ola ‘izz ü devlet ile şadr-ı rif‘atde
Vücüd-ı pâki maḥfûz ola maḥz-ı lutf-ı Mevlâdur

mahzün:**1. mahzünlar:-lar****Kaside 9**

Mısra: 34

Hüzünlü, kederli.

Müsâ‘id olmadı bahtum benüm temâşâdur
Gam u firâk ile mahzünlar olup dilşâd

2. mahzünü:-ı**Lugaz 12**

Mısra: 8

Hüzünlü, kederli.

Eylemiş çok ḥarâbeyi ma‘mür
Nice mahzünü eylemiş mesrür

mahzûz:**1. mahzûz:****Gazel 71**

Mısra: 1

Memnun, hoşnut, halinden memnun.

O mehveşüñ ruḥı zülf-i niḳâbdan mahzûz
Mişâl-i mihr ‘acebdür şehâbdan mahzûz

2. mahzûz:**Gazel 71**

Mısra: 2

Memnun, hoşnut, halinden memnun.

O mehveşüñ ruḥı zülf-i niḳâbdan mahzûz
Mişâl-i mihr ‘acebdür şehâbdan mahzûz

3. mahzûz:**Gazel 71**

Mısra: 8

Memnun, hoşnut, halinden memnun.

Teb-i gamuñda leb-i yâri fikr ider ‘uşşâk
Mişâl-i teşne çü mevc-i serâbdan mahzûz

4. mahzûzdur:-dur**Gazel 100**

Mısra: 8

Memnun, hoşnut, halinden memnun.

Raḥm itmedi ‘uşşâkına ol şüh-ı cefâkâr
Mahzûzdur izhâr-ı melâl eyledigümden

5. mahzûz:**Rûbai 23**

Mısra: 1

Memnun, hoşnut, halinden memnun.

Yârüñ siteminden dil-i zârum mahzûz
Cevr itmede ‘uşşâkına yârüm mahzûz

6. mahzûz:**Rûbai 23**

Mısra: 2

Memnun, hoşnut, halinden memnun.

Yârüñ siteminden dil-i zârum mahzûz
Cevr itmede ‘uşşâkına yârüm mahzûz

7. **maḥzūz:****Rübai 23**

Mısra: 4

Memnun, hoşnut, halinden memnun.

‘Uşşâkınuñ âzürde-i cevri olduğına
Ol şüh-i cefâkâr nigârum maḥzūz

maḥzūz ol-:1. **maḥzūz olmasa:-ma, -sa****Gazel 71**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Memnun, hoşnut olmak.

Ḥayâl-i bâde-i la‘l-i lebûnle mest oldu
Revâdur olmasa Feyzî şarâbdan maḥzūz

2. **maḥzūz olur:-ur****Gazel 71**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Memnun, hoşnut olmak.

Nigâh-ı luṭf ile kalb-i ḥazîni mesrûr it
Olur mı ‘âşık-ı bî-dil ‘itâbdan maḥzūz

3. **maḥzūz olur:-ur****Matla 34**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hoşlanmak, zevk almak, haz duymak.

Olur cevri itmede ‘uşşâk-ı zâra dilberân
maḥzūz
İder dâ‘im cefâ olur o şüh-i dilsitân maḥzūz

4. **maḥzūz olur:-ur****Matla 34**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hoşlanmak, zevk almak, haz duymak.

Olur cevri itmede ‘uşşâk-ı zâra dilberân
maḥzūz
İder dâ‘im cefâ olur o şüh-i dilsitân maḥzūz

mâ’-i dil-güşâdur:1. **mâ’-i dil-güşâdur:-dur****Tarih 24**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ferahlatıcı su.

Güzel âb-ı muşaffâ nûş idüp Feyzî didüm târîḥ
Bed’id oldu bu mâ’-i dil-güşâdur ‘ayn-ı
Zemzemdür

mâ’-i ḥayât:1. **mâ’-i ḥayât:****Tarih 55**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Hayat suyu (ölümsüzlük suyu bağlamında
ab-ı hayat).*

Seyr idüp bu eṣeri Feyzî didüm târîḥin
Bî-bedel çeşme-i pâkîze budur mâ’-i ḥayât

mâ’-ı ḥayât-ı zîbâ:1. **mâ’-ı ḥayât-ı zîbâ:****Tarih 46**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gösterişli hayat suyu (çeşmesi).

Hâtif-i kudsi didi Feyzî anuñ târîḥini
‘Âfiyet ola içüñ mâ’-ı ḥayât-ı zîbâ

mâ’-i laṭîf:1. **mâ’-i laṭîf:****Tarih 36**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzel, hoş içimli su.

Mevlevîḥâneyi iḥyâ kıldı bu mâ’-i laṭîf
Şâhibü’l-ḥayra vire ecrin Ḥudâ-yı Müste‘ân

mâ’-i laṭîf-i dil-güşâdur:1. **mâ’-i laṭîf-i dil-güşâdur:-dur****Tarih 90**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ferahlatıcı içimi hoş su.

Öyle bir mâ’-i laṭîf-i dil-güşâdur bî-bedel
Nûş idenler eylemez ‘aynu’l-ḥayâta iltifât

mâ’-i pâk ü bî-bedel:1. **mâ’-i pâk ü bî-bedel:****Tarih 32**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Eşsiz ve temiz su.

Oldı cārī mā'-i pāk ü bī-bedel
Reşk ider Ceyhūn ile Nīl ü Furāt

mā'-i pāk-i dil-güşā:

1. mā'-i pāk-i dil-güşā:

Tarih 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ferahlatan temiz, saf su.

Teşnegāna oldı gūyā māye-i āb-ı hayāt
Rūh-bahş olsa sezā bu mā'-i pāk-i dil-güşā

mā'-ı pāk-i dilkeş-i 'ayn-ı hayāt-ı cānfezā:

1. mā'-ı pāk-i dilkeş-i 'ayn-ı hayāt-ı cānfezā:

Tarih 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Cana can katan yaşam pınarının
cezbedici temiz suyu.*

Hātif-i qudsī didi bu vech ile tārīhini
Mā'-ı pāk-i dilkeş-i 'ayn-ı hayāt-ı cānfezā

mā'-i pākīze:

1. mā'-i pākīze:

Tarih 36

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Temiz su.

Seyr idüp bir teşne tārīhin didi Feyzī anuñ
Nüş idüñ bu mā'-i pākīze güzel şādū'r-revān

mā'-i şāf:

1. mā'-i şāf:

Tarih 61

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Saf, temiz su.

Feyzi itmāmında tārīhin didüm
Mā'-i şāf 'ayn-ı hayāt-ı dil-güşā

mā'-i şāf u dil-güşā:

1. mā'-i şāf u dil-güşā:

Tarih 88

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ferahlatıcı ve temiz su.

Bir güzel tārīh düşdi Feyziyā
Mā'-i şāf u dil-güşā 'ayn-ı hayāt

mā'-i tesnīm-i cānfezā:

1. mā'-i tesnīm-i cānfezā:

Tarih 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Cana can katan cennetteki Tesnim
ırmağının suyu.*

Nüş idüp Feyziyā didüm tārīh
Mā'-i tesnīm-i cānfezā dilkeş

mā'-i tesnīm-i laţif ü cānfezā:

1. mā'-i tesnīm-i laţif ü cānfezā:

Tarih 61

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Canlılık veren içimi hoş tesnim suyu.

Habbezā bu 'ayn-ı pāk-i bī-bedel
Mā'-i tesnīm-i laţif ü cānfezā

mā'il ol-:

1. mā'il olduğın:-duğ, -ın

Gazel 46

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Meyletmek, ilgi göstermek, yönelmek.

Sühte olsa revā pervāne-veş gönlüm benüm
Mā'il-i şem'-i ruḥ-ı yār olduğın bilmez mi var

2. mā'il olur:-ur

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönlünü kaptırmak.

Her kim bu demde mā'il-i şahbā-yı nāb olur
Yād eyler ise cām-ı meyi neşve-yāb olur

makāmı cennet-i a'lā ola:

1. makāmı cennet-i a'lā ola:

Tarih 20

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Makamı cennet olsun.

Didüm fevtine Feyzī de düşüp bu gūne tārīhin
Ola Mūsā Efendīnün makāmı Cennet-i a'lā

makāmı cennet-i me'vā ola:

1. maḳāmı cennet-i me'vā ola:

Tarih 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Makamı cennet olsun.

Didüm mevtine Feyzî bir haber geldükde
tārîhin
Nigāhînüñ ola yā Rab maḳāmı Cennet-i Me'vā

maḳāmı cennetü'l-me'vā ola:

1. maḳāmı cennetü'l-me'vā ola:

Tarih 83

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Mekanı cennet olsun.

Anuñ güş eyleyince fevtini Feyzî didüm tārîh
Ola Fennî Efendîñ maḳāmı Cennetü'l-
me'vā

maḳām-ı dil-güşā:

1. maḳām-ı dil-güşā:

Tarih 33

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönle ferahlık veren yer.

Düşdi bu vech ile tārîhin didi hātîf anuñ
Otuz üçüncü bölük zibā maḳām-ı dil-güşā

maḳām-ı dilkeşi:

1. maḳām-ı dilkeşi:-i

Tarih 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül cezbeden makam.

Ḥamdülillāh kıldı ihyā bu maḳām-ı dilkeşi
Ya'ni Sultān Muştafā ol gāzi-i kişver-güşā

maḳām-ı rüh-ı pāki:

1. maḳām-ı rüh-ı pāki:-i

Tarih 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Temiz ruhun makamı, mekanı, meskeni.

Cenāb-ı Hāḳ anuñ maḥv eyleye tūmār-ı
'işyānın
Maḳām-ı rüh-ı pāki ola anuñ Cennet-i Me'vā

2. maḳām-ı rüh-ı pāki:-i

Tarih 83

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Temiz ruhun makamı, mekanı, meskeni.

Revāne oldı toḳsan bir yaşında mülk-i 'uḳbāya
Maḳām-ı rüh-ı pāki ola yā Rab Cennet-i a'lā

makar eyle-:

1. makar eyler:-r

Lugaz 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Yaşanılan, ikamet edilen yer haline
getirmek.*

Gāhice bu 'alemi seyrān ider
Gāh cāy-ı mühmeli eyler maḳar

makbül-i hudā ola:

1. makbül-i hudā ola:

Tarih 27

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah kabul etsin.

Āḫiretde āb-ı Kevşerle dehānın ter ider
Ola bu 'ayn-ı ḫayāt-efzāsı makbül-i Ḥudā

makdem:

1. makdemi:-i

Tarih 69

Mısra: 6

Dünyaya geliş, doğum.

Hātîf-i ḳudsî didi mevlidi tārîhini
Geldi Muḫammed Şerîf es'ad ola makdemi

2. makdemi:-i

Tarih 74

Mısra: 9

Dünyaya geliş, doğum.

Ola yā Rabb es'ad makdemi şehzāde 'İsānuñ
Ḳudümü itdi ihyā 'ālemi Sultān 'İsānuñ

3. makdemin:-in, -n

Tarih 85

Mısra: 5

Dünyaya geliş, doğum.

Didüm güş eyledükde makdemin mevlüdına
tārîh
Muḫammed Şābirüñ Allāh 'ömrini kıla efzün

4. **maḳdemüñe**:-ü, -ñ, -e

Kaside 5

Mısra: 28

Tahta çıkma, padişah olma.

Midḥat-i zātı derūnda cilve-gerdūr tā ezel
Maḳdemüñe muntazırdum gūş-ı cān ile şehā

maḳdem-i mes'ūdi:

1. **maḳdem-i mes'ūdi**:-ı

Tarih 63

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Mutluluk veren geliş.

Şeş cihetden geldi āvāz-ı mübārekle şadā
Maḳdem-i mes'ūdi kıldı şevḳ-baḥşā dilleri

maḳdem-i mes'ūdūñuz:

1. **maḳdem-i mes'ūdūñuz**:-u, -ñuz

Tarih 39

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Uğurlu ayak, uğurlu geliş.

Mürde diller bir ḥayāt-ı tāze buldı gūyiyā
Maḳdem-i mes'ūdūñuz mes'ūd kıldı dilleri

maḳdem-i pāki:

1. **maḳdem-i pāki**:-i

Kaside 3

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Mübarek adım, geliş (Hz. Muhammed (s.a.v.)'in doğumu ile cihanı şereflendirmesi).

Emr-i Mevlā ile gösterdi 'adūya i'cāz
Maḳdem-i pāki ile oldı cihān feyz-resān

maḳdem-i zātını:

1. **maḳdem-i zātını**:-ı, -n, -ı

Tarih 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saygın kişinin (bir makama) geliş.

Şadr-ı 'izzetde ḳarār eyledi bir zāt-ı şerīf
Maḳdem-i zātını sa'd ide Cenāb-ı Vehhāb

maḳdūr:

1. **maḳdūr**:-ın

Kaside 2

Mısra: 23

*Gücünün yettiği kadar, gücü dahilinde,
Allah'ın izniyle.*

Medḥine itdi şarf maḳdūrın
Niçe leyl ü nehārdur ḳalemüm

maksad:

1. **maḳşaduñ**:-uñ

Lugaz 17

Mısra: 23

Gaye, amaç.

Fehm ise maḳşaduñ eger fi'l-ḥāl
Var re'īs taḥtasından eyile su'al

māl ü cāndan:

1. **māl ü cāndan**:-dan

Lugaz 17

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mal ve can.

Māl ü cāndan kimin cüdā eyler
Ḥalk aña yine ittikā eyler

mālilhulyāya uğra-:

1. **mālilhulyāya uğramışdur**:-mış, -dur

Kaside 10

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Deyim**

Hayal kırıklığına uğramak.

İderdi serfūrū dā'im tefekkūr üzredür kārı
Şa'ri fıkır iderse uğramışdur mālilhulyāya

mālik it-:

1. **mālik itmedi**:-me, -di

Kaside 10

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

(bir şeyin) sahibi yapmak.

Nice şekvāya āgāz itmeyem bu baḥt-ı nā-
mes'ūd
Beni itmedi mālik ḥayf bir esb-i sebūk-pāya

mālik ol-:

1. **mālik olaydı**:-a, -y, -dı

Kaside 10

Mısra: 51

Kelime Tipi: -
Sahip olmak.

Olaydı Feyzi mālîk bir kümeýt-i pâke
sultānum
‘Acāyib cîveller seyr itdürürdi çeşm-i a‘dāya

2. **mālîk olur:-ur**
Gazel 85
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Sahip olmak, hükmetmek.

Mālîk olur mı Yūsuf-ı mısr-ı melāhate
Beytü’l-hazende şāni-i Ken‘ān olan gönül

ma‘lûm:

1. **ma‘lûm:**
Rûbai 32
Mısra: 2
Bellî, bilinen.

‘İşyân ile şad hayf tebehdür hālüm
Ma‘lûm durur cenābuña ahvālüm

ma‘lûm ol-:

1. **ma‘lûm ola:-a**
Kaside 5
Mısra: 33
Kelime Tipi: -
Bilinmek, anlaşılmaq.

‘Arz-ı hālüm hâk-pāy-ı devlete ma‘lûm ola
Güşe-i miñnetde kıldum hayli demdür inzivā

2. **ma‘lûmı ola:-a**
Lugaz 14
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Bilinmek, anlaşılmaq.

Kim şorarsa bu rāz-ı mektûmı
Ola yüz beş ‘adedle ma‘lûmı

ma‘mûr eyle-:

1. **ma‘mûr eyledi:-di**
Kaside 7
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
İmar etmek, bayındır hale getirmek,
güzelleştirmek.

Ne hāme zābit-i emvāl-i memleket-perver
Ne hāme eyledi ma‘mûr mülk-i vîrânı

2. **ma‘mûr eylemiş:-miş**
Lugaz 12
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
İmar etmek, bayındır hale getirmek,
güzelleştirmek.

Eylemiş çok hārābeyi ma‘mûr
Nice mahzûnı eylemiş mesrûr

ma‘mûr id-:

1. **ma‘mûr ider:-er**
Gazel 86
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
İmar etmek, bayındır hale getirmek,
geliştirip güzelleştirmek.

Feyziyā ma‘mûr ider mi‘mār-ı lutf-ı rûzgār
Böyle qalmaz hāne-i ümmîd ile berbād-ı dil

2. **ma‘mûr ider:-er**
Lugaz 17
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
İmar etmek, bayındır hale getirmek,
geliştirip güzelleştirmek.

Gāh ma‘mûr ider gehî vîrān
Kimine derd olur kime derman

ma‘mûr u ābādān id-:

1. **ma‘mûr u ābādān idüp:-üp**
Tarih 75
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
İmar etmek.

Cenāb-ı āşaf-ı zîşān ‘Alî Paşa-yı ekrem kim
Cihān-ı köhneyi lutfi idüp ma‘mûr u ābādān

mānend:

1. **mānend-i:**
Gazel 41
Mısra: 8
Gibi, benzer, eş, denk.

Şāyeste leb-i dilbere meyyāl ise ‘āşık
Şekker-şiken-i la‘line mānend-i megesdür

2. **mānend-i:**
Gazel 104
Mısra: 5
Gibi, benzer, eş, denk.

‘Acebdür muẓtarib mǎnend-i murġ-ı nīm-
bismil dil
Ḥalāṣa yokdur imkān ol perīnūñ kayd-ı
bendinden

3. mǎnend-i:

Gazel 124

Mısra: 7

Gibi, benzer, eş, denk.

Nola dūr olmasa mǎnend-i ḥalka bāb-ı
luṭfuñdan
Ser-i kūyı o şūḥuñ ‘āşıka cāy-ı nişest oldı

4. mǎnend-i:

Kaside 1

Mısra: 11

Gibi, benzer, eş, denk.

Āsumān-ı çāḥda mihr ile meh mǎnend-i delv
Gülsitān-ı ‘ālemi perverde eyler rüz u şeb

5. mǎnend-i:

Kaside 4

Mısra: 35

Gibi, benzer, eş, denk.

Ḥırka-i ḥayreti berdüş ide mǎnend-i keşef
Dā’imā meclis-i fazlında edīb ü dānā

6. mǎnend-i:

Matla 27

Mısra: 2

Gibi, benzer, eş, denk.

Bulmadum ḥayfā dil-i miḥnetkeşe feryād-res
Kimse gūş itmez fiġānum çıksa mǎnend-i
ceres

7. mǎnend-i:

Matla 37

Mısra: 1

Gibi, benzer, eş, denk.

Ol mehūñ ruḥsārına ḥaṭ geldi mǎnend-i kelef
Nār-ı miḥnetle gönül sūzān idi gūyā ki ḥaf

8. mǎnend-i:

Rūbai 4

Mısra: 2

Gibi, benzer, eş, denk.

Ruḥsārına ṭurresin idüp yār niķāb
Setr itmede mihr-i rüyı mǎnend-i şehāb

9. mǎnend-i:

Rūbai 13

Mısra: 3

Gibi, benzer, eş, denk.

İñletme dili cevır ile mǎnend-i rebāb
Bu resm-i cefā cihānda kǎnūnuñ olur

10. mǎnend-i:

Tarih 80

Mısra: 6

Gibi, benzer, eş, denk.

Nümāyān oldı bir tābende gevher şulb-i
pākinden
Fürüg-efrüz oldı ‘āleme mǎnend-i mihr ü māh

mǎnend ol-:

1. mǎnend olur:-ur

Kaside 8

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

Benzer, eş, denk olmak.

Benüm eş ‘āruma mǎnend olur mı şı’ri
ḥussāduñ

Ḥuten āḥūsına beñzer mi hiç ḥük-i beyābānī

2. mǎnend olurdu:-ur, -dı

Kaside 8

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Benzer, eş, denk olmak.

O şūḥuñ nevk-i müjġānıyla cismüm şerḥa-ber-
şerḥa

‘Azāb-ı dūzaḥa mǎnend olurdu nār-ı hicrānı

mǎnende-i cām-ı şahbā:

1. mǎnende-i cām-ı şahbā:

Gazel 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi. ll şarap.

Neşve-baḥş olmada mǎnende-i cām-ı şahbā
Mey-i gül-renge bedel la’l-i güher-bārı lezīz

mǎnende-i hedef:

1. mǎnende-i hedef:

Gazel 84

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hedef. ll amaç.

Biñ şerḥa açsa cismüñe müjġān-ı tır-i yār
Mǎnende-i hedef yine āmādesin gönül

mānende-i hürşîd:**1. mānende-i hürşîd:****Gazel 21**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güneş (sevgilinin yüzü bağlamında).

Vezân olursa yâra sūziş-i âh-ı dilüm Feyzî
Ruḥ-ı dildâr olur şu 'le-feşân mānende-i hürşîd

2. mānende-i hürşîd:**Gazel 21**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güneş (sevgilinin yüzü bağlamında).

Olurdu sūhte cismüm nigāhuña taḥammül yok
Furûğ-efrûz-ı rûyuñ her zamân mānende-i
hürşîd

3. mānende-i hürşîd:**Gazel 21**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güneş (sevgilinin yüzü bağlamında).

Ruḥuñdur lem 'a-rîz ey dilsitân mānende-i
hürşîd
Serây-i ḳalbe ol pertev-resân mānende-i hürşîd

4. mānende-i hürşîd:**Gazel 21**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güneş (sevgilinin yüzü bağlamında).

Şeb-i târküme pertev-fiken ol eyleme ey meh
'İzârûñ nûrını şebden nihân mānende-i hürşîd

5. mānende-i hürşîd:**Gazel 21**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güneş (sevgilinin yüzü bağlamında).

Nikâb itme ruḥ-ı tâb-âvere bîhûde zülfüñ sen
Furûğ-ı rûyuñ ey mehrü 'ayân mānende-i
hürşîd

6. mānende-i hürşîd:**Gazel 21**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş (sevgilinin yüzü bağlamında).

Ruḥuñdur lem 'a-rîz ey dilsitân mānende-i
hürşîd
Serây-i ḳalbe ol pertev-resân mānende-i hürşîd

mānende-i pervâne:**1. mānende-i pervâne:****Gazel 66**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Pervane kelebeği. İl aşık.

Olursa sūhte mānende-i pervâne dil cânā
Kemâl-i sūzişümden rûy-ı pāküñ âteşin olmuş

2. mānende-i pervâne:**Gazel 74**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Pervane kelebeği. İl aşık.

Ben de mānende-i pervâne şerer-püş olayum
Lem 'a-rîz olmada şem 'i ruḥ-ı dildâr laṭîf

mānend-i gül-i şadberg:**1. mānend-i gül-i şadberg:****Gazel 81**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yüz yapraklı gül.

Olur şad pâre dil hışm itse mānend-i gül-i
şadberg
Mücerrebdür hezârân ğamze-i hünhâr-ı
sertîzûñ

mānend-i Kays:**1. mānend-i Kays:****Gazel 19**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mecnun.

Leylî-i zülf-i dilbere meyl eylemiş gezer
Mānend-i Kays ḥayli zamāndur nesîm-i şubḥ

mānend-i kemân:**1. mānend-i kemân:****Gazel 60**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yay.

Menzil-res-i maḳşûd olamaz nâvek-i ümmîd
Mānend-i kemân ḳaddi dü-tâh itmege degmez

mānend-i sāye:**1. mānend-i sāye:****Gazel 95**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gölge.

Kemter nezāre-bahş degül yār-ı 'āşıkān
Mānend-i sāye pāyūña üftāde olmasun

mānend-i şubh:**1. mānend-i şubh:****Gazel 94**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sabah vakti.

Zülfün tağıtdı bād ruḥuñ oldı āşıkār
Mānend-i şubh rüşen olur şāmımız bizüm

mānend-i sübhā:**1. mānend-i sübhā:****Gazel 7**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tesbih.

Nola mānend-i sübhā zāhidā dūr olmasa elden
Bulupdur dest-i mey-nüşānda ḥürmet sāğar-ı
şahbā

mānend-i tūti:**1. mānend-i tūti:****Gazel 79**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Papağan (konuşma, tekrar etme

kabiliyetleri dolayısıyla söz söyleme ustalığı
bağlamında). İl şair.

Mānend-i tūti la'l-i leb-i yāri vaşf iden
Feyzi-mişāl şā'ir-i şīrīn-edā gerek

ma'ni:**1. ma'nide:-de****Gazel 126**

Mısra: 3

Mana alemleri (suret paralelliğinde), derin
anlam, öz, hakikat.

Ber-zemīndür şüretā ma'nide 'ālī-rütbedür
Hemser-i nüh-çerh-i gerdāndur semā'-ı
Mevlevī

2. ma'nide:-de**Lugaz 5**

Mısra: 8

Anlam, mana. İl işin özü, gerçekte,
aslında olan.

Hükmi cārī hem güzeldür meşrebi
Ma'nide cem'eylemiş rüz u şebi

3. ma'nide:-de**Lugaz 6**

Mısra: 2

Anlam, mana. İl işin özü, gerçekte,
aslında olan.

Ol nedür kim yaşşı yüzölü bir ḥarīf
Gerçi kim nā-pāk ma'nide nazīf

4. ma'nide:-de**Rübai 35**

Mısra: 4

Anlam, mana. İl işin özü, gerçekte,
aslında olan.

Ben rehrev-i vādī-i gam-ı hicrānam
Ma'nide didi 'aqluma şabrum yā hū

māni' ol-:**1. māni' oldı:-dı****Gazel 5**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Engel olmak.

Felek ol deñlü māni' oldı bezm-i 'işrete ey dil
Eger def'-i gama mey içsem olur derd-i ser
peydā

ma'nidār:**1. ma'nidārdur:-dur****Kaside 2**

Mısra: 42

İnce, derin manalı.

Medhini eylesem revā taḥrīr
Ḥaylice ma'nidārdur kalemüm

ma'nide:**1. ma'nide:****Kaside 1**

Mısra: 8

Gerçekte, hakikatte, özünde.

Şem'alardur mihr ü meh fânüs-ı mînâdur felek
Ma'nide zâhirdür eşkâl-i şuver her rûz u şeb

2. **ma'nide:**

Kaside 1

Mısra: 13

Gerçekte, hakikatte, özünde.

Mihr ü meh pertev-feşândur ma'nide bu
'âleme
Bezl-i lûtf eyler iki merd-i tüvân-ger rûz u şeb

3. **ma'nide:**

Kaside 1

Mısra: 16

Gerçekte, hakikatte, özünde.

Nûr-bahşâ mihr ü meh bu hüsrev-i çerh-i felek
Ma'nide tşâr iderdî 'âleme zer rûz u şeb

4. **ma'nide:**

Kaside 1

Mısra: 30

Gerçekte, hakikatte, özünde.

Güşvâredür 'arûs-ı dehre mihr ü meh degül
Ma'nide güşına olmuş zînet-âver rûz u şeb

5. **ma'nide:**

Kaside 1

Mısra: 58

Gerçekte, hakikatte, özünde.

İki zerrîn keffedür mîzân-ı çerhe mihr ü meh
Dirhem-i bisyârdur ma'nide ahter rûz u şeb

6. **ma'nide:**

Kaside 1

Mısra: 75

Gerçekte, hakikatte, özünde.

Mihr ü mehveş ma'nide itsem nihâde rüyumu
Hâk-i dergâhı baña olsa müyesser rûz u şeb

mâni'-i hâb ol-:

1. **mâni'-i hâb olur:-ur**

Kaside 3

Mısra: 74

Kelime Tipi: -

Uykuya engel olmak.

Her gice bister-i miñnetde kapanmaz çeşmüm
Mâni'-i hâb olur baña hayâl-i cânân

ma'ni-i müşk-bârdur:

1. **ma'ni-i müşk-bârdur:-dur**

Kaside 2

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Misk kokusu yayan mana, hakikat.

Hâzret-i çaryâr medhinde
Ma'ni-i müşk-bârdur kıalemüm

mâni'ol-:

1. **mâni'olur:-ur**

Gazel 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mani olmak, engel olmak.

Raķıtb mâni'-i âmed-şud-i hayâlün olur
Dirîg baña şehâ dâ'imâ gelür görünür

manşıb:

1. **manşıb:**

Kaside 9

Mısra: 47

Devlet hizmeti, memuriyet.

Bir eyü manşıb ile ben çerâg-ı hâşuñ olup
Ümîd bu diyeler müjdeler mübârek-bâd

mâr:

1. **mârdan:-dan**

Gazel 2

Mısra: 6

*Yılan (sevgilinin yüzünün iki yanına
düşen lüle şeklindeki saç bağlamında).*

Tâb-ı ruhıyla turreleri çîn çîn olur
Gencîne-zâr-ı hüsni degül mârdan cüdâ

mâr-ı ecel:

1. **mâr-ı ecel:**

Tarih 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Ecel yılanı (canın, ruhun sonunu
getirmesi yönüyle ecel bağlamında).*

Murg-ı ruhın idüp âzürde anuñ mâr-ı ecel
'Âzim-i huld-ı berîn oldı cihândan nâgâh

2. mār-ı ecel:

Tarih 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ecel yılanı (canın, ruhun sonunu getirmesi yönüyle ecel bağlamında).

Bāmān mār-ı ecel rūhın idüp rencide
Murğ-ı cānı kafes-i tenden olup āzāde

3. mār-ı ecelden:-den

Tarih 87

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ecel yılanı (canın, ruhun sonunu getirmesi yönüyle ecel bağlamında).

Pervāzgāhı dā'im ola riyāz-ı cennet
Mār-ı ecelden oldı āzürde murğ-ı cānuñ

ma'rifet-düşmen ol-:

1. ma'rifet-düşmen olup:-up

Tarih 13

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İlim düşmanı olmak.

Ma'rifet-düşmen olup çerh cefā-āverdür
Mātem eksük mi ider ehl-i dile dünyāda

marîz-i 'aşka:

1. marîz-i 'aşka:-a-mez

Gazel 56

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk hastası (âşık).

Şifâ-yı şerbet-i la'l-i lebin ümîd itmez
Marîz-i 'aşka talebkâr-i devā düşmez

marîz-i haste-i 'aşk:

1. marîz-i haste-i 'aşka:-a

Gazel 123

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk hastası (kara sevdaya tutulmuş âşık bağlamında).

Derûn-ı derd-i dile bir devā bulunmaz mı
Marîz-i haste-i 'aşka şifâ bulunmaz mı

2. marîz-i haste-i 'aşkam:-am

Gazel 91

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşk hastası (kara sevdaya tutulmuş âşık bağlamında).

Tabîb virme keder tab'uña müdāvāda
Marîz-i haste-i 'aşkam devā nedür bilmem

maşrık-ı dilden:

1. maşrık-ı dilden:-den

Gazel 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönlün doğusu (aşkın doğduğu yer bağlamında).

Maşrık-ı dilden fūrūzān mihr-i nūrefşān-ı 'aşk
'Āleme zerrâtı oldı zār u sergerdān-ı 'aşk

maşûn ol-:

1. maşûn ola:-a

Tarih 70

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Korunmak, muhafaza edilmek.

Maşûn ola hāzān-ı fîtneden ol gonca-i ra'nā
Hacil eyler hezārān verdi ol gonca letāfetle

mātem:

1. māteminden:-i, -nden

Tarih 7

Mısra: 2

Yas, keder, üzüntü.

Bezm-i dünyādan olup 'āzim-i dār-ı 'uqbā
Māteminden idüp aḥbābı anuñ girye vü āh

2. mātem:

Tarih 13

Mısra: 12

Yas, keder, üzüntü.

Ma'rifet-düşmen olup çerh cefā-āverdür
Mātem eksük mi ider ehl-i dile dünyāda

3. māteminden:-i, -nden

Tarih 13

Mısra: 2

Yas, keder, üzüntü.

'Āzim-i dār-ı 'adem oldı o maḥdûm-ı güzîn
Māteminden gelüp aḥbābı anuñ feryāda

4. māteminden:-i, -n, -den

Tarih 31

Mısra: 4

Yas, keder, üzüntü.

Güş idüp fevtin sığār ile kibār
Māteminden eylediler şāyiḥa

5. **māteminden:-i, -nden**

Tarih 37

Mısra: 2

Yas, keder, üzüntü.

‘Āzim-i dār-ı ‘adem oldı Muḥammed Āhenī
Māteminden ehl-i diller eylediler şāyiḥa

6. **māteminden:-i, -n, -den**

Tarih 92

Mısra: 2

Yas, keder, üzüntü.

Hāfızu’l-Ḳur’ān İbrāhīm idüp ‘azm-i beḳā
Vālid ü āḥbābı kıldı māteminden nice āḥ

matla’:

1. **matla’-ı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 49

Gazel ya da kasidenin ilk beyti (tecdid-i matla bağlamında).

Eger güş eylese bu matla’ı meclisde mey-
nüşān
İderdi mest şāhbā gibi cümle ehl-i ‘irfānı

matla’-ı erbāb-ı sehā:

1. **matla’-ı erbāb-ı sehā:**

Kaside 4

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Kerem sahiplerinin başı.

Mefḥar-ı ehl-i ḳalem menba’-ı esrār-ı kerem
Ma’den-i cūd u himem matla’-ı erbāb-ı sehā

matla’-ı şafā-veri:

1. **matla’-ı şafā-veri:-i**

Kaside 6

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

Keyifli matla.

Bu matla’-ı şafā-veri güş itse bāde-ḥār
Güyā ki nüş-kerde-i cām-ı şarāb olur

mā’u’l-hayāt:

1. **mā’u’l-hayāt:**

Tarih 3

Mısra: 1

Hayat suyu (hayrat olarak yapılan çeşmeden akan su bağlamında).

Ḥabbezā mā’u’l-hayāt oldı maḥallinde revān
Şāhibü’l-hayra vire ecrin cenāb-ı kibriyā

2. **mā’u’l-hayātı:-ı**

Tarih 30

Mısra: 6

Hayat suyu (halkın yaşamını iyileştiren, canlandırın uygulamalar bağlamında).

Olanlar mürde-i ḡām devletünde tāze cān
buldı

İder mā’u’l-hayātı nevk-i kil-k-i luṭf ile icrā

3. **mā’u’l-hayāt:**

Tarih 32

Mısra: 14

Ölümsüzlük suyu (ab-ı hayat). İl hayrat olarak yapılan çeşmeden akan su.

Feyziyā itmāmına tārlıhdür

Bu sebilden nüş kıl mā’u’l-hayāt

4. **mā’u’l-hayāt:**

Tarih 64

Mısra: 4

Ölümsüzlük suyu (ab-ı hayat). İl hayrat olarak yapılan çeşmeden akan su.

Düşdi bir şevk ile tārlıhın didüm

‘Ayn-ı dilkeş cānfezā mā’u’l-hayāt

5. **mā’ü’l-hayāt:**

Tarih 89

Mısra: 8

Ölümsüzlük suyu (ab-ı hayat). İl hayrat olarak yapılan çeşmeden akan su.

Şuyı bir lüleden aḳduḳda didüm tārlıhın
Çeşme-i Vālide sultān ne güzel mā’ü’l-hayāt

mā’u’l-hayāt-ı luṭfi:

1. **mā’u’l-hayāt-ı luṭfi:-ı**

Tarih 77

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İyiliğin hayat suyu (iyiliğin can vermesi, yeniden yaşama döndürmesi bağlamında).

Hayāt-ı tāze buldı mürde diller devr-i luṭfında
Hemān mā’u’l-hayāt-ı luṭfi ḳaşd-ı dehre
icrādur

māye-i āb-ı havāt ol-:**1. māye-i āb-ı havāt oldu:-dı****Tarih 3****Mısra: 3****Kelime Tipi: -**

Hayat suyunun özü olmak (hayrat çeşmesinden akan suyun içene hayat suyu gibi gelmesi bağlamında).

Teşnegāna oldu gūyā māye-i āb-ı havāt
Rūh-baḥş olsa sezā bu mā'-i pāk-i dil-güşā

māye-i iksīr-i 'irfāndur:**1. māye-i iksīr-i 'irfāndur:-dur****Gazel 126****Mısra: 8****Kelime Tipi: -**

Gerçeği anlama ilacının özü. İl mürşid-i kamilin nazarı.

Pūte-i şabr içre nār-ı 'aşk ider kāmīl-'ayār
Māye-i iksīr-i 'irfāndur semā'-ı Mevlevī

māye-i iksīr-i neşāt:**1. māye-i iksīr-i neşāt:****Tarih 55****Mısra: 3****Kelime Tipi: -**

Neşe iksirinin özü (neşe, mutluluk kaynağı).

Şuyı dil-teşnelere māye-i iksīr-i neşāt
Reşk ider kâtesine şübhe mi var Nīl ü Furāt

māye-i sa'ādet:**1. māye-i sa'ādet:****Lugaz 17****Mısra: 13****Kelime Tipi: -***Mutluluk mayası.*

Kimine māye-i sa'ādet olur
Kimine 'ayn-ı derd-i zillet olur

mazhar ol-:**1. mazhar olan:-an****Kaside 8****Mısra: 21****Kelime Tipi: -***Erişmek, ulaşmak, nail olmak.*

Nigāh-ı lūtfına mazhar olan olur neşāt-efzā
Şarāb ile pūr olsa nūş kılmaz cām-ı devrānı

2. mazhar olmak:-mak**Kaside 1****Mısra: 40****Kelime Tipi: -***Erişmek, ulaşmak, nail olmak.*

Mihr ü meh şanma dü-mir'āt 'arz idüp çerḥ-i felek

Olmaḥ ister nūr-ı rüy-ı pāke mazhar rüz u şeb

3. mazhar olmasa:-ma, -sa**Kaside 1****Mısra: 43****Kelime Tipi: -***Erişmek, ulaşmak, nail olmak.*

Mihr ü meh envār-ı ruḥsārına mazhar olmasa
'Ālem içre böyle olmazdı münevver rüz u şeb

mazhar-ı ihsān ol-:**1. mazhar-ı ihsān olduḡ:-duḡ****Rūbai 27****Mısra: 2****Kelime Tipi: -**

İyiliğe erişmek (sevgilinin lūtfuna nail olmak bağlamında).

Bu dehrde ey dil geh perīşān olduḡ
Gāhice daḡi mazhar-ı ihsān olduḡ

mazhar-ı şun'-ı Mevlā:**1. mazhar-ı şun'-ı Mevlā:****Kaside 4****Mısra: 20****Kelime Tipi: -***Allah' ın kudretine nail olan.*

Vāli-i mülk-i ḥired ya'ni re'īsü'l-küttāb
Menba'-ı lūtf u kerem mazhar-ı şun'-ı Mevlā

mebde'-i handān-ı şem':**1. mebde'-i handān-ı şem':****Gazel 72****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Mumun neşe kaynağı.*

Mihr-i rüyüñdur şehā hep bā'ış-i giryān-ı şem'
Ey perī-ṭal'at cebīnün mebde'-i handān-ı şem'

mebde'i ol-:

1. **mebde'i oldı:-dı****Lugaz 17**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kaynağı olmak, başlangıcı olmak, sebebi olmak.

Kimine hırz-ı cān olur ammā

Kimine oldı mebde'i gavğa

mebhūt kal:-1. **mebhūt kalur:-ur****Lugaz 17**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Hayran kalmak, şaşırmaq.

Gāh battāl olur kalur mebhūt

Hemdemî olsa eylemezdi sūkūt

mebzül ol:-1. **mebzül olur:-ur****Kaside 10**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Bir şeyin çok fazla olması, bol bol bulunması.

Ne āşaf 'aql-ı evvel rüşd-i kāmīl merd-i deryā-dil

Olur mebzül hān-ı luṭfī hep a'lā vü ednāya

mecāl:1. **mecāl:****Kaside 6**

Mısra: 37

Takat, güç, kuvvet, derman.

Dil-hāhum üzre vaşfuñı taḥrīre yok mecāl

Efkār-ı tār u pūd-ı elem ber-niḳāb olur

2. **mecāl:****Rübai 37**

Mısra: 2

Güç, kuvvet, takat.

Şabr eyle gönül derd-i ḡam-ı dildāra

Şekvā mı olur mecāl yok güftāra

mecāl kalma:-1. **mecāl kalmadı:-dı****Rübai 29**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güç kuvvet kalmamak.

Dil la'l-i leb-i dilbere oldı meyyāl

Kalmadı ḡam-ı 'aşk ile cismümde mecāl

mecāl ol:-1. **mecāl olmadı:-ma, -dı****Rübai 39**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gücü, kuvveti olmak.

Şekvāya mecāl olmadı aḡyārından

Lā-ḡavle velā kuvvete illā billāh

2. **mecāl olmazdı:-maz, -dı****Matla 56**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gücü, kuvveti olmak.

Nice 'uşşāk-ı zār aḡvālını 'arz ide dildāra

Kemāl-i za'f-ı 'aşk ile mecāl olmazdı güftāra

mecāz:1. **mecāzumı:-um, -ı****Rübai 40**

Mısra: 4

Gerçek olmayan, hakikat dışı.

Bî-'aşk koma 'ālem-i fānīde beni

Yā Rab mecāzumı ḡaḳīḳat eyle

meclis:1. **meclisde:-de****Gazel 40**

Mısra: 7

İçki meclisi.

Demāḡ-ı cānumı ta'tīr iderdi meclisde

Elümde gül gibi sākī ayāḡ lāzımdur

2. **meclis:****Gazel 61**

Mısra: 4

İçki meclisi.

Nigāh-ı kemter-i yār ile mest-i bî-hüş ol

Bu meclis içre mey-i hoş-güvāra kılma heves

3. **meclisde:-de****Gazel 63**

Mısra: 3

İçki meclisi.

Mey-i vuşlaṭla def-i derd-i ser eylerdi
meclisde
Dil-i bîçâremüz maḥmûr-ı hecr-i dilrübâ
olmuş

4. **meclis:**

Gazel 91

Mısra: 4

İçki meclisi.

Müdâm hûn-ı dilüm nûş iderdüm ey sâķī
Bu meclis içre mey-i cānfezâ nedür bilmem

5. **meclisde:-de**

Kaside 8

Mısra: 49

İçki meclisi.

Eger gûş eylese bu maṭla'ı meclisde mey-
nûşân
İderdi mest şahbâ gibi cümle ehl-i 'irfânı

6. **meclisde:-de**

Matla 4

Mısra: 1

İçki meclisi.

Dem-be-dem devr eylesün meclisde cām-ı
pür-şafâ
Gerd-i ğamdan pāk ider mir'ât-ı ḳalbi sâķiyâ

7. **meclisde:-de**

Matla 6

Mısra: 2

İçki meclisi.

Büy-ı bâdeyle dil-i ğam-dîde olur feyz-yâb
Devr ide meclisde sâķī micmer-i cām-ı şarâb

8. **meclis:**

Matla 26

Mısra: 1

İçki meclisi.

Furûĝ-ı cām-ı meyden oldu sâķī pür-ziyâ
meclis
Derûn-ı rind-i mey-ḥâra virür zevḳ u şafâ
meclis

9. **meclis:**

Matla 26

Mısra: 2

İçki meclisi.

Furûĝ-ı cām-ı meyden oldu sâķī pür-ziyâ
meclis
Derûn-ı rind-i mey-ḥâra virür zevḳ u şafâ
meclis

10. **meclisinden:-i, -n, -den**

Gazel 83

Mısra: 1

Toplanan yer. İl sevgilinin bulunduğu yer.

Meclisinden dūr ider aĝyârı cānân görmedük
Ḥârsız bu gülsitânda verd-i ḥandân görmedük

11. **meclisde:-de**

Rûbai 1

Mısra: 1

Bir amaç için toplanılan yer. İl içki meclisi.

Meclisde hemân devr ide cām-ı şahbâ
Dem-beste ḥumâr ile dil-i ğam-peymâ

12. **meclis:**

Rûbai 18

Mısra: 1

Bir amaç için toplanılan yer. İl içki meclisi.

Cām ile olur sâķī münevver meclis
Feyz-âver ola cāna serâser meclis

13. **meclis:**

Rûbai 18

Mısra: 2

Bir amaç için toplanılan yer. İl içki meclisi.

Cām ile olur sâķī münevver meclis
Feyz-âver ola cāna serâser meclis

14. **meclis:**

Rûbai 18

Mısra: 4

Bir amaç için toplanılan yer. İl içki meclisi.

Devr eyleye ey sâķī hemân micmer-i cām
Büy-ı mey ile ola mu'aṭṭar meclis

15. **meclis:**

Tahmis 1

Mısra: 11

Bir amaç için toplanılan yer. İl içki meclisi.

Şehâ âmâde meclis mey ile sâĝarla sâķiyle
Sezâ mestâne olsam cām-ı la'lûñ iftirâķıyla

meclis-i 'âlemde:

1. **meclis-i 'ālemde:-de****Rübai 10**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünya meclisi, dünya.

Dil meclis-i 'ālemde degül hurrem u şād
Olmadı gam u kayd-ı cihāndan āzād

meclis-i 'aşkuñ:1. **meclis-i 'aşkuñ:-uñ****Gazel 49**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk meclisi.

Göñül kim meclis-i 'aşkuñ kadeh-
peymālarındandır
O mir'āt-ı şafānuñ tūti-i güyālarındandır

meclis-i dildāra:1. **meclis-i dildāra:-a****Gazel 105**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin meclisi.

Sezādūr sīnemi muşt ile ursam nāle eylerken
Müretteb meclis-i dildāra Feyzī deff ü neydür
bu

meclis-i dünyāda:1. **meclis-i dünyāda:-da****Rübai 15**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya meclisi.

Ḥamyāze-keşem meclis-i dünyāda müdām
Nüş eylemedüm sāğar-ı şahbā-yı sürür

meclis-i faẓlında:1. **meclis-i faẓlında:-ın, -da****Kaside 4**

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

*Cömertlik meclisi (cömert bir kimsenin
huzuru, makamı).*

Ḥırka-i ḥayreti berduş ide mānend-i keşef
Dā'imā meclis-i faẓlında edīb ü dānā

meclis-i ğamda:1. **meclis-i ğamda:-da****Gazel 9**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Dert meclisi (aşığın aşk derdi çekmesi
bağlamında).*

Tefekkür-i mey-i la'lüñle meclis-i ğamda
Ne deñlü nüş idersem olurdı āb şarāb

meclis-i 'irfāndur:1. **meclis-i 'irfāndur:-dur****Gazel 3**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İlim konuşulan yer.

Dāḥil itme zāhidi bu meclis-i 'irfāndur
Sākiyā dünyāda hiç bīgāne olmaz āşinā

meclis-i 'işretde:1. **meclis-i 'işretde:-de****Gazel 9**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Düşünce cām-ı meye 'aks-i lem'a-i rüyuñ
Anuñla meclis-i 'işretde buldı táb şarāb

meclis-i mey:1. **meclis-i mey:****Tahmis 1**

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Şarap, içki meclisi.

Gam-ı 'aşkuñla cānā meclis-i mey oldı āmāde
Nümāyān oldı sāğar dest-i sākī-i dilārāda

Mecnün:1. **Mecnünü:-ı****Gazel 73**

Mısra: 4

Mecnun.

Zülfüñe dil bende oldı hiç rehā mümkün midür
İtmedi Mecnünü gör kim 'aşk-ı Leylādan ferāğ

2. **Mecnünüñ:-uñ****Gazel 53**

Mısra: 7

Deli, çılgın. İl Mecnun.

Nice Mecnūnuñ olmaz leyli-i zülfüñle dil
şimdi
Dilinden 'āşıkun zülf-i hayāl-i müşk-sā
çıkamaz

3. **Mecnündür:-dur**

Gazel 67

Mısra: 2

Deli, çılgın. İl Mecnun.

Göñül āşüfte oldu zülf-i 'anber-būya
varmışmış
'Aceb Mecnündür ol Leyli-i dil-cūya
varmışmış

4. **Mecnün:**

Gazel 1

Mısra: 3

Deli, divane, çıldırmış. İl Leyla ve

Mecnun hikayesindeki erkek kahraman, Kays.

Hemān şemm eyleyen Mecnün olur ey Leyli-i
hüsnüm
Demāğ-ı hāhişümde būy-ı zülfün 'anber-i sārā

Mecnün-mişāl:

1. **Mecnün-mişāl:**

Gazel 30

Mısra: 9

Mecnun.

Mecnün-mişāl beste olup leyli zülfine
Feyzī kalursa böylece kārūñ cünün olur

2. **Mecnün-mişāl:**

Gazel 79

Mısra: 5

Mecnun.

Mecnün-mişāl Leyli-i zülfine meyl iden
Her dem fütāde-i çeh-i derd ü belā gerek

3. **Mecnün-mişāl:**

Gazel 98

Mısra: 5

Mecnun.

Mecnün-mişāl silsile-cünbān idi şehā
Göñlüm esīr-i turre-i tarrāruñ olmasun

4. **Mecnün-mişāl:-mişāl**

Gazel 84

Mısra: 1

Mecnun.

Mecnün-mişāl āh-ı gam-efzādasın göñül
Bir Leyli-i cihāna mı üftādesin göñül

mecnūnuñ ol:-

1. **mecnūnuñ olur:-ur**

Rübai 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Delirmek, aklını yitirmek. İl Leyla ile
Mecnun hikayesinin erkek kahramanı.*

Kim görse şehā rüyūñı meftūnuñ olur
Hem silsile-i zülf ile mecnūnuñ olur

Mecnün-ves:

1. **Mecnün-ves:**

Gazel 6

Mısra: 6

Mecnun.

Nigāh eylerse leyli zülfünün her tārına 'uşşak
Olur Mecnün-ves 'āşıkılarınca çok cünün
peydā

meddāh-ı zāt-ı pāki:

1. **meddāh-ı zāt-ı pāki:-i**

Kaside 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mübarek zatının methedeni.

Meddāh-ı zāt-ı pāki olam bir şehā-verūñ
Ezkar-ı medhi vird-i dil-i şeyh ü şāb olur

meded:

1. **meded:**

Gazel 81

Mısra: 1

"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.

Meded ey Mevlevi dilber senün zülf-i dil-
āvīzün
Beni bend eyleyüp mest itdi çeşm-i fitne-
engīzün

2. **meded:**

Matla 9

Mısra: 2

"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.

Humār-ı hecr ile dil oldu pāmāl-i gam u miḥnet
Ayaklandur meded mey şun baña ey sāki-i
'işret

3. **meded:**

Matla 16

Mısra: 1

"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.

Bir devā eyle tabībüm dil-i bīmāra meded
Şerbet-i la'l-i lebūndür bu dile çāre meded

4. **meded:**

Matla 16

Mısra: 2

"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.

Bir devā eyle tabībüm dil-i bīmāra meded
Şerbet-i la'l-i lebūndür bu dile çāre meded

5. **meded:**

Matla 17

Mısra: 1

"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.

Devr ide sāki cām-ı mey-i dil-güşā meded
Olurdı rind-i meykeşe hālet-fezā meded

6. **meded:**

Matla 17

Mısra: 2

"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.

Devr ide sāki cām-ı mey-i dil-güşā meded
Olurdı rind-i meykeşe hālet-fezā meded

7. **meded:**

Rübai 4

Mısra: 3

"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.

Yandı cigerüm tennūr-ı hicrānda meded
Dil nār-ı ğam-ı firāk ile oldı kebāb

meded-res ol-:

1. **meded-res olur:-ur**

Kaside 9

Mısra: 37

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, iyilik etmek.

Ne bir meded-res olur kimse var dil-i zāra
Sezā mı güşe-i miḥnetde ben kalam nāşād

medh:

1. **medhinde:-i, -n, -de**

Kaside 2

Mısra: 29

Övme, övgü.

Hāzret-i çāryār medhinde
Ma'ni-i müşk-bārdur kalemüm

2. **medhine:-i, -n, -e**

Kaside 2

Mısra: 23

Övme, övgü.

Medhine itdi şarf maḥdūrın
Niçe leyl ü nehārdur kalemüm

3. **medhūñle:-üñ, -le**

Tarih 77

Mısra: 20

Övme, övgü.

Sezādur ḳand-i luṭfuñ ile şīrīn-kām ola Feyzī
Nice şubḥ u mesā medhūñle bir tūtī-i gūyādur

4. **medhūñ:-üñ**

Tarih 44

Mısra: 6

Övgü, övme.

Edā-i metn-i vaşfuñ muhtaşar şerḥ eylemek
olmaz
Nice levḥ-i ḥayāle ḥāme medhūñ eyleye imlā

5. **medhūñe:-ü, -ñ, -e**

Kaside 2

Mısra: 26

Övgü, övme.

Vaşf-ı pākūñ bulur mı encāmı
Medhūñe şerm-sārdur kalemüm

6. **medhūñle:-üñ, -le**

Kaside 5

Mısra: 48

Övgü, övme.

Rāstdur evc-i muḥālifde nevā 'uşşāk idüp
Gülsitān-ı 'ālemi medhūñle eyler pür-şadā

7. **medhini:-i, -n, -i**

Kaside 2

Mısra: 41

Övgü, övme.

Medhini eylesem revā taḥrīr
Ḥaylice ma'nidārdur kalemüm

8. **medhinde:-in, -de**

Kaside 4

Mısra: 48

Övgü, övme.

Fikret-i ḳand-ı nebāt-ı keremūñle her dem
Tūtī-i nāṭıḳa medhinde olurdı gūyā

9. medhinde:-i, -n, -de

Kaside 2

Mısra: 39

Övgü, övme.

Hasan ile Hüseyin medhinde
Şâh-ı pür-iştihârdur kalemüm

10. medhi:-i

Kaside 6

Mısra: 40

Övgü, övme.

Olmaz murâdum üzre edâ vaşf-ı pâkini
İtsem nüvişte medhi nice faşl u bâb olur

11. medhine:-in, -e

Kaside 8

Mısra: 35

Övgü, övme.

Benem ol şâ'ir-i yektâ ger itsem medhine âgâz
Hezâr-ı âh-ı dil bî-şavt iderdi 'andelîbânı

medh id:-

1. medh ideli:-eli

Kaside 2

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Methetmek, övmek.

İdeli medh-i Câmî'ü'l-Kur'ân
Bağr-ı tab'a şinârdur kalemüm

2. medh ider:-er

Gazel 121

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Övmek.

Feyzi mir'ât-ı ruh-ı dildâra nâzır olalı
Kand-i la'lûn medh ider ol tûti-i güyâ gibi

medh it:-

1. medh itmege:-meg, -e

Kaside 6

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Methetmek, övmek.

Hâme alınca destüme medh itmege anı
Evşâf-ı pâki levh-i dile intihâb olur

medh ol:-

1. medh olunsa:-un, -sa

Tarih 73

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Övmek, yüceltmek.

Ne güzel cây-gâh-ı dilkeşdür
Ne kadar medh olunsa Feyzi sezâ

medh ü senâ eyle:-

1. medh ü senâ eylesem:-se, -m

Kaside 5

Mısra: 64

Kelime Tipi: -

Birisinin iyi vasıflarını söylemek, övmek,
yüceltmek.

Şehriyârûn hîdmetin sermâye-i devlet bilür
Vaşf olunmaz her ne deñlü eylesem medh ü
senâ

medh-i 'izârdur:-

1. medh-i 'izârdur:-dur

Gazel 15

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yanağın methi (sevgilinin yanağının meth
edilmesi bağlamında).

Egerçi mu'cize-güyem bu 'aşrda Feyzî
Bu pâk lehçeme medh-i 'izârdur bâ'ış

medh-i kand-ı leb-i cânân:-

1. medh-i kand-ı leb-i cânân:-

Gazel 74

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının şekerinin övgüsü.

Dil-i zârum ola tûti gibi güyâ Feyzî
Medh-i kand-ı leb-i cânân ile eş'âr laţîf

medh-i pâk:-

1. medh-i pâkin:-in

Kaside 1

Mısra: 78

Kelime Tipi: -

Mübârek övgü.

Âsumân-ı nazma mihr ü meh gibi pertev-feşân
Olsa elyak Feyzi medh-i pâkin eyler rûz u şeb

2. medh-i pākūn:-üñ

Kaside 2

Mısra: 61

Kelime Tipi: -

Mübarek övgü.

Esb-i tab'uma medh-i pākūn için
Merd-i çäpük-süvârdur kalemüm

medh-i şehriyâr-ı 'âleme:

1. medh-i şehriyâr-ı 'âleme:-e

Kaside 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünya padişahının övgüsü (Sultan II. Mustafa).

Gel yine ey hâme medh-i şehriyâr-ı 'âleme
Vaşfidur viren kulüb-ı 'âleme feyz ü şafâ

medh-i şerif:

1. medh-i şerifüñ:-üñ

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Şerefli övgü.

Nice medh-i şerifüñ itmeyem ben her zamân
pîşe
Baña eltâf-ı pākūn 'âlem içre itdün erzânî

2. medh-i şerifüñ:-üñ

Kaside 8

Mısra: 67

Kelime Tipi: -

Şerefli övgü.

Senüñ medh-i şerifüñ oldı baña her zamân
pîşe
Semend-i tab'a lâyıkdur ide çerh üzre cevlanı

3. medh-i şerifüñdür:-üñ, -dür

Tarih 14

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Şerefli övgü.

Ğaraž medh-i şerifüñdür bu eş'âr-ı dürer-bāra
Degül kaşdum bir iki beyt ile aḥvālümü imlā

medhüş-ı şarābam:

1. medhüş-ı şarābam:-am

Gazel 114

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dehşete düşüren, korku veren şarap.

Ḥayāl-i la'l-i nāb-ı yār ile mest-i müdām
oldum

O medhüş-ı şarābam olmadum peymāne
kaydında

mefhar-ı ehl-i kalem:

1. mefhar-ı ehl-i kalem:

Kaside 4

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Kalem erbabının övünme sebebi.

Mefhar-ı ehl-i kalem menba'-ı esrār-ı kerem
Ma'den-i cüd u himem maṭla'-ı erbāb-ı şehā

mefharü's-sādāt:

1. mefharü's-sādāt:

Tarih 44

Mısra: 1

Seyitlerin övüncü.

Kerîmü't-tab' Fethullāh Efendi mefharü's-
sādāt

Vücüd-ı bî-naẓîri oldı dünyāya şeref-baḥşā

meftüh:

1. meftühdür:-dur

Lugaz 1

Mısra: 2

Açık, aşikar.

Ol nedür kim cismi var bî-rūhdur
Gah mestür ü gehî meftūhdur

meftūnuñ ol-:

1. meftūnuñ olur:-ur

Rübai 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül vermek, vurulmak, tutulmak.

Kim görse şehā rüyuñı meftūnuñ olur
Hem silsile-i zülf ile mecnūnuñ olur

meger:

1. meger:

Gazel 67

Mısra: 6

"Meğerse, oysa, oysaki" anlamlarında bağlaç.

Vezân oldukça 'uşşâkuñ demâgını ider ta'îr
Meger bād-ı şabâ ol 'anberîn gîsûya
varmışmış

2. **meger:**

Gazel 104

Mısra: 2

"Meğerse, oysa, oysaki" anlamlarında bağlaç.

Rehâ mümkün midür murğ-ı dile zülfî
kemendinden
Meger bir lutf ide şûh-ı cihānum kendi
kendinden

3. **meger:**

Tarih 75

Mısra: 6

"Meğerse, oysa, oysaki" anlamlarında bağlaç.

Zamân-ı devletinde kimse yok feryād u āh
eyler
Gülistānda meger bülbül ide güller için efgān

meger kim:

1. **meger kim:**

Kaside 9

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Meğer ki, oysa ki.

Hısāb olunsa eger biñde biri emr-i muḥāl
Meger kim eyleyem ānuñ ulūfını āḥād

2. **meger kim:**

Tahmis 3

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Meğer ki, oysa ki.

Cān bağışlarmış meger kim mürdeye
keyfiyyetüñ
Cām-ı la'lüñle dil-i 'uşşâkı eyle feyz-yāb

meges:

1. **megesdür:-dür**

Gazel 41

Mısra: 8

Sinek.

Şāyeste leb-i dilbere meyyāl ise 'āşık
Şekker-şiken-i la'line mānend-i megesdür

meh:

1. **meh:**

Tarih 86

Mısra: 4

Ay.

Sa'ādetle cihānda 'ömrini eفزün ide Mevlā
Furūğ-efrüz ola tā mihr ile meh çerḥ-i mīnāda

2. **mehūñ:-üñ**

Gazel 11

Mısra: 9

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Tāb-āver-i ruḥuñ göreli Feyzi ol mehūñ
Dil bende oldu zülf-i perīşāna rüz u şeb

3. **mehūñ:-üñ**

Gazel 19

Mısra: 1

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Kūyından ol mehūñ ki vezāndur nesīm-i şubḥ
Bīmār-ı 'aşka rāḥat-ı cāndur nesīm-i şubḥ

4. **meh:**

Gazel 21

Mısra: 5

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Şeb-i tārīkūme pertev-fiken ol eyleme ey meh
'İzāruñ nūrını şebden nihān mānende-i ḥurşīd

5. **meh:**

Gazel 44

Mısra: 6

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Niyāza ruḥşatum yok bezm-i meyde ser-girān
dilber
İçüp şahbā-yı ḥūn-ı dilden ol meh ḥufte
olmuşdur

6. **meh:**

Gazel 80

Mısra: 8

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Āmāc-ı cism-i zāruma eyle nezāreyi
Ey meh helāk-i nāvek-i müjgānuñam senūñ

7. **meh:**

Gazel 84

Mısra: 7

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Gāhī vefā iderse o meh geh cefā ider
Ġamdan cihānda şanma sen āzādesin göñül

8. **mehüñ:-üñ**

Gazel 89

Mısra: 1

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

O mehüñ haţ u ruĥı vaşfını taĥrîr idelüm
Rûz u şeb miĥnet-i derd-i dili taĥrîr idelüm

9. **meh:**

Gazel 106

Mısra: 9

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

İderdi mürde-i ‘aşkı Mesîh-āsā o meh iĥyā
Ne var merhem-zen olsañ Feyzi-i bīmāra
düşdükçe

10. **meh:**

Gazel 109

Mısra: 1

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Cefāya meyl ider ol meh vefā maĥallinde
Göñülde zāhir olur ġam şafā maĥallinde

11. **meh:**

Gazel 111

Mısra: 9

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Olsa Feyzī o meh ĥaţ-āverde
Şevk-i seyr-i bahār var dilde

12. **meh:**

Gazel 115

Mısra: 3

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Ĥaţ-āver oldı o meh nazra-düzdur çeşmüm
Dem-i ĥazānda köhne bahār seyrinde

13. **mehi:-i**

Gazel 122

Mısra: 10

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Feyzī sezādur ebr gibi girye eylese
Pūşide kıldı ol mehi ĥaţtı kelef gibi

14. **mehüñ:-üñ**

Matla 18

Mısra: 1

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

O mehüñ zehr-i ġamı telĥi-i āzārı lezīz
Dil-i ġam-dīdemüze olmada ġüftārı lezīz

15. **mehüñ:-üñ**

Matla 37

Mısra: 1

Ay. II Ay yüzlü sevgili.

Ol mehüñ ruĥsārına ĥaţ geldi mānend-i kelef
Nār-ı miĥnetle göñül sūzān idi ġüyā ki ĥaf

16. **meh:**

Tarih 62

Mısra: 4

Ay. II Abdurrahim Efendi.

Sa‘ādetle mu‘ammer eyleye Mevlā o
maĥdümü
Nitekim devr ide meh nüh-kıbāb-ı çerĥ-i
mīnāda

meh tutul:-

1. **meh tutuldu:-dı**

Tarih 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Ay tutulması. II sevgilinin yüzünü
örtmesi, gizlemesi.*

Öyle mestūr eyledi ruĥsāresin
Meh tutuldu zānn ider iden nigāh

mehd-i ‘izzetde:

1. **mehd-i ‘izzetde:-de**

Tarih 84

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yücelik, itibar beşiği.

Vücūdın hıfz ide Ĥaĥ mehd-i ‘izzetde
selāmetle
Zelīl ü ĥor ola yā Rab cihānda düşmen-i
bedĥāh

meh-i burc-ı sehā:

1. **meh-i burc-ı sehā:**

Tarih 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cömertlik burcunun ayı.

Furūġ-ı mihre ta‘n eyler görenler zerre-i luţfın
Meh-i burc-ı sehā müşkil-ġüşā-yı mekrümet-
pīrā

meh-i hürşîd-ıtal'atun:**1. meh-i hürşîd-ıtal'atun:-uñ****Gazel 11**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güneş yüzlü ay (güzel sevgili bağlamında).

Fikr-i lebiyle ol meh-i hürşîd-ıtal'atun
Eflâke çıkdı nâle-i mestâne rûz u şeb

meh-i lem'a-feşân-ı âsumân-ı şohbetün:**1. meh-i lem'a-feşân-ı âsumân-ı şohbetün:-
üñ****Gazel 28**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sohbet gökyüzünün parıldayan ayı.

Sehâb-ı bahtum itmiş şimdi mâh-ı himmetüm
mestür
Meh-i lem'a-feşân-ı âsumân-ı şohbetün
kimdür

meh-i rahşân-ı 'aşk:**1. meh-i rahşân-ı 'aşk:****Gazel 75**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşkın parlak ayı. İl sevgilinin ay gibi parlak yüzü.

Hasret-i ruhsâr-ı dilberle figân itsem revâ
Âsumân-ı dilde zâhirdür meh-i rahşân-ı 'aşk

meh-i sipihr-i kerem:**1. meh-i sipihr-i kerem:****Kaside 7**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

İyilik göğünün ayı (Defterdar Mustafa Efendi).

Kerîm-i Cem-haşem ü Hâtem-i sûtüde-şiyem
Meh-i sipihr-i kerem âfitâb-ı nûrânî

meh-i tâbân ol:-**1. meh-i tâbân olur:-ur****Gazel 72**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parlak ay olmak.

Yaksa bir şeb ol çerâğın hasret-i rûyuñ ile
Âsumân-ı meclise olur meh-i tâbân şem'

meh-i tâbende:**1. meh-i tâbende:****Tarih 79**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İşildayan ay (yeni doğan kız bebek bağlamında).

Hamdülillâh yine bir zât-ı şeref-efzânuñ
Oldı şulbinden anuñ bir meh-i tâbende bedîd

mehlikâ:**1. mehlikâmuzy:-muz, -ı****Gazel 119**

Mısra: 1

Ay yüzlü sevgili.

Hayli dem oldı görmezüz ol mehlikâmuzy
Farq itmezüz bu derd ile şubh u mesâmuzy

mehrû:**1. mehrû:****Gazel 1**

Mısra: 5

Ay yüzlü (sevgili).

Kıyâma gelseñ ey mehrû olur âşüb-ı rustâ-ñiz
Belâ-ender-belâdur 'âleme ol kâmet-i bâlâ

2. mehrû:**Gazel 21**

Mısra: 4

Ay yüzlü (sevgili).

Nikâb itme ruh-ı tâb-âvere bîhûde zülfün sen
Furûğ-ı rûyuñ ey mehrû 'ayân mânende-i
hürşîd

3. mehrû:**Gazel 38**

Mısra: 5

Ay yüzlü (sevgili).

Hevâ-yı zülf ile oldı perîşân gönlüm ey mehrû
Dil-i dîvâneye 'aşkuñ ile zencîr müşkildür

4. mehrû:**Gazel 48**

Mısra: 1

Ay yüzlü (sevgili).

Eyle ‘uşşâkuña ey mehrü vefâ nevrûzdur
Atma cânâ küşte-i tîğ-ı cefâ nevrûzdur

5. **mehrûnuñ:-nuñ**

Gazel 49

Mısra: 10

Ay yüzlü (sevgili).

‘İzâr-ı tâbdâruñ zülf-i pür-çîn ile setr itmek
O mehrûnuñ kemâl-i nâz u istîgnâlarındandır

6. **mehrû:**

Gazel 53

Mısra: 10

Ay yüzlü (sevgili).

Penâh itme şakın bîhûde dildâruñ ser-i küyün
O mehrû hayli demdür hânesinden Feyziyâ
çıkamaz

7. **mehrûyuñ:-y, -uñ**

Gazel 93

Mısra: 9

Ay yüzlü (sevgili).

Sirişki hâk-i pâyine nişâr itdüm o mehrûyuñ
O şûh-ı bîvefâ nemden kaçardı Feyziyâ bilsem

8. **mehrû:**

Gazel 113

Mısra: 9

Ay yüzlü (sevgili).

Seyr iderken rüyını açsa o mehrû sînesin
Feyzi-i zâra olur seyrân seyrân üstüne

9. **mehrû:**

Gazel 124

Mısra: 1

Ay yüzlü (sevgili).

O mehrû şanma kim cām-ı mey-i naḥvetle
mest oldu
İçüp hûn-ı dil-i ‘uşşâkı her dem mey-perest
oldı

10. **mehrû:**

Matla 51

Mısra: 1

Ay yüzlü (sevgili).

Görenler hâl-dâr-ı rûy-ı pür-tâbuñı ey mehrû
Didiler Rûmda âteşperest olmuşdı bir Hindû

11. **mehrû:**

Matla 52

Mısra: 1

Ay yüzlü (sevgili).

Kavis burcında bir kevkeb nümâyân oldu ey
mehrû
Miyân-ı ebruvânında degüldür hâl-i ‘anber-bû

12. **mehrû:**

Matla 53

Mısra: 1

Ay yüzlü (sevgili).

Sîne ey mehrû hedefdür nâvek-i müjgânına
‘Âşık-ı zâruñ vücûdı döndi Oḳmeydânına

13. **mehrûnuñ:-nuñ**

Rûbai 24

Mısra: 3

Ay yüzlü (sevgili).

Tâb-âver-i ruḥsârıyla ol mehrûnuñ
Her şeb gam-ı ‘aşkıyla fûrûzân idi şem’

14. **mehrû:**

Rûbai 35

Mısra: 1

Ay yüzlü (sevgili).

Yakdı beni nâr-ı ‘aşk ile bir mehrû
Âşüfte idüp ‘âşıkı çeşm ü ebrû

15. **mehrû:**

Rûbai 42

Mısra: 1

Ay yüzlü (sevgili).

Ağyâr ile şoḥbetde o mehrû her gâh
Ben miḥnet-i ‘aşk ile helâk oldum âh

16. **mehrû:**

Tarih 12

Mısra: 2

Ay yüzlü (sevgili).

Ḥaṭ degül sünbüle gül oldu qarîn
Oldı tezyîn ruḥuñ ey mehrû

meh-tal’at:

1. **meh-ṭal’at:**

Gazel 104

Mısra: 9

Ay yüzlü (sevgili).

Ḥumâr-ı hecr ile pür-süz iken Feyzî o meh-
ṭal’at
Dirîğ eyler şarâb-ı vaşlını ben derd-mendinden

2. **meh-ṭal’at:**

Rûbai 28

Mısra: 3

Ay yüzlü (sevgili).

Efsüs dil-i zâruma ey meh-ţal'at
Hâl-i dili sen şormaduñ ihmâl itdûñ

mehveş:

1. mehveş:-e

Gazel 29

Mısra: 9

Ay. ll sevgili (ay gibi güzel bağlamında).

Âmâde eyle cismüñi Feyzî o mehveşe
Sertîz-i gamze serv-i hîrâmân geliş budur

2. mehveşüñ:-üñ

Gazel 38

Mısra: 8

Ay. ll sevgili (ay gibi güzel bağlamında).

Yazıldı levh-i dilde nağş-ı hüsni kilik-i fikretle
Hîrâm-ı şîvesi ol mehveşüñ taşvîr müşkildür

3. mehveşüñ:-üñ

Gazel 71

Mısra: 1

Ay. ll sevgili (ay gibi güzel bağlamında).

O mehveşüñ ruhı zülf-i niqâbdan mahzûz
Mişâl-i mihr 'acebdür şehâbdan mahzûz

4. mehveşüñ:-üñ

Gazel 94

Mısra: 9

Ay. ll sevgili (ay gibi güzel bağlamında).

Murg-ı dil oldu Feyzî esîri o mehveşüñ
Zülfîyle hâli dâne ile dāmımız bizüm

5. mehveşüñ:-üñ

Tarih 1

Mısra: 1

Ay. ll sevgili (ay gibi güzel bağlamında).

Hat gelüp ruhsârına bir mehveşüñ
Güyyâ girdi şehâb içine mäh

mekân eyle:-

1. mekân eyle:

Rûbai 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yer edinmek, mekan bellemek.

Peymâne-be-dest bezm-i mey-nüş olayum
Zıll-i hum-ı bâdeyi mekân eyle

mekân-ı ehl-i zarâfet:

1. mekân-ı ehl-i zarâfet:

Gazel 39

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Zarâfet düşkünlerinin makânı, uğrak yeri.

Feyzî bahârda mey-i hâlet-fezâsı çok
Hakka mekân-ı ehl-i zarâfet Hîşârdur

mekânüñ firdevs ola:

1. mekânüñ firdevs ola:

Tarih 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Mekânı cennet olsun.

Güş eyledükde hâtif fevtine didi târîh
Ferdî Hüseyin Efendi firdevs ola mekânüñ

mekr ü âl:

1. mekr ü âl:

Gazel 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hile ve aldatma.

Şahrâ-neverd-i derd-i elem Yûsuf-ı ümîd
Üftâde oldu çâh-ı gama mekr ü âl ile

mekr-i gamze-i çalâkdandır:

1. mekr-i gamze-i çalâkdandır:-dan, -dur

Gazel 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hızlı bakışın hilesi (sevgilinin kaçamak bakışları bağlamında).

Temeyyül ol perîye bu dil-i bî-bâkdandır hep
Figânum şimdi mekr-i gamze-i çalâkdandır hep

mekrûmet-bahşâ:

1. mekrûmet-bahşâ:

Kaside 5

Mısra: 59

Çevresine cömert davranan kimse (Sultan

II. Mustafa).

Mekrûmet-bahşâ kerem-perver vücûd-ı bî-
nazîr
Kendidür ânuñ 'azîz-i Mısr-ı 'izzet gûyiyâ

meksûr ol-:

1. meksûr olup:-up

Tarih 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Kırılmak, kırılmış olmak (ayna
bağlamında).*

Olup mir'ât-ı cism-i pâki seng-i mevt ile
meksûr
Yine bir şekl-i dîger gösterür âyîne-i dünyâ

Mektûbî Efendinüñ:

1. Mektûbî Efendinüñ:-nüñ

Tarih 86

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Sadrazam mektupçusu Ali Süleyman
Efendi (d. ? - ö. ?).*

Vücûda geldi bir maḥdûmı Mektûbî
Efendinüñ
Fürûzân gûyiyâ ḥurşiddür burc-ı mu'allâda

melâhat:

1. melâhat:

Tarih 6

Mısra: 2

Güzellik.

Vâşîf-ı hoş-lehce-i mu'ciz-şi'âr
Hem melâhat mülkine olmuşdı şâh

2. melâhat:

Gazel 1

Mısra: 2

Güzellik, yüz güzelliği.

Sezâdur nâle eylerse gönül cânâ hezâr-âsâ
Melâhat gûlsitânında ruḥuñdur bir gül-i râ'nâ

melâhat burcına:

1. melâhat burcına:

Gazel 120

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güzellik burcu.

Furûğ-efrûz olur yok 'âleme ol mâhdan gayrı
Melâhat burcına pertev-fiken bir 'işve-ger var
mı

melce-i erbâb-ı niyâz:

1. melce-i erbâb-ı niyâz:

Kaside 4

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

İhtiyaç sahiplerinin sığınağı.

Mültecâ-yı zu'afâ melce-i erbâb-ı niyâz
Bü-'Alî-fehm Aristö-meniş ü Fazl-ı Hudâ

2. melce-i erbâb-ı niyâz:

Kaside 4

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

İhtiyaç sahiplerinin sığınağı.

Mültecâ-yı zu'afâ melce-i erbâb-ı niyâz
Bü-'Alî-fehm Aristö-meniş ü Fazl-ı Hudâ

melek-ḥaşlet:

1. melek-ḥaşlet:

Tarih 30

Mısra: 4

Melek huylu.

Rikâb-ı şehriyâr-ı 'âleme kâ'im-maḥâm oldı
Melek-ḥaşlet Ḥasan Paşa şecî'-i mekrûmet-
pîrâ

melek-sîmâ:

1. melek-sîmâ:

Matla 3

Mısra: 1

Melek yüzlü, sevgili.

Görünce 'âşıkın güftâra gelmez ol melek-sîmâ
Cevâba iktidâr olmaz dehânı tengdür ammâ

2. melek-sîmâ:

Kaside 9

Mısra: 15

Melek yüzlü.

Vezîr-i pâk-dilâ âsafâ melek-sîmâ
Vücûd-ı pâkidür el-ḥaḳ güzîde-i efrâd

melekü'l-mevt:

1. melekü'l-mevt:

Kaside 3

Mısra: 75
Ölüm meleği, Azrail.

Melekü'l-mevt ne dem cânına kaşd eylerse
Feyzi-i bıkese lutfuñdan anı kıl âsân

memâlik-i a'dâyı:

1. **memâlik-i a'dâyı:-y, -i**
Kaside 9
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Düşman ülkeler.

Müzeyyen oldı derûnında top-ı ejder-ser
İder memâlik-i a'dâyı şübhe yok berbâd

memât:

1. **memât:**
Rûbai 5
Mısra: 2
Ölüm, mevt.

Yok 'âlem-i fânide karar ile sebât
Der-pey idi dünyâda hayât ile memât

memdüh-ı bezm-i 'âlemdür:

1. **memdüh-ı bezm-i 'âlemdür:-dür**
Lugaz 12
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Dünya meclisinin övgüye değer (şeyi).

Cismi memdüh-ı bezm-i 'âlemdür
Hayli mümtâzdur müsellemdür

memdüh-ı cihân:

1. **memdüh-ı cihân:**
Lugaz 13
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Cihanın övgüye değer (kişisi).

Şâf-dildür zâtı memdüh-ı cihân
Heb aña muhtâcdur pîr ü cüvan

memlû:

1. **memlû:**
Rûbai 3
Mısra: 3
Dolmuş, dolu.

Yüz göstere mi jeng-i kederle memlû
Âyîne-i kalbûme cilâ vir yâ Rab

men' eyle-:

1. **men' eyler:-r**
Kaside 4
Mısra: 55
Kelime Tipi: -
Men etmek, önlemek, engel olmak.

Gerçi âlâyiş-i dünyâ-yı denî men' eyler
İtmege şimdi murâd üzre 'inâna irhâ

menba'-ı âb-ı hayât-ı bî-bedel:

1. **menba'-ı âb-ı hayât-ı bî-bedel:**
Tarih 66
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Eşsiz hayat suyunun kaynağı (çeşme).

Menba'-ı âb-ı hayât-ı bî-bedel bu 'ayn-ı pāk
Kıldı bu hayrı mu'ammer ola bir zât-ı şerîf

menba'-ı 'ayn-ı hayât:

1. **menba'-ı 'ayn-ı hayât:**
Tarih 47
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Yaşam pınarının kaynağı (çeşme).

Nüş idüp Feyzî didüm târîh-i itmâmın anuñ
Menba'-ı 'ayn-ı hayât âb-ı revân-ı cânfezâ

menba'-ı 'ayn-ı hayât-ı bî-bedel:

1. **menba'-ı 'ayn-ı hayât-ı bî-bedel:**
Tarih 59
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Eşsiz yaşam pınarının kaynağı.

Seyr idüp itmâmını Feyzî didüm târîhini
Âb-ı dilkeş menba'-ı 'ayn-ı hayât-ı bî-bedel

menba'-ı 'aynü'l-hayât-ı dil-güşâ:

1. **menba'-ı 'aynü'l-hayât-ı dil-güşâ:**
Tarih 5
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
Gönle ferahlık veren yaşam pınarının kaynağı.

Feyziyâ itmâmına târîhdür
Menba‘-ı ‘aynû’l-hayât-ı dil-güşâ

menba‘-ı eltâf u zekâ:

1. menba‘-ı eltâf u zekâ:

Kaside 4

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Zeka ve lütufların kaynağı.

Ne kalem tâ bu kadar midhate şâyân olsa
Ki alur destine ol menba‘-ı eltâf u zekâ

menba‘-ı esrâr-ı kerem:

1. menba‘-ı esrâr-ı kerem:

Kaside 4

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Lutuf sırlarının kaynağı.

Mefhâr-ı ehl-i kalem menba‘-ı esrâr-ı kerem
Ma‘den-i cüd u himem maṭla‘-ı erbâb-ı şehâ

menba‘-ı lutf u kerem:

1. menba‘-ı lutf u kerem:

Kaside 4

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Kerem ve iyilik kaynağı (Reisülküttap

Ramî Efendi).

Vâli-i mülk-i hîred ya‘ni re‘îsü’l-küttâb
Menba‘-ı lutf u kerem mazhar-ı şun‘-ı Mevlâ

menba‘-ı mâ‘-i havât:

1. menba‘-ı mâ‘-i havât:

Tarih 48

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hayat suyunun kaynağı (hamam).

Didi târîhini hâtif seyr idüp itmâmını
Bî-bedel hâmmâm-ı dilkeş menba‘-ı mâ‘-i
havât

menba‘-ı mâ‘u’l-hayât:

1. menba‘-ı mâ‘u’l-hayât:

Tarih 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sonsuzluk suyunun kaynağı.

Seyr idüp itmâmını Feyzî didüm târîhini
Selsebîl-i bî-bedeldür menba‘-ı mâ‘u’l-hayât

menkabet-hânı ol-:

1. menkabet-hânı olsa:-sa

Kaside 7

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Menkıbe anlatıcısı olmak.

Vekîl-i mâl-ı şehenşâh-ı âlem-ârâdur
Bu resme olsa sezâ hâme menkabet-hânı

menzil al-:

1. menzil aldıkda:-duk, -da

Tarih 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Oku, önceden dikilmiş bir nişan taşından
daha ileriye atarak eski rekoru geçersiz hale
getirmek.*

Menzil aldıkda didiler târîh
Âferîn pehlevân-ı tîrendâz

menzil-i dilkeş:

1. menzil-i dilkeş:

Tarih 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül cezbeden yer.

Hâbbezâ cây-ı müferrih bî-bedel hâmmâm-ı
pâk
Menzil-i dilkeş güzel bu rûh-bahş-ı cânfezâ

menzil-i feraḥ-güster:

1. menzil-i feraḥ-güster:

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ferahlık veren ev.

Dil-güşâ menzil-i feraḥ-güster
Öyle ‘âlî ki hemser-i eflâk

2. menzil-i feraḥ-güster:

Tarih 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ferahlık veren ev (Mirahur Kasrı).

Hâbbezâ menzil-i feraḥ-güster
Seyr idüp Feyziyâ bu ‘abd-i za‘îf

menzil-i maksûda var:-**1. menzil-i maksûda varmak:-mağ****Gazel 40**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Amaca erişmek, hedefe ulaşmak.

Muhâl menzil-i maksûda varmak ey Feyzî
Baña ne merhale vü ne sürâg lâzımdur

menzil-i şafâ-bahşâ:**1. menzil-i şafâ-bahşâ:****Tarih 15**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk, keyif veren ev.

Ne güzel mesken-i ferağ-bünyâd
Hâbbezâ menzil-i şafâ-bahşâ

menzil-i şafâ-güster:**1. menzil-i şafâ-güster:****Tarih 45**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Huzurlu ev.

Bî-bedel menzil-i şafâ-güster
Cây-gâh-ı latîf ü bîhemtâ

menzilini bul:-**1. menzilini buldî:-dî****Tarih 65**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hedefine varmak.

Didi hâtif Feyziyâ târîhîni
Menzilini buldî tîrendâzdur

menzil-res-i maksûd ol:-**1. menzil-res-i maksûd olamaz:-a, -maz****Gazel 60**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hedefe ulaşmak, amacına ulaşmak.

Menzil-res-i maksûd olamaz nâvek-i ümmîd
Mânend-i kemân kıddi dü-tâh itmege degmez

merdân:**1. merdân:****Lugaz 14**

Mısra: 2

Erkekler.

Nedür ol dilber-i sehî-kâmet
Zen ü merdân ile ider ülfet

merd-i ahkâr:**1. merd-i ahkâr:****Kaside 1**

Mısra: 74

Kelime Tipi: -

En aciz yığit (şair).

Mihr ü meh-âsâ gönül pertev-fürüz-ı şevk olur
Lâyık-ı lûtfuñ olur bu merd-i ahkâr rûz u şeb

merd-i bî-keder:**1. merd-i bî-keder:****Gazel 120**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dertsiz yığit.

Gehî süz-ı elem geh tâb-ı gam âzâde-ser var
mı
Cihânun kaydı çok dünyâda merd-i bî-keder
var mı

merd-i bî-zebân:**1. merd-i bî-zebân:****Lugaz 2**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dilsiz kahraman.

Bir mubahtındur o merd-i bî-zebân
Pâyı destî yok iki 'aynı 'ayân

merd-i çâpük-süvârdur:**1. merd-i çâpük-süvârdur:-dur****Kaside 2**

Mısra: 62

Kelime Tipi: -

*İyi at kullanan kahraman (şairin kalemi
bağlamında).*

Esb-i tab 'uma medh-i pâküñ için
Merd-i çâpük-süvârdur qalemüm

merd-i dervâ-dil:

1. merd-i deryā-dil:

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Koca gönüllü yiğit.

Ne aşaf 'aql-ı evvel rüşd-i kâmil merd-i deryā-dil

Olur mebzûl hân-ı lutfi hep a'lâ vü ednāya

merd-i güzîn:

1. merd-i güzîn:

Tarih 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Seçkin kahraman.

İrci'î emrini güş itdükde ol merd-i güzîn
Terk idüp dünyâyı kıldı emr-i Hakk'a inkiyād

merd-i pāk:

1. merd-i pāk:

Gazel 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Temiz insan, yiğit.

Âzâde idi kayd-ı cihāndan o merd-i pāk
Dār-ı fenāya başı ide bir büriyāsı yok

2. merd-i pāk:

Lugaz 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kusursuz mert.

Gerçi kim yekdestdür ol merd-i pāk
Yine destinden olur ahir helāk

merd-i pākizedür:

1. merd-i pākizedür:-dür

Tarih 42

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hakiki yiğit.

Didüm anuñ nişânına târîh
Merd-i pākizedür tûfengendâz

merd-i sühan-ver:

1. merd-i sühan-ver:

Gazel 36

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Söz ustası (şair bağlamında).

Midhat-i dildâr aña şâyestedür 'âlemde kim
Feyzi'nüñ eş'ârına merd-i sühan-ver teşnedür

2. merd-i sühan-ver:-ver

Kaside 1

Mısra: 64

Kelime Tipi: -

Söz ustası (şair bağlamında).

Mihr ü mehveş nûr ile kalbin ziyâ-bahşâ ider
Na't-ı pâkin söyleyen merd-i sühan-ver rûz u şeb

merd-i tüvân-ger:

1. merd-i tüvân-ger:

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kudretli yiğit (güneş ve ay).

Mihr ü meh pertev-feşândur ma'nide bu
'âleme

Bezî-i lutf eyler iki merd-i tüvân-ger rûz u şeb

merdüm:

1. merdümün:-ün

Gazel 83

Mısra: 7

Göz bebeği, göz.

Qadrin añlar nazra-i evvelde her bir
merdümün
Dide-i şâhib-başîret gibi mîzân görmedük

merdümân:

1. merdümâna:-a

Gazel 107

Mısra: 7

İnsan, insanlar, herkes.

Olur her merdümâna güşe-gir-i cāy-ı âsāyış
Cihān kaydında bî-gamdur tarîk-i
Nakşbendiyye

merdümek-i dide:

1. merdümek-i dide:

Gazel 32

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Göz bebeği.

Ḥūn-feṣān merdümek-i dīde lebūn zikri ile
Ḥavz-ı çeşmümde dü-fevvāre degüldür de
nedür

merdüm-i āzād:

1. merdüm-i āzād:

Kaside 9

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Hür, özgür insan.

Sütünü kâmet-i dilber gibi serâmeddür
Esir olurdu anı görse merdüm-i āzād

merdüm-i çerh-i felek:

1. merdüm-i çerh-i felek:

Kaside 1

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

*Feleğin gözleri (güneş ve ay
bağlamında).*

Mihr ü meh şanma görinen merdüm-i çerh-i
felek

Tâbiş-i 'aşkıyla kılmış dâğ-der-ber rüz u şeb

merdüm-i dānā:

1. merdüm-i dānā:

Lugaz 15

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bilgili, arif kimse.

Hall iden bunu merdüm-i dānā
'Ömrin efzūn ide cenāb-ı Ḥudā

merdüm-i dānā-yı 'āleme:

1. merdüm-i dānā-yı 'āleme:-e

Gazel 76

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünyanın bilgin şahsiyetleri.

Feyzî ḥased o merdüm-i dānā-yı 'āleme
Hiç kimseden cihānda ümīd ü recāsı yok

merdüm-i mümtāz:

1. merdüm-i mümtāz:

Tarih 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Seçilmiş insan.

Bir atışda nişānını urdı
Var midur böyle merdüm-i mümtāz

merdüm-i nīgū-şifāt:

1. merdüm-i nīgū-şifāt:

Tarih 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Iyi huylu insan.

Habbezā ḥammām-ı dilkeş bī-bedel cāy-ı laṭīf
Oldı bānīsı anuñ bir merdüm-i nīgū-şifāt

merḥabā:

1. merḥabā:

Kaside 4

Mısra: 1

Selam, merhaba.

Merḥabā ḥāme-i mu'ciz-dem ü çäpük-implā
Ḥabbezā kilik-i güher-riz-i belāgat-pirā

2. merḥabā:

Kaside 4

Mısra: 3

Selam, merhaba.

Merḥabā ḥāme-i çäpük-reviş-i deşt-i ḥayāl
Ḥabbezā kilik-i hoş-āyende-i i'cāz-nümā

3. merḥabā:

Kaside 4

Mısra: 5

Selam, merhaba.

Merḥabā kilik-i sebük-seyr-i fezā-yı dāniş
Ḥabbezā kilik-i güher-bār-ı leṭāfet-efzā

4. merḥabā:

Kaside 4

Mısra: 7

Selam, merhaba.

Merḥabā rehrevi-i vādi-i hāmūn-ı hüner
Ḥabbezā kilik-i dūr-efşān-ı leṭāfet-baḥşā

5. merḥabā:

Kaside 5

Mısra: 2

Selam, merhaba.

Ḥabbezā ey ḥāme-i mu'ciz-dem ü gevher-
nümā

Merḥabā ey ḥāme-i gevher-nişār-ı bī-bahā

6. **merhabā:****Kaside 5**

Mısra: 3

Selam, merhaba.

Merhabā ey hāme-i mīzāb-ı cūy-ı ma‘rifet
Hābbezā ey kilik-i dūr-bahşāyış-ı mülk-i fenā

merhale:1. **merhale:****Gazel 40**

Mısra: 10

Aşama, menzil.

Muḥāl menzil-i maḫşūda varmak ey Feyzī
Baña ne merhale vü ne sürāg lâzımdur

merhamet it-:1. **merhamet itmedi:-me, -di****Matla 39**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Cevr-i dildār ile pāmāl u perīşān olduk
Merhamet itmedi üftāde-i nālān olduk

2. **merhamet itmez:-mez****Matla 38**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Naḫd-i eşküm reh-i ḡam-dīdede itdüm itlāf
‘Aşıkā merhamet itmez o perī bī-inşāf

merhamet-güster:1. **merhamet-güster:****Tarih 75**

Mısra: 9

Merhametli.

Kerem-ver merhamet-güster şecī‘-i mekrümet-
ālūd
Ne deñlü vaşf olunsā zāt-ı pāki midḥata şāyān

merhem-zen ol-:1. **merhem-zen olsañ:-sa, -ñ****Gazel 106**

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*Merhem süren olmak (yaraya merhem
olmak deyimiyle derde deva olmak
bağlamında).*

İderdi mürde-i ‘aşkı Mesīh-āsā o meh ihyā
Ne var merhem-zen olsañ Feyzī-i bīmāra
düşdükçe

mersüm ol-:1. **mersüm olan:-an****Tarih 73**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Resmedilmiş, çizilmiş olmak.

Anda mersüm olan şükūfeleri
Feyz-bahş oldu gülsitān-āsā

mertebe-i ‘aşkdan:1. **mertebe-i ‘aşkdan:-dan****Rübai 41**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk mertebesi, aşk derecesi.

Yā Rab beni ‘ārif-i billāh eyle
Hem mertebe-i ‘aşkdan āḡāh eyle

meş‘ale:1. **meş‘ale:****Gazel 30**

Mısra: 4

Meşale (mum bağlamında).

Güm-reh olur mı hiç şeb-i tārk-i ‘aşkda
‘Aşıklarına meş‘ale dāḡ-ı derün olur

meş‘al-i āhumla:1. **meş‘al-i āhumla:-um, -la****Gazel 26**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ah meşalesi. İl rehber.

Sezā rehber olursa Feyziyā āh-ı şerer-nāküm
Reh-i ḡam meş‘al-i āhumla her dem rüşen
olmuşdur

mesdūd ol-:1. **mesdūd olmaya:-ma, -y, -a****Tarih 10**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kapalı olmak.

Dār-ı dünyāda mu‘ammer olasın
Olmaya bāb-ı murāduñ mesdūd

meserret-perver:

1. meserret-perveri:-i

Tarih 39

Mısra: 6

Sevinçli, mutlu.

Hāme-i çāpūk-revi miftāh-ı genc-i mekrūmet
Her kelām-ı rūh-baḥşidur meserret-perveri

meşhed-i pākine:

1. meşhed-i pākine:-i, -n, -e

Tarih 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mübarek şehitlik.

Meşhed-i pākine anuñ kudsıyān
Büy-ı ‘ıtrı eylesünler fāyiḥa

meşhūr:

1. meşhūrdur:-dur

Matla 12

Mısra: 2

Yaygın, herkes tarafından bilinen, ünlü.

Şekve itme şabr kıl senden gider bu derd-i
renc
Ey gönül meşhūrdur Eş-şabru miftāhu’l-ferec

mesih ol-:

1. mesih olsa:-sa

Gazel 119

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Mesih olmak (Hz. İsa' nın ölüyü diriltme,
iyileştirme kabiliyetleri yönüyle şifacı
bağlamında).*

Tiğ-ı gam-ı firāk ile şad pāredür derün
Olsa Mesih eyleyemezdi devāmuza

Mesih-āsā:

1. Mesih-āsā:

Gazel 106

Mısra: 9

*Mesih (ölüyü diriltmesi sebebiyle Hz. İsa
bağlamında).*

İderdi mürde-i ‘aşkı Mesih-āsā o meh ihyā
Ne var merhem-zen olsañ Feyzi-i bīmāra
düşdükçe

Mesihü’l-enfās:

1. Mesihü’l-enfās:

Kaside 4

Mısra: 23

*Hz. İsa' nın ölüleri diriltten nefesleri,
hayat veren nefesleri.*

Mesned-ārā-yı hüner-mend Mesihü’l-enfās
Hāme-i luṭfi ider āb-ı ḥayātı icrā

mesken id-:

1. mesken idüp:-üp

Gazel 122

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yurt edinmek, bir yerde devamlı olarak
oturmak, bir yere yerleşmek.*

Künc-i ferāğı mesken idüp hırka-püş olan
Seyr ide dehri zīr-i nemedden keşef gibi

mesken ol-:

1. mesken olmuşdur:-muş, -dur

Gazel 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yaşanılan, oturlan yer olmak.

‘İzāruñda nedür ḥāl-i siyāh-ı ‘anber-ālūduñ
O kāfir-mācerāya Ka’be ḥayfā mesken
olmuşdur

meskeni cennet ola:

1. meskeni cennet ola:

Tarih 76

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Mekânı cennet olsun.

Meskeni Cennet ola Feyzī didüm tārīhini
Rūh-ı pāk-i Beñli İbrāhīm ola yā Rab şād

mesken-i feraḥ-bünyād:

1. mesken-i feraḥ-bünyād:

Tarih 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Huzur veren ev.

Ne güzel mesken-i feraḥ-bünyād
Ḥabbezā menzil-i şafā-baḥşā

mesken-i 'işret:

1. mesken-i 'işret:

Gazel 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Meyhane.

Mey-nüşa şimdi mesken-i 'işret Ḥişārdur
Dilberle zevke gūşe-i vahdet Ḥişārdur

mesned-ārā-yı hüner-mend:

1. mesned-ārā-yı hüner-mend:

Kaside 4

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Bulunduğu makamı süsleyen hüner sahibi
(Reisülküttap Rami Efendi).*

Mesned-ārā-yı hüner-mend Mesīḥü'l-enfās
Ḥāme-i luṭfı ider āb-ı ḥayātı icrā

mesned-i devletde:

1. mesned-i devletde:-de

Tarih 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Devlet makamı.

İlāhā mesned-i devletde dā'im berḳarār olsun
Vezīr-i muḥterem Köprülü-zāde ma'delet-pīrā

mesned-i 'izzetde:

1. mesned-i 'izzetde:-de

Tarih 30

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Yüce makam (saygın konum, görev
bağlamında).*

Vücūduñ mesned-i 'izzetde dā'im berḳarār
olsun
İde maḥfūz ālām-ı cihāndan Ḥazret-i Mevlā

2. mesned-i 'izzetde:-de

Tarih 39

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Yüce makam (saygın konum, görev
bağlamında).*

Zāt-ı pāki mesned-i 'izzetde olsun berḳarār
Dā'imā luṭf-ı Ḥudā ola cihānda rehberi

mesreb:

1. meşrebi:-i

Lugaz 5

Mısra: 7

Yaradılış, tabiat, mizaç, huy, ahlak.

Hükmi cārī hem güzeldür meşrebi
Ma'nide cem'eylemiş rüz u şebi

2. meşrebi:-i

Lugaz 16

Mısra: 3

Yaradılış, tabiat, mizaç, huy, ahlak.

Meşrebi gerçi ḥāk ile yeksān
Tutar el üzre ekşerī yārān

mesrūr eyle:-

1. mesrūr eyledi:-di

Tarih 77

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Sevindirmek, memnun etmek.

Nice ḡam-gīni mesrūr eyledi bir zerrece luṭfuñ
Mūsā'id olmadı baḥtım benüm daḡı
temāşādur

2. mesrūr eylemiş:-miş

Lugaz 12

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek, memnun etmek.

Eylemiş çok ḥarābeyi ma'mūr
Nice maḥzūnı eylemiş mesrūr

mesrūr it:-

1. mesrūr it:

Gazel 71

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek, memnun etmek.

Nigāh-ı luṭf ile ḳalb-i ḥazīni mesrūr it
Olur mı 'aşık-ı bī-dil 'itābdan maḥzūz

mesrūr ol:-

1. mesrūr olmam:-ma, -m

Rübai 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Mutlu olmak, sevinmek.

Meyden tehî peymāneye mesrūr olmam
Sākī baña şun sāğarı maḥmūr olmam

2. **mesrūr olup:-up**

Tarih 71
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
Mutlu olmak, sevinmek.

Ḳudūm-i pākine mesrūr olup Feyzī didüm
tārīḥ
Muḥammed geldi Sultān Aḥmedūñ şulbinden
‘izzetle

mest:

1. **mestüz:-üz**

Gazel 55
Mısra: 9
Sarhoş, kendinden geçmiş.

Şahbā-yı ‘aşk-ı yār ile mestüz ki bilmezüz
Nüh-tās-ı çerḥi Feyzi pür etse fiğānımız

2. **mestüz:-üz**

Gazel 56
Mısra: 3
Sarhoş, kendinden geçmiş.

Şarāb-ı hecr ile mestüz müdām destümden
Cihānda sāğar-ı lebriz-i pür-şafā düşmez

3. **mestüz:-üz**

Gazel 94
Mısra: 1
Sarhoş, kendinden geçmiş.

Mestüz şarāb-ı ‘aşk ile pür cāmımız bizüm
Huşyār olmadı dil-i nākāmımız bizüm

4. **mestem:-em**

Gazel 97
Mısra: 1
Sarhoş, kendinden geçmiş.

Ḳızardı dīdeler mestem mey-i cām-ı
muşaffādan
Ziyā-baḥşā olur dil pertev-i mihr-i mücellādan

mest id:-

1. **mest iderdi:-er, -di**

Kaside 8
Mısra: 42

Kelime Tipi: -
Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.

Benem ol şā‘ir-i hoş-lehce kim vaşf eyleyüp
zātın
Mişal-i mey iderdi mest her dem ehl-i ‘irfānı

2. **mest iderdi:-er, -di**

Gazel 121
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.

‘Āşık-ı mey-ḥāre nūş itse lebūñ peymānesin
Mest iderdi dem-be-dem la‘l-i lebūñ şahbā
gibi

3. **mest iderdi:-er, -di**

Kaside 8
Mısra: 50
Kelime Tipi: -
Kendinden geçirmek.

Eger gūş eylese bu maṭla‘ı meclisde mey-
nūşān
İderdi mest şahbā gibi cümle ehl-i ‘irfānı

4. **mest iderdüm:-er, -dū, -m**

Kaside 8
Mısra: 38
Kelime Tipi: -
Kendinden geçirmek, aklını başından
almak.

Benem ol şā‘ir-i siḥr-āferīn eş‘ār-ı pākümle
Kelāmumla iderdüm mest şī‘r-i nūkte-sencānı

mest it:-

1. **mest itdi:-di**

Gazel 81
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.

Meded ey Mevlevī dilber senūñ zūlf-i dil-
āvīzūñ
Beni bend eyleyüp mest itdi çeşm-i fitne-
engīzūñ

mest ol:-

1. **mest olan:-an**

Gazel 20
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Sarhoş olmak.

Ümîd-i vaşl ile 'uşşāk-ı bî-dilân güstāh
Şarāb-ı 'aşk-ı bütān ile mest olan güstāh

2. **mest oldı:-dı**

Gazel 124

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

O mehrû şanma kim cām-ı mey-i naḥvetle
mest oldı
İçüp hūn-ı dil-i 'uşşākı her dem mey-perest
oldı

3. **mest oldı:-dı**

Gazel 71

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Ḥayāl-i bâde-i la'lı lebüñle mest oldı
Revâdur olmasa Feyzî şarābdan maḥzūz

4. **mest olmadı:-ma, -dı**

Gazel 114

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Degüldür 'aşık-ı derd-âşinā kâşāne kaydında
Şarāb-ı ğamla pūr mest olmadı meyḥāne
kaydında

5. **mest olmuş:-muş**

Gazel 106

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Mey-i fūrkatle mest olmuş gezer rāhuñda
üftādeñ
Nigāh-endāz-ı luṭf ol 'aşık-ı mey-ḥāra
düşdükçe

6. **mest olurdum:-ur, -du, -m**

Tahmis 3

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Oldı kettān-ı ğama ey şūḥ nūr-ı māhtāb
Mest olurdum yād-ı la'lüñle eger nūş itsem āb

7. **mest olursam:-ur, -sa, -m**

Gazel 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Tefekkkür-i mey-i la'lüñle mest olursam ben
Sürür-ı şevk mey-i hoş-güvāra kalmışdur

mest olup kal:-

1. **mest olup kalmış:-mış**

Gazel 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sarhoş olup kalmak.

Göñül mey-i ğam-ı 'aşk ile mest olup kalmış
Mişāl-i cur'a-i peymāne pest olup kalmış

mestāne:

1. **mestāne:**

Tahmis 1

Mısra: 16

*Aşk ile kendinden geçmiş, aşk sarhoşu
olmuş.*

Hemîşe lāle-veş ḥurşîd-i ḥāver dāğ-ber-dildür
Göñül mestāne yād-ı cām-ı la'lı hoş-
güvāruñla

2. **mestāne:**

Gazel 24

Mısra: 3

*Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş,
mahmur.*

Şarāb-ı 'aşk ile mestāne āh u zār eyler
Maḥabbet ehline mey keşf-i rāza çeşbāndur

3. **mestāne:**

Tahmis 2

Mısra: 1

*Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş,
mahmur.*

Bāde-i la'lı lebi yār ile mestāne idük
Bāde-nūş olmada lebi-ber-lebi peymāne idük

4. **mestāne:**

Tahmis 2

Mısra: 20

*Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş,
mahmur.*

Şimdi ḥamyāze-i hicrāna giriftār olduk
Bir zamān meykede-i ḳurba mestāne idük

mestāne ol:-

1. **mestāne olsa:-sa**

Gazel 108

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

Olmaḡ hūmārī tā-be-ḡaşır ‘āşıkūñ eger
Mestāne olsa cām-ı şarāb-ı vişāl ile

2. **mestāne olsam:-sa, -m**

Tahmis 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

Şehā āmāde meclis mey ile sāğarla sākiyle
Sezā mestāne olsam cām-ı la‘lūñ iftirākıyla

mestānelik:

1. **mestānelik:**

Matla 19

Mısra: 1

Sarhoşluk, sarhoş.

Göñül mestānelik hep fikr-i la‘l-i
dilirübādandur
Müdām ālüfte olmaḡ cām-ı şahbā-yı
şafādandur

mest-i bī-hūş ol:-

1. **mest-i bī-hūş ol:**

Gazel 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şuursuz sarhoş olmak (kendinden geçmiş,
aklını kaybetmiş aşık bağlamında).

Nigāh-ı kemter-i yār ile mest-i bī-hūş ol
Bu meclis içre mey-i ḡoş-güvāra kıлма heves

mest-i bīpervā ol:-

1. **mest-i bīpervā olsa:**

Matla 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Korkusuz sarhoş.

Ḥayāl-i bāde-i la‘l-i lebūñden ‘āşık-ı şeydā
Sezā meyḡāne-i ‘ālemde olsa mest-i bīpervā

mest-i cām-ı nāz:

1. **mest-i cām-ı nāz:**

Gazel 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Naz kadehinin sarhoşluğu (sevgilinin

nazının aşıkta uyandırdığı sarhoşluk hissi
bağlamında).

‘Āşıkāna ḡamze-i cānāne olmaz āşinā
Mest-i cām-ı nāz ile dīvāne olmaz āşinā

mest-i cām-ı şahbā-yı elest ol:-

1. **mest-i cām-ı şahbā-yı elest oldu:-dı**

Gazel 124

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Elest meclisinin şarap kadehinden mest
olmak (aşıkların ezelden beri aşk sarhoşu
olması bağlamında).

Şarāb-ı telḡ nūş itmezdi hergiz bezm-i fāñide
Şehā ‘uşşāk mest-i cām-ı şahbā-yı elest oldu

mest-i maḡabbet:

1. **mest-i maḡabbet:**

Rübai 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk sarhoşu.

‘Aşk ile olur mest-i maḡabbet güstāḡ
Dildür yine āzürde-i maḡabbet güstāḡ

2. **mest-i maḡabbet:**

Matla 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk sarhoşu.

Olmadı ber-kef ‘acebdür sākiyā cām-ı neşāt
Bilmedi mest-i maḡabbet neydügin kām-ı
neşāt

mest-i mey-i ‘aşkam:

1. **mest-i mey-i ‘aşkam:-am**

Rübai 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk şarabının sarhoşu.

Mest-i mey-i ‘aşkam ey perī ‘ārızuñā
‘Afv eyle nigāh itdüm ise ‘afv eyle

mest-i mey-i ‘irfān:

1. **mest-i mey-i ‘irfān:**

Rübai 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İrfan şarabının sarhoşu.

Yā Rab dili mest-i mey-i 'irfān eyle
Dā'im güher-i ma'ārifē kān eyle

mest-i mey-i la'l-i leb-i yār:

1. mest-i mey-i la'l-i leb-i yār:

Tahmis 2

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kırmızı şarabının sarhoşluğu.

Gerçi üftāde-i çāh-ı gam-ı dildār olduk
Niçe dem mest-i mey-i la'l-i leb-i yār olduk

mest-i mey-nūşa:

1. mest-i mey-nūşa:-a

Gazel 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sarhoş (içki içmekten mutluluk duymuş kişi bağlamında).

Leb-i dilberden olur 'āşıkā āzār laṭīf
Mest-i mey-nūşa gelür hāne-i ḥammār laṭīf

mest-i müdām:

1. mest-i müdām:

Rübai 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şarap sarhoşu.

'Arz ola mı hiç hāl-i dil-i pür-şer şūr
Geh mest-i müdām o mahrū geh maḥmūr

2. mest-i müdāmam:-am

Gazel 100

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Devamlı sarhoş, hiç ayık gezmeyen.

Şahbā-yı şafā ile dilā mest-i müdāmam
La'l-i leb-i cānānı ḥayāl eyledigümden

mest-i müdām ol:-

1. mest-i müdām oldum:-du, -m

Gazel 114

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Devamlı sarhoş olmak, hiç ayık gezmemek.

Ḥayāl-i la'l-i nāb-ı yār ile mest-i müdām
oldum

O medhūş-ı şarābam olmadum peymāne
kaydında

mest-i nāz-ı nahvetdür:

1. mest-i nāz-ı nahvetdür:-dür

Gazel 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kibrin verdiği naz sarhoşluğu.

İder 'uşşāk-ı zāra cevri mest-i nāz-ı nahvetdür
Şanurlar çeşmi yārūnı şimdi meyl-i nīmḥāb
eyler

mest-i şahbā-yı lebün:

1. mest-i şahbā-yı lebün:-ün

Gazel 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının şarabının sarhoşluğu (dudağın kırmızılığı bağlamında).

Mest-i şahbā-yı lebün 'āşikuñ ey şūḥ-ı cefā
Bezm-i gamda mey-i gül-reng nedür bilmez
hiç

mest-i şarāb-ı 'aşkuz:

1. mest-i şarāb-ı 'aşkuz:-uz

Rübai 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk şarabının sarhoşu.

Ta'n eylemeñüz rind-i şarāb-ı 'aşkuz
Peymāne-be-kef mest-i şarāb-ı 'aşkuz

mest-i şarāb-ı elest:

1. mest-i şarāb-ı elest:-mı

Gazel 64

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Elest meclisinde sunulan şarabın hayranı.

Ferāğ ider mi mey-i cāmdan dil-i maḥmūr
Müdām mest-i şarāb-ı elest olup kalmış

mestür:

1. mestür:

Lugaz 1

Mısra: 2

Gizli.

Ol nedür kim cismi var bî-rühdur
Gah mestür ü gehî meftûhdur

mestür eyle:-

1. mestür eyle:

Gazel 48

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Gizlemek, üstünü örtmek.

Dāmen-i lutfuñla mestür eyle hāk-i cismümi
Eyledüm ben cismümi de hāk-pā nevrüzdur

2. mestür eyledi:-di

Gazel 109

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gizlemek, üstünü örtmek.

Eliyle eyledi cânān dehānumı mestür
Raķīb-i rüsiyehe beddu'ā maħallinde

3. mestür eyledi:-di

Tarih 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gizlemek, üstünü örtmek.

Öyle mestür eyledi ruhsāresin
Meh tutuldi zann ider iden nigāh

4. mestür eyledi:-di

Tarih 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gizlemek, üstünü örtmek.

Oldı bu vech ile tārīhi anuñ
Māhi mestür eyledi ebr-i siyāh

5. mestür eylemiş:-miş

Kaside 8

Mısra: 58

Kelime Tipi: -

Gizlemek, üstünü örtmek.

Nice seyr eylesün yārūñ cemālin 'āşık-ı bî-dil
Sehāb-ı zülf-i mestür eylemiş ol mäh-ı tábānı

mestür it:-

1. mestür itdi:-di

Gazel 92

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gizlemek.

'İzārı zülf-i siyeh-tābı itdi mi mestür
Küsüf-ı mihr-i münevver midür nedür bilmem

2. mestür itmede:-me, -de

Gazel 45

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gizlemek.

'Ārızuñ itmede mestür sehāb-ı turreñ
'Āleme mihr-i dıraḥşān olacaqsın āḥir

3. mestür itmiş:-miş

Gazel 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gizlemek.

Sehāb-ı baḥtım itmiş şimdi mäh-ı himmetüm
mestür
Meh-i lem'a-feşān-ı āsumān-ı şoḥbetün
kimdür

mestür ol:-

1. mestür oldu:-dı

Tarih 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gizlenmek, örtülmek.

Ḥaṭ-berāverde olup ruhsār-ı yār
Oldı mestür ebr ile ol reşk-i mäh

mes'ūd kıl:-

1. mes'ūd kıla:-a

Tarih 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutlu, hayırlı uğurlu etmek.

Didi tārīhini hātif anuñ
Sünnetini kıla Bārī mes'ūd

2. mes'ūd kıldı:-dı

Tarih 39

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek.

Mürde diller bir ḥayāt-ı tāze buldı güyiyā
Maḫdem-i mes'ūduñuz mes'ūd kıldı dilleri

mes'ūd ol:-

1. mes'ūd olmaz:-maz

Gazel 52

Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Mutlu olmak.

‘Âşık-ı derdkeşân nâ’îl-i maşşûd olmaz
Dehr-i dūn içre anuñ ṯālî’i mes’ûd olmaz

metā’-ı hüner:

1. metā’-ı hüner:
Kaside 7
Mısra: 57
Kelime Tipi: -
Hüner gerektiren varlık, sermaye, mal.

Revâc buldı metā’-ı hüner zamānuñda
Bulursa şimdi bulur ehl-i dil de sāmānı

metā’-ı vaşl-ı dildāra:

1. metā’-ı vaşl-ı dildāra:-a
Gazel 125
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşmanın malı mülkü.

Ne mümkün nâ’îl olmağ nağd-i cānla sūğ-ı
hicrānda
Metā’-ı vaşl-ı dildāra hārīdār olduğum kaldı

metā’-ı vişāline:

1. metā’-ı vişāline:-in, -e
Gazel 98
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Kavuşma sermayesi.

Bu çārsū-yı gāmda metā’-ı vişāline
Feyzī nuķūd-ı cānla hārīdāruñ olmasun

metn-i kenār-ı ‘aşkda:

1. metn-i kenār-ı ‘aşkda:-da
Gazel 16
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Aşk defterinin kenarı.

Ahvālī şerhe olsa ser-i müyumuz kalem
Metn-i kenār-ı ‘aşkda taḥrīr olur mı hiç

metn-i vaşfin:

1. metn-i vaşfin:-in
Kaside 5
Mısra: 13

Kelime Tipi: -
Övgü metni.

Metn-i vaşfin muḥtaşar taḥrīr bir emr-i ba’īd
Şarf-ı ‘ömr itsem de bulmaz ḥarf-i medḥūñ
intihā

me’vā ol-:

1. me’vā ola:-a
Tarih 53
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Mekân, mesken olmak.

Fevtini gūş idicek Feyzī didüm tārīḥin
Cennet-i ‘Adn ola me’vā Hüseyn Paşaya

mevce-i tūfān ol-:

1. mevce-i tūfān ola:-a
Gazel 96
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
*Fırtınanın dalgası olmak (artan, coşan
gözyaşları bağlamında).*

Her kaṭre sirişkūm ola bir mevce-i tūfān
Feyzī ḥazer it dīde-i eşk-āverimüzden

mevc-fiken ol-:

1. mevc-fiken olursa:-ur, -sa
Gazel 42
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Dalganın vurması.

Olurdı sūziş-i āh-ı derūnumuz teskīn
Olursa mevc-fiken baḥr-ı ḥoş-gulū-yı Hışār

mevc-hīz ol-:

1. mevc-hīz olur:-ur
Gazel 36
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Dalgalanmak. İl alnın kırışması.

Çīn-i pīşānuñ gāzab-nāk olsa olur mevc-hīz
Māhi-i āb-ı ḥayāt ebrūña dilber teşnedür

mevc-hor-ı ızdırāb ol-:

1. mevc-hor-ı ızdırāb olur:-ur
Kaside 6
Mısra: 44

Kelime Tipi: -

Eziyet dalgasını yemek (yüze saçın dalgalarının vurması bağlamında).

Tâb-ı ruhiyle turesi pür-pîç ü tab olur
'Uşşâk-ı zâr mevc-ıor-ı ızdırâb olur

mevc-i serâbdan:

1. mevc-i serâbdan:-dan

Gazel 71

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Serap dalgası (çölde susayan bir kişinin dalgalı bir suya benzeyen hayaller görmesi bağlamında).

Teb-i gamuñda leb-i yâri fikr ider 'uşşâk
Mişâl-i teşne çü mevc-i serâbdan mahzûz

mevkûf eyle-:

1. mevkûf eyler:-r

Gazel 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Vakf etmek, başış yapmak, başışlamak.

Görünce rûy-ı yâri cism-i 'âşık ızdırâb eyler
Ketân-ı şabrını mevkûf-ı nûr-ı mâhtâb eyler

mevkûf-ı mâhtâb id-:

1. mevkûf-ı mâhtâb iderüm:-er, -üm

Gazel 90

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mehtabın tutsağı etmek (aşışın kendini sevgiliye tutsak etmesi bağlamında).

Tefekkür itmedeyüm nûr-ı rûy-ı dildârı
Ketân-ı cismümi mevkûf-ı mâhtâb iderüm

Mevlâ:

1. Mevlâ:

Kaside 8

Mısra: 79

Allah (c.c.).

Vücûd-ı pākini hıfz eylesün Mevlâ hañâlardan
Dü- 'âlemde saña olsun Hudānuñ luñfi erzānı

2. Mevlâ:

Tarih 14

Mısra: 6

Allah (c.c.).

Maşûn ide gezend-i fitneden zât-ı şerîfin Hâk
Aña her dem futûhât-ı 'azîm ihsân ide Mevlâ

Mevlâ âfâtdan hıfz eyleye:

1. Mevlâ âfâtdan hıfz eyleye:

Tarih 44

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah musibetlerden korusun.

Şabâh-ı haşre dek ola münevver şem'-i ikbālî
Vücûd-ı pākini hıfz eyleye âfâtdan Mevlâ

Mevlâ berî eyleye:

1. Mevlâ berî eyleye:

Tarih 63

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah kurtarsın.

Görmesün âyine-i kalbi küdürât-ı elem
Eyleye Mevlâ derünüñ gerd-i miñnetden berî

Mevlâ cılve-gâh-ı rûhını kaşr-ı cinân ide:

1. Mevlâ cılve-gâh-ı rûhını kaşr-ı cinân ide:

Tarih 38

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah ruhunun mekanını cennet köşkü etsin (Mekanı cennet olsun).

Māye-i gufrân ide cürmin Hudā-yı Lāyezâl
Cılve-gâh-ı rûhını Mevlâ ide kaşr-ı cinân

Mevlâ cümle-i âfâtdan vücûdın maşûn ide:

1. Mevlâ cümle-i âfâtdan vücûdın maşûn ide:

Tarih 11

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah bütün belalardan seni muhafaza eylesin.

Maşûn ide vücûdın cümle-i âfâtdan Mevlâ
Gezend-i fitneden hıfz eyleye ol şâh-ı zîşânı

Mevlâ dâ'imâ feth ü zafer müvesser eyleye:

1. Mevlâ dâ'imâ feth ü zafer müvesser eyleye:

Tarih 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah her zaman fetih ve zafer nasip etsin.

Dā'imā feth ü zafer Mevlā müyesser eyleye
Gerden-i küffāra olsun her zamān tīg-i cefā

Mevlā hatālardan hıfz eyleye:

1. Mevlā hatālardan hıfz eyleye:

Tarih 75

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah hatalardan korusun, Allah yanlışla düşürmesin.

Vücūd-ı pākini hıfz eyleye Mevlā hatālardan
Nice devr ide mışlin görmeye bu çerh-i
sergerdān

Mevlā hıfz eyleye:

1. Mevlā hıfz eyleye:

Tarih 71

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah korusun.

Şehenshāh-ı cihān Sultān Ahmed bin
Muhammed Han
Vücūd-ı pākini hıfz eyleye Mevlā sa'ādetle

Mevlā hıfz ide:

1. mevlā hıfz ide:

Kaside 10

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah korusun.

Vücūdun hıfz ide Mevlā mu'ammer eyleye
dā'im
Recāmuz bu Cenāb-ı Hāzret-i Bārī Ta'ālāya

Mevlā mes'ūd u mübārek ide:

1. mevlā mes'ūd u mübārek ide:

Tarih 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah huzurlu ve bereketli etsin.

Habbezā hāne-i dilkeş ne güzel tarh-ı laṭif
Şāhibine ide mes'ūd u mübārek Mevlā

Mevlā mu'ammer eyleye:

1. mevlā mu'ammer eyleye:

Tarih 54

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah ömrünü uzun etsin.

Ola tedbiri de takdīre muvāfıq dā'im
Eyleye mühr-i vezāretle mu'ammer Mevlā

2. Mevlā mu'ammer eyleye:

Kaside 10

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Vücūdun hıfz ide Mevlā mu'ammer eyleye
dā'im
Recāmuz bu Cenāb-ı Hāzret-i Bārī Ta'ālāya

3. Mevlā mu'ammer eyleye:

Tarih 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Serir-i taht-ı 'ālīde mu'ammer eyleye Mevlā
İde şemşir-i kahrı cismini şad çāk a'dānuñ

4. Mevlā mu'ammer eyleye:

Tarih 85

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Mu'ammer eyleye Vahdī Efendī-zādeyi Mevlā
Ola a'dāsınun dār-ı cihānda hālī dīgergün

Mevlā mu'ammer ide:

1. Mevlā mu'ammer ide:

Tarih 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Virdi Feyyāz-ı ezel gül gibi bir tıfl-ı laṭif
Valideyniyle mu'ammer ide dā'im Mevlā

2. Mevlā mu'ammer ide:

Tarih 72

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Mu'ammer ide Mevlā şāhibiyle dār-ı dünyāda
Bu hāne görmeye āsīb-i cevri-i çerh-i ğaddārı

3. Mevlā mu‘ammer ide:

Tarih 79

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Vālideyniyle mu‘ammer ide anı Mevlā
‘Ayn-ı bedden ide Hāḡ cismine her demde
bā’id

Mevlā mübārek eylesün:

1. Mevlā mübārek eylesün:

Tarih 11

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah mübarek eylesin.

Cihān tācin atup Feyzī şafādan didi tārīhin
Mübārek eylesün Mevlā cülūs-ı şeh
Süeymānı

Mevlā ‘ömrini efzūn ide:

1. Mevlā ‘ömrini efzūn ide:

Tarih 86

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah ömrünü artırsın, uzun etsin.

Sa‘ādetle cihānda ‘ömrini efzūn ide Mevlā
Furūḡ-efrūz ola tā mihr ile meh çerḡ-i mīnāda

Mevlā sa‘ādetle mu‘ammer eyleye:

1. Mevlā sa‘ādetle mu‘ammer eyleye:

Tarih 62

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ve mutlu bir hayat nasip etsin,

Allah uzun ömür versin.

Sa‘ādetle mu‘ammer eyleye Mevlā o
maḥdūmı
Nitekim devr ide meh nüh-kıbāb-ı çerḡ-i
mīnāda

Mevlā tūl-ı ‘ömr ile dā’im mu‘ammer eyleye:

1. Mevlā tūl-ı ‘ömr ile dā’im mu‘ammer eyleye:

Tarih 34

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Tūl-ı ‘ömr ile mu‘ammer eyleye dā’im Mevlā
Hānçer-i miḥnetle olsun ḡalb-i a‘dā çāk çāk

Mevlevī:

1. Mevlevī:

Gazel 81

Mısra: 1

Mevlevi tarikatına mensup kimse.

Meded ey Mevlevī dilber senūñ zūlf-i dil-
āvīzūñ
Beni bend eyleyüp mest itdi çeşm-i fitne-
engīzūñ

mevlevihāne:

1. mevlevihāneyi:-y, -i

Tarih 36

Mısra: 1

*Mevlevi tarikatına mahsus olan tekkelere
verilen isim.*

Mevlevihāneyi iḡyā kıldı bu mā’-i laṭīf
Şāhibü’l-ḡayra vire ecrin Ḥudā-yı Müste‘ān

mevlid:

1. mevlidin:-i, -n

Tarih 62

Mısra: 7

Doğum.

Anuñ ḡuş eyleyince mevlidin Feyzī didüm
tārīḡ
Muḡammed ‘izz ü devletle mu‘ammer ola
dünyāda

2. mevlidi:-i

Tarih 69

Mısra: 5

Doğum.

Hātif-i ḡudsī didi mevlidi tārīḡini
Geldi Muḡammed Şerīf es‘ad ola maḡdemi

3. mevlidine:-i, -n, -e

Tarih 74

Mısra: 8

Doğum.

Bu beyti bī-bedeldür ḡalbūme ilhām olup ḡüyā
İki tārīḡ oldu Feyziyā mevlidine anuñ

4. mevlidine:-i, -n, -e

Tarih 80

Mısra: 9

Doğum.

Du'âlar eyleyüp mevlidine Feyzî didüm târîh
Kudümün sa'd ide devletle İsmâ'îl Begün
Allâh

mevlid-i pâkîze-i sa'd-ahterini:

1. **mevlid-i pâkîze-i sa'd-ahterini:-i, -n, -i**
Tarih 23
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Kutlu, uğurlu doğum.

Güş idüp mevlid-i pâkîze-i sa'd-ahterini
Şâdkâm oldı ahıbbâsı idüp hayr du'â

mevlüd:

1. **mevlüdına:-ı, -n, -a**
Tarih 34
Mısra: 7
Doğum zamanı.

Bir güzel târîh oldı Feyziyâ mevlüdına
Geldi 'ırk-ı Muştafâ Begden Muhammed nûr-ı
pâk

2. **mevlüdına:-ı, -n, -a**
Tarih 85
Mısra: 5
Doğum zamanı.

Didüm güş eyledükde maqdemîn mevlüdına
târîh
Muhammed Şâbirün Allâh 'ömrini kıla efzûn

mevt:

1. **mevtine:-i, -n, -e**
Tarih 19
Mısra: 9
Ölüm.

Didüm mevtine Feyzî bir haber geldükde
târîhin
Nigâhînün ola yâ Rab maqâmı Cennet-i Me'vâ

mey:

1. **mey:**
Gazel 5
Mısra: 6
İçki, şarap.

Felek ol deñlü mâni' oldı bezm-i 'işrete ey dil
Eger def'-i gama mey içsem olur derd-i ser
peydâ

2. **meyle:-le**
Gazel 14
Mısra: 9
İçki, şarap.

Neşve-yâb it meyle sâkî 'âkıbet gerdün-ı dñ
Seng-i miñnetle ider bu cām-ı rahşanı şikest

3. **mey:**
Gazel 23
Mısra: 2
İçki, şarap.

Cây-ı meyhâne tarab-nâk olacak yerlerdür
Gerd-i gamdan mey içüp pâk olacak yerlerdür

4. **mey:**
Gazel 24
Mısra: 4
İçki, şarap.

Şarâb-ı 'aşk ile mestâne âh u zâr eyler
Maħabbet ehline mey keşf-i rāza çeşbāndur

5. **meyden:-den**
Gazel 58
Mısra: 2
İçki, şarap.

Pîr-i muğân şikeste iderse ayâğımız
Olmazdı sâkiyâ yine meyden ferâğımız

6. **mey:**
Gazel 89
Mısra: 5
İçki, şarap.

Maħv olur zûlmet-i gam mey içelüm cām-ı
dili
Fikret-i la'l-i leb-i yâr ile tenvîr idelüm

7. **mey:**
Kaside 8
Mısra: 42
İçki, şarap.

Benem ol şâ'ir-i hoş-lehce kim vaşf eyleyüp
zâtın
Mişal-i mey iderdi mest her dem ehl-i 'irfânı

8. **meyle:-le**
Matla 1
Mısra: 1
İçki, şarap.

Meyle pür kıl şun baña mir'ât-ı cāmı sâkiyâ
Rind-i mey-hâra ola cılve-nümâ rûy-ı şafâ

9. **mey:****Matla 9**

Mısra: 2

İçki, şarap.

Humār-ı hecr ile dil oldı pāmāl-i ğam u miḥnet
Ayaklandur meded mey şun baña ey sākī-i
‘işret

10. **meyden:-den****Rübai 31**

Mısra: 1

İçki, şarap.

Meyden tehī peymāneye mesrūr olmam
Sākī baña şun sāġarı maḥmūr olmam

11. **mey:****Tahmis 1**

Mısra: 11

İçki, şarap.

Şehā āmāde meclis mey ile sāġarla sākīyle
Sezā mestāne olsam cām-ı la‘lūñ iftirākıyla

meydānı al:-1. **meydānı ala:-a-ı****Kaside 8**

Mısra: 70

Kelime Tipi: -

*Meydana çıkmak, ortaya çıkmak,
gelişmek, yayılmak.*

Benem ol rehrev-i vādī-i ‘irfān-ı ma‘ānī kim
Nice ḥarlar geçemez esb-i ṭab‘um ala meydānı

meyhāne:1. **meyhāne:****Gazel 114**

Mısra: 2

Meyhane.

Degüldür ‘āşık-ı derd-āşinā kāşāne kaydında
Şarāb-ı ğamla pūr mest olmadı meyḥāne
kaydında

meyhāne-i ‘ālemde:1. **meyhāne-i ‘ālemde:-de****Matla 2**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya meyhanesi.

Ḥayāl-i bāde-i la‘l-i lebünden ‘āşık-ı şeydā
Sezā meyḥāne-i ‘ālemde olsa mest-i bīpervā

mey-hār:1. **mey-hār:****Gazel 46**

Mısra: 10

İçki içen.

Bāde-i la‘l-i leb-i dilberle olduñ bī-şu‘ūr
Feyziyā ‘ālemde mey-hār olduġın bilmez mi
var

mey-i cāmdan:1. **mey-i cāmdan:-dan****Gazel 64**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Ferāġ ider mi mey-i cāmdan dil-i maḥmūr
Müdām mest-i şarāb-ı elest olup kalmış

mey-i cām-ı muşaffādan:1. **mey-i cām-ı muşaffādan:-dan****Gazel 97**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saf şarap.

Kızardı dīdeler mestem mey-i cām-ı
muşaffādan
Ziyā-baḥşā olur dil pertev-i mihr-i mücellādan

mey-i cānfezā:1. **mey-i cānfezā:****Gazel 91**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cana can katan şarap.

Müdām ḥün-ı dilüm nūş iderdüm ey sākī
Bu meclis içre mey-i cānfezā nedür bilmem

mey-i endīşe-i medh:1. **mey-i endīşe-i medhūñ:-üñ****Tarih 14**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Övgü düşüncesinin şarabı.

Egerçi neşve-yāb-ı cām-ı ümmīd olmadum bir
dem

Mey-i endīşe-i medhūñ revā olursa ğam-fersā

2. **mey-i endîşe-i medhûñle: -üñ, -le**

Kaside 4

Mısra: 37

Kelime Tipi: -

Övgü düşüncesinin şarabı.

Hîre-mestem mey-i endîşe-i medhûñle senüñ
Neyleyüm neşve-i keyfiyyet-i cām-ı şahbā

mey-i fūrkatle:

1. **mey-i fūrkatle: -le**

Gazel 106

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık şarabı.

Mey-i fūrkatle mest olmuş gezer rāhuñda
üftādeñ
Nigāh-endāz-ı luṭf ol ‘āşık-ı mey-hāra
düşdükçe

mey-i ğam-ı ‘aşk:

1. **mey-i ğam-ı ‘aşk:**

Gazel 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk derdinin şarabı.

Göñül mey-i ğam-ı ‘aşk ile mest olup kalmış
Mişāl-i cur‘a-i peymāne pest olup kalmış

mey-i gül-fām:

1. **mey-i gül-fām:**

Matla 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül renkli (kırmızı) şarap.

Cām-ı şahbādan dil-i zārum degüldür neşve-
yāb
Yād-ı la‘lūñle mey-i gül-fām olur nüş itsem āb

mey-i gül-fām-ı feraḥ:

1. **mey-i gül-fām-ı feraḥ:**

Rübai 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zevk veren gül renkli (kırmızı) şarap.

Bilmez dil-i zārum mey-i gül-fām-ı feraḥ
Gelmedi baña devr iderek cām-ı feraḥ

mey-i gül-reng:

1. **mey-i gül-reng:**

Gazel 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Gül renkli şarap, kırmızı şarap
(sevgilinin dudağı bağlamında).*

Mest-i şahbā-yı lebün ‘āşıkun ey şūḥ-ı cefā
Bezm-i ğamda mey-i gül-reng nedür bilmez
hiç

2. **mey-i gül-reng: -e**

Gazel 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gül renkli (kırmızı) şarap.

Neşve-baḥş olmada mānende-i cām-ı şahbā
Mey-i gül-reng bedel la‘l-i güher-bārı leziz

mey-i hālet-fezāsi:

1. **mey-i hālet-fezāsi: -sı**

Gazel 39

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Keyif veren içki.

Feyz bahārda mey-i hālet-fezāsi çok
Ḥakḳā mekân-ı ehl-i zarāfet Ḥişārdur

mey-i hoş-güvāra:

1. **mey-i hoş-güvāra: -a**

Gazel 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*İçimi güzel, lezzetli şarap. İl sevgilinin
dudağı.*

Tefekkkür-i mey-i la‘lūñle mest olursam ben
Sürür-ı şevk mey-i hoş-güvāra kalmışdur

2. **mey-i hoş-güvāra: -a**

Gazel 61

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*İçimi güzel, lezzetli şarap. İl sevgilinin
dudağı.*

Nigāh-ı kemter-i yār ile mest-i bī-hüş ol
Bu meclis içre mey-i hoş-güvāra kılma heves

mey-i la‘l-i lebünle:

1. **mey-i la' l-i lebûñle:-üñ, -le**

Gazel 27

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) dudağının kırmızı şarabı.

Egerçi ben mey-i la' l-i lebûñle sermestem
Ğubâr-ı zülf ile hayrânun olmamız yegdür

mey-i la' l-i nigârdur:

1. **mey-i la' l-i nigârdur:-dur**

Gazel 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Nakışlı lal kadeh. İl sevgilinin kırmızı
dudağı.*

Müdâm nûş iderüm bâde yâd-ı la' liyle
Bu neş'eme mey-i la' l-i nigârdur bâ' iş

mey-i nâb:

1. **mey-i nâb:**

Rûbai 34

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Halis, saf şarap.

Sâkî kerem eyle kıl derûnum rûşen
Raḥm eyle mey-i nâb ile ol tâb-efken

mey-i nâb-ı firâk:

1. **mey-i nâb-ı firâk:**

Gazel 77

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Ayrılığın saf şarabı (sert, çok tesirli
şarap bağlamında).*

Bezm-i miḥnetde gönül nûş ideli cām-ı ğamı
Beni sermest-i elem itdi mey-i nâb-ı firâk

mey-i vuslat-ı dildâr:

1. **mey-i vuslat-ı dildâra:-a**

Rûbai 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma şarabı.

Meyl itdi mey-i vuslat-ı dildâra gönül
Ol şüh-ı dilârâmdan eyler mi ferâğ

2. **mey-i vuslat-ı dildârı:-ı**

Rûbai 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma şarabı.

Görmedi mey-i vuslat-ı dildârı 'aceb
Olmadı gönül neşve-ver-i kām-ı neşât

mey-i vuslat:

1. **mey-i vuslatla:-la**

Gazel 63

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma şarabı.

Mey-i vuslatla def' -i derd-i ser eylerdi
meclisde
Dil-i bîçâremüz maḥmûr-ı hecr-i dilrübâ
olmuş

2. **mey-i vuslatla:-la**

Gazel 111

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma şarabı.

Mey-i vuslatla neş'e-yâb eyle
Nice demdür ḥumâr var dilde

3. **mey-i vuslatuñ:-uñ**

Gazel 57

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma şarabı.

Nukl-i leb-i la' lüñle mey-i vuslatuñ ister
Gayri dil-i miḥnetkeşe tedbîr olunmaz

4. **mey-i vuslatuñ:-uñ**

Gazel 57

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma şarabı.

Üftâde olur görse mey-i vuslatuñ 'uşşâk
La' l-i leb-i cân-baḥşuña te' hîr olunmaz

meykede:

1. **meykdede:-de**

Gazel 64

Mısra: 9

Meyhane.

Müdām bâde ider nûş Feyzi meykedede
Humâr-ı ‘aşk ile sâgar-be-dest olup kalmış

2. meykedede:-de

Gazel 90

Mısra: 7

Meyhane.

Esîr-i neşve-i peymāneyem bu meykedede
Esās-ı kaşr-ı gamı sākīyā harāb iderüm

3. meykededen:-den

Rübai 31

Mısra: 4

Meyhane.

Eylerse şikeste ayağum pîr-i muğān
Bir vech ile ben meykededen dūr olmam

meykede-i kurbda:

1. meykede-i kurbda:-da

Tahmis 2

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Yakındaki meyhane.

Şimdi hamyāze-i hicrāna giriftār olduk
Bir zamān meykede-i kurbda mestāne idük

meyl:

1. meyli:-i

Matla 29

Mısra: 1

Meyil, arzu, istek.

Meyli bu dilüñ şem‘-i ruh-ı dilbere düşmüş
Pervāne gibi şevk ile âteşlere düşmüş

meyl eyle:-

1. meyl eylemiş:-miş

Gazel 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Meyletmek, yönelmek, ilgi duymak.

Leylî-i zülf-i dilbere meyl eylemiş gezer
Mānend-i Kays hayli zamāndur nesīm-i şubh

2. meyl eylemiş:-miş

Gazel 72

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Meyletmek, yönelmek, ilgi duymak.

‘Arız-ı dildāra zīrā var ise meyl eylemiş
Cismini ifnā idüp olmağdadur rahşān şem‘

3. meyl eyleyen:-y, -en

Gazel 36

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Meyletmek, ilgi duymak, yönelmek.

‘Azm-i Çîn itse sezā meyl eyleyen dil zülfine
Turre-i şeb-rengine müşk ile ‘anber teşnedür

meyl id:-

1. meyl iden:-en

Gazel 79

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yönelmek, ilgi duymak.

Mecnūn-mişāl Leyli-i zülfine meyl iden
Her dem fütāde-i çeh-i derd ü belā gerek

2. meyl ider:-er

Gazel 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yönelmek, ilgi duymak.

Kand-i la‘l-i lebūne meyl ider olur güyā
Tūti-i dil kafes-i teng nedür bilmez hiç

3. meyl ider:-er

Gazel 109

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yönelmek, ilgi duymak.

Cefāya meyl ider ol meh vefā maḥallinde
Gönülde zāhir olur gam şafā maḥallinde

4. meyl ider:-er

Lugaz 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yönelmek, ilgi duymak.

Kibri yokdur hem anuñ yerde yūzi
Meyl ider her neye düş olsa gözi

5. meyl ider:-er

Tahmis 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yönelmek, ilgi duymak.

La‘l-i nābuñ görse ādem meyl ider mi Kevşere
Gālib oldu būy-ı müşk-efşān-ı şahbā ‘anbere

6. meyl idüp:-üp

Gazel 117

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlgi, alaka göstermek.

Tarāvet-baḥş-ı rüy-ı tābnāke meyl idüp şimdi
Ser-i zülfün gibi her dem dilün kârı hevâ oldu

7. meyl idüp:-üp

Gazel 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yönelmek, ilgi duymak.

Şehā şahbā-yı gâmdan âşıkun âlüfte olmuşdur
Gönül zülf-i bütāna meyl idüp âşüfte olmuşdur

meyl it:-

1. meyl itdi:-di

Rübai 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül vermek, ilgi duymak, meyletmek.

Meyl itdi mey-i vuşlat-ı dildāra gönül
Ol şüh-ı dilārāmdan eyler mi ferāğ

2. meyl itdi:-di

Gazel 118

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yeltenmek, girişimde bulunmak.

Derāğuş itmege meyl itdi ol perī-veşi ağıyar
Miyān-ı meclis-i meyde edeb bilinmedi ḳaldı

3. meyl itme:-me

Rübai 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül vermek, ilgi duymak.

Meyl itme şaḳın silsile-i zülfe seni
Dīvāne iden turre-i cānānuñdur

4. meyl itmege:-me, -g, -e

Gazel 117

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül vermek, ilgi duymak, meyletmek.

Mu‘aṭṭardur demāğum ey perī-rū bûy-ı
zülfüñle
Saña meyl itmege bā‘iş olan bād-ı şabā oldu

5. meyl itmeyem:-me, -y, -em

Gazel 102

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül vermek, ilgi duymak, meyletmek.

Nice meyl itmeyem her lem‘asına pençe-i
yārūñ
Fürûğ-efrûz-ı mihre ta‘na-zendür pençe-i
cānān

meyl ü heves eyle:-

1. meyl ü heves eyler:-r

Lugaz 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlgi ve alaka duymak.

Ol ne maşnū‘ oldu ḥalk eyler aña meyl ü heves
Çârdur şaḥı serinde gâhice alur nefes

meyl-i kām it:-

1. meyl-i kām itmek:-me, -m

Gazel 97

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Arzuya meyletmek, arzuya yenik düşmek.

Benem ol Yūsuf-ı müstağni-i dil meyl-i kām
itmek
Derīde olsa da dāmānımız dest-i Zelīḥādan

meyl-i nīmḥāb eyle:-

1. meyl-i nīmḥāb eyler:-r

Gazel 35

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Uyuklamak, mahmurlaşmak.

İder ‘uşşāk-ı zāra cevri mest-i nāz-ı naḥvetdür
Şanurlar çeşmi yārūñ şimdi meyl-i nīmḥāb
eyler

meyl-i rüy-ı nigār:-

1. meyl-i rüy-ı nigār:-

Gazel 111

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün arzusu.

Meyl-i rüy-ı nigâr var dilde
Âteş-i şu'le-bâr var dilde

mevl-i tām it-:

1. meyl-i tām itmiş:-miş

Tarih 83

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tamamen meyletmek, kendini adamak.

Hişâr-ı Rûmilinde hayli demdür münzevî oldı
Bu cāy-ı dil-güşāya meyl-i tām itmiş idi haqqā

meymenet:

1. meymenetle:-le

Tarih 63

Mısra: 22

Uğur, bereket.

Harf-ı menkûtin idüp ta'dād tārîhin didüm
Meymenetle oldı İsmâ'ıl Efendi defterî

mey-nüş:

1. mey-nüşa:-a

Gazel 39

Mısra: 1

İçki içen.

Mey-nüşa şimdi mesken-i 'işret Hişârdur
Dilberle zevke güşe-i vahdet Hişârdur

mey-nüş ol-:

1. mey-nüş olan:-an, -lar

Rûbai 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İçki içmek, sarhoş olmak.

Dil bâde-i gül-fâmdan eyler mi ferâğ
Mey-nüş olan câmdan eyler mi ferâğ

2. mey-nüş olanlar:-an, -lar

Matla 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sarhoş olmak.

Fikret-i la'l-i leb-i dilberle destinde ayağ
Eylemez mey-nüş olanlar cām-ı şahbâdan
ferâğ

3. mey-nüş olanlar:-an, -lar

Gazel 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İçki içen, sarhoş.

Hezâr-âsâ olur mey-nüş olanlar nağme-gü zîrâ
Gül-i büy-âver-i gülzâr-ı 'işret sâğar-ı şahbâ

mey-nüşân:

1. mey-nüşân:

Kaside 8

Mısra: 49

Şarap, içki içenler.

Eger güş eylese bu matla'ı meclisde mey-
nüşân

İderdi mest şahbâ gibi cümle ehl-i 'irfânı

mey-perest ol-:

1. mey-perest oldı:-dı

Gazel 124

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şaraba aşırı derecede düşkün olmak.

O mehrû şanma kim cām-ı mey-i naḥvetle
mest oldı
İçüp hûn-ı dil-i 'uşşâkı her dem mey-perest
oldı

mevyâl:

1. meyyâl:

Gazel 41

Mısra: 7

İlgili, istekli.

Şâyeste leb-i dilbere meyyâl ise 'âşık
Şekker-şiken-i la'line mânend-i megesdür

mevyâl ol-:

1. meyyâl ola:-a

Rûbai 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meyletmek, ilgi ve merak duymak. İl takip etmek.

Meyyâl ola eş'âruma yâ Rabb cihân
Mülk-i sühana ben kuluñı şâh eyle

2. meyyāl oldu:-dı

Rübai 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Meyletmek, ilgi duymak.

Dil la‘l-i leb-i dilbere oldu meyyāl
Kalmadı ğam-ı ‘aşk ile cismümde mecāl

3. meyyāl olmam:-ma, -m

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meyletmek, ilgi duymak.

Nice meyyāl-i cām-ı ‘işret olmam ĥumret-i
şahbā
‘İzār-ı yāri reşk-endāz-ı mäh u āfītāb eyler

meyyāl-i kıdd-i serv-i ĥurāmānuñam:

1. meyyāl-i kıdd-i serv-i ĥurāmānuñam:-uñ, -am

Gazel 80

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) salınan servi boyunun**heveslisi.*

Her dem mişāl-i fāhte Feyzī gibi şehā
Meyyāl-i kıdd-i serv-i ĥurāmānuñam senüñ

meyyāl-i şevk:

1. meyyāl-i şevk:

Gazel 84

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Arzunun heveslisi (sevgiliyi arzulamak**bağlamında).*

Feyzī gibi taĥayyül ider la‘l-i dilberi
Meyyāl-i şevk ü neşve-i şahbādasın gönül

meyyāl-i verd-i rüyuñ ol-:

1. meyyāl-i verd-i rüyuñ olup:

Gazel 80

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) yüzünün gülüne istek**duymak.*

Meyyāl-i verd-i rüyuñ olup gülsitānda
Ĥātır-şikest bülbül-i nālānuñam senüñ

mi:

1. mi:

Tarih 50

Mısra: 9

Vurgu amacıyla kullanılan sözde soru
eki.

Böyle mi eyler idi zāt-ı şerīfin tavşīf
İtmese nār-ı elem Feyzī-i zārı pür-tāb

2. mi:

Gazel 1

Mısra: 13

Mi, soru eki.

Şekīb-i ‘aşk mümkün mi baña ben sāḥa-i
ġamda
Semend-i şabrımuñ Feyzī ‘inānın eyledüm
irḥā

3. mi:

Gazel 4

Mısra: 3

Mi, soru eki.

Süz-ı ‘aşkuñla gönül pür-tāb-ı külḥandur
Eşk-i tūfān-āşinā teskīn ider mi dem-be-dem

4. mi:

Gazel 8

Mısra: 7

Mi, soru eki.

Kābil mi şayd gezmede āvāre murğ-veş
Ol evc-i nāz u ‘işve degül lāne-āşinā

5. mi:

Gazel 19

Mısra: 9

Mi, soru eki.

Mümkün mi beste olmaya dil zūlf-i dilbere
Dildādegāna müşk-resāndur nesīm-i şubḥ

6. mi:

Gazel 46

Mısra: 1

Mi, soru eki.

Derd-i ‘aşka dil giriftār olduğın bilmez mi var
‘Āşıkın ‘aşkuñla nāçār olduğın bilmez mi var

7. mi:

Gazel 46

Mısra: 2

Mi, soru eki.

Derd-i ‘aşka dil giriftār olduğın bilmez mi var
‘Āşıkın ‘aşkuñla nāçār olduğın bilmez mi var

8. mi:

Gazel 46

Mısra: 4

Mi, soru eki.

Sūhte olsa revā pervāne-veş gönlüm benüm
Mā'il-i şem'-i ruḥ-ı yār olduğın bilmez mi var

9. mi:

Gazel 46

Mısra: 6

Mi, soru eki.

Çārsūy-ı ğamda kālā-yı vişāle 'āşıkān
Naḳd-i cān ile ḥarīdār olduğın bilmez mi var

10. mi:

Gazel 46

Mısra: 8

Mi, soru eki.

Büy-ı vuşlat mümkün olmazdı hezār-ı 'āşıkā
Gülruḥum hem-şoḥbet-i ḥār olduğın bilmez mi var

11. mi:

Gazel 46

Mısra: 10

Mi, soru eki.

Bāde-i la'l-i leb-i dilberle olduñ bī-şu'ūr
Feyziyā 'ālemde mey-ḥār olduğın bilmez mi var

12. mi:

Gazel 58

Mısra: 8

Mi, soru eki.

Ben ketm idersem 'aşkını ol mäh-ṭal'atuñ
Şāhid degül mi sīnedeki tāze dāğımız

13. midür:-dür

Gazel 62

Mısra: 7

Mi, soru eki.

Göñül cānā esrūñdür rehā mümkün midür her dem
Dili ḳat itmege ol ğamze-i cellād ayak başmış

14. mi:

Gazel 64

Mısra: 5

Mi, soru eki.

Ferāğ ider mi mey-i cāmdan dil-i maḥmūr
Müdām mest-i şarāb-ı elest olup ḳalmış

15. mi:

Gazel 85

Mısra: 1

Mi, soru eki.

Āzāde mi esr-i cūvānān olan göñül
Şadān olur mı pīşesi efgān olan göñül

16. mi:

Gazel 92

Mısra: 2

Mi, soru eki.

Ḥaṭ-ı siyāh mı 'anber midür nedür bilmem
Lebūñ mi çeşme-i Kevşer midür nedür bilmem

17. mi:

Gazel 92

Mısra: 3

Mi, soru eki.

'İzārı zūlf-i siyeh-tābı itdi mi mestūr
Kūsūf-ı mihr-i münnevver midür nedür bilmem

18. midür:-dür

Gazel 92

Mısra: 1

Mi, soru eki.

Ḥaṭ-ı siyāh mı 'anber midür nedür bilmem
Lebūñ mi çeşme-i Kevşer midür nedür bilmem

19. midür:-dür

Gazel 92

Mısra: 2

Mi, soru eki.

Ḥaṭ-ı siyāh mı 'anber midür nedür bilmem
Lebūñ mi çeşme-i Kevşer midür nedür bilmem

20. midür:-dür

Gazel 92

Mısra: 4

Mi, soru eki.

'İzārı zūlf-i siyeh-tābı itdi mi mestūr
Kūsūf-ı mihr-i münnevver midür nedür bilmem

21. midür:-dür

Gazel 92

Mısra: 6

Mi, soru eki.

Hilāl-i mäh mı āviḥte-i semā olmuş
Miyān-ı dilbere ḥançer midür nedür bilmem

22. **midür:-dür****Gazel 92**

Mısra: 10

Mi, soru eki.

Hezār-veş bu gülistānda āh ider Feyzī
 'İzār-ı yār gül-i ter midür nedür bilmem

23. **mi:****Gazel 100**

Mısra: 1

Mi, soru eki.

Rencīde mi ümmīd-i vişāl eyledigümden
 Āzürde olur baş-ı maḳāl eyledigümden

24. **mi:****Gazel 123**

Mısra: 7

Mi, soru eki.

İrer mi sāhil-i maḳşūda dest-i ümmīdüm
 Yem-i firāḳda bir āşinā bulunmaz mı

25. **mi:****Kaside 3**

Mısra: 55

Mi, soru eki.

Midḥat-i zātı murād üzre edā mümkün mi
 Nüş kılamakla dükenmez yine baḥr-ı 'ummān

26. **mi:****Kaside 6**

Mısra: 49

Mi, soru eki.

Minnet ider mi sāḳi-i şaḥbā-fürūşa dil
 Ḥūn-ı derūn-ı meclise şaḥbā-yı nāb olur

27. **mi:****Kaside 6**

Mısra: 53

Mi, soru eki.

Mümkün mi bir su'āl o tünd-ḥüy āfete
 'Uşşāḳ-ı zāra ḡamzesi ḥāzırcevāb olur

28. **mi:****Kaside 7**

Mısra: 66

Mi, soru eki.

Olur mı midḥat-i zāt-ı şerīfī hiç icrā
 Ziyāde eyleye mi ḳaṭre baḥr-ı 'ummānı

29. **mi:****Kaside 8**

Mısra: 48

Mi, soru eki.

Benüm eş'āruma mānend olur mı şī'ri
 ḥussāduñ
 Ḥuten āḥūsına beñzer mi hiç ḥük-i beyābānı

30. **mi:****Kaside 9**

Mısra: 40

Mi, soru eki.

Hezār bendeleri buldı ḥayli neşv ü nemā
 'Aceb mi bār-ver olsa bu günde naḥl-i murād

31. **mi:****Lugaz 18**

Mısra: 5

Mi, soru eki.

Cānı yokdur ider mi hiç ḥareket
 Çok okursa olur heme bereket

32. **mi:****Rübai 3**

Mısra: 3

Mi, soru eki.

Yüz göstere mi jeng-i kederle memlū
 Āyīne-i ḳalbūme cilā vir yā Rab

33. **mi:****Rübai 25**

Mısra: 1

Mi, soru eki.

Dil bāde-i gül-fāmdan eyler mi ferāḡ
 Mey-nüş olan cāmdan eyler mi ferāḡ

34. **mi:****Rübai 25**

Mısra: 2

Mi, soru eki.

Dil bāde-i gül-fāmdan eyler mi ferāḡ
 Mey-nüş olan cāmdan eyler mi ferāḡ

35. **mi:****Rübai 25**

Mısra: 4

Mi, soru eki.

Meyl itdi mey-i vuşlat-ı dildāra gönül
 Ol şūḥ-ı dilārāmdan eyler mi ferāḡ

36. **mi:**

Tahmis 3

Mısra: 7

Mi, soru eki.

La‘l-i nābuñ görse ādem meyl ider mi Kevsere
Gālib oldu bñy-ı müşk-efşān-ı şahbā ‘anbere

37. **mi:**

Tarih 13

Mısra: 12

Mi, soru eki.

Ma‘rifet-düşmen olup çerh cefā-āverdür
Mātem eksük mi ider ehl-i dile dünyāda

38. **mi:**

Tarih 63

Mısra: 15

Mi, soru eki.

İltizām-ı lutf iden der-‘uhde eyler mi ğamı
Bir nazarla şādkām eyle dil-i ğam-perveri

39. **mı:**

Gazel 2

Mısra: 1

Mi, soru eki.

Hāl-i siyeh olur mı ruh-ı yārdan cūdā
Hindū-yı āteşin olamaz nārdan cūdā

40. **mı:**

Gazel 8

Mısra: 9

Mi, soru eki.

Ağyār-ı kīne-ḥah ile ülfet olur mı hiç
Feyzī cihānda ola mı bīgāne āşinā

41. **mı:**

Gazel 8

Mısra: 10

Mi, soru eki.

Ağyār-ı kīne-ḥah ile ülfet olur mı hiç
Feyzī cihānda ola mı bīgāne āşinā

42. **mı:**

Gazel 13

Mısra: 9

Mi, soru eki.

Şāyeste-i vaşl ola mı ‘uşşāk-ı ğam-ālūd
Feyzī gibi üftāde-i çāh-ı ğam-ı miḥnet

43. **mı:**

Gazel 16

Mısra: 1

Mi, soru eki.

Dūd-ı buḥūr-ı āh ile te‘şir olur mı hiç
Bu şebde ol perī baña teşhīr olur mı hiç

44. **mı:**

Gazel 16

Mısra: 2

Mi, soru eki.

Dūd-ı buḥūr-ı āh ile te‘şir olur mı hiç
Bu şebde ol perī baña teşhīr olur mı hiç

45. **mı:**

Gazel 16

Mısra: 8

Mi, soru eki.

Hāb-ı ḥayāl içinde görüp yāri vākı‘ā
Yārūñ ṭarāvet-i ruḥı ta‘bır olur mı hiç

46. **mı:**

Gazel 20

Mısra: 4

Mi, soru eki.

Derīde dāmen-i Yūsuf yed-i Zelīḥādan
Açar mı rāzını olmasa ‘āşıkān gūstāḥ

47. **mı:**

Gazel 20

Mısra: 9

Mi, soru eki.

Karīn-i vuşlat olur mı hiç ‘āşık-ı maḥcūb
Vişāle ṭālib olup Feyzī ol hemān gūstāḥ

48. **mı:**

Gazel 30

Mısra: 3

Mi, soru eki.

Güm-reh olur mı hiç şeb-i tārīk-i ‘aşkda
‘Āşıklarına meş‘ale dāğ-ı derūn olur

49. **mı:**

Gazel 42

Mısra: 10

Mi, soru eki.

Kirasa ta‘na ider la‘l-i yār ey Feyzī
Mişāl olur mı leb-i māh-ı sāde-rūy-ı Ḥişār

50. **mıdur:-dur**

Gazel 43

Mısra: 1

Mi, soru eki.

Mihr-i münîr-i evc-i melâhat ruḥuñ mîdur
Ḥurşîd-i nûrpâş-ı letâfet ruḥuñ mîdur

51. **mîdur:-dur**
Gazel 43
Mısra: 2
Mî, soru eki.

Mihr-i münîr-i evc-i melâhat ruḥuñ mîdur
Ḥurşîd-i nûrpâş-ı letâfet ruḥuñ mîdur

52. **mîdur:-dur**
Gazel 43
Mısra: 4
Mî, soru eki.

İtseñ hırâm ‘âlem olur rûz-ı rustaḥîz
Hem âfîtab-ı şubḥ-ı kıyâmet ruḥuñ mîdur

53. **mîdur:-dur**
Gazel 43
Mısra: 6
Mî, soru eki.

Fikr-i ruḥuñla nâle ider dil hezâr-veş
Verd-i laṭîf-i bâğ-ı tarâvet ruḥuñ mîdur

54. **mîdur:-dur**
Gazel 43
Mısra: 8
Mî, soru eki.

Evvel nazarda rûy-ı cefâ cilve-ger olur
Mir’ât-ı rûnümâ-yı maḥabbet ruḥuñ mîdur

55. **mîdur:-dur**
Gazel 43
Mısra: 10
Mî, soru eki.

Feyzî sirişk-i çeşmi ile eylemiş vuzû
‘Uşşak-ı zâra kıble-i tâ‘at ruḥuñ mîdur

56. **mî:**
Gazel 44
Mısra: 7
Mî, soru eki.

Feraḥ-nâk olmasun mî gülsitân-ı dehrden
şimdi
Nesîm-i şevk ile verd-i dilüm neşküfte
olmuşdur

57. **mî:**
Gazel 49
Mısra: 11
Mî, soru eki.

Olur mî ‘Ârif-i hoş-tâb‘a tanzîr-i gâzel Feyzî
Ma‘ârif bezminüñ ol kâmil ü dâñalarındandur

58. **mî:**
Gazel 70
Mısra: 6
Mî, soru eki.

İtme riyâz-ı dehrde bûlbûl gibi fiğân
Ey dil olur mî verd-i ruḥ-ı yâra ḥâr ḥat

59. **mî:**
Gazel 71
Mısra: 4
Mî, soru eki.

Nigâh-ı luṭf ile kalb-i ḥazîni mesrûr it
Olur mî ‘âşık-ı bî-dil ‘itâbdan maḥzûz

60. **mî:**
Gazel 77
Mısra: 8
Mî, soru eki.

Gören idbârını iḳbâline bir gün irişür
Şâdkâm olmaya mî zümre-i erbâb-ı firâk

61. **mî:**
Gazel 84
Mısra: 2
Mî, soru eki.

Mecnûn-mişâl âh-ı gam-efzâdasın gönül
Bir Leyli-i cihâna mî üftâdesin gönül

62. **mî:**
Gazel 85
Mısra: 2
Mî, soru eki.

Âzâde mî esîr-i cûvânân olan gönül
Şadân olur mî pîşesi efğân olan gönül

63. **mî:**
Gazel 85
Mısra: 7
Mî, soru eki.

Mâlik olur mî Yûsuf-ı mısr-ı melâhate
Beytû‘l-ḥazende şâni-i Ken‘ân olan gönül

64. **mî:**
Gazel 92
Mısra: 1
Mî, soru eki.

Ḥaṭ-ı siyâh mî ‘anber midür nedür bilmem
Lebûñ mî çeşme-i Kevşer midür nedür bilmem

65. **mı:****Gazel 92**

Mısra: 5

Mı, soru eki.

Hilāl-i mäh mı âvihte-i semâ olmuş
Miyân-ı dilbere hançer midür nedür bilmem

66. **mıdur:-dur****Gazel 92**

Mısra: 8

Mı, soru eki.

Şudâ'-ı derd-i ğamı def' iderdi ey sâķī
Bu bezme micmere sāġar mıdur nedür bilmem

67. **mı:****Gazel 99**

Mısra: 6

Mı, soru eki.

Zahm-dâr oldu ğoñul nâvek-i müjġānuñdan
Şekve-sâz olmaya mı dil sitem-âyīnūñden

68. **mı:****Gazel 101**

Mısra: 9

Mı, soru eki.

Ma'dūd olur mı şerhalarum tende Feyziyâ
Ser-tâ-ser itdi çāk-i ġirībān şanur ğören

69. **mı:****Gazel 115**

Mısra: 9

Mı, soru eki.

Olur mı Fehmi-i üstâda peyrev ey Feyzī
Nazīre nev-ġazel-i ma'nidâr seyrinde

70. **mı:****Gazel 123**

Mısra: 1

Mı, soru eki.

Derūn-ı derd-i dile bir devâ bulunmaz mı
Marīz-i ĥaste-i 'aşķa şifâ bulunmaz mı

71. **mı:****Gazel 123**

Mısra: 2

Mı, soru eki.

Derūn-ı derd-i dile bir devâ bulunmaz mı
Marīz-i ĥaste-i 'aşķa şifâ bulunmaz mı

72. **mı:****Gazel 123**

Mısra: 4

Mı, soru eki.

Hezâr-ı dil daķi âzürde-sâz-ı ĥâr-ı elem
O verd-i tâzede bûy-ı vefâ bulunmaz mı

73. **mı:****Gazel 123**

Mısra: 6

Mı, soru eki.

Ĥișâr-ı ġamda murabba'-nişīn olan 'uşşāk
O çāġāh-ı şafâda nevâ bulunmaz mı

74. **mı:****Gazel 123**

Mısra: 8

Mı, soru eki.

İrer mi sâķil-i maķşûda dest-i ümmīdüm
Yem-i firākda bir aşīnâ bulunmaz mı

75. **mı:****Gazel 123**

Mısra: 10

Mı, soru eki.

Ĥumâr-ı hecr ile pür-süzdur derūn Feyzī
Şarâb-ı la'l-i leb-i dilrübâ bulunmaz mı

76. **mı:****Kaside 2**

Mısra: 25

Mı, soru eki.

Vaşf-ı pâküñ bulur mı encâmı
Medĥūne şerm-sârdur kalemüm

77. **mı:****Kaside 7**

Mısra: 3

Mı, soru eki.

Ümīd olur mı bu âyīne-i felek içre
Hele müşâhede olundı rûy-ı şādānī

78. **mı:****Kaside 7**

Mısra: 65

Mı, soru eki.

Olur mı midĥat-i zât-ı şerīfi ĥiç icrâ
Ziyâde eyleye mi kâtre baĥr-ı 'ummānı

79. **mı:****Kaside 8**

Mısra: 47

Mı, soru eki.

Benüm eş'aruma mánend olur mı şi'ri
hussāduñ
Huten āhūsına beñzer mi hiç hūk-i beyābānī

80. mı:

Kaside 8

Mısra: 73

Mı, soru eki.

Bulur mı midhat-i zāt-ı şerīfūñ vakt-i encāmı
Nice vaşf eylesün bir kaṭre zīrā baḥr-ı
'ummānī

81. mı:

Kaside 9

Mısra: 38

Mı, soru eki.

Ne bir meded-res olur kimse var dil-i zāra
Sezā mı gūşe-i miḥnetde ben ḳalam nāşād

82. mı:

Kaside 9

Mısra: 41

Mı, soru eki.

Hele mülāhaza ḳıl terk olur mı sultānum
Ezelden olmuş idüm luṭf-ı ṭab'uña mu'tād

83. mı:

Kaside 9

Mısra: 45

Mı, soru eki.

Su'al idūñ hele bir kerre var mı īrādı
Ben eyledüm bu ḥuşūşa ḥalīfemi işhād

84. mı:

Matla 42

Mısra: 1

Mı, soru eki.

Yanından dūr olur mı 'āşık ol mihr-i cihān-
sūzuñ
Alur eṭrāfını pervāneler şem'-i dil-efrūzuñ

85. mı:

Rübai 15

Mısra: 1

Mı, soru eki.

'Arz ola mı hiç ḥāl-i dil-i pūr-şer şūr
Geh mest-i müdām o māhrū geh maḥmūr

86. mı:

Rübai 19

Mısra: 3

Mı, soru eki.

Bulur mı rehā rencişi-i miḥnetden dil
Üftāde-i ḳāh-ı ḡam-ı dildār olmuş

87. mı:

Rübai 37

Mısra: 2

Mı, soru eki.

Şabr eyle gönül derd-i ḡam-ı dildāra
Şekvā mı olur mecāl yok güftāra

88. mı:

Rübai 45

Mısra: 3

Mı, soru eki.

Olur mı devā-yāb ṭabībā Feyzī
Derd-i ḡam-ı hicrān ile bīmār oldı

89. mı:

Tarih 39

Mısra: 17

Mı, soru eki.

Var maḥalli derkenār olmaz mı ḳaydı
baḥtumuñ
Bir naẓar ḳıl defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

90. mıdur:-dur

Tarih 42

Mısra: 2

Mı, soru eki.

Bir atışda nişānını urdı
Var mıdur böyle merdüm-i mümtāz

micmer:

1. micmer:

Kaside 1

Mısra: 34

Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.

Ravzasında güyiyā Şāh-ı dü-kevnüñ mihr ü
meh
'Anber-efşāndur iki zerrīn micmer rüz u şeb

2. micmere:

Gazel 92

Mısra: 8

Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.

Şudâ‘-ı derd-i ğamı def‘ iderdi ey sâķī
Bu bezme micmere sâġar mīdur nedūr bilmem

micmer-i cām:

1. micmer-i cām:

Rūbai 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kadeh buhurdanı, kadeh.

Devr eyleye ey sâķī hemān micmer-i cām
Büy-ı mey ile ola mu‘aţtar meclis

micmer-i cām-ı şarāb:

1. micmer-i cām-ı şarāb:

Matla 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şarap kadehinin buhurdanı.

Büy-ı bâdeyle dil-i ġam-dīde olur feyz-yāb
Devr ide meclisde sâķī micmer-i cām-ı şarāb

midād-ı hāme-i kudretle:

1. midād-ı hāme-i kudretle:-le

Gazel 70

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kudret kaleminin mürekkebi. İl Allah' ın yaratma gücü.

Güyā midād-ı hāme-i kudretle ey perī
Bir şafħadur yazıldı degül ey nigār ħaţ

midhat:

1. midħati:-i

Gazel 3

Mısra: 9

Medih, övgü.

Şāhid-i şahbānuñ ey Feyzī ne mümkin midħati
Maħv olur kaţre yem-i ‘ummāna olmaz āşinā

2. midħatūñ:-üñ

Gazel 19

Mısra: 11

Medih, övgü.

Feyzī revādur eylese şad güne midħatūñ
Kim rūĥ-baĥş-ı ħasretiyāndur nesīm-i şubĥ

3. midħate:-e

Kaside 4

Mısra: 15

Medih, övgü.

Ne kalem tā bu kadar midħate şāyān olsa
Ki alur destine ol menba‘-ı eltāf u zekā

4. midħatini:-i, -n, -i

Kaside 6

Mısra: 12

Medih, övgü.

Zāt-ı kerem-şi‘ārını Şubĥī Efendinūñ
İtsem nüvişte midħatini şad kitāb olur

5. midħatine:-i, -n, -e

Kaside 8

Mısra: 9

Medih, övgü.

Yine bir zāt-ı pākūñ midħatine eyleyem āġāz
İde çün deşt-i medħinde semend-i ħab‘ cevlanı

6. midħatūñde:-üñ, -de

Tarih 14

Mısra: 27

Medih, övgü.

Ķabūl it i‘tizārın midħatūñde tāb‘-ı çālākin
Ne mümkin vaşfuñı kıl-k-i belāġat eyleye inşā

7. midħata:-a

Tarih 75

Mısra: 10

Medih, övgü.

Kerem-ver merħamet-güster seçti‘-i mekrümet-ālūd
Ne deñlü vaşf olunsa zāt-ı pāki midħata şāyān

midhat-i dildār:

1. midħat-i dildār:

Gazel 36

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgili methi, övgüsü.

Midħat-i dildār aña şāyestedür ‘ālemde kim
Feyzi’nūñ eş‘ārına merd-i süĥan-ver teşnedür

midhat-i gülsitān-ı pākinde:

1. midħat-i gülsitān-ı pākinde:-in, -de

Kaside 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed (s.a.v.)' in) mübarek bahçesinin övgüsü.

Midḥat-i gūlsitān-ı pākinde
Būlbūl-i nevbahārdur ḳalemüm

midḥat-i la 'l-i leb-i dildārdur:

1. midḥat-i la 'l-i leb-i dildārdur:-dur

Gazel 117

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kırmızılığına övgü.

Cihānda midḥat-i la 'l-i leb-i dildārdur kārı
Anuñçün Feyzinüñ eş'arı bir şīrīn-edā oldı

midḥat-i leb ü ruhsār-ı yārdur:

1. midḥat-i leb ü ruhsār-ı yārdur:-dur

Gazel 56

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün ve dudağının övgüsü.

Bu midḥat-i leb ü ruhsār-ı yārdur Feyzī
Bu güne şī'r-i şafā-baḥş-ı hoş-edā düşmez

midḥat-i pāk:

1. midḥat-i pākine:-in, -e

Kaside 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mübarek, güzel övgü.

Benem ol bādiye-püyān-ı beyābān-ı elem
Midḥat-i pākine āğāz ideyüm ez-dil ü cān

2. midḥat-i pākūñ:-üñ

Tarih 14

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Güzel övgü.

Sezādur tā-be-maḥşer ḳand-i medhūñle ola
pürgü

Olurdu midḥat-i pākūñ dil-i zāra ṭarab-efzā

midḥat-i zātı:

1. midḥat-i zātı:-ı

Kaside 3

Mısra: 55

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed (s.a.v.)' in) zatını övme, methetme.

Midḥat-i zātı murād üzre edā mümkün mi
Nüş ḳılmaḳla dükenmez yine baḥr-ı 'ummān

2. midḥat-i zātı:-ı

Kaside 5

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

(padişahın) zatını övme, methetme.

Midḥat-i zātı derūnda cılve-gerdür tā ezel
Maḳdemūñe munṭazırdum gūş-ı cān ile şehā

3. midḥat-i zātı:-ı

Kaside 5

Mısra: 58

Kelime Tipi: -

(padişahın) zatını övme, methetme.

Zātı olmuşdur ḥarīm-i muḥteremde perveriş
Mümteni'dür midḥat-i zātı o bir şāḥib-zekā

4. midḥat-i zātını:-ı, -n, -ı

Kaside 3

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed (s.a.v.)' in) zatını övme, methetme.

Midḥat-i zātını kādir degülem taḥrīre
Oldı bu na't-ı şerīfūñde niçe biñ nokşān

midḥat-i zāt-ı şerīf:

1. midḥat-i zāt-ı şerīfi:-i

Kaside 7

Mısra: 65

Kelime Tipi: -

Şerefli, saygın kişinin övgüsü.

Olur mı midḥat-i zāt-ı şerīfi hiç icrā
Ziyāde eyleye mi ḳatre baḥr-ı 'ummānı

2. midḥat-i zāt-ı şerīfūñ:-üñ

Kaside 8

Mısra: 73

Kelime Tipi: -

Şerefli, saygın kişinin övgüsü.

Bulur mı midḥat-i zāt-ı şerīfūñ vaḳt-i encāmı
Nice vaşf eylesün bir ḳatre zīrā baḥr-ı 'ummānı

miftāḥ-ı genc-i devletdür:

1. miftāḥ-ı genc-i devletdür:-dür

Kaside 7

Mısra: 37

Kelime Tipi: -

Mutluluk hazinesinin anahtarı.

Elinde hāmesi miftāh-ı genc-i devletdür
Vücūdudur şeref-efzā-yı mülk-i 'Osmānī

miftāh-ı genc-i mekrümet:

1. miftāh-ı genc-i mekrümet:

Tarih 39

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cömertlik hazinesinin anahtarı.

Hāme-i çāpūk-revi miftāh-ı genc-i mekrümet
Her kelām-ı rūh-bahşıdır meserret-perveri

mihmān:

1. mihmān:

Gazel 113

Mısra: 8

Konuk, misafir.

Dil tehī olmaz ğam u renc-i elemnden dem-be-
dem
Bir 'acāyib hānedür mihmān mihmān üstüne

2. mihmān:

Gazel 113

Mısra: 8

Konuk, misafir.

Dil tehī olmaz ğam u renc-i elemnden dem-be-
dem
Bir 'acāyib hānedür mihmān mihmān üstüne

mihmān ol-:

1. mihmān oldum:-du, -m

Kaside 3

Mısra: 78

Kelime Tipi: -

Misafir olmak.

Ni'met-i luṭfuñı ümmīd iderdüm ben de
Bu kühen kâh-ı fenā içre çün oldum mihmān

mihnet:

1. miḥnetimüz:-i, -müz

Gazel 50

Mısra: 2

Sıkıntı, eziyet, ızdırap.

Bir şūh-ı cefa-pīşe ile ülfetimüz var
Ol şūhā maḥabbet ideli miḥnetimüz var

2. miḥnet:

Gazel 2

Mısra: 10

Iztırap, gam, keder.

Feyzī-i zār niçe naşihat-pezir olur
Miḥnet olur mı 'aşık-ı nāçārdan cüdā

3. miḥnetüñ:-üñ

Gazel 28

Mısra: 1

Iztırap, gam, keder.

Ne şehruñ hūbısın derd-āşinā-yı miḥnetüñ
kimdür
'Aceb nezzāre-düz-ı mihr-i rüy-ı tal'atun
kimdür

4. miḥneti:-i

Matla 23

Mısra: 1

Iztırap, gam, keder.

Cihānuñ miḥneti bisyār taḥrīr ü beyān olmaz
Derūnda ehl-i 'aşkuñ derdi çok bir bir 'ayān
olmaz

miḥnet ü ğam:

1. miḥnet ü ğam:

Kaside 4

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

Dert ve sıkıntı.

Nice vaşf eyleyeyüm zāt-ı kerem-bahşāñı
Bir yaña miḥnet ü ğam bir yañadan 'aşk u
hevā

miḥnet-hız it-:

1. miḥnet-hız itdi:-di

Gazel 114

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Eziyeti artırmak, çoğaltmak.

O deñlü tāb-ı miḥnet-hız itdi çeşm-i hūn-
pāşum

Dil-i zār-ülfet olmaz āşinā bīgāne kaydında

miḥnet-i 'aşk:

1. miḥnet-i 'aşk:

Rübai 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk çilesi.

Ağyār ile şöhetde o mehrū her gāh
Ben miḥnet-i ‘aşk ile helāk oldum āh

2. **miḥnet-i ‘aşk:-ı**

Gazel 117

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Dil-i āzāde şimdi bir perīye mübtelā oldu
O şūhuñ miḥnet-i ‘aşkı görünmez bir belā oldu

miḥnet-i cānāna:

1. **miḥnet-i cānāna:-a**

Gazel 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin eziyeti.

Gönlüm olalı miḥnet-i cānāna āşinā
Derd-i derūnum olmadı dermāna āşinā

miḥnet-i derd-i dili:

1. **miḥnet-i derd-i dili:-i**

Gazel 89

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönlün derdi çilesi.

O mehūñ ḥaṭṭ u ruḥı vaşfını taḥrīr idelūm
Rūz u şeb miḥnet-i derd-i dili taḥrīr idelūm

miḥnet-i dünyā:

1. **miḥnet-i dünyā:**

Tarih 73

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Dünya derdi.

Böyle mi vaşf iderdi ḥāme-i ter
Olmasa dilde miḥnet-i dünyā

miḥnet-i hicrāna:

1. **miḥnet-i hicrāna:-a**

Gazel 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılık derdi.

Setr itmeseydi ‘arızını zūlf-i pūr-ḥamı
Dil düşmez idi miḥnet-i hicrāna rūz u şeb

miḥnet-i renc-i humār:

1. **miḥnet-i renc-i humār:**

Gazel 112

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sarhoşluğun verdiği sıkıntı.

Cām-ı şarāb-ı la‘l-i lebin dil ümīd ider
Āzürde Feyzi miḥnet-i renc-i humār ile

mihr:

1. **mihr-veş:-veş**

Kaside 3

Mısra: 22

Güneş.

Oldur ol şeb ki ṭulū‘ eyledi mihr-i zātı
Mihr-veş oldu cihān içine ol nūrefşān

2. **mihr:**

Kaside 6

Mısra: 28

Güneş.

Ḥurşīd-i nūr-ı luṭfını yād itmek ile dil
Güyā mişāl-i mihr şeref-iktisāb olur

3. **mihr:**

Tarih 86

Mısra: 4

Güneş.

Sa‘ādetle cihānda ‘ömrini efzūn ide Mevlā
Furūğ-efrūz ola tā mihr ile meh çerḥ-i mīnāda

4. **mihr:**

Gazel 76

Mısra: 1

Güneş. İl aşk, sevgi.

Bir dilberūñ ki ‘āşıkā mihr ü vefāsı yok
Güyā ki māh münḥasif olmuş ziyāsı yok

5. **mihr-i:**

Tarih 11

Mısra: 5

Güneş. İl sultan, padişah.

Serāser oldu rahşān mihr-i zātı bezm-i dünyāya
Gidince şām-ı zūlmet zāhir oldu şubḥ-ı nūrānī

mihr ü māh:

1. **mihr ü māh:**

Tarih 80

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Nümāyān oldu bir tábende gevher şulb-i
pākinden
Fürüg-efrüz oldu 'āleme mānend-i mihr ü mäh

mihr ü meh:

1. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Şem'alardur mihr ü meh fānūs-ı mīnādur felek
Ma'nide zāhirdür eşkāl-i şuver her rüz u şeb

2. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Çeşmesār-ı çerhe zerrīn lülelerdür mihr ü meh
Neşr-i feyz eyler cihān içre serāser rüz u şeb

3. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh pertev-feşāndur ma'nide bu
'āleme
Bezī-i luṭf eyler iki merd-i tüvān-ger rüz u şeb

4. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Nūr-baḥşā mihr ü meh bu hüsrev-i çerh-i felek
Ma'nide ʾİṣār iderdī 'āleme zer rüz u şeb

5. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Nuḳl-i mey oldu kevākib çerh sākī mihr ü meh
Āsumān-ı meclis içre iki sāḡar rüz u şeb

6. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Dāḡlardur mihr ü meh abdāl-i çerhe gūyiyā
Sūziş-i 'aşkıyla eyler zīnet-i ser rüz u şeb

7. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

İki verd-i hoş-nümā dervīş-i çerhe mihr ü meh
Tutsa lāyıkdur başı ile berāber rüz u şeb

8. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Hüsrev-i çerhe serāy-ı āsumānda mihr ü meh
Gūyiyā oldu iki zerrīn efser rüz u şeb

9. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Pehlevān-ı çerh 'arz eyler degüldür mihr ü
meh

Ki seper gāhīce bir tūḡ-ı mücevher rüz u şeb

10. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Gūşvāredür 'arūs-ı dehre mihr ü meh degül
Ma'nide gūşına olmuş zīnet-āver rüz u şeb

11. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh şanma bu kaşr-ı āsumānda
rūnümā

'Arz-ı ḥüsn eyler iki pākīze duḡter rüz u şeb

12. mihr ü meh:

Kaside 1

Mısra: 33

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Ravzasında gūyiyā Şāh-ı dü-kevnüñ mihr ü meh
‘Anber-efşāndur iki zerrīn micmer rüz u şeb

13. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Na‘t-ı Şāh-ı enbiyāya mihr ü meh zer-şafhadur
Anda taḥrīr eyleye kil-k-i şenā-ger rüz u şeb

14. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 37

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Yā Resūlallāh degüldür āsumānda mihr ü meh
Dāğ-ber-dildür felek ‘aşkuñla yer yer rüz u şeb

15. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh şanma dü-mir’āt ‘arz idüp çerḥ-i felek
Olmaḵ ister nūr-ı rüy-ı pāke maḥzar rüz u şeb

16. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Zerredür envār-ı ruḥsāruñ yanında mihr ü meh
Gūyiyā olmuş idi ol şem‘-i bī-fer rüz u şeb

17. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh envār-ı ruḥsārına maḥzar olmasa
‘Ālem içre böyle olmazdı münevver rüz u şeb

18. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 45

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh pervāne-i şem‘-i vücūduñ olmasa
‘Āleme olmazdı anlar lem‘a-güster rüz u şeb

19. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh şanma görinen merdüm-i çerḥ-i felek
Tābiş-i ‘aşkıyla kılmış dāğ-der-ber rüz u şeb

20. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 53

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Şişe-i çerḥ içre mihr ü meh şüküfte gül gibi
Gülsitān-ı ‘ālemi eyler mu‘aṭṭar rüz u şeb

21. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 55

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh zerrīn nağāre nüh felekdür kūsar
Bang-i şevket ra‘d-veş ki çalınur her rüz u şeb

22. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

İki zerrīn keffedür mīzān-ı çerḥe mihr ü meh
Dirhem-i bisyārdur ma‘nīde aḥter rüz u şeb

23. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 59

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh zerrīn rikābı idi bu Gülgün-ı çerḥ
Emr-i pāk-i Ḥazrete olmuş musaḥḥar rüz u şeb

24. **mihr ü meh:**

Kaside 1

Mısra: 77

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Āsumān-ı nazma mihr ü meh gibi pertev-feşān
Olsa elyaḵ Feyzi medḥ-i pākin eyler rüz u şeb

25. **mihr ü meh:****Kaside 1**

Mısra: 79

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Tā-be-key bu mihr ü meh ile şılāt ol şāha sen
Hālını 'arz eyledün ey dil mükerrer rüz u şeb

26. **mihr ü meh:****Kaside 1**

Mısra: 81

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Āsumāndan dūr olunca mihr ü meh ol şāha sen
Rūhına eyle şalātı tā-be-maḥşer rüz u şeb

27. **mihr ü meh:****Kaside 3**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Rāh-ı Ğufrāna olup şem'-i vücūduñ hādī
Mihr ü meh gibi cihān içine oldu raḥşān

28. **mihr ü meh:****Kaside 3**

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh buldı şeref pāyını būs itmekle
Ruḥ-ı pūr-tābına müştāk idi hūr u ğilmān

29. **mihr ü meh:****Tahmis 1**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Ḥayāl-i 'arīzuñla süziş-i tāb-ı 'izāruñla
Degüldür mihr ü meh çerḫ-i sitemger dāğ-ber-
dildür

30. **mihr ü meh:****Kaside 1**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh pertev-fezādur āsumāndan seyr
idūñ
Mişli nādīde nümāyān iki gevher rüz u şeb

31. **mihr ü meh:****Kaside 1**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Kāḫ-ı çerḫe mihr ü meh gūyā iki zerrīn 'alem
Buldı bu kaşr-ı felek ānuñla zīver rüz u şeb

32. **mihr ü meh:****Gazel 116**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay. İl sevgili.

Furūğ-ı şem'-i ruḥsārından oldu zerreler peydā
Degüldür mihr ü meh zāhir olan bu köhne ṭāḫ
üzre

33. **mihr ile meh:****Kaside 1**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Āsumān-ı cāhda mihr ile meh mānend-i delv
Gülsitān-ı 'ālemi perverde eyler rüz u şeb

34. **mihr ile meh:****Kaside 1**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Tıfl-ı çerḫe zer-ṭılısm olmuş idi mihr ile meh
Çeşm-i bedden kendüsini hıfz iderler rüz u şeb

35. **mihr ile meh:****Kaside 1**

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ile meh maḥv olur tāb-ı ruḥı olsa 'ayān
Ġalib olur zerre-i nūr-ı Peyember rüz u şeb

36. **mihr ile meh:****Kaside 1**

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ile meh ḥāk-i pāyında bir ednā bendedür
Enbiyā şaffına zātı oldu server rüz u şeb

37. **mihr ile meh:****Kaside 1**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ile meh 'āleme olur ziyā-ver rûz u şeb
Nûr-baḥşâdur iki mışbâḥ-ı enver rûz u şeb

38. mihr ile meh:

Kaside 9

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Niteki devr ide mihr ile meh bu eyvânı
Serîr-i 'izz ü sa'âdetde ola 'ömri ziyâd

mihr ü meh-āsā:

1. mihr ü meh-āsā:-āsā

Kaside 1

Mısra: 65

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh-āsā olur nûr ile ḳalbi pür anuñ
Na't-ı pâkin vird idüp eylerse ezber rûz u şeb

2. mihr ü meh-āsā:-āsā

Kaside 1

Mısra: 67

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Serteler nûr olsa ḳalbüm mihr ü meh-āsā nola
Vaşf-ı pâkin eylerem ben zâr u kemter rûz u şeb

3. mihr ü meh-āsā:-āsā

Kaside 1

Mısra: 69

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh-āsā furûḡ-efrûz olur luṭfuñ ile
Kevkeb-i baḥtüm olurdı sa'd-aḥter rûz u şeb

4. mihr ü meh-āsā:-āsā

Kaside 1

Mısra: 73

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü meh-āsā gönül pertev-fürûz-ı şevḳ olur
Lâyık-ı luṭfuñ olur bu merd-i aḥḳar rûz u şeb

5. mihr ü meh-āsā:-āsā

Tarih 75

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Olurdu şem'-i baḥtüm pertev-efzā mihr ü meh-
āsā
Kemîne bendesine eylese bir zerrece iḥsân

6. mihr ü meh-āsā:-āsā

Gazel 96

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Çıkısa felege mihr ü meh-āsā ola lem'ân
Bir zerre şerer şu'le-i dâḡ-ı serimüzden

mihr ü mehveş:

1. mihr ü mehveş:-veş

Kaside 1

Mısra: 63

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü mehveş nûr ile ḳalbin ziyā-baḥşā ider
Na't-ı pâkin söyleyen merd-i süḥan-ver rûz u şeb

2. mihr ü mehveş:-veş

Kaside 1

Mısra: 71

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü mehveş nûr-ver âşâr-ı na'tuñla derûn
Olmaya âlâm-ı miḥnetle mükedder rûz u şeb

3. mihr ü mehveş:-veş

Kaside 1

Mısra: 75

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü mehveş ma'nide itsem nihâde rüyumı
Ḥâk-i dergâhı baña olsa müyesser rûz u şeb

mihrâb-ı ebruvānuña:

1. mihrâb-ı ebruvānuña:-u, -ñ, -a

Gazel 69

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kaş mihrabı.

Mihrâb-ı ebruvānuña secde ider gönül
İtsem vuzû sirişk ile olur namâz farz

mihr-i 'ālem-ārā:

1. mihr-i 'ālem-ārādur:-dur

Tarih 77

Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Dünyayı süsleyen güneş.

Cenâb-ı Hâcî İbrâhîm Paşa âşaf-ı zîşân
Münevver kıldı şadrı şanki mihr-i 'âlem-
ârâdur

2. mihr-i 'âlem-ârânuñ:-nuñ

Gazel 54
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Âlemi süsleyen güneş.

O mihr-i 'âlem-ârânuñ cefâsı artar eksilmez
Anuñcün dîde-i ter mâcerâsı artar eksilmez

mihr-i cemâl:

1. mihr-i cemâlî:-i

Tarih 86
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Güzellik güneşi.

Zevâle ırmeye mihr-i cemâlî tâbdâr olsun
Cihâna nûr-bağış olduğda bu mihr-i mücellâ da

2. mihr-i cemâlûñe:-üñ, -e

Gazel 70
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Güzellik güneşi. || Sevgilinin güzel yüzü.

İrdi küsûf mihr-i cemâlûñe ey perî
Ruhsârûñ üze oldığı dem âşikâr hat

mihr-i cihân-ârâ:

1. mihr-i cihân-ârâ:

Gazel 121
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Cihânı süsleyen güneş. II Sevgili.

Tâb-ı verd-i rûy-ı pâküñle haţuñ mînâ gibi
Lem'a-rîz olmağdasın mihr-i cihân-ârâ gibi

2. mihr-i cihân-ârâ:

Tarih 30
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Dünyayı süsleyen güneş (Hasan Paşa).

Nümâyân oldı nûrefşân olup burc-ı leţâfetden
Cihâna pertev-efzâ oldı bir mihr-i cihân-ârâ

3. mihr-i cihân-ârâ:

Kaside 10

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Dünyayı süsleyen güneş (Kaptan İbrahim Paşa).

Kerîmâ âşafâ rûşen-dilâ mihr-i cihân-ârâ
İder bir zerre luţfuñ ta'nalar mihr-i mücellâya

mihr-i cihân-sûzuñ:

1. mihr-i cihân-sûzuñ:-uñ

Matla 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cihânı yakan güneş. || Sevgili.

Yanından dūr olur mı 'âşık ol mihr-i cihân-
sûzuñ

Alur eţrâfını pervâneler şem'-i dil-efrûzuñ

mihr-i dilinden:

1. mihr-i dilinden:-i, -n, -den

Kaside 6

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Gönül güneşi.

Mihr-i dilinden eylese kim iktisâb-ı nûr
Pertev-fürûz-ı ta'na-ger-i âfîtab olur

mihr-i dırağşân:

1. mihr-i dırağşân:

Gazel 45

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parlayan güneş.

'Ârîzuñ itmede mestûr şehâb-ı turreñ
'Âleme mihr-i dırağşân olacağsın âhîr

2. mihr-i dırağşândur:-dur

Matla 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parlayan güneş.

Bâde ile güyyiâ mihr-i dırağşândur kadeh
Âsumân-ı meclis içre pertev-efşândur kadeh

3. mihr-i dırağşândur:-dur

Gazel 126

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parlak güneş (Mevlevî seması).

Zulmet-i gam devr-i evvelde gönülden dūr
olur
Güyyā mihr-i dırāḡşāndur semā'-ı Mevlevī

mihr-i enver:

1. mihr-i enver:

Tarih 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak güneş (yeni doğan bebek).

Cenāb-ı Tāhīr Efendi ki şulb-ı pākinden
Ḥudā 'azīz ide bir mihr-i enver oldu bedīd

mihr-i gerdün-ı vefā:

1. mihr-i gerdün-ı vefā:

Kaside 1

Mısra: 61

Kelime Tipi: -

Vefası çok olan güneş (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Mihr-i gerdün-ı vefā mäh-ı sipihr-i pūr-seḡā
Zāt-ı pāki rāh-ı Ḥaḡḡa oldu rehber rüz u şeb

mihr-i hāver:

1. mihr-i hāver:

Tahmis 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Doğudan doğan güneş.

Ġam-ı 'aşḡuñ ile mäh-ı münevver dāḡ-ber-
dildür
Fırāk-ı 'arızuñla mihr-i ḡāver dāḡ-ber-dildür

2. mihr-i hāveri:-i

Tarih 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Doğudan doğan güneş.

Ḥamdülillāḡ Ḥāzret-i Perverdigār-ı Lāyezāl
Burc-ı devletden fūrüzān kıldı mihr-i ḡāveri

3. mihr-i hāveri:-i

Tarih 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Doğudan doğan güneş.

Oldı zāhir yine elṡāf-ı Cenāb-ı Kibriyā
Burc-ı rif'atden hüveydā kıldı mihr-i ḡāveri

mihr-i meh-ṡal'at:

1. mihr-i meh-ṡal'at:

Gazel 116

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ay yüzlü güneş (sevgili).

Nice kılsun nigāḡ-ı merḡamet ol mihr-i meh-
ṡal'at

Bizi dūr itmeḡe dā'im 'adūlar ittifāḡ üzre

mihr-i mücellā:

1. mihr-i mücellā:

Tarih 86

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Zevāle ırmeye mihr-i cemāli tābdār olsun
Cihāna nūr-baḡş olduḡda bu mihr-i mücellā da

2. mihr-i mücellāya:-y, -a

Kaside 10

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Kerīmā āşafā rüßen-dilā mihr-i cihān-ārā
İder bir zerre luṡfuñ ṡa'nalar mihr-i mücellāya

mihr-i münevver:

1. mihr-i münevver:

Gazel 36

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Nice mümkün olmamak nār-ı ḡamuñla sūḡte
Rūyuñ ey mährü mihr-i münevver teşnedür

2. mihr-i münevver:

Matla 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Sūziş-i 'aşḡuma tāb-ı ruḡ-ı dilber bā'ış
Vāṡt-i şubḡ olmasına mihr-i münevver bā'ış

mihr-i münir:

1. mihr-i münir:

Gazel 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parlak güneş (sevgilinin yüzü bağlamında).

Mihr-i münir-i evc-i melâhat ruhuñ midur
Hurşîd-i nûrpâş-ı letâfet ruhuñ midur

mihr-i mürüvvetiyle:

1. mihr-i mürüvvetiyle: -i, -y, -le

Kaside 6

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Cömertlik güneşi.

Mihr-i mürüvvetiyle ne dem bulsa perveriş
Her seng-i hâra ta'na-dih-i la'l-i nâb olur

mihr-i nûrânî:

1. mihr-i nûrânî:

Tarih 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nurlu güneş (Sultan II. Süleyman Han).

Şeb-i târik-i miñnet ref' olundı şimdi
dünyâdan
Tulû' itdi fûrûğ-endâz olup bir mihr-i nûrânî

mihr-i nûrefşân-ı 'aşk:

1. mihr-i nûrefşân-ı 'aşk:

Gazel 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşkın nur saçan güneşi.

Maşrık-ı dilden fûrûzân mihr-i nûrefşân-ı 'aşk
'Âleme zerrâtı oldu zâr u sergerdân-ı 'aşk

mihr-i pâke:

1. mihr-i pâke: -e

Tarih 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz güneş (iyi huylu, temiz yaratılışlı padişah II. Mustafa Han bağlamında).

Neyyir-âsâ şu'le-bağış oldu o nûr-ı tâbdâr
Taht-ı 'Osmânî o mihr-i pâke oldu cilve-gâh

mihr-i pertev-efşânî:

1. mihr-i pertev-efşânî:

Kaside 7

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

Işık saçan güneş (Defterdar Mustafa Efendi).

Kerîm-i kâm-verâ âsumân-ı meh-ğadrâ
Sipihr-i ma'delete mihr-i pertev-efşânî

2. mihr-i pertev-efşânî: -ı

Kaside 8

Mısra: 76

Kelime Tipi: -

Işık saçan güneş.

Hudâ efzûn ide 'ömrini 'izz ü hem sa'âdetle
Bu dehrûñ nitekim devr ide mihr-i pertev-efşânî

mihr-i raşşân:

1. mihr-i raşşân:

Lugaz 16

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Mihr-i raşşân gibi cihâna pesend
Bosnevî dirdüm olsa kıddi bülend

2. mihr-i raşşânî:

Tarih 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Parlayan güneş (Sultan II. Süleyman Han).

Sezâdur nûr-ı 'adli 'âlemi hep rûşen eylerse
Sipihr-i ma'delette zât-ı pâki mihr-i raşşânî

mihr-i ruh-ı dildârî:

1. mihr-i ruh-ı dildârî: -ı

Gazel 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının güneşi (parlaklık bağlamında).

Hevâ-yı zûlf-i dilberle perîşân olduğum yerdür
Görüp mihr-i ruh-ı dildârı giryân olduğum yerdür

mihr-i rûy:

1. mihr-i rûy: -ı

Rûbai 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüzünün güneşi.

Ruhsârına tûresin idüp yâr nîkâb
Setr itmede mihr-i rûyî mânend-i şehâb

2. **mihr-i rüyuña:-uñ, -a**

Gazel 70

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yüz güneşi (sevgilinin güneş gibi parlayan yüzü bağlamında).

Feyzî şikâyet eylemede mihr-i rüyuña
Ebr-i siyâh gibi olup perdedâr hat

3. **mihr-i rüyuñdur:-uñ, -dur**

Gazel 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüz güneşi (sevgilinin güneş gibi parlayan yüzü bağlamında).

Mihr-i rüyuñdur şehâ hep bâ'ış-i giryân-ı şem'
Ey perî-tal'at cebinüñ mebde'-i handân-ı şem'

mihr-i şefkatin:

1. **mihr-i şefkatin:-i, -n**

Kaside 6

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Şefkat güneşi.

Bir şâ'ir itse yâd eger mihr-i şefkatin
Şem'-i murâdî şu'le-ver-i lem'a-tâb olur

mihr-i tâbnâk:

1. **mihr-i tâbnâk:**

Tarih 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Gelicek mañdüm-ı pâki 'âleme zann itdiler
Burc-ı rif'atden nümâyân oldu mihr-i tâbnâk

mihr-i zâtı:

1. **mihr-i zâtı:-ı**

Kaside 3

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Zatının güneşi (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Oldur ol şeb ki tülû' eyledi mihr-i zâtı
Mihr-veş oldu cihân içine ol nûrefşân

mikdârını bildür:-

1. **mikdârını bildürür:-ür**

Lugaz 9

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Değer, kıymet vermek.

Bildürür mikdârını ülfet iden âdemlere
Keşret ile şöhet idenler irer derd-i sere

mikrâz-ı hecri:

1. **mikrâz-ı hecri:-i**

Gazel 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayrılık makası.

İtmesün tek zülf-i yâr-ı 'anber-efşânı şikest
Eylesün mikrâz-ı hecri rişte-i cânı şikest

mi'mâr-ı lutf-ı rûzgâr:

1. **mi'mâr-ı lutf-ı rûzgâr:**

Gazel 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Rüzgarın iyilik mimarı. İl zamanın
iyileştirici gücü.*

Feyziyâ ma'mûr ider mi'mâr-ı lutf-ı rûzgâr
Böyle kalmaz hâne-i ümmîd ile berbâd-ı dil

Mi'mâr-zâde:

1. **Mi'mâr-zâde:**

Matla 57

Mısra: 2

Özel isim.

Derd-i 'aşk ile harâb oldu dil-i üftâde
Qalb-i vîrânımı âbâd ide Mi'mâr-zâde

mînâ:

1. **mînâ:**

Gazel 121

Mısra: 1

Gökyüzü, asuman.

Tâb-ı verd-i rüy-ı pâkûñle haţuñ mînâ gibi
Lem'a-rîz olmağdasın mihr-i cihân-ârâ gibi

minnet:

1. **minnetüm:-üm**

Gazel 9

Mısra: 9

Lutuf, gönül borcu.

Cihānda sākī-i devrāna minnetüm yokdur
Cigerle hūn-ı dilüm Feyziyā kebāb şarāb

minnet id-:

1. minnet ider:-er

Kaside 6

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

İyilikte bulunmak, yardım etmek.

Minnet ider mi sākī-i şahbā-fürüşa dil
Hūn-ı derūn-ı meclise şahbā-yı nāb olur

minnet-keş-i şahbā ol-:

1. minnet-keş-i şahbā olmayam:-ma, -y, -am-y, -am

Gazel 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şarabın verdiği keyfe ihtiyaç duymak.

Beni sākī nigāh-ı kemterūnle neşve-yāb eyle
Miyān-ı bezm-i meyde olmayam minnet-keş-i şahbā

mi' rāc:

1. mi' rācda:-da

Kaside 3

Mısra: 43

H. Muhammed (s.a.v.)' in göğre yükselmesi hadisesi.

Oldı mi' rācda gülçin-i riyāz-ı kudret
İdemez kimse o mi' rāc-ı da tafşıl ü beyān

2. mi' rāc:-ı

Kaside 3

Mısra: 44

H. Muhammed (s.a.v.)' in göğre yükselmesi hadisesi.

Oldı mi' rācda gülçin-i riyāz-ı kudret
İdemez kimse o mi' rāc-ı da tafşıl ü beyān

mir' at:

1. mir' at-veş:-veş

Gazel 48

Mısra: 17

Ayna. İl şiir.

Sādedür mir' at-veş şî'rüm cihān içre benüm
Gösterür ehl-i dile hüsn-i edā nevrūzdur

mir' at-ı cāmı:

1. mir' at-ı cāmı:-ı

Matla 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kadeh aynası.

Meyle pür kıl şun baña mir' at-ı cāmı sākīyā
Rind-i mey-hāra ola cilve-nümā rüy-ı şafā

mir' at-ı cism-i pāki:

1. mir' at-ı cism-i pāki:-i

Tarih 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Temiz varlığının aynası (varlık, mevcudiyet aynasının kırılması yönüyle ölüm bağlamında).

Olup mir' at-ı cism-i pāki seng-i mevt ile
meksūr

Yine bir şekl-i diğer gösterür āyine-i dünyā

mir' at-ı dil:

1. mir' at-ı dil:

Gazel 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül aynası.

Mir' at-ı dil işkeste idi seng-i gamuñla
Vīrān-şudedür bir dağı ta'mīr olunmaz

2. mir' at-ı dil:

Gazel 60

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül aynası.

Mir' at-ı dil işkeste idi tīr-i müjeñle

Seng-i gam u hecrūñle tebāh itmege degmez

3. mir' at-ı dilde:-de

Gazel 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül aynası.

Mir' at-ı dilde rüy-ı ümīd olmadı bedīd
Pürdür gubār-ı miḥnet ile incilāsi yok

4. mir' at-ı dilde:-de

Gazel 59

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül aynası.

Şafvet-i nūr-ı ruḥıyla dil mücellâ ol kadar
Cilve-ger mir'ât-ı dilde şâhid-i maḥşûdumuz

5. mir'ât-ı dilde:-de

Kaside 5

Mısra: 37

Kelime Tipi: -

Gönül aynası.

Kalmadı mir'ât-ı dilde zerrece jeng ü keder
Fikret-i ümmîd-i luṭfuñla derûnum pür-cilâ

6. mir'ât-ı dilüm:-üm

Gazel 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül aynası.

Pertev-i 'aks-i ruḥ-ı yâr hüveydâ oldu
Şâf mir'ât-ı dilüm jeng nedür bilmez hiç

mir'ât-ı kalb:

1. mir'ât-ı kalbi:-i

Matla 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kalp aynası, kalp.

Dem-be-dem devr eylesün meclisde cām-ı
pür-şafâ
Gerd-i ğamdan pāk ider mir'ât-ı kalbi sākıyâ

2. mir'ât-ı kalbi:-i

Tarih 82

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kalp aynası, kalp.

Cilâ-baḥşâ ola mir'ât-ı kalbi rûz u şeb anuñ
Ġubâr-âlûde yâ Rab olmaya ekdâr-ı miḥnetle

3. mir'ât-ı kalbi:-i

Tarih 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kalp aynası, kalp.

Anuñ mir'ât-ı kalbi gerd-i ğamdan ola âsûde
Ziyâ virdükçe dehre rûz u şeb bu şem'-i mihr
ü mäh

4. mir'ât-ı kalbüm:-üm

Gazel 54

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kalp aynası.

Ne deñlü ḥışm ile itse nazar ol mäh-ı mihr-
efrûz
Yine mir'ât-ı kalbüm incilâsı artar eksilmez

5. mir'ât-ı kalbümde:-üm, -de

Kaside 5

Mısra: 45

Kelime Tipi: -

Gönül aynası, gönül.

Qand-ı luṭfuñ cilve-ger mir'ât-ı kalbümde
benüm
Zehr-i âlâm-ı maḥabbet tûṭi-i ṭab'a ğıdâ

mir'ât-ı kalb-i pāki:

1. mir'ât-ı kalb-i pāki:-i

Tarih 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Temiz kalp aynası.

Kudüm-i pākini güş eyleyüp aḥbâb şād oldu
Ola mir'ât-ı kalb-i pāki gerd-i ğamdan âzâde

mir'ât-ı ruḥi:

1. mir'ât-ı ruḥi:-ı

Gazel 50

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yanağının aynası (yanağın parlaklığı bağlamında).

Dem-besteligüm eyleme ey şūḥ ta' accüb
Mir'ât-ı ruḥi Feyzi görüp ḥayretimüz var

mir'ât-ı ruh-ı dildāra:

1. mir'ât-ı ruh-ı dildāra:-a

Gazel 121

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının aynası.

Feyzi mir'ât-ı ruh-ı dildāra nāzır olalı
Qand-i la'lûñ medḥ ider ol tûṭi-i güyâ gibi

mir'ât-ı rûnümâ-yı mahabbet:

1. mir'ât-ı rûnümâ-yı mahabbet:

Gazel 43

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşkı yansıtan ayna (sevgilinin yüzü).

Evvel nazarda rûy-ı cefâ cilve-ger olur
Mir'ât-ı rûnümâ-yı mahabbet ruḥuñ mıdur

mir'āt-ı rüy-ı yār:**1. mir'āt-ı rüy-ı yār:****Gazel 34**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüz aynası, yüz (sevgilinin parlak yüzünden yansımak bağlamında).

Sezā güftārını şīrīn iderse tūṭi-i ṭab'um
Beni mir'āt-ı rüy-ı yār Feyzī tāze-gū eyler

2. mir'āt-ı rüy-ı yāre:-e**Gazel 29**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüz aynası (sevgilinin parlayan yüzü bağlamında).

Her bir nazarda şūret-i hicrān bedīd olur
Mir'āt-ı rüy-ı yāre göre gösteriş budur

mir'āt-ı rüyūñ:**1. mir'āt-ı rüyūñ:-uñ****Gazel 81**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüz aynası (papağanın ayna karşısında eğitilmesi bağlamında).

Olur mir'āt-ı rüyūñ seyr idenler ḥaṣre dek
gūyā
Eger gūṣ eylese bir kerre güftār-ı şeker-rīzūñ

mir'āt-ı şafā:**1. mir'āt-ı şafā:****Gazel 1**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Huzur aynası.

Sezā destūñde sāgar olsa mir'āt-ı şafā sāḳī
Olurdu ebkem-i ḡam görse anı tūṭi-i gūyā

2. mir'āt-ı şafānuñ:-nuñ**Gazel 49**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk aynası.

Göñül kim meclis-i 'aşkuñ kadeḥ-
peymālarındandır
O mir'āt-ı şafānuñ tūṭi-i gūyālarındandır

mir'āt-ı ṭab'-ı tābnāki:**1. mir'āt-ı ṭab'-ı tābnāki:-i****Tarih 39**

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Karakterinin parlak aynası.

Görmesün mir'āt-ı ṭab'-ı tābnāki hiç keder
Zātını ḥıfz ide dā'im Ḥālīk-ı ins ü perī

mir'āt-i ṭabī'at:**1. mir'āt-i ṭabī'at:****Kaside 4**

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

Yaratılış aynası (mizaç, huy, karakter bağlamında).

Tīre-rūdūr niçe eşkāl-i şafā göstereşün
Jeng-i ekdār ile mir'āt-i ṭabī'at ammā

2. mir'āt-i ṭabī'atde:-de**Tarih 51**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yaratılış aynası (mizaç, huy, karakter bağlamında).

Mu'ammer eyleye zāt-ı şerīfin Ḥazret-i Mevlā
Gubār-ı ḡam eṣer itmeye mir'āt-ı ṭabī'atde

mir'āt-ı vucūdī:**1. mir'āt-ı vucūdī:-ı****Tarih 23**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vücut aynası, vücut.

Sāye-i ḥıfz-ı Ḥudāda ola cismi maḥfūz
Çeşm-i bed görmeye mir'āt-ı vucūdī kaṭ'ā

mīr-i muhterem:**1. mīr-i muhterem:****Tarih 34**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saygıdeğer amir, bey, komutan.

Hızır Paşazāde mīr-i muhterem zātın Ḥudā
Ḥıfz ide āfātdan a'dāsı ola zīr-i ḥāk

misāl:**1. misāl-i:****Kaside 5**

Mısra: 42

Gibi, benzer.

Ḳuḥl idenler çeşmine ānı ziyā-baḥşā olur
Ḥāk-i pāyuñ dīde-i baḥta mişāl-i tūtiyā

2. **mişāl-i:**

Kaside 6

Mısra: 28

Gibi, benzer.

Ḥurşīd-i nūr-ı lūtfını yād itmek ile dil
Gūyā mişāl-i mihr şeref-iktisāb olur

3. **mişāl-i:**

Kaside 8

Mısra: 42

Gibi, benzer.

Benem ol şā'ir-i ḥoş-lehce kim vaşf eyleyüp
zātın
Mişāl-i mey iderdi mest her dem ehl-i 'irfānı

4. **mişāl-i:**

Kaside 9

Mısra: 5

Gibi, benzer.

Ne çekdiri ki mişāl-i neheng-i deryādur
Gören şanur anı 'anḳā olunca bāl-güşād

5. **mişāl-i:**

Kaside 9

Mısra: 22

Gibi, benzer.

Nigāḥ-ı lūtf u keremle olur girān-kıymet
Mişāl-i la'l-i ziyā-baḥş tīşe-i ḥaddād

6. **mişāl-i:**

Rübai 20

Mısra: 4

Gibi, benzer.

Tāb-āver-i gevher-i maḥabbet dilde
Oldum yem-i 'aşḳuñda mişāl-i ğavvāş

mişāl-i bāde:

1. **mişāl-i bāde:**

Tarih 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İçki, şarap.

Şeh-i iklīm-i hüner mışr-ı ma'ārifde 'azīz
Neş'e-ver şī'r-i şafā-baḥşı mişāl-i bāde

mişbāḥ-ı enver:

1. **mişbāḥ-ı enver:**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nurlu kandil (güneş ve ay).

Mihr ile meh 'āleme olur ziyā-ver rūz u şeb
Nūr-baḥşādur iki mişbāḥ-ı enver rūz u şeb

mişbāḥ-ı vücūdı:

1. **mişbāḥ-ı vücūdı:-ı**

Tarih 20

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Beden kandili (canlı, hayatta olan beden bağlamında).

Şikeste oldı mişbāḥ-ı vücūdı seng-i mevt ile
Olup bād-ı ecelden hem furūğ-ı rūḥı nā-peydā

mişli:

1. **mişli:-i**

Kaside 5

Mısra: 68

Benzer, eş, denk.

Rub'-ı meskūn seyr olur nezzāre-baḥş olsañ
eger

Mişli yokdur mürtefi'dür böyle kaçır-ı cānfezā

2. **mişlini:-i, -n, -i**

Kaside 5

Mısra: 56

Benzer, eş, denk.

Lala başkapu gulāmıdır biri ol bendenüñ
Görmemişdür mişlini ānuñ bu dehr-i bī-beḳā

3. **mişlin:-i, -n**

Tarih 4

Mısra: 2

Benzer, eş, denk.

Habbezā kaçır-ı şafā-baḥş-ı laṭīf-i bī-mişāl
Görmedüm mişlin anuñ bānīsi bir nīğū-şıfāt

4. **mişli:-i**

Tarih 13

Mısra: 10

Benzer, eş, denk.

Nice yıl devr ide bu çerḥ-i felek gelmeye hiç
Mişli bir daḥi anuñ dehr-i ḥarāb-ābāda

5. **mişlini**:-i, -n, -i**Tarih 15**

Mısra: 3

Benzer, eş, denk.

Görmedüm mişlini bu 'ālemde
Cāy-gāh-ı laṭīf-i bīhemtā

6. **mişlini**:-i, -n, -i**Tarih 32**

Mısra: 4

Benzer, eş, denk.

Hulkı aḥsen nām-ı pākīdūr Hüseyn
Mişlini görmedi çeşm-i kā'ināt

7. **mişlin**:-i, -n**Tarih 75**

Mısra: 14

Benzer, eş, denk.

Vücūd-ı pākini hıfz eyleye Mevlā ḥaṭālardan
Nice devr ide mişlin görmeye bu çerḥ-i
sergerdān

8. **mişli**:**Kaside 1**

Mısra: 4

Benzer, eş, denk.

Mihr ü meh pertev-fezādūr āsumāndan seyr
idūñ
Mişli nādīde nümāyān iki gevher rüz u şeb

mişli yokdur:1. **mişli yokdur:****Tarih 5**

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim***Eşi benzeri olmamak.*

Mişli yokdur böyle cāy-ı dilkeşūñ
Her nigāhında olur ḥālet-nümā

2. **mişli yokdur**:-dur**Tarih 16**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eşi benzeri olmamak.

Zihī ḥammām-ı 'ālī mişli yokdur dār-ı
dünyāda
Müferriḥ bī-bedel rāḥat-resān u dil-güşādūr bu

3. **mişli yokdur**:-dur**Tarih 45**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eşi benzeri olmamak.

Mişli yokdur bu dār-ı dünyāda
Şāhibine mübārek ide Hūdā

Mısr-ārā:1. **Mısr-ārā:****Kaside 4**

Mısra: 10

Mısır'ı süsleyen.

Ne kalem nīze-i dil-dūzi-i erbāb-ı hüner
Ne kalem ṭa'na-zen-i ney-şeker-i Mısr-ārā

Mısr-ı ma'ārifde:1. **Mısr-ı ma'ārifde**:-de**Tarih 13**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İlim ülkesi Mısır.

Şeh-i iklīm-i hüner mısr-ı ma'ārifde 'azīz
Neş'e-ver şī'r-i şafā-baḥşı mişāl-i bāde

mişāl:1. **mişāl-i:****Gazel 109**

Mısra: 6

Gibi, benzer.

Olurdı kand-i lebūñle şehā göñül pürgü
Mişāl-i ṭūṭi-i şīrīn-edā maḥallinde

mişāl ol-:1. **mişāl olur**:-ur**Gazel 42**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Örnek olmak.

Kirasa ta'na ider la'l-i yār ey Feyzī
Mişāl olur mı leb-i māh-ı sāde-rūy-ı Hışār

mişāl-i cur'a-i peymāne:1. **mişāl-i cur'a-i peymāne:****Gazel 64**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Kadehin dibinde kalan son şarap
yudumu.*

Göñül mey-i ğam-ı 'aşk ile mest olup kalmış
Mişāl-i cur'a-i peymāne pest olup kalmış

mişāl-i fāhte:

1. mişāl-i fāhte:

Gazel 80

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Üveyik kuşu (endaminın güzelliği, sesinin
hoşluğu ve servi ağacını mesken edinmesi
bağlamında). İl aşık.*

Her dem mişāl-i fāhte Feyzī gibi şehā
Meyyāl-i kadd-i serv-i hīrāmānuñam senüñ

mişāl-i feyzi-i nāçār:

1. mişāl-i feyzi-i nāçār:

Gazel 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çaresiz Feyzi.

Mişāl-i Feyzi-i nāçār ey kemān-ebrū
Nişān-ı nāvek-i müjgānuñ olmamuz yegdür

mişāl-i küşte-i hicrān:

1. mişāl-i küşte-i hicrān:-an

Gazel 85

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayrılık ölüsü.

Müjgān-ı tığ-ı yār ile şad pāredür henüz
Feyzī mişāl-i küşte-i hicrān olan göñül

mişāl-i mihir:

1. mişāl-i mihir:

Gazel 71

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Güneş. İl sevgili (sevgilinin, güneş gibi
göz kamaştıran güzel yüzü bağlamında).*

O mehveşüñ ruḥı zülf-i niķābdan maḥzūz
Mişāl-i mihir 'acebdür şehābdan maḥzūz

mişāl-i murğ-ı āvāre:

1. mişāl-i murğ-ı āvāre:

Gazel 125

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Perişan, zavallı kuş.

Göñül bend oldı zülf-i yāra ben zār olduğum
kaldı
Mişāl-i murğ-ı āvāre giriftār olduğum kaldı

mişāl-i pervāne:

1. mişāl-i pervāne:

Gazel 61

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Pervane kelebeği.

Vücūduñ eyleme ifnā mişāl-i pervāne
Şu 'ā-ı şem 'i ruḥ-ı şu 'le-bāra kılma heves

mişāl-i teşne:

1. mişāl-i teşne:

Gazel 71

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Susamış (olan).

Teb-i gamuñda leb-i yāri fıkır ider 'uşşāk
Mişāl-i teşne çü mevc-i serābdan maḥzūz

mīve:

1. mīveler:-ler

Tarih 72

Mısra: 9

Meyve.

Görenler mīveler ile şukūfe resmini anda
Ferāmüş itdürür evvel-naẓarda bağ-ı gülzārı

mīvedār ol-:

1. mīvedār ola:-a

Tarih 79

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Meyve vermek (çoğalıp yeni neslin
devamını sağlamak, üretken olmak
bağlamında).*

Haḳ Ta 'āla ide āsīb-i dehirden maḥfūz
Mīvedār ola murād üzre yine naḥl-ı ümīd

mīve-i eş 'ār:

1. mīve-i eş 'ār-ı:--ı

Gazel 22

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şiir meyvesi.

Bāğ-ı nazm içre nihāl-i kalemünden Feyzī
Da'imā mīve-i eş'ār-ı bed'idārı lezīz

mīve-i nazmum:

1. mīve-i nazmum:-um

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nazım, şiir meyvesi.

Mīve-i nazmum olmada rīzān
Şecer-i i'tibārdur kalemüm

mīve-i vuşlat:

1. mīve-i vuşlat:

Gazel 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma meyvesi.

Ümīd-i mīve-i vuşlat ider bir naḥl-i nevresden
Dilin 'uşşāk gülçin-i riyāz-ı arzū eyler

miyān:

1. miyānuñ:-uñ

Matla 45

Mısra: 1

Bel (sevgilinin ince beli bağlamında).

Miyānuñ fikretiyle ey perī āşüfte-ḥāl oldum
Za'īf oldu tenüm yok yere ben maḥz-ı ḥayāl
oldum

miyān-ı bezm-i meyde:

1. miyān-ı bezm-i meyde:-de

Gazel 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İçki meclisinin ortası.

Beni sākī nigāh-ı kemterüñle neşve-yāb eyle
Miyān-ı bezm-i meyde olmayam minnet-keş-i
şahbā

miyān-ı dilbere:

1. miyān-ı dilbere:-e

Gazel 92

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilinin beli.

Hilāl-i mäh mı āviḥte-i semā olmuş
Miyān-ı dilbere ḥançer midür nedür bilmem

miyān-ı ebruvānında:

1. miyān-ı ebruvānında:-ın, -da

Matla 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kaşların ortası.

Kavis burcında bir kevkeb nümāyān oldu ey
mehrū
Miyān-ı ebruvānında degüldür ḥāl-i 'anber-bū

miyān-ı gülsitānda:

1. miyān-ı gülsitānda:-da

Gazel 34

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin ortası.

Ḥayāl-i verd-i ruḥsāruñla cānā ḥayli demdür
kim

Miyān-ı gülsitānda bülbül-i dil güft-gū eyler

miyān-ı meclis-i meyde:

1. miyān-ı meclis-i meyde:

Gazel 118

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İçki meclisinin orta yeri (ulu orta bağlamında).

Derāğuş itmege meyl itdi ol perī-veşi ağıyār
Miyān-ı meclis-i meyde edeb bilinmedi kaldı

miyān-ı yārdur:

1. miyān-ı yārdur:-dur

Gazel 108

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin beli.

Fikrüm miyān-ı yārdur ince ḥayāl ile
Maḥv oldu cismimüz heves-i ittişāl ile

mi'yār:

1. mi'yārumi:-um, -ı

Matla 55

Mısra: 1

Ayar, ölçü, kıstas, kriter.

Mi'yarumı noķşān tūtop ķadr-i bahāda
Eksūklige tārıldı birez Vezneci-zāde

mīzāb-ı ma' nīdūr:

1. **mīzāb-ı ma' nīdūr:-dür**

Kaside 2

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

Mana oluğu (kamuş kalem bağlamında).

Ya'ni mīzāb-ı ma' nīdūr kilcüm
Dürri-i ma' nī-nişārdur ķalemüm

mīzān:

1. **mīzān:**

Gazel 83

Mısra: 8

*Tartı, ölçü, terazi (gözünde tartarak
ölçüp biçme, bakışla bir şeyin ne mal
olduğunu anlama bağlamında).*

Ķadrin añlar nazra-i evvelde her bir
merdümün
Dīde-i şāhib-başıret gibi mīzān görmedük

mīzān-ı çerhe:

1. **mīzān-ı çerhe:-e**

Kaside 1

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

Gökyüzü terazisi.

İki zerrin keffedür mīzān-ı çerhe mihr ü meh
Dirhem-i bisyārdur ma' nīde aķter rüz u şeb

mu' āf id-:

1. **mu' āf iderdi:-er, -di**

Kaside 7

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Serbest bırakmak, azat etmek.

Cihānda hāne-i ķalbi 'avārız-ı ģamdan
Mu' āf iderdi şudür itse emr ü fermānı

mu' ammer ola:

1. **mu' ammer ola:**

Tarih 62

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Uzun ve mutlu bir yaşam sürsün.

Anuñ ģuş eyleyince mevlidin Feyzī didüm
tārīķ
Muħammed 'izz ü devletle mu' ammer ola
dünyāda

2. **mu' ammer ola:**

Tarih 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Uzun ve mutlu bir yaşam sürsün.

Menba' -ı āb-ı hayāt-ı bī-bedel bu 'ayn-ı pāk
Ķıldı bu hayrı mu' ammer ola bir zāt-ı şerīf

3. **mu' ammer ola:**

Tarih 70

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Uzun ve mutlu bir yaşam sürsün.

Ķudüm-ı es' adın ģuş eyleyüp Feyzī didüm
tārīķ
Emīne geldi dünyāya mu' ammer ola devletle

4. **mu' ammer ola:**

Tarih 73

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Uzun ve mutlu bir yaşam sürsün.

Hācī Hüseyn Efendi dünyāda
'İzz ü devlet ile mu' ammer ola

5. **mu' ammer ola:**

Tarih 77

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Uzun ve mutlu bir yaşam sürsün.

Mu' ammer ola 'izz ü devlet ile şadr-ı rif' atde
Vücūd-ı pāki maħfūz ola maħz-ı luţf-ı
Mevlādur

6. **mu' ammer ola:**

Tarih 84

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Uzun ve mutlu bir yaşam sürsün.

Ķudümün ģuş idince bir du' ā ile didüm tārīķ
İlāhī ola devletle mu' ammer geldi ' Abdullāh

7. **mu' ammer ola:**

Tarih 86

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Uzun ve mutlu bir yaşam sürsün.

Tefekkür eyler iken düşdi bir târîh ey Feyzî
Mu‘ammer ola yâ Rab Muştafâ bu dâr-ı
dünyâda

8. mu‘ammer ola:-a

Tarih 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Şâhibine sa‘d ola bu cây-ı pāk
Ola devletle mu‘ammer dâ‘imā

mu‘ammer ol:-

1. mu‘ammer olasın:-a, -sın

Tarih 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Uzun ömürlü olmak.

Dâr-ı dünyâda mu‘ammer olasın
Olmaya bâb-ı murâduñ mesdûd

mu‘ammer-bâd:

1. mu‘ammer-bâd:

Tarih 91

Mısra: 4

Uzun ve mutlu bir hayatı olsun.

Ėudûmın bir beşâretle didi târîhini hâtif
Ėasan geldi vücûda ‘izz ü devletle mu‘ammer-
bâd

mu‘aţţar:

1. mu‘aţţardur:-dur

Gazel 53

Mısra: 1

*Güzel kokulu (sevgilinin kokusunun
aşığın hafızasında iz bırakması bağlamında).*

Mu‘aţţardur demâgum bûy-ı zûlf-i dilrübâ
çıkamaz
Baña ta‘n itme dilden zâhidâ ‘aşk u hevâ
çıkamaz

2. mu‘aţţardur:-dur

Gazel 117

Mısra: 3

*Güzel kokulu (sevgilinin kokusunun
aşığın hafızasında iz bırakması bağlamında).*

Mu‘aţţardur demâgum ey perî-rû bûy-ı
zûlfüñle
Saña meyl itmege bâ‘iş olan bâd-ı şabâ oldı

mu‘aţţar eyle:-

1. mu‘aţţar eyle:-r

Kaside 1

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

*Kokulandırmak, güzel kokmasını
sağlamak.*

Şîşe-i çerh içre mihr ü meh şüküfte gül gibi
Gülsitân-ı ‘âlemi eyley mu‘aţţar rûz u şeb

2. mu‘aţţar eyle:-r

Kaside 8

Mısra: 59

Kelime Tipi: -

*Kokulandırmak, güzel kokmasını
sağlamak.*

Demâg-ı hâhişin eyley mu‘aţţar ‘âşıkun dilber
Nesîmiyle perîşân olsa zûlf-i ‘anber-efşânı

mu‘aţţar ol:-

1. mu‘aţţar ola:-a

Rûbai 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güzel kokmak, tatlanmak.

Devr eyleye ey sâkî hemân micmer-i cām
Bûy-ı mey ile ola mu‘aţţar meclis

2. mu‘aţţar olsa:-sa

Gazel 111

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel kokulu olmak, ıtırli olmak.

Cân demâgı mu‘aţţar olsa sezâ
Fikr-i zûlf-i nigâr var dilde

mübârek ola:

1. mübârek ola:

Tarih 44

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*“Hayırlı, uğurlu olsun” anlamında tebrik
veya iyi dilek sözü.*

Ėudûm-ı es‘aduñ tebrîk idüp Feyzî didüm
târîh
Naķîb Efendiye ola mübârek pây-e-i iftâ

2. mübârek ola:

Tarih 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

“Hayırlı, uğurlu olsun” anlamında tebrik veya iyi dilek sözü.

Şakaluñ geldi mübarek ola ey ‘Abdullāh
Eyledüñ sünneti icrā ola bahtuñ da sa‘id

mübârek-bâd:

1. mübârek-bâd:

Kaside 9

Mısra: 48

Hayırlı uğurlu, kutlu, mübarek olsun.

Bir eyü manşib ile ben çerâğ-ı hâşuñ olup
Ümîd bu diyeler müjdeler mübârek-bâd

mubattın:

1. mubattındur:-dur

Lugaz 2

Mısra: 3

Karnı zayıf ve içine çökük olan.

Bir mubattındur o merd-i bî-zebân
Pâyı desti yok iki ‘aynı ‘ayân

mû-be-mû:

1. mû-be-mû:

Lugaz 4

Mısra: 4

Büyük bir dikkatle, inceden inceye, bir bir.

Bir mudakkiqdür o şüh-ı nîk-hû
Farq ider kârında dâ‘im mû-be-mû

mübtelâ:

1. mübtelâların:-lar, -in

Matla 49

Mısra: 1

Tutkun, düşkün, aşık.

Âzürde itme iki gözüm mübtelâların
Hüsni mülâyemetle gör anuñ devâların

mübtelâ ol:-

1. mübtelâ oldu:-dı

Gazel 117

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşık olmak, tutulmak.

Dil-i âzâde şimdi bir perîye mübtelâ oldu
O şühni miñnet-i ‘aşkı görünmez bir belâ oldu

2. mübtelâ olmak:-mak

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bağımlı olmak, tutulmuş olmak, yakalanmak.

Ben ol üftâde-i çâh-ı gam-ı hicrân-ı dildâram
Bu derde mübtelâ olmak dil-i şad-çâkdandır hep

3. mübtelâ olmuş:-muş

Lugaz 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bağımlı olmak, tutulmuş olmak, yakalanmak.

Mübtelâ olmuş aña bir bed-liķā
Eksük olmazdı yanından dâ‘imā

4. mübtelâ olmuş:-muş

Gazel 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşık olmak, tutulmak, bağlanmak.

Dil-i âzâdemüz bir mâhrûya mübtelâ olmuş
Ümîd-i vaşl idüp üftâde-i çâh-ı belâ olmuş

mücellâ:

1. mücellâ:

Gazel 59

Mısra: 3

Cilalı, parlak.

Şafvet-i nûr-ı ruñıyla dil mücellâ ol kadar
Cilve-ger mir’ât-ı dilde şahid-i maşşûdumuz

2. mücellâ:

Lugaz 1

Mısra: 7

Cilalı, parlak.

Geh mücellâ cismi de âyîne-var
Her nesi var ise eyler âşikâr

mücerreb:

1. mücerrebdür:-dür

Gazel 81

Mısra: 6

Tecrübe edilmiş, denenmiş.

Olur şad pāre dil hışm itse mānend-i gül-i
şadberg
Mücerrebdür hezārān ğamze-i hūnhār-ı
sertüzüñ

mu‘ciz-dem:

1. mu‘ciz-demem:-em

Tarih 14

Mısra: 21

Nefesi mucize tesirli olan.

Hezār-āsā ben ol mu‘ciz-demem dem-
besteyem ammā
Ümīd-i känd-i eltfāfuñla oldum tūtī-i gūyā

mu‘cize:

1. mu‘cizenüñ:-nüñ

Kaside 3

Mısra: 41

Mucize, keramet.

Haddi yok mu‘cizenüñ kimse anı şerh idemez
Vaşf-ı ta‘bīrde hayretle ƣalup beste dehān

mu‘cize-gū:

1. mu‘cize-güyem:-y, -em

Gazel 15

Mısra: 9

Mucize söyleyen, büyüleyici söz söyleyen.

Egerçi mu‘cize-güyem bu ‘aşrda Feyzī
Bu pāk lehçeme medh-i ‘izārdur bā‘iş

mudakkik:

1. mudakkikdūr:-dür

Lugaz 4

Mısra: 3

İnce eleyip sık dokuyan.

Bir mudakkikdūr o şūh-ı nīk-hū
Farğ ider kārında dā‘im mū-be-mū

müdām:

1. müdām:

Gazel 101

Mısra: 3

Her zaman, daima, devamlı.

Verd-i cemāl-i yār içün efğān ider müdām
‘Āşıkla ruñı bülbul-i nālān şanur gören

2. müdām:

Gazel 115

Mısra: 8

Her zaman, daima, devamlı.

Olur fütāde gönül ƣayd-ı ğamdan āzāde
Müdām neşve-fezādur Hışār seyrinde

3. müdām:

Rübai 15

Mısra: 3

Her zaman, daima, devamlı.

Hamyāze-keşem meclis-i dünyāda müdām
Nüş eylemedüm sāğar-ı şahbā-yı sürür

4. müdām:

Tarih 25

Mısra: 3

Her zaman, daima, devamlı.

Rūz u şeb ‘izz ü sa‘ādetle müdām
Eyleye anuñ derünında şafā

5. müdām:

Gazel 15

Mısra: 5

Her zaman, daima, devamlı. ‖ şarap.

Müdām nüş iderüm bāde yād-ı la‘liyle
Bu neş‘eme mey-i la‘l-i nigārdur bā‘iş

6. müdām:

Gazel 40

Mısra: 6

Her zaman, daima, devamlı. ‖ şarap.

Tefekkür-i leb-i la‘lūñ iderse ‘uşşāƣa
Müdām cām-ı şafādan ferāğ lāzımdur

7. müdām:

Gazel 56

Mısra: 3

Her zaman, daima, devamlı. ‖ şarap.

Şarāb-ı hecr ile mestüz müdām destümden
Cihānda sāğar-ı lebrīz-i pūr-şafā düşmez

8. müdām:

Gazel 64

Mısra: 6

Her zaman, daima, devamlı. ‖ şarap.

Ferāğ ider mi mey-i cāmıdan dil-i maḥmūr
Müdām mest-i şarāb-ı elest olup ƣalmış

9. müdām:

Gazel 64

Mısra: 9

Her zaman, daima, devamlı. | şarap.

Müdām bāde ider nūş Feyzi meykedede
Humār-ı 'aşk ile sāgar-be-dest olup kalmış

10. **müdām:**

Gazel 90

Mısra: 4

Her zaman, daima, devamlı. | şarap.

Dil-i nizārumı ḥasret-keş-i mey itmem ben
Müdām fikret-i la'lūñle neşve-yāb iderüm

11. **müdām:**

Gazel 91

Mısra: 3

Her zaman, daima, devamlı. | şarap.

Müdām hūn-ı dilüm nūş iderdüm ey sākī
Bu meclis içre mey-i cānfezā nedür bilmem

12. **müdām:**

Gazel 95

Mısra: 3

Her zaman, daima, devamlı. | şarap.

Hūn-ı dil ile 'işret ider ehl-i dil müdām
İsterse bezm-i meyde aña bāde olmasun

13. **müdām:**

Matla 19

Mısra: 2

Her zaman, daima, devamlı. | şarap.

Göñül mestānelik hep fikr-i la'l-i
dilirübādandur
Müdām ālüfte olmaḳ cām-ı şahbā-yı
şafādandur

müdām-ı neşve-i la'l-i nigāra:

1. **müdām-ı neşve-i la'l-i nigāra:-a**

Gazel 61

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*(resim gibi güzel) sevgilinin dudağının
neşe veren şarabı.*

Humār-ı hecr ile pür-süz iken şakın Feyzī
Müdām-ı neşve-i la'l-i nigāra kılma heves

müdāvā:

1. **müdāvādan:-dan**

Gazel 73

Mısra: 6

*Tedavi, deva (aşığın derdine çare olmak
bağlamında).*

Nabz-gır-i derd-i 'aşkımdur şifā-sāz olmadı
Ol ṭabīb-i dil idüp şimdi müdāvādan ferāğ

2. **müdāvāda:-da**

Gazel 91

Mısra: 7

*Tedavi, deva (aşığın derdine çare olmak
bağlamında).*

Ṭabīb virme keder ṭab'uña müdāvāda
Marīz-i ḥaste-i 'aşkām devā nedür bilmem

3. **müdāvādasın:-da, -sın**

Gazel 84

Mısra: 4

*Tedavi görmek(aşığın derdine çare
araması bağlamında).*

Olmaz cünün-ı 'illet-i 'aşkum şifā-peżīr
Bihūde derd-i 'aşka müdāvādasın göñül

müdde'ā-yı 'aşka:

1. **müdde'ā-yı 'aşka:-a**

Gazel 126

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Aşk iddiası (kalbinde ilahi aşk taşıdığını
iddia etmek bağlamında).*

Devr idenler Feyziyā eylerdi işbāt-ı vücūd
Müdde'ā-yı 'aşka bürhāndur semā'-ı Mevlevī

müddet:

1. **müddetdür:-dür**

Tarih 82

Mısra: 5

Süre, zaman, vakit.

Emīn-i maṭbaḥ olmuşdı cihānda ḥayli
müddetdür
Ḥalāş oldı girībānı emānetden selāmetle

müferriḥ:

1. **müferriḥ:**

Gazel 107

Mısra: 4

İç açıcı, ferahlatıcı, huzur verici.

Bulur aña girenler bir şafā-yı zevk-i rūḥānī
Müferriḥ cāy-ı ḥurremdür ṭarīk-i
Naşbendiyye

2. müferrih:**Tarih 16**

Mısra: 2

İç açıcı, ferahlatıcı, huzur verici.

Zihî hammâm-ı 'ālî mişli yokdur dār-ı
dünyâda
Müferrih bî-bedel rāhat-resân u dil-güşâdur bu

muhâl:**1. muhâl:****Gazel 40**

Mısra: 9

Gerçekleşmesi mümkün olmayan, imkansız.

Muhâl menzil-i maqşûda varmak ey Feyzî
Baña ne merhale vü ne sürâg lâzımdur

2. muhâl:**Kaside 9**

Mısra: 30

Gerçekleşmesi mümkün olmayan, imkansız.

Benem o rehrevi-i vâdi-i gam u miñnet
Muhâl çekdigüm âlâm u miñneti ta'dād

muhâl endişedür:**1. muhâl endişedür:-dür****Kaside 5**

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Gerçekleşmesi mümkün olmayan düşünce, olmayacak iş.

Bendegānuñ haddi yok vaşf eylemek emr-i
ba'îd
'Add olunması muhâl endişedür ānuñ şehā

muhālefet id-:**1. muhālefet idiyor:-i, -yor****Kaside 9**

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Karşı koymak, aksini savunmak.

Biraz da vaşf idelüm baht-ı nā-be-sāmānı
Muhālefet idiyor eylemedi terk-i 'inād

Muhammed:**1. Muhammed:****Tarih 34**

Mısra: 8

Özel isim.

Bir güzel târîh oldu Feyziyâ mevlûdına
Geldi 'ırk-ı Muştafâ Begden Muhammed nûr-ı
pāk

2. Muhammed:**Tarih 62**

Mısra: 8

Özel isim.

Anuñ güş eyleyince mevlidin Feyzî didüm
târîh
Muhammed 'izz ü devletle mu'ammer ola
dünyâda

3. Muhammed:**Tarih 71**

Mısra: 14

(Osmanlı Padişahı Sultan III. Ahmed' in oğlu) Muhammed.

Kudüm-i pākine mesrûr olup Feyzî didüm
târîh
Muhammed geldi Sulţān Aḥmedüñ şulbinden
'izzetle

Muhammed Āhenî:**1 Muhammed Āhenî:****Tarih 37**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Türk müziği bestekarı ve hattat (Muhammed (Mehmed) Aheni).

'Āzim-i dār-ı 'adem oldu Muhammed Āhenî
Māteminden ehl-i diller eylediler şāyiḥa

2. Muhammed Āhenî:-nüñ**Tarih 37**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Türk müziği bestekarı ve hattat (Muhammed (Mehmed) Aheni).

Düşdi bu vech ile Feyzî fevtine târîh anuñ
Oḳu rûḫına Muhammed Āhenînüñ Fātiḥa

Muhammed Paşa:**1. Muhammed Paşa:****Tarih 54**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sadrazam Rami Mehmed Paşa (d. ? - ö. 1708).

Mühri aldıkda didüm şevk ile Feyzî târîh
Müjdeler âşaf-ı devr oldu Muhammed Paşa

Muhammed Şâbirüñ:

1. Muhammed Şâbirüñ:-üñ

Tarih 85

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Muhammed Sabir (özel isim).

Didüm güş eyledükde maqdemın mevlüdına
târîh
Muhammed Şâbirüñ Allâh 'ömrini kıla efzûn

Muhammed Şerîf:

1. muhammed şerîf:

Tarih 69

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Özel isim.

Hâtif-i kudsî didi mevlidi târîhîni
Geldi Muhammed Şerîf es'ad ola maqdemo

muhâsebe-i 'âlemi:

1. muhâsebe-i 'âlemi:-i

Kaside 7

Mısra: **35**

Kelime Tipi: -

*Dünyanın hesabı (gelir ve giderin hesap
kitap işi bağlamında).*

Yazar muhâsebe-i 'âlemi murâd itse
Nigâh-ı çeşm-i bütân tayy idince müjgâni

muhaşşıl-ı māl ol-:

1. muhaşşıl-ı māl olur:-ur

Lugaz 17

Mısra: **21**

Kelime Tipi: -

Mal üretmek, ürün meydana getirmek.

Bü'l-'aceb gâh olur muhaşşıl-ı māl
Gâh emrine eyler isti'cāl

muhibb-i şadıkam:

1. muhibb-i şadıkam:-am

Gazel 107

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Gönülden bağlı sadık dost.

Muhibb-i şadıkam ol hânkâh-ı cennet-âsânüñ
Cihânda Feyzî hoş demdür tarîk-i
Naşbendiyye

muhkem it-:

1. muhkem itmiş:-miş

Tarih 72

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Dayanıklı, sağlam yapmak.

Esâsın muhkem itmiş habbezâ cây-ı şafâ-
güster
Güzel tarh eylemiş şad bârekallâh tab'-ı
mi'mârî

muhkem ol-:

1. muhkem olurdu:-ur, -dı

Kaside 7

Mısra: **52**

Kelime Tipi: -

Güçlenmek, dayanıklı hale gelmek.

Şikeste-beste yapılmakda hâne-i ümmîd
Kemâl-i lûtf ile muhkem olurdu bünyânı

mühür:

1. mühri:-i

Tarih 54

Mısra: **9**

Mühür (vezirlik mührü).

Mühri aldıkda didüm şevk ile Feyzî târîh
Müjdeler âşaf-ı devr oldu Muhammed Paşa

mühr-i vezâretle:

1. mühr-i vezâretle:-le

Tarih 54

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Vezirlik mührü.

Ola tedbîri de taqdîre muvâfîk dâ'im
Eyleye mühr-i vezâretle mu'ammer Mevlâ

muhtâc:

1. muhtâcdur:-dur

Lugaz 13

Mısra: **8**

Muhtaç, ihtiyaç duyan.

Şâf-dildür zâtı memdûh-ı cihân
Heb aña muhtâcdur pîr ü cüvan

muhtaşar:

1. muhtaşar:

Kaside 5

Mısra: 13

Kısaca, ayrıntısız.

Metn-i vaşfin muhtaşar tahtır bir emr-i ba'îd
Şarf-ı 'ömr itsem de bulmaz harf-i medhûn
intihâ

2. muhtaşar:

Tarih 44

Mısra: 5

Kısaca, ayrıntısız.

Edâ-i metn-i vaşfuñ muhtaşar şerh eylemek
olmaz
Nice levh-i hayâle hâme medhûn eyleye imlâ

müjde:

1. müjdeler:-ler

Tarih 54

Mısra: 10

Müjde!.

Mühri aldıkda didüm şevk ile Feyzî târîh
Müjdeler âşaf-ı devr oldu Muhammed Paşa

2. müjde:

Tarih 82

Mısra: 9

Sevinçli, güzel haber.

Çıkup bir müjde ile Feyziyâ hâtif didi târîh
Büyük ruznâmecî Ahmed Efendi oldu 'izzetle

müjdeler:

1. müjdeler:

Kaside 9

Mısra: 48

*Sevindirici bir haber verileceği zaman
söylenen söz. Müjdeler olsun!.*

Bir eyü manşib ile ben çerâğ-ı hâşuñ olup
Ümîd bu diyeler müjdeler mübarek-bâd

müjdeyi kıl:-

1. müjdeyi kıl:

Rübai 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Müjde vermek, sevindirici haber
ulaştırmak.*

Kıl müjdeyi rüzedâr-ı hicrân olana
Elbette irer 'îd-i vişâl-i yâre

müje:

1. müje:

Gazel 29

Mısra: 7

Kirpik.

Seyr eyle oldu her müje bir nahl-ı ergavân
Hün-ı cigerle eyledigüm perveriş budur

2. müjem:-m

Gazel 55

Mısra: 3

Kirpik.

Pür-hün oldu dîde-i nemnâkde müjem
Güyâ kenâr-ı cüydadur ergavânımız

3. müjesi:-si

Gazel 89

Mısra: 3

Kirpik.

Hâme hayretde kalur bir müjesi nakşında
Nice ol Yûsuf-ı gül-çihreyi taşvîr idelüm

müje-i eşk-âlûd:

1. müje-i eşk-âlûd:

Rübai 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Göz yaşı ile karışmış kirpik.

Çeşmümde benüm her müje-i eşk-âlûd
Bir çeşme-i selbîle döndi güyâ

müjgân:

1. müjgânı:-ı

Kaside 7

Mısra: 36

Kirpikler, kirpik.

Yazar muhâsebe-i 'âlemi murâd itse
Nigâh-ı çeşm-i bütân tayy idince müjgânı

müjgân-ı terüm:

1. müjgân-ı terüm:-üm

Gazel 86

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Islak kirpikler. İl mürekkebe batırılmış kıl kalem.

Kıl kalemüdür şafha-i çeşmümdе müjgân-ı terüm

Naķş-ı hüsnüñ dîdeme taşvîr ider Bihzâd-ı dil

müjgân-ı tîğ-ı yâr:

1. müjgân-ı tîğ-ı yâr:

Gazel 85

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kılıç kirpikleri (sevgilinin kirpiklerinin aşğın gönlünü parçalaması bağlamında).

Müjgân-ı tîğ-ı yâr ile şad pâredür henüz
Feyzî mişâl-i küşte-i hicrân olan gönül

müjgân-ı tîr-i yâr:

1. müjgân-ı tîr-i yâr:

Gazel 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kılıca benzeyen kirpikleri (sevgilinin keskin bakışları bağlamında).

Biñ şerha açsa cismüñe müjgân-ı tîr-i yâr
Mânende-i hedef yine âmâdesin gönül

mukarrer ol-:

1. mukarrer olur:-ur

Lugaz 17

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Karar verilmek, kesinleşmek.

Gâh emri mukarrer olur anuñ
Elzemidür bu dâr-ı dünyânuñ

mukayyed:

1. mukayyed:

Gazel 86

Mısra: 1

Bağlı, kayıtlı.

Fikr-i zülfüñle mukayyed olmadı âzâd-ı dil
Murğ-veş pâ-beste-i dâm olmadur mu'tâd-ı dil

mukedder ol-:

1. mukedder olmaya:-ma, -y, -a

Kaside 1

Mısra: 72

Kelime Tipi: -

Derlilmek, kederli olmak, üzgün olmak.

Mihr ü mehveş nûr-ver âşâr-ı na' tuñla derûn
Olmaya âlâm-ı miñnetle mukedder rûz u şeb

mükemmel:

1. mükemmel:

Kaside 10

Mısra: 49

Kusursuz, eksiksiz.

Bisât-ı sâde ile bir mükemmel esb-i hoş-reftâr
Olur ihsân düşme çâh-ı fikr-i miñnet-efzâya

mükerrer:

1. mükerrer:

Kaside 1

Mısra: 80

Tekrar tekrar, sürekli.

Tâ-be-key bu mihr ü meh ile şılât ol şâha sen
Hâlini 'arz eyledüñ ey dil mükerrer rûz u şeb

mukîm id-:

1. mukîm ide:-e

Kaside 4

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

Yaşatmak.

Hâksâr eyleye a'dâ-yı le'imüñ dâ'im
Tûl-i 'ömr ile riyâsetde mukîm ide Hudâ

mukîm ol-:

1. mukîm ola:-a

Kaside 9

Mısra: 55

Kelime Tipi: -

Kalıcı, daim olmak.

Serîr-i 'izz ü sa'âdetde zâtı ola mukîm
Mu'ammer eyleye dâ'im Cenâb-ı Rabb-i Cevâd

muktedâ ol-:

1. muktedâ olan:-an

Tarih 81

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Örnek olan, rehberlik eden, tabi olunan.

Hazret-i Sultân Ahmed Hâna olan muhtedâ
Hâfîzu'l-Kur'ân hemnâm-ı Habîb-i Kibriyâ

mül:

1. mülî:-i

Tahmis 2

Mısra: 23

Şarap.

Şeb-i hicrânda olur cām-ı mahabbet mülî telh
Nâbiyâ sâki-i çerh eyledi kām-ı dili telh

mülâhaza kıl:-

1. mülâhaza kıl:

Kaside 9

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

Etraflıca, iyice düşünmek.

Hele mülâhaza kıl terk olur mı sultânım
Ezelden olmuş idüm lutf-ı tab'uña mu'tād

mülk:

1. mülkine:-i, -n, -e

Tarih 6

Mısra: 2

Memleket, ülke.

Vâşîf-ı hoş-lehce-i mu'ciz-şi'âr
Hem melâhat mülkine olmuşdı şâh

mülket-i dili:

1. mülket-i dili:-i

Kaside 6

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Gönül ülkesi, gönül.

Tâtâr-ı gamze gâret ider mülket-i dili
Böyle çalursa kişver-i çalbüm harâb olur

mülk-i derûni:

1. mülk-i derûni:-ı

Gazel 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül ülkesi.

Şehâ gâret-ger-i iklîm-i dil Tâtâr-ı gamzeñdür
Hemân mülk-i derûni itmege berbâd ayak
başmış

mülk-i dil:

1. mülk-i dil:

Tarih 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönül ülkesi.

Feyzi hatt-ı pâki zeyn itdi ruhın
Oldı seng-i gamla mülk-i dil tebâh

2. mülk-i dil:

Gazel 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül mülkü (aşığın gönlü).

Zücâc-ı hâtırım işkeste itdi seng-i hicrânun
Yıkıldı mülk-i dil şimden girü ta'mır
müşkildür

3. mülk-i dile:-e

Gazel 59

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Gönül mülkü, gönül ülkesi II aşığın
gönlü.*

Ceyş-i gam buldı zafer mülk-i dile efsûs kim
Feyziyâ şad olmadı bu çalb-i gam-âlûdumuz

mülk-i hüsne:

1. mülk-i hüsne:-e

Tarih 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzellik ülkesi.

Hüs ile mümtâz idi ol 'işve-ger
Mülk-i hüsne şâh idi bî-iştibâh

mülk-i 'irfân:

1. mülk-i 'irfâna:-a

Gazel 45

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*İlim, irfan ülkesi (şairler camiası
bağlamında).*

Mürsuñ dîde-i a'dāya hünlerde Feyzî
Mülk-i 'irfâna Süleymân olacağsın âhîr

2. **mülk-i 'irfânı:-ı**

Kaside 7

Mısra: **62**

Kelime Tipi: -

İrfan ülkesi (bilgi ve anlayış aleminin bağlamında).

Elümde hâme degül rāyet-i feşāhtdür
Benem musahhār iden Feyzī mülk-i 'irfânı

3. **mülk-i 'irfânı:-ı**

Kaside 7

Mısra: **62**

Kelime Tipi: -

İrfan ülkesi (bilgi ve anlayış aleminin bağlamında).

Elümde hâme degül rāyet-i feşāhtdür
Benem musahhār iden Feyzī mülk-i 'irfânı

mülk-i sūhana:

1. **mülk-i sūhana:-a**

Rübai 41

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Söz, şiir ülkesi.

Meyyāl ola eş'āruma yā Rabb cihān
Mülk-i sūhana ben kuluñı şāh eyle

mülk-i 'ukbāya:

1. **mülk-i 'ukbāya:-y, -a**

Tarih 83

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Öteki dünya, ahiret.

Revāne oldı toksan bir yaşında mülk-i 'ukbāya
Maķām-ı ruh-ı pākī ola yā Rab Cennet-i a'lā

mülk-i vīrānı:

1. **mülk-i vīrānı:-ı**

Kaside 7

Mısra: **12**

Kelime Tipi: -

Harap memleket.

Ne hâme zābit-i emvāl-i memleket-perver
Ne hâme eyledi ma'mūr mülk-i vīrānı

mültecā-yı zu'afā:

1. **mültecā-yı zu'afā:**

Kaside 4

Mısra: **21**

Kelime Tipi: -

Güçsüzlerin sığınağı.

Mültecā-yı zu'afā melce-i erbāb-ı niyāz
Bü-'Alī-fehm Aristo-meniş ü Fazl-ı Hudā

mūm it-:

1. **mūm itdi:-di**

Rübai 44

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Muma çevirmek (aşığın gövdesinin mum gibi yanması bağlamında). İl uysal hale getirmek.

Yandı eridi nār-ı ğam-ı dilberden
Hicrān şebine cismimūzi mūm itdi

mū' min-i pāk-i 'tikād:

1. **mū' min-i pāk-i 'tikād:**

Tarih 76

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

İmanı temiz mümin.

Beñli İbrāhīm Ağa gitdi cihāndan nāgehān
'Azm-i 'ukbā eyledi ol mū' min-i pāk-i 'tikād

mūmkin:

1. **mūmkin:**

Gazel 1

Mısra: **13**

Mūmkün, gerçekleşme olasılığı olan.

Şekīb-i 'aşk mūmkin mi baña ben sāha-i
gamda
Semend-i şabrımuñ Feyzī 'inānın eyledüm
irhā

2. **mūmkin:**

Gazel 19

Mısra: **9**

Mūmkün, gerçekleşme olasılığı olan.

Mūmkin mi beste olmaya dil zūlf-i dilbere
Dildādegāna müşk-resāndur nesīm-i şubh

3. **mūmkin:**

Gazel 36

Mısra: **7**

Mūmkün, gerçekleşme olasılığı olan.

Nice mūmkin olmamak nār-ı ğamuñla sūhte
Rūyuña ey mährü mihr-i münevver teşnedür

4. **mümkin:****Gazel 62**

Mısra: 7

Mümkün, gerçekleşme olasılığı olan.

Gönül cânā esirüñdür rehā mümkin midür her
dem
Dili katl itmege ol ğamze-i cellād ayak başmış

5. **mümkin:****Kaside 3**

Mısra: 55

Mümkün, gerçekleşme olasılığı olan.

Midḥat-i zātı murād üzre edā mümkin mi
Nüş kılmakla dükenmez yine baḥr-ı 'ummān

6. **mümkin:****Kaside 6**

Mısra: 53

Mümkün, gerçekleşme olasılığı olan.

Mümkin mi bir su'āl o tünd-ḥüy āfete
'Uşşāk-ı zāra ğamzesi ḥāzırcavāb olur

7. **mümkin:****Kaside 8**

Mısra: 29

Mümkün, gerçekleşme olasılığı olan.

Niçe mümkin senüñ evşāfuñı tahrır ide ḥāmēm
Ḥıred vaşf-ı şerifinde olur tıfl-ı debistānī

mümkin mi:1. **mümkin mi:****Gazel 12**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mümkün değil, imkânsız.

Teskīn ide mümkin mi anı eşk-i dem-ālūd
Pür-sühte itdi tenimüz nār-ı maḥabbet

2. **mümkin mi:****Gazel 73**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mümkün değil, imkânsız.

Dil ide mümkin mi zülf-i 'anber-āsādan ferāğ
Mümteni' oldı cihānda 'aşk u sevdādan ferāğ

3. **mümkin midür:-dür****Gazel 73**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mümkün değil, imkânsız.

Zülfüñe dil bende oldı hiç rehā mümkin midür
İtmedi Mecnūnı gör kim 'aşk-ı Leylādan ferāğ

4. **mümkin midür:-dür****Gazel 104**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mümkün değil, imkânsız.

Rehā mümkin midür murğ-ı dile zülfı
kemendinden
Meger bir luṭf ide şūḥ-ı cihānum kendi
kendinden

mümkin ol-:1. **mümkin olmazdı:-maz, -dı****Gazel 46**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mümkün olmak.

Büy-ı vuşlat mümkin olmazdı hezār-ı 'āşıkā
Gülruḥum hem-şoḥbet-i ḥār olduḡın bilmez mi
var

mümtāz:1. **mümtāzdur:-dur****Lugaz 12**

Mısra: 6

Seçkin, üstün.

Cismi memdüh-ı bezm-i 'ālemdür
Ḥayli mümtāzdur müsellemdür

2. **mümtāz:****Tarih 1**

Mısra: 7

Seçkin, üstün.

Ḥüsn ile mümtāz idi ol 'işve-ger
Mülk-i ḥüsne şāḥ idi bī-iştibāḥ

mümteni':1. **mümteni'dür:-dür****Kaside 5**

Mısra: 58

Mümkün olmayan, imkânsız.

Zātı olmuşdur ḥarīm-i muḥteremde perveriş
Mümteni'dür midḥat-i zātı o bir şāḥib-zekā

mümteni' ol-:1. **mümteni' oldı:-dı****Gazel 73**

Mısra: 2
Kelime Tipi: -
İmkânsız olmak.

Dil ide mümkün mi zülf-i 'anber-âsâdan ferâğ
Mümteni' oldu cihânda 'aşk u sevdâdan ferâğ

mün'adim:

1. **mün'adim:**
Kaside 7
Mısra: 39
Yok olan (kimse veya şey), yok olmuş.

Zamân-ı devlet-i 'adlinde mün'adim fitne
Kimesne görmedi devrinde rûy-ı hicrânı

mün'adim ol-:

1. **mün'adim olmazdı:-maz, -dı**
Gazel 65
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Yok olmak.

Olursa süziş-i âh-ı derûnumdan 'ayân âteş
Cihândan mün'adim olmazdı ey dil bir zamân
âteş

münevver eyle-:

1. **münevver eyledi:-di**
Tarih 51
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak, ışığa kavuşturmak.

Münevver eyledi dünyâyı nûr-ı pertev-efzâdur
Yine ehl-i dilûn necm-i ümîdi burc-ı rif'âtde

münevver kıl-:

1. **münevver kıldı:-dı**
Tarih 77
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak, nurlandırmak.

Cenâb-ı Hâcî İbrâhîm Paşa âşaf-ı zîşân
Münevver kıldı şadrı şanki mihr-i 'âlem-
ârâdur

münevver ol-:

1. **münevver olmazdı:-maz, -dı**
Kaside 1
Mısra: 44

Kelime Tipi: -
Nurlanmak, ışıık ile dolmak, aydınlanmak.

Mihr ü meh envâr-ı ruhsârına mazhar olmasa
'Âlem içre böyle olmazdı münevver rûz u şeb

2. **münevver olur:-ur**

Rûbai 18
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Nurlanmak, ışıık ile dolmak, aydınlanmak.

Câm ile olur sâkî münevver meclis
Feyz-âver ola câna serâser meclis

münhasif ol-:

1. **münhasif olmuş:-muş**
Gazel 76
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Ay tutulması. İl ışığı sönmek.

Bir dilberûn ki 'âşıkâ mihr ü vefâsı yok
Güyâ ki mâh münhasif olmuş ziyâsı yok

münis ol-:

1. **münis olmazsa:-maz, -sa**
Lugaz 8
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Cana yakın, dostça.

Bî-başar olmayınca iş görmez
Münis olmazsa kârger olmaz

2. **münis olur:-ur**

Lugaz 4
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
*Kaynaşp dostluk kurmak,
yadırgamamak.*

Münis olur görse ger pîr ü cüvân
Dağdâr-ı sînesin eyler 'ayân

münkâd ol-:

1. **münkâd olur:-ur**
Kaside 9
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Boyun eğmek, itaat etmek.

Görüp hıramını başdarda-i hümâyûnuñ
'Adû-yı dîn-i mübîn olur emrine münkâd

muntazır:**1. muntazırdum:-du, -m****Kaside 5**

Mısra: 28

(yolunu) beklemek, gözlemek.

Midhat-i zātı derūnda cılve-gerdür tā ezel
Maqdemüne muntazırdum gūş-ı cān ile şehā

münzevī ol-:**1. münzevī oldı:-dı****Tarih 83**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir köşeye çekilip tek başına yaşamak.

Hışār-ı Rūmilinde hayli demdür münzevī oldı
Bu cāy-ı dil-güşāya meyl-i tām itmiş idi haqqā

mūr:**1. mürsuñ:-suñ****Gazel 45**

Mısra: 9

Karınca. İl küçük görme, değersiz görme.

Mürsuñ dīde-i a‘dāya hünerde Feyzī
Mülk-i ‘irfāna Süleymān olacaksın āhır

murabba‘-nişin ol-:**1. murabba‘-nişin olan:-an****Gazel 123**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bağdaş kurup oturmak.

Hışār-ı gāmda murabba‘-nişin olan ‘uşşāk
O çārgāh-ı şafāda nevā bulunmaz mı

murād it-:**1. murād itse:-se****Kaside 7**

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

İstemek, arzulamak.

Yazar muhāsebe-i ‘ālemi murād itse
Nigāh-ı çeşm-i bütān tayy idince müjgānı

2. murād itsem:-se, -m**Gazel 38**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İstemek, dilemek.

O şūhuñ cevri çokdur söylesem ta‘bır
müşkildür
Murād itsem hikāyāt-ı gāmum takrır
müşkildür

murād ol-:**1. murād olsa:-sa****Gazel 57**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Amacına ulaşmak.

Derdüm saña bir vech ile takrır olunmaz
Takriri murād olsa da ta‘bır olunmaz

murād üzre:**1. murād üzre:****Kaside 3**

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.

Vādi-i medhi murād üzre güzār eyleyemez
Esb-i tab‘a ne kadar eylesem irhā-yı ‘inān

2. murād üzre:**Tahmis 2**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.

Hem murād üzre idi gerdiş-i çerh-i devrān
Bezm-i vuşlatda revādur ben olursam hāndān

3. murād üzre:**Tarih 52**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.

Cenāb-ı Hāk ide āsīb-i dehrden mahfūz
Şüküfte ola murād üzre naḥl-ı bāğ-ı ümīd

4. murād üzre:**Tarih 79**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.

Hāk Ta‘āla ide āsīb-i dehrden mahfūz
Mīvedār ola murād üzre yine naḥl-ı ümīd

5. **murād üzre:****Gazel 65**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.

Ne mümkün Feyziyā nezzāre-bahş olmak
murād üzre
Olurdu süz-ı āhumdan cebīn-i dilberān āteş

6. **murād üzre:****Kaside 3**

Mısra: 55

Kelime Tipi: -

İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.

Midḥat-i zātı murād üzre edā mümkün mi
Nüş kılmakla dükenmez yine baḥr-ı ‘ummān

7. **murād üzre:****Kaside 4**

Mısra: 56

Kelime Tipi: -

İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.

Gerçi ālāyış-i dünyā-yı denī men‘ eyler
İtmege şimdi murād üzre ‘ināna irḥā

8. **murād üzre:****Kaside 4**

Mısra: 61

Kelime Tipi: -

İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.

Görmedüm cām-ı şafā-bahşı murād üzre
henüz
Benem ol teşne-leb-i sāgar-ı şahbā-yı şafā

9. **murādum üzre:****Tarih 77**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.

Murādum üzre cevlan itmedi tavşifüñe gerçi
‘İnān-ı esb-i fikrüm vādi-i medḥinde irḥādur

10. **murādum üzre:****Kaside 6**

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.

Olmaz murādum üzre edā vaşf-ı pākini
İtsem nüvişte medḥi nice faşl u bāb olur

mürde:1. **mürdeyi:-y, -i****Lugaz 3**

Mısra: 8

Ölü, ölmüş.

Pençesine ‘ālemüñ girse eger
Mürdeyi ‘İsī gibi ihyā ider

2. **mürdeye:-y, -e****Tahmis 3**

Mısra: 15

Ölü, ölmüş.

Cān bağışlarmış meger kim mürdeye
keyfiyyetüñ
Cām-ı la‘lūñle dil-i ‘uşşākı eyle feyz-yāb

3. **mürde:****Tarih 77**

Mısra: 7

Ölü, ölmüş.

Hayāt-ı taze buldı mürde diller devr-i luṭfında
Hemān mā‘u‘l-ḥayāt-ı luṭfi ḫaşd-ı dehre
icrādur

4. **mürde:****Tarih 39**

Mısra: 7

Ölü, ölmüş. İl suskun.

Mürde diller bir ḥayāt-ı taze buldı güyiyā
Maḫdem-i mes‘ūduñuz mes‘ūd kıldı dilleri

mürde dil:1. **mürde diller:-ler****Tarih 22**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönlü ölmüş, hissiz, duygusuz.

Mürde diller şād olup a‘dāyı ḡam-gīn eyledi
Cāy-gīr idi peyām-ı fethi dilde güyiyā

2. **mürde-dil-i:****Tarih 63**

Mısra: 4

Ölmüş gönül.

Defterī şadrına teşrīf itdi bir zāt-ı şerīf
Lutf ile ihyā ider mürde-dil-i ḥākisteri

3. **mürde-dil:****Kaside 7**

Mısra: 55

Gönlü ölü olan, hissiz, duygusuz (kimse).

Olurdu kayd-ı hayât ile mürde-dil zinde
Tabîb-i müşfik-i lutfuñ iderse dermânı

mürde-dilân:

1. mürde-dilânı:-ı

Tarih 54

Mısra: 8

Ölü, ölmüş gönüller.

Ehl-i dil sâye-i lutfında ola âsüde
Zerre-i lutfı ider mürde-dilânı ihyâ

mürdegân:

1. mürdegâna:-a

Tarih 5

Mısra: 2

Ölüler.

Cânfezâ 'aynû'l-hayât-ı bî-bedel
Mürdegâna rûh-bahş olsa sezâ

mürde-i 'aşkı:

1. mürde-i 'aşkı:-ı

Gazel 106

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk ölüsü, aşktan ölmüş kimse, aşık.

İderdi mürde-i 'aşkı Mesîh-âsâ o meh ihyâ
Ne var merhem-zen olsañ Feyzi-i bîmâra
düşdükçe

mürde-i endüh u ğam:

1. mürde-i endüh u ğam:

Matla 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gam ve kederden ölmüş kimse.

Mürde-i endüh u ğam ihyâ olurdu sâkiyâ
Dem-be-dem cân-bahş olur cām-ı şarâb-ı dil-
güşâ

mürde-i ğam ol:-

1. mürde-i ğam olanlar:-an, -lar

Tarih 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dertten ölmüş olmak.

Olanlar mürde-i ğam devletünde tâze cân
buldı
İder mâ'u'l-hayâtı nevk-i kilik-i lutf ile icrâ

müretteb:

1. müretteb:

Gazel 105

Mısra: 10

Tertipli, düzenli, sıralı.

Sezâdur sînemi muşt ile ursam nâle eylerken
Müretteb meclis-i dildâra Feyzî deff ü neydür
bu

murğ:

1. murğ-veş:-veş

Gazel 86

Mısra: 2

Kuş. İl gönül.

Fikr-i zülfünle muşayyed olmadı âzâd-ı dil
Murğ-veş pâ-beste-i dâm olmadur mu'tâd-ı dil

2. murğ-veş:-veş

Matla 54

Mısra: 2

*Kuş (aşığın sevgilinin saçına dolanan
gönlü bağlamında).*

Temeyyül eyleyüp dil bir perî-rüy-ı sitemkâra
Hevâ-yı zülfî ile murğ-veş olmuşdı âvâre

3. murğ-veş:-veş

Gazel 8

Mısra: 7

Kuş.

Kâbil mi şayd gezmede âvâre murğ-veş
Ol evc-i nâz u 'işve degül lâne-âşinâ

murğ-ı bâğ-ı elem:

1. murğ-ı bâğ-ı elem:

Gazel 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dert bağının kuşu.

'Âşık-ı derdkeşün neng nedür bilmez hiç
Murğ-ı bâğ-ı elem âheng nedür bilmez hiç

murğ-ı bî-per ü bâl:

1. murğ-ı bî-per ü bâl:

Lugaz 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Kanatsız kuş.

Nedür ol tırfa murğ-ı bî-per ü bāl
Her ne emr itseñ eylemez ihmāl

murğ-ı cān:

1. murğ-ı cānı:-ı

Tarih 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Can kuşu (çırpınarak can çekişmek bağlamında).

Bīamān mār-ı ecel rūhın idüp rencīde
Murğ-ı cānı kıafes-i tenden olup āzāde

2. murğ-ı cānuñ:-uñ

Tarih 87

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Can kuşu. II Ruh.

Pervāzgāhı dā'im ola riyāz-ı cennet
Mār-ı ecelden oldu āzürde murğ-ı cānuñ

murğ-ı dil:

1. murğ-ı dil:

Gazel 94

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu II aşık.

Murğ-ı dil oldu Feyzi esīri o mehveşüñ
Zülfıyle hālī dāne ile dāmımız bizüm

2. murğ-ı dil:

Gazel 120

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu (gönül).

Şikeste seng-i gamla murğ-ı dil pervāza imkān
yok
Fırāz-ı kūh-ı kāmā çıkmak ister bāl u per var
mı

3. murğ-ı dile:-e

Gazel 41

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu, bülbül (aşığın gönlü bağlamında).

Çeşm-i siyehüñ 'işve-ver-i nāz-ı hevesdür
Murğ-ı dile zülf-i siyehüñ dām-ı kıafesdür

4. murğ-ı dile:-e

Gazel 104

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu (gönülün tuzağa yakalanmış bir kuş gibi çaresizlik içinde çırpınması bağlamında).

Rehā mümkün midür murğ-ı dile zülfı
kemendinden
Meger bir lütf ide şüh-ı cihānum kendi
kendinden

5. murğ-ı dili:-i

Gazel 41

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu.

Şayd itmede murğ-ı dili şehbāz-ı nigāhuñ
Ey şüh aña nīm-nigāhuñ bile besdür

6. murğ-ı dili:-i

Gazel 106

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu (kuşun incinebilirliği ve çırpınışları yönüyle gönül bağlamında).

Niçün murğ-ı dili sayyād-ı çeşmüñ der-kafes
eyler
Ki dām-ı zülfüne cānā dil-i āvāre düşdükçe

murğ-ı dil-i zārum:

1. murğ-ı dil-i zārum:-um

Gazel 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnleyen, ağlayan gönül kuşu. II gönül.

Dolaşdı çin çin-i zülfüne murğ-ı dil-i zārum
Nice āzād olur bend-i belāsı artar eksilmez

murğ-ı hümā-pervāzdur:

1. murğ-ı hümā-pervāzdur:-dur

Tarih 65

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hüma uçuşlu kuş (atılmış, havada süzülen ok bağlamında).

Ey kemānkeş tır-i pertābuñ senüñ
Güiyā murğ-ı hümā-pervāzdur

murğ-ı lāmekāndur:

1. **murğ-ı lâmekândur:-dur****Gazel 114**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yuvasız kuş.

Cüdâ olmak ne mümkün küy-ı dilberden dil-i
zârum
Şikeste-bâl murğ-ı lâmekândur lâne kaydında

murğ-ı nîm-bismil:1. **murğ-ı nîm-bismil:****Gazel 104**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Acı içinde çırpınan kuş (aşığın gönlü
bağlamında).*

‘Acebdür muẓtarib mânend-i murğ-ı nîm-
bismil dil
Halâşa yokdur imkân ol perînüñ kayd-ı
bendinden

murğ-ı rûh:1. **murğ-ı rûhın:-ın****Tarih 7**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ruh kuşu, can.

Murğ-ı rûhın idüp âzürde anuñ mâr-ı ecel
‘Âzim-i huld-ı berîn oldı cihândan nâgâh

2. **murğ-ı rûhına:****Tarih 38**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ruh kuşu (ölmüşün ruhu).

Ütüci kıızı Emîne ‘azm-i ‘uqbâ eyledi
Murğ-ı rûhına anuñ ‘adn ola yâ Rab âşiyân

murğ-ı tab‘umı:1. **murğ-ı tab‘umı:-um, -ı****Kaside 8**

Mısra: 45

Kelime Tipi: -

*Yaratılış kuşu (şairlik kudreti
bağlamında).*

Revâ eylese murğ-ı tab‘umı perverde ihsânuñ
Olurdu perveriş kand ile tûñ-i sühandânî

mürîd:1. **mürîdem:-em****Gazel 13**

Mısra: 3

*Bir şeyhe bağlı olan kimse. İl öğrenci,
üye.*

Ben hânkah-ı meykedede şimdi mürîdem
Şâyeste baña pîr-i muğân eylese himmet

mürîd-i meykede:1. **mürîd-i meykede:****Gazel 9**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Meyhane mürîdi.

Qadeh du‘âsını pîr-i muğândan ezberle
Mürîd-i meykede ol vird idin şarâb şarâb

mürşid-i âgâh:1. **mürşid-i âgâh:****Tarih 80**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Manevi yönden Hz. Muhammed' in
hakikatine varis olma seviyesine erişmiş
mürşit, insan-ı kamîl.*

Qapudândur vezâretle o zât-ı pāk-i ‘ālî-şân
Nizâm-ı devlete zât-ı şerîfî mürşid-i âgâh

mürtefi‘:1. **mürtefi‘dür:-dür****Tarih 5**

Mısra: 9

Yüce.

Mürtefi‘dür ol kadar bu cây-ı pāk
Bunda cem‘ olmuş güzel âb u hevâ

2. **mürtefi‘dür:-dür****Kaside 5**

Mısra: 68

Çok yüksek.

Rub‘-ı meskûn seyr olur nezzâre-bağış olsañ
eger
Mişli yokdur mürtefi‘dür böyle kaçır-ı cânfezâ

3. **mürtefi‘:****Tarih 73**

Mısra: 5

Çok yüksek.

Mürtefi ' ol kadar nigāh itseñ
Seyr iderdüñ cihānı ser-tā-pā

mürüvvet:

1. mürüvveti:-i

Tarih 60

Mısra: 8

Cömertlik, ihsan, lütuf.

Dür ü güherle pür eylerdi dāmen-i çerhı
Kef-i mürüvveti ğavvāşı baħr-ı ihsānuñ

mürüvvet eyle:-

1. mürüvvet eyle:

Kaside 3

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

İyilik ve ihsanda bulunmak, cömertlik göstermek.

Kalma nokşānuma luṭf eyle mürüvvet eyle
Kerem ü luṭfuña da yok idi ḥadd u pāyān

2. mürüvvet eyle:

Rübai 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İyilik ve ihsanda bulunmak, cömertlik göstermek.

Ya Rab baña luṭf eyle mürüvvet eyle
Bîçāre dil-i zāruma şefkat eyle

mürüvvetsüz:

1. mürüvvetsüz:

Matla 30

Mısra: 2

İnsaniyetsiz. II Sevgili.

Olur 'uşşāk-ı zāra dem-be-dem cevı ü cefā
maḥşūş
Mürüvvetsüz sitem-āyındır ol bivefā maḥşūş

Mūsā:

1. Mūsā:

Tarih 23

Mısra: 10

Musa Çelebi, özel isim.

Düşdi bir tārīḥ-i zībende didüm ey Feyzī
Tūl-i 'ömr ile mu'ammer ola yā Rab Mūsā

Mūsā Efendinüñ:

1. Mūsā Efendinüñ:-nüñ

Tarih 20

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Matbah Emini Musa Efendi.

Didüm fevtine Feyzī de düşüp bu gūne tārīḥin
Ola Mūsā Efendinüñ maḥāmı Cennet-i a'lā

müşābih:

1. müşābih:

Kaside 10

Mısra: 48

Benzer.

İcāre-i ṭavīleyle virilse raġbet itmezler
Kim alur bu müşābih ḥāne-i meşrūṭa-āsāya

müşāhede olun:-

1. müşāhede olundu:-dı

Kaside 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gözlemlemek.

Ümīd olur mı bu āyīne-i felek içre
Hele müşāhede olundu rüy-ı şādānī

2. müşāhede olunur:-ur

Kaside 7

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

Gözlemlemek, şahit olmak.

Nümūde olmada her dem kelām-ı pākinden
Müşāhede olunur niçe luṭf-ı Sübhānī

musahhar id:-

1. musahhar iden:-en

Kaside 7

Mısra: 62

Kelime Tipi: -

Ele geçirmek, zapt etmek.

Elümde ḥāme degül rāyet-i feşāḥatdūr
Benem musahhar iden Feyzī mülk-i 'irfānı

musahhar ol:-

1. musahhar olmuş:-muş

Kaside 1

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

Emrine amade olmak, boyun eğmek.

Mihr ü meh zerrîn rikâbı idi bu Gülgün-ı çerh
Emr-i pâk-i Hâzrete olmuş musahhar rûz u şeb

müsâ'id:

1. müsâ'id:

Gazel 6

Mısra: 11

Uygun, elverişli.

Müsâ'id rûzgâra ırmadı bu baħr-ı mevc-engîz
İderdi Feyzi keşti-i ümîdüm ser-nigün peydâ

2. müsâ'id:

Gazel 30

Mısra: 5

Uygun, elverişli.

Esmez müsâ'id üzre şehâ rûzgârdan
Baħr-ı ğam içre keşti-i dil sernigün olur

müsâ'id eyle-:

1. müsâ'id eyledi:-di

Kaside 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Koşulları uygun, elverişli hale getirmek.

Bi-ħamdillâh şeref virdi cihâna luṭf-ı Yezdânî
Müsâ'id eyledi elṭâf-ı Hâk bu çerh-i gerdâni

müsâ'id it-:

1. müsâ'id itdi:-di

Kaside 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uygun koşulları yaratmak, uygun duruma getirmek.

Cihânda zâhir olup feyz-i luṭf-ı Rabbânî
Müsâ'id itdi Hüdâ devr-i çerh-i gerdâni

muşanni':

1. muşanni':

Tarih 72

Mısra: 7

Sanatlı, süslü, ustalıkla yapılmış.

Muşanni' kıl kalemle sîm naṣṣ itmiş
temâşâdur
Nigâh-endâz olanlar zann ider anı şadefkârî

müsellem:

1. müsellemdür:-dür

Gazel 107

Mısra: 2

Herkes tarafından kabul edilmiş, inkar edilemez.

Şafâ-baḥşâ-yı 'âlemdür ṭarîk-i Nakşbendiyye
Cihân içre müsellemdür ṭarîk-i Nakşbendiyye

2. müsellemdür:-dür

Lugaz 12

Mısra: 6

Herkes tarafından kabul edilmiş, inkar edilemez.

Cismi memdûh-ı bezm-i 'âlemdür
Hayli mümtâzdur müsellemdür

müşir-i eḥam:

1. müşir-i eḥam:

Kaside 9

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Yüce Paşa (Kaptan İbrahim Paşa).

Bu güne yazdılar elḳâbı levh-i tahrîre
Müşir-i eḥam u destûr-ı Âşaf-isti 'dâd

müşk:

1. müşk:

Gazel 36

Mısra: 6

Misk, güzel koku. İl siyah, kara (gece bağlamında).

'Azm-i Çîn itse sezâ meyl eyleyen dil zülfine
Ṭurre-i şeb-rengine müşk ile 'anber teşnedür

müşk-bü:

1. müşk-bü:

Gazel 74

Mısra: 8

Misk kokusu (sevgilinin saçının güzel kokusu bağlamında).

Dil-i âzâde olur zülfine yârûñ beste
Müşk-bü olmada güldeste-i ruḥsâr laṭîf

müşk-büy-ı zülfüne:

1. müşk-büy-ı zülfüne:-üñ, -e

Gazel 53

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının misk kokusu.

Olur dil-beste elbet müşk-büy-ı zülfüne zîrâ
Ser-i 'uşşâkdan ey mâhrû bend-i belâ çıkmaz

müşk-efsân ol-:

1. müşk-efsân oldu:-dı

Gazel 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Misk kokusu saçmak (misk kokusu yayan saç bağlamında).

Cân demâğın nice ta'tır itmesün ey mâhrû
Müşk-efsân oldu zülfün 'anber-i sârâ gibi

müşk-i ezfer:

1. müşk-i ezfer:

Gazel 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzel kokan misk.

La'l-i nâb-ı dilbere cennetde kevşer teşnedür
Büy-bahş-ı zülfine çün müşk-i ezfer teşnedür

2. müşk-i ezfer:

Tahmis 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel kokan misk.

Hayâl-i hâlün ile müşk-i ezfer dâğ-ber-dildür
Gamuñla 'aşkuñ ey mâh-ţal'at oldılar bîmâr

müşkil:

1. müşkildür:-dür

Gazel 38

Mısra: 1

Zor, güç.

O şûhuñ cevri çokdur söylesem ta'bîr
müşkildür
Murâd itsem hikâyât-ı gamum takrîr
müşkildür

2. müşkildür:-dür

Gazel 38

Mısra: 2

Zor, güç.

O şûhuñ cevri çokdur söylesem ta'bîr
müşkildür
Murâd itsem hikâyât-ı gamum takrîr
müşkildür

3. müşkildür:-dür

Gazel 38

Mısra: 4

Zor, güç.

Zücâc-ı hâtırüm işkeste itdi seng-i hicrânun
Yıkıldı mülk-i dil şimden girü ta'mîr
müşkildür

4. müşkildür:-dür

Gazel 38

Mısra: 6

Zor, güç.

Hevâ-yı zülf ile oldu perîşân gönüm ey mehrû
Dil-i dîvâneye 'aşkuñ ile zencîr müşkildür

5. müşkildür:-dür

Gazel 38

Mısra: 8

Zor, güç.

Yazıldı levh-i dilde nakş-ı hüsni kilik-i fikretle
Hıram-ı şivesi ol mehveşün taşvîr müşkildür

6. müşkildür:-dür

Gazel 38

Mısra: 10

Zor, güç.

Ser-i müyum olursa Feyziyâ bir hâme-i hoş-
rev
Cihânda sergüzeşt-i derd-i gam tahtır
müşkildür

müşkil-güşâ-yı mekrümet-pîrâ:

1. müşkil-güşâ-yı mekrümet-pîrâ:

Tarih 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cömert, zorlukların üstesinden gelen kişi.

Furûğ-ı mihre ta'n eyler görenler zerre-i lutfın
Meh-i burc-ı şehâ müşkil-güşâ-yı mekrümet-
pîrâ

müşk-resân:

1. müşk-resândur:-dur

Gazel 19

Mısra: 10

Güzel koku veren, yayan (sevgilinin saçı bağlamında).

Mümkün mi beste olmaya dil zülf-i dilbere
Dildâdegâna müşk-resândur nesîm-i şubh

müşk-rîz-i zülf-i yâra:**1. müşk-rîz-i zülf-i yâra:-a****Gazel 19**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin misk kokusu saçan saçı.

Müşk-rîz-i zülf-i yâra perîşânlık eylemiş
Zîrâ demâga bü-y-feşândur nesîm-i şubh

Mustafâ:**1. Muştafâ:****Tarih 86**

Mısra: 10

(Sadrazam mektupçusu Ali Süleyman
Efendi' nin oğlu) Mustafa (d. 1709 - ö. ?).

Tefekkür eyler iken düşdi bir târîh ey Feyzî
Mu'ammer ola yâ Rab Muştafâ bu dâr-ı
dünyâda

Mustafâ Paşa:**1. Muştafâ Paşa:****Tarih 14**

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa.

Gelince şadr-ı 'âlîye didüm târîhini Feyzî
Vezîr oldı Süleymân-ı zamâna Muştafâ Paşa

2. Muştafâ Paşamuza:-muz, -a**Tarih 31**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Kaymakam Bozoklu Mustafa Paşa (ö.
1698).*

Şâd ola rûhı didüm târîhini
Muştafâ Paşamuza el-Fâtîha

müstağni-i 'âlem id-**1. müstağni-i 'âlem ider:-er****Kaside 5**

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Aleme karşı umursamaz hale getirmek.

Zerre-i lutfuñ beni müstağni-i 'âlem ider
Bir nigeñle verd-i ümmîdüm bulur neşv ü
nemâ

2. müstağni-i 'âlem ider:-er**Tarih 39**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aleme karşı umursamaz hale getirmek.

Zerre-i lutfuñ beni müstağni-i 'âlem ider
Kalb-i mañzûnum gam u âlâmdan olsun berî

müştâk:**1. müştâk:****Kaside 3**

Mısra: 40

Gönülden arzu etmek, istemek.

Mihr ü meh buldı şeref pâymı bûs itmekle
Ruñ-ı pür-tâbına müştâk idi hûr u gılmân

2. müştâk:**Tahmis 2**

Mısra: 11

Gönülden arzu etmek, istemek.

Nûr-ı ruhsâr-ı pür-envârına göñlüm müştâk
Âh u zârumla şadâ-bağş sipihr-i nüh-tâk

3. müştâk:**Lugaz 14**

Mısra: 7

Gönüllü, arzulu, istekli, hevesli.

Ekser erbâb-ı dil aña müştâk
Ülfet eyler anuñla ehl-i mezâk

4. müştâk:**Matla 40**

Mısra: 1

Gönüllü, arzulu, istekli, hevesli.

Şeref-i rûyuña bîçâre gönüller müştâk
Tâlib-i vuşlat-ı dildâr olayum dir 'uşşâk

müstecâb ol:-**1. müstecâb olur:-ur****Kaside 6**

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

(duası) kabul olmak.

Oldum cihânda dest-berâverde-i du'â
Sûz-ı derûn ile çü du'â müstecâb olur

mu'tâd ol:-**1. mu'tâd olmuş:-muş****Kaside 9**

Mısra: 42

Kelime Tipi: -
Alışmış olmak.

Hele mülâhaza kıl terk olur mı sultânım
Ezelden olmuş idüm luṭf-ı ṭab‘uṣṣa mu‘tād

mu‘tād-ı dil ol-:

1. **mu‘tād-ı dil olmadur:-ma, -dur**
Gazel 86
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Gönlün alışık olması.

Fikr-i zülfüñle muḳayyed olmadı āzād-ı dil
Murğ-veş pā-beste-i dām olmadur mu‘tād-ı dil

mu‘teber:

1. **mu‘teber:**
Gazel 51
Mısra: 10
Saygın, itibarlı (olan).

Şāhid-i maẓmūn-ı şî‘rüm gösterür ḥüsn-i edā
Ṭab‘-ı Feyzîye nazar kıl mu‘teber āyīnedür

mutrib-i nağme-kārdur:

1. **mutrib-i nağme-kārdur:-dur**
Kaside 2
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Şarkı söyleyen şarkıcı (şairin
gıcırdayarak ses çıkaran kalemi bağlamında).

Güş idüñ bu şarîr-i ḥāmemüzi
Muṭrib-i nağme-kārdur ḳalemüm

muvaḳḳaḳ eyle-:

1. **muvaḳḳaḳ eyledi:-di**
Kaside 9
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Başarılı kılmak.

Ġazāñ mübārek ola ey vezîr-i pāk-nijād
Muvaḳḳaḳ eyledi ḥaḳḳā cenāb-ı Rabb-ı ‘ibād

2. **muvaḳḳaḳ eyledi:-di**
Tarih 81
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Başarılı kılmak.

Yeñiden bir çeşme-i pākîze bünyād eyledi
Böyle bir ḥayra muvaḳḳaḳ eyledi anı Ḥudā

muvaḳḳaḳ ol-:

1. **muvaḳḳaḳ ola:-a**
Tarih 54
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Uygun, layık olmak.

Ola tedbîri de taḳdîre muvaḳḳaḳ dā’im
Eyleye mühr-i vezāretle mu‘ammer Mevlā

müvesser ol-:

1. **müvesser olmadı:-ma, -dı**
Gazel 125
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Nasip olmak.

Müvesser olmadı gülçîn olam gülzār-ı
vuşlatdan
Bu gülşende benüm āzürde-i ḥār olduğum
ḳaldı

2. **müvesser olsa:-sa**
Kaside 1
Mısra: 76
Kelime Tipi: -
Nasip olmak.

Mihr ü mehveş ma‘nide itsem nihāde rüyumı
Ḥāk-i dergāhı baña olsa müvesser rüz u şeb

müzeyyen it-:

1. **müzeyyen itdi:-di**
Kaside 3
Mısra: 15
Kelime Tipi: -
Süslemek.

Şeb-i mevlüdün için itdi müzeyyen ol dem
Gülşen-i dehri Ḥudā reşk-i behişt-i Rıdvān

müzeyyen ol-:

1. **müzeyyen oldı:-dı**
Kaside 9
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Süslenmek, bezenmek.

Müzeyyen oldı derünında ṭop-ı ejder-ser
İder memālik-i a‘dāyı şübhe yoḳ berbād

2. müzeyyen oldu:-dı

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Süslenmek, bezenmek.

Bahār oldu gönül gel gülsitān-ı hālet-efzāya
Şüküfeyle müzeyyen oldu 'ālem var temāşāya

3. müzeyyen olup:-up

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Süslenmek, bezenmek.

Ezhār ile müzeyyen olup bāğ-ı gülsitān
Zevk ehlinüñ dili yine pür-āb u tāb olur

muẓtarib:

1. muẓtarib:

Gazel 94

Mısra: 8

Sıkıntılı, ızdıraplı.

Olmaz sükün dilde firāk-ı cemāl ile
Sīm-āb gibi muẓtarib endāmımız bizüm

2. muẓtarib:

Gazel 104

Mısra: 5

Izdırıp içinde, dertli, sıkıntılı.

'Acebdür muẓtarib mānend-i murğ-ı nīm-
bismil dil
Halāşa yokdur imkān ol perīnūñ kayd-ı
bendinden

N

nābedīd ol:-

1. nābedīd oldu:-dı

Kaside 3

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Kaybolmak, yok olmak, ortadan kalkmak.

Nābedīd oldu o dem zulmet-i küfr 'ālemden
Pertev-endāz-ı ruḥ-ı pāki olunca leme'ān

nābīnā:

1. nābīnā:

Kaside 7

Mısra: 41

Kör, gözü görmez (gerçekleri görmek istemeyenler bağlamında).

Giderdi perde-i ğaflet çekerse nābīnā
Gubār-ı ḥāk-i rehi sürme-i Şifāḥānī

Nābiyā:

1. Nābiyā:

Tahmis 2

Mısra: 24

Ey Nabi (17. yy divan şairi; d. ? - ö. 1712).

Şeb-i hicrānda olur cām-ı maḥabbet müli telḥ
Nābiyā sāḳi-i çerḥ eyledi kām-ı dili telḥ

nabz-gır-i derd-i 'aşkımdur:

1. nabz-gır-i derd-i 'aşkımdur:-ım, -dur

Gazel 73

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk derdinin nabzını tutan (sevgili).

Nabz-gır-i derd-i 'aşkımdur şifā-sāz olmadı
Ol ṭabīb-i dil idüp şimdi müdāvādan ferāğ

nāçār ol:-

1. nāçār olduğın:-duğ, -ın

Gazel 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çaresiz kalmak.

Derd-i 'aşka dil giriftār olduğın bilmez mi var
'Aşıkın 'aşkuñla nāçār olduğın bilmez mi var

2. nāçār olduğum:-duğ, -um

Gazel 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Çaresiz kalmak, çıkar yol bulamamak.

Terahḥum eylemez peyveste oldu çerḥe
efğānum
Hemān peygüle-i hicrānda nāçār olduğum
kaldı

3. nāçār olmuş:-muş

Rübai 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çaresiz kalmak.

Dil zülf-i perîşāna giriftār olmuş
Bir kayda düşüp ‘aşk ile nāçār olmuş

nādide:

1. nādide:

Kaside 1

Mısra: 4

Ender, kıymetli, eşine az rastlanılan.

Mihr ü meh pertev-fezâdur âsumândan seyr
idüñ

Mişli nādide nümāyān iki gevher rûz u şeb

nāgāh:

1. nāgāh:

Gazel 81

Mısra: 9

Vakitsiz, ansızın, birdenbire.

Semā ‘in seyr iderken bir nigāh-ı hışm idüp
nāgāh

Beni sermest-i sevdā eyledi çeşm-i belā-hîzûñ

2. nāgāh:

Tarih 80

Mısra: 8

Vakitsiz, ansızın, birdenbire.

Ne gevher gevher-i tāb-āver-i mihr-i şeref-
efzā

‘Tulū ‘itdi cihāna gūyiyā hırşîd-veş nāgāh

3. nāgāh:

Tarih 84

Mısra: 2

Ansızın, birdenbire.

Hüseyn Beg Efendî ‘ırk-ı pākinden bi-
hamdillāh

Furūzān gūyiyā bir māh-ı nev hırşîd-veş
nāgāh

nağāre:

1. nağāre:

Kaside 1

Mısra: 55

Davul, dümbelek (güneş ve ay).

Mihr ü meh zerrîn nağāre nüh felekdür küslar
Bang-i şevket ra ‘d-veş ki çalınur her rûz u şeb

nāgehān:

1. nāgehān:

Tarih 22

Mısra: 3

Ansızın, birdenbire.

Keşti-i iqbālî gark oldu ‘adūnuñ nāgehān
Olduğı demde vezīde şarşar-ı kahr-ı Hudā

2. nāgehān:

Tarih 76

Mısra: 1

Ansızın, birdenbire.

Beñli İbrāhīm Ağa gitdi cihāndan nāgehān
‘Azm-i ‘uqbā eyledi ol mü ‘min-i pāk-i ‘tikād

nağme:

1. nağme:

Gazel 10

Mısra: 4

*Etkileyici söz. İl nağme, ezgi (bülbulün
ötüşü bağlamında).*

Şehā gūş eyle fikr-i verd-i rüyūñla gönül nālān
Hezār-āsā bu nağme gülşen-i idrākdandur hep

nağme-bahş eyle-:

1. nağme-bahş eyleye:-y, -e

Kaside 4

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Nağmelendirmek, ezgi çalmak.

Nağme-bahş eyleye vādî-i neyistānı hemān
Farṭ-ı lūtfından eger olsa vezān bād-ı şabā

nağme-gū:

1. nağme-gū:

Gazel 7

Mısra: 7

Şakımak, ötmek.

Hezār-āsā olur mey-nüş olanlar nağme-gū zīrā
Gül-i bûy-āver-i gülzār-ı ‘işret sāğar-ı şahbā

nağme-i āheng-nevā:

1. nağme-i āheng-nevā:

Kaside 4

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Kulağa hoş gelen ezgi.

Zāğa ger vakt-i şitā lūtfuñ ola şāyeste
Bülbul-āsā ide ol nağme-i āheng-nevā

nağme-i Dāvūd:

1. nağme-i Dāvūd:

Gazel 52

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Hız. Davud'un sesi (güzel, etkileyici ses bağlamında).

Zāhidā bā' iş olur zevke sebū gūlgulesi
Bezm-i 'işretde bize nağme-i Dāvūd olmaz

nağme-i ney:

1. nağme-i ney:

Kaside 4

Mısra: **14**

Kelime Tipi: -

Neyin nağmesi.

Ne kalem zāhir olur gāh şarīinde anuñ
Nağme-i ney gibi gūş-ı dile bir hūb şadā

nağmekār-ı ma' nīdūr:

1. nağmekār-ı ma' nīdūr:-dür

Gazel 47

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Mana nağmecisi (manayı ahenkli bir şekilde sokmak).

Hāmemūz nağmekār-ı ma' nīdūr
Būlbūl-i nevbahār-ı ma' nīdūr

nağme-pīrā eyle:-

1. nağme-pīrā eyleye:-y, -e

Kaside 8

Mısra: **34**

Kelime Tipi: -

Ezgiyle donatmak.

Vezān olsa nesīm-i şefkatūñ ger fārt-ı
luftından
Serāser nağme-pīrā eyleye deşt-i neyistānı

nağme-serā id:-

1. nağme-serā iderdi:-er, -di

Kaside 7

Mısra: **26**

Kelime Tipi: -

Şarkıcı, türkücü yapmak.

Nesīm-i himmeti fārt-ı şafādan olsa vezān
İderdi nağme-serā vādi-i neyistānı

nahl-ı bāğ-ı ümīd:

1. nahl-ı bāğ-ı ümīd:-a

Tarih 52

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Ümit bahçesinin fidanı (yavru, evlat bağlamında).

Cenāb-ı Hāq ide āsīb-i dehrden maḥfūz
Şükūfte ola murād üzre naḥl-ı bāğ-ı ümīd

nahl-ı ergāvān:

1. nahl-ı ergāvān:

Gazel 29

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Erguvan fidanı (sevgilinin kirpiği bağlamında).

Seyr eyle oldı her müje bir naḥl-ı ergāvān
Hūn-ı cigerle eyledigüm perveriş budur

nahl-i murād:

1. naḥl-i murād:

Kaside 9

Mısra: **40**

Kelime Tipi: -

Murat fidanı.

Hezār bendeleri buldı ḥayli neşv ü nemā
'Aceb mi bār-ver olsa bu günde naḥl-i murād

nahl-i nevresden:

1. naḥl-i nevresden:-den

Gazel 34

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Yeni yetişen fidan. İl genç sevgili.

Ümīd-i mīve-i vuşlat ider bir naḥl-i nevresden
Dilin 'uşşāk gülçin-i riyāz-ı ārzū eyler

nahl-ı pūr-i' tibārdur:

1. naḥl-ı pūr-i' tibārdur:-dur

Kaside 2

Mısra: **54**

Kelime Tipi: -

En değerli hurma ağacı (şairin kalemi bağlamında).

Atmaya seng-i ta' nı Feyzi ḥasūd
Naḥl-ı pūr-i' tibārdur ḫalemüm

nahl-ı ümīd:

1. **naḥl-ı ümîd:**

Tarih 79

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Ümit fidanı (yeni doğmuş bebek bağlamında).

Ḥaḳ Ta'āla ide āsīb-i dehirden maḥfūz
Mīvedār ola murād üzre yine naḥl-ı ümîd

nā'il ol-:

1. **nā'il ola:-a**

Lugaz 8

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Erişmek, ulaşmak, elde etmek.

Bunı bî-şübhe ḥall iden kāmîl
Pāk bir ḥil'ate ola nā'il

2. **nā'il olmak:-maḳ**

Gazel 125

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Erişmek, elde etmek, ulaşmak.

Ne mümkin nā'il olmak naḳd-i cānla sūḳ-ı
hicrānda
Metā'-ı vaşl-ı dildāra ḥarīdār olduğum ḳaldı

nā'il-i kām ol-:

1. **nā'il-i kām olmadı:-ma, -dı**

Matla 46

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Muradına ermek, dileğine kavuşmak.

Görmedi neydüğünü cām-ı meserret-encām
Olmadı bu dil-i miḥnet-zedemüz nā'il-i kām

nā'il-i maḳşūd ol-:

1. **nā'il-i maḳşūd olmaz:-maz**

Gazel 52

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Amacına ulaşmak.

'Āşık-ı derdkeşān nā'il-i maḳşūd olmaz
Dehr-i dūn içre anuñ ṭālī'i mes'ūd olmaz

naḳd-i cān:

1. **naḳd-i cān:**

Gazel 29

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Can sermayesi. İl canıyla ödeme.

Kālā-yı vaşl-ı yāri alur naḳd-i cān ile
Sūḳ-ı belāda 'āşıkā dād u dihiş budur

2. **naḳd-i cān:**

Gazel 52

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Can sermayesi. İl canıyla ödeme

Naḳd-i cān kıldı telef ḥāce-i bāzār-ı fenā
Çārsū-yı der-i dilberde dilā sūd olmaz

3. **naḳd-i cān:**

Gazel 59

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Can sermayesi. İl canıyla ödeme.

Çārsū-yı 'aşḳda ey ḥāce-i kālā-yı ḡam
Naḳd-i cān itmek telef olmuşdur ancak
sūdumuz

4. **naḳd-i cān:**

Gazel 76

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Can sermayesi. İl canıyla ödeme.

Kālā-yı vaşlı nice alur naḳd-i cān ile
Sūḳ-ı maḥabbetüñ hele bey' ü şirāsı yok

5. **naḳd-i cān:**

Gazel 46

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Can nakidi, can sermayesi. İl canıyla ödeme.

Çārsū-yı ḡamda kālā-yı vişāle 'āşıkān
Naḳd-i cān ile ḥarīdār olduğun bilmez mi var

6. **naḳd-i cānla:-la**

Gazel 125

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Can sermayesi (sahip olunan en kıymetli şey olması yönüyle canıyla ödeme bağlamında).

Ne mümkin nā'il olmak naḳd-i cānla sūḳ-ı
hicrānda
Metā'-ı vaşl-ı dildāra ḥarīdār olduğum ḳaldı

naḳd-i dīde:

1. nakd-i dide:

Matla 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Göz sermayesi, göz parası.

Gönülde sikkesin sultân-ı gam her bār germ
itdi

Revâcın buldı nakd-i dide kūr ağıyarı nerm itdi

nakd-i dil ü cān:

1. nakd-i dil ü cān:

Rübai 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Can ve gönül sermayesi.

Bir 'aşık-ı miñnet-zedeyem kâlbüm şâf
Nakd-i dil ü cān 'aşk ile oldı itlâf

nakd-i eşküm:

1. nakd-i eşküm:-üm

Matla 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gözyaşı parası, nakdi.

Nakd-i eşküm reh-i gam-dîdede itdüm itlâf
'Aşıkâ merhâmet itmez o perî bî-inşâf

Nakîb Efendiye:

1. Nakîb Efendiye:-y, -e

Tarih 44

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bir topluluğun başı, büyüğü olan kişi.

Qudüm-ı es'aduñ tebrîk idüp Feyzî didüm
târîh

Nakîb Efendiye ola mübârek pâye-i iftâ

naks:

1. nakşında:-ı, -n, -da

Gazel 89

Mısra: 3

İşleme, nakış.

Hâme hayretde kalur bir müjesi nakşında
Nice ol Yûsuf-ı gül-çihreyi taşvîr idelüm

nakş it:-

1. nakş itmiş:-miş

Tarih 72

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nakşetmek, işlemek, süslemek.

Muşanni' kıl kalemle sîm nakş itmiş
temâşâdur

Nigâh-endâz olanlar zann ider anı şadefkârî

nakşber-âb ol:-

1. nakşber-âb olduğın:-duğ, -ın

Tarih 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Suya yazı yazmak gibi gelip geçici olmak.

Yumdı çeşmin bakmayup ârâyîş-i dünyâyâ hiç
Nakşber-âb olduğın fehm eyledi kevn ü mekân

nakş-ı cihândan:

1. nakş-ı cihândan:-dan

Matla 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Dünya işlemesi (dünyada olup bitenler,
dünyanın işleyişi bağlamında).*

Câhına mağrûr olma güyyiâ bir destmâl
Pendümi gûş eyle bu nakş-ı cihândan örnek al

nakş-ı hüsn:

1. nakş-ı hüsn:-i

Gazel 38

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik nakışı, işlemesi.

Yazıldı levh-i dilde nakş-ı hüsnî kil-k-i fikretle
Hîrâm-ı şîvesi ol mehveşüñ taşvîr müşkildür

2. nakş-ı hüsnüñ:-üñ

Gazel 86

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzellik nakışı, işlemesi.

Kıl kalemdür şafha-i çeşmümde müjgân-ı
terüm

Nakş-ı hüsnüñ dîdeme taşvîr ider Bihzâd-ı dil

nālân:

1. nālân:

Gazel 10

Mısra: 3

İnleyen, feryat ve figan eden.

Şehā gūş eyle fikr-i verd-i rüyuñla gönül nālān
Hezār-āsā bu nağme gülşen-i idrākdandur hep

2. nālān:

Gazel 83

Mısra: 6

Ağlayan, inleyen (aşık).

Şem‘-i ruhsāruñ hayāl eyler gehī verd-i ruḥuñ
Bülbül ü pervāne-veş nālān u sūzān görmedük

nālān ol-:

1. nālān olduğum:-duğ, -um

Gazel 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnlemek, sızlamak, feryat etmek.

Riyāz-ı dehrde verd-i ruḥ-ı dildār fikriyle
Hezār-āsā dilā her demde nālān olduğum
yerdür

2. nālān oluyor:-u, -yor

Rübai 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnlemek, sızlamak, feryat etmek.

Biñ derd ile nālān oluyor ‘uşşākı
Allāhı severseñ ne var inşāf inşāf

3. nālānuñ olmamız:-ma, -muz

Gazel 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnleyen olmak.

Tefekkür-i gül-i rüyuñla ey kamer-ṭal‘at
Hezār-veş yine nālānuñ olmamız yegdür

nāle:

1. nāleye:-y, -e

Gazel 98

Mısra: 4

İnilti, feryat.

Kārı fiğāndur dil-i zāruñ hezār-veş
Bā‘iş bu nāleye gül-i ruhsāruñ olmasun

2. nāleyi:-y, -i

Lugaz 11

Mısra: 6

İnilti, feryat.

Gerçi kim bī-rūhdur feryād ider
Nāleyi ‘uşşākına imdād ider

nāle eyle-:

1. nāle eyler:-r

Kaside 8

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Feryat etmek.

Cihānda nāle eyler kimse yokdur devr-i
luṭfuñda
İden bülbüldür ancak verd için bīhüde efgānı

2. nāle eylerken:-r, -ken

Gazel 105

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İnlemek, feryat etmek.

Sezādur sīnemi muşt ile ursam nāle eylerken
Müretteb meclis-i dildāra Feyzī deff ü neydür
bu

3. nāle eylerse:-ler, -se-r, -se

Gazel 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnlemek, feryat etmek.

Sezādur nāle eylerse gönül cānā hezār-āsā
Melāḥat gülsitānında ruḥuñdur bir gül-i rā‘nā

nāle id-:

1. iden:-en

Kaside 8

Mısra: 20

İnlemek, feryat etmek.

Cihānda nāle eyler kimse yokdur devr-i
luṭfuñda
İden bülbüldür ancak verd için bīhüde efgānı

2. nāle ider:-er

Gazel 43

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İnlemek, feryat etmek.

Fikr-i ruḥuñla nāle ider dil hezār-veş
Verd-i laṭīf-i bāğ-ı ṭarāvet ruḥuñ midur

3. nāle ider:-er

Gazel 95

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İnlemek, feryat etmek.

Feyzî-i zârı gördüm ider nâle ile âh
Bîçâre bir perî-veşe dildâde olmasun

nâle kıl:-

1. nâle kıl:

Gazel 23

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İnim inim inlemek, feryat etmek.

Nâle kıl Feyzî ruh-ı dilber için kûçe-i yâr
Bülbül-i gülşen-i idrâk olacak yerlerdür

nâle-i âhum:

1. nâle-i âhum:-um

Kaside 6

Mısra: 56

Kelime Tipi: -

Ahın iniltisi.

Efkâr-ı vaşl-ı yâr ile gûş eyle Feyziyâ
Hicrân deminde nâle-i âhum rebâb olur

nâle-i cism-i zebûn:

1. nâle-i cism-i zebûn:

Gazel 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Güçsüz beden iniltisi (aşığın, içki
meclisinde güçsüz düşen bedeninden dolayı
inlemesi bağlamında).*

Fiğân-ı ney olur dem-beste cânâ süziş-i
ğamdan
Olunca bezm-i meyde nâle-i cism-i zebûn
peydâ

nâle-i dili:

1. nâle-i dili:-i

Gazel 39

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül iniltisi.

‘Uşşâkuñ evc-i çerhe çıkar nâle-i dili
Ârâm-gâh-ı ehl-i maḥabbet Hîşârdur

nâle-i mestâne:

1. nâle-i mestâne:

Gazel 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sarhoş narası.

Fikr-i lebiyle ol meh-i ḥurşîd-ṭal‘atun
Eflâke çıkdı nâle-i mestâne rûz u şeb

nâle-i ‘uşşâk:

1. nâle-i ‘uşşâk:

Lugaz 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Âşıkların feryadı.

Ol nedür bir ‘âşık-ı mümtâzdur
Nâle-i ‘uşşâk ile dem-sâzdur

nâle-senc-i bülbül-i zâr-ülfetün:

1. nâle-senc-i bülbül-i zâr-ülfetün:-ün

Gazel 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ağlamaya alışmış bülbül gibi inleyen.

Fiğân eyler gülistân-ı cihânda yâd-ı rûyuñla
Gamuñla nâle-senc-i bülbül-i zâr-ülfetün
kimdür

nâm:

1. nâmına:-ı, -n, -a

Kaside 5

Mısra: 62

İsim, ad. İl nam, şan, şöret, ün.

Ya‘ni ol ağa-yı ‘âlî-rütbe-i Mısr-ı ḥîred
Nâmına ikrâm iderler zümregân-ı aşîyâ

namâz:

1. namâz:

Gazel 69

Mısra: 4

Namaz ibadeti.

Mihrâb-ı ebruvânuña secde ider gönül
İtsem vuzû sirişk ile olur namâz farz

nâm-ı pâkidür:

1. nâm-ı pâkidür:-i, -dür

Tarih 32

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*İyi şöretli (insanlar tarafından iyi algıya
sahip kişi bağlamında, Veziriazam Hüseyin
Paşa).*

Hulķı aḥsen nâm-ı pâkidür Hüseyin
Mişlini görmedi çeşm-i kâ’inât

nānpāre:**1. nānpāre:****Gazel 119**

Mısra: 4

*Bir lokma ekmek parçası. İl öpücük
(sevgiliyi öpmek bağlamında).*

Būs eylemem 'izārını ben vaşluñ isterem
Zīrā bu nānpāre bozar iştihāmuza

nā-pāk:**1. nā-pāk:****Lugaz 1**

Mısra: 6

Kirli.

İki kerre günde ol zāhir olur
Gāh nā-pāk u gehī tāhir olur

2. nā-pāk:**Lugaz 6**

Mısra: 2

Kirli.

Ol nedür kim yaşı yüzlü bir harīf
Gerçi kim nā-pāk ma'nide nazīf

nā-peydā ol-:**1. nā-peydā olmağda:-mağda****Tarih 14**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yok olmak, ortadan kaybolmak.

Bi-ḥamdillāh hele rūy-ı zamāne şimdi
ḥandāndur
Sürür oldı nümāyān derd ü ḡam olmağda nā-
peydā

2. nā-peydā olup:-up**Tarih 20**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yok olmak, ortadan kaybolmak.

Şikeste oldı mişbāḥ-ı vücūdi seng-i mevt ile
Olup bād-ı ecelden hem furūḡ-ı rūḥı nā-peydā

nār:**1. nārdan:-dan****Gazel 2**

Mısra: 2

Ateş. İl sevgilinin yanağı, yüzü.

Hāl-i siyeh olur mı ruḥ-ı yārdan cüdā
Hindū-yı āteşin olamaz nārdan cüdā

nār-ı 'aşk:**1. nār-ı 'aşk:****Rübai 35**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi.

Yakdı beni nār-ı 'aşk ile bir mehrū
Āşūfte idüp 'āşıkı çeşm ü ebrū

2. nār-ı 'aşk:**Gazel 126**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Aşk ateşi (Allah' a duyulan aşkla yanmak,
pişmek bağlamında).*

Pūte-i şabr içre nār-ı 'aşk ider kāmīl- 'ayār
Māye-i iksīr-i 'irfāndur semā'-ı Mevlevī

3. nār-ı 'aşkuñ:-uñ**Gazel 65**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgiliye duyulan) aşkın ateşi.

Olupdur nār-ı 'aşkuñ külḥan-ı ḡalbümde tāb-
efken

Olur her bir şerār-ı süznākümden cihān āteş

4. nār-ı 'aşkuñdan:-uñ, -dan**Gazel 65**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgiliye duyulan) aşkın ateşi.

'Aceb kim sūḥte olmazdı cismüm nār-ı
'aşkuñdan

Olurdu dem-be-dem ey māhrū benden feşān
āteş

nār-ı elem:**1. nār-ı elem:****Gazel 113**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Elem ateşi.

Tāb-ı ḡam nār-ı elem sūzān sūzān üstine
'Āşık-ı miḥnetkeşe hicrān hicrān üstine

2. nār-ı elem:

Tarih 50

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Elem ateşi.

Böyle mi eyler idi zāt-ı şerîfin tavşîf
İtmese nār-ı elem Feyzi-i zârı pür-tâb

nār-ı elem-i 'aşk:

1. nār-ı elem-i 'aşk:

Gazel 60

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Aşk eleminin ateşi.

Nār-ı elem-i 'aşk ile pür-sühte cismüm
Ser-tâ-be-ka-dem dâğ-ı siyâh itmege degmez

nār-ı firâkuñla:

1. nār-ı firâkuñla:-uñ, -la

Kaside 6

Mısra: **45**

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşi (ölüm bağlamında).

Süzân olursa nār-ı firâkuñla dil nola
Sîh-i elemde derd-i gam ile kebâb olur

nār-ı fûrkate düş-:

1. nār-ı fûrkate düşmez:-mez

Gazel 8

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşine düşmek.

'Uşşâk-ı zâr düşmez idi nār-ı fûrkate
Şem'-i ruhuñla olmasa pervâne aşinâ

nār-ı gam:

1. nār-ı gam:

Gazel 3

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Üzüntü ateşi. İl aşk derdi.

Cismini ifnâ ider nār-ı gam u hicrân ile
Şem'-i ruhsâra nice pervâne olmaz aşinâ

2. nār-ı gam:

Rûbai 34

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Gam, dert ateşi.

Nār-ı gam ile ahker-i süzende olur
Her kaçtı ki rîzân ola bu çeşmümden

3. nār-ı gamdan:-dan

Gazel 59

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Gam ateşi.

Külhan-ı miñnetde oldum nār-ı gamdan sühte
Ol kadar hâkister itdi cismi yokdur dūdumuz

4. nār-ı gamuñla:-uñ, -la

Gazel 36

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Gam ateşi.

Nice mümkün olmamak nār-ı gamuñla sühte
Rüyuña ey mâhrü mihr-i münevver teşnedür

nār-ı gam-ı dilberden:

1. nār-ı gam-ı dilberden:-den

Rûbai 44

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gam ateşi.

Yandı eridi nār-ı gam-ı dilberden
Hicrân şebine cismimüzi mûm itdi

nār-ı gam-ı firāk:

1. nār-ı gam-ı firāk:

Rûbai 4

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Ayrılık derdinin ateşi.

Yandı cigerüm tennür-ı hicrânda meded
Dil nār-ı gam-ı firāk ile oldu kebâb

nār-ı gâzabla:

1. nār-ı gâzabla:-la

Gazel 51

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Gazap ateşi (cehennem ateşi gibi yakıcı olan gazap bağlamında).

Ey perî nār-ı gâzabla 'âşıkâ itme nigâh
Kâlbimüz şad çâk olur eyle hâzer âyinedür

nār-ı hasret:

1. **nār-ı Һasret:****Gazel 52**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Özlem ateşi.

Dil olur sūhte rüyuñı taҺayyül itsem
Nār-ı Һasret ile bir ateş-i Nemrüd olmaz

nār-ı hicrān:1. **nār-ı hicrānı:-ı****Kaside 8**

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşi.

O şūhuñ nevk-i müjgānıyla cismüm şerҺa-ber-
şerҺa

‘Azāb-ı düzaҺa mānend olurdı nār-ı hicrānı

2. **nār-ı hicrānıyla:-ı, -y, -la****Gazel 65**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşi.

O deñlü nār-ı hicrānıyla vardur ülfetüm şimdi
Eger āh eylesem olur zemīn ü āsumān āteş

nār-ı maҺabbet:1. **nār-ı maҺabbet:****Gazel 12**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevda ateşi.

Teskīn ide mümkün mi anı eşk-i dem-ālūd
Pür-sūhte itdi tenimüz nār-ı maҺabbet

2. **nār-ı maҺabbet:****Gazel 103**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevda, aşk ateşi.

Vücūdum kāl idüp nār-ı maҺabbet pūte-i
ğamdan
Yine raҺm eylemez Feyzī baҺa ol şūҺ-ı sīmīn-
ten

nār-ı miҺnetle:1. **nār-ı miҺnetle:-le****Matla 37**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eziyet ateşi.

Ol mehūñ ruҺsārına Һať geldi mānend-i kelef
Nār-ı miҺnetle gōñül sūzān idi gūyā ki Һaf

nāşād kal:-1. **nāşād Һalam:-am****Kaside 9**

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

Dertli kalmak.

Ne bir meded-res olur kimse var dil-i zāra
Sezā mı gūşe-i miҺnetde ben Һalam nāşād

naşihat-pezir:1. **naşihat-pezir:****Gazel 2**

Mısra: 9

Nasihat dinleyen.

Feyzī-i zār niçe naşihat-pezir olur
MiҺnet olur mı ‘āşık-ı nāçārdan cüdā

nā-şüküfte:1. **nā-şüküfte:****Kaside 3**

Mısra: 17

Henüz açılmamış (gonca).

Nā-şüküfte o zamān Һalmadı bir gonca bile
Luťf-ı Mevlā ile gülzāra nesīm oldu vezān

2. **nā-şüküfte:****Kaside 8**

Mısra: 5

Henüz açılmamış (gonca).

Gülistān-ı dehirde nā-şüküfte Һalmadı gonca
Riyāz-ı ‘ālemi pür-zīb kıldı luťf-ı Yezdānī

3. **nā-şüküfte:****Kaside 8**

Mısra: 27

Henüz açılmamış (gonca).

Gülistān-ı cihānda nā-şüküfte gonçe-i ümmīd
Anı Һandān ider bir gün nesīm-i luťf u iҺsānı

na‘t-ı pāk-i şerīfe:1. **na‘t-ı pāk-i şerīfe:-e****Kaside 2**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Mübarek na't-ı şerif (Hz. Mumammed (s.a.v.)' in mübarek övgüsü).

Na't-ı pāk-i şerīfe rehberdür
Bā'is-i iftiḥardur ḳalemüm

na't-ı pākin:

1. na't-ı pākin:-i, -n

Kaside 1

Mısra: **64**

Kelime Tipi: -

Kusursuz naat.

Mihr ü mehveş nūr ile ḳalbin ziyā-baḥşā ider
Na't-ı pākin söyleyen merd-i sūḥan-ver rüz u şeb

2. na't-ı pākin:-in

Kaside 1

Mısra: **66**

Kelime Tipi: -

Kusursuz naat.

Mihr ü meh-āsā olur nūr ile ḳalbi pūr anuñ
Na't-ı pākin vird idüp eylerse ezber rüz u şeb

na't-ı şāh-ı enbiyāya:

1. na't-ı şāh-ı enbiyāya:-y, -a

Kaside 1

Mısra: **35**

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin şahının (Hz. Muhammed (s.a.v)) naatı.

Na't-ı Şāh-ı enbiyāya mihr ü meh zer-şafḥadur
Anda taḥrīr eyleye kilik-i şenā-ger rüz u şeb

na't-ı şerīfünde:

1. na't-ı şerīfünde:-ü, -ñ, -de

Kaside 3

Mısra: **48**

Kelime Tipi: -

Saygıdeğer Efendimiz' in naat-ı şerifi.

Midḥat-i zātını ḳādir degülem taḥrīre
Oldı bu na't-ı şerīfünde niçe biñ noḳşān

nāümīd ol-:

1. nāümīd olmaz:-maz

Matla 24

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Ümitsiz olmak.

Ruḥuñ ey mäh gerçi ebr-i zülfüñden bedīd
olmaz

Yine 'uşşāk seyr-i 'arīzuñdan nāümīd olmaz

nāvdān ol-:

1. nāvdān olsa:-sa

Gazel 47

Mısra: **11**

Kelime Tipi: -

Oluk olmak.

Nāvdān olsa Feyzi ḥāme-i ter
Sūḥanum çeşmesār-ı ma'nīdür

nāvek-i müjgān:

1. nāvek-i müjgān:-ı

Gazel 97

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Kirpik oku (sevgilinin ok gibi kirpikleri bağlamında).

O deñlü kārgerdür nāvek-i müjgānı cānānuñ
Vücūdum lālezār oldı benüm zaḥm-ı
serāpādan

2. nāvek-i müjgānına:-ı, -n, -a

Matla 53

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Kirpik oku (sevgilinin ok gibi kirpikleri bağlamında).

Sīne ey mehrü hedefdür nāvek-i müjgānına
'Āşık-ı zāruñ vücūdı döndi Oḳmeydānına

3. nāvek-i müjgānuñdan:-uñ, -dan

Gazel 99

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Kirpik oku (sevgilinin ok gibi kirpikleri bağlamında).

Zaḥm-dār oldı gönül nāvek-i müjgānuñdan
Şekve-sāz olmaya mı dil sitem-āyīnūñden

nāvek-i ümmīd:

1. nāvek-i ümmīd:

Gazel 60

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Ümit oku.

Menzil-res-i maḳṣūd olamaz nāvek-i ümmīd
Mānend-i kemān ḳaddi dü-tāh itmege degmez

nāz:

1. **nāz:**

Gazel 13

Mısra: 1

Naz, işve, cilve.

Geldükçe hemān nāz ile reftāra o kāmēt
Dünyāyı tutar fitne-i gavḡā-yı kıyāmet

2. **nāza:-a**

Gazel 24

Mısra: 1

Naz, işve, cilve.

Füsün-ı 'işve ile çeşmi nāza çeşbāndur
Anuñçün 'aşıḳ-ı bī-dil niyāza çeşbāndur

3. **nāz:**

Gazel 67

Mısra: 4

Naz, işve, cilve.

O şūhuñ çeşm-i mesti nāz ile uyḡuya
varmışmış
Şarāb-ı la'l-i cān-baḡşını nūş it vaḳt-i
vuşlatdur

nāz ol-:

1. **nāz olsa:-sa**

Gazel 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz olmak, nazlanmak.

Cānāna 'işve vācib ola olsa nāz farz
Sūz-ı ḡam ile baña degül mi niyāz farz

nāz u 'işve:

1. **nāz u 'işve:**

Matla 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz ve cilve.

Ḳıyāma gelse nāz u 'işve ile ol sehī-ḳāmet
Ḳıyāmetden 'alāmetdür virür 'uşşāḳa bir ḡālet

nazar:

1. **nazar:**

Gazel 97

Mısra: 3

Bakış.

Yine her bir nazar bir şüret-i zībā hüveydādur
Ne mümkün sırçeşm olmak ruḡ-ı yāri
temāşādan

2. **nazarda:-da**

Kaside 9

Mısra: 23

Bakış.

Şükūfezār olur bir nazarda vādi-i ḡam
Nigāh-ı merḡamet itseñ olurdu ḡuld-ābād

3. **nazarda:-da**

Gazel 29

Mısra: 5

Bakış.

Her bir nazarda şüret-i hicrān bedīd olur
Mir'āt-ı rüy-ı yāre göre gösteriş budur

4. **nazarla:-la**

Tarih 63

Mısra: 16

Bakış.

İltizām-ı luṭf iden der-'uhde eyler mi ḡamı
Bir nazarla şādkām eyle dil-i ḡam-perveri

5. **nazarda:-da**

Gazel 43

Mısra: 7

Bakış. ll göz.

Evvel nazarda rüy-ı cefā cilve-ger olur
Mir'āt-ı rünümā-yı maḡabbet ruḡuñ mıdur

6. **nazarda:-da**

Tarih 39

Mısra: 13

Bakış.

Bir nazarda ḡāki eylerdi zer-i kāmīl-'ayār
Bir nigāhuñ ṭamla-i yāḳūt eyler aḡkeri

nazar it-:

1. **nazar itse:-se**

Gazel 54

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Ne deñlü ḡışm ile itse nazar ol māh-ı mihr-
efrüz
Yine mir'āt-ı ḳalbüm incilāsı artar eksilmez

nazar kıl-:**1. nazar kıl:****Gazel 51**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Şâhid-i mazmûn-ı şî'rûm gösterür hûsn-i edâ
Tab'-ı Feyzîye nazar kıl mu'teber âyinedür

nâz-ı hevesdür:**1. nâz-ı hevesdür:-dür****Gazel 41**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Arzu nazı.

Çeşm-i siyehûn 'işve-ver-i nâz-ı hevesdür
Murg-ı dile zûlf-i siyehûn dâm-ı kafesdür

nazîf:**1. nazîf:****Lugaz 6**

Mısra: 2

Temiz, pak.

Ol nedür kim yaşşı yüzlü bir harîf
Gerçi kim nâ-pâk ma'nide nazîf

nazîr:**1. nazîrin:-i, -n****Tarih 74**

Mısra: 2

Benzer, eş, denk.

Cenâb-ı şehriyâr-ı baħr u ber Sultân Aħmed
Han
Nazîrin görmedi 'âlem o şâh-ı 'âlem-ârânuñ

2. nazîrin:-in**Tarih 77**

Mısra: 10

Benzer, eş, denk.

Şalâh u hûsn-i ħulkı pîşe itmiş ol kerem-güster
Nazîrin görmedük ħaċċâ ser-i erbâb-ı
taċvâdur

nâzır ol-:**1. nâzır olalı:-alı****Gazel 121**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Feyzi mir'ât-ı ruĥ-ı dildâra nâzır olalı
Ķand-i la'lûñ medĥ ider ol tûti-i gûyâ gibi

nazîre:**1. nazîre:****Gazel 63**

Mısra: 9

Benzer şiir.

Nazîre nev-zemîn-i pâkine emr-i muĥâl oldu
Hezâr aĥsente Feyzî şâ'ir-i şîrîn-edâ olmuş

2. nazîre:**Gazel 115**

Mısra: 10

Benzer şiir.

Olur mı Fehmi-i üstâda peyrev ey Feyzî
Nazîre nev-gazel-i ma'nidâr seyrinde

nazîre eyle-:**1. nazîre eyledüñ:-dü, -ñ****Gazel 102**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Nazire yazmak. Bir şairin şiirini örnek
alarak benzerini yazmak, söylemek.*

Nazîre eyledüñ aĥsente tab'-ı pâkine Feyzî
Zemîn-i Kâşif-i mu'ciz-sühâdur pençe-i
cânân

nazîre it-:**1. nazîre itmege:-meg, -e****Gazel 24**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Nazire yazmak.

Semend-i tab' ile cev lâna başla ey Feyzî
Nazîre itmege eş'âr-ı tâze çesbândur

nazîri gel-:**1. nazîri gelmedi:-di-me, -di****Tarih 51**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eşi, benzeri gelmek.

Sezâvâr-ı riyâsetdür o zât-ı mekrûmet-güster
Nazîri gelmedi dehre kemâl-i lûtf u şefkatde

nâzır-ı ruhsâr-ı dilber:**1. nâzır-ı ruhsâr-ı dilber:****Gazel 85**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzüne bakan.

Zülfe dolaşma nâzır-ı ruhsâr-ı dilber ol
Rehvâr-ı deşt-i şâm-ı garîbân olan gönül

nazm-ı sihr-âsâra:**1. nazm-ı sihr-âsâra:-a****Gazel 62**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Büyüleyici güzel şiirler.

Olursuñ pâ-nihâde pâye-i i'câza ey Feyzî
Egerçi nazm-ı sihr-âsâra çok üstâd ayak
başmış

nazra-bahş ol-:**1. nazra-bahş olmak:-mak****Gazel 88**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) bakış atmak, bakmak.

Ne mümkün nazra-bahş olmak dü-çeşmüm
hûre-nâk oldu
Anuñçün âfîtab-ı rûy-ı dildâra nigâh itmey

nazra-düz:**1. nazra-düzdur:-dur****Gazel 115**

Mısra: 3

Göz diken (dikkatlice bakmak bağlamında).

Haş-âver oldu o meh nazra-düzdur çeşmüm
Dem-i hâzânda köhne bahâr seyrinde

nazra-düz-ı tâb-ı nûr-ı mihr ü mâh et-:**1. nazra-düz-ı tâb-ı nûr-ı mihr ü mâh etmem:-me, -m****Gazel 88**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ay ve güneşin ışığının parlaklığına göz dikmek.

Ruḥ-ı dilber tefekkür eylerem Feyzî dil-i zârı
Cihânda nazra-düz-ı tâb-ı nûr-ı mihr ü mâh
etmem

nazra-i evvelde:**1. nazra-i evvelde:-de****Gazel 51**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlk bakış.

Nazra-i evvelde olur cilde-ger rûy-ı neşât
Sâgar-ı pür-bâde gûyâ feyz-ver âyinedür

2. nazra-i evvelde:-de**Gazel 83**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlk bakış.

Kadrin añlar nazra-i evvelde her bir
merdümüñ
Dide-i şâhib-başîret gibi mîzân görmedük

3. nazra-i evvelde:-de**Kaside 9**

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

İlk bakış.

Cihânı nazra-i evvelde seyr iderdi eger
Gubâr-ı hâk-i rehûñ çekse kûr-ı mâderzâd

nazra-i pür-kînüñden:**1. nazra-i pür-kînüñden:-üñ, -den****Gazel 99**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kin, nefret dolu bakış.

Fitne dâmen-be-miyân çeşm-i cihân-bînüñden
'Aql hayret-zededür nazra-i pür-kînüñden

nâzük-zemîn ol-:**1. nâzük-zemîn olmuş:-muş****Gazel 66**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İncelik zemini (şairlik kudretini yeni bir sahada göstermek bağlamında).

Semend-i tab'a irhâ-yı 'inân itseñ sezâdur kim
Hezâr aḥsente Feyzî tab'uña nâzük-zemîn
olmuş

ne:**1. ne:****Kaside 7**

Mısra: 11

Nasıl, öyle bir.

Ne hāme zābit-i emvāl-i memleket-perver
Ne hāme eyledi ma'mūr mülk-i vīrānı

2. ne:**Kaside 7**

Mısra: 12

Nasıl, öyle bir.

Ne hāme zābit-i emvāl-i memleket-perver
Ne hāme eyledi ma'mūr mülk-i vīrānı

3. ne:**Kaside 7**

Mısra: 13

Nasıl, öyle bir.

Ne hāme hāme-i 'anber-niṣār u rūḥ-efzā
Alurdı destine luṭfiyla ol kerem kânı

4. nedür:-dür**Gazel 92**

Mısra: 1

"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Haṭ-ı siyāh mı 'anber midür nedür bilmem
Lebüñ mi çeşme-i Kevşer midür nedür bilmem

5. nedür:-dür**Gazel 92**

Mısra: 2

"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Haṭ-ı siyāh mı 'anber midür nedür bilmem
Lebüñ mi çeşme-i Kevşer midür nedür bilmem

6. nedür:-dür**Gazel 92**

Mısra: 4

"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

'İzārı zülf-i siyeh-tābı itdi mi mestür
Küsüf-ı mihr-i münevver midür nedür bilmem

7. nedür:-dür**Gazel 92**

Mısra: 6

"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Hilāl-i māh mı āviḥte-i semā olmuş
Miyān-ı dilbere ḥançer midür nedür bilmem

8. nedür:-dür**Gazel 92**

Mısra: 8

"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Şudā'-ı derd-i ḡamı def' iderdi ey sāḳī
Bu bezme micmere sāḡar midür nedür bilmem

9. nedür:-dür**Gazel 92**

Mısra: 10

"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Hezār-veş bu gülistānda āh ider Feyzī
'İzār-ı yār gül-i ter midür nedür bilmem

10. neler:-ler**Gazel 5**

Mısra: 1

Bir çok şey.

Olur cānā derūnda fıkı-i la'lüñle neler peydā
Feşān olsa sirişküm dideden eyler güher peydā

11. ne:**Kaside 9**

Mısra: 5

"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır.

Ne çekdiri ki mişāl-i neheng-i deryādur
Gören şanur anı 'anḡa olunca bāl-güşād

12. ne:**Kaside 10**

Mısra: 13

"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır.

Ne āşaf 'aḡl-ı evvel rüşd-i kāmīl merd-i deryā-
dil
Olur mebzūl ḡān-ı luṭfi hep a'lā vü ednāya

13. ne:**Gazel 28**

Mısra: 7

Hangi.

Ne bezme tāb-ver olmuşdı cānā şem'-i
ruḡsāruñ
Şerer-püş olmada pervāne-i bī-tāḡatuñ kimdür

14. ne:**Gazel 28**

Mısra: 1

Hangi.

Ne şehruñ ḡubısın derd-āşinā-yı miḡnetüñ
kimdür

‘ Aceb nezzāre-düz-ı mihr-i rüy-ı tal‘atun
kimdür

15. **nedür:-dür**

Gazel 32

Mısra: 1

Ne.

Dil gam-ı ‘aşk ile bîçāre degüldür de nedür
Tîg-ı miñnet ile şad pāre degüldür de nedür

16. **nedür:-dür**

Gazel 32

Mısra: 2

Ne.

Dil gam-ı ‘aşk ile bîçāre degüldür de nedür
Tîg-ı miñnet ile şad pāre degüldür de nedür

17. **nedür:-dür**

Gazel 32

Mısra: 4

Ne.

Cām-ı vaşlına sezā eylemeyüp cevri itmek
Reviş-i çerh-i sitemkäre degüldür de nedür

18. **nedür:-dür**

Gazel 32

Mısra: 6

Ne.

Tîg-ı sertîzi-i çeşmünle derün-ı ‘uşşāk
Serteser şerha ile yara degüldür de nedür

19. **nedür:-dür**

Gazel 32

Mısra: 8

Ne.

Hün-feşān merdümek-i dîde lebün zikri ile
Havz-ı çeşmümde dü-fevvāre degüldür de nedür

20. **nedür:-dür**

Gazel 32

Mısra: 10

Ne.

Pāymāl itmede ‘uşşākını cevri cānān
Feyziyā kaşdı dil-i zāra degüldür de nedür

21. **ne:**

Gazel 34

Mısra: 1

Ne.

Ne dem bezm-i mey içre gülğuli sākī sebū
eyler
Derün-ı bāde-nüşāna neşāt ol dem gülü eyler

22. **ne:**

Gazel 94

Mısra: 5

Ne vakit, ne zaman.

Ol teşneyem ne baħrı ki görsem serāb olur
Geçmekde fikr-i vaşl ile eyyāmımız bizüm

23. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 23

"Ne kadar çok, çok fazla" anlamlarında
şaşma veya abartı bildiren bir ifade.

Ne hāletdür kime hālüm disem olur tebessüm-
sāz

Elem çekme deyü eyler havāle rüz-ı ferdāya

24. **ne:**

Tarih 80

Mısra: 7

"Ne kadar çok, çok fazla" anlamlarında
şaşma veya abartı bildiren bir ifade.

Ne gevher gevher-i tāb-āver-i mihr-i şeref-
efzā

Tulū‘ itdi cihāna güyiyā hürşîd-veş nāgāh

25. **ne:**

Kaside 9

Mısra: 37

Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan
bağlaç.

Ne bir meded-res olur kimse var dil-i zāra
Sezā mı güşe-i miñnetde ben kalam nāşād

ne dem:

1. **ne dem:**

Kaside 3

Mısra: 75

Kelime Tipi: -

Ne zaman.

Melekü'l-mevt ne dem cānına kaşdı eylerse
Feyzi-i bîkese lutfuñdan anı kıl āsān

2. **ne dem:**

Kaside 6

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Ne zaman ki.

Mihr-i mürüvvetiyle ne dem bulsa perveriş
Her seng-i h̄āra ʔa'na-dih-i la'l-i nāb olur

3. ne dem:

Kaside 10

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

Ne zaman ki.

Egerçi var bir esb-i bī-bedel haylī temāşādur
Ne dem 'azm eylese ʔa'f ile batmaz cismi
deryāya

ne dem ki:

1. ne dem ki:

Gazel 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ne zaman ki.

Şandum getürdi Feyzi peyām-ı vişāl-i yār
Bāğa ne dem ki esdi şitābān nesīm-i şubh

2. ne dem ki:

Gazel 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ne zaman ki.

Ne dem ki 'ārızuña haṭ şehā gelür görünür
Dil-i belā-zedeye biñ belā gelür görünür

ne deñlü:

1. ne deñlü:

Gazel 54

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ne denli, ne kadar.

Ne deñlü hışm ile itse nazar ol mäh-ı mihr-
efrüz

Yine mir'āt-ı ʔalbüm incilāsı artar eksilmez

2. ne deñlü:

Kaside 10

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Ne kadar (abartılı bir tavırla).

Rikābıyla ne deñlü zaḥm-zen olsam da gūş
itmez

İder te'şir o deñlü ʔarb olunsa seng-i h̄ārāya

3. ne deñlü:

Gazel 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ne denli, ne kadar çok.

Tefekkür-i mey-i la'lüñle meclis-i ʔamda
Ne deñlü nūş idersem olurdı āb şarāb

4. ne deñlü:

Kaside 3

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

Ne denli, ne kadar çok.

Yine şad 'aciz ile endāhte-i hayret olur
'Arşa-i ma'nide eylerse ne deñlü cevālān

5. ne deñlü:

Kaside 3

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Ne denli, ne kadar çok.

Kadem-i pāki olup zelzele-baḥş-ı 'ālem
Hep h̄arāb oldu ne deñlü var ise deyr-i muḡān

6. ne deñlü:

Tarih 75

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ne denli, ne kadar çok.

Kerem-ver merḥamet-güster şecī'-i mekrümet-
ālūd

Ne deñlü vaşf olunsa zāt-ı pāki midḥata şāyān

ne gūne:

1. ne gūne:

Kaside 9

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

Ne tür, ne çeşit.

Nice niyāz ile piskopos ḥācesi olup

Ne gūne şey idügin anda görmedüm irād

ne güzel:

1. ne güzel:

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ne güzel.

Ne güzel 'ayn-ı pāk-i rūḥ-efzā
Teşne dillere dā'imā dilkeş

2. ne güzel:

Tarih 12

Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Ne güzel.

Seyr idüp rüyuñı tārīḥ didüm
Ḥaṭ-ı pākūñ ne güzel ‘anberbū

3. **ne güzel:**
Tarih 15
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Ne güzel.

Ne güzel mesken-i feraḥ-bünyād
Ḥabbezā menzil-i şafā-baḥşā

4. **ne güzel:**
Tarih 40
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Ne güzel.

Ṭarḥını seyr idicek Feyzi didüm tārīḥini
Ne güzel ḥāne-i zībende ‘aceb cāy-ı şafā

5. **ne güzel:**
Tarih 73
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
Ne güzel.

Ne güzel cāy-gāḥ-ı dilkeşdür
Ne kadar medḥ olursa Feyzi sezā

6. **ne güzel:**
Tarih 78
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Ne güzel, çok güzel, ne kadar güzel.

Ḥabbezā ḥāne-i dilkeş ne güzel ṭarḥ-ı laṭīf
Şāḥibine ide mes‘ūd u mübārek Mevlā

7. **ne güzel:**
Tarih 89
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Ne güzel, çok güzel, ne kadar güzel.

Şuyı bir lüleden aḳduḳda didüm tārīḥin
Çeşme-i Vālide sultān ne güzel mā‘ü’l-hayāt

ne ḥācet:

1. **ne ḥācet:**
Gazel 114
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Ne gerek var, ne lüzumu var, gerek yok.

Ne ḥācet zülf-i ‘anber-rīz ḥāl-i müşk-bū cānā
Olurdu bende dil olmazdı dām u dāne
kaydında

ne kadar:

1. **ne kadar:**
Tarih 73
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
Ne kadar çok.

Ne güzel cāy-gāḥ-ı dilkeşdür
Ne kadar medḥ olursa Feyzi sezā

2. **ne kadar:**
Kaside 3
Mısra: 58
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne kadar çok.

Vādi-i medḥi murād üzre güzār eyleyemez
Esb-i ṭab‘a ne kadar eylesem irḥā-yı ‘inān

3. **ne kadar:**
Kaside 4
Mısra: 58
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne kadar çok.

Zāt-ı pür-mağfīretüñ eyleyemez vaşf u beyān
Ne kadar diḳḳat ide kilik-i belāḡat-inşā

ne kalem:

1. **ne kalem:**
Kaside 4
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Öyle bir kalem ki.

Ne kalem nīze-i dil-dūzi-i erbāb-ı hüner
Ne kalem ṭa‘na-zen-i ney-şeker-i Mısr-ārā

2. **ne kalem:**
Kaside 4
Mısra: 15
Kelime Tipi: -
Öyle bir kalem ki.

Ne kalem tā bu kadar midḥate şāyān olsa
Ki alur destine ol menba‘-ı elṭāf u zekā

3. **ne kalem:**
Kaside 4
Mısra: 13

Kelime Tipi: -
Öyle bir kalem ki.

Ne kalem zâhir olur gâh şarîrinde anuñ
Nağme-i ney gibi güş-ı dile bir hûb şadâ

4. ne mümkün:

Kaside 4
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Öyle bir kalem ki.

Ne kalem nîze-i dil-dûzi-i erbâb-ı hüner
Ne kalem ta'na-zen-i ney-şeker-i Mısr-ârâ

ne mümkün:

1. ne mümkün:

Gazel 3
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Mümkün olmama, mümkün değil.

Şâhid-i şahbânuñ ey Feyzî ne mümkün midhâti
Mañv olur kaçre yem-i 'ummâna olmaz âşinâ

2. ne mümkün:

Gazel 14
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Mümkün değil.

Sâha-i gamda ider cilve ne mümkün râm ola
Çerç itmişdür zimâm-ı esb-i ihsânı şikest

3. ne mümkün:

Gazel 104
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Mümkün değil.

Ne mümkün büy-ı vuşlat hâr ile germ-ülfet
olmuşken
Fiğân eyler hezâr-ı dil o gül-ruhsâr derdinden

4. ne mümkün:

Gazel 105
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Mümkün değil.

Ne mümkün beñzemek la'l-i leb-i dildâra ey
sâkî
Değişmem kaçresin yâkût-ı rummânîden eydür
bu

5. ne mümkün:

Gazel 24

Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Ne mümkün, mümkün değil.

Ne mümkün olmaya diller esîr-i zülf-i bütân
Nigâh-ı gamzeleri fitnebâza çeşbândur

6. ne mümkün:

Gazel 65
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Ne mümkün, mümkün değil.

Ne mümkün Feyziyâ nezzâre-bağş olmak
murâd üzre
Olurdi sûz-ı âhumdan cebîn-i dilberân âteş

7. ne mümkün:

Gazel 88
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Ne mümkün, mümkün değil.

Ne mümkün nazra-bağş olmak dü-çeşmüm
hîre-nâk oldu
Anuñçün âfitâb-ı rûy-ı dildâra nigâh itmeme

8. ne mümkün:

Gazel 97
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Ne mümkün, mümkün değil.

Yine her bir nazar bir şüret-i zîbâ hüveydâdur
Ne mümkün sırçeşm olmak ruñ-ı yâri
temâşâdan

9. ne mümkün:

Gazel 114
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Ne mümkün, mümkün değil.

Cüdâ olmak ne mümkün küy-ı dilberden dil-i
zârum
Şikeste-bâl murğ-ı lâmekândur lâne kaydında

10. ne mümkün:

Gazel 125
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Ne mümkün, mümkün değil.

Ne mümkün nâ'il olmak nağd-i cânla sük-ı
hicrânda
Metâ'-ı vaşl-ı dildâra harîdâr olduğum kaldı

11. **ne mümkün:****Kaside 10**

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

Ne mümkün, mümkün değil.

Anuñ pergār-āsā pāyī dā'im inhirāf üzre
Süvār olmağ ne mümkün böyle bir esb-i
fürümāya

12. **ne mümkün:****Tarih 14**

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Ne mümkün, mümkün değil.

Qabül it i'tizārın midhatünde táb'-ı çālākin
Ne mümkün vaşfuñı kilik-i belāğat eyleye inşā

ne ne:1. **ne ne:****Gazel 40**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ne ... ne bağlacı.

Muḥāl menzil-i maḫṣūda varmağ ey Feyzī
Baña ne merḥale vü ne sürāğ lāzımdur

2. **ne ne:****Gazel 40**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

"ne...ne..." bağlacı.

Qafes-nişin-i ğamam 'andelīb-veş baña
Ne seyr-i gül ne temāşā-yı bāğ lāzımdur

ne var:1. **ne var:****Gazel 66**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ne var, ne olur, şaşılır mı?

Ne var rahm eyleseñ 'uşşāka ey şūḥ-ı cefā-
pīşe
Dil-i zāruñ da kārı 'aşk ile āh u enīn olmuş

2. **ne var:****Gazel 106**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Ne var (hayıflanma ifadesi olarak "ne
olur sanki" bağlamında).*

Göñül 'arz eyle ḥāl-i pür-melālūñ yāra
düşdükçe
Ne var ey şūḥ rahm it 'aşık-ı nāçāra düşdükçe

3. **ne var:****Gazel 106**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Ne var (hayıflanma ifadesi olarak "ne
olur sanki" bağlamında).*

İderdi mürde-i 'aşkı Mesīḥ-āsā o meh ihyā
Ne var merhem-zen olsañ Feyzi-i bīmāra
düşdükçe

4. **ne var:****Rübai 26**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ne olur sanki.

Biñ derd ile nālan oluyor 'uşşākı
Allāhı severseñ ne var inşāf inşāf

ne vech:1. **ne vech:****Gazel 112**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Nasıl, ne şekilde, hangi yolla.

Bilmem ne vech ile alınur intikāmımız
Çok bāz-geştımız geçiyor rüzgār ile

ne yüzüm var:1. **ne yüzüm var:****Kaside 3**

Mısra: 65

Kelime Tipi: Deyim

Yüzüm yok (cüret ve cesareti olmamak).

Ne yüzüm var varıcağ ḥaşre benüm rüz-ı cezā
Zerrece luṭfuñ ider bendeñi şād u ḥandān

necm-i ikbālî:1. **necm-i ikbālî:-i****Kaside 8**

Mısra: 77

Kelime Tipi: -

Talih yıldızı.

İlāhī ḥaşre dek táb-āver olsun necm-i ikbālî
Furūğ-ı pertev-i ḥurşid gibi ola nūrānî

necm-i sa'îd:

1. **necm-i sa'îd:****Tarih 54**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Uğurlu yıldız.

Burc-ı rif'atde tülû' eyledi bir necm-i sa'îd
Virdi hırşîd gibi 'âlem-i dünyâya ziyâ

necm-i ümîdi:1. **necm-i ümîdi:-i****Tarih 51**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ümit yıldızı.

Münevver eyledi dünyâyı nûr-ı pertev-efzâdur
Yine ehl-i dilûn necm-i ümîdi burc-ı rif'atde

neden:1. **nedendür:-dür****Gazel 93**

Mısra: 4

Neden, niçin, hangi sebepten.

Bu deñlü zaħm-nâk olmuş gönül ümmîd-i vaşl
eyler
Nedendür 'âşıkun ey mâhrû cevre sezâ bilsem

2. **nedendür:-dür****Gazel 102**

Mısra: 2

Neden, niçin, hangi sebepten.

Dil-i 'uşşâk-ı zâra pür-fitendür pençe-i cânân
Vuķûf emr-i muħâl âyâ nedendür pençe-i
cânân

3. **neden:****Gazel 118**

Mısra: 6

Neden, niçin, hangi sebepten.

Recâ-yı vuşlatun itmez dil-i nizâr cihânda
Neden ider bize cânân ğazab bilinmedi kaldı

nedür:1. **nedür:****Tarih 19**

Mısra: 1

Neden.

Nedür bu gerdiş-i bîdâd çerħ-ı sifle-perverden
Ola bir ehl-i dil ħalvet-nişîn-i 'âlem-i 'uķbâ

2. **nedür:****Gazel 17**

Mısra: 1

Nedir.

'Âşık-ı derdkeşun neng nedür bilmez hiç
Murğ-ı bâğ-ı elem âheng nedür bilmez hiç

3. **nedür:****Gazel 17**

Mısra: 2

Nedir.

'Âşık-ı derdkeşun neng nedür bilmez hiç
Murğ-ı bâğ-ı elem âheng nedür bilmez hiç

4. **nedür:****Gazel 17**

Mısra: 4

Nedir.

Pertev-i 'aks-i ruħ-ı yâr hüveydâ oldı
Şâf mir'ât-ı dilüm jeng nedür bilmez hiç

5. **nedür:****Gazel 17**

Mısra: 6

Nedir.

Kand-i la'l-i lebûne meyl ider olur güyâ
Tûti-i dil kafes-i teng nedür bilmez hiç

6. **nedür:****Gazel 17**

Mısra: 8

Nedir.

Mest-i şahbâ-yı lebûn 'âşıkun ey şûh-ı cefâ
Bezm-i ğamda mey-i gül-reng nedür bilmez hiç

7. **nedür:****Gazel 17**

Mısra: 10

Nedir.

Feyzi hayret-zede-i naķş-ı ruħ-ı dilberdür
Şûret-i Mâni-i Erjeng nedür bilmez hiç

8. **nedür:****Gazel 26**

Mısra: 5

Nedir.

'Îzârunda nedür ħâl-i siyâh-ı 'anber-âlûduñ
O kâfir-mâcerâya Ka'be ħayfâ mesken
olmuşdur

9. **nedür:****Gazel 66**

Mısra: 3

Nedir.

Nedür hâl-i siyeh ey mâh rüy-ı tâbnâküñde
Cemâlûñ Ka'besine hayf ol kâfir yakîn olmuş

10. **nedür:****Kaside 8**

Mısra: 65

Nedir.

Nedür tatvîle bâ'ış şimdi hengâm-ı du'â geldi
Senâdur çünkü de'b-i şâ'irân söz buldı pâyânı

11. **nedür:****Matla 20**

Mısra: 1

Nedir, nedendir.

Fikr-i zülfüñle dil âvâre degüldür de nedür
Renc-i hicrân ile bîçâre degüldür de nedür

12. **nedür:****Matla 20**

Mısra: 2

Nedir, nedendir.

Fikr-i zülfüñle dil âvâre degüldür de nedür
Renc-i hicrân ile bîçâre degüldür de nedür

nedür bilmem:1. **nedür bilmem:-mem****Gazel 91**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ne olduğunu bilmemek.

Fütâde-i reh-i 'aşkam rehâ nedür bilmem
Cefâya ülfet idelden vefâ nedür bilmem

2. **nedür bilmem:****Gazel 91**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ne olduğunu bilmemek.

Müdâm hün-ı dilüm nüş iderdüm ey sâkî
Bu meclis içre mey-i cânfezâ nedür bilmem

3. **nedür bilmem:****Gazel 91**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ne olduğunu bilmemek.

Sirişk-i çeşmüm ile garķ olurdu belki cihân
Ėarĩbdür ki şehâ âşinâ nedür bilmem

4. **nedür bilmem:****Gazel 91**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ne olduğunu bilmemek.

Tabĩb virme keder tab'ũa müdâvâda
Marĩz-i Ėaste-i 'aşķam devâ nedür bilmem

5. **nedür bilmem:****Gazel 91**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ne olduğunu bilmemek.

O şũĖ-ı 'işve 'aceb Feyzi nemden âzürde
Gözümden eşk-feşân mâcerâ nedür bilmem

6. **nedür bilmem:****Gazel 91**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ne olduğunu bilmemek.

Fütâde-i reh-i 'aşkam rehâ nedür bilmem
Cefâya ülfet idelden vefâ nedür bilmem

nedür ol:1. **nedür ol:****Lugaz 8**

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O nedir (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Nedür ol iki dilber-i ra'nâ
Birbirinden cüdâ degül kaç'â

2. **nedür ol:****Lugaz 12**

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O nedir (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Nedür ol zât-ı pāk-i şâf-nümâ
Her ne emr eyleseñ ider icrâ

nefer:1. **nefer:****Lugaz 15**

Mısra: 5

Kişî, fert.

Dört nefer kimse hîdmete derkâr
Her birinüñ beşer tevâbi'î var

nefes al-:

1. nefes alur:-ur

Lugaz 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nefes, soluk almak.

Ol ne maşnū' oldı hâlk eyler aña meyl ü heves
Çârdur şağı serinde gâhice alur nefes

nefha:

1. nefha:

Gazel 18

Mısra: 1

Esinti. İl diriltici nefes.

Gülzâra nefha eyledi efşân nesîm-i şubh
Gülşende kıldı gönceyi hândân nesîm-i şubh

2. nefhası:-s, -ı

Gazel 19

Mısra: 7

Diriltici nefes. İl sevgilinin hayat veren kokusu.

Oldı hayât-bağş dil-i zâra nefhası
Râhat-resân-ı derdkeşândur nesîm-i şubh

neheng-i deryâdur:

1. neheng-i deryâdur:-dur

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Deniz timsahı (savaş gemisi, çektiri).

Ne çekdiri ki mişâl-i neheng-i deryâdur
Gören şanur anı 'anķa olunca bâl-güşâd

neler id-:

1. neler ider:-er

Gazel 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Akla gelmeyecek şeyler yapmak.

Derûn tîğ-ı nigâhuñdan oldı şad pâre
Neler ider baña ol pür-cefâ mahallinde

nem:

1. nemden:-den

Gazel 91

Mısra: 9

Nem, gözyaşı. İl neyim, neyimden (hangi suç, hangi kusur bağlamında).

O şûh-ı 'işve 'aceb Feyzi nemden âzürde
Gözümde eşk-feşân mâcerâ nedür bilmem

2. nemden:-den

Gazel 93

Mısra: 10

Nem, gözyaşı. İl neyim, neyimden (hangi suç, hangi kusur bağlamında).

Sirişki hâk-i pâyine nişâr itdüm o mehrüyuñ
O şûh-ı bîvefâ nemden kaçardı Feyziyâ bilsem

neng:

1. neng:

Gazel 17

Mısra: 1

Ayıp, utanma.

'Âşık-ı derdkeşüñ neng nedür bilmez hiç
Murğ-ı bağ-ı elem âheng nedür bilmez hiç

nergis-i bîmaruña:

1. nergis-i bîmaruña:-uñ, -a

Gazel 68

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hasta nergis (çiçeği). İl sevgilinin baygın bakışlı gözü.

'Uşşâkı helâk itmede her nîm nigâhuñ
Nezzâre hemân nergis-i bîmaruña mahşûş

Nerîmân:

1. Nerîmân:

Kaside 5

Mısra: 20

Şehname' de yiğitlik ve kahramanlığıyla anılan karakter.

Tîr-i sertîz-i nigâhı Kahramânı kahr ider
Nerm olur görse Nerîmân cânını eyler fidâ

nerm it-:

1. nerm itdi:-di

Matla 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yumuşatmak, öfkesini dindirmek, uysal hale getirmek.

Gönülde sikkesin sultân-ı gam her bār germ itdi
Revâcın buldı nağd-i dîde kūr ağyârı nerm itdi

nerm ol-:

1. nerm olur:-ur

Kaside 5

Mısra: **20**

Kelime Tipi: -

Yumuşamak, gevşemek (öfkesi, kızgınlığı, inadı geçmek bağlamında).

Tîr-i sertîz-i nigâhı Kahramânı kahr ider
Nerm olur görse Nerîmân cânını eyler fidâ

neşât:

1. neşât:

Gazel 34

Mısra: **2**

Sevinç, mutluluk.

Ne dem bezm-i mey içre gulguli sâkî sebû eyler
Derûn-ı bâde-nüşâna neşât ol dem gûlû eyler

neşât-efzâ ol-:

1. neşât-efzâ olur:-ur

Kaside 8

Mısra: **21**

Kelime Tipi: -

Çok sevinmek, mutlu olmak.

Nigâh-ı lutfına mazhar olan olur neşât-efzâ
Şarâb ile pür olsa nûş kılmaz cām-ı devrânı

neşât-ı bâde:

1. neşât-ı bâde:

Gazel 49

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Şarabın verdiği neşe.

Neşât-ı bâde te'sîr itmez 'uşşâk-ı dil-efgâra
Şarâb-ı miñnetüñ sermest-i bî-pervâlarındandır

neşât-ı 'îd:

1. neşât-ı 'îd:

Gazel 44

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Bayram sevinci.

Sezâdur şad hezârân itse tahsîn ehl-i dil Feyzî
Neşât-ı 'îd ile eş'ârimuz nev-güfte olmuştur

neş'e:

1. neş'eme:-m, -e

Gazel 15

Mısra: **6**

Sevinç, mutluluk.

Müdâm nûş iderüm bâde yâd-ı la'liyle
Bu neş'eme mey-i la'l-i nigârdur bâ'îş

2. neş'e:

Gazel 96

Mısra: **6**

Sevinç, mutluluk.

Huşyâr olamaz tâ dem-i maşşer ola sermest
Bir neş'e gören cām-ı şafâ-güsterimüzden

neş'e-fezâ ol-:

1. neş'e-fezâ olan:-an

Tahmis 3

Mısra: **13**

Kelime Tipi: -

Mutluluk artırmak, neşe vermek.

Şanma bu neş'e-fezâ olan şafâñı bilmedüm
Çekmeyince neşve-i mu'ciz-nümâñı bilmedüm

neş'e-ver:

1. neş'e-ver:

Tarih 13

Mısra: **6**

Neşelendiren, keyif veren.

Şeh-i iklîm-i hüner mısr-ı ma'ârifde 'azîz
Neş'e-ver şi'r-i şafâ-bahşî mişâl-i bâde

neş'e-vâb eyle-:

1. neş'e-yâb eyle:

Gazel 111

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Neşelendirmek, mutlu etmek.

Mey-i vuşlatla neş'e-yâb eyle
Nice demdür humâr var dilde

neş'e-vâb-ı cām-ı lutf-ı bezm-i ihsānuñ ol-:

1. neş'e-yâb-ı cām-ı lutf-ı bezm-i ihsānuñ olanlar:-an, -lar

Kaside 10

Mısra: **29**

Kelime Tipi: -

İyilik meclisinin cömertlik kadehinden neşe bulmak.

Olanlar neş'e-yâb-ı cām-ı lutf-ı bezm-i ihsānuñ
Atardı seng-i ta'nı dem-be-dem cām-ı muşaffāya

nesīm:

1. nesīm:

Kaside 3

Mısra: **18**

*Hafif esen, (Hz. Muhammed (s.a.v.)'den)
koku ve haber taşıyan rüzgar, esinti.*

Nā-şüküfte o zamān kalmadı bir gonca bile
Lutf-ı Mevlā ile gülzāra nesīm oldu vezān

2. nesīmiyle:-i, -y, -le

Kaside 8

Mısra: **60**

Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgar.

Demāğ-ı hāhişin eyler mu'aṭṭar 'āşikuñ dilber
Nesīmiyle perişān olsa zülf-i 'anber-efşānı

nesīm-i himmeti:

1. nesīm-i himmeti:-i

Kaside 7

Mısra: **25**

Kelime Tipi: -

Yardım rüzgarı.

Nesīm-i himmeti farṭ-ı şafādan olsa vezān
İderdi nağme-serā vādi-i neyistānı

2. nesīm-i himmeti:-i

Kaside 8

Mısra: **15**

Kelime Tipi: -

Yardım rüzgarı.

Nesīm-i himmeti olsa vezāde bağ-ı gülzāra
Dıraḥtān bār-ver üşküfte eylerdi gülistānı

3. nesīm-i himmeti:-i

Kaside 8

Mısra: **23**

Kelime Tipi: -

İyilik, yardım rüzgarı.

Nesīm-i himmeti farṭ-ı leṭāfetden vezān olsa
Hemān ḥandān olup gül eyleye çāk-i girībānı

nesīm-i kerem:

1. nesīm-i kerem:

Kaside 9

Mısra: **51**

Kelime Tipi: -

İyilik, cömertlik rüzgarı.

Vezāde olsa eger zerrece nesīm-i kerem
Olurdi Feyzi hemān gonçe-i ümīd güşād

nesīm-i lutf u ihsān:

1. nesīm-i lutf u ihsānı:-ı

Kaside 8

Mısra: **28**

Kelime Tipi: -

İhsan ve yardım rüzgarı.

Gülistān-ı cihānda nā-şüküfte gonçe-i ümmīd
Anı ḥandān ider bir gün nesīm-i lutf u ihsānı

2. nesīm-i lutf u ihsānuñla:-uñ, -la

Tarih 14

Mısra: **14**

Kelime Tipi: -

İyilik rüzgarı.

Vezān olsa eger bir kerre seyr it bağ-ı nīrāna
Nesīm-i lutf u ihsānuñla olur gülşen-i Me'vā

nesīm-i müsā'id-i devrān:

1. nesīm-i müsā'id-i devrān:

Kaside 7

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Dünyanın elverişli rüzgarı (işlerin yolunda gitmesi bağlamında).

Vezāde oldu nesīm-i müsā'id-i devrān
Gül-i ümīdimizüñ geldi vaḳt-i ḥandānı

nesīm-i şefkatüñ:

1. nesīm-i şefkatüñ:-üñ

Kaside 8

Mısra: **33**

Kelime Tipi: -

Şefkat rüzgarı.

Vezān olsa nesīm-i şefkatüñ ger farṭ-ı lutfından
Serāser nağme-pīrā eyleye deşt-i neyistānı

nesīm-i şevk:**1. nesīm-i şevk:****Gazel 44**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Heyecan, coşku, neşe rüzgarı.

Feraḥ-nāk olmasun mı gülsitān-ı dehrden
şimdi
Nesīm-i şevk ile verd-i dilüm neşküfte
olmuştur

nesīm-i şubḥ:**1. nesīm-i şubḥ:****Gazel 18**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Gülzāra nefḥa eyledi efşān nesīm-i şubḥ
Gülşende kıldı gonceyi ḥandān nesīm-i şubḥ

2. nesīm-i şubḥ:**Gazel 18**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Gülzāra nefḥa eyledi efşān nesīm-i şubḥ
Gülşende kıldı gonceyi ḥandān nesīm-i şubḥ

3. nesīm-i şubḥ:**Gazel 18**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Oldı vezīde gülşene ol demde lālenūñ
Dāğ-ı derūnın itdi nümāyān nesīm-i şubḥ

4. nesīm-i şubḥ:**Gazel 18**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

‘Anber-feşān olursa revādur demāguma
Zülfin o şūḥuñ itdi perişān nesīm-i şubḥ

5. nesīm-i şubḥ:**Gazel 18**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Ol şūḥ bŷy-ı zŷlf ile yād eylemiş gibi
Eylerdi bŷy-ı ‘anberi rīzān nesīm-i şubḥ

6. nesīm-i şubḥ:**Gazel 18**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Şandum getürdi Feyzi peyām-ı vişāl-i yār
Bāğa ne dem ki esdi şitābān nesīm-i şubḥ

7. nesīm-i şubḥ:**Gazel 19**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Kŷyından ol mehŷñ ki vezāndur nesīm-i şubḥ
Bīmār-ı ‘aşka rāḥat-ı cāndur nesīm-i şubḥ

8. nesīm-i şubḥ:**Gazel 19**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Kŷyından ol mehŷñ ki vezāndur nesīm-i şubḥ
Bīmār-ı ‘aşka rāḥat-ı cāndur nesīm-i şubḥ

9. nesīm-i şubḥ:**Gazel 19**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Müşk-rīz-i zŷlf-i yāra perişānlık eylemiş
Zīrā demāğa bŷy-feşāndur nesīm-i şubḥ

10. nesīm-i şubḥ:**Gazel 19**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Leylī-i zŷlf-i dilbere meyl eylemiş gezer
Mānend-i Qays ḥayli zamāndur nesīm-i şubḥ

11. nesīm-i şubḥ:**Gazel 19**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Oldı ḥayāt-baḥş dil-i zāra nefḥası
Rāḥat-resān-ı derdkeşāndur nesīm-i şubḥ

12. **nesīm-i şubh:****Gazel 19**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Mümkün mi beste olmaya dil zülf-i dilbere
Dildādegāna müşk-resāndur nesīm-i şubh

13. **nesīm-i şubh:****Gazel 19**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sabah yeli, tanyeli.

Feyzī revādūr eylese şad gūne midhātūn
Kim rūh-bağş-ı hāsetiyāndur nesīm-i şubh

neşküfte:1. **neşküftedür:-dür****Gazel 48**

Mısra: 9

Henüz açılmamış (gül).

Gülşen-i dehr içre verd-i bahtımız
neşküftedür
Oldı bîçāre dile ğamdan rehā nevrūzdur

2. **neşküfte:****Kaside 8**

Mısra: 18

Henüz açılmamış (gül).

Riyāz-ı dehr ezhār ile oldı serbeser tezyīn
Olup neşküfte güller girye kıldı ebr-i nīsānī

neşküfte ol-:1. **neşküfte olmuşdur:-muş, -dur****Gazel 44**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Açılmamak (gülün açılmaması
bağlamında).*

Ferah-nāk olmasun mı gülsitān-ı dehrden
şimdi
Nesīm-i şevk ile verd-i dilüm neşküfte
olmuşdur

nesl:1. **neslin:-i, -n****Lugaz 16**

Mısra: 10

Nesil, soy, sülale.

Kimseler bilmedi anuñ aşlın
Tohm-efşān olan bilür neslin

neşr-i feyz eyle-:1. **neşr-i feyz eyle:-r****Kaside 1**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bolluk ve bereket yaymak.

Çeşmesār-ı çerhe zerrīn lülelerdür mihr ü meh
Neşr-i feyz eyleyler cihān içre serāser rüz u şeb

neşv ü nemā bul-:1. **neşv ü nemā buldı:-dı****Kaside 9**

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Deyim***Gelişmek, yetişip büyüme.*

Hezār bendeleri buldı hayli neşv ü nemā
‘Aceb mi bār-ver olsa bu günde naḥl-i murād

2. **neşv ü nemā bulur:-ur****Kaside 5**

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

Gelişmek, büyüme, yetişme.

Zerre-i lutfuñ beni müstağni-i ‘ālem ider
Bir nighle verd-i ümmüdüm bulur neşv ü
nemā

neşve:1. **neşve:****Gazel 73**

Mısra: 7

*Çakırkeyiflik, yarı sarhoşluk. İl neşe,
sevinç.*

Neşve tahşil eylemekdür bezm-i meyde sākiyā
Fikr-i bī-hāşıl gibidür cām-ı şahbādan ferāğ

neşve-bağş ol-:1. **neşve-bağş olmada:-ma, -da****Gazel 22**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Neşelendirmek, mutlu etmek.

Neşve-bağş olmada mānende-i cām-ı şahbā
Mey-i gül-renge bedel la‘l-i güher-bārī lezīz

neşve-fezā:

1. **neşve-fezâdur:-dur**

Gazel 115

Mısra: 8

Neşe vermek, neşelendirmek.

Olur fütâde gönül kayd-ı gâmdan âzâde
Müdâm neşve-fezâdur Hîşâr seyrinde

neşve-i keyfivvet-i cām-ı şahbâ:

1. **neşve-i keyfiyyet-i cām-ı şahbâ:**

Kaside 4

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

Şarap kadehinin verdiği sarhoşluk, keyif.

Hîre-mestem mey-i endîşe-i medhûnle senûñ
Neyleyüm neşve-i keyfiyyet-i cām-ı şahbâ

neşve-i ma'cûn-ı firâk:

1. **neşve-i ma'cûn-ı firâk:**

Tahmis 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Ayrılık macununun keyfi (ayrılık derdine
iyi gelen, dertli gönü keyiflendiren ilaç
bağlamında).*

Ey perî cevrden âzürde degüldür 'uşşâk
İtdi huşyâr bizi neşve-i ma'cûn-ı firâk

neşve-i mu'ciz-nümâñi:

1. **neşve-i mu'ciz-nümâñi:-ñ, -ı**

Tahmis 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Olağanüstü neşe, sevinç.

Şanma bu neş'e-fezâ olan şafâñı bilmedüm
Çekmeyince neşve-i mu'ciz-nümâñı
bilmedüm

neşve-i şahbâdasın:

1. **neşve-i şahbâdasın:-da, -sın**

Gazel 84

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Şarap sarhoşu (aşk sarhoşu olmak
bağlamında).*

Feyzî gibi tahayyül ider la'l-i dilberi
Meyyâl-i şevk ü neşve-i şahbâdasın gönül

neşve-i şarâb:

1. **neşve-i şarâb:**

Gazel 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şarabın verdiği neşe.

'Aceb mi ârzu-yı neşve-i şarâb iderüm
Cihânda teşne-dilüm ben ümîd-i âb iderüm

neşve-ver:

1. **neşve-ver:**

Gazel 99

Mısra: 8

*Neşeli (sevgilinin kırmızı dudağının
düşüncesinin verdiği keyif bağlamında).*

Zehr-i gâam itmeye te'sîr dil-i 'uşşâka
Neşve-ver fikret-i la'l-i leb-i şîrînünden

neşve-ver ol-:

1. **neşve-ver olmadı:-ma, -dı**

Rûbai 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Keyiflenmek.

Görmedi mey-i vuşlat-ı dildârı 'aceb
Olmadı gönül neşve-ver-i kâam-ı neşât

neşve-yâb:

1. **neşve-yâb:**

Matla 7

Mısra: 1

Neşeli, keyifli, mutlu.

Câm-ı şahbâdan dil-i zârum degüldür neşve-
yâb
Yâd-ı la'lünle mey-i gül-fâm olur nûş itsem âb

neşve-yâb eyle-:

1. **neşve-yâb eyle:**

Tahmis 3

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Neşelendirmek.

Sâkiyâ cām-ı lebünden eyle lûtf it neşve-yâb
Ser-girân itdi beni şahbâ-yı bezm-i fûrkatün

2. **neşve-yâb eyle:**

Gazel 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Neşelendirmek.

Beni sâkî nigâh-ı kemterüñle neşve-yâb eyle
Miyân-ı bezm-i meyde olmayam minnet-keş-i
şahbâ

neşve-yâb id:-

1. neşve-yâb iderüm:-er, -üm

Gazel 90

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevinmek, neşelenmek.

Dil-i nizârumı hasret-keş-i mey itmey ben
Müdâm fikret-i la'lûñle neşve-yâb iderüm

neşve-yâb it:-

1. neşve-yâb it:

Gazel 14

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Neşelendirmek, keyiflendirmek.

Neşve-yâb it meyle sâkî 'âkıbet gerdün-ı dün
Seng-i miñnetle ider bu cām-ı rahşânı şikest

neşve-yâb ol:-

1. neşve-yâb olan:-an

Gazel 47

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Neşe veren, keyif veren (şarap
bağlamında).

Dil-i mañmūra neşve-yâb olan
Sâgar-ı hoş-güvâr-ı ma'nîdür

2. neşve-yâb olur:-ur

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Neşelenmek, keyiflenmek.

Her kim bu demde mâ'il-i şahbâ-yı nâb olur
Yâd eyler ise cām-ı meyî neşve-yâb olur

neşve-yâb-ı cām-ı ümmîd ol:-

1. neşve-yâb-ı cām-ı ümmîd olmadum:-ma,
-dum

Tarih 14

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ümit kadehinin neşe vereni olmak (neşe
veren şarap olmak bağlamında).

Egerçi neşve-yâb-ı cām-ı ümmîd olmadum bir
dem
Mey-i endîşe-i medhûñ revâ olursa gam-fersâ

nevâ:

1. nevâ:

Gazel 56

Mısra: 2

Ezgi, ses, sada.

O goncadan bize bir bûy-ı âşinâ düşmez
Zebân-ı bûlbûl-i dilden yine nevâ düşmez

2. nevâ:

Kaside 5

Mısra: 47

Nağme, ahenk, ses. II Türk müziğinin en
eski makamlarından biri.

Râstdur evc-i muhâlifde nevâ 'uşşâk idüp
Gülsitân-ı 'âlemi medhûñle eyler pür-şadâ

nevâ bul:-

1. nevâ bulunmaz:-un, -maz

Gazel 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ahenk, ses, güzel seda bulmak. II
musikide neva makamı.

Hişâr-ı gamda murabba'-nişîn olan 'uşşâk
O çârgâh-ı şafâda nevâ bulunmaz mı

nevâ id:-

1. nevâ ider:-er

Gazel 48

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şakımak.

Gülşen-i hüsninde feryâd eylesün 'uşşâk-ı zâr
Çün ider gülşende bûlbüller nevâ nevrûzdur

nevâ-senc ol:-

1. nevâ-senc oldı:-dı

Gazel 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sesini iyi değerlendirmek (bûlbûlün
sesini gül uğruna kullanarak en iyi amaç için
kullandığı bağlamında).

Hezār-ı dil nevā-senc oldı cānā verd-i rūyuñla
Ruḥuñ fikr eylese gülşen olur peygüle-i
külhan

nevbahār:

1. nevbahāruñ:-uñ

Tarih 41

Mısra: 2

İlkbahar.

Ḥatt-ı rüyın seyr idince ol perī ruḥsārenüñ
Nevbahāruñ fikri virdi ḳalb-i ‘uṣṣāḳa ṣafā

nevbahār-ı nıgeh-i luṭf:

1. nevbahār-ı nıgeh-i luṭf:

Tahmis 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İyilik bakişının ilkbaharı.

Nevbahār-ı nıgeh-i luṭf ile dīvāne idük
Kūçe-i ḡamda dilā ‘aşḳ ile bīmār olduk

nev-ḡazel-i ma‘nidār:

1. nev-ḡazel-i ma‘nidār:

Gazel 115

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Anlamli yeni gazel.

Olur mı Fehmi-i üstāda peyrev ey Feyzī
Naẓıre nev-ḡazel-i ma‘nidār seyrinde

nev-ḡazel-i pāk:

1. nev-ḡazel-i pākine:-i, -n, -e

Gazel 89

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sade (üsluplu) yeni gazel.

Feyziyā kıl feres-i ṭab‘uñā irḥā-yı ‘inān
‘Ārifüñ nev-ḡazel-i pākine tanẓır idelüm

2. nev-ḡazel-i pāküñe:-üñ, -e

Gazel 57

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sade (üsluplu) yeni gazel.

Aḥsente hele ṭab‘uñā ey Feyzi-i pürgü
Bu nev-ḡazel-i pāküñe tanẓır olunmaz

nev-güfte ol-:

1. nev-güfte olmuşdur:-muş, -dur

Gazel 44

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yeni (daha önce söylenmemiş) söz söylemek.

Sezādur ṣad hezārān itse taḥsīn ehl-i dil Feyzī
Neṣāṭ-ı ‘īd ile eş‘ārimuz nev-güfte olmuşdur

nevk-i kilik-i luṭf:

1. nevk-i kilik-i luṭf:

Tarih 30

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İyilik kaleminin ucu (halkın hayrına çıkarılan kararlar, kanunlar bağlamında).

Olanlar mürde-i ḡām devletünde tāze cān buldı

İder mā‘u‘l-hayātı nevk-i kilik-i luṭf ile icrā

nevk-i müjgān:

1. nevk-i müjgānı:-ı

Gazel 31

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kirpik ucu (sevgilinin kirpiği bağlamında). İl ok.

Nevk-i müjgānı ten-i āmāca tīrendāz olur
Bu cefālar Feyziyā vaṣla dili ṣāyān ider

2. nevk-i müjgānıyla:-ı, -y, -la

Kaside 8

Mısra: 53

Kelime Tipi: -

Kirpik ucu (sevgilinin kirpiği bağlamında). İl ok.

O şūḥuñ nevk-i müjgānıyla cismüm ṣerḥa-ber-ṣerḥa

‘Azāb-ı dūzaḥa mānend olurdı nār-ı hicrānı

3. nevk-i müjgānuñla:-uñ, -la

Gazel 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kirpiklerinin ucu.

Nice seyr itmesün cānā cemālūñ sīneden göñlüm

Serāpā nevk-i müjgānuñla cismüm süfte olmuşdur

nevmîd ol-:**1. nevmîd olmaz:-maz****Tarih 58****Mısra: 4****Kelime Tipi: -***Karamsar olmak, ümitsizliğe düşmek.*

‘Âşık-ı zârınuñ ahvâli perîşân olmaz
 Ârzü itmededür vaşluñı olmaz nevmîd

2. nevmîd olup:-up**Gazel 125****Mısra: 9****Kelime Tipi: -***Karamsar olmak, ümitsizliğe düşmek.*

Humâr-ı hecr ile pür-süz iken nevmîd olup
 Feyzî
 Şarâb-ı vaşl-ı dildâra talebkâr olduğum kaldı

nevrûz:**1. nevrûzdur:-dur****Gazel 48****Mısra: 1***Baharın ilk günü. II bayram.*

Eyle ‘uşşâkuña ey mehrû vefâ nevrûzdur
 Atma cânâ küşte-i tîğ-ı cefâ nevrûzdur

2. nevrûzdur:-dur**Gazel 48****Mısra: 2***Baharın ilk günü. II bayram.*

Eyle ‘uşşâkuña ey mehrû vefâ nevrûzdur
 Atma cânâ küşte-i tîğ-ı cefâ nevrûzdur

3. nevrûzdur:-dur**Gazel 48****Mısra: 4***Baharın ilk günü. II bayram.*

Hân-ı vaşlını ‘adû yağmâ ider Tâtâr-veş
 Vaşluña ‘uşşâkuñı eyle sezâ nevrûzdur

4. nevrûzdur:-dur**Gazel 48****Mısra: 6***Baharın ilk günü. II bayram.*

Hânesi dârüşşifâdur dilberüñ kendi tabîb
 ‘Âşık-ı bîmârûña eyle devâ nevrûzdur

5. nevrûzdur:-dur**Gazel 48****Mısra: 8***Baharın ilk günü. II bayram.*

Gülşen-i hüsninde feryâd eylesün ‘uşşâk-ı zâr
 Çün ider gülşende bûlbûller nevâ nevrûzdur

6. nevrûzdur:-dur**Gazel 48****Mısra: 10***Baharın ilk günü. II bayram.*

Gülşen-i dehr içre verd-i bahtımız
 neşküftedür
 Oldı bîçâre dile gamdan rehâ nevrûzdur

7. nevrûzdur:-dur**Gazel 48****Mısra: 12***Baharın ilk günü. II bayram.*

Reşk ider dil gülsitânda lâleye kim Feyziyâ
 Sâgarı ber-kef olup eyler şafâ nevrûzdur

8. nevrûzdur:-dur**Gazel 48****Mısra: 14***Baharın ilk günü. II bayram.*

Hâzret-i Şubhî Efendi kim kerem-güsterdür ol
 Devleti efzûn ola eyle du‘â nevrûzdur

9. nevrûzdur:-dur**Gazel 48****Mısra: 16***Baharın ilk günü. II bayram.*

Dâmen-i lûtfuñla mestür eyle hâk-i cismümi
 Eyledüm ben cismümi de hâk-pâ nevrûzdur

10. nevrûzdur:-dur**Gazel 48****Mısra: 18***Baharın ilk günü. II bayram.*

Sâdedür mir’ât-veş şi‘rüm cihân içre benüm
 Gösterür ehl-i dile hüsn-i edâ nevrûzdur

nev-zemîn:**1. nev-zemînüñe:-üñ, -e****Gazel 16****Mısra: 9***Özgün üslup, yeni tarz.*

Bu nev-zemînüñe yine şad âferîn senüñ
 Feyzî bu şi‘r-i pâküñe tanzîr olur mı hiç

nev-zemîn-i pâkine:

1. **nev-zemîn-i pâkine:-in, -e**

Gazel 63

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sade bir dille inşa edilmiş yeni üslup.

Naẓîre nev-zemîn-i pâkine emr-i muhâl oldu
Hezâr aḥsente Feyzî şâ'ir-i şîrîn-edâ olmuş

nev:

1. **neydür:-dür**

Gazel 105

Mısra: 10

*Ney (acılı bir ses çıkaran müzik aleti
olması yönüyle aşığın inlemesi bağlamında).*

Sezâdur sînemi muşt ile ursam nâle eylerken
Müretteb meclis-i dildâra Feyzî deff ü neydür
bu

2. **ney:**

Rûbai 30

Mısra: 4

*Üflemeli bir çalgı (çıkardığı yanık ses
nedeniyle inleyen insan sesi bağlamında).*

Râz-ı dile vâkıf olmasun kimse şehâ
Ney gibi senüñle bî-zebân söyleşelüm

neydügin bil:-

1. **neydügin bilmedi:-me, -di**

Matla 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ne yaptığını bilmek.

Olmadı ber-kef 'acebdür sâkiyâ câm-ı neşât
Bilmedi mest-i maḥabbet neydügin kâm-ı
neşât

neydügini:

1. **neydügini:**

Matla 46

Mısra: 1

Ne olduğunu.

Görmedi neydüğünü câm-ı meserret-encâm
Olmadı bu dil-i miḥnet-zedemüz nâ'il-i kâm

2. **neydügini:**

Kaside 7

Mısra: 60

Ne olduğunu.

Geleydi Hâtem-i Tayy 'âleme zamânuñda
Bilürdi neydüğünü semt-i cüd u iḥsânı

neyleyüm:

1. **neyleyüm:**

Kaside 4

Mısra: 38

*Neyleyim, ne yapayım (çaresizlik
bağlamında).*

Hîre-mestem mey-i endîşe-i medhûñle senüñ
Neyleyüm neşve-i keyfiyyet-i câm-ı şahbâ

nev-şeker:

1. **nev-şeker-i:**

Kaside 4

Mısra: 10

Şeker kamışı.

Ne kalem nîze-i dil-düzi-i erbâb-ı hüner
Ne kalem ta'na-zen-i nev-şeker-i Mısr-ârâ

neyvir:

1. **neyyir-âsâ:-âsâ**

Tarih 21

Mısra: 3

Parlak, nurlu. İl güneş (İl. Mustafa Han).

Neyyir-âsâ şu'le-baḥş oldu o nûr-ı tâbdâr
Taht-ı 'Osmânî o mihr-i pâke oldu cılve-gâh

nezâfetli:

1. **nezâfetli:**

Matla 59

Mısra: 1

Temiz, pak.

Şem'-i kâfûr nezâfetli katı bir er idi
Âteş-efrûz-ı ruḥ-ı yâri görünce eridi

nezâre:

1. **nezâreyi:-y, -i**

Gazel 20

Mısra: 6

Bakma, bakış.

Dil oldu beste-i zülfüñ o rûy-ı pür-tâba
İder nezâreyi 'uşşâk her zamân güstâh

2. **nezâreyi:-y, -i**

Gazel 80

Mısra: 7

Bakma, bakış.

Âmâc-ı cism-i zâruma eyle nezâreyi
Ey meh helâk-i nâvek-i müjgânuñam senüñ

nezâre-bahş:

1. nezâre-bahş:

Gazel 95

Mısra: 5

*Bakma lutfu gösteren (sevgilinin aşığı
ilgi göstermesi bağlamında).*

Kemter nezâre-bahş degül yâr-ı ‘âşıkân
Mânend-i sâye pâyüña üftâde olmasun

nezâret eyle-:

1. nezâret eyledi:-di

Kaside 5

Mısra: 66

Kelime Tipi: -

Denetlemek, kontrol etmek.

Yapdılar izn-i hümâyün ile bir kaçr-ı laţîf
Eyledi âña nezâret rûz u şeb şubh u mesâ

nezzâre:

1. nezzâre:

Gazel 68

Mısra: 8

Bakış.

‘Uşşâkı helâk itmede her nîm nigâhuñ
Nezzâre hemân nergis-i bîmaruña mahşûş

nezzâre id-:

1. nezzâre idemez:-e, -mez

Kaside 6

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

Seyretmek.

Nezzâre idemez ruh-ı dildâra ‘âşıkân
Her bir nighde hışm ile yüz biñ ‘itâb olur

nezzâre-bahş ol-:

1. nezzâre-bahş olmak:-mak

Gazel 65

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) bakışlarına nail olmak.

Ne mümkün Feyziyâ nezzâre-bahş olmak
murâd üzre
Olurdu sûz-ı âhumdan cebîn-i dilberân âteş

2. nezzâre-bahş olsañ:-sa, -ñ

Kaside 5

Mısra: 67

Kelime Tipi: -

Bakmak, seyretmek.

Rub ‘-ı meskûn seyr olur nezzâre-bahş olsañ
eger
Mişli yokdur mürtefi ‘dür böyle kaçr-ı cânfezâ

nezzâre-düz-ı mihr-i rûy-ı tal‘atuñ:

1. nezzâre-düz-ı mihr-i rûy-ı tal‘atuñ:-uñ

Gazel 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) yüzündeki yanağın güneşine
göz diken. İl rakip, düşman.*

Ne şehruñ hûbısın derd-âşinâ-yı miñnetüñ
kimdür
‘Aceb nezzâre-düz-ı mihr-i rûy-ı tal‘atuñ
kimdür

nice:

1. nice:

Gazel 44

Mısra: 3

Nasıl.

Nice seyr itmesün cânâ cemâlüñ sîneden
göñlüm
Serâpâ nevk-i müjgânuñla cismüm süfte
olmuşdur

2. nice:

Gazel 76

Mısra: 7

Nasıl.

Kâlâ-yı vaşlı nice alur naqd-i cân ile
Sûk-ı maḥabbetüñ hele bey ‘ü şirâsı yok

3. nice:

Gazel 89

Mısra: 4

Nasıl.

Hâme ḥayretde kalur bir müjesi nakşında
Nice ol Yûsuf-ı gül-çihreyi taşvîr idelüm

4. nice:

Gazel 89

Mısra: 8

Nasıl.

Zerre-i āh-ı dilüm 'ālemi sūzān eyler
Sūziş-i āh-ı derūnı nice ta'bir idelüm

5. nice:

Gazel 99

Mısra: 3

Nasıl.

Nice bend olmaya üftāde-dilān-ı 'uşşāk
Halka-i dām olur tırra-i pür-çinüñden

6. nice:

Gazel 99

Mısra: 9

Nasıl.

Nice āzāde olur derd-i gāmından Feyzī
Fitne dāmen-be-miyān çeşm-i cihān-binüñden

7. nice:

Gazel 102

Mısra: 5

Nasıl.

Nice meyl itmeyem her lem'asına pençe-i
yārūñ
Fürüg-efrüz-ı mihre ta'na-zendür pençe-i
cānān

8. nice:

Gazel 116

Mısra: 7

Nasıl.

Nice kılsun nigāh-ı merḥamet ol mihr-i meh-
tal'at
Bizi dūr itmege dā'im 'adūlar ittifāk üzre

9. nice:

Gazel 121

Mısra: 3

Nasıl.

Cān demāğın nice ta'tir itmesün ey māhrū
Müşk-efşān oldu zülfüñ 'anber-i sārā gibi

10. nice:

Kaside 4

Mısra: 59

Nasıl.

Nice vaşf eyleyeyüm zāt-ı kerem-baḥşāñı
Bir yaña miḥnet ü gam bir yañadan 'aşk u
hevā

11. nice:

Kaside 8

Mısra: 74

Nasıl.

Bulur mı midḥat-i zāt-ı şerīfūñ vaqt-i encāmı
Nice vaşf eylesün bir kaṭre zīrā baḥr-ı
'ummānı

12. nice:

Matla 56

Mısra: 1

Nasıl.

Nice 'uşşāk-ı zār aḥvālını 'arz ide dildāra
Kemāl-i za'f-ı 'aşk ile mecāl olmazdı güftāra

13. nice:

Tarih 44

Mısra: 6

Nasıl.

Edā-i metn-i vaşfuñ muhtaşar şerḥ eylemek
olmaz
Nice levḥ-i ḥayāle ḥāme medḥūñ eyleye imlā

14. nice:

Tarih 58

Mısra: 5

Nasıl.

Nice inkār olunur tāze bahāruñ seyri
Ḥaṭṭ-ı rüyuñ göricek düşdi dile şevk-i cedīd

15. nice:

Gazel 3

Mısra: 8

Nice, birçok, hayli.

Cismini ifnā ider nār-ı gam u hicrān ile
Şem'-i ruḥsāra nice pervāne olmaz āşinā

16. nice:

Gazel 14

Mısra: 8

Nice, birçok, hayli.

Kūh-kenveş Bī-sütūn'da tīşe-i āhum ider
Vādi-i gamda nice kūh-ı beyābānı şikest

17. nice:

Gazel 35

Mısra: 3

Nice, birçok, hayli.

Nice meyyāl-i cām-ı 'işret olmam ḥumret-i
şahbā
'İzār-ı yāri reşk-endāz-ı māh u āfitāb eyler

18. **nice:****Gazel 36**

Mısra: 7

Nice, birçok, hayli.

Nice mümkün olmamak nār-ı gamuñla sūhte
Rüyuña ey mährü mihr-i münevver teşnedür

19. **nice:****Gazel 53**

Mısra: 7

Nice, birçok, hayli.

Nice Mecnūnuñ olmaz leyli-i zülfüñle dil
şimdi
Dilinden ‘aşıkūñ zülf-i hayāl-i müşk-sā
çıkamaz

20. **nice:****Gazel 54**

Mısra: 4

Nice, birçok, hayli.

Dolaşdı çīn çīn-i zülfüñle murğ-ı dil-i zārum
Nice āzād olur bend-i belāsı artar eksilmez

21. **nice:****Gazel 62**

Mısra: 6

Nice, birçok, hayli.

Zifāf-ı kām alınmazdı cihān-ı haclegāh içre
‘Arūs-ı dehr-i fertūta nice dāmād ayağ başmış

22. **nice:****Gazel 97**

Mısra: 10

Nice, birçok, hayli.

İdince Rāğīb-ı üstāda tanzīr-i gazel Feyzī
Nice taḥşīnler fehmi olunur elfāz-ı ma‘nādan

23. **nice:****Gazel 105**

Mısra: 7

Nice, birçok, hayli.

Nice inkār ider zāhid şarāb-ı zevk-i cān-
baḥşuñ
Furūğ-efrüz-ı zīb-i meclis-i Dārā vü Keydür
bu

24. **nice:****Gazel 106**

Mısra: 3

Nice, birçok, hayli.

Nice dūr ola yanından o şāhuñ sāye-veş
göñlüm
Ümīd-i vaşl ider dil dāmen-i dildāra düşdükçe

25. **nice:****Kaside 6**

Mısra: 40

Nice, birçok, hayli.

Olmaz murādum üzre edā vaşf-ı pākini
İtsem nüvişte medḥi nice faşl u bāb olur

26. **nice:****Kaside 8**

Mısra: 11

Nice, birçok, hayli.

Nice medḥ-i şerīfūñ itmeyem ben her zamān
pīşe
Baña elṭāf-ı pākūñ ‘ālem içre itdūñ erzānī

27. **nice:****Kaside 8**

Mısra: 57

Nice, birçok, hayli.

Nice seyr eylesün yārūñ cemālīn ‘āşık-ı bī-dil
Şehāb-ı zülf-i mestūr eylemiş ol māh-ı tābānī

28. **nice:****Kaside 8**

Mısra: 70

Nice, birçok, hayli.

Benem ol rehrev-i vādī-i ‘irfān-ı ma‘ānī kim
Nice ḥarlar geçemez esb-i ṭab‘um ala meydānī

29. **nice:****Kaside 9**

Mısra: 43

Nice, birçok, hayli.

Nice niyāz ile piskopos ḥācesi olup
Ne güne şey idügin anda görmedüm īrād

30. **nice:****Kaside 10**

Mısra: 35

Nice, birçok, hayli.

Nice şekvāya āgāz itmeyem bu baḥt-ı nā-
mes‘ūd
Beni itmedi mālīk ḥayf bir esb-i sebük-pāya

31. **nice:****Lugaz 12**

Mısra: 8

Nice, birçok, hayli.

Eylemiş çok Һarābeyi ma'mūr
Nice maһzūnı eylemiş mesrūr

32. **nice:**

Tarih 13

Mısra: 9

Nice, birçok, hayli.

Nice yıl devr ide bu çerһ-i felek gelmeye hiç
Mişli bir daһi anuñ dehr-i Һarāb-ābāda

33. **nice:**

Tarih 39

Mısra: 10

Nice, birçok, hayli.

Ğonce-i Һab'ı güşāde bŷy-baһşā-yı kerem
Def' ider bir şemme-i luṭfuñ nice derd-i seri

34. **nice:**

Tarih 71

Mısra: 11

Nice, birçok, hayli.

İder bir zerre luṭfuñ nice yüz biñ bendeyi iһyā
Dil-i miһnet-fezāmuz Һalmasun ālām-ı
miһnetle

35. **nice:**

Tarih 75

Mısra: 8

Nice, birçok, hayli.

Benān-ı fıkr ile Һall oldu Һaylī 'uḳde-i müşkil
Nice biñ kār-ı düşvārı aña Һaḳ eyledi āsān

36. **nice:**

Tarih 75

Mısra: 14

Nice, birçok, hayli.

Vücūd-ı pākini Һıfz eyleye Mevlā Һaṭālardan
Nice devr ide mişlin görmeye bu çerһ-i
sergerdān

37. **nice:**

Tarih 77

Mısra: 17

Nice, birçok, hayli.

Nice Һam-gīni mesrūr eyledi bir zerrece luṭfuñ
Mūsā'id olmadı baһtum benüm daһi
temāşādur

38. **nice:**

Tarih 77

Mısra: 20

Nice, birçok, hayli.

Sezādur Һand-i luṭfuñ ile şīrīn-kām ola Feyzī
Nice şubһ u mesā medһūñle bir tūṭı-i gŷyādur

39. **nice:**

Tarih 89

Mısra: 6

Nice, birçok, hayli.

Һabbezā pāk-eşer-i 'avn-i Cenāb-ı Mevlā
Kıldı dünyāda nice böylece Һayr u Һasenāt

40. **nice:**

Tarih 92

Mısra: 2

Nice, birçok, hayli.

Һāfızu'l-Ḳur'ān İbrāhīm idüp 'azm-i beḳā
Vālid ü āһbābı kıldı māteminden nice āh

nice demdür:

1. **nice demdür:-dür**

Gazel 117

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Nicedir, nice zamandır.

Yaturdum pister-i miһnetde 'aşkuñla nice
demdür

Nigāh-ı iltifātuñ derdüme cānā devā oldu

2. **nice demdür:**

Gazel 111

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır, uzun zamandır.

Mey-i vuşlatla neş'e-yāb eyle
Nice demdür Һumār var dilde

nice müddet:

1. **nice müddet:**

Tarih 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uzun süre, uzun zaman.

Nuḳūd-ı 'ömrini ta'mire şarf itdi nice müddet
Һarāb-ender-Һarāb olmaḳda gördi 'ālem-i
dunyā

nic'ol:

1. **nic'olur:-ur****Kaside 3**Mısra: **64***Nice olur, nasıl olur.*

Dem-be-dem kārımız 'iṣyān 'aceb rūz-ı hīsāb
Nic'olur ḥālüm eyā pādīşeh-i Sidre-mekān

niçe:1. **niçe:****Kaside 8**Mısra: **29***Nasıl.*

Niçe mümkün senüñ evṣāfuñı taḥrīr ide ḥāmem
Ḥired vaṣf-ı şerīfide olur tıfl-ı debistānī

2. **niçe:****Gazel 2**Mısra: **9***Nice, birçok, hayli.*

Feyzī-i zār niçe naṣīḥat-peżīr olur
Miḥnet olur mı 'āşık-ı nācārdan cūdā

3. **niçe:****Kaside 2**Mısra: **24***Nice, birçok, hayli.*

Medḥine itdi şarf maḳdūrın
Niçe leyl ü nehārdur ḫalemüm

4. **niçe:****Kaside 3**Mısra: **48***Nice, birçok, hayli.*

Midḥat-i zātını kādir degülem taḥrīre
Oldı bu na't-ı şerīfünde niçe biñ noḳşān

5. **niçe:****Kaside 4**Mısra: **45***Nice, birçok, hayli.*

Tīre-rūdur niçe eşkāl-i şafā göstere
Jeng-i ekdār ile mir'āt-i ṭabī'at ammā

6. **niçe:****Kaside 7**Mısra: **46***Nice, birçok, hayli.*

Nümüde olmada her dem kelām-ı pākinden
Müşāhede olunur niçe luṭf-ı Sübhānī

7. **niçe:****Tahmis 1**Mısra: **8***Nice, birçok, hayli.*

Olur şahbā-yı vaşluñla devā-yı 'āşık-ı nācār
Niçe dāğ olmasun sūz-ı ruḫuñla sīnede her bār

niçe dem:1. **niçe dem:****Tahmis 2**Mısra: **18**

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır, uzun zamandır.

Gerçi üftāde-i çāh-ı ḡam-ı dildār olduk
Niçe dem mest-i mey-i la'l-i leb-i yār olduk

niçün:1. **niçün:****Gazel 93**Mısra: **1***Niçin, neden.*

Niçün 'uṣşākın eyler küşte-i tīg-ı cefā bilsem
Sezā mı 'āşıkān bu cevruñe ey bīvefā bilsem

2. **niçün:****Gazel 93**Mısra: **8***Niçin, neden.*

Figān ey çerḫ-i dün-ı sifle-perver her zamān
senden
Niçün çıkmaz ser-i 'uṣşākdan bend ü belā
bilsem

3. **niçün:****Gazel 106**Mısra: **7***Niçin, neden.*

Niçün murg-ı dili sayyād-ı çeşmüñ der-ḫafes
eyler
Ki dām-ı zülfüñe cānā dil-i āvāre düşdükçe

4. **niçün:****Gazel 124**Mısra: **10***Niçin, neden.*

Olur peymāne-i dil Feyziyā leb-rīz-i derd ü
ḡam
Niçün bezm-i 'adūda ol perī sāḡar-be-dest oldı

nifāk üzre kal:-

1. **nifāk üzre kalur:-ur**

Gazel 116

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İki yüzlülükte kararlı olmak.

Olur çāh-ı ğama üftāde bir gün Yūsuf-ı ümmīd
Kalur ise ger ebnā-yı zamāne bu nifāk üzre

nigāh:

1. **nigāhuña:-u, -ñ, -a**

Gazel 21

Mısra: 7

Bakış, nazar.

Olurdu sūhte cismüm nigāhuña taḥammül yok
Furūğ-efrüz-ı rüyuñ her zamān mānende-i
ḥurşīd

2. **nigāhuñ:-uñ**

Gazel 68

Mısra: 7

Bakış, nazar.

‘Uşşākı helāk itmede her nīm nigāhuñ
Nezzāre hemān nergis-i bīmaruña maḥşūs

3. **nigāhında:-ın, -da**

Tarih 5

Mısra: 12

Bakış, nazar.

Mişli yokdur böyle cāy-ı dilkeşuñ
Her nigāhında olur ḥālet-nümā

4. **nigāhuñ:-uñ**

Tarih 39

Mısra: 14

Bakış, nazar.

Bir nazarda ḥākı eylerdi zer-i kāmīl-‘ayār
Bir nigāhuñ ṭamla-i yāḳūt eyler aḥkeri

nigāh eyle:-

1. **nigāh eyleser:-r, -se**

Gazel 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Nigāh eyleser leylī zülfinuñ her tārına ‘uşşāk
Olur Mecnūn-veş ‘aşıklarında çok cünün
peydā

2. **nigāh eylesem:-se, -m**

Gazel 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bakmak.

O gül ‘izāra nigāh eylesem niyāz iderek
Hezār girye vü āh eylesem niyāz iderek

nigāh id:-

1. **nigāh iden:-en**

Tarih 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bakmak, görmek.

Öyle mestūr eyledi ruḥsāresin
Meh ṭutuldu ḡann ider iden nigāh

nigāh it:-

1. **nigāh it:**

Gazel 113

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Nüş iderken cām-ı şahbāyı nigāh it la‘line
Ḥālet-efzā sāğar-ı raḥşān raḥşān üstine

2. **nigāh itdüm:-dü, -m**

Rübai 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Mest-i mey-i ‘aşkam ey perī ‘ārīzuña
‘Afv eyle nigāh itdüm ise ‘afv eyle

3. **nigāh itme:-me**

Gazel 51

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Ey perī nār-ı ğazabla ‘āşıkā itme nigāh
Kalbimüz şad çāk olur eyle ḥāzer āyīnedür

4. **nigāh itmege:-me, -g, -e**

Gazel 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Ḥaṭṭı gelicek dilberuñ āh itmege degmez
Ol mäh-ı kelef-dāra nigāh itmege degmez

5. **nigāh itmem:-me, -m**

Gazel 88

Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Bakmak.

Ne mümkün nazra-bahş olmak dü-çeşmüm
hîre-nâk oldı
Anuñçün âfitâb-ı rüy-ı dildâra nigâh itmem

6. **nigâh itsem:-se, -m**
Gazel 86
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Bakmak.

Yok tahammül tâbiş-i ruhsârına itsem nigâh
Zıbağ-âsâ ızırâb-âver olur fülâd-ı dil

7. **nigâh itseñ:-se, -ñ**
Tarih 73
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Bakmak.

Mürtefi‘ ol kadar nigâh itseñ
Seyr iderdüñ cihânı ser-tâ-pâ

nigâh-endâz ol:-

1. **nigâh-endâz olanlar:-an, -lar**
Tarih 72
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Bakmak, görmek.

Muşanni‘ kıl kalemle sîm nakş itmiş
temâşâdur
Nigâh-endâz olanlar zann ider anı şadefkârî

nigâh-endâz-ı lutf ol:-

1. **nigâh-endâz-ı lutf ol:**
Gazel 106
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
Lutf ile bakmak.

Mey-i fûrkatle mest olmuş gezer râhuñda
üftâdeñ
Nigâh-endâz-ı lutf ol ‘âşık-ı mey-hâra
düşdükçe

Nigâhî:

1. **Nigâhîñüñ:-nûñ**
Tarih 19
Mısra: 10
*Büyük tezkireci Nigahi Mustafa Efendi
(ö. 1692).*

Didüm mevtine Feyzî bir haber geldükde
târîhin
Nigâhîñüñ ola yâ Rab makâmı Cennet-i Me’vâ

nigâh-ı çeşm-i bütân:

1. **nigâh-ı çeşm-i bütân:**
Kaside 7
Mısra: 36
Kelime Tipi: -
(put gibi) güzellerin gözlerindeki bakış.

Yazar muhâsebe-i ‘âlemi murâd itse
Nigâh-ı çeşm-i bütân tayy idince müjgânı

nigâh-ı ğamzeleri:

1. **nigâh-ı ğamzeleri:-ler, -i**
Gazel 24
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
*Yan bakış (sevgilinin gönül çelici bakışı
bağlamında).*

Ne mümkün olmaya diller esîr-i zülf-i bütân
Nigâh-ı ğamzeleri fitnebâza çeşbândur

nigâh-ı germi-i ‘uşşâk-ı zârından:

1. **nigâh-ı germi-i ‘uşşâk-ı zârından:-ın, -dan**
Gazel 35
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Ağlayan âşıkların sıcak bakışları.

‘Arağ-efşân degül ol gonce-i nev-hîz-i bâğ-ı
hüsn
Nigâh-ı germi-i ‘uşşâk-ı zârından hicâb eyler

nigâh-ı hışm id:-

1. **nigâh-ı hışm idüp:-üp**
Gazel 81
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Öfke dolu bakış atmak.

Semâ‘ın seyr iderken bir nigâh-ı hışm idüp
nâgâh
Beni sermest-i sevdâ eyledi çeşm-i belâ-hîzûñ

nigâh-ı iltifâtuñ:

1. **nigâh-ı iltifâtuñ:-uñ**
Tarih 77
Mısra: 15

Kelime Tipi: -
İltifat, ilgi bakışı.

Nigāh-ı iltifātūn mahv ider çok derd ü ālāmı
Derūnumda ‘acebdür dem-be-dem bir ğam
hüveydādur

2. nigāh-ı iltifātūn:-uñ

Gazel 117

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) ilgili, lütfkar bakışı (ilaç,
derde deva bağlamında).

Yaturdum pister-i miḥnetde ‘aşkuñla nice
demdür
Nigāh-ı iltifātūn derdūme cānā devā oldı

nigāh-ı kemter-i yār:

1. nigāh-ı kemter-i yār:

Gazel 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin aşağılayıcı bakışları.

Nigāh-ı kemter-i yār ile mest-i bī-hüş ol
Bu meclis içre mey-i hoş-güvāra kılma heves

nigāh-ı kemterüñle:

1. nigāh-ı kemterüñle:-üñ, -le

Gazel 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hakir gören, aşağılayan bakış (sevgilinin
aşağılayan bakışı bağlamında).

Beni sākī nigāh-ı kemterüñle neşve-yāb eyle
Miyān-ı bezm-i meyde olmayam minnet-keş-i
şahbā

nigāh-ı lutf:

1. nigāh-ı lutf:

Gazel 71

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Lütuf, ihsan bakışı II ilgi, şefkat
gösterme.

Nigāh-ı lutf ile kalb-i ḥazīni mesrūr it
Olur mı ‘āşık-ı bī-dil ‘itābdan mahzūz

2. nigāh-ı lutfına:-ı, -n, -a

Kaside 8

Mısra: 21

Kelime Tipi: -
İyilik, ihsan bakışı.

Nigāh-ı lutfına mazhar olan olur neşāt-efzā
Şarāb ile pür olsa nüş kılmaz cām-ı devrānı

nigāh-ı lutf u keremle:

1. nigāh-ı lutf u keremle:-le

Kaside 9

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Cömertlik ve iyilik bakışı.

Nigāh-ı lutf u keremle olur girān-kıymet
Mişāl-i la’l-i ziyā-baḥş tīşe-i ḥaddād

nigāh-ı merhamet it-:

1. nigāh-ı merhamet itseñ:-se, -ñ

Kaside 9

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Merhametli bakmak, acımak.

Şükūfezār olur bir nazarda vādi-i ğam
Nigāh-ı merhamet itseñ olurdu ḥuld-ābād

nigāh-ı merhamet kıl-:

1. nigāh-ı merhamet kılsun:-sun

Gazel 116

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Acıyarak bakmak (sevgilinin aşığı
merhamet edip, acıması bağlamında).

Nice kılsun nigāh-ı merhamet ol mihr-i meh-
tal‘at
Bizi dūr itmege dā‘im ‘adūlar ittifāk üzre

Nigāhī Muştafā Efendi:

1. Nigāhī Muştafā Efendi:

Tarih 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Büyük tezkireci Nigahi Mustafa Efendi
(ö. 1692).

Bu ‘ālem berzahından ‘āzim-i dār-ı ‘adem oldı
Nigāhī Muştafā Efendi gibi bir ehl-i dil ḥayfā

nigāh-ı tıġuñā:

1. nigāh-ı tıġuñā:-u, -ña

Gazel 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Keskin bakış.

Esîr-i zülf-i perîşānuñ olmamuz yegdür
Nigāh-ı tîguña kurbānuñ olmamuz yegdür

nigār:

1. nigārum:-um

Rübai 23

Mısra: 4

Resim gibi güzel sevgili.

‘Uşşākınuñ āzürde-i cevri olduğına
Ol şūh-ı cefākār nigārum mahzūz

2. nigār:

Gazel 70

Mısra: 8

Resim, nakış. İl sevgili.

Güyā midād-ı hāme-i kudretle ey perî
Bir şafhadur yazıldı degül ey nigār hat

nigeh:

1. nigehle:-le

Gazel 83

Mısra: 3

Bakış, nazar.

Bir nigehle küşte eylerdi hezār ‘uşşākını
Gāmze-i sertîzi-veş bir tîg-ı bürrān görmedük

2. nigehle:-le

Kaside 5

Mısra: 44

Bakış, nazar.

Zerre-i lutfuñ beni müstağni-i ‘ālem ider
Bir nigehle verd-i ümmîdüm bulur neşv ü
nemā

3. nigehde:-de

Kaside 6

Mısra: 48

Bakış, nazar.

Nezzāre idemez ruh-ı dildāra ‘āşıkān
Her bir nigehde hışm ile yüz biñ ‘itāb olur

4. nigehi:-i

Kaside 6

Mısra: 17

Bakış, nazar.

Huşk-ı nihālî bir nigehi perveriş ider
Yād itse lutfuñ ahker-i sūzānı āb olur

nigeh-i lutfdan:

1. nigeh-i lutfdan:-dan

Gazel 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Lütuf bakışı (sevgilinin bakışı ile aşığı
hoşnut etmesi bağlamında).*

O perînuñ nigeh-i lutfdan āzārı lezîz
Hışmı da lutfı da birdür baña güftārı lezîz

nîgû:

1. nîgû:

Tarih 55

Mısra: 2

İyi, hoş, güzel.

Habbezā çeşme-i pākîze zihî āb-ı laţîf
Oldı bā ‘iş bu güzel çeşmeye bir nîgû zāt

2. nîgû:

Tarih 90

Mısra: 2

İyi, hoş, güzel.

Şāhibü’l-hayra Hudā ihsān ider ecr-i cezîl
Fisebîlillāh yapup bu ‘aynı bir nîgû şîfāt

nîgû-şîfāt:

1. nîgû-şîfāt:

Tarih 4

Mısra: 2

İyi vasıf sahibi.

Habbezā kaşr-ı şafā-bağş-ı laţîf-i bî-mişāl
Görmedüm mişlin anuñ bānîsi bir nîgû-şîfāt

2. nîgû-şîfāt:

Tarih 32

Mısra: 6

İyi vasıf sahibi.

Bir sebîl-i dil-güşā bünyād idüp
Ol kerîm-i kām-ver nîgû-şîfāt

nihāde it:-

1. nihāde itsem:-se, -m

Kaside 1

Mısra: 75

Kelime Tipi: -

Hazır etmek, hazır duruma getirmek.

Mihr ü mehveş ma' nide itsem nihāde rüyumu
Hāk-i dergāhı baña olsa müyesser rüz u şeb

nihāl-i kalemünden:

1. nihāl-i kalemünden:-üñ, -den

Gazel 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kalem fidanı, kalem. II şairlik kudreti.

Bāğ-ı nazm içre nihāl-i kalemünden Feyzī
Da'imā mīve-i eş'ār-ı bedīdārı lezīz

nihāl-i tazedür:

1. nihāl-i tazedür:-dür

Tarih 86

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Körpe, genç fidan (yeni doğmuş bebek, çocuk bağlamında).

Nihāl-i tazedür bād-ı fenādan Hāk ide maḥfūz
Vücūdı ola yā Rab renc-i derd-i gamdan āzāde

nihān:

1. nihān:

Rübai 30

Mısra: 1

Gizli, saklı.

Esrār-ı gam-ı 'aşkı nihān söyleşelüm
Hāl-i dil-i zārı bir zamān söyleşelüm

nihān eyle:-

1. nihān eyledi:-di

Kaside 3

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Yok etmek, ortadan kaldırmak.

Tābdār-ı ruḥ-ı pür-tābı 'araḥ-rīz oldu
Kaṭresi eyledi āteşkede-i küfri nihān

2. nihān eyleme:-me

Gazel 21

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nihan etmek, gizlemek, saklamak.

Şeb-i tārıküme pertev-fiken ol eyleme ey meh
'İzāruñ nūrını şebden nihān mānende-i ḥurşīd

3. nihān eyler:-r

Lugaz 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Nihan etmek, gizlemek, saklamak.

İki başı var birin eyler nihān
Gāh olur kim ikisin eyler 'ayān

nihān ol:-

1. nihān olmuş:-muş

Lugaz 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gizlenmek.

Pāyı desti yok iki ağzı var anuñ bī-zebān
Birisī zāhirdedür ağzuñ biri olmuş nihān

nikāb id:-

1. nikāb idüp:-üp

Rübai 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Örtmek, perdelemek.

Ruḥsārına tūresin idüp yār nikāb
Setr itmede mihr-i rüyı mānend-i şehāb

nikāb it:-

1. nikāb itme:-me

Gazel 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Örtmek, gizlemek.

Nikāb itme ruḥ-ı tāb-āvere bīhūde zūlfuñ sen
Furūğ-ı rüyūñ ey mehrū 'ayān mānende-i
ḥurşīd

nikāt-ı şî' rüme:

1. nikāt-ı şî' rüme:-üm, -e

Kaside 7

Mısra: 63

Kelime Tipi: -

Şiirin incelikleri.

Nikāt-ı şî' rüme teslīm olup sened eyler
Geleydi 'āleme şimdi Zāhīr ü Selmānı

nīk-nām:

1. nīk-nāmu:-ı

Tarih 14

Mısra: 9

Namı iyi olan, iyi nam kazanmış, elde etmiş kişi (Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa).

Bu dehr-i köhnede ol nîk-nâmı eyledi taḥṣîl
Cihân-ı bî-beḳâda ḥükm-i şer'î eyleyüp icrâ

Nîl ile Fûrât:

1. Nîl ile Fûrât:

Tarih 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nil ve Fırat nehirleri.

Nûş iden teşne-lebe oldu ḥayât-ı cāvîd
Reşk ider ḳaṭre-i nâçîzine Nîl ile Fûrât

2. Nîl ü Furât:

Tarih 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nil ve Fırat nehirleri.

Rûḥ-baḥş-ı teşnegân âb-ı muṣaffâ-yı laṭîf
Reşk iderdi ḳaṭre-i nâçîzine Nîl ü Furât

3. Nîl ü Furât:

Tarih 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Nil ve Fırat nehirleri.

Oldı cārî mâ'-i pāk ü bî-bedel
Reşk ider Ceyḥûn ile Nîl ü Furât

4. Nîl ü Furât:

Tarih 55

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nil ve Fırat nehirleri.

Şuyı dil-teşnelere mâye-i iksîr-i neşât
Reşk ider ḳaṭresine şübhe mi var Nîl ü Furât

5. Nîl ü Furât:

Tarih 64

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nil ve Fırat nehirleri.

Âb-ı ḥayvân oldu cārî 'âleme
Ḳaṭresi reşk-âver-i Nîl ü Furât

nîm:

1. nîm:

Gazel 68

Mısra: 7

Yarım.

'Uşşâḳı helâk itmede her nîm nigâhuñ
Nezzâre hemân nergis-i bîmaruña maḥşûş

nî' met-i lutfuñı:

1. nî' met-i lutfuñı:-uñ, -ı

Kaside 3

Mısra: 77

Kelime Tipi: -

Merhamet, iyilik nimeti.

Nî' met-i lutfuñı ümmîd iderdüm ben de
Bu kühen kâḫ-ı fenâ içre çün oldum miḥmân

nîm-nigâh:

1. nîm-nigâhuñ:-uñ

Gazel 41

Mısra: 6

Göz ucuyla bakış.

Şayd itmede murğ-ı dili şehbâz-ı nigâhuñ
Ey şüh aña nîm-nigâhuñ bile besdür

nişân:

1. nişânına:-ı, -n, -a

Tarih 42

Mısra: 3

Hedef, nişangah.

Didüm anuñ nişânına târîḥ
Merd-i pākîzedür tûfengendâz

nişân-ı nâvek-i müjgânuñ ol-:

1. nişân-ı nâvek-i müjgânuñ olmamuz:-ma, -muz

Gazel 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kirpik okunun nişanı olmak.

Mişâl-i Feyzi-i nâçâr ey kemân-ebrû
Nişân-ı nâvek-i müjgânuñ olmamuz yegdür

nîsân-ı pāk:

1. nîsân-ı pāk:

Gazel 122

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Saf, duru nisan; Nisan ayı (sedeflerin inci ile dolması için gerekli olan Nisan yağmurları bağlamında).

Nîsân-ı lutf-ı İzzid-i pâk ile baħr-ı dil
Lûlû-yı ma'rifetle pür olmuş şadef gibi

nişânını ur-:

1. nişânını urdı:-dı

Tarih 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hedefi vurmak.

Bir atışda nişânını urdı
Var mıdur böyle merdüm-i mümtâz

nisbetle:

1. nisbetle:

Lugaz 13

Mısra: 2

Göre, nazaran, kıyasla.

Ol nedür kim kâmeti gâyet dırâz
Kaddine nisbetle ammâ 'ömri az

nişâr it-:

1. nişâr itdüm:-dü, -m

Gazel 93

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Saçmak, serpmek.

Sirişki hâk-i pâyine nişâr itdüm o mehrüyuñ
O şüh-ı bîvefâ nemden kaçardı Feyziyâ bilsem

niteki:

1. niteki:

Kaside 9

Mısra: 57

Gibi.

Niteki devr ide mihr ile meh bu eyvânı
Serîr-i 'izz ü sa'âdetde ola 'ömri ziyâd

nitekim:

1. nitekim:

Tarih 21

Mısra: 6

Sonunda, en sonunda.

Devlet ü 'ömrin füzûn ide Cenâb-ı Kibriyâ
Nitekim devr eyleye 'âlemde şem'-i mihr ü mäh

2. nitekim:

Tarih 62

Mısra: 4

Sonunda, en sonunda.

Sa'âdetle mu'ammer eyleye Mevlâ o maḥdûmı
Nitekim devr ide meh nüh-kıbâb-ı çerḥ-i mînâda

3. nitekim:

Kaside 8

Mısra: 76

Sonuçta, sonuç olarak.

Hudâ efzûn ide 'ömrini 'izz ü hem sa'âdetle
Bu dehrüñ nitekim devr ide mihr-i pertev-efşânı

niyâz:

1. niyâza:-a

Gazel 24

Mısra: 2

Yalvarış, yakarış.

Füsûn-ı 'işve ile çeşmi nâza çeşbândur
Anuñçün 'aşık-ı bî-dil niyâza çeşbândur

2. niyâza:-a

Gazel 44

Mısra: 5

Yalvarış, yakarış.

Niyâza ruḥşatum yok bezm-i meyde ser-girân dilber
İçüp şahbâ-yı hûn-ı dilden ol meh ḥufte olmuşdur

3. niyâz:

Gazel 69

Mısra: 2

Yalvarma, yakarma, rica.

Cânâna 'işve vâcib ola olsa nâz farz
Süz-ı ğam ile baña degül mi niyâz farz

4. niyâz:

Kaside 9

Mısra: 43

Yalvarma, yakarma, rica.

Nice niyâz ile piskopos hâcesi olup
Ne güne şey idüğün anda görmedüm îrâd

niyâz eyle-:

1. niyâz eyle:

Kaside 4

Mısra: 65
Kelime Tipi: -
Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.

Geldi hengâm-ı du'â eyle derûn üzre niyâz
Devletûñ eyleye efzûn Cenâb-ı Mevlâ

niyâz id-:

1. **niyâz iderek:-erek**
Gazel 78
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Yalvarmak, yakarmak.

O gül'izâra nigâh eylesem niyâz iderek
Hezâr girye vü âh eylesem niyâz iderek

2. **niyâz iderek:-erek**
Gazel 78
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Yalvarmak, yakarmak.

O gül'izâra nigâh eylesem niyâz iderek
Hezâr girye vü âh eylesem niyâz iderek

3. **niyâz iderek:-erek**
Gazel 78
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Yalvarmak, yakarmak.

O şûhuñ oldu gönûl dergehinde üftâde
Gedâ-yı ben-de-i şâh eylesem niyâz iderek

4. **niyâz iderek:-erek**
Gazel 78
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Yalvarmak, yakarmak.

Ümîd-i vuşlat-ı Leylîle Kays-veş ey dil
Hemân 'azîmet-i râh eylesem niyâz iderek

5. **niyâz iderek:-erek**
Gazel 78
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Yalvarmak, yakarmak.

Teraḥḥum eylemedi baña âh ile ey dil
'İzâr-ı yâri siyâh eylesem niyâz iderek

6. **niyâz iderek:-erek**
Gazel 78
Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Yalvarmak, yakarmak.

Recâ-yı vuşlat ile rûz u şeb hemân Feyzî
Der-i nigârı penâh eylesem niyâz iderek

niyyet:

1. **niyyetimüz:-i, -müz**
Gazel 50
Mısra: 6
Niyet, maksat, meram.

Dil bend olalı zülfüne 'uşşâk ile cânâ
'Azm-i reh-i Çîn itmege bir niyyetimüz var

2. **niyyetüñ:-üñ**
Tahmis 3
Mısra: 25
Amaç, kasıt.

Cânın al ol bî-dile cevri eylemekse niyyetüñ

nizâm-ı devlete:

1. **nizâm-ı devlete:**
Tarih 75
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Devlet düzeni.

Nizâm-ı devlete kıldı teveccüh Hâk mu'în
olsun
Eşer itmeye zât-ı pâkine anuñ gam-ı devrân

2. **nizâm-ı devlete:-e**
Tarih 80
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Devlet düzeni.

Kapudândur vezâretle o zât-ı pâk-i 'âlî-şân
Nizâm-ı devlete zât-ı şerîfi mürşid-i âgâh

nîze-i bâr-kes:

1. **nîze-i bâr-keş:**
Kaside 2
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Sabrın süngüsü (şairin kalemi, şairlik yeteneği bağlamında).

Nîze-i bâr-keş olup kilküm
Bebr-i maẓmûn-şikârdur kalemüm

nîze-i dil-dûzi-i erbâb-ı hüner:

1. nîze-i dil-düzi-i erbâb-ı hüner:

Kaside 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Hüner ehlinin gönlü delen mızrağı
(kalem bağlamında).*

Ne kalem nîze-i dil-düzi-i erbâb-ı hüner
Ne kalem ta'na-zen-i ney-şeker-i Mısr-ārā

nokşân:

1. **noğşānuma:-num, -a**

Kaside 3

Mısra: 49

Eksiklik, kusur.

Kalma noğşānuma luğf eyle mürüvvet eyle
Kerem ü luğfuña da yok idi hadd u pâyān

nokşān ol:-

1. **noğşān oldı:-dı**

Kaside 3

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Eksik kalmak.

Midhat-i zātını kâdir degülem tahîre
Oldı bu na't-ı şerîfünde niçe biñ noğşān

nokşān tut:-

1. **noğşān tūtop:-up**

Matla 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eksik göstermek, değerini düşürmek.

Mi'yārumı noğşān tūtop kadr-i bahāda
Eksüklige tūtıldı birez Vezneci-zāde

nokta:

1. **noğtası:-sı**

Kaside 4

Mısra: 11

Nokta. İl ben.

Noktası şahid-i ma'nāya olur hāl-i siyāh
Gösterür 'ālem-i endîşede çok hüsn-i edā

2. **noğtası:-sı**

Kaside 5

Mısra: 5

Nokta. İl ben.

Şāhid-i ma'nāya oldı noktası hāl-i laṭîf
'Ālem-i endîşe içre gösterür hüsn-i edā

nola:

1. **nola:**

Gazel 7

Mısra: 3

Ne olur, ne olmuş, şaşılır mı.

Nola mānend-i sübhā zāhidā dūr olmasa elden
Bulupdur dest-i mey-nüşānda hürmet sāğar-ı
şahbā

2. **nola:**

Gazel 22

Mısra: 3

Ne olur, ne olmuş, şaşılır mı.

Dil-i zārum nola tūṭı gibi güyā olsa
Fikret-i känd-i leb-i la'li ile kārı lezîz

3. **nola:**

Gazel 54

Mısra: 9

Ne olur, ne olmuş, şaşılır mı.

Nola fikr-i leb-i lā'lüñle Feyzî bāde-nüş olsa
O cām-ı hālet-efzānuñ şafāsı artar eksilmez

4. **nola:**

Gazel 74

Mısra: 5

Ne olur, ne olmuş, şaşılır mı.

La'l-i dilber hevesiyle nola Ferhād olsam
Telh-āzār ile şîrîni-i güftār laṭîf

5. **nola:**

Gazel 110

Mısra: 7

Ne olur, ne olmuş, şaşılır mı.

Nola tāb-ı gamuñ sūzān iderse cism-i 'uşşākı
Olur şem'-i ruḥuñdan sūhte pervāne düşdükçe

6. **nola:**

Gazel 124

Mısra: 7

Ne olur, ne olmuş, şaşılır mı.

Nola dūr olmasa mānend-i halkā bāb-ı
luğfuñdan
Ser-i kūyı o şūḥuñ 'āşıka cāy-ı nişest oldı

7. **nola:**

Kaside 1

Mısra: 67

Ne olur, ne olmuş, şaşılır mı.

Serteser nūr olsa ƙalbüm mihr ü meh-āsā nola
Vaşf-ı pākin eylerem ben zār u kemter rüz u
şeb

8. nola:

Kaside 6

Mısra: 45

Ne olur, ne olmuş, şaşılır mı.

Sūzān olursa nār-ı firāḳuñla dil nola
Sīḥ-i elemde derd-i ḡam ile kebāb olur

9. nola:

Matla 15

Mısra: 2

Ne olur, ne olmuş, şaşılır mı.

Ḡam-ı ‘aşḳuñla ‘aşıḳ nūş ider cām-ı ʔarab
güstāḥ
Nola fikr-i lebūñle olsa dil ey ḡonca-leb
güstāḥ

10. nola:

Matla 47

Mısra: 2

Ne olur, ne olmuş, şaşılır mı.

Leb-i la ‘lūñ ḥayālī zā’il olmaz ey perī dilden
Nola ḡülgūñ akar ise sirişḳūm ḡide-i terden

11. nola:

Tarih 30

Mısra: 10

Ne olur, ne olmuş, şaşılır mı.

Sen ol ḥurşīd-i burc-ı merḥametsin rūy-ı
dünyāda
Nola bir zerre-i luṭfuñla ƙılsañ bendeñi iḥyā

nüh:

1. nüh:

Lugaz 15

Mısra: 3

Dokuz

Nüh deri dā’ima nümāyāndur
Yedi zāhir ikisi pinhāndur

nüh felekdür:

1. nüh felekdür:-dür

Kaside 1

Mısra: 55

Kelime Tipi: -

Dokuz gök.

Mihr ü meh zerrīn naḡāre nüh felekdür kūsar
Bang-i şevket ra’d-veş ki çalınur her rüz u şeb

nüh zevraḳ-ı felek:

1. nüh zevraḳ-ı felek:

Gazel 119

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dokuz felek kayığı, dokuz kat gök.

Böyle ƙalursa ḡarḳ ola nüh zevraḳ-ı felek
Tūfān-ı mevc-ḥīz iderüz biz bükāmuzı

nüh-ḳıbāb ol-:

1. nüh-ḳıbāb olur:-ur

Kaside 6

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

Dokuz kubbe olmak.

Yād itmek ile cām-ı şafā-baḥş-ı ḥulḳını
Her bir ḥabābı ʔa’na-ger-i nüh-ḳıbāb olur

nüh-ḳıbāb-ı çerḥ-i mīnāda:

1. nüh-ḳıbāb-ı çerḥ-i mīnāda:-da

Tarih 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Göḡün dokuz kubbesi, gökyüzü.

Sa’ādetle mu’ammer eyleye Mevlā o
maḥdūmı

Nitekim devr ide meh nüh-ḳıbāb-ı çerḥ-i
mīnāda

nüh-ḫās-ı çerḥi:

1. nüh-ḫās-ı çerḥi:-i

Gazel 55

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Feleḡin dokuz katlı göḡü.

Şahbā-yı ‘aşḳ-ı yār ile mestüz ki bilmezüz
Nüh-ḫās-ı çerḥi Feyzi pür etse fiḡānımız

nukl-i leb-i la ‘lūñle:

1. nukl-i leb-i la ‘lūñle:-üñ, -le

Gazel 57

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kırmızı dudaḡının mezesi.

Nuql-i leb-i la' lüñle mey-i vuşlatuñ ister
Gayri dil-i miñnetkeşe tedbîr olunmaz

nuql-i mey:

1. nuql-i mey:

Kaside 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

İçki mezesi.

Nuql-i mey oldu kevâkib çerh sâkî mihr ü meh
Âsumân-ı meclis içre iki sāğar rûz u şeb

nukûd-ı cânla:

1. nukûd-ı cânla:-la

Gazel 98

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Can nakdi (canı ile ödeme bağlamında).

Bu çârsû-yı gamda metâ' -ı vişâline
Feyzî nukûd-ı cânla harîdâruñ olmasun

nukûd-ı 'ömrini:

1. nukûd-ı 'ömrini:-î, -n, -i

Tarih 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ömür nakdi, can sermayesi.

Nukûd-ı 'ömrini ta' mîre şarf itdi nice müddet
Harâb-ender-harâb olmağda gördi 'âlem-i
dünyâ

nümâyân:

1. nümâyândur:-dur

Lugaz 15

Mısra: 3

Görünür, meydanda olan.

Nüh deri dâ'ima nümâyândur
Yedi zâhir ikisi pinhândur

2. nümâyân:

Kaside 1

Mısra: 4

Görülen, rastlanılan.

Mihr ü meh pertev-fezâdur âsumândan seyr
idüñ
Mişli nâdîde nümâyân iki gevher rûz u şeb

nümâyân it-:

1. nümâyân itdi:-di

Gazel 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkarmak, görünür kılmak.

Oldı vezîde gülşene ol demde lâlenüñ
Dâğ-ı derûnın itdi nümâyân nesîm-i şubh

nümâyân kıl-:

1. nümâyân kıldı:-dı

Tarih 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Göstermek, görünür kılmak. İl yaratmak,
vücuda getirmek.*

Yine cûş u hurûşa geldi baħr-ı luṭf-ı Yezdânî
Nümâyân kıldı bir pâkîze dūr şulb-ı Habeş-
zâde

2. nümâyân kıldı:-dı

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Göstermek, görünür kılmak, ortaya
çıkarmak (çadır kurmak bağlamında).*

Zemîn-i gülşene teşrîf ider bir âşaf-ı zîşân
Nümâyân kıldı çetrin yâsemîn-i âsumân-sâye

nümâyân ol-:

1. nümâyân oldı:-dı

Tahmis 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Görünmek.

Ėam-ı 'aşkuñla cânâ meclis-i mey oldı âmâde
Nümâyân oldı sāğar dest-i sâkî-i dilârâda

2. nümâyân oldı:-dı

Matla 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Görünür olmak, açığa çıkmak.

Ėavis burcında bir kevkeb nümâyân oldı ey
mehrû
Miyân-ı ebruvânında degüldür hâl-i 'anber-bû

3. nümâyân oldı:-dı

Tarih 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Görünür olmak, açığa çıkmak.

Bi-ḥamdillāh hele rüy-ı zamāne şimdi
ḥandāndur
Sürür oldu nümāyān derd ü ḡam olmakda nā-
peydā

4. nümāyān oldu:-dı

Tarih 30

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Görünür olmak, açığa çıkmak.

Nümāyān oldu nūrefşān olup burc-ı leṭāfetden
Cihāna pertev-efzā oldu bir mihr-i cihān-ārā

5. nümāyān oldu:-dı

Tarih 70

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

*Meydana gelmek, görünür olmak,
doğmak.*

Cenāb-ı Ḥazret-i ‘Osmān Efendi şulb-i
pākinden
Nümāyān oldu bir duḡter anuñ ‘izz ü sa‘ādetle

6. nümāyān oldu:-dı

Tarih 80

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

*Meydana gelmek, görünür olmak,
doğmak.*

Nümāyān oldu bir tābende gevher şulb-i
pākinden
Fürūḡ-efrüz oldu ‘āleme mānend-i mihr ü māh

7. nümāyān oldu:-dı

Tarih 85

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

*Meydana gelmek, görünür olmak,
doğmak.*

Nümāyān oldu bir zībende gevher şulb-i
pākinden
Kemāl-i ‘izz ile ḥıfz ide anı Ḥālīk-ı Bīcūn

8. nümāyān oldu:-dı

Tarih 91

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

*Meydana gelmek, görünür olmak,
doğmak.*

Nümāyān oldu şulb-i pāk-i Maḥmūd Begden
ḥālā
Güzel bir gevher-i pākīze oldu ḥürrem ü dilşād

9. nümāyān oldu:-dı

Tarih 34

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Görünür olmak, açığa çıkmak, doğmak.

Gelicek maḥdūm-ı pāki ‘āleme zānn itdiler
Burc-ı rif‘atden nümāyān oldu mihr-i tābnāk

nümāyiş:

1. nümāyişine:-i, -n, -e

Lugaz 16

Mısra: **5**

Görünüş.

Ḥayli taḥsīn olur nümāyişine
‘Aql irmez Cenāb-ı Ḥaḡ işine

nümūde ol:-

1. nümūde oldu:-dı

Kaside 9

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Gözükmek, görülmek.

Süvār olunca hemān çekdiriye sultānum
Nümūde āyine-i dilde oldu rüy-ı cihād

2. nümūde olmada:-mada

Kaside 7

Mısra: **45**

Kelime Tipi: -

Gözükmek, görülmek.

Nümūde olmada her dem kelām-ı pākinden
Müşāhede olunur niçe luṭf-ı Sübhānī

nūr:

1. nūr:

Kaside 1

Mısra: **63**

Işık, ziya, aydınlık, nur.

Mihr ü mehveş nūr ile ḡalbin ziyā-baḡşā ider
Na‘t-ı pākin söyleyen merd-i süḡan-ver rüz u
şeb

2. nūrını:-ı, -n, -ı

Gazel 21

Mısra: **6**

Işık, ziya, aydınlık, nur.

Şeb-i tārikūme pertev-fiken ol eyleme ey meh
‘İzāruñ nūrını şebden nihān mānende-i ḡurşīd

3. **nūr:****Kaside 1**

Mısra: 65

Işık, ziya, aydınlık, nur.

Mihr ü meh-āsā olur nūr ile ƣalbi pür anuñ
Na‘t-ı pākin vird idüp eylerse ezber rüz u şeb

4. **nūr-ver:-ver****Kaside 1**

Mısra: 71

Işık, ziya, aydınlık, nur.

Mihr ü mehveş nūr-ver āşār-ı na‘tuñla derün
Olmaya ālām-ı miñnetle mükedder rüz u şeb

nūr ol:-1. **nūr olsa:-sa****Kaside 1**

Mısra: 67

Kelime Tipi: -

Nurlanmak, aydınlanmak, parlamak.

Serteser nūr olsa ƣalbüm mihr ü meh-āsā nola
Vaşf-ı pākin eylerem ben zār u kemter rüz u şeb

nūrānī:1. **nūrānī:****Lugaz 15**

Mısra: 8

Nurlu, mübarek.

İkidür pāsbān-ı pinhānī
Biri fāsıƣ birisi nūrānī

nūrānī ol:-1. **nūrānī ola:-a****Kaside 8**

Mısra: 78

Kelime Tipi: -

Nurlu, parlak olmak.

İlāhī haşre dek tāb-āver olsun necm-i iƣbālī
Furūğ-ı pertev-i ģurşīd gibi ola nūrānī

nūr-bağş ol:-1. **nūr-bağş olduƣda:-duƣ, -da****Tarih 86**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Işık saçmak.

Zevāle ırmeye mihr-i cemālī tābdār olsun
Cihāna nūr-bağş olduƣda bu mihr-i mücellā da

nūr-bağşā:1. **nūr-bağşā:****Kaside 1**

Mısra: 15

Nur saçan.

Nūr-bağşā mihr ü meh bu ģüsrev-i ƣerĥ-i felek
Ma‘nide ģşār iderdi ‘āleme zer rüz u şeb

2. **nūr-bağşādur:-dur****Kaside 1**

Mısra: 2

Nur saçan.

Mihr ile meh ‘āleme olur ziyā-ver rüz u şeb
Nūr-bağşādur iki mışbāĥ-ı enver rüz u şeb

nūrefşān ol:-1. **nūrefşān oldu:-dı****Kaside 3**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Nur, ışık saçmak.

Oldur ol şeb ki ģulū‘ eyledi mihr-i zātı
Mihr-veş oldu cihān içine ol nūrefşān

2. **nūrefşān olsa:-sa****Gazel 72**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nur, ışık saçmak.

Tā dem-i şubĥ-ı kıyāmet lem‘alar rīzān ider
Ĥasret-i berĥ-i ruĥuñla olsa nūrefşān şem‘

3. **nūrefşān olup:-up****Tarih 30**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nur, ışık saçmak.

Nümāyān oldu nūrefşān olup burc-ı leṭāfetden
Cihāna pertev-efzā oldu bir mihr-i cihān-ārā

nūr-ı ‘adli:1. **nūr-ı ‘adli:****Tarih 14**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Adaletin ışığı, nuru (Köprülüzade Fazıl
Mustafa Paşa).*

Vezâret mesnedinden dâ'imâ dūr olmasun zâtı
Cihâna pertev-efken nūr-ı 'adli âfitâb-âsâ

2. **nūr-ı 'adli:-i**

Tarih 11

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Adaletin ışığı, nuru (Sultan II. Süleyman Han).

Sezâdur nūr-ı 'adli 'âlemi hep rûşen eylerse
Sipîhr-i mâ' deletde zât-ı pâki mihr-i rahşânî

nūr-ı hürşîde:

1. **nūr-ı hürşîde:-e**

Tarih 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneşin aydınlığı, nuru.

Hâf-ı nev 'ârız-ı pür-tâbın itdi câbecâ tezyîn
Cemâli pertevi ta'n eyler idi nūr-ı hürşîde

nūr-ı lutfıyla:

1. **nūr-ı lutfıyla:-ı, -y, -la**

Kaside 8

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

İyilik, ihsan ışığı.

Şeb-i gâmda olursa pertev-efzâ nūr-ı lutfıyla
Serâser mahv olurdu tâbiş-i mihr-i dıraşânî

nūr-ı mâhtâb:

1. **nūr-ı mâhtâb:**

Gazel 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Ay ışığının nuru, ay ışığının aydınlığı
(keteni çürütmesi bağlamında).*

Görünce rûy-ı yâri cism-i 'âşık ıztırâb eyler
Ketân-ı şabrını mevķûf-ı nūr-ı mâhtâb eyler

2. **nūr-ı mâhtâb:**

Tahmis 3

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ay ışığının nuru, ay ışığının a

Oldı kettân-ı gama ey şûh nūr-ı mâhtâb
Mest olurdum yâd-ı la'lûnle eger nûş itsem âb

nūr-ı nazmuñla:

1. **nūr-ı nazmuñla:-uñ, -la**

Tahmis 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Şiir ışığı.

Żiyâ-ver nūr-ı nazmuñla olup şem'-i hüner
Şubhî
Bulunca Feyzi-veş şâ'ir felek de çok döner
Şubhî

nūr-ı pâk:

1. **nūr-ı pâk:**

Tarih 34

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Günahsız nur, ıfık (yeni doğmuş bebek bağlamında).

Bir güzel târîh oldı Feyziyâ mevlûdına
Geldi 'ırķ-ı Muştafâ Begden Muḥammed nūr-ı pâk

nūr-ı pertev-efzâdur:

1. **nūr-ı pertev-efzâdur:-dur**

Tarih 51

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aydınlık veren ıfık.

Münevver eyledi dünyâyı nūr-ı pertev-efzâdur
Yine ehl-i dilüñ necm-i ümîdi burc-ı rif'âde

nūr-ı ruhsâr-ı pür-envârına:

1. **nūr-ı ruhsâr-ı pür-envârına:-ı, -n, -a**

Tahmis 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aydınlık yüzün nuru.

Nūr-ı ruhsâr-ı pür-envârına göñlüm müştâķ
Âh u zârumla şadâ-baḥş sipîhr-i nûh-tâķ

nūr-ı rûy-ı dildârı:

1. **nūr-ı rûy-ı dildârı:-ı**

Gazel 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün nuru.

Tefekkür eyler isem nūr-ı rûy-ı dildârı
Şeb-i elemde o nūr-ı ziyâ gelür görinür

2. nūr-ı rüy-ı dildārı:-ı

Gazel 90

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün nuru.

Tefekkür itmedeyüm nūr-ı rüy-ı dildārı
Ketân-ı cismümi mevķüf-ı mäh̄tāb iderüm

nūr-ı rüy-ı pāke:

1. nūr-ı rüy-ı pāke:-e

Kaside 1

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Temiz yüzün nuru.

Mihr ü meh şanma dü-mir'āt 'arz idüp çerħ-i
felek
Olmaķ ister nūr-ı rüy-ı pāke mażhar rüz u şeb

nūr-ı tābdār:

1. nūr-ı tābdār:

Tarih 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Parlak nur ((ll. Mustafa Han).

Neyyir-āsā şu 'le-baħş oldu o nūr-ı tābdār
Taħt-ı 'Osmānī o mihr-i pāke oldu cılve-gāh

nūr-ı zīyā:

1. nūr-ı zīyā:

Gazel 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Işığın nuru, aydınlığı.

Tefekkür eyler isem nūr-ı rüy-ı dildārı
Şeb-i elemde o nūr-ı zīyā gelür görünür

nūr-ı zīyā vīr:-

1. nūr-ı zīyā vīr:-e

Kaside 5

Mısra: 50

Kelime Tipi: -

Işığın nuruyla aydınlatmak.

Tünd-bād-ı ğuşşadan cism-i şerīfi hıfz ola
Şem'-i zātı 'āleme dā'im vire nūr-ı zīyā

nūr-ı zīyāsı:

1. nūr-ı zīyāsı:-s, -ı

Gazel 54

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Işığın nuru, aydınlığı.

Şeb-i tārīkine 'uşşāk-ı zāruñ şu 'le-baħş ol
'İzāruñ şem'inüñ nūr-ı zīyāsı artar eksilmez

nūrpāş-ı 'arızūñ:

1. nūrpāş-ı 'arızūñ:-ūñ

Gazel 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Yanağın ısıltısı (sevgilinin nur saçan
yanağı bağlamında).*

Nūrpāş-ı 'arızūñ fikriyle lem'an olmada
Her şeb-i tārīk-i miħnet rüz-ı rüşendür baña

nūş eyle:-

1. nūş eyle:

Gazel 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İçmek.

Geldi tamām gerdişe peymāne rüz u şeb
Nūş eyle bāde bezmde rindāne rüz u şeb

2. nūş eyle:

Tarih 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(su) içmek, yudumlamak.

Bir teşne gelüp hātīf-i ĩudsī didi tārīħ
Rūħ-ı Hüseyn şād ola nūş eyle bu ābı

3. nūş eyledi:-di

Gazel 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İçmek.

Elbette ĩumār-ı ğam-ı ĩicrānı çeker dil
Nūş eyledi peymāne-i şahbā-yı maħabbet

4. nūş eylemedüm:-me, -dü, -m

Rūbai 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(şarap) içmek, yudumlamak.

Hamyāze-keşem meclis-i dünyāda müdām
Nūş eylemedüm sāğar-ı şahbā-yı sürür

5. **nüş eylemedüm:-me, -dii, -m**

Rübai 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(şarap) içmek, yudumlamak.

Girmedi bizüm destimüze cām-ı neşât
Nüş eylemedüm bâde-i gül-fām-ı neşât

6. **nüş eylemekde:-mek, -de**

Gazel 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçki içmek.

Nüş eylemekde bâde-i gülfāmı rind-i ‘aşk
Zâhid olalı sübha-i mercāna aşinā

6. **nüş eyleyen:-y, -en**

Tarih 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(su) içmek, yudumlamak.

Rûh-ı Mevlânâ için bu âb-ı pāk-i dil-güşâ
Oldı cārî şād olur nüş eyleyen dil-teşnegân

nüş id-:

1. **nüş ideli:-eli**

Gazel 77

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak. İl çekmek, yaşamak,
katlanmak.

Bezm-i miñnetde gönül nüş ideli cām-ı gāmı
Beni sermest-i elem itdi mey-i nâb-ı firāk

2. **nüş iden:-en**

Tarih 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak (su içmek
bağlamında).

Nüş iden dil-teşneler bulur hayât-ı cāvidân
Dir gören ‘aynü’l-hayātuñ ‘aynıdır bu güyiyā

3. **nüş iden:-en**

Tarih 32

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak (su içmek
bağlamında).

Bu sebılden nüş iden dil-teşneler
Eylemez ‘aynü’l-hayāta iltifāt

4. **nüş iden:-en**

Tarih 89

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak (su içmek
bağlamında).

Nüş iden teşne-lebe oldı hayât-ı cāvid
Reşk ider kıatre-i nāçizine Nîl ile Fūrāt

5. **nüş iden:-en**

Tarih 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak.

Nüş iden dil-teşneler bulur hayât-ı cāvidân
Âbı Kevserdür anuñ güyā ki ‘ayn-ı dil-güşā

6. **nüş idenler:-en, -ler**

Tarih 90

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak (su içmek
bağlamında).

Öyle bir mā’-i laṭîf-i dil-güşādur bî-bedel
Nüş idenler eylemez ‘aynu’l-hayāta iltifāt

7. **nüş ider:-er**

Gazel 64

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İçmek, içki içmek.

Müdām bâde ider nüş Feyzi meykedede
Humār-ı ‘aşk ile sāğar-be-dest olup kalmış

8. **nüş ider:-er**

Lugaz 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak.

Cismin âhen bend ile berdüş ider
Telh ü şîrîn her ne görse nüş ider

9. **nüş ider:-er**

Matla 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak.

Gām-ı ‘aşkuñla ‘āşık nüş ider cām-ı țarab
güstāh
Nola fikr-i lebûñle olsa dil ey gonca-leb
güstāh

10. **nüş iderdüm:-er, -dū, -m****Gazel 91**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçmek.

Müdām hūn-ı dilüm nüş iderdüm ey sākī
Bu meclis içre mey-i cānfezā nedür bilmem

11. **nüş iderdüm:-er, -dū, -m****Tahmis 3**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak.

Nüş iderdüm her zamān cām-ı şarāb-ı fūrkatūñ
Dīdemizden gītmez oldı reng-i rüy-ı tal'atūñ

12. **nüş iderken:-er, -ken****Gazel 113**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçmek, içki içmek.

Nüş iderken cām-ı şahbāyı nigāh it la'line
Hālet-efzā sāgar-ı raḥṣān raḥṣān üstine

13. **nüş idersem:-er, -se, -m****Gazel 9**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İçmek, içki içmek.

Tefekkür-i mey-i la'lūñle meclis-i ḡamda
Ne deñlü nüş idersem olurdu āb şarāb

14. **nüş iderüm:-er, -üm****Gazel 15**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak.

Müdām nüş iderüm bāde yād-ı la'liyle
Bu neş'eme mey-i la'l-i nigārdur bā'is

15. **nüş idüñ:-üñ****Tarih 28**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(su) içmek, yudumlamak.

Görüp itmāmını anuñ didi tārīhini hātif
Bu 'ayn-ı cānfezādur nüş idüñ āb-ı muşaffāy

16. **nüş idüñ:-üñ****Tarih 36**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(su) içmek, yudumlamak.

Seyr idüp bir teşne tārīhin didi Feyzī anuñ
Nüş idüñ bu mā'-i pākīze güzel şādū'r-revān

17. **nüş idüñ:-üñ****Tarih 90**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak (su içmek bağlamında).

Geldi bir dil-teşne tārīhin didi Feyzī anuñ
Nüş idüñ bu 'ayn-ı Zemzemden zihī āb-ı ḡayāt

18. **nüş idüp:-üp****Tarih 3**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçmek, yudumlamak.

Nüş idüp dil-teşneler anuñ didi tārīhini
Āb-ı dilkeş bī-bedel 'ayn-ı ḡayāt-ı cānfezā

19. **nüş idüp:-üp****Tarih 9**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(su) içmek, yudumlamak.

Nüş idüp Feyziyā didüm tārīh
Mā'-i tesnīm-i cānfezā dilkeş

20. **nüş idüp:-üp****Tarih 47**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(su) içmek, yudumlamak.

Nüş idüp Feyzī didüm tārīh-i itmāmın anuñ
Menba'-ı 'ayn-ı ḡayāt āb-ı revān-ı cānfezā

21. **nüş idüp:-üp****Tarih 24**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(su) içmek, yudumlamak.

Güzel āb-ı muşaffā nüş idüp Feyzī didüm tārīh
Bedīd oldı bu mā'-i dil-güşādur 'ayn-ı
Zemzemdūr

nüş it:-1. **nüş it:****Gazel 67**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
İçki, şarap içmek.

O şühûñ çeşm-i mesti nâz ile uyğuya
varmışmış
Şarâb-ı la'îl-i cân-bahşını nüş it vakt-i
vuşlatdur

2. **nüş itmezdi:-mez, -di**

Gazel 124
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
İçki, şarap içmek.

Şarâb-ı telh nüş itmezdi hergiz bezm-i fânide
Şehâ 'uşşâk mest-i cām-ı şahbâ-yı elest oldı

3. **nüş itse:-se**

Gazel 121
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Şarap içmek. İl öpmek.

'Âşık-ı mey-hâre nüş itse lebûñ peymānesin
Mest iderdı dem-be-dem la'îl-i lebûñ şahbâ
gibi

4. **nüş itsem:-se, -m**

Matla 7
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
İçmek, yudumlamak.

Cām-ı şahbādan dil-i zārum degüldür neşve-
yāb
Yād-ı la'lüñle mey-i gül-fām olur nüş itsem āb

5. **nüş itsem:-se, -m**

Tahmis 3
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
İçmek, yudumlamak.

Oldı kettān-ı gama ey şüh nūr-ı māhtāb
Mest olurдум yād-ı la'lüñle eger nüş itsem āb

nüş kıl:-

1. **nüş kıl:**

Tarih 32
Mısra: 14
Kelime Tipi: -
(su) içmek, yudumlamak.

Feyziyā itmāmına tārīhdür
Bu sebilden nüş kıl mā'u'l-hayāt

2. **nüş kılmaqla:-mağ, -la**

Kaside 3
Mısra: 56
Kelime Tipi: -
İçmek.

Midhat-i zātı murād üzre edā mümkün mi
Nüş kılmaqla dükenez yine baħr-ı 'ummān

3. **nüş kılmaz:-maz**

Kaside 8
Mısra: 22
Kelime Tipi: -
İçmek.

Nigāh-ı lutfına maẖhar olan olur neşāt-efzā
Şarāb ile pūr olsa nüş kılmaz cām-ı devrānı

nüş olun:-

1. **nüş olunsun:-sun, -**

Tarih 43
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
İçilmek.

Görüp āb-ı revān-bahşı didi tārīhini Feyzī
Revān oldı sebīl-i bī-bedelden nüş olunsun
mā'

nüş-kerde-i cām-ı şarāb ol:-

1. **nüş-kerde-i cām-ı şarāb olur:**

Kaside 6
Mısra: 42
Kelime Tipi: -
Şarap kadehinden içilmiş olmak.

Bu maṭla'-ı şafā-veri gūş itse bāde-hār
Güyā ki nüş-kerde-i cām-ı şarāb olur

nutk-ı hayāt-āverüñ:

1. **nutk-ı hayāt-āverüñ:-üñ**

Kaside 9
Mısra: 50
Kelime Tipi: -
Hayat veren söz.

İrerdı gūş-ı dile böylece peyām-ı laṭīf
İderse nutk-ı hayāt-āverüñ eger imdād

nutk-ı pākındendür:

1. **nutk-ı pākındendür:-in, -den, -dür**

Kaside 10
Mısra: 27

Kelime Tipi: -
Temiz, mübarek söz.

‘İlâcı nuṭḡ-ı pākındendür ancak gayrı şübhem
yok
Ben oldum ol kadar cüyende dārū-yı
mudāvāya

nüvāziş üzre ol:-

1. nüvāziş üzre olur:-ur

Kaside 7

Mısra: 50

Kelime Tipi: -

Gönül almak, kurgunluğu gidermek.

Şikeste-hâtır olan bî-kesâna eyler lutf
Nüvāziş üzre olur kalb-i nükte-sencânı

nüvāziş-i kerem it:-

1. nüvāziş-i kerem itmekde:-mek, -de

Kaside 7

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

İyilikle gönül almak.

Semiyi-i Mefḥar-ı ‘Âlem cenâb-ı defterdâr
Nüvāziş-i kerem itmekde yokdur akrânı

nüvişte it:-

1. nüvişte itsem:-se, -m

Kaside 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yazılmak, kaleme alınmak.

Zât-ı kerem-şi‘ârını Şubḥî Efendinüñ
İtsem nüvişte midḥatını şad kitâb olur

2. nüvişte itsem:-se, -m

Kaside 6

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Yazmak, kaleme almak.

Olmaz murādum üzre edâ vaşf-ı pākini
İtsem nüvişte medḥi nice faşl u bâb olur

O

o:

1. o:

Gazel 63

Mısra: 6

Üçüncü teklik şahıs zamiri.

Cebîn-i pāk-i dilberde degül ḥâl-i siyeh zâhir
O Hindü beççedür deryâ-yı ḥüsne âşinâ olmuş

2. o:

Gazel 13

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Geldükçe hemân nâz ile reftâra o kâmet
Dünyâyı tutar fitne-i gavgâ-yı kıyâmet

3. o:

Gazel 18

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

‘Anber-feşân olursa revâdur demâguma
Zülfin o şūhuñ itdi perîşân nesîm-i şubḥ

4. o:

Gazel 20

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Dil oldı beste-i zülfüñ o rüy-ı pür-tâba
İder nezâreyi ‘uşşâk her zamân güstâḥ

5. o:

Gazel 22

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O perînüñ nigeḥ-i lutfdan âzârı lezîz
Hışmı da lutfı da birdür baña güftârı lezîz

6. o:

Gazel 25

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Tefekkür eyler isem nūr-ı rüy-ı dildârı
Şeb-i elemde o nūr-ı ziyâ gelür görinür

7. o:

Gazel 26

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

‘İzâruñda nedür ḥâl-i siyâh-ı ‘anber-âlûduñ
O kâfir-mâcerâyâ Ka‘be ḥayfâ mesken
olmuşdur

8. o:

Gazel 29

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Âmâde eyle cismüñi Feyzî o mehveşe
Sertîz-i gâmze serv-i hîrâmân geliş budur

9. o:

Gazel 31

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Seyre çıkısa 'âlemi âşûb-ı rustâhîz ider
Çeşm-i hûnrîzi o şûhuñ günde yüz biñ kan ider

10. o:

Gazel 38

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O şûhuñ cevri çokdur söylesem ta'bîr
müşkildür
Murâd itsem hikâyât-ı gâmun taqrîr
müşkildür

11. o:

Gazel 45

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Kays-veş leyli-i zülfiyle o şûhuñ ey dil
Rehrev-i vâdi-i hicrân olacağsın âhîr

12. o:

Gazel 49

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Göñül kim meclis-i 'aşkuñ kadeh-
peymâlarındandır
O mir'ât-ı şafânûñ tûti-i güyâlarındandır

13. o:

Gazel 49

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

'Îzâr-ı tâbdârûñ zülf-i pür-çîn ile setr itmek
O mehrûnûñ kemâl-i nâz u istîgnâlarındandır

14. o:

Gazel 50

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Pervâne göñül sühtedür şem'-i ruḥında
Her şeb o cefâ-cüy ile germiyyetimüz var

15. o:

Gazel 53

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Penâh itme şaḡın bîhûde dildârûñ ser-i küyün
O mehrû ḡayli demdür ḡânesinden Feyziyâ
çıkamaz

16. o:

Gazel 54

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O mihr-i 'âlem-ârânûñ cefâsı artar eksilmez
Anuñcün dîde-i ter mâcerâsı artar eksilmez

17. o:

Gazel 54

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Nola fikr-i leb-i lâ'lûñle Feyzî bâde-nüş olsa
O cām-ı ḡâlet-efzânûñ şafâsı artar eksilmez

18. o:

Gazel 56

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O ḡoncadan bize bir bûy-ı âşinâ düşmez
Zebân-ı bülbül-i dilden yine nevâ düşmez

19. o:

Gazel 67

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

O şûhuñ çeşm-i mesti nâz ile uyḡuya
varmışmış
Şarâb-ı la'l-i cân-baḡşını nüş it vaḡt-i
vuşlatdur

20. o:

Gazel 68

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Bu cünbiş ile şîve o reftârûña maḡşûş
Sükkerleri rîzân ide güftârûña maḡşûş

21. o:

Gazel 71

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O mehveşüñ ruḥı zülf-i niḳābdan maḥzūz
Mişāl-i mihr ‘acebdür seḥābdan maḥzūz

22. o:

Gazel 76

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Āzāde idi kayd-ı cihāndan o merd-i pāk
Dār-ı fenāya baş ide bir būriyāsı yok

23. o:

Gazel 76

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Feyzī ḥased o merdüm-i dānā-yı ‘āleme
Hiç kimseden cihānda ümīd ü recāsı yok

24. o:

Gazel 78

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O gül ‘izāra nigāh eylesem niyāz iderek
Hezār girye vü āh eylesem niyāz iderek

25. o:

Gazel 78

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

O şūḥuñ oldı gönül dergehinde üftāde
Gedā-yı bende-i şāh eylesem niyāz iderek

26. o:

Gazel 84

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Gāhī vefā iderse o meh geh cefā ider
Ġamdan cihānda şanma sen āzādesin gönül

27. o:

Gazel 85

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Rencīdedür o ġamze-i ḥātır-firībden
Üftāde-i çü Külbe-i Aḥzān olan gönül

28. o:

Gazel 87

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Zamān-ı ‘ayş u ıtarabdur bu demde ey Feyzī
Alup o mähveşi seyr-i nevbahāra çekil

29. o:

Gazel 89

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O mehūñ ḥaṭṭ u ruḥı vaşfını taḥrīr idelüm
Rüz u şeb miḥnet-i derd-i dili taḥrīr idelüm

30. o:

Gazel 91

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

O şūḥ-ı ‘işve ‘aceb Feyzī nemden āzürde
Gözümde eşk-feşān mācerā nedür bilmem

31. o:

Gazel 93

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Sirişki ḥāk-i pāyine nişār itdüm o mehrūyuñ
O şūḥ-ı bīvefā nemden kaçardı Feyziyā bilsem

32. o:

Gazel 93

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Sirişki ḥāk-i pāyine nişār itdüm o mehrūyuñ
O şūḥ-ı bīvefā nemden kaçardı Feyziyā bilsem

33. o:

Gazel 94

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Murg-ı dil oldı Feyzī esīri o mehveşüñ
Zülfiyle ḥālī dāne ile dāmımız bizüm

34. o:

Gazel 95

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Āzāde-dil o zülf-i dilārāda olmasun
Ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı nigārı temāşada olmasun

35. o:

Gazel 95

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Cevr eyler idi vaşla sezā itmeyüp o şūḥ
İster ki ġamdan ‘āşıkı āzāde olmasun

36. o:-, -

Gazel 101

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Şayd itdi āhuvān-dilān-ı fütādeyi
Zülfin o şūhuñ ejder-i bī-cān şanur gören

37. o:

Gazel 103

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Şeb-i tārīk-i ğam tāb-ı mehe ta'n itse şāyeste
O hūrşīd-i cihānum zerre deñlü olsa tāb-efken

38. o:

Gazel 104

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Ne mümkün bŷy-ı vuşlat hār ile germ-ŷlfet
olmuşken
Fiġān eyler hezār-ı dil o gül-ruhsār derdinden

39. o:

Gazel 104

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Humār-ı hecr ile pŷr-sŷz iken Feyzī o meh-
tal'at
Dirīġ eyler şarāb-ı vaşlını ben derd-mendinden

40. o:

Gazel 106

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

İderdi mŷrde-i 'aşkı Mesīh-āsā o meh ihyā
Ne var merhem-zen olsañ Feyzī-i bīmāra
düşdŷkçe

41. o:

Gazel 109

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Bu şekvesāz yeter hāl-i zāruñ i'lām it
O mäh-tal'ata sen Feyziyā maħallinde

42. o:

Gazel 111

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Olsa Feyzī o meh hať-āverde
Şevk-i seyr-i bahār var dilde

43. o:

Gazel 113

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Seyr iderken rŷyını açsa o mehrŷ sīnesin
Feyzī-i zāra olur seyrān seyrān ŷstŷne

44. o:

Gazel 114

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Hayāl-i la'l-i nāb-ı yār ile mest-i mŷdām
oldum
O medhŷş-ı şarābam olmadum peymāne
kaydında

45. o:

Gazel 115

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Hať-āver oldu o meh nazra-dŷzdur çeşmŷm
Dem-i hazānda kŷhne bahār seyrinde

46. o:

Gazel 116

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O gül-ruhsārı görmezsem kalursam iftirāk
ŷzre
Olur tā haşre dek dāġ-ı derŷnum iħtirāk ŷzre

47. o:

Gazel 116

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Bedīd olursa hať rŷyında geçmem fikr-i
vuşlatdan
O şŷha rŷz u şeb ey Feyzī gŷñlŷm iştīyāk ŷzre

48. o:

Gazel 117

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Dil-i āzāde şimdi bir perŷye mŷbtelā oldu
O şŷhuñ miħnet-i 'aşkı gŷrŷnmez bir belā oldu

49. o:

Gazel 118

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Sezā-yı vuşlatı itmez seni o şüh da Feyzī
Vişāl-i yāre sezā kim ‘aceb bilinmedi kaldı

50. o:

Gazel 120

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Hezār ‘uşşākı bend eyler o gül-rū çin-i zülfiyle
Şeh-i mülk-i ḥasendür aña şimdi şöyle der var mı

51. o:

Gazel 122

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Olmazdı sāye-efken o şüh-ı cefā-resān
Dil pertev-i cemālī ile yandı ḥaf gibi

52. o:

Gazel 123

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ḥişār-ı ḡamda murabba‘-nişin olan ‘uşşāk
O çārgāh-ı şafāda nevā bulunmaz mı

53. o:

Gazel 124

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O mehrū şanma kim cām-ı mey-i naḥvetle
mest oldu
İçüp ḥün-ı dil-i ‘uşşākı her dem mey-perest oldu

54. o:

Gazel 124

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Nola dūr olmasa mānend-i ḥalka bāb-ı
luṭfuñdan
Ser-i kūy-ı o şūhuñ ‘āşika cāy-ı nişest oldu

55. o:

Kaside 3

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Bā‘iṣ-ı ḥalk-ı cihān şāh-ı serir-i levlāk
Enbiyā ḥayline server o Ḥabīb-i Raḥmān

56. o:

Kaside 3

Mısra: 44

O, işaret sıfatı.

Oldı mi‘rācda gülçin-i riyāz-ı kudret
İdemez kimse o mi‘rāc-ı da tafşıl ü beyān

57. o:

Kaside 6

Mısra: 53

O, işaret sıfatı.

Mümkin mi bir su‘āl o tünd-ḥüy āfete
‘Uşşāk-ı zāra ḡamzesi ḥāzırcevāb olur

58. o:

Kaside 8

Mısra: 53

O, işaret sıfatı.

O şūhuñ nevk-i müjgāniyla cismüm şerḥa-ber-
şerḥa
‘Azāb-ı düzaḥa mānend olurdu nār-ı hicrānı

59. o:

Kaside 8

Mısra: 64

O, işaret sıfatı.

Sezā fersüde itsem çeşm ü rüy-ı kūy-ı dilberde
O şūhuñ ḥāk-i pāy-ı Feyziyā kuḥl-i Şifāhānī

60. o:

Kaside 9

Mısra: 29

O, işaret sıfatı.

Benem o rehrevi-i vādi-i ḡam u miḥnet
Muḥāl çekdigüm ālām u miḥneti ta‘dād

61. o:

Lugaz 2

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Bir mubaṭṭındur o merd-i bī-zebān
Pāy-ı dest-i yok iki ‘ayn-ı ‘ayān

62. o:

Lugaz 4

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Bir mudakḳıkdür o şüh-ı nīk-ḥū
Farḳ ider kārında dā‘im mū-be-mū

63. o:

Lugaz 4

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Her kim eylerse o şūhı derkenar
Kendüye mahşuş bir vādisi var

64. o:

Lugaz 12

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Ma'denîdür velî o zāt-ı şerîf
Gezer elden ele o cism-i laţîf

65. o:

Lugaz 12

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Ma'denîdür velî o zāt-ı şerîf
Gezer elden ele o cism-i laţîf

66. o:

Matla 18

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O mehûn zehr-i ğamı telhî-i âzârı lezîz
Dil-i ğam-dîdemüze olmada güftârı lezîz

67. o:

Matla 34

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Olur cevri itmede 'uşşâk-ı zâra dilberân
mahzûz
İder dâ'im cefâ olur o şūh-ı dilsitân mahzûz

68. o:

Matla 38

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Naqd-i eşküm reh-i ğam-dîdede itdüm itlâf
'Âşıka merhâmet itmez o perî bî-inşâf

69. o:

Matla 58

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Kellepüş eyle görünce o perî-ruhsârı
İtdi kıpkırmızı dîvâne dil-i nâçârı

70. o:

Rübai 15

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

'Arz ola mı hiç hâl-i dil-i pür-şer şûr
Geh mest-i müdâm o mâhrû geh mahmûr

71. o:

Rübai 42

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ağyâr ile şöhetde o mehrû her gâh
Ben miñnet-i 'aşk ile helâk oldum âh

72. o:

Tarih 13

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

'Âzim-i dâr-ı 'adem oldu o mahdûm-ı güzîn
Mâteminden gelüp aħbâbı anuñ feryâda

73. o:

Tarih 21

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Neyyir-âsâ şu'le-bağş oldu o nûr-ı tâbdâr
Taht-ı 'Osmânî o mihr-i pâke oldu cilve-gâh

74. o:

Tarih 21

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Neyyir-âsâ şu'le-bağş oldu o nûr-ı tâbdâr
Taht-ı 'Osmânî o mihr-i pâke oldu cilve-gâh

75. o:

Tarih 51

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Sezâvâr-ı riyâsetdür o zāt-ı mekrûmet-güster
Nazîri gelmedi dehre kemâl-i lutf u şefkatde

76. o:

Tarih 60

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Şeh-i serîr-i cihânî cenâb-ı Aħmed Ĥan
Vücûdı mahz-ı 'atâdur o şâh-ı zîşānuñ

77. o:

Tarih 74

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Cenāb-ı şehriyār-ı baħr u ber Sultān Aħmed
Han
Nazırın görmedi ‘ālem o şāh-ı ‘ālem-ārānuñ

78. o:

Tarih 80

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Kapudāndur vezāretle o zāt-ı pāk-i ‘ālī-şān
Nizām-ı devlete zāt-ı şerīfī mürşid-i āgāh

79. o:

Gazel 115

Mısra: 6

O, işaret zamiri II gönül.

Siyāh-mağz-ı cünün oldı ‘āşık-ı şeydā
O zülf-i ħam-be-ħam-ı müşk-bār seyrinde

80. o:

Gazel 106

Mısra: 3

"O" işaret sıfatı (güzele, sevgiliye işaret edilerek).

Nice dūr ola yanından o şāhuñ sāye-veş
göñlüm
Ümīd-i vaşl ider dil dāmen-i dildāra düşdükçe

81. o:

Tarih 62

Mısra: 3

"O" işaret sıfatı. (Ay yüzlü sevgiliye işaret edilmektedir.).

Sa ‘ādetle mu ‘ammer eyleye Mevlā o
maħdūmı
Nitekim devr ide meh nüh-kıbāb-ı çerħ-i
mīnāda

82. o:

Kaside 5

Mısra: 58

*Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri, o
(Sultan II. Mustafa).*

Zātı olmuşdur ħarīm-i muħteremde perveriş
Mümteni ‘dūr midħat-i zātı o bir şāhib-zekā

83. o:

Gazel 123

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Hezār-ı dil daħi āzürde-sāz-ı ħār-ı elem
O verd-i tāzede büy-ı vefā bulunmaz mı

o dem:

1. o dem:

Kaside 3

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

O zaman, o vakit.

Nābedīd oldı o dem zūlmet-i küfr ‘ālemden
Pertev-endāz-ı ruh-ı pāki olunca leme‘ān

2. o demde: -de

Kaside 3

Mısra: 80

Kelime Tipi: -

O an, o zaman.

Beni eltfāf-ı şefā‘at ile şādān eyle
Ki o demde olıcağ şāh u gedā hep yeksān

o deñlü:

1. o deñlü:

Gazel 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

O denli, o kadar.

O deñlü nār-ı hicrānıyla vardur ülfetüm şimdi
Eger āh eylesem olur zemīn ü āsumān āteş

2. o deñlü:

Gazel 97

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

O denli, o kadar.

O deñlü kārgerdür nāvek-i müjgānı cānānuñ
Vücūdum lālezār oldı benüm zaħm-ı
serāpādan

3. o deñlü:

Gazel 114

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

O denli, o kadar.

O deñlü tāb-ı miħnet-ħız itdi çeşm-i ħün-
pāşum
Dil-i zār-ülfet olmaz āşinā bīgāne kaydında

4. o deñlü:

Kaside 7

Mısra: 53

Kelime Tipi: -

O denli, o kadar.

O deñlü teşne-lebüm çeşmesâr-ı luţfuñdan
Zülâl-i merĥametüñ sîr iderdi 'aţşânı

5. o deñlü:

Kaside 7

Mısra: **33**

Kelime Tipi: -

O denli, o kadar.

O deñlü çäpük ü çälâkdur elinde kalem
'İyân olur ser-i mû üze kılsa cevlanı

6. o deñlü:

Kaside 8

Mısra: **31**

Kelime Tipi: -

O denli, o kadar.

O deñlü bezl ider dürr-i güher bu bezm-i
'âlemde
Serâb eylerdi keff-i cüdi anuñ baĥr ile kânı

7. o deñlü:

Kaside 10

Mısra: **44**

Kelime Tipi: -

O denli, o kadar.

Rikâbıyla ne deñlü zaĥm-zen olsam da güş
itmez
İder te'sîr o deñlü ħarb olunsa seng-i ĥarâya

8. o deñlü:

Rûbai 33

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

O denli, o kadar.

İftâr-ı lebüñ o deñlü imsâk ideli
Za'f ile benüm oldu hilâl endâmum

o zamân:

1. o zamân:

Kaside 3

Mısra: **17**

Kelime Tipi: -

O zaman, o an.

Nâ-şükûfte o zamân kalmadı bir gonca bile
Luţf-ı Mevlâ ile gülzâra nesîm oldu vezân

Okmeydânı:

1. okmeydânına:-n, -a

Matla 53

Mısra: **2**

İstanbul'un fethinden sonra okçuluĥa

*tahsis edilmiş yüksek tepe (aşıĥın göĥsü, baĥrı
baĥlamında).*

Sîne ey mehrü hedefdür nâvek-i müjĥânına
'Âşık-ı zâruñ vücûdı döndi Okmeydânına

oku:-

1. okursa:-r, -sa

Lugaz 18

Mısra: **6**

*Çaĥırmak, davet etmek, okumak,
söylemek.*

Cânı yokdur ider mi hiç ĥareket
Çok okursa olur heme bereket

ol:-

1. ol:

Gazel 9

Mısra: **8**

Olmak.

Kadeĥ du'âsını pîr-i muĥândan ezberle
Mürîd-i meykede ol vird idin şarâb şarâb

2. oldı:-dı

Gazel 20

Mısra: **5**

Olmak.

Dil oldı beste-i zülfüñ o rüy-ı pür-tâba
İder nezâreyi 'uşşâĥ her zamân güstâĥ

3. olacak:-acaĥ

Gazel 23

Mısra: **10**

Olmak.

Nâle kıl Feyzi ruh-ı dilber içün küçe-i yâr
Bülbül-i gülşen-i idrâk olacak yerlerdür

4. olmuşdur:-muş, -dur

Gazel 26

Mısra: **2**

Olmak.

Ėam-ı 'aşkuñla cânâ pîşe-i dil şîven olmuşdur
Cefâkeş olmasına 'aşkuñ hep senden
olmuşdur

5. oldı:-dı

Gazel 29

Mısra: **7**

Olmak.

Seyr eyle oldı her müje bir naḥl-ı ergāvān
Ḥūn-ı cigerle eyledigüm perveriş budur

6. **olur:-ur**

Gazel 30

Mısra: 10

Olmak.

Mecnūn-miṣāl beste olup leylī zūlfine
Feyzī ḵalursa böylece kārūn cūnūn olur

7. **olduğum:-duğ, -um**

Gazel 33

Mısra: 6

Olmak.

Ümīd-i şubḥ-ı rüyuñ eyleyüp dil şām-ı
turreñde
Şehā rehvar-ı vādī-i ġarībān olduğum yerdür

8. **olursa:-ur, -sa**

Gazel 38

Mısra: 9

Olmak.

Ser-i müyum olursa Feyziyā bir ḥāme-i hoş-
rev
Cihānda sergüzeşt-i derd-i ġam taḥrīr
müşkildür

9. **olur:-ur**

Gazel 43

Mısra: 3

Olmak.

İtseñ ḥırām ‘ālem olur rüz-ı rustaḥīz
Hem āfītāb-ı şubḥ-ı kıyāmet ruḥuñ mıdur

10. **olacağsın:-acağ, -sın**

Gazel 45

Mısra: 4

Olmak.

Sell-i seyf-i nigeḥi ‘āşıkı itmekde helāk
Ey perī āfet-i devrān olacağsın āḥir

11. **olacağsın:-acağ, -sın**

Gazel 45

Mısra: 6

Olmak.

‘Ārızuñ itmede mestūr şehāb-ı turreñ
‘Āleme mihr-i dıraḥşān olacağsın āḥir

12. **olacağsın:-acağ, -sın**

Gazel 45

Mısra: 8

Olmak.

Ḳays-veş leyl-i zūlfıyle o şūḥuñ ey dil
Rehrev-i vādī-i hicrān olacağsın āḥir

13. **olacağsın:-acağ, -sın**

Gazel 45

Mısra: 10

Olmak.

Mürsuñ dīde-i a‘dāya hünerde Feyzī
Mülk-i ‘irfāna Süleymān olacağsın āḥir

14. **olduğın:-duğ, -ın**

Gazel 46

Mısra: 10

Olmak.

Bāde-i la‘l-i leb-i dilberle olduñ bī-şu‘ūr
Feyziyā ‘ālemde mey-ḥār olduğın bilmez mi
var

15. **olur:-ur**

Gazel 49

Mısra: 11

Olmak.

Olur mı ‘Ārif-i hoş-tāb‘a tanzīr-i ġazel Feyzī
Ma‘ārif bezminüñ ol kāmīl ü dānālarındandur

16. **olmaz:-maz**

Gazel 52

Mısra: 4

Olmak.

Zāhidā bā‘iş olur zevke sebū ġulgulesi
Bezm-i ‘işretde bize nağme-i Dāvūd olmaz

17. **olmaz:-maz**

Gazel 52

Mısra: 8

Olmak.

Dil olur sūḥte rüyuñ taḥayyül itsem
Nār-ı ḥasret ile bir āteş-i Nemrūd olmaz

18. **olmaz:-maz**

Gazel 52

Mısra: 10

Olmak.

Beni gördükde teğāfūl ider ol şūḥ-ı cefā
Feyziyā şimdi bize şīve-i ma‘hūd olmaz

19. **olmaz:-maz**

Gazel 53

Mısra: 7

Olmak.

Nice Mecnūnuñ olmaz leyli-i zülfüñle dil
şimdi
Dilinden 'aşıkun zülf-i hayāl-i müşk-sā
çıkamaz

20. **olmazdı:-maz, -dı**

Gazel 58

Mısra: 2

Olmak.

Pîr-i muğān şikeste iderse ayāğımız
Olmazdı sākiyā yine meyden ferāğımız

21. **olmuştur:-muş, -dur**

Gazel 59

Mısra: 6

Olmak.

Çārsū-yı 'aşkda ey hāce-i kālā-yı gam
Nağd-i cān itmek telef olmuştur ancak
sūdumuz

22. **olmuş:-muş**

Gazel 70

Mısra: 2

Olmak.

Oldı bed'îd rûyuña ey gül'izâr hat
Cānā riyāz-ı hüsnuñe olmuş bahār hat

23. **olur:-ur**

Gazel 70

Mısra: 6

Olmak.

İtme riyāz-ı dehrde bûlbûl gibi figān
Ey dil olur mı verd-i ruḥ-ı yāra ḥār hat

24. **ol:**

Gazel 85

Mısra: 3

Olmak.

Zülfe dolaşma nāzır-ı ruḥsār-ı dilber ol
Rehvār-ı deşt-i şām-ı garībān olan gönül

25. **olan:-an**

Gazel 85

Mısra: 4

Olmak.

Zülfe dolaşma nāzır-ı ruḥsār-ı dilber ol
Rehvār-ı deşt-i şām-ı garībān olan gönül

26. **olan:-an**

Gazel 85

Mısra: 6

Olmak.

Renc'idedür o gamze-i ḥātır-fir'ibden
Üftāde-i çü Külbe-i Aḥzān olan gönül

27. **olan:-an**

Gazel 85

Mısra: 8

Olmak.

Mālik olur mı Yūsuf-ı mısr-ı melāḥate
Beytū'l-ḥazende sāni-i Ken'ān olan gönül

28. **olan:-an**

Gazel 85

Mısra: 10

Olmak.

Müjgān-ı tīg-ı yār ile şad pāredür henüz
Feyzī mişāl-i küşte-i hicrān olan gönül

29. **olmasun:-ma, -sun**

Gazel 95

Mısra: 1

Olmak.

Āzāde-dil o zülf-i dilārāda olmasun
Ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı nigārı temāşada olmasun

30. **olmasun:-ma, -sun**

Gazel 95

Mısra: 2

Olmak.

Āzāde-dil o zülf-i dilārāda olmasun
Ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı nigārı temāşada olmasun

31. **olmasun:-ma, -sun**

Gazel 95

Mısra: 4

Olmak.

Hün-ı dil ile 'işret ider ehl-i dil müdām
İsterse bezm-i meyde aña bāde olmasun

32. **ola:-a**

Gazel 96

Mısra: 7

Olmak.

Peyderpey ola āh-ı derün fikr-i ruḥuñla
Sünbül ile güller bite ḥākisterimüzden

33. **olmasun:-ma, -sun**

Gazel 98

Mısra: 2

Olmak.

Diller es'ir-i zülf-i siyeh-kāruñ olmasun
Kimse fir'ib-i dīde-i mekkāruñ olmasun

34. **olmaz:-maz****Gazel 108**

Mısra: 7

Olmak.

Olmaz hūmārī tā-be-ḥaşır ‘aşıkuñ eger
Mestāne olsa cām-ı şarāb-ı vişāl ile

35. **olmadum:-ma, -du, -m****Gazel 114**

Mısra: 12

Olmak.

Ğaraż sūz-ı derūn izhārıdur eş‘ārdan Feyzī
Cihānda olmadum bīhūde-gū efsāne kaydında

36. **oldı:-dı****Gazel 117**

Mısra: 8

Olmak.

Tarāvet-baḥş-ı rüy-ı tābnāke meyl idüp şimdi
Ser-i zūlfūñ gibi her dem dilūñ kārı hevā oldı

37. **oldı:-dı****Gazel 117**

Mısra: 10

Olmak.

Cihānda midḥat-i la‘l-i leb-i dildārdur kārı
Anuñçün Feyzinūñ eş‘arı bir şīrīn-edā oldı

38. **oldı:-dı****Gazel 119**

Mısra: 1

Olmak.

Ḥayli dem oldı görmezüz ol mehlikāmuzı
Farq itmezüz bu derd ile şubḥ u mesāmuzı

39. **oldı:-dı****Kaside 1**

Mısra: 17

Olmak.

Nuql-i mey oldı kevākib çerḥ sāķī mihr ü meh
Āsumān-ı meclis içre iki sāğar rüz u şeb

40. **oldı:-dı****Kaside 1**

Mısra: 26

Olmak.

Ḥusrev-i çerḥe serāy-ı āsumānda mihr ü meh
Güiyā oldı iki zerrīn efser rüz u şeb

41. **olmazdı:-maz, -dı****Kaside 1**

Mısra: 46

Olmak.

Mihr ü meh pervāne-i şem‘-i vücūduñ olmasa
‘Āleme olmazdı anlar lem‘a-güster rüz u şeb

42. **olmuş:-muş****Kaside 1**

Mısra: 23

Olmak.

Tıfl-ı çerḥe zer-tılısm olmuş idi mihr ile meh
Çeşm-i bedden kendüsini hıfz iderler rüz u şeb

43. **olmuş:-muş****Kaside 1**

Mısra: 30

Olmak.

Güşvāredür ‘arūs-ı dehre mihr ü meh degül
Ma‘nide güşına olmuş zīnet-āver rüz u şeb

44. **olmuş:-muş****Kaside 1**

Mısra: 42

Olmak.

Zerredür envār-ı ruḥsāruñ yanında mihr ü meh
Güiyā olmuş idi ol şem‘-i bī-fer rüz u şeb

45. **olmuş:-muş****Kaside 2**

Mısra: 45

Olmak.

Düldül-i ṭab‘uma süvār olmuş
Güiyā Zü‘l-feḳārdur ḳalemüm

46. **olup:-up****Kaside 2**

Mısra: 3

Olmak.

Nīze-i bār-keş olup kilcüm
Bebr-i mażmūn-şikārdur ḳalemüm

47. **olan:-an****Kaside 3**

Mısra: 33

Olmak.

Baḥr-ı rahmetde olan dürr-i girān-māye idi
Zāt-ı pākine şadef olsa revā bağ-ı cinān

48. **oldı:-dı****Kaside 3**

Mısra: **20**
Olmak.

Gelicek 'āleme ol Hāfız-ı ümmet ol şeb
Şebi kadr oldu anuñ rûzı da 'İd ü ramazân

49. **oldı:-dı**
Kaside 3
Mısra: **43**
Olmak.

Oldı mi 'râcdâ gülçîn-i riyâz-ı kudret
İdemez kimse o mi 'râcı da tafşıl ü beyân

50. **olsa:-sa**
Kaside 3
Mısra: **34**
Olmak.

Bahr-ı rahmetde olan dürr-i girân-māye idi
Zât-ı pâkine şadef olsa revâ bâğ-ı cinân

51. **ola:-a**
Kaside 4
Mısra: **26**
Olmak.

Katre-bağş olsa giyâh üzre şehâb-ı keremüñ
Serv-âsâ ola ol demde keşîde-bālâ

52. **olur:-ur**
Kaside 4
Mısra: **11**
Olmak.

Noqtası şahid-i ma'nāya olur hâl-i siyâh
Gösterür 'ālem-i endîşede çok hüsni edâ

53. **oldı:-dı**
Kaside 5
Mısra: **5**
Olmak.

Şâhid-i ma'nāya oldu noqtası hâl-i laţîf
'Ālem-i endîşe içre gösterür hüsni edâ

54. **olsun:-sun**
Kaside 5
Mısra: **24**
Olmak.

Belde-i İslâma zamm eyle kılâ'-ı kâfiri
Feth u nuşret hem-'inân u hem-rikâb olsun
saña

55. **olam:-am**
Kaside 6

Mısra: **9**
Olmak.

Meddâh-ı zât-ı pâki olam bir şehâ-verüñ
Ezkâr-ı medhî vird-i dil-i şeyh ü şâb olur

56. **olur:-ur**
Kaside 6
Mısra: **16**
Olmak.

Mihr-i dilinden eylese kim iktisâb-ı nûr
Pertev-fürûz-ı ta'na-ger-i âfitâb olur

57. **olur:-ur**
Kaside 6
Mısra: **26**
Olmak.

Eylerse intisâb der-i lutfına eger
'Abd-i kemîni pâdişeh-i Cem-cenâb olur

58. **olur:-ur**
Kaside 6
Mısra: **40**
Olmak.

Olmaz murâdum üzre edâ vaşf-ı pâkini
İtsem nüvişte medhî nice faşl u bâb olur

59. **olur:-ur**
Kaside 6
Mısra: **48**
Olmak.

Nezzâre idemez ruh-ı dildâra 'âşıkân
Her bir nigehe hışm ile yüz biñ 'itâb olur

60. **olur:-ur**
Kaside 6
Mısra: **50**
Olmak.

Minnet ider mi sâkı-i şahbâ-fürûşa dil
Hûn-ı derûn-ı meclise şahbâ-yı nâb olur

61. **olur:-ur**
Kaside 6
Mısra: **58**
Olmak.

Zînet olunsa gûş-ı kabûle revâ idi
Her bir sözüm cihânda benüm dürr-i nâb olur

62. **olurdu:-ur, -dı**
Kaside 7
Mısra: **8**
Olmak.

Füsürde şem‘-i emel buldı tâbiş-i iğbâl
Olurdu zerresi bir âfitâb-ı raḥşânî

63. **oldı:-dı**
Kaside 8
Mısra: **55**
Olmak.

Şeh-i mülk-i melâḥatdûr vefâ emr-i muḥâl oldı
Perî-âsâ ider dâ‘im rûbûde ‘aḳl-ı insânî

64. **olsa:-sa**
Kaside 10
Mısra: **9**
Olmak.

Bu vaḳt-i nevbahārî ta‘na-endâz olsa şâyeste
Yine zerrîn-ḳadeḥ bezm-i çemende cām-ı
mînâyâ

65. **olur:-ur**
Lugaz 1
Mısra: **6**
Olmak.

İki kerre günde ol zâhir olur
Gâh nâ-pâk u gehî tâhir olur

66. **ola:-a**
Lugaz 3
Mısra: **10**
Olmak.

Tıfl-ı dil ḥall eyler ise Feyziyâ
Dâyesi ola anuñ bād-ı şabâ

67. **olmayınca:-ma, -y, -ınca**
Lugaz 8
Mısra: **7**
Olmak.

Bî-başar olmayınca iş görmez
Mûnis olmazsa kârger olmaz

68. **olan:-an**
Lugaz 16
Mısra: **10**
Olmak.

Kimseler bilmedi anuñ aşlın
Toḥm-efşân olan bilür neslin

69. **olsa:-sa**
Lugaz 16
Mısra: **8**
Olmak.

Mihr-i raḥşân gibi cihâna pesend
Bosnevî dirdüm olsa ḳaddi bülend

70. **olsa:-sa**
Lugaz 17
Mısra: **20**
Olmak.

Gâh baṭṭâl olur ḳalur mebhût
Hemdemi olsa eylemezdi sükût

71. **olur:-ur**
Lugaz 17
Mısra: **13**
Olmak.

Kimine mâye-i sa‘âdet olur
Kimine ‘ayn-ı derd-i zillet olur

72. **olur:-ur**
Lugaz 17
Mısra: **14**
Olmak.

Kimine mâye-i sa‘âdet olur
Kimine ‘ayn-ı derd-i zillet olur

73. **olur:-ur**
Lugaz 18
Mısra: **3**
Olmak.

Bir oṭadur içinde âdem olur
Bengdür kim yir ise sersem olur

74. **olur:-ur**
Lugaz 18
Mısra: **6**
Olmak.

Cânı yokdur ider mi hiç hareket
Çoḳ okursa olur heme bereket

75. **olan:-an**
Matla 21
Mısra: **2**
Olmak.

Fikret-i zülfiyle ‘uşşâkı olupdur bîḳarâr
Hep dil-i ḡam-dîdedür olan perîşân-rûzgâr

76. **olur:-ur**
Matla 22
Mısra: **2**
Olmak.

Ümmîd-i vaşl-ı yâr ile dil zevḳ-yâb olur
La‘l-i lebûñ tefekkûri şahbâ-yı nâb olur

77. **oldı:-dı**
Matla 33
 Mısra: 2
Olmak.

Rüy-ı pür-tâbında dildârûñ bedîdâr oldı hať
 Gülşen-i ħüsn-i bütâna güyiyâ ħâr oldı hať

78. **olduĥ:-duĥ**
Matla 39
 Mısra: 2
Olmak.

Cevr-i dildâr ile pâmâl u perîşân olduĥ
 Merĥamet itmedi üftâde-i nâlân olduĥ

79. **olur:-ur**
Rübai 13
 Mısra: 4
Olmak.

İñletme dili cevri ile mânend-i rebâb
 Bu resm-i cefâ cihânda ħânûnuñ olur

80. **olmuş:-muş**
Rübai 19
 Mısra: 4
Olmak.

Bulur mı rehâ renciş-i miñnetden dil
 Üftâde-i ħâh-ı ħam-ı dildâr olmuş

81. **oldum:-du, -m**
Rübai 20
 Mısra: 4
Olmak.

Tâb-âver-i gevher-i maĥabbet dilde
 Oldum yem-i ‘aşķuñda mişâl-i ħavvâş

82. **olur:-ur**
Rübai 34
 Mısra: 3
Olmak.

Nâr-ı ħam ile aĥker-i süzende olur
 Her ħatre ki rîzân ola bu çeşmümden

83. **olur:-ur**
Rübai 37
 Mısra: 2
Olmak.

Şabr eyle gönül derd-i ħam-ı dildâra
 Şekvâ mı olur mecâl yok güftâra

84. **olayum:-a, -y, -um**
Rübai 38
 Mısra: 3
Olmak.

Peymâne-be-dest bezm-i mey-nüş olayum
 Zıl-ı ħum-ı bâdeyi mekân eyle

85. **olduĥ:-du, -ķ**
Tahmis 2
 Mısra: 17
Olmak.

Gerçi üftâde-i ħâh-ı ħam-ı dildâr olduĥ
 Niçe dem mest-i mey-i la‘l-i leb-i yâr olduĥ

86. **olduĥ:-du, -ķ**
Tahmis 2
 Mısra: 18
Olmak.

Gerçi üftâde-i ħâh-ı ħam-ı dildâr olduĥ
 Niçe dem mest-i mey-i la‘l-i leb-i yâr olduĥ

87. **oldı:-dı**
Tahmis 3
 Mısra: 17
Olmak.

Oldı kettân-ı ħama ey şüh nûr-ı mâhtâb
 Mest olurdum yâd-ı la‘lûñle eger nüş itsem âb

88. **olunca:-unca**
Tarih 11
 Mısra: 3
Olmak.

Süleymân Ĥân olunca zîb-i evreng-i şeref-
 baĥşâ
 Şeref buldı bi-ĥamdillâh serîr-i mülk-i
 ‘Osmânî

89. **ola:-a**
Tarih 19
 Mısra: 8
Olmak.

Cenâb-ı Ĥaķ anuñ maĥv eyleye tûmâr-ı
 ‘işyânın
 Maķâm-ı ruh-ı pâki ola anuñ Cennet-i Me’vâ

90. **oldı:-dı**
Tarih 34
 Mısra: 7
Olmak.

Bir güzel tārīḥ oldu Feyziyā mevlūdına
Geldi 'ırq-ı Muştafā Begden Muḥammed nūr-ı
pāk

91. **olmaz:-maz**
Tarih 39
Mısra: 17
Olmak.

Var maḥalli derkenār olmaz mı kaydı
baḥtımūñ
Bir naẓar kıl defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

92. **oldı:-dı**
Tarih 48
Mısra: 2
Olmak.

Ḥabbezā ḥammām-ı dilkeş bī-bedel cāy-ı laṭīf
Oldı bānisi anuñ bir merdüm-i nīgū-şıfāt

93. **ola:-a**
Tarih 71
Mısra: 9
Olmak.

Ola tā ḥaşre dek zīnet-fezā-yı gülşen-i devlet
Şeref-baḥş oldu ḥaḳḳā bu güzel gonca leṭāfetle

94. **olmaya:-ma, -ya**
Tarih 72
Mısra: 14
Olmak.

Ola maḥfūz şem'-i zātı dā'im bād-ı miḥnetden
Cihānda olmaya āzürde-sāz-ı renc-i bīmārī

95. **ola:-a**
Tarih 76
Mısra: 5
Olmak.

Cilve-gāh-ı murğ-ı rūḥı ola fırdevs-i berīn
Seyyi'ātını anuñ maḥv eyleye Rabb-ı 'ibād

96. **oldı:-dı**
Tarih 77
Mısra: 3
Olmak.

Temevvüc itmek ile baḥr-ı luṭfı kapudān oldu
Vücūd-ı bī-naẓīri güyiyā bir dürr-i yektādur

97. **ola:-a**
Tarih 83
Mısra: 8
Olmak.

Revāne oldu toḳsan bir yaşında mülk-i 'uḳbāya
Maḳām-ı rūḥ-ı pāki ola yā Rab Cennet-i a'lā

98. **olmaḳda:-maḳ, -da**
Tarih 83
Mısra: 6
Olmak.

Nuḳūd-ı 'ömrini ta'mīre şarf itdi nice müddet
Ḥarāb-ender-ḥarāb olmaḳda gördi 'ālem-i
dünyā

99. **oldı:-dı**
Lugaz 2
Mısra: 1
*-dır bildirme eki görevinde kullanılan
kalıp ifade.*

Ol ne maşnū' oldu kim bī-cāndur
Gāh zāhirde gehī pinhāndur

100. **oldı:-dı**
Lugaz 4
Mısra: 1
*-dır bildirme eki görevinde kullanılan
kalıp ifade.*

Ol ne maşnū' oldu kim yokdur demi
Cebr ile taḥrīk iderdı ādemi

101. **oldı:-dı**
Lugaz 5
Mısra: 1
*-dır bildirme eki görevinde kullanılan
kalıp ifade.*

Ol ne maşnū' oldu kim ḳaddı dırāz
Kim derāgūş itse itmez iḥtirāz

102. **oldı:-dı**
Lugaz 9
Mısra: 1
*-dır bildirme eki görevinde kullanılan
kalıp ifade.*

Ol ne maşnū' oldu ḥaḳḳ eyler aña meyl ü heves
Çārdur şaḥı serinde gāhice alur nefes

103. **oldı:-dı**
Lugaz 10
Mısra: 1
*-dır bildirme eki görevinde kullanılan
kalıp ifade.*

Ol ne maşnū' oldu yok cisminde cān
Gāhice pinhān olur gāhī 'ayān

104. **olmazdı:-maz, -dı**

Gazel 114

Mısra: 10

Bulunmak, mevcut olmak.

Ne hâcet zülf-i ‘anber-rîz hâl-i müşk-bû cânâ
Olurdu bende dil olmazdı dâm u dâne
kaydında

105. **olmaz:-maz**

Gazel 75

Mısra: 7

Olmak.

Sâhil-i ümmîd olmaz bād-ı âh oldı vezân
Keşti-i dil gavta-hâr-ı lücce-i ‘ummân-ı ‘aşk

106. **olsam:-sa, -m**

Gazel 74

Mısra: 5

Olmak.

La ‘l-i dilber hevesiyle nola Ferhâd olsam
Telh-âzâr ile şîrîni-i güftâr laţîf

107. **olmayınca:-ma, -y, -ınca**

Gazel 103

Mısra: 3

Bulunmak, mevcut olmak.

Açılmaz çeşmimiz kuhl olmayınca dürd-i
mey sâkî
Olur cām-ı şafâ-bağşâyı görsek dîdemüz rüşen

108. **olmadum:-ma, -du, -m**

Gazel 114

Mısra: 8

Olmak, bulunmak.

Hayâl-i la ‘l-i nâb-ı yâr ile mest-i müdâm
oldum
O medhûş-ı şarâbam olmadum peymâne
kaydında

109. **olsa:-sa**

Gazel 1

Mısra: 7

Olmak.

Sezâ destûnde sâgar olsa mir’ât-ı şafâ sâkî
Olurdu ebkem-i gam görse anı tûti-i gûyâ

110. **olurdu:-ur, -dı**

Gazel 1

Mısra: 8

Olmak.

Sezâ destûnde sâgar olsa mir’ât-ı şafâ sâkî
Olurdu ebkem-i gam görse anı tûti-i gûyâ

111. **olur:-ur**

Gazel 2

Mısra: 1

Olmak.

Hâl-i siyeh olur mı ruh-ı yârdan cüdâ
Hindü-yı âteşin olamaz nârdan cüdâ

112. **olamaz:-a, -maz**

Gazel 2

Mısra: 2

Olmak.

Hâl-i siyeh olur mı ruh-ı yârdan cüdâ
Hindü-yı âteşin olamaz nârdan cüdâ

113. **olmadı:-ma, -dı**

Gazel 2

Mısra: 8

Olmak.

Her şâm-ı hecre irmede şubh-ı şafâ henüz
Haţt-ı siyâhuñ olmadı ruhsârdan cüdâ

114. **olur:-ur**

Gazel 5

Mısra: 1

Olmak.

Olur cânâ derûnda fikr-i la ‘lûnle neler peydâ
Feşân olsa sirişküm dideden eyler güher peydâ

115. **oldı:-dı**

Gazel 117

Mısra: 4

(sebep) olmak.

Mu‘aţţardur demâgum ey perî-rû bûy-ı
zülfûñle
Saña meyl itmege bâ‘iş olan bād-ı şabâ oldı

116. **olur:-ur**

Tarih 14

Mısra: 14

*Dönüşmek, değişmek, bir durumdan
diğer bir duruma geçmek.*

Vezân olsa eger bir kerre seyr it bāğ-ı nîrâna
Nesîm-i luţf u ihsânûñla olur gülşen-i Me’vâ

117. **olurdu:-ur, -dı**

Kaside 10

Mısra: 19

Olmak, haline gelmek.

Olurdu küh-ı pür-temkîn bir keştî-i bîpervâ
Eger cârî olursa bahr-ı lutfî küh u şahrâya

118. **olmaz:-maz**
Tarih 44
Mısra: 5
Uygun düşmek.

Edâ-i metn-i vaşfuñ muhtaşar şerh eylemek
olmaz
Nice levh-i hayâle hâme medhûñ eyleye imlâ

119. **olan:-an**
Tarih 49
Mısra: 3
(görevinde) olmak.

Sultân Süleymānuñ olan kâtib-i vakfî
Kevşerle dehānın ter ide göre şevābı

120. **oldı:-dı**
Tarih 54
Mısra: 4
Olmak, göreve gelmek.

Oldı pür-nûr sürûrıyla kulüb-ı ‘âlem
Oldı bir zât-ı şerîf ‘izz ile şadrü’l-vüzerâ

121. **oldı:-dı**
Tarih 54
Mısra: 10
Olmak, göreve gelmek.

Mühri aldıkda didüm şevk ile Feyzî târîh
Müjdeler âşaf-ı devr oldı Muḥammed Paşa

122. **oldı:-dı**
Tarih 56
Mısra: 5
Olmak, göreve gelmek.

Hân Ahmed-i ‘âdil hemân oldı şehensâh-ı
cihân
Halk oldı cümle şādumân zâhir olup lutf-ı İlâh

123. **oldı:-dı**
Tarih 82
Mısra: 10
Olmak, göreve gelmek.

Çıkup bir müjde ile Feyziyâ hâtif didi târîh
Büyük ruznâmecî Ahmed Efendi oldı ‘izzetle

124. **olur:-ur**
Gazel 1
Mısra: 5
Olmak, oluşmak, meydana gelmek.

Kıyâma gelseñ ey mehrü olur âşüb-ı rustâ-ḥîz
Belâ-ender-belâdur ‘âleme ol kâmet-i bâlâ

125. **olmasun:-ma, -sun**
Tahmis 1
Mısra: 8
Olmak, oluşmak, meydana gelmek.

Olur şahbâ-yı vaşluñla devâ-yı ‘âşık-ı nâçâr
Niçe dâğ olmasun süz-ı ruḥuñla sinede her bâr

126. **oldı:-dı**
Tarih 63
Mısra: 22
Olmak, oluşmak, meydana gelmek.

Harf-ı menkûṭın idüp ta‘dâd târîḥin didüm
Meymenetle oldı İsmâ‘îl Efendi defterî

127. **olmasa:-ma, -sa**
Tarih 73
Mısra: 16
Var olmak.

Böyle mi vaşf iderdi hâme-i ter
Olmasa dilde miḥnet-i dünyâ

128. **olduğu:-duğ, -ı**
Tarih 77
Mısra: 21
Bir göreve, makama gelmek.

Vezâretle kapudân olduğu demde didüm târîh
Kapudân yümn ile el-ḥâc İbrâhîm Paşadur

129. **olmuşdı:-muş, -dı**
Tarih 82
Mısra: 5
Olmak, bir görevi üstlenip icra etmek.

Emîn-i matbaḥ olmuşdı cihânda hayli
müddetdür
Ḥalâş oldı girîbânı emânetden selâmetle

130. **oldığı:-dığ, -ı**
Gazel 70
Mısra: 4
Bulunmak, mevcut olmak.

İrdi küsûf mihr-i cemâlüne ey perî
Ruḥsârûñ üzre olduğu dem âşikâr ḥat

131. **olmazsa:-maz, -sa**
Lugaz 10
Mısra: 6
Olmak, var olmak, mevcut olmak.

Ağzı var ekl itdüğini mahv ider
Hemdemo olmazsa olmaz kârger

132. **olana:-an, -a**

Rûbai 37

Mısra: 3

Olmak, halinde bulunmak.

Qıl müjdeyi rûzedâr-ı hicrân olana
Elbette irer ‘îd-i vişâl-i yâre

133. **olur:-ur**

Matla 7

Mısra: 2

Olmak, bir şeyden başka bir şey haline dönüşmek.

Câm-ı şahbâdan dil-i zârûm degüldür neşve-
yâb
Yâd-ı la‘lûnle mey-i gül-fâm olur nûş itsem âb

134. **olsa:-sa**

Matla 15

Mısra: 2

Birlikte, beraber olmak.

Ğam-ı ‘aşkuñla ‘âşık nûş ider câm-ı tarab
güstâh
Nola fikr-i lebûñle olsa dil ey gonca-leb
güstâh

135. **olurdu:-ur, -dı**

Kaside 7

Mısra: 27

Dönüşmek.

Olurdu şebpere lutfuñla tûti-i güyâ
Kelâm-ı lutfuña yek zerre olsa erzânî

136. **olur:-ur**

Gazel 2

Mısra: 9

Olmak.

Feyzî-i zâr niçe naşîhat-pezir olur
Miñnet olur mı ‘âşık-ı nâçârdan cüdâ

137. **olmasına:-ma, -sı, -n, -a**

Matla 11

Mısra: 2

Olmak.

Sûziş-i ‘aşkuma tâb-ı ruh-ı dilber bâ‘îş
Vâkt-i şubh olmasına mihr-i münevver bâ‘îş

138. **olan:-an**

Tarih 20

Mısra: 1

Olmak.

Emîn-i maţbağ olan hâzret-i Mûsâ Efendi kim
Revân oldu cihân-ı bî-bekâyı terk idüp hayfâ

139. **olur:-ur**

Gazel 1

Mısra: 3

Bir duruma, vasfa sahip olmak.

Hemân şemm eyleyen Mecnûn olur ey Leyli-i
hüsnüm
Demâğ-ı hâhişümde bûy-ı zülfûñ ‘anber-i sârâ

ol:

1. **ol:**

Gazel 48

Mısra: 13

O, üçüncü teklik şahıs zamiri.

Hâzret-i Şubhî Efendi kim kerem-güsterdür ol
Devleti efzûn ola eyle du‘â nevrûzdur

2. **ol:**

Gazel 49

Mısra: 12

O, üçüncü teklik şahıs zamiri.

Olur mı ‘Ârif-i hoş-tâb‘a tanzîr-i gazel Feyzî
Ma‘ârif bezminüñ ol kâmil ü dâñalarındandır

3. **ol:**

Kaside 5

Mısra: 61

O, üçüncü teklik şahıs zamiri.

Ya‘ni ol ağa-yı ‘âlî-rütbe-i Mısr-ı hîred
Nâmina ikrâm iderler zümregân-ı aşhiyâ

4. **ol:**

Lugaz 1

Mısra: 5

O, üçüncü teklik şahıs zamiri.

İki kerre günde ol zâhir olur
Gâh nâ-pâk u gehî tâhir olur

5. **ol:**

Lugaz 4

Mısra: 6

O, üçüncü teklik şahıs zamiri.

Bir güzel zendostdur turfa-liqâ
‘Âlem-i hayrettedür ol dâ‘imâ

6. ol:

Tarih 20

Mısra: 7

O, üçüncü teklik şahıs zamiri (Matbah Emini Musa Efendi).

Fenâsın fehm idüp ol 'âzim-i dâr-ı 'adem oldı
Belâ-ender-belâdur berzah-ı dünyâ vü mâfhâ

7. ol:

Tarih 32

Mısra: 6

O (Amcazade Sadrazam Hüseyin Paşa).

Bir sebîl-i dil-güşâ bünyâd idüp
Ol kerîm-i kâam-ver nîgü-sıfât

8. ol:

Gazel 1

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Kıyâma gelseñ ey mehrû olur âşüb-ı rustâ-hîz
Belâ-ender-belâdur 'âleme ol kâmet-i bâlâ

9. ol:

Gazel 1

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Benem ol gavta-hâr-ı lücce-i bahr-ı maḥabbet
kim
Revâdur eşk-i çeşmümle olursa âşinâ deryâ

10. ol:

Gazel 8

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Kâbil mi şayd gezmede âvâre murğ-veş
Ol evc-i nâz u 'işve degül lâne-âşinâ

11. ol:

Gazel 10

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ben ol üftâde-i çâh-ı ğam-ı hicrân-ı dildâram
Bu derde mübtelâ olmak dil-i şad-çâkdandur
hep

12. ol:

Gazel 11

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Fikr-i lebiyle ol meh-i ḥurşîd-ṭal'atun
Eflâke çıkdı nâle-i mestâne rûz u şeb

13. ol:

Gazel 11

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Tâb-âver-i ruḥun görelî Feyzi ol mehün
Dil bende oldı zülf-i perîşâna rûz u şeb

14. ol:

Gazel 12

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Teshîr ider 'uşşâkını ol şüh-ı cefâ-cû
Tâb-âver olur dillere her bâr-ı maḥabbet

15. ol:

Gazel 13

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ey hür-likâ hâlûmî 'arz itmek olur mı
Ol ğamze baña zerre kadar virmedi ruḥşat

16. ol:

Gazel 14

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

İtmeye şemşîr-i 'aşkıyla dil-i cânî şikest
Eylesün ol mâhrû peyvend-i hicrânî şikest

17. ol:

Gazel 15

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Dil-i fütâdemüz işkeste esb-i nâzî ile
Bu pâymâlûme ol şehsüvâdur bâ'is

18. ol:

Gazel 16

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Dûd-ı buḥûr-ı âh ile te'sîr olur mı hiç
Bu şebde ol perî baña teshîr olur mı hiç

19. ol:

Gazel 18

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ol şüh bûy-ı zülf ile yâd eylemiş gibi
Eylerdi bûy-ı 'anberî rîzân nesîm-i şubḥ

20. ol:

Gazel 19

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Küyından ol mehûn ki vezândur nesîm-i şubh
Bîmâr-ı 'aşka râhat-ı cândur nesîm-i şubh

22. ol:

Gazel 34

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ne dem bezm-i mey içre gulguli sâkî sebû
eyler
Derûn-ı bâde-nûşâna neşât ol dem gülû eyler

23. ol:

Gazel 35

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

'Arağ-efşân degül ol gonce-i nev-hîz-i bâğ-ı
hüsn
Nigâh-ı germi-i 'uşşâk-ı zârından hicâb eyler

24. ol:

Gazel 37

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Severdüm ol bût-i meh-ţal'atı elümde degül
Gönül didükleri bir yâdigâra kalmışdır

25. ol:

Gazel 38

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Yazıldı levh-i dilde nağş-ı hüsnî kilik-i fikretle
Hıram-ı şîvesi ol mehveşûn taşvîr müşkildür

26. ol:

Gazel 41

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Feyzî benem ol bâdiye-püyân-ı melâmet
Âh-ı dil-i feryâd-resüm bâng-i ceresdür

27. ol:

Gazel 44

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Niyâza ruşşatum yok bezm-i meyde ser-girân
dilber

İçüp şahbâ-yı hûn-ı dilden ol meh hufte
olmuşdur

28. ol:

Gazel 50

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Bir şüh-ı cefa-pîşe ile ülfetimüz var
Ol şühâ maḥabbet ideli miḥnetimüz var

29. ol:

Gazel 52

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Beni gördükde tegâfûl ider ol şüh-ı cefâ
Feyziyâ şimdi bize şîve-i ma'hûd olmaz

30. ol:

Gazel 53

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ben ol üftâde-i çâh-ı belâyam Yûsuf-âsâ kim
Gam-ı 'aşkuñla cânâ rûy-ı arzâ bir şadâ
çıkamaz

31. ol:

Gazel 54

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ne deñlü hışm ile itse nazar ol mâh-ı mihr-
efrûz
Yine mir'ât-ı kalbüm incilâsı artar eksilmez

32. ol:

Gazel 58

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ben ketm idersem 'aşkını ol mâh-ţal'atuñ
Şâhid degül mi sinedeki tâze dâğımız

33. ol:

Gazel 60

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Haṭṭı gelicek dilberüñ âh itmege degmez
Ol mâh-ı kelef-dâra nigâh itmege degmez

34. ol:

Gazel 60

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Äzürde-i hâr-ı sitem eyler yine Feyzî
Ol gonca-i ter zîb-i külâh itmege degmez

35. ol:

Gazel 62

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Göñül cânâ esîründür rehâ mümkün midür her
dem
Dili katl itmege ol gamze-i cellâd ayak başmış

36. ol:

Gazel 66

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Nedür hâl-i siyeh ey mâh rüy-ı tâbnâkünde
Cemâlün Ka‘besine hayf ol kâfir yakîn olmuş

37. ol:

Gazel 67

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Göñül âşüfte oldu zülf-i ‘anber-büya
varmışmış
‘Aceb Mecnündür ol Leyli-i dil-cüya
varmışmış

38. ol:

Gazel 67

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Vezân olduğda ‘uşşâkuñ demâgını ider ta‘îr
Meger bād-ı şabâ ol ‘anberîn gîsüya
varmışmış

39. ol:

Gazel 72

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Yaksa bir şeb ol çerâğın hasret-i rüyüñ ile
Asumân-ı meclise olur meh-i tâbân şem‘

40. ol:

Gazel 73

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Nabz-gîr-i derd-i ‘aşkımdur şifâ-sâz olmadı
Ol tabîb-i dil idüp şimdi müdâvâdan ferâğ

41. ol:

Gazel 82

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Benem ol gûşe-gîr-i cây-ı hicrân ey kamer-
ruhsâr
Beni derd ü elemden eyledüñ âzâd hoş geldüñ

42. ol:

Gazel 89

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Hâme hayretde kalur bir müjesi nakşında
Nice ol Yûsuf-ı gül-çihreyi taşvîr idelüm

43. ol:

Gazel 94

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol teşneyem ne bahrı ki görsem serâb olur
Geçmekde fikr-i vaşl ile eyyâmımız bizüm

44. ol:

Gazel 97

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Benem ol Yûsuf-ı müstağni-i dil meyl-i kām
itmeyem
Derîde olsa da dāmânımız dest-i Zelîhâdan

45. ol:

Gazel 100

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Rahm itmedi ‘uşşâkına ol şüh-ı cefākār
Maḥzûzdur izhâr-ı melâl eyledigümden

46. ol:

Gazel 102

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Furûğ-efrûzdur her bir benânı ol perî-rüyüñ
Ziyâ-bahşâ-yı şem‘-i encümendür pençe-i
cânân

47. ol:

Gazel 103

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Vücûdum kâl idüp nâr-ı maḥabbet pûte-i
gamdan
Yine rahm eylemez Feyzî baña ol şüh-ı sîmîn-
ten

48. ol:

Gazel 104

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

‘Acebdür mużtarib mænend-i murğ-ı nīm-
bismil dil
Halāşa yokdur imkân ol perînüñ kayd-ı
bendinden

49. ol:

Gazel 107

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Muhibb-i şadıkam ol hânkâh-ı cennet-âsânüñ
Cihânda Feyzi hoş demdür tarîk-i
Naşbendiyye

50. ol:

Gazel 108

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Tavşîf iderdi la‘l-i lebin ol perî-veşüñ
Ehl-i mezâka Feyzi bu şîrîn maḳâl ile

51. ol:

Gazel 109

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Cefāya meyl ider ol meh vefā maḥallinde
Göñülde zâhir olur ḡam şafā maḥallinde

52. ol:

Gazel 109

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Derün tîğ-ı nigāhuñdan oldı şad päre
Neler ider baña ol pür-cefā maḥallinde

53. ol:

Gazel 112

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Haṭ gelmek ile rüyına ol mäh-ı behcetüñ
Âyîne-i derûnum olur pür gubâr ile

54. ol:

Gazel 116

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Nice kılsun nigāh-ı merḥamet ol mihr-i meh-
tal‘at
Bizi dūr itmege dā‘im ‘adûlar ittifāk üzre

55. ol:

Gazel 118

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Derāḡuş itmege meyl itdi ol perî-veşi aḡyār
Miyân-ı meclis-i meyde edeb bilinmedi ḳaldı

56. ol:

Gazel 119

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Hayli dem oldı görmezüz ol mehlikāmuza
Farḳ itmezüz bu derd ile şubḥ u mesāmuza

57. ol:

Gazel 120

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Furûḡ-efrüz olur yok ‘äleme ol mähdan ḡayrı
Melâḥat burcına pertev-fiken bir ‘işve-ger var
mı

58. ol:

Gazel 121

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Feyzi mir‘ât-ı ruh-ı dildāra nāzır olalı
Ḳand-i la‘lün medḥ ider ol tûti-i güyā gibi

59. ol:

Gazel 122

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Feyzî sezâdur ebr gibi girye eylese
Püşide kıldı ol mehi ḥaṭṭı kelef gibi

60. ol:

Gazel 124

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Olur peymâne-i dil Feyziyā leb-rîz-i derd ü
ḡam
Niçün bezm-i ‘adûda ol perî sāḡar-be-dest oldı

61. ol:

Kaside 1

Mısra: 42

O, işaret sıfatı.

Zerredür envâr-ı ruḥsârûñ yanında mihr ü meh
Güiyâ olmuş idi ol şem‘-i bî-fer rûz u şeb

62. ol:

Kaside 1

Mısra: 79

O, işaret sıfatı.

Tâ-be-key bu mihr ü meh ile şılât ol şâha sen
Hâlini ‘arz eyledüñ ey dil mükerrer rûz u şeb

63. ol:

Kaside 1

Mısra: 81

O, işaret sıfatı.

Âsumândan dūr olunca mihr ü meh ol şâha sen
Rûhına eyle şalâtı tâ-be-maḥşer rûz u şeb

64. ol:

Kaside 2

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ben de ol Rüstemem cihânda benüm
Tîr-i İsfendiyârdur qalemüm

65. ol:

Kaside 3

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Benem ol bâdiye-püyân-ı beyâbân-ı elem
Midḥat-i pâkine âgâz ideyüm ez-dil ü cân

66. ol:

Kaside 3

Mısra: 19

O, işaret sıfatı.

Gelicek ‘âleme ol Hâfız-ı ümmet ol şeb
Şebi qadr oldu anuñ rûzı da ‘îd ü ramazân

67. ol:

Kaside 3

Mısra: 19

O, işaret sıfatı.

Gelicek ‘âleme ol Hâfız-ı ümmet ol şeb
Şebi qadr oldu anuñ rûzı da ‘îd ü ramazân

68. ol:

Kaside 3

Mısra: 21

O, işaret sıfatı.

Oldur ol şeb ki tûlû‘ eyledi mihr-i zâtı
Mihr-veş oldu cihân içine ol nûrefşân

69. ol:

Kaside 4

Mısra: 16

O, işaret sıfatı.

Ne qalem tâ bu kadar midḥate şâyân olsa
Ki alur destine ol menba‘-ı elṭâf u zekâ

70. ol:

Kaside 4

Mısra: 28

O, işaret sıfatı.

Zâga ger vaqt-i şitâ luṭfuñ ola şâyeste
Bûlbûl-âsâ ide ol nağme-i âheng-nevâ

71. ol:

Kaside 4

Mısra: 39

O, işaret sıfatı.

Benem ol bûlbûl-i bî-şavt-ı hazân-dîde henüz
Benem ol gonçe-i pejmürde-i gülzâr-ı fenâ

72. ol:

Kaside 4

Mısra: 40

O, işaret sıfatı.

Benem ol bûlbûl-i bî-şavt-ı hazân-dîde henüz
Benem ol gonçe-i pejmürde-i gülzâr-ı fenâ

73. ol:

Kaside 4

Mısra: 41

O, işaret sıfatı.

Benem ol bâdiye-püyân-ı reh-i endîşe
Güzerân itmede derd-i gam ile şubḥ u mesâ

74. ol:

Kaside 4

Mısra: 43

O, işaret sıfatı.

Benem ol rehrev-i vâdî-i reh-i hayret kim
Dil-i miḥnet-zedeye luṭfuñ ola rāhnümâ

75. ol:

Kaside 4

Mısra: 51

O, işaret sıfatı.

Sensin ol bûy-ver-i gülşen-i bâğ-ı ümmîd
Bûy-ı luṭfuñ ide ta‘îr-i dil-i gam-fersâ

76. ol:

Kaside 4

Mısra: 62

O, işaret sıfatı.

Görmedüm cām-ı şafā-baḥşı murād üzre
henüz
Benem ol teşne-leb-i sāḡar-ı şaḥbā-yı şafā

77. ol:

Kaside 5

Mısra: 55

O, işaret sıfatı.

Lala başkapu ḡulāmıdur biri ol bendenüñ
Görmemişdür mişlini ānuñ bu dehr-i bī-beḡā

78. ol:

Kaside 7

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Ne ḡāme ḡāme-i ‘anber-niṣār u rūḡ-efzā
Alurdı destine luṭfiyla ol kerem kānı

79. ol:

Kaside 8

Mısra: 35

O, işaret sıfatı.

Benem ol şā‘ir-i yektā ger itsem medḡine āḡāz
Hezār-ı āḡ-ı dil bī-şavt iderdi ‘andelībānı

80. ol:

Kaside 8

Mısra: 37

O, işaret sıfatı.

Benem ol şā‘ir-i siḡr-āferīn eṣ‘ār-ı pākümle
Kelāmumla iderdüm mest şi‘r-i nükte-sencānı

81. ol:

Kaside 8

Mısra: 41

O, işaret sıfatı.

Benem ol şā‘ir-i ḡoş-lehce kim vaşf eyleyüp
zātın
Mişal-i mey iderdi mest her dem ehl-i ‘irfānı

82. ol:

Kaside 8

Mısra: 58

O, işaret sıfatı.

Nice seyr eylesün yārūñ cemālin ‘āşık-ı bī-dil
Seḡāb-ı zülfi mestür eylemiş ol mäh-ı tábānı

83. ol:

Kaside 8

Mısra: 69

O, işaret sıfatı.

Benem ol rehrev-i vādī-i ‘irfān-ı ma‘ānī kim
Nice ḡarlar geçemez esb-i ṭab‘um ala meydānı

84. ol:

Kaside 9

Mısra: 54

O, işaret sıfatı.

Du‘āya başla yeter ḡāk-i āsitānında
Saña da luṭf ider ol āşaf-ı kerem-mu‘tād

85. ol:

Lugaz 3

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Bir hevāyī ṭab‘dur ol dil-nüvāz
Hemdemı olmazsa olmaz çāre-sāz

86. ol:

Lugaz 5

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Gerçi kim yekdestdür ol merd-i pāk
Yine destinden olur āḡir helāk

87. ol:

Lugaz 9

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Gāḡ ins ü cinn ile ülfet ider ol bī-nevā
Cümle yeksāndur yanında hep anuñ bay u
gedā

88. ol:

Matla 3

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Görünce ‘āşıkın ḡüftāra gelmez ol melek-sīmā
Cevāba iktidār olmaz dehānı tengdür ammā

89. ol:

Matla 10

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ḳıyāma gelse nāz u ‘işve ile ol sehī-kāmet
Ḳıyāmetden ‘alāmetdür virür ‘uşşāka bir ḡālet

90. ol:

Matla 30

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Olur ‘uşşāk-ı zāra dem-be-dem cev̄ ü cefā
maḥşūş
Mürüvvetsüz sitem-āyındur ol bīvefā maḥşūş

91. ol:

Matla 37

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ol mehūñ ruḥsārına ḥaṭ geldi mānend-i kelef
Nār-ı miḥnetle gönül sūzān idi gūyā ki ḥaf

92. ol:

Matla 42

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Yanından dūr olur mı ‘āşık ol mihr-i cihān-
sūzuñ
Alur eṭrāfını pervāneler şem‘-i dil-efrūzuñ

93. ol:

Rübai 6

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Derd-i dilüme ‘aşk-ı bütāndur bā‘iş
Efkāruma ol āfet-i cāndur bā‘iş

94. ol:

Rübai 6

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Cevr ile dil-i zārımı pāmāl eyler
Efḡānuma ol şūḥ-ı cihāndur bā‘iş

95. ol:

Rübai 14

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Dilde eṣer-i ‘aşk u maḥabbet vardur
Ol sāḡar-ı lebrīzde ḥālet vardur

96. ol:

Rübai 21

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Dil eyledi aḥvālını dildārına ‘arz
Zaḥmını ider dem-be-dem ol yārına ‘arz

97. ol:

Rübai 23

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

‘Uşşākınınūñ āzürde-i cev̄ olduğına
Ol şūḥ-ı cefākār nigārum maḥzūz

98. ol:

Rübai 24

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Tāb-āver-i ruḥsārıyla ol mehrūnuñ
Her şeb ḡam-ı ‘aşkıyla fūrūzān idi şem‘

99. ol:

Rübai 25

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Meyl itdi mey-i vuşlat-ı dildāra gönül
Ol şūḥ-ı dilārāmdan eyler mi ferāḡ

100. ol:

Tahmis 3

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Bülbül-i nālāniyuz ol gülsitān-ı behcetün
Vaşluñı eyle sezā sen ‘āşık-ı ḡam-pervere

101. ol:

Tahmis 3

Mısra: 22

O, işaret sıfatı.

Feyzi-i zārı sezā-yı bezm-i vuşlat eylemez
Ol perī ‘uşşāk ile bir laḡza şoḡbet eylemez

102. ol:

Tahmis 3

Mısra: 25

O, işaret sıfatı.

Cānın al ol bī-dile cev̄ eylemekse niyyetūñ

103. ol:

Tarih 1

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Hüs̄n ile mümtāz idi ol ‘işve-ger
Mülk-i hüsne şāḥ idi bī-iştibāḥ

104. ol:

Tarih 4

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Şāhibine ‘izz ü devletle ola dā’im sa‘id
Yümn ile bünyādını çün kıldı ol pākīze- zāt

105. ol:

Tarih 11

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Maşûn ide vücûdın cümle-i âfâtdan Mevlâ
Gezend-i fitneden hıfz eyleye ol şāh-ı zîşānı

106. ol:

Tarih 11

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Ola tâ haşre dek revnağ-fürüz-ı mesned-i
devlet
Hudâ hıfz ide bād-ı gamdan ol şem’-i fūrüzānı

107. ol:

Tarih 14

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Bu dehr-i köhnede ol nîk-nāmı eyledi taḥṣîl
Cihân-ı bî-bekāda ḥükm-i şer’i eyleyüp icrâ

108. ol:

Tarih 14

Mısra: 21

O, işaret sıfatı.

Hezār-āsâ ben ol mu‘ciz-demem dem-
besteyem amma
Ümîd-i kând-i elṭāfuñla oldum tūtî-i gūyâ

109. ol:

Tarih 27

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Hâzret-i dâru’ssa‘âde ağası ol pür-kerem
Bezî-i maḳdûr itmede ḥayrâta her şubḥ u mesâ

110. ol:

Tarih 30

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Sen ol ḥurşîd-i burc-ı merḥametsin rûy-ı
dünyâda
Nola bir zerre-i luṭfuñla kılsañ bendeñi ihyâ

111. ol:

Tarih 33

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ḥamdülillâh kıldı ihyâ bu maḳâm-ı dilkeşi
Ya‘nî Sultân Muṣṭafâ ol gâzi-i kişver-güşâ

112. ol:

Tarih 35

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ḥaṭ-berâverde olup ruḥsâr-ı yâr
Oldı mestûr ebr ile ol reşk-i mâh

113. ol:

Tarih 41

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ḥaṭ-ı rûyın seyr idince ol perî ruḥsârenüñ
Nevbahârüñ fikri virdi ḳalb-i ‘uṣṣâḳa şafâ

114. ol:

Tarih 50

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Benem ol ḥuşk-leb-i teşne-dil ü tâbiş-i gam
Çeşme-i mekrûmetüñden olur isem sîrâb

115. ol:

Tarih 51

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Cenâb-ı Hâzret-i ‘Abdu’l-kerîm Beg ol kerem-
perver
Vücûdı berḳarâr ola anuñ ‘izz ü sa‘âdetde

116. ol:

Tarih 57

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Seyyid-i ‘âli-neseb hâzret-i Müftî-zâde
‘İlm ile faẓl ile ârâste ol kân-ı seḥâ

117. ol:

Tarih 58

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Şekkerüñ üstine cem‘iyyet ider leşker-i mür
Ḥâr-zâr itdi ya eṭrâfını ol verd-i sefid

118. **ol:****Tarih 60**

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Vücūda geldi bi-ḥamdillāh 'ırq-ı pākinden
Furūḡ-baḥş ola ol gevher-i fūrūzānuñ

119. **ol:****Tarih 63**

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Şehriyār-ı 'ālemūñdür ḥāzin-i gencīnesi
Ḥaḡ mu'ammer ide ol zāt-ı sa'ādet-güsteri

120. **ol:****Tarih 70**

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Maşūn ola ḥazān-ı fitneden ol ḡonca-i ra'nā
Ḥacil eyler hezārān verdi ol ḡonca leṭāfetle

121. **ol:****Tarih 70**

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Maşūn ola ḥazān-ı fitneden ol ḡonca-i ra'nā
Ḥacil eyler hezārān verdi ol ḡonca leṭāfetle

122. **ol:****Tarih 75**

Mısra: 16

O, işaret sıfatı.

Vücūda geldi bir maḥdūm-ı 'ālī şulb-i
pākinden
Mu'ammer eyleye devletle anı ol Ġanī Yezdān

123. **ol:****Tarih 76**

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Beñli İbrāhīm Aḡa gitdi cihāndan nāgehān
'Azm-i 'uḡbā eyledi ol mü'min-i pāk-i 'tikād

124. **ol:****Tarih 76**

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

İrci'ī emrini ḡuş itdükde ol merd-i ḡüzīn
Terk idüp dünyāyı kıldı emr-i Ḥaḡḡa inḡıyād

125. **ol:****Tarih 77**

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Şalāḡ u ḡüsn-i ḡulḡı pīşe itmiş ol kerem-güster
Nazīrin görmedük ḡaḡḡā ser-i erbāb-ı
taḡvādur

126. **oldur:-dur****Kaside 3**

Mısra: 21

*O, üçüncü teklik kişi zamiri (Hz.
Muhammed (s.a.v.)).*

Oldur ol şeb ki ṡulū' eyledi mihr-i zātı
Mihr-veş oldı cihān içine ol nūrefşān

127. **ol:****Kaside 3**

Mısra: 22

*O, üçüncü teklik kişi zamiri (Hz.
Muhammed (s.a.v.)).*

Oldur ol şeb ki ṡulū' eyledi mihr-i zātı
Mihr-veş oldı cihān içine ol nūrefşān

ol dem:1. **ol dem:****Kaside 3**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

O zaman.

Şeb-i mevlūdūñ içün itdi müzeyyen ol dem
ḡülşen-i dehri Ḥudā reşk-i behişt-i Rıdvān

2. **ol dem:****Kaside 6**

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

O zaman, o an.

Büy-ı bahār-ı ḡulḡını yād eylesem hemān
Ol dem demāḡ büy-ver-i müşk-i nāb olur

3. **ol demlere:-ler, -e****Kaside 3**

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

O an, o zaman.

Anı taḡrīre de cūr'et idemezler zīrā
İrmez ol demlere de ḡünki 'uḡl-i insān

ol demde:

1. **ol demde:****Gazel 18**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

O anda.

Oldı vezîde gülşene ol demde lālenūñ
Dāğ-ı derūnın itdi nümāyān nesīm-i şubh

2. **ol demde:-de****Kaside 4**

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

O zaman, o an.

Kaṭre-baḥş olsa giyāh üzre seḥāb-ı keremūñ
Serv-āsā ola ol demde keşîde-bālā

ol deñlü:1. **ol deñlü:****Gazel 5**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

O denli, o kadar.

Felek ol deñlü māni‘ oldı bezm-i ‘işrete ey dil
Eger def‘-i ğama mey içsem olur derd-i ser
peydā

ol kadar:1. **ol kadar:****Gazel 59**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

O kadar.

Şafvet-i nūr-ı ruḥıyla dil mücellā ol kadar
Cilve-ger mir‘āt-ı dilde şāhid-i maḥşūdumuz

2. **ol kadar:****Gazel 59**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

O kadar.

Külhan-ı miḥnetde oldum nār-ı ğamdan sūḥte
Ol kadar ḥākister itdi cismi yokdur dūdumuz

3. **ol kadar:****Kaside 10**

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

O kadar.

‘İlācı nuṭḡ-ı pākındendür ancak ğayrı şubhem
yok

Ben oldum ol kadar cüyende dārū-yı
mudāvāya

4. **ol kadar:****Tarih 5**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

O kadar.

Mürtefi‘dür ol kadar bu cāy-ı pāk
Bunda cem‘ olmuş güzel āb u hevā

5. **ol kadar:****Tarih 73**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

O kadar.

Mürtefi‘ ol kadar nigāh itseñ
Seyr iderdüñ cihānı ser-tā-pā

ol ne:1. **ol ne:****Lugaz 16**

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*O ne (lugazlarda kullanılan kalıp soru
ifadesi).*

Ol ne şekl-i ğarīb-i ḥüb-nümā
Kış günü ḥükmini ider icrā

2. **ol ne:****Lugaz 18**

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*O ne (lugazlarda kullanılan kalıp soru
ifadesi).*

Ol ne gülşen durur şüküfesi çok
Kārger olmadı iki eli yok

ol ne maşnū‘:1. **ol ne maşnū‘:****Lugaz 4**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*O sanatlı olan ne (lugazlarda kullanılan
kalıp soru ifadesi).*

Ol ne maşnū‘ oldı kim yokdur demi
Cebr ile taḥrîk iderdı ādemi

2. **ol ne maşnū‘:****Lugaz 5**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

O sanathı olan ne (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Ol ne maşnū‘ oldu kim kıaddi dırāz
Kim derāgūş itse itmez ihtirāz

3. ol ne maşnū‘:

Lugaz 9

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O sanathı olan ne (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Ol ne maşnū‘ oldu halk eyler aña meyl ü heves
Çārdur şaḥı serinde gāhice alur nefes

4. ol ne maşnū‘:

Lugaz 10

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O sanathı olan ne (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Ol ne maşnū‘ oldu yok cisminde cān
Gāhice pinhān olur gāhī ‘ayān

5. ol ne maşnū‘:

Lugaz 2

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O nasıl bir şeydir ki (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Ol ne maşnū‘ oldu kim bī-cāndur
Gāh zāhirde gehī pinhāndur

ol nedür:

1. ol nedür:

Lugaz 7

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O nedir (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Ol nedür bir kaşır-ı zībā güyiyā
Geydirürler çubdan kaftān aña

2. ol nedür:

Lugaz 11

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O nedir (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Ol nedür bir ‘āşık-ı mümtāzdur
Nāle-i ‘uṣṣāk ile dem-sāzdur

3. ol nedür:

Lugaz 14

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O nedir (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Nedür ol dilber-i sehī-kāmet

Zen ü merdān ile ider ülfet

4. ol nedür:

Lugaz 15

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O nedir (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Nedür ol kal‘a-i ğarīb-nümā

Ḥabbezā şun‘-ı Ḥazret-i Mevlā

5. ol nedür:

Lugaz 17

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O nedir (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Nedür ol tırfa murğ-ı bī-per ü bāl
Her ne emr itseñ eylemez ihmāl

ol nedür kim:

1. ol nedür kim:

Lugaz 1

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O nedir ki (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Ol nedür kim cismi var bī-rūhdur
Gah mestür ü gehī meftūhdur

2. ol nedür kim:

Lugaz 3

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

O nedir ki (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Ol nedür kim cānı yokdur bī-gümān
Regleri za‘findan olmuşdur ‘ayān

3. ol nedür kim:

Lugaz 6

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

O nedir ki (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Ol nedür kim yaşşı yüzlü bir Һarîf
Gerçi kim nâ-pâk ma'nide nazîf

4. ol nedür kim:

Lugaz 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O nedir ki (lugazlarda kullanılan kalıp soru ifadesi).

Ol nedür kim kâmeti gâyet dırâz
Kaddine nisbetle ammâ 'ömri az

olmazsa olmaz:

1. olmazsa olmaz:

Lugaz 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vazgeçilemez koşul, kesinlikle olması gereken.

Bir hevâyî tab'dur ol dil-nüvâz
Hemdemî olmazsa olmaz çâre-sâz

olup kal-:

1. olup kalmış:-miş

Gazel 64

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Olup kalmak.

Ferâğ ider mi mey-i câmdan dil-i maħmûr
Müdâm mest-i şarâb-ı elest olup kalmış

2. olup kalmış:-miş

Gazel 64

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Olup kalmak.

Müdâm bâde ider nûş Feyzi meykedede
Humâr-ı 'aşk ile sâğar-be-dest olup kalmış

olur mı:

1. olur mı:-ur

Gazel 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Olmaz.

Dilber Һaţ-âver oldı figânûñ hezâr-veş
Gülşende gül olur mı dilâ ħârdan cüdâ

2. olur mı:

Gazel 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Olmaz.

Feyzî-i zâr niçe naşîhat-pezir olur

Mihnet olur mı 'âşık-ı nâçârdan cüdâ

3. olur mı:

Gazel 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olmaz.

Rind-i meykeş yâr olur mı zâhid-i ħodbîne çün
Sübĥa-i sâlûs ile peymâne olmaz âşinâ

4. olur mı:

Gazel 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Olmaz.

Ey ħûr-likâ ħâlûmî 'arz itmek olur mı
Ol ġamze baĥa zerre kadar virmedi ruĥşat

5. olur mı:

Gazel 16

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Olmaz.

Bu nev-zemînûñe yine şad âferîn senûñ
Feyzî bu şi'r-i pâküñe tanzîr olur mı hiç

6. olur mı:

Gazel 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Olmaz.

Aĥvâli şerĥe olsa ser-i müyumuz kalem
Metn-i kenâr-ı 'aşkda taĥrîr olur mı hiç

on:

1. on:

Tarih 71

Mısra: 7

"on" sayısı.

Donanmâ-yı humâyûn emr olundu on gice on
gün

Dekâkîn zeyn olundu serteser şevk ile ħâletle

2. on:

Tarih 71

Mısra: 7

"on" sayısı.

Donanmā-yı humāyūn emr olundu on gice on gün
Dekākīn zeyn olundu serteser şevk ile hāletle

orta şofa:

1. orta şofa:

Tarih 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

18.yy Türk mimarisinin plan tipidir. Plan gelişiminin dördüncü evresi olan, dört köşeli kare ve dikdörtgen biçimindeki ev planıdır.

Dāldur orta şofa hayru'l-umūri evsaṭuh
Kendi luṭfından ebed maḥfūz ide Bārī Hudā

oṭa:

1. oṭadur:-dur

Lugaz 18

Mısra: 3

Ot. İl deva, ilaç.

Bir oṭadur içinde ādem olur
Bengdür kim yir ise sersem olur

otuz üçüncü:

1. otuz üçüncü:-üncü

Tarih 33

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Otuz üç.

Düşdi bu vech ile tārīhin didi hātif anuñ
Otuz üçüncü bölük zībā maḳām-ı dil-güşā

Ö**ömür:**

1. 'ömri:-i

Lugaz 13

Mısra: 2

Ömür, hayat.

Ol nedür kim kāmēti gāyet dırāz
Ḳaddine nisbetle ammā 'ömri az

'ömri ziyād ola:

1. 'ömri ziyād ola:

Kaside 9

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Ömrü uzun olsun.*

Niteki devr ide mihr ile meh bu eyvānı
Serīr-i 'izz ü sa'ādetde ola 'ömri ziyād

örnek al:-

1. örnek al:

Matla 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Örnek almak, ders çıkarmak. İl motif almak, örnek çıkarmak, kopyalamak.

Cāhına maḡrūr olma güyiyā bir destmāl
Pendümi güş eyle bu naḳş-ı cihāndan örnek al

öyle:

1. öyle:

Tarih 1

Mısra: 3

O denli, o kadar.

Öyle mestūr eyledi ruḥsāresin
Meh tūtuldı zānn ider iden nigāh

2. öyle:

Tarih 2

Mısra: 2

O denli, o kadar.

Dil-güşā menzil-i feraḥ-güster
Öyle 'ālī ki hemser-i eflāk

3. öyle:

Tarih 5

Mısra: 6

"O biçimde, o kadar ki" anlamında durum zarfı.

Teşnegān-ı 'ālemi sīrāb ider
Öyle cārī āb-ı şāf u cānfezā

öyle bir:

1. öyle bir:

Tarih 32

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Öyle çok.

Öyle bir āb-ı laṭīf ü dil-güşā
Lezzeti gūyā anuñ khand-ı nebāt

2. öyle bir:

Tarih 90

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Öyle çok, bu denli.

Öyle bir mā' -i laṭīf-i dil-güşādur bī-bedel
Nüş idenler eylemez 'aynu'l-hayāta iltifāt

özge 'ālemdür:

1. özge 'ālemdür:-dür

Tarih 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Bambaşka bir dünya (farklı duygular
yaşatan şey bağlamında).*

Tamām oldu bināsi çün bu 'ayn-ı hālet-efzānuñ
Anuñ her kaṭresi dil-teşneye bir özge 'ālemdür

özge şeydür:

1. özge şeydür:-dür

Gazel 105

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Başka bir şey.

Derūnum ceyš-i ğam āzürde itmez bezm-i
meydür bu
Keder-fersā-yı kalb-i meykeşāndur özge
şeydür bu

P

pā-beste-i dām:

1. pā-beste-i dām:-ma, -dur

Gazel 86

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Tuzakta ayağı bağı olan (kuş
benzetmesiyle aşığın gönlü bağlamında).*

Fikr-i zūlfūñle muḳayyed olmadı āzād-ı dil
Murğ-veş pā-beste-i dām olmadur mu'tād-ı dil

pādişāh:

1. pādişāh:

Tarih 92

Mısra: 4

*Sultan, hükümdar (halkın üst tabakası
bağlamında).*

Ḳurtuluş yokdur ecelden bī-beḳādur bu cihān
'Azm ider 'uḳbāya elbette gedā vü pādişāh

pādişāh kıl-:

1. pādişāh kıldı:-dı

Tarih 56

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hükümdar tayin etmek.

Ḥaḳ kıldı dehre pādişāh 'izz ile sulṭān Aḥmedi
Devletle sulṭān Aḥmed oldu bu cihāna pādişāh

pādişāh ol-:

1. pādişāh oldu:-dı

Kaside 5

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Sultan, hükümdar olmak.

Oldı sulṭān Muşṭafā 'adl ile dehre pādişāh
Eyledüm bu gūne tāriḥ-i cülusuñ ibtidā

2. pādişāh oldu:-dı

Tarih 21

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sultan, hükümdar olmak.

Taḥt-ı 'ālīye cülüs itdükdē tāriḥin didüm
Oldı sulṭān Muşṭafā 'adl ile dehre pādişāh

3. pādişāh oldu:-dı

Tarih 56

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sultan, hükümdar olmak.

Ḥaḳ kıldı dehre pādişāh 'izz ile sulṭān Aḥmedi
Devletle sulṭān Aḥmed oldu bu cihāna pādişāh

pādişāh-ı baḥr u ber:

1. pādişāh-ı baḥr u ber:

Kaside 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Denizlerin ve karaların padişahı (Sultan
II. Mustafa).*

Şehriyār-ı merḥamet-güster şecī' -i pūr-kerem
Pādişāh-ı baḥr u ber şāhenşeh-i kişver-güşā

pādişeh-i cem-cenāb:**1. pādişeh-i cem-cenāb:****Kaside 6**

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Cem gibi hürmetli padişah.

Eylerse intisāb der-i luṭfına eger
‘Abd-i kemīni pādişeh-i Cem-cenāb olur

pādişeh-i sidre-makām:**1. pādişeh-i sidre-makām:****Kaside 3**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Sidre makamının sultanı (Hz. Muhammed
(s.a.v.) 'in miraç gecesinde Cebrail ile birlikte
yükseldiği yedinci kat semada bir makam).*

Şehriyār-ı dü-cihān pādişeh-i Sidre-makām
Rüz-ı maḥşerde şefā‘atle bizi kıl ḥandān

pādişeh-i sidre-mekān:**1. pādişeh-i sidre-mekān:****Kaside 3**

Mısra: 64

Kelime Tipi: -

*Sidre mekanının sultanı (Hz. Muhammed
(s.a.v.) 'in miraç gecesinde Cebrail ile birlikte
yükseldiği yedinci kat semada bir yer).*

Dem-be-dem kārımız ‘işyān ‘aceb rüz-ı ḥisāb
Nic’olur ḥālüm eyā pādişeh-i Sidre-mekān

pāk:**1. pāk:****Gazel 15**

Mısra: 10

Sade, temiz, saf.

Egerçi mu‘cize-güyem bu ‘aşrda Feyzī
Bu pāk lehçeme medḥ-i ‘izārdur bā‘iş

2. pāk:**Tarih 71**

Mısra: 6

Saf, temiz. İl günahsız (yavru, bebek).

Vucūda geldi ‘ırk-ı pāk-i Aḥmed Ḥāndan ḥālā
Güzel bir pāk şehzāde cihāna ‘izz ü şevketle

3. pāk:**Lugaz 8**

Mısra: 10

Temiz, kusursuz.

Bunı bī-şübhe ḥall iden kāmīl
Pāk bir ḥil‘ate ola nā‘il

pāk id-:**1. pāk ider:-er****Matla 4**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Temizlemek.

Dem-be-dem devr eylesün meclisde cām-ı
pür-şafā
Gerd-i ḡamdan pāk ider mir‘āt-ı ḡalbi sākiyā

2. pāk iderdi:-er, -di**Gazel 25**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temizlemek.

İderdi pāk kederden secencel-i ḡalbi
Lebūn taḥayyül idersem cilā gelür görünür

pāk ol-:**1. pāk olacağ:-acağ****Gazel 23**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Temizlenmek, arınmak.

Cāy-ı meyḥāne ṭarab-nāk olacağ yerlerdür
Gerd-i ḡamdan mey içüp pāk olacağ yerlerdür

pāk-eser-i ‘avn-i Cenāb-ı Mevlā:**1. pāk-eser-i ‘avn-i Cenāb-ı Mevlā:****Tarih 89**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah' ın yardımının kusursuz nişanesi.

Ḥabbezā pāk-eser-i ‘avn-i Cenāb-ı Mevlā
Kıldı dünyāda nice böylece ḡayr u ḡasenāt

pākīze:**1. pākīze:****Tarih 62**

Mısra: 2

Saf, temiz. İl günahsız (yavru, bebek).

Yine cūş u ħurūşa geldi baĥr-ı luţf-ı Yezdānī
Nümāyān kıldı bir pākīze dūr şulb-ı Ĥabeş-
zāde

2. pākīze:

Tarih 74

Mısra: 5

Saf, temiz. İl günahsız (yavru, bebek).

Bedīdār oldı bir pākīze gevher şulb-i pākinden
‘Aceb gevher-nümādur kân-ı pākī Āl-i
‘Oşmānuñ

3. pākīze:

Kaside 1

Mısra: 32

Saf, güzel, latif.

Mihr ü meh şanma bu kaçr-ı āsumānda
rūnūmā
‘Arz-ı ĥüsñ eyler iki pākīze duĥter rūz u şeb

pākīze zāt:

1. pākīze zāt:

Tarih 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kusursuz, iyi ahlaklı, huyu güzel kişi

(Muhterem Vezīriazam Hüseyin Paşa).

Şadr-ı vālā-rütbe-i ‘ālī-himem
Gelmemişdür böyle bir pākīze zāt

2. pākīze zāt :

Tarih 88

Mısra: 2

Temiz, kusursuz (kişi).

Bī-bedel ‘aynū’l-ĥayāt-ı cānfezā
İtdi cārī anı bir pākīze zāt

3. pākīze zāt:

Tarih 68

Mısra: 2

Temiz, saf (iyi niyetli, yardımsever kişi bağlamında).

Bula ecrin kıldı bu ‘aynı binā
Fīsebilillāh bir pākīze zāt

4. pākīze-zāt:

Tarih 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz ve iyi huylu (köşk sahibi).

Şāĥibine ‘izz ü devletle ola dā’im sa‘īd
Yümn ile būnyādını çün kıldı ol pākīze- zāt

pāmāl eyle-:

1. pāmāl eyler:-r

Rübai 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayaklar altına almak, çiğnemek.

Cevr ile dil-i zārumı pāmāl eyler
Efgānuma ol şūĥ-ı cihāndur bā‘is

pāmāl ol-:

1. pāmāl:

Matla 39

Mısra: 1

Ayaklar altına alınmak, ezilmek, hor görülmek.

Cevr-i dildār ile pāmāl u perīşān olduk
Merĥamet itmedi üftāde-i nālān olduk

2. pāmāl oldu:-dı

Matla 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayaklar altına alınmak, ezilmek, hor görülmek.

Ĥumār-ı hecr ile dil oldı pāmāl-i ġam u miĥnet
Ayaklandur meded mey şun baña ey sākī-i
‘işret

pāmāl-i esb-i nāzı ol-:

1. pāmāl-i esb-i nāzı olur:-ı-ur

Gazel 104

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naz atının ayakları altında kalmak (sevgilinin nazıyla aşıĥı ezmesi bağlamında).

Olur pāmāl-i esb-i nāzı vādī-i maĥabbetde
Teşekkī eylemez ‘uşşāk-ı zārī şehlevendinden

pā-nihāde ol-:

1. pā-nihāde olursuñ:-ur, -suñ

Gazel 62

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayak basmak.

Olursuñ pā-nihāde pāye-i i'cāza ey Feyzī
Egerçi nazm-ı sihr-āşāra çok üstād ayak
başmış

pāre:

1. **pāresi:-si**

Gazel 124

Mısra: 3

Parça, tane.

Hazer eyle olur her pāresi bir hançer-i sertiz
Benüm seng-i gamuñdan şîşe-i ıkalbüm şikest
oldı

pāre pāre:

1. **pāre pāre:**

Gazel 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Parça parça.

Derünüm pāre pāre ey perī tīg-ı nigāhuñla
'Aceb mi olsa eşk-i dīde-i ter la'l-gün peydā

pāsbān-ı pinhānī:

1. **pāsbān-ı pinhānī:**

Lugaz 15

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gizli bekçi.

İkidür pāsbān-ı pinhānī
Biri fāsık birisi nūrānī

pāv:

1. **pāyı:-ı**

Lugaz 2

Mısra: 4

Ayak.

Bir mubaṭṭındur o merd-i bī-zebān
Pāyı desti yok iki 'aynı 'ayān

2. **pāyı:-ı**

Lugaz 9

Mısra: 5

Ayak.

Pāyı desti yok iki ağzı var anuñ bī-zebān
Birisi zāhirdedür ağzuñ biri olmuş nihān

3. **pāyı:-ı**

Kaside 10

Mısra: 45

Ayak.

Anuñ pergār-āsā pāyı dā'im inḥirāf üzre
Süvār olmak ne mümkün böyle bir esb-i
fūrümāya

4. **pāyına:-ı, -n, -a**

Kaside 8

Mısra: 14

Ayak (yoluna, uğruna bağlamında).

Semiyy-i Ḥazret-i Şāh-ı Rūsul Aḥmed Efendi
kim

Cihānda pāyına itsem revā fersüde pīşānı

pāyānı bul:-

1. **pāyānı buldı:-dı**

Kaside 8

Mısra: 66

Kelime Tipi: -

Son bulmak, sona gelinmek.

Nedür taṭvīle bā'is şimdi hengām-ı du'ā geldi
Senādur çünki de'b-i şā'irān söz buldı pāyānı

pāve:

1. **pāyesi:-s, -i**

Tarih 57

Mısra: 4

Rütbe, derece, terfi.

Güş idüp pāyesini Feyzi didüm tārīḥin
Şadr-ı Rüm pāyesi İbrāhim Efendiye sezā

2. **pāyesini:-s, -i, -n, -i**

Tarih 57

Mısra: 3

Rütbe, derece, terfi.

Güş idüp pāyesini Feyzi didüm tārīḥin
Şadr-ı Rüm pāyesi İbrāhim Efendiye sezā

pāve-i i'cāza:

1. **pāve-i i'cāza:-a**

Gazel 62

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mucize mertebesi (sözün icazlı olma
mertebesine çıkması bağlamında).

Olursuñ pā-nihāde pāye-i i'cāza ey Feyzī
Egerçi nazm-ı sihr-āşāra çok üstād ayak
başmış

pāye-i iftā:**1. pāye-i iftā:****Tarih 44****Mısra: 10****Kelime Tipi: -***Şeyhülislamlık payesi, rütbesi (paye-i fetva).*

Ḳudüm-ı es'aduñ tebrîk idüp Feyzî didüm
târîḥ

Naḳîb Efendiye ola mübârek pāye-i iftā

pāy-ı semend-i nāzuñ:**1. pāy-ı semend-i nāzuñ:-uñ****Gazel 23****Mısra: 3****Kelime Tipi: -***Naz atının ayağı.*

Pāymāl olmadayum pāy-ı semend-i nāzuñ
Heves-i būsı ile ḥāk olacak yerlerdür

pāyına nīsār eyle:-**1. pāyına nīsār eyler:-r****Lugaz 9****Mısra: 9****Kelime Tipi: Deyim***Ayağına sermek, ayağına saçmak (neyi var ise birisine sunmak, hizmet etmek, kul köle olmak bağlamında).*

Her nesi var ise eyler pāyına ḥalkuñ nīsār
Şafdur anuñ derünü dem-be-dem āyîne-vār

pāyını būs it:-**1. pāyını būs itmekle:-mek, -le****Kaside 3****Mısra: 39****Kelime Tipi: -***Ayağını öpmek.*

Mihr ü meh buldı şeref pāyını būs itmekle
Ruḥ-ı pür-tābına müştāk idi ḥūr u ḡılmān

pāymāl:**1. pāymālūme:-üm, -e****Gazel 15****Mısra: 4***Ayaklar altında kalmak. || hakir düşmek.*

Dil-i fütādemüz işkeste esb-i nāzı ile
Bu pāymālūme ol şehsüvārdur bā'is

pāymāl it:-**1. pāymāl itmede:-me, -de****Gazel 32****Mısra: 9****Kelime Tipi: -***Ayaklar altına almak || perişan etmek.*

Pāymāl itmede 'uşşākını cevri cānān
Feyziyā ḳaşdı dil-i zāra degüldür de nedür

pāymāl ol:-**1. pāymāl olmadayum:-ma, -da, -y, -um****Gazel 23****Mısra: 3****Kelime Tipi: -***Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yok olmak.*

Pāymāl olmadayum pāy-ı semend-i nāzuñ
Heves-i būsı ile ḥāk olacak yerlerdür

pāyuña üftāde ol:-**1. pāyuña üftāde olmasun:-ma, -sun****Gazel 95****Mısra: 6****Kelime Tipi: Deyim***Ayaklar altına almak, ayağa düşmek.*

Kemter nezāre-baḥş degül yār-ı 'āşıkān
Mānend-i sāye pāyuña üftāde olmasun

peder:**1. pederi:-i****Tarih 49****Mısra: 5***Baba.*

Yapdı pederi rūḥına bu 'ayn-ı ḥayātı
Her kim içe yād eylemeye baḥr-ı serābı

peder ü māderi:**1. peder ü māderi:-i****Tarih 23****Mısra: 3****Kelime Tipi: -***Baba ve anne.*

Peder ü māderi şād oldı ḡamın görmeyeler
Ḳadem-i pākini anuñ ide mes'ūd Ḥudā

pehlevān-ı çerh:**1. pehlevān-ı çerh:****Kaside 1**

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Felek pehlivanı, felek.

Pehlevān-ı çerh ‘arz eyler degüldür mihr ü meh
Ki seper gāhice bir tîğ-ı mücevher rûz u şeb

pehlevān-ı tîrendâz:**1. pehlevān-ı tîrendâz:****Tarih 26**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Usta okçu.

Menzil aldıkda didiler târîh
Âferîn pehlevān-ı tîrendâz

pejmürde ol-:**1. pejmürde olup:-up****Gazel 41**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Solmak (gülün solması bağlamında).

Pejmürde olup bād-ı hāzāndan gül-i hüsni
Haṭ şanma ruḥında bir avuç hār ile ḥasdur

pek güzel ol-:**1. pek güzel oldu:-dı****Tarih 5**

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Çok güzel olmak.

Eyledi ihyā bu cāy-ı dilkeşi
Pek güzel oldu maḥallinde binā

penāh eyle-:**1. penāh eylesem:-se, -m****Gazel 78**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sığınmak (sevgilinin kapısına, huzuruna, eşiğine sığınmak bağlamında).

Recā-yı vuşlat ile rûz u şeb hemān Feyzī
Der-i nigāri penāh eylesem niyāz iderek

penāh it-:**1. penāh itdüm:-dü, -m****Rübai 36**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sığınılacak yer bellemek.

Dil-ḥasteyem āh itdüm ise ‘afv eyle
Kūyuñı penāh itdüm ise ‘afv eyle

2. penāh itme:-me**Gazel 53**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sığınak edinmek, sığınmak.

Penāh itme şakın bîhūde dildāruñ ser-i kūyın
O mehrü ḥayli demdür ḥānesinden Feyziyā
çıkamaz

penāh kıl-:**1. penāh kılmışdı:-mış, -dı****Tarih 56**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sığınılacak yer bellemek.

Halk-ı cihān giryān idi sergeşte vü ḥayrān idi
‘Ālem hemān bî-cān idi kılmışdı kalbi ḡam
penāh

pençe-i cānān:**1. pençe-i cānān:****Gazel 102**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin pençesi (sevgilinin avuç içi, eli bağlamında).

Dil-i ‘uşşāk-ı zāra pür-fitendür pençe-i cānān
Vuḳūf emr-i muḥāl āyā nedendür pençe-i
cānān

2. pençe-i cānān:**Gazel 102**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin pençesi (sevgilinin avuç içi, eli bağlamında).

Dil-i ‘uşşāk-ı zāra pür-fitendür pençe-i cānān
Vuḳūf emr-i muḥāl āyā nedendür pençe-i
cānān

3. pençe-i cānān:

Gazel 102

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin pençesi (sevgilinin avuç içi, eli bağlamında).

Serāser olur elbet sūhte cismüm şu ‘ā’ndan
Görünce ‘āşıkūñ pertev-fikendür pençe-i
cānān

4. pençe-i cānān:

Gazel 102

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilinin pençesi (sevgilinin avuç içi, eli bağlamında).

Nice meyl itmeyem her lem‘asına pençe-i
yārūñ
Fürüg-efrüz-ı mihre ta‘na-zendür pençe-i
cānān

5. pençe-i cānān:

Gazel 102

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevgilinin pençesi (sevgilinin avuç içi, eli bağlamında).

Fürüg-efrüzdur her bir benānı ol perī-rūyuñ
Ziyā-baḥşā-yı şem‘-i encümendür pençe-i
cānān

6. pençe-i cānān:

Gazel 102

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin pençesi (sevgilinin avuç içi, eli bağlamında).

Naẓīre eyledūñ aḥsente ṭab‘-ı pākine Feyzī
Zemīn-i Kāşif-i mu‘ciz-sūḥandur pençe-i
cānān

pençe-i ğamdan:

1. pençe-i ğamdan:-dan

Gazel 83

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gam pençesi (üzüntünün yırtıcı eline düşmek bağlamında).

Ḳurtuluş yok kām-yāb-ı dil ola Feyzī henüz
Pençe-i ğamdan ḥalāş olmuş girībān
görmedük

pençe-i mercān:

1. pençe-i mercān:

Gazel 101

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mercan pençesi. İl kana bulanmış el.

Hünrīz-i eşk-i çeşmümi her demde silmede
Destüm benüm de pençe-i mercān şanur gören

pençe-i yārūñ:

1. pençe-i yārūñ:-üñ

Gazel 102

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin pençesi (sevgilinin avuç içi, eli bağlamında).

Nice meyl itmeyem her lem‘asına pençe-i
yārūñ
Fürüg-efrüz-ı mihre ta‘na-zendür pençe-i
cānān

pençesine gir:-

1. pençesine girse:-se

Lugaz 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hakimiyeti altına girmek.

Pençesine ‘ālemūñ girse eger
Mürdeyi ‘İsī gibi ihyā ider

pend:

1. pendümi:-üm, -i

Matla 44

Mısra: 2

Öğüt, nasihat.

Cāhına mağrūr olma güyiyā bir destmāl
Pendümi gūş eyle bu naḳş-ı cihāndan örnek al

pend-i dem-i serdūñ:

1. pend-i dem-i serdūñ:-üñ

Gazel 75

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Soğuk nefes ile söylenen öğütler (zahidin bir kulaktan girip bir kulaktan çıkan öğütleri bağlamında).

Zāhidā pend-i dem-i serdūñ eşer kılmaz baña
Külhan-ı cismümde dā'im āteş-i suzān-ı 'aşk

pend-i dırāz:

1. pend-i dırāz:

Gazel 69

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Uzun nasihat (vermek).

Rencide itme zāhid-i nāşih ki 'āşıkā
Olmaz kitāb-ı 'aşkda pend-i dırāz farz

perde çek-:

1. perde çekdi:-di

Tarih 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Örtmek, gizlemek (yüzdeki ayva

tüylerinin güzelliği gizlemesi bağlamında).

'Ārız-ı pākinde anuñ haţ degül
Perde çekdi hüsine bî-iştibāh

perdedār ol-:

1. perdedār olup:-up

Gazel 70

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Perdelemek, gün ışığını kesmek, örtmek.

Feyzî şikāyet eylemede mihr-i rüyūña
Ebr-i siyāh gibi olup perdedār haţ

perde-i dīdāruñ ol-:

1. perde-i dīdāruñ olmasun:-ma, -sun

Gazel 98

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzel yüzün perdesi olmak (sevgilinin saçı bağlamında).

Bir gün bu bād-ı āh perīşān ider anı
Zülf-i siyāh perde-i dīdāruñ olmasun

perde-i ğaflet:

1. perde-i ğaflet:

Gazel 77

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gaflet perdesi, uyku.

İder eltāf-ı Hudā dīde-i bahtum bīdār
Perde-i ğaflet idi çeşmimüze hāb-ı firāk

perde-i ğaflet gider-:

1. perde-i ğaflet giderdi: -di

Kaside 7

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

Gaflet perdesini ortadan kaldırmak (uykudan uyandırmak, gerçeklerin görülmesini sağlamak bağlamında).

Giderdi perde-i ğaflet çekerse nābīnā
Gubār-ı hāk-i rehi sürme-i Şifāhānī

perde-i hıfzı:

1. perde-i hıfzı:-ı

Kaside 4

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Koruma perdesi.

Perde-i hıfzı eger olsa keşide bāğa
Hiç dirahţāna gezend ırmeye vakt-i sermā

pergār:

1. pergār-āsā:-āsā, -

Kaside 10

Mısra: 45

Pergel. 11 ayak.

Anuñ pergār-āsā pāyı dā'im inhirāf üzre
Süvār olmak ne mümkün böyle bir esb-i fūrümāya

perī:

1. perī:

Gazel 6

Mısra: 7

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Derūnum pāre pāre ey perī tīg-ı nigāhuñla
'Aceb mi olsa eşk-i dīde-i ter la'l-gün peydā

2. perīye:-y, -e

Gazel 10

Mısra: 1

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Temeyyül ol perīye bu dil-i bî-bākdandur hep
Figānum şimdi mekr-i gamze-i çālākdandur hep

3. **perī:****Gazel 16**

Mısra: 2

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Dūd-ı buhūr-ı āh ile te'şīr olur mı hiç
Bu şebde ol perī baña teşhīr olur mı hiç

4. **perīnūñ:-nüñ****Gazel 22**

Mısra: 1

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

O perīnūñ nıgeh-i lūtfdan āzārı lezīz
Hışmı da lūfı da birdür baña güftārı lezīz

5. **perī:****Gazel 45**

Mısra: 4

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Sell-i seyf-i nıgehi 'āşıkı itmekde helāk
Ey perī āfet-i devrān olacağsın āhır

6. **perī:****Gazel 51**

Mısra: 5

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Ey perī nār-ı gāzabla 'āşıkı itme nigāh
Kalbimüz şad çāk olur eyle hāzer āyinedür

7. **perī:****Gazel 62**

Mısra: 2

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Ġam-ı deşt-i firāka bu dil-i nāşād ayak başmış
Şanurlar Bī-sütüne ey perī Ferhād ayak başmış

8. **perī:****Gazel 70**

Mısra: 3

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

İrdi kūsūf mihr-i cemālūñe ey perī
Ruhsāruñ üzre oldığı dem āşikār hāt

9. **perī:****Gazel 70**

Mısra: 7

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Gūyā midād-ı hāme-i kudretle ey perī
Bir şafhādur yazıldı degül ey nigār hāt

10. **perī-veşe:-veş, -e****Gazel 95**

Mısra: 10

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Feyzī-i zārı gördüm ider nāle ile āh
Bīçāre bir perī-veşe dildāde olmasun

11. **perīnūñ:-nüñ****Gazel 104**

Mısra: 6

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

'Acebdür mużtarib mānend-i murğ-ı nīm-
bismil dil
Halāşa yokdur imkān ol perīnūñ kayd-ı
bendinden

12. **perī-veşūñ:-veş, -üñ****Gazel 108**

Mısra: 9

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Tavşīf iderdi la'l-i lebin ol perī-veşūñ
Ehl-i mezāka Feyzī bu şīrīn maķāl ile

13. **perīye:-y, -e****Gazel 117**

Mısra: 1

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Dil-i āzāde şimdi bir perīye mübtelā oldu
O şūhuñ miñnet-i 'āşkı görünmez bir belā oldu

14. **perī-veşi:-veş, -i****Gazel 118**

Mısra: 7

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Derāguş itmege meyl itdi ol perī-veşi ağıyār
Miyān-ı meclis-i meyde edeb bilinmedi kaldı

15. **perī:****Gazel 121**

Mısra: 7

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Feth-i genc-i hüsnuñ olmaz rüyuñ üzre ey perî
Pîç pîç olmuş yatur zülfünde ejderhâ gibi

16. **perî:**

Gazel 124

Mısra: 10

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Olur peymâne-i dil Feyziyâ leb-rîz-i derd ü
gam
Niçün bezm-i 'adûda ol perî sâgar-be-dest oldu

17. **perî-âsâ:-âsâ**

Kaside 8

Mısra: 56

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Şeh-i mülk-i melâhatdür vefâ emr-i muhâl oldu
Perî-âsâ ider dâ'im rübûde 'aql-ı insânı

18. **perî:**

Matla 31

Mısra: 2

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

La'l-i nâbuñdur senüñ cām-ı muşaffâdan garaž
Vuşlatuñdur ey perî bu 'aşk u sevdâdan garaž

19. **perî:**

Matla 38

Mısra: 2

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Nağd-i eşküm reh-i gam-dîdede itdüm itlâf
'Âşıka merhâmet itmez o perî bî-inşâf

20. **perî:**

Matla 41

Mısra: 1

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Ey perî 'aşk ile 'uşşâkuñı hayrân itdün
Fikr-i zülfüñle dil-i zârı perîşân itdün

21. **perî:**

Matla 45

Mısra: 1

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Miyânüñ fikretiyle ey perî âşüfte-hâl oldum
Za'îf oldu tenüm yok yere ben mahz-ı hayâl oldum

22. **perî:**

Matla 47

Mısra: 1

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Leb-i la'lüñ hayâli zâ'il olmaz ey perî dilden
Nola gülgün akar ise sirişküm dîde-i terden

23. **perî:**

Rûbai 36

Mısra: 3

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Mest-i mey-i 'aşkam ey perî 'ârizuña
'Afv eyle nigâh itdüm ise 'afv eyle

24. **perî:**

Tahmis 1

Mısra: 23

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Hevâ-yı 'aşkuñ ile cûşa geldi ey perî bâde
Hâbâb-âsâ degüldür âbile etrâf-ı şahbâda

25. **perî:**

Tahmis 2

Mısra: 13

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Ey perî cevrden âzürde degüldür 'uşşâk
İtdi huşyâr bizi neşve-i ma'cûn-ı firâk

26. **perî:**

Tahmis 3

Mısra: 22

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Feyzi-i zârı sezâ-yı bezm-i vuşlat eylemez
Ol perî 'uşşâk ile bir lahza şohbet eylemez

27. **perî:**

Tarih 41

Mısra: 1

Peri (peri gibi güzel olan sevgili bağlamında).

Hatt-ı rüyın seyr idince ol perî ruhsârenüñ
Nevbahârüñ fikri virdi kalb-i 'uşşâka şafâ

perî-rû:

1. **perī-rū:****Gazel 117**

Mısra: 3

Peri yüzlü (sevgili).

Mu‘aṭṭardur demāgum ey perī-rū bŷy-ı
zŷlfŷñle
Saña meyl itmege bā‘ış olan bād-ı şabā oldı

perī-ruhsār:1. **perī-ruhsārı:-ı****Matla 58**

Mısra: 1

Peri yüzlü (sevgili).

Kellepüş eyle görünce o perī-ruhsārı
İtdi kıpkırmızı dīvāne dil-i nāçarı

perī-rŷy:1. **perī-rŷyŷñ:-uñ****Gazel 102**

Mısra: 7

Peri yüzlü (sevgili).

Furŷğ-efrŷzdur her bir benānı ol perī-rŷyŷñ
Ziyā-baḥşā-yı şem‘-i encŷmendŷr pençe-i
cānān

perī-rŷy-ı sitemkāra:1. **perī-rŷy-ı sitemkāra:-a****Matla 54**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zalim peri yüzlü (güzel sevgili).

Temeyyŷl eyleyŷp dil bir perī-rŷy-ı sitemkāra
Hevā-yı zŷlfı ile murğ-veş olmuşdı āvāre

perīşān id:-1. **perīşān ider:-er****Gazel 98**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dağıtmak, dŷzeni bozmak.

Bir gŷn bu bād-ı āh perīşān ider anı
Zŷlf-i siyāh perde-i dīdāruñ olmasun

2. **perīşān itdi:-di****Gazel 18**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Dağıtmak, bozmak (sevgilinin saçlarının
dağılması bağlamında).*

‘Anber-feşān olursa revādur demāguma
Zŷlfın o şŷḥuñ itdi perīşān nesīm-i şubḥ

3. **perīşān itdŷñ:-dŷ, -ñ****Matla 41**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Acınacak duruma dŷşŷrmek, darmadağın
etmek.*

Ey perī ‘aşk ile ‘uşşākuñı ḥayrān itdŷñ
Fikr-i zŷlfŷñle dil-i zārı perīşān itdŷñ

perīşān ol:-1. **perīşān oldı:-dı****Gazel 38**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Dağılmak, kendini kaybetmek, çok
üzŷlmek.*

Hevā-yı zŷlf ile oldı perīşān göñlŷm ey mehrŷ
Dil-i dīvāneye ‘aşkuñ ile zencīr mŷşkildŷr

2. **perīşān olduğum:-duğ, -um****Gazel 33**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dağılmak, ŷzŷlmek.

Hevā-yı zŷlf-i dilberle perīşān olduğum yerdŷr
Görŷp mihr-i ruḥ-ı dildārı giryān olduğum
yerdŷr

3. **perīşān olduğ:-duğ****Matla 39**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Kederli, ŷzgŷn, darmadağın bir halde
olmak.*

Cevr-i dildār ile pāmāl u perīşān olduğ
Merḥamet itmedi ŷftāde-i nālān olduğ

4. **perīşān olduğ:-duğ****Rŷbai 27**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Dağılmak, kendini kaybetmek, çok
üzŷlmek.*

Bu dehrde ey dil geh perīşān olduğ
Gāḥice daḥı mazḥar-ı iḥsān olduğ

5. **perīşān olmaz:-maz****Tarih 58**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Kederli, üzgün, darmadağın bir halde olmak.

‘Âşık-ı zârının ahvâli perîşân olmaz
Ârzû itmededür vaşluñı olmaz nevmîd

6. perîşân olsa: -sa

Kaside 8

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

(saçları) dağılmak, dolaşmak.

Demâğ-ı hâhişin eyler mu‘aţtar ‘âşıkun dilber
Nesîmiyle perîşân olsa zülf-i ‘anber-efşânı

perîşânlık eyle-:

1. perîşânlık eylemiş: -miş

Gazel 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dağıtmak, karıştırmak, bozmak
(sevgilinin saç bağlamında).

Müşk-rîz-i zülf-i yâra perîşânlık eylemiş
Zîrâ demâğa bûy-feşândur nesîm-i şubh

perîşân-rûzgâr:

1. perîşân-rûzgâr:

Matla 21

Mısra: 2

Darmadağınık, düşkün halde, perişan
(olan kimse).

Fikret-i zülfiyle ‘uşşâkı olupdur bîkarâr
Hep dil-i gam-dîdedür olan perîşân-rûzgâr

perî-tal‘at:

1. perî-tal‘at:

Gazel 72

Mısra: 2

Peri gibi güzel yüzlü (sevgili).

Mihr-i rüyuñdur şehâ hep bâ‘iş-i giryân-ı şem‘
Ey perî-tal‘at cebînün mebd-e‘-i handân-ı şem‘

pertev:

1. pertevinden: -i, -n, -den

Tahmis 1

Mısra: 4

Işık, nur, parıltı.

Hayâl-i tâbiş-i rüyuñla diller dâğ-ber-dildür
Cemâlün pertevinden mâh-ı enver dâğ-ber-dildür

2. pertevi: -i

Tarih 8

Mısra: 2

Işık, nur, parıltı.

Haţ-ı nev ‘ârız-ı pür-tâbın itdi cābecā tezyîn
Cemâli pertevi ta‘n eyler idi nûr-ı hurşide

pertev şal-:

1. pertev şalup: -up

Tarih 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Işık salmak, aydınlatmak.

Hamdülillâh burc-ı devletden yine bir âfitâb
‘Âleme pertev şalup hurşid-veş bî-iştibâh

pertev-efken:

1. pertev-efken:

Tarih 14

Mısra: 8

Aydınlatan, ışık saçan.

Veżâret mesnedinden dâ‘imâ dūr olmasun zâtı
Cihâna pertev-efken nûr-ı ‘adli âfitâb-āsâ

pertev-efken ol-:

1. pertev-efken oldı: -dı

Kaside 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Işık saçmak.

Cihân bâğına pertev-efken oldı âfitâb-āsâ
Tulû‘ itdi yine burc-ı şerefden mâh-ı rahşânî

pertev-efrüz-ı mihr-i rahşandur:

1. pertev-efrüz-ı mihr-i rahşandur: -dur

Lugaz 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Parlak güneşin aydınlığı.

Baħr-ı bî-ka‘rdur ki ‘ummândur
Pertev-efrüz-ı mihr-i rahşandur

pertev-efşân:

1. **pertev-efşāndur:-dur**

Matla 14

Mısra: 2

Işık saçan.

Bāde ile güyiyā mihr-i dıraḥşāndur kadeḥ
Asumān-ı meclis içre pertev-efşāndur kadeḥ

pertev-efzā ol:-

1. **pertev-efzā oldu:-dı**

Tarih 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çokça aydınlatan, nur saçan olmak.

Nümāyān oldu nūrefşān olup burc-ı leṭāfetden
Cihāna pertev-efzā oldu bir mihr-i cihān-ārā

2. **pertev-efzā olurdu:-ur, -dı**

Tarih 75

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aydınlatan, nurlandıran olmak.

Olurdu şem'-i baḥtum pertev-efzā mihr ü meh-
āsā

Kemīne bendesine eylese bir zerrece iḥsān

3. **pertev-efzā olursa:-ur, -sa**

Kaside 8

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Çokça aydınlatan, nur saçan olmak.

Şeb-i ğamda olursa pertev-efzā nūr-ı luṭfiyla
Serāser maḥv olurdu tābiş-i mihr-i dıraḥşānī

pertev-endāz ol:-

1. **pertev-endāz olsa:-sa**

Gazel 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Işık saçmak.

Şeb-i tārik-i bezme pertev-endāz olsa şāyeste
Furūġ-efrüz-ı mäh-ı şām-ı şoḥbet sāġar-ı
şahbā

pertev-endāz-ı ruh-ı pāki:

1. **pertev-endāz-ı ruh-ı pāki:-i**

Kaside 3

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed (s.a.v.)' in) mübarek

yüzünün nuru.

Nābedīd oldu o dem zūlmet-i küfr 'ālemden
Pertev-endāz-ı ruh-ı pāki olunca leme'ān

pertev-feşān:

1. **pertev-feşāndur:-dur**

Kaside 1

Mısra: 13

Işık saçan, aydınlatan.

Mihr ü meh pertev-feşāndur ma'nide bu
'āleme
Bezī-i luṭf eyler iki merd-i tūvān-ger rüz u şeb

pertev-feşān ol:-

1. **pertev-feşān olsa:-sa**

Kaside 1

Mısra: 78

Kelime Tipi: -

Işık saçmak.

Āsumān-ı nazma mihr ü meh gibi pertev-feşān
Olsa elyaḳ Feyzi medḥ-i pākin eyler rüz u şeb

pertev-fezā:

1. **pertev-fezādur:-dur**

Kaside 1

Mısra: 3

Işık veren, aydınlatan.

Mihr ü meh pertev-fezādur āsumāndan seyr
idūn
Mişli nādīde nümāyān iki gevher rüz u şeb

pertev-fiken:

1. **pertev-fikendür:-dür**

Gazel 102

Mısra: 4

*Işık saçan (sevgilinin ellerinden saçılan
ışık bağlamında).*

Serāser olur elbet sūhte cismüm şu'ā'ından
Görünce 'āşīkuñ pertev-fikendür pençe-i
cānān

2. **pertev-fiken:**

Gazel 120

Mısra: 4

*Ateş saçan (sevgilinin güzelliğinin
yakıcılığı bağlamında).*

Furūġ-efrüz olur yok 'āleme ol mähdan ğayrı
Melāḥat burcına pertev-fiken bir 'işve-ger var
mı

pertev-fiken ol-:**1. pertev-fiken ol:****Gazel 21**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Işık saçmak.

Şeb-i tārīkūme pertev-fiken ol eyleme ey meh
 'İzāruñ nūrını şebden nihān mānende-i ħurşīd

pertev-fürüz:**1. pertev-fürüz-ı:****Kaside 6**

Mısra: 16

Işık saçan.

Mihr-i dilinden eylese kim iktisāb-ı nūr
 Pertev-fürüz-ı ta'na-ger-i āfītāb olur

pertev-fürüz-ı şevk ol-:**1. pertev-fürüz-ı şevk olur:-ur****Kaside 1**

Mısra: 73

Kelime Tipi: -

Neşe ışığına boğulmak.

Mihr ü meh-āsā gönül pertev-fürüz-ı şevk olur
 Lāyık-ı lūtfuñ olur bu merd-i aḥḳar rüz u şeb

pertev-i 'aks-i ruh-ı yār:**1. pertev-i 'aks-i ruh-ı yār:****Gazel 17**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin yüzünün parlaklığının**yansıması.*

Pertev-i 'aks-i ruh-ı yār hüveydā oldı
 Şāf mir'āt-ı dilüm jeng nedür bilmez hiç

pertev-i cemāli:**1. pertev-i cemāli:-i****Gazel 122**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güzel yüzün ışığı.

Olmazdı sāye-efken o şūḥ-ı cefā-resān
 Dil pertev-i cemāli ile yandı ḥaf gibi

pertev-i mihr-i mücellādan:**1. pertev-i mihr-i mücellādan:-dan****Gazel 97**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak güneşin ışığı (sevgilinin yüzünün nuru bağlamında).

Kızardı dīdeler mestem mey-i cām-ı
 muşaffādan
 Ziyā-baḥşā olur dil pertev-i mihr-i mücellādan

pertev-i şemşir-i bürrānı:**1. pertev-i şemşir-i bürrānı:-ı****Tarih 11**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Keskin kılıcın ışığı (düşmanları mağlup etmesi bağlamında).

Fezā-yı 'ālemi teng eyleye küffār-ı bed-kāra
 Furūğ-efrüz olursa pertev-i şemşir-i bürrānı

pertev-resān ol-:**1. pertev-resān ol:****Gazel 21**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Işık vermek, ışığa kavuşturmak.

Ruḥuñdur lem'a-rīz ey dilsitān mānende-i
 ħurşīd
 Serāy-i ḳalbe ol pertev-resān mānende-i ħurşīd

pervāne:**1. pervāne-veş:-veş****Gazel 31**

Mısra: 1

Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek.

Rüy-ı dilber 'ālemi pervāne-veş sūzān ider
 Bülbül-i dil verd-i rüyüñ yād idüp efgān ider

2. pervāne:**Kaside 3**

Mısra: 8

Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek.

Fikret-i tābiş-i şem'-i ruh-ı pür-nūruñ ile
 Oldı pervāne gibi cān u gönül raḳş-künān

3. pervāne:**Kaside 7**

Mısra: 24

Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek.

Kemâl-i lutfını yâd eylese gezend itmez
Derâğuş eylese pervâne şem‘-i süzânı

4. pervâne:

Tarih 39

Mısra: 16

Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek.

Zîb-i âğuş eylese olmaz vücûdî sūhte
Luftını yâd eyleyüp pervâne şem‘-i enveri

5. pervâne:

Gazel 3

Mısra: 8

Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle). İl aşık (aşığın sevgilinin etrafında dönüp dolanması yönüyle).

Cismini ifnâ ider nâr-ı gam u hicrân ile
Şem‘-i ruhsâra nice pervâne olmaz âşinâ

6. pervâne:

Gazel 8

Mısra: 4

Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle). İl aşık (aşığın sevgilinin etrafında dönüp dolanması yönüyle).

‘Uşşâk-ı zâr düşmez idi nâr-ı fûrkate
Şem‘-i ruhuñla olmasa pervâne âşinâ

7. pervânededen:-den

Gazel 24

Mısra: 7

Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle). İl aşık (aşığın sevgilinin etrafında dönüp dolanması yönüyle).

Yanup yakılmağı pervânededen görür ‘uşşâk
Karîn-i şem‘ ola süz u güdâza çesbândur

8. pervâne:

Gazel 50

Mısra: 3

Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle). İl aşık (aşığın sevgilinin etrafında dönüp dolanması yönüyle).

Pervâne gönül sūhtedür şem‘-i ruhında
Her şeb o cefâ-cüy ile germiyyetimüz var

9. pervâne:

Gazel 101

Mısra: 2

Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle). İl aşık (aşığın sevgilinin etrafında dönüp dolanması yönüyle).

Ruhsâr-ı yâri şem‘-i fûrûzân şanur gören
Pervâne gibi gönülümü süzân şanur gören

10. pervâne:

Gazel 110

Mısra: 8

Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle). İl aşık (aşığın sevgilinin etrafında dönüp dolanması yönüyle).

Nola tâb-ı gamuñ süzân iderse cism-i ‘uşşâkı
Olur şem‘-i ruhuñdan sūhte pervâne düşdükçe

11. pervâne:

Matla 25

Mısra: 2

Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle). İl aşık (aşığın sevgilinin etrafında dönüp dolanması yönüyle).

İtdi âşüfte gönül bûs-ı ruh-ı yâra heves
Kıldı pervâne gibi şem‘-i şerer-bâra heves

12. pervâneler:-ler

Matla 42

Mısra: 2

Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle). İl aşık (aşığın sevgilinin etrafında dönüp dolanması yönüyle).

Yanından dūr olur mı ‘aşık ol mihr-i cihân-
sūzuñ
Alur eţrâfını pervâneler şem‘-i dil-efrûzuñ

13. pervâne:

Rûbai 17

Mısra: 4

Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle). İl aşık (aşığın sevgilinin etrafında dönüp dolanması yönüyle).

Pür-sūhte olsa yeridür dil itdi
Pervâne gibi şem‘-i şerer-bâra heves

14. **pervâne:****Tahmis 2**

Mısra: 5

Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle). İl aşık (aşığın sevgilinin etrafında dönüp dolanması yönüyle).

Güline bülbül idük şem'ine pervâne idük
Oldı dil cām-ı mey-i vuşlat-ı yāra şāyān

15. **pervâne-veş:-veş****Gazel 46**

Mısra: 3

Geceleyin ışığın/mumun etrafında dönen; kendini ateşe atmasıyla bilinen küçük kelebek. İl aşığın gönlü (kendini ateşin içine atması bağlamında).

Sühte olsa revā pervâne-veş gönlüm benüm
Mā'il-i şem'-i ruh-ı yār olduğin bilmez mi var

16. **pervâne-veş:-veş****Matla 28**

Mısra: 2

Geceleyin ışığın/mumun etrafında dönen; kendini ateşe atmasıyla bilinen küçük kelebek. İl aşığın gönlü (kendini ateşin içine atması bağlamında).

Fikret-i zülfüñle dil oldı şehā dīvāne-veş
Şem'-i rüyūñla yanup yakılmada pervâne-veş

17. **pervâne:****Matla 29**

Mısra: 2

Geceleyin ışığın/mumun etrafında dönen; kendini ateşe atmasıyla bilinen küçük kelebek. İl aşığın gönlü (kendini ateşin içine atması bağlamında).

Meyli bu dilūñ şem'-i ruh-ı dilbere düşmüş
Pervâne gibi şevk ile âteşlere düşmüş

18. **pervâne-veş:-veş****Matla 35**

Mısra: 2

Geceleyin ışığın/mumun etrafında dönen; kendini ateşe atmasıyla bilinen küçük kelebek. İl aşığın gönlü (kendini ateşin içine atması bağlamında).

Tābiş-i ruhsār-ı dilber bā'ış-i ḥandān-ı şem'
'Aşıkı pervâne-veş pür-süz ider sūzān-ı şem'

19. **pervâne-āsā:-āsā****Gazel 26**

Mısra: 3

Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek.

Göñül pervâne-āsā şu'le-püş olsa revādur kim
Ruhūñ şem'-i dil-i sūzānuma tāb-efken olmuşdur

pervâne-i bī-tākatuñ:1. **pervâne-i bī-tākatuñ:-uñ****Gazel 28**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güçsüz pervane.

Ne bezme tāb-ver olmuşdı cānā şem'-i
ruhsāruñ
Şerer-püş olmada pervâne-i bī-tākatuñ kimdür

pervâne ol:-1. **pervâne olmasa:-ma, -sa****Kaside 1**

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Deyim**

Pervane olmak, etrafında dolanmak (emre amade olmak bağlamında).

Mihr ü meh pervâne-i şem'-i vücūduñ olmasa
'Āleme olmazdı anlar lem'a-güster rüz u şeb

pervāz:1. **pervāza:-a****Gazel 120**

Mısra: 7

Uçma, uçuş.

Şikeste seng-i ğamla murğ-ı dil pervāza imkān yok
Firāz-ı kūh-ı kāmā çıkmak ister bāl u per var mı

pervāzgāh:1. **pervāzgāhı:-ı****Tarih 87**

Mısra: 3

Süzülecek, uçulacak yer (ruhun uçup süzüleceği yer bağlamında).

Pervāzgāhı dā'im ola riyāz-ı cennet
Mār-ı ecelden oldı āzürde murğ-ı cānuñ

perverde eyle:-

1. **perverde eyler:-r****Kaside 1**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yetiştirmek, büyütmek, beslemek.

Āsumān-ı çāhda mihr ile meh mānend-i delv
Gülsitān-ı 'ālemi perverde eyler rüz u şeb

2. **perverde eylerse:-r, -se****Kaside 8**

Mısra: 45

Kelime Tipi: -

Yetiştirmek, büyütmek, beslemek.

Revā eylerse murğ-ı tab'umı perverde ihsānuñ
Olurdu perveriş kañd ile tūfī-i sūhandānī

perverde ol:-1. **perverde oldu:-dı****Kaside 2**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yetiştirmek, büyütmek, beslemek.

Ebr-i fikrümle oldu perverde
Şecer-i mīve-dārdur kalemüm

perverdigār:1. **perverdigār:****Lugaz 5**

Mısra: 10

Allah (c.c.).

Hall iden ehl-i dil olsun kām-kār
Tāb-ı ğamdan hıfz ide perverdigār

2. **perverdigār:****Lugaz 7**

Mısra: 10

Allah (c.c.).

Kim bu rāzı eyler ise āşikār
Rütbe-i 'ālī vire Perverdigār

perveriş bul:-1. **perveriş buldı:-dı****Kaside 2**

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

Yetiştirilmek, büyütülmek.

Yem-i ma'nāda perveriş buldı
Ebr-i gevher-nişārdur kalemüm

2. **perveriş bulsa:-sa****Kaside 6**

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Yetiştirilmek, büyütülmek.

Mihr-i mürüvvetiyle ne dem bulsa perveriş
Her seng-i hāra ta'na-dih-i la'l-i nāb olur

perveriş eyle:-1. **perveriş eyledigüm:-dig, -üm****Gazel 29**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Büyütüp, beslemek.

Seyr eyle oldu her müje bir naḥl-ı ergāvān
Ḥūn-ı cigerle eyledigüm perveriş budur

perveriş id:-1. **perveriş ider:-er****Kaside 6**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Beslemek, yetiştirmek.

Ḥuşk-ı nihāli bir nigeḥi perveriş ider
Yād itse luṭfuñ aḥker-i sūzānī āb olur

perveriş ol:-1. **perveriş olmuşdur:-muş, -dur****Kaside 5**

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

Beslenmiş, yetiştirilmiş, büyütülmüş.

Zātı olmuşdur ḥarīm-i muḥteremde perveriş
Mümteni'dür midḥat-i zātı o bir şāḥib-zekā

2. **perveriş olurdu:-ur, -dı****Kaside 8**

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

Beslenmiş, yetiştirilmiş, büyütülmüş.

Revā eylerse murğ-ı tab'umı perverde ihsānuñ
Olurdu perveriş kañd ile tūfī-i sūhandānī

pesend:1. **pesend:****Lugaz 16**

Mısra: 7

Takdir.

Mihr-i rahşān gibi cihāna pesend
Bosnevī dirdüm olsa qaddi bülend

pesend it-:

1. **pesend itse:-se**

Gazel 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Takdir etmek, beğenmek.

Ehl-i dil Feyzī pesend itse sezā eş‘ārūma
Şi‘rūmi sihr eylemek mahşūş bir fendür baña

peşeng:

1. **peşeng:**

Kaside 10

Mısra: 18

*Turan'ın eski hükümdarlarından olup
Efrasiyab'ın babasıdır.*

Çerāğ-ı hāşī çokdur hem ‘atā vü cūdī gālibdür
Peşeng ü Keykubād ü Hüsrev u Cemşid ü
Dārāya

pest olup kal-:

1. **pest olup kalmış:-mış**

Gazel 64

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Değersiz, itibarsız olup kalmak.

Gönül mey-i gam-ı ‘aşk ile mest olup kalmış
Mişāl-i cur‘a-i peymāne pest olup kalmış

peyām-ı fethi:

1. **peyām-ı fethi:-i**

Tarih 22

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Fetih haberi, müjdesi.

Mürde diller şād olup a‘dāyī gam-gīn eyledi
Cāy-gīr idi peyām-ı fethi dilde gūyiyā

peyām-ı laţif ir-:

1. **peyām-ı laţif irerdi:-er, -di**

Kaside 9

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

İyi haber ulaşmak.

İrerdī gūş-ı dile böylece peyām-ı laţif
İderse nuţk-ı hayāt-āverūñ eger imdād

peyām-ı vişāl-i yār:

1. **peyām-ı vişāl-i yār:**

Gazel 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşmanın haberi.

Şandum getürdi Feyzī peyām-ı vişāl-i yār
Bāğa ne dem ki esdi şitābān nesīm-i şubh

peydā:

1. **peydā:**

Gazel 5

Mısra: 1

Ortaya çıkma, var olma, meydana gelme.

Olur cānā derūnda fikr-i la‘lūñle neler peydā
Feşān olsa sirişkūm dideden eyler güher peydā

2. **peydā:**

Gazel 6

Mısra: 1

Ortaya çıkma, var olma, meydana gelme.

Kemāl-i hasretūñle dīdede girdāb-ı hūn peydā
Olurdi āh idersem cūş-ı hūnāb-ı derūn peydā

peydā eyle-:

1. **peydā eyle:-r**

Gazel 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkarma, meydana getirme.

Olur cānā derūnda fikr-i la‘lūñle neler peydā
Feşān olsa sirişkūm dideden eyler güher peydā

peydā id-:

1. **peydā ider:-er**

Gazel 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Ortaya çıkarma, var etme, meydana
getirme.*

Ma‘ānī bahırına gavvāş olan şimdi benem
Feyzī
İdersem cüst ü cū ṭab‘um dūr ü gevher ider
peydā

2. **peydā iderdi:-di****Gazel 5**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkarma, var etme, meydana getirme.

Semūm-ı gāmdan oldu hūşk bārı dehr-i
gūlşende
İderdi gerçi eşk-i cūybārum bir şecer peydā

3. **peydā iderdi:-er, -di****Gazel 6**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkarma, var etme, meydana getirme.

Mūsā'id rūzgāra irmedi bu baħr-ı mevc-engīz
İderdi Feyzi keşt-i ümīdüm ser-nigūn peydā

peydā ol:-1. **peydā oldı:-dı****Gazel 116**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.

Furūğ-ı şem'-i ruhsārından oldu zerreler peydā
Degüldür mihr ü meh zāhir olan bu köhne tāk
üzre

2. **peydā olmasa:-ma, -sa****Gazel 5**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkma, var olma, meydana gelme.

Şeb-i tārık-i gāmda kaldı dil zūlfūñ hevāsıyla
Aceb mi olmasa şubh-ı ümīde bir şehir peydā

3. **peydā olsa:-sa****Gazel 6**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkma, var olma, meydana gelme.

Derūnum pāre pāre ey perī tīg-ı nigāhuñla
'Aceb mi olsa eşk-i dīde-i ter la'l-gūn peydā

4. **peydā olunca:-un, -ca****Gazel 6**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkma, var olma, meydana gelme.

Figān-ı ney olur dem-beste cānā sūziş-i
gāmdan
Olunca bezm-i meyde nāle-i cism-i zebūn
peydā

5. **peydā olur:-ur****Gazel 5**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkma, var olma, meydana gelme.

Felek ol deñlü māni' oldu bezm-i 'işrete ey dil
Eger def'-i gāma mey içsem olur derd-i ser
peydā

6. **peydā olur:-ur****Gazel 6**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkma, var olma, meydana gelme.

Nigāh eylerse leylī zūlfīnūñ her tārına 'uşşak
Olur Mecnūn-veş 'āşıkılarınca çok cūnūn
peydā

7. **peydā olurdu:-ur, -dı****Gazel 6**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkma, var olma, meydana gelme.

Kemāl-i hasretūñle dīdede girdāb-ı hūn peydā
Olurdu āh idersem cūş-ı hūnāb-ı derūn peydā

8. **peydā olurdu:-ur, -dı****Rūbai 2**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Meydana gelmek, oluşmak.

'Āşık gām-ı 'aşk-ı yār ile itse bükā
Şad-mevce-i tūfān olurdu peydā

9. **peydā olursa:-ur, -sa****Gazel 6**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkma, var olma, meydana gelme.

İderdüm Kūh-ken-veş tīşe-i āhum ile vīrān
Olursa vādi-i gāmda hezārān Bī-sütūn peydā

peyderpey:1. **peyderpey:****Gazel 96**

Mısra: 7

Adım adım, kademe kademe.

Peyderpey ola āh-ı derūn fikr-i ruḥuñla
Sünbül ile güller bite ḥākisterimüzden

peygüle-i hicrānda:

1. **peygüle-i hicrānda:-da**

Gazel 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrılık köşesi.

Teraḥḥum eylemez peyveste oldu çerḥe
efḡānum
Hemān peygüle-i hicrānda nāçār olduğum
kaldı

peygüle-i külhan:

1. **peygüle-i külhan:**

Gazel 103

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bir köşede yanan ocak.

Hezār-ı dil nevā-senc oldu cānā verd-i rüyuñla
Ruḥuñ fikr eylese gülşen olur peygüle-i
külhan

peymāne:

1. **peymāne:**

Gazel 3

Mısra: 4

Şarap kadehi, şarap.

Rind-i meykeş yār olur mı zāhid-i ḥodbīne çün
Sübḥa-i sālūs ile peymāne olmaz āşinā

2. **peymāne:**

Gazel 11

Mısra: 1

Şarap kadehi, şarap.

Geldi tamām gerdişe peymāne rüz u şeb
Nüş eyle bāde bezmde rindāne rüz u şeb

3. **peymāne:**

Gazel 114

Mısra: 8

Şarap kadehi, şarap.

Ḥayāl-i la‘l-i nāb-ı yār ile mest-i müdām
oldum
O medhūş-ı şarābam olmadum peymāne
kaydında

4. **peymānesin:-si, -n**

Gazel 121

Mısra: 5

Şarap kadehi, şarap.

‘Āşık-ı mey-ḥāre nüş itse lebūñ peymānesin
Mest iderdi dem-be-dem la‘l-i lebūñ şahbā
gibi

5. **peymāne:-y, -e**

Rübai 31

Mısra: 1

Şarap kadehi, şarap.

Meyden tehī peymāneye mesrūr olmam
Sākī baña şun sāğarı maḥmūr olmam

peymāne-be-dest:

1. **peymāne-be-dest:**

Rübai 38

Mısra: 3

Elde kadeh.

Peymāne-be-dest bezm-i mey-nüş olayum
Zıll-i ḥum-ı bādeyi mekân eyle

peymāne-be-kef:

1. **peymāne-be-kef:**

Rübai 16

Mısra: 2

Kadeh elinde.

Ṭa‘n eylemeñüz rind-i ḥarāb-ı ‘aşkuz
Peymāne-be-kef mest-i şarāb-ı ‘aşkuz

peymāne-i dil:

1. **peymāne-i dil:**

Gazel 124

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül kadehi.

Olur peymāne-i dil Feyziyā leb-rîz-i derd ü
gam
Niçün bezm-i ‘adūda ol perî sāğar-be-dest oldu

peymāne-i şahbā-yı maḥabbet:

1. **peymāne-i şahbā-yı maḥabbet:**

Gazel 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevda şarabı kadehi.

Elbette ḥumār-ı gam-ı hicrānı çeker dil
Nüş eyledi peymāne-i şahbā-yı maḥabbet

peyrev ol-:**1. peyrev olur:-ur****Gazel 115**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ardı sıra gitmek, tâbi olmak, izinden gitmek, uymak, takipçisi olmak.

Olur mı Fehmi-i üstâda peyrev ey Feyzî
Naẓîre nev-gazel-i ma'nidâr seyrinde

peyvend-i hicrânı:**1. peyvend-i hicrânı:-ı****Gazel 14**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrılık bağı.

İtmeye şemşîr-i 'aşkıyla dil-i cânı şikest
Eylesün ol mâhrû peyvend-i hicrânı şikest

peyveste ol-:**1. peyveste oldu:-dı****Gazel 125**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, erişmek.

Teraḥḥum eylemez peyveste oldu çerḥe
efḡānum
Hemân peygüle-i hicrânda nâçâr olduğum
kaldı

pîc pîc ol-:**1. pîc pîc olmuş:-muş****Gazel 121**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kıvrım kıvrım olmak.

Feth-i genc-i ḥüsnüñ olmaz rüyuñ üzre ey perî
Pîc pîc olmuş yatur zülfüñde ejderhâ gibi

pinhân:**1. pinhândur:-dur****Lugaz 2**

Mısra: 2

Gizli, saklı.

Ol ne maşnû' oldu kim bî-cândur
Gâh zâhirde gehî pinhândur

2. pinhândur:-dur**Lugaz 5**

Mısra: 4

Gizli, saklı.

Ağzı iki dîdesi giryândur
Bir femî zâhir biri pinhândur

3. pinhân:**Lugaz 15**

Mısra: 9

Gizli, saklı.

Bir 'aceb çeşmesarı var pinhân
Üç yüz altmış yere ider cereyân

4. pinhândur:-dur**Lugaz 15**

Mısra: 4

Gizli, saklı.

Nüh deri dâ'ima nümâyândur
Yedi zâhir ikisi pinhândur

pinhân eyle-:**1. pinhân eylemez:-mez****Gazel 72**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gizlemek, saklamak.

Şu 'le-i âhını tâb-ı 'aşk ile izhâr ider
Süzîş-i dâğ-ı derûnın eylemez pinhân şem'

pinhân ol-:**1. pinhân olur:-ur****Lugaz 10**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gizlenmek, saklanmak.

Ol ne maşnû' oldu yok cisminde cân
Gâhice pinhân olur gâhî 'ayân

pîr:**1. pîrlerle:-ler, -le****Lugaz 13**

Mısra: 10

Yaşlı, ihtiyar.

Zenler ile eylemezdi şöḥbeti
Pîrlerle tâzelerle ülfeti

pîr ü cüvân:

1. pîr ü cüvân:

Lugaz 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yaşlı ve genç, herkes.

Münis olur görse ger pîr ü cüvân
Dağdâr-ı sînesin eyler ‘ayân

2. pîr ü cüvân:

Lugaz 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yaşlı ve genç, herkes.

Şâf-dildür zâtı memdûh-ı cihân
Heb aña muhtâcdur pîr ü cüvân

pîrâhen:

1. pîrâhenüñle:-üñ, -le

Gazel 71

Mısra: 5

Gömlek (keten gömlek).

‘Aceb ki sîneñi pîrâhenüñle setr itdün
Ketân ne mümkün ola mâhtâbdan mahzûz

pîr-i muğân:

1. pîr-i muğân:

Gazel 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Meyhaneci.

Pîr-i muğân şikeste iderse ayâğımız
Olmazdı sâkiyâ yine meyden ferâğımız

2. pîr-i muğân:

Rûbai 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meyhaneci.

Eylerse şikeste ayağum pîr-i muğân
Bir vech ile ben meykededen dür olmam

3. pîr-i muğân:

Gazel 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şeyh. İl meyhaneci.

Ben hânkah-ı meykedede şimdi mürîdem
Şâyeste baña pîr-i muğân eylese himmet

4. pîr-i muğândan:-dan

Gazel 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Meyhaneci. İl vahdet feyzini veren, aşk
şarabını sunan kâmil mürşit.*

Çadeh du‘âsını pîr-i muğândan ezberle
Mürîd-i meykede ol vird idin şarâb şarâb

pîşe:

1. pîşesi:-s, -i

Gazel 85

Mısra: 2

Huy, tabiat, âdet, alışkanlık.

Âzâde mi esîr-i cüvânân olan gönül
Şadân olur mı pîşesi efgân olan gönül

pîşe it:-

1. pîşe itmeyem:-me, -y, -e, -m

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Huy ve alışkanlık haline getirmek.

Nice medh-i şerîfüñ itmeyem ben her zamân
pîşe

Baña elţâf-ı pâküñ ‘âlem içre itdün erzânî

2. pîşe itmiş:-miş

Tarih 77

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Huy ve alışkanlık haline getirmek.

Şalâh u hüsn-i hulûk pîşe itmiş ol kerem-güster
Nazîrin görmedük haqqâ ser-i erbâb-ı
taqvâdur

pîşe ol:-

1. pîşe oldu:-dı

Kaside 8

Mısra: 67

Kelime Tipi: -

Alışkanlık edinmek, âdet haline getirmek.

Senüñ medh-i şerîfüñ oldu baña her zamân
pîşe
Semend-i tab‘a lâynıkdur ide çerh üzre cevânî

pîşe-i dil:

1. pîşe-i dil:

Gazel 26

Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Gönül işi.

Ğam-ı ‘aşkuñla cânâ pîşe-i dil şîven olmuşdur
Cefâkeş olmasına ‘aşkuñ hep senden
olmuşdur

piskopos:

1. **piskopos:**
Kaside 9
Mısra: 43
*Bir bölgenin ruhani idaresiyle
görevlendirilmiş olan başpapaaz.*

Nice niyâz ile piskopos hâcesi olup
Ne güne şey idüğün anda görmedüm îrâd

pister-i mihnetde:

1. **pister-i mihnetde:-de**
Gazel 117
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Sıkıntı yatağı, dert döşeği.

Yaturdum pister-i mihnetde ‘aşkuñla nice
demdür
Nigâh-ı iltifâtuñ derdûme cânâ devâ oldu

püd-ı elem:

1. **püd-ı elem:**
Kaside 6
Mısra: 38
Kelime Tipi: -
Dert atkısı.

Dil-hâhum üzre vaşfuñı tahrîre yok mecâl
Efkâr-ı târ u püd-ı elem ber-niğâb olur

pür:

1. **pür:**
Gazel 94
Mısra: 1
Çok, pek çok. II Dolu.

Mestüz şarâb-ı ‘aşk ile pür cāmımız bizüm
Huşyâr olmadı dil-i nākāmımız bizüm

2. **pür:**
Gazel 114
Mısra: 2
Çok, pek çok. II Dolu.

Degüldür ‘âşık-ı derd-âşinâ kâşâne kaydında
Şarâb-ı ğamla pür mest olmadı meyhâne
kaydında

3. **pürdür:-dür**
Gazel 112
Mısra: 8
Dolu, kaplı.

Fikr-i müjeñle şerha-i cismüm bedîd olur
Pürdür zemîn-i sîne şehâ lâlezâr ile

4. **pür:**
Gazel 58
Mısra: 6
Dolu.

Şâyeste dūr olsa şudâ‘-ı humâr-ı ğam
Büy-ı meşâm-ı bâde ile pür demâğımız

5. **pürdür:-dür**
Gazel 76
Mısra: 4
Dolu.

Mir’ât-ı dilde rüy-ı ümîd olmadı bedîd
Pürdür ğubâr-ı miñnet ile incilâsı yok

6. **pürdür:-dür**
Gazel 96
Mısra: 2
Dolu.

Hünâbe revân olmada çeşm-i terimüzden
Eksilmedi pürdür yine kân gevherimüzden

7. **pürdür:-dür**
Lugaz 14
Mısra: 6
Dolu.

Zâtı ammâ güzel leţâfet ile
Kalbi pürdür anuñ kesâfet ile

pür et:-

1. **pür etse:-se**
Gazel 55
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Doldurmak.

Şahbâ-yı ‘aşk-ı yâr ile mestüz ki bilmezüz
Nüh-tâs-ı çerhî Feyzi pür etse figânımız

pür eyle:-

1. **pür eylerdi:-r, -di****Tarih 60**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Doldurmak.

Dür ü güherle pür eylerdi dâmen-i çerhi
Kef-i mürüvveti ğavvâşı baħr-ı ihsânũ

pür id:-1. **pür iderdi:-er, -di****Kaside 8**

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Doldurmak.

İderdi pür güherle ceyb-i çerhi tab'-ı çālākũm
Hemân-dem pür-kef itsem şevk ile kilik-i dūr-
eşşanı

pür kıl:-1. **pür kıl:****Matla 1**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Doldurmak.

Meyle pür kıl şun baħa mir'ât-ı cāmı sākıyâ
Rind-i mey-ħâra ola cilve-nümâ rüy-ı şafâ

pür ol:-1. **pür olmuş:-muş****Gazel 122**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dolmak.

Nîsân-ı luṭf-ı İzzid-i pāk ile baħr-ı dil
Lûlû-yı ma'rifetle pür olmuş şadef gibi

2. **pür olsa:-sa****Kaside 8**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Dolmak, dolu olmak.

Nigâh-ı luṭfına maḥzar olan olur neşât-efzâ
Şarâb ile pür olsa nûş kılmaz cām-ı devrânı

3. **pür olsa:-sa****Gazel 42**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dolmak.

Dem-i kiras olur idi Gökşu ğam-fersâ
Şarâb-ı nâb ile pür olsa ger sebûy-ı Hîşâr

4. **pür olsa:-sa****Gazel 42**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dolu olmak.

Humâr-ı derd-i elem dūr olurdu ger olsa
Şarâb-ı şevk ile pür cām-ı ârzû-yı Hîşâr

5. **pür olup:-up****Matla 8**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.

Pür olup berf ile 'âlem gönül oldu bîṭâb
Berd-i ğamdan be-meded çatlamasun cām-ı
şarâb

6. **pür olur:-ur****Kaside 1**

Mısra: 65

Kelime Tipi: -

Dolmak, dolu olmak.

Mihr ü meh-âsâ olur nūr ile ḳalbi pür anuñ
Na't-ı pākın vird idüp eylerse ezber rüz u şeb

7. **pür olur:-ur****Gazel 112**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.

Haṭ gelmek ile rüyına ol mâh-ı behcetüñ
Âyîne-i derûnum olur pür gubâr ile

8. **pür olur:-ur****Gazel 10**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dolmak.

Çemenzâr ile 'âlem pür olur bârân revân olsa
Haṭ-âver olması bu dîde-i nemnâkdandur hep

pür-âb ol:-1. **pür-âb olur:-ur****Kaside 6**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Su ile dolmak (gözyaşı dökmek
bağlamında).*

Ezhâr ile müzeyyen olup bâğ-ı gülsitân
Zevk ehlinün dili yine pür-âb u tâb olur

pür-cefâ:

1. pür-cefâ:

Gazel 109

Mısra: 8

Cefası çok. İl sevgili.

Derûn tîğ-ı nigâhuñdan oldu şad pâre
Neler ider baña ol pür-cefâ mahallinde

pür-cilâ:

1. pür-cilâ:

Kaside 5

Mısra: 38

Tertemiz.

Kalmadı mir'ât-ı dilde zerrece jeng ü keder
Fikret-i ümmîd-i lutfuñla derûnum pür-cilâ

pür-fiten:

1. pür-fitendür:-dür

Gazel 102

Mısra: 1

Fitnelerle dolu.

Dil-i 'uşşâk-ı zâra pür-fitendür pençe-i cânân
Vukûf emr-i muhâl âyâ nedendür pençe-i cânân

pür-ğam eyle-:

1. pür-ğam eyler:-r

Lugaz 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kedere boğmak, dertle doldurmak.

İş görür gerçi yok anuñ cânı
Fırkati pür-ğam eyler insânı

pürgü ol-:

1. pürgü ola:-a

Tarih 14

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Çok konuşmak, dile gelmek (papağanın dile gelmesi yönüyle çok konuşmak bağlamında).

Sezâdur tâ-be-maḥşer kand-i medḥûñle ola
pürgü
Olurdu midḥat-i pâküñ dil-i zâra tarab-efzâ

2. pürgü olur:-ur

Lugaz 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Çok konuşmak, dile gelmek.

Söyledür var ise olur pürgü
Gördüğü şaḥşa eylemez tek ü pü

3. pürgü olurdu:-ur, -dı

Gazel 109

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Çok konuşmak, dile gelmek (papağanın dile gelip çok konuşması yönüyle gönül bağlamında).

Olurdu kand-i lebûñle şehâ gönül pürgü
Mişâl-i tûṭi-i şîrîn-edâ mahallinde

pür-hûn ol-:

1. pür-hûn oldu:-dı

Gazel 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kan dolmak (kan ağlamak bağlamında).

Pür-hûn oldu dîde-i nemnâkde müjem
Güyâ kenâr-ı cüydadur ergavânımız

pür-kef it-:

1. pür-kef itsem:-se, -m

Kaside 8

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

Avucuna almak, eline almak.

İderdi pür güherle ceyb-i çerḥi ṭab'-ı çâlâküm
Hemân-dem pür-kef itsem şevk ile kilik-i dūr-efşânı

pür-kerem:

1. pür-kerem:

Tarih 27

Mısra: 1

Cömert, iyilik sahibi.

Hâzret-i dâru'ssa'âde ağası ol pür-kerem
Bezî-i maḥdûr itmede ḥayrâta her şubḥ u mesâ

pür-lem'a:

1. **pür-lem'a:****Gazel 33**

Mısra: 7

Çok parlak.

Hayāl-i nūr-ı ruhsāruñla pür-lem'a fetil-i dāğ
Şebistān-ı gama çün şem'-i sūzān olduğum
yerdür

pür-nūr ol-:1. **pür-nūr oldı:-dı****Tarih 54**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Nurla dolmak, aydınlanmak.

Oldı pür-nūr sürürıyla kulüb-ı 'ālem
Oldı bir zāt-ı şerīf 'izz ile şadrü'l-vüzerā

pür-pîç ol-:1. **pür-pîç:****Kaside 6**

Mısra: 43

Kıvrım kıvrım olmak.

Tāb-ı ruḥıyla ṭurresi pür-pîç ü tab olur
'Uşşāk-ı zār mevc-ḥor-ı ızdırāb olur

pür-sadā eyle-:1. **pür-sadā eyler:-r****Kaside 5**

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Ses, seda ile dolu hale getirmek.

Rāstdur evc-i muḥālifde nevā 'uşşāk idüp
Gülsitān-ı 'ālemi medhūñle eyler pür-sadā

pür-şerḥa:1. **pür-şerḥa:****Gazel 12**

Mısra: 9

Paramparça.

Pür-şerḥa tenüm sūziş-i ḥasret ile Feyzī
Zeyn itmededür cismümi gülzār-ı maḥabbet

pür-şevk:1. **pür-şevk:****Tarih 68**

Mısra: 3

Neşe dolu, mutlu, hevesli.

Feyzi pür-şevk ile tārḥin didüm
Āb-ı şāf u dil-güşā 'aynū'l-ḥayāt

pür-sūhte:1. **pür-sūhte:****Gazel 60**

Mısra: 7

Yanık dolu.

Nār-ı elem-i 'aşk ile pür-sūhte cismüm
Ser-tā-be-ḫadem dāğ-ı siyāh itmege degmez

2. **pür-sūhtedür:-dür****Tahmis 1**

Mısra: 18

Yanık dolu.

Siyeh-mest-i cününam ṭurre-i 'anber-nişāruñla
Göñül pür-sūhtedür fikr-i rüy-ı tābdāruñla

pür-sūhte eyle-:1. **pür-sūhte eyle:****Rübai 32**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yakmak.

'Afv it güneḥüm düzaḥa yakma yā Rab
Pür-sūhte eyle defter-i a'mālüm

pür-sūhte it-:1. **pür-sūhte itdi:-dı****Gazel 12**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yakmak.

Teskīn ide mümkün mi anı eşk-i dem-ālūd
Pür-sūhte itdi tenimüz nār-ı maḥabbet

pür-sūhte ol-:1. **pür-sūhte olsa:-sa****Rübai 17**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yanıkla dolmak, yanmak.

Pür-sūhte olsa yeridür dil itdi
Pervāne gibi şem'-i şerer-bāra heves

pür-süz:

1. **pür-süz:****Gazel 61**

Mısra: 9

Çok yanmış.

Humâr-ı hecr ile pür-süz iken şakın Feyzî
Müdâm-ı neşve-i la'l-i nigâra kılma heves

2. **pür-süz:****Gazel 104**

Mısra: 9

Çok yanmış.

Humâr-ı hecr ile pür-süz iken Feyzî o meh-
tal'at
Dirîğ eyler şarâb-ı vaşlını ben derd-mendinden

3. **pür-süzdur:-dur****Gazel 123**

Mısra: 9

Çok yanmış.

Humâr-ı hecr ile pür-süzdur derûn Feyzî
Şarâb-ı la'l-i leb-i dîlrübâ bulunmaz mı

4. **pür-süz:****Gazel 125**

Mısra: 9

Çok yanmış.

Humâr-ı hecr ile pür-süz iken nevmîd olup
Feyzî
Şarâb-ı vaşl-ı dildâra talebkâr olduğum kaldı

pür-süz id:-1. **pür-süz ider:-er****Matla 35**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yanmış hale getirmek, kül etmek.

Tâbiş-i ruhsâr-ı dilber bâ'îş-i handân-ı şem'
'Âşıkı pervâne-veş pür-süz ider süzân-ı şem'

pür-tâb it:-1. **pür-tâb itmese:-me, -se****Tarih 50**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yakmak.

Böyle mi eyler idi zât-ı şerîfîn tavşîf
İtmese nâr-ı elem Feyzi-i zârı pür-tâb

pür-tâb-ı külhandur:-1. **pür-tâb-ı külhandur:-dur****Gazel 4**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Çok hararetili ocak (aşığın gönlü bağlamında).

Süz-ı 'aşkuñla gönül pür-tâb-ı külhandur
Eşk-i tûfân-âşinâ teskîn ider mi dem-be-dem

pür-zîb kıl:-1. **pür-zîb kıldı:-dı****Kaside 8**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Süslemek, güzelleştirmek.

Gülistân-ı dehirde nâ-şüküfte kalmadı gonca
Riyâz-ı 'âlemi pür-zîb kıldı luţf-ı Yezdânî

pür-ziyâ ol:-1. **pür-ziyâ oldı:-dı****Matla 26**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aydınlanmak, ıstık dolmak.

Furûğ-ı câm-ı meyden oldı sâkî pür-ziyâ
meclis
Derûn-ı rind-i mey-hâra virür zevk u şafâ
meclis

püşide kıl:-1. **püşide kıldı:-dı****Gazel 122**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Örtmek, gizlemek.

Feyzî sezâdur ebr gibi girye eylese
Püşide kıldı ol mehi hattı kelef gibi

püşide ol:-1. **püşide oldı:-dı****Tarih 8**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Örtülmek, örtülmüş olmak.

Haţ-âverde olup bu resm ile Feyzî didüm târîh
Cemâlûñ Ka'besi oldı siyeh şâl ile püşide

püte-i gamdan:-

1. **pūte-i ğamdan:-dan****Gazel 103**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ğam potası (aşığın dertlerinin bulunduğu kap bağlamında).

Vücūdum kāl idüp nār-ı maḥabbet pūte-i
ğamdan
Yine raḥm eylemez Feyzī baña ol şūḥ-ı sīmīn-
ten

pūte-i şabr:1. **pūte-i şabr:****Gazel 126**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sabır potası (Mevlevi dervişinin sabırla imtihan edilmesi bağlamında).

Pūte-i şabr içre nār-ı ‘aşk ider kāmīl-‘ayār
Māye-i iksīr-i ‘irfāndur semā’-ı Mevlevī

R**Rabb-ı ‘ibād seyvi’atını maḥv eyleye:**1. **Rabb-ı ‘ibād seyvi’atını maḥv eyleye:****Tarih 76**

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah günahlarını yok etsin (affetsin).*

Cilve-ğāḥ-ı murğ-ı rūḥı ola fīrdevs-i berīn
Seyvi’atını anuñ maḥv eyleye Rabb-ı ‘ibād

Rabbü’l-erbāb:1. **rabbü’l-erbāb:****Tarih 50**

Mısra: 4

Allah (c.c.).

Şem’-i zātını Ḥudā ḥıfz ide bād-ı ğamdan
Berdevām eyleye şad ‘izz ile Rabbü’l-erbāb

ra’d:1. **ra’d-veş:-veş****Kaside 1**

Mısra: 56

Gök gürültüsü.

Mihr ü meh zerrīn nağāre nūḥ felekdür kūsar
Bang-i şevket ra’d-veş ki çalınur her rüz u şeb

rağbet it-:1. **rağbet itmezler:-mez, -ler****Kaside 10**

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

Rağbet etmek, ilgi göstermek.

İcāre-i tavīleyle virilse rağbet itmezler
Kim alur bu müşābih ḥāne-i meşrūṭa-āsāya

Rāğīb-ı üstāda:1. **rāğīb-ı üstāda:-a****Gazel 97**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Üstad Ragıp (Koca Ragıp Paşa, 18.yy divan şairi ve devlet adamı).

İdince Rāğīb-ı üstāda tanzīr-i ğazel Feyzī
Nice taḥsīnler fehm olunur elfāz-ı ma’nādan

rāḥ:1. **rāḥuñda:-uñ, -da****Gazel 106**

Mısra: 5

Şarap. İl yol (sevgilinin yolunda, uğrunda bağlamında).

Mey-i fūrkatle mest olmuş gezer rāḥuñda
üftādeñ
Nigāḥ-endāz-ı luṭf ol ‘āşık-ı mey-ḥāra
düşdükçe

rāḥatı bul-:1. **rāḥatı bulur:-ur****Tarih 50**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Huzur bulmak.

Der-i luṭfında bulur rāḥatı ehl-i dil olan
Kām-yāb oldu sürūr ile cemī’-i aḥbāb

rāḥat-ı cāndur:1. **rāḥat-ı cāndur:-dur****Gazel 19**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İç huzur, manevi huzur. İl şifa.

Küyından ol mehuñ ki vezândur nesîm-i şubh
Bîmâr-ı ‘aşka râhat-ı cândur nesîm-i şubh

râhat-resân:

1. râhat-resân:

Tarih 16

Mısra: 2

Huzur veren.

Zihî hammâm-ı ‘âlî mişli yoğdur dâr-ı
dünyâda
Müferrih bî-bedel râhat-resân u dil-güşâdur bu

râhat-resân-ı derdkeşândur:

1. râhat-resân-ı derdkeşândur: -dur

Gazel 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dert çekenî rahata kavuşturan (rüzgar bağlamında).

Oldı hayât-bahş dil-i zâra nefhası
Râhat-resân-ı derdkeşândur nesîm-i şubh

râh-ı gufrâna:

1. râh-ı gufrâna: -a

Kaside 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah yolu.

Râh-ı Gufrâna olup şem‘-i vücûduñ hâdî
Mîhr ü meh gibi cihân içine oldı rahşân

râh-ı Hakka:

1. râh-ı Hakka: -a

Kaside 1

Mısra: 62

Kelime Tipi: -

Allah yolu.

Mîhr-i gerdün-ı vefâ mâh-ı sipîhr-i pür-sehâ
Zât-ı pâki râh-ı Hakka oldı rehber rûz u şeb

râh-ı mudârâya:

1. râh-ı mudârâya: -y, -a

Kaside 10

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

İki yüzlülük, dalkavukluk yolu.

Şikest itmiş ‘inânın vâdi-i gamda ider cilve
Semend-i bahtımız hiç uğramaz râh-ı
mudârâya

Rahîmî:

1. Raḥîmî:

Gazel 67

Mısra: 9

Rahimi mahlaslı şair (Habeşizade Abdurrahim Rahimi Bey).

Raḥîmî şî‘rüne tanzîre tıfl-ı dil idüp âgâz
Debistân-ı hünerde Feyzi-i pürgüya varmışmış

rahm eyle-:

1. rahm eyle:

Rûbai 34

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Sâkî kerem eyle kıl derûnum rûşen
Raḥm eyle mey-i nâb ile ol tâb-efken

2. rahm eylemez: -mez

Gazel 103

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Vücûdum kâl idüp nâr-ı maḥabbet pûte-i
gamdan
Yine rahm eylemez Feyzî baña ol şûh-ı sîmîn-
ten

3. rahm eylemiyor: -mi, -yor

Rûbai 42

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Rahm eylemiyor ḥâl-i dil-i nâçâra
Lâ-havle velâ kuvvete illâ billâh

4. rahm eyleseñ: -se, -ñ

Gazel 66

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Ne var rahm eyleseñ ‘uşşâka ey şûh-ı cefâ-
pîşe
Dil-i zâruñ da kârı ‘aşk ile âh u enîn olmuş

rahm it-:

1. **rahm it:****Gazel 106**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Göñül 'arz eyle hâl-i pür-melâlün yâra
düşdükçe

Ne var ey şüh rahm it 'âşık-ı nâçâra düşdükçe

2. **rahm itmedi:-me, -di****Gazel 100**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Rahm itmedi 'uşşâkına ol şüh-ı cefâkâr
Maḥzûz'dur izhâr-ı melâl eyledigünden

rahmet-i Hakka:1. **rahmet-i Hakka:-a****Kaside 3**

Mısra: 53

Kelime Tipi: -

Allah'ın rahmeti.

Rahmet-i Hakka sezâ eyle şehâ ben kuluñı
Zât-ı pākūndür olan çün sebeb-i 'âlemiyân

râhnümâ ol-:1. **râhnümâ ola:-a****Kaside 4**

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

Rehber, kılavuz, yol gösterici olmak.

Benem ol rehrev-i vād-i reh-i hayret kim
Dil-i miḥnet-zedeye lutfuñ ola râhnümâ

rahşân:1. **rahşân:****Gazel 113**

Mısra: 4

Parlaklık, ışıltı.

Nüş iderken cām-ı şahbâyı nigâh it la'line
Hâlet-efzâ sāgar-ı rahşân rahşân üstine

rahşân ol-:1. **rahşân oldu:-dı****Tarih 11**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Parlamak.

Serâser oldu rahşân mihr-i zâtı bezm-i dünyâya
Gidince şâm-ı zulmet zâhir oldu şubḥ-ı nūrânî

2. **rahşân oldu:-dı****Kaside 3**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlamak (insanları bilgilendirip onlara yol göstermek bağlamında).

Râh-ı Gufrâna olup şem'-i vücūduñ hādî
Mihr ü meh gibi cihân içine oldu rahşân

3. **rahşân olmaḡdadur:-maḡ, -da, -dur****Gazel 72**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Parlamak (yanıp, tutuşarak etrafa parlaklık vermek bağlamında).

'Arız-ı dildâra zîrâ var ise meyl eylemiş
Cismini ifnâ idüp olmaḡdadur rahşân şem'

rakīb:1. **rakīb:****Gazel 25**

Mısra: 5

Rakip II. Düşman.

Rakīb māni'-i âmed-şud-i ḡayālūñ olur
Dirîḡ baña şehâ dâ'imâ gelür görinür

rakīb-i rüsiyehe:1. **rakīb-i rüsiyehe:-e****Gazel 109**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüzü kara rakip (utanmaz, arlanmaz düşman bağlamında).

Eliyle eyledi cānān dehānumı mestür
Rakīb-i rüsiyehe beddu'ā maḡallinde

rakş-künān ol-:1. **rakş-künān oldu:-dı****Kaside 3**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dans eder olmak.

Fikret-i tâbiş-i şem'-i ruh-ı pür-nūruñ ile
Oldı pervâne gibi cān u göñül rakş-künān

rām ol-:1. **rām ola:-a****Gazel 14**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Boyun eğmek, itaat etmek, katlanmak.

Sāha-i ğamda ider cılve ne mümkün rām ola
Çerç itmişdür zimām-ı esb-i ihsānı şikest

ramazān:1. **ramazān:****Kaside 3**

Mısra: 20

Ramazan ayı.

Gelicek 'āleme ol Hāfız-ı ümmet ol şeb
Şebi kadr oldı anuñ rûzı da 'İd ü ramazān

rāst:1. **rāstdur:-dur****Kaside 5**

Mısra: 47

*Doğru. İl Türk müziğinin en eski ve basit
makamlardan biri.*

Rāstdur evc-i muhālifde nevā 'uşşāk idüp
Gülsitān-ı 'ālemi medhūñle eyler pür-şadā

ravza:1. **ravzasında:-s, -ı, -n, -da****Kaside 1**

Mısra: 33

Bahçe.

Ravzasında güyiyā Şāh-ı dü-kevnüñ mihr ü
meh
'Anber-efşāndur iki zerrīn micmer rûz u şeb

rāyet-i feşāhtdür:1. **rāyet-i feşāhtdür:-dür****Kaside 7**

Mısra: 61

Kelime Tipi: -

*Dil bayrağı (dilin düzgün ve doğru
kullanılmasının temsilciliği bağlamında).*

Elümde hāme degül rāyet-i feşāhtdür
Benem musahhār iden Feyzī mülk-i 'irfānı

rāyiha:1. **rāyiha:****Tarih 37**

Mısra: 4

Koku, güzel koku.

Seyyi'atı mahv olup ola sezā-yı mağfired
Qabrine gülzār-ı cennetden irişün rāyiha

rāyiha al-:1. **rāyiha alup:-up****Tarih 31**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Koku almak.

Qaymaqām Muştāfa Paşa gitdi hayf
Cennet-i a'lādan alup rāyiha

rāz:1. **rāzını:-ı, -n, -ı****Gazel 20**

Mısra: 4

Sır, gizem.

Derīde dāmen-i Yūsuf yed-i Zelīhādan
Açar mı rāzını olmasa 'āşikān güstāh

2. **rāzı:-ı****Lugaz 7**

Mısra: 9

Sır, gizem.

Kim bu rāzı eyler ise āşikār
Rütbe-i 'ālī vire Perverdigār

3. **rāzın:-ı, -n****Lugaz 17**

Mısra: 15

Sır, gizem.

Herkese rāzın eylemez ifşā
Kimini redd ider kimin ibkā

rāz-ı dile:1. **rāz-ı dile:-e****Rübai 30**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül sırrı.

Rāz-ı dile vākıf olmasun kimse şehā
Ney gibi senüñle bī-zebān söyleşelüm

rāz-ı mektümü:

1. **rāz-ı mektūmı:-ı****Lugaz 14**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gizli sır.

Kim şorarsa bu rāz-ı mektūmı
Ola yüz beş ‘adedle ma’lūmı

rāz-ı nihānımız:1. **rāz-ı nihānımız:-ı, -muz****Gazel 55**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sır.

Rīzān olunca dāmene eşk-i revānımız
Fāş oldı halk-ı ‘āleme rāz-ı nihānımız

rebāb:1. **rebāb:****Rūbai 13**

Mısra: 3

*Kemençeye benzer eski bir saz (sazın
sesinin inleme sesine benzemesi bağlamında).*

İñletme dili cevır ile mānend-i rebāb
Bu resm-i cefā cihānda kânūnuñ olur

rebāb ol-:1. **rebāb olur:-ur****Kaside 6**

Mısra: 56

Kelime Tipi: -

*Rebab (kemençeye benzer bir saz) gibi
inlemek.*

Efkār-ı vaşl-ı yār ile gūş eyle Feyziyā
Hicrān deminde nāle-i āhum rebāb olur

recā:1. **recāmuz:-muz****Kaside 10**

Mısra: 54

Rica, dilek, istek, temenni.

Vücūduñ hıfzı ide Mevlā mu‘ammer eyleye
dā’im
Recāmuz bu Cenāb-ı Hāzret-i Bārī Ta‘ālāya

recā eyle-:1. **recā eyler:-r****Gazel 28**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Rica etmek, dilemek.

Kimi vaşluñ ümīdinde kimi būsūñ recā eyler
Senūñ Feyzī gibi bir ‘āşık-ı bī-‘illetūñ kimdür

recā-yı vuşlat:1. **recā-yı vuşlat:****Gazel 78**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma isteği.

Recā-yı vuşlat ile rüz u şeb hemān Feyzī
Der-i nigārı penāh eylesem niyāz iderek

recā-yı vuşlat it-:1. **recā-yı vuşlat itmez:-mez-uñ****Gazel 118**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kavuşmayı dilemek.

Recā-yı vuşlatuñ itmez dil-i nizār cihānda
Neden ider bize cānān gāzab bilinmedi kaldı

redd id-:1. **redd ider:-er****Lugaz 17**

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Reddetmek, geri çevirmek.

Herkese rāzın eylemez ifşā
Kimini redd ider kimin ibkā

redd ol-:1. **redd olmaz:-maz****Tarih 77**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Reddedilmek, geri çevrilmek.

Kerīm-i merḥamet-ver kām-kār-ı mekrūmet-
pīşe
Der-i luṭfında redd olmaz gerek a‘lā vü
ednādur

ref olun-:

1. ref' olundu: -dı

Tarih 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Ortadan kaldırılmak, giderilmek
(sıkıntının dağıtılması, giderilmesi
bağlamında).*

Şeb-i tārīk-i miḥnet ref' olundu şimdi
dünyādan
Tulū' itdi fūrūg-endāz olup bir mihr-i nūrānī

reftār:

1. reftāruña:-uñ, -a

Gazel 68

Mısra: 1

Yürüyüş. İl tarz, üslup.

Bu cünbiş ile şīve o reftāruña maḥşūş
Sükkerleri rīzān ide güftāruña maḥşūş

reftāra gel:-

1. reftāra geldükçe:-dükçe

Gazel 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Salınarak yürümek.

Geldükçe hemān nāz ile reftāra o kāmēt
Dünyāyı tutar fītne-i gavgā-yı kıyāmet

reg:

1. regleri:-ler, -i

Lugaz 3

Mısra: 2

Damar.

Ol nedür kim cānı yokdur bī-gümān
Regleri za'findan olmuşdur 'ayān

rehā:

1. rehā:

Gazel 62

Mısra: 7

Kurtulma, kurtuluş.

Gönül cānā esrūründür rehā mümkün midür her
dem

Dili katl itmege ol gāmze-i cellād ayak başmış

2. rehā:

Gazel 73

Mısra: 3

Kurtulma, kurtuluş.

Zülfüne dil bende oldu hiç rehā mümkün midür
İtmedi Mecnūnı gör kim 'aşk-ı Leylādan ferāg

3. rehā:

Gazel 91

Mısra: 1

Kurtulma, kurtuluş.

Fütāde-i reh-i 'aşkam rehā nedür bilmem
Cefāya ülfet idelden vefā nedür bilmem

4. rehā:

Gazel 104

Mısra: 1

Kurtulma, kurtuluş.

Rehā mümkün midür murğ-ı dile zülfi
kemendinden
Meger bir luḥf ide şūḥ-ı cihānum kendi
kendinden

rehā bul:-

1. rehā bulur:-ur

Rübai 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kurtulmak, kurtuluşa ermek.

Bulur mı rehā renciş-i miḥnetden dil
Üftāde-i çāh-ı gām-ı dildār olmuş

rehā ol:-

1. rehā oldı:-dı

Gazel 48

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kurtulmak, kurtuluşa ermek.

Gülşen-i dehr içre verd-i baḥtımız
neşküftedür
Oldı bīçāre dile gāmdan rehā nevrūzdur

rehber:

1. rehberdür:-dür

Kaside 2

Mısra: 15

*Kılavuz, yol gösterici (şairin şiir yazan
kalemi bağlamında).*

Na't-ı pāk-i şerīfe rehberdür
Bā'is-i iftiḥārdur qālemüm

rehber ol:-

1. rehber oldu:-di

Kaside 1

Mısra: 62

Kelime Tipi: -

Kılavuzluk etmek, doğru yolu göstermek.

Mihr-i gerdün-ı vefâ mäh-ı sipihr-i pür-sehâ
Zât-ı pâki räh-ı Hâkka oldu rehber rüz u şeb

2. rehber olursa:-ur, -sa

Gazel 26

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yol yordam göstermek.

Sezâ rehber olursa Feyziyâ âh-ı şerer-nâküm
Reh-i gam meş'al-i âhumla her dem rüşen
olmuşdur

rehberi ol:-

1. rehberi ola:-a

Tarih 39

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Yol gösterici, kılavuz olmak.

Zât-ı pâki mesned-i 'izzetde olsun berkarâr
Dâ'imâ lutf-ı Hudâ ola cihânda rehberi

reh-i gam:

1. reh-i gam:

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gam yolu.

Sezâ rehber olursa Feyziyâ âh-ı şerer-nâküm
Reh-i gam meş'al-i âhumla her dem rüşen
olmuşdur

2. reh-i gamda:-da

Gazel 122

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gam yolu.

Tîr-i nigâh-ı dilbere sînem hedef gibi
Bîhûde cân u dil reh-i gamda telef gibi

reh-i gam-dîdede:

1. reh-i gam-dîdede:-de

Matla 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dertli yol (aşkın kederli yolu).

Naqd-i eşküm reh-i gam-dîdede itdüm itlâf
'Âşıka merhamet itmez o perî bî-inşâf

rehnümün ol:-

1. rehnümün olur:-ur

Gazel 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Rehber, kılavuz olmak.

Şahrâ-yı zulmet-i şeb-i hicrânda ey gönül
Âh-ı şerer-feşân saña rehnümün olur

rehrevân-ı vâdi-i hırmân-ı hasretüz:

1. rehrevân-ı vâdi-i hırmân-ı hasretüz:-üz

Gazel 55

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Hasretin kısmetsiz vadisinin yolcuları
(aşıklar).*

Biz rehrevân-ı vâdi-i hırmân-ı hasretüz
Yokdur fezâ-yı 'aşkda bir hem-'inânımız

rehrev-i vâdi-i beyâbân-ı gamam:

1. rehrev-i vâdi-i beyâbân-ı gamam:-am

Rûbai 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gamın çöl vadisinin yolcusu.

Ben rehrev-i vâdi-i beyâbân-ı gamam
Bilmez dil-i miñnet-zedemüz kâm-ı ferağ

rehrev-i vâdi-i gam-ı hicrânam:

1. rehrev-i vâdi-i gam-ı hicrânam:-am

Rûbai 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılığın gam vadisinin yolcusu.

Ben rehrev-i vâdi-i gam-ı hicrânam
Ma'nide didi 'aqluma şabrum yâ hû

rehrev-i vâdi-i hicrân:

1. rehrev-i vâdi-i hicrân:

Gazel 45

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayrılık vadisinin yolcusu.

Ḳays-veş leyli-i zülfiyle o şūhuñ ey dil
Rehrev-i vādi-i hicrān olacaḡsın āḡir

rehrev-i vādi-i 'irfān-ı ma'ānī:

1. rehrev-i vādi-i 'irfān-ı ma'ānī:

Kaside 8

Mısra: **69**

Kelime Tipi: -

Manayı kavrama vadisinin yolcusu.

Benem ol rehrev-i vādi-i 'irfān-ı ma'ānī kim
Nice ḡarlar geḡemez esb-i ṡab'um ala meydānı

rehrev-i vādi-i reh-i ḡayret:

1. rehrev-i vādi-i reh-i ḡayret:

Kaside 4

Mısra: **43**

Kelime Tipi: -

ḡayret yolunun vadisinin yolcusu.

Benem ol rehrev-i vādi-i reh-i ḡayret kim
Dil-i miḡnet-zedeye luṡfuñ ola rāhnümā

rehrev-i vādi-i ḡam u miḡnet:

1. rehrev-i vādi-i ḡam u miḡnet:

Kaside 9

Mısra: **29**

Kelime Tipi: -

Sıkıntı ve dert vadisinin yolcusu.

Benem o rehrev-i vādi-i ḡam u miḡnet
Muḡāl ḡekdigüm ālām u miḡneti ta'dād

rehrev-i vādi-i hāmūn-ı hüner:

1. rehrev-i vādi-i hāmūn-ı hüner:

Kaside 4

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Hüner sahrasının vadisinin yolcusu.

Merḡabā rehrev-i vādi-i hāmūn-ı hüner
Ḥabbezā kilik-i dūr-efṡān-ı leṡāfet-baḡṡā

rehvār-ı deṡt-i ṡām-ı ḡarībān:

1. rehvār-ı deṡt-i ṡām-ı ḡarībān:

Gazel 85

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Karanlık ḡölde yürüyen.

Zülfe dolaṡma nāzır-ı ruṡsār-ı dilber ol
Rehvār-ı deṡt-i ṡām-ı ḡarībān olan ḡöñül

rehvār-ı ṡām-ı ṡubḡ-ḡāḡ it-:

1. rehvār-ı ṡām-ı ṡubḡ-ḡāḡ itmem:-me, -m

Gazel 88

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Sabah akṡam binek olarak kullanmak.

Ruḡ-ı tāb-āverüñle fıkır-i ḡīsü-yı siyāḡ itmem
Dil-i āvāremi rehvār-ı ṡām-ı ṡubḡ-ḡāḡ itmem

rehvār-ı vādi-i ḡarībān:

1. rehvār-ı vādi-i ḡarībān:

Gazel 33

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Garipler vadisinin bineḡi.

Ümīd-i ṡubḡ-ı rüyüñ eyleyüp dil ṡām-ı
ṡurreñde
ṡehā rehvār-ı vādi-i ḡarībān olduḡum yerdür

re'īs taḡtası:

1. re'īs taḡtası:-n, -dan

Lugaz 17

Mısra: **24**

Kelime Tipi: -

Usturlap, rubu taḡtası.

Fehm ise maḡṡaduñ eger fi'l-ḡāl
Var re'īs taḡtasından eyle su'al

re'īsü'l-küttāb:

1. re'īsü'l-küttāb:

Kaside 4

Mısra: **19**

*Divan katibi, Osmanlı Devleti'nde dıṡ
iṡleri bakanı.*

Vāli-i mülk-i ḡired ya'ni re'īsü'l-küttāb
Menba'-ı luṡf u kerem maḡzar-ı ṡun'-ı Mevlā

re'īsü'l-küttāb ol-:

1. re'īsü'l-küttāb oldu:-dı

Tarih 50

Mısra: **12**

Kelime Tipi: -

Reisülküttap, divan katibi olmak.

Düṡdi bir ṡevḡ ile tāriḡ-i ḡudümü oldu
'Abdi Efendimüz 'izz ile re'īsü'l-küttāb

renc-i derd-i ğamdan:**1. renc-i derd-i ğamdan:-dan****Tarih 86****Mısra: 6****Kelime Tipi: -***Gam derdinin eziyeti, sıkıntısı.*

Nihāl-i tazedür bād-ı fenādan Hāk ide maḥfūz
Vücūdī ola yā Rab renc-i derd-i ğamdan āzāde

renc-i elemnden:**1. renc-i elemnden:-den****Gazel 113****Mısra: 7****Kelime Tipi: -***Gam ağrısı, sızısı.*

Dil teḥī olmaz ğam u renc-i elemnden dem-be-
dem

Bir ‘acāyib ḥānedür miḥmān miḥmān üstüne

renc-i ğam-ı hicrān:**1. renc-i ğam-ı hicrān:****Rübai 7****Mısra: 3****Kelime Tipi: -***Ayrılık derdinin ızdırabı.*

Renc-i ğam-ı hicrān ile bīmār oldum
Derd-i dil-i zāruma devā itmez hiç

renc-i hicrān:**1. renc-i hicrān:****Matla 20****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Ayrılık sızısı.*

Fikr-i zülfüñle dil āvāre degüldür de nedür
Renc-i hicrān ile bīçāre degüldür de nedür

rencide:**1. rencidedür:-dür****Gazel 85****Mısra: 5***İncinmiş, gönlü kırılmış.*

Rencidedür o ğamze-i ḥāṭır-firībden
Üftāde-i çü Külbe-i Aḥzān olan göñül

2. rencide:**Gazel 100****Mısra: 1***İncinmiş, gönlü kırılmış.*

Rencide mi ümmīd-i viṣāl eyledigümden
Āzürde olur baṣ-ı maḳāl eyledigümden

rencide eyle:-**1. rencide eyledi:-di****Tarih 39****Mısra: 20****Kelime Tipi: -***İncitmek, kırmak.*

Ḥāne-i ümmīdi ta‘mīr eyledüm ammā beni
Eyledi rencide erbāb-ı ḥuḳūḳuñ ekşeri

rencide it:-**1. rencide itme:-me****Gazel 69****Mısra: 7****Kelime Tipi: -***İncitmek, kırmak.*

Rencide itme zāhid-i nāṣih ki ‘āşıḳa
Olmaz kitāb-ı ‘aşḳda pend-i dīrāz farz

rencide ol:-**1. rencide olma:-ma****Gazel 20****Mısra: 7****Kelime Tipi: -***İncinmek, kırılmak.*

Şehā bu āh-ı derūnumdan olma rencide
Hevā-yı vaṣl ile oldı dil ile cān güstāḥ

renciṣ-i miḥnetden:**1. renciṣ-i miḥnetden:-den****Rübai 19****Mısra: 3****Kelime Tipi: -***Dertten incinme, ızdırabın incitmesi.*

Bulur mı rehā renciṣ-i miḥnetden dil
Üftāde-i çāh-ı ğam-ı dildār olmuş

reng-i meyi:**1. reng-i meyi:-i****Rübai 28****Mısra: 1**

Kelime Tipi: -
(kırmızı) şarap rengi.

Reng-i meyi sen rüyuña timsāl itdüñ
Ey şüh-ı cefâ-pîşe baña âl itdüñ

reng-i rüy-ı tal'atun:

1. reng-i rüy-ı tal'atun:-uñ

Tahmis 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgilinin)güzel yüzündeki yanağın
rengi.

Nüş iderdüm her zamân cām-ı şarāb-ı fūrkatun
Dīdemizden gitmez oldu reng-i rüy-ı tal'atun

reşk id:-

1. reşk ider:-er

Gazel 48

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Imrenmek.

Reşk ider dil gülsitānda lāleye kim Feyziyā
Sāğarı ber-kef olup eyler şafā nevrūzdu

2. reşk ider:-er

Tarih 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kıskanmak.

Oldı cārī mā`-i pāk ü bī-bedel
Reşk ider Ceyhūn ile Nīl ü Furāt

3. reşk ider:-er

Tarih 55

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kıskanmak, imrenmek.

Şuyı dil-teşnelere māye-i iksīr-i neşāt
Reşk ider kaṭresine şübhe mi var Nīl ü Furāt

4. reşk ider:-er

Tarih 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kıskanmak, imrenmek.

Nüş iden teşne-lebe oldu ḥayāt-ı cāvīd
Reşk ider kaṭre-i nāçizine Nīl ile Fūrāt

5. reşk iderdi:-er, -di

Tarih 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kıskançlık duymak.

Rūh-baḥş-ı teşnegān āb-ı muşaffā-yı laṭīf
Reşk iderdi kaṭre-i nāçizine Nīl ü Furāt

reşk-āver:-

1. reşk-āver-i:

Tarih 64

Mısra: 2

Hasede düşüren, kıskançlık uyandıran.

Āb-ı ḥayvān oldu cārī `āleme
Kaṭresi reşk-āver-i Nīl ü Furāt

reşk-endāz eyle:-

1. reşk-endāz eyler:-r

Gazel 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kıskandırmak.

Nice meyyāl-i cām-ı `işret olmam ḥumret-i
şahbā
`İzār-ı yāri reşk-endāz-ı māh u āfitāb eyler

reşk-i behişt-i Rıdvān:

1. reşk-i behişt-i Rıdvān:

Kaside 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Cennetin bekçisi Rıdvān' ı kiskandıracak
şekilde.

Şeb-i mevlūdun içün itdi müzeyyen ol dem
Gülşen-i dehri Ḥudā reşk-i behişt-i Rıdvān

reşk-i māh:

1. reşk-i māh:

Tarih 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayın kıskançlığı (gökyüzündeki ayın
sevgilinin yüzüne duyduğu kıskançlık
bağlamında).

Haṭ-berāverde olup ruḥsār-ı yār
Oldı mestür ebr ile ol reşk-i māh

2. reşk-i māh:

Tarih 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayın kıskançlığı (ayın Sultan Ahmet' e duyduğu kıskançlık bağlamında).

Luṭf eyleyüp Bārī Hudā kullarına kıldı 'aṭā
Burc-ı şerefden güyiyā oldu 'ayān bir reşk-i māh

resm:

1. resm:

Tarih 8

Mısra: 3

Görüntü, şekil. İl hal, durum.

Ḥaṭ-āverde olup bu resm ile Feyzī didüm tārīḥ
Cemālūn Ka'besi oldu siyeh şāl ile pūşīde

2. resmini:-i, -n, -i

Tarih 72

Mısra: 9

Resim, çizim.

Görenler mīveler ile şukūfe resmini anda
Ferāmūş itdürür evvel-naẓarda bāğ-ı gülzārı

3. resme:-e

Kaside 7

Mısra: 18

Yazı.

Vekīl-i māl-ı şehenşāh-ı 'ālem-ārādur
Bu resme olsa sezā ḥāme menkabet-ḥānı

resm-i cefā:

1. resm-i cefā:

Rübai 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eziyet, zulüm tarzı.

İnletme dili cevri ile mānend-i rebāb
Bu resm-i cefā cihānda kânūnuñ olur

revā:

1. revādur:-dur

Gazel 18

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

'Anber-feşān olursa revādur demāğuma
Zülfīn o şūḥuñ itdi perīşān nesīm-i şubḥ

2. revādur:-dur

Gazel 19

Mısra: 11

Layık, uygun, yaraşır.

Feyzī revādur eylese şad gūne midḥatūñ
Kim rūḥ-baḥş-ı ḥasretiyāndur nesīm-i şubḥ

3. revādur:-dur

Gazel 26

Mısra: 3

Layık, uygun, yaraşır.

Göñül pervāne-āsā şu 'le-pūş olsa revādur kim
Ruḥuñ şem' i dil-i sūzānuma tāb-efken olmuşdur

4. revā:

Gazel 46

Mısra: 3

Layık, uygun, yaraşır.

Sūhte olsa revā pervāne-veş göñlüm benüm
Mā' il-i şem' -i ruḥ-ı yār olduḡın bilmez mi var

5. revādur:-dur

Gazel 71

Mısra: 10

Layık, uygun, yaraşır.

Ḥayāl-i bāde-i la' l-i lebūñle mest oldu
Revādur olmasa Feyzī şarābdan maḥzūz

6. revā:

Gazel 75

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Hasret-i ruḥsār-ı dilberle figān itsem revā
Āsumān-ı dilde zāhirdür meh-i raḥşān-ı 'aşk

7. revā:

Kaside 2

Mısra: 41

Layık, uygun, yaraşır.

Medḥini eylesem revā taḥrīr
Ḥaylice ma' nidārdur kalemüm

8. revā:

Kaside 3

Mısra: 34

Layık, uygun, yaraşır.

Baḥr-ı raḥmetde olan dürr-i girān-māye idi
Zāt-ı pākine şadef olsa revā bāğ-ı cinān

9. revā:

Kaside 5

Mısra: 36

Layık, uygun, yaraşır.

Bendegānuñ devr-i 'adlūñde olupdur kām-yāb
Bu dil-i miḥnet-enīsūm kām-cūy olsa revā

10. **revā:**

Kaside 6

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Faşl-ı bahār seyr-i riyāz eylesem revā
Hem ḥāne-i sūrūr-ı şafā fetḥ-i bāb olur

11. **revā:**

Kaside 6

Mısra: 57

Layık, uygun, yaraşır.

Zīnet olunsa gūş-ı kabūle revā idi
Her bir sözüm cihānda benüm dürr-i nāb olur

12. **revā:**

Kaside 8

Mısra: 14

Layık, uygun, yaraşır.

Semiyy-i Ḥazret-i Şāh-ı Rūsul Aḥmed Efendi
kim
Cihānda pāyına itsem revā fersūde pīşānı

13. **revā:**

Kaside 8

Mısra: 45

Layık, uygun, yaraşır.

Revā eylerse murğ-ı ṭab 'umı perverde iḥsānuñ
Olurdu perveriş kaṇḍ ile ṭūṭi-i sūḥandānī

14. **revādur:-dur**

Kaside 8

Mısra: 62

Layık, uygun, yaraşır.

Ḥayāl-i tābiş-i ruḥsār-ı la 'l-i yār ile 'uşşāk
Revādur dem-be-dem giryān olursa çeşm-i
mestānı

15. **revā:**

Tahmis 1

Mısra: 13

Layık, uygun, yaraşır.

Revā dil sūḥte olursa rūyuñ iştıyākıyla
Degüldür hāle ruḥsār-ı şerer-pāşuñ firākıyla

16. **revādur:-dur**

Tahmis 2

Mısra: 8

Layık, uygun, yaraşır.

Hem murād üzre idi gerdiş-i çerḥ-i devrān
Bezm-i vuşlatda revādur ben olursam ḥandān

17. **revā:**

Tarih 14

Mısra: 18

Layık, uygun, yaraşır.

Egerçi neşve-yāb-ı cām-ı ümmīd olmadum bir
dem
Mey-i endīşe-i medḥūñ revā olursa ḡam-fersā

18. **revā:**

Tarih 36

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Āb-ı cān-baḥşın iḥenler tāze cān bulsa revā
Ḥabbezā cāy-ı laṭīf ü 'ayn-ı kevşerdür revān

19. **revādur:-dur**

Gazel 1

Mısra: 12

Layık, uygun, yaraşır.

Benem ol ḡavṭa-ḥār-ı lücce-i baḥr-ı maḥabbet
kim
Revādur eşk-i çeşmümle olursa āşinā deryā

revāc bul:-

1. **revāc buldı:-dı**

Kaside 7

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

*Değere binmek, değer kazanmak, aranır
hale gelmek.*

Revāc buldı metā 'ı hūner zamānuñda
Bulursa şimdi bulur ehl-i dil de sāmānı

2. **revācın buldı:-dı**

Matla 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Değer kazanmak.

Göñülde sikkessin sulṭān-ı ḡam her bār germ
itdi
Revācın buldı naḡd-i dīde kūr aḡyārı nerm itdi

revān:

1. **revān:**

Tarih 36

Mısra: 6

Akan (su).

Âb-ı cân-bağşın içenler taze cân bulsa revā
Habbazā cāy-ı laṭīf ü 'ayn-ı kevşerdür revān

revān ol-:

1. revān oldu:-dı

Tarih 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akıp gitmek, akmak.

Görüp âb-ı revān-bağşı didi tārīhini Feyzī
Revān oldu sebīl-i bī-bedelden nüş olunsun
mā'

2. revān oldu:-dı

Tarih 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akmak, döktülmek.

Habbazā mā'u'l-hayāt oldu maḥallinde revān
Şāhibü'l-hayra vire ecrin cenāb-ı kibriyā

3. revān oldu:-dı

Tarih 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Geçip gitmek (ölmek bağlamında).

Emīn-i maṭbaḥ olan ḥazret-i Mūsā Efendi kim
Revān oldu cihān-ı bī-beḳāyı terk idüp ḥayfā

4. revān olmada:-ma, -da

Gazel 96

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akıp gitmek.

Hünābe revān olmada çeşm-i terimüzden
Eksilmedi pürdür yine kân gevherimüzden

5. revān olsa:-sa

Gazel 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Akıp gitmek.

Çemenzār ile 'ālem pür olur bārān revān olsa
Ḥaṭ-āver olması bu dīde-i nemnākdandur hep

revāne ol-:

1. revāne oldu:-dı

Tarih 83

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Yürüyüp gitmek, göç etmek. İl ölmek,
vefat etmek.*

Revāne oldu toḳsan bir yaşında mülk-i 'uḳbāya
Maḳām-ı rūḥ-ı pāki ola yā Rab Cennet-i a'lā

reviṣ-i çerḥ-i sitemkāre:

1. reviş-i çerḥ-i sitemkāre:-e

Gazel 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sitemkar feleğin tabiatı.

Cām-ı vaşlına sezā eylemeyüp cevri itmek
Reviṣ-i çerḥ-i sitemkāre degüldür de nedür

revnaḳ bul-:

1. revnaḳ:

Kaside 3

Mısra: 36

Güzelleşmek, canlılık kazanmak.

Kadem-i pāki ziyā-bağş-ı cihān olmuşdur
Buldu dünyā şeref-i zātı ile revnaḳ u şān

rif'at:

1. rif'atle:-le

Tarih 39

Mısra: 28

*Yükseklik, yücelik (makam ve mertebe
yüksekliği bağlamında).*

Ḥarf-i menḳūṭ ile Feyzī eyledüm tārīhini
Oldı rif'atle bi-ḥamdillāh efendüm defterī

rikāb:

1. rikāb:

Tarih 30

Mısra: 14

*Vekil (sefere çıkan padişahın yerine
bakan kimse bağlamında).*

Çıkup bir bende didi Feyziyā bu resme tārīhin
Rikāb ḳā'im-maḳāmı oldu 'izz ile Ḥasan Paşa

2. rikābı:-ı

Kaside 1

Mısra: 59

*Üzengi (Hz.Muhammed (s.a.v.)'in göğze
yükselmek için güneş ve ayı üzengi olarak
kullanması bağlamında).*

Mihr ü meh zerrîn rikâbı idi bu Gülgün-ı çerh
Emr-i pâk-i Hâzrete olmuş musahhar rûz u şeb

3. rikâbıyla:-ı, -y, -la

Kaside 10

Mısra: 43

Üzengi.

Rikâbıyla ne deñlü zahm-zen olsam da güş
itmez
İder te'sîr o deñlü darb olursa seng-i hârâya

rikâb-ı şehriyâr-ı 'âleme:

1. rikâb-ı şehriyâr-ı 'âleme:-e

Tarih 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Alemin padişahının vekili (sefere çıkan
padişahın yerine bakan kimse).*

Rikâb-ı şehriyâr-ı 'âleme kâ'im-makâm oldu
Melek-haşlet Hâsan Paşa şecî'-i mekrûmet-
pîrâ

rind:

1. rinde:-e

Gazel 79

Mısra: 1

Rint.

Rinde hemîşe cām-ı mey-i pür-şafâ gerek
İskendere secencel-i 'âlem-nümâ gerek

rindâne:

1. rindâne:

Gazel 11

Mısra: 2

Rintlere yakışır tarzda.

Geldi tamâm gerdişe peymâne rûz u şeb
Nüş eyle bâde bezmde rindâne rûz u şeb

rindân-ı 'aşka:

1. rindân-ı 'aşka:-a

Gazel 39

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk rintlere.

Cünd-i elemden 'azm iderüz biz hâlâş için
Rindân-ı 'aşka cāy-ı selâmet Hîşârdur

rind-i 'aşk:

1. rind-i 'aşk:

Gazel 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk rindi, aşık.

Nüş eylemekde bâde-i gülfâmı rind-i 'aşk
Zâhid olalı sübhâ-i mercâna âşinâ

rind-i harâb-ı 'aşkuz:

1. rind-i harâb-ı 'aşkuz:-uz

Rûbai 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aştan perişan olmuş rind.

Ta'n eylemeñüz rind-i harâb-ı 'aşkuz
Peymâne-be-kef mest-i şarâb-ı 'aşkuz

rind-i mey-hâra:

1. rind-i mey-hâra:-a

Matla 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İçki içen rint.

Meyle pür kıl şun baña mir'ât-ı cāmı sâkiyâ
Rind-i mey-hâra ola cılve-nümâ rûy-ı şafâ

rind-i meykeş:

1. rind-i meykeş:

Gazel 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçki içen, sarhoş rind.

Rind-i meykeş yâr olur mı zâhid-i hodbîne çün
Sübhâ-i sâlûs ile peymâne olmaz âşinâ

2. rind-i meykeşe:-e

Matla 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İçki içen, sarhoş rind.

Devr ide sâki cām-ı mey-i dil-güşâ meded
Olurdu rind-i meykeşe hâlet-fezâ meded

rind-i meykeşân-ı cihân:

1. rind-i meykeşân-ı cihân:

Gazel 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Alemin sarhoş rindi.

Devr eyle sâki sâgarı zîbâ-reviş budur
Ey rind-i meykeşân-ı cihân Cem-meniş budur

riste-i cânı:

1. rişte-i cânı:-ı

Gazel 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Can bağı. İl (aşığın) şah damarı.

İtmesün tek zülf-i yâr-ı 'anber-efşânı şikest
Eylesün mihrâz-ı hecri rişte-i cânı şikest

rivâset:

1. ri'yâsetde:-de

Kaside 4

Mısra: 68

Reislik, liderlik, başkanlık.

Hâksâr eyleye a'dâ-yı le'îmüñ dâ'im
Tûl-i 'ömr ile ri'yâsetde muķîm ide Hüdâ

riyâz-ı 'alem:

1. ri'yâz-ı 'alemde:-de

Lugaz 16

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dünya bahçesi, dünya.

Zâhir olmazdı gerçi her demde
Geçinür bu ri'yâz-ı 'alemde

2. ri'yâz-ı 'âlemi:-i

Kaside 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünya bahçesi, dünya.

Gülistân-ı dehirde nâ-şüküfte kalmadı gonca
Riyâz-ı 'âlemi pür-zîb kıldı lutf-ı Yezdânî

riyâz-ı cennet:

1. ri'yâz-ı cennet:

Tarih 87

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cennet bahçeleri.

Pervâzgâhı dâ'im ola ri'yâz-ı cennet
Mâr-ı ecelden oldu âzürde murğ-ı cânuñ

riyâz-ı dehr:

1. ri'yâz-ı dehr:

Kaside 8

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Dünya bahçeleri.

Riyâz-ı dehr ezhâr ile oldu serbeser tezyîn
Olup neşküfte güller girye kıldı ebr-i nîsânî

2. ri'yâz-ı dehrde:-de

Gazel 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya bahçeleri.

Riyâz-ı dehrde verd-i ruh-ı dildâr fikriyle
Hezâr-âsâ dilâ her demde nâlân olduğum yerdür

3. ri'yâz-ı dehrde:-de

Gazel 61

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünya bahçeleri.

Fezâ-yı sînede gel dâğ dâğımı seyr it
Riyâz-ı dehrde hiç lâlezâra kıлма heves

4. ri'yâz-ı dehrde:-de

Gazel 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya bahçeleri.

İtme ri'yâz-ı dehrde bülbül gibi figân
Ey dil olur mı verd-i ruh-ı yâra hâr hâş

riyâz-ı hüsnuñe:

1. ri'yâz-ı hüsnuñe:-üñ, -e

Gazel 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) güzellik bahçeleri.

Oldı bed'îd rüyuña ey gül'izâr hâş
Cânâ ri'yâz-ı hüsnuñe olmuş bahâr hâş

riyâz-ı Rıdvân:

1. ri'yâz-ı Rıdvân:

Kaside 3

Mısra: 70

Kelime Tipi: -

Cennet bahçeleri.

Ben günehkârûña mahşerde şefâ'at kıl kim
Ola ben bîkese şâyeste ri'yâz-ı Rıdvân

rîzân eyle-:**1. rîzân eylerdi:-r, -di****Gazel 18**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dökmek, akıtmak.

Ol şûh büy-ı zûlf ile yâd eylemiş gibi
Eylendi büy-ı ‘anberi rîzân nesîm-i şubh

rîzân id-:**1. rîzân ide:-e****Gazel 68**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dökmek, akıtmak.

Bu cünbiş ile şîve o refîtaruña mahşûş
Sükkerleri rîzân ide güftâruña mahşûş

2. rîzân ider:-er**Gazel 72**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dökmek, akıtmak.

Tâ dem-i şubh-ı kıyâmet lem‘alar rîzân ider
Hasret-i berķ-i ruhuñla olsa nûrefşân şem‘

rîzân ol-:**1. rîzân ola:-a****Rûbai 34**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dökülmek, akmak.

Nâr-ı gam ile aḥker-i süzende olur
Her kaçre ki rîzân ola bu çeşmümden

2. rîzân olmada:-ma, -da**Kaside 2**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dökülmek, akmak.

Mîve-i nazmum olmada rîzân
Şecer-i i‘tibârdur qalemüm

3. rîzân olunca:-unca**Gazel 55**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dökülmek.

Rîzân olunca dâmene eşk-i revânımız
Fâş oldu ḥalk-ı ‘âleme râz-ı nihânımız

rub‘-ı meskûn:**1. rub‘-ı meskûn:****Kaside 5**

Mısra: 67

Kelime Tipi: -

*Alemin dörtte biri (eski coğrafyacılar
göre dünya üzerinde yaşamaya elverişli kara
parçaları bağlamında).*

Rub‘-ı meskûn seyr olur nezzâre-baḥş olsañ
eger
Mişli yokdur mürtefi‘dür böyle kaçır-ı cânfezâ

rübûde id-:**1. rübûde ider:-er****Kaside 8**

Mısra: 56

Kelime Tipi: -

(aklını) kaptırmak, almak.

Şeh-i mülk-i melâḥatdûr vefâ emr-i muḥâl oldu
Perî-âsâ ider dâ‘im rübûde ‘aql-ı insânı

ruh:**1. ruḥuñ:-uñ****Gazel 26**

Mısra: 4

Yanak, yüz.

Göñül pervâne-âsâ şu‘le-puş olsa revâdur kim
Ruḥuñ şem‘i dil-i süzânuma tâb-efken
olmuşdur

2. rûhı:-ı**Lugaz 8**

Mısra: 5

Ruh, can.

Cismi var rûhı yok ider hareket
Kimi tersâ ile ider ülfet

3. ruḥuñdur:-uñ, -dur**Gazel 1**

Mısra: 2

(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Sezâdur nâle eylerse göñül cânâ hezâr-âsâ
Melâḥat gülsitânında ruḥuñdur bir gül-i râ‘nâ

4. ruḥuñdan:-uñ, -dan**Gazel 9**

Mısra: 1
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ruḥuñdan oldı şanursın furûğ-yâb şarâb
Kızardı la'l-i lebûñden idüp hicâb şarâb

5. ruḥuñdur:-uñ, -dur

Gazel 21

Mısra: 1
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ruḥuñdur lem'a-rîz ey dilsitân mânende-i
ḥurşîd
Serây-i ḳalbe ol pertev-resân mânende-i ḥurşîd

6. ruḥında:-ın, -da

Gazel 41

Mısra: 4
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Pejmürde olup bād-ı hazāndan gül-i ḥüsni
Ḥaṭ şanma ruḥında bir avuç ḥâr ile ḥasdur

7. ruḥuñ:-uñ

Gazel 43

Mısra: 1
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Mihr-i münîr-i evc-i melâḥat ruḥuñ mıdur
Ḥurşîd-i nûrpâş-ı letâfet ruḥuñ mıdur

8. ruḥuñ:-uñ

Gazel 43

Mısra: 2
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Mihr-i münîr-i evc-i melâḥat ruḥuñ mıdur
Ḥurşîd-i nûrpâş-ı letâfet ruḥuñ mıdur

9. ruḥuñ:-uñ

Gazel 43

Mısra: 4
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

İtseñ ḥurām 'âlem olur rûz-ı rustaḥîz
Hem âfîtab-ı şubḥ-ı kıyâmet ruḥuñ mıdur

10. ruḥuñ:-uñ

Gazel 43

Mısra: 6
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Fikr-i ruḥuñla nâle ider dil hezâr-veş
Verd-i laṭîf-i bâğ-ı tarâvet ruḥuñ mıdur

11. ruḥuñ:-uñ

Gazel 43

Mısra: 8
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Evvel nazarda rûy-ı cefâ cilve-ger olur
Mir'ât-ı rûnümâ-yı maḥabbet ruḥuñ mıdur

12. ruḥuñ:-uñ

Gazel 43

Mısra: 10
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Feyzî sirişk-i çeşmi ile eylemiş vuzû
'Uşşâk-ı zâra kıble-i tâ'at ruḥuñ mıdur

13. ruḥında:-ın, -da

Gazel 64

Mısra: 3
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ruḥında ḥâl-i siyeh şanma şimdi bir Hindû
Diyâr-ı Rûm'da âteşperest olup ḳalmış

14. ruḥı:-ı

Gazel 71

Mısra: 1
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

O mehveşûñ ruḥı zûlf-i niḳâbdan maḥzûz
Mişâl-i mihr 'acebdür şehâbdan maḥzûz

15. ruḥı:-ı

Gazel 89

Mısra: 1
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

O mehûñ ḥaṭṭ u ruḥı vaşfını taḥrîr idelüm
Rûz u şeb miḥnet-i derd-i dili taḥrîr idelüm

16. ruḥuñ:-uñ

Gazel 94

Mısra: 3
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Zûlfûñ tağıtdı bād ruḥuñ oldı âşikâr
Mânend-i şubḥ rûşen olur şâmımız bizüm

17. ruḥuñ:-uñ

Gazel 103

Mısra: 8
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Hezâr-ı dil nevâ-senc oldı cânâ verd-i rûyuñla
Ruḥuñ fikr eylese gülşen olur peygüle-i
küñḥan

18. ruḥuñ:-uñ

Matla 24

Mısra: 1
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ruḥuñ ey mäh gerçi ebr-i zülfünden bedîd olmaz
Yine 'uşşâk seyr-i 'arîzuñdan nâümîd olmaz

19. **ruḥın:-ın**
Tarih 6
Mısra: 7
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Feyzi ḥaṭṭ-ı pākî zeyn itdi ruḥın
Oldı seng-i ğamla mülk-i dil tebāh

20. **ruḥuñ:-uñ**
Tarih 12
Mısra: 2
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ḥaṭ degül sünbüle gül oldı qarîn
Oldı tezyîn ruḥuñ ey mehrû

21. **ruḥına:-ı, -n, -a**
Tarih 49
Mısra: 5
(ölmüşün) ruhu.

Yapdı pederi ruḥına bu 'ayn-ı ḥayâtı
Her kim içe yâd eylemeye baḥr-ı serâbı

22. **ruḥuñ:-uñ**
Tarih 87
Mısra: 1
Hayat cevheri, can.

'Azm itdi Arayıcı-zâde beḳāya ruḥuñ
Maḥv ola seyyi' âtuñ 'adn ola âşiyānuñ

rûh-baḥş ol-:

1. **rûh-baḥş olsa:-sa**
Tarih 3
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Can vermek. İl ferahlatmak.

Teşnegāna oldı gūyā māye-i āb-ı ḥayāt
Rûh-baḥş olsa sezā bu mā'-i pāk-i dil-güşā

2. **rûh-baḥş olsa:-sa**
Tarih 5
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Hayat vermek.

Cānfezā 'aynū'l-ḥayāt-ı bî-bedel
Mürdegāna rûh-baḥş olsa sezā

rûh-baḥşā:

1. **rûh-baḥşādur:-dur**
Tarih 81
Mısra: 7
Can, hayat veren.

Rûh-baḥşādur hemān āb-ı muşaffā-yı laṭîf
Oldı bu 'ayn-ı ḥayāt-efzā maḥallinde binā

rûh-baḥşā ol-:

1. **rûh-baḥşā olurdu:-ur, -dı**
Tarih 43
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Can vermek, hayat vermek.

Güzel 'ayn-ı şafā-āver zihî āb-ı ḥayāt-efzā
Olurdu rûh-baḥşā teşnegānuñ ḳalbine gūyā

rûh-baḥş-ı cānfezā:

1. **rûh-baḥş-ı cānfezā:**
Tarih 17
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Cana can katan, iç açan.

Ḥabbezā cāy-ı müferriḥ bî-bedel ḥammām-ı pāk
Menzil-i dilkeş güzel bu rûh-baḥş-ı cānfezā

rûh-baḥş-ı ḥasretiyāndur:

1. **rûh-baḥş-ı ḥasretiyāndur:-dur**
Gazel 19
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Hasret çekenlere can veren.

Feyzî revādur eylese şad gūne midḥatūñ
Kim rûh-baḥş-ı ḥasretiyāndur nesīm-i şubḥ

rûh-baḥş-ı teşnegān:

1. **rûh-baḥş-ı teşnegān:**
Tarih 4
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Susamışlara can veren (ferahlatan bağlamında).

Rûh-baḥş-ı teşnegān āb-ı muşaffā-yı laṭîf
Reşk iderdi ḳatre-i nāçîzine Nîl ü Furāt

rûh-efzâ ol-:1. **rûh-efzâ olurdu:-ur, -di****Tarih 73**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cana can katmak.

Bârekallâh tarhına anuñ
Her bakışda olurdu rûh-efzâ

ruh-ı dilber:1. **ruh-ı dilber:****Gazel 23**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağı(yüzü).

Nâle kıl Feyzi ruh-ı dilber için küçe-i yâr
Bülbül-i gülşen-i idrâk olacak yerlerdür

2. **ruh-ı dilber:****Gazel 88**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Ruh-ı dilber tefekkür eylerem Feyzî dil-i zârı
Cihânda nazra-düz-ı tâb-ı nûr-ı mihr ü mâh
etmem

ruh-ı dildâr:1. **ruh-ı dildâr:****Gazel 21**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzü, sevgilinin yanağı.

Vezân olursa yâra sûziş-i âh-ı dilüm Feyzî
Ruh-ı dildâr olur şu 'le-feşân mânende-i hırşîd

2. **ruh-ı dildâra:-a****Kaside 6**

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzü, sevgilinin yanağı.

Nezzâre idemez ruh-ı dildâra 'âşıkân
Her bir nighde hışm ile yüz biñ 'itâb olur

rûh-ı Hüseyin:1. **rûh-ı Hüseyin:****Tarih 49**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hüseyin' in ruhu.

Bir teşne gelüp hâtif-i kudsî didi târîh
Rûh-ı Hüseyin şâd ola nûş eyle bu âbı

rûh-ı İbrâhîm:1. **rûh-ı İbrâhîm:-e****Tarih 92**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İbrahim' in ruhu.

Düşdi bir âh ile fevtine didüm târîhini
Rûh-ı İbrâhîme firdevs ola yâ Rab cây-gâh

rûh-ı Mevlânâ:1. **rûh-ı Mevlânâ:****Tarih 36**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mevlana'nın ruhu.

Rûh-ı Mevlânâ için bu âb-ı pāk-i dil-güşâ
Oldı cārî şâd olur nûş eyleyen dil-teşnegân

rûh-ı pāk-i Beñli İbrâhîm:1. **rûh-ı pāk-i Beñli İbrâhîm:****Tarih 76**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Benli İbrahim' in mübarek ruhu.

Meskeni Cennet ola Feyzî didüm târîhini
Rûh-ı pāk-i Beñli İbrâhîm ola yâ Rab şâd

rûh-ı pāk-i Hâcî Bektâş-ı Veliden:1. **rûh-ı pāk-i Hâcî Bektâş-ı Veliden:-den****Tarih 33**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hacı Bektaş Veli' nin temiz ruhu.

Rûh-ı pāk-i Hâcî Bektâş-ı Veliden feyz alır
Olsa bu cây-ı şafâ-güster tarab-efzâ sezâ

ruh-ı pür-tâbına:1. **ruh-ı pür-tâbına:-ı, -n, -a****Kaside 3**

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed (s.a.v.)' in) nurlu yüzü.

Mihr ü meh buldı şeref pâyını būs itmekle
Ruḥ-ı pür-tābına müştāk idi hūr u ğilmān

ruh-ı şād ol-:

1. ruh-ı şād ola:

Tarih 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Ruhu huzur bulsun (ölünün ardından
söylenen geleneksel bir dua).*

Şād ola ruh-ı didüm tārīhini
Muştafā Paşamuza el-Fātiha

ruh-ı tāb-āver:

1. ruh-ı tāb-āvere:-e

Gazel 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Parlak yanak (sevgilinin parlayan yanağı
bağlamında).*

Nikāb itme ruh-ı tāb-āvere bīhūde zūlfūñ sen
Furūğ-ı rūyuñ ey mehrü 'ayān mānende-i
hūrşīd

2. ruh-ı tāb-āverüñle:-üñ, -le

Gazel 88

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Parlak yanak (sevgilinin parlayan yanağı
bağlamında).*

Ruḥ-ı tāb-āverüñle fikr-i ğīsū-yı siyāh itmem
Dil-i āvāremi rehvar-ı şām-ı şubḥ-ğāh itmem

ruh-ı yār:

1. ruh-ı yārdan:-dan

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağı, yüzü.

Hāl-i siyeh olur mı ruh-ı yārdan cūdā
Hindü-yı āteşin olamaz nārdan cūdā

2. ruh-ı yāri:-i

Gazel 97

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağı.

Yine her bir nazar bir şüret-i zībā hüveydādur
Ne mümkün sırçeşm olmak ruh-ı yāri
temāşādan

ruhın rencide id-:

1. ruhın rencide idüp:-üp

Tarih 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ruhu rencide etmek, ruhu incitmek
(canını almak bağlamında).*

Bīamān mār-ı ecel ruhın idüp rencide
Murğ-ı cānı kafes-i tenden olup āzāde

ruhına fātiha oku-:

1. ruhına fātiha oku:-ı, -n, -a

Tarih 37

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(ölmüşün) ruhuna fātiha okumak.

Düşdi bu vech ile Feyzī fevtine tārīh anuñ
Oķu ruhına Muḥammed Āheninüñ Fātiha

ruhına şalātı eyle-:

1. ruhına şalātı eyle:

Kaside 1

Mısra: 82

Kelime Tipi: -

*(Hz. Muhammed (s.a.v.)' in) ruhuna
salavat getirmek, ruhuna dua okumak.*

Āsumāndan dūr olunca mihr ü meh ol şāha sen
Ruhına eyle şalātı tā-be-maḥşer rüz u şeb

ruhsār:

1. ruhsāruñ:-uñ

Gazel 70

Mısra: 4

(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

İrdi kūsūf mihr-i cemālūñe ey perī
Ruhsāruñ üzre oldığı dem āşikār ḥaṭ

2. ruhsārına:-ı, -n, -a

Tarih 1

Mısra: 1

(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ḥaṭ gelüp ruhsārına bir mehveşūñ
Güiyā girdi seḥāb içine mäh

3. ruhsārına:-ı, -n, -a

Matla 37

Mısra: 1

Yanak, yüz.

Ol mehûn ruhsârına haţ geldi mânend-i kelef
Nâr-ı miñnetle gönül sūzân idi gūyâ ki haf

4. **ruhsârına:-ı, -n, -a**

Rûbai 4

Mısra: 1

Yanak, yüz.

Ruhsârına tırrresin idüp yâr niķâb
Setr itmede mihr-i rûyî mânend-i şehâb

5. **ruhsârdan:-dan**

Gazel 2

Mısra: 8

(sevgilinin) yanağı, yüzü.

Her şâm-ı hecre irmede şubh-ı şafâ henüz
Haţ-ı siyâhuñ olmadı ruhsârdan cüdâ

ruhsâre:

1. **ruhsâresin:-s, -i, -n**

Tarih 1

Mısra: 3

Yanak, yüz.

Öyle mestür eyledi ruhsâresin
Meh tutuldi zann ider iden nigâh

2. **ruhsâresini:-s, -i, -n, -i**

Tarih 1

Mısra: 6

Yanak, yüz.

Kanğı 'âşık derd ile âh eyledi
Setr idüp ruhsâresini dūd-ı âh

3. **ruhsârenüñ:-nüñ**

Tarih 41

Mısra: 1

Yanak, yüz.

Haţ-ı rûyın seyr idince ol perî ruhsârenüñ
Nevbahâruñ fikri virdi kalb-i 'uşşâka şafâ

ruhsâre-i cānāna:

1. **ruhsâre-i cānāna:-a**

Gazel 110

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağı, yüzü.

Cebîninden 'arâk ruhsâre-i cānāna düşdükçe
Tarâvet-baḥş olur jâle gül-i ḥandāna düşdükçe

ruhsâr-ı cānāna:

1. **ruhsâr-ı cānāna:-a**

Gazel 72

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağı.

Her şeb âh eyler vücūdın her nefes ifnâ ider
Feyziyâ ruhsâr-ı cānāna olup ḥayrân şem'

ruhsâr-ı şerer-pāşuñ:

1. **ruhsâr-ı şerer-pāşuñ:-uñ**

Tahmis 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kıvılcımlar saçan yüz.

Revâ dil sūhte olursa rûyuñ iştîyâkıyla
Degüldür hâle ruhsâr-ı şerer-pāşuñ firâkıyla

ruhsâr-ı yâr:

1. **ruhsâr-ı yâr:**

Gazel 115

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Siyâh-ı zülf ile ruhsâr-ı yâr seyrinde
Gönül tefekkür-i leyl ü nehâr seyrinde

2. **ruhsâr-ı yâr:**

Tarih 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Haţ-berâverde olup ruhsâr-ı yâr
Oldı mestür ebr ile ol reşk-i mâh

3. **ruhsâr-ı yâri:-i**

Gazel 101

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Ruhsâr-ı yâri şem'-i fûrûzân şanur gören
Pervâne gibi gönülümü sūzân şanur gören

ruḥṣat:

1. **ruḥṣatum:-um**

Gazel 44

Mısra: 5

İzin, müsaade.

Niyâza ruḥṣatum yok bezm-i meyde ser-girân
dilber

İçüp şahbâ-yı hün-ı dilden ol meh hufte
olmuştur

ruhsat vir-:

1. ruhsat virmedi: -me, -di

Gazel 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İzin vermek, müsaade etmek.

Ey hür-likā hālūmi ‘arz itmek olur mı
Ol gamze baña zerre kadar virmedi ruhsat

Rüm:

1. Rümde: -da

Matla 51

Mısra: 2

Anadolu.

Görenler hāl-dār-ı rüy-ı pür-tābuñı ey mehrū
Didiler Rümde âteşperest olmuşdı bir Hindū

rünümā:

1. rünümā:

Kaside 1

Mısra: 31

Yüz gösteren, ortaya çıkan.

Mihr ü meh şanma bu kaşr-ı āsumānda
rünümā
‘Arz-ı hüsn eyler iki pākīze duhter rüz u şeb

rünümā ol-:

1. rünümā olur: -ur

Lugaz 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Görünmek, yüzünü göstermek.

Bī-zebāndur gerçi olur rünümā
İktizāsı var anuñ şayf u şitā

rüşd-i kāmīl:

1. rüşd-i kāmīl:

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Eğriyi doğruyu birbirinden ayırabilen.

Ne āşaf ‘aql-ı evvel rüşd-i kāmīl merd-i deryā-
dil
Olur mebzūl hān-ı luṭfi hep a‘lā vü ednāya

rüşen:

1. rüşen:

Tarih 16

Mısra: 4

Aydınlık, aydın.

Didüm tekmīlini seyr eyleyince Feyziyā tārīḥ
Güzel ḥammām rüşen cāy-gāh-ı cānfezādur bu

2. rüşen:

Tarih 17

Mısra: 4

Aydınlık, aydın.

Düşdi bu itmāmına Feyzī didüm tārīḥini
Bu güzel ḥammām rüşen cāy-gāh-ı dil-güşā

rüşen eyle-:

1. rüşen eylerse: -r, -se

Tarih 11

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aydınlatmak.

Sezādur nūr-ı ‘adli ‘ālemi hep rüşen eylerse
Sipihr-i ma‘deletde zāt-ı pākī mihr-i raḥşānī

rüşen kıl-:

1. rüşen kıl:

Rübai 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aydınlatmak.

Sāḳī kerem eyle kıl derūnum rüşen
Raḥm eyle mey-i nāb ile ol tāb-efken

rüşen ol-:

1. rüşen olmuşdur: -muş, -dur

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aydınlanmak, ışığa kavuşmak.

Sezā rehber olursa Feyziyā āh-ı şerer-nākūm
Reh-i gam meş‘al-i āhumla her dem rüşen
olmuşdur

2. rüşen olur: -ur

Gazel 94

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlamak, aydınlanmak.

Zülfün tağıtdı bād ruḥuñ oldu âşikâr
Mânend-i şubḥ rûşen olur şâmımız bizüm

3. **rûşen olur:-ur**

Gazel 103

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlamak, aydınlanmak.

Açılmaz çeşmimiz kuḥl olmayınca dürd-i
mey sâkî
Olur cām-ı şafâ-baḥşâyı görsek dîdemüz rûşen

rûşen-dilâ:

1. **rûşen-dilâ:**

Kaside 10

Mısra: 21

Aydın gönüllü.

Kerîmâ âşafâ rûşen-dilâ mihr-i cihân-ârâ
İder bir zerre luṭfuñ ta'nalar mihr-i mücellâyâ

Rüstem:

1. **Rüstem:**

Kaside 5

Mısra: 15

*Şehname'de adı çok geçen İran'ın ünlü
pehlivan ve savaşçısı, Sam'ın torunu Zal'ın
oğlu.*

Rüstem ü Keyḫüsrev ü şad Behmen-i
İsfendiyâr
Bende-i kemter-kemîni olmağa anuñ sezâ

2. **Rüstem:**

Kaside 5

Mısra: 18

*Şehname'de adı çok geçen İran'ın ünlü
pehlivan ve savaşçısı, Sam'ın torunu Zal'ın
oğlu.*

Maḥv-ı cism eylerdi görse tîğ-ı sertîzüñ eger
Gîv ü Bîjen Zâl u Rüstem Kâsım-ı la'lîn-ḳabâ

3. **Rüstemem:-em**

Kaside 2

Mısra: 5

*Ünlü İran şairi Firdevsi' nin Şehname'
sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve
savaşçısı (kahramanlık ve yiğitlik sembolü).*

Ben de ol Rüstemem cihânda benüm
Tîr-i İsfendiyârdur ḳalemüm

rütbe-i 'âlî:

1. **rütbe-i 'âlî:**

Lugaz 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yüksek mertebe, yüce rütbe.

Kim bu râzı eyler ise âşikâr
Rütbe-i 'âlî vire Perverdigâr

rüy:

1. **rüyına:-ı, -n, -a**

Gazel 11

Mısra: 7

Yüz, çehre.

Ḥaṭ gelmek ile rüyına eksilmedi henüz
Dilden ümîd-i vuşlat-ı cânâne rûz u şeb

2. **rüyüñ:-uñ**

Gazel 82

Mısra: 8

Yüz, çehre.

Şehâ teşrîf idüp ḡam-ḥâne-i 'uşşâḳ-ı nâçâra
Ziyâ-ver oldu rüyüñ ey şeh-i bîdâd hoş geldüñ

3. **rüyına:-ı, -n, -a**

Gazel 112

Mısra: 5

Yüz, çehre.

Ḥaṭ gelmek ile rüyına ol mâh-ı behcetüñ
Âyîne-i derûnum olur pür ḡubâr ile

4. **rüyını:-ı, -n, -ı**

Gazel 113

Mısra: 9

Yüz, çehre.

Seyr iderken rüyını açsa o mehrü sînesin
Feyzi-i zâra olur seyrân seyrân üstüne

5. **rüyumu:-um, -ı**

Kaside 1

Mısra: 75

Yüz, çehre.

Mihr ü mehveş ma'nide itsem nihâde rüyumu
Ḥâk-i dergâhı baña olsa müyesser rûz u şeb

6. **rüyı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 63

Yüz, çehre.

Sezâ fersûde itsem çeşm ü rüyı küy-ı dilberde
O şūḥuñ ḥâk-i pâyı Feyziyâ kuḥl-i Şifâḥânî

7. rüyuñ:-uñ, -ı

Rübai 13

Mısra: 1

Yüz, çehre.

Kim görse şehā rüyuñı meftūnuñ olur
Hem silsile-i zülf ile mecnūnuñ olur

8. rüyuñ:-uñ

Tahmis 1

Mısra: 13

Yüz, çehre.

Revā dil sūhte olursa rüyuñ iştıyākıyla
Degüldür hāle ruhsār-ı şerer-pāşuñ firākıyla

9. rüy:-ı

Tahmis 2

Mısra: 21

Yüz, çehre.

Hār-ı cevriyle olup ‘āşıkā rüy-i gül-i telh
Feyziyā hār-ı elem itdi dil-i bülbülü telh

10. rüyuñ:-u, -ñ, -ı

Tarih 12

Mısra: 3

Yüz, çehre.

Seyr idüp rüyuñı tārīh didüm
Haṭ-ı pākūñ ne güzel ‘anberbū

11. rüyuña:-uñ, -a

Gazel 36

Mısra: 8

Yüz, çehre (sevgilinin yüzü).

Nice mümkün olmamak nār-ı gamuñla sūhte
Rüyuña ey mährü mihr-i münevver teşnedür

12. rüyuñ:-u, -ñ, -ı

Gazel 52

Mısra: 7

Yüz, çehre (sevgilinin yüzü).

Dil olur sūhte rüyuñı taḥayyül itsem
Nār-ı ḥasret ile bir āteş-i Nemrüd olmaz

13. rüyuña:-uñ, -a

Gazel 70

Mısra: 1

Yüz, çehre (sevgilinin yüzü).

Oldı bedīd rüyuña ey gül ‘izār haṭ
Cānā riyāz-ı ḥüsnüñe olmuş bahār haṭ

14. rüyında:-ı, -n, -da

Gazel 116

Mısra: 9

Yüz, çehre (sevgilinin yüzü).

Bedīd olursa haṭ rüyında geçmem fıkı-i
vuşlatdan
O şūḥa rüz u şeb ey Feyzi göñlüm iştıyāk üzre

15. rüyuñ:-uñ

Gazel 121

Mısra: 7

Yüz, çehre (sevgilinin yüzü).

Feth-i genc-i ḥüsnüñ olmaz rüyuñ üzre ey perī
Pīç pīç olmuş yatur zülfünde ejderhā gibi

16. rüyuña:-uñ, -a

Rübai 28

Mısra: 1

Yüz, çehre (sevgilinin yüzü).

Reng-i meyi sen rüyuña timsāl itdün
Ey şūḥ-ı cefā-pīşe baña āl itdün

17. rüyuñda:-u, -ñ, -da

Tarih 35

Mısra: 4

Yüz, çehre (sevgilinin yüzü).

Bir güzel tārīh düşdi Feyziyā
Oldı rüyuñda ‘ayān haṭ-ı siyāh

rüy-ı arza:

1. rüy-ı arza:-a

Gazel 53

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yeryüzü.

Ben ol üftāde-i çāh-ı belāyam Yūsuf-āsā kim
Gam-ı ‘aşkuñla cānā rüy-ı arza bir şadā
çıkamaz

rüy-ı cefā:

1. rüy-ı cefā:

Gazel 43

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Yüzün eziyeti (sevgilinin bakışlarıyla
aşığa yaptığı eziyet bağlamında).*

Evvel nazarda rüy-ı cefā cilve-ger olur
Mir’āt-ı rünümā-yı maḥabbet ruḥuñ mıdur

rüy-ı cihād:

1. rüy-ı cihād:

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gaza, savaş yüzü.

Süvār olunca hemān çekdiriye sultānum
Nümüde āyine-i dilde oldı rüy-ı cihād

rüy-ı dilber:

1. rüy-ı dilber:

Gazel 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzü.

Rüy-ı dilber ‘ālemi pervāne-veş sūzān ider
Bülbül-i dil verd-i rüyüñ yād idüp efgān ider

rüy-ı dünyāda:

1. rüy-ı dünyāda:-da

Tarih 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yeryüzü, dünya.

Sen ol hırşīd-i burc-ı merḥametsin rüy-ı
dünyāda
Nola bir zerre-i luṭfuñla kılsañ bendeñi ihyā

rüy-ı hicrānı gör-:

1. rüy-ı hicrānı görmedi:-di-i

Kaside 7

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Ayrılık yüzü görmemek.

Zamān-ı devlet-i ‘adlinde mün‘adim fitne
Kimesne görmedi devrinde rüy-ı hicrānı

rüy-ı neşāt:

1. rüy-ı neşāt:

Gazel 51

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) güler yüzü.

Naẓra-i evvelde olur cilve-ger rüy-ı neşāt
Sāğar-ı pür-bāde gūyā feyz-ver āyinedür

rüy-ı pāk:

1. rüy-ı pākinde:-in, -de

Tarih 58

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Saf, duru, temiz yüz.

Didi bir ‘āşık-ı āşüftesi tārīḥ-i ḥaṭn
Rüy-ı pākinde güzel ḥaṭt-ı siyeh oldı bedīd

2. rüy-ı pākūñ:-üñ

Gazel 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Temiz, saf, parlak yüz.

Olursa sūḥte mānende-i pervāne dil cānā
Kemāl-i sūzişümden rüy-ı pākūñ āteşin olmuş

rüy-ı pür-tāb:

1. rüy-ı pür-tāba:-a

Gazel 20

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Parlak yüz (sevgilinin aydınlık yüzü bağlamında).

Dil oldı beste-i zülfüñ o rüy-ı pür-tāba
İder nezāreyi ‘uşşāk her zamān güstāḥ

2. rüy-ı pür-tābında:-ın, -da

Matla 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parlak yüz (sevgilinin aydınlık yüzü bağlamında).

Rüy-ı pür-tābında dildāruñ bedīdār oldı ḥaṭ
Gülşen-i ḥüsn-i bütāna gūyiyā ḥār oldı ḥaṭ

rüy-ı şādānī:

1. rüy-ı şādānī:

Kaside 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gülen yüz.

Ümīd olur mı bu āyīne-i felek içre
Hele müşāhede olundı rüy-ı şādānī

rüy-ı safā:

1. rüy-ı şafā:

Matla 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Huzur veren yüz (sevgilinin yüzü bağlamında).

Meyle pür kıl şun baña mir'ât-ı cāmı sākiyā
Rind-i mey-ḥāra ola cilve-nümā rūy-ı şafā

rūy-ı tābnākūnde:

1. rūy-ı tābnākūnde: -üñ, -de

Gazel 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) parlak yüzü.

Nedür ḥāl-i siyeh ey māh rūy-ı tābnākūnde
Cemālūñ Ka'besine ḥayf ol kāfir yakīn olmuş

rūy-ı ümīd:

1. rūy-ı ümīd:

Gazel 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ümit yüzü (ümidin yüzünü göstermesi bağlamında).

Mir'ât-ı dilde rūy-ı ümīd olmadı bed'īd
Pürdür gubār-ı miḥnet ile incilāsı yok

rūy-ı yāri:

1. rūy-ı yāri: -i

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzü.

Görünce rūy-ı yāri cism-i 'āşık ıztırāb eyler
Ketān-ı şabrını mevķūf-ı nūr-ı māhtāb eyler

rūy-ı zamāne:

1. rūy-ı zamāne:

Tarih 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Devrin, zamanın yüzü.

Bi-ḥamdillāh hele rūy-ı zamāne şimdi
ḥandāndur
Sürür oldu nümāyān derd ü ḡam olmaḡda nā-
peydā

rūz:

1. rūz: -ı

Kaside 3

Mısra: 20

Gündüz.

Gelicek 'āleme ol Ḥāfız-ı ümmet ol şeb
Şebi ḡadr oldu anuñ rūzı da 'īd ü ramazān

rūz u şeb:

1. rūz u şeb:

Gazel 116

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Bed'īd olursa ḡaṭ rūyında geçmem fīkr-i
vuşlatdan
O şūḡa rūz u şeb ey Feyzi göñlüm iştīyāk üzre

2. rūz u şeb:

Gazel 118

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Bu cevri ile bu cefāña sebeb bilinmedi ḡaldı
ḡam-ı firāḡuñ ile rūz u şeb bilinmedi ḡaldı

3. rūz u şeb:

Tarih 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Rūz u şeb zevķ ile şafāda ola
Şāḡibi olmaya anuñ ḡam-nāk

4. rūz u şeb:

Tarih 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Rūz u şeb 'izz ü sa'ādetle müdām
Eyleye anuñ derūnında şafā

5. rūz u şeb:

Gazel 78

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece II sürekli, her zaman.

Recā-yı vuşlat ile rūz u şeb hemān Feyzī
Der-i nigārı penāḡ eylesem niyāz iderek

6. rūz u şeb:

Gazel 89

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Gündüz ve gece II sürekli, her zaman.

O mehûn hatt u ruḥı vaşfını taḥrîr idelüm
Rûz u şeb miḥnet-i derd-i dili takrîr idelüm

7. **rûz u şeb:**
Tarih 82
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Gündüz ve gece II sürekli, her zaman.

Cilâ-baḥşâ ola mir'ât-ı kalbi rûz u şeb anuñ
Ġubâr-âlûde yâ Rab olmaya ekdâr-ı miḥnetle

8. **rûz u şeb:**
Kaside 5
Mısra: 66
Kelime Tipi: -
Gündüz ve gece.

Yapdılar izn-i hümayûn ile bir kaşr-ı laṭîf
Eyledi âña nezâret rûz u şeb şubḥ u mesâ

9. **rûz u şeb:**
Rûbai 5
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Gündüz ve gece. II Daima, sürekli.

Birbirini 'âlemde te'âkub eyler
Fânî idüğün rûz u şeb eyler işbât

10. **rûz u şeb:**
Tarih 63
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
Gündüz ve gece. II Daima, sürekli.

Baña îrâd u 'avâyid rûz u şeb tûl-i emel
Geşt iderdüm 'âlem-i dünyâyı dâ'im serserî

11. **rûz u şeb:**
Tarih 84
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Gündüz ve gece II sürekli, her zaman.

Anuñ mir'ât-ı kalbi gerd-i ğamdan ola âsûde
Ziyâ virdükçe dehre rûz u şeb bu şem'-i mihr
ü mâh

12. **rûz u şeb:**
Gazel 11
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Daima, sürekli.

Geldi tamâm gerdişe peymâne rûz u şeb
Nûş eyle bâde bezmde rindâne rûz u şeb

13. **rûz u şeb:**
Gazel 11
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Daima, sürekli.

Geldi tamâm gerdişe peymâne rûz u şeb
Nûş eyle bâde bezmde rindâne rûz u şeb

14. **rûz u şeb:**
Gazel 11
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Daima, sürekli.

Fıkr-i lebiyle ol meh-i ḥurşid-ṭal'atuñ
Eflâke çıkdı nâle-i mestâne rûz u şeb

15. **rûz u şeb:**
Gazel 11
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Daima, sürekli.

Setr itmeseydi 'arızını zûlf-i pür-ḥamı
Dil düşmez idi miḥnet-i hicrâna rûz u şeb

16. **rûz u şeb:**
Gazel 11
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Daima, sürekli.

Ḥaṭ gelmek ile rûyına eksilmedi henûz
Dilden ümîd-i vuşlat-ı cânâne rûz u şeb

17. **rûz u şeb:**
Gazel 11
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Daima, sürekli.

Tâb-âver-i ruḥuñ görelî Feyzi ol mehûn
Dil bende oldu zûlf-i perîşâna rûz u şeb

18. **rûz u şeb:**
Kaside 1
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Gündüz ve gece. II daima, sürekli.

Şem'alardur mihr ü meh fânûs-ı mînâdur felek
Ma'nide zâhirdür eşkâl-i şuver her rûz u şeb

19. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Çeşmesâr-ı çerhe zerrîn lûlelerdür mihr ü meh
Neşr-i feyz eyler cihân içre serâser rûz u şeb

20. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Âsumân-ı cāhda mihr ile meh mânend-i delv
Gûlsitân-ı 'âlemi perverde eyler rûz u şeb

21. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh pertev-feşāndur ma'nide bu
'âleme
Bezî-i luṭf eyler iki merd-i tûvân-ger rûz u şeb

22. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Nûr-baḥşâ mihr ü meh bu hüsrev-i çerḥ-i felek
Ma'nide t̤sâr iderdi 'âleme zer rûz u şeb

23. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Nuḳl-i mey oldı kevâkib çerḥ sâḳî mihr ü meh
Âsumân-ı meclis içre iki sâḡar rûz u şeb

24. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Dâḡlardur mihr ü meh abdâl-i çerhe gûyiyâ
Sûziş-i 'aşkıyla eyler zînet-i ser rûz u şeb

25. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

İki verd-i hoş-nümâ dervîş-i çerhe mihr ü meh
Tutsa lâyıḳdur başı ile berâber rûz u şeb

26. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Tıfl-ı çerhe zer-tılısm olmuş idi mihr ile meh
Çeşm-i bedden kendüsini hıfz iderler rûz u şeb

27. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Husrev-i çerhe serây-ı âsumânda mihr ü meh
Gûyiyâ oldı iki zerrîn efser rûz u şeb

28. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Pehlevân-ı çerḥ 'arz eyler degüldür mihr ü meh
Ki seper gâhice bir t̤ḡ-ı mücevher rûz u şeb

29. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Güşvâredür 'arûs-ı dehre mihr ü meh degül
Ma'nide güşına olmuş zînet-âver rûz u şeb

30. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh şanma bu kaşr-ı âsumânda
rûnümâ
'Arz-ı hüsn eyler iki pâkîze duḡter rûz u şeb

31. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Ravzasında güyiyā Şāh-ı dü-kevnüñ mihr ü meh
‘Anber-efşāndur iki zerrīn micmer rüz u şeb

32. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Na‘t-ı Şāh-ı enbiyāya mihr ü meh zer-şafhadur
Anda tahrīr eyleye kil-k-i şenā-ger rüz u şeb

33. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Yā Resūlallāh degüldür āsumānda mihr ü meh
Dāğ-ber-dildür felek ‘aşkuñla yer yer rüz u şeb

34. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh şanma dü-mir‘āt ‘arz idüp çerh-i felek
Olmağ ister nūr-ı rüy-ı pāke mazhar rüz u şeb

35. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 42

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Zerredür envār-ı ruḥsāruñ yanında mihr ü meh
Güiyā olmuş idi ol şem‘-i bī-fer rüz u şeb

36. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh envār-ı ruḥsārına mazhar olmasa
‘Ālem içre böyle olmazdı münevver rüz u şeb

37. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh pervāne-i şem‘-i vücūduñ olmasa
‘Āleme olmazdı anlar lem‘a-güster rüz u şeb

38. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ile meh mahv olur tāb-ı ruḥı olsa ‘ayān
Gālib olur zerre-i nūr-ı Peyember rüz u şeb

39. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 50

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ile meh ḥāk-i pāyında bir ednā bendedür
Enbiyā şaffına zātı oldu server rüz u şeb

40. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh şanma görinen merdüm-i çerh-i felek
Tābiş-i ‘aşkıyla kılmış dāğ-der-ber rüz u şeb

41. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Şīşe-i çerh içre mihr ü meh şüküfte gül gibi
Gülsitān-ı ‘ālemi eyler mu‘aṭṭar rüz u şeb

42. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 56

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh zerrīn nağāre nüh felekdür kūsar
Bang-i şevket ra‘d-veş ki çalmur her rüz u şeb

43. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 58

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

İki zerrīn keffedür mīzān-ı çerhe mihr ü meh
Dirhem-i bisyārdur ma‘nīde aḥter rüz u şeb

44. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh zerrîn rikâbı idi bu Gülgün-ı çerh
Emr-i pâk-i Hâzrete olmuş musahhar rûz u şeb

45. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 62

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr-i gerdün-ı vefâ mâh-ı sipihr-i pür-sehâ
Zât-ı pâki râh-ı Hâkka oldı rehber rûz u şeb

46. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 64

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü mehveş nûr ile kalbin ziyâ-bahşâ ider
Na't-ı pâkin söyleyen merd-i sühân-ver rûz u şeb

47. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 66

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh-âsâ olur nûr ile kalbi pür anuñ
Na't-ı pâkin vird idüp eylerse ezber rûz u şeb

48. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Serteser nûr olsa kalbüm mihr ü meh-âsâ nola
Vaşf-ı pâkin eylerem ben zâr u kemter rûz u şeb

49. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 70

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh-âsâ furûğ-efrûz olur luţfuñ ile
Kevkeb-i bahtum olurdu sa'd-ahter rûz u şeb

50. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 72

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü mehveş nûr-ver âşâr-ı na'tuñla derûn
Olmaya âlâm-ı miñnetle mükedder rûz u şeb

51. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 74

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh-âsâ gönül pertev-fürûz-ı şevk olur
Lâyık-ı luţfuñ olur bu merd-i ahter rûz u şeb

52. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 76

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü mehveş ma'nide itsem nihâde rüyumu
Hâk-i dergâhı baña olsa müyesser rûz u şeb

53. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 78

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Âsumân-ı nazma mihr ü meh gibi pertev-feşân
Olsa elyak Feyzi medh-i pâkin eyler rûz u şeb

54. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 80

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Tâ-be-key bu mihr ü meh ile şîlât ol şâha sen
Hâlini 'arz eyledüñ ey dil mükerrer rûz u şeb

55. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 82

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Âsumândan dūr olunca mihr ü meh ol şâha sen
Rûhına eyle şalâtı tâ-be-mahşer rûz u şeb

56. rûz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Kāh-ı çerhe mihr ü meh gūyā iki zerrīn ‘alem
Buldu bu kaşr-ı felek ānuñla zīver rüz u şeb

57. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ile meh ‘āleme olur zīyā-ver rüz u şeb
Nūr-baḥşādūr iki mışbāḥ-ı enver rüz u şeb

58. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ile meh ‘āleme olur zīyā-ver rüz u şeb
Nūr-baḥşādūr iki mışbāḥ-ı enver rüz u şeb

59. rüz u şeb:

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece. İl daima, sürekli.

Mihr ü meh pertev-fezādūr āsumāndan seyr
idūñ
Mişli nādīde nümāyān iki gevher rüz u şeb

60. rüz u şebi:-i

Lugaz 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Hükmi cārī hem güzeldür meşrebi
Ma‘nide cem‘ eylemiş rüz u şebi

61. rüz u şebi:-i

Tarih 69

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gece gündüz, her zaman.

Cismini hıfz ide Hāk cümle-i āfātdan
Zevk ile ide güzler rüz u şebi her demi

rūzedār-ı hicrān:

1. rūzedār-ı hicrān:

Rūbai 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık orucu tutan kimse.

Kıl müjdeyi rūzedār-ı hicrān olana
Elbette irer ‘id-i vişāl-i yāre

rūzgār:

1. rūzgār:

Gazel 112

Mısra: 4

Devir, zaman. İl esinti, yel.

Bilmem ne vech ile alınur intikāmımız
Çok bāz-geştümüz geçiyor rūzgār ile

2. rūzgāra:-a

Gazel 6

Mısra: 11

Rüzgar, esinti, yel.

Mūsā‘id rūzgāra irmedi bu baḥr-ı mevc-engīz
İderdi Feyzi keşt-i ümīdüm ser-nigün peydā

3. rūzgār:

Tarih 14

Mısra: 25

Rüzgar, esinti, yel.

Şeb-i tārīk-i gamda rūzgār efsürde itmişdür
Olurdu şem‘-i baḥtüm luṭfuñ ile hem zīyā-
baḥşā

4. rūzgārdan:-dan

Gazel 30

Mısra: 5

Rüzgar, yel. İl kader, talih, baht.

Esmez mūsā‘id üzre şehā rūzgārdan
Baḥr-ı gam içre keşt-i dil sernigün olur

5. rūzgārda:-da

Gazel 118

Mısra: 4

Rüzgar, yel. İl kader, talih, baht.

Şikeste eyledi cām-ı müdāmı seng-i kazā hayf
Bu rūzgārda cām-ı tarab bilinmedi kaldı

rüz-ı cezā:

1. rüz-ı cezā:

Kaside 3

Mısra: 65

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü, mahşer.

Ne yüzüm var varıcağ ḥaşre benüm rüz-ı cezā
Zerrece luṭfuñ ider bendeñi şād u ḥandān

rüz-ı ferdāya:

1. rüz-ı ferdāya:-y, -a

Kaside 10

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Ahiret günü, kıyamet günü.

Ne hâletdür kime hâlüm disem olur tebessüm-
sâz

Elem çekme deyü eyler havâle rüz-ı ferdāya

rüz-ı hisâb:

1. rüz-ı hisâb:

Kaside 3

Mısra: 63

Kelime Tipi: -

Hesap günü, mahşer.

Dem-be-dem kârimuz 'işyân 'aceb rüz-ı hisâb
Nic'olur hâlüm eyâ pâdişeh-i Sidre-mekân

rüz-ı itmâmında:

1. rüz-ı itmâmında:-ı, -n, -da

Tarih 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Tamamlandığı, bittiği gün (köşkün
yapımının bittiği gün bağlamında).*

Rüz-ı itmâmında târîhin didüm
Bî-bedeldür kaşır-ı 'âlî dil-güşâ

rüz-ı kıyâm:

1. rüz-ı kıyâm:

Kaside 5

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Girdbâd-ı fitneden hıfz ide tâ rüz-ı kıyâm
Şem'-i zât-ı pâkini dâ'im Cenâb-ı Kibriyâ

rüz-ı mahşerde:

1. rüz-ı mahşerde:-de

Kaside 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet günü.

Şehriyâr-ı dü-cihân pâdişeh-i Sidre-makâm
Rüz-ı mahşerde şefâ'atle bizi kıl handân

rüz-ı rüşendür:

1. rüz-ı rüşendür:-dür

Gazel 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aydınlık gün. İl sevgilinin yanağı.

Nürpâş-ı 'arızûn fikriyle lem'an olmada
Her şeb-i târîk-i miñnet rüz-ı rüşendür baña

rüz-ı rustahîz:

1. rüz-ı rustahîz:

Gazel 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mahşer, kıyamet günü.

İtseñ hıram 'âlem olur rüz-ı rustahîz
Hem âfitâb-ı şubh-ı kıyâmet ruhuñ midur

ruznâme:

1. ruznâme:

Tarih 82

Mısra: 3

Günlük.

Büyük ruznâme câhın eyledi şad yümn ile
teşrîf
Aña şâyestedür i'zâz u ikbâl-i sa'âdetle

ruznâmeci:

1. ruznâmeci:

Tarih 82

Mısra: 10

Günlük yazarı.

Çıkup bir müjde ile Feyziyâ hâtif didi târîh
Büyük ruznâmeci Aşmed Efendi oldu 'izzetle

S**sa'âdet:**

1. sa'âdetle:-le

Kaside 8

Mısra: 75

Saadet, mutluluk.

Hudâ efzûn ide 'ömrini 'izz ü hem sa'âdetle
Bu dehrûñ nitekim devr ide mihr-i pertev-
efşânı

2. sa'âdet:

Kaside 9

Mısra: 13

Saadet, mutluluk.

Yeter aña bu sa'âdet ki dâr-ı dünyâda
Süvâr ola aña çün böyle bir firişte-nihâd

3. sa'âdetle:-le

Tarih 71

Mısra: 2

Mutluluk, huzur.

Şehenşâh-ı cihân Sultân Ahmed bin
Muhammed Han
Vücûd-ı pâkini hıfz eyleye Mevlâ sa'âdetle

4. sa'âdetle:-le

Tarih 86

Mısra: 3

Mutluluk, huzur.

Sa'âdetle cihânda 'ömrini efzûn ide Mevlâ
Furûğ-efrûz ola tâ mihr ile meh çerh-i mînâda

sabâ:

1. şabâ:

Kaside 7

Mısra: 21

*Gün doğusundan esen hafif ve latif
rüzgar.*

Vezân olursa şabâ farı-ı feyz-i luğfindan
Şükûfezâr ide sercümle bâğ-ı nîrânı

sabâh-ı haşre:

1. şabâh-ı haşre:-e

Tarih 44

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mahşer sabahı, mahşer günü.

Şabâh-ı haşre dek ola münevver şem'-i ikbâli
Vücûd-ı pâkini hıfz eyleye âfâtdan Mevlâ

sabr:

1. şabrum:-um

Rûbai 35

Mısra: 4

Sabır, dayanma gücü.

Ben rehrev-i vâdî-i gam-ı hicrânâ
Ma'nide didi 'aqluma şabrum yâ hû

sabr eyle:-

1. şabr eyle:

Rûbai 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Sabretmek, dayanmak, katlanmak,
tahammül etmek.*

Şabr eyle gönül derd-i gam-ı dildâra
Şekvâ mı olur mecâl yok güftâra

sabr kıl:-

1. şabr kıl:

Matla 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sabretmek, tahammül etmek.

Şekve itme şabr kıl senden gider bu derd-i
renc
Ey gönül meşhûrdur Eş-şabru miftâhu'l-ferec

sad:

1. şad:

Gazel 16

Mısra: 9

Yüzlerce, pek çok.

Bu nev-zemînüne yine şad âferîn senün
Feyzî bu şi'r-i pâküne tanzîr olur mı hiç

2. şad:

Kaside 3

Mısra: 59

*"yüzlerce, yüz kere" anlamlarında
kullanılan yüz sayısı.*

Yine şad 'aciz ile endâhte-i hayret olur
'Arşa-i ma'nide eylerse ne deñlü cevân

3. şad:

Kaside 5

Mısra: 15

*"yüzlerce, yüz kere" anlamlarında
kullanılan yüz sayısı.*

Rüstem ü Keyhüsrev ü şad Behmen-i
İsfendiyâr
Bende-i kemter-kemîni olmağa anuñ sezâ

4. şad:

Kaside 6

Mısra: 12

*"yüzlerce, yüz kere" anlamlarında
kullanılan yüz sayısı.*

Zāt-ı kerem-şi'ārını Şubhî Efendinüñ
İtsem nüvişte midhatini şad kitâb olur

5. şad:

Tarih 50

Mısra: 4

"yüzlerce, yüz kere" anlamlarında
kullanılan yüz sayısı.

Şem'-i zâtını Hudâ hıfz ide bād-ı gamdan
Berdevâm eyleye şad 'izz ile Rabbü'l-erbâb

6. şad:

Tarih 72

Mısra: 6

"yüzlerce, yüz kere" anlamlarında
kullanılan yüz sayısı.

Esâsın muhkem itmiş habbezâ cây-ı şafâ-
güster
Güzel tarh eylemiş şad bârekallâh tab'-ı
mi'mârî

7. şad:

Tarih 82

Mısra: 3

"yüzlerce, yüz kere" anlamlarında
kullanılan yüz sayısı.

Büyük ruznâme cāhın eyledi şad yümn ile
teşrîf
Aña şâyestedür i'zâz u iqbâl-i sa'âdetle

şad çâk id-:

1. şad çâk ide:-e

Tarih 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüz parça etmek, paramparça etmek.

Serîr-i taht-ı 'âlîde mu'ammer eyleye Mevlâ
İde şemşîr-i kahrı cismîni şad çâk a'dānuñ

şad çâk ol-:

1. şad çâk olur:-ur

Gazel 51

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Yüz parça olmak, paramparça olmak
(kalbin ayna gibi kırılması, parçalanması
bağlamında).*

Ey perî nâr-ı gâzabla 'âşîka itme nigâh
Kâlbimüz şad çâk olur eyle hâzer âyînedür

şad gûne:

1. şad gûne:

Gazel 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yüzlerce, çokça.

Feyzî revâdur eylese şad gûne midhatüñ
Kim rûh-bağş-ı hasretiyândur nesîm-i şubh

2. şad gûne:

Tarih 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüzlerce, çokça.

Bi-hamdillâh gülistân-ı cihândan zâhir
olmuşdur
Açıldı gönçe-i maşşûd şad gûne letâfetle

şad hayf:

1. şad hayf:

Rûbai 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüzlerce kez yazık, çok yazık.

'İşyân ile şad hayf tebehdür hâlüm
Ma'lûm durur cenâbuña ahvâlüm

şad hezârân:

1. şad hezârân:-se

Gazel 44

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yüz binlerce.

Sezâdur şad hezârân itse tahsîn ehl-i dil Feyzî
Neşât-ı 'îd ile eş'ârimuz nev-güfte olmuşdur

sa'd ol-:

1. sa'd ola:-a

Tarih 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayırlı, uğurlu olsun.

Şâhibine sa'd ola bu cây-ı pāk
Ola devletle mu'ammer dā'imā

2. sa'd ola:-a

Tarih 60

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayırlı, uğurlu olsun.

Du'ā-yı hayr iderek Feyziyā didüm tārīḥ
Ḳudūmı sa'd ola devletle Fatma Sultānuñ

sad pāre:

1. **şad pāre:**

Gazel 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüz parça. İl paramparça.

Dil ğam-ı 'aşk ile bīçāre degüldür de nedür
Tīğ-ı miḥnet ile şad pāre degüldür de nedür

2. **şad pāredür:-dür**

Gazel 85

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yüz parça. İl paramparça.

Müjgān-ı tīğ-ı yār ile şad pāredür henüz
Feyzī mişāl-i küşte-i hicrān olan göñül

3. **şad pāredür:-dür**

Gazel 119

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yüz parça, paramparça.

Tīğ-ı ğam-ı firāk ile şad pāredür derün
Olsa Mesīḥ eyleyemezdi devāmuḫı

sad pāre ol:-

1. **şad pāre oldı:-dı**

Gazel 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yüz parça olmak, paramparça olmak.

Derün tīğ-ı nigāhuñdan oldı şad pāre
Neler ider baña ol pür-cefā maḥallinde

2. **şad pāre olur:-ur**

Gazel 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yüz parça olmak, paramparça olmak.

Olur şad pāre dil hışm itse mānend-i gül-i
şadberg
Mücerrebdür hezārān ğamze-i ḥünḥār-ı
sertüzüñ

sadā:

1. **şadā:**

Kaside 4

Mısra: 14

Ses.

Ne kalem zāhir olur ğāḥ şarīrinde anuñ
Nağme-i ney gibi ğuş-ı dile bir ḥüb şadā

sadā çık:-

1. **şadā çıkmaz:-maz**

Gazel 53

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Ses, seda çıkmamak.

Ben ol üftāde-i çāḥ-ı belāyam Yūsuf-āsā kim
Ġam-ı 'aşkuñla cānā rüy-ı arza bir şadā
çıkmaz

sadā gel:-

1. **şadā geldi:-di**

Tarih 63

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Ses gelmek.

Şeş cihetden geldi āvāz-ı mübārekle şadā
Mağdem-i mes'ūdı kıldı şevk-baḥşā dilleri

sada id:-

1. **şada ider:-er**

Lugaz 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ses çıkarmak.

Çüb ile darb eyleseñ ğāḥī aña
Yok dil ü cānı ider yine şada

sadā-baḥş:

1. **şadā-baḥş:**

Tahmis 2

Mısra: 12

Ses vermek, inlemek, yankılanmak.

Nūr-ı ruḥsār-ı pür-envārına göñlüm müştāk
Āḥ u zārumla şadā-baḥş sipihr-i nüh-tāk

sa'd-ahter ol:-

1. **sa'd-ahter olurdi:-ur, -dı**

Kaside 1

Mısra: 70

Kelime Tipi: -

Yıldızı kutlu, uğurlu olmak; talihli olmak.

Mihr ü meh-āsā furūğ-efrūz olur luṭfuñ ile
Kevkeb-i baḥtum olurdı sa‘d-aḥter rûz u şeb

sadā-yı bûlbûl:

1. şadā-yı bûlbûl:

Gazel 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bûlbûl sesi.

Şadā-yı bûlbûl olup zevk-bāḥş-ı kūy-ı Hîşār
Sipihri velvele-nāk itdi hāy hūy-ı Hîşār

sāde:

1. sâdedür:-dür

Gazel 48

Mısra: 17

Sade. İl anlaşılr.

Sâdedür mir‘ât-veş şî‘rüm cihān içre benüm
Gösterür ehl-i dile ḥüsn-i edā nevrûzdur

şadef:

1. şadef:

Gazel 122

Mısra: 8

Sedef (içinden inci çıkan istiridye türünden bir hayvanın kabuğu).

Nîsân-ı luṭf-ı İzzid-i pāk ile baḥr-ı dil
Lûlû-yı ma‘rifetle pür olmuş şadef gibi

2. şadef:

Kaside 3

Mısra: 34

Sedef (içinden inci çıkan istiridye türünden bir hayvanın kabuğu).

Baḥr-ı rahmetde olan dürr-i girān-māye idi
Zāt-ı pākine şadef olsa revā bağ-ı cinān

şadef-i ‘ālem:

1. şadef-i ‘ālem:

Tarih 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Alemin incisi.

Āh gitdükde didüm fevtine Feyzî târiḥ
Gitdi Dürrî şadef-i ‘ālem içinden eyvāh

şadefkārî:

1. şadefkārî:

Tarih 72

Mısra: 8

Sedef işlemeli, sedef işçilikli.

Muşanni‘ kıl kalemle sîm nakş itmiş
temāşādur
Nigāh-endāz olanlar zann ider anı şadefkārî

sad-mevce-i tûfân:

1. şad-mevce-i tûfân:

Rûbai 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tufanın yüzlerce dalgası (tufanın sebep olduğu dalgalar bağlamında).

‘Āşık ḡam-ı ‘aşk-ı yār ile itse bükā
Şad-mevce-i tûfân olurdı peydā

sadr:

1. şadrî:-ı

Tarih 77

Mısra: 2

Sadrazamlık makamı.

Cenāb-ı Hâcî İbrāhîm Paşa āşaf-ı zîşân
Münevver kıldı şadrî şanki mihr-i ‘ālem-
ārādur

2. şadrîna:-ı, -n, -a

Tarih 63

Mısra: 3

Makam.

Defterî şadrîna teşrîf itdi bir zāt-ı şerîf
Lutf ile ihyā ider mürde-dil-i ḥākisteri

şadr-ı ‘ālîye gel-:

1. şadr-ı ‘ālîye gelince:-ince

Tarih 14

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Sadrazam olmak.

Gelince şadr-ı ‘ālîye didüm târiḥini Feyzî
Vezîr oldı Süleymân-ı zamāna Muştafâ Paşa

şadr-ı ‘izzetde:

1. şadr-ı ‘izzetde:-de

Tarih 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüce makam.

Şadr-ı 'izzetde karar eyledi bir zāt-ı şerîf
Mağdem-i zâtını sa'd ide Cenâb-ı Vehhâb

şadr-ı rif'atde:

1. şadr-ı rif'atde:-de

Tarih 77

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yüce sadrazamlık makamı.

Mu'ammer ola 'izz ü devlet ile şadr-ı rif'atde
Vücūd-ı pāki mahfūz ola mahz-ı lutf-ı
Mevlādur

2. şadr-ı rif'atde:-de

Tarih 63

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yüksek makam.

Şadr-ı rif'atde mu'ammer eyleye dā'im Hudā
Zātını hıfz ide anuñ Hāl-ı ins ü perī

şadr-ı rüm:

1. şadr-ı rüm:

Tarih 57

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Rumeli kazaskeri (Uşşakizade İbrahim Efendi).

Güş idüp pāyesini Feyzi didüm tārīhin
Şadr-ı Rüm pāyesi İbrāhim Efendiye sezā

şadr-ı vālā-rütbe-i 'ālī-himem:

1. şadr-ı vālā-rütbe-i 'ālī-himem:

Tarih 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Yardımları çok olan yüce rütbeli
sadrazam (Veziriazam Hüseyin Paşa).*

Şadr-ı vālā-rütbe-i 'ālī-himem
Gelmemişdür böyle bir pākīze zāt

şadrü'l-vüzerā:

1. şadrü'l-vüzerā:

Tarih 54

Mısra: 4

Vezirlerin başı.

Oldı pür-nür sürürıyla kulüb-ı 'ālem
Oldı bir zāt-ı şerîf 'izz ile şadrü'l-vüzerā

şad-ı na-i dürr-i yektā:

1. şad-ı na-i dürr-i yektā:

Kaside 4

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Eşsiz yüzlerce inci tanesi.

Feyz-bahş olsa eger seng-i siyāha lutfuñ
Şübhesüz eyleye şad-ı na-i dürr-i yektā

şaf:

1. şaf:

Rübai 26

Mısra: 1

Saf, halis, temiz.

Bir 'aşık-ı miñnet-zedeyem kalbüm şāf
Nağd-i dil ü cān 'aşk ile oldı itlāf

2. şaf:

Gazel 17

Mısra: 4

Temiz.

Pertev-i 'aks-i ruh-ı yār hüveydā oldı
Şāf mir'āt-ı dilüm jeng nedür bilmez hiç

3. şafdur:-dur

Lugaz 9

Mısra: 10

Saf, temiz, pak.

Her nesi var ise eyler pāyına halkuñ nīşār
Şafdur anuñ derünü dem-be-dem āyīne-vār

şafā:

1. şafā:-s, -ı

Gazel 37

Mısra: 2

Huzur (gönül huzuru bağlamında).

Şüküftegī-i gül evvel-bahāra kalmışdur
Gönül şafāsi vişāl-i nigāra kalmışdur

2. şafā:

Gazel 109

Mısra: 2

Huzur (gönül huzuru bağlamında).

Cefāya meyl ider ol meh vefā mahallinde
Gönülde zāhir olur gam şafā mahallinde

3. şafādan:-dan

Tarih 11

Mısra: 15

Mutluluk, gönül şenliği.

Cihân tacın atup Feyzî şafâdan didi târîhin
Mübârek eylesün Mevlâ cülûs-ı şeh
Süleymânı

4. şafâsı:-s, -ı

Gazel 54

Mısra: 10

Neşe, huzur, mutluluk.

Nola fikr-i leb-i lâ'lüñle Feyzî bâde-nüş olsa
O cām-ı hâlet-efzānuñ şafâsı artar eksilmez

5. şafâ:

Lugaz 14

Mısra: 4

Neşe, huzur, mutluluk.

Kime olsa qarîn hemdem olur
Geh şafâ bahş ider gehî sem olur

6. şafâñ:-ñ, -ı

Tahmis 3

Mısra: 13

Neşe, huzur, mutluluk.

Şanma bu neş'e-fezâ olan şafâñı bilmedüm
Çekmeyince neşve-i mu'ciz-nümâñı
bilmedüm

şafâ eyle:-

1. şafâ eyler:-r

Gazel 48

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Eğlenmek, vaktini neşe ve zevk içinde
geçirmek.*

Reşk ider dil gülsitânda lâleye kim Feyziyâ
Sâgarı ber-kef olup eyler şafâ nevrüzdur

2. şafâ eyleye:-y, -e

Tarih 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Neşelendirmek, mutluluk vermek.

Rûz u şeb 'izz ü sa'âdetle müdâm
Eyleye anuñ derûnında şafâ

şafâ vir:-

1. şafâ virdi:-di

Tarih 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Neşe, mutluluk vermek (herkesin içine,
gönlüne mutluluk vermek bağlamında).*

Hamdülillâh Hazret-i Hâk eymen-i evkâtta
Feth ü nuşretle kulüb-ı 'âleme virdi şafâ

2. şafâ virdi:-di

Tarih 41

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Neşe, huzur vermek.

Hatt-ı rûyın seyr idince ol perî ruhsârenüñ
Nevbahârüñ fikri virdi kalb-i 'uşşâka şafâ

şafâ vü zevke:

1. şafâ vü zevke:-e

Gazel 107

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zevk ve sefa.

Serâser mahv olurdu zulmet-i gam levh-i
hâtırdan

Şafâ vü zevke tev'emdür tarîk-i Nakşbendiyye

şafâ-bahşa:

1. şafâ-bahşam:-m

Kaside 2

Mısra: 33

Huzurlu, mutlu.

Zıkr-i Fârûk ile şafâ-bahşam
Hayli fikret-şi'ârdur kalemüm

şafâ-bahşâ-yı 'âlemdür:

1. şafâ-bahşâ-yı 'âlemdür:-dür

Gazel 107

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aleme huzur veren.

Şafâ-bahşâ-yı 'âlemdür tarîk-i Nakşbendiyye
Cihân içre müsellemdür tarîk-i Nakşbendiyye

şafâ-yı cemen:

1. şafâ-yı cemen:

Gazel 37

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Çimen, kır eğlencesi. İl sevgilinin
yüzündeki ayva tüyleri.*

Görünce hatt-ı ruhuñ girye eylesün 'uşşāk
Şehā şafā-yı çemen cūybāra qalmışdur

şafā-yı hālet-efzāyı vir-:

1. şafā-yı hālet-efzāyı virür:-ür

Tarih 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cana can katarak mutluluk vermek.

Zihī 'ayn-ı müferrih bī-bedel āb-ı hayāt-āver
Virür her kaçresi anuñ şafā-yı hālet-efzāyı

şafā-yı rūhānī:

1. şafā-yı rūhānī:

Kaside 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Manevi mutluluk, manevi haz.

Bu şevk ile ele aldıkda kilik-i hoş-raşamı
Derün-ı hātıra geldi şafā-yı rūhānī

şafā-yı zevk-i rūhānī bul-:

1. şafā-yı zevk-i rūhānī bulur:-ur

Gazel 107

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Manevi doyumun huzurunu yaşamak.

Bulur aña girenler bir şafā-yı zevk-i rūhānī
Müferrih cāy-ı hurremdür tarık-i
Naşbendiyye

sāf-dil:

1. sāf-dildür:-dür

Lugaz 13

Mısra: 7

İçi temiz.

Şāf-dildür zātı memdüh-ı cihān
Heb aña muhtācdur pīr ü cūvan

şaff:

1. şaffina:-ı, -n, -a

Kaside 1

Mısra: 50

Topluluk, grup. İl dizi, sıra.

Mihr ile meh hāk-i pāyında bir ednā bendedür
Enbiyā şaffına zātı oldu server rüz u şeb

şafha:

1. şafhadur:-dur

Gazel 70

Mısra: 8

Sayfa.

Güyā midād-ı hāme-i kudretle ey perī
Bir şafhadur yazıldı degül ey nigār hat

şafha-i çeşmümde:

1. şafha-i çeşmümde:-üm, -de

Gazel 86

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Göz sayfası (sevgilinin kirpiklerinin nakış
gibi işlediği gözler bağlamında).*

Kıl kalemdür şafha-i çeşmümde müjgān-ı
terüm
Naş-ı hüsnüñ dīdeme taşvīr ider Bihzād-ı dil

şafvet-i nūr-ı ruhiyla:

1. şafvet-i nūr-ı ruhiyla:-ı, -y, -la

Gazel 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yanağının ışığının duruluğu.

Şafvet-i nūr-ı ruhiyla dil mücellā ol kadar
Cilve-ger mir'āt-ı dilde şahid-i maşşūdumuz

sāgar:

1. sāgar:

Kaside 1

Mısra: 18

Kadeh (güneş ve ay).

Nuql-i mey oldu kevākib çerh sāķī mihr ü meh
Āsumān-ı meclis içre iki sāgar rüz u şeb

2. sāgar:

Gazel 1

Mısra: 7

İçki, şarap kadehi. İl şarap.

Sezā destüñde sāgar olsa mir'āt-ı şafā sāķī
Olurdu ebkem-i gam görse anı tūti-i güyā

3. sāgarı:-ı

Gazel 29

Mısra: 1

İçki, şarap kadehi. İl şarap.

Devr eyle sâki sâgarı zîbâ-reviş budur
Ey rind-i meykeşân-ı cihân Cem-meniş budur

4. **sâgarı:-ı**

Gazel 48

Mısra: 12

İçki, şarap kadehi. İl şarap.

Reşk ider dil gûlsitânda lâleye kim Feyziyâ
Sâgarı ber-kef olup eyler şafâ nevrûzdur

5. **sâgar:**

Gazel 92

Mısra: 8

İçki, şarap kadehi. İl şarap.

Şudâ‘-ı derd-i gamı def‘ iderdi ey sâkî
Bu bezme micmere sâgar mîdur nedür bilmem

6. **sâgarı:-ı**

Rûbai 31

Mısra: 2

İçki, şarap kadehi. İl şarap.

Meyden tehî peymâneye mesrûr olmam
Sâkî baña şun sâgarı maḥmûr olmam

7. **sâgar:**

Tahmis 1

Mısra: 22

İçki, şarap kadehi. İl şarap.

Ġam-ı ‘aşkuñla cânâ meclis-i mey oldı âmâde
Nümâyân oldı sâgar dest-i sâkî-i dilârâda

8. **sâgar:**

Tahmis 1

Mısra: 25

İçki, şarap kadehi. İl şarap.

Hirâs-ı fitne-i la‘lûñle sâgar dâğ-ber-dildür
Yem-i ṭab‘uñdan itdûñ ‘âleme bezl-i güher
Şubḥî

9. **sâgarla:-la**

Tahmis 1

Mısra: 11

İçki, şarap kadehi. İl şarap.

Şehâ âmâde meclis mey ile sâgarla sâkiyle
Sezâ mestâne olsam câm-ı la‘lûñ iftirâkıyla

sâgar-be-dest:

1. **sâgar-be-dest:**

Gazel 64

Mısra: 10

Elinde kadeh tutmak.

Müdâm bâde ider nûş Feyzi meykedede
Ḥumâr-ı ‘aşk ile sâgar-be-dest olup kalmış

sâgar-be-dest ol:-

1. **sâgar-be-dest oldı:-dı**

Gazel 124

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Elinde kadeh tutmak.

Olur peymâne-i dil Feyziyâ leb-rîz-i derd ü
ġam
Niçün bezm-i ‘adûda ol perî sâgar-be-dest oldı

sâgar-ı bezm-i şafâmuzy:

1. **sâgar-ı bezm-i şafâmuzy:-muz, -ı**

Gazel 119

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Neşe, eğlence meclisinin kadehi.

Bu dehr seng-i miḥnet ile ḥayf Feyziyâ
İşkeste itdi sâgar-ı bezm-i şafâmuzy

sâgar-ı hoş-güvâr-ı ma‘nîdür:

1. **sâgar-ı hoş-güvâr-ı ma‘nîdür:-dür**

Gazel 47

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Mananın lezzetli şarabı (şüirin verdiği
mutluluk bağlamında).*

Dil-i maḥmûra neşve-yâb olan
Sâgar-ı hoş-güvâr-ı ma‘nîdür

sâgar-ı lebrîzde:

1. **sâgar-ı lebrîzde:-de**

Rûbai 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aġzına kadar dolu kadeh.

Dilde eᡣer-i ‘aşk u maḥabbet vardur
Ol sâgar-ı lebrîzde ḥâlet vardur

sâgar-ı lebrîz-i pür-safâ:

1. **sâgar-ı lebrîz-i pür-safâ:**

Gazel 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aġzına kadar neşe dolu içki kadehi.

Şarāb-ı hecr ile mestüz müdām destümnden
Cihānda sāgar-ı lebriz-i pür-şafā düşmez

sāgar-ı mey:

1. sāgar-ı mey:

Kaside 8

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Görenler sāgar-ı mey içre ‘aks-i rüy-ı cānānı
Şanurlar cūybāra düşdi berg-i verd-i ḥandānī

sāgar-ı pür-bāde:

1. sāgar-ı pür-bāde:

Gazel 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şarap dolu kadeh.

Naẓra-i evvelde olur cilve-ger rüy-ı neşāt
Sāgar-ı pür-bāde güyā feyz-ver āyinedür

sāgar-ı rahşān:

1. sāgar-ı rahşān:

Gazel 113

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlak kadeh.

Nüş iderken cām-ı şahbāyı nigāh it la‘line
Ḥālet-efzā sāgar-ı rahşān rahşān üstine

2. sāgar-ı rahşāna:-a

Gazel 110

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlak kadeh.

Ḥabāb-ı mey degül ḥoy-gerde eyler cāmı ey
sākī
Furūğ-ı ‘aks-i rüyüñ sāgar-ı rahşāna düşdükçe

sāgar-ı şahbā:

1. sāgar-ı şahbā:

Gazel 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Olurdı dāfi‘-i gerd-i küdüret sāgar-ı şahbā
Keder-fersā-yı mir‘āt-ı ṭabī‘at sāgar-ı şahbā

2. sāgar-ı şahbā:

Gazel 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Olurdı dāfi‘-i gerd-i küdüret sāgar-ı şahbā
Keder-fersā-yı mir‘āt-ı ṭabī‘at sāgar-ı şahbā

3. sāgar-ı şahbā:

Gazel 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Nola mānend-i sübhā zāhidā dūr olmasa elden
Bulupdur dest-i mey-nüşānda ḥürmet sāgar-ı
şahbā

4. sāgar-ı şahbā:

Gazel 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Şeb-i tārik-i bezme pertev-endāz olsa şāyeste
Furūğ-efrüz-ı mäh-ı şām-ı şohbet sāgar-ı
şahbā

5. sāgar-ı şahbā:

Gazel 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Hezār-āsā olur mey-nüş olanlar nağme-gū zīrā
Gül-i büy-āver-i gülzār-ı ‘işret sāgar-ı şahbā

6. sāgar-ı şahbā:

Gazel 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Şu‘ā’ından olurdı Feyzi çeşm-i meykeşān ḥīre
Fürüzān āfitāb-ı evc-i rif‘at sāgar-ı şahbā

sāgar-ı şahbā-yı murād:

1. sāgar-ı şahbā-yı murād:

Rübai 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Arzu şarabının kadehi.

Ḥamyāze-i hicrān ile bitāb oldum
Girmedi ele sāgar-ı şahbā-yı murād

sāğar-ı şahbā-yı sürür:**1. sāğar-ı şahbā-yı sürür:****Rübai 15**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Neşe şarabının kadehi.

Hamyāze-keşem meclis-i dünyāda müdām
Nüş eylemedüm sāğar-ı şahbā-yı sürür

sāha-i ğamda:**1. sāha-i ğamda:-da****Gazel 14**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dert çekilen yer.

Sāha-i ğamda ider cilde ne mümkün rām ola
Çerh itmişdür zimām-ı esb-i ihsānı şikest

2. sāha-i ğamda:-da**Gazel 1**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Dert çekilen yer.

Şekīb-i ‘aşk mümkün mi baña ben sāha-i
ğamda
Semend-i şabrımuñ Feyzī ‘inānın eyledüm
irhā

şahbā:**1. şahbā:****Gazel 121**

Mısra: 6

Şarap, içki.

‘Āşık-ı mey-hāre nüş itse lebün peymānesin
Mest iderdi dem-be-dem la‘l-i lebün şahbā
gibi

2. şahbā:**Kaside 8**

Mısra: 50

Şarap, içki.

Eger gūş eylese bu matla‘ı meclisde mey-
nüşān
İderdi mest şahbā gibi cümle ehl-i ‘irfānı

şahbā-yı ‘aşk-ı vār:**1. şahbā-yı ‘aşk-ı vār:****Gazel 55**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin aşk şarabı.

Şahbā-yı ‘aşk-ı yār ile mestüz ki bilmezüz
Nüh-ťās-ı çerhi Feyzi pür etse figānımız

şahbā-yı bezm-i fūrkatün:**1. şahbā-yı bezm-i fūrkatün:-üñ****Tahmis 3**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Ayrılık meclisinin şarabı.

Sākiyā cām-ı lebünden eyle luť it neşve-yāb
Ser-girān itdi beni şahbā-yı bezm-i fūrkatün

şahbā-yı ğamdan:**1. şahbā-yı ğamdan:-dan****Gazel 44**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gam şarabı.

Şehā şahbā-yı ğamdan āşıkūñ ālūfte olmuşdur
Göñül zulf-i bütāna meyl idüp āşūfte olmuşdur

şahbā-yı hūn:**1. şahbā-yı hūn:-den****Gazel 44**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kan şarabı.

Niyāza ruťşatum yok bezm-i meyde ser-girān
dilber
İçüp şahbā-yı hūn-ı dilden ol meh hūfte
olmuşdur

şahbā-yı nāb:**1. şahbā-yı nāb:****Matla 22**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Saf, halis şarap (sevgilinin kırmızı dudağı
bağlamında).*

Ümmīd-i vaşl-ı yār ile dil zevk-yāb olur
La‘l-i lebün tefekkūri şahbā-yı nāb olur

2. şahbā-yı nāb:**Kaside 6**

Mısra: 50

Kelime Tipi: -
Saf, halis şarap.

Minnet ider mi sâki-i şahbâ-fürûşa dil
Hûn-ı derûn-ı meclise şahbâ-yı nâb olur

3. **şahbâ-yı nâb:**

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saf, halis şarap.

Her kim bu demde mâ'il-i şahbâ-yı nâb olur
Yâd eyler ise cām-ı meyi neşve-yâb olur

şahbâ-yı şafâ:

1. **şahbâ-yı şafâ:**

Gazel 100

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Keyif şarabı.

Şahbâ-yı şafâ ile dilâ mest-i müdâmam
La'l-i leb-i cânânı hayâl eyledigümden

şahbâ-yı vaşluñla:

1. **şahbâ-yı vaşluñla:-uñ, -la**

Tahmis 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kavuşma şarabı.

Olur şahbâ-yı vaşluñla devâ-yı 'âşık-ı nâçâr
Niçe dağ olmasun süz-ı ruhuñla sinede her bâr

sâhib:

1. **şâhibi:-i**

Tarih 2

Mısra: 4

Sahip, malik.

Rûz u şeb zevk ile şafâda ola
Şâhibi olmaya anuñ gam-nâk

2. **şâhibine:-i, -n, -e**

Tarih 4

Mısra: 3

Sahip, malik.

Şâhibine 'izz ü devletle ola dâ'im sa'îd
Yümn ile bünyâdını çün kıldı ol pâkîze- zât

3. **şâhibine:-i, -n, -e**

Tarih 25

Mısra: 1
Sahip, malik.

Şâhibine sa'd ola bu cây-ı pâk
Ola devletle mu'ammer dâ'imâ

4. **şâhibiyle:-i, -y, -le**

Tarih 72

Mısra: 11

Sahip, malik.

Mu'ammer ide Mevlâ şâhibiyle dâr-ı dünyâda
Bu hâne görmeye âsîb-i cevri-i çerh-i gaddârı

5. **şâhibini:-i, -n, -i**

Tarih 73

Mısra: 20

Sahip, malik.

Dâr-ı dünyâda 'izz ü devletle
Şâhibini mu'ammer ide Hudâ

6. **şâhibine:-i, -n, -e**

Tarih 78

Mısra: 2

Sahip, malik.

Habbezâ hâne-i dilkeş ne güzel tarh-ı laţîf
Şâhibine ide mes'ûd u mübârek Mevlâ

şâhibü'l-hayr:

1. **şâhibü'l-hayra:-a**

Tarih 90

Mısra: 1

Hayır sahibi, hayırlı işler yapan kimse.

Şâhibü'l-hayra Hudâ ihsân ider ecr-i cezîl
Fîsebîlillâh yapup bu 'aynı bir nîgû sıfat

2. **şâhibü'l-hayra:-a**

Tarih 3

Mısra: 2

Hayır sahibi, hayırlı işler yapan kimse.

Habbezâ mâ'u'l-hayât oldı maḥallinde revân
Şâhibü'l-hayra vire ecrin cenâb-ı kibriyâ

3. **şâhibü'l-hayra:-a**

Tarih 36

Mısra: 2

Hayır sahibi, hayırlı işler yapan kimse.

Mevlevîhâneyi ihyâ kıldı bu mâ'-i laţîf
Şâhibü'l-hayra vire ecrin Hudâ-yı Müste'ân

4. **şâhibü'l-hayra:-a**

Tarih 46

Mısra: 1

Hayır sahibi, hayırlı işler yapan kimse.

Şāhibü'l-hayra vire ecrini Feyyāz-ı Ezel
Hâbbezâ kıldı maḥallinde bu âbı icrâ

şāhib-zekā:

1. şāhib-zekā:

Kaside 5

Mısra: 58

Zeka sahibi, zeki, akıllı.

Zâtı olmuşdur ḥarīm-i muḥteremde perveriş
Mümteni'dür midḥat-i zâtı o bir şāhib-zekā

sāhil-i deryāda:

1. sāhil-i deryāda:-da

Tarih 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Deniz kıyısı, sahil.

Bilbedāhe didüm itmāmına Feyzî târîḥ
Dil-güşā sāhil-i deryāda bu beyt-i zîbā

sāhil-i maksûda ir-:

1. sāhil-i maksûda irer:-er

Gazel 123

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Arzu sahiline varmak (varılması arzu edilen yer bağlamında). İl sevgilinin bulunduğu yere varmak.

İrer mi sāhil-i maksûda dest-i ümmîdüm
Yem-i firâkda bir âşinā bulunmaz mı

2. sāhil-i maksûda irer:-a-er

Kaside 4

Mısra: 50

Kelime Tipi: -

Arzu sahiline varmak (varılması arzu edilen yer bağlamında). İl sevgilinin kişinin bulunduğu yere varmak.

Olsa bir kerre vezān bād-ı nesīm-i luṭfuñ
Fülk-i dil sāhil-i maksûda irer bîpervā

3. sāhil-i maksûda irerdi:-er, -di

Gazel 79

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Arzu sahiline varmak (varılması arzu edilen yer bağlamında). İl sevgilinin bulunduğu yere varmak.

Belki irerdi sāhil-i maksûda 'āşıkān

Baḥr-ı belā-yı fûrkatüne āşinā gerek

sāhil-i ümmîd:

1. sāhil-i ümmîd:

Gazel 75

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümit sahili, kıyısı. İl sığınılacak güvenli yer ya da kimse.

Sāhil-i ümmîd olmaz bād-ı āh oldı vezān
Keşti-i dil ḡavṭa-ḥār-ı lücce-i 'ummān-ı 'aşk

şahn-ı gülşendür:

1. şahn-ı gülşendür:-dür

Gazel 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gül bahçesi meydanı, avlusu.

Küçe-i dilber cihānda şahn-ı gülşendür baña
Ben hezāram gülsitān bir cāy-ı şîvendür baña

sahrā:

1. şahrāya:-y, -a

Kaside 10

Mısra: 20

Çöl, kır, ova.

Olurdu küh-ı pür-temkîn bir keşti-i bîpervā
Eger cārî olursa baḥr-ı luṭfî küh u şahrāya

şahrā-neverd-i derd-i elem:

1. şahrā-neverd-i derd-i elem:

Gazel 108

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Üzüntü ve dert çölüne düşmüş (çölde kuyunun içine atılan Hz. Yusuf).

Şahrā-neverd-i derd-i elem Yūsuf-ı ümîd
Üftāde oldı çāh-ı ḡama mekr ü āl ile

şahrā-yı zulmet-i şeb-i hicrānda:

1. şahrā-yı zulmet-i şeb-i hicrānda:

Gazel 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık gecesinin karanlık çölü.

Şahrâ-yı zulmet-i şeb-i hicrânda ey gönül
Âh-ı şerer-feşân saña rehnümün olur

sa'îd ol:-

1. **sa'îd ola:-a**

Tarih 52

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hayırlı, uğurlu olmak.

Du'â ile didi ahbâb şâd olup târîh
Hadîcenüñ bu cihânda kudümü ola sa'îd

2. **sa'îd ola:-a**

Tarih 52

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hayırlı, uğurlu olmak.

Kudümü ola sa'îd 'ırk-ı pāk-i Tāhirdür
Vucûdî dîde-i bedden hemîşe ola ba'îd

3. **sa'îd ola:-a**

Tarih 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Hayırlı olsun, uğur getirsin.

Şāhibine 'izz ü devletle ola dā'im sa'îd
Yümn ile bünyādını çün kıldı ol pākîze- zāt

4. **sa'îd ola:-a**

Tarih 58

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hayırlı olsun, uğur getirsin.

Şakaluñ geldi mübârek ola ey 'Abdullāh
Eyledüñ sünneti icrâ ola bahtuñ da sa'îd

sakal:

1. **şakaluñ:-uñ**

Tarih 58

Mısra: 1

Sakal.

Şakaluñ geldi mübârek ola ey 'Abdullāh
Eyledüñ sünneti icrâ ola bahtuñ da sa'îd

sakf:

1. **sakfı:-ı**

Lugaz 7

Mısra: 3

Çatı, dam, tavan.

Sakfı yokdur hem 'amûdî çârdur
Gâh tîzdür geh girân-reftardur

sākī:

1. **sākī:**

Gazel 14

Mısra: 9

Kadeh, içki sunan II sevgili.

Neşve-yâb it meyle sākī 'ākıbet gerdün-ı dün
Seng-i miñnetle ider bu cām-ı rahşānı şikest

2. **sākī:**

Gazel 29

Mısra: 1

Kadeh, içki sunan II sevgili.

Devr eyle sākī sāgarı zībā-reviş budur
Ey rind-i meykeşān-ı cihān Cem-meniş budur

3. **sākī:**

Gazel 34

Mısra: 1

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Ne dem bezm-i mey içre gülğuli sākī sebū
eyler
Derün-ı bâde-nüşāna neşât ol dem gülü eyler

4. **sākī:**

Gazel 40

Mısra: 8

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Demâg-ı cānumı ta'tîr iderdi meclisde
Elümde gül gibi sākī ayâg lâzımdur

5. **sākī:**

Gazel 103

Mısra: 3

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Açılmaz çeşmimiz kuhl olmayınca dürd-i
mey sākī
Olur cām-ı şafâ-bahşâyı görsek dîdemüz rüşen

6. **sākī:**

Gazel 105

Mısra: 5

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Ne mümkün beñzemek la'l-i leb-i dildāra ey
sākī
Değişmem katresin yâkût-ı rummāniden eydür
bu

7. **sākī:****Gazel 110**

Mısra: 3

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Habāb-ı mey degül hoy-gerde eyler cāmı ey
sākī
Furūğ-ı 'aks-i rüyuñ sāgar-ı rahşāna düşdükçe

8. **sākī:****Kaside 1**

Mısra: 17

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Nuql-i mey oldı kevākib çerh sākī mihr ü meh
Asumān-ı meclis içre iki sāgar rüz u şeb

9. **sākī:****Matla 6**

Mısra: 2

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Büy-ı bādeyle dil-i ğam-dide olur feyz-yāb
Devr ide meclisde sākī micmer-i cām-ı şarāb

10. **sākī:****Matla 17**

Mısra: 1

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Devr ide sākī cām-ı mey-i dil-güşā meded
Olurdı rind-i meykeşe hālet-fezā meded

11. **sākī:****Matla 26**

Mısra: 1

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Furūğ-ı cām-ı meyden oldı sākī pür-ziyā
meclis
Derūn-ı rind-i mey-hāra virür zevk u şafā
meclis

12. **sākī:****Rübai 1**

Mısra: 3

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Āyīne-i peymāneyi şun ey sākī
Tūṭī gibi dil görse olurdı gūyā

13. **sākī:****Rübai 18**

Mısra: 1

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Cām ile olur sākī münevver meclis
Feyz-āver ola cāna serāser meclis

14. **sākī:****Rübai 18**

Mısra: 3

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Devr eyleye ey sākī hemān micmer-i cām
Büy-ı mey ile ola mu'aṭṭar meclis

15. **sākī:****Rübai 31**

Mısra: 2

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Meyden tehī peymāneye mesrūr olmam
Sākī baña şun sāgarı maḥmūr olmam

16. **sākī:****Rübai 34**

Mısra: 1

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Sākī kerem eyle kıl derūnum rüşen
Raḥm eyle mey-i nāb ile ol tāb-efken

17. **sākīyle:-y, -le****Tahmis 1**

Mısra: 11

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Şehā āmāde meclis mey ile sāgarla sākīyle
Sezā mestāne olsam cām-ı la'lüñ iftirākıyla

18. **sākīnūñ:-nüñ****Gazel 87**

Mısra: 7

Kadeh, içki sunan (sevgili bağlamında).

Ayağına düşicek bezm-i meyde sākīnūñ
Ğazab idüp didi 'uşşāk-ı dil-fiğāra çekil

19. **sākī:****Gazel 91**

Mısra: 3

Kadeh, içki sunan (sevgili bağlamında).

Müdām hūn-ı dilüm nüş iderdüm ey sākī
Bu meclis içre mey-i cānfezā nedür bilmem

20. **sākī:****Gazel 92**

Mısra: 7

Kadeh, içki sunan (sevgili bağlamında).

Şudā'-ı derd-i ğamı def' iderdi ey sākī
Bu bezme micmere sāgar mıdur nedür bilmem

21. **sākī:****Gazel 1**

Mısra: 7

Kadeh, içki sunan (sevgili bağlamında).

Sezā destūnde sāgar olsa mir'āt-ı şafā sākī
Olurdu ebkem-i ğam görse anı tūti-i güyā

22. **sākī:****Gazel 1**

Mısra: 9

Kadeh, içki sunan (sevgili bağlamında).

Beni sākī nigāh-ı kemterüñle neşve-yāb eyle
Miyān-ı bezm-i meyde olmayam minnet-keş-i
şahbā

sākī-i çerh:1. **sākī-i çerh:****Tahmis 2**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Felek sakisi.

Şeb-i hicrānda olur cām-ı maḥabbet müli telḥ
Nābiyā sākī-i çerḥ eyledi kām-ı dili telḥ

sākī-i devrāna:1. **sākī-i devrāna:-a****Gazel 9**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Zamanın sakisi. İl dönen, içki dağıtan**saki.*

Cihānda sākī-i devrāna minnetüm yokdur
Cigerle ḥūn-ı dilüm Feyziyā kebāb şarāb

sākī-i 'işret:1. **sākī-i 'işret:****Matla 9**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İçkinin dağıtıcısı, saki.

Ḥumār-ı hecr ile dil oldu pāmāl-i ğam u miḥnet
Ayaklandur meded mey şun baña ey sākī-i
'işret

sākī-i şahbā-fürüşa:1. **sākī-i şahbā-fürüşa:-a****Kaside 6**

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

*Şarap satan saki (mecliste içki dağıtan,
kadehlere içki koyan kimse).*

Minnet ider mi sākī-i şahbā-fürüşa dil
Ḥūn-ı derūn-ı meclise şahbā-yı nāb olur

sakın:1. **şakın:****Gazel 53**

Mısra: 9

Sakın, asla.

Penāh itme şakın bīhūde dildāruñ ser-i kūyın
O mehrū ḥayli demdür ḥānesinden Feyziyā
çıkamaz

2. **şakın:****Gazel 61**

Mısra: 9

Sakın, asla.

Ḥumār-ı hecr ile pūr-süz iken şakın Feyzī
Müdām-ı neşve-i la'l-i nigāra kılma heves

3. **şakın:****Rübai 12**

Mısra: 3

Sakın, asla.

Meyl itme şakın silsile-i zülfe seni
Dīvāne iden ṭurre-i cānānuñdur

sakın sakın:1. **şakın şakın:****Gazel 61**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sakın ha, asla.

Şakın şakın ḥaṭ-ı rüy-ı nigāra kılma heves
Cünün ziyādeligidür bahāra kılma heves

sākiyā:1. **sākiyā:****Gazel 3**

Mısra: 6

Ey saki.

Dāḥil itme zāhidi bu meclis-i 'irfāndur
Sākiyā dünyāda hiç bīgāne olmaz āşınā

2. **sākiyā:-, -****Gazel 58**

Mısra: 2

Ey saki.

Pîr-i muğân şikeste iderse ayâgımız
Olmazdı sâkiyâ yine meyden ferâgımız

3. **sâkiyâ:**

Gazel 73

Mısra: 7

Ey saki.

Neşve tahşil eylemekdür bezm-i meyde sâkiyâ
Fikr-i bî-hâşıl gibidür cām-ı şahbâdan ferâg

4. **sâkiyâ:**

Matla 1

Mısra: 1

Ey saki.

Meyle pür kıl şun baña mir'ât-ı cāmı sâkiyâ
Rind-i mey-ḥāra ola cilve-nümā rüy-ı şafâ

5. **sâkiyâ:**

Matla 4

Mısra: 2

Ey saki.

Dem-be-dem devr eylesün meclisde cām-ı
pür-şafâ
Gerd-i gâmdan pāk ider mir'ât-ı kâlbi sâkiyâ

6. **sâkiyâ:**

Matla 5

Mısra: 1

Ey saki.

Mürde-i endüh u gâmi ihyâ olurdu sâkiyâ
Dem-be-dem cân-baḥş olur cām-ı şarâb-ı dil-
güşâ

7. **sâkiyâ:**

Tahmis 3

Mısra: 19

Ey saki.

Sâkiyâ cām-ı lebûnden eyle lutf it neşve-yâb
Ser-girân itdi beni şahbâ-yı bezm-i fûrkâtüñ

8. **sâkiyâ:**

Gazel 90

Mısra: 8

Ey saki, ey içki sunan sevgili.

Esîr-i neşve-i peymāneyem bu meykede
Esâs-ı kaşr-ı gâmi sâkiyâ ḥarâb iderüm

9. **sâkiyâ:**

Matla 32

Mısra: 1

Ey saki, ey içki sunan sevgili.

Olmadı ber-kef 'acebdür sâkiyâ cām-ı neşât
Bilmedi mest-i maḥabbet neydüğün kām-ı
neşât

10. **sâkiyâ:**

Matla 48

Mısra: 1

Ey saki, ey içki sunan sevgili.

Sâkiyâ oldum ḥumâr-ı gâmla ḥaylî ser-girân
Dem-be-dem devr eylesün cām-ı mey-i 'işret
hemân

Sakız:

1. **Sakızı:-ı**

Kaside 5

Mısra: 32

Sakız Kalesi.

Feth olunca kâl'a-i Sakız didüm târîhini
Aldı biñ yüz altıda Sakızı Sultân Muştafâ

2. **Sakızı:-ı**

Tarih 22

Mısra: 12

Sakız Kalesi.

Düşdi bir târîh-i zîbâ lafzen ü ma'nen didüm
Aldı biñ yüz altıda Sakızı Sultân Muştafâ

şalâh:

1. **şalâh:**

Tarih 77

Mısra: 9

*Doğrulukta ve dürüstlükten ayrılmama,
ahlaken iyi insan olma.*

Şalâh u ḥüsn-i ḥulkı pîşe itmiş ol kerem-güster
Nazîrin görmedük ḥaḳḳâ ser-i erbâb-ı
taqvâdur

sāmānı bul-:

1. **sāmānı bulur:-ur**

Kaside 7

Mısra: 58

Kelime Tipi: -

*Rahat ve huzur bulmak. İl zenginlik ve
servete kavuşmak.*

Revâc buldı metâ'-ı hüner zamānuñda
Bulursa şimdi bulur ehl-i dil de sāmānı

san-:

1. **şanursın:-ur, -sin****Gazel 9**

Mısra: 1

Sanmak, zannetmek.

Ruḥuñdan oldı şanursın furûğ-yâb şarâb
Kızardı la'l-i lebûñden idüp ḥicâb şarâb

2. **şanma:-ma****Gazel 41**

Mısra: 4

Sanmak, zannetmek.

Pejmürde olup bād-ı ḥazāndan gül-i ḥüsni
Ḥaṭ şanma ruḥında bir avuç ḥâr ile ḥasdur

3. **şanma:-ma****Gazel 50**

Mısra: 8

Sanmak, zannetmek.

Düşdi ser-i 'uşşâka hevâ-yı ğam-ı zülfüñ
'Aql ile bizüm şanma ki cem'iyetimüz var

4. **şanma:-ma****Gazel 58**

Mısra: 3

Sanmak, zannetmek.

Ben âh-ı sūznâk iderüm şanma derd ile
Lem'a-feşân olurdu derûn-ı çerâğımız

5. **şanurlar:-ur, -lar****Gazel 62**

Mısra: 2

Sanmak, zannetmek.

Ġam-ı deşt-i firâka bu dil-i nâşâd ayak başmış
Şanurlar Bî-sütûna ey perî Ferhâd ayak başmış

6. **şanma:-ma****Gazel 64**

Mısra: 3

Sanmak, zannetmek.

Ruḥında ḥâl-i siyeh şanma şimdi bir Hindû
Diyâr-ı Rûm'da âteşperest olup kalmış

7. **şanma:-ma****Gazel 84**

Mısra: 8

Sanmak, zannetmek.

Gâhî vefâ iderse o meh geh cefâ ider
Ġamdan cihânda şanma sen âzâdesin gönül

8. **şanur:-ur****Gazel 101**

Mısra: 1

Sanmak, zannetmek.

Ruḥsâr-ı yâri şem'-i fûrûzân şanur gören
Pervâne gibi gönülümü sūzân şanur gören

9. **şanur:-ur****Gazel 101**

Mısra: 6

Sanmak, zannetmek.

Ḥünrîz-i eşk-i çeşmümi her demde silmede
Destüm benüm de pençe-i mercân şanur gören

10. **şanur:-ur****Gazel 101**

Mısra: 8

Sanmak, zannetmek.

Şayd itdi âhuvân-dilân-ı fütâdeyi
Zülfîn o şūḥuñ ejder-i bî-cân şanur gören

11. **şanur:-ur****Gazel 101**

Mısra: 10

Sanmak, zannetmek.

Ma'dûd olur mı şerhalarum tende Feyziyâ
Ser-tâ-ser itdi çâk-i girîbân şanur gören

12. **şanma:-ma****Gazel 124**

Mısra: 1

Sanmak, zannetmek.

O mehrû şanma kim cām-ı mey-i naḥvetle
mest oldı
İçüp ḥûn-ı dil-i 'uşşâkı her dem mey-perest
oldı

13. **şanma:-ma****Kaside 1**

Mısra: 31

Sanmak, zannetmek.

Mihr ü meh şanma bu kaşr-ı âsumânda
rûnümâ
'Arz-ı ḥüsn eyler iki pâkîze duḥter rûz u şeb

14. **şanma:-ma****Kaside 1**

Mısra: 39

Sanmak, zannetmek.

Mihr ü meh şanma dü-mir'ât 'arz idüp çerḥ-i
felek
Olmaḳ ister nûr-ı rûy-ı pâke maḫhar rûz u şeb

15. **şanma:-ma****Kaside 1**

Mısra: 51

Sanmak, zannetmek.

Mihr ü meh şanma görinen merdüm-i çerh-i
felek
Tâbiş-i 'aşkıyla kılmış dâğ-der-ber rûz u şeb

16. **şanurlar:-ur, -lar****Kaside 8**

Mısra: 52

Sanmak, zannetmek.

Görenler sâgar-ı mey içre 'aks-i rûy-ı cânânı
Şanurlar cûybâra düşdi berg-i verd-i hândânı

17. **şanma:-ma****Tahmis 3**

Mısra: 13

Sanmak, zannetmek.

Şanma bu neş'e-fezâ olan şafâñı bilmedüm
Çekmeyince neşve-i mu'ciz-nümânı
bilmedüm

18. **şandum:-du, -m****Gazel 18**

Mısra: 9

Sanmak, zannetmek.

Şandum getürdi Feyzi peyâm-ı vişâl-i yâr
Bâga ne dem ki esdi şitâbân nesîm-i şubh

19. **şanurlar:-ur, -lar****Gazel 35**

Mısra: 6

Sanmak, zannetmek.

İder 'uşşâk-ı zâra cevri mest-i nâz-ı naḥvetdür
Şanurlar çeşmi yârûñ şimdi meyl-i nîmḥâb
eyler

20. **şanur:-ur****Gazel 101**

Mısra: 4

Sanmak, zannetmek.

Verd-i cemâl-i yâr için efgân ider müdâm
'Âşıkla ruñı bulbül-i nâlân şanur gören

21. **şanur:-ur****Kaside 9**

Mısra: 6

Sanmak, zannetmek.

Ne çekdiri ki mişâl-i neheng-i deryâdur
Gören şanur anı 'anḳâ olunca bâl-güşâd

22. **şanur:-ur****Gazel 39**

Mısra: 3

Sanmak, zannetmek.

Âdem şanur ki Kevşer-i tesnîmdür şuyı
Vaḳt-i bahâr gülşen-i cennet Hîşârdur

23. **şanur:-ur****Gazel 101**

Mısra: 2

Sanmak, zannetmek.

Ruḥsâr-ı yâri şem'-i fûrûzân şanur gören
Pervâne gibi göñlümi sûzân şanur gören

24. **şanma:-ma****Lugaz 18**

Mısra: 9

Sanmak, zannetmek.

Şanma bîhüdedür 'ayân itdüm
Vaḳi'-i ḥâldür beyân itdüm

saña:1. **saña:****Gazel 14**

Mısra: 11

"sen" zamirinin yönelme hali eki (-a,-e)
almış biçimi.

Saña te'şîr eyler âhı baḥr-ı ḡamda ey felek
Eyledüñ fûlk-i dil-i Feyzî-i nâlânı şikest

2. **saña:****Gazel 30**

Mısra: 8

"sen" zamirinin yönelme hali eki (-a,-e)
almış biçimi.

Şahrâ-yı zulmet-i şeb-i hicrânda ey göñül
Âh-ı şerer-feşân saña rehnümün olur

3. **saña:****Gazel 57**

Mısra: 1

"sen" zamirinin yönelme hali eki (-a,-e)
almış biçimi.

Derdüm saña bir vech ile takrîr olunmaz
Takrîri murâd olsa da ta'bîr olunmaz

4. **saña:****Gazel 117**

Mısra: 4

"sen" zamirinin yönelme hali eki (-a,-e)
almış biçimi.

Mu'attardur demāgum ey perī-rū bŭy-ı
zŭlfŭñle
Saña meyl itmege bā'ış olan bād-ı şabā oldu

5. saña:

Gazel 120

Mısra: 10

"sen" zamirinin yönelme hali eki (-a,-e)
almış biçimi.

'Adūnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzī
Saña ey 'āşık-ı miḥnetkeşān varsañ da yer var
mı

6. saña:

Kaside 5

Mısra: 24

"sen" zamirinin yönelme hali eki (-a,-e)
almış biçimi.

Belde-i İslāma zamm eyle kılā'-ı kāfiri
Feth u nuşret hem-'inān u hem-rikāb olsun
saña

7. saña:

Kaside 8

Mısra: 80

"sen" zamirinin yönelme hali eki (-a,-e)
almış biçimi.

Vücūd-ı pākini hıfz eylesün Mevlā ḥaṭālardan
Dü-'ālemdə saña olsun Ḥudānuñ luṭfı erzānī

8. saña:

Kaside 9

Mısra: 54

"sen" zamirinin yönelme hali eki (-a,-e)
almış biçimi.

Du'āya başla yeter ḥāk-i āsitānında
Saña da luṭf ider ol āşaf-ı kerem-mu'tād

9. saña:

Tarih 72

Mısra: 18

"sen" zamirinin yönelme hali eki (-a,-e)
almış biçimi.

Didüm itmāmını seyr eyleyince Feyziyā tāriḥ
Bu beyt-i cānfezāyı saña mes'ūd eyleye Bārī

şanki:

1. şanki:

Tarih 77

Mısra: 2

Sanki.

Cenāb-ı Ḥācī İbrāhīm Paşa āşaf-ı zīşān
Münevver kıldı şadı şanki mihr-i 'ālem-
ārādur

şarf it-:

1. şarf itdi:-di

Tarih 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Harcamak, tüketmek.

Nuḳūd-ı 'ömrini ta'mīre şarf itdi nice müddet
Ḥarāb-ender-ḥarāb olmaḳda gördi 'ālem-i
dünyā

2. şarf itdi:-di

Kaside 2

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

(emek) harcamak, sarfetmek.

Medḥine itdi şarf maḳdŭrın
Niçe leyl ü nehārdur ḳalemŭm

şarf-ı 'ömr it-:

1. şarf-ı 'ömr itsem:-se, -m

Kaside 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ömrü sarfetmek, ömrünü harcamak.

Metn-i vaşfın muḥtaşar taḥrīr bir emr-i ba'īd
Şarf-ı 'ömr itsem de bulmaz ḥarf-i medḥŭñ
intihā

şarīr:

1. şarīrinde:-i, -n, -de

Kaside 4

Mısra: 13

Kalemin cızırtısı, sesi.

Ne ḳalem zāhir olur gāḥ şarīrinde anuñ
Nağme-i ney gibi güş-ı dile bir ḥŭb şadā

şarīr-i ḥāmemŭzi:

1. şarīr-i ḥāmemŭzi:-müz, -i

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kalem gıcırtısı.

Güş idüñ bu şarîr-i hâmemüzi
Muṭrib-i nağme-kârdur kalemüm

sarsar-ı kahr-ı hudâ:

1. şarşar-ı kahr-ı hudâ:

Tarih 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'ın helak edici şiddetli rüzgarı.

Keşti-i ikbâli ğark oldu 'adûnuñ nâgehân
Olduğı demde vezîde şarşar-ı kahr-ı Hudâ

şayd:

1. şayd:

Gazel 8

Mısra: 7

Av, avlamak (sevgiliye ulaşmak bağlamında).

Kâbil mi şayd gezmede âvâre murğ-veş
Ol evc-i nâz u 'işve degül lâne-âşinâ

şayd it-:

1. şayd itdi:-di

Gazel 101

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Avlamak, yakalamak. II aşık etmek, etkilemek.

Şayd itdi âhuvân-dilân-ı fütâdeyi
Zülfîn o şûhuñ ejder-i bî-cân şanur gören

2. şayd itmede:-me, -de

Gazel 41

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Avlamak. II kendine aşık etmek.

Şayd itmede murğ-ı dili şehbâz-ı nigâhuñ
Ey şûh aña nîm-nigâhuñ bile besdür

sâye-efken ol-:

1. sâye-efken olmazdı:-maz, -dı

Gazel 122

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Koruyup kollamak.

Olmazdı sâye-efken o şûh-ı cefâ-resân
Dil pertev-i cemâli ile yandı haf gibi

sâye-i hıfz-ı hudâda cismi mahfûz ola:

1. sâye-i hıfz-ı hudâda cismi mahfûz ola:

Tarih 23

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah onu himayesinde koruyup gözet sin.

Sâye-i hıfz-ı Hudâda ola cismi mahfûz
Çeşm-i bed görmeye mir'ât-ı vucûdî kaṭ'â

sâve-i luṭfında:

1. sâve-i luṭfında:-ın, -da

Tarih 54

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyilik gölgesi.

Ehl-i dil sâve-i luṭfında ola âsûde
Zerre-i luṭfı ider mürde-dilânı ihyâ

sâye-veş:

1. sâye-veş:

Gazel 106

Mısra: 3

Gölge. II gönül (sevgilinin gölgesinin bedeninden uzağa düşmesi sebebiyle aşığın gönlünün sevgiliden uzaklaşması bağlamında).

Nice dūr ola yanından o şâhuñ sâye-veş
gönlüm
Ümîd-i vaşl ider dil dâmen-i dildâra düşdükçe

şayf u şitâ:

1. şayf u şitâ:

Lugaz 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yaz ve kış mevsimi.

Bî-zebândur gerçi olur rûnümâ
İktizâsı var anuñ şayf u şitâ

sâyiha eyle-:

1. sâyiha eylediler:-di, -ler

Tarih 31

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bağırıp çığırma, haykırma, feryat etme (ölü ardından ağut yakmak bağlamında).

Güş idüp fevtin sığâr ile kibâr
Mâteminden eylediler sâyiha

2. **şāyiha eylediler:-di, -ler**

Tarih 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Bağırıp çıkırma, haykırma, feryat etme
(ölü ardından ağıt yakmak bağlamında).*

‘Āzim-i dār-ı ‘adem oldu Muḥammed Āhenī
Māteminden ehl-i diller eylediler şāyiha

şayyād-ı çeşmüñ:

1. **şayyād-ı çeşmüñ:-iñ**

Gazel 106

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Göz avcısı (sevgilinin avcı olan ve aşığın
gönlünü avlayan gözü bağlamında).*

Niçün murğ-ı dili şayyād-ı çeşmüñ der-kafe
eyler

Ki dām-ı zülfüne cānā dil-i āvāre düşdükçe

şebāt:

1. **şebāt:**

Rübai 5

Mısra: 1

*Durduğu yerde durma. İl kararlılık
gösterme.*

Yok ‘ālem-i fānide karar ile şebāt
Der-pey idi dünyāda hayāt ile memāt

sebeb:

1. **sebeb:**

Gazel 118

Mısra: 1

*Bir olayın meydana gelmesine neden
olan şey, neden.*

Bu cevır ile bu cefāña sebeb bilinmedi kaldı
Ġam-ı firākuñ ile rüz u şeb bilinmedi kaldı

sebeb-i ‘ālemiyān ol-:

1. **sebeb-i ‘ālemiyān olan:-an**

Kaside 3

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Ālemlerin yaratılışına sebep olmak.

Raḥmet-i Hakkā sezā eyle şehā ben kuluñı
Zāt-ı pāküñdür olan çün sebeb-i ‘ālemiyān

sebeb-i kevn ü mekân:

1. **sebeb-i kevn ü mekân:**

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Varlık aleminin sebebi.

Ey vücüduñdur olan bā‘ış-i ḥalk-ı dü-cihān
Zāt-ı pākizesidür hem sebeb-i kevn ü mekân

sebil:

1. **sebilden:-den**

Tarih 32

Mısra: 7

Sebil, su dağıtılan yer.

Bu sebilden nüş iden dil-teşneler
Eylemez ‘aynū’l-ḥayāta iltifāt

2. **sebilden:-den**

Tarih 32

Mısra: 14

Sebil, su dağıtılan yer.

Feyziyā itmāmına tārīhdür
Bu sebilden nüş kıl mā’u’l-ḥayāt

sebil-i bī-bedelden:

1. **sebil-i bī-bedelden:-den**

Tarih 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eşsiz sebil.

Görüp āb-ı revān-baḥşı didi tārīhini Feyzī
Revān oldu sebil-i bī-bedelden nüş olunsun
mā’

sebil-i dil-güşā:

1. **sebil-i dil-güşā:**

Tarih 32

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ferahlatıcı sebil.

Bir sebil-i dil-güşā bünyād idüp
Ol kerīm-i kām-ver nigū-şifāt

sebū:

1. **sebū:**

Gazel 34

Mısra: 1

Şarap testisi.

Ne dem bezm-i mey içre gülğuli sākī sebū
eyler
Derün-ı bāde-nüşāna neşāt ol dem gülü eyler

2. sebū:

Gazel 52

Mısra: 3

Şarap testisi.

Zāhidā bā' iş olur zevke sebū gülğulesi
Bezm-i 'işretde bize nağme-i Dāvūd olmaz

sebūy-ı Hışār:

1. sebūy-ı Hışār:

Gazel 42

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hisar'ın testisi.

Dem-i kiras olur idi Gökşu gam-fersā
Şarāb-ı nāb ile pür olsa ger sebūy-ı Hışār

secde id-:

1. secde ider:-er

Gazel 69

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Namaz kılmak II Önünde eğilmek, saygı
göstermek.

Mihrāb-ı ebruvānuña secde ider göñül
İtsem vuzū sirişk ile olur namāz farz

secencel-i 'ālem-nümā:

1. secencel-i 'ālem-nümā:

Gazel 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cihanı gösteren ayna (Büyük İskender' in
kullandığı rivayet edilen; Aristo'nun icat ettiği
kabul edilen uzağı gösteren ayna
bağlamında).

Rinde hemîşe cām-ı mey-i pür-şafā gerek
İskendere secencel-i 'ālem-nümā gerek

secencel-i kalbi:

1. secencel-i kalbi:-i

Gazel 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kalp aynası.

İderdi pāk kederden secencel-i kalbi
Lebūñ taḥayyül idersem cilā gelür görünür

sedd-i sedīd çek-:

1. sedd-i sedīd çekemez:-e, -mez

Tarih 58

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sağlam bir set çekmek.

Ḥaṭṭuñı şemm iderek būseler alur 'uşşāk
Būsenūñ yoluna ḥaṭṭuñ çekemez sedd-i sedīd

sehāb:

1. sehābdan:-dan

Gazel 71

Mısra: 2

Bulut.

O mehveşüñ ruḥı zülf-i niķābdan maḥzūz
Mişāl-i mihr 'acebdür sehābdan maḥzūz

2. sehāb:

Tarih 1

Mısra: 2

Bulut. İl sevgilinin saçı.

Ḥaṭ gelüp ruḥsārına bir mehveşüñ
Gūyiyā girdi sehāb içine māh

3. sehāb:

Rübai 4

Mısra: 2

Kara bulut (sevgilinin siyah saç
bağlamında).

Ruḥsārına turesin idüp yār niķāb
Setr itmede mihr-i rüyı mānend-i sehāb

sehāb-ı bahtum:

1. sehāb-ı bahtum:-um

Gazel 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Talih bulutu.

Sehāb-ı bahtum itmiş şimdi māh-ı himmetüm
mestür
Meh-i lem'a-feşān-ı āsumān-ı şoḥbetün
kimdür

sehāb-ı keremün:

1. sehāb-ı keremün:-ün

Kaside 4

Mısra: 25
Kelime Tipi: -
Cömertlik, rahmet bulutu.

Katre-bağş olsa giyâh üzre şehâb-ı keremüñ
Serv-âsâ ola ol demde keşîde-bâlâ

sehâb-ı mekrümeti:

1. **sehâb-ı mekrümeti:-i**
Kaside 7
Mısra: 29
Kelime Tipi: -
Cömertlik bulutu.

Sehâb-ı mekrümeti dür-nişâr-ı feyz olsa
Kef-i kerîmi güher-rîz-i ebr-i nîsânî

sehâb-ı turreñ:

1. **sehâb-ı turreñ:-ñ**
Gazel 45
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
(sevgilinin) saçının bulutu (sevgilinin
saçının gölgesi bağlamında).

‘Ârızuñ itmede mestür şehâb-ı turreñ
‘Âleme mihr-i dirahşân olacağsın âhîr

sehâb-ı zülfi:

1. **sehâb-ı zülfi:-i**
Kaside 8
Mısra: 58
Kelime Tipi: -
Saç bulutu, saç.

Nice seyr eylesün yârüñ cemâlin ‘âşık-ı bî-dil
Sehâb-ı zülfi mestür eylemiş ol mâh-ı tâbânî

sehâ-ver:

1. **sehâ-verüñ:-üñ**
Kaside 6
Mısra: 9
Eli açık, cömert (kimse).

Meddâh-ı zât-ı pâki olam bir sehâ-verüñ
Ezkâr-ı medhî vird-i dil-i şeyh ü şâb olur

seher:

1. **seher:**
Gazel 5
Mısra: 4
Şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Şeb-i târîk-i gamda kaldı dil zülfüñ hevâsıyla
Aceb mi olmasa şubh-ı ümîde bir şehir peydâ

sehî-kâmet:

1. **sehî-kâmet:**
Matla 10
Mısra: 1
Düzgün boy. İl Düzgün boylu sevgili.

Qıyâma gelse nâz u ‘işve ile ol sehî-kâmet
Qıyâmetden ‘alâmetdür virür ‘uşşâka bir hâlet

selâmet:

1. **selâmetle:-le**
Tarih 82
Mısra: 6
Güven içinde olma, kazasız belasız bir
işin üstesinden gelme.

Emîn-i matbağ olmuşdı cihânda hayli
müddetdür
Halâş oldu gırbânî emânetden selâmetle

2. **selâmetle:-le**
Tarih 84
Mısra: 7
Tehlikeden uzak olma, güven içinde
olma.

Vücüdın hıfz ide Hâk mehd-i ‘izzetde
selâmetle
Zelîl ü hor ola yâ Rab cihânda düşmen-i
bedhâh

sell-i seyf-i nigeşi:

1. **sell-i seyf-i nigeşi:-i**
Gazel 45
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Bakış kılıcını kınından çıkarmak.

Sell-i seyf-i nigeşi ‘âşıkı itmekde helâk
Ey perî âfet-i devrân olacağsın âhîr

Selmân:

1. **Selmân:-ı**
Kaside 7
Mısra: 64
14. asırda yaşamış, ünlü Fars şairi
Selman-ı Saveci.

Nikât-ı şî ‘rûme teslim olup sened eyler
Geleydi ‘âleme şimdi Zâhîr ü Selmânî

selsebîl-i bî-bedeldür:**1. selsebîl-i bî-bedeldür: -dür****Tarih 4**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Eşsiz tadımı hoş su.

Seyr idüp itmâmını Feyzî didüm târîhini
Selsebîl-i bî-bedeldür menba' -ı mâ' u'l-hayât

sem ol-:**1. sem olur: -ur****Lugaz 14**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Zehir olmak (dert vermek bağlamında).

Kime olsa qarîn hemdem olur
Geh şafâ bahş ider gehî sem olur

semâ':**1. semâ' m: -in****Gazel 81**

Mısra: 9

*Mevlevî ayinlerinde tarikat**mensuplarının cezbe haliyle ayakta dönmesi.*

Semâ'ın seyr iderken bir nigâh-ı hışm idüp
nâgâh
Beni sermest-i sevdâ eyledi çeşm-i belâ-hûzûn

semâ' -ı Mevlevî:**1. semâ' -ı Mevlevî:****Gazel 126**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mevlevî seması.

Feyz-bahşâ-yı dil ü cândur semâ' -ı Mevlevî
Cevher-i 'aşka 'aceb kândur semâ' -ı Mevlevî

2. semâ' -ı Mevlevî:**Gazel 126**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mevlevî seması.

Ber-zemîndür şüretâ ma' nîde 'âlî-rütbedür
Hemser-i nüh-çerh-i gerdândur semâ' -ı
Mevlevî

3. semâ' -ı Mevlevî:**Gazel 126**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mevlevî seması.

Zulmet-i gam devr-i evvelde gönülden dür
olur

Güyyâ mihr-i dırağşândur semâ' -ı Mevlevî

4. semâ' -ı Mevlevî:**Gazel 126**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mevlevî seması.

Püte-i şabr içre nâr-ı 'aşk ider kâmil-'ayâr
Mâye-i iksîr-i 'irfândur semâ' -ı Mevlevî

5. semâ' -ı Mevlevî:**Gazel 126**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mevlevî seması.

Devr idenler Feyziyâ eylerdi işbât-ı vücûd
Müdde'â-yı 'aşka bürhândur semâ' -ı Mevlevî

6. semâ' -ı Mevlevî:**Gazel 126**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlevî seması.

Feyz-bahşâ-yı dil ü cândur semâ' -ı Mevlevî
Cevher-i 'aşka 'aceb kândur semâ' -ı Mevlevî

semend-i bahtımız:**1. semend-i bahtımız: -ı, -muz****Kaside 10**

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Talih atı.

Şikest itmiş 'inânın vâdi-i gamda ider cilve
Semend-i bahtımız hiç uğramaz râh-ı
mudârâyâ

semend-i şabrımuñ:**1. semend-i şabrımuñ: -ım, -uñ****Gazel 1**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sabır atı ll sabır.

Şekîb-i 'aşk mümkün mi baña ben sâha-i
gamda

Semend-i şabrımuñ Feyzî 'inânın eyledüm
irhâ

semend-i tab':

1. semend-i tab':

Gazel 24

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yaratılış (mizaç) atı. İl şairlik kudreti.

Semend-i tab' ile cev lâna başla ey Feyzî
Nazîre itmege eş'âr-ı tâze çeşbândur

2. semend-i tab':

Kaside 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yaratılış (mizaç) atı. İl şairlik kudreti.

Yine bir zât-ı pākūñ midhâtine eyleyem âgâz
İde çün deşt-i medhinde semend-i tab' cev lâni

3. semend-i tab'a:-a

Gazel 66

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yaratılış (mizaç) atı. İl şairlik kudreti.

Semend-i tab'a irhâ-yı 'inân itseñ sezâdur kim
Hezâr ahsente Feyzî tab'uña nâzük-zemîn
olmuş

4. semend-i tab'a:-a

Kaside 8

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

Yaratılış (mizaç) atı. İl şairlik kudreti.

Senüñ medh-i şerîfüñ oldı baña her zamân
pîşe
Semend-i tab'a lâyıkdur ide çerh üzre cev lâni

semiyy-i Hazret-i Şâh-ı Rûsul:

1. semiyy-i Hazret-i Şâh-ı Rûsul:

Kaside 8

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Peygamberlerin sultan hazretlerinin
adaşı.*

Semiyy-i Hazret-i Şâh-ı Rûsul Aḥmed Efendi
kim
Cihânda pâyına itsem revâ fersûde pîşânı

Semiyy-i Mefhar-ı 'Âlem:

1. Semiyy-i Mefhar-ı 'Âlem:

Kaside 7

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Kainatın kendisi ile iftihar ettiği zat
(Defterdar Mustafa Efendi).*

Semiyy-i Mefhar-ı 'Âlem cenâb-ı defterdâr
Nüvâziş-i kerem itmekde yokdur akrânı

semt-i cûd u ihsânı:

1. semt-i cûd u ihsânı:-ı

Kaside 7

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

İyilik ve cömertlik semti.

Geleydi Hâtem-i Tayy 'âleme zamânunda
Bilürdi neydüğünü semt-i cûd u ihsânı

semûm-ı ğamdan:

1. semûm-ı ğamdan:-dan

Gazel 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gam rüzgarı.

Semûm-ı ğamdan oldı huşk bârı dehr-i
gülşende
İderdi gerçi eşk-i cüybârum bir şecer peydâ

sen:

1. sen:

Gazel 109

Mısra: 10

İkinci teklik şahıs zamiri (Feyzi).

Bu şekvesâz yeter hâl-i zâruñ i'lâm it
O mâh-ţal'ata sen Feyziyâ maḥallinde

2. seni:-i

Gazel 118

Mısra: 9

İkinci teklik şahıs zamiri (şair Feyzi).

Sezâ-yı vuşlatı itmez seni o şüh da Feyzî
Vişâl-i yâre sezâ kim 'aceb bilinmedi kâldı

3. sen:

Tarih 30

Mısra: 9

İkinci teklik şahıs zamiri (Hasan Paşa).

Sen ol hürşîd-i burc-ı merhametsin rûy-ı
dünyâda
Nola bir zerre-i lûtfuñla kılsañ bendeñi ihyâ

4. **senüñ:-üñ**

Tahmis 3

Mısra: 10

İkinci teklik şahıs zamiri (şarap yerine).

Huşyârûñ tâbı yokmuş çeşm-i hışm-ı dilbere
Şimdi bildüm ben senüñ ey bâde kâdr ü
kıymetüñ

5. **senüñ:-üñ**

Gazel 16

Mısra: 9

İkinci teklik şahıs zamiri.

Bu nev-zemîñüñe yine şad âferîñ senüñ
Feyzî bu şî'r-i pâküñe tanzîr olur mı hiç

6. **senden:-den**

Gazel 26

Mısra: 2

İkinci teklik şahıs zamiri.

Ğam-ı 'aşkuñla cânâ pîşe-i dil şîven olmuşdur
Cefâkeş olmasına 'aşkuñ hep senden
olmuşdur

7. **senüñ:-üñ**

Gazel 66

Mısra: 1

İkinci teklik şahıs zamiri.

Senüñ ey mâhrû zülfüñ 'adû-yı ehl-i dîn olmuş
Dil-i âvâreyi gördükde zîrâ çîn çîn olmuş

8. **senüñ:-üñ**

Gazel 81

Mısra: 1

İkinci teklik şahıs zamiri.

Meded ey Mevlevî dilber senüñ zülf-i dil-
âvîzüñ
Beni bend eyleyüp mest itdi çeşm-i fitne-
engîzüñ

9. **sen:**

Gazel 84

Mısra: 8

İkinci teklik şahıs zamiri.

Gâhî vefâ iderse o meh geh cefâ ider
Ğamdan cihânda şanma sen âzâdesin gönül

10. **sen:**

Kaside 1

Mısra: 79

İkinci teklik şahıs zamiri.

Tâ-be-key bu mihr ü meh ile şîlât ol şâha sen
Hâlini 'arz eyledüñ ey dil mükerrer rûz u şeb

11. **sen:**

Kaside 1

Mısra: 81

İkinci teklik şahıs zamiri.

Âsumândan dūr olunca mihr ü meh ol şâha sen
Rûhına eyle şalâtı tâ-be-mağşer rûz u şeb

12. **sensin:-sin**

Kaside 4

Mısra: 51

İkinci teklik şahıs zamiri.

Sensin ol bûy-ver-i gülşen-i bâğ-ı ümmîd
Bûy-ı lûtfuñ ide ta'îr-i dil-i ğam-fersâ

13. **senüñ:-üñ**

Kaside 4

Mısra: 37

İkinci teklik şahıs zamiri.

Hîre-mestem mey-i endîşe-i medhûñle senüñ
Neyleyüm neşve-i keyfiyyet-i câm-ı şahbâ

14. **senüñ:-üñ**

Kaside 8

Mısra: 67

İkinci teklik şahıs zamiri.

Senüñ medh-i şerîfüñ oldı baña her zamân
pîşe
Semend-i tab'a lâylıkdur ide çerh üzre cevlanı

15. **sen:**

Rûbai 3

Mısra: 2

İkinci teklik şahıs zamiri.

Bîmâr-ı ğam-ı 'aşka devâ vir yâ Rab
Dil-ğaste-i derde sen şifâ vir yâ Rab

16. **seni:-i**

Rûbai 12

Mısra: 3

İkinci teklik şahıs zamiri.

Meyl itme şakın silsile-i zülfе seni
Dîvâne iden turre-i cânânuñdur

17. **senüñ:-üñ**

Tarih 65

Mısra: 1

İkinci teklik şahıs zamiri.

Ey kemânkeş tîr-i pertâbuñ senüñ
Güyyâ murğ-ı hüma-pervâzdur

18. **senüñ:-üñ**

Kaside 8

Mısra: 29

İkinci teklik şahıs zamiri (Subhi Ahmed Efendi).

Niçe mümkün senüñ evşâfuñı taḥrîr ide ḥāmēm
Ḥîred vaşf-ı şerîfinde olur tîfl-ı debistānî

19. **sendendür:-den, -dür**

Gazel 4

Mısra: 6

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

‘Âşıka cevri eyledüñ ağıyâra kılduñ iltifât
Bu cefâlar her zamân ey şüh sendendür baña

20. **sen:**

Gazel 21

Mısra: 3

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Nikâb itme ruḥ-ı tâb-âvere bîhüde zülfüñ sen
Furûğ-ı rüyuñ ey mehrü ‘ayân mânende-i
ḥurşîd

21. **senüñ:-üñ**

Gazel 28

Mısra: 10

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Kimi vaşluñ ümîdinde kimi büsuñ recâ eyler
Senüñ Feyzî gibi bir ‘âşıq-ı bî-illetüñ kimdür

22. **senüñ:-üñ**

Gazel 80

Mısra: 1

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Cânâ esîr-i zülf-i perîşānuñam senüñ
Çokdan cihānda bende-i fermānuñam senüñ

23. **senüñ:-üñ**

Gazel 80

Mısra: 2

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Cânâ esîr-i zülf-i perîşānuñam senüñ
Çokdan cihānda bende-i fermānuñam senüñ

24. **senüñ:-üñ**

Gazel 80

Mısra: 4

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Oldum helāk-i ḥançer-i fûrkāt teraḥḥum it
Şimdi fütāde-i çeh-i hicrānuñam senüñ

25. **senüñ:-üñ**

Gazel 80

Mısra: 6

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Meyyāl-i verd-i rüyuñ olup gülsitānda
Ḥāṭır-şikest bûlbûl-i nālānuñam senüñ

26. **senüñ:-üñ**

Gazel 80

Mısra: 8

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Âmâc-ı cism-i zâruma eyle nezāreyi
Ey meh helāk-i nāvek-i müjgānuñam senüñ

27. **senüñ:-üñ**

Gazel 80

Mısra: 10

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Her dem mişāl-i fāḥte Feyzî gibi şehā
Meyyāl-i kadd-i serv-i ḥirāmānuñam senüñ

28. **senden:-den**

Gazel 93

Mısra: 7

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Figân ey çerḥ-i dün-ı sifle-perver her zamân
senden
Niçün çıkmaz ser-i ‘uşşâqdan bend ü belâ
bilsem

29. **senüñ:-üñ**

Matla 31

Mısra: 1

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

La‘l-i nābuñdur senüñ cām-ı muşaffādan ğaraḥ
Vuşlatuñdur ey perî bu ‘aşk u sevdādan ğaraḥ

30. **sen:**

Rûbai 28

Mısra: 1

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Reng-i meyi sen rüyuña timsāl itdüñ
Ey şüh-ı cefâ-pîşe baña âl itdüñ

31. **sen:**

Rûbai 28

Mısra: 4
İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Efsüs dil-i zāruma ey meh-ṭal'at
Hāl-i dili sen şormaduñ iḥmāl itdūñ

32. **senüñle:-üñ, -le**

Rübai 30

Mısra: 4

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Rāz-ı dile vākıf olmasun kimse şehā
Ney gibi senüñle bī-zebān söyleşelüm

33. **sen:**

Tahmis 3

Mısra: 6

İkinci teklik şahıs zamiri (sevgili).

Bülbül-i nālānyuz ol gülsitān-ı behcetün
Vaşluñı eyle sezā sen 'āşık-ı ğam-pervere

34. **senden:-den**

Matla 12

Mısra: 1

İkinci teklik şahıs zamiri.

Şekve itme şabr kıl senden gider bu derd-i
renc
Ey gönül meşhurdur Eş-şabru miftāhu'l-ferec

senā:

1. **senādur:-dur**

Kaside 8

Mısra: 66

Övgü, medih.

Nedür taṭvīle bā'ış şimdi hengām-ı du'ā geldi
Senādur çünkü de'b-i şā'irān söz buldı pāyānı

sened eyle:-

1. **sened eyler:-r**

Kaside 7

Mısra: 63

Kelime Tipi: -

Örnek almak, dayanak olarak kullanmak.

Nikāt-ı şī'rūme teslīm olup sened eyler
Geleydi 'āleme şimdi Zāhīr ü Selmānı

seng-i ğam u hecrüñle:

1. **seng-i ğam u hecrüñle:-üñ, -le**

Gazel 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrılık ve ğam taşı.

Mir'āt-ı dil işkeste idi tīr-i müjeñle
Seng-i ğam u hecrüñle tebāh itmege degmez

seng-i ğam:

1. **seng-i ğamı:-ı**

Gazel 16

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Üzüntü taşı.

İtdi şikeste seng-i ğamı şīşe-i dili
Bir dil yıkıla bir daḥi ta'mīr olur mı hiç

2. **seng-i ğamla:-la**

Gazel 120

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ğam taşı.

Şikeste seng-i ğamla murğ-ı dil pervāza imkân
yok
Firāz-ı kūh-ı kāma çıkmak ister bāl u per var
mı

3. **seng-i ğamla:-la**

Tarih 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Üzüntü taşı.

Feyzi ḥaṭṭ-ı pāki zeyn itdi ruḥın
Oldı seng-i ğamla mülk-i dil tebāh

4. **seng-i ğamuñdan:-uñ, -dan**

Gazel 124

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dert taşı.

Hazer eyle olur her pāresi bir ḥançer-i sertiz
Benüm seng-i ğamuñdan şīşe-i kalbüm şikest
oldı

5. **seng-i ğamuñla:-uñ, -la**

Gazel 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ğam taşı.

Mir'āt-ı dil işkeste idi seng-i ğamuñla
Vīrān-şudedür bir daḥi ta'mīr olunmaz

seng-i hāra:

1. **seng-i hāra:-a****Kaside 6**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Sert taş, kaya.

Mihr-i mürüvvetiyle ne dem bulsa perveriş
Her seng-i hāra ta'na-dih-i la'l-i nāb olur

2. **seng-i hārāya:****Kaside 10**

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

*Sert kaya, taş, mermer. ll gönlü katı
kimseler.*

Rikābıyla ne deñlü zahm-zen olsam da gūş
itmez
İder te'şir o deñlü çarb olunsa seng-i hārāya

3. **seng-i hārāya:****Kaside 10**

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

*Sert kaya, taş, mermer. ll gönlü katı
kimseler.*

Rikābıyla ne deñlü zahm-zen olsam da gūş
itmez
İder te'şir o deñlü çarb olunsa seng-i hārāya

4. **seng-i hārāya:-y, -a****Kaside 10**

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

*Sert kaya, taş, mermer. ll gönlü katı
kimseler.*

Rikābıyla ne deñlü zahm-zen olsam da gūş
itmez
İder te'şir o deñlü çarb olunsa seng-i hārāya

seng-i hicrānuñ:1. **seng-i hicrānuñ:-uñ****Gazel 38**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık taşı.

Zücāc-ı hātırım işkeste itdi seng-i hicrānuñ
Yıkıldı mülk-i dil şimden girü ta'mır
müşkildür

seng-i kazā:1. **seng-i kazā:****Gazel 118**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kader taşı (başa gelen musibet ve
sıkıntılar bağlamında).*

Şikeste eyledi cām-ı müdāmı seng-i kazā hayf
Bu rüzgārda cām-ı tarab bilinmedi kaldı

seng-i mevt:1. **seng-i mevt:****Tarih 19**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ölüm taşı.

Olup mir'āt-ı cism-i pāki seng-i mevt ile
meksūr
Yine bir şekl-i dīger gösterür āyīne-i dünyā

2. **seng-i mevt:****Tarih 20**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ölüm taşı.

Şikeste oldı mışbāh-ı vücūdı seng-i mevt ile
Olup bād-ı ecelden hem furūğ-ı rūhı nā-peydā

seng-i miñnet:1. **seng-i miñnet:****Gazel 119**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dert taşı.

Bu dehr seng-i miñnet ile hayf Feyziyā
İşkeste itdi sāgar-ı bezm-i şafāmuzı

seng-i miñnetle:1. **seng-i miñnetle:-le****Gazel 14**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dert taşı.

Neşve-yāb it meyle sākī 'ākıbet gerdün-ı dūn
Seng-i miñnetle ider bu cām-ı rahşānı şikest

seng-i siyāha:1. **seng-i siyāha:-a****Kaside 4**

Mısra: 33

Kelime Tipi: -

Siyah taş.

Feyz-bağış olsa eger seng-i siyāha lutfuñ
Şühbesüz eyleye şad-ı ta'na-i dürr-i yektā

seng-i ta'nı:

1. seng-i ta'nı:-ı

Kaside 10

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Ayıplama taşı, dedikodu.

Olanlar neş'e-yāb-ı cām-ı lutf-ı bezm-i
ihsānuñ

Atardı seng-i ta'nı dem-be-dem cām-ı
muşaffāya

2. seng-i ta'nı:-ı

Kaside 2

Mısra: 53

Kelime Tipi: -

Ayıplama, kötöleme taşı.

Atmaya seng-i ta'nı Feyzi hasūd
Naḥl-ı pür-i 'tibārdur ḫalemüm

sep:-

1. seper:-er

Kaside 1

Mısra: 28

Serpmek, saçmak.

Pehlevān-ı çerḫ 'arz eyler degüldür mihr ü
meh
Ki seper gāhice bir ṭiğ-ı mücevher rüz u şeb

ser:

1. serinde:-i, -n, -de

Lugaz 9

Mısra: 2

Baş, kafa. İl doruk, zirve, tepe.

Ol ne maşnū' oldı ḫalk eyler aña meyl ü heves
Çārdur şaḥı serinde gāhice alur nefes

serāb eyle:-

1. serāb eylerdi:-r, -di

Kaside 8

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Düşlemek, hayal etmek.

O deñlü bezl ider dürr-i güher bu bezm-i
'ālemde
Serāb eylerdi keff-i cūdı anuñ baḥr ile kānı

serāb ol:-

1. serāb olur:-ur

Gazel 94

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Hayal olmak (gerçekleşmesi mümkün
olmamak bağlamında).*

Ol teşneyem ne baḥrı ki görsem serāb olur
Geçmekde fikr-i vaşl ile eyyāmımız bizüm

2. serāb olur:-ur

Kaside 6

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Hayal olmak.

Bezl eylemekde dürr-i güher 'ālem içre kim
Ger görse keff-i cūdını deryā serāb olur

serāmed:

1. serāmeddür:-dür

Kaside 9

Mısra: 11

Uzun.

Sütünü kāmēt-i dilber gibi serāmeddür
Esīr olurdu anı görse merdüm-i āzād

serāpā:

1. serāpā:

Gazel 44

Mısra: 4

Baştan ayağa kadar, tamamen.

Nice seyr itmesün cānā cemālūñ sīneden
göñlüm
Serāpā nevk-i müjgānuñla cismüm süfte
olmuşdur

2. serāpā:

Tarih 71

Mısra: 4

Baştan ayağa kadar, tamamen.

Serīr-i taḥt-ı 'ālīde mu'ammer eyleye Allāh
Serāpā bendegānı şād ola 'ālemde devletle

serāser:

1. serāser:

Kaside 1

Mısra: 10

Baştan başa, tamamen.

Çeşmesâr-ı çerhe zerrîn lûlelerdür mihr ü meh
Neşr-i feyz eyler cihân içre serâser rûz u şeb

2. **serâser:**

Kaside 8

Mısra: 26

Baştan başa, tamamen.

Şeb-i gâmda olursa pertev-efzâ nûr-ı lûtfıyla
Serâser mahv olurdu tâbiş-i mihr-i dirahşânî

3. **serâser:**

Kaside 8

Mısra: 34

Baştan başa, tamamen.

Vezân olsa nesîm-i şefkatûn ger farṭ-ı
lûtfından
Serâser nağme-pîrâ eyleye deşt-i neyistânî

4. **serâser:**

Rûbai 18

Mısra: 2

Baştan başa, tamamen.

Câm ile olur sâķî münevver meclis
Feyz-âver ola câna serâser meclis

5. **serâser:**

Gazel 102

Mısra: 3

Baştan başa, tamamen.

Serâser olur elbet sülhte cismüm şu 'â'ından
Görünce 'âşıkun pertev-fikendür pençe-i
cânân

6. **serâser:**

Gazel 107

Mısra: 5

Baştan başa, tamamen.

Serâser mahv olurdu zulmet-i gam levh-i
ḥâṭırdan
Şafâ vü zevke tev'emdür ṭarîk-i Nakşbendiyye

7. **serâser:**

Tarih 11

Mısra: 5

Baştan başa, tamamen.

Serâser oldu rahşân mihr-i zâtı bezm-i dünyâya
Gidince şâm-ı zulmet zâhir oldu şubh-ı nûrânî

serây-ı âsumânda:

1. **serây-ı âsumânda:-da**

Kaside 1

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Gök sarayı.

Husrev-i çerhe serây-ı âsumânda mihr ü meh
Güiyâ oldu iki zerrîn efser rûz u şeb

serây-i kalbe:

1. **serây-i kalbe:-e**

Gazel 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül sarayı.

Ruḥuñdur lem'a-rîz ey dilsitân mânende-i
ḥurşîd
Serây-i kalbe ol pertev-resân mânende-i ḥurşîd

ser-be-pâ:

1. **ser-be-pâ:**

Kaside 2

Mısra: 20

Baştan ayağa, baştan aşağı, tamamen.

Der-i lûtfında Şâh-ı kevneynüñ
Ser-be-pâ ḥâksârdur qalemüm

serbeser:

1. **serbeser:**

Kaside 8

Mısra: 17

Baştan başa, büsbütün.

Riyâz-ı dehr ezḥâr ile oldu serbeser tezyîn
Olup neşküfte güller girye kıldı ebr-i nîsânî

2. **serbeser:**

Tarih 14

Mısra: 12

Baştan başa, büsbütün.

Sezâ-yı tütüyâ-yı ḥâk-pâyuñ olsa 'âlemde
Cihânı serbeser seyr eyler idi çeşm-i nâbînâ

ser-beste-i 'aşk:

1. **ser-beste-i 'aşk:**

Gazel 100

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gizli aşk.

Ser-beste-i 'aşk oldu 'ayân 'âleme şimdi
Feyzî der-i dildârı su'âl eyledigümden

sercümle:**1. sercümle:****Kaside 7**

Mısra: 22

Baştan aşığı, tamamen.

Vezân olursa şabâ farı-ı feyz-i lutfından
Şükûfezâr ide sercümle bâğ-ı nîrânı

sere düş-:**1. sere düşdi:-di****Gazel 50**

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim***Akla düşmek.*

Düşdi ser-i 'uşşâka hevâ-yı gam-ı zülfün
'Akl ile bizüm şanma ki cem'iyetimüz var

serfûrû id-:**1. serfûrû iderdi:-er, -di****Kaside 10**

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

Baş eğmek, itaat etmek.

İderdi serfûrû dâ'im tefekkür üzredür kârı
Şa'îri fikr iderse uğramışdur mâlihulyâyâ

sergerdân-ı 'aşk oldı:**1. sergerdân-ı 'aşk oldı:-dı****Gazel 75**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşktan şaşkına dönmek.

Maşrık-ı dilden fûrûzân mihr-i nûrefşân-ı 'aşk
'Âleme zerrâtı oldı zâr u sergerdân-ı 'aşk

sergeşte:**1. sergeşte:****Tarih 56**

Mısra: 3

Şaşkın, başı dönmüş.

Halk-ı cihân giryân idi sergeşte vü hayrân idi
'Âlem hemân bî-cân idi kılmışdı kalbî gam
penâh

ser-girân:**1. ser-girân:****Gazel 44**

Mısra: 5

Çok sarhoş.

Niyâza ruşşatum yok bezm-i meyde ser-girân
dilber
İçüp şahbâ-yı hûn-ı dilden ol meh huftu
olmuşdur

ser-girân it-:**1. ser-girân itdi:-di****Tahmis 3**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Çok sarhoş etmek.

Sâkiyâ câm-ı lebûnden eyle lutf it neşve-yâb
Ser-girân itdi beni şahbâ-yı bezm-i fûrkâtûn

ser-girân ol-:**1. ser-girân oldum:-du, -m****Matla 48**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zil zurna sarhoş olmak.

Sâkiyâ oldum humâr-ı gamla haylî ser-girân
Dem-be-dem devr eylesün câm-ı mey-i 'işret
hemân

sergüzeşt-i derd-i gam:**1. sergüzeşt-i derd-i gam:****Gazel 38**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gam derdi macerası.

Ser-i müyum olursa Feyziyâ bir hâme-i hoş-
rev
Cihânda sergüzeşt-i derd-i gam tahrîr
müşkildür

ser-i erbâb-ı takvâdur:**1. ser-i erbâb-ı takvâdur:-dur****Tarih 77**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Takva sahiplerinin başı.

Şalâh u hüsn-i hulûk pîşe itmiş ol kerem-güster
Nazîrin görmedük haqqâ ser-i erbâb-ı
takvâdur

ser-i küy:**1. ser-i küy:-ı****Gazel 124**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sokak başı (sevgilinin bulunduğu yer bağlamında).

Nola dūr olmasa mānend-i ḥalka bāb-ı
luṭfuñdan

Ser-i küyü o şūḥuñ 'āşıkā cāy-ı nişest oldı

2. ser-i küyın:-ın**Gazel 53**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) sokağının başı.

Penāh itme şaḳın bīhūde dildāruñ ser-i küyın
O mehrū ḥaylı demdür ḥānesinden Feyziyā
çıkamaz

ser-i mū:**1. ser-i mū:****Kaside 7**

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Kıl ucu.

O deñlü çāpük ü çālākdur elinde kalem
'İyān olur ser-i mū üzre kılsa cevlanı

2. ser-i müyum:-y, -um**Gazel 38**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kıl ucu. ll kalem.

Ser-i müyum olursa Feyziyā bir ḥāme-i hoş-
rev

Cihānda sergüzeşt-i derd-i ḡam tahrīr
müşkildür

3. ser-i müyumuz:-y, -u, -muz**Gazel 16**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Saç ucu (aşığın saç telinin kalem olarak kullanılması bağlamında).

Aḥvāli şerḥe olsa ser-i müyumuz kalem
Metn-i kenār-ı 'aşkıda tahrīr olur mı hiç

ser-i 'uşşākdan:**1. ser-i 'uşşākdan:-dan****Gazel 53**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Āşıkların başı.

Olur dil-beste elbet müşk-büy-ı zūlfūne zīrā
Ser-i 'uşşākdan ey mahrū bend-i belā çıkmaz

2. ser-i 'uşşākdan:-dan**Gazel 93**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Āşıkların başı.

Figān ey çerḥ-i dūn-ı sifle-perver her zamān
senden

Niçün çıkmaz ser-i 'uşşākdan bend ü belā
bilsem

ser-i zūlfūn:**1. ser-i zūlfūn:-üñ****Gazel 117**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının ucu.

Tarāvet-baḥş-ı rüy-ı tābnāke meyl idüp şimdi
Ser-i zūlfūn gibi her dem dilūñ kārı hevā oldı

serīr-i 'izz ü sa'ādetde:**1. serīr-i 'izz ü sa'ādetde:-de****Kaside 9**

Mısra: 55

Kelime Tipi: -

Mutluluk ve güç tahtı.

Serīr-i 'izz ü sa'ādetde zātı ola mukīm
Mu'ammer eyleye dā'im Cenāb-ı Rabb-i
Cevād

2. serīr-i 'izz ü sa'ādetde:-de**Kaside 9**

Mısra: 58

Kelime Tipi: -

Mutluluk ve güç tahtı.

Niteki devr ide mihr ile meh bu eyvānı
Serīr-i 'izz ü sa'ādetde ola 'ömri ziyād

serīr-i mülk-i 'Osmānī:**1. serīr-i mülk-i 'Osmānī:****Tarih 11**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Osmanlı ülkesinin tahtı.

Süleymân Hân olunca zîb-i evreng-i şeref-
bahşâ
Şeref buldı bi-hamdillâh serîr-i mülk-i
‘Osmânî

serîr-i taht-ı ‘âlîde:

1. **serîr-i taht-ı ‘âlîde:-de**
Tarih 71
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Yüce taht, yüce makam.

Serîr-i taht-ı ‘âlîde mu‘ammer eyleye Allâh
Serâpâ bendegâni şâd ola ‘âlemde devletle

2. **serîr-i taht-ı ‘âlîde:-de**
Tarih 74
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Yüce taht, yüce makam.

Serîr-i taht-ı ‘âlîde mu‘ammer eyleye Mevlâ
İde şemşîr-i kahrı cimini şad çâk a‘dânuñ

sermâye-i devlet:

1. **sermâye-i devlet:**
Kaside 5
Mısra: 63
Kelime Tipi: -
Mutluluk sermayesi.

Şehriyârûñ hîdmetin sermâye-i devlet bilür
Vaşf olunmaz her ne deñlü eylesem medh ü
senâ

sermest:

1. **sermestem:-em**
Gazel 27
Mısra: 7
Sarhoş, kendinden geçmiş.

Egerçi ben mey-i la‘l-i lebûñle sermestem
Ğubâr-ı zülf ile hayrânûñ olmamız yegdür

sermest ol-:

1. **sermest ola:-a**
Gazel 96
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Sarhoş olmak.

Huşyâr olamaz tâ dem-i maşşer ola sermest
Bir neş’e gören cām-ı şafâ-güsterimüzden

sermest-i bî-pervâlarındandur:

1. **sermest-i bî-pervâlarındandur:-lar, -ın, -dan, -dur**
Gazel 49
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Korkusuz sarhoş. İl aşık.

Neşât-ı bâde te’sîr itmez ‘uşşâk-ı dil-efgâra
Şarâb-ı miñnetüñ sermest-i bî-
pervâlarındandur

sermest-i elem it-:

1. **sermest-i elem itdi:-di**
Gazel 77
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Gam sarhoşu etmek.

Bezm-i miñnetde gönül nüş ideli cām-ı gamı
Beni sermest-i elem itdi mey-i nâb-ı firâk

sermest-i mey-i cām-ı hakikat:

1. **sermest-i mey-i cām-ı hakikat:**
Rûbai 9
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Hakikat kadehinin şarabının sarhoşu.

Ey şüh-ı cefâ itme ta‘accüb k’olur
Sermest-i mey-i cām-ı hakikat güstâh

sermest-i sevdâ eyle-:

1. **sermest-i sevdâ eyledi:-di**
Gazel 81
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Aşk sarhoşu yapmak.

Semâ‘ın seyr iderken bir nigâh-ı hışm idüp
nâgâh
Beni sermest-i sevdâ eyledi çeşm-i belâ-hîzûñ

ser-nigün:

1. **ser-nigün:**
Gazel 6
Mısra: 12
Baş aşağı.

Müsâ'id rûzgâra irmedi bu baħr-ı mevc-engîz
İderdi Feyzi keştî-i ümîdüm ser-nigün peydâ

sernigün ol-:

1. sernigün olur:-ur

Gazel 30

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Baş aşığ olmak (aşığın gönlünün
yıkılması bağlamında).*

Esmez müsâ'id üze şehâ rûzgârdan
Baħr-ı ğam içre keştî-i dil sernigün olur

ser-sebz id-:

1. ser-sebz ider:-er

Kaside 5

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Yeşertmek, canlandırmak.

Gülşen-i ümmîd-i kevn-i 'âlemi ser-sebz ider
Farṭ-ı luṭfindan vezân olsa eger bād-ı şabâ

sersem ol-:

1. sersem olur:-ur

Lugaz 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Sersemleşmek, zihnini toplayamaz hale
gelmek.*

Bir oṭadur içinde âdem olur
Bengdür kim yir ise sersem olur

serseri:

1. serseri:

Tarih 39

Mısra: 22

Başıboş.

Çâre-sâz ol bu dil-i miḥnetkeş-i ğam-pervere
Geşt ider bu 'âlemi ḥaylî zamândur serseri

2. serserî:

Tarih 63

Mısra: 14

Başıboş.

Baḥa îrâd u 'avâyid rûz u şeb tûl-i emel
Geşt iderdüm 'âlem-i dünyâyı dâ'im serserî

ser-tâ-be-kadem:

1. ser-tâ-be-kadem:-em

Gazel 60

Mısra: 8

Baştan ayağa kadar.

Nâr-ı elem-i 'aşk ile pür-sûhte cismüm
Ser-tâ-be-kadem dâğ-ı siyâh itmege degmez

ser-tâ-pâ:

1. ser-tâ-pâ:

Tarih 73

Mısra: 6

Baştan ayağa, tamamen.

Mürtefi' ol kadar nigâh itseñ
Seyr iderdün cihânı ser-tâ-pâ

ser-tâ-ser:

1. ser-tâ-ser:

Gazel 49

Mısra: 5

Baştan başa, tamamen.

Vücüdüm dâğ-ber-dâğ oldu ser-tâ-ser firâkuñla
Şükûfte gülşen-i 'aşkuñ gül-i ra'nâlarındandır

2. ser-tâ-ser:

Gazel 101

Mısra: 10

Baştan başa, tamamen.

Ma'dûd olur mı şerhâlarum tende Feyziyâ
Ser-tâ-ser itdi çâk-i girîbân şanur gören

serteser:

1. serteser:

Kaside 1

Mısra: 67

Baştan başa, tamamen.

Serteser nûr olsa ḳalbüm mihr ü meh-âsâ nola
Vaşf-ı pâkin eylerem ben zâr u kemter rûz u şeb

2. serteser:

Tarih 71

Mısra: 8

Baştan başa, tamamen.

Donanmâ-yı humâyûn emr olundu on gice on
gün
Dekâkîn zeyn olundu serteser şevk ile ḥâletle

3. serteser:

Gazel 32

Mısra: 6

Baştan başa, tamamen.

Tîğ-ı sertîzi-i çeşmüñle derûn-ı ‘uşşâk
Serteser şerha ile yara degüldür de nedür

4. serteser:

Kaside 2

Mısra: 60

Baştan başa, tamamen.

Ya ‘ni hussâd-ı çeşm-i bedbîne
Serteser hârârdur kalemüm

sertîz-i gamze:

1. sertîz-i gamze:

Gazel 29

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) keskin bakışı.

Âmâde eyle cismüñi Feyzî o mehveşe
Sertîz-i gamze serv-i hîrâmân geliş budur

serv:

1. serv-âsâ:-âsâ

Kaside 4

Mısra: 26

Servi, selvi ağacı (uzun boy bağlamında).

Katre-bağş olsa giyâh üzre şehâb-ı keremüñ
Serv-âsâ ola ol demde keşîde-bâlâ

server:

1. server:

Kaside 3

Mısra: 12

Baş, başkan (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Bâ‘îş-i halk-ı cihân şâh-ı serîr-i levlâk
Enbiyâ hayline server o Hâbîb-i Rahmân

server ol-:

1. server oldı:-dı

Kaside 1

Mısra: 50

Kelime Tipi: -

Lider, önder olmak.

Mihr ile meh hâk-i pâyında bir ednâ bendedür
Enbiyâ şaffına zâtı oldı server rûz u şeb

serv-i hîrâmân:

1. serv-i hîrâmân:

Gazel 29

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Salınarak yürüyen servi.

Âmâde eyle cismüñi Feyzî o mehveşe
Sertîz-i gamze serv-i hîrâmân geliş budur

setr id-:

1. setr idüp:-üp

Tarih 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Örtmek, gizlemek.

Kangî ‘âşık derd ile âh eyledi
Setr idüp ruhsâresini düd-ı âh

setr it-:

1. setr itdün:-dün

Gazel 71

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gizlemek, örtmek.

‘Aceb ki sîneñi pîrâhenüñle setr itdün
Ketân ne mümkün ola mâhtâbdan mahzûz

2. setr itmede:-me, -de

Rûbai 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gizlemek, örtmek.

Ruhsârına turesin idüp yâr niķâb
Setr itmede mihr-i rûyî mânend-i şehâb

3. setr itmek:-mek

Gazel 49

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gizlemek, örtmek, kapatmak.

‘Îzâr-ı tâbdâruñ zülf-i pür-çîn ile setr itmek
O mehrünüñ kemâl-i nâz u istiğnâlarındandır

4. setr itmeseydi:-me, -se, -y, -di

Gazel 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gizlemek, örtmek.

Setr itmeseydi ‘arızını zülf-i pür-hamı
Dil düşmez idi miñnet-i hicrâna rûz u şeb

sev-:

1. **severdüm:-er, -dū, -m**

Gazel 37

Mısra: 5

Sevmek.

Severdüm ol büt-i meh-ṭal'atı elümde degül
Göñül didükleri bir yâdigâra kalmışdur

sevâb:

1. **sevâbı:-ı**

Tarih 49

Mısra: 4

Sevap, mükafat.

Sultân Süleymānuñ olan kâtib-i vakfı
Kevşerle dehânın ter ide göre sevâbı

sevr:

1. **seyrinde:-i, -n, -de**

Gazel 115

Mısra: 4

Hayal, rüya.

Ḥaṭ-âver oldu o meh nazra-düzdur çeşmüm
Dem-i ḥazānda köhne bahār seyrinde

2. **seyrinde:-i, -n, -de**

Gazel 115

Mısra: 6

Hayal, rüya.

Siyâh-mağz-ı cünün oldu 'âşık-ı şeydâ
O zülf-i ḥam-be-ḥam-ı müşk-bâr seyrinde

3. **seyrinde:-i, -n, -de**

Gazel 115

Mısra: 8

Eğlence, gezinti.

Olur fütâde göñül kayd-ı gâmdan âzâde
Müdâm neşve-fezâdur Ḥişâr seyrinde

4. **seyrinde:-in, -de**

Gazel 115

Mısra: 1

İzleme, seyretme, hayal.

Siyâh-ı zülf ile ruḥsâr-ı yâr seyrinde
Göñül tefekkür-i leyl ü nehâr seyrinde

5. **seyrinde:-in, -de**

Gazel 115

Mısra: 2

İzleme, seyretme, hayal.

Siyâh-ı zülf ile ruḥsâr-ı yâr seyrinde
Göñül tefekkür-i leyl ü nehâr seyrinde

6. **seyrinde:-in, -de**

Gazel 115

Mısra: 10

Tarz.

Olur mı Fehmi-i üstâda peyrev ey Feyzî
Nazîre nev-ğazel-i ma'nidâr seyrinde

7. **seyri:-i**

Tarih 58

Mısra: 5

İzleme, bakma, seyretme.

Nice inkâr olunur tâze bahârûñ seyri
Ḥaṭṭ-ı rüyuñ göricek düşdi dile şevk-i cedîd

sevr eyle:-

1. **sevr eyle:**

Gazel 29

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İzle ve gör!.

Seyr eyle oldu her müje bir naḥl-ı ergavân
Ḥün-ı cigarle eyledigüm perveriş budur

2. **sevr eyler:-r**

Tarih 14

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek.

Sezâ-yı tütüyâ-yı ḥâk-pâyûñ olsa 'âlemde
Cihânı serbeser sevr eyler idi çeşm-i nâbînâ

3. **sevr eylesün:-sün**

Kaside 8

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek.

Nice sevr eylesün yârûñ cemâlin 'âşık-ı bî-dil
Şehâb-ı zülfî mestür eylemiş ol mâh-ı tâbânı

4. **sevr eyleyince:-y, -ince**

Tarih 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Görmek, seyretmek.

Didüm tekmîlini seyr eyleyince Feyziyâ târîh
Güzel hammâm rûşen cây-gâh-ı cânfezâdur bu

5. **seyr eyleyince:-y, -ince**

Tarih 72

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Görmek, tanık olmak.

Didüm itmâmını seyr eyleyince Feyziyâ târîh
Bu beyt-i cânfezâyı saña mes'ûd eyleye Bârî

seyr id:-

1. **seyr ide:-e**

Gazel 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek, bakmak.

Künc-i ferâğı mesken idüp hırka-püş olan
Seyr ide dehri zîr-i nemedden keşef gibi

2. **seyr idenler:-en, -ler**

Gazel 81

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek, bakmak.

Olur mir'ât-ı rüyûn seyr idenler haşre dek
güyâ
Eger güş eylese bir kerre güftâr-ı şeker-rîzûn

3. **seyr iderdi:-er, -di**

Kaside 9

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

İzlemek, temaşa etmek.

Cihânı nazra-i evvelde seyr iderdi eger
Gubâr-ı hâk-i rehûn çekse kûr-ı mâderzâd

4. **seyr iderdün:-er, -dü, -n**

Tarih 73

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek.

Mürtefi' ol kadar nigâh itseñ
Seyr iderdün cihânı ser-tâ-pâ

5. **seyr iderken:-er, -ken**

Gazel 113

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bakmak, izlemek.

Seyr iderken rüyını açsa o mehrû sînesin
Feyzi-i zâra olur seyrân seyrân üstüne

6. **seyr iderken:-er, -ken**

Gazel 81

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek, bakmak.

Semâ'ın seyr iderken bir nigâh-ı hışm idüp
nâgâh
Beni sermest-i sevdâ eyledi çeşm-i belâ-hîzûn

7. **seyr idicek:-icek**

Tarih 40

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek.

Tarhını seyr idicek Feyzi didüm târîhini
Ne güzel hâne-i zîbende 'aceb cây-ı şafâ

8. **seyr idince:-ince**

Tarih 41

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İzlemek, görmek.

Haft-ı rüyın seyr idince ol perî ruhsârenüñ
Nevbahârûñ fikri virdi kalb-i 'uşşâka şafâ

9. **seyr idüñ:-üñ**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek.

Mihr ü meh pertev-fezâdur âsumândan seyr
idüñ

Mişli nâdîde nümâyân iki gevher rûz u şeb

10. **seyr idüp:-üp**

Tarih 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek, bakmak.

Seyr idüp itmâmını Feyzî didüm târîhini
Selsebîl-i bî-bedeldür menba'-ı mâ'u'l-hayât

11. **seyr idüp:-üp**

Tarih 45

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Görmek, izlemek.

Seyr idüp Feyziyâ didüm târîh
Bî-bedel kaşr-ı dilkeş-i ra'nâ

12. **seyr idüp:-üp****Tarih 48**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Görmek, izlemek.

Didi tārīhini hātif seyr idüp itmāmını
Bī-bedel hāmmām-ı dilkeş menba‘-ı mā’-i
hayāt

13. **seyr idüp:-üp****Tarih 59**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İzlemek, görmek.

Seyr idüp itmāmını Feyzī didüm tārīhini
Āb-ı dilkeş menba‘-ı ‘ayn-ı hayāt-ı bī-bedel

14. **seyr idüp:-üp****Tarih 81**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İzlemek, görmek.

Seyr idüp itmāmını Feyzī didüm tārīhini
‘Ayn-ı dilkeş bu güzel āb-ı hayāt-ı cānfezā

15. **seyr idüp:-üp****Tarih 36**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bakmak, izlemek, görmek.

Seyr idüp bir teşne tārīhin didi Feyzī anuñ
Nüş iduñ bu mā’-i pākīze güzel şādū’r-revān

16. **seyr idüp:-üp****Tarih 55**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakmak, izlemek, görmek.

Seyr idüp bu eşeri Feyzī didüm tārīhin
Bī-bedel çeşme-i pākīze budur ma’-i hayāt

17. **seyr idüp:-üp****Tarih 12**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek.

Seyr idüp rüyuñı tārīh didüm
Ḥaṭ-ı pākūñ ne güzel ‘anberbū

18. **seyr idüp:-üp****Tarih 29**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek.

Ḥabbezā menzil-i feraḥ-güster
Seyr idüp Feyziyā bu ‘abd-i za‘īf

seyr it:-1. **seyr it:****Gazel 112**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek.

Seyr it ‘izār-ı yārı ḥaṭ-ı müşk-bār ile
Germ-ülfet üzre verd-i ruḥ-ı āli ḥār ile

2. **seyr it:****Tarih 14**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Seyretmek, izlemek.

Vezān olsa eger bir kerre seyr it bāğ-ı nīrāna
Nesīm-i luṭf u iḥsānuñla olur gülşen-i Me’vā

3. **seyr it:****Gazel 61**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Setretmek, izlemek, bakmak.

Fezā-yı sīnede gel dāğ dāğımı seyr it
Riyāz-ı dehrde hiç lālezāra kılmā heves

4. **seyr itdürürdi:-ür, -di****Kaside 10**

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

Seyrettirmek, izletmek.

Olaydı Feyzi mālīk bir kümeýt-i pāke
sulṭānum
‘Acāyib cilverler seyr itdürürdi çeşm-i a‘dāya

5. **seyr itmesün:-me, -sün****Gazel 44**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İzlemek.

Nice seyr itmesün cānā cemālūñ sīneden
göñlüm
Serāpā nevk-i müjgānuñla cismüm süfte
olmuşdur

seyr ol:-

1. **seyr olur:-ur****Kaside 5**

Mısra: 67

Kelime Tipi: -

Görünmek.

Rub‘-ı meskûn seyr olur nezzâre-bağış olsañ

eger

Mişli yokdur mürtefi‘dür böyle kaşr-ı cânfezâ

seyrân:1. **seyrân:****Gazel 113**

Mısra: 10

Seyretme, bakma, temaşa etme.

Seyr iderken rüyını açsa o mehrü sînesin

Feyzi-i zâra olur seyrân seyrân üstüne

seyrân id-:1. **seyrân ider:-er****Lugaz 1**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gezmek, dolaşmak. İl seyretmek, temaşa etmek.

Kim tokunsa cismine efgân ider

Ac u tok bu ‘âlemi seyrân ider

2. **seyrân ider:-er****Lugaz 7**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gezmek, dolaşmak.

Gâhice bu ‘âlemi seyrân ider

Gâh cây-ı mühmeli eyler maçar

seyrân ol-:1. **seyrân olur:-ur****Gazel 113**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Temaşa etmek, izlemek.

Seyr iderken rüyını açsa o mehrü sînesin

Feyzi-i zâra olur seyrân seyrân üstüne

seyre çık-:1. **seyre çıkısa:-sa****Gazel 31**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gezinmeye, dolaşmaya başlamak.

Seyre çıkısa ‘âlemi âşüb-ı rustâhîz ider

Çeşm-i hûnrîzi o şûhuñ günde yüz biñ kan ider

seyr-i ‘ârîzuñdan:1. **seyr-i ‘ârîzuñdan:-uñ, -dan****Matla 24**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yanağının seyri.

Ruhuñ ey mâh gerçi ebr-i zülfüñden bedîd olmaz

Yine ‘uşşâk seyr-i ‘ârîzuñdan nâümîd olmaz

seyr-i cemâl eyle-:1. **seyr-i cemâl eyledigümden:-dig, -üm, -den****Gazel 100**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüz güzelliğini seyretme (ilahi tecelliyi seyretme bağlamında).

Lem‘ân ise şâyeste süveydâ-yı derûnum

Süziş-fikenem seyr-i cemâl eyledigümden

seyr-i gül:1. **seyr-i gül:****Gazel 40**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gülleri izlemek, güllere göz atmak.

Kafes-nişîn-i gamam ‘andelîb-veş baña

Ne seyr-i gül ne temâşâ-yı bağ lâzımdur

seyr-i lâlezâra çekil-:1. **seyr-i lâlezâra çekil:****Gazel 87**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Lale bahçesini seyretmeye durmak (sevgilinin yanağını, güzel yüzünü izlemek bağlamında).

‘Îzâr-ı dilberi gör seyr-i lâlezâra çekil

Ümîd-i hâhiş-i vuşlatla kûy-ı yâre çekil

seyr-i nevbahâra çekil-:

1. **seyr-i nevbahāra çekil:**

Gazel 87

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İlkbaharı seyre durmak.

Zamān-ı 'ayş u ʔarabdur bu demde ey Feyzī
Alup o mähveşi seyr-i nevbahāra çekil

seyr-i riyāz eyle-:

1. **seyr-i riyāz eylesem:-se, -m**

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bahçeleri seyretmek.

Faşl-ı bahār seyr-i riyāz eylesem revā
Hem hāne-i sürür-ı şafā feth-i bāb olur

seyyi' āt:

1. **seyyi' āt:-ı**

Tarih 37

Mısra: 3

Günahlar.

Seyyi' āt mahv olup ola sezā-yı mağfiret
Kabrine gülzār-ı cennetden irişsün rāyiḥa

seyyi' ātuñ mahv ola:

1. **seyyi' ātuñ mahv ola:**

Tarih 87

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Günahları yok olsun, günahları affolsun.

'Azm itdi Arayıcı-zāde beḳāya rūḥuñ
Mahv ola seyyi' ātuñ 'adn ola āşiyānuñ

seyvid-i 'āli-neseb:

1. **seyvid-i 'āli-neseb:**

Tarih 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Seyyid Ali soyundan.

Seyyid-i 'āli-neseb ḥazret-i Müfti-zāde
'İlm ile faẓl ile ārāste ol kân-ı seḥā

sezā:

1. **sezā:**

Gazel 4

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Ehl-i dil Feyzī pesend itse sezā eş'āruma
Şi'rümi siḥr eylemek maḥşuş bir fendür baña

2. **sezādur:-dur**

Gazel 44

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Sezādur şad hezārān itse taḥsīn ehl-i dil Feyzī
Neşāt-ı 'İd ile eş'ārimuz nev-güfte olmuştur

3. **sezā:**

Gazel 77

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Feyziyā eşk-i terüm olsa sezā ḥün-ālūd
Şerḥa-nāk itdi dili ḥançer-i zehr-āb-ı firāk

4. **sezādur:-dur**

Gazel 122

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Feyzī sezādur ebr gibi girye eylese
Püşide kıldı ol mehi ḥattı kelef gibi

5. **sezādur:-dur**

Gazel 1

Mısra: 1

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Sezādur nāle eylerse gönül cānā hezār-āsā
Melāḥat gülsitānında ruḥuñdur bir gül-i rā'nā

6. **sezādur:-dur**

Gazel 105

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Sezādur sīnemi muşt ile ursam nāle eylerken
Müretteb meclis-i dildāra Feyzī deff ü neydür bu

7. **sezādur:-dur**

Tarih 11

Mısra: 7

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Sezādur nūr-ı ‘adli ‘ālemi hep rūşen eylerse
Sipihri-i ma‘deletde zāt-ı pāki mihr-i raḥşānī

8. **sezādur:-dur**

Tarih 14

Mısra: 15

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Sezādur tā-be-maḥşer kând-i medhūñle ola
pürgü
Olurdu midḥat-i pākūñ dil-i zāra ṭarab-efzā

9. **sezā:**

Gazel 1

Mısra: 7

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Sezā destūñde sāgar olsa mir‘āt-ı şafā sāķī
Olurdu ebkem-i ğam görse anı ṭūṭi-i güyā

10. **sezā:**

Gazel 93

Mısra: 4

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Bu deñlü zaḥm-nāk olmuş göñül ümmīd-i vaşl
eyler
Nedendür ‘aşıkuñ ey mährü cevre sezā bilsem

11. **sezā:**

Gazel 103

Mısra: 2

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Ḥayāl-i la‘l-i nābuñ gitmedi ey mährü dilden
Sezā yaş yerine kanlar akarsa dīde-i terden

12. **sezā:**

Gazel 111

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Cān demāġı mu‘aṭtar olsa sezā
Fikr-i zūlf-i nigār var dilde

13. **sezā:**

Matla 2

Mısra: 2

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Ḥayāl-i bāde-i la‘l-i lebūñden ‘āşık-ı şeydā
Sezā meyḥāne-i ‘ālemde olsa mest-i bīpervā

14. **sezā:**

Tarih 3

Mısra: 4

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Teşnegāna oldı güyā māye-i āb-ı ḥayāt
Rūḥ-baḥş olsa sezā bu mā‘-i pāk-i dil-güşā

15. **sezā:**

Tarih 5

Mısra: 2

Layık, uygun, yaraşır (yapılan bir davranışın yerinde olduğu bağlamında).

Cānfezā ‘aynū‘l-ḥayāt-ı bī-bedel
Mürdegāna rūḥ-baḥş olsa sezā

16. **sezā:**

Gazel 26

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır.

Sezā rehber olursa Feyziyā āh-ı şerer-nākūm
Reh-i ğam meş‘al-i āhumla her dem rūşen
olmuşdur

17. **sezā:**

Gazel 34

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır.

Sezā güftārını şīrīn iderse ṭūṭi-i ṭab‘um
Beni mir‘āt-ı rüy-ı yār Feyzī tāze-gü eyler

18. **sezā:**

Gazel 36

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

‘Azm-i Çīn itse sezā meyl eyleyen dil zūlfine
Ṭurre-i şeb-rengine müşk ile ‘anber teşnedür

19. **sezā:**

Gazel 58

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır.

Olsam sezā çü dāğ bedel Feyzi ‘aşk ile
Hep lālezār-ı ḥasret idi sīne bāġımız

20. **sezādur:-dur**

Gazel 66

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır.

Semend-i tab‘a irhā-yı ‘inān itseñ sezādur kim
Hezār ahsente Feyzī tab‘uñā nāzük-zemīn
olmuş

21. **sezā:**

Gazel 79

Mısra: **8**

Layık, uygun, yaraşır.

Tā key hūmār-ı ğam yine ‘uşşāk-ı bāde-nüş
Cām-ı şarāb-ı vuşlata cānā sezā gerek

22. **sezā:**

Gazel 118

Mısra: **10**

Layık, uygun, yaraşır.

Sezā-yı vuşlatı itmez seni o şüh da Feyzī
Vişāl-i yāre sezā kim ‘aceb bilinmedi kaldı

23. **sezā:**

Kaside 7

Mısra: **18**

Layık, uygun, yaraşır.

Vekīl-i māl-ı şehensāh-ı ‘ālem-ārādur
Bu resme olsa sezā hāme menkabet-hānı

24. **sezā:**

Kaside 8

Mısra: **63**

Layık, uygun, yaraşır.

Sezā fersūde itsem çeşm ü rüyı kūy-ı dilberde
O şühūñ hāk-i pāyı Feyziyā kuhl-i Şifāhānī

25. **sezā:**

Kaside 9

Mısra: **38**

Layık, uygun, yaraşır.

Ne bir meded-res olur kimse var dil-i zāra
Sezā mı gūşe-i miñnetde ben kalam nāşād

26. **sezādur:-dur**

Rūbai 39

Mısra: **1**

Layık, uygun, yaraşır.

Ağyār vişāline sezādur her gāh
Ben de ğam-ı ‘aşk ile helāk oldum āh

27. **sezā:**

Tahmis 1

Mısra: **12**

Layık, uygun, yaraşır.

Şehā āmāde meclis mey ile sāğarla sākiyle
Sezā mestāne olsam cām-ı la‘lūñ iftirākıyla

28. **sezā:**

Tarih 33

Mısra: **4**

Layık, uygun, yaraşır.

Rūh-ı pāk-i Hācı Bektāş-ı Velīden feyz alır
Olsa bu cāy-ı şafā-güster tarab-efzā sezā

29. **sezā:**

Tarih 57

Mısra: **4**

Layık, uygun, yaraşır.

Gūş idüp pāyesini Feyzi didüm tārīhın
Şadr-ı Rūm pāyesi İbrāhim Efendiye sezā

30. **sezā:**

Tarih 73

Mısra: **18**

Layık, uygun, yaraşır.

Ne güzel cāy-gāh-ı dilkeşdür
Ne kadar medh olunsa Feyzi sezā

31. **sezādur:-dur**

Tarih 77

Mısra: **19**

Layık, uygun, yaraşır.

Sezādur kand-i luţfuñ ile şīrīn-kām ola Feyzī
Nice şubh u mesā medhūñle bir tūtī-i güyādur

sezā eyle:-

1. **sezā eyle:**

Gazel 48

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Uygun, layık görmek.

Hān-ı vaşlını ‘adū yağmā ider Tātār-veş
Vaşluñā ‘uşşākuñı eyle sezā nevrūzdur

2. **sezā eyle:**

Kaside 3

Mısra: **53**

Kelime Tipi: -

Uygun, layık görmek.

Rahmet-i Hākka sezā eyle şehā ben kuluñı
Zāt-ı pākūñdür olan çün sebep-i ‘ālemiyān

3. **sezā eyle:**

Tahmis 3

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Uygun, layık görmek.

Bülbül-i nālānıyuz ol gülsitān-ı behcetün
Vaşluñı eyle sezā sen ‘āşık-ı gam-pervere

4. **sezā eylemeyüp:-me, -y, -üp**
Gazel 32
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Uygun, layık görmek.

Cām-ı vaşlına sezā eylemeyüp cevır itmek
Reviş-i çerh-i sitemkäre degüldür de nedür

sezā it:-

1. **sezā itmeyüp:-me, -y, -üp**
Gazel 95
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Uygun görmek, layık bulmak.

Cevr eyler idi vaşla sezā itmeyüp o şüh
İster ki gamdan ‘āşıkı āzāde olmasun

2. **sezā itmez:-mez**
Rübai 7
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Uygun görmek, layık bulmak.

Vaşlına beni yār sezā itmez hiç
Cevr itmede ‘uşşāka vefā itmez hiç

sezā mı:

1. **sezā mı:**
Gazel 93
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Layık mı, yaraşır mı.

Niçün ‘uşşākın eyler küşte-i tīg-ı cefā bilsem
Sezā mı ‘āşıkān bu cevruñe ey bivefā bilsem

sezā ol:-

1. **sezā olmağa:-ma, -ğ, -a**
Kaside 5
Mısra: 16
Kelime Tipi: -
Layık, uygun, yaraşır olmak.

Rüstem ü Keyhüsrev ü şad Behmen-i
İsfendiyār
Bende-i kemter-kemīni olmağa anuñ sezā

2. **sezā olmuşdur:-muş, -dur**
Tarih 22
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Uygun, layık olmak.

Lāyık olmayup ‘adüya kal‘a-ı Saķız hele
Luţf-ı Hāķķ ile fem-i İslāma olmuşdur sezā

3. **sezā olsa:-sa**
Tarih 14
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Layık olmak, uygun görülmek.

Sezā-yı tütüyā-yı hāk-pāyuñ olsa ‘ālemde
Cihānı serbeser seyr eyler idi çeşm-i nābīnā

sezāvār-ı riyāsetdür:

1. **sezāvār-ı riyāsetdür:-dür**
Tarih 51
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Başkanlığa layık.

Sezāvār-ı riyāsetdür o zāt-ı mekrümet-güster
Nazīri gelmedi dehre kemāl-i luţf u şefkatde

sezā-yı bezm-i vuslat eyle:-

1. **sezā-yı bezm-i vuslat eylemez:-mez**
Tahmis 3
Mısra: 21
Kelime Tipi: -
Kavuşma meclisine layık görmek.

Feyzi-i zārı sezā-yı bezm-i vuslat eylemez
Ol perī ‘uşşāk ile bir lahza şohbet eylemez

sezā-yı mağfired ola:

1. **sezā-yı mağfired ola:-a**
Tarih 37
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Bağışlanmaya layık görülmek.

Seyyi’atı mahv olup ola sezā-yı mağfired
Kabrine gülzār-ı cennetden irişsün rāyiha

sezā-yı şohbetün:

1. **sezā-yı şohbetün:-üñ**
Tahmis 3
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Sohbete layık.

Zā'il olmaz dīdeden cānā ḥayāl-i vuşlatuñ
Dūr 'uşşākuñ 'adū oldı sezā-yı şoḥbetuñ

sezā-yı vuşlat it-:

1. sezā-yı vuşlatı itmez:-i-mez

Gazel 118

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kavuşmaya layık görmek.

Sezā-yı vuşlatı itmez seni o şūh da Feyzī
Vişāl-i yāre sezā kim 'aceb bilinmedi ḳaldı

sıdk:

1. sıdk:

Kaside 4

Mısra: 63

Kötülükten arınmış olma, doğruluk, iyi niyetlilik.

İdelüm sıdk u ḥulūş üzre du'ā ey Feyzī
Olalum dergeh-i Bārīye hemān dest-güşā

sıfat:

1. sıfat:

Tarih 90

Mısra: 2

Nitelik, özellik, vasıf.

Şāḥibü'l-ḥayra Ḥudā iḥsān ider ecr-i cezīl
Fīsebilillāh yapup bu 'aynı bir nīgū sıfat

sıgār ile kibār:

1. sıgār ile kibār:

Tarih 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Küçük büyük herkes.

Güş idüp fevtin sıgār ile kibār
Māteminden eylediler şāyiḥa

sīh-i elemde:

1. sīh-i elemde:-de

Kaside 6

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

Dert şişi (derdin deliciliği ve ateş üzerinde yanması bağlamında).

Süzān olursa nār-ı firāḳuñla dil nola
Sīh-i elemde derd-i ḡam ile kebāb olur

2. sīh-i elemde:-de

Rübai 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dert şişi (derdin deliciliği ve yakıcılığı bağlamında).

Her demde benem sīh-i elemde süzān
Biz süziş-i ḥasret ile kebāb-ı 'aşḳuz

sīh-i hicrānda:

1. sīh-i hicrānda:-da

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık şişi (aşığın gönlünün kebab şişine geçirilmiş gibi ayrılık acısı çekmesi bağlamında).

Cihānda āteş-i 'aşḳ ile sīh-i hicrānda
Dil-i nizārumı ben Feyziyā kebāb iderüm

sihr eyle-:

1. sihr eylemek:-mek

Gazel 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Büyü, sihir yapmak (şiirin görünen kısmının ardına görünmeyen gizli manalar yüklemek bağlamında).

Ehl-i dil Feyzī pesend itse sezā eş'āruma
Şi'rümi sihr eylemek maḥşuş bir fendür baña

sikke:

1. sikkesin:-s, -in

Matla 60

Mısra: 1

Para.

Gönülde sikkesin sultān-ı ḡam her bār germ
itdi

Revācın buldı naḳd-i dīde kūr aḡyārı nerm itdi

sil-:

1. silmede:-me, -de

Gazel 101

Mısra: 5

Silmek.

Ḥünrīz-i eşḳ-i çeşmümi her demde silmede
Destüm benüm de pençe-i mercān şanur gören

sılât:**1. şılât:****Kaside 1**

Mısra: 79

Bahşişler, mükafatlar, caizeler (şairlere methiye ve kasideleri karşılığında verilen hediyeler).

Tā-be-key bu mihr ü meh ile şılât ol şāha sen
Hālını ‘arz eyledüñ ey dil mükerrer rûz u şeb

silsile-cünbân:**1. silsile-cünbân:****Gazel 98**

Mısra: 5

Esir olmak, zincire vurulmak.

Mecnûn-mişâl silsile-cünbân idi şehâ
Gönlüm esîr-i turre-i tarrârûñ olmasun

silsile-cünbân-ı ol-:**1. silsile-cünbân-ı olsam:-sa, -m****Gazel 56**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zincire vurulmak (sevgilinin aşkından deli divane, kul köle olmak bağlamında).

‘Aceb mi silsile-cünbân-ı ‘aşk-ı yâr olsam
Hayâl-i zülf dañi dîdeden cüdâ düşmez

silsile-i zülf:**1. silsile-i zülf:****Rûbai 13**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saç zinciri, saç örgüsü.

Kim görse şehâ rüyuñı meftûnuñ olur
Hem silsile-i zülf ile mecnûnuñ olur

2. silsile-i zülfe:-e**Rûbai 12**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Saç zinciri, saç örgüsü.

Meyl itme şağın silsile-i zülfe seni
Dîvâne iden turre-i cānānuñdur

sîm:**1. sîm:****Tarih 72**

Mısra: 7

Gümüş, gümüş renkli.

Muşanni‘ kıl kalemle sîm nakş itmiş
temâşâdur
Nigâh-endâz olanlar zann ider anı şadefkârî

sîm-âb:**1. sîm-âb:****Gazel 94**

Mısra: 8

Civa (titrek ve hareketli yapısı nedeniyle eziyet çeken aşık bağlamında).

Olmaz sükûn dilde firâk-ı cemâl ile
Sîm-âb gibi muţtarib endāmımız bizüm

sîne:**1. sîneñi:-ñ, -i****Gazel 71**

Mısra: 5

Göğüs, bağır.

‘Aceb ki sîneñi pîrâhenüñle setr itdün
Ketân ne mümkün ola mâhtâbdan maḥzûz

2. sînesin:-s, -i, -n**Gazel 113**

Mısra: 9

Göğüs, bağır.

Seyr iderken rüyını açsa o mehrû sînesin
Feyzi-i zâra olur seyrân seyrân üstüne

3. sîne:**Gazel 58**

Mısra: 10

Göğüs, bağır. İl (aşığın) gönlü,kalbi.

Olsam sezâ çü dâğ bedel Feyzi ‘aşk ile
Hep lâlezâr-ı ḥasret idi sîne bâğımız

4. sînedeki:-de, -ki**Gazel 58**

Mısra: 8

Göğüs, bağır. İl (aşığın) gönlü,kalbi.

Ben ketm idersem ‘aşkıñ ol mâh-ṭal‘atuñ
Şâhid degül mi sînedeki tâze dâğımız

5. sînem:-m**Gazel 122**

Mısra: 1

Göğüs, bağır (hedef tahtası bağlamında).

Tîr-i nigâh-ı dilbere sînem hedef gibi
Bîhûde cân u dil reh-i gâmda telef gibi

6. **sîneden:-den**

Gazel 44

Mısra: 3

Gönül, kalp, bağır, derun.

Nice seyr itmesün cânâ cemâlûñ sînedin
göñlüm
Serâpâ nevk-i müjgânuñla cismüm süfte
olmuşdur

7. **sînede:-de**

Tahmis 1

Mısra: 8

Gönül, kalp, bağır, derun.

Olur şahbâ-yı vaşluñla devâ-yı 'âşık-ı nâçâr
Niçe dâğ olmasun süz-ı ruñuñla sînede her bâr

8. **sîne:**

Matla 53

Mısra: 1

Göğüs, bağır (hedef tahtası bağlamında).

Sîne ey mehrû hedefdür nâvek-i müjgânına
'Âşık-ı zâruñ vücûdı döndi Oğmeydânına

sîne-i pür-derd-i erbâb-ı nazar:

1. **sîne-i pür-derd-i erbâb-ı nazar:**

Gazel 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bakış sahibi (olan) dert dolu gönül.

'Aks-i hüsnüñ cilve-bağşâ şu 'le-i cevvalê-veş
Sîne-i pür-derd-i erbâb-ı nazar âyinedür

sînemi must ile ur-:

1. **sînemi must ile ursam:-sa, -m**

Gazel 105

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bağrını yumruklamak, bağırını dövmek
(acı ile kendini hırpalamak bağlamında).*

Sezâdur sînemi must ile ursam nâle eylerken
Müretteb meclis-i dildâra Feyzî deff ü neydür
bu

sipâh-ı derd-i eleminden:

1. **sipâh-ı derd-i eleminden:-den**

Gazel 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Üzüntü dert ordusu (aşığın yaşadığı tüm
sıkıntılar bağlamında).*

Zafer-pezîr olamaz şağne-i gam-ı devrân
Sipâh-ı derd-i eleminden kaçup Hışâra çekil

sipîhr:

1. **sipîhri:-i**

Gazel 42

Mısra: 2

Gök, sema.

Şadâ-yı bülbül olup zevk-bâğş-ı kûy-ı Hışâr
Sipîhri velvele-nâk itdi hây hûy-ı Hışâr

sipîhr-i gerdân:

1. **sipîhr-i gerdân:**

Kaside 3

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

Dönen gökyüzü.

Lâne-sâz oldu hümâ zâtına 'arş-ı a'lâ
Devr ider şevkûñ ile dañi sipîhr-i gerdân

sipîhr-i kîne-cü:

1. **sipîhr-i kîne-cü:**

Tahmis 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kin tutan gökyüzü.

İder havf-ı ruñuñla geh husûf u geh kûsûf
izhâr
Sipîhr-i kîne-cü hemvâre yer yer dâğ-ber-
dildür

sipîhr-i ma'delet:

1. **sipîhr-i ma'deletde:-de**

Tarih 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Adalet göğü (adaletin hakim olduğu yer
bağlamında).*

Sezâdur nûr-ı 'adli 'âlemi hep rûşen eylerse
Sipîhr-i ma'deletde zât-ı pâki mihr-i rahşânî

2. **sipîhr-i ma'deletde:-e**

Kaside 7

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

Adalet göğü.

Kerīm-i kām-verā āsumān-ı meh-kadrā
Sipih-r-i ma‘delete mihr-i pertev-efşānī

sipih-r-i nüh-tāk:

1. sipih-r-i nüh-tāk:

Tahmis 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dokuz katlı gök.

Nür-ı ruhsār-ı pür-envārına gönülüm müştāk
Âh u zârumla şadā-baḥş sipih-r-i nüh-tāk

sir id-:

1. sir iderdi:-er, -di

Kaside 7

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Doyurmak, (suya) kanmak.

O deñlü teşne-lebüm çeşmesār-ı luṭfuñdan
Zülāl-i merḥametüñ sir iderdi ‘atşānı

sirāb id-:

1. sirāb ider:-er

Tarih 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Susuzluğu gidermek, suya kandırmak.

Teşnegān-ı ‘ālemi sirāb ider
Öyle cārī āb-ı şāf u cānfezā

sirāb ol-:

1. sirāb olur:-ur

Tarih 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Susuzluğu gidermek (isteklerini elde etmek bağlamında).

Benem ol ḥuşk-leb-i teşne-dil ü tābiş-i ğam
Çeşme-i mekrümetüñden olur isem sirāb

sirāb-ı şafā eyle-:

1. sirāb-ı şafā eyledi:-di

Tarih 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Mutluluk susuzluğunu gidermek
(mutluluğa olan özlemi gidermek bağlamında).*

Ḥaḳ ecrini iḥsān ide bu ḥayr-ı cemīlūñ
Sirāb-ı şafā eyledi hep şeyḥ ile şābı

2. sirāb-ı şafā eyledi:-di

Tarih 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutluluk susuzluğunu gidermek.

Dil-güşā bu çeşme-i āb-ı revān
Eyledi ‘atşānı sirāb-ı şafā

sirçeşm ol-:

1. sirçeşm olmak:-mak

Gazel 97

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gözü gönlü tok olmak.

Yine her bir nazar bir şüret-i zībā hüveydādur
Ne mümkün sirçeşm olmak ruḥ-ı yāri
temāşādan

sirişk:

1. sirişküm:-üm

Gazel 5

Mısra: 2

Gözyaşı.

Olur cānā derūnda fikr-i la‘lūñle neler peydā
Feşān olsa sirişküm dideden eyler güher peydā

2. sirişküm:-üm

Gazel 30

Mısra: 1

Gözyaşı.

Çeşmümde fūrkat ile sirişküm füzūn olur
Ḥasretle girye itmede girdāb-ı ḥūn olur

3. sirişkin:-in

Gazel 34

Mısra: 8

Gözyaşı.

Ümīd-i būy-ı vuşlat itse ‘āşık verd-i rüyūñdan
Sirişkin dem-be-dem gülzār-ı ḥüsn-i yāra cū
eyler

4. sirişk:

Gazel 69

Mısra: 4

Gözyaşı.

Mihrāb-ı ebruvānuña secde ider gönül
İtsem vuzū sirişk ile olur namāz farz

5. **sirişki:-i**
Gazel 93
 Mısra: 9
Gözyaşı.

Sirişki hâk-i pâyine nişâr itdüm o mehrüyuñ
 O şüh-ı bîvefâ nemden kaçardı Feyziyâ bilsem

6. **sirişküm:-üm**
Gazel 96
 Mısra: 9
Gözyaşı.

Her kaître sirişküm ola bir mevce-i tûfân
 Feyzî hâzer it dîde-i eşk-âverimüzden

7. **sirişküm:-üm**
Matla 47
 Mısra: 2
Gözyaşı.

Leb-i la 'lûñ hayâli zâ'il olmaz ey perî dilden
 Nola gülgün akar ise sirişküm dîde-i terden

sirişk-i çeşm:

1. **sirişk-i çeşmi:-i**
Gazel 43
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: -
Gözyaşı.

Feyzî sirişk-i çeşmi ile eylemiş vuzû
 'Uşşak-ı zâra kıble-i tâ' at ruhuñ mîdur

2. **sirişk-i çeşmüm:-üm**
Gazel 91
 Mısra: 5
 Kelime Tipi: -
Gözyaşı.

Sirişk-i çeşmüm ile gark olurdu belki cihân
 Garîbdür ki şehâ âşinâ nedür bilmem

sirişk-i dîde-i ter:

1. **sirişk-i dîde-i ter:**
Gazel 110
 Mısra: 6
 Kelime Tipi: -
(o anda) yeni dökülen göz yaşı.

Hayâl-i la 'l-i nâbuñla olur her tamlası yâkût
 Sirişk-i dîde-i ter güşe-i dāmāna düşdükçe

sitem:

1. **sitem:**
Rûbai 11
 Mısra: 1
Eziyet, cefa, zulüm.

Yârûñ sitem ü cevri dil-i zâra lezîz
 Zehr-i ğamı 'uşşak-ı dil-figâra lezîz

2. **siteminden:-i, -n, -den**
Rûbai 23
 Mısra: 1
Eziyet, cefa, zulüm.

Yârûñ siteminden dil-i zârum mahzûz
 Cevr itmede 'uşşakına yârûm mahzûz

sitem-âyîn:

1. **sitem-âyînüñden:-üñ, -den**
Gazel 99
 Mısra: 6
Tavri sitemli olan.

Zahm-dâr oldu gönül nâvek-i müjgānuñdan
 Şekve-sâz olmaya mı dil sitem-âyînüñden

2. **sitem-âyîndür:-dür**
Matla 30
 Mısra: 2
Tavri sitemli olan.

Olur 'uşşak-ı zâra dem-be-dem cevri ü cefâ
 mahşûş
 Mürüvvetsüz sitem-âyîndür ol bîvefâ mahşûş

siyâh-ı zülf:

1. **siyâh-ı zülf:**
Gazel 115
 Mısra: 1
 Kelime Tipi: -
Saçın siyahı.

Siyâh-ı zülf ile ruhsâr-ı yâr seyrinde
 Gönül tefekkür-i leyl ü nehâr seyrinde

siyâh-mağz-ı cünûn ol-:

1. **siyâh-mağz-ı cünûn oldı:-dı**
Gazel 115
 Mısra: 5
 Kelime Tipi: -
Delilikten içi kararmak.

Siyâh-mağz-ı cünûn oldı 'aşık-ı şeydâ
 O zülf-i ham-be-ham-ı müşk-bâr seyrinde

siveh şâl:

1. **siyeh şāl:****Tarih 8**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Siyah şal (Kabe' nin etrafını kaplayan siyah örtü bağlamında). İl ayva tüyü, sakal (yüzü kaplaması bakımından örtü bağlamında).

Haṭ-āverde olup bu resm ile Feyzī didüm tārīḥ Cemālūn Ka'besi oldu siyeh şāl ile pūşīde

siyeh-mest-i cünūnam:1. **siyeh-mest-i cünūnam:-am****Tahmis 1**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Deliliğin kör kütük sarhoşu.

Siyeh-mest-i cünūnam ṭurre-i 'anber-nişāruñla Göñül pür-sūḥtedür fikr-i rüy-ı tābdāruñla

sohbet:1. **şoḥbet:****Matla 13**

Mısra: 1

Görüşüp konuşma, hasbihal etme.

Ağyār-ı kīne-cū ile şoḥbet olur mı hiç Ey verd-i tāze ḥār ile ülfet olur mı hiç

2. **şoḥbetde:-de****Rūbai 42**

Mısra: 1

Görüşüp konuşma, hasbihal etme.

Ağyār ile şoḥbetde o mehrū her gāh Ben miḥnet-i 'aşk ile helāk oldum āh

sohbet eyle:-1. **şoḥbet eylemez:-mez****Tahmis 3**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Sohbet etmek.

Feyzi-i zārī sezā-yı bezm-i vuşlat eylemez Ol perī 'uşşāk ile bir lahza şoḥbet eylemez

2. **şoḥbeti eylemezdi:-mez, -di****Lugaz 13**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sohbet etmek, söyleşmek.

Zenler ile eylemezdi şoḥbeti Pırlerle tazelere ülfeti

sohbet id:-1. **şoḥbet idenler:-en, -ler****Lugaz 9**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yiyip içmek, eğlenmek. İl konuşmak, sohbet etmek.

Bildürür miḥdārını ülfet iden ādemlere Keşret ile şoḥbet idenler irer derd-i sere

sor:-1. **şordum:-du, -m****Matla 43**

Mısra: 2

Sormak.

Oldı efkār-ı femiyle 'āşıkı maḥz-ı ḥayāl Şordum aña yok yere oldum didi āşüfte-ḥāl

2. **şorarsa:-ar, -sa****Lugaz 14**

Mısra: 9

Sormak.

Kim şorarsa bu rāz-ı mektümü Ola yüz beş 'adedle ma'lūmı

3. **şormaduñ:-ma, -du, -ñ****Rūbai 28**

Mısra: 4

Hal hatır sormak.

Efsūs dil-i zāruma ey meh-tal'at Ḥāl-i dili sen şormaduñ iḥmāl itdūñ

söyle:-1. **söyleyen:-y, -en****Kaside 1**

Mısra: 64

Söylemek, anlatmak.

Mihr ü mehveş nūr ile ḳalbin ziyā-baḥşā ider Na't-ı pākin söyleyen merd-i sūḥan-ver rüz u şeb

2. **söylemez:-mez****Lugaz 7**

Mısra: 8

Söylemek, konuşmak.

Eylemez şekvā çeker bār-ı girān
Söylemez gerçi degüldür bī-zebān

3. **söyledür:-d, -ür**

Lugaz 17

Mısra: 5

Söylemek, konuşmak.

Söyledür var ise olur pürgü
Gördüğü şahşa eylemez tek ü pü

4. **söylesem:-se, -m**

Gazel 38

Mısra: 1

Söylemek, anlatmak, dile getirmek.

O şūhuñ cevri çokdur söylesem ta'bīr
müşkildür
Murād itsem hikāyāt-ı ğamum taqrīr
müşkildür

söyleş-:

1. **söyleşelüm:-elüm**

Rübai 30

Mısra: 1

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Esrār-ı ğam-ı 'aşkı nihān söyleşelüm
Hāl-i dil-i zārı bir zamān söyleşelüm

2. **söyleşelüm:-elüm**

Rübai 30

Mısra: 2

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Esrār-ı ğam-ı 'aşkı nihān söyleşelüm
Hāl-i dil-i zārı bir zamān söyleşelüm

söz:

1. **sözüm:-üm**

Kaside 6

Mısra: 58

Söz, söylem, kelim.

Zīnet olunsa gūş-ı kabūle revā idi
Her bir sözüm cihānda benüm dürr-i nāb olur

2. **söz:**

Kaside 8

Mısra: 66

Söz, kelim. İl şiir.

Nedür tatvīle bā'ış şimdi hengām-ı du'ā geldi
Senādur çünkü de'b-i şā'irān söz buldı pāyānı

su:

1. **şuyı:-y, -ı**

Gazel 39

Mısra: 3

Su.

Ādem şanur ki Kevşer-i tesnīmdür şuyı
Vakt-i bahār gülşen-i cennet Hışārdur

2. **şuyı:-y, -ı**

Tarih 55

Mısra: 3

Su.

Şuyı dil-teşnelere māye-i iksīr-i neşāt
Reşk ider kıtresine şübhe mi var Nīl ü Furāt

3. **şuyı:-y, -ı**

Tarih 89

Mısra: 2

Su.

Hazret-i vālide-i Hazret-i sultān Ahmed
Kıldı bir çeşme binā şuyı anuñ kand u nebāt

4. **şuyı:-y, -ı**

Tarih 89

Mısra: 7

Su.

Şuyı bir lūleden akdukdā didüm tārīhın
Çeşme-i Vālide sultān ne güzel mā'ū'l-hayāt

su'āl:

1. **su'āl:**

Kaside 6

Mısra: 53

Soru.

Mümkün mi bir su'āl o tünd-hūy āfete
'Uşşāk-ı zāra ğamzesi hāzırcevāb olur

su'al eyle-:

1. **su'al eyle:**

Lugaz 17

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Sormak, araştırmak.

Fehm ise maqşaduñ eger fi'l-hāl
Var re'is tahtasından eyle su'al

2. **su'āl eyledigümden:-dig, -üm, -den**

Gazel 100

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Sorgulamak, soru sormak, aramak. ll
kapı kapı dolaşp dilenmek.*

Ser-beste-i 'aşk oldı 'ayān 'āleme şimdi
Feyzī der-i dildārı su'āl eyledigünden

su'āl id-:

1. su'āl idüñ:-üñ

Kaside 9

Mısra: **45**

Kelime Tipi: -

Soru sormak, sorgulamak.

Su'āl idüñ hele bir kerre var mı irādı
Ben eyledüm bu huşuşa halifemi işhād

şubh u mesā:

1. şubh u mesā:

Kaside 4

Mısra: **42**

Kelime Tipi: -

Sabah ve akşam.

Benem ol bādiye-püyān-ı reh-i endişe
Güzerān itmede derd-i ğam ile şubh u mesā

2. şubh u mesā:

Tarih 27

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Sabah akşam (daima, her zaman

bağlamında).

Hāzret-i dārū'ssa'āde ağası ol pür-kerem
Bezī-i maqdūr itmede hayrāta her şubh u mesā

3. şubh u mesā:

Tarih 77

Mısra: **20**

Kelime Tipi: -

Sabah akşam (daima, her zaman

bağlamında).

Sezādur känd-i luṭfuñ ile şīrīn-kām ola Feyzī
Nice şubh u mesā medhūñle bir tūṭī-i güyādur

4. şubh u mesā:

Kaside 5

Mısra: **66**

Kelime Tipi: -

Sabah ve akşam.

Yapdılar izn-i hümāyūn ile bir kaşr-ı laṭīf
Eyledi āña nezāret rüz u şeb şubh u mesā

5. şubh u mesāmuzi:-muz, -ı

Gazel 119

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Sabah ve akşam.

Hayli dem oldı görmezüz ol mehlikāmuzi
Farq itmezüz bu derd ile şubh u mesāmuzi

subha degin:

1. şubha degin:

Gazel 108

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Bütün gece boyunca, sabaha kadar.

Bīdār olurdı şubha degin çeşm-i ārzū
Efkār-ı nazra-sāzi-i mihr-i cemāl ile

sübha-i mercāna:

1. sübha-i mercāna:-a

Gazel 8

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Mercan tesbih.

Nüş eylemekde bāde-i gülfāmı rind-i 'aşk
Zāhid olalı sübha-i mercāna āşinā

sübha-i sālūs:

1. sübha-i sālūs:

Gazel 3

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

*İki yüzlü tesbih (elinde tesbih tuttan
zahidin riyakarlığı bağlamında).*

Rind-i meykeş yār olur mı zāhid-i ḥodbīne çün
Sübha-i sālūs ile peymāne olmaz āşinā

Subhī:

1. Şubhī:

Tahmis 1

Mısra: **26**

*18.yy divan şairi Subhizade Feyzi' nin
kendisi gibi şair olan babası.*

Hirās-ı fitne-i la'lūñle sāgar dāğ-ber-dildür
Yem-i ṭab'uñdan itdüñ 'āleme bezī-i güher
Şubhī

2. Şubhī:

Tahmis 1

Mısra: **27**

18.yy divan şairi Subhizade Feyzi' nin kendisi gibi şair olan babası.

Ziyā-ver nūr-ı nazmuñla olup şem' -i hüner
Şubhî
Bulunca Feyzi-veş şā'ir felek de çok döner
Şubhî

3. Şubhî:

Tahmis 1

Mısra: **28**

18.yy divan şairi Subhizade Feyzi' nin kendisi gibi şair olan babası.

Ziyā-ver nūr-ı nazmuñla olup şem' -i hüner
Şubhî
Bulunca Feyzi-veş şā'ir felek de çok döner
Şubhî

4. Şubhî:

Tahmis 1

Mısra: **29**

18.yy divan şairi Subhizade Feyzi' nin kendisi gibi şair olan babası.

Cebîn-i âteşini vaşfına āgāz ider Şubhî
Fezā-yı güft-güda çok sülhan-ver dāğ-ber-
dildür

Subhî Efendinüñ:

1. Şubhî Efendinüñ:-nüñ

Kaside 6

Mısra: **11**

Kelime Tipi: -

18.yy divan şairi, Subhizade Feyzi' nin şair olan babası.

Zāt-ı kerem-şi'ārını Şubhî Efendinüñ
İtsem nüvişte midhatini şad kitāb olur

şubh-ı nurānî:

1. şubh-ı nurānî:

Kaside 8

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Nurlu sabah.

Şitā eyyāmı gitdi şimdi vaqt-i nevbahār oldu
Gider şām-ı elem zāhir olunca şubh-ı nurānî

2. şubh-ı nurānî:

Tarih 11

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Nurlu sabah (Sultan II. Süleyman Han' ın tahta çıkışı bağlamında).

Serāser oldu rahşān mihr-i zātı bezm-i dünyāya
Gidince şām-ı zulmet zāhir oldu şubh-ı nurānî

şubh-ı rüyuñ:

1. şubh-ı rüyuñ:-uñ

Gazel 33

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yüzünün sabahı (yüz aydınlığı bağlamında).

Ümîd-i şubh-ı rüyuñ eyleyüp dil şām-ı
turreñde
Şehā rehvar-ı vādî-i garîbān olduğum yerdür

şubh-ı şafā:

1. şubh-ı şafā:

Gazel 2

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Huzur sabahı (aydınlığa kavuşmanın verdiği huzur bağlamında).

Her şām-ı hecre irmede şubh-ı şafā henüz
Haṭṭ-ı siyāhuñ olmadı ruhsārdan cüdā

şubh-ı ümîde:

1. şubh-ı ümîde:-e

Gazel 5

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Ümit sabahı.

Şeb-i târik-i ğamda kaldı dil zülfün hevāsıyla
Aceb mi olmasa şubh-ı ümîde bir şehir peydā

sûd:

1. sūdumuz:-u, -muz

Gazel 59

Mısra: **6**

Fayda, kâr.

Çārsū-yı 'aşkda ey hāce-i kālā-yı ğam
Naḳd-i cān itmek telef olmuşdur ancak
sūdumuz

sûd ol-:

1. sûd olmaz:-maz

Gazel 52

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Kâr etmek.

Nağd-i cân kıldı telef hâce-i bazar-ı fenâ
Çarsû-yı der-i dilberde dilâ sūd olmaz

sudâ'-ı derd-i ğamı:

1. şudâ'-ı derd-i ğamı:-ı

Gazel 92

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Keder ve sıkıntının neden olduğu baş ağrısı.

Şudâ'-ı derd-i ğamı def' iderdi ey sâķī
Bu bezme micmere sāġar mıdur nedür bilmem

sudâ'-ı humâr-ı ğam:

1. şudâ'-ı humâr-ı ğam:

Gazel 58

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dert sarhoşluğunun baş ağrısı.

Şâyeste dūr olsa şudâ'-ı humâr-ı ğam
Büy-ı meşâm-ı bâde ile pūr demāġımız

sudūr it-:

1. şudūr itse:-se

Kaside 7

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Emir, ferman çıkmak.

Cihānda hāne-i kalbi 'avārız-ı ġamdan
Mu'āf iderdi şudūr itse emr ü fermānı

süfte ol-:

1. süfte olmuşdur:-muş, -dur

Gazel 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Delik deşik olmak (sevgilinin
kırpıklarının aşğın bedenini delik deşik etmesi
bağlamında).*

Nice seyr itmesün cānā cemālūñ sīneden
göñlüm
Serāpā nevk-i müjġānuñla cismüm süfte
olmuşdur

sühan:

1. sühanum:-um

Gazel 47

Mısra: 12

Söz. ll şiir.

Nāvdān olsa Feyzi hāme-i ter
Sühanum çeşmesār-ı ma'nīdür

sühan-ver:

1. sühan-ver:

Tahmis 1

Mısra: 30

Söz ustası, güzel söz söyleyen.

Cebīn-i āteşini vaşfına āġāz ider Şubhī
Fezā-yı güft-gūda çok sühan-ver dāġ-ber-
dildür

sühte:

1. sühtedür:-dür

Gazel 50

Mısra: 3

Yanmış.

Pervāne gönül sühtedür şem'-i ruḡında
Her şeb o cefā-cüy ile germiyyetimüz var

sühte ol-:

1. sühte oldum:-du, -m

Gazel 59

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Külḡan-ı miḡnetde oldum nār-ı ġamdan sühte
Ol kadar ḡākister itdi cismi yokdur dūdumuz

2. sühte olmamak:-ma, -mak

Gazel 36

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Nice mümkün olmamak nār-ı ġamuñla sühte
Rüyuña ey mährü mihr-i münevver teşnedür

3. sühte olmamak:-ma, -mak

Gazel 36

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Nice mümkün olmamak nār-ı ġamuñla sühte
Rüyuña ey mährü mihr-i münevver teşnedür

4. sühte olmaz:-maz

Tarih 39

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Zîb-i âgûş eylese olmaz vücûdî sūhte
Luţfını yâd eyleyüp pervâne şem‘-i enveri

5. **sūhte olmazdı:-mazi, -d**

Gazel 65

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yanmak.

‘Aceb kim sūhte olmazdı cismüm nār-ı
‘aşkuñdan
Olurdı dem-be-dem ey mährü benden feşân
âteş

6. **sūhte olsa:-sa**

Gazel 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Sūhte olsa revā pervâne-veş gönlüm benüm
Mā‘il-i şem‘-i ruḥ-ı yār olduğın bilmez mi var

7. **sūhte olur:-ur**

Gazel 52

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Dil olur sūhte rüyuñı taḥayyül itsem
Nār-ı ḥasret ile bir âteş-i Nemrūd olmaz

8. **sūhte olur:-ur**

Gazel 102

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Serāser olur elbet sūhte cismüm şu‘ā‘ından
Görünce ‘āşikuñ pertev-fikendür pençe-i
cānān

9. **sūhte olur:-ur**

Gazel 110

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Nola tāb-ı gamuñ sūzān iderse cism-i ‘uşşāķı
Olur şem‘-i ruḥuñdan sūhte pervâne düşdükçe

10. **sūhte olurdu:-ur, -dı**

Gazel 21

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Olurdı sūhte cismüm nigāhuña taḥammül yok
Furūḡ-efrüz-ı rüyuñ her zamān mānende-i
ḥurşîd

11. **sūhte olursa:-ur, -sa**

Gazel 66

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Olursa sūhte mānende-i pervâne dil cānā
Kemāl-i sūzişümden rüy-ı pākūñ âteşin olmuş

12. **sūhte olursa:-ur, -sa**

Tahmis 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Revā dil sūhte olursa rüyuñ iştıyākıyla
Degüldür hāle ruḥsār-ı şerer-pāşuñ firākıyla

sūķ-ı belāda:

1. **sūķ-ı belāda:-da**

Gazel 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bela pazarı.

Kālā-yı vaşl-ı yāri alur naķd-i cān ile
Sūķ-ı belāda ‘āşıķa dād u dihiş budur

sūķ-ı hicrānda:

1. **sūķ-ı hicrānda:-da**

Gazel 125

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık pazarı, çarşısı.

Ne mümkin nā‘il olmak naķd-i cānla sūķ-ı
hicrānda

Metā‘-ı vaşl-ı dildāra ḥarîdār olduğum kaldı

sūķ-ı maḥabbetüñ:

1. **sūķ-ı maḥabbetüñ:-üñ**

Gazel 76

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevda çarşısı.

Kālā-yı vaşlı nice alur naķd-i cān ile
Sūķ-ı maḥabbetüñ hele bey‘ ü şirāsı yok

sūkker:

1. **sükkerleri:-ler, -i****Gazel 68**

Mısra: 2

Şeker. İl tatlı söz.

Bu cünbiş ile şive o reftāruña maḥşuş
Sükkerleri rīzān ide güftāruña maḥşuş

sükün ol:-1. **sükün olmaz:-maz****Gazel 94**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Teskin olmak, sakinleşmek, huzura kavuşmak.

Olmaz sükün dilde firāk-ı cemāl ile
Sīm-āb gibi muḫtarib endāmımız bizüm

süküt eyle:-1. **süküt eylemezdi:-mez, -di****Lugaz 17**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Susmak.

Gāh baṭṭāl olur kalur mebhūt
Hemdemi olsa eylemezdi süküt

şulb:1. **şulbinden:-i, -n, -den****Tarih 71**

Mısra: 14

Soy, nesil, zürriyet.

Ḳudüm-i pākine mesrūr olup Feyzī didüm
tārīḥ
Muḫammed geldi Sulṭān Aḫmedüñ şulbinden
‘izzetle

2. **şulbinden:-i, -n, -den****Tarih 79**

Mısra: 2

Soy, nesil, zürriyet.

Ḥamdülillāh yine bir zāt-ı şeref-efzānuñ
Oldı şulbinden anuñ bir meh-i tābende bedīd

şulb-ı habeş-zāde:1. **şulb-ı habeş-zāde:****Tarih 62**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Habeş oğulları soyu.

Yine cūş u ḥurūşa geldi baḥr-ı luṭf-ı Yezdānī
Nümāyān kıldı bir pākīze dūr şulb-ı Ḥabeş-
zāde

şulb-i pāk:1. **şulb-i pāk:****Tarih 91**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz, asil soy.

Nümāyān oldı şulb-i pāk-i Maḥmūd Begden
ḥālā
Güzel bir gevher-i pākīze oldı ḥürrem ü dilşād

2. **şulb-ı pākinden:-i, -n, -den****Tarih 52**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz, asil soy.

Cenāb-ı Tāhir Efendi ki şulb-ı pākinden
Ḥudā ‘azīz ide bir mihr-i enver oldı bedīd

3. **şulb-i pākinden:-i, -n, -den****Tarih 70**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz, asil soy.

Cenāb-ı Ḥazret-i ‘Oṣmān Efendi şulb-i
pākinden
Nümāyān oldı bir duḫter anuñ ‘izz ü sa‘adetle

4. **şulb-i pākinden:-i, -n, -den****Tarih 74**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Temiz, asil soy.

Bedīdār oldı bir pākīze gevher şulb-i pākinden
‘Aceb gevher-nümādur kân-ı pāki Āl-i
‘Oṣmānuñ

5. **şulb-i pākinden:-i, -n, -den****Tarih 75**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Temiz, asil soy.

Vücūda geldi bir maḥdüm-ı ‘ālī şulb-i
pākinden
Mu‘ammer eyleye devletle anı ol Ġanī Yezdān

6. **şulb-i pākinden:-i, -n, -den****Tarih 80**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Temiz, asil soy.

Nümāyān oldu bir tābende gevher şulb-i
pākinden
Fürüg-e früz oldu 'āleme mānend-i mihr ü māh

7. şulb-i pākinden:-i, -n, -den

Tarih 85

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Temiz, asil soy.

Nümāyān oldu bir zībende gevher şulb-i
pākinden
Kemāl-i 'izz ile hıfz ide anı Hālîk-ı Bîçün

Süleymān:

1. Süleymān:

Gazel 45

Mısra: **10**

Hz. Süleyman (as) peygamber.

Mürsuñ dīde-i a' dāya hünerde Feyzī
Mülk-i 'irfāna Süleymān olacağsın āhîr

Süleymān Hān:

1. Süleymān Hān:

Tarih 11

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Osmanlı padişahı Sultan II. Süleyman Han (d. 1642 - ö. 1691).

Süleymān Hān olunca zīb-i evreng-i şeref-
bahşā
Şeref buldı bi-ḥamdillāh serîr-i mülk-i
'Osmānî

Süleymān-ı zamāna:

1. Süleymān-ı zamāna:-a

Tarih 14

Mısra: **30**

Kelime Tipi: -

Zamanın Süleyman'ı, Süleyman' ın devri (Kanuni Sultan Süleyman).

Gelince şadr-ı 'ālîye didüm târîhini Feyzī
Vezîr oldu Süleymān-ı zamāna Muştafâ Paşa

sultān:

1. sultānum:-um

Kaside 9

Mısra: **3**

Buyruğu geçen bir kimse için hitap sözü.

Süvār olunca hemān çekdiriye sultānum
Nümūde āyine-i dilde oldu rüy-ı cihād

2. sultānum:-um

Kaside 9

Mısra: **41**

Buyruğu geçen bir kimse için hitap sözü.

Hele mülāhaza kıl terk olur mı sultānum
Ezelden olmuş idüm lutf-ı ṭab' uña mu'tād

3. sultānum:-um

Kaside 10

Mısra: **51**

Buyruğu geçen bir kimse için hitap sözü (Kaptan İbrahim Paşa).

Olaydı Feyzî mālîk bir kümeýt-i pāke
sultānum
'Acāyib cilverler seyr itdürürdi çeşm-i a' dāya

Sultān Aḥmed:

1. Sultān Aḥmed:

Tarih 56

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Osmanlı padişahı Sultan III. Ahmed (d: 1673 - ö: 1736).

Hak kıldı dehre pādîşāh 'izz ile sultān Aḥmedî
Devletle sultān Aḥmed oldu bu cihāna pādîşāh

Sultān Aḥmed bin Muhammed Han:

1. Sultān Aḥmed bin Muḥammed Hān:

Tarih 71

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Osmanlı Padişahı Sultan III. Ahmed' in oğlu Muhammed.

Şehenşāh-ı cihān Sultān Aḥmed bin
Muḥammed Hān
Vücūd-ı pākini hıfz eyleye Mevlā sa'ādetle

Sultān Aḥmed Han:

1. Sultān Aḥmed Hān:

Tarih 74

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Sultan III. Ahmed Han (d: 1673 - ö: 1736).

Cenāb-ı şehriyār-ı baħr u ber Sultān Aħmed
Han
Naẓrin görmedi ‘ālem o şāh-ı ‘ālem-ārānuñ

Sultān Aħmedi:

1. Sultān Aħmedi:-i

Tarih 56

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Osmanlı padişahı Sultan III. Ahmed (d: 1673 - ö: 1736).

Hak kıldı dehre pādīşāh ‘izz ile sultān Aħmedi
Devletle sultān Aħmed oldu bu cihāna pādīşāh

Sultān Aħmedüñ:

1. Sultān Aħmedüñ:-üñ

Tarih 71

Mısra: **14**

Kelime Tipi: -

Sultan III. Ahmed (d: 1673 - ö: 1736).

Qudüm-i pākine mesrūr olup Feyzī didüm
tārīh

Muħammed geldi Sultān Aħmedüñ şulbinden
‘izzetle

Sultān ‘İsānuñ:

1. Sultān ‘İsānuñ:-nuñ

Tarih 74

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Sultan III. Ahmed Han' ın oğlu şehzade İsa.

Ola yā Rabb es‘ad maqđemi şehzāde ‘İsānuñ
Qudümü itdi ihyā ‘ālemi Sultān ‘İsānuñ

Sultān Muştafā:

1. Sultān Muştafā:

Kaside 5

Mısra: **29**

Kelime Tipi: -

Sultan II. Mustafa.

Oldı sultān Muştafā ‘adl ile dehre pādīşāh
Eyledüm bu güne tārīh-i cülūsüñ ibtidā

2. Sultān Muştafā:

Kaside 5

Mısra: **32**

Kelime Tipi: -

Sultan II. Mustafa.

Feth olunca kal‘a-i Saķız didüm tārīhini
Aldı biñ yüz altıda Saķız Sultān Muştafā

3. Sultān Muştafā:

Tarih 21

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Osmanlı padişahı II. Mustafa Han.

Taht-ı ‘ālīye cülūs itdükde tārīhin didüm
Oldı sultān Muştafā ‘adl ile dehre pādīşāh

4. Sultān Muştafā:

Tarih 22

Mısra: **12**

Kelime Tipi: -

Osmanlı padişahı II. Mustafa Han.

Düşdi bir tārīh-i zībā lafzen ü ma‘nen didüm
Aldı biñ yüz altıda Saķız Sultān Muştafā

5. Sultān Muştafā:

Tarih 33

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Osmanlı padişahı II. Mustafa Han.

Hamdülillāh kıldı ihyā bu maķām-ı dilkeşi
Ya‘ni Sultān Muştafā ol gāzi-i kişver-güşā

Sultān Süleymānuñ:

1. Sultān Süleymānuñ:-uñ

Tarih 49

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Kanuni Sultan Süleyman.

Sultān Süleymānuñ olan kātib-i vakfi
Kevşerle dehānın ter ide göre gevābı

sultān-ı ğam:

1. sultān-ı ğam:

Matla 60

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Dertlerin şahı.

Gönülde sikkessin sultān-ı ğam her bār germ
itdi
Revācın buldı naqđ-i dīde kūr aġyārı nerm itdi

şun-:

1. şun:

Matla 1

Mısra: 1

Sunmak, ikram etmek, takdim etmek.

Meyle pür kıl şun baña mir'ât-ı cāmı sākiyā
Rind-i mey-ḥāra ola cilve-nümā rüy-ı şafā

2. **şun:**

Matla 9

Mısra: 2

Sunmak, ikram etmek, takdim etmek.

Ḥumār-ı hecr ile dil oldı pāmāl-i ḡam u miḥnet
Ayaklandur meded mey şun baña ey sāki-i
'işret

3. **şun:**

Rübai 1

Mısra: 3

Sunmak, ikram etmek, takdim etmek.

Āyīne-i peymāneyi şun ey sāki
Ṭūṭi gibi dil görse olurdu gūyā

4. **şun:**

Rübai 31

Mısra: 2

Sunmak, ikram etmek, takdim etmek.

Meyden tehī peymāneye mesrūr olmam
Sāki baña şun sāgarı maḥmūr olmam

sünbül:

1. **sünbül:**

Gazel 96

Mısra: 8

Sünbül. II Saç.

Peyderpey ola āh-ı derūn fikr-i ruḥuñla
Sünbül ile güller bite ḥākisterimüzden

2. **sünbüle:-e**

Tarih 12

Mısra: 1

Sünbül. II ayva tüyü.

Ḥaṭ degül sünbüle gül oldı qarīn
Oldı tezyīn ruḥuñ ey mehrū

3. **sünbül:**

Kaside 10

Mısra: 5

Sünbül.

'Aceb mi lāle sünbül dāḡ-ı zaḥmın āşikār itse
Benefşe kāmēt-i ḥam-geşte 'arz eylerdi
dünyāya

şun'-ı Ḥazret-i Mevlā:

1. **şun'-ı Ḥazret-i Mevlā:**

Lugaz 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah' ın yaratışı, kudreti, eseri.

Nedür ol kal'a-i ḡarīb-nümā
Ḥabbezā şun'-ı Ḥazret-i Mevlā

sünnet:

1. **sünnetini:-i, -n, -i**

Tarih 10

Mısra: 4

Erkek çocukların sünnet edilmesi.

Didi tārīhini hātif anuñ
Sünnetini kıla Bārī mes'ūd

2. **sünneti:-i**

Tarih 58

Mısra: 2

Hız. Muhammed (s.a.v.)' in

*müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle
örnek iş ve davranışlarının tamamı.*

Şaḡaluñ geldi mübārek ola ey 'Abdullāh
Eyledüñ sünneti icrā ola baḥtuñ da sa'īd

sürāḡ:

1. **sürāḡ:**

Gazel 40

Mısra: 10

Iz, nişan, alamet.

Muḥāl menzil-i maḫşūda varmak ey Feyzī
Baña ne merḥale vü ne sürāḡ lāzımdur

şüretā:

1. **şüretā:**

Gazel 126

Mısra: 3

Dış görünüş itibariyle, şeklen.

Ber-zemīndür şüretā ma'nide 'ālī-rütbedür
Hemser-i nüh-çerḡ-i gerdāndur semā'-ı
Mevlevī

şüret-i hicrān:

1. **şüret-i hicrān:**

Gazel 29

Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Ayrılık resmi.

Her bir nazarda şüret-i hicrân bedîd olur
Mir'ât-ı rûy-ı yâre göre gösteriş budur

şüret-i mâni-i erjeng:

1. şüret-i mâni-i erjeng:

Gazel 17

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Mani' nin Erjeng adlı kitabındaki güzel
suretler (sevgilinin güzel yüzü bağlamında).*

Feyzi hayret-zede-i nakş-ı ruḥ-ı dilberdür
Şüret-i Mâni-i Erjeng nedür bilmez hiç

şüret-i zibâ:

1. şüret-i zibâ:

Gazel 97

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzel yüz.

Yine her bir nazar bir şüret-i zibâ hüveydâdur
Ne mümkün sırçeşm olmak ruḥ-ı yâri
temâşâdan

sürme-i Şifâhânî çek-:

1. sürme-i Şifâhânî çekerse:-er, -se

Kaside 7

Mısra: 42

Kelime Tipi: -

İsfahan sürmesini çekmek.

Giderdi perde-i gâflet çekerse nâbînâ
Gubâr-ı ḥâk-i rehi sürme-i Şifâhânî

sürür:

1. sürür:

Tarih 14

Mısra: 2

Sevinç, neşe, mutluluk.

Bi-ḥamdillâh hele rûy-ı zamâne şimdi
ḥandândur
Sürür oldu nümâyân derd ü ḡam olmakda nâ-
peydâ

2. sürür:

Tarih 50

Mısra: 6

Sevinç, neşe, mutluluk.

Der-i lutfında bulur râḥatı ehl-i dil olan
Kâm-yâb oldu sürür ile cemî'-i aḥbâb

3. sürürıyla:-ı, -y, -la

Tarih 54

Mısra: 3

Sevinç, neşe, mutluluk.

Oldı pür-nür sürürıyla kulüb-ı 'âlem
Oldı bir zât-ı şerîf 'izz ile şadrü'l-vüzerâ

sürür-ı şevk:

1. sürür-ı şevk:

Gazel 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sarhoş olmak.

Tefekkkür-i mey-i la'lûnle mest olursam ben
Sürür-ı şevk mey-i ḥoş-güvâra kalmışdur

sütüde-şiyem:

1. sütüde-şiyem:

Kaside 7

Mısra: 19

Övgüye layık.

Kerîm-i Cem-ḥaşem ü Hâtem-i sütüde-şiyem
Meh-i sipihr-i kerem âfîtab-ı nûrânî

sütün:

1. sütünü:-ı

Kaside 9

Mısra: 11

Sütun, direk.

Sütünü kâmet-i dilber gibi serâmeddür
Esîr olurdu anı görse merdüm-i âzâd

süvâr:

1. süvâr:

Kaside 2

Mısra: 45

Binici, at binen.

Düldül-i ṭab'uma süvâr olmuş
Güyyâ Zü'l-feḳârdur kalemüm

süvâr ol-:

1. süvâr ola:-a

Kaside 9

Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Kaptan olmak.

Yeter aña bu sa'adet ki dār-ı dünyāda
Süvār ola aña çün böyle bir firîşte-nihād

2. **süvār oldu:-dı**

Gazel 23

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Binmek. İl dolu dizgin sarhoş olmak.

Esb-i 'ayş u taraba 'aşık-ı zār oldu süvār
'Arşa-i meyke de bî-bāk olacak yerlerdür

3. **süvār olmak:-mak**

Kaside 10

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

(ata) binmek.

Anuñ pergār-āsā pāyî dā'im inhirāf üzre
Süvār olmak ne mümkün böyle bir esb-i
fürümāya

4. **süvār olunca:-unca**

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(gemiye) binmek.

Süvār olunca hemān çekdiriye sultānum
Nümüde āyine-i dilde oldu rüy-ı cihād

süveydā-yı derūnum:

1. **süveydā-yı derūnum:-um**

Gazel 100

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kalbin derinliklerinde yer alan siyah
nokta (en üstün anlayış noktası ve ilahi aşkın
tecelli ettiği yer bağlamında).*

Lem'an ise şāyeste süveydā-yı derūnum
Sūziş-fikenem seyr-i cemāl eyledigümden

süz u güdāz:

1. **süz u güdāz:**

Gazel 69

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yanıp yakılma, ağlayıp sızlama.

Āzürde olma girye vü āh-ı figāndan
'Uşşāka girye vācib ü süz u güdāz farz

2. **süz u güdāza:-a**

Gazel 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Yanıp yakılma (pervanenin mum ateşinde
yanması bağlamında).*

Yanup yakılmağı pervāneden görür 'uşşāk
Qarīn-i şem' ola süz u güdāza çesbāndur

süzān:

1. **süzān:**

Gazel 83

Mısra: 6

*Yanan, yanmış (aşk ateşi ile yanan,
yanmış aşık bağlamında).*

Şem'-i ruhsāruñ hayāl eyler gehī verd-i ruhuñ
Bülbül ü pervāne-veş nālān u süzān görmedük

2. **süzān:**

Gazel 101

Mısra: 2

*Yanan, yanmış (aşk ateşi ile yanan,
yanmış aşık bağlamında).*

Ruhsār-ı yāri şem'-i fürüzān şanur gören
Pervāne gibi gönlümi süzān şanur gören

3. **süzān:**

Rübai 16

Mısra: 3

Yanmış, yanan.

Her demde benem sîh-i elemde süzān
Biz sūziş-i hasret ile kebāb-ı 'aşkuz

4. **süzān:**

Rübai 24

Mısra: 1

Yanmış, yanan.

Āşār-ı ruh-ı yār ile süzān idi şem'
İfnā-yı vücūd itmede giryān idi şem'

5. **süzān:**

Matla 37

Mısra: 2

Yanan, yanmış (acılı, dertli bağlamında).

Ol mehüñ ruhsārına haţ geldi mānend-i kelef
Nār-ı miñnetle göñül süzān idi gūyā ki haf

6. **süzān:**

Gazel 113

Mısra: 1

Yanma, yakılma.

Tāb-ı ğam nār-ı elem sūzān sūzān üstine
‘Āşık-ı miḥnetkeşe hicrān hicrān üstine

7. **sūzān:**

Gazel 113

Mısra: 1

Yanma, yakılma.

Tāb-ı ğam nār-ı elem sūzān sūzān üstine
‘Āşık-ı miḥnetkeşe hicrān hicrān üstine

sūzān eyle-:

1. **sūzān eyler:-r**

Gazel 89

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yakmak.

Zerre-i āh-ı dilüm ‘ālemi sūzān eyler
Sūziş-i āh-ı derūnı nice ta‘bīr idelüm

sūzān id-:

1. **sūzān iden:-en**

Gazel 47

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yakmak.

Dil-i pervāneyi iden sūzān
Şem‘-i pertev-nişār-ı ma‘nīdür

2. **sūzān ider:-er**

Gazel 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yakmak.

Rūy-ı dilber ‘ālemi pervāne-veş sūzān ider
Būlbūl-i dil verd-i rüyūñ yād idüp efğān ider

3. **sūzān iderse:-er, -se**

Gazel 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yakmak.

Nola tāb-ı ğamuñ sūzān iderse cism-i ‘uşşākı
Olur şem‘-i ruḥuñdan sūhte pervāne düşdükçe

sūzān ol-:

1. **sūzān oldu:-dı**

Rūbai 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Dil āteş-i hicrān ile sūzān oldu
Ūftāde-i peygüle-i hicrān oldu

2. **sūzān olursa:-ur, -sa**

Kaside 6

Mısra: 45

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Sūzān olursa nār-ı firākuñla dil nola
Şiḥ-i elemde derd-i ğam ile kebāb olur

sūzān-ı şem‘:

1. **sūzān-ı şem‘:**

Matla 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mumun ateşi (sevgilinin yüzünün yakıcılığı bağlamında).

Tābiş-i ruḥsār-ı dilber bā‘is-i ḥandān-ı şem‘
‘Āşıkı pervāne-veş pūr-sūz ider sūzān-ı şem‘

sūz-ı āhumdan:

1. **sūz-ı āhumdan:-um, -dan**

Gazel 65

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(aşığın) ah ateşi.

Ne mümkün Feyziyā nezzāre-baḥş olmak
murād üzre
Olurdu sūz-ı āhumdan cebīn-i dilberān āteş

sūz-ı ‘aşk:

1. **sūz-ı ‘aşkuñdan:-uñ, -dan**

Gazel 88

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi (sevgilinin aşığın gönlünde meydana getirdiği şiddetli sevgi bağlamında).

Olur āzürde olmam şekve-sāz-ı miḥnet ü
hicrān
Şeb-i tārik-i ğamda sūz-ı ‘aşkuñdan ben āh
itmey

2. **sūz-ı ‘aşkuñla:-ı-uñ, -la**

Gazel 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi (sevgilinin aşığın gönlünde meydana getirdiği şiddetli sevgi bağlamında).

Sûz-ı 'aşkuñla gönül pür-tâb-ı külhandur
Eşk-i tûfân-âşinâ teskîn ider mi dem-be-dem

sûz-ı derûn:

1. sūz-ı derûn:

Gazel 114

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gönül yangını. II Aşk derdi.

Ğaraž sūz-ı derûn izhâridur eş'ârdan Feyzî
Cihânda olmadum bîhûde-gû efsâne kaydında

2. sūz-ı derûn:

Kaside 6

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

Gönül, iç yangını.

Oldum cihânda dest-berâverde-i du'â
Sûz-ı derûn ile çü du'â müstecâb olur

sûz-ı elem:

1. sūz-ı elem:

Gazel 120

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sıkıntı ateşi.

Gehî sūz-ı elem geh tâb-ı gam âzâde-ser var
mı
Cihânuñ kaydı çok dünyâda merd-i bî-keder
var mı

sûz-ı gam:

1. sūz-ı gam:

Gazel 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gam ateşi.

Cânâna 'işve vâcib ola olsa nâz farz
Sûz-ı gam ile baña degül mi niyâz farz

sûz-ı ruhuñla:

1. sūz-ı ruhuñla:-uñ, -la

Tahmis 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İç yangını, gönül yangını (çekilen eziyet, sıkıntı bağlamında).

Olur şahbâ-yı vaşluñla devâ-yı 'âşık-ı nâçâr
Niçe dâğ olmasun sūz-ı ruhuñla sînede her bâr

sûziş-fiken:

1. sūziş-fikenem:-em

Gazel 100

Mısra: 4

Yanan, acı çeken.

Lem'ân ise şâyeste süveydâ-yı derûnum
Sûziş-fikenem seyr-i cemâl eyledigümden

sûziş-i âh-ı derûn:

1. sūziş-i âh-ı derûn:-ı

Gazel 89

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İçten (aşığın gönlünden) gelen ahın yangını.

Zerre-i âh-ı dilüm 'âlemi sūzân eyler
Sûziş-i âh-ı derûnı nice ta'bîr idelüm

2. sūziş-i âh-ı derûnumdan:-um, -dan

Gazel 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İçten (aşığın gönlünden) gelen ahın yangını.

Olursa sūziş-i âh-ı derûnumdan 'ayân âteş
Cihândan mün'adim olmazdı ey dil bir zamân
âteş

3. sūziş-i âh-ı derûnumuz:-u, -muz

Gazel 42

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçten (aşığın gönlünden) gelen ahın yangını.

Olurdu sūziş-i âh-ı derûnumuz teskîn
Olursa mevc-fiken baħr-ı hoş-gülû-yı Hîşâr

sūziş-i âh-ı dilüm:

1. sūziş-i âh-ı dilüm:-üm

Gazel 21

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönülden çıkan ateşli ah.

Vezân olursa yâra sūziş-i âh-ı dilüm Feyzî
Ruħ-ı dildâr olur şu'le-feşân mânende-i ħurşîd

sūziş-i 'aşk:

1. **sūziş-i 'aşkıyla:-ı, -y, -la**

Kaside 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi, aşk yangını.

Dāğlardur mihr ü meh abdāl-i çerhe güyiyā
Sūziş-i 'aşkıyla eyler zīnet-i ser rüz u şeb

2. **sūziş-i 'aşkuma:-um, -a**

Matla 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi, aşk yangını.

Sūziş-i 'aşkuma tāb-ı ruh-ı dilber bā'is
Vaqt-i şubh olmasına mihr-i münevver bā'is

3. **sūziş-i 'aşkuma:-um, -a**

Matla 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi, aşk yangını.

Sūziş-i 'aşkuma tāb-ı ruh-ı dilber bā'is
Vaqt-i şubh olmasına mihr-i münevver bā'is

sūziş-i dāğ-ı derūnı:

1. **sūziş-i dāğ-ı derūnı:-ın**

Gazel 72

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yürek yangınının acısı.

Şu'le-i āhını tāb-ı 'aşk ile izhār ider
Sūziş-i dāğ-ı derūnı eylemez pinhān şem'

sūziş-i ğamdan:

1. **sūziş-i ğamdan:-dan**

Gazel 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Dert yangını (aşığın derdinden yüreğinin
yanması bağlamında).*

Figān-ı ney olur dem-beste cānā sūziş-i
ğamdan
Olunca bezm-i meyde nāle-i cism-i zebūn
peydā

sūziş-i hasret:

1. **sūziş-i hasret:**

Gazel 12

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hasret yangını.

Pür-şerha tenüm sūziş-i hasret ile Feyzī
Zeyn itmededür cismümi gülzār-ı mahabbet

2. **sūziş-i hasret:**

Rübai 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Hasret ateşi, yangını (hasretten ötürü
ızdırab çekmek bağlamında).*

Her demde benem sīh-i elemde sūzān
Biz sūziş-i hasret ile kebāb-ı 'aşkuz

sūziş-i tāb-ı 'izāruñla:

1. **sūziş-i tāb-ı 'izāruñla:-uñ, -la**

Tahmis 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Yanağın parlak ateşi.

Hayāl-i 'arızuñla sūziş-i tāb-ı 'izāruñla
Degüldür mihr ü meh çerh-i sitemger dāğ-ber-
dildür

sūziş-pezir:

1. **sūziş-pezir:**

Gazel 25

Mısra: 9

İç i yanan, yürek yangını.

Humār-ı hecr ile sūziş-pezir iseñ Feyzī
Vişāl-i cām-ı mey-i dīlrübā gelür görünür

sāni-i Ken'an:

1. **sāni-i Ken'an:-an**

Gazel 85

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*İkinci Kenan ili (Hz. Ya'kub'un
memleketi).*

Mālik olur mı Yūsuf-ı mısr-ı melāhate
Beytū'l-ḥazende sāni-i Ken'an olan göñül

Ş

sād ol-:

1. **şād ola:-a****Tarih 49**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Huzur bulmak, mutlu olmak.

Bir teşne gelüp hâtif-i kudsî didi târîh
Rûh-ı Hüseyn şād ola nûş eyle bu âbı

2. **şād ola:-a****Tarih 71**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutlu ve mesut olmak.

Serîr-i taht-ı 'ālîde mu'ammer eyleye Allâh
Serâpâ bendegâni şād ola 'âlemde devletle

3. **şād ola:-a****Tarih 76**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(ruhu) huzur içinde olmak.

Meskeni Cennet ola Feyzî didüm târîhini
Rûh-ı pāk-i Beñli İbrâhîm ola yâ Rab şād

4. **şād oldu:-dı****Tarih 23**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevinmek, mutlu olmak.

Peder ü mâderi şād oldu ğamın görmeyeler
Kadem-i pâkini anuñ ide mes'ûd Hudâ

5. **şād oldu:-dı****Tarih 56**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Huzur bulmak, mutlu olmak.

Bir şevk ile iki güzel târîh oldu bî-bedel
Şād oldu erbâb-ı düvel a'dâsı ola hâk-i râh

6. **şād oldu:-dı****Tarih 62**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Kudüm-i pâkini gûş eyleyüp aḥbâb şād oldu
Ola mir'ât-ı kalb-i pâki gerd-i ğamdan âzâde

7. **şād olmadı:-ma, -dı****Gazel 59**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gülmek, sevinmek, mutlu olmak.

Ceyş-i ğam buldı zafer mülk-i dile efsûs kim
Feyziyâ şād olmadı bu kalb-i ğam-âlûdumuz

8. **şād olup:-up****Tarih 22**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mutlu ve huzurlu olmak.

Mürde diller şād olup a'dâyı ğam-gîn eyledi
Cây-gîr idi peyâm-ı fetḥi dilde gūyiyâ

9. **şād olup:-up****Tarih 52**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevinmek, mutlu olmak.

Du'â ile didi aḥbâb şād olup târîh
Ḥadîcenüñ bu cihânda kudümü ola sa'îd

10. **şād olup:-up****Tarih 67**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Târîh-i maḳdemin didi aḥbâb şād olup
Aḥmed vücûda geldi mu'ammer ide Hudâ

11. **şād olur:-ur****Tarih 36**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutlu olmak, huzur bulmak.

Rûh-ı Mevlânâ için bu âb-ı pāk-i dil-güşâ
Oldı cārî şād olur nûş eyleyen dil-teşnegân

şād u handân id:-1. **şād u handân ider:-er****Kaside 3**

Mısra: 66

Kelime Tipi: -

Mutlu ve mesut etmek.

Ne yüzüm var varıcak ḥaşre benüm rûz-ı cezâ
Zerrece luṭfuñ ider bendeñi şād u handân

şādân eyle:-1. **şādân eyle:****Kaside 3**

Mısra: 79

Kelime Tipi: -
Sevinçli ve bahtiyar eylemek.

Beni eltfâf-ı şefâ'at ile şādān eyle
 Ki o demde olıcak şāh u gedā hep yeksān

şādān kıl-:

1. şādān kıldı:-dı

Tarih 75

Mısra: **18**

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek, sevindirmek.

İki destüm du'āya kaldırup Feyzī didüm tārīh
 Kudümün kıldı İbrāhīm Beg bu 'ālemi şādān

şādān ol-:

1. şādān olur:-ur

Gazel 85

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Sevinmek, mutlu olmak.

Āzāde mi esīr-i cūvānān olan gönül
 Şādān olur mı pīşesi efgān olan gönül

şādkām eyle-:

1. şādkām eyle:

Tarih 63

Mısra: **16**

Kelime Tipi: -

Sevindirmek, mutlu etmek.

İltizām-ı lutf iden der-'uhde eyler mi gāmı
 Bir nazarla şādkām eyle dil-i gām-perveri

şādkām ol-:

1. şādkām oldu:-dı

Kaside 3

Mısra: **29**

Kelime Tipi: -

Sevinmek, mutlu olmak.

Şādkām oldu bu şevk ile kulüb-ı 'uşşāk
 Kalb-i a'dası kilīsā gibi oldu vīrān

2. şādkām oldu:-dı

Tarih 23

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Sevinmek, mutlu olmak.

Gūş idüp mevlid-i pākīze-i sa'd-aḥterini
 Şādkām oldu aḥibbāsı idüp ḥayr du'ā

3. şādkām olmaya:-ma, -y, -a

Gazel 77

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Sevinmek, mutlu olmak.

Gören idbārını iqbāline bir gün irişür
 Şādkām olmaya mı zümre-i erbāb-ı firāk

şādumān ol-:

1. şādumān oldu:-dı

Tarih 56

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Mutlu, mesut, memnun olmak.

Hān Aḥmed-i 'ādil hemān oldu şehenshāh-ı
 cihān

Halk oldu cümle şādumān zāhir olup lutf-ı İlāh

şādū'r-revān:

1. şādū'r-revān:

Tarih 36

Mısra: **8**

Şadırvan.

Seyr idüp bir teşne tārīhin didi Feyzī anuñ
 Nüş idüñ bu mā'-i pākīze güzel şādū'r-revān

şāh:

1. şāhuñ:-(u)ñ

Gazel 106

Mısra: **3**

Şah, padişah. II Sevgili.

Nice dūr ola yanından o şāhuñ sāye-veş
 gönüm
 Ümīd-i vaşl ider dil dāmen-i dildāra düşdükçe

2. şāh:

Tarih 1

Mısra: **8**

Padişah, hükümdar II Sevgili.

Hüsn ile mümtāz idi ol 'işve-ger
 Mülk-i hüsn şāh idi bī-iştibāh

3. şāhı:-ı

Lugaz 9

Mısra: **2**

Dal, budak. II boynuz.

Ol ne maşnū ‘oldı halk eyler aña meyl ü heves
Çārdur şaḥı serinde gāhice alur nefes

4. **şāha:-a**

Kaside 1

Mısra: 79

Sultan, padişah (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Tā-be-key bu mihr ü meh ile sılāt ol şāha sen
Ḥālını ‘arz eyledüñ ey dil mükerrer rüz u şeb

5. **şāha:-a**

Kaside 1

Mısra: 81

Sultan, padişah (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Āsumāndan dūr olunca mihr ü meh ol şāha sen
Rūḥına eyle şalātı tā-be-maḥşer rüz u şeb

şāh eyle:-

1. **şāh eyle:**

Rübai 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Padişah, hükümdar etmek.

Meyyāl ola eş‘āruma yā Rabb cihān
Mülk-i sūḥana ben kuluñı şāh eyle

şāh ol:-

1. **şāh olmuşdı:-muş, -dı**

Tarih 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Padişah olmak, sultan olmak.

Vāşıf-ı hoş-lehce-i mu‘ciz-şi‘ār
Hem melāḥat mülkine olmuşdı şāh

şāh u gedā:

1. **şāh u gedā:**

Kaside 3

Mısra: 80

Kelime Tipi: -

Padişah ve köle.

Beni eltāf-ı şefā‘at ile şādān eyle
Ki o demde olıcak şāh u gedā hep yeksān

şāhenşeh-i kişver-güşā:

1. **şāhenşeh-i kişver-güşā:**

Kaside 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ülke fetheden (fatih) padişah (Sultan II. Mustafa).

Şehriyār-ı merḥamet-güster şecī‘-i pür-kerem
Pādişāh-ı baḥr u ber şāhenşeh-i kişver-güşā

şāh-ı ‘ālem-ārānuñ:

1. **şāh-ı ‘ālem-ārānuñ:-nuñ**

Tarih 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ālemi süsleyen padişah.

Cenāb-ı şehriyār-ı baḥr u ber Sultān Aḥmed
Ḥan

Nazīrin görmedi ‘ālem o şāh-ı ‘ālem-ārānuñ

şāh-ı dü-kevnüñ:

1. **şāh-ı dü-kevnüñ:-üñ**

Kaside 1

Mısra: 33

Kelime Tipi: -

*İki âlemin (dünya ve ahiret) sultanı
(Hz. Muhammed (s.a.v.)).*

Ravzasında güyiyā Şāh-ı dü-kevnüñ mihr ü
meh
‘Anber-efşāndur iki zerrīn micmer rüz u şeb

şāh-ı kevneynüñ:

1. **şāh-ı kevneynüñ:-üñ**

Kaside 2

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Hz. Muhammed (s.a.v.), "İki dünyanın,
dünya ve ahiretin şaḥı".*

Der-i luṭfında Şāh-ı kevneynüñ
Ser-be-pā ḥāksārdur qalemüm

şāh-ı pür-iştihārdur:

1. **şāh-ı pür-iştihārdur:-dur**

Kaside 2

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

*En meşhur sultan, şah (şairin kalemi
kastedilerek şairlik kudreti bağlamında).*

Hasan ile Hüseyin medḥinde
Şāh-ı pür-iştihārdur qalemüm

şāh-ı serir-i levlak:

1. **şāh-ı serīr-i levlāk:****Kaside 3**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Levlak (Hz. Muhammed (s.a.v.) için "Sen olmasaydın alemleri yaratmazdım" mealindeki "Levlāke levlāk lemā halaktü'l-eḫlāk" hadis-i şerifi) tahtının padişahı.

Bā'ış-i ḥalk-ı cihān şāh-ı serīr-i levlāk
Enbiyā ḥayline server o Ḥabīb-i Raḥmān

şāh-ı sultān-ı rūsul:1. **şāh-ı sultān-ı rūsul:****Kaside 3**

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Resüllerin sultanı ve şahı.

Şāh-ı sultān-ı rūsul hādī-i maḥbūl-i sūbūl
Cürm ü derdūme benüm luṭfuñ olurdu dermān

şāh-ı zīşān:1. **şāh-ı zīşānı:-ı****Tarih 11**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Şanlı padişah (Sultan II. Süleyman Han).

Maşūn ide vücūdın cümle-i āfātdan Mevlā
Gezend-i fitneden hıfz eyleye ol şāh-ı zīşānı

2. **şāh-ı zīşānuñ:-uñ****Tarih 60**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şanlı padişah (Sultan III. Ahmed).

Şeh-i serīr-i cihānī cenāb-ı Ahmed Ḥan
Vücūdı maḥz-ı 'aṭādur o şāh-ı zīşānuñ

şāhid:1. **şāhid:****Gazel 58**

Mısra: 8

Şahit, tanık.

Ben ketm idersem 'aşkıñ ol mäh-ṭal'atuñ
Şāhid degül mi sinedeki taze dāğımız

şāhid-i maḥşūdumuz:1. **şāhid-i maḥşūdumuz:-u, -muz****Gazel 59**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İstenilen, arzu duyulan sevgili.

Şafvet-i nūr-ı ruḥıyla dil mücellā ol kadar
Cilve-ger mir'āt-ı dilde şāhid-i maḥşūdumuz

şāhid-i ma'nāya:1. **şāhid-i ma'nāya:-y, -a****Kaside 4**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mana güzeli.

Noktası şāhid-i ma'nāya olur ḥāl-i siyāh
Gösterür 'ālem-i endişede çok ḥüsn-i edā

2. **şāhid-i ma'nāya:-y, -a****Kaside 5**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mana güzeli.

Şāhid-i ma'nāya oldu noktası ḥāl-i laṭīf
'Ālem-i endişe içre gösterür ḥüsn-i edā

şāhid-i maẓmūn-ı şī'rüm:1. **şāhid-i maẓmūn-ı şī'rüm:-üm****Gazel 51**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şiir mazmununun şahitliği.

Şāhid-i maẓmūn-ı şī'rüm gösterür ḥüsn-i edā
Ṭab'-ı Feyzīye nazar kıl mu'teber āyinedür

şāhid-i şāhbānuñ:1. **şāhid-i şāhbānuñ:-nuñ****Gazel 3**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şarap güzeli.

Şāhid-i şāhbānuñ ey Feyzī ne mümkün midḥatı
Maḥv olur kaṭre yem-i 'ummāna olmaz āşinā

şahne-i ğam-ı devrān:1. **şahne-i ğam-ı devrān:****Gazel 87**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünyanın gam sahnesi (üzüntünün sahne aldığı dünya bağlamında).

Zafer-pezîr olamaz şahne-i ğam-ı devrân
Sipâh-ı derd-i elemden kaçup Hışâra çekil

şahs:

1. **şahşa:-a**

Lugaz 17

Mısra: **6**

Şahıs, kişi, insan.

Söyledür var ise olur pürgü
Gördüğü şahşa eylemez tek ü pü

şâ'ir:

1. **şâ'ir:**

Kaside 6

Mısra: **23**

Şair.

Bir şâ'iritse yâd eger mihr-i şefkatin
Şem'-i murâdı şu'le-ver-i lem'a-tâb olur

2. **şâ'ir:**

Tahmis 1

Mısra: **28**

Şair.

Ziyâ-ver nûr-ı nazmuñla olup şem'-i hüner
Şubhî
Bulunca Feyzi-veş şâ'ir felek de çok döner
Şubhî

3. **şâ'ir:**

Kaside 8

Mısra: **40**

Şair.

Olup ğavvâş baħr-ı tab'uma fikr-i hayâlâtum
Le'âl-i nazmımuñ hep cümle şâ'ir oldı hayrânı

şâ'ir:

1. **şâ'iri:-i**

Kaside 10

Mısra: **42**

Arpa.

İderdi serfûrû dâ'im tefekkür üzredür kârı
Şâ'iri fikr iderse uğramışdur mâlihulyâya

şâ'ir-i hoş-lehce:

1. **şâ'ir-i hoş-lehce:**

Kaside 8

Mısra: **41**

Kelime Tipi: -

Üslubu güzel şair.

Benem ol şâ'ir-i hoş-lehce kim vaşf eyleyüp
zâtın
Mişal-i mey iderdi mest her dem ehl-i 'irfânı

şâ'ir-i nâmdârdur:

1. **şâ'ir-i nâmdârdur:-dur**

Kaside 2

Mısra: **32**

Kelime Tipi: -

Meşhur şair.

Vaşf-ı Şıddîka ideli âğâz
Şâ'ir-i nâmdârdur kalemüm

şâ'ir-i sihr-âferîn:

1. **şâ'ir-i sihr-âferîn:**

Kaside 8

Mısra: **37**

Kelime Tipi: -

Büyüleyen, büyüleyici şair.

Benem ol şâ'ir-i sihr-âferîn eş'âr-ı pākümle
Kelāmumla iderdüm mest şî'r-i nükte-sencânı

şâ'ir-i sihr-kârdur:

1. **şâ'ir-i sihr-kârdur:-dur**

Kaside 2

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Büyülü şair (kalem kastedilerek şairin kendisinin etkileyici şiir yazma yeteneği bağlamında).

Şâ'ir-i sihr-kârdur kalemüm
Dürr ü gevher-nişârdur kalemüm

şâ'ir-i şîrîn-edâ:

1. **şâ'ir-i şîrîn-edâ:**

Gazel 79

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Güzel üsluplu şair olmak.

Mânend-i tûti la'l-i leb-i yâri vaşf iden
Feyzî-mişâl şâ'ir-i şîrîn-edâ gerek

şâ'ir-i şîrîn-edâ ol-:

1. **şâ'ir-i şîrîn-edâ olmuş:-muş**

Gazel 63

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Güzel üsluplu şair olmak.

Nazîre nev-zemîn-i pâkine emr-i muhâl oldu
Hezâr ahsente Feyzî şâ'ir-i şîrîn-edâ olmuş

şâ'ir-i yektâ:

1. **şâ'ir-i yektâ:**

Kaside 8

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Eşsiz, benzersiz şair.

Benem ol şâ'ir-i yektâ ger itsem medhine âgâz
Hezâr-ı âh-ı dil bî-şavt iderdi 'andelîbânî

şâm:

1. **şâmımız:-ı, -muz**

Gazel 94

Mısra: 4

Akşam vakti.

Zülfün tağıtdı bād ruhuñ oldu âşikâr
Mânend-i şubh rüşen olur şâmımız bizüm

şâm-ı elem:

1. **şâm-ı elem:**

Kaside 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Keder gecesi.

Şitâ eyyâmı gitdi şimdi vaqt-i nevbahâr oldu
Gider şâm-ı elem zâhir olunca şubh-ı nurânî

şâm-ı hecre:

1. **şâm-ı hecre:-e**

Gazel 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık akşamı (ışığın yeryüzünü terk etmesi bağlamında).

Her şâm-ı hecre irmede şubh-ı şafâ henüz
Hatt-ı siyâhuñ olmadı ruhsârdan cüdâ

şâm-ı turreñde:

1. **şâm-ı turreñde:-de-ñ, -de**

Gazel 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının akşamı (saçın siyahlığı bağlamında).

Ümîd-i şubh-ı rüyuñ eyleyüp dil şâm-ı
turreñde
Şehâ rehvar-ı vādî-i ğarîbân olduğum yerdür

şâm-ı zulmet:

1. **şâm-ı zulmet:**

Tarih 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Karanlık akşam, kara gece.

Serâser oldu rahşân mihr-i zâtı bezm-i dünyâya
Gidince şâm-ı zulmet zâhir oldu şubh-ı nûrânî

şân bul-:

1. **şân buldı:-dı**

Kaside 3

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

İtibar kazanmak.

Kadem-i pâki ziyâ-bağş-ı cihân olmuşdur
Buldı dünyâ şeref-i zâtı ile revnağ u şân

şarâb:

1. **şarâb:**

Gazel 9

Mısra: 1

Şarap.

Ruhuñdan oldu şanursın furûğ-yâb şarâb
Kızardı la'l-i lebûnden idüp hicâb şarâb

2. **şarâb:**

Gazel 9

Mısra: 10

Şarap.

Cihânda sâkî-i devrâna minnetüm yokdur
Cigerle hûn-ı dilüm Feyziyâ kebâb şarâb

3. **şarâbdan:-dan**

Gazel 71

Mısra: 10

Şarap.

Hayâl-i bâde-i la'l-i lebûnle mest oldu
Revâdur olmasa Feyzî şarâbdan mahzûz

4. **şarâb:**

Kaside 8

Mısra: 22

Şarap.

Nigāh-ı lutfına mazhar olan olur neşāt-efzā
Şarāb ile pür olsa nūş kılmaz cām-ı devrānı

5. şarāb:

Gazel 9

Mısra: 2

Şarap.

Ruḥuñdan oldı şanursın furūğ-yāb şarāb
Kızardı la'l-i lebūñden idüp hicāb şarāb

6. şarāb:

Gazel 9

Mısra: 6

Şarap.

Düşünce cām-ı meye 'aks-i lem'a-i rüyuñ
Anuñla meclis-i 'işretde buldı tāb şarāb

şarāb āb ol-:

1. şarāb āb olurdu:-ur, -dı

Gazel 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şarabın saflaşarak suya dönüşmesi. İl
şarabın ne kadar içilse de tesirsiz kalması.

Tefekkür-i mey-i la'lüñle meclis-i ğamda
Ne deñlü nūş idersem olurdu āb şarāb

şarāb şarāb:

1. şarāb şarāb:

Gazel 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kadeh kadeh, yudum yudum. İl zikir.

Kadeh du'āsını pīr-i muğāndan ezberle
Mürīd-i meykede ol vird idin şarāb şarāb

şarāb-ı 'aşk:

1. şarāb-ı 'aşk:

Gazel 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı.

Şarāb-ı 'aşk ile mestāne āh u zār eyler
Maḥabbet ehline mey keşf-i rāza çesbāndur

2. şarāb-ı 'aşk:

Gazel 94

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı.

Mestüz şarāb-ı 'aşk ile pür cāmımız bizüm
Huşyār olmadı dil-i nākāmımız bizüm

şarāb-ı 'aşk-ı bütān:

1. şarāb-ı 'aşk-ı bütān:

Gazel 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellerin aşk şarabı.

Ümīd-i vaşl ile 'uşşāk-ı bī-dilān güstāḥ
Şarāb-ı 'aşk-ı bütān ile mest olan güstāḥ

şarāb-ı ğamla:

1. şarāb-ı ğamla:-la

Gazel 114

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gam şarabı.

Degüldür 'āşık-ı derd-āşinā kāşāne kaydında
Şarāb-ı ğamla pür mest olmadı meyhāne
kaydında

şarāb-ı hecr:

1. şarāb-ı hecr:

Gazel 56

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık şarabı.

Şarāb-ı hecr ile mestüz müdām destümden
Cihānda sāğar-ı lebrīz-i pür-şafā düşmez

şarāb-ı la'l-i cān-baḥşını:

1. şarāb-ı la'l-i cān-baḥşını:-ı, -n, -ı

Gazel 67

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) can bağıslayan dudağının
şarabı.

O şūḥuñ çeşm-i mesti nāz ile uyḥuya
varmışmış
Şarāb-ı la'l-i cān-baḥşını nūş it vakt-i
vuşlatdur

şarāb-ı la'l-i leb-i dilrübā:

1. şarāb-ı la'l-i leb-i dilrübā:

Gazel 123

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kırmızı şarabı.

Humār-ı hecr ile pür-süzdur derün Feyzî
Şarāb-ı la‘l-i leb-i dīlrübā bulunmaz mı

2. **şarāb-ı la‘l-i leb-i dīlrübā:**

Gazel 123

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kırmızı şarabı.

Humār-ı hecr ile pür-süzdur derün Feyzî
Şarāb-ı la‘l-i leb-i dīlrübā bulunmaz mı

şarāb-ı miḥnetūn:

1. **şarāb-ı miḥnetūn:-uñ**

Gazel 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dert şarabı.

Neşāt-ı bāde te‘şīr itmez ‘uşşāk-ı dil-efgāra
Şarāb-ı miḥnetūn sermest-i bī-
pervālarındandır

şarāb-ı nāb:

1. **şarāb-ı nāb:**

Gazel 42

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Saf şarap.

Dem-i kiras olur idi Gökşu gam-fersā
Şarāb-ı nāb ile pür olsa ger sebūy-ı Hışār

şarāb-ı şevk:

1. **şarāb-ı şevk:**

Gazel 42

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Coşku şarabı.

Humār-ı derd-i elem dūr olurdu ger olsa
Şarāb-ı şevk ile pür cām-ı ārzū-yı Hışār

şarāb-ı telh:

1. **şarāb-ı telh:**

Gazel 124

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Acı şarap.

Şarāb-ı telh nūş itmezdi hergiz bezm-i fānīde
Şehā ‘uşşāk mest-i cām-ı şahbā-yı elest oldı

şarāb-ı vaşl-ı dildāra:

1. **şarāb-ı vaşl-ı dildāra:-a**

Gazel 125

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşmanın şarabı.

Humār-ı hecr ile pür-süz iken nevmīd olup
Feyzî
Şarāb-ı vaşl-ı dildāra talebkār olduğum kaldı

şarāb-ı vaşlını:

1. **şarāb-ı vaşlını:-ı, -n, -ı**

Gazel 104

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*(sevgiliye) kavuşma şarabı. İl sevgilinin
kavuşma öpücüğü.*

Humār-ı hecr ile pür-süz iken Feyzî o meh-
tal‘at
Dirīg eyler şarāb-ı vaşlını ben derd-mendinden

şarāb-ı zevk-i cān-bahşuñ:

1. **şarāb-ı zevk-i cān-bahşuñ:-uñ**

Gazel 105

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hayat veren zevk şarabı.

Nice inkār ider zāhid şarāb-ı zevk-i cān-
bahşuñ
Furūg-efrūz-ı zīb-i meclis-i Dārā vü Keydür
bu

şāyān:

1. **şāyān:**

Tarih 75

Mısra: 10

Layık, uygun, yaraşır.

Kerem-ver merḥamet-güster secī‘-i mekrūmet-
ālūd
Ne deñlü vaşf olunsa zāt-ı pāki midḥata şāyān

şāyān id-:

1. **şāyān ider:-er**

Gazel 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Değer katmak.

Nevk-i müjgānı ten-i āmacā tūrendāz olur
Bu cefālar Feyzīyā vaşla dili şāyān ider

şâyân ol:-**1. şâyân oldu:-di****Tahmis 2**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Layık olmak.

Güline bülbül idük şem'ine pervâne idük
Oldı dil cām-ı mey-i vuşlat-i yāra şâyân

2. şâyân olsa:-sa**Kaside 4**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Layık olmak.

Ne kalem tā bu kadar midhate şâyân olsa
Ki alur destine ol menba'-ı elṭāf u zekā

şâyeste:**1. şâyeste:****Gazel 7**

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Şeb-i tārīk-i bezme pertev-endāz olsa şâyeste
Furūḡ-efrūz-ı mäh-ı şām-ı şoḥbet sāḡar-ı
şahbā

2. şâyeste:**Gazel 13**

Mısra: 4

Layık, uygun, yaraşır.

Ben ḥānkah-ı meykedede şimdi mürīdem
Şâyeste baña pīr-i muḡān eylese himmet

3. şâyestedür:-dür**Gazel 36**

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır.

Midḡat-i dildār aña şâyestedür 'ālemde kim
Feyzi'nün eş'ārına merd-i sūḡan-ver teşnedür

4. şâyeste:**Gazel 41**

Mısra: 7

Layık, uygun, yaraşır.

Şâyeste leb-i dilbere meyyāl ise 'āşık
Şekker-şiken-i la'line mānend-i megesdür

5. şâyeste:**Gazel 58**

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Şâyeste dūr olsa şudā'-ı ḡumār-ı ḡam
Büy-ı meşām-ı bāde ile pūr demāḡımız

6. şâyeste:**Gazel 100**

Mısra: 3

Layık, uygun, yaraşır.

Lem'ān ise şâyeste süveydā-yı derūnum
Süzış-fikenem seyr-i cemāl eyledigümden

7. şâyeste:**Gazel 103**

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Şeb-i tārīk-i ḡam tāb-ı mehe ṭa'n itse şâyeste
O ḡurşīd-i cihānum zerre deñlü olsa tāb-efken

8. şâyeste:**Kaside 10**

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır.

Bu vakt-i nevbahārī ṭa'na-endāz olsa şâyeste
Yine zerrīn-ḡadeḡ bezm-i cemende cām-ı
mīnāya

9. şâyestedür:-dür**Tarih 82**

Mısra: 4

Layık, uygun, yaraşır.

Büyük ruznāme cāhın eyledi şad yūmn ile
teşrīf
Aña şâyestedür i'zāz u iḡbāl-i sa'ādetle

şâyeste evle:-**1. şâyeste eyle:****Gazel 73**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Layık bulmak, uygun görmek.

Vaşluña şâyeste eyle Feyzi-i bīḡāreyi
Terk ider olmaz şehā 'aşḡ-ı ḡam-efzādan ferāḡ

şâyeste kıl:-**1. şâyeste kılmađuñ:-ma, -du, -ñ****Gazel 15**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Uygun görmek.

Vişâle bülbülü şâyeste kılmaduñ ey gül
Hızân irişmege âh-ı hezârdur bâ'îş

şâyeste ol:-

1. **şâyeste ola:-a**

Kaside 3

Mısra: 70

Kelime Tipi: -

Layık olmak.

Ben günehkâruña maşşerde şefâ'at kıl kim
Ola ben bıkese şâyeste riyâz-ı Rıdvân

2. **şâyeste ola:-a**

Kaside 4

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Layık olmak.

Zâga ger vaqt-i şitâ lutfuñ ola şâyeste
Bülbül-âsâ ide ol nağme-i âheng-nevâ

şâyeste-i vaşl eyle:-

1. **şâyeste-i vaşl eyle:**

Gazel 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşmaya layık görmek.

Ey kamer-tal'at beni şâyeste-i vaşl eyle kim
Zerre-i eşküm cihânı bañr-ı bî-pâyân ider

2. **şâyeste-i vaşl eylese:-se**

Gazel 113

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşmaya layık görmek.

Büs iderken leblerin şâyeste-i vaşl eylese
'Âşık-ı zâra olur ihsân ihsân üstine

şâyeste-i vaşl it:-

1. **şâyeste-i vaşl itmedi:-me, -di**

Rûbai 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşmaya layık görmek.

Efkâr-ı dehâmı dili ma'düm itdi
Şâyeste-i vaşl itmedi mahrûm itdi

şâyeste-i vaşl ol:-

1. **şâyeste-i vaşl ola:-a**

Gazel 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşmaya yaraşır olmak.

Şâyeste-i vaşl ola mı 'uşşâk-ı gam-âlûd
Feyzî gibi üftâde-i çâh-ı gam-ı miñnet

şeb:

1. **şebde:-de**

Gazel 16

Mısra: 2

Gece.

Dûd-ı buñûr-ı âh ile te'sîr olur mı hiç
Bu şebde ol perî baña teşhîr olur mı hiç

2. **şebden:-den**

Gazel 21

Mısra: 6

Gece.

Şeb-i târikûme pertev-fiken ol eyleme ey meh
'Îzâruñ nûrını şebden nihân mânende-i ħurşîd

3. **şeb:**

Gazel 50

Mısra: 4

Gece.

Pervâne gönûl sũhtedür şem'-i ruñında
Her şeb o cefâ-cüy ile germiyyetimüz var

4. **şeb:**

Gazel 72

Mısra: 5

Gece.

Yaksa bir şeb ol çerâğın ħasret-i rüyuñ ile
Âsumân-ı meclise olur meh-i tâbân şem'

5. **şeb:**

Gazel 72

Mısra: 11

Gece.

Her şeb âh eyler vücûdın her nefes ifnâ ider
Feyziyâ ruñsâr-ı cânâna olup ħayrân şem'

6. **şeb:**

Kaside 3

Mısra: 19

Gece.

Gelicek 'âleme ol Ĥâfız-ı ümmet ol şeb
Şebi ħadr oldı anuñ rûzı da 'îd ü ramazân

7. **şeb:****Kaside 3**

Mısra: 21

Gece.

Oldur ol şeb ki tülû' eyledi mihr-i zâtı
Mihr-veş oldu cihân içine ol nûrefşân

8. **şebi:-i****Kaside 3**

Mısra: 20

Gece.

Gelicek 'âleme ol Hâfız-ı ümmet ol şeb
Şebi qadr oldu anuñ rûzı da 'İd ü ramazân

9. **şeb:****Rûbai 24**

Mısra: 4

Gece.

Tâb-âver-i ruhsarıyla ol mehrünüñ
Her şeb gam-ı 'aşkıyla fûrüzân idi şem'

10. **şebine:-i, -n, -e****Rûbai 44**

Mısra: 4

Gece.

Yandı eridi nâr-ı gam-ı dilberden
Hicrân şebine cismimüzi mûm itdi

şeb-i elemde:1. **şeb-i elemde:-de****Gazel 25**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hüzün gecesi.

Tefekkür eyler isem nûr-ı rûy-ı dildârı
Şeb-i elemde o nûr-ı ziyâ gelür görünür

şeb-i gamda:1. **şeb-i gamda:-da****Kaside 8**

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Dert gecesi.

Şeb-i gamda olursa pertev-efzâ nûr-ı luţfiyla
Serâser mahv olurdu tâbiş-i mihr-i dırahşânî

şeb-i hicrânda:1. **şeb-i hicrânda:-da****Tahmis 2**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Ayrılık gecesi.

Şeb-i hicrânda olur cām-ı maḥabbet mülî telḥ
Nābiyâ sāki-i çerḥ eyledi kām-ı dili telḥ

şeb-i mevlüdün:1. **şeb-i mevlüdün:-üñ****Kaside 3**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Doğum gecesi (Hz. Muhammed (s.a.v.)'in
doğduğu gece).

Şeb-i mevlüdün içün itdi müzeyyen ol dem
Gülşen-i dehri Hudâ reşk-i behişt-i Rıdvân

şebi rûzdan fark olmaya:1. **şebi rûzdan fark olmaya:****Lugaz 10**

Mısra: 12

Kelime Tipi: Dua İfadesi

Gecesi gündüzden ayrı olmasın
("karanlık yüzü görmesin" bağlamında
kullanılan dua ifadesi).

Sa'd ola ḥall eyleyenüñ kevkebi
Rûzdan fark olmaya anuñ şebi

şeb-i târik-i 'aşkda:1. **şeb-i târik-i 'aşkda:-da****Gazel 30**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşkın karanlık gecesi.

Güm-reh olur mı hiç şeb-i târik-i 'aşkda
'Aşıklarına meş'ale dâğ-ı derûn olur

şeb-i târik-i bezme:1. **şeb-i târik-i bezme:****Gazel 7**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçki meclisinin karanlık gecesi.

Şeb-i târik-i bezme pertev-endâz olsa şâyeste
Furûğ-efrûz-ı mäh-ı şâm-ı şöḥbet sāğar-ı
şahbâ

şeb-i târik-i gam:

1. **şeb-i târîk-i ğam:****Gazel 103**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gamın karanlık gecesi (aşığın içinin karardığı, ümitsizliğe düştüğü gece bağlamında).

Şeb-i târîk-i ğam tâb-ı mehe ta'n itse şâyeste
O hürşîd-i cihânüm zerre dehlû olsa tâb-efken

2. **şeb-i târîk-i ğamda:-da****Gazel 5**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gamın karanlık gecesi (aşığın içinin karardığı, ümitsizliğe düştüğü gece bağlamında).

Şeb-i târîk-i ğamda kaldı dil zülfün hevâsıyla
Aceb mi olmasa şubh-ı ümîde bir seher peydâ

3. **şeb-i târîk-i ğamda:-da****Gazel 88**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gamın karanlık gecesi (aşığın içinin karardığı, ümitsizliğe düştüğü gece bağlamında).

Olur âzürde olmam şekve-sâz-ı mihnet ü
hicrân

Şeb-i târîk-i ğamda sūz-ı 'aşkuñdan ben âh
itmeyem

4. **şeb-i târîk-i ğamda:-da****Tarih 14**

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Gamın karanlık gecesi.

Şeb-i târîk-i ğamda rûzgâr efsürde itmişdür
Olurdu şem'-i bahtum lûtfuñ ile hem ziyâ-
bahşâ

şeb-i târîk-i hecrüñ:1. **şeb-i târîk-i hecrüñ:-üñ****Gazel 49**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrılığın karanlık gecesi.

Hayâl-i tâb-ı rüy-ı yâr ile âh-ı şerer-nāküm
Şeb-i târîk-i hecrüñ şem'-i nūr-efzâlarındandır

şeb-i târîk-i 'işyānda:1. **şeb-i târîk-i 'işyānda:-da****Gazel 35**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İsyanın karanlık gecesi.

Şeb-i târîk-i 'işyānda kırmaz elîf-ı Hâk Feyzî
Beni bu i'tizârüm mahz-ı envâr-ı şevâb eyler

şeb-i târîk-i mihnet:1. **şeb-i târîk-i mihnet:****Gazel 4**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kederin karanlık gecesi (aşığın aşk derdiyle sevgiliyi düşündüğü geceler bağlamında).

Nûrpâş-ı 'arızûñ fikriyle lem'ân olmada
Her şeb-i târîk-i mihnet rûz-ı rûşendür baña

2. **şeb-i târîk-i mihnet:****Tarih 11**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sıkıntılı karanlık gece.

Şeb-i târîk-i mihnet ref' olundu şimdi
dünyâdan
Tulû' itdi fûrûğ-endâz olup bir mihr-i nûrânî

şeb-i târîk-i fûrkât:1. **şeb-i târîk-i fûrkât:****Gazel 110**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılığın karanlık gecesi.

Şeb-i târîk-i fûrkât olur Feyzî ziyâ-bahşâ
Hayâl-i rüy-ı dilber hâtır-ı vîrâna düşdükçe

şeb-i târîk:1. **şeb-i târîkine:-i, -n, -e****Gazel 54**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Karanlık gece.

Şeb-i târîkine 'uşşâk-ı zâruñ şu'le-bahşâ ol
'İzâruñ şem'inüñ nûr-ı ziyâsı artar eksilmez

2. **şeb-i târîkûme:-üm, -e****Gazel 21**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Karanlık gece.

Şeb-i tārīkūme pertev-fiken ol eyleme ey meh
‘İzāruñ nūrını şebden nihān mānende-i hūrşīd

şeb-i zulmānı:

1. şeb-i zulmānı:-ı
Kaside 3
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Karanlık gece.

Şeb-i zulmānı ziyā-pāş-ı hākīkat kıldı
Zāt-ı nūr-āveri hūrşīd-i sipihr-i ‘irfān

şebistān-ı ğama:

1. şebistān-ı ğama:-a
Gazel 33
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Gamin yatak odası (aşığın gönlü
bağlamında).

Hayāl-i nūr-ı ruhsāruñla pūr-lem‘a fetīl-i dāğ
Şebistān-ı ğama çün şem‘-i sūzān olduğum
yerdür

şebpere:

1. şebpere:
Kaside 7
Mısra: 27
Yarasa.

Olurdu şebpere luţfuñla tūti-i güyā
Kelām-ı luţfuña yek zerre olsa erzānī

şecer:

1. şecer:
Gazel 5
Mısra: 8
Ağaç.

Semūm-ı ğamdan oldu hūşk bārı dehr-i
gülşende
İderdi gerçi eşk-i cūybārum bir şecer peydā

şecer-i i‘tibārdur:

1. şecer-i i‘tibārdur:-dur
Kaside 2
Mısra: 8
Kelime Tipi: -

Saygınlık ağacı (şairlik yeteneğinin
uyandırdığı saygınlık bağlamında).

Mīve-i nazmum olmada rīzān
Şecer-i i‘tibārdur qālemüm

şecer-i mīve-dārdur:

1. şecer-i mīve-dārdur:-dur
Kaside 2
Mısra: 14
Kelime Tipi: -
Meyveli ağaç (şairin şiir yazdığı kalemi
bağlamında).

Ebr-i fikrümle oldu perverde
Şecer-i mīve-dārdur qālemüm

şecī‘-i mekrūmet-ālūd:

1. şecī‘-i mekrūmet-ālūd:
Tarih 75
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Cömert yiğit.

Kerem-ver merḥamet-güster şecī‘-i mekrūmet-
ālūd
Ne deñlü vaşf olunsā zāt-ı pāki midḥata şāyān

şecī‘-i mekrūmet-pīrā:

1. şecī‘-i mekrūmet-pīrā:
Tarih 30
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Cömert yiğit (etrafına iyilikte,
yardımseverlikte yarışan bağlamında).

Rikāb-ı şehriyār-ı ‘āleme kā‘im-makām oldu
Melek-ḥaşlet Ḥasan Paşa şecī‘-i mekrūmet-
pīrā

şecī‘-i pūr-kerem:

1. şecī‘-i pūr-kerem:
Kaside 5
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Çok cömert yiğit (Sultan II. Mustafa).

Şehriyār-ı merḥamet-güster şecī‘-i pūr-kerem
Pādişāh-ı baḥr u ber şāhenşeh-i kişver-güşā

şefā‘at:

1. **şefā'atle:-le****Kaside 3**

Mısra: 14

Bir suçlunun bağışlanması için aracılık etme ve yardımında bulunma.

Şehriyār-ı dü-cihān pādīşeh-i Sidre-makām
Rüz-ı maḥşerde şefā'atle bizi kıl ḥandān

şefā'at kıl:-1. **şefā'at kıl:****Kaside 3**

Mısra: 69

Kelime Tipi: -

Suçlu veya muhtaç olan için af veya ihsan ricası etmek.

Ben günehkāruña maḥşerde şefā'at kıl kim
Ola ben bīkese şāyeste riyāz-ı Rıdvān

şefkat eyle:-1. **şefkat eyle:****Rübai 40**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şefkat göstermek, merhamet etmek.

Ya Rab baña luṭf eyle mürüvvet eyle
Bīçāre dil-i zāruma şefkat eyle

2. **şefkat eylemez:-mez****Tahmis 3**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Şefkat göstermek, merhamet etmek.

Zerrece derd-i dil-i nāçāra şefkat eylemez
Behcet-i bītābdur gamzenle ülfet eylemez

sehā:1. **sehā:****Gazel 10**

Mısra: 3

Ey sultan. İl ey sevgili.

Şehā gūş eyle fıkı-ı verd-i rüyūñla gönül nālān
Hezār-āsā bu nağme gülşen-i idrākdandur hep

2. **sehā:****Gazel 20**

Mısra: 7

Ey sultan. İl ey sevgili.

Şehā bu āh-ı derūnumdan olma rencide
Hevā-yı vaş ile oldı dil ile cān gūstāh

3. **sehā:****Gazel 25**

Mısra: 1

Ey sultan. İl ey sevgili.

Ne dem ki 'arīzuña ḥaṭ şehā gelür görünür
Dil-i belā-zedeye biñ belā gelür görünür

4. **sehā:****Gazel 25**

Mısra: 6

Ey sultan. İl ey sevgili.

Raḳīb māni'-i āmed-şud-i ḥayālūñ olur
Dirēg baña şehā dā'imā gelür görünür

5. **sehā:****Gazel 30**

Mısra: 5

Ey sultan. İl ey sevgili.

Esmez müsā'id üzre şehā rüzgārdan
Baḥr-ı gam içre keşti-i dil sernigün olur

6. **sehā:-dür****Gazel 33**

Mısra: 6

Ey sultan. İl ey sevgili.

Ümīd-i şubḥ-ı rüyūñ eyleyüp dil şām-ı
turreñde
Şehā rehvar-ı vādī-i ğarībān olduğum yerdür

7. **sehā:****Gazel 37**

Mısra: 8

Ey sultan. İl ey sevgili.

Görünce ḥaṭṭ-ı ruḥuñ girye eylesün 'uşşāk
Şehā şafā-yı çemen cūybāra kalmışdur

8. **sehā:****Gazel 44**

Mısra: 1

Ey sultan. İl ey sevgili.

Şehā şahbā-yı ğamdan āşıkuñ ālūfte olmuşdur
Gönül zūlf-i bütāna meyl idüp āşūfte olmuşdur

9. **sehā:****Gazel 62**

Mısra: 3

Ey sultan. İl ey sevgili.

Şehā ğāret-ger-i iklīm-i dil Tātār-ı gamzeñdür
Hemān mülk-i derūnı itmege berbād ayak
başmış

10. **şehā:****Gazel 72**

Mısra: 1

Ey sultan. İl ey sevgili.

Mihr-i rüyuñdur şehā hep bā'ış-i giryān-ı şem'
Ey perī-ṭal'at cebinüñ mebdē'-i ḥandān-ı şem'

11. **şehā:****Gazel 73**

Mısra: 10

Ey sultan. İl ey sevgili.

Vaşluña şāyeste eyle Feyzi-i bīçāreyi
Terk ider olmaz şehā 'aşk-ı gam-efzādan ferāğ

12. **şehā:****Gazel 80**

Mısra: 9

Ey sultan. İl ey sevgili.

Her dem mişāl-i fāḥte Feyzī gibi şehā
Meyyāl-i ḳadd-i serv-i ḥıramānuñam senüñ

13. **şehā:****Gazel 82**

Mısra: 7

Ey sultan. İl ey sevgili.

Şehā teşrīf idüp gam-ḥāne-i 'uşşāk-ı nāçāra
Ziyyā-ver oldı rüyuñ ey şeh-i bīdād ḥoş geldüñ

14. **şehā:****Gazel 91**

Mısra: 6

Ey sultan. İl ey sevgili.

Sirişk-i çeşmüm ile ğarḳ olurdu belki cihān
Ġarībdür ki şehā aşınā nedür bilmem

15. **şehā:****Gazel 98**

Mısra: 5

Ey sultan. İl ey sevgili.

Mecnün-mişāl silsile-cünbān idi şehā
Göñlüm esīr-i ṭurre-i ṭarrāruñ olmasun

16. **şehā:****Gazel 109**

Mısra: 5

Ey sultan. İl ey sevgili.

Olurdu ḳand-i lebünle şehā göñül pürgü
Mişāl-i ṭūṭi-i şīrīn-edā maḥallinde

17. **şehā:****Gazel 112**

Mısra: 8

Ey sultan. İl ey sevgili.

Fikr-i müjeñle şerḥa-i cismüm bedīd olur
Pürdür zemīn-i sīne şehā lālezār ile

18. **şehā:****Gazel 124**

Mısra: 6

Ey sultan. İl ey sevgili.

Şarāb-ı telḥ nüş itmezdi hergiz bezm-i fāñide
Şehā 'uşşāk mest-i cām-ı şahbā-yı elest oldı

19. **şehā:****Kaside 3**

Mısra: 53

Ey sultan. İl ey sevgili.

Raḥmet-i Ḥaḳḳa sezā eyle şehā ben ḳuluñı
Zāt-ı pāküñdür olan çün sebeb-i 'ālemiyyān

20. **şehā:****Matla 28**

Mısra: 1

Ey sultan. İl ey sevgili.

Fikret-i zülfünle dil oldı şehā dīvāne-veş
Şem'-i rüyuñla yanup yakılmada pervāne-veş

21. **şehā:****Rübai 13**

Mısra: 1

Ey sultan. İl ey sevgili.

Kim görse şehā rüyuñı meftünüñ olur
Hem silsile-i zülf ile mecnünüñ olur

22. **şehā:****Rübai 30**

Mısra: 3

Ey sultan. İl ey sevgili.

Rāz-ı dile vāḳıf olmasun kimse şehā
Ney gibi senünle bī-zebān söyleşelüm

23. **şehā:****Tahmis 1**

Mısra: 11

Ey sultan. İl ey sevgili.

Şehā āmāde meclis mey ile sāğarla sāḳiyle
Sezā mestāne olsam cām-ı la'lüñ iftirāḳıyla

24. **şehā:****Kaside 5**

Mısra: 28
Ey sultan, ey padişah.

Midhat-ı zâtı derûnda cılve-gerdür tâ ezel
Mağdemüne muntazırdum güş-ı cân ile şehâ

25. **şehâ:**
Kaside 5
Mısra: 54
Ey sultan, ey padişah.

Bendegânuñ haddi yok vaşf eylemek emr-i
ba'îd
'Add olunması muhâl endişedür ânuñ şehâ

şehbâz-ı nigâhuñ:

1. **şehbâz-ı nigâhuñ:-uñ**
Gazel 41
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Doğan bakışı (sevgilinin doğan kuşu gibi keskin bakışları bağlamında).

Şayd itmede murğ-ı dili şehbâz-ı nigâhuñ
Ey şüh aña nîm-nigâhuñ bile besdür

şehenşâh-ı 'âlem-ârâdur:

1. **şehenşâh-ı 'âlem-ârâdur:-dur**
Kaside 7
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
Cihanı süsleyen padişah.

Vekîl-i mâl-ı şehenşâh-ı 'âlem-ârâdur
Bu resme olsa sezâ hâme menkabet-hânı

şehenşâh-ı cihân:

1. **şehenşâh-ı cihân:**
Tarih 56
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Dünya padişahlarının padişahı (Sultan 3. Ahmed).

Hân Ahmed-i 'âdil hemân oldu şehenşâh-ı
cihân
Halk oldu cümle şadumân zâhir olup lutf-ı İlâh

2. **şehenşâh-ı cihân:**
Tarih 71
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Dünya padişahlarının padişahı, dünya lideri.

Şehenşâh-ı cihân Sultân Ahmed bin
Muhammed Han
Vücûd-ı pâkini hıfz eyleye Mevlâ sa'âdetle

seh-i bîdâd:

1. **seh-i bîdâd:**
Gazel 82
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Acımasız padişah II sevgili.

Şehâ teşrîf idüp gam-hâne-i 'uşşâk-ı nâçâra
Ziyâ-ver oldu rüyuñ ey seh-i bîdâd hoş geldüñ

seh-i iklîm-i hüner:

1. **seh-i iklîm-i hüner:**
Tarih 13
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Maharet ülkesinin sultanı (İsazade Mehmet Aziz (Emin) Efendi).

Şeh-i iklîm-i hüner mısr-ı ma'ârifde 'azîz
Neş'e-ver şi'r-i şafâ-bahşı mişâl-i bâde

seh-i mülk-i hasendür:

1. **seh-i mülk-i hasendür:-dür**
Gazel 120
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Güzellik ülkesinin sultanı (sevgili).

Hezâr 'uşşâkı bend eyler o gül-rû çîn-i zülfiyle
Şeh-i mülk-i hasendür aña şimdi şöyle der var mı

seh-i mülk-i melâhatdür:

1. **seh-i mülk-i melâhatdür:-dür**
Kaside 8
Mısra: 55
Kelime Tipi: -
Güzellik ülkesinin sultanı.

Şeh-i mülk-i melâhatdür vefâ emr-i muhâl oldu
Perî-âsâ ider dâ'im rübûde 'aql-ı insânı

seh-i serîr-i cihânî:

1. **seh-i serîr-i cihânî:**
Tarih 60
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Dünya tahtının şahı.

Şeh-i serîr-i cihânî cenâb-ı Ahmed Han
Vücûdî mahz-ı 'atâdur o şâh-ı zîşânûn

şehlevend:

1. **şehlevendinden:-in, -den**

Gazel 104

Mısra: 4

Boylu poslu, güzeller güzeli (sevgili).

Olur pāmāl-i esb-i nāzı vādî-i maḥabbetde
Teşekkî eylemez 'uşşâk-ı zârî şehlevendinden

sehr:

1. **şehrûn:-üñ**

Gazel 28

Mısra: 1

Şehir.

Ne şehrûn hûbısın derd-âşinâ-yı miḥnetûn
kimdür
'Aceb nezzâre-düz-ı mihr-i rûy-ı tal'atun
kimdür

şehriyâr:

1. **şehriyârûn:-uñ**

Kaside 5

Mısra: 63

Padişah, hükümdar, sultan, şah.

Şehriyârûn ḥidmetin sermâye-i devlet bilür
Vaşf olunmaz her ne deñlü eylesem medḥ ü
şenâ

şehriyâr-ı 'âlemüñdür:

1. **şehriyâr-ı 'âlemüñdür:-üñ, -dür**

Tarih 63

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Âlemin, cihanın padişahı.

Şehriyâr-ı 'âlemüñdür ḥâzin-i gencînesi
Ḥaḳ mu'ammer ide ol zât-ı sa'âdet-güsteri

şehriyâr-ı dü-cihân:

1. **şehriyâr-ı dü-cihân:**

Kaside 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İki âlemin padişahı (Hz. Muhammed

(s.a.v.)).

Şehriyâr-ı dü-cihân pâdişeh-i Sidre-makâm
Rûz-ı mahşerde şefâ'atle bizi kıl ḥandân

şehriyâr-ı merhamet-güster:

1. **şehriyâr-ı merhamet-güster:**

Kaside 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Merhametli padişah (Sultan II. Mustafa).

Şehriyâr-ı merhamet-güster şecî'-i pür-kerem
Pâdişâh-ı baḥr u ber şâhenşeh-i kişver-güşâ

şehsüvâr:

1. **şehsüvârdur:-dur**

Gazel 15

Mısra: 4

Usta binici, iyi at süren (sevgili).

Dil-i fütâdemüz işkeste esb-i nâzı ile
Bu pâymâlûme ol şehsüvârdur bâ'ış

şehzâde:

1. **şehzâde:**

Tarih 71

Mısra: 6

Hükümdar oğlu.

Vücûda geldi 'ırk-ı pâk-i Ahmed Ḥândan ḥâlâ
Güzel bir pâk şehzâde cihâna 'izz ü şevketle

şehzâde 'İsânûn:

1. **şehzâde 'İsânûn:-nuñ**

Tarih 74

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sultan III. Ahmed Han'ın oğlu şehzade

İsa.

Ola yâ Rabb es'ad maḳdemi şehzâde 'İsânûn
Ḳudûmı itdi iḥyâ 'âlemi Sultân 'İsânûn

şekîb-i 'aşk:

1. **şekîb-i 'aşk:**

Gazel 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Aşk sabrı.

Şekîb-i 'aşk mümkin mi baña ben sâḥa-i
ḡamda

Semend-i şabrımuñ Feyzî 'inânın eyledüm
irhâ

şekker:

1. **şekkerüñ:-üñ**

Tarih 58

Mısra: 9

Şeker. İl yüz, yanak.

Şekkerüñ üstine cem'iyet ider leşker-i mür
Hâr-zâr itdi ya eṭrâfını ol verd-i sefid

şekker-şiken-i la'line:

1. **şekker-şiken-i la'line:-i, -n, -e**

Gazel 41

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) tatlı söz söyleyen dudağı.

Şâyeste leb-i dilbere meyyâl ise 'âşık
Şekker-şiken-i la'line mânend-i megesdür

şekl-i diğer göster-:

1. **şekl-i diğer gösterür:-ür**

Tarih 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Başka şekilde göstermek (farklı bir yolla
yeniden görünür hale gelmek, vücut bulmak
bağlamında).*

Olup mir'ât-ı cism-i pâki seng-i mevt ile
meksür
Yine bir şekl-i diğer gösterür âyine-i dünyâ

şekl-i ğarîb-i hûb-nümâ:

1. **şekl-i ğarîb-i hûb-nümâ:**

Lugaz 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzel görünümlü tuhaf şekil.

Ol ne şekl-i ğarîb-i hûb-nümâ
Kış günü hükmini ider icrâ

şekvâ:

1. **şekvâya:-y, -a**

Kaside 10

Mısra: 35

Sızlanma, şikâyet.

Nice şekvâya âğâz itmeyem bu baht-ı nâ-
mes'üd
Beni itmedi mâlik hayf bir esb-i sebük-pāya

2. **şekvâ:**

Rûbai 37

Mısra: 2

Sızlanma, şikâyet.

Şabr eyle gönül derd-i ğam-ı dildāra
Şekvâ mı olur mecāl yok güftāra

3. **şekvâya:-y, -a**

Rûbai 39

Mısra: 3

Sızlanma, şikâyet.

Şekvâya mecāl olmadı ağıyarından
Lâ-ḥavle velâ kuvvete illâ billāh

şekvâ eyle-:

1. **şekvâ eylemez:-mez**

Lugaz 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şikâyet etmek, sızlanmak.

Eylemez şekvâ çeker bār-ı girân
Söylemez gerçi degüldür bî-zebân

şekve it-:

1. **şekve itme:-me**

Matla 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şikâyet etmek, sızlanmak.

Şekve itme şabr kıl senden gider bu derd-i
renc
Ey gönül meşhûrdur Eş-şabru miftāhu'l-ferec

şekvesâz:

1. **şekvesâz:**

Gazel 109

Mısra: 9

Şikâyet.

Bu şekvesâz yeter hâl-i zâruñ i'lâm it
O mäh-ṭal'ata sen Feyziyâ maḥallinde

şekve-sâz ol-:

1. **şekve-sâz olmaya:-ma, -y, -a**

Gazel 99

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Şikâyetçi olmak, şikayet etmek.

Zahm-dâr oldı gönül nâvek-i müjgânuñdan
Şekve-sâz olmaya mı dil sitem-âyînuñden

şekve-sâz-ı mihnet ü hicrân ol-:

1. **şekve-sâz-ı mihnet ü hicrân olmam:-ma, -m**

Gazel 88
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Ayrılık ve cefadan şikayet etmek.

Olur âzürde olmam şekve-sâz-ı mihnet ü
hicrân
Şeb-i târik-i gamda süz-ı ‘aşkuñdan ben âh
itmeme

şem’:

1. **şem’:**
Gazel 72
Mısra: 4
Mum.

Tâ dem-i şubh-ı kıyâmet lem’alar rîzân ider
Hasret-i berķ-i ruhuñla olsa nûrefşân şem’

2. **şem’:**
Gazel 72
Mısra: 6
Mum.

Yaksa bir şeb ol çerâğın hasret-i rüyuñ ile
Âsumân-ı meclise olur meh-i tâbân şem’

3. **şem’:**
Gazel 72
Mısra: 8
Mum.

Şu’le-i âhını tâb-ı ‘aşk ile izhâr ider
Sûziş-i dâğ-ı derûnıñ eylemez pinhân şem’

4. **şem’:**
Gazel 72
Mısra: 10
Mum.

‘Ârız-ı dildâra zîrâ var ise meyl eylemiş
Cismini ifnâ idüp olmağdadur rahşân şem’

5. **şem’:**
Gazel 72
Mısra: 12
Mum.

Her şeb âh eyler vücûdın her nefes ifnâ ider
Feyziyâ ruhsâr-ı cânâna olup hayrân şem’

6. **şem’:**
Rûbai 24
Mısra: 1
Mum.

Âşâr-ı ruh-ı yâr ile süzân idi şem’
İfnâ-yı vücûd itmede giryân idi şem’

7. **şem’:**
Rûbai 24
Mısra: 2
Mum.

Âşâr-ı ruh-ı yâr ile süzân idi şem’
İfnâ-yı vücûd itmede giryân idi şem’

8. **şem’:**
Rûbai 24
Mısra: 4
Mum.

Tâb-âver-i ruhsârıyla ol mehrûnuñ
Her şeb gam-ı ‘aşkıyla fûrûzân idi şem’

9. **şem’:**
Gazel 24
Mısra: 8
Mum. İl aşk ateşi.

Yanup yakılmağı pervânenen görür ‘uşşâķ
Qarîn-i şem’ ola süz u güdâza çesbândur

10. **şem’inüñ:-i, -nüñ**
Gazel 54
Mısra: 8
Mum. İl yanak.

Şeb-i târikine ‘uşşâķ-ı zâruñ şu’le-bahşâ ol
‘İzâruñ şem’inüñ nûr-ı ziyâsı artar eksilmez

11. **şem’ine:-i, -n, -e**
Tahmis 2
Mısra: 5
Mum. İl sevgili.

Güline bülbül idük şem’ine pervâne idük
Oldı dil câm-ı mey-i vuşlat-i yâra şâyân

şem’a:

1. **şem’alardur:-lar, -dur**
Kaside 1
Mısra: 7
Mum.

Şem'alardur mihr ü meh fânüs-ı mînâdur felek
Ma'nide zâhirdür eşkâl-i şuver her rûz u şeb

şem'-i bahtum:

1. şem'-i bahtum:-um

Tarih 14

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Baht, talih mumu.

Şeb-i târik-i gamda rûzgâr efsürde itmişdür
Olurdu şem'-i bahtum luţfuñ ile hem ziyâ-
bahşâ

2. şem'-i bahtum:-um

Tarih 75

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Baht, talih mumu.

Olurdu şem'-i bahtum pertev-efzâ mihr ü meh-
âsâ

Kemîne bendesine eylese bir zerrece ihsân

şem'-i bî-fer:

1. şem'-i bî-fer:

Kaside 1

Mısra: 42

Kelime Tipi: -

Fersiz, ışksız mum.

Zerredür envâr-ı ruhsârûñ yanında mihr ü meh
Güiyâ olmuş idi ol şem'-i bî-fer rûz u şeb

şem'-i dil-efrûzûñ:

1. şem'-i dil-efrûzûñ:-uñ

Matla 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönlü aydınlatan mum.

Yanından dür olur mı 'âşık ol mihr-i cihân-
sûzuñ

Alur eţrâfını pervâneler şem'-i dil-efrûzûñ

şem'-i dil-i süzânuma:

1. şem'-i dil-i süzânuma:-um, -a

Gazel 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yanan gönlün mumu.

Göñül pervâne-âsâ şu'le-püş olsa revâdur kim
Ruĥuñ şem'-i dil-i süzânuma tâb-efken
olmuşdur

şem'-i emel:

1. şem'-i emel:

Kaside 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Arzu mumu.

Füsürde şem'-i emel buldı tâbiş-i iĥbâl
Olurdu zerresi bir âfitâb-ı rahşânî

şem'-i enveri:

1. şem'-i enveri:-i

Tarih 39

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Çok parlak mum.

Zîb-i âğuş eylese olmaz vücûdı sühte
Luţfını yâd eyleyüp pervâne şem'-i enveri

şem'-i fûrûzân:

1. şem'-i fûrûzân:

Gazel 101

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Parlayan mum (sevgilinin parlak yanağı
bağlamında).*

Ruhsâr-ı yâri şem'-i fûrûzân şanur gören
Pervâne gibi göñlümi süzân şanur gören

2. şem'-i fûrûzân:-ı

Tarih 11

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Parlayan mum (Sultan II. Süleyman
Han).*

Ola tâ ĥaşre dek revnaĥ-fûrûz-ı mesned-i
devlet
Ĥudâ ĥıfz ide bād-ı ĥamdı ol şem'-i fûrûzânı

şem'-i hüner:

1. şem'-i hüner:

Tahmis 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Hüner mumu.

Žiyā-ver nūr-ı nazmuñla olup şem‘-i hüner
Şubhī
Bulunca Feyzi-veş şā‘ir felek de çok döner
Şubhī

şem‘-i ikbālī münevver ola:

1. şem‘-i ikbālī münevver ola:

Tarih 44

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Talihinin mumu yansın, şansı yaver
gitsin.*

Şabāh-ı haşre dek ola münevver şem‘-i ikbālī
Vücūd-ı pākini hıfz eyleye āfātdan Mevlā

şem‘-i kāfūr:

1. şem‘-i kāfūr:

Matla 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Beyaz renkli, güzel kokulu mum.

Şem‘-i kāfūr nezāfetli katı bir er idi
Āteş-efrüz-ı ruḥ-ı yāri görünce eridi

şem‘-i mihr ü mäh:

1. şem‘-i mihr ü mäh:

Tarih 21

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Ay ve güneş mumu (Osmanlı Devleti' nin
yönetiminde görev alan padişahlar
bağlamında).*

Devlet ü ‘ömrin füzūn ide Cenāb-ı Kibriyā
Nitekim devr eyleye ‘ālemde şem‘-i mihr ü
mäh

2. şem‘-i mihr ü mäh:

Tarih 84

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Ay ve güneş mumu (yeni doğmuş bebek,
evlat bağlamında).*

Anuñ mir‘āt-ı kalbi gerd-i ğamdan ola āsūde
Žiyā virdükçe dehre rüz u şeb bu şem‘-i mihr
ü mäh

şem‘-i murādı:

1. şem‘-i murādı:-ı

Kaside 6

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Dilek mumu.

Bir şā‘ir itse yād eger mihr-i şefkatin
Şem‘-i murādı şu‘le-ver-i lem‘a-tāb olur

şem‘-i nūr-efzālarındandır:

**1. şem‘-i nūr-efzālarındandır:-lar, -m, -dan,
-dur**

Gazel 49

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nurlu mum (ateşli bir "ah" bağlamında).

Ḥayāl-i tāb-ı rüy-ı yār ile āh-ı şerer-nākūm
Şeb-i tārik-i hecrūñ şem‘-i nūr-efzālarındandır

şem‘-i pertev-nişār-ı ma‘nīdür:

1. şem‘-i pertev-nişār-ı ma‘nīdür:-dür

Gazel 47

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mananın ışık saçan mumu.

Dil-i pervāneyi iden sūzān
Şem‘-i pertev-nişār-ı ma‘nīdür

şem‘-i ruḥ-ı dilbere:

1. şem‘-i ruḥ-ı dilbere:-e

Matla 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının mumu (ateşi).

Meyli bu dilūñ şem‘-i ruḥ-ı dilbere düşmüş
Pervāne gibi şevk ile āteşlere düşmüş

şem‘-i ruḥ-ı dildār:

1. şem‘-i ruḥ-ı dildār:

Gazel 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin yüzünün mumu (sevgilinin
yüzünün parlaklığı, aydınlığı bağlamında).*

Ben de mәнende-i pervāne şerer-püş olayum
Lem‘a-rīz olmada şem‘-i ruḥ-ı dildār laṭīf

şem‘-i ruḥ-ı yār:

1. şem‘-i ruḥ-ı yār:

Gazel 46

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının mumu (sevgilinin güzelliğinin yakıcılığı bağlamında).

Sühte olsa revâ pervâne-veş gönlüm benüm
Mâ'il-i şem'-i ruḥ-ı yâr olduğın bilmez mi var

şem'-i ruhsâr:

1. şem'-i ruhsâra:-a

Gazel 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yanağın mumu (sevgilinin yanağının mumu bağlamında).

Cismini ifnâ ider nâr-ı gam u hicrân ile
Şem'-i ruhsâra nice pervâne olmaz âşinâ

2. şem'-i ruhsâruñ:-uñ

Gazel 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yanağın mumu (sevgilinin parlak yüzü bağlamında).

Ne bezme tâb-ver olmuşdı cânâ şem'-i
ruhsâruñ
Şerer-püş olmada pervâne-i bî-tâkatuñ kimdür

3. şem'-i ruhsâruñ:-uñ

Gazel 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yanağın mumu (sevgilinin yanağının aydınlığı, parlaklığı bağlamında).

Şem'-i ruhsâruñ ḥayâl eyler gehî verd-i ruḥuñ
Bülbül ü pervâne-veş nâlân u süzân görmedük

şem'-i ruḥ:

1. şem'-i ruḥuñdan:-uñ, -dan

Gazel 110

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yanak mumu, yanağın parıltısı.

Nola tâb-ı gamuñ süzân iderse cism-i 'uşşâkı
Olur şem'-i ruḥuñdan sühte pervâne düşdükçe

2. şem'-i ruḥuñla:-uñ, -la

Gazel 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yanağın mumu (sevgilinin yanağının ateş rengi olması bağlamında).

'Uşşâk-ı zâr düşmez idi nâr-ı fûrkate
Şem'-i ruḥuñla olmasa pervâne âşinâ

3. şem'-i ruḥında:-ın, -da

Gazel 50

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yanağının mumu (sevgilinin güzelliğinin yakıcılığı bağlamında).

Pervâne gönül sühtedür şem'-i ruḥında
Her şeb o cefâ-cüy ile germiyyetimüz var

şem'-i rüyuñla:

1. şem'-i rüyuñla:-uñ, -la

Matla 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüz mumu (sevgilinin mum gibi yanan yüzünün ateşi bağlamında).

Fikret-i zülfuñle dil oldı şehâ dīvâne-veş
Şem'-i rüyuñla yanup yakılmada pervâne-veş

şem'-i şerer-bâra:

1. şem'-i şerer-bâra:-a

Rûbai 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kıvılcım saçan mum.

Pür-sühte olsa yeridür dil itdi
Pervâne gibi şem'-i şerer-bâra heves

2. şem'-i şerer-bâra:-a

Matla 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıvılcım saçan mum (sevgili bağlamında).

İtdi âşüfte gönül būs-ı ruḥ-ı yâra heves
Kıldı pervâne gibi şem'-i şerer-bâra heves

şem'-i süzân ol:-

1. şem'-i süzân olduğum:-duğ, -um

Gazel 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yanan mum olmak (aşk ateşiyle yanmak bağlamında).

Ḥayâl-i nûr-ı ruhsâruñla pür-lem'a fetîl-i dâğ
Şebistân-ı gama çün şem'-i süzân olduğum
yerdür

şem‘-i sūzānı:**1. şem‘-i sūzānı:-ı****Kaside 7**Mısra: **24**

Kelime Tipi: -

Yanan mum.

Kemāl-i luṭfını yād eylese gezend itmez
Derāḡuş eylese pervāne şem‘-i sūzānı

şem‘-i vücūduñ:**1. şem‘-i vücūduñ:-uñ****Kaside 1**Mısra: **45**

Kelime Tipi: -

*Beden mumu (Hz. Muhammed (s.a.v)'in
bedeni bağlamında).*

Mihr ü meh pervāne-i şem‘-i vücūduñ olmasa
‘Āleme olmazdı anlar lem‘a-güster rüz u şeb

2. şem‘-i vücūduñ:-uñ**Kaside 3**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

*Beden mumu (Hz. Muhammed (s.a.v)'in
bedeni bağlamında).*

Rāh-ı Ğufrāna olup şem‘-i vücūduñ hādī
Mihr ü meh gibi cihān içine oldı raḡşān

şem‘-i zātı:**1. şem‘-i zātı:-ı****Kaside 5**Mısra: **50**

Kelime Tipi: -

*Varlığının mumu, mum gibi ıstık saçıan
kişi.*

Tünd-bād-ı ğuşşadan cism-i şerīfı hıfz ola
Şem‘-i zātı ‘āleme dā’im vire nūr-ı zıyā

2. şem‘-i zātı:-ı**Tarih 72**Mısra: **13**

Kelime Tipi: -

*Varlığının mumu, mum gibi ıstık saçıan
kişi.*

Ola maḥfūz şem‘-i zātı dā’im bād-ı miḥnetden
Cihānda olmaya āzürde-sāz-ı renc-i bīmārī

3. şem‘-i zātını:-ı, -n, -ı**Tarih 50**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Mum gibi ıstık saçıan kişi (aydın kişi).

Şem‘-i zātını Ğudā hıfz ide bād-ı ğamdan
Berdevām eyleye şad ‘izz ile Rabbü’l-erbāb

şem‘-i zāt-ı pākini:**1. şem‘-i zāt-ı pākini:-ı, -n, -ı****Kaside 5**Mısra: **52**

Kelime Tipi: -

*Mübarek zatının mumu (Sultan II.
Mustafa).*

Girdbād-ı fitneden hıfz ide tā rüz-ı kıyām
Şem‘-i zāt-ı pākini dā’im Cenāb-ı Kibriyā

şemm eyle-:**1. şemm eyleyen:-yen****Gazel 1**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Koklamak.

Hemān şemm eyleyen Mecnūn olur ey Leyli-i
ḡüsnüm
Demāğ-ı ḡāhişümde bŷy-ı zŷlfuñ ‘anber-i sārā

şemm id-:**1. şemm iderek:-erek****Tarih 58**Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Koklamak.

Ḥaṭṭuñı şemm iderek bŷseler alur ‘uşşāk
Bŷsenŷñ yoluna ḡaṭṭuñ çekemez sedd-i sedīd

şemme-i luṭfuñ:**1. şemme-i luṭfuñ:****Tarih 39**Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

*İyilik kokusu (zerre kadar iyilik gösterme,
yardımda bulunma bağlamında).*

Ğonce-i ṭab‘ı ğuşāde bŷy-baḡşā-yı kerem
Def‘ ider bir şemme-i luṭfuñ nice derd-i seri

Sems-i Tebrizŷñ:

1. **Şems-i Tebrîzûn: -üñ****Gazel 81**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin gönül dünyasında büyük değişikliklere sebep olan islam âlimi ve mutasavvıftır.

Derûnda mahv olurdu zûlmet-i ğam kisb-i nûr eyler
Olan dildâde-i 'aşkı cihânda Şems-i Tebrîzûn

şemşîr-i 'aşkıyla:1. **şemşîr-i 'aşkıyla: -ı, -y, -la****Gazel 14**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk kılıcı.

İtmeye şemşîr-i 'aşkıyla dil-i cânı şikest
Eylesün ol mâhrû peyvend-i hicrânı şikest

şemşîr-i kahrı:1. **şemşîr-i kahrı: -ı****Tarih 74**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kahr kılıcı.

Serîr-i taht-ı 'âlîde mu'ammer eyleye Mevlâ
İde şemşîr-i kahrı cismîni şad çâk a'dânûn

şer' ü kânûna:1. **şer' ü kânûna: -a****Lugaz 17**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şeriat ve kanunlar.

Şer' ü kânûna hükmidür cârî
Ekserî böyledür anuñ kârı

şerâr-ı süznâkümden:1. **şerâr-ı süznâkümden: -üm, -den****Gazel 65**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yakıcı kıvılcım.

Olupdur nâr-ı 'aşkuñ küllhan-ı kalbümde tâb-
efken
Olur her bir şerâr-ı süznâkümden cihân âteş

şerbet-i la'î-i lebûndür:1. **şerbet-i la'î-i lebûndür: -dür****Matla 16**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının kırmızı şerbeti (ilaç bağlamında).

Bir devâ eyle tabîbüm dil-i bîmâra meded
Şerbet-i la'î-i lebûndür bu dile çâre meded

şeref bul-:1. **şeref buldı: -dı****Tarih 11**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şeref kazanmak, şereflenmek, onur duymak.

Süleymân Hân olunca zîb-i evreng-i şeref-
bahşâ
Şeref buldı bi-hamdillâh serîr-i mülk-i
'Osmânî

2. **şeref buldı: -dı****Kaside 3**

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Yücelmek, şereflenmek. İl göğün en yüksek noktasına ulaşmak.

Mihr ü meh buldı şeref pâyını bûs itmekle
Ruḥ-ı pür-tâbına müştâk idi hür u gılmân

şeref vir-:1. **şeref virdi: -di****Kaside 8**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.

Bi-hamdillâh şeref virdi cihâna lutf-ı Yezdânî
Müsâ'id eyledi eltâf-ı Hâk bu çerḫ-i gerḫânî

şeref-bahş ol-:1. **şeref-bahş oldu: -dı****Tarih 71**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şeref vermek, şereflendirmek.

Ola tâ haşre dek zînet-fezâ-yı gülşen-i devlet
Şeref-bahş oldu ḫakkâ bu güzel gonca letâfetle

şeref-bahş ol-:

1. **şeref-bahşā oldu:-dı****Tarih 44**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şeref vermek, şereflendirmek.

Kerîmü't-tab' Fethullâh Efendi mefharü's-sādāt

Vücūd-ı bî-nazîri oldu dünyāya şeref-bahşā

şeref-bahş-ı dil-i nāşād:1. **şeref-bahş-ı dil-i nāşād:****Gazel 82**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mutsuz gönle şeref veren.

Ḳudūmūndür şeref-bahş-ı dil-i nāşād hoş geldūñ

Dil-i vîrānemi cānā idüp ābād hoş geldūñ

şeref-efzā-yı mülk-i 'Osmānī:1. **şeref-efzā-yı mülk-i 'Osmānī:****Kaside 7**

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

Osmanlı ülkesinin şerefini artıran kimse (Defterdar Mustafa Efendi).

Elinde hāmesi miftāh-ı genc-i devletdür
Vücūdidur şeref-efzā-yı mülk-i 'Osmānī

şeref-i rüyuña:1. **şeref-i rüyuña:-uñ, -a****Matla 40**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüzü şerefti, yüz.

Şeref-i rüyuña bîçāre gönüller müştāk
Tālib-i vuşlat-ı dildār olayum dir 'uşşāk

şeref-i zātı:1. **şeref-i zātı:-ı****Kaside 3**

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed (s.a.v.).

Ḳadem-i pāki ziyā-bahş-ı cihān olmuşdur
Buldı dünyā şeref-i zātı ile revnāk u şān

şeref-iktisāb ol-:1. **şeref-iktisāb olur:-ur****Kaside 6**

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Şereflenmek.

Ḥurşid-i nūr-ı luṭfını yād itmek ile dil
Güyā mişāl-i mihr şeref-iktisāb olur

şerer:1. **şerer:****Gazel 96**

Mısra: 4

Kıvılcım.

Çıkşa felege mihr ü mehāsā ola lem'ān
Bir zerre şerer şu'le-i dāğ-ı serimüzden

şerer-püş ol-:1. **şerer-püş olayum:-a, -y, -um****Gazel 74**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıvılcım giymek (pervanenin mum ateşinde yanması bağlamında).

Ben de mānende-i pervāne şerer-püş olayum
Lem'a-rîz olmada şem'-i ruh-ı dildār laṭîf

2. **şerer-püş olmada:-ma, -da****Gazel 28**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ateşi söndürme (aşk ateşine atılma bağlamında).

Ne bezme tāb-ver olmuşdı cānā şem'-i
ruhşāruñ
Şerer-püş olmada pervāne-i bî-tāḳatuñ kimdür

şerh:1. **şerh:-e****Gazel 16**

Mısra: 3

Açıklama, anlatma.

Aḥvālî şerh olsa ser-i müyumuz kalem
Metn-i kenār-ı 'aşḳda taḥrîr olur mı hiç

şerh eyle-:1. **şerh eylemek:-mek****Tarih 44**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Açıklamak, anlatmak.

Edā-i metn-i vaşfuñ muhtaşar şerh eylemek
olmaz
Nice levh-i hayāle hāme medhūñ eyleye imlā

şerh id-:

1. **şerh idemez:-e, -mez**

Kaside 3

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

Açıklamak, izah etmek, etraflıca
anlatmak.

Haddi yok mu 'cizenūñ kimse anı şerh idemez
Vaşf-ı ta 'bīrde hayretle ıalup beste dehān

şerha:

1. **şerha:**

Gazel 32

Mısra: 6

Yarık. İl kılıç kesiği (sevgilinin keskin
bakışlarının açtığı yara bağlamında).

Tiğ-ı sertizi-i çeşmūñle derūn-ı 'uşşāk
Serteser şerha ile yara degüldür de nedür

2. **şerhalarum:-lar, -um**

Gazel 101

Mısra: 9

Yarık, yara (bağırdaki yaralar
bağlamında).

Ma 'dūd olur mı şerhalarum tende Feyziyā
Ser-tā-ser itdi çāk-i girībān şanur gören

şerha aç-:

1. **şerha açsa:-sa**

Gazel 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yara açmak, yaralamak.

Biñ şerha açsa cismūñe müjgān-ı tır-i yār
Mānende-i hedef yine āmādesin gönül

şerha-ber-şerha:

1. **şerha-ber-şerha:**

Kaside 8

Mısra: 53

Parça parça, paramparça.

O şūhuñ nevk-i müjgāniyla cismüm şerha-ber-
şerha
'Azāb-ı düzaḥa mānend olurdu nār-ı hicrānı

şerha-i cismüm:

1. **şerha-i cismüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Beden yarası, beden yarıkları.

Fikr-i müjeñle şerha-i cismüm bed'ed olur
Pürdür zemīn-i sīne şehā lālezār ile

şerha-nāk it-:

1. **şerha-nāk itdi:-di**

Gazel 77

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Parça parça etmek.

Feyziyā eşk-i terüm olsa sezā hūn-ālūd
Şerha-nāk itdi dili ḥançer-i zehr-āb-ı firāk

2. **şerha-nāk itdi:-di**

Gazel 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parça parça etmek.

Şerha-nāk itdi dili ḥançer-i zehr-āb-ı firāk
Yakdı yandurdu beni āteş-i pür-tāb-ı firāk

şerm-sār:

1. **şerm-sārdur:-dur**

Kaside 2

Mısra: 26

Utanan, utanmış, mahcup olmuş.

Vaşf-ı pākūñ bulur mı encāmı
Medhūñe şerm-sārdur ıalemüm

şes cihetden:

1. **şes cihetden:-den**

Tarih 63

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Altı yön, her taraf.

Şes cihetden geldi āvāz-ı mübārekle şadā
Maḳdem-i mes'ūdı kıldı şevk-baḥşā dilleri

şevk:

1. **şevk:****Kaside 7**

Mısra: 9

Arzu, istek.

Bu şevk ile ele aldıkda kilik-i hoş-raşamı
Derün-ı hâtıra geldi şafâ-yı rûhânî

2. **şevk:****Kaside 3**

Mısra: 29

Coşku, heyecan, şiddetli arzu, sevinç.

Şâdkâm oldu bu şevk ile kulüb-ı 'uşşâk
Kalb-i a'dâsı kilîsâ gibi oldu vîrân

3. **şevküñ:-iñ****Kaside 3**

Mısra: 38

Coşku, heyecan, şiddetli arzu, sevinç.

Lâne-sâz oldu hümâ zâtına 'arş-ı a'lâ
Devr ider şevküñ ile daği sipihr-i gerdân

4. **şevk:****Matla 29**

Mısra: 2

Coşku, heyecan, şiddetli arzu, sevinç.

Meyli bu dilüñ şem'-i ruh-ı dilbere düşmüş
Pervâne gibi şevk ile âteşlere düşmüş

5. **şevk:****Kaside 8**

Mısra: 44

Coşku, heyecan, heves.

İderdi pür güherle ceyb-i çerhi tab'-ı çālākūm
Hemân-dem pür-kef itsem şevk ile kilik-i dūr-
eşânı

6. **şevk:****Tarih 50**

Mısra: 11

Coşku, heyecan, heves.

Düşdi bir şevk ile târîh-i kudümü oldu
'Abdi Efendimüz 'izz ile re'îsü'l-küttâb

7. **şevk:****Tarih 54**

Mısra: 9

Coşku, heyecan, heves.

Mühri aldıkda didüm şevk ile Feyzî târîh
Müjdeler aşaf-ı devr oldu Muhammed Paşa

8. **şevk:****Tarih 56**

Mısra: 7

Coşku, heyecan, heves.

Bir şevk ile iki güzel târîh oldu bî-bedel
Şâd oldu erbâb-ı düvel a'dâsı ola hâk-i râh

9. **şevk:****Tarih 64**

Mısra: 3

Coşku, heyecan, heves.

Düşdi bir şevk ile târîhin didüm
'Ayn-ı dilkeş cânfezâ mâ'u'l-hayât

10. **şevk:****Tarih 71**

Mısra: 8

Coşku, heyecan, heves.

Donanmâ-yı humâyûn emr olundu on gice on
gün
Dekâkîn zeyn olundu serteser şevk ile hâletle

11. **şevk:****Tarih 79**

Mısra: 9

Coşku, heyecan, heves.

Düşdi bir şevk ile târîh-i vilâdet Feyzî
Kâdem-i pâkini Hâk 'Âyişenüñ kıla sa'îd

şevk-bahşâ kıl:-1. **şevk-bahşâ kıldı:-dı****Tarih 63**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Neşelendirmek.

Şeş cihetden geldi âvâz-ı mübârekle şadâ
Mağdem-i mes'ûdı kıldı şevk-bahşâ dilleri

şevk-i cedîd:1. **şevk-i cedîd:****Tarih 58**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yeni heyecan, heves, arzu.

Nice inkâr olunur tâze bahâruñ seyri
Haft-ı rüyûñ göricek düşdi dile şevk-i cedîd

şevk-i sevr-i bahâr:

1. **şevk-i seyr-i bahār:****Gazel 111**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Baharı izlemenin verdiği coşku
(sevgilinin güzelleşmesini, gençliğe adım
atmasını izlemenin verdiği heyecan
bağlamında).*

Olsa Feyzî o meh hat-âverde
Şevk-i seyr-i bahār var dilde

sev:1. **şey:****Kaside 9**

Mısra: 44

Şey, herhangi bir şey.

Nice niyâz ile piskopos hâcesi olup
Ne güne şey idüğün anda görmedüm irâd

şeyh ile şâbı:1. **şeyh ile şâbı:-ı****Tarih 49**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaşlı ve genç.

Hâk ecrini ihsân ide bu hayr-ı cemîlûn
Sîrâb-ı şafâ eyledi hep şeyh ile şâbı

şifâ:1. **şifâ:****Rûbai 3**

Mısra: 2

Derman, deva, ilaç.

Bîmâr-ı gam-ı aşka devâ vir yâ Rab
Dil-haste-i derde sen şifâ vir yâ Rab

şifâ bul:-1. **şifâ bulunmaz:-un, -maz****Gazel 123**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şifa, derman bulmak.

Derûn-ı derd-i dile bir devâ bulunmaz mı
Marîz-i haste-i aşka şifâ bulunmaz mı

şifâ-pezîr ol:-1. **şifâ-pezîr olmaz:-maz****Gazel 84**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*İyileşmesi mümkün olan, iyileşebilir
durumda olan.*

Olmaz cünûn-ı illet-i aşkum şifâ-pezîr
Bihûde derd-i aşka müdâvâdasın gönül

şifâ-sâz:1. **şifâ-sâz-ı:****Gazel 63**

Mısra: 7

İyileştiren, şifa veren (sevgili).

Şifâ-sâz-ı leb-i la'lûn ümîd eyler dil-i nâçâr
'Aceb bîmârdur cânâ talebkâr-ı devâ olmuş

şifâ-sâz ol:-1. **şifâ-sâz olmadı:-ma, -dı****Gazel 73**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İyileştirmek, şifa vermek.

Nabz-gîr-i derd-i aşkımdur şifâ-sâz olmadı
Ol tabîb-i dil idüp şimdi müdâvâdan ferâğ

şifâ-yı şerbet-i la'l-i lebin:1. **şifâ-yı şerbet-i la'l-i lebin:-in****Gazel 56**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) dudağının kırmızı şerbetinin
verdiği şifa.*

Şifâ-yı şerbet-i la'l-i lebin ümîd itmez
Marîz-i aşka talebkâr-i devâ düşmez

şikâyet evle:-1. **şikâyet eylemede:-me, -de****Gazel 70**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şikâyet etmek.

Feyzî şikâyet eylemede mihr-i rüyûña
Ebr-i siyâh gibi olup perdedâr hat

şikest evle:-

1. **şikest eyledün:-dü, -ñ****Gazel 14**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kırmak, parçalamak.

Saňa te'sîr eyler âhı bahr-ı ğamda ey felek
Eyledün fülk-i dil-i Feyzî-i nâlânı şikest

2. **şikest eylesün:-sün****Gazel 14**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kesmek.

İtmesün tek zülf-i yâr-ı 'anber-efşânı şikest
Eylesün mikrâz-ı hecri rişte-i cânı şikest

3. **şikest eylesün:-sün****Gazel 14**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kesmek.

İtmeye şemşîr-i 'aşkıyla dil-i cânı şikest
Eylesün ol mâhrû peyvend-i hicrânı şikest

şikest id:-1. **şikest ider:-er****Gazel 14**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kırmak.

Neşve-yâb it meyle sâkî 'âkıbet gerdün-ı dñn
Seng-i miñnetle ider bu cām-ı rahşânı şikest

2. **şikest ider:-er****Gazel 14**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kırmak, parçalamak.

Küh-kenveş Bî-sütün'da tîşe-i âhum ider
Vâdi-i ğamda nice küh-ı beyâbânı şikest

şikest it:-1. **şikest itmesün:-me, -sün****Gazel 14**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(kalbini) kırmak, incitmek.

İtmesün tek zülf-i yâr-ı 'anber-efşânı şikest
Eylesün mikrâz-ı hecri rişte-i cânı şikest

2. **şikest itmeye:-me, -y, -e****Gazel 14**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(gönül) kırmak.

İtmeye şemşîr-i 'aşkıyla dil-i cânı şikest
Eylesün ol mâhrû peyvend-i hicrânı şikest

3. **şikest itmiş:-miş****Kaside 10**

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Kırmak, koparmak.

Şikest itmiş 'inânın vâdi-i ğamda ider cilde
Semend-i bahtımız hiç uğramaz rāh-ı
mudārāya

4. **şikest itmişdür:-miş, -dür****Gazel 14**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kesmek.

Sāha-i ğamda ider cilde ne mümkün rām ola
Çerh itmişdür zimām-ı esb-i ihsânı şikest

şikest ol:-1. **şikest oldı:-dı****Gazel 124**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kırılmak, parçalanmak.

Hazer eyle olur her pâresi bir hañçer-i sertîz
Benüm seng-i ğamuñdan şîşe-i kalbüm şikest
oldı

şikest olup kal:-1. **şikest olup kalmış:-mış****Gazel 64**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kırılıp kalmak.

Vezân olup yine bād-ı elem bu keşti-i dil
Yem-i maħabbet-i ğamda şikest olup kalmış

şikeste:1. **şikeste:****Gazel 120**

Mısra: 7

Kırgın, kırılmış (gönlin kırgın olması bağlamında).

Şikeste seng-i gamla murğ-ı dil pervāza imkān
yok
Firāz-ı kūh-ı kāmā çıkmak ister bāl u per var
mı

şikeste eyle-:

1. şikeste eyledi:-di

Gazel 118

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kırmak.

Şikeste eyledi cām-ı müdāmı seng-i kazā hayf
Bu rüzgārda cām-ı tarab bilinmedi kaldı

2. şikeste eylerse:-r, -se

Rübai 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kırmak.

Eylerse şikeste ayağum pîr-i muğān
Bir vech ile ben meykededendür olmam

şikeste id-:

1. şikeste iderse:-er, -se

Gazel 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kırmak.

Pîr-i muğān şikeste iderse ayāğımız
Olmazdı sākiyā yine meyden ferāğımız

şikeste it-:

1. şikeste itdi:-di

Gazel 16

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kırmak, parçalamak.

İtdi şikeste seng-i gamı şîşe-i dili
Bir dil yıkıla bir daği ta'mîr olur mı hiç

şikeste ol-:

1. şikeste oldı:-dı

Tarih 20

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kırılmak.

Şikeste oldı mışbāh-ı vücūdı seng-i mevt ile
Olup bād-ı ecelden hem furūğ-ı rūhı nā-peydā

şikeste-bāl:

1. şikeste-bāl:

Gazel 114

Mısra: 4

Kanadı kırık (kuş). İl aşık (çaresizlik bağlamında).

Cüdā olmak ne mümkün kūy-ı dilberden dil-i
zārum

Şikeste-bāl murğ-ı lāmekāndur lāne kaydında

şikeste-beste yapıl-:

1. şikeste-beste yapılmağda:-mağda

Kaside 7

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Kırık dökük hale getirilmek, paramparça edilmek.

Şikeste-beste yapılmağda hāne-i ümmîd
Kemāl-i luṭf ile muhkem olurdu bünyānı

şikeste-hâtır ol-:

1. şikeste-hâtır olan:-an

Kaside 7

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

Gönlü kırık, kırgın, gücenmiş olmak.

Şikeste-hâtır olan bî-kesāna eyler luṭf
Nüvāziş üzre olur qalb-i nükte-sencānı

şimden girü:

1. şimden girü:

Gazel 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Artık, bundan sonra.

Zücāc-ı hâṭırum işkeste itdi seng-i hicrānuñ
Yıkıldı mülk-i dil şimden girü ta'mîr
müşkildür

şimdi:

1. şimdi:

Gazel 5

Mısra: 9

Şimdi.

Ma'ānî baḥrına gavvāş olan şimdi benem
Feyzî

İdersem cüst ü cû ṭab‘um dūr ü gevher ider
peydā

2. **şimdi:**

Gazel 35

Mısra: 6

Şimdi.

İder ‘uşşāk-ı zāra cevri mest-i nāz-ı naḥvetdür
Şanurlar çeşmi yārūn şimdi meyl-i nīmḥāb
eyler

3. **şimdi:**

Gazel 39

Mısra: 1

Şimdi.

Mey-nūşa şimdi mesken-i ‘işret Hışārdur
Dilberle zevke gūşe-i vahdet Hışārdur

4. **şimdi:**

Gazel 53

Mısra: 7

Şimdi.

Nice Mecnūnuñ olmaz leyli-i zūlfūñle dil
şimdi
Dilinden ‘āşīkuñ zūlf-i ḥayāl-i müşk-sā
çıkamaz

5. **şimdi:**

Gazel 64

Mısra: 3

Şimdi.

Ruḥında ḥāl-i siyeh şanma şimdi bir Hindū
Diyār-ı Rūm’da āteşperest olup kalmış

6. **şimdi:**

Gazel 65

Mısra: 5

Şimdi.

O deñlü nār-ı hicrānıyla vardur ülfetüm şimdi
Eger āh eylesem olur zemīn ü āsumān āteş

7. **şimdi:**

Gazel 75

Mısra: 9

Şimdi.

Derd-i hecr-i yār ile şimdi derūnumda benüm
Cilve-gerdür Feyziyā deryā-yı bī-pāyān-ı ‘aşk

8. **şimdi:**

Gazel 80

Mısra: 4

Şimdi.

Oldum helāk-i ḥaṇçer-i fūrkat teraḥḥum it
Şimdi fütāde-i çeh-i hicrānuñam senūñ

9. **şimdi:**

Kaside 7

Mısra: 58

Şimdi.

Revāc buldı metā‘-ı hūner zamānuñda
Bulursa şimdi bulur ehl-i dil de sāmānı

10. **şimdi:**

Kaside 7

Mısra: 64

Şimdi.

Nikāt-ı şī‘rūme teslīm olup sened eyler
Geleydi ‘āleme şimdi Zāhīr ü Selmānı

11. **şimdi:**

Kaside 8

Mısra: 7

Şimdi.

Şitā eyyāmı gitdi şimdi vaqt-i nevbahār oldı
Gider şām-ı elem zāhir olunca şubḥ-ı nurānı

12. **şimdi:**

Kaside 8

Mısra: 65

Şimdi.

Nedür taṭvīle bā‘iş şimdi hengām-ı du‘ā geldi
Senādur çünki de‘b-i şā‘irān söz buldı pāyānı

13. **şimdi:**

Tahmis 2

Mısra: 9

Şimdi.

Şimdi ber-‘aksdür aḥvāl-i vişāl-i hicrān
Vaşlına maḥrem idük hecrine bīgāne idük

14. **şimdi:**

Tahmis 2

Mısra: 19

Şimdi.

Şimdi ḥamyāze-i hicrāna giriftār olduk
Bir zamān meykede-i kurbda mestāne idük

15. **şimdi:**

Tahmis 3

Mısra: 10

Şimdi.

Huşyârûñ tâbı yokmuş çeşm-i hışm-ı dilbere
Şimdi bildüm ben senûñ ey bâde kadr ü
kıymetûñ

16. **şimdi:**

Gazel 10

Mısra: 2

Şu anda, artık, bundan böyle.

Temeyyül ol perîye bu dil-i bî-bâkdandır hep
Fiğânüm şimdi mekr-i gamze-i çalâkdandır hep

17. **şimdi:**

Gazel 13

Mısra: 3

Şu anda, artık, bundan böyle.

Ben hânkah-ı meykedede şimdi mürîdem
Şâyeste baña pîr-i muğân eylese himmet

18. **şimdi:**

Gazel 23

Mısra: 5

Şu anda, artık, bundan böyle.

Şimdi hem-şoĥbet-i aĥyâr görüp dildârı
Fikr-i tîĥ-ı gam ile çâk olacak yerlerdür

19. **şimdi:**

Gazel 28

Mısra: 5

Şu anda, artık, bundan böyle.

Seĥâb-ı baĥtum itmiş şimdi mâh-ı himmetüm
mestür
Meh-i lem'a-feşân-ı âsumân-ı şoĥbetûñ
kimdür

20. **şimdi:**

Gazel 44

Mısra: 7

Şu anda, artık, bundan böyle.

Feraĥ-nâk olmasun mı gülsitân-ı dehrden
şimdi
Nesîm-i şevk ile verd-i dilüm neşküfte
olmuşdur

21. **şimdi:**

Gazel 52

Mısra: 10

Şu anda, artık, bundan böyle.

Beni gördükde tegâfûl ider ol şûĥ-ı cefâ
Feyziyâ şimdi bize şîve-i ma'hûd olmaz

22. **şimdi:**

Gazel 73

Mısra: 6

Şu anda, artık, bundan böyle.

Nabz-gîr-i derd-i 'aşkımdur şifâ-sâz olmadı
Ol tabîb-i dil idüp şimdi müdâvâdan ferâĥ

23. **şimdi:**

Gazel 100

Mısra: 9

Şu anda, artık, bundan böyle.

Ser-beste-i 'aşk oldu 'ayân 'âleme şimdi
Feyzî der-i dildârı su'âl eyledigümden

24. **şimdi:**

Gazel 117

Mısra: 1

Şu anda, artık, bundan böyle.

Dil-i âzâde şimdi bir perîye mübtelâ oldu
O şûĥuñ miĥnet-i 'aşkı görünmez bir belâ oldu

25. **şimdi:**

Gazel 117

Mısra: 7

Şu anda, artık, bundan böyle.

Tarâvet-baĥş-ı rûy-ı tâbnâke meyl idüp şimdi
Ser-i zülfüñ gibi her dem dilüñ kârı hevâ oldu

26. **şimdi:**

Gazel 120

Mısra: 6

Şu anda, artık, bundan böyle.

Hezâr 'uşşâkı bend eyler o gül-rû çîn-i zülfiyle
Şeh-i mülk-i ĥasendür aña şimdi şöyle der var
mı

27. **şimdi:**

Kaside 4

Mısra: 56

Şu anda, artık, bundan böyle.

Gerçi âlâyiş-i dünyâ-yı denî men' eyler
İtmege şimdi murâd üzre 'inâna irĥâ

28. **şimdi:**

Tarih 11

Mısra: 1

Şu anda, artık, bundan böyle.

Şeb-i târîk-i miĥnet ref' olundu şimdi
dünyâdan
Tulû' itdi fûrûĥ-endâz olup bir mihr-i nûrânî

29. **şimdi:****Tarih 14****Mısra: 1***Şu anda, artık, bundan böyle.*

Bi-ḥamdillāh hele rūy-ı zamāne şimdi
 ḥandāndur
 Sürür oldu nümāyān derd ü ğam olmaḳda nā-
 peydā

şimdicek:1. **şimdicek:****Kaside 2****Mısra: 38***Şimdi, şimdilik.*

Şîr-i Yezdānı vaşfa başlayalı
 Şimdicek bîḳarārdur ḳalemüm

şināh eyle-:1. **şināh eyler:-r****Kaside 2****Mısra: 51****Kelime Tipi: -***Yüzmek.*

Baḥr-ı ma'nāda eyler idi şināh
 Māhi-i cūybārdur ḳalemüm

şinār:1. **şinārdur:-dur****Kaside 2****Mısra: 36***Yüzme.*

İdeli medḥ-i Cāmi'ü'l-Ḳur'ān
 Baḥr-ı ṭab'a şinārdur ḳalemüm

şî'r:1. **şî'rümi:-üm, -i****Gazel 4****Mısra: 10***Şiir.*

Ehl-i dil Feyzî pesend itse sezā eş'aruma
 Şî'rümi siḥr eylemek maḥşuş bir fendür baña

2. **şî'rüne:-üñ, -e****Gazel 67****Mısra: 9***Şiir.*

Raḥīmî şî'rüne tanzîre tıfl-ı dil idüp āġāz
 Debistān-ı hünerde Feyzî-i pürgüya varmışmış

3. **şî'rüm:-üm****Gazel 48****Mısra: 17***Şiir.*

Sādedür mir'āt-veş şî'rüm cihān içre benüm
 Gösterür ehl-i dile ḥüsn-i edā nevrūzdur

4. **şî'ri:-i****Kaside 8****Mısra: 47***Şiir.*

Benüm eş'aruma mānend olur mı şî'ri
 ḥussāduñ
 Ḥuten āḥūsına beñzer mi hiç ḥük-i beyābānī

şî'r-i nükte-sencānı:1. **şî'r-i nükte-sencānı:-ı****Kaside 8****Mısra: 38****Kelime Tipi: -***İçinde nükte olan şiir.*

Benem ol şā'ir-i siḥr-āferīn eş'ar-ı pākümle
 Kelāmumla iderdüm mest şî'r-i nükte-sencānı

şî'r-i pāküne:1. **şî'r-i pāküne:-üñ, -e****Gazel 16****Mısra: 10****Kelime Tipi: -***Yeni, taze şiir.*

Bu nev-zemīnüne yine şad āferīn senüñ
 Feyzî bu şî'r-i pāküne tanzîr olur mı hiç

şî'r-i şafā-baḥşı:1. **şî'r-i şafā-baḥşı:-ı****Tarih 13****Mısra: 6****Kelime Tipi: -***Zevk veren şiir.*

Şeh-i iḳlīm-i hüner mısr-ı ma'ārifde 'azīz
 Neş'e-ver şî'r-i şafā-baḥşı mişāl-i bāde

şî'r-i şafā-baḥş-ı hoş-edā:1. **şî'r-i şafā-baḥş-ı hoş-edā:****Gazel 56****Mısra: 10**

Kelime Tipi: -
Üslubu güzel zevk veren şiir.

Bu midḥat-i leb ü ruḥsâr-ı yârdur Feyzî
 Bu güne şî'r-i şafâ-baḥş-ı hoş-edâ düşmez

şîr-i Yezdânî:

1. **şîr-i Yezdânî:-ı**
Kaside 2
 Mısra: 37
 Kelime Tipi: -
Allah'ın aslanı Hz. Ali.

Şîr-i Yezdânî vaşfa başlayalı
 Şimdicek bîḳarârdur ḳalemüm

şîrîn id-:

1. **şîrîn ider:-er**
Gazel 68
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: -
(sözünü) güzel söylemek, tatlı dil kullanmak.

Şîrîn ider eş'âr-ı şafâ-baḥşını cânâ
 Tavşîf-i lebûn Feyzî-i ḡam-ḥâruña maḥşûş

2. **şîrîn iderse:-er, -se**
Gazel 34
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: -
(sözünü) güzel söylemek, tatlı dil kullanmak.

Sezâ güftârını şîrîn iderse tûṭi-i ṭab'um
 Beni mir'ât-ı rûy-ı yâr Feyzî tâze-gü eyler

şîrîn maḳâl:

1. **şîrîn maḳâl:**
Gazel 108
 Mısra: 10
 Kelime Tipi: -
Tatlı söz (şairin tatlı, güzel sözleri bağlamında). İl güzel konuşan papağan.

Tavşîf iderdi la'l-i lebin ol perî-veşûñ
 Ehl-i mezâḳa Feyzî bu şîrîn maḳâl ile

şîrîn-edâ:

1. **şîrîn-edâ:**
Gazel 117
 Mısra: 10
Güzel üslup.

Cihânda midḥat-i la'l-i leb-i dildârdur kârı
 Anuñçün Feyzinüñ eş'ârı bir şîrîn-edâ oldu

şîrîni-i güftâr:

1. **şîrîni-i güftâr:**
Gazel 74
 Mısra: 6
 Kelime Tipi: -
Söz güzelliği.

La'l-i dilber hevesiyle nola Ferhâd olsam
 Telḥ-âzâr ile şîrîni-i güftâr laṭîf

şîrîn-kâm ol-:

1. **şîrîn-kâm ola:-a**
Tarih 77
 Mısra: 19
 Kelime Tipi: -
Tadı damağında kalmak.

Sezâdur ḳand-i luṭfuñ ile şîrîn-kâm ola Feyzî
 Nice şubḥ u mesâ medḥûñle bir tûṭi-i güyâdur

şîşe-i çerh:

1. **şîşe-i çerh:**
Kaside 1
 Mısra: 53
 Kelime Tipi: -
Gök şişesi, gökyüzü, sema.

Şîşe-i çerḥ içre mihr ü meh şüküfte gül gibi
 Gülsitân-ı 'âlemi eyler mu'aṭṭar rûz u şeb

şîşe-i dili:

1. **şîşe-i dili:-i**
Gazel 16
 Mısra: 5
 Kelime Tipi: -
Gönül şişesi (gönlün kırılma durumu) bağlamında).

İtdi şikeste seng-i ḡamı şîşe-i dili
 Bir dil yıkıla bir daḥi ta'mîr olur mı hiç

şîşe-i ḳalbüm:

1. **şîşe-i ḳalbüm:-üm**
Gazel 124
 Mısra: 4
 Kelime Tipi: -
Kalp şişesi, gönül.

Hazer eyle olur her pāresi bir hañçer-i sertîz
Benüm seng-i ğamuñdan şîşe-i ħalbüm şikest
oldı

şitā:

1. **şitā:**

Kaside 8

Mısra: 7

Kış mevsimi, kış.

Şitā eyyāmı gitdi şimdi vaqt-i nevbahār oldu
Gider şām-ı elem zāhir olunca şubh-ı nurānī

şitābān:

1. **şitābān:**

Gazel 18

Mısra: 10

Ansızın.

Şandum getürdi Feyzi peyām-ı vişāl-i yār
Bāğa ne dem ki esdi şitābān nesīm-i şubh

şive:

1. **şive:**

Gazel 68

Mısra: 1

Eda, naz. ll tarz, üslup.

Bu cünbiş ile şive o reftāruña maḥşūş
Sükkerleri rīzān ide ğüftāruña maḥşūş

şive-i ma'hūd:

1. **şive-i ma'hūd:**

Gazel 52

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Bilinen naz (sevgilinin herkes tarafından
bilinen nazlı halleri bağlamında).*

Beni gördükde teğāfūl ider ol şūh-ı cefā
Feyziyā şimdi bize şive-i ma'hūd olmaz

şive-i nazmum:

1. **şive-i nazmum:-um**

Gazel 47

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şiir tarzı.

Hüsn-i ta'bīr-i şive-i nazmum
Bir büt-i gül'izār-ı ma'nīdür

şiven ol-:

1. **şiven olmuşdur:-muş, -dur**

Gazel 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Matem, yas olmak.

Ġam-ı 'aşkuñla cānā pīşe-i dil şiven olmuşdur
Cefākeş olmasına 'āşikuñ hep senden
olmuşdur

şöyle:

1. **şöyle:**

Gazel 120

Mısra: 6

Şöyle, şu şekilde.

Hezār 'uşşākı bend eyler o gül-rū çīn-i zülfiyle
Şeh-i mülk-i ḥasendür aña şimdi şöyle der var
mı

2. **şöyle:**

Kaside 2

Mısra: 44

Şöyle, şu şekilde.

Āferīn-gū olurdu ehl-i dilān
Şöyle üstād-kārdur kalemüm

şu'a':

1. **şu'a'ından:-ın, -dan**

Gazel 7

Mısra: 9

Işın, ıstık, huzme.

Şu'a'ından olurdu Feyzi çeşm-i meykeşān ḥīre
Fūrūzān āfitāb-ı evc-i rif'at sāğar-ı şahbā

2. **şu'a'ından:-ın, -dan**

Gazel 102

Mısra: 3

Işık, ziya (sevgilinin nuru bağlamında).

Serāser olur elbet sūhte cismüm şu'a'ından
Görünce 'āşikuñ pertev-fikendür pençe-i
cānān

şu'a-ı şem'-i ruh-ı şu'le-bāra:

1. **şu'a-ı şem'-i ruh-ı şu'le-bāra:-a**

Gazel 61

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) ışık saçan yanağının
mumunun parlaklığı.

Vücuduñ eyleme ifnâ mişâl-i pervâne
Şu‘â-ı şem‘-i ruḥ-ı şu‘le-bâra kılma heves

şübhe:

1. şübhe:

Kaside 5

Mısra: **21**

Şüphe, kuşku.

Kendüsinden şübhe yok ümmîdi kaç‘ eyler
hemân
Darb-ı şemşîr-i nigâhından ‘adû-yı bed-liḳâ

şübhe mi var:

1. şübhe mi var:

Tarih 55

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Hiç şüphesiz.

Şuyı dil-teşnelere mâye-i iksîr-i neşât
Reşk ider kaçresine şübhe mi var Nîl ü Furât

şübhe yok:

1. şübhe yok:

Kaside 9

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Şüphesiz, kuşkusuz.

Müzeyyen oldı derûnında top-ı ejder-ser
İder memâlik-i a‘dâyı şübhe yok berbâd

2. şübhem yok:

Kaside 10

Mısra: **27**

Kelime Tipi: -

Şüphesiz, kuşkusuz.

‘Îlâcî nuṭṭ-ı pâkindendür ancak gayrı şübhem
yok
Ben oldum ol kadar cüyende dârû-yı
mudâvâya

şübhesüz:

1. şübhesüz:

Kaside 4

Mısra: **34**

Muhakkak, kesin olarak, kesinlikle.

Feyz-baḥş olsa eger seng-i siyâha lutfuñ
Şübhesüz eyleye şad-ṭa‘na-i dürr-i yektâ

şüh:

1. şüh:

Gazel 4

Mısra: **6**

İşveli, cilveli güzel (sevgili).

‘Âşıka cevri eyledüñ aḡyâra kılduñ iltifât
Bu cefâlar her zamân ey şüh sendendür baña

2. şüh:

Gazel 18

Mısra: **7**

İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Ol şüh bûy-ı zülf ile yâd eylemiş gibi
Eylerdi bûy-ı ‘anberi rîzân nesîm-i şubḥ

3. şūhuñ:-uñ

Gazel 18

Mısra: **6**

İşveli, cilveli güzel (sevgili).

‘Anber-feşân olursa revâdur demâḡuma
Zülfin o şūhuñ itdi perîşân nesîm-i şubḥ

4. şūhuñ:-uñ

Gazel 31

Mısra: **4**

İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Seyre çıkısa ‘âlemi âşûb-ı rustâḥîz ider
Çeşm-i ḥünrîzi o şūhuñ günde yüz biñ kan ider

5. şūhuñ:-uñ

Gazel 38

Mısra: **1**

İşveli, cilveli güzel (sevgili).

O şūhuñ cevri çokdur söylesem ta‘bîr
müşkildür
Murâd itsem ḥikâyât-ı ḡamum taḳrîr
müşkildür

6. şüh:

Gazel 41

Mısra: **6**

İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Şayd itmede murḡ-ı dili şehbâz-ı nigāhuñ
Ey şüh aña nîm-nigāhuñ bile besdür

7. şūhuñ:-uñ

Gazel 45

Mısra: 7
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Ḳays-veş leyli-i zülfiyle o şūḥuñ ey dil
Rehrev-i vādi-i hicrān olacaḡsın āḫir

8. **şūḥ:**
Gazel 50
Mısra: 9
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Dem-besteligüm eyleme ey şūḥ ta ‘accüb
Mir’āt-ı ruḥı Feyzi görüp ḫayretimüz var

9. **şūḥa:-a**
Gazel 50
Mısra: 2
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Bir şūḥ-ı cefa-pişe ile ūlfeṭimüz var
Ol şūḥa maḫabbet ideli miḫnetimüz var

10. **şūḥuñ:-uñ**
Gazel 67
Mısra: 4
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

O şūḥuñ çeşm-i mesti nāz ile uyḫuya
varmışmış
Şarāb-ı la‘l-i cān-baḫşını nūş it vaḡt-i
vuşlatdur

11. **şūḥ:**
Gazel 68
Mısra: 6
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Tūṭi gibi gūyā ola ‘uşşāk-ı ḡam-ālūd
Ey şūḥ bu āyīne-i dīdāruña maḫşūş

12. **şūḥuñ:-uñ**
Gazel 78
Mısra: 3
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

O şūḥuñ oldı göñül dergehinde ūftāde
Gedā-yı bende-i şāḫ eylesem niyāz iderek

13. **şūḥ:**
Gazel 95
Mısra: 7
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Cevr eyler idi vaşla sezā itmeyüp o şūḥ
İster ki ḡamdan ‘āşıkı āzāde olmasun

14. **şūḥuñ:-uñ**
Gazel 101

Mısra: 8
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Şayd itdi āhuvān-dilān-ı fütādeyi
Zūlfın o şūḥuñ ejder-i bī-cān şanur gören

15. **şūḥ:**
Gazel 106
Mısra: 2
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Göñül ‘arz eyle ḫāl-i pūr-melālūñ yāra
düşdükçe
Ne var ey şūḥ raḫm it ‘āşık-ı nāçāra düşdükçe

16. **şūḥa:-a**
Gazel 116
Mısra: 10
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Bedīd olursa ḫaṭ rüyında geçmem fikr-i
vuşlatdan
O şūḥa rüz u şeb ey Feyzi göñlüm iştiyāk ūzre

17. **şūḥuñ:-uñ**
Gazel 117
Mısra: 2
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Dil-i āzāde şimdi bir perīye mübtelā oldı
O şūḥuñ miḫnet-i ‘āşkı görünmez bir belā oldı

18. **şūḥ:**
Gazel 118
Mısra: 9
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Sezā-yı vuşlatı itmez seni o şūḥ da Feyzī
Vişāl-i yāre sezā kim ‘aceb bilinmedi ḡaldı

19. **şūḥuñ:-uñ**
Gazel 124
Mısra: 8
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

Nola dūr olmasa mānend-i ḫālḡa bāb-ı
luṭfuñdan
Ser-i kūyı o şūḥuñ ‘āşıkā cāy-ı nişest oldı

20. **şūḥuñ:-uñ**
Kaside 8
Mısra: 53
İşveli, cilveli güzel (sevgili).

O şūḥuñ nevk-i müjgāniyla cismüm şerḫa-ber-
şerḫa
‘Azāb-ı dūzaḡa mānend olurdı nār-ı hicrānı

21. **şūhuñ:-uñ****Kaside 8**Mısra: **64***İşveli, cilveli güzel (sevgili).*

Sezā fersūde itsem çeşm ü rüyı kūy-ı dilberde
O şūhuñ hāk-i pāyı Feyziyā kuhl-i Şifāhānī

22. **şūhı:-ı****Lugaz 4**Mısra: **9***İşveli, cilveli güzel (sevgili).*

Her kim eylerse o şūhı derkenar
Kendüye maşuş bir vādisi var

23. **şūh:****Tahmis 3**Mısra: **17***İşveli, cilveli güzel (sevgili).*

Oldı kettān-ı ğama ey şūh nūr-ı māhtāb
Mest olurdum yād-ı la'lūñle eger nūş itsem āb

şūh-ı bīvefā:1. **şūh-ı bīvefā:****Gazel 93**Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Sözünde durmayan, vefasız güzel.

Sirişki hāk-i pāyine nişār itdüm o mehrüyuñ
O şūh-ı bīvefā nemden kaçardı Feyziyā bilsem

şūh-ı cefā:1. **şūh-ı cefā:****Gazel 17**Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Cefakar sevgili, zulmeden güzel.

Mest-i şahbā-yı lebūñ 'āşıkuñ ey şūh-ı cefā
Bezm-i ğamda mey-i gül-reng nedür bilmez
hiç

2. **şūh-ı cefā:****Gazel 52**Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Zalim sevgili, cefakâr güzel.

Beni gördükde teğāfūl ider ol şūh-ı cefā
Feyziyā şimdi bize şīve-i ma'hūd olmaz

3. **şūh-ı cefā:****Rübai 9**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Zalim, acımasız güzel.

Ey şūh-ı cefā itme ta'accüb k'olur
Sermest-i mey-i cām-ı hākīkat gūstāh

şūh-ı cefā-cū:1. **şūh-ı cefā-cū:****Gazel 12**Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Cefa ve eziyet eden sevgili.

Teshīr ider 'uşşākını ol şūh-ı cefā-cū
Tāb-āver olur dillere her bār-ı maḥabbet

şūh-ı cefākār:1. **şūh-ı cefākār:****Gazel 100**Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Eziyet eden sevgili.

Raḥm itmedi 'uşşākına ol şūh-ı cefākār
Maḥzūzdur izhār-ı melāl eyledigümden

2. **şūh-ı cefākār:****Rübai 23**Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Eziyet eden sevgili.

'Uşşākınıñ āzürde-i cevri olduğına
Ol şūh-ı cefākār nigārum maḥzūz

3. **şūh-ı cefākārına:-ı, -n, -a****Rübai 21**Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Eziyet eden sevgili.

'Uşşāk-ı sitem-dide ider aḥvālin
Bihūde yere şūh-ı cefākārına 'arz

şūh-ı cefā-pīşe:1. **şūh-ı cefā-pīşe:****Gazel 66**Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Zalim, acımasız güzel.

Ne var raḥm eyleseñ 'uşşāka ey şūh-ı cefā-
pīşe

Dil-i zāruñ da kārı 'aşk ile āh u enīn olmuş

2. **şüh-ı cefa-pîşe:****Gazel 50**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zalim, acımasız sevgili.

Bir şüh-ı cefa-pîşe ile ülfetimüz var
Ol şüh-ı maḥabbet ideli miḥnetimüz var

3. **şüh-ı cefā-pîşe:****Rübai 28**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eziyet eden sevgili.

Reng-i meyi sen rüyuña timsāl itdüñ
Ey şüh-ı cefā-pîşe baña āl itdüñ

şüh-ı cefā-resān:1. **şüh-ı cefā-resān:****Gazel 122**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cefa eden sevgili.

Olmazdı sāye-efken o şüh-ı cefā-resān
Dil pertev-i cemāli ile yandı ḥaf gibi

şüh-ı cihān:1. **şüh-ı cihāndur:-dur****Rübai 6**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya güzeli.

Cevr ile dil-i zārumı pāmāl eyler
Efḡānuma ol şüh-ı cihāndur bā'is

2. **şüh-ı cihānum:-um****Gazel 104**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya(lar) güzeli.

Rehā mümkün midür murḡ-ı dile zülfi
kemendinden
Meger bir luṭf ide şüh-ı cihānum kendi
kendinden

şüh-ı dilārāmdan:1. **şüh-ı dilārāmdan:-dan****Rübai 25**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönüle huzur veren sevgili.

Meyl itdi mey-i vuşlat-ı dildāra gönül
Ol şüh-ı dilārāmdan eyler mi ferāḡ

şüh-ı dilsitān:1. **şüh-ı dilsitān:****Matla 34**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül alan sevgili.

Olur cevri itmede 'uşşāk-ı zāra dilberān
maḥzūz
İder dā'im cefā olur o şüh-ı dilsitān maḥzūz

şüh-ı 'işve:1. **şüh-ı 'işve:****Gazel 91**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nazlı, cilveli sevgili.

O şüh-ı 'işve 'aceb Feyzi nemden āzürde
Gözümde eşk-feşān mācerā nedür bilmem

şüh-ı nīk-hū:1. **şüh-ı nīk-hū:****Lugaz 4**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İyi huylu güzel.

Bir mudakḳıkdür o şüh-ı nīk-hū
Farḡ ider kārında dā'im mū-be-mū

şüh-ı sīmīn-ten:1. **şüh-ı sīmīn-ten:****Gazel 103**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Beyaz tenli sevgili, güzel.

Vücüdüm kāl idüp nār-ı maḥabbet pūte-i
gamdan
Yine rahm eylemez Feyzī baña ol şüh-ı sīmīn-
ten

sükūfe:1. **sükūfeyle:-y, -le****Kaside 10**

Mısra: 2

Çiçek, tomurcuk.

Bahār oldu gönül gel gülsitān-ı hālet-efzāya
Şüküfeyle müzeyyen oldu 'ālem var temāşāya

2. **şüküfesi:-s, -i**

Lugaz 18

Mısra: 1

Çiçek, tomurcuk.

Ol ne gülşen durur şüküfesi çok
Kārger olmadı iki eli yok

3. **şuküfe:**

Tarih 72

Mısra: 9

Çiçek, tomurcuk.

Görenler mīveler ile şuküfe resmini anda
Ferāmūş itdürür evvel-naẓarda bağ-ı gülzārı

4. **şüküfeleri:-ler, -i**

Tarih 73

Mısra: 13

Çiçek, tomurcuk.

Anda mersūm olan şüküfeleri
Feyz-bahş oldu gülsitān-āsā

şüküfezār id:-

1. **şüküfezār ide:-e**

Kaside 7

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Çiçeklerle donatmak.

Vezān olursa şabā farṭ-ı feyż-i luṭfindan
Şüküfezār ide sercümle bağ-ı nīrānı

şüküfezār ol:-

1. **şüküfezār olur:-ur**

Kaside 9

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Çiçek bahçesine dönmek.

Şüküfezār olur bir nazarda vādi-i ğam
Nigāh-ı merḥamet itseñ olurdu huld-ābād

şüküfte:

1. **şüküfte:**

Gazel 49

Mısra: 6

Açılmış (gül).

Vücūdum dāğ-ber-dāğ oldu ser-tā-ser firākuñla
Şüküfte gülşen-i 'aşkuñ gül-i ra'nalarında dur

2. **şüküfte:**

Kaside 1

Mısra: 53

Açılmış (gül).

Şiše-i çerḥ içre mihr ü meh şüküfte gül gibi
Gülsitān-ı 'ālemi eyler mu'aṭṭar rüz u şeb

şüküfte ol:-

1. **şüküfte ola:-a**

Tarih 52

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Açılmak, çiçeklenmek (serpilip büyüme bağlamında).

Cenāb-ı Hāḫ ide āsīb-i dehrden maḥfūz
Şüküfte ola murād üzre naḥl-ı bağ-ı ümīd

2. **şüküfte oldu:-dı**

Tarih 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açılmak, çiçeklenmek (dünyaya gözünü açmak, doğmak bağlamında).

Gülşen-i 'ālemde çün gül gibi bir tıfl-ı pāk
Oldı şüküfte hemān görmeye bād-ı ğamı

şüküftegī-i gül:

1. **şüküftegī-i gül:**

Gazel 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gülün açılması.

Şüküftegī-i gül evvel-bahāra kalmışdur
Gönül şafası vişāl-i nigāra kalmışdur

şu'le-bahş ol:-

1. **şu'le-bahş oldu:-dı**

Tarih 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Işık veren olmak, ıstık bahşedici olmak.

Neyyir-āsā şu'le-bahş oldu o nūr-ı tābdār
Taḥt-ı 'Osmānī o mihr-i pāke oldu cilve-ğāh

2. **şu'le-bahş ol:**

Gazel 54

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Işık veren olmak, ışık bahşedici olmak.

Şeb-i târikine 'uşşâk-ı zâruñ şu'le-bahşâ ol
'İzâruñ şem'inüñ nûr-ı ziyâsı artar eksilmez

şu'le-bahş-ı mihr-i himmet:

1. **şu'le-bahş-ı mihr-i himmet:**

Kaside 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yardım güneşinin ışığını bağışlayan

(Sultan II. Mustafa).

Âfitâb-ı burc-ı devlet mâh-ı evc-i mekrûmet
Şu'le-bahş-ı mihr-i himmet Gâzi Sultân
Muştafâ

şu'le-feşân ol-:

1. **şu'le-feşân olur:-ur**

Gazel 21

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Işık saçmak.

Vezân olursa yâra sūziş-i âh-ı dilüm Feyzî
Ruḥ-ı dildâr olur şu'le-feşân mânende-i ḥurşîd

şu'le-i âhını:

1. **şu'le-i âhını:-ı, -n, -ı**

Gazel 72

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ah alevi.

Şu'le-i âhını tâb-ı aşk ile izhâr ider
Sūziş-i dâğ-ı derûnıñ eylemez pinhân şem'

şu'le-i cevvăle-veş:

1. **şu'le-i cevvăle-veş:**

Gazel 51

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Canlı, hareketli parıltı (sevgilinin yüzü).

'Aks-i ḥüsnüñ cilve-bahşâ şu'le-i cevvăle-veş
Sîne-i pür-derd-i erbâb-ı nazar âyinedür

şu'le-i dâğ-ı serimüzden:

1. **şu'le-i dâğ-ı serimüzden:-i, -müz, -den**

Gazel 96

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Baştaki yaranın parıltısı.

Çıkşa felege mihr ü mehāsâ ola lem'an
Bir zerre şerer şu'le-i dâğ-ı serimüzden

şu'le-püş ol-:

1. **şu'le-püş olsa:-sa**

Gazel 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Göñül pervâne-āsâ şu'le-püş olsa revâdur kim
Ruḥuñ şem'i dil-i sūzânuma tâb-efken
olmuşdur

şu'le-ver-i lem'a-tâb ol-:

1. **şu'le-ver-i lem'a-tâb olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Parlayan ışık kaynağı olmak.

Bir şâ'ir itse yâd eger mihr-i şefkatin
Şem'-i murâdı şu'le-ver-i lem'a-tâb olur

şûr:

1. **şûr:**

Rûbai 15

Mısra: 1

Acı, üzücü. İl kargaşa, gürültü.

'Arz ola mı hiç ḥâl-i dil-i pür-şer şûr
Geh mest-i müdâm o mâhrü geh maḥmûr

T

tâ:

1. **tâ:**

Gazel 72

Mısra: 3

Değın, dek, kadar.

Tâ dem-i şubḥ-ı kıyâmet lem'alar rîzân ider
Hasret-i berķ-i ruḥuñla olsa nûrefşân şem'

2. **tâ:**

Gazel 96

Mısra: 5

Değın, dek, kadar.

Huşyār olamaz tā dem-i mahşer ola sermest
Bir neş'e gören cām-ı şafā-güsterimüzden

3. tā:

Kaside 4

Mısra: 15

Değın, dek, kadar.

Ne kalem tā bu kadar midhate şâyân olsa
Ki alur destine ol menba'-ı elţāf u zekā

4. tā:

Kaside 5

Mısra: 51

Değın, dek, kadar.

Girdbād-ı fitneden hıfz ide tā rüz-ı kıyām
Şem'-i zāt-ı pākini dā'im Cenāb-ı Kibriyā

5. tā:

Tarih 71

Mısra: 9

Değın, dek, kadar.

Ola tā haşre dek zīnet-fezā-yı gülşen-i devlet
Şeref-bahş oldu haqqā bu güzel gonca leţāfetle

6. tā:

Tarih 86

Mısra: 4

"-den beri" anlamında bir söz.

Sa'adetle cihānda 'ömrini eفزūn ide Mevlā
Furūğ-efrūz ola tā mihr ile meh çerh-i mīnāda

tā ezel:

1. tā ezel:

Kaside 5

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Ezelden beri.

Midhāt-i zātı derūnda cılve-gerdür tā ezel
Mağdemūne muntazırdum gūş-ı cān ile şehā

tā haşre dek:

1. tā haşre dek:

Gazel 116

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıyamete kadar.

O gül-ruhşarı görmezsem kalursam iftirāk
üzre
Olur tā haşre dek dāğ-ı derūnum ihtirāk üzre

**tā haşre dek revnak-fürüz-ı mesned-i devlet
ola:**

1. tā haşre dek revnak-fürüz-ı mesned-i
devlet ola:

Tarih 11

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Haşre kadar devletin yüce makamı
aydınlansın.*

Ola tā haşre dek revnak-fürüz-ı mesned-i
devlet
Hudā hıfz ide bād-ı gāmdan ol şem'-i fürüzānı

tā key:

1. tā key:

Gazel 79

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ne zaman, ne vakit, ne vakte kadar.

Tā key humār-ı gām yine 'uşşāk-ı bāde-nüş
Cām-ı şarāb-ı vuşlata cānā sezā gerek

ta'accüb eyle:-

1. ta'accüb eyleme:-me

Gazel 50

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şaşmak, şaşırmaq, hayret etmek.

Dem-besteligüm eyleme ey şūh ta'accüb
Mir'āt-ı ruḥı Feyzı görüp hayretimüz var

ta'accüb it:-

1. ta'accüb itme:-me

Rübai 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şaşırmaq.

Ey şūh-ı cefā itme ta'accüb k'olur
Sermest-i mey-i cām-ı haqqākat gūstāh

tāb:

1. tāb-ı:

Gazel 114

Mısra: 5

Güç, kuvvet, takat.

O deñlü táb-ı miñnet-hîz itdi çeşm-i hûn-
pâşum
Dil-i zâr-ülfet olmaz âşinâ bîgâne kaydında

2. **tâbı:-ı**

Tahmis 3

Mısra: 9

Güç, kuvvet, takat.

Huşyâruñ tâbı yokmuş çeşm-i hışm-ı dilbere
Şimdi bildüm ben senüñ ey bâde kadr ü
kıymetüñ

tab´:

1. **tab´um:-um**

Gazel 5

Mısra: 10

Yaratılış, tabiat, mizaç. İl şairlik kudreti.

Ma´ânî baırına gâvvâş olan şimdi benem
Feyzî
İdersem cüst ü cû tab´um dür ü gevher ider
peydâ

2. **tab´uña:-uñ, -a**

Gazel 57

Mısra: 9

Yaratılış, tabiat, mizaç. İl şairlik kudreti.

Ahsente hele tab´uña ey Feyzi-i pürgü
Bu nev-ğazel-i pâküñe tanzîr olunmaz

3. **tab´uña:-uñ, -a**

Gazel 66

Mısra: 10

Yaratılış, tabiat, mizaç. İl şairlik kudreti.

Semend-i tab´a irhâ-yı ´inân itseñ sezâdur kim
Hezâr ahsente Feyzî tab´uña nâzûk-zemîn
olmuş

4. **tab´uña:-uñ, -a**

Gazel 91

Mısra: 7

Yaratılış, tabiat, mizaç. İl şairlik kudreti.

Tabîb virme keder tab´uña müdâvâda
Marîz-i haste-i ´aşkam devâ nedür bilmem

5. **tab´dur:-dur**

Lugaz 3

Mısra: 3

Tabiat, karakter, huy.

Bir hevâyî tab´dur ol dil-nüvâz
Hemdemî olmazsa olmaz çâre-sâz

6. **tab´ı:-ı**

Tarih 39

Mısra: 9

Tabiat, karakter, huy.

Gonce-i tab´ı güşâde büy-bahşâ-yı kerem
Def´ ider bir şemme-i luţfuñ nice derd-i seri

tâb bul:-

1. **tâb buldı:-dı**

Gazel 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aydınlanmak, parlamak, ısıldamak.

Düşünce cām-ı meye ´aks-i lem´a-i rüyuñ
Anuñla meclis-i ´işretde buldı tâb şarâb

tâb ol:-

1. **tâb ol:**

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Işık, aydınlık olmak.

Ezhâr ile müzeyyen olup bağ-ı gülsitân
Zevk ehlinüñ dili yine pür-âb u tâb olur

2. **tab olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Büklüm büklüm olmak.

Tâb-ı ruñıyla turesi pür-pîç ü tab olur
´Uşşâk-ı zâr mevc-ğor-ı ızdırâb olur

tâb-âver ol:-

1. **tâb-âver olsun:**

Kaside 8

Mısra: 77

Kelime Tipi: -

Parlamak, ışık saçmak.

İlâhî haşre dek tâb-âver olsun necm-i iğbâli
Furûğ-ı pertev-i ħurşîd gibi ola nûrânî

2. **tâb-âver olsun:-sun**

Kaside 8

Mısra: 77

Kelime Tipi: -

Parlamak, ışık saçmak.

İlâhî haşre dek tâb-âver olsun necm-i iğbâli
Furûğ-ı pertev-i ħurşîd gibi ola nûrânî

3. **tāb-āver olur:-ur****Gazel 12**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güç, kuvvet vermek.

Teshîr ider 'uşşâkıını ol şüh-ı cefâ-cû
Tāb-āver olur dillere her bār-ı maḥabbet

tāb-āver-i gevher-i maḥabbet:1. **tāb-āver-i gevher-i maḥabbet:****Rübai 20**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevda incisinin parıltısı.

Tāb-āver-i gevher-i maḥabbet dilde
Oldum yem-i 'aşkuñda mişāl-i ğavvāş

tāb-āver-i ruhsarıyla:1. **tāb-āver-i ruhsarıyla:-ı, -y, -la****Rübai 24**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüz parlaklığı, yüz aydınlığı.

Tāb-āver-i ruhsarıyla ol mehrünüñ
Her şeb ğam-ı 'aşkıyla fūrüzān idi şem'

tāb-āver-i ruhuñ:1. **tāb-āver-i ruhuñ:-uñ****Gazel 11**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yüz ışığı, yüz aydınlığı.

Tāb-āver-i ruhuñ göreli Feyzi ol mehüñ
Dil bende oldu zülf-i perîşāna rüz u şeb

tābdār ol:-1. **tābdār olsun:-sun****Tarih 86**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Parlamak, ııldamak.

Zevāle ırmeye mihr-i cemāli tābdār olsun
Cihāna nūr-baḥş olduğda bu mihr-i mücellā da

tābdār-ı ruh-ı pür-tābı:1. **tābdār-ı ruh-ı pür-tābı:-ı****Kaside 3**

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed (s.a.v.)' in) nurlu yüzünün parlaklığı.

Tābdār-ı ruh-ı pür-tābı 'araḳ-rîz oldu
Kaṭresi eyledi āteşkede-i küfri nihān

tāb-efken ol:-1. **tāb-efken ol:****Rübai 34**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Işığını söndürmek, ışığını kaybetmek.

Sākî kerem eyle kıl derūnum rüşen
Raḥm eyle mey-i nāb ile ol tāb-efken

2. **tāb-efken olmuşdur:-muş, -dur****Gazel 26**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Işığını söndürmek.

Göñül pervāne-āsā şu'le-puş olsa revādur kim
Ruhuñ şem'i dil-i sūzānuma tāb-efken olmuşdur

3. **tāb-efken olsa:-sa****Gazel 103**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Işığın sönmesi, ışığını kaybetmek.

Şeb-i tārîk-i ğam tāb-ı mehe ta'n itse şāyeste
O hūrşîd-i cihānum zerre deñlü olsa tāb-efken

4. **tāb-efken olupdur:-up, -dur****Gazel 65**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sönme (aşk ateşinin sönmeye başlaması, köz haline gelmesi bağlamında).

O olupdur nār-ı 'aşkuñ külhan-ı ḳalbümde tāb-efken
Olur her bir şerār-ı sūznākümden cihān āteş

tā-be-ḥaşır:1. **tā-be-ḥaşır:****Gazel 108**

Mısra: 7

Kıyamete kadar.

Olmaz hūmārı t̄a-be-ḥaşır ‘āşıkūñ eger
Mestāne olsa cām-ı şarāb-ı vişāl ile

t̄a-be-key:

1. t̄a-be-key:

Kaside 1

Mısra: **79**

Ne zamana kadar.

T̄a-be-key bu mihr ü meh ile şılāt ol şāha sen
Ḥālını ‘arz eyledūñ ey dil mükerrer rüz u şeb

t̄a-be-maḥşer:

1. t̄a-be-maḥşer:

Kaside 1

Mısra: **82**

Maḥşere kadar.

Āsumāndan dūr olunca mihr ü meh ol şāha sen
Rūḥına eyle şalātı t̄a-be-maḥşer rüz u şeb

2. t̄a-be-maḥşer:

Tarih 14

Mısra: **15**

Maḥşere kadar.

Sezādur t̄a-be-maḥşer ḳand-i medḥūñle ola
pürgū
Olurdı midḥat-i pākūñ dil-i zāra ṭarab-efzā

t̄abende:

1. t̄abende:

Tarih 80

Mısra: **5**

Parlak, ııldayan.

Nümāyān oldı bir t̄abende gevher şulb-i
pākinden
Fürüg-efrüz oldı ‘āleme mānend-i mihr ü māl

t̄ab-ı āfitāb:

1. t̄ab-ı āfitāb:

Lugaz 13

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Güneşin sıcaklığı, harareti.

Maḥv olur cismi göre keşretle āb
Eylemez te’şir t̄ab-ı āfitāb

t̄ab-ı ‘aşk:

1. t̄ab-ı ‘aşk:

Gazel 72

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi.

Şu ‘le-i āhını t̄ab-ı ‘aşk ile izhār ider
Süzış-ı dāğ-ı derūnın eylemez pinhān şem‘

t̄ab ‘-ı çalāk:

1. t̄ab ‘-ı çalākın:-in

Tarih 14

Mısra: **27**

Kelime Tipi: -

Çevik tabiat (şairlik kudreti bağlamında).

Ḳabūl it i ‘tizārın midḥatūñde t̄ab ‘-ı çalākın
Ne mümkün vaşfuñı kil-k-i belāgat eyleye inşā

2. t̄ab ‘-ı çalāküm:-üm

Kaside 8

Mısra: **43**

Kelime Tipi: -

Çevik tabiat (şairlik kudreti bağlamında).

İderdi pür güherle ceyb-i çerḥi t̄ab ‘-ı çalāküm
Hemān-dem pür-kef itsem şevḳ ile kil-k-i dūr-
efşānı

tab ‘-ı Feyziye:

1. t̄ab ‘-ı Feyziye:-y, -e

Gazel 51

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

*Feyzî’nin mizacı (Subhizāde Feyzî’nin
şairlik kudreti bağlamında).*

Şāhid-i mazmūn-ı şî ‘rüm gösterür ḥüs-n-i edā
T̄ab ‘-ı Feyziye nazar ḳıl mu‘teber āyinedür

t̄ab-ı ğam:

1. t̄ab-ı ğam:

Gazel 113

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Gam ateşi.

T̄ab-ı ğam nār-ı elem sūzān sūzān üstine
‘Āşık-ı miḥnetkeşe hicrān hicrān üstine

2. t̄ab-ı ğam:

Gazel 120

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Gam ateşi.

Gehī sūz-ı elem geh tāb-ı ğam āzāde-ser var
mı
Cihānuñ kaydı çok dünyāda merd-i bī-keder
var mı

tāb-ı ğamdan:

1. **tāb-ı ğamdan:-dan**

Lugaz 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gam ateşi.

Hall iden ehl-i dil olsun kām-kār
Tāb-ı ğamdan hıfz ide perverdigār

tāb-ı ğamuñ:

1. **tāb-ı ğamuñ:-uñ**

Gazel 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gam ateşi.

Nola tāb-ı ğamuñ sūzān iderse cism-i ‘uşşāķı
Olur şem‘-i ruħuñdan sūhte pervāne düşdükçe

tāb-ı mehe:

1. **tāb-ı mehe:-e**

Gazel 103

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Ay tabiatlı, ay karakterli (sevgili
bağlamında).*

Şeb-i tārīk-i ğam tāb-ı mehe ta‘n itse şāyeste
O ħurşid-i cihānum zerre deñlü olsa tāb-efken

tab‘-ı mi‘ mār:

1. **tab‘-ı mi‘ mār:**

Tarih 73

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Mimarlık yeteneği, mimarlık gücü,
mimarlık.*

Tab‘-ı mi‘ mār ile hezār aḥsent
Görmedüm böyle tārḥı hūb binā

tab‘-ı mi‘ mārī:

1. **tab‘-ı mi‘ mārī:**

Tarih 72

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Mimarlık yeteneği, mimarlık gücü,
mimarlık.*

Esāsın muḥkem itmiş ḥabbezā cāy-ı şafā-
güster
Güzel tārḥ eylemiş şad bārekallāh tab‘-ı
mi‘ mārī

tab‘-ı pākine:

1. **tab‘-ı pākine:-i, -n, -e**

Gazel 102

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kusursuz yaratılış. İl şairlik kudreti.

Nazīre eyledüñ aḥsente tab‘-ı pākine Feyzī
Zemīn-i Kāşif-i mu‘ciz-sūḥandur pençe-i
cānān

tāb-ı ruh:

1. **tāb-ı ruḥı:-ı**

Kaside 1

Mısra: 47

Kelime Tipi: -

*(Hz. Muhammed (s.a.v)' in) yanağının
parlaklığı.*

Mihr ile meh maḥv olur tāb-ı ruḥı olsa ‘ayān
Gālīb olur zerre-i nūr-ı Peyember rüz u şeb

2. **tāb-ı ruḥıyla:-ı, -y, -la**

Kaside 6

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Yanağın parlaklığı.

Tāb-ı ruḥıyla turreleri pür-pīç ü tab olur
‘Uşşāķ-ı zār mevc-ḥor-ı ızdırāb olur

3. **tāb-ı ruḥıyla:-ı, -y, -la**

Gazel 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Yanak parlaklığı, ışıltısı, güzelliği
(sevgilinin güzel yüzü bağlamında).*

Tāb-ı ruḥıyla turreleri çīn çīn olur
Gencīne-zār-ı ḥüsni degül mārden cüdā

tāb-ı ruh-ı dilber:

1. **tāb-ı ruh-ı dilber:**

Matla 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının ateşi.

Sūziş-i 'aşkuma táb-ı ruḥ-ı dilber bâ'is
Vaḳt-i şubḥ olmasına mihr-i münevver bâ'is

táb-ı verd-i rüy-ı pākūñle:

1. **táb-ı verd-i rüy-ı pākūñle:-üñ, -le**

Gazel 121

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saf yüz gülünün nuru.

Táb-ı verd-i rüy-ı pākūñle ḥaṭuñ mīnā gibi
Lem'a-rız olmaḳdasın mihr-i cihān-ārā gibi

tabīb:

1. **tabīb:**

Gazel 48

Mısra: 5

Hekim, doktor. II sevgili.

Hānesi dārüşşifādur dilberüñ kendi tabīb
'Āşık-ı bīmāruña eyle devā nevrūzdur

2. **tabīb:**

Gazel 91

Mısra: 7

Hekim, doktor. II sevgili.

Tabīb virme keder tab'uña müdāvāda
Marīz-i ḥaste-i 'aşkam devā nedür bilmem

3. **tabībüm:-üm**

Gazel 93

Mısra: 6

Hekim, doktor. II sevgili.

Helāk oldum ḡam-ı 'aşkuñla cānā bir devā
eyle
İderdüm ey tabībüm derd-i 'aşka bir devā
bilsem

4. **tabībüm:-üm**

Matla 16

Mısra: 1

Hekim, doktor. II sevgili.

Bir devā eyle tabībüm dil-i bīmāra meded
Şerbet-i la'l-i lebūñdür bu dile çāre meded

tabībā:

1. **tabībā:**

Rübai 45

Mısra: 3

Ey doktor, ey hekim. II ey sevgili.

Olur mı devā-yāb tabībā Feyzī
Derd-i ḡam-ı hicrān ile bīmār oldı

tabīb-i derd-i 'aşk:

1. **tabīb-i derd-i 'aşk:**

Gazel 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk derdi hekimi.

Hānesi dārüşşifā kendi tabīb-i derd-i 'aşk
Bu dil-i bīmāra ma'cūn-ı lebi dermān ider

tabīb-i dil:

1. **tabīb-i dil:**

Gazel 73

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül tabibi (sevgili).

Nabz-ḡir-i derd-i 'aşkımdur şifā-sāz olmadı
Ol tabīb-i dil idüp şimdi müdāvādan ferāḡ

tabīb-i müşfik-i luṭfuñ:

1. **tabīb-i müşfik-i luṭfuñ:-uñ**

Kaside 7

Mısra: 56

Kelime Tipi: -

İyiliḡin şefkatli doktoru, hekimi.

Olurdı kayd-ı ḡayāt ile mürde-dil zinde
Tabīb-i müşfik-i luṭfuñ iderse dermānı

ta'bīr:

1. **ta'bīr:**

Gazel 38

Mısra: 1

Açıklama, izah.

O şūḡuñ cevri çokdur söylesem ta'bīr
müşkildür
Murād itsem ḡikāyāt-ı ḡamum taḡrīr
müşkildür

ta'bīr id-:

1. **ta'bīr idelüm:-elü, -m**

Gazel 89

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Anlatmak, ifade etmek.

Zerre-i āh-ı dilüm 'ālemi sūzān eyler
Sūziş-i āh-ı derūnı nice ta'bir idelüm

ta'bir ol-:

1. **ta'bir olunmaz:-un, -maz**

Gazel 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İfade edilmek, anlatılmak.

Derdüm saña bir vech ile takrîr olunmaz
Takrîri murād olsa da ta'bir olunmaz

2. **ta'bir olur:-ur**

Gazel 16

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İfade edilmek, anlatılmak.

Hāb-ı hayāl içinde görüp yāri vākı'ā
Yārūn tarāvet-i ruḥı ta'bir olur mı hiç

tābiş-i 'aşkıyla:

1. **tābiş-i 'aşkıyla:-ı, -y, -la**

Kaside 1

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

Aşkın parlaklığı.

Mihr ü meh şanma görinen merdüm-i çerḥ-i
felek

Tābiş-i 'aşkıyla kılmış dāğ-der-ber rüz u şeb

tābiş-i ğam:

1. **tābiş-i ğam:**

Tarih 50

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gamın parlayışı (gamın yeniden ortaya çıkışı bağlamında).

Benem ol ḥuşk-leb-i teşne-dil ü tābiş-i ğam
Çeşme-i mekrümetüñden olur isem sırāb

tābiş-i ikbāl bul-:

1. **tābiş-i ikbāl buldı:-dı**

Kaside 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Talihi parlamaya (dönmeye) başlamak.

Füsürde şem'-i emel buldı tābiş-i ikbāl
Olurdu zerresi bir āfitāb-ı raḥşānī

tābiş-i mihr-i dıraḥşānī:

1. **tābiş-i mihr-i dıraḥşānī:**

Kaside 8

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Parlayan güneşin ışığı.

Şeb-i ğamda olursa pertev-efzā nūr-ı luṭfiyla
Serāser maḥv olurdu tābiş-i mihr-i dıraḥşānī

2. **tābiş-i mihr-i dıraḥşānī:**

Kaside 8

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Parlayan güneşin ışığı.

Şeb-i ğamda olursa pertev-efzā nūr-ı luṭfiyla
Serāser maḥv olurdu tābiş-i mihr-i dıraḥşānī

tābiş-i ruḥsār-ı dilber:

1. **tābiş-i ruḥsār-ı dilber:**

Matla 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün parlayışı.

Tābiş-i ruḥsār-ı dilber bā'is-i ḥandān-ı şem'
'Āşıkı pervāne-veş pür-süz ider sūzān-ı şem'

tābiş-i ruḥsārına:

1. **tābiş-i ruḥsārına:-ı, -n, -a**

Gazel 86

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yüzünün aydınlığı, parlaklığı.

Yok taḥammül tābiş-i ruḥsārına itsem nigāh
Zıbağ-āsā ıztırāb-āver olur fülād-ı dil

tāb-ver ol-:

1. **tāb-ver olmuşdı:-muş, -dı**

Gazel 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Parlamak.

Ne bezme tāb-ver olmuşdı cānā şem'-i
ruḥsāruñ
Şerer-püş olmada pervāne-i bī-tākatuñ kimdür

ta'dād:

1. ta' dād:**Kaside 9**

Mısra: 30

Sayıp dökmek, birer birer söylemek, sıralamak.

Benem o rehrevi-i vādi-i ğam u miḥnet
Muḥāl çekdiğüm ālām u miḥneti ta' dād

ta' dād id-:**1. ta' dād idüp:-üp****Tarih 63**

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Hesaplamak, saymak.

Harf-ı menkūṭın idüp ta' dād tārīḥin didüm
Meymenetle oldı İsmā'īl Efendi defterī

tafşıl:**1. tafşıl:****Kaside 3**

Mısra: 44

Açıklamak, şerh ve beyan etmek, izah etmek.

Oldı mi' rācda gülçin-i riyāz-ı kudret
İdemez kimse o mi' rācı da tafşıl ü beyān

tağıt:**1. tağıtdı:-dı****Gazel 94**

Mısra: 3

Savurmak (sevgilinin saçını rüzgarın dağıtması bağlamında).

Zülfün tağıtdı bād ruḥuñ oldı āşikār
Mānend-i şubḥ rüşen olur şāmımız bizüm

taḥammül:**1. taḥammül:****Gazel 86**

Mısra: 5

Dayanma gücü, sabır.

Yok taḥammül tābiş-i ruḥsārına itsem nigāḥ
Zıbağ-āsā ıztırāb-āver olur fülād-ı dil

taḥammül yok:**1. taḥammül yok:****Gazel 21**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Taḥammül edememek.

Olurdı sūḥte cismüm nigāhuña taḥammül yok
Furūğ-efrüz-ı rüyuñ her zamān mānende-i
ḥurşīd

taḥayyül id-:**1. taḥayyül ider:-er****Gazel 84**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hayal etmek.

Feyzī gibi taḥayyül ider la'l-i dilberi
Meyyāl-i şevk ü neşve-i şahbādasın göñül

2. taḥayyül idersem:-er, -s, -em**Gazel 25**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hayal etmek.

İderdi pāk kederden secencel-i kalbi
Lebūñ taḥayyül idersem cilā gelür görünür

taḥayyül it-:**1. taḥayyül itsem:-se, -m****Gazel 52**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hayal etmek.

Dil olur sūḥte rüyuñ taḥayyül itsem
Nār-ı ḥasret ile bir āteş-i Nemrūd olmaz

tāhir:**1. tāhir:****Lugaz 1**

Mısra: 6

Temiz.

İki kerre günde ol zāhir olur
Gāḥ nā-pāk u gehī tāhir olur

tahrık id-:**1. tahrık iderdi:-er, -di****Lugaz 4**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tahrık etmek, harekete geçirmek, kıskırtmak.

Ol ne maşnū ‘oldı kim yokdur demi
Cebr ile taḥrīk iderdi ādemi

taḥrīr:

1. taḥrīr:

Gazel 16

Mısra: 4

Yazı.

Aḥvālī şerḥe olsa ser-i müyumuz kalem
Metn-i kenār-ı ‘aşḳda taḥrīr olur mı hiç

2. taḥrīr:

Gazel 38

Mısra: 10

Yazma, kaleme alma.

Ser-i müyum olursa Feyziyā bir ḥāme-i hoş-
rev

Cihānda sergüzeşt-i derd-i ḡam taḥrīr
müşkildür

3. taḥrīre:-e

Kaside 3

Mısra: 45

Yazma, kaleme alma.

Anı taḥrīre de cūr’et idemezler zīrā
İrmez ol demlere de çünki ‘uḳūl-i insān

4. taḥrīre:-e

Kaside 3

Mısra: 47

Yazma, kaleme alma.

Midḥat-i zātını kādir degülem taḥrīre
Oldı bu na’t-ı şerīfünde niçe biñ noḳşān

5. taḥrīr:

Kaside 5

Mısra: 13

Yazma, kaleme alma.

Metn-i vaşfın muḥtaşar taḥrīr bir emr-i ba’id
Şarf-ı ‘ömr itsem de bulmaz ḥarf-i medḥūñ
intihā

6. taḥrīre:-e

Kaside 6

Mısra: 37

Yazma, kaleme alma.

Dil-ḥāhum üzre vaşfuñı taḥrīre yok mecāl
Efkār-ı tār u pūd-ı elem ber-niḳāb olur

taḥrīr eyle:-

1. taḥrīr eylesem:-se, -m

Kaside 2

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

Yazmak.

Medḥini eylesem revā taḥrīr
Ḥaylice ma’nidārdur ḳalemüm

2. taḥrīr eyleye:-y, -e

Kaside 1

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

Yazmak.

Na’t-ı Şāh-ı enbiyāya mihr ü meh zer-şafḥadur
Anda taḥrīr eyleye kilik-i şenā-ger rüz u şeb

taḥrīr id:-

1. taḥrīr ide:-e

Kaside 8

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Yazmak, kaleme almak.

Niçe mümkün senüñ evşāfuñı taḥrīr ide ḥāmem
Ḥired vaşf-ı şerīfünde olur tıfl-ı debistānī

2. taḥrīr idelüm:-elü, -m

Gazel 89

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yazmak, kaleme almak.

O mehüñ ḥaṭṭ u ruḥı vaşfını taḥrīr idelüm
Rüz u şeb miḥnet-i derd-i dili taḥrīr idelüm

taḥrīr ol:-

1. taḥrīr:

Matla 23

Mısra: 1

Yazmak, kaleme almak.

Cihānuñ miḥneti bisyār taḥrīr ü beyān olmaz
Derūnda ehl-i ‘aşḳuñ derdi çok bir bir ‘ayān
olmaz

taḥşil eyle:-

1. taḥşil eyledi:-di

Tarih 14

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Elde etmek, kazanmak.

Bu dehr-i köhnede ol nîk-nâmı eyledi taḥṣîl
Cihân-ı bî-beḳâda ḥükm-i şer'î eyleyüp icrâ

2. taḥṣîl eylemekdür:-mek, -dür

Gazel 73

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Elde etmek, kazanmak. İl toplamak.

Neşve taḥṣîl eylemekdür bezm-i meyde sākiyâ
Fikr-i bî-ḥaṣîl gibidür cām-ı şahbâdan ferâḡ

taḥsîn:

1. taḥsînler:-ler

Gazel 97

Mısra: 10

Övgü, aferin, takdir.

İdince Râḡıb-ı üstâda tanzîr-i ḡazel Feyzî
Nice taḥsînler fehîm olunur elfâz-ı ma'nâdan

taḥsîn it-:

1. taḥsîn itse:-se

Gazel 44

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Taktir etme, övme.

Sezâdur şad hezârân itse taḥsîn ehl-i dil Feyzî
Neşât-ı 'îd ile eş'arımız nev-ḡüfte olmuşdur

taḥsîn ol-:

1. taḥsîn olur:-ur

Lugaz 16

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Övülmek, takdir edilmek.

Ḥayli taḥsîn olur nümâyişine
'Aḳl irmez Cenâb-ı Ḥaḳ işine

taht-ı 'ālîye:

1. taht-ı 'ālîye:-y, -e

Tarih 21

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yüce taht (Osmanlı Devleti' nin tahtı bağlamında).

Taht-ı 'ālîye cülûs itdükde târîḥin didüm
Oldı sulṭân Muṣṭafâ 'adl ile dehre pâdişâh

taht-ı devletden:

1. taht-ı devletden:-den

Kaside 5

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Devlet tahtı.

Taht-ı devletden vücûd-ı pâki olmaya ba'îd
Tûl-i 'ömr ile mu'ammer eylesün dâ'im Ḥudâ

taht-ı 'Osmânî:

1. taht-ı 'Osmânî:

Tarih 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Osmanlı tahtı.

Neyyir-âsâ şu'le-baḥş oldı o nûr-ı tâbdâr
Taht-ı 'Osmânî o mihr-i pâke oldı cilve-ḡâh

tâk:

1. tâk:

Gazel 116

Mısra: 4

Gök kubbe (gökyüzü bağlamında).

Furûḡ-ı şem'-i ruḥsârından oldı zerreler peydâ
Degüldür mihr ü meh zâhir olan bu köhne tâk
üzre

takdir:

1. takdire:-e

Tarih 54

Mısra: 5

Beğeni.

Ola tedbîri de takdire muvâfiḳ dâ'im
Eyleye mühr-i vezâretle mu'ammer Mevlâ

takrîr:

1. takrîr:

Gazel 38

Mısra: 2

Anlatma, ifade etme.

O şûhuñ cevri çokdur söylesem ta'bîr
müşkildür
Murâd itsem ḥikâyât-ı ḡamum takrîr
müşkildür

2. takrîri:-i

Gazel 57

Mısra: 2

Anlatma, ifade etme.

Derdüm saña bir vech ile takrîr olunmaz
Takrîri murâd olsa da ta'bîr olunmaz

takrîr id-:

1. **takrîr idelüm:-elü, -m**

Gazel 89

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İfade etmek, anlatmak, açıklamak.

O mehuñ hañt u ruñı vaşfını tañrîr idelüm
Rûz u şeb miñnet-i derd-i dili takrîr idelüm

takrîr ol-:

1. **takrîr olunmaz:-un, -maz**

Gazel 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

Derdüm saña bir vech ile takrîr olunmaz
Takrîri murâd olsa da ta'bîr olunmaz

talebkâr ol-:

1. **talebkâr olduğum:-duğ, -um**

Gazel 125

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Talep etmek, istemek.

Humâr-ı hecr ile pür-süz iken nevmîd olup
Feyzî
Şarâb-ı vaşl-ı dildâra talebkâr olduğum kaldı

talebkâr-ı devâ ol-:

1. **talebkâr-ı devâ olmuş:-muş**

Gazel 63

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Deva dilemek, şifa istemek.

Şifâ-sâz-ı leb-i la'lüñ ümîd eyler dil-i nâçâr
'Aceb bîmârdur cânâ talebkâr-ı devâ olmuş

talebkâr-i devâ:

1. **talebkâr-i devâ:**

Gazel 56

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Derman isteme, derman talep etme.

Şifâ-yı şerbet-i la'l-i lebin ümîd itmez
Marîz-i 'aşka talebkâr-i devâ düşmez

tâli':

1. **tâli':-i**

Gazel 52

Mısra: 2

Talih, baht, kader.

'Âşık-ı derdkeşân nâ'il-i maşşûd olmaz
Dehr-i dün içre anuñ tâlî'i mes'ûd olmaz

tâlib ol-:

1. **tâlib olayum:-a, -y, -um**

Matla 40

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İstemek, talep etmek.

Şeref-i rüyuna bîçâre gönüller müştâk
Tâlib-i vuşlat-ı dildâr olayum dir 'uşşâk

2. **tâlib olup:-up**

Gazel 20

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İstekli olmak, talep etmek.

Qarîn-i vuşlat olur mı hiç 'âşık-ı mañcûb
Vişâle tâlib olup Feyzi ol hemân gûstâh

tamâm:

1. **tamâm:**

Gazel 11

Mısra: 1

Bütünüyle.

Geldi tamâm gerdişe peymâne rûz u şeb
Nûş eyle bâde bezmde rindâne rûz u şeb

tamâm ol-:

1. **tamâm oldu:-dı**

Tarih 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tamamlanmak, bitmek.

Tamâm oldu binâsı çün bu 'ayn-ı hâlet-efzânun
Anuñ her kaçresi dil-teşneye bir özge 'âlemdür

ta'mîr:

1. **ta‘mīr:****Gazel 38**

Mısra: 4

Onarma, düzeltme.

Zücâc-ı hâtırum işkeste itdi seng-i hicrânıñ
Yıkıldı mülk-i dil şimden girü ta‘mīr
müşkildür

2. **ta‘mīre:-e****Tarih 20**

Mısra: 3

Onarma, düzeltme.

Harâb-âbâd-ı dehri gördi kim ta‘mīre imkân
yok
Harâb-ender-harâb olmakda çün bu ‘âlem-i
dünyâ

3. **ta‘mīre:-e****Tarih 83**

Mısra: 5

Onarma, düzeltme.

Nuķūd-ı ‘ömrini ta‘mīre sarf itdi nice müddet
Harâb-ender-harâb olmakda gördi ‘âlem-i
dünyâ

ta‘mīr eyle:-1. **ta‘mīr eyledüm:-dü, -m****Tarih 39**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Onarmak, tamir etmek.

Hâne-i ümmîdi ta‘mīr eyledüm ammâ beni
Eyledi rencide erbâb-ı huķûķıñ ekşeri

ta‘mīr ol:-1. **ta‘mīr olunmaz:-un, -maz****Gazel 57**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Onarılmak, tamir edilmek, yenilenmek.

Mir‘ât-ı dil işkeste idi seng-i ğamuñla
Vîrân-şudedür bir daħi ta‘mīr olunmaz

taṁla:1. **taṁlası:-s, -ı****Gazel 110**

Mısra: 5

Damla (göz yaşı damlası bağlamında).

Hayâl-i la‘l-i nâbuñla olur her taṁlası yâķūt
Sirişk-i dîde-i ter güşe-i dāmâna düşdükçe

taṁla-i yâķūt:1. **taṁla-i yâķūt:****Tarih 39**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Yakut damlası.

Bir nazarda hâki eylerdi zer-i kâmil-‘ayâr
Bir nigâhuñ taṁla-i yâķūt eyler aķkeri

ta‘n eyle:-1. **ta‘n eylemeñüz:-me, -ñüz****Rûbai 16**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kınamak, ayıplamak, hor görmek.

Ta‘n eylemeñüz rind-i harâb-ı ‘aşķuz
Peymâne-be-kef mest-i şarâb-ı ‘aşķuz

2. **ta‘n eyler:-r****Tarih 8**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kötülemek, kınamak, ayıplamak.

Haṭ-ı nev ‘arız-ı pür-tâbın itdi câbecâ tezyîn
Cemâli pertevi ta‘n eyler idi nûr-ı hırşide

3. **ta‘n eyler:-r****Tarih 44**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kınamak, ayıplamak, hor görmek.

Furûĝ-ı mihre ta‘n eyler görenler zerre-i luṭfın
Meh-i burc-ı seḥâ müşķil-güşâ-yı mekrümet-
pîrâ

ta‘n it:-1. **ta‘n itme:-me****Gazel 53**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayıplamak, kınamak.

Mu‘aṭṭardur demâĝum bûy-ı zülf-i dîlrübâ
çıkma
Baña ta‘n itme dilden zâhidâ ‘aşķ u hevâ
çıkma

2. **ta' n itse:-se****Gazel 103**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayıplamak, kınamak.

Şeb-i tārīk-i ğam tāb-ı mehe ta' n itse şāyeste
O ħurşīd-i cihānum zerre deñlü olsa tāb-efken

ta' na id:-1. **ta' na ider:-er****Gazel 42**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yerme, ayıplama, çekiştirme.

Kirasa ta' na ider la' l-i yār ey Feyzī
Mişāl olur mı leb-i māh-ı sāde-rüy-ı Hışār

2. **ta' nalar ider:-er-lar****Kaside 10**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Kınamak, ayıplamak, yermek.

Kerīmā āşafā rūşen-dilā mihr-i cihān-ārā
İder bir zerre luţfuñ ta' nalar mihr-i mücellāya

ta' na-dih:1. **ta' na-dih-i:--i****Kaside 6**

Mısra: 22

Kınayan, ayıplayan.

Mihr-i mürüvvetiyle ne dem bulsa perveriş
Her seng-i ħāra ta' na-dih-i la' l-i nāb olur

ta' na-endāz:1. **ta' na-endāz:****Kaside 10**

Mısra: 9

Taş atan, taşılayan (kınamak, ayıplamak bağlamında).

Bu vakt-i nevbahārī ta' na-endāz olsa şāyeste
Yine zerrīn-kaḡeḡ bezm-i çemende cām-ı mīnāya

ta' na-ger:1. **ta' na-ger-i:--i****Kaside 6**

Mısra: 16

Kınayan, ayıplayan.

Mihr-i dilinden eylese kim iktisāb-ı nūr
Pertev-fürüz-ı ta' na-ger-i āfītāb olur

2. **ta' na-ger-i:--i****Kaside 6**

Mısra: 36

Kınayan, ayıplayan.

Yād itmek ile cām-ı şafā-baḡş-ı ḡulkını
Her bir ḡabābı ta' na-ger-i nūh-ḡıbāb olur

ta' na-zen:1. **ta' na-zendür:-dür****Gazel 102**

Mısra: 6

Kınayan, ayıplayan.

Nice meyl itmeyem her lem'asına pençe-i yārūñ
Fürüg-efrüz-ı mihre ta' na-zendür pençe-i cānān

2. **ta' na-zen-i:****Kaside 4**

Mısra: 10

Kınayan, ayıplayan.

Ne kalem nīze-i dil-dūzi-i erbāb-ı hüner
Ne kalem ta' na-zen-i ney-şeker-i Mısr-ārā

tanzir:1. **tanzire:-e****Gazel 67**

Mısra: 9

Nazire yapmak, benzetmek.

Raḡīmī şī' rūñe tanzire tıfl-ı dil idüp āġāz
Debistān-ı hünerde Feyzi-i pürgüya varmışmış

2. **tanzir:****Gazel 16**

Mısra: 10

Nazire yazmak.

Bu nev-zemīnūñe yine şad āferīn senūñ
Feyzī bu şī' r-i pākūñe tanzir olur mı hiç

tanzir id:-1. **tanzir idelüm:****Gazel 89**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Nazire yazmak. İl benzerinin yazılması.

Feyziyā kıl feres-i ṭab‘uṣṣā irḥā-yı ‘inān
‘Ārifūn nev-ġazel-i pākine tanzīr idelüm

tanzīr ol-:

1. **tanzīr olunmaz:-un, -maz**

Gazel 57

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Nazire yazmak. İl benzerinin yazılması.

Aḥsente hele ṭab‘uṣṣā ey Feyzi-i pürgü
Bu nev-ġazel-i pākūne tanzīr olunmaz

tanzīr-i ġazel:

1. **tanzīr-i ġazel:**

Gazel 49

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Nazire yazılan gazel.

Olur mı ‘Ārif-i ḥoş-tāb‘a tanzīr-i ġazel Feyzī
Ma‘ārif bezminūn ol kāmīl ü dānālarındandır

tanzīr-i ġazel id-:

1. **tanzīr-i ġazel idince:-ince**

Gazel 97

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gazele nazire yazmak.

İdince Rāġīb-ı üstāda tanzīr-i ġazel Feyzī
Nice taḥsīnler fehmi olunur elfāz-ı ma‘nādan

tār:

1. **tārma:-ı, -na**

Gazel 6

Mısra: 5

Saç teli.

Nigāh eylerse leylī zülfinūn her tārına ‘uṣṣāk
Olur Mecnūn-veṣ ‘āşıklarında çok cünūn
peydā

ṭarab-efzā ol-:

1. **ṭarab-efzā olsa:-sa**

Tarih 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İç açan, keyif veren.

Rūḥ-ı pāk-i Hācī Bektāş-ı Velīden feyz alır
Olsa bu cāy-ı şafā-güster ṭarab-efzā sezā

2. **ṭarab-efzā olurdu:-ur, -dı**

Tarih 14

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

İç açan, keyif veren.

Sezādur tā-be-maḥşer kand-i medḥūnle ola
pürgü
Olurdu midḥat-i pākūn dil-i zāra ṭarab-efzā

ṭarab-nāk ol-:

1. **ṭarab-nāk olacak:-acağ**

Gazel 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mutlu, neşeli olmak.

Cāy-ı meyḥāne ṭarab-nāk olacak yerlerdür
Gerd-i ġamdan mey içüp pāk olacak yerlerdür

ṭarāvet-baḥş ol-:

1. **ṭarāvet-baḥş olur:-ur**

Gazel 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tazelik vermek.

Cebīninden ‘arağ ruḥsāre-i cānāna düşdükçe
Ṭarāvet-baḥş olur jāle gül-i ḥandāna düşdükçe

ṭarāvet-baḥş-ı rüy-ı tābnāke:

1. **ṭarāvet-baḥş-ı rüy-ı tābnāke:-e**

Gazel 117

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) aydınlık yüzünün tazeliği.

Ṭarāvet-baḥş-ı rüy-ı tābnāke meyl idüp şimdi
Ser-i zülfin gibi her dem dilün kārı hevā oldu

ṭarāvet-i ruḥi:

1. **ṭarāvet-i ruḥi:-ı**

Gazel 16

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yanak körpeliği, tazeliği.

Ḥāb-ı ḥayāl içinde görüp yāri vākı‘ā
Yārūn ṭarāvet-i ruḥı ta‘bīr olur mı hiç

ṭarḥ:

1. **tarhımı:-ı, -n, -ı****Tarih 40**

Mısra: 3

Düzen, tasarım, tanzim. İl çiçek dikilmiş bahçe.

Tarhımı seyr idicek Feyzi didüm tarhını
Ne güzel hâne-i zibende 'aceb cây-ı şafâ

2. **tarhı:-ı****Tarih 73**

Mısra: 10

Düzen, tasarım, tanzim. İl çiçek dikilmiş bahçe.

Tab'-ı mi'mâr ile hezâr ahsent
Görmedüm böyle tarhı hûb binâ

3. **tarhına:-ı, -n, -a****Tarih 73**

Mısra: 7

Düzen, tasarım, tanzim. İl çiçek dikilmiş bahçe.

Bârekallâh tarhına anuñ
Her bakışda olurdu rûh-efzâ

tarh eyle:-1. **tarh eylemiş:-miş****Tarih 72**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düzenlemek, tertip ve tanzim etmek, tasarlamak.

Esâsın muhkem itmiş habbezâ cây-ı şafâ-
güster
Güzel tarh eylemiş şad bârekallâh tab'-ı
mi'mârî

tarh-ı laîf:1. **tarh-ı laîf:****Tarih 78**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzel, zarîf tasarım.

Habbezâ hâne-i dilkeş ne güzel tarh-ı laîf
Şâhibine ide mes'ûd u mübârek Mevlâ

târîh:1. **târîh:****Tarih 34**

Mısra: 7

Tarih, yıl, sene. İl tarih düşürmek.

Bir güzel târîh oldu Feyziyâ mevlûdına
Geldi 'ırk-ı Muştâfâ Begden Muḥammed nûr-ı
pâk

2. **târîhdür:-dür****Tarih 5**

Mısra: 17

Ebced hesabıyla düşürülen tarih.

Feyziyâ itmâmına târîhdür
Menba'-ı 'aynû'l-hayât-ı dil-güşâ

3. **târîhdür:-dür****Tarih 32**

Mısra: 13

Ebced hesabıyla düşürülen tarih.

Feyziyâ itmâmına târîhdür
Bu sebîlden nûş kııl mâ'u'l-hayât

tarih di:-1. **didüm:-dü, -m****Tarih 47**

Mısra: 3

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Nûş idüp Feyzî didüm târîh-i itmâmın anuñ
Menba'-ı 'ayn-ı hayât âb-ı revân-ı cânfezâ

2. **târîh didi:-di****Tarih 49**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Bir teşne gelüp hâtif-i kudsî didi târîh
Rûh-ı Hüseyn şâd ola nûş eyle bu âbı

3. **târîh didi:-di****Tarih 52**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Du'a ile didi aḥbâb şâd olup târîh
Ḥadîcenüñ bu cihânda kudümü ola sa'îd

4. **târîh didi:-di****Tarih 82**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Çıkup bir müjde ile Feyziyâ hâtif didi târîh
Büyük ruznâmecî Aḥmed Efendi oldu 'izzetle

5. **tārīḥ didi:-di****Tarih 87**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Güş eyledükde hâtif fevtine didi tārīḥ
Ferdī Hüseyn Efendi firdevs ola mekânûñ

6. **tārīḥ didiler:-di, -ler****Tarih 26**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Menzil aldukda didiler tārīḥ
Âferīn pehlevân-ı tîrendâz

7. **tārīḥ didüm:-dü, -m****Tarih 2**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Bilbedâhe görüp didüm tārīḥ
Cânfezâdur güzel bu ḥâne-i pāk

8. **tārīḥ didüm:-dü, -m****Tarih 7**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Âh gitdükde didüm fevtine Feyzî tārīḥ
Gitdi Dürrî şadef-i 'âlem içinden eyvâh

9. **tārīḥ didüm:-dü, -m****Tarih 8**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Ḥaṭ-âverde olup bu resm ile Feyzî didüm tārīḥ
Cemâlûñ Ka'besi oldu siyeh şâl ile püşîde

10. **tārīḥ didüm:-dü, -m****Tarih 9**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Nüş idüp Feyziyâ didüm tārīḥ
Mâ'-i tesnîm-i cânfezâ dilkeş

11. **tārīḥ didüm:-dü, -m****Tarih 12**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Seyr idüp rûyuñı tārīḥ didüm
Ḥaṭ-ı pākûñ ne güzel 'anberbû

12. **tārīḥ didüm:-dü, -m****Tarih 16**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Didüm tekmîlini seyr eyleyince Feyziyâ tārīḥ
Güzel ḥammâm rûşen cây-gâh-ı cânfezâdur bu

13. **tārīḥ didüm:-dü, -m****Tarih 24**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Güzel âb-ı muşaffâ nüş idüp Feyzî didüm tārīḥ
Bedîd oldu bu mâ'-i dil-güşâdur 'ayn-ı
Zemzemdür

14. **tārīḥ didüm:-dü, -m****Tarih 29**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Görüp itmâmını didüm tārīḥ
Dil-güşâdur bu kaşr-ı pāk-i laṭîf

15. **tārīḥ didüm:-dü, -m****Tarih 42**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Didüm anuñ nişânına tārīḥ
Merd-i pākîzedür tûfengendâz

16. **tārīḥ didüm:-dü, -m****Tarih 44**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Ḳudüm-ı es'aduñ tebrîk idüp Feyzî didüm
tārīḥ
Naḳîb Efendiye ola mübârek pâye-i iftâ

17. **tārīḥ didüm:-dü, -m****Tarih 45**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Seyr idüp Feyziyâ didüm târîh
Bî-bedel kaşr-ı dilkeş-i ra'nâ

18. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Qudüm-ı sa'dını güş eyleyüp Feyzî didüm
târîh
Mü'ebbed eyleye Haq beg efendimi riyâsetde

19. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 54

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Mühri aldudâ didüm şevk ile Feyzî târîh
Müjdeler âşaf-ı devr oldı Muhammed Paşa

20. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 60

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Du'â-yı hayr iderek Feyziyâ didüm târîh
Qudümü sa'd ola devletle Fatma Sultânun

21. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 62

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Anuñ güş eyleyince mevlidin Feyzî didüm
târîh
Muhammed 'izz ü devletle mu'ammer ola
dünyâda

22. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Qudüm-ı es'adın güş eyleyüp Feyzî didüm
târîh
Emîne geldi dünyâya mu'ammer ola devletle

23. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 71

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Qudüm-i pâkine mesrûr olup Feyzî didüm
târîh
Muhammed geldi Sultân Ahmedün şulbinden
'izzetle

24. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 72

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Didüm itmâmını seyr eyleyince Feyziyâ târîh
Bu beyt-i cânfezâyı saña mes'ûd eyleye Bârî

25. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 75

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

İki destüm du'âya kaldırıp Feyzî didüm târîh
Qudümün kıldı İbrâhîm Beg bu 'âlemi şadân

26. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 77

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Vezâretle kapudân olduğu demde didüm târîh
Kapudân yümn ile el-hâc İbrâhîm Paşadur

27. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 78

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Bilbedâhe didüm itmâmına Feyzî târîh
Dil-güşâ sâhil-i deryâda bu beyt-i zîbâ

28. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 80

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Du'âlar eyleyüp mevlidine Feyzî didüm târîh
Qudümün sa'd ide devletle İsmâ'îl Begün
Allâh

29. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 83

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Anuñ güş eyleyince fevtini Feyzî didüm târîh
Ola Fennî Efendîñuñ maqâmı Cennetü'l-
me'vâ

30. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 84

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Qudûmın güş idince bir du'â ile didüm târîh
Îlâhî ola devletle mu'ammer geldi 'Abdullâh

31. **târîh didüm:-dû, -m**

Tarih 85

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Didüm güş eyledükde maqdemîn mevlûdına
târîh
Muhammed Şâbirûñ Allâh 'ömrini kıla efzûn

32. **târîhi dinildi:-n, -il, -di**

Tarih 15

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Bilbedâhe dinildi târîhi
Bî-bedeldür bu hâne cây-ı şafâ

33. **târîhin didi:-di**

Tarih 30

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Çıkup bir bende didi Feyziyâ bu resme târîhin
Rikâb kı'îm-maqâmı oldı 'izz ile Hâsan Paşa

34. **târîhin didi:-di**

Tarih 36

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Seyr idüp bir teşne târîhin didi Feyzî anuñ
Nüş idüñ bu mâ'-i pâkîze güzel şâdü'r-revân

35. **târîhin didi:-di**

Tarih 90

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Geldi bir dil-teşne târîhin didi Feyzî anuñ
Nüş idüñ bu 'ayn-ı Zemzemden zihî âb-ı hayât

36. **târîhin didi:-di**

Tarih 11

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Cihân tâcın atup Feyzî şafâdan didi târîhin
Mübârek eylesün Mevlâ cülûs-ı şeh
Süleymânı

37. **târîhin didüm:-dû, -m**

Tarih 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Fevtini güş idicek Feyzi didüm târîhin
Cennet-i 'Adn ola me'vâ Hüseyin Paşaya

38. **târîhin didüm:-dû, -m**

Tarih 55

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Seyr idüp bu eşeri Feyzi didüm târîhin
Bî-bedel çeşme-i pâkîze budur mâ'-i hayât

39. **târîhin didüm:-dû, -m**

Tarih 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Güş idüp pâyesini Feyzi didüm târîhin
Şadr-ı Rûm pâyesi İbrâhim Efendiye sezâ

40. **târîhin didüm:-dû, -m**

Tarih 63

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Harf-ı menkûtın idüp ta'dâd târîhin didüm
Meymenetle oldı İsmâ'îl Efendi defterî

41. **târîhin didüm:-dû, -m**

Tarih 68

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Feyzi pür-sevî ile târîhin didüm
Âb-ı şâf u dil-güşâ 'aynû'l-hayât

42. **târîhin didüm:-dû, -m**

Tarih 89

Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Şuyı bir lüleden ağduğda didüm tārīhin
Çeşme-i Vālide sultān ne güzel mā'ü'l-hayāt

43. **tārīhin didüm:-dü, -m**

Tarih 19

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Didüm mevtine Feyzī bir haber geldükde
tārīhin
Nigāhīnün ola yā Rab maqāmı Cennet-i Me'vā

44. **tārīhin didüm:-dü, -m**

Tarih 20

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Didüm fevtine Feyzī de düşüp bu güne tārīhin
Ola Mūsā Efendīnün maqāmı Cennet-i a'lā

45. **tārīhin didüm:-dü, -m**

Tarih 21

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Taht-ı 'ālīye cülūs itdükde tārīhin didüm
Oldı sultān Muştafā 'adl ile dehre pādīşāh

46. **tārīhin didüm:-dü, -m**

Tarih 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Rüz-ı itmāmında tārīhin didüm
Bī-bedeldür kaşr-ı 'ālī dil-güşā

47. **tārīhin didüm:-dü, -m**

Tarih 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Feyzi itmāmında tārīhin didüm
Mā' -i şāf 'ayn-ı hayāt-ı dil-güşā

48. **tārīhini didi:-di**

Tarih 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Görüp āb-ı revān-bağşı didi tārīhini Feyzī
Revān oldı sebīl-i bī-bedelden nūş olunsun
mā'

49. **tārīhini didi:-di**

Tarih 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Hātif-i kudsi didi Feyzi anuñ tārīhini
'Āfiyet ola içün mā' -ı hayāt-ı zībā

50. **tārīhini didi:-di**

Tarih 48

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Didi tārīhini hātif seyr idüp itmāmını
Bī-bedel hāmmām-ı dilkeş menba' -ı mā' -ı
hayāt

51. **tārīhini didi:-di**

Tarih 69

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Hātif-i kudsi didi mevlidi tārīhini
Geldi Muḥammed Şerīf es'ad ola maqđemi

52. **tārīhini didi:-di**

Tarih 91

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Qudūmın bir beşāretle didi tārīhini hātif
Ḥasan geldi vücūda 'izz ü devletle mu'ammer-
bād

53. **tārīhini didi:-di**

Tarih 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Tarihini söylemek, ebced hesabıyla tarih
düşmek.*

Nūş idüp dil-teşneler anuñ didi tārīhini
Āb-ı dilkeş bī-bedel 'ayn-ı hayāt-ı cānfezā

54. **tārīhini didi:-di**

Tarih 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Tarihini söylemek, ebced hesabıyla tarih
düşmek.*

Didi tārīhini hātif anuñ
Sünnetini kıla Bārī mes‘ūd

55. **tārīhini didi:-di**

Tarih 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tarihini söylemek, ebced hesabıyla tarih düşmek.

Hātif-i qudsī didi bu vech ile tārīhini
Mā’-ı pāk-i dilkeş-i ‘ayn-ı hayāt-ı cānfezā

56. **tārīhini didi:-di**

Tarih 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tarihini söylemek, ebced hesabıyla tarih düşmek.

Görüp itmāmını anuñ didi tārīhini hātif
Bu ‘ayn-ı cānfezādur nūş idüñ āb-ı muşaffāy

57. **tārīhini didi:-di**

Tarih 65

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Didi hātif Feyziyā tārīhini
Menzilini buldı ürendāz dur

58. **tārīhini didi:-di**

Tarih 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Gūş idince teşnegān Feyzī didi tārīhini
‘Aynıdur ‘ayn-ı hayātuñ bu güzel āb-ı laṭīf

59. **tārīhini didiler:-di, -ler**

Kaside 5

Mısra: 69

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Harf-i menkūṭ ile Feyzī didiler tārīhini
Bī-bedel cāy-ı müferriḥ қаsr-ı pāk-i dil-güşā

60. **tārīhini didiler:-di, -ler**

Tarih 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Haṭ-berāverde olunca didiler tārīhini
Verd-i rüyın cılve-gāh-ı sünbül olmuş gūyiyā

61. **tārīhini didüm:-dü, -m**

Kaside 5

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Feth olunca қal‘a-i Saқız didüm tārīhini
Aldı biñ yüz altıda Saқız Sultān Muştafa

62. **tārīhini didüm:-dü, -m**

Tarih 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Düşdi bu itmāmına Feyzī didüm tārīhini
Bu güzel ḥammām rūşen cāy-gāh-ı dil-güşā

63. **tārīhini didüm:-dü, -m**

Tarih 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Şād ola rūḥı didüm tārīhini
Muştafa Paşamuza el-Fātiḥa

64. **tārīhini didüm:-dü, -m**

Tarih 40

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Tarḥını seyr idicek Feyzī didüm tārīhini
Ne güzel ḥāne-i zībende ‘aceb cāy-ı şafā

65. **tārīhini didüm:-dü, -m**

Tarih 76

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Meskeni Cennet ola Feyzī didüm tārīhini
Rūḥ-ı pāk-i Beñli İbrāḥīm ola yā Rab şād

66. **tārīhini didüm:-dü, -m**

Tarih 81

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Seyr idüp itmāmını Feyzī didüm tārīhini
‘Ayn-ı dilkeş bu güzel āb-ı hayāt-ı cānfezā

67. **tārīhini didüm:-dü, -m**

Tarih 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Düşdi bir āh ile fevtine didüm tārīhini
Rūh-ı İbrāhīme fırdevs ola yā Rab cāy-gāh

68. **tārīhini didüm:-dū, -m**

Tarih 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tarihini söylemek, ebced hesabıyla tarih düşmek.

Seyr idüp itmāmını Feyzī didüm tārīhini
Selsebīl-i bī-bedeldür menba‘-ı mā‘u‘l-hayāt

69. **tārīhini didüm:-düm**

Tarih 14

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Tarihini söylemek, ebced hesabıyla tarih düşmek.

Gelince şadr-ı ‘ālīye didüm tārīhini Feyzī
Vezīr oldu Süleymān-ı zamāna Muştafā Paşa

70. **tārīhini didüm:-dū, -m**

Tarih 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Seyr idüp itmāmını Feyzī didüm tārīhini
Āb-ı dilkeş menba‘-ı ‘ayn-ı hayāt-ı bī-bedel

tārīh düş-:

1. **tārīh düşdi:-di**

Tarih 13

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Düşdi bir vech ile tārīh vefātına anuñ
Dār-ı Cennetde mekân eylesün ‘İsā-zāde

2. **tārīh düşdi:-di**

Tarih 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Bir güzel tārīh düşdi Feyziyā
Oldı rüyūnda ‘ayān hatt-ı siyāh

3. **tārīh düşdi:-di**

Tarih 37

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Düşdi bu vech ile Feyzī fevtine tārīh anuñ
Oğu rūhına Muḥammed Āhenīnūñ Fātiḥa

4. **tārīh düşdi:-di**

Tarih 38

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Cevherī ḥarf ile bir tārīh düşdi fevtine
Ütüci kıızı Emīneye ola cennet mekân

5. **tārīh düşdi:-di**

Tarih 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Tefekkür eyler iken düşdi bir tārīh ey Feyzī
Mu‘ammer ola yā Rab Muştafā bu dār-ı dünyāda

6. **tārīh düşdi:-di**

Tarih 88

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Bir güzel tārīh düşdi Feyziyā
Mā‘-i şāf u dil-güşā ‘ayn-ı hayāt

7. **tārīhin düşdi:-di**

Tarih 33

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Düşdi bu vech ile tārīhin didi hātif anuñ
Otuz üçüncü bölük zībā maḳām-ı dil-güşā

8. **tārīhin düşdi:-di**

Tarih 64

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Düşdi bir şevk ile tārīhin didüm
‘Ayn-ı dilkeş cānfezā mā‘u‘l-hayāt

tārīh ol-:

1. **tārīh oldı:-dı**

Tarih 56

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Bir şevk ile iki güzel tārīh oldu bī-bedel
Şād oldu erbāb-ı düvel a'dāsı ola ḥāk-i rāh

2. **tārīh oldu:-dı**
Tarih 74
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Bu beyti bī-bedeldür kalbūme ilhām olup gūyā
İki tārīh oldu Feyziyā mevlidine anuñ

3. **tārīh olur:-ur**
Tarih 1
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Harf-i menkūṭ ile bir tārīh olur
Zīnet-i rüyuñ güzel ḥaṭṭ-ı siyāh

4. **tārīh olur:-ur**
Tarih 73
Mısra: 21
Kelime Tipi: -
Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Cevherī harf ile olur tārīh
Dil-güşā ḥāne-i şafā-efzā

tārīh-i cülusuñ:

1. **tārīh-i cülusuñ:-uñ**
Kaside 5
Mısra: 30
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık tahtına oturma, tahta çıkma tarihi.

Oldı sultān Muştafā 'adl ile dehre pādişāh
Eyledüm bu güne tārīh-i cülusuñ ibtidā

tārīh-i ḥaṭn di:-

1. **tārīh-i ḥaṭn didi:-di**
Tarih 58
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Sakalın çıktığı tarihi söylemek
(delikanlılığa adım atış tarihini söylemek).

Didi bir 'āşık-ı āşüftesi tārīh-i ḥaṭn
Rüy-ı pākinde güzel ḥaṭṭ-ı siyeh oldu bedīd

tārīh-i itmāmın:

1. **tārīh-i itmāmın:-ı, -n**
Tarih 47
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Tamamlanma, bitiş tarihi.

Nüş idüp Feyzī didüm tārīh-i itmāmın anuñ
Menba'-ı 'ayn-ı ḥayāt āb-ı revān-ı cānfezā

tārīh-i kudümü düş:-

1. **tārīh-i kudümü düşdi:-di**
Tarih 50
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Terfī tarihi düşmek, terfī tarihini ebced hesabı ile yazmak.

Düşdi bir şevk ile tārīh-i kudümü oldu
'Abdi Efendimüz 'izz ile re'İsü'l-küttāb

tārīh-i maḳdemin di:-

1. **tārīh-i maḳdemin didi:-di-in**
Tarih 67
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Doğum tarihini söylemek, ebced hesabıyla doğum tarihini düşmek.

Tārīh-i maḳdemin didi aḥbāb şād olup
Aḥmed vücūda geldi mu'ammer ide Ḥudā

tārīhi ol:-

1. **tārīhi oldu:-dı**
Tarih 6
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Ebced hesabı ile tarih düşürülmek.

Oldı bu vech ile tārīhi anuñ
Māhı mestūr eyledi ebr-i siyāh

tārīh-i vilādet düş:-

1. **tārīh-i vilādet düşdi:-di**
Tarih 79
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Ebced hesabıyla doğum tarihi düşmek.

Düşdi bir şevk ile tārīh-i vilādet Feyzī
Kadem-i pākini Ḥāk 'Āyişenüñ kıla sa'īd

tārīh-i zībā düş:-

1. **tārīḥ-i zībā düşdi:-di****Tarih 22**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Süslü tarih düşmek, ebced hesabıyla
güzel bir tarih düşmek.*

Düşdi bir tārīḥ-i zībā lafzen ü ma'nen didüm
Aldı biñ yüz altıda Sakızı Sultān Muştafā

tārīḥ-i zibende düş-:1. **tārīḥ-i zibende düşdi:-di****Tarih 23**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Süslü tarih düşmek, ebced hesabıyla
güzel bir tarih düşmek.*

Düşdi bir tārīḥ-i zibende didüm ey Feyzī
Tūl-i 'ömr ile mu'ammer ola yā Rab Mūsā

tārīḥini eyle:-1. **tārīḥini eyledüm:-dü, -m****Tarih 39**

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Ebced hesabıyla tarih düşürmek.

Harf-i menkūṭ ile Feyzī eyledüm tārīḥini
Oldı rif'atle bi-ḥamdillāh efendüm defterī

tarīk-i Nakşbendiyye:1. **tarīk-i Nakşbendiyye:****Gazel 107**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nakşibendi Tarikatı.

Şafā-baḥşā-yı 'ālemdür tarīk-i Nakşbendiyye
Cihān içre müsellemdür tarīk-i Nakşbendiyye

2. **tarīk-i Nakşbendiyye:****Gazel 107**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nakşibendi Tarikatı.

Bulur aña girenler bir şafā-yı zevk-i rūḥānī
Müferriḥ cāy-ı ḥurremdür tarīk-i
Nakşbendiyye

3. **tarīk-i Nakşbendiyye:****Gazel 107**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nakşibendi Tarikatı.

Serāser maḥv olurdu zulmet-i gam levḥ-i
ḥāṭırdan

Şafā vü zevke tev'emdür tarīk-i Nakşbendiyye

4. **tarīk-i Nakşbendiyye:****Gazel 107**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nakşibendi Tarikatı.

Olur her merdümāna gūşe-gır-i cāy-ı āsāyiş
Cihān kaydında bī-ḡamdur tarīk-i
Nakşbendiyye

5. **tarīk-i Nakşbendiyye:****Gazel 107**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Nakşibendi Tarikatı.

Muḥibb-i şādıkam ol ḥānkāh-ı cennet-āsānuñ
Cihānda Feyzī hoş demdür tarīk-i
Nakşbendiyye

6. **tarīk-i Nakşbendiyye:****Gazel 107**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nakşibendi Tarikatı.

Şafā-baḥşā-yı 'ālemdür tarīk-i Nakşbendiyye
Cihān içre müsellemdür tarīk-i Nakşbendiyye

tartıl:-1. **tartıldı:-dı****Matla 55**

Mısra: 2

Ölçülmek, değer biçilmek.

Mi'yārumı nokşān tutup ḡadr-i bahāda
Eksüklige tartıldı birez Vezneci-zāde

taşvır:1. **taşvır:****Gazel 38**

Mısra: 8

Resmetme, betimleme.

Yazıldı levḥ-i dilde nakş-ı ḥüsni kilik-i fikretle
Ḥıram-ı şivesi ol mehveşüñ taşvır müşkildür

taşvır id:-

1. taşvîr idelüm:-elü, -m

Gazel 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Çizmek, resmetmek.

Hâme hayretde kalur bir müjesi nakşında
Nice ol Yûsuf-ı gül-çihreyi taşvîr idelüm

2. taşvîr ider:-er

Gazel 86

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Betimlemek, resmetmek.

Kıl kâlemdür şafha-i çeşmümde müjgân-ı
terüm
Nakş-ı hüsnüñ dîdeme taşvîr ider Bihzâd-ı dil

tâtâr-ı ğamze:

1. tâtâr-ı ğamze:

Kaside 6

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Yağmacı bakış.

Tâtâr-ı ğamze ğâret ider mülket-i dili
Böyle kalursa kişver-i qalbüm harâb olur

2. tâtâr-ı ğamzeñdür:-ñ, -dür

Gazel 62

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yağmacı bakışı.

Şehâ ğâret-ger-i iklîm-i dil Tâtâr-ı ğamzeñdür
Hemân mülk-i derûnı itmege berbâd ayak
başmış

Tâtâr-ves:

1. Tâtâr-ves:

Gazel 48

Mısra: 3

Tatar, yağmacı.

Hân-ı vaşlını 'adû yağmâ ider Tâtâr-ves
Vaşluña 'uşşâkuñı eyle sezâ nevrûzdur

ta'fir id-:

1. ta'fir ider:-e

Kaside 4

Mısra: 52

Kelime Tipi: -

Koku vermek, kokuya boğmak.

Sensin ol bûy-ver-i gülşen-i bâğ-ı ümmîd
Bûy-ı luţfuñ ide ta'fir-i dil-i ğam-fersâ

2. ta'fir ider:-er

Gazel 67

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Koku vermek, kokuya boğmak.

Veżân oldukça 'uşşâkuñ demâğını ider ta'fir
Meger bâd-ı şabâ ol 'anberîn ğisûya
varmışmış

3. ta'fir iderdi:-er, -di

Gazel 40

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Koku vermek.

Demâğ-ı cânumı ta'fir iderdi meclisde
Elümde gül gibi sâkî ayâğ lâzımdur

ta'fir it-:

1. ta'fir itmesün:-me, -sün

Gazel 121

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzel bir koku ile kokulandırmak.

Cân demâğın nice ta'fir itmesün ey mâhrû
Müşk-efşân oldı zülfüñ 'anber-i sârâ gibi

ta'fir-i demâğ eyle-:

1. ta'fir-i demâğ eyler:-r

Gazel 105

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Damağa koku bırakmak (damağını
tatlandırmak, kokulandırmak).*

Devâ-yı derd-i serdûr bûyı ta'fir-i demâğ eyler
'Aceb mi düşmese câm-ı mey elden vâkt-i
deydür bu

tatvîl:

1. tatvîle:-e

Kaside 8

Mısra: 65

Uzatma, uzun uzadıya anlatma.

Nedür tatvîle bâ'is şimdi hengâm-ı du'â geldi
Şenâdur çünki de'b-i şâ'irân söz buldı pâyânı

tavşîf:

1. **tavşifüñe:-üñ, -e****Tarih 77**Mısra: **13***Vasıflarını, niteliklerini saymak; övmek.*

Murādum üzre cevlan itmedi tavşifüñe gerçi
 'İnān-ı esb-i fikrüm vādi-i medhinde irhādur

tavşif eyle:-1. **tavşif eyler:-r****Tarih 50**Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Vasıflarını, niteliklerini saymak; övmek.

Böyle mi eyler idi zāt-ı şerifin tavşif
 İtmese nār-ı elem Feyzi-i zārı pür-tāb

tavşif id:-1. **tavşif iderdi:-er, -di****Gazel 108**Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Nitelendirmek, vasıflarını saymak.

Tavşif iderdi la'l-i lebin ol perī-veşüñ
 Ehl-i mezāka Feyzi bu şīrīn maḳāl ile

tavşif-i lebüñ:1. **tavşif-i lebüñ:-üñ****Gazel 68**Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının niteliklerini saymak.

Şīrīn ider eş'ār-ı şafā-bahşını cānā
 Tavşif-i lebüñ Feyzi-i ğam-ḥāruña maḥşuş

tavy id:-1. **ṭavy idince:-ince****Kaside 7**Mısra: **36**

Kelime Tipi: -

Aşmak, üzerinden geçmek.

Yazar muḥāsebe-i 'ālemi murād itse
 Nigāh-ı çeşm-i bütān ṭavy idince müjgānı

tāze:1. **tāze:****Gazel 58**Mısra: **8***Yeni.*

Ben ketm idersem 'aşkını ol māh-ṭal'atuñ
 Şāhid degül mi sinedeki tāze dāğımız

2. **tāzelerle:-ler, -le****Lugaz 13**Mısra: **10***Genç, delikanlı, civan.*

Zenler ile eylemezdi şöḥbeti
 Pīrlerle tāzelerle ülfeti

tāze bahāruñ:1. **tāze bahāruñ:-uñ****Tarih 58**Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

İlkbahar.

Nice inkār olunur tāze bahāruñ seyri
 Ḥaṭṭ-ı rüyuñ göricek düşdi dile şevḳ-i cedīd

tāze cān bul:-1. **tāze cān buldı:-dı****Tarih 30**Mısra: **5**

Kelime Tipi:

Yeniden hayat bulmak, dirilmek.

Olanlar mürde-i ğām devletünde tāze cān buldı
 İder mā'u'l-ḥayātı nevk-i kilḳ-i luṭf ile icrā

2. **tāze cān bulsa:-sa****Tarih 36**Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Yeniden hayat bulmak, dirilmek.

Āb-ı cān-bahşın içenler tāze cān bulsa revā
 Ḥabbezā cāy-ı laṭīf ü 'ayn-ı kevşerdür revān

tāze-gü eyle:-1. **tāze-gü eyler:-r****Gazel 34**Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Yeni, alışılmışın dışında söz söylemek.

Sezā güftārını şīrīn iderse ṭūṭi-i ṭab'um
 Beni mir'āt-ı rüy-ı yār Feyzī tāze-gü eyler

te'ākub eyle:-

1. te'ākub eyler:-r

Rübai 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Peşinden gitmek, takip etmek.

Birbirini 'ālemde te'ākub eyler
Fānī idüğün rüz u şeb eyler işbāt

tebāh it:-

1. tebāh itmege:-meg, -e

Gazel 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Harap etmek, yıkmak.

Mir'āt-ı dil işkeste idi tır-i müjeñle
Seng-i gam u hecrüñle tebāh itmege degmez

tebāh ol:-

1. tebāh oldu:-dı

Tarih 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bozulmak, mahvolmak.

Feyzi hatt-ı pāki zeyn itdi ruḥın
Oldı seng-i gamla mülk-i dil tebāh

tebeh:

1. tebehdür:-dür

Rübai 32

Mısra: 1

Mahvolmuş, harap olmuş.

'İşyān ile şad ḥayf tebehdür ḥālüm
Ma'lüm durur cenābuña aḥvālüm

tebessüm-sāz ol:-

1. tebessüm-sāz olur:-ur

Kaside 10

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Gülümsemek.

Ne ḥaletdür kime ḥālüm disem olur tebessüm-
sāz
Elem çekme deyü eyler ḥavāle rüz-ı ferdāya

teb-i gamuñda:

1. teb-i gamuñda:-da-uñ, -da

Gazel 71

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dert ateşi (aşk derdinden sıtma nöbetine tutulup ateşlenmek bağlamında).

Teb-i gamuñda leb-i yāri fıkı ider 'uşşāk
Mişāl-i teşne çü mevc-i serābdan maḥzūz

tebrīk id:-

1. tebrīk idüp:-üp

Tarih 44

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kutlama, hayırlı dilekleri iletme.

Ḳudüm-ı es'aduñ tebrīk idüp Feyzī didüm
tārīḥ
Naḳīb Efendiye ola mübārek pāye-i iftā

tedbīr:

1. tedbīri:-i

Tarih 54

Mısra: 5

Yönetim, idare.

Ola tedbīri de taḳdīre muvāfiḳ dā'im
Eyleye mühr-i vezāretle mu'ammer Mevlā

tedbīr ol:-

1. tedbīr olunmaz:-un, -maz

Gazel 57

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Önlem alma, tedbir koyma.

Nuḳl-i leb-i la'lüñle mey-i vuşlatuñ ister
Gayri dil-i miḥnetkeşe tedbīr olunmaz

tefekkkür-i mey-i la'lüñle:

1. tefekkkür-i mey-i la'lüñle:-üñ, -le

Gazel 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağın şarabının hayali, düşüncesi.

Tefekkkür-i mey-i la'lüñle mest olursam ben
Sürür-ı şevḳ mey-i hoş-güvāra ḳalmışdur

tefekkkür:

1. tefekkkür:

Kaside 10

Mısra: 41

Düşünme, zihin yorma.

İderdi serfûrî dâ'im tefekkür üzredür kârı
Şa'îrî fikr iderse uğramışdur mâlihulyâyâ

2. **tefekkürî:-i**

Matla 22

Mısra: 2

Düşünce, hayal.

Ümmîd-i vaşl-ı yâr ile dil zevk-yâb olur
La'l-i lebûñ tefekkürî şahbâ-yı nâb olur

tefekkür eyle:-

1. **tefekkür eyler:-r**

Gazel 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Düşünmek.

Tefekkür eyler isem nûr-ı rûy-ı dildârı
Şeb-i elemde o nûr-ı ziyâ gelür görünür

2. **tefekkür eyler:-r**

Tarih 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Düşünmek, muhakeme etmek.

Tefekkür eyler iken düşdi bir târîh ey Feyzî
Mu'ammer ola yâ Rab Muştâfâ bu dâr-ı
dünyâda

3. **tefekkür eylerem:-r, -em**

Gazel 88

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Düşünmek.

Ruh-ı dilber tefekkür eylerem Feyzî dil-i zârı
Cihânda nazra-düz-ı tâb-ı nûr-ı mihr ü mâh
etmem

tefekkür it:-

1. **tefekkür itmedeyüm:-mede, -yü, -m**

Gazel 90

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Düşünmek.

Tefekkür itmedeyüm nûr-ı rûy-ı dildârı
Ketân-ı cismümi mevķûf-ı mâhtâb iderüm

tefekkür-i gül-i rûyuñla:

1. **tefekkür-i gül-i rûyuñla:-uñ, -la**

Gazel 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) gül yüzünün düşüncesi.

Tefekkür-i gül-i rûyuñla ey kamer-ţal'at
Hezâr-veş yine nâlânüñ olmamuz yegdür

tefekkür-i leb-i la'lüñ:

1. **tefekkür-i leb-i la'lüñ:-üñ**

Gazel 40

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kırmızı dudagın düşüncesi.

Tefekkür-i leb-i la'lüñ iderse 'uşşâka
Müdâm câm-ı şafâdan ferâğ lâzımdur

tefekkür-i leyl ü nehâr:

1. **tefekkür-i leyl ü nehâr:**

Gazel 115

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Gündüz ve geceyi düşünme (sevgilinin
nur yüzünü ve siyah saçını düşünme
bağlamında).*

Siyâh-ı zülf ile ruhsâr-ı yâr seyrinde
Gönül tefekkür-i leyl ü nehâr seyrinde

tefekkür-i mey-i la'lüñle:

1. **tefekkür-i mey-i la'lüñle:-üñ, -le**

Gazel 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kırmızı şarabın hayali, düşüncesi.

Tefekkür-i mey-i la'lüñle meclis-i gamda
Ne deñlü nûş idersem olurdu âb şarâb

teğâfûl id:-

1. **teğâfûl ider:-er**

Gazel 52

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Anlamazlıktan, bilmezlikten gelmek.

Beni gördükde teğâfûl ider ol şüh-ı cefâ
Feyziyâ şimdi bize şîve-i ma'hûd olmaz

tehi:

1. tehî:**Rûbai 31**

Mısra: 1

(içi) boş.

Meyden tehî peymāneye mesrūr olmam

Sākī baña şun sāğarı maḥmūr olmam

tehî ol-:**1. tehî olmaz:-maz****Gazel 113**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Boş olmak, eksik kalmak.

Dil tehî olmaz ğam u renc-i elemnden dem-be-dem

Bir 'acâyib ḥānedür mihmān mihmān üstüne

te' hîr ol-:**1. te' hîr olunmaz:-un, -maz****Gazel 57**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sonraya bırakmak, ertelemek.

Üftāde olur görse mey-i vuşlatuñ 'uşşāk

La'l-i leb-i cān-baḥşuña te' hîr olunmaz

tek:**1. tek:****Gazel 14**

Mısra: 1

Yeter ki.

İtmesün tek zülf-i yār-ı 'anber-efşānı şikest

Eylesün miḳrāz-ı hecri rişte-i cānı şikest

tek ü pü eyle-:**1. tek ü pü eylemez:-mez****Lugaz 17**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Koşma, koşuşma.

Söyledür var ise olur pürgü

Gördüğü şahşa eylemez tek ü pü

tekmil:**1. tekmilini:-i, -n, -i****Tarih 16**

Mısra: 3

(hamamın) bitirilişi, tamamlanışı.

Didüm tekmilini seyr eyleyince Feyziyā tārīḥ
Güzel ḥammām rüşen cāy-gāh-ı cānfezādur bu**telāṭum-ı yem-i ğamdan:****1. telāṭum-ı yem-i ğamdan:-dan****Gazel 87**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gam denizinin çırpınan dalgaları.

(üzüntünün meydana getirdiği dalgalı ruh hali bağlamında).

Olur ğarīḳ-i fenā belki keşti-i maḳşūd

Telāṭum-ı yem-i ğamdan göñül kenāra çekil

telef:**1. telef:****Gazel 122**

Mısra: 2

Boş yere harcama, yıpratma.

Tîr-i nigāh-ı dilbere sînem hedef gibi

Bîhûde cān u dil reh-i ğamda telef gibi

telef it-:**1. telef itmek:-mek****Gazel 59**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ziyan etmek. İl ölmek.

Çārsū-yı 'aşḳda ey ḥāce-i kālā-yı ğam

Naḳd-i cān itmek telef olmuştur ancak

sūdumuz

telef kıl-:**1. telef kıldı:-dı****Gazel 52**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Telef etmek, ziyan etmek.

Naḳd-i cān kıldı telef ḥāce-i bāzār-ı fenā

Çārsū-yı der-i dilberde dilā sūd olmaz

telef ol-:**1. telef oldu:-dı****Gazel 59**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Ziyan olmak, sonu gelmek. İl ölmek.

Fıkr ider yārūn dehānını dil-i nābūdumuz
Yok yere oldu telef cism-i belā-fersūdumuz

telh eyle-:

1. **telh eyledi:-di**
Tahmis 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Tadını kaçırmak.

Şeb-i hicrānda olur cām-ı maḥabbet müli telh
Nābiyā sāki-i çerḥ eyledi kām-ı dili telh

telh it-:

1. **telh itdi:-di**
Tahmis 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Acı vermek, acıtmak (canını yakmak bağlamında).

Ḥār-ı cevriyle olup ‘āşıka rūyı güli telh
Feyziyā ḥār-ı elem itdi dil-i bülbüli telh

telh ol-:

1. **telh olup:-up**
Tahmis 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Acı vermek, acıtmak (canını yakmak bağlamında).

Ḥār-ı cevriyle olup ‘āşıka rūyı güli telh
Feyziyā ḥār-ı elem itdi dil-i bülbüli telh

2. **telh olur:-ur**
Tahmis 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Acı olmak, acı bir tat almak.

Şeb-i hicrānda olur cām-ı maḥabbet müli telh
Nābiyā sāki-i çerḥ eyledi kām-ı dili telh

telh ü şirîn:

1. **telh ü şirîn:**
Lugaz 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Acı ve tatlı.

Cismin āhen bend ile berdüş ider
Telh ü şirîn her ne görse nüş ider

telh-āzār:

1. **telh-āzār:**
Gazel 74
Mısra: **6**
İnciten söz, acı söz.

La ‘l-i dilber hevesiyle nola Ferhād olsam
Telh-āzār ile şirîni-i güftār laṭîf

2. **telh-i āzār:-ı**
Matla 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zulmün acısı (acı tat bağlamında).

O mehûn zehr-i gamı telh-i āzārı lezîz
Dil-i gam-dîdemüze olmada güftārı lezîz

telh-i sitem:

1. **telh-i sitem:**
Rûbai 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eziyet acısı.

Düşnâmi-i āzār ile güftār eyler
Telh-i sitem bu dil-i nâçâra lezîz

temâşâ:

1. **temâşâda:-da**
Gazel 95
Mısra: **2**
(sevgiliyi) hayranlıkla izleme, bakıp seyretme.

Āzâde-dil o zülf-i dilârâda olmasun
Ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı nigârı temâşâda olmasun

2. **temâşâdan:-dan**
Gazel 97
Mısra: **4**
(sevgiliyi) hayranlıkla izleme, bakıp seyretme.

Yine her bir nazar bir şüret-i zîbâ hüveydâdur
Ne mümkün sırçesm olmak ruḥ-ı yâri
temâşâdan

3. **temâşâdur:-dur**
Tarih 72
Mısra: **7**
Seyirlik, hayran hayran bakılan.

Muşanni' kıl kalemle sîm nakş itmiş
temâşâdur
Nigâh-endâz olanlar zann ider anı şadefkârî

4. **temâşâdur:-dur**

Kaside 9

Mısra: 33

Hayranlıkla seyretme, izleme.

Müsâ'id olmadı bahtum benüm temâşâdur
Gam u firâk ile mahzûnlar olup dilşâd

5. **temâşâdur:-dur**

Kaside 10

Mısra: 37

Hayranlıkla seyretme, izleme.

Egerçi var bir esb-i bî-bedel haylî temâşâdur
Ne dem 'azm eylese za'f ile batmaz cismi
deryâya

6. **temâşâya:-y, -a**

Kaside 10

Mısra: 2

Hayranlıkla seyretme, izleme.

Bahâr oldu gönül gel gülsitân-ı hâlet-efzâya
Şükûfeyle müzeyyen oldu 'âlem var temâşâyâ

7. **temâşâdur:-dur**

Tarih 77

Mısra: 18

Hayranlıkla seyretme, izleme.

Nice gam-gîni mesrûr eyledi bir zerrece lûtfuñ
Müsâ'id olmadı bahtum benüm daḥî
temâşâdur

temâşâ-yı bâğ:

1. **temâşâ-yı bâğ:**

Gazel 40

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bahçe gezintisi.

Kafes-nişîn-i ğamam 'andelîb-veş baña
Ne seyr-i gül ne temâşâ-yı bâğ lâzımdur

temevvüc it:-

1. **temevvüc itmek:-mek**

Tarih 77

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dalgalanmak.

Temevvüc itmek ile baḥr-ı lûtfi kapudân oldu
Vücûd-ı bî-naẓrî gûyiyâ bir dürr-i yektâdur

temeyvül eyle:-

1. **temeyvül eyleyüp:-y, -üp**

Matla 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) istek ve arzu duymak.

Temeyvül eyleyüp dil bir perî-rûy-ı sitemkâra
Hevâ-yı zulfî ile murğ-veş olmuşdı âvâre

temeyvül ol:-

1. **temeyvül ol:**

Gazel 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Bir yöne doğru yönelmek. İl (sevgiliye)
istek ve arzu duymak.*

Temeyvül ol perîye bu dil-i bî-bâkdandur hep
Figânum şimdi mekr-i gamze-i çâlâkdandur
hep

ten:

1. **tenimüz:-i, -müz**

Gazel 12

Mısra: 4

Beden, cisim, gövde, vücut.

Teskîn ide mümkün mi anı eşk-i dem-âlûd
Pür-sûhte itdi benimüz nâr-ı maḥabbet

2. **tenüm:-üm**

Gazel 12

Mısra: 9

Beden, cisim, gövde, vücut.

Pür-şerḥa tenüm süziş-i ḥasret ile Feyzî
Zeyn itmededür cismümi gülzâr-ı maḥabbet

3. **tenümde:-üm, -de**

Gazel 26

Mısra: 7

Beden, cisim, gövde, vücut.

Tenümde dâğlar var lâle-âsâ tîğ-i hecrûñle
Fezâ-yı sîne fikr-i 'ârızuñla gülşen olmuşdur

4. **tende:-de**

Gazel 101

Mısra: 9

Beden, cisim, gövde, vücut.

Ma'dūd olur mı şerhalarum tende Feyziyā
Ser-tā-ser itdi çāk-i girībān şanur gören

5. tenüm:-üm

Matla 45

Mısra: 2

Beden, cisim, gövde, vücut.

Miyānuñ fikretiyle ey perī āşüfte-hāl oldum
Zā'īf oldu tenüm yok yere ben maḥz-ı ḥayāl
oldum

teng:

1. tengdür:-dür

Matla 3

Mısra: 2

Dar, küçük.

Görünce 'āşıkın güftāra gelmez ol melek-sīmā
Cevāba iktidār olmaz dehānı tengdür ammā

teng eyle:-

1. teng eyleye:-y, -e

Tarih 11

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Dar etmek, kaçacak yer bırakmamak.

Fezā-yı 'ālemi teng eyleye küffār-ı bed-kāra
Furūḡ-efrüz olursa pertev-i şemşīr-i bürrānı

tengnā:

1. tengnā-yı:

Kaside 6

Mısra: 33

Çukur (sıkıntılı yer).

Bu tengnā-yı dehrde çetr-i ümīdime
Ḥaytū'ş-şu'ā-ı mekrūmeti zer-ṭnāb olur

tenhā kal:-

1. tenhā kalur:-ur

Lugaz 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yalnız kalmak.

Baḥr u berde ḥukmi kim cārī olur
Gāhice bir gūşede tenhā kalur

ten-i āmāca:

1. ten-i āmāca:-a

Gazel 31

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hedef (beden bağlamında).

Nevk-i müjgānı ten-i āmāca tūrendāz olur
Bu cefālar Feyziyā vaşla dili şāyān ider

tennūr-ı hicrānda:

1. tennūr-ı hicrānda:-da

Rübai 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Ayrılık ocağı (ayrılığın ocak gibi
yakıcılığı bağlamında).*

Yandı cigerüm tennūr-ı hicrānda meded
Dil nār-ı ḡam-ı firāk ile oldu kebāb

tenvīr id:-

1. tenvīr idelüm:-eli, -m

Gazel 89

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aydınlatmak, nurlandırmak, parlatmak.

Maḥv olur zūlmet-i ḡam mey içelüm cām-ı
dili
Fikret-i la'l-i leb-i yār ile tenvīr idelüm

ter id:-

1. ter ide:-e

Tarih 49

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*(ağzını) ıslatmak (susuzluğunu gidermek
bağlamında).*

Sultān Süleymānuñ olan kātīb-i vakfı
Kevşerle dehānın ter ide göre sevābı

2. ter ider:-er

Tarih 27

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*(ağzını) ıslatmak (susuzluğunu gidermek
bağlamında).*

Āḥiretde āb-ı Kevşerle dehānın ter ider
Ola bu 'ayn-ı ḥayāt-efzāsı makbūl-i Ḥudā

terahhum eyle:-

1. **terahhüm eylemedi:-me, -di****Gazel 78**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Terahhüm eylemedi baña âh ile ey dil
İzâr-ı yâri siyâh eylesem niyâz iderek

2. **terahhüm eylemedün:-me, -dün****Gazel 27**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Terahhüm eylemedün hâl-i zâruma cânâ
Fütâde-i çeh-i hicrânun olmamız yegdür

3. **terahhüm eylemez:-mez****Gazel 125**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Acımak, merhamet etmek.

Terahhüm eylemez peyveste oldı çerhe
efğānum
Hemân peygüle-i hicrânda nâçâr olduğum
kaldı

terahhüm it:-1. **terahhüm it:****Gazel 80**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Oldum helâk-i hançer-i fûrkat terahhüm it
Şimdi fütâde-i çeh-i hicrânunām senün

terk id:-1. **terk ider:-er****Gazel 73**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.

Vaşluña şâyeste eyle Feyzi-i bîçāreyi
Terk ider olmaz şehâ 'aşk-ı gam-efzâdan ferâğ

2. **terk idüp:-üp****Tarih 20**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Terk etmek, ayrılmak (ölmek
bağlamında).*

Emîn-i maṭbah olan ḥazret-i Mūsâ Efendi kim
Revân oldı cihân-ı bî-beḳâyı terk idüp ḥayfâ

3. **terk idüp:-üp****Tarih 76**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bırakıp gitmek, göçüp gitmek, ölmek.

İrci 'î emrini gûş itdükde ol merd-i güzîn
Terk idüp dünyâyı kıldı emr-i Ḥaḳka inḳıyâd

terk ol:-1. **terk olur:-ur****Kaside 9**

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

Hele mülâhaza kıl terk olur mı sultānum
Ezelden olmuş idüm lutf-ı ṭab' uña mu'tād

terk-i hevâ it:-1. **terk-i hevâ itmemiş:-me, -miş****Lugaz 3**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Arzusundan vazgeçmek, isteğinden
caymak.*

Germ ü serd-i rûzgârı dâ'imâ
Görmek ile itmemiş terk-i hevâ

terk-i 'inâd eyle:-1. **terk-i 'inâd eylemedi:-me, -di****Kaside 9**

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

İnadından vazgeçmek.

Biraz da vaşf idelüm baht-ı nâ-be-sāmānı
Muḥâlefet idiyor eylemedi terk-i 'inâd

terk-i nâz:-1. **terk-i nâz:****Gazel 69**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Naz yapmaktan vazgeçmek.

Eşheb-süvâr-ı ṭab' uña aḥsente Feyziyâ
Bu 'arşa-i cihânda aña terk-i nâz farz

tersâ:-

1. tersā:

Lugaz 8

Mısra: 6

Hristiyan.

Cismi var rûhı yok ider hareket

Kimi tersā ile ider ülfet

teşekkî eyle-:

1. teşekkî eylemez:-mez

Gazel 104

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Şikayet etmek.*Olur pāmāl-i esb-i nāzı vādī-i maḥabbetde
Teşekkî eylemez 'uşşāk-ı zārı şehlevendinden**teshîr id-:**

1. teshîr ider:-er

Gazel 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Büyülemek, etkisi altına almak.*Teshîr ider 'uşşākını ol şüh-ı cefā-cū
Tāb-āver olur dillere her bār-ı maḥabbet**teshîr ol-:**

1. teshîr olur:-ur

Gazel 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Etki altına almak, büyülemek, kendine bağlamak.*Dūd-ı buḥūr-ı āh ile te'sîr olur mı hiç
Bu şebde ol perî baña teshîr olur mı hiç**te'sîr eyle-:**

1. te'sîr eylemez:-mez

Lugaz 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Tesir etmek, etkilemek.*Maḥv olur cismi göre keşretle āb
Eylemez te'sîr tāb-ı āfītāb**te'sîr id-:**

1. te'sîr ider:-er

Kaside 10

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

*Etkilemek, etki etmek.*Rikābıyla ne deñlü zaḥm-zen olsam da gūş
itmez

İder te'sîr o deñlü ḍarb olunsā seng-i ḥārāya

teskîn id-:

1. teskîn ide:-e

Gazel 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Sakinleştirmek.*Teskîn ide mümkün mi anı eşk-i dem-ālūd
Pür-sūḥte itdi tenimüz nār-ı maḥabbet

2. teskîn ider:-er

Gazel 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Sakinleştirmek.*Süz-ı 'aşkuñla gönül pür-tāb-ı külḥandur
Eşk-i tūfān-āşinā teskîn ider mi dem-be-dem**teskîn ol-:**

1. teskîn olurdu:-ur, -dı

Gazel 42

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Yatışmak, sakinleşmek. İl sönmek (aşığın gönül yangınının sönmesi bağlamında).*Olurdu süziş-i āh-ı derūnumuz teskîn
Olursa mevc-fiken baḥr-ı hoş-gulū-yı Ḥişār**teslîm ol-:**

1. teslîm olup:-up

Kaside 7

Mısra: 63

Kelime Tipi: -

*Teslim olmak, boyun eğmek, kabul etmek.*Nikāt-ı şî'rüme teslîm olup sened eyler
Geleydi 'āleme şimdi Zahr ü Selmānı**teşne:**

1. teşnedür:-dür

Gazel 36

Mısra: 1

Susamış. İl çok istemek, arzu etmek.

La 'l-i nāb-ı dilbere cennetde kevşer teşnedür
Büy-bağş-ı zülfine çün müşk-i ezfer teşnedür

2. **teşnedür:-dür**

Gazel 36

Mısra: 2

Susamış. İl çok istemek, arzu etmek.

La 'l-i nāb-ı dilbere cennetde kevşer teşnedür
Büy-bağş-ı zülfine çün müşk-i ezfer teşnedür

3. **teşnedür:-dür**

Gazel 36

Mısra: 4

Susamış. İl çok istemek, arzu etmek.

Çin-i pişānuñ gażab-nāk olsa olur mevc-ḥız
Māhi-i āb-ı ḥayāt ebrūña dilber teşnedür

4. **teşnedür:-dür**

Gazel 36

Mısra: 6

Susamış. İl çok istemek, arzu etmek.

'Azm-i Çin itse sezā meyl eyleyen dil zülfine
Turre-i şeb-rengine müşk ile 'anber teşnedür

5. **teşnedür:-dür**

Gazel 36

Mısra: 8

Susamış. İl çok istemek, arzu etmek.

Nice mümkün olmamak nār-ı gamuñla sūhte
Rüyūña ey mährü mihr-i münevver teşnedür

6. **teşnedür:-dür**

Gazel 36

Mısra: 10

Susamış. İl çok istemek, arzu etmek.

Midḥat-i dildār aña şāyestedür 'ālemde kim
Feyzi'nūñ eş'ārına merd-i sūḥan-ver teşnedür

7. **teşneyem:-y, -em**

Gazel 94

Mısra: 5

Susamış. İl çok istemek, arzu etmek.

Ol teşneyem ne bahrı ki görsem serāb olur
Geçmekde fikr-i vaşl ile eyyāmımız bizüm

8. **teşne:**

Tarih 9

Mısra: 2

Susamış.

Ne güzel 'ayn-ı pāk-i rūḥ-efzā
Teşne dillere dā'imā dilkeş

9. **teşne:**

Tarih 36

Mısra: 7

Susamış.

Seyr idüp bir teşne tārīḥin didi Feyzī anuñ
Nüş idüñ bu mā'-i pākīze güzel şādū'r-revān

10. **teşne:**

Tarih 49

Mısra: 7

Susamış.

Bir teşne gelüp ḥatīf-i kudsī didi tārīḥ
Rūḥ-ı Hüseyn şād ola nüş eyle bu ābı

teşne-dil:

1. **teşne-dilüm:-üm**

Gazel 90

Mısra: 2

*Susamış gönül (candan ve gönülden
isteme bağlamında).*

'Aceb mi āru-yı neşve-i şarāb iderüm
Cihānda teşne-dilüm ben ümīd-i āb iderüm

teşnegān:

1. **teşnegāna:-a**

Tarih 3

Mısra: 3

Susamışlar.

Teşnegāna oldı güyā māye-i āb-ı ḥayāt
Rūḥ-bağş olsa sezā bu mā'-i pāk-i dil-güşā

2. **teşnegānuñ:-uñ**

Tarih 43

Mısra: 2

Susamışlar.

Güzel 'ayn-ı şafā-āver zihī āb-ı ḥayāt-efzā
Olurdu rūḥ-bağşā teşnegānuñ kalbine güyā

3. **teşnegān:**

Tarih 66

Mısra: 3

Susamışlar.

Güş idince teşnegān Feyzī didi tārīḥini
'Aynıdur 'ayn-ı ḥayātuñ bu güzel āb-ı laṭīf

teşnegān-ı 'ālemi:

1. **teşnegān-ı 'ālemi:-i**

Tarih 5

Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Dünyanın susamışları.

Teşnegân-ı 'âlemi sîrâb ider
Öyle cârî âb-ı şâf u cânfezâ

teşne-leb:

1. **teşne-lebüm:-üm**
Kaside 7
Mısra: 53
Dudağı kurumuş, çok susamış.

O deñlü teşne-lebüm çeşmesâr-ı lutfuñdan
Zülâl-i merhâmetüñ sîr iderdî 'atşânı

2. **teşne-lebe:-e**
Tarih 89
Mısra: 3
Dudağı kurumuş, çok susamış.

Nüş iden teşne-lebe oldı hayât-ı cāvîd
Reşk ider kaçre-i nâcîzine Nîl ile Fûrât

teşne-leb-i sāğar-ı şahbâ-yı şafâ:

1. **teşne-leb-i sāğar-ı şahbâ-yı şafâ:**
Kaside 4
Mısra: 62
Kelime Tipi: -
Mutluluk şarabının kadehinin susamış.

Görmedüm cām-ı şafâ-bağış murâd üzre
henüz
Benem ol teşne-leb-i sāğar-ı şahbâ-yı şafâ

teşrif eyle:-

1. **teşrif eyledi:-di**
Tarih 82
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Şeref vermek, şereflendirmek.

Büyük ruznâme cāhın eyledi şad yümn ile
teşrif
Aña şâyestedür i'zâz u ikbâl-i sa'âdetle

teşrif id:-

1. **teşrif ider:-er**
Kaside 10
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Şereflendirmek, şeref vermek.

Zemîn-i gülşene teşrif ider bir âşaf-ı zîşân
Nümâyân kıldı çetirin yâsemîn-i âsumân-sāye

2. **teşrif idüp:-üp**
Gazel 82
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Şereflendirmek, şeref vermek.

Şehâ teşrif idüp gam-hâne-i 'uşşâk-ı nâçâra
Ziyâ-ver oldı rüyuñ ey şeh-i bîdâd hoş geldüñ

teşrif it:-

1. **teşrif itdi:-di**
Tarih 63
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Şereflendirmek.

Defterî şadrına teşrif itdi bir zât-ı şerîf
Lutf ile ihyâ ider mürde-dil-i hâkisteri

te'sîr eyle:-

1. **te'sîr eyler:-r**
Gazel 14
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Etki altına almak, etkilemek.

Saňa te'sîr eyler âhı baħr-ı gamda ey felek
Eyledüñ fülk-i dil-i Feyzî-i nālânı şikest

te'sîr id:-

1. **te'sîr ider:-er**
Gazel 111
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Etki etmek.

İder a'dāya 'ākıbet te'sîr
Bîhisâb inkisâr var dilde

te'sîr it:-

1. **te'sîr itmeye:-me, -y, -e**
Gazel 99
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Etki etmek.

Zehr-i gam itmeye te'sîr dil-i 'uşşâka
Neşve-ver fikret-i la'l-i leb-i şîrînüñden

2. **te'sîr itmez:-mez**
Gazel 49

Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Etki etmek.

Neşât-ı bâde te'sîr itmez 'uşşâk-ı dil-efgâra
Şarâb-ı miñnetüñ sermest-i bî-
pervâlarındandır

te'sîr ol-:

1. **te'sîr olur:-ur**
Gazel 16
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Etki etmek, etkilemek.

Dûd-ı buñûr-ı âh ile te'sîr olur mı hiç
Bu şebde ol perî baña teşhîr olur mı hiç

tevâbi':

1. **tevâbi'i:-i**
Lugaz 15
Mısra: 6
Uşak, yardımcı.

Dört nefer kimse hîdmete derkâr
Her birinüñ beşer tevâbi'i var

teveccüh kıl-:

1. **teveccüh kıldı:-dı**
Tarih 75
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Yüzünü dönmek (bir şeyden yana tavır
sergilemek, ilgilenmek bağlamında).

Nizâm-ı devlete kıldı teveccüh Hâk mu'în
olsun
Eşer itmeye zât-ı pâkine anuñ ğam-ı devrân

tev'em:

1. **tev'emdür:-dür**
Gazel 107
Mısra: 6
Benzer, eş, denk.

Serâser mahv olurdu zulmet-i ğam levh-i
hâırdan
Şafâ vü zevke tev'emdür tarîk-i Nakşbendiyye

tezyîn it-:

1. **tezyîn itdi:-di**
Tarih 8

Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Süsleyip püslemek.

Hat-ı nev 'arız-ı pür-tâbın itdi câbecâ tezyîn
Cemâli pertevi ta'n eyler idi nûr-ı hurşide

tezyîn ol-:

1. **tezyîn oldı:-dı**
Kaside 8
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
Süslenmek.

Riyâz-ı dehr ezhar ile oldı serbeser tezyîn
Olup neşküfte güller girye kıldı ebr-i nîsânî

2. **tezyîn oldı:-dı**
Tarih 12
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Süslenmek.

Hat degül sünbüle gül oldı karîn
Oldı tezyîn ruñuñ ey mehrû

tıfl-ı çerhe:

1. **tıfl-ı çerhe:-e**
Kaside 1
Mısra: 23
Kelime Tipi: -
Gök çocuğu (gökyüzü).

Tıfl-ı çerhe zer-tılısm olmuş idi mihr ile meh
Çeşm-i bedden kendüsini hıfz iderler rûz u şeb

tıfl-ı debistânî ol-:

1. **tıfl-ı debistânî olur:-ur**
Kaside 8
Mısra: 30
Kelime Tipi: -
Mektep çocuğu olmak.

Niçe mümkün senüñ evşâfuñı tahrîr ide hâmem
Hıred vaşf-ı şerîfinde olur tıfl-ı debistânî

tıfl-ı dil:

1. **tıfl-ı dil:**
Gazel 67
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Gönül çocuğu.

Raḥīmī şî' rûñe tanzîre tıfl-ı dil idüp âğâz
Debistân-ı hünerde Feyzi-i pürgüya varmışmış

2. tıfl-ı dil:

Lugaz 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül çocuğu.

Tıfl-ı dil hall eyler ise Feyziyâ
Dâyesi ola anuñ bād-ı şabâ

tıfl-ı laṭîf:

1. tıfl-ı laṭîf:

Tarih 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzel çocuk (Musa Çelebi).

Virdi Feyyâz-ı ezel gül gibi bir tıfl-ı laṭîf
Valideyniyle mu'ammer ide dâ'im Mevlâ

tıfl-ı pāk:

1. tıfl-ı pāk:

Tarih 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günahsız çocuk.

Gülşen-i 'âlemde çün gül gibi bir tıfl-ı pāk
Oldı şüküfte hemân görmeye bād-ı ğamı

tîğ-ı bürrân:

1. tîğ-ı bürrân:

Gazel 83

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Keskin kılıç. İl bakış.

Bir nigeyle küşte eylerdi hezâr 'uşşâkını
Ġamze-i sertîzi-veş bir tîğ-ı bürrân görmedük

tîğ-ı cefâ ol-:

1. tîğ-ı cefâ olsun:-sun

Tarih 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Cefa kılıcı olmak (hayatına son veren
olmak bağlamında).*

Dâ'imâ feth ü zafer Mevlâ müyesser eyleye
Gerden-i küffâra olsun her zamân tîğ-ı cefâ

tîğ-ı ğam-ı firāk:

1. tîğ-ı ğam-ı firāk:

Gazel 119

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık üzüntüsünün kılıcı.

Tîğ-ı ğam-ı firāk ile şad pāredür derün
Olsa Mesîh eyleyemezdi devāmuza

tîğ-ı hecrüñle:

1. tîğ-ı hecrüñle:-üñ, -le

Gazel 26

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık kılıcı.

Tenümde dāğlar var lāle-āsâ tîğ-ı hecrüñle
Fezâ-yı sîne fikr-i 'ârîzuñla gülşen olmuşdur

tîğ-ı miñnet:

1. tîğ-ı miñnet:

Gazel 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eziyet kılıcı. İl sevgilinin kirpikleri.

Dil ğam-ı 'aşk ile bîçāre degüldür de nedür
Tîğ-ı miñnet ile şad pāre degüldür de nedür

tîğ-ı mücevher:

1. tîğ-ı mücevher:

Kaside 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

*Mücevher kılıç (güneşin ışınlarını
yayması bağlamında).*

Pehlevân-ı çerḥ 'arz eyler degüldür mihr ü
meh
Ki seper gāhice bir tîğ-ı mücevher rüz u şeb

tîğ-ı nigāh:

1. tîğ-ı nigāhuñdan:-u, -ñ, -dan

Gazel 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) kılıç gibi keskin olan
bakışları.*

Derün tîğ-ı nigāhuñdan oldı şad pāre
Neler ider baña ol pür-cefâ maḥallinde

2. tîğ-ı nigāhuñla:-uñ, -la

Gazel 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bakış kılıcı (sevgilinin kılıç gibi keskin bakışları bağlamında).

Derūnum pāre pāre ey perī tīg-ı nigāhuñla
‘Aceb mi olsa eşk-i dīde-i ter la ‘l-gün peydā

tīg-ı sertizi-i çeşmüñle:

1. **tīg-ı sertizi-i çeşmüñle:** -ü, -ñ, -le

Gazel 32

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) gözünün keskin kılıcı (sevgilinin etkileyici yan bakışları bağlamında).

Tīg-ı sertizi-i çeşmüñle derūn-ı ‘uşşāk
Serteser şerha ile yara degüldür de nedür

tīg-ı sertizüñ:

1. **tīg-ı sertizüñ:** -üñ

Kaside 5

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Keskin kılıç.

Maḥv-ı cism eylerdi görse tīg-ı sertizüñ eger
Gīv ü Bījen Zāl u Rüstem Kāsım-ı la ‘līn-ḳabā

timsāl it-:

1. **timsāl itdüñ:** -dü, -ñ

Rübai 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Örnek göstermek.

Reng-i meyi sen rüyūña timsāl itdüñ
Ey şūḥ-ı cefā-pīşe baña āl itdüñ

tirendāz:

1. **tirendāzdu:** -dur

Tarih 65

Mısra: 4

Ok atan, usta okçu.

Didi hātif Feyziyā tārīhini
Menzilini buldı tirendāzdu

tirendāz ol-:

1. **tirendāz olur:** -ur

Gazel 31

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Okçu olmak (sevgilinin kirpikleri bağlamında).

Nevk-i müjgānı ten-i āmacā tirendāz olur
Bu cefālar Feyziyā vaşla dili şāyān ider

tire-rū:

1. **tire-rūdu:** -dur

Kaside 4

Mısra: 45

Kara yüzlü, asık suratlı, meymenetsiz.

Tire-rūdu niçe eşkāl-i şafā göstərsün
Jeng-i ekdār ile mir’āt-i ṭabī‘at ammā

tir-i İsfendiyārdur:

1. **tir-i İsfendiyārdur:** -dur

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İsfendiyar'ın oku (Rüstem'in, İsfendiyar'a atarak iki gözünü kör ettiği ok).

Ben de ol Rüstemem cihānda benüm
Tir-i İsfendiyārdur ḳalemüm

tir-i müjeñle:

1. **tir-i müjeñle:** -ñ, -le

Gazel 60

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kirpik oku.

Mir’āt-ı dil işkeste idi tir-i müjeñle
Seng-i ḡam u hecrüñle tebāh itmege degmez

tir-i nigāh-ı dilbere:

1. **tir-i nigāh-ı dilbere:** -e

Gazel 122

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin bakış oku.

Tir-i nigāh-ı dilbere sīnem hedef gibi
Bihūde cān u dil reh-i ḡamda telef gibi

tir-i pertābuñ:

1. **tir-i pertābuñ:** -uñ

Tarih 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Atılan, fırlatılan ok.

Ey kemânkeş tîr-i pertâbuñ senüñ
Güyyâ murğ-ı hümâ-pervâzdur

tîr-i sertîz-i nigâhı:

1. **tîr-i sertîz-i nigâhı:-ı**

Kaside 5
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Bakışının keskin kılıcı.

Tîr-i sertîz-i nigâhı Kahramânı kahr ider
Nerm olur görse Nerîmân cânını eyler fidâ

tîşe-i âhum:

1. **tîşe-i âhum:-um**

Gazel 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ah baltası (aşığın çektiği ah figanının balta gibi parçalayıcı olması bağlamında).

İderdüm Kûh-ken-veş tîşe-i âhum ile vîrân
Olursa vâdi-i ğamda hezârân Bî-sütûn peydâ

2. **tîşe-i âhum:-um**

Gazel 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ah kazması (aşığın çektiği ah figanının kazma gibi parçalayıcı olması bağlamında).

Kûh-kenveş Bî-sütûn'da tîşe-i âhum ider
Vâdi-i ğamda nice kûh-ı beyâbânı şikest

3. **tîşe-i âhum:-um**

Gazel 86
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ah baltası (Ferhat'ın Bisütun Dağını baltayla parçalaması yönüyle çekilen ahın da parçalayıcı olması bağlamında).

Maḥv iderken tîşe-i âhum hezârân kûh-ı ğam
Vuşlat-ı Şîrne bir yol bulmadı Ferhâd-ı dil

tîşe-i haddâd:

1. **tîşe-i haddâd:**

Kaside 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Demirci baltası.

Nigâh-ı luṭf u keremle olur girân-kıymet
Mişâl-i la'îl-i ziyâ-baḥş tîşe-i haddâd

tîz:

1. **tîzdür:-dür**

Lugaz 7
Mısra: **4**
Çabuk, tez.

Sakfı yokdur hem 'amûdî çârdur
Gâh tîzdür geh girân-reftardur

tohm-efşân:

1. **tohm-efşân:**

Lugaz 16
Mısra: **10**
Tohum saçan.

Kimsele bilmedi anuñ aşlın
Tohm-efşân olan bilür neslin

toksan bir:

1. **toksan bir:**

Tarih 83
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Doksan bir.

Revâne oldı toksan bir yaşında mülk-i 'uḳbâya
Maḳâm-ı ruh-ı pâki ola yâ Rab Cennet-i a'lâ

tokun:-

1. **tokunsa:-s, -a**

Lugaz 1
Mısra: **9**
Dokunmak, değmek.

Kim tokunsa cismine efğân ider
Ac u tok bu 'âlemi seyrân ider

top-ı ejder-ser:

1. **top-ı ejder-ser:**

Kaside 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yılan başlı top.

Müzeyyen oldı derûnında top-ı ejder-ser
İder memâlik-i a'dâyı şübhe yok berbâd

tûfân-ı mevc-hîz id:-

1. **ṭūfān-ı mevc-ḥız iderüz:-er, -üz**

Gazel 119

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dalgali tufan etmek (akan göz yaşıyla fırtına çıkarmak, sele suya katmak bağlamında).

Böyle kalursa ğark ola nüh zevraḳ-ı felek
Ṭūfān-ı mevc-ḥız iderüz biz bükāmuḫı

tüfengendāz:

1. **tüfengendāz:**

Tarih 42

Mısra: 4

İyi tüfek kullanan kimse.

Didüm anuñ nişānına tārīḥ
Merd-i pākīzedür tüfengendāz

ṭūl-i emel:

1. **ṭūl-i emel:**

Tarih 63

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Tükenmek bilmeyen arzu, sonsuz hırs.

Baḥa irād u 'avāyid rūz u ṣeb ṭūl-i emel
Geşt iderdüm 'ālem-i dünyāyı dā'im serserī

ṭūl-i 'ömr:

1. **ṭūl-i 'ömr:**

Kaside 4

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

Uzun ömür.

Hāksār eyleye a'dā-yı le'imüñ dā'im
Ṭūl-i 'ömr ile riyāsetde muḳīm ide Hudā

ṭulū' eyle-:

1. **ṭulū' eyle-:-di**

Tarih 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Doğmak, görünmek.

Burc-ı rif'atde ṭulū' eyledi bir necm-i sa'īd
Virdi ḥurşīd gibi 'ālem-i dünyāya ziyā

2. **ṭulū' eyledi:-di**

Kaside 3

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Doğmak.

Oldur ol ṣeb ki ṭulū' eyledi mihr-i zātı
Mihr-veṣ oldı cihān içine ol nūrefṣān

ṭulū' it-:

1. **ṭulū' itdi:-di**

Tarih 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Doğmak.

Ṣeb-i tārīk-i miḥnet ref' olundu şimdi
dünyādan
Ṭulū' itdi fūrūḡ-endāz olup bir mihr-i nūrānī

2. **ṭulū' itdi:-di**

Tarih 80

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Doğmak.

Ne gevher gevher-i tāb-āver-i mihr-i şeref-
efzā

Ṭulū' itdi cihāna gūyiyā ḥurşīd-veṣ nāḡāh

3. **ṭulū' itdi:-di**

Kaside 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(ay gibi) doğmak, ortaya çıkmak.

Cihān bāḡına pertev-efken oldı āfītāb-āsā
Ṭulū' itdi yine burc-ı şerefden māh-ı raḥṣānī

tūmār-ı 'iṣyān:

1. **tūmār-ı 'iṣyānın:-ın**

Tarih 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tüm isyan, isyanın tamamı.

Cenāb-ı Hāḳ anuñ maḥv eyleye tūmār-ı
'iṣyānın

Maḳām-ı rūḥ-ı pāki ola anuñ Cennet-i Me'vā

2. **tūmār-ı iṣyānını:-ı, -n, -ı**

Tarih 20

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tüm isyan, isyanın tamamı.

Hudā maḥv eyleye tūmār-ı iṣyānını luṭfiyla
Ola anuñ mekān-ı rūḥ-ı pāki Cennet-i Me'vā

tünd-bād-ı ğuşşadan:1. **tünd-bād-ı ğuşşadan:-dan****Kaside 5**

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

Derdin sert rüzgarı.

Tünd-bād-ı ğuşşadan cism-i şerîfi hıfz ola
Şem‘-i zâtı ‘âleme dâ‘im vire nūr-ı ziyâ

tünd-hüy:1. **tünd-hüy:****Kaside 6**

Mısra: 53

Sert huylu,sert mizaçlı, huysuz.

Mümkün mi bir su‘âl o tünd-hüy âfete
‘Uşşâk-ı zâra ğamzesi hâzırcevâb olur

tur-:1. **turmaz:-maz****Lugaz 6**

Mısra: 6

Durmak, kalmak, beklemek.

Vardığı câyı iderken bî-keder
Olur istişkâl hiç turmaz gider

2. **turmayup:-ma, -y, -up****Lugaz 11**

Mısra: 8

Ara vermek, dinlenmek, soluklanmak.

Gâhice dervîş-veş hırka giyer
Turmayup elden ele gâhî gezer

turfa:1. **turfa:****Lugaz 17**

Mısra: 1

Görülmemiş, tuhaf, şaşırtıcı.

Nedür ol turfa murğ-ı bî-per ü bâl
Her ne emr itseñ eylemez ihmâl

turfa-likâ:1. **turfa-likâ:****Lugaz 4**

Mısra: 5

Nadide yüzlü.

Bir güzel zendostdur turfa-likâ
‘Âlem-i hayrettedür ol dâ‘imâ

turra-i pür-çînüñden:1. **turra-i pür-çînüñden:-üñ, -den****Gazel 99**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kıvrımlı, kıvrıcık saç. İl tuzak.

Nice bend olmaya üftâde-dilân-ı ‘uşşâk
Halka-i dâm olur turra-i pür-çînüñden

turre:1. **turreleri:-le, -ri****Gazel 2**

Mısra: 5

Alna düşen lüle şeklindeki saç.

Tâb-ı ruhıyla turreleri çîn çîn olur
Gencîne-zâr-ı hüsni degül mârdan cüdâ

2. **turresi:-s, -i****Kaside 6**

Mısra: 43

Alna düşen lüle şeklindeki saç.

Tâb-ı ruhıyla turresi pür-pîç ü tab olur
‘Uşşâk-ı zâr mevc-ğor-ı ızdırâb olur

3. **turresin:-s, -i, -n****Rûbai 4**

Mısra: 1

Yanağa, yüze düşen kıvrıcık saç lülesi (yüzü gizlemesi yönüyle kullanılmıştır).

Ruhsârına turresin idüp yâr nikâb
Setr itmede mihr-i rüyı mânend-i şehâb

turre-i ‘anber-nisâruñla:1. **turre-i ‘anber-nisâruñla:-uñ, -la****Tahmis 1**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Anber kokulu saç.

Siyeh-mest-i cününam turre-i ‘anber-nisâruñla
Gönül pür-sühtedür fikr-i rüy-ı tâbdaruñla

turre-i cânânuñdur:1. **turre-i cânânuñdur:-uñ, -dur****Rûbai 12**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin alnına düşen kıvrık saç
lûlesi.*

Meyl itme şakın silsile-i zülfe seni
Dîvâne iden turre-i cânânundur

turre-i dildāra:

1. turre-i dildāra:-a

Rûbai 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin lûle saçları (tuzak
bağlamında).*

Dil turre-i dildāra giriftār oldu
Kayd-ı gam-ı cânāne ile zār oldu

turre-i şeb-rengine:

1. turre-i şeb-rengine:-i, -n, -e

Gazel 36

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Gece rengi saç lûlesi (siyah saç
bağlamında).*

‘Azm-i Çîn itse sezā meyl eyleyen dil zülfine
Turre-i şeb-rengine müşk ile ‘anber teşnedür

tûfi:

1. tûfi:

Gazel 22

Mısra: 3

*Papağan (aşığın gönlünün dile gelmesi
bağlamında).*

Dil-i zârum nola tûfi gibi gūyā olsa
Fikret-i kand-i leb-i la‘li ile kârî lezîz

2. tûfi:

Gazel 74

Mısra: 9

*Papağan (konuşma, tekrar etme
kabiliyetleri dolayısıyla söz söyleme ustalığı
bağlamında). İl şair.*

Dil-i zârum ola tûfi gibi gūyā Feyzî
Medh-i kand-ı leb-i cânân ile eş‘âr laţîf

3. tûfi:

Gazel 51

Mısra: 2

*Papağan (papağanın aynaya bakarak
konuşması, dile gelmesi yönüyle aşık
bağlamında).*

‘Ârız-ı ruhsâr-ı dilber bî-keder âyinedür
‘Âşıkı tûfi gibi gūyā ider âyinedür

4. tûfi:

Gazel 68

Mısra: 5

*Papağan (papağanın aynaya bakarak
konuşması, dile gelmesi yönüyle aşık
bağlamında).*

Tûfi gibi gūyā ola ‘uşşâk-ı gam-âlūd
Ey şüh bu âyîne-i didāruña mahşûş

5. tûfi:

Rûbai 1

Mısra: 4

*Papağan (papağanın aynaya bakarak
konuşması, dile gelmesi yönüyle aşık
bağlamında).*

Âyîne-i peymāneyi şun ey sākî
Tûfi gibi dil görse olurdu gūyā

tûti-i dil:

1. tûti-i dil:

Gazel 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül papağanı, gönül tutisi.

Qand-i la‘l-i lebûne meyl ider olur gūyā
Tûti-i dil kafes-i teng nedür bilmez hiç

tûti-i gūyā:

1. tûti-i gūyā:

Kaside 7

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Konuşan papağan.

Olurdu şebpere lûfuñla tûti-i gūyā
Kelām-ı lûfuña yek zerre olsa erzānî

2. tûti-i gūyā:

Gazel 121

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Konuşan papağan (aşık bağlamında).

Feyzi mir‘ât-ı ruh-ı dildāra nâzır olalı
Qand-i la‘lün medh ider ol tûti-i gūyā gibi

3. tûti-i gūyā:

Gazel 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Konuşan papağan (aşık bağlamında).

Sezâ destûnde sāgar olsa mir'ât-ı şafâ sâķī
Olurdu ebkem-i ğam görse anı tūṭī-i gūyā

4. **tūṭī-i gūyādur:-dur**

Tarih 77

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Konuşan papağan (papağan ve şeker ilişkisi yönüyle yardım, iyilik bekleyen şair bağlamında).

Sezâdur kând-i luṭfuñ ile şîrîn-kām ola Feyzī
Nice şubḥ u mesâ medḥüñle bir tūṭī-i gūyādur

5. **tūṭī-i gūyālarındandur:-lar, -ın, -dan, -dur**

Gazel 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Konuşan papağan.

Göñül kim meclis-i 'aşkuñ kadeḥ-
peymālarındandur
O mir'ât-ı şafānuñ tūṭī-i gūyālarındandur

tūṭī-i gūyā ol:-

1. **tūṭī-i gūyā oldum:-du, -m**

Tarih 14

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Dile gelmiş, konuşmaya başlayan papağan (suskunluğu bozmak bağlamında).

Hezār-āsā ben ol mu'ciz-demem dem-
besteyem ammā
Ümîd-i kând-i elṭāfuñla oldum tūṭī-i gūyā

tūṭī-i hoş-edā:

1. **tūṭī-i hoş-edā:**

Kaside 2

Mısra: 55

Kelime Tipi: -

İyi huylu papağan.

Tūṭī-i hoş-edā olup gūyā
Vāşıl-ı Kândeḥārdur kâlemüm

tūṭī-i nāṭıka:

1. **tūṭī-i nāṭıka:**

Kaside 4

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Güzel konuşan papağan. İl şair.

Fikret-i kând-ı nebât-ı keremüñle her dem
Tūṭī-i nāṭıka medḥinde olurdu gūyā

tūṭī-i şîrîn-edā:

1. **tūṭī-i şîrîn-edā:**

Gazel 109

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tatlı dilli papağan.

Olurdu kând-i lebûñle şehā göñül pürgü
Mişâl-i tūṭī-i şîrîn-edā maḥallinde

tūṭī-i sühandānī:

1. **tūṭī-i sühandānī:**

Kaside 8

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

Söz söyleyen papağan. İl şair.

Revā eylerse murğ-ı ṭab'umı perverde iḥsānuñ
Olurdu perveriş kând ile tūṭī-i sühandānī

tūṭī-i ṭab':

1. **tūṭī-i ṭab'a:-a**

Kaside 5

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

Papağan yaratılışlı (söz söyleme kabiliyetine sahip olmak bağlamında). İl şairlik kudreti.

Kând-ı luṭfuñ cilve-ger mir'ât-ı kâlbümde
benüm
Zehr-i âlām-ı maḥabbet tūṭī-i ṭab'a ğidā

2. **tūṭī-i ṭab'ımuza:-ı, -muz, -a**

Kaside 4

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Papağan yaratılışlı (söz söyleme kabiliyetine sahip olmak bağlamında). İl şairlik kudreti.

Kesmezem kând-ı nebât-ı keremünden ümmîd
Tūṭī-i ṭab'ımuza zehr-i ğam olmuşdu ğidā

3. **tūṭī-i ṭab'um:-um**

Gazel 34

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Papağan yaratılışlı (söz söyleme kabiliyetine sahip olmak bağlamında). İl şairlik kudreti.

Sezā güftārını şīrīn iderse tūti-i ṭab‘um
Beni mir‘āt-ı rüy-ı yār Feyzī tāze-gū eyler

tūtiyā:

1. tūtiyā:

Kaside 5

Mısra: 42

Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.

Ḳuḥl idenler çeşmine ānı ziyā-baḥşā olur
Ḥāk-i pāyuñ dīde-i baḥta mişāl-i tūtiyā

tūtiyā-vı ḥāk-pāyuñ:

1. tūtiyā-yı ḥāk-pāyuñ:-uñ

Tarih 14

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ayağın tozunun sürmesi (mucize bir etki göstererek görmeyen gözleri açan sürme bağlamında).

Sezā-yı tūtiyā-yı ḥāk-pāyuñ olsa ‘ālemde
Cihānı serbeser seyr eyler idi çeşm-i nābīnā

tūtiyā-vı İsfahānīdūr:

1. tūtiyā-yı İsfahānīdūr:-dür

Tarih 63

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İsfahan'a ait sürme.

Ḳuḥl-ı luṭfuñ dīde-i baḥta cilā-baḥşā olur
Tūtiyā-yı İsfahānīdūr hemān ḥāk-i deri

U

u:

1. u:

Gazel 3

Mısra: 7

Ve.

Cismini ifnā ider nār-ı ḡam u hicrān ile
Şem‘-i ruḥsāra nice pervāne olmaz āşīnā

2. u:

Gazel 53

Mısra: 2

Ve.

Mu‘aṭṭardur demāḡum būy-ı zūlf-i dīlrübā
çıkamaz
Baña ṭa‘n itme dilden zāhidā ‘aşḡ u hevā
çıkamaz

3. u:

Gazel 68

Mısra: 3

Ve.

Luṭf u kerem ü cevır ü ‘itāb-ı sitem-āmīz
Ey ‘aşīḡ-ı miḥnet-zede dildāruña maḥşūş

4. u:

Gazel 113

Mısra: 7

Ve.

Dil tehī olmaz ḡam u renc-i elemde dem-be-
dem
Bir ‘acāyib ḥānedür miḥmān miḥmān üstüne

5. u:

Gazel 122

Mısra: 2

Ve.

Tīr-i nigāh-ı dīlbere sīnem hedef gibi
Bīhūde cān u dil reh-i ḡamda telef gibi

6. u:

Tahmis 1

Mısra: 9

Ve.

İder ḥavf-ı ruḥuñla geh ḥusūf u geh kūsūf
izḥār
Sipīhr-i kīne-cū hemvāre yer yer dāḡ-ber-
dildür

7. u:

Tarih 16

Mısra: 2

Ve.

Zihī ḥammām-ı ‘ālī mişli yokdur dār-ı
dünyāda
Müferriḥ bī-bedel rāḥat-resān u dil-güşādur bu

8. u:

Tarih 53

Mısra: 2

Ve.

Āşaf-ı devr-i zamān ‘āzim-i ‘uḡbā oldı
Ḥūr u ḡlīmān ile cennetde ola hem-sāye

9. u:

Tarih 77

Mısra: 9

Ve.

Şalâh u hüsn-i hulkı pîşe itmiş ol kerem-güster
Naẓîrin görmedük haqqâ ser-i erbâb-ı
taqvâdur

10. u:

Tarih 82

Mısra: 4

Ve.

Büyük ruznâme cāhın eyledi şad yümn ile
teşrîf
Aña şâyestedür i'zâz u iqbâl-i sa'âdetle

11. u:

Gazel 75

Mısra: 2

Ve.

Maşrîk-ı dilden fûrûzân mihr-i nûrefşân-ı 'aşk
'Âleme zerrâtı oldu zâr u sergerdân-ı 'aşk

12. u:

Gazel 83

Mısra: 6

Ve.

Şem'-i ruhsârûn hayâl eyler gehî verd-i ruhuñ
Bülbül ü pervâne-veş nâlân u süzân görmedük

13. u:

Gazel 89

Mısra: 1

Ve.

O mehûñ hatt u ruhı vaşfını tahrîr idelüm
Rûz u şeb miñnet-i derd-i dili takrîr idelüm

14. u:

Kaside 3

Mısra: 36

Ve.

Qadem-i pâki ziyâ-bağş-ı cihân olmuşdur
Buldı dünyâ şeref-i zâtı ile revnağ u şân

15. u:

Kaside 4

Mısra: 63

Ve.

İdelüm şıdk u hulûş üzre du'â ey Feyzî
Olalum dergeh-i Bârîye hemân dest-güşâ

16. u:

Kaside 5

Mısra: 18

Ve.

Mağv-ı cism eylerdi görse tîğ-ı sertîzüñ eger
Giv ü Bijen Zâl u Rüstem Kâsım-ı la'îm-kabâ

17. u:

Kaside 5

Mısra: 24

Ve.

Belde-i İslâma zamm eyle kılâ'-ı kâfirî
Feth u nuşret hem-'inân u hem-rikâb olsun
saña

18. u:

Kaside 6

Mısra: 4

Ve.

Ezhâr ile müzeyyen olup bağ-ı gülsitân
Zevk ehlinüñ dili yine pür-âb u tâb olur

19. u:

Kaside 6

Mısra: 38

Ve.

Dil-hâhum üzre vaşfuñı tahrîre yok mecâl
Efkâr-ı târ u pûd-ı elem ber-nikâb olur

20. u:

Kaside 9

Mısra: 20

Ve.

Bu gûne yazdılar elkâbı levh-i tahrîre
Müşîr-i eñham u destûr-ı Âşaf-isti'dâd

21. u:

Kaside 9

Mısra: 34

Ve.

Müsâ'id olmadı bahtum benüm temâşâdur
Gam u firâk ile mañzûnlar olup dilşâd

22. u:

Kaside 10

Mısra: 18

Ve.

Çerâğ-ı hâşî çokdur hem 'atâ vü cûdı gâlibdür
Peşeng ü Keykubâd ü Hüsrev u Cemşîd ü
Dârâya

23. u:

Kaside 10

Mısra: 20

Ve.

Olurdu küh-ı pür-temkîn bir keştî-i bîpervâ
Eger cârî olursa bahr-ı luṭfî küh u şahrâya

24. u:

Lugaz 1

Mısra: 6

Ve.

İki kerre günde ol zâhir olur
Gâh nâ-pâk u gehî ṭâhir olur

25. u:

Matla 39

Mısra: 1

Ve.

Cevr-i dildâr ile pâmâl u perîşân olduk
Merḥamet itmedi üftâde-i nâlân olduk

26. u:

Rûbai 10

Mısra: 2

Ve.

Dil meclis-i 'âlemde degül ḥurrem u şâd
Olmadı ḡam u ḡayd-ı cihândan âzâd

uḡra-:

1. uḡramaz:-maz

Kaside 10

Mısra: 26

Uḡramak.

Şikest itmiş 'inânın vâdi-i ḡamda ider cilve
Semend-i baḡtımız hiç uḡramaz râh-ı
mudârâya

ukbâ:

1. 'ukbâya:-y, -a

Tarih 92

Mısra: 4

Sonsuzluk alemi, ahiret.

Ḳurtuluş yokdur ecelden bî-beḡâdur bu cihân
'Azm ider 'ukbâya elbette gedâ vü pâdişâh

ukde-i müşkil:

1. 'ukde-i müşkil:

Tarih 75

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Çözülmesi zor mesele.

Benân-ı fikr ile ḡall oldu ḡaylî 'ukde-i müşkil
Nice biñ kâr-ı düşvârı aña Ḥaḡ eyledi âsân

'ukül-i insân ir-:

1. 'ukül-i insân irmez:-mez

Kaside 3

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

*İnsan aklının ermesi, insan aklının
kavraması.*

Anı taḡrîre de cür'et idemezler zîrâ
İrmez ol demlere de ḡünkü 'ukül-i insân

ulûfını âḡâd eyle-:

1. ulûfını âḡâd eyleyem:-y, -em

Kaside 9

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

*(bir şeyin sayısını) binler basamağından
birler basamağına düşürmek, binini bir etmek
(sayıca azaltmak bağlamında).*

Ḥisâb olunsa eger biñde biri emr-i muḡâl
Meger kim eyleyem ânuñ ulûfını âḡâd

'ummân:

1. 'ummândur:-dur

Lugaz 18

Mısra: 7

Okyanus, engin deniz.

Bahr-ı bî-ḡa'rdur ki 'ummândur
Pertev-eḡrüz-ı mihr-i raḡşandur

'uşşâk:

1. 'uşşâk:

Gazel 6

Mısra: 5

Âşıklar.

Niḡâh eylerse leylî zülfinün her târına 'uşşâk
Olur Mecnûn-veş 'âşıklarında çok cünün
peydâ

2. 'uşşâkını:-ı, -n, -ı

Gazel 12

Mısra: 7

Âşıklar.

Teshîr ider 'uṣṣâkıñı ol şüh-ı cefâ-cû
Tâb-âver olur dillere her bâr-ı maḥabbet

3. 'uṣṣâk:
Gazel 20
Mısra: 6
Âşıklar.

Dil oldı beste-i zülfün o rûy-ı pür-tâba
İder nezâreyi 'uṣṣâk her zamân güstâh

4. 'uṣṣâk:
Gazel 24
Mısra: 7
Âşıklar.

Yanup yakılmağı pervânenen görür 'uṣṣâk
Ẕarîn-i şem' ola sûz u güdâza çesbândur

5. 'uṣṣâkıñı:-ı, -n, -ı
Gazel 32
Mısra: 9
Âşıklar.

Pâyemâl itmede 'uṣṣâkıñı cevri-i cânân
Feyziyâ kaçdı dil-i zâra degüldür de nedür

6. 'uṣṣâk:
Gazel 34
Mısra: 4
Âşıklar.

Ümîd-i mîve-i vuslat ider bir naḥl-i nevresden
Dilin 'uṣṣâk gülçîn-i riyâz-ı ârzü eyler

7. 'uṣṣâk:
Gazel 37
Mısra: 7
Âşıklar.

Görünce ḥatt-ı ruḥuñ girye eylesün 'uṣṣâk
Şehâ şafâ-yı çemen cûybâra kalmışdur

8. 'uṣṣâkuñ:-uñ
Gazel 39
Mısra: 7
Âşıklar.

'Uṣṣâkuñ evci-i çerḥe çıkar nâle-i dili
Ârâm-gâh-ı ehl-i maḥabbet Hîşârdur

9. 'uṣṣâka:-a
Gazel 40
Mısra: 5
Âşıklar.

Tefekkür-i leb-i la'lüñ iderse 'uṣṣâka
Müdâm câm-ı şafâdan ferâğ lâzımdur

10. 'uṣṣâkuña:-uñ, -a
Gazel 48
Mısra: 1
Âşıklar.

Eyle 'uṣṣâkuña ey mehrü vefâ nevrûzdur
Atma cânâ küşte-i tiğ-ı cefâ nevrûzdur

11. 'uṣṣâkuñı:-uñ, -ı
Gazel 48
Mısra: 4
Âşıklar.

Hân-ı vaşlını 'adû yağmâ ider Tâtâr-veş
Vaşluña 'uṣṣâkuñı eyle sezâ nevrûzdur

12. 'uṣṣâk:
Gazel 50
Mısra: 5
Âşıklar.

Dil bend olalı zülfüne 'uṣṣâk ile cânâ
'Azm-i reh-i Çîn itmege bir niyyetimüz var

13. 'uṣṣâka:-a
Gazel 50
Mısra: 7
Âşıklar.

Düşdi ser-i 'uṣṣâka hevâ-yı ğam-ı zülfün
'Akl ile bizüm şanma ki cem'ıyyetimüz var

14. 'uṣṣâk:
Gazel 57
Mısra: 7
Âşıklar.

Üftâde olur görse mey-i vuslatuñ 'uṣṣâk
La'l-i leb-i cân-baḥşuña te'hîr olunmaz

15. 'uṣṣâka:-a
Gazel 66
Mısra: 7
Âşıklar.

Ne var rahm eyleseñ 'uṣṣâka ey şüh-ı cefâ-
pîşe
Dil-i zâruñ da kârı 'aşk ile âh u enîn olmuş

16. 'uṣṣâkuñ:-uñ
Gazel 67
Mısra: 5
Âşıklar.

Vezân oldukça 'uṣṣâkuñ demâğını ider ta'tîr
Meger bâd-ı şabâ ol 'anberîn gîsüya
varmışmış

17. 'uṣṣākı:-ı
Gazel 68
 Mısra: 7
Âşıklar.

'Uṣṣākı helāk itmede her nīm nigāhuñ
 Nezzāre hemān nergis-i bīmaruña maḥşüş

18. 'uṣṣāka:-a
Gazel 69
 Mısra: 6
Âşıklar.

Āzürde olma girye vü āh-ı figāndan
 'Uṣṣāka girye vācib ü sūz u güdāz farz

19. 'uṣṣāk:
Gazel 71
 Mısra: 7
Âşıklar.

Teb-i gamuñda leb-i yāri fıkır ider 'uṣṣāk
 Mişāl-i teşne çü mevc-i serābdan maḥżüz

20. 'uṣṣāka:-a
Gazel 82
 Mısra: 5
Âşıklar.

Zaferyāb olmadı 'uṣṣāka a'dā-yı ğam u miḥnet
 İdersin ceyş-i derd-i 'āşıkı berbād hoş geldüñ

21. 'uṣṣākını:-ı, -n, -ı
Gazel 83
 Mısra: 3
Âşıklar.

Bir nigeḥle küşte eylerdi hezār 'uṣṣākını
 Ğamze-i sertizi-veş bir tığ-ı bürrān görmedük

22. 'uṣṣākın:-ın
Gazel 93
 Mısra: 1
Âşıklar.

Niçün 'uṣṣākın eyler küşte-i tığ-ı cefā bilsem
 Sezā mı 'āşıkān bu cevruñe ey bivefā bilsem

23. 'uṣṣākına:-ı, -n, -a
Gazel 100
 Mısra: 7
Âşıklar.

Raḥm itmedi 'uṣṣākına ol şüh-ı cefākār
 Maḥżüzdür izhār-ı melāl eyledigümden

24. 'uṣṣākı:-ı
Gazel 120
 Mısra: 5
Âşıklar.

Hezār 'uṣṣākı bend eyler o gül-rū çın-i zülfiyle
 Şeh-i mülk-i ḥasendür aña şimdi şöyle der var mı

25. 'uṣṣāk:
Gazel 124
 Mısra: 6
Âşıklar.

Şarāb-ı telḥ nūş itmezdi hergiz bezm-i fāñide
 Şehā 'uṣṣāk mest-i cām-ı şahbā-yı elest oldı

26. 'uṣṣāk:
Kaside 8
 Mısra: 61
Âşıklar.

Ḥayāl-i tābiş-i ruḥsār-ı la'l-i yār ile 'uṣṣāk
 Revādur dem-be-dem giryān olursa çeşm-i mestānı

27. 'uṣṣākına:-ı, -n, -a
Lugaz 11
 Mısra: 6
Âşıklar.

Gerçi kim bī-rūḥdur feryād ider
 Nāleyi 'uṣṣākına imdād ider

28. 'uṣṣāka:-a
Matla 10
 Mısra: 2
Âşıklar.

Kıyāma gelse nāz u 'işve ile ol sehī-kāmet
 Kıyāmetden 'alāmetdür virür 'uṣṣāka bir ḥālet

29. 'uṣṣākı:-ı
Matla 21
 Mısra: 1
Âşıklar.

Fikret-i zülfiyle 'uṣṣākı olupdur bīkarār
 Hep dil-i ğam-dīdedür olan perişān-rūzgār

30. 'uṣṣāk:
Matla 24
 Mısra: 2
Âşıklar.

Ruḥuñ ey mäh gerçi ebr-i zülfüñden bedīd olmaz
 Yine 'uṣṣāk seyr-i 'ārızuñdan nāümīd olmaz

31. **‘uṣṣāk:**
Matla 40
 Mısra: 2
Âşıklar.

Şeref-i rüyuña bîçäre gönüller müstāk
 Tâlib-i vuşlat-ı dildâr olayum dir ‘uṣṣāk

32. **‘uṣṣākuñi:-uñ, -ı**
Matla 41
 Mısra: 1
Âşıklar.

Ey perî ‘aşk ile ‘uṣṣākuñı hayrân itdün
 Fikr-i zulfünle dil-i zârı perîşân itdün

33. **‘uṣṣāka:-a**
Rübai 7
 Mısra: 2
Âşıklar.

Vaşlına beni yâr sezâ itmez hiç
 Cevr itmede ‘uṣṣāka vefâ itmez hiç

34. **‘uṣṣākına:-ı, -n, -a**
Rübai 23
 Mısra: 2
Âşıklar.

Yârün siteminden dil-i zârum maḥzûz
 Cevr itmede ‘uṣṣākına yârüm maḥzûz

35. **‘uṣṣākınıñ:-ı, -nuñ**
Rübai 23
 Mısra: 3
Âşıklar.

‘Uṣṣākınıñ âzürde-i cevır olduğına
 Ol şüh-ı cefākâr nigârüm maḥzûz

36. **‘uṣṣākı:-ı**
Rübai 26
 Mısra: 3
Âşıklar.

Biñ derd ile nâlan oluyor ‘uṣṣākı
 Allâhı severseñ ne var inşâf inşâf

37. **‘uṣṣāk:**
Tahmis 2
 Mısra: 13
Âşıklar.

Ey perî cevırden âzürde degüldür ‘uṣṣāk
 İtdi huşyâr bizi neşve-i ma‘cün-ı firāk

38. **‘uṣṣāk:**
Tahmis 3
 Mısra: 22
Âşıklar.

Feyzi-i zârı sezâ-yı bezm-i vuşlat eylemez
 Ol perî ‘uṣṣāk ile bir laḥza şoḥbet eylemez

39. **‘uṣṣākuñ:-uñ**
Tahmis 3
 Mısra: 2
Âşıklar.

Zâ’il olmaz dîdeden cânâ ḥayâl-i vuşlatuñ
 Dür ‘uṣṣākuñ ‘adû oldı sezâ-yı şoḥbetüñ

40. **‘uṣṣāk:**
Tarih 58
 Mısra: 7
Âşıklar.

Ḥaṭṭuñı şemm iderek bûseler alur ‘uṣṣāk
 Büsenüñ yoluna ḥaṭṭuñ çekemez sedd-i sedîd

41. **‘uṣṣāk:**
Gazel 123
 Mısra: 5
Âşıklar. İl musikide uṣṣak makamı.

Ḥişâr-ı ğamda murabba‘-nişîn olan ‘uṣṣāk
 O çârgâh-ı şafâda nevâ bulunmaz mı

42. **‘uṣṣāk:**
Kaside 5
 Mısra: 47
Âşıklar. İl musikide uṣṣak makamı.

Râstdur evc-i muḥâlifde nevâ ‘uṣṣāk idüp
 Gülsitân-ı ‘âlemi medḥüñle eyler pür-şadâ

‘uṣṣāk-ı bâde-nüş:

1. **‘uṣṣāk-ı bâde-nüş:**
Gazel 79
 Mısra: 7
 Kelime Tipi: -
Şarap içen âşıklar.

Tâ key ḥumâr-ı ğam yine ‘uṣṣāk-ı bâde-nüş
 Câm-ı şarâb-ı vuşlata cânâ sezâ gerek

‘uṣṣāk-ı bî-dilân:

1. **‘uṣṣāk-ı bî-dilân:**
Gazel 20
 Mısra: 1
 Kelime Tipi: -
Korkak âşıklar.

Ümîd-i vaşl ile 'uşşāk-ı bî-dilân güstāh
Şarāb-ı 'aşk-ı bütân ile mest olan güstāh

'uşşāk-ı dil-efgāra:

1. **'uşşāk-ı dil-efgāra:-a**

Gazel 49

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönlü yaralı âşıklar.

Neşât-ı bâde te'şîr itmez 'uşşāk-ı dil-efgāra
Şarāb-ı miḥnetüñ sermest-i bî-
pervālarındandır

'uşşāk-ı dil-figāra:

1. **'uşşāk-ı dil-figāra:-a**

Rûbai 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönlü yaralı âşıklar.

Yârüñ sitem ü cevri dil-i zāra lezîz
Zehr-i gamı 'uşşāk-ı dil-figāra lezîz

'uşşāk-ı dil-figāra çekil:-

1. **'uşşāk-ı dil-figāra çekil:**

Gazel 87

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönlü yaralı âşıklara gitmek.

Ayağına düşecek bezm-i meyde sâkîñ
Ğazab idüp didi 'uşşāk-ı dil-figāra çekil

'uşşāk-ı ğam-âlūd:

1. **'uşşāk-ı ğam-âlūd:**

Gazel 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dertli âşıklar.

Şāyeste-i vaşl ola mı 'uşşāk-ı ğam-âlūd
Feyzî gibi üftāde-i çāh-ı ğam-ı miḥnet

2. **'uşşāk-ı ğam-âlūd:**

Gazel 68

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dertli âşıklar.

Tûtî gibi gūyā ola 'uşşāk-ı ğam-âlūd
Ey şūḥ bu āyîne-i dîdāruña maḥşūş

'uşşāk-ı sitem-dîde:

1. **'uşşāk-ı sitem-dîde:**

Rûbai 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zulme uğramış, haksızlık görmüş âşıklar.

'Uşşāk-ı sitem-dîde ider aḥvālin
Bihûde yere şūḥ-ı cefākārına 'arz

'uşşāk-ı zār:

1. **'uşşāk-ı zār:**

Gazel 48

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen âşıklar.

Gülşen-i ḥüsninde feryād eylesün 'uşşāk-ı zār
Çün ider gülşende bûlbûller nevā nevrûzdur

2. **'uşşāk-ı zār:**

Gazel 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ağlayan âşıklar.

'Uşşāk-ı zār düşmez idi nār-ı fûrâte
Şem'-i ruḥuñla olmasa pervâne âşinā

3. **'uşşāk-ı zār:**

Kaside 6

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

Ağlayan âşıklar.

Tāb-ı ruḥıyla turesi pür-pîç ü tab olur
'Uşşāk-ı zār mevc-ḥor-ı ızdırāb olur

4. **'uşşāk-ı zār:**

Matla 56

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ağlayan âşıklar.

Nice 'uşşāk-ı zār aḥvālini 'arz ide dildāra
Kemāl-i za'f-ı 'aşk ile mecāl olmazdı güftāra

5. **'uşşāk-ı zāra:-a**

Gazel 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen âşıklar.

İder 'uşşāk-ı zāra cevri mest-i nāz-ı naḥvetdür
Şanurlar çeşmi yârüñ şimdi meyl-i nîmḥāb
eyler

6. 'uṣṣāk-ı zāra:-a

Gazel 43

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen âşıklar.

Feyzî sirişk-i çeşmi ile eylemiş vuzū
 'Uṣṣāk-ı zāra kıble-i tã' at ruḥuñ mıdur

7. 'uṣṣāk-ı zāra:-a

Kaside 6

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Ağlayan âşıklar.

Mümkün mi bir su'âl o tünd-ḥüy âfete
 'Uṣṣāk-ı zāra ğamzesi ḥâzırcevâb olur

8. 'uṣṣāk-ı zāra:-a

Matla 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ağlayan âşıklar.

Olur 'uṣṣāk-ı zāra dem-be-dem cevır ü cefâ
 maḥşûş
 Mürüvvetsüz sitem-âyındür ol bîvefâ maḥşûş

9. 'uṣṣāk-ı zāra:-a

Matla 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ağlayan âşıklar.

Olur cevır itmede 'uṣṣāk-ı zāra dilberân
 maḥzûz
 İder dâ'im cefâ olur o şüh-ı dilsitân maḥzûz

10. 'uṣṣāk-ı zārı:-ı

Gazel 104

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen âşıklar.

Olur pāmāl-i esb-i nāzı vādī-i maḥabbetde
 Teşekkī eylemez 'uṣṣāk-ı zārı şehlevendinden

11. 'uṣṣāk-ı zāruñ:-uñ

Gazel 54

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen âşıklar.

Şeb-i târikine 'uṣṣāk-ı zāruñ şu'le-baḥşâ ol
 'İzāruñ şem'inüñ nūr-ı zıyâsı artar eksilmez

uyhu:

1. uyḥuya:-y, -a

Gazel 67

Mısra: 4

Uyku.

O şühüñ çeşm-i mesti nâz ile uyḥuya
 varmışmış
 Şarâb-ı la'l-i cān-baḥşını nüş it vakt-i
 vuşlatdur

Ü

1. ü:

Gazel 49

Mısra: 12

Ve.

Olur mı 'Ārif-i hoş-tâb'a tanzîr-i ğazel Feyzî
 Ma'ârif bezminüñ ol kâmil ü dānâlarındandır

2. ü:

Gazel 68

Mısra: 3

Ve.

Luṭf u kerem ü cevır ü 'itâb-ı sitem-âmîz
 Ey 'âşık-ı miḥnet-zede dildāruña maḥşûş

3. ü:

Gazel 68

Mısra: 3

Ve.

Luṭf u kerem ü cevır ü 'itâb-ı sitem-âmîz
 Ey 'âşık-ı miḥnet-zede dildāruña maḥşûş

4. ü:

Gazel 69

Mısra: 6

Ve.

Āzürde olma girye vü âh-ı figāndan
 'Uṣṣāka girye vâcib ü süz u güdâz farz

5. ü:

Gazel 105

Mısra: 10

Ve.

Sezâdur sînemi muşt ile ursam nâle eylerken
 Müretteb meclis-i dildāra Feyzî deff ü neydür
 bu

6. ü:

Tarih 80

Mısra: 2
Ve.

Vezîr-i muhterem el-hâc İbrâhîm Paşa kim
Mu'în ola Cenâb-ı Hâzret-i Hâk her dem ü her
gâh

7. ü:
Tarih 92
Mısra: 2
Ve.

Hâfîzu'l-Kur'ân İbrâhîm idüp 'azm-i bekā
Vâlid ü âhbabı kıldı mâteminden nice âh

8. ü:
Gazel 76
Mısra: 1
Ve.

Bir dilberüñ ki 'âşîka mihr ü vefâsı yok
Güyâ ki mâh münhasif olmuş ziyâsı yok

9. ü:
Gazel 84
Mısra: 10
Ve.

Feyzî gibi tahayyül ider la'l-i dilberi
Meyyâl-i şevk ü neşve-i şahbâdasın gönül

10. ü:
Kaside 3
Mısra: 20
Ve.

Gelicek 'âleme ol Hâfîz-ı ümmet ol şeb
Şebi qadr oldı anuñ rûzı da 'İd ü ramazân

11. ü:
Kaside 3
Mısra: 44
Ve.

Oldı mi'râcda gülçîn-i riyâz-ı kudret
İdemez kimse o mi'râc-ı da tafşıl ü beyân

12. ü:
Kaside 3
Mısra: 52
Ve.

Şâh-ı sultân-ı rûsul hâdi-i maqbûl-i sübûl
Cürm ü derdüme benüm lûtfuñ olurdu dermân

13. ü:
Kaside 4

Mısra: 22
Ve.

Mültecâ-yı zu'afâ melce-i erbâb-ı niyâz
Bü-'Alî-fehm Aristo-meniş ü Fazl-ı Hudâ

14. ü:
Kaside 4
Mısra: 36
Ve.

Hırka-i hayreti berdüş ide mânend-i keşef
Dâ'imâ meclis-i fazlında edîb ü dâñâ

15. ü:
Kaside 5
Mısra: 1
Ve.

Habbezâ ey hâme-i mu'ciz-dem ü gevher-
nümâ
Merhabâ ey hâme-i gevher-nişâr-ı bî-bahâ

16. ü:
Kaside 5
Mısra: 15
Ve.

Rüstem ü Keyhüsrev ü şad Behmen-i
İsfendiyâr
Bende-i kemter-kemîni olmağa anuñ sezâ

17. ü:
Kaside 5
Mısra: 15
Ve.

Rüstem ü Keyhüsrev ü şad Behmen-i
İsfendiyâr
Bende-i kemter-kemîni olmağa anuñ sezâ

18. ü:
Kaside 5
Mısra: 18
Ve.

Mağv-ı cism eylerdi görse tîğ-ı sertîzüñ eger
Giv ü Bîjen Zâl u Rüstem Kâsım-ı la'lîn-ğabâ

19. ü:
Kaside 5
Mısra: 37
Ve.

Qalmadı mir'ât-ı dilde zerrece jeng ü keder
Fikret-i ümmîd-i lûtfuñla derûnum pür-cilâ

20. ü:

Kaside 6

Mısra: 43

Ve.

Tāb-ı ruḥıyla ṭurresī pūr-pīç ü tab olur

‘Uşşāk-ı zār mevc-ḥor-ı ızdırāb olur

21. ü:

Kaside 7

Mısra: 19

Ve.

Kerīm-i Cem-ḥaşem ü Hâtem-i sûtüde-şiyem

Meh-i sipihr-i kerem âfitāb-ı nūrānī

22. ü:

Kaside 7

Mısra: 64

Ve.

Nikāt-ı şî ‘rûme teslīm olup sened eyler

Geleydi ‘āleme şimdi Zāhīr ü Selmānī

23. ü:

Kaside 8

Mısra: 63

Ve.

Sezā fersûde itsem çeşm ü rûyı kûy-ı dilberde

O şūḥuñ ḥāk-i pāyī Feyziyā kuḥl-i Şifāḥānī

24. ü:

Kaside 8

Mısra: 75

Ve.

Ḥudā efzûn ide ‘ömrini ‘izz ü hem sa‘âdetle

Bu dehrüñ nitekim devr ide mihr-i pertev-

efşānī

25. ü:

Kaside 10

Mısra: 18

Ve.

Çerāğ-ı ḥāşī çokdur hem ‘atā vü cūdī ḡālibdür

Peşeng ü Keykubād ü Ḥusrev u Cemşid ü

Dārāya

26. ü:

Kaside 10

Mısra: 18

Ve.

Çerāğ-ı ḥāşī çokdur hem ‘atā vü cūdī ḡālibdür

Peşeng ü Keykubād ü Ḥusrev u Cemşid ü

Dārāya

27. ü:

Kaside 10

Mısra: 18

Ve.

Çerāğ-ı ḥāşī çokdur hem ‘atā vü cūdī ḡālibdür

Peşeng ü Keykubād ü Ḥusrev u Cemşid ü

Dārāya

28. ü:

Lugaz 1

Mısra: 2

Ve.

Ol nedür kim cismi var bī-rūhdur

Gah mestür ü gehī meftūḥdur

29. ü:

Lugaz 2

Mısra: 10

Ve.

Çüb ile ḍarb eyleseñ ḡāhī aña

Yok dil ü cānı ider yine şada

30. ü:

Lugaz 14

Mısra: 2

Ve.

Nedür ol dilber-i sehī-kāmet

Zen ü merdān ile ider ülfet

31. ü:

Matla 23

Mısra: 1

Ve.

Cihānuñ miḥneti bisyār taḥrīr ü beyān olmaz

Derūnda ehl-i ‘aşkuñ derdi çok bir bir ‘ayān

olmaz

32. ü:

Rübai 11

Mısra: 1

Ve.

Yārūñ sitem ü cevri dil-i zāra lezīz

Zehr-i ḡamı ‘uşşāk-ı dil-fiḡāra lezīz

33. ü:

Rübai 35

Mısra: 2

Ve.

Yağdı beni nār-ı 'aşk ile bir mehrü
Âşüfte idüp 'âşıkı çeşm ü ebrü

34. ü:

Tahmis 3

Mısra: 11

Ve.

Hayli dem derd ü gam-ı miñnet-fezâñı
bilmedüm
Bâde imiş derdüñe ey dil devâñı bilmedüm

35. ü:

Tarih 36

Mısra: 6

Ve.

Âb-ı cân-bağşın içenler taze cân bulsa revâ
Habbezâ cây-ı lañf ü 'ayn-ı kevşerdür revân

36. ü:

Tarih 50

Mısra: 7

Ve.

Benem ol huşk-leb-i teşne-dil ü tâbiş-i gam
Çeşme-i mekrümetüñden olur isem sırâb

üç yüz altmış:

1. üç yüz altmış:

Lugaz 15

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Üç yüz altmış, sayı sıfatı.

Bir 'aceb çeşmesarı var pinhân
Üç yüz altmış yere ider cereyân

üftâde:

1. üftâdesin:-sin

Gazel 84

Mısra: 2

Düşkün, tutkun, âşık.

Mecnûn-mişâl âh-ı gam-efzâdasın gönül
Bir Leyli-i cihâna mı üftâdesin gönül

2. üftâdeñ:-ñ

Gazel 106

Mısra: 5

Düşkün, tutkun, âşık.

Mey-i fûrkatle mest olmuş gezer râhuñda
üftâdeñ
Nigâh-endâz-ı luñf ol 'âşık-ı mey-hâra
düşdükçe

üftâde ol:-

1. üftâde oldı:-dı

Gazel 78

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) tutulmak, âşık olmak.

O şûhuñ oldı gönül dergehinde üftâde
Gedâ-yı bende-i şâh eylesem niyâz iderek

2. üftâde oldı:-dı

Gazel 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Düşmüş olmak (kuyuya düşmek bağlamında).

Şahrâ-neverd-i derd-i elem Yûsuf-ı ümîd
Üftâde oldı çâh-ı gama mekr ü âl ile

3. üftâde olur:-ur

Gazel 57

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) tutulmak, âşık olmak.

Üftâde olur görse mey-i vuşlatuñ 'uşşâk
La'l-i leb-i cân-bağşuñ te'hîr olunmaz

4. üftâde olur:-ur

Gazel 116

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Düşmüş olmak (kuyuya düşmek bağlamında).

Olur çâh-ı gama üftâde bir gün Yûsuf-ı ümmîd
Kâlor ise ger ebnâ-yı zamâne bu nifâk üzre

üftâde-dilân-ı 'uşşâk:

1. üftâde-dilân-ı 'uşşâk:

Gazel 99

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Âşıkların düşkün gönülleri.

Nice bend olmaya üftâde-dilân-ı 'uşşâk
Halka-i dâm olur turra-i pür-çînüñden

üftâde-i çâh-ı belâ ol:-

1. üftâde-i çâh-ı belâ olmuş:-muş

Gazel 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Bela kuyusuna düşmüş olmak.

Dil-i âzâdemüz bir mâhrüya mübtelâ olmuş
Ümîd-i vaşl idüp üftâde-i çâh-ı belâ olmuş

üftâde-i çâh-ı belâyam:

1. üftâde-i çâh-ı belâyam:-y, -am-yam
Gazel 53
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Bela çukuruna düşmüş (âşık).

Ben ol üftâde-i çâh-ı belâyam Yûsuf-âsâ kim
Ğam-ı 'aşkuñla cânâ rûy-ı arza bir şadâ
çıkamaz

üftâde-i çâh-ı ğam-ı dildâr:

1. üftâde-i çâh-ı ğam-ı dildâr:
Rûbai 19
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ğam çukuruna düşmüş (kişi,
âşık bağlamında).

Bulur mı rehâ renciș-i miñnetden dil
Üftâde-i çâh-ı ğam-ı dildâr olmuş

2. üftâde-i çâh-ı ğam-ı dildâr:
Tahmis 2
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ğam çukuruna düşmüş (kişi,
âşık bağlamında).

Gerçi üftâde-i çâh-ı ğam-ı dildâr olduk
Niçe dem mest-i mey-i la'l-i leb-i yâr olduk

üftâde-i çâh-ı ğam-ı hicrân-ı dildâram:

1. üftâde-i çâh-ı ğam-ı hicrân-ı dildâram:-
am
Gazel 10
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ayrılık gamının kuyusuna
düşmüş (âşık bağlamında).

Ben ol üftâde-i çâh-ı ğam-ı hicrân-ı dildâram
Bu derde mübtelâ olmak dil-i şad-çâkdandır
hep

üftâde-i çâh-ı ğam-ı miñnet:

1. üftâde-i çâh-ı ğam-ı miñnet:
Gazel 13

Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Zorlu dert kuyusuna düşmüş (âşık
bağlamında).

Şâyeste-i vaşl ola mı 'uşşâk-ı ğam-âlûd
Feyzî gibi üftâde-i çâh-ı ğam-ı miñnet

üftâde-i cânân ol-:

1. üftâde-i cânân olacağsın:-acağ, -sın
Gazel 45
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Sevgiliye düşkün olmak.

Ey dil üftâde-i cânân olacağsın âhîr
'Aşk-ı dildâr ile hayrân olacağsın âhîr

üftâde-i çü külbe-i ahzân:

1. üftâde-i çü külbe-i ahzân:
Gazel 85
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Hüzünler kulübesinin âşığı.

Rencîdedür o ğamze-i hâtır-firîbden
Üftâde-i çü Külbe-i Ahzân olan gönül

üftâde-i nālân:

1. üftâde-i nālân:
Matla 39
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inleyen âşık.

Cevr-i dildâr ile pāmāl u perîşân olduk
Merhamet itmedi üftâde-i nālân olduk

üftâde-i peygüle-i hicrân ol-:

1. üftâde-i peygüle-i hicrân oldı:-dı
Rûbai 43
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Ayrılık köşesinin düşkünü olmak.

Dil âteş-i hicrân ile süzân oldı
Üftâde-i peygüle-i hicrân oldı

ülfet:

1. ülfetüm:-üm
Gazel 65

Mısra: 5

Yakınlık, dostluk.

O deñlü nâr-ı hicrânıyla vardur ülfetüm şimdi
Eger âh eylesem olur zemîn ü âsumân âteş

2. **ülfet:**

Matla 13

Mısra: 2

Yakınlık, dostluk.

Ağyar-ı kîne-cû ile şöhbet olur mı hiç
Ey verd-i taze hâr ile ülfet olur mı hiç

3. **ülfet:**

Rûbai 14

Mısra: 4

Yakınlık, dostluk.

Düş olmayıcak ‘aşka anı fehmi idemez
Derd ü gam ile başka bir ülfet vardur

4. **ülfetimüz:-i, -müz**

Gazel 50

Mısra: 1

Muhabbet, dostluk.

Bir şüh-ı cefa-pîşe ile ülfetimüz var
Ol şühâ maḥabbet ideli miḥnetimüz var

5. **ülfeti:-i**

Lugaz 13

Mısra: 10

Yakınlık, dostluk.

Zenler ile eylemezdi şöhbeti
Pîrlerle tâzelerle ülfeti

ülfet eyle:-

1. **ülfet eylemez:-mez**

Tahmis 3

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Yakınlık göstermek, dost olmak.

Zerrece derd-i dil-i nâçâra şefkat eylemez
Behcetî bîtâbdur gamzeñle ülfet eylemez

2. **ülfet eyler:-r**

Lugaz 14

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Alışmak, kaynaşmak, görüşüp konuşmak, sohbet etmek.

Ekşer erbâb-ı dil aña müştâk
Ülfet eyler anuñla ehl-i mezâk

ülfet id:-

1. **ülfet idelden:-el, -den**

Gazel 91

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dostluk kurmak. İl alışmak.

Fütâde-i reh-i ‘aşkam rehâ nedür bilmem
Cefâya ülfet idelden vefâ nedür bilmem

2. **ülfet iden:-en**

Lugaz 9

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Cana yakın, içten ve samimi davranmak.

Bildürür miḥdârını ülfet iden âdemlere
Keşret ile şöhbet idenler irer derd-i sere

3. **ülfet ider:-er**

Lugaz 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dostluk etmek.

Cismi var rûhı yok ider hareket
Kimi tersâ ile ider ülfet

4. **ülfet ider:-er**

Lugaz 9

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Dostluk, arkadaşlık kurmak.

Gâh ins ü cinn ile ülfet ider ol bî-nevâ
Cümle yeksândur yanında hep anuñ bay u gedâ

5. **ülfet ider:-er**

Lugaz 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dostluk, arkadaşlık kurmak.

Nedür ol dilber-i sehî-kâmet
Zen ü merdân ile ider ülfet

ülfet ol:-

1. **ülfet olur:-ur**

Gazel 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dost, ahbap olmak.

Ağyār-ı kīne-ḥah ile ülfet olur mı hiç
Feyzî cihānda ola mı bîgāne āşinā

ümîd:

1. ümîdinde:-in, -de

Gazel 28

Mısra: 9

Ümit, umut.

Kimi vaşluñ ümîdinde kimi būsūñ recā eyler
Senüñ Feyzî gibi bir 'āşık-ı bî-illetüñ kimdür

2. ümîd:

Kaside 9

Mısra: 48

Ümit, umut.

Bir eyü manşib ile ben çerāğ-ı ḥāşuñ olup
Ümîd bu diyeler müjdeler mübārek-bād

ümîd eyle-:

1. ümîd eyler:-ler

Gazel 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümit etmek, ummak.

Şifā-sāz-ı leb-i la'lüñ ümîd eyler dil-i nāçār
'Aceb bīmārdur cānā talebkār-ı devā olmuş

2. ümîd eyleyüp:-y, -üp

Gazel 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ümit etmek, ummak.

Ümîd-i şubḥ-ı rüyüñ eyleyüp dil şām-ı
turreñde
Şehā rehvar-ı vādî-i ġarībān olduğum yerdür

ümîd id-:

1. ümîd ider:-er

Gazel 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ümit etmek, ummak.

Ümîd-i mîve-i vuşlat ider bir naḥl-i nevresden
Dilin 'uşşāk gülçin-i riyāz-ı ārzū eyler

2. ümîd ider:-er

Gazel 112

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ümit etmek, ummak.

Cām-ı şarāb-ı la'l-i lebin dil ümîd ider
Āzürde Feyzî miḥnet-i renc-i ḥumār ile

ümîd it-:

1. ümîd itmez:-mez

Gazel 56

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ümit etmek, ummak.

Şifā-yı şerbet-i la'l-i lebin ümîd itmez
Marîz-i 'aşka talebkāri-i devā düşmez

2. ümîd itse:-se

Gazel 34

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümit etmek, ummak.

Ümîd-i büy-ı vuşlat itse 'āşık verd-i rüyüñdan
Sirişkin dem-be-dem gülzār-ı ḥüsn-i yāra cū
eyler

ümîd ol-:

1. ümîd olur:-ur

Kaside 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ümitlenmek.

Ümîd olur mı bu āyīne-i felek içre
Hele müşāhede olundı rüy-ı şādānī

ümîd ü recāsı:

1. ümîd ü recāsı:-s, -ı

Gazel 76

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ümit, umut.

Feyzî ḥased o merdüm-i dānā-yı 'āleme
Hiç kimseden cihānda ümîd ü recāsı yok

ümîd-i āb id-:

1. ümîd-i āb iderüm:-er, -üm

Gazel 90

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Suyu ümit etmek (gönülden istenilen şeyi
elde ettiğini düşünmek bağlamında).

'Aceb mi ārzu-yı neşve-i şarāb iderüm
Cihānda teşne-dilüm ben ümîd-i āb iderüm

ümîd-i hâhiş-i vuşlatla:**1. ümîd-i hâhiş-i vuşlatla:-la****Gazel 87**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma arzusunun ümidi.

İzâr-ı dilberi gör seyr-i lâlezâra çekil
 Ümîd-i hâhiş-i vuşlatla küy-ı yâre çekil

ümîd-i kand-i eltâfuñla:**1. ümîd-i kand-i eltâfuñla:-uñ, -la****Tarih 14**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

*İyilik şekerinin ümidi (papağanın şekeri
 yiyince konuşması yönüyle şairi söyletenin de
 iyilik olması bağlamında).*

Hezâr-âsâ ben ol mu‘ciz-demem dem-
 besteyem ammâ
 Ümîd-i kand-i eltâfuñla oldum tûti-i güyâ

ümîd-i vaşl:**1. ümîd-i vaşl:****Gazel 20**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşma ümidi.

Ümîd-i vaşl ile ‘uşşâk-ı bî-dilân güstâh
 Şarâb-ı ‘aşk-ı bütân ile mest olan güstâh

ümîd-i vaşl id:-**1. ümîd-i vaşl ider:-er****Gazel 106**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kavuşmayı ümit etmek.

Nice dūr ola yanından o şâhuñ sâye-veş
 gönülüm
 Ümîd-i vaşl ider dil dâmen-i dildâra düşdükçe

2. ümîd-i vaşl idüp:-üp**Gazel 63**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kavuşmayı ümit etmek.

Dil-i âzâdemüz bir mâhrûya mübtelâ olmuş
 Ümîd-i vaşl idüp üftâde-i çâh-ı belâ olmuş

ümîd-i vuşlat-ı cānāne:**1. ümîd-i vuşlat-ı cānāne:****Gazel 11**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma ümidi.

Haţ gelmek ile rüyına eksilmedi henüz
 Dilden ümîd-i vuşlat-ı cānāne rüz u şeb

ümîd-i vuşlat-ı Leylile:**1. ümîd-i vuşlat-ı Leylile:-le****Gazel 78**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Leyla' ya kavuşma ümidi.

Ümîd-i vuşlat-ı Leylile Kays-veş ey dil
 Hemân ‘azîmet-i rāh eylesem niyâz iderek

ümmîd id:-**1. ümmîd iderdüm:-er, -dū, -m****Kaside 3**

Mısra: 77

Kelime Tipi: -

Ümit etmek, ummak.

Ni‘met-i lûtfuñ ümmîd iderdüm ben de
 Bu kühen kâh-ı fenâ içre çün oldum mihmân

2. ümmîd iderek:-erek**Gazel 22**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümit etmek, ummak.

Vaşluñ ümmîd iderek la‘l-i lebin ister dil
 ‘Âşık-ı derdkeşuñ olmada efkârı lezîz

ümmîd kes:-**1. ümmîd kesmezem:-mez, -em****Kaside 4**

Mısra: 53

Kelime Tipi: Deyim

Ümidini kesmek, umudunu yitirmek.

Kesmezem kand-ı nebât-ı keremüñden ümmîd
 Tûti-i tab‘ımuza zehr-i ğam olmuşdı ğidâ

ümmîdi kat‘ eyle:-

1. ümmîdi kaç' eyler:-r

Kaside 5

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Ümidi kesmek.

Kendüsinden şübhe yok ümmîdi kaç' eyler
hemân
Darb-ı şemşîr-i nigâhından 'adû-yı bed-likâ

ümmîd-i vaşl eyle:-

1. ümmîd-i vaşl eyler:-r

Gazel 93

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşmayı ümit etmek.

Bu deñlü zağm-nâk olmuş gönül ümmîd-i vaşl
eyler
Nedendür 'âşıkun ey mâhrû cevre sezâ bilsem

ümmîd-i vaşl-ı yâr:

1. ümmîd-i vaşl-ı yâr:

Matla 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma ümidi.

Ümmîd-i vaşl-ı yâr ile dil zevk-yâb olur
La'l-i lebûn tefekkürî şahbâ-yı nâb olur

ümmîd-i vişâl eyle:-

1. ümmîd-i vişâl eyledigümden:-dig, -üm, -den

Gazel 100

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşmayı ümit etmek.

Rencîde mi ümmîd-i vişâl eyledigümden
Âzürde olur baş-ı mağâl eyledigümden

üşküfte eyle:-

1. üşküfte eylerdi:-r, -di

Kaside 8

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

(çiçek) açmak.

Nesîm-i himmeti olsa vezîde bağ-ı gülzâra
Dırahtân bâr-ver üşküfte eylerdi gülistânı

üst:

1. üstine:-i, -n, -e

Tarih 58

Mısra: 9

Üst, bir şeyin üzeri.

Şekkerün üstine cem'iyet ider leşker-i mür
Hâr-zâr itdi ya eṭrâfını ol verd-i sefid

üstâd:

1. üstâd:

Gazel 62

Mısra: 10

Üstat, usta, hoca.

Olursun pâ-nihâde pâye-i i'câza ey Feyzî
Egerçi nazm-ı sihr-âşâra çok üstâd ayak
başmış

üstâd-kâr:

1. üstâd-kârdur:-dur

Kaside 2

Mısra: 44

Maharetli, yetenekli.

Âferîn-gü olurdu ehl-i dilân
Şöyle üstâd-kârdur kalemüm

üstine:

1. üstine:

Gazel 113

Mısra: 1

Üstüne, ilaveten.

Tâb-ı gam nâr-ı elem süzân süzân üstine
'Âşık-ı miḥnetkeşe hicrân hicrân üstine

2. üstine:

Gazel 113

Mısra: 2

Üstüne, ilaveten.

Tâb-ı gam nâr-ı elem süzân süzân üstine
'Âşık-ı miḥnetkeşe hicrân hicrân üstine

3. üstine:

Gazel 113

Mısra: 4

Üstüne, ilaveten.

Nüş iderken cām-ı şahbâyı nigâh it la'line
Hâlet-efzâ sāğar-ı rahşân rahşân üstine

üstüne:

1. üstüne:

Gazel 113

Mısra: 8

Üstüne, ilaveten.

Dil tehî olmaz gam u renc-i elemnden dem-be-dem
Bir 'acâyib hânedür mihmân mihmân üstüne

2. üstüne:

Gazel 113

Mısra: 10

Üstüne, ilaveten.

Seyr iderken rüyını açsa o mehrü sînesin
Feyzi-i zâra olur seyrân seyrân üstüne

ütücü:

1. ütücü:

Tarih 38

Mısra: 1

Ütücü, ütü yapan kişi.

Ütüci kızı Emîne 'azm-i 'uqbâ eyledi
Murg-ı rûhına anuñ 'adn ola yâ Rab âşiyân

2. ütücü:

Tarih 38

Mısra: 8

Ütücü, ütü yapan kişi.

Cevherî harf ile bir târîh düşdi fevtine
Ütüci kızı Emîneye ola cennet mekân

üzre:

1. üzre:

Kaside 4

Mısra: 25

Üzerine.

Kaatre-bağş olsa giyâh üzre şehâb-ı keremüñ
Serv-âsâ ola ol demde keşîde-bâlâ

2. üzre:

Gazel 30

Mısra: 5

Üzere, doğrultusunda.

Esmez müsâ'id üzre şehâ rûzgârdan
Bağr-ı gam içre keşti-i dil sernigün olur

3. üzre:

Kaside 4

Mısra: 63

Üzere, doğrultusunda.

İdelüm şıdık u hulûş üzre du'â ey Feyzî
Olalum dergeh-i Bârîye hemân dest-güşâ

4. üzre:

Kaside 6

Mısra: 37

Üzere, doğrultusunda.

Dil-hâhum üzre vaşfuñı tahîrre yok mecâl
Efkâr-ı târ u püd-ı elem ber-nikâb olur

5. üzre:

Kaside 8

Mısra: 68

Üzere, doğrultusunda.

Senüñ medh-i şerîfüñ oldı baña her zamân
pîşe
Semend-i şab'a lâyıkdur ide çerh üzre cev lâni

6. üzredür:-dür

Kaside 10

Mısra: 41

İçin, hakkında.

İderdi serfûrû dâ'im tefekkür üzredür kârı
Şa'îri fikr iderse uğramışdur mâlihulyâyâ

7. üzre:

Gazel 70

Mısra: 4

Üstüne, üstünde, üzerinde.

İrdi kûsûf mihr-i cemâlûne ey perî
Ruhsâruñ üzre oldığı dem âşikâr hat

8. üzre:

Gazel 112

Mısra: 2

(olmak) üzere.

Seyr it 'izâr-ı yârı hat-ı müşk-bâr ile
Germ-ülfet üzre verd-i ruh-ı âli hâr ile

9. üzre:

Gazel 121

Mısra: 7

Üstünde, üzerinde.

Feth-i genc-i hüsnüñ olmaz rüyun üzre ey perî
Pîç pîç olmuş yatur zulfünde ejderhâ gibi

10. üzre:

Kaside 7

Mısra: 34

Üstünde, üzerinde.

O deñlü çäpük ü çälâkdur elinde kalem
‘İyân olur ser-i mü üzre kılsa cevlanı

11. üzre:

Kaside 10

Mısra: 45

Bir istikamet doğrultusunda, amacında.

Anuñ pergār-āsā pâyı dā’im inhirāf üzre
Süvār olmağ ne mümkün böyle bir esb-i
fürümāya

üzre degüldür:

1. üzre degüldür:-dür

Gazel 116

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Devamlı değil, ara sıra ya da yer yer (var
olmak).*

Furūğ-ı şem‘-i ruhsārından oldı zerreler peydā
Degüldür mihr ü meh zāhir olan bu köhne tāk
üzre

V

vācib:

1. vācib:

Gazel 69

Mısra: 6

Yapılması gerekli olan.

Āzürde olma girye vü āh-ı fiğāndan
‘Uşşāğa girye vācib ü sūz u güdāz farz

vācib ol-:

1. vācib ola:-a

Gazel 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yapılması gerekli olan.

Cānāna ‘işve vācib ola olsa nāz farz
Sūz-ı gam ile baña degül mi niyāz farz

vādī:

1. vādī:-s, -i

Lugaz 4

Mısra: 10

Alan (kapladığı yer bağlamında).

Her kim eylerse o şūhı derkenar
Kendüye maḥşuş bir vādīsi var

vādī-i gam:

1. vādī-i gam:

Kaside 9

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Gam, üzüntü vadisi.

Şükūfezār olur bir nazarda vādī-i gam
Nigāh-ı merḥamet itseñ olurdu ḥuld-ābād

2. vādī-i gamda:-da

Kaside 10

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Gam, üzüntü vadisi.

Şikest itmiş ‘inānın vādī-i gamda ider cilde
Semend-i baḥtımız hiç uğramaz rāh-ı
mudārāya

3. vādī-i gamda:-da

Gazel 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gam, üzüntü vadisi.

İderdüm Kūh-ken-veş tīşe-i āhum ile vīrān
Olursa vādī-i gamda hezārān Bī-sütün peydā

4. vādī-i gamda:-da

Gazel 14

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gam, üzüntü vadisi.

Kūh-kenveş Bī-sütün’da tīşe-i āhum ider
Vādī-i gamda nice kūh-ı beyābānı şikest

vādī-i mahabbetde:

1. vādī-i mahabbetde:-de

Gazel 104

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Muhabbet, aşk vadisi.

Olur pāmāl-i esb-i nāzı vādī-i mahabbetde
Teşekkī eylemez ‘uşşāk-ı zārı şehlevendinden

vādī-i medh:

1. vādī-i medh:-i

Kaside 3

Mısra: 57

Kelime Tipi: -
Övgü vadisi.

Vādi-i medhî murād üzre güzār eyleyemez
Esb-i ṭab‘a ne kadar eylesem irhā-yı ‘inān

2. **vādi-i medhinde**:-i, -n, -de
Tarih 77
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Övgü vadisi.

Murādum üzre cevlan itmedi tavşîfüne gerçi
‘Inān-ı esb-i fikrüm vādi-i medhinde irhādur

vādi-i neyistānı:

1. **vādi-i neyistānı**:-ı
Kaside 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Sazlık, kamışlık vadisi.

Nağme-bağş eyleye vādi-i neyistānı hemān
Farṭ-ı luṭfindan eger olsa vezān bād-ı şabā

2. **vādi-i neyistānı**:-ı
Kaside 7
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Sazlık, kamışlık vadisi.

Neşim-i himmeti farṭ-ı şafādan olsa vezān
İderdi nağme-serā vādi-i neyistānı

Vahdī Efendī-zādeyi:

1. **Vahdī Efendī-zādeyi**:-y, -i
Tarih 85
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Vahdi Efendizade (özel isim).

Mu‘ammer eyleye Vahdī Efendī-zādeyi Mevlā
Ola a‘dāsınun dār-ı cihānda ḥālî dīgergün

vākı‘ā:

1. **vākı‘ā:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Gerçi, her ne kadar.

Hāb-ı ḥayāl içinde görüp yāri vākı‘ā
Yārūn ṭarāvet-i ruḥı ta‘bīr olur mı hiç

vākıf ol-:

1. **vākıf olmasun**:-ma, -sun

Rübai 30

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Bilmek, öğrenmek, haberdar olmak.

Rāz-ı dile vākıf olmasun kimse şehā
Ney gibi senūñle bī-zebān söyleşelüm

vākı‘-i ḥāldür:

1. **vākı‘-i ḥāldür**:-dür

Lugaz 18

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Olmuş olan, görünen.

Şanma bīhūdedür ‘ayān itdüm
Vākı‘-i ḥāldür beyān itdüm

vakt-i bahār:

1. **vakt-i bahār:**

Gazel 39

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Bahar zamanı, ilkbahar mevsimi. ll
güzellerin meydana çıktığı zaman.

Ādem şanur ki Kevşer-i tesnīmdür suyu
Vakt-i bahār gülşen-i cennet Hışārdur

vakt-i deydür:

1. **vakt-i deydür**:-dür

Gazel 105

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Kış vakti, kış mevsimi.

Devā-yı derd-i serdūr bŷı ta‘īr-i demāğ eyler
‘Aceb mi düşmese cām-ı mey elden vakt-i
deydür bu

vakt-i encāmı bul-:

1. **vakt-i encāmı bulur**:-ur

Kaside 8

Mısra: **73**

Kelime Tipi: -

Zamanı son bulmak, sona gelinmek.

Bulur mı midhat-i zāt-ı şerīfün vakt-i encāmı
Nice vaşf eylesün bir kaṭre zīrā baḥr-ı
‘ummānı

vakt-i handānı gel-:

1. vakt-i ḥandānı geldi:-di**Kaside 7**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevinme vaktinin gelmesi.

Vezide oldı nesīm-i müsā'id-i devrān
Gül-i ümīdimizüñ geldi vakt-i ḥandānı

vakt-i nevbahār ol:-**1. vakt-i nevbahār oldı:-di****Kaside 8**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlkbahar zamanının gelmesi.

Şitā eyyāmı gitdi şimdi vakt-i nevbahār oldı
Gider şām-ı elem zāhir olunca şubḥ-ı nurānı

vakt-i nevbahārī:**1. vakt-i nevbahārī:****Kaside 10**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İlkbahar zamanı, ilkbahar.

Bu vakt-i nevbahārī ta'na-endāz olsa şāyeste
Yine zerrīn-ḳadeḥ bezm-i çemende cām-ı
mīnāya

vakt-i sermā:**1. vakt-i sermā:****Kaside 4**

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Kış vakti, soğuk.

Perde-i hıfzı eger olsa keşide bāḡa
Hiç dirāhtāna gezend irmeye vakt-i sermā

vakt-i şitā:**1. vakt-i şitā:****Kaside 4**

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Kış vakti, kış mevsimi.

Zāḡa ger vakt-i şitā lutfuñ ola şāyeste
Būlbūl-āsā ide ol nağme-i āheng-nevā

vakt-i şubḥ:**1. vakt-i şubḥ:****Matla 11**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabah vakti, sabah.

Sūziş-i 'aşkuma tāb-ı ruḡ-ı dilber bā'ış
Vakt-i şubḥ olmasına mihr-i münevver bā'ış

vakt-i vuşlatdur:**1. vakt-i vuşlatdur:-dur****Gazel 67**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kavuşma zamanı, kavuşma anı.

O şūḡuñ çeşm-i mesti nāz ile uyḡuya
varmışmış
Şarāb-ı la'l-i cān-baḡşını nūş it vakt-i
vuşlatdur

vālid:**1. vālid:****Tarih 92**

Mısra: 2

Baba.

Ḥāfızu'l-Ḳur'ān İbrāhīm idüp 'azm-i beḳā
Vālid ü āḡbābı kıldı mātēminden nice āḡ

valideyn:**1. valideyniyle:-i, -y, -le****Tarih 23**

Mısra: 2

Anne ve baba, ebeveyn.

Virdi Feyyāz-ı ezel gül gibi bir tıfl-ı laṭīf
Valideyniyle mu'ammer ide dā'im Mevlā

2. valideyniyle:-i, -y, -le**Tarih 79**

Mısra: 7

Anne ve baba, ebeveyn.

Vālideyniyle mu'ammer ide anı Mevlā
'Ayn-ı bedden ide Ḥaḡ cismine her demde
bā'id

vāli-i mülk-i ḡired:**1. vāli-i mülk-i ḡired:****Kaside 4**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Akıl ülkesinin valisi.

Vāli-i mülk-i Һired ya 'ni re'İsü'l-küttāb
Menba' -ı luṭf u kerem mazhar-ı şun' -ı Mevlā

var:

1. var:

Gazel 50

Mısra: 1

Var.

Bir şüh-ı cefa-pişe ile ülfetimüz var
Ol şühā maḥabbet ideli miḥnetimüz var

2. var:

Gazel 50

Mısra: 2

Var.

Bir şüh-ı cefa-pişe ile ülfetimüz var
Ol şühā maḥabbet ideli miḥnetimüz var

3. var:

Gazel 50

Mısra: 4

Var.

Pervāne göñül sūhtedür şem' -i ruḥında
Her şeb o cefā-cüy ile germiyyetimüz var

4. var:

Gazel 50

Mısra: 6

Var.

Dil bend olalı zülfüne 'uşşāk ile cānā
'Azm-i reh-i Çīn itmege bir niyyetimüz var

5. var:

Gazel 50

Mısra: 8

Var.

Düşdi ser-i 'uşşāka hevā-yı ğam-ı zülfün
'Aql ile bizüm şanma ki cem'iyyetimüz var

6. var:

Gazel 50

Mısra: 10

Var.

Dem-besteligüm eyleme ey şüh ta'accüb
Mir'āt-ı ruḥı Feyzi görüp ḥayretimüz var

7. vardur:-dur

Gazel 65

Mısra: 5

Var.

O deñlü nār-ı hicrānıyla vardur ülfetüm şimdi
Eger āh eylesem olur zemīn ü āsumān āteş

8. var:

Lugaz 4

Mısra: 10

Var.

Her kim eylerse o şühı derkenar
Kendüye maḥşuş bir vādisi var

9. var:

Kaside 3

Mısra: 28

Var, mevcut.

Qadem-i pāki olup zelzele-baḥş-ı 'ālem
Hep ḥarāb oldı ne deñlü var ise deyr-i muġān

10. var:

Kaside 9

Mısra: 45

Var, mevcut.

Su'āl idüñ hele bir kerre var mı İrādı
Ben eyledüm bu ḥuşūşa ḥalīfemi işhād

11. var:

Lugaz 1

Mısra: 1

Var, mevcut.

Ol nedür kim cismi var bī-rūhdur
Gah mestür ü gehī meftūhdur

12. var:

Lugaz 8

Mısra: 5

Var, mevcut.

Cismi var rūhı yok ider ḥareket
Kimi tersā ile ider ülfet

13. var:

Lugaz 10

Mısra: 10

Var, mevcut.

Bī-zebāndur gerçi olur rünümā
İktizāsı var anuñ şayf u şitā

14. var:

Lugaz 13

Mısra: 3

Var, mevcut.

İki başı var birin eyler nihān
Gāh olur kim ikisin eyler 'ayān

15. var:

Lugaz 15

Mısra: 6

Var, mevcut.

Dört nefer kimse hîdmete derkâr
Her birinüñ beşer tevâbi'î var

16. var:

Lugaz 15

Mısra: 9

Var, mevcut.

Bir 'aceb çeşmesarı var pinhân
Üç yüz altmış yere ider cereyân

17. var:

Lugaz 17

Mısra: 5

Var, mevcut.

Söyledür var ise olur pürgü
Gördüğü şahşa eylemez tek ü pü

18. vardur:-dur

Rübai 14

Mısra: 1

Var, mevcut.

Dilde eşer-i 'aşk u maḥabbet vardur
Ol sāğar-ı lebrîzde ḥālet vardur

19. vardur:-dur

Rübai 14

Mısra: 2

Var, mevcut.

Dilde eşer-i 'aşk u maḥabbet vardur
Ol sāğar-ı lebrîzde ḥālet vardur

20. vardur:-dur

Rübai 14

Mısra: 4

Var, mevcut.

Düş olmayıcak 'aşka anı fehmi idemez
Derd ü ğam ile başka bir ülfet vardur

21. var:

Tarih 42

Mısra: 2

Var, mevcut.

Bir atışda nişânını urdı
Var mıdır böyle merdüm-i mümtâz

22. var:

Gazel 111

Mısra: 1

Bulunmak, mevcut olmak.

Meyl-i rûy-ı nigâr var dilde
Âteş-i şu'le-bâr var dilde

23. var:

Gazel 111

Mısra: 2

Bulunmak, mevcut olmak.

Meyl-i rûy-ı nigâr var dilde
Âteş-i şu'le-bâr var dilde

24. var:

Gazel 111

Mısra: 4

Bulunmak, mevcut olmak.

Mey-i vuşlatla neş'e-yâb eyle
Nice demdür ḥumâr var dilde

25. var:

Gazel 111

Mısra: 6

Bulunmak, mevcut olmak.

Cân demâğı mu'aṭṭar olsa sezâ
Fikr-i zülf-i nigâr var dilde

26. var:

Gazel 111

Mısra: 8

Bulunmak, mevcut olmak.

İder a'dāya 'ākıbet te'sîr
Bîḥisâb inkişâr var dilde

27. var:

Gazel 111

Mısra: 10

Bulunmak, mevcut olmak.

Olsa Feyzî o meh ḥaṭ-âverde
Şevk-i seyr-i bahâr var dilde

28. var:

Gazel 26

Mısra: 7

Var, mevcut.

Tenümde dāğlar var lâle-âsâ tîğ-ı hecrüñle
Fezâ-yı sîne fikr-i 'ârîzuñla gülşen olmuştur

29. var:

Gazel 120

Mısra: 9

Bulunma, mevcut olma.

‘Adūnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzī
Saña ey ‘āşık-ı miḥnetkeşān varsañ da yer var
mı

30. var:

Lugaz 9

Mısra: 5

Var, mevcut.

Pāyı desti yok iki ağzı var anuñ bī-zebān
Birisi zāhirdedür ağzuñ biri olmuş nihān

31. var:

Lugaz 10

Mısra: 5

Var, mevcut.

Ağzı var ekl itdüğünü mahv ider
Hemdemı olmazsa olmaz kārger

32. var:

Kaside 9

Mısra: 37

Var, mevcut.

Ne bir meded-res olur kimse var dil-i zāra
Sezā mı gūşe-i miḥnetde ben qalam nāşād

33. var:

Gazel 46

Mısra: 1

Var.

Derd-i ‘aşka dil giriftār olduğın bilmez mi var
‘Āşıkın ‘aşkuñla nāçār olduğın bilmez mi var

34. var:

Gazel 46

Mısra: 2

Var.

Derd-i ‘aşka dil giriftār olduğın bilmez mi var
‘Āşıkın ‘aşkuñla nāçār olduğın bilmez mi var

35. var:

Gazel 46

Mısra: 4

Var.

Sūhte olsa revā pervāne-veş göñlüm benüm
Mā’il-i şem‘-i ruḥ-ı yār olduğın bilmez mi var

36. var:

Gazel 46

Mısra: 6

Var.

Çārsūy-ı gāmda kālā-yı vişāle ‘āşıkān
Naqd-i cān ile ḥarīdār olduğın bilmez mi var

37. var:

Gazel 46

Mısra: 8

Var.

Būy-ı vuşlat mümkin olmazdı hezār-ı ‘āşıkā
Gülruḥum hem-şoḥbet-i ḥār olduğın bilmez mi
var

38. var:

Gazel 46

Mısra: 10

Var.

Bāde-i la‘l-i leb-i dilberle olduñ bī-şu‘ūr
Feyziyā ‘ālemde mey-ḥār olduğın bilmez mi
var

39. var:

Gazel 72

Mısra: 9

Var.

‘Ārız-ı dildāra zīrā var ise meyl eylemiş
Cismini ifnā idüp olmaḳdadur raḥşān şem‘

var-:

1. varmışmış:-mış, -mış

Gazel 67

Mısra: 1

Varmak, gitmek, ulaşmak.

Göñül āşüfte oldu zülf-i ‘anber-būya
varmışmış
‘Aceb Mecnündür ol Leyli-i dil-cūya
varmışmış

2. varmışmış:-mış, -mış

Gazel 67

Mısra: 2

Varmak, gitmek, ulaşmak.

Göñül āşüfte oldu zülf-i ‘anber-būya
varmışmış
‘Aceb Mecnündür ol Leyli-i dil-cūya
varmışmış

3. varmışmış:-mış, -mış

Gazel 67

Mısra: 4

Varmak, gitmek, ulaşmak.

O şūhuñ çeşm-i mesti nāz ile uyhuya
varmışmış
Şarāb-ı la'ī-i cān-baḥşını nūş it vakt-i
vuşlatdur

4. **varmışmış:-miş, -mı**

Gazel 67

Mısra: 6

Varmak, gitmek, ulaşmak.

Vezān olduğda 'uşşākuñ demāğını ider ta'fir
Meger bād-ı şabā ol 'anberīn gīsūya
varmışmış

5. **varmışmış:-miş, -mı**

Gazel 67

Mısra: 8

Varmak, gitmek, ulaşmak.

Gülistān-ı cihān içre fiğān eyler hezār-āsā
Göñül bülbül gibi bir dilber-i gülrüya
varmışmış

6. **varmışmış:-miş, -mı**

Gazel 67

Mısra: 10

Varmak, gitmek, ulaşmak.

Raḥīmī şī'rūne tanzīre tıfl-ı dil idüp āgāz
Debistān-ı hünerde Feyzi-i pürgüya varmışmış

7. **varsañ:-sa, -ñ**

Gazel 120

Mısra: 10

Varmak, gitmek, ulaşmak.

'Adūnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzī
Saña ey 'āşık-ı miḥnetkeşān varsañ da yer var
mı

8. **varıcağ:-ıcağ**

Kaside 3

Mısra: 65

Varmak, gitmek, ulaşmak.

Ne yüzüm var varıcağ ḥaşre benüm rüz-ı cezā
Zerrece luṭfuñ ider bendeñi şād u ḥandān

9. **var:**

Kaside 10

Mısra: 2

Varmak, gitmek, ulaşmak.

Bahār oldı göñül gel gülsitān-ı ḥālet-efzāya
Şükūfeyle müzeyyen oldı 'ālem var temāşāya

10. **var:**

Kaside 10

Mısra: 37

Varmak, gitmek, ulaşmak.

Egerçi var bir esb-i bī-bedel ḥaylī temāşādur
Ne dem 'azm eylese za'f ile batmaz cismi
deryāya

11. **varduğı:-duğ, -ı**

Lugaz 6

Mısra: 5

Varmak, gitmek, ulaşmak.

Varduğı cāyı iderken bī-keder
Olur istişkal hiç тұrmaz gider

12. **var:**

Lugaz 17

Mısra: 24

Varmak, gitmek, ulaşmak.

Fehm ise maqşaduñ eger fi'l-ḥāl
Var re'īs taḥtasından eyle su'al

var mı:

1. **var mı:**

Gazel 120

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Var mı, yok.

Gehī sūz-ı elem geh tāb-ı ḡam āzāde-ser var
mı
Cihānuñ kaydı çok dünyāda merd-i bī-keder
var mı

2. **var mı:**

Gazel 120

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Var mı, yok.

Gehī sūz-ı elem geh tāb-ı ḡam āzāde-ser var
mı
Cihānuñ kaydı çok dünyāda merd-i bī-keder
var mı

3. **var mı:**

Gazel 120

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Var mı, yok.

Furūğ-efrüz olur yok 'āleme ol māhdan ḡayrı
Melāḥat burcına pertev-fiken bir 'işve-ger var
mı

4. var mı:

Gazel 120

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Var mı, yok.

Hezār ‘uşşākı bend eyler o gül-rū çin-i zülfiyle
Şeh-i mülk-i hasendür aña şimdi şöyle der var mı

5. var mı:

Gazel 120

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Var mı, yok.

Şikeste seng-i gamla murğ-ı dil pervāza imkân
yok
Firāz-ı küh-ı kâma çıkmak ister bāl u per var mı

6. var mı:

Gazel 120

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Var mı, yok.

‘Adūnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzī
Saña ey ‘āşık-ı miñnetkeşān varsañ da yer var mı

var mı böyle:

1. var mı böyle:

Tarih 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bunun gibisi var mı?

Görmedüm mişlini cihān içre
Var mı böyle kemānkeş-i mümtāz

vasf:

1. vaşfına:-ı, -n, -a

Tahmis 1

Mısra: 29

Tarif, izah.

Cebīn-i āteşini vaşfına āğāz ider Şubhī
Fezā-yı güft-güda çok sūhan-ver dāğ-ber-
dildür

2. vaşfını:-ı, -n, -ı

Gazel 89

Mısra: 1

Nitelik, özellik, vasıf.

O mehūñ hañ u ruñı vaşfını tañrır idelüm
Rüz u şeb miñnet-i derd-i dili tañrır idelüm

3. vaşfuñı:-uñ, -ı

Kaside 6

Mısra: 37

Güzel, iyi niteliklerin anlatımı. İl övgü,
övme.

Dil-hāhum üzre vaşfuñı tañrre yok mecāl
Efkār-ı tār u pūd-ı elem ber-nikāb olur

4. vaşfidur:-ı, -dur

Kaside 5

Mısra: 8

Güzel, iyi niteliklerin anlatımı. İl övgü,
övme.

Gel yine ey hāme medh-i şehriyār-ı ‘āleme
Vaşfidur viren kulüb-ı ‘āleme feyz ü şafā

5. vaşfuñı:-u, -ñ, -ı

Tarih 14

Mısra: 28

Nitelik, özellik, güzellik.

Qabūl it i ‘tizārın midhatūñde táb-ı çālākin
Ne mümkün vaşfuñı kıl-k-i belāgat eyleye inşā

vaşf eyle-:

1. vaşf eylemek:-mek

Kaside 5

Mısra: 53

Kelime Tipi: -

Anlatmak, dile getirmek. İl övmek,
methetmek.

Bendegānuñ haddi yok vaşf eylemek emr-i
ba‘ıd
‘Add olunması muhāl endişedür ānuñ şehā

2. vaşf eylesün:-sün

Kaside 8

Mısra: 74

Kelime Tipi: -

Anlatmak, dile getirmek. İl övmek,
methetmek.

Bulur mı midhat-i zāt-ı şerīfūñ vañt-i encāmı
Nice vaşf eylesün bir kaçre zırā bañr-ı
‘ummānı

3. vaşf eyleyeyüm:-y, -e, -y, -üm

Kaside 4

Mısra: 59

Kelime Tipi: -

*Anlatmak, dile getirmek. İl övmek,
methetmek.*

Nice vaşf eyleyeyüm zāt-ı kerem-bahşānı
Bir yaña miñnet ü gam bir yañadan ‘aşk u
hevā

4. vaşf eyleyüp:-y, -üp

Kaside 8

Mısra: **41**

Kelime Tipi: -

*Anlatmak, dile getirmek. İl övmek,
methetmek.*

Benem ol şā‘ir-i hoş-lehce kim vaşf eyleyüp
zātın
Mişal-i mey iderdi mest her dem ehl-i ‘irfānı

vaşf id:-

1. vaşf ideli:-eli

Kaside 2

Mısra: **27**

Kelime Tipi: -

Nitelemek, anlatmak, övmek.

Zāt-ı pākizesini vaşf ideli
Mañzen-i çeşmesārdur kalemüm

2. vaşf idelüm:-eli, -m

Kaside 9

Mısra: **27**

Kelime Tipi: -

*(bir şey veya kimsenin) durumunu,
sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek,
anlatmak.*

Biraz da vaşf idelüm baht-ı nā-be-sāmānı
Muñālefet idiyor eylemedi terk-i ‘inād

3. vaşf iden:-en

Gazel 79

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Nitelemek, anlatmak, övmek.

Mānend-i tūti la‘l-i leb-i yāri vaşf iden
Feyzī-mişāl šā‘ir-i šīrīn-edā gerek

4. vaşf ider:-er

Kaside 2

Mısra: **11**

Kelime Tipi: -

*(bir şey veya kimsenin) durumunu,
sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek,
anlatmak.*

Gül-i mażmūnı vaşf ider dā‘im
Bāğ-ı naẓma hezārdur kalemüm

5. vaşf iderdi:-er, -di

Tarih 73

Mısra: **15**

Kelime Tipi: -

Nitelemek, anlatmak, övmek.

Böyle mi vaşf iderdi hāme-i ter
Olmasa dilde miñnet-i dünyā

vaşf ol:-

1. vaşf olunmaz:-un, -maz

Kaside 5

Mısra: **64**

Kelime Tipi: -

Nitelemek, anlatmak, övmek.

Şehriyāruñ hıdmetin sermāye-i devlet bilür
Vaşf olunmaz her ne deñlü eylesem medh ü
senā

2. vaşf olunsa:-un, -sa

Tarih 75

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Nitelemek, anlatmak, övmek.

Kerem-ver merhamet-güster seçi‘-i mekrümet-
ālūd
Ne deñlü vaşf olunsa zāt-ı pāki midhata şāyān

vaşf u beyān eyle:-

1. vaşf u beyān eyleyemez:-y, -emez

Kaside 4

Mısra: **57**

Kelime Tipi: -

Anlatıp özelliklerini söylemek.

Zāt-ı pür-mağfiretüñ eyleyemez vaşf u beyān
Ne kadar diğkat ide kilik-i belāgat-inşā

vaşfa başla:-

1. vaşfa başlayalı:-y, -alı

Kaside 2

Mısra: **37**

Kelime Tipi: -

*Övmeye başlamak, güzel niteliklerini
saymaya başlamak.*

Şīr-i Yezdānı vaşfa başlayalı
Şimdicek bīkarārdur kalemüm

vaşf-ı pāk-i Habīb-i ekrem:

1. vaşf-ı pāk-i Ḥabīb-i ekrem:

Kaside 2

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed (s.a.v.)' in mübarek övgüsü.

Vaşf-ı pāk-i Ḥabīb-i ekrem ile
Büy-ı 'anber-nişârdur kalemüm

vaşf-ı pāk:

1. vaşf-ı pākini:-i, -n, -i

Kaside 1

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

Kusursuz vaşf. İl temiz, güzel övgü.

Serteser nūr olsa kâlbüm mihr ü meh-āsā nola
Vaşf-ı pākini eylerem ben zâr u kemter rûz u şeb

2. vaşf-ı pākini:-i, -n, -i

Kaside 6

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Kusursuz vaşf. İl temiz, güzel övgü.

Olmaz murâdum üzre edâ vaşf-ı pākini
İtsem nüvişte medḥi nice faşl u bâb olur

3. vaşf-ı pākün:-i

Kaside 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Kusursuz vaşf. İl temiz, güzel övgü.

Vaşf-ı pākün bulur mı encâmı
Medḥüne şerm-sârdur kalemüm

vaşf-ı şerîfnde:

1. vaşf-ı şerîfnde:-in, -de

Kaside 8

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Şerefli, mübarek vasıflar.

Niçe mümkün senün evşâfuñı taḥrîr ide ḥâmem
Ḥired vaşf-ı şerîfnde olur tıfl-ı debistânî

vaşf-ı şiddîka:

1. vaşf-ı şiddîka:-a

Kaside 2

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

*Hz. Ebubekir' in vasıfları, nitelikleri
(sadat ve doğruluk vasıfları bağlamında).*

Vaşf-ı Şiddîka ideli âgâz
Şâ'ir-i nâmdârdur kalemüm

vaşf-ı ta'birde:

1. vaşf-ı ta'birde:-de

Kaside 3

Mısra: 42

Kelime Tipi: -

Yorumlamak.

Haddi yok mu 'cizenün kimse anı şerḥ idemez
Vaşf-ı ta'birde ḥayretle kalup beste dehân

vâşf-ı hoş-lehce-i mu'ciz-şi'âr:

1. vâşf-ı hoş-lehce-i mu'ciz-şi'âr:

Tarih 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Özgün üsluplu şair Vâşf.

Vâşf-ı hoş-lehce-i mu'ciz-şi'âr
Hem melâḥat mülkine olmuşdu şâh

vâşıl:

1. vâşıl-ı:

Kaside 2

Mısra: 56

Kavuşmak, ulaşmak.

Ṭûṭi-i hoş-edâ olup güyâ
Vâşıl-ı Kandeḥârdur kalemüm

2. vaşlına:-i, -n, -a

Tahmis 2

Mısra: 10

Sevdiğine kavuşma, vîsal, vuslat.

Şimdi ber-'aksdür aḥvâl-i vişâl-i hicrân
Vaşlına maḥrem idük hecrine bîgâne idük

3. vaşluñ:-uñ

Gazel 22

Mısra: 7

(sevğiliye) kavuşma, ulaşma.

Vaşluñ ümmîd iderek la'l-i lebin ister dil
'Âşık-ı derdkeşüñ olmada efkârî lezîz

4. vaşluñ:-uñ

Gazel 28

Mısra: 9

(sevğiliye) kavuşma, ulaşma.

Kimi vaşluñ ümîdinde kimi büsuñ recâ eyler
Senüñ Feyzî gibi bir 'âşık-ı bî-illetüñ kimdür

5. **vaşla:-a**

Gazel 31

Mısra: 10

(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Nevk-i müjgânı ten-i âmâca fîrendâz olur
Bu cefâlar Feyzîyâ vaşla dili şâyân ider

6. **vaşluña:-uñ, -a**

Gazel 48

Mısra: 4

(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Hân-ı vaşlını 'adû yağmâ ider Tâtâr-veş
Vaşluña 'uşşâkuñı eyle sezâ nevrûzdur

7. **vaşluña:-uñ, -a**

Gazel 73

Mısra: 9

(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Vaşluña şâyeste eyle Feyzi-i bîçâreyi
Terk ider olmaz şehâ 'aşk-ı gam-efzâdan ferâğ

8. **vaşla:-a**

Gazel 95

Mısra: 7

(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Cevr eyler idi vaşla sezâ itmeyüp o şüh
İster ki gamdan 'âşıkı âzâde olmasun

9. **vaşluñ:-uñ**

Gazel 119

Mısra: 3

(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Büs eylemem 'izârını ben vaşluñ isterem
Zîrâ bu nânpâre bozar iştihâmuzı

10. **vaşlına:-ı, -n, -a**

Rûbai 7

Mısra: 1

(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Vaşlına beni yâr sezâ itmez hiç
Cevr itmede 'uşşâka vefâ itmez hiç

11. **vaşluñ:-u, -ñ, -ı**

Tahmis 3

Mısra: 6

(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Bülbül-i nâlânıyuz ol gülsitân-ı behcetün
Vaşluñı eyle sezâ sen 'âşık-ı gam-pervere

12. **vaşluñ:-uñ, -ı**

Tarih 58

Mısra: 4

Ulaşma, erişme, kavuşma.

'Âşık-ı zârınuñ ahvâli perîşân olmaz
Ârzü itmededür vaşluñı olmaz nevmîd

vecih:

1. **vech:**

Gazel 57

Mısra: 1

Yüz (yüz ifadesi bağlamında).

Derdüm saña bir vech ile takrîr olunmaz
Takrîri murâd olsa da ta'bîr olunmaz

2. **vech:**

Tarih 6

Mısra: 9

Sebep, vesile. İl yüz, çehre.

Oldı bu vech ile târîhi anuñ
Mâhı mestür eyledi ebr-i siyâh

3. **vech:**

Tarih 27

Mısra: 9

Sebep, vesile.

Hâtif-i kudsî didi bu vech ile târîhini
Mâ'-ı pâk-i dilkeş-i 'ayn-ı hayât-ı cânfezâ

4. **vech:**

Tarih 33

Mısra: 9

Sebep, vesile.

Düşdi bu vech ile târîhin didi hâtif anuñ
Otuz üçüncü bölük zîbâ makâm-ı dil-güşâ

5. **vech:**

Tarih 37

Mısra: 5

Sebep, vesile.

Düşdi bu vech ile Feyzî fevtine târîh anuñ
Oğu rûhına Muhammed Âhenînuñ Fâtîha

6. **vech:**

Tarih 13

Mısra: 13

Sebep, vesile.

Düşdi bir vech ile târîh vefâtına anuñ
Dâr-ı Cennetde mekân eylesün 'İsâ-zâde

vefâ:**1. vefâsı:-sı, -t****Gazel 76**

Mısra: 1

Dostluğu devam ettirme, sevgide sadakat ve devamlılık.

Bir dilberün ki 'âşıkā mihir ü vefâsı yok
Güyâ ki mäh münhasif olmuş ziyâsı yok

2. vefâ:**Gazel 91**

Mısra: 2

Dostluğu devam ettirme, sevgide sadakat ve devamlılık.

Fütâde-i reh-i 'aşkam rehâ nedür bilmem
Cefâyâ ülfet idelden vefâ nedür bilmem

3. vefâ:**Gazel 109**

Mısra: 1

Dostluğu devam ettirme, sevgide sadakat ve devamlılık.

Cefâyâ meyl ider ol meh vefâ maḥallinde
Gönülde zâhir olur ğam şafâ maḥallinde

4. vefâ:**Kaside 8**

Mısra: 55

Dostluğu devam ettirme, sevgide sadakat ve devamlılık.

Şeh-i mülk-i melâhatdür vefâ emr-i muḥâl oldu
Perî-âsâ ider dâ'im rübûde 'aḳl-ı insânı

vefâ eyle:-**1. vefâ eyle:****Gazel 48**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgi ve dostluk göstermek.

Eyle 'uşşâkuña ey mehrü vefâ nevrûzdur
Atma cânâ küşte-i tîğ-ı cefâ nevrûzdur

vefâ id:-**1. vefâ iderse:-er, -se****Gazel 84**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Vefa göstermek. II Meyletmek.

Gâhî vefâ iderse o meh geh cefâ ider
Ġamdan cihânda şanma sen âzâdesin gönül

vefâ it:-**1. vefâ itmez:-mez****Rûbai 7**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bağlılık,sadakat göstermek.

Vaşlına beni yâr sezâ itmez hiç
Cevr itmede 'uşşâka vefâ itmez hiç

vefât:**1. vefâtına:-ı, -n, -a****Tarih 13**

Mısra: 13

Ölüm.

Düşdi bir vech ile târîḥ vefâtına anuñ
Dâr-ı Cennetde mekân eylesün 'İsâ-zâde

Vehhâb-ı ezel:**1. Vehhâb-ı ezel:****Tarih 79**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah (geçmişten beri bol bol veren, ihsan eden Allah).

Virdi Vehhâb-ı Ezel gül gibi bir duḡter-i pāk
'İffet ü 'işmet ile ola cihân içre ferîd

vekîl-i māl-ı:**1. vekîl-i māl-ı:****Kaside 7**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Defterdar.

Vekîl-i māl-ı şehenşâh-ı 'âlem-ârâdur
Bu resme olsa sezâ ḥâme menḳabet-ḥânı

velî:**1. velî:****Lugaz 12**

Mısra: 9

Ama, fakat, lakin.

Ma'denîdür velî o zât-ı şerîf
Gezer elden ele o cism-i laṭîf

velvele-nāk it-:**1. velvele-nāk itdi:-di****Gazel 42**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gürültülü hale getirmek (gök gürültüsüne boğmak bağlamında).

Şadā-yı bülbül olup zevk-bâhş-ı kūy-ı Hîşār
Sipihri velvele-nāk itdi hāy hüy-ı Hîşār

verd:**1. verdi:-i****Tarih 70**

Mısra: 4

Gül.

Maşūn ola hāzān-ı fitneden ol gonca-i ra'nā
Hacil eyler hezārān verdi ol gonca leṭāfetle

2. verd:**Kaside 8**

Mısra: 20

Gül.

Cihānda nāle eyler kimse yokdur devr-i
luṭfuṇda
İden bülbüldür ancak verd için bîhüde efgānı

verd-i bahtımız:**1. verd-i bahtımız:-ı, -muz****Gazel 48**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Baht, talih gülü.

Gülşen-i dehr içre verd-i bahtımız
neşküftedir
Oldı bîçāre dile gamdan rehā nevrūzdur

verd-i cemāl-i yār:**1. verd-i cemāl-i yār:****Gazel 101**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzel yüzünün gülü (sevgilinin gül yüzü).

Verd-i cemāl-i yār için efgān ider müdām
‘Aşıkla ruṇı bülbül-i nālān şanur gören

verd-i dilüm:**1. verd-i dilüm:-üm****Gazel 44**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(aşığım) gönül gülü.

Ferah-nāk olmasun mı gülsitān-ı dehrden
şimdi
Nesīm-i şevk ile verd-i dilüm neşküfte
olmuşdur

verd-i handān:**1. verd-i handān:****Gazel 83**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yeni açılmış gül. II Sevgili.

Meclisinden dūr ider ağıyarı cānān görmedük
Hārsız bu gülsitānda verd-i handān görmedük

verd-i hoş-nümā:**1. verd-i hoş-nümā:****Kaside 1**

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Güzel görünüşlü gül (güneş ve ay).

İki verd-i hoş-nümā dervîş-i çerḥe mihr ü meh
Tutsa lāyıkdur başı ile berāber rüz u şeb

verd-i laṭif:**1. verd-i laṭif:****Gazel 43**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zarîf gül (sevgilinin yüzü bağlamında).

Fikr-i ruḥuṇla nāle ider dil hezār-veş
Verd-i laṭif-i bāğ-ı tarāvet ruḥuṇ mıdur

verd-i ra'nāya:**1. verd-i ra'nāya:-y, -a****Kaside 10**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.

Degül bîhüde zārı bülbülün bu gülsitān içre
Hezārān itmede ‘arz-ı maḥabbet verd-i ra'nāya

verd-i ruh-ı āli:

1. verd-i ruḥ-ı āli:

Gazel 112

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yüce yanağının gülü.

Seyr it 'izār-ı yārı ḥaṭ-ı müşk-bār ile
Germ-ülfet üzre verd-i ruḥ-ı āli ḥār ile

verd-i ruḥ-ı dildār:

1. verd-i ruḥ-ı dildār:

Gazel 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının gülü (yanağın
kızılığını bağlamında).

Riyāz-ı dehrde verd-i ruḥ-ı dildār fikriyle
Hezār-āsā dilā her demde nālān olduğum
yerdür

verd-i ruḥ-ı yāra:

1. verd-i ruḥ-ı yāra:-a

Gazel 70

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gül yüzü.

İtme riyāz-ı dehrde bülbül gibi figān
Ey dil olur mı verd-i ruḥ-ı yāra ḥār ḥaṭ

verd-i ruḥuñ:

1. verd-i ruḥuñ:-uñ

Gazel 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yanağın gülü (gül yüzlü sevgili
bağlamında).

Şem'-i ruḥsāruñ ḥayāl eyler gehī verd-i ruḥuñ
Bülbül ü pervāne-veş nālān u sūzān görmedük

verd-i rüy:

1. verd-i rüy:-ın

Tarih 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) gül yüzü.

Ḥaṭ-berāverde olunca didiler tārīḥini
Verd-i rüyın cilve-gāh-ı sünbül olmuş güyiyā

2. verd-i rüyüñ:-uñ

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) gül yüzü.

Rüy-ı dilber 'ālemi pervāne-veş sūzān ider
Bülbül-i dil verd-i rüyüñ yād idüp efgān ider

3. verd-i rüyüñdan:-uñ, -dan

Gazel 34

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) gül yüzü.

Ümīd-i büy-ı vuşlat itse 'āşık verd-i rüyüñdan
Sirişkin dem-be-dem gülzār-ı ḥüsn-i yāra cū
eyler

4. verd-i rüyüñla:-uñ, -la

Gazel 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) gül yüzü.

Hezār-ı dil nevā-senc oldı cānā verd-i rüyüñla
Ruḥuñ fikr eylese gülşen olur peygüle-i
küñḥan

verd-i sefid:

1. verd-i sefid:

Tarih 58

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Beyaz gül. ll açık ten, beyaz yüz.

Şekkerüñ üstine cem'iyet ider leşker-i mür
Ḥār-zār itdi ya eṭrāfını ol verd-i sefid

verd-i taze:

1. verd-i taze:

Matla 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Taze gül. ll sevgili.

Ağyār-ı kīne-cū ile şöḥbet olur mı hiç
Ey verd-i taze ḥār ile ülfet olur mı hiç

2. verd-i tazedede:

Gazel 123

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taze gül. ll sevgili.

Hezār-ı dil daḥi āzürde-sāz-ı ḥār-ı elem
O verd-i tazedede büy-ı vefā bulunmaz mı

3. **verd-i tazedē:-de****Gazel 123**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taze gül. İl sevgili.

Hezār-ı dil daḡı āzürde-sāz-ı ḡār-ı elem
O verd-i tazedē büy-ı vefā bulunmaz mı

verd-i ümmīdüm:1. **verd-i ümmīdüm:-üm****Kaside 5**

Mısra: 44

Kelime Tipi: -

Ümit gülü.

Zerre-i lutfuñ beni müstaḡni-i ‘ālem ider
Bir nighle verd-i ümmīdüm bulur neşv ü
nemā

Veysi-i mu‘ciz-dem:1. **Veysi-i mu‘ciz-dem:****Tarih 13**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*İcazlı, belagatli, düzgün söz söyleyen**Veysi (17. yy şair ve münşisi).*

Āferīnler dir idi Veysi-i mu‘ciz-dem anuñ
Görse elfāz-ı ‘ibārātın eger inşāda

vezān:1. **vezāndur:-dur****Gazel 19**

Mısra: 1

Esen, esmekte olan (rüzgar bağlamında).

Küyından ol meḡuñ ki vezāndur nesīm-i şubḡ
Bīmār-ı ‘aşka rāḡat-ı cāndur nesīm-i şubḡ

vezān ol:-1. **vezān oldu:-dı****Kaside 3**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Esmek.

Nā-şüküfte o zamān ḡalmadı bir gonca bile
Luṭf-ı Mevlā ile gülzāra nesīm oldu vezān

2. **vezān oldu:-dı****Gazel 75**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Esmek (aşığın ahının meydana getirdiği
rüzgarın esmesi bağlamında).*

Sāḡil-i ümmīd olmaz bād-ı āḡ oldu vezān
Keşti-i dil ḡavṭa-ḡār-ı lücce-i ‘ummān-ı ‘aşk

3. **vezān olduḡda:-duḡ, -da****Gazel 67**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Esmek.

Vezān olduḡda ‘uşşākuñ demāḡını ider ta‘ṭir
Meger bād-ı şabā ol ‘anberīn ḡīsūya
varmıḡmıḡ

4. **vezān olsa:-sa****Kaside 4**

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Esmek.

Naḡme-baḡş eyleye vādī-i neyistānı hemān
Farṭ-ı luṭfindan eger olsa vezān bād-ı şabā

5. **vezān olsa:-sa****Kaside 4**

Mısra: 49

Kelime Tipi: -

Esmek.

Olsa bir kerre vezān bād-ı neşīm-i luṭfuñ
Fülk-i dil sāḡil-i maḡşūda irer bīpervā

6. **vezān olsa:-sa****Kaside 5**

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Esmek.

Gülşen-i ümmīd-i kevn-i ‘ālemi ser-sebz ider
Farṭ-ı luṭfindan vezān olsa eger bād-ı şabā

7. **vezān olsa:-sa****Kaside 7**

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Esmek.

Nesīm-i himmeti farṭ-ı şafādan olsa vezān
İderdi naḡme-serā vādī-i neyistānı

8. **vezān olsa:-sa****Tarih 14**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Esmek.

Vezân olsa eger bir kerre seyr it bāğ-ı nîrâna
Nesîm-i lutf u ihsânuñla olur gülşen-i Me'vâ

9. **vezân olsa:-sa**

Kaside 8

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Esmek (yardım rüzgarının esmesi bağlamında).

Nesîm-i himmeti farṭ-ı leṭâfetden vezân olsa
Hemân ḥandân olup gül eyleye çāk-i girîbânî

10. **vezân olsa:-sa**

Kaside 8

Mısra: 33

Kelime Tipi: -

Esmek (şefkat rüzgarının esmesi, iyiliği dokunmak bağlamında).

Vezân olsa nesîm-i şefkatüñ ger farṭ-ı
luṭfindan
Serâser nağme-pîrâ eyleye deşt-i neyistânî

11. **vezân olup:-up**

Gazel 64

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Esmek (elem, sıkıntı rüzgarının esmesi bağlamında).

Vezân olup yine bād-ı elem bu keşti-i dil
Yem-i maḥabbet-i ğamda şikest olup ḳalmış

12. **vezân olursa:-ur, -sa**

Gazel 21

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Esmek (aşığın ahının rüzgar gibi sevgiliye esmesi bağlamında).

Vezân olursa yâra sūziş-i âh-ı dilüm Feyzî
Ruḥ-ı dildâr olur şu'le-feşân mânende-i ḥurşîd

13. **vezân olursa:-ur, -sa**

Kaside 7

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Esmek.

Vezân olursa şabâ farṭ-ı feyż-i luṭfindan
Şükûfezâr ide sercümle bāğ-ı nîrânî

vezâret:

1. **vezâret:**

Kaside 9

Mısra: 17

Vezirlik makamı.

Vezâret ile ḳapudân olunca bā-iclâl
Derûn-ı dilde 'ayân oldu inşirâḥ-ı fu'âd

2. **vezâretle:-le**

Tarih 77

Mısra: 21

Vezirlik makamı.

Vezâretle ḳapudân olduğı demde didüm târîḥ
Ḳapudân yümn ile el-ḥâc İbrâḥîm Paşadur

3. **vezâretle:-le**

Tarih 80

Mısra: 3

Vezirlik makamı.

Ḳapudândur vezâretle o zât-ı pāk-i 'ālî-şân
Nizâm-ı devlete zât-ı şerîfî mürşid-i âğâḥ

vezâret mesnedinden:

1. **vezâret mesnedinden:-n, -den**

Tarih 14

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Vezirlik makamı.

Vezâret mesnedinden dâ'imâ dūr olmasun zâtı
Cihâna pertev-efken nûr-ı 'adli âfîṭâb-âsâ

vezîde ol:-

1. **vezîde oldı:-dı**

Gazel 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Esmek, esmiş olmak.

Oldı vezîde gülşene ol demde lâlenüñ
Dâğ-ı derûnın itdi nümâyân nesîm-i şubḥ

2. **vezîde oldı:-dı**

Kaside 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Esmek, esmiş olmak.

Vezîde oldı nesîm-i müsâ'id-i devrân
Gül-i ümîdimizüñ geldi vaḳt-i ḥandânî

3. **vezîde olduğı:-duğı, -ı**

Tarih 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Esmek, esmiş olmak.

Keşti-i ikbālî garķ oldu 'adūnuñ nāgehān
Olduğı demde vezīde şarşar-ı kahr-ı Hudā

4. **vezīde olsa:-sa**

Kaside 8

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Esmek, esmiş olmak.

Nesīm-i himmeti olsa vezīde bāğ-ı gülzāra
Dırahtān bār-ver üşkūfte eylerdi gülistānı

5. **vezīde olsa:-sa**

Kaside 9

Mısra: 51

Kelime Tipi: -

Esmek, esmiş olmak.

Vezīde olsa eger zerrece nesīm-i kerem
Olurdu Feyzi hemān gonce-i ümīd güşād

vezīr ol-:

1. **vezīr oldı:-dı**

Tarih 14

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Vezirlik makamına gelmek.

Gelince şadr-ı 'ālīye didüm tārīhini Feyzī
Vezīr oldı Süleymān-ı zamāna Muştāfā Paşa

vezīr-i muhterem:

1. **vezīr-i muhterem:**

Tarih 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Saygıdeğer vezir (Köprülüzade Fazıl

Mustafa Paşa).

İlāhā mesned-i devletde dā'im berķarār olsun
Vezīr-i muhterem Köprülü-zāde ma'delet-pīrā

2. **vezīr-i muhterem:**

Tarih 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saygıdeğer vezir (kaptan-ı derya İbrahim

Paşa).

Vezīr-i muhterem el-ħāc İbrāhīm Paşa kim
Mu'in ola Cenāb-ı Hāzret-i Hāķ her dem ü her
gāh

vezīr-i pāk-dilā:

1. **vezīr-i pāk-dilā:**

Kaside 9

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Ey kalbi temiz vezir.

Vezīr-i pāk-dilā āşafā melek-sīmā
Vücūd-ı pākıdür el-ħāķ güzīde-i efrād

vezīr-i pāk-nijād:

1. **vezīr-i pāk-nijād:**

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Soylu, asil vezir (18.yy' da kaptan-ı
derya, İbrahim Paşa).*

Ġazāñ mübārek ola ey vezīr-i pāk-nijād
Muvaffāķ eyledi ħāķķā cenāb-ı Rabb-ı 'ibād

Vezneci-zāde:

1. **Vezneci-zāde:**

Matla 55

Mısra: 2

Özel isim.

Mi'yārumı noķşān tūtop ķadr-i bahāda
Eksüklige tārıldı birez Vezneci-zāde

vir-:

1. **vire:-e**

Lugaz 7

Mısra: 10

*(Allah tarafından) bahş etmek, sunmak,
ihsan etmek.*

Kim bu rāzı eyler ise āşikār
Rütbe-i 'ālī vire Perverdigār

2. **vir:**

Rübai 3

Mısra: 1

*(Allah tarafından) bahş etmek, sunmak,
ihsan etmek.*

Bīmār-ı ğam-ı 'aşķa devā vir yā Rab
Dil-ħaste-i derde sen şifā vir yā Rab

3. **vir:**

Rübai 3

Mısra: 2

*(Allah tarafından) bahş etmek, sunmak,
ihsan etmek.*

Bīmār-ı ğam-ı ‘aşka devā vir yā Rab
Dil-ḥaste-i derde sen şifā vir yā Rab

4. **vîr:**

Rûbai 3

Mısra: 4

(Allah tarafından) bahş etmek, sunmak,
ihsan etmek.

Yüz göstere mi jeng-i kederle memlû
Âyîne-i kalbûme cilâ vir yā Rab

5. **virdi:-di**

Tarih 23

Mısra: 1

(Allah tarafından) bahş etmek, sunmak,
ihsan etmek.

Virdi Feyyâz-ı ezel gül gibi bir tıfl-ı laṭîf
Valideyniyle mu‘ammer ide dâ’im Mevlâ

6. **virdi:--dî**

Tarih 79

Mısra: 3

(Allah tarafından) bahş etmek, sunmak,
ihsan etmek.

Virdi Vehhâb-ı Ezel gül gibi bir duḡter-i pāk
‘İffet ü ‘işmet ile ola cihân içre ferîd

vîrân:

1. **vîrân:**

Gazel 6

Mısra: 9

Yıkık dökük, harap.

İderdüm Kûh-ken-veş tîşe-i âhum ile vîrân
Olursa vâdi-i ğamda hezārân Bî-sütûn peydâ

2. **vîrân:**

Lugaz 17

Mısra: 11

Yıkık dökük, harap.

Gâh ma‘mûr ider gehî vîrân
Kimine derd olur kime derman

vîrân ol:-

1. **vîrân oldu:-dı**

Kaside 3

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Yıklamak, harap olmak.

Şâdkâm oldu bu şevk ile kulûb-ı ‘uşşâk
Kalb-i a‘dâsı kilîsâ gibi oldu vîrân

vîrân-şude:

1. **vîrân-şudedür:-dür**

Gazel 57

Mısra: 4

Yıklmış, virane olmuş (gönül).

Mir’ât-ı dil işkeste idi seng-i ğamuñla
Vîrân-şudedür bir daḡı ta‘mîr olunmaz

vird idin:-

1. **vird idin:**

Gazel 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zikr etmek, tesbih etmek.

Ḳadeḡ du‘âsını pîr-i muġândan ezberle
Mürîd-i meykede ol vird idin şarâb şarâb

vird id:-

1. **vird idüp:-üp**

Kaside 1

Mısra: 66

Kelime Tipi: -

Sürekli tekrarlamak, söylemek.

Mihr ü meh-âsâ olur nûr ile kalbi pür anuñ
Na‘t-ı pâkin vird idüp eylerse ezber rûz u şeb

vird-i dil-i şeyh ü şâb ol:-

1. **vird-i dil-i şeyh ü şâb olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İhtiyar ve gençlerin gönlünde hep
tekrarlanmak.

Meddâḡ-ı zât-ı pâki olam bir sehâ-verüñ
Ezkar-ı medḡi vird-i dil-i şeyh ü şâb olur

visâl:

1. **vişâle:-e**

Gazel 15

Mısra: 7

(sevġiliye) kavuşma, ulaşma, vuslat.

Vişâle bûlbûli şayeste kılmaduñ ey gül
Ḥazân irişmege âh-ı hezârdur bâ‘iş

2. **vişâle:-e**

Gazel 20

Mısra: **10**

(sevgiliye) kavuşma, ulaşma, vuslat.

Ḳarīn-i vuslat olur mı hiç 'āşık-ı maḥcūb
Vişāle ṭālib olup Feyzi ol hemān gūstāḥ

3. **vişāline:-i, -n, -e**

Rūbai 39

Mısra: **1**

(sevgiliye) kavuşma, ulaşma, vuslat.

Ağyār vişāline sezādur her gāh
Ben de ḡam-ı 'aşk ile helāk oldum āh

vişāl-i cām-ı mey-i dilrübā:

1. **vişāl-i cām-ı mey-i dilrübā:**

Gazel 25

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Sevgilinin şarap kadehine kavuşma.

Ḥumār-ı hecr ile sūziş-peziş iseñ Feyzī
Vişāl-i cām-ı mey-i dilrübā gelür görünür

vişāl-i nigāra:

1. **vişāl-i nigāra:-a**

Gazel 37

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

Şüküfteḡ-i gül evvel-bahāra ḡalmışdur
Göñül şafāsı vişāl-i nigāra ḡalmışdur

vişāl-i yāre:

1. **vişāl-i yāre:-e**

Gazel 118

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

Sezā-yı vuslatı itmez seni o şüh da Feyzī
Vişāl-i yāre sezā kim 'aceb bilinmedi ḡaldı

vü:

1. **vü:**

Gazel 40

Mısra: **10**

Ve.

Muḥāl menzil-i maḡşūda varmak ey Feyzī
Baña ne merḡale vü ne sürāḡ lāzımdur

2. **vü:**

Gazel 69

Mısra: **5**

Ve.

Āzürde olma girye vü āh-ı fiḡāndan
'Uşşāḡa girye vācib ü sūz u gūdāz farz

3. **vü:**

Gazel 78

Mısra: **2**

Ve.

O gül 'izāra nigāḥ eylesem niyāz iderek
Hezār girye vü āh eylesem niyāz iderek

4. **vü:**

Tarih 56

Mısra: **3**

Ve.

Halk-ı cihān giryān idi sergeşte vü ḡayrān idi
'Ālem hemān bī-cān idi ḡılımsıdı ḡalbi ḡam
penāḥ

5. **vü:**

Tarih 92

Mısra: **4**

Ve.

Ḳurtuluş yokdur ecelden bī-beḡādur bu cihān
'Azm ider 'uḡbāya elbette gedā vü pādīşāḥ

6. **vü:**

Kaside 10

Mısra: **14**

Ve.

Ne āşaf 'aḡl-ı evvel rüşd-i kāmil merd-i deryā-
dil
Olur mebzül ḡān-ı luṭfı hep a'lā vü ednāya

7. **vü:**

Kaside 10

Mısra: **17**

Ve.

Çerāḡ-ı ḡāşı çokdur hem 'atā vü cūdı ḡālibdür
Peşeng ü Keyḡubād ü Ḥusrev u Cemşid ü
Dārāya

vücūd:

1. **vücūdūñ:-uñ**

Tarih 30

Mısra: **11**

Beden, varlık.

Vücūduñ mesned-i 'izzetde dā'im berķarār
olsun
İde maḥfūz ālām-ı cihāndan Ḥazret-i Mevlā

2. **vücūdı:-ı**

Tarih 52

Mısra: 4

Beden, varlık.

Ḳudūmı ola sa'īd 'ırķ-ı pāk-i Ṭāhirdür
Vücūdı dīde-i bedden hemīşe ola ba'īd

3. **vücūduñdur:-uñ, -dur**

Kaside 3

Mısra: 1

Varlık, mevcudiyet. İl beden, gövde, cisim.

Ey vücūduñdur olan bā'is-i ḥalk-ı dü-cihān
Zāt-ı pākīzesidür hem sebeb-i kevn ü mekân

4. **vücūdıdur:-ı, -dur**

Kaside 7

Mısra: 38

Varlık, mevcudiyet. İl beden, gövde, cisim.

Elinde ḥāmesi miftāḥ-ı genc-i devletdür
Vücūdıdır şeref-efzā-yı mülk-i 'Osmānī

5. **vücūdı:-ı**

Tarih 60

Mısra: 2

Varlık, mevcudiyet. İl beden, gövde, cisim.

Şeh-i serīr-i cihānī cenāb-ı Aḥmed Ḥan
Vücūdı maḥz-ı 'aṭādur o şāh-ı zīşānuñ

6. **vücūdı:-ı**

Tarih 72

Mısra: 16

Varlık, mevcudiyet. İl beden, gövde, cisim.

Mu'ammer ide 'izz ü devlet ile Ḥazret-i Mevlā
Vücūdı görmeye anuñ ğam-ı çerḥ-i sitemkārı

7. **vücūdın:-ı, -n**

Tarih 84

Mısra: 7

Varlık, mevcudiyet. İl beden, gövde, cisim.

Vücūdın ḥıfz ide Ḥaḳ mehd-i 'izzetde
selāmetle
Zelīl ü ḥor ola yā Rab cihānda düşmen-i
bedḥāh

8. **vücūdı:-ı**

Tarih 86

Mısra: 6

Varlık, mevcudiyet. İl beden, gövde, cisim.

Nihāl-i tāzedür bād-ı fenādan Ḥaḳ ide maḥfūz
Vücūdı ola yā Rab renc-i derd-i ğamdan āzāde

9. **vücūdum:-um**

Gazel 49

Mısra: 5

Beden, gövde.

Vücūdum dāğ-ber-dāğ oldu ser-tā-ser firāḳuñla
Şükūfte gülşen-i 'aşḳuñ gül-i ra'nālarındandır

10. **vücūduñ:-uñ**

Gazel 61

Mısra: 7

Beden, gövde.

Vücūduñ eyleme ifnā mişāl-i pervāne
Şu'ā-ı şem'-i ruḥ-ı şu'le-bāra kılma heves

11. **vücūdın:-ın**

Gazel 72

Mısra: 11

Beden, gövde.

Her şeb āḥ eyler vücūdın her nefes ifnā ider
Feyziyā ruḥsār-ı cānāna olup ḥayrān şem'

12. **vücūdum:-um**

Gazel 97

Mısra: 8

Beden, gövde.

O deñlü kārgerdür nāvek-i müjgānı cānānuñ
Vücūdum lālezār oldu benüm zaḥm-ı
serāpādan

13. **vücūdı:-ı**

Matla 53

Mısra: 2

Beden, gövde.

Sīne ey mehrü hedefdür nāvek-i müjgānına
'Āşık-ı zāruñ vücūdı döndi Oḳmeydānına

14. **vücūdum:-um**

Rübai 29

Mısra: 3

Beden, gövde.

Yok yere za'īf oldu vücūdum cānā
Efķār-ı miyānuñla gönül maḥz-ı ḥayāl

15. **vücūdı:-ı****Tarih 39**Mısra: **15***Beden, gövde.*

Zîb-i âgûş eylese olmaz vücūdı sūhte
Luṭfını yâd eyleyüp pervâne şem'-i enveri

16. **vücūduñ:-uñ****Kaside 10**Mısra: **53***Beden, gövde, varlık.*

Vücūduñ hıfz ide Mevlâ mu'ammer eyleye
dâ'im
Recâmuz bu Cenâb-ı Hâzret-i Bârî Ta'âlâya

17. **vücūdum:-um****Gazel 103**Mısra: **9***Beden, gövde.*

Vücūdum kâl idüp nâr-ı maḥabbet pūte-i
gâmdan
Yine rahm eylemez Feyzî baña ol şūh-ı sîmîn-
ten

vücūda gel:-1. **vücūda geldi:-di****Tarih 60**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Doğmak, yaratılmak.

Vücūda geldi bi-ḥamdillâh 'ırq-ı pākinden
Furûğ-baḥş ola ol gevher-i fūrūzānuñ

2. **vücūda geldi:-di****Tarih 67**Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Doğmak, yaratılmak.

Tārîḥ-i maḳdemin didi aḥbâb şâd olup
Aḥmed vücūda geldi mu'ammer ide Ḥudâ

3. **vücūda geldi:-di****Tarih 71**Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Doğmak, yaratılmak.

Vücūda geldi 'ırq-ı pāk-i Aḥmed Ḥāndan ḥālâ
Güzel bir pāk şehzāde cihāna 'izz ü şevketle

4. **vücūda geldi:-di****Tarih 75**Mısra: **15**

Kelime Tipi: -

Doğmak, yaratılmak.

Vücūda geldi bir maḥdūm-ı 'ālî şulb-i
pākinden
Mu'ammer eyleye devletle anı ol Ğanî Yezdân

5. **vücūda geldi:-di****Tarih 84**Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Doğmak, yaratılmak.

Vücūda geldi bir maḥdūm-ı pākî dâr-ı
dünyâda
Maşûn ola İlâhâ dîde-i bed-kârdan her gâh

6. **vücūda geldi:-di****Tarih 86**Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Doğmak, yaratılmak.

Vücūda geldi bir maḥdūmı Mektübî
Efendinüñ
Fūrūzân güyiyâ ḥurşiddür burc-ı mu'allâda

7. **vücūda geldi:-di****Tarih 91**Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Doğmak, yaratılmak.

Ḳudūmın bir beşâretle didi tārîḥini hâtif
Ḥasan geldi vücūda 'izz ü devletle mu'ammer-
bād

vücūdı berkarâr ola:1. **vücūdı berkarâr ola:-a****Tarih 51**Mısra: **2**Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Varlığı daim olsun.*

Cenâb-ı Hâzret-i 'Abdu'l-kerîm Beg ol kerem-
perver
Vücūdı berkarâr ola anuñ 'izz ü sa'âdetde

vücūd-ı bî-naẓîr:1. **vücūd-ı bî-naẓîr:****Kaside 5**Mısra: **59**

Kelime Tipi: -

Eşi benzeri olmayan beden (eşsiz yaratılışlı kişi bağlamında).

Mekrûmet-baḥşâ kerem-perver vücūd-ı bî-nazîr
Kendidür ânuñ ‘azîz-i Mısr-ı ‘izzet güyiyâ

2. vücūd-ı bî-nazîri:-i

Tarih 44

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Eşsiz varlık.

Kerîmü’ṭ-tab‘ Fethullâh Efendi mefḥarü’s-sâdât
Vücūd-ı bî-nazîri oldu dünyâya şeref-baḥşâ

3. vücūd-ı bî-nazîri:-i

Tarih 77

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Eşi benzeri olmayan beden (eşsiz yaratılışlı kişi bağlamında).

Temevvüc itmek ile baḥr-ı luṭfî ḳapudân oldu
Vücūd-ı bî-nazîri güyiyâ bir dürr-i yektâdur

vücūd-ı pāk:

1. vücūd-ı pākî:-i

Tarih 77

Mısra: **12**

Kelime Tipi: -

Mübarek beden, mübarek mevcudiyet.

Mu‘ammer ola ‘izz ü devlet ile şadr-ı rıf‘atde
Vücūd-ı pākî maḥfûz ola maḥz-ı luṭf-ı
Mevlâdur

2. vücūd-ı pākî:-i

Kaside 5

Mısra: **25**

Kelime Tipi: -

Mübarek beden (Sultan II. Mustafa).

Taḥt-ı devletden vücūd-ı pākî olmaya ba‘îd
Ṭül-i ‘ömr ile mu‘ammer eylesün dâ‘im Ḥudâ

3. vücūd-ı pākî:-i

Kaside 10

Mısra: **16**

Kelime Tipi: -

Mübarek beden, varlık (Kaptan İbrahim Paşa).

Cenâb-ı ḳapudân el-Ḥâc İbrâhîm Paşa kim
Vücūd-ı pākî maḥz-ı luṭf-ı Ḥaḳdur dâr-ı
dünyâya

4. vücūd-ı pākîdür:-i, -dür

Kaside 9

Mısra: **16**

Kelime Tipi: -

Mübarek beden, varlık (Kaptan İbrahim Paşa).

Vezîr-i pāk-dilâ âşafâ melek-sîmâ
Vücūd-ı pākîdür el-ḥaḳ güzîde-i efrâd

5. vücūd-ı pākîni:-i, -n, -i

Tarih 44

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Mübarek beden (Fethullah Efendi).

Şabâḥ-ı ḥaşre dek ola münevver şem‘-i iḳbâlî
Vücūd-ı pākîni ḥıfz eyleye âfâtdan Mevlâ

6. vücūd-ı pākîni:-i, -n, -i

Tarih 71

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Mübarek beden, mübarek mevcudiyet.

Şehenşâh-ı cihân Sultân Aḥmed bin
Muḥammed Ḥan
Vücūd-ı pākîni ḥıfz eyleye Mevlâ sa‘âdetle

7. vücūd-ı pākîni:-i, -n, -i

Tarih 75

Mısra: **13**

Kelime Tipi: -

Temiz, mübarek beden (iyi, temiz yaratılışlı kişi bağlamında).

Vücūd-ı pākîni ḥıfz eyleye Mevlâ ḥaṭâlardan
Nice devr ide mişlin görmeye bu çerḥ-i
sergerdân

8. vücūd-ı pākîni:-i, -n, -i

Kaside 7

Mısra: **67**

Kelime Tipi: -

Mübarek beden (Defterdar Mustafa Efendi).

Vücūd-ı pākîni âfâtdan cihân içre
Kemâl-i ‘izz ile ḥıfz ide luṭf-ı Yezdânî

9. vücūd-ı pākîni:-in, -i

Kaside 8

Mısra: **79**

Kelime Tipi: -

Mübarek beden (Subhi Ahmed Efendi).

Vücūd-ı pākini hıfz eylesün Mevlā ḥaṭālardan
Dü-‘ālemde saña olsun Ḥudānuñ luṭfı erzānī

vukūf:

1. vukūf:

Gazel 102

Mısra: 2

Derinlemesine anlamak, idrak etmek.

Dil-i ‘uṣṣāk-ı zāra pür-fitendür pençe-i cānān
Vuḳūf emr-i muḥāl āyā nedendür pençe-i
cānān

vuşlat:

1. vuşlatuñdur:-uñ, -dur

Matla 31

Mısra: 2

(sevgiliye) kavuşma.

La‘l-i nābuñdur senüñ cām-ı muşaffādan ğaraż
Vuşlatuñdur ey perī bu ‘aşk u sevdādan ğaraż

vuşlat-ı dildār:

1. vuşlat-ı dildār:

Matla 40

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

Şeref-i rüyūña bîçāre gönüller müştāk
Ṭālib-i vuşlat-ı dildār olayum dir ‘uṣṣāk

2. vuşlat-ı dildāra:-a

Rübai 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

İtdi bu gönül vuşlat-ı dildāra heves
Bîhüde yere eyledi bu kāra heves

vuşlat-ı Şirīne:

1. vuşlat-ı Şirīne:-e

Gazel 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şirin' e kavuşma.

Maḥv iderken tîşe-i āhum hezārān kūh-ı ğam
Vuşlat-ı Şirīne bir yol bulmadı Ferḥād-ı dil

vużū eyle-:

1. vużū eylemiş:-miş

Gazel 43

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Abdest almak.

Feyzī sirişk-i çeşmi ile eylemiş vużū
‘Uṣṣāk-ı zāra kıble-i ṭā‘at ruḥuñ midur

vużū it-:

1. vużū itsem:-se, -m

Gazel 69

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Abdest almak.

Mihrāb-ı ebruvānuña secde ider gönül
İtsem vużū sirişk ile olur namāz farz

Y

ya:

1. ya:

Tarih 58

Mısra: 10

"de / da" anlamını katan bağlaç.

Şekkerüñ üstine cem‘iyyet ider leşker-i mūr
Ḥār-zār itdi ya eṭrāfını ol verd-i sefid

yā hū:

1. yā hū:

Rübai 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

"Ya Allah" anlamında sabır zikri.

Ben rehrev-i vādī-i ğam-ı hicrānam
Ma‘nīde didi ‘aqluma şabrum yā hū

yā Rab:

1. yā Rab:

Rübai 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim!.

Yā Rab dili mest-i mey-i ‘irfān eyle
Dā‘im güher-i ma‘ārifē kân eyle

2. ya Rab:

Rübai 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim!

Ya Rab baña luṭf eyle mürüvvet eyle
Bîçäre dil-i zâruma şefkat eyle

3. yâ Rab:

Rübai 41

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim!

Yâ Rab beni ‘ârif-i billâh eyle
Hem mertebe-i ‘aşkdan âgâh eyle

4. yâ Rab:

Rübai 40

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim!

Bî- ‘aşk koma ‘âlem-i fânîde beni
Yâ Rab mecâzumı haḳîkat eyle

5. yâ Rab:

Tarih 82

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim.

Cilâ-baḥşâ ola mir’ât-ı kalbi rûz u şeb anuñ
Ğubâr-âlûde yâ Rab olmaya ekdâr-ı miḥnetle

6. yâ Rab:

Tarih 83

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim.

Revâne oldı toḳsan bir yaşında mülk-i ‘uḳbâya
Maḳâm-ı rûḥ-ı pâki ola yâ Rab Cennet-i a‘lâ

7. yâ Rab:

Tarih 84

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim.

Vücûdın hıfz ide Ḥaḳ mehd-i ‘izzetde
selâmetle
Zelîl ü ḥor ola yâ Rab cihânda düşmen-i
bedḥâh

8. yâ Rab:

Tarih 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim.

Nihâl-i tâzedür bâd-ı fenâdan Ḥaḳ ide maḥfûz
Vücûdı ola yâ Rab renc-i derd-i ğamdan âzâde

9. yâ Rab:

Tarih 86

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim.

Tefekkür eyler iken düşdi bir târîḥ ey Feyzî
Mu‘ammer ola yâ Rab Muştafâ bu dâr-ı
dünyâda

10. yâ Rab:

Tarih 92

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim.

Düşdi bir âh ile fevtine didüm târîḥini
Rûḥ-ı İbrâhîme firdevs ola yâ Rab cây-gâh

11. yâ Rab:

Tarih 38

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ya Rab, Ey Rabbim .

Ütüci kızı Emîne ‘azm-i ‘uḳbâ eyledi
Murğ-ı rûḥına anuñ ‘adn ola yâ Rab âşiyân

12. yâ Rab:

Tarih 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim, Ey Allah' ım.

Didüm mevtine Feyzî bir ḥaber geldükde
târîḥin
Nigâhînüñ ola yâ Rab maḳâmı Cennet-i Me’vâ

13. yâ Rab:

Tarih 76

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim, Ey Allah' ım.

Meskeni Cennet ola Feyzî didüm târîḥini
Rûḥ-ı pâk-i Beñli İbrâhîm ola yâ Rab şâd

14. yâ Rab:

Rübai 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Ey Rabbim.

Bīmār-ı ğam-ı 'aşka devā vir yā Rab
Dil-ḥaste-i derde sen şifā vir yā Rab

15. **yā Rab:**
Rübai 3
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Ey Rabbim.

Bīmār-ı ğam-ı 'aşka devā vir yā Rab
Dil-ḥaste-i derde sen şifā vir yā Rab

16. **yā Rab:**
Rübai 3
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Ey Rabbim.

Yüz göstere mi jeng-i kederle memlū
Āyīne-i ḳalbūme cilā vir yā Rab

yā Rab güneḥüm 'afv it:

1. **yā Rab güneḥüm 'afv it:**
Rübai 32
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah' ım günahımı affet.

'Afv it güneḥüm düzaḥa yakma yā Rab
Pür-süḥte eyle defter-i a' mālüm

yā Rab tül-i 'ömr ile mu'ammer ola:

1. **yā Rab tül-i 'ömr ile mu'ammer ola:**
Tarih 23
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah uzun ömür versin.

Düşdi bir tāriḥ-i zībende didüm ey Feyzī
Tül-i 'ömr ile mu'ammer ola yā Rab Mūsā

yā Rabb:

1. **yā Rabb:**
Rübai 41
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Ey Rabbim!.

Meyyāl ola eş'aruma yā Rabb cihān
Mülk-i süḥana ben ḳuluñı şāh eyle

2. **yā Rabb:**
Tarih 74
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Ey Rabbim, Ey Allah' ım.

Ola yā Rabb es'ad maḳdemi şehzāde 'İsānuñ
Ḳudūmı itdi iḥyā 'ālemi Sulṭān 'İsānuñ

yā Resülallāh:

1. **yā Resülallāh:**
Kaside 1
Mısra: 37
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın Resulü!.

Yā Resülallāh degüldür āsumānda mihr ü meh
Dāğ-ber-dildür felek 'aşkuñla yer yer rüz u
şeb

yād eyle:-

1. **yād eylemeye:-me, -y, -e**
Tarih 49
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak.

Yapdı pederi rūḥına bu 'ayn-ı ḥayātı
Her kim içe yād eylemeye baḥr-ı serābı

2. **yād eylemiş:-miş**
Gazel 18
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak.

Ol şūḥ büy-ı zülḥ ile yād eylemiş gibi
Eylerdi büy-ı 'anberi rīzān nesīm-i şubḥ

3. **yād eyler:-r**
Kaside 6
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak.

Her kim bu demde mā'il-i şahbā-yı nāb olur
Yād eyler ise cām-ı meyi neşve-yāb olur

4. **yād eylese:-se**
Kaside 7
Mısra: 23
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak.

Kemāl-i luṭfını yād eylese gezend itmez
Derāğuş eylese pervāne şem'-i sūzānı

5. yād eylesem:-se, -m

Kaside 6

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, anmak.

Büy-ı bahār-ı hulkını yād eylesem hemān
Ol dem demāğ büy-ver-i müşk-i nāb olur

6. yād eyleyüp:-y, -üp

Tarih 39

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, anmak.

Zīb-i āgūş eylese olmaz vücūdı sūhte
Luṭfını yād eyleyüp pervāne şem'-i enveri

yād id:-

1. yād idüp:-üp

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Anmak, hatırlamak, zikretmek.

Rüy-ı dilber 'ālemi pervāne-veş sūzān ider
Bülbül-i dil verd-i rüyūñ yād idüp efğān ider

yād it:-

1. yād itmek:-mek

Kaside 6

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, anmak.

Hurşid-i nūr-ı luṭfını yād itmek ile dil
Güyā mişāl-i mihr şeref-iktisāb olur

2. yād itmek:-mek

Kaside 6

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, anmak.

Yād itmek ile cām-ı şafā-baḥş-ı hulkını
Her bir ḥabābı ṭa'na-ger-i nüh-kıbāb olur

3. yād itse:-se

Kaside 6

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, anmak.

Huşk-ı nihāli bir niğehi perveriş ider
Yād itse luṭfuñ aḥker-i sūzānı āb olur

4. yād itse:-se

Kaside 6

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, anmak.

Bir şā'ir itse yād eger mihr-i şefkatin
Şem'-i murādı şu'le-ver-i lem'a-tāb olur

yād-ı cām-ı la'l-i hoş-güvāruñla:

1. yād-ı cām-ı la'l-i hoş-güvāruñla:-uñ, -la

Tahmis 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Hoş içimli dudağının şarabının hatırası.

Hemīşe lāle-veş hurşid-i ḥāver dāğ-ber-dildür
Göñül mestāne yād-ı cām-ı la'l-i hoş-
güvāruñla

yād-ı la'l:

1. yād-ı la'liyle:-i, -y, -le

Gazel 15

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının hayali.

Müdām nüş iderüm bāde yād-ı la'liyle
Bu neş'eme mey-i la'l-i nigārdur bā'ış

2. yād-ı la'lüñle:-üñ, -le

Matla 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının hayali.

Cām-ı şahbādan dil-i zārum degüldür neşve-
yāb

Yād-ı la'lüñle mey-i gül-fām olur nüş itsem āb

3. yād-ı la'lüñle:-üñ, -le

Tahmis 3

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının hayali.

Oldı kettān-ı gama ey şūḥ nūr-ı māhtāb
Mest olurum yād-ı la'lüñle eger nüş itsem āb

yād-ı rüyūñla:

1. yād-ı rüyūñla:-uñ, -la

Gazel 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
(sevgilinin) yüzünün hatırlanması.

Figân eyler gülîstân-ı cihânda yâd-ı rûyuñla
Gamuñla nâle-senc-i bülbül-i zâr-ülfetüñ
kimdür

yâdigâr:

1. yâdigâra:-a

Gazel 37

Mısra: 6

Hatıra (sevgiliden hatıra olarak kalan gönül bağlamında).

Severdüm ol büt-i meh-ţal'atı elümde degül
Gönül didükleri bir yâdigâra  almı dur

ya m  id-:

1. ya m  ider:-er

Gazel 48

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ya malamak, talan etmek.

H n-ı vaşlını 'ad  ya m  ider T t r-ve 
Va lu na 'u    u n  eyle sez  nevr zdur

yak-:

1. yak sa:-sa

Gazel 72

Mısra: 5

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Yak sa bir  eb ol  er   n hasret-i r yu  ile
 sum n-ı meclise olur meh-i t b n  em'

2. yak ma:-ma

R bai 32

Mısra: 3

Yakmak (günahlar nedeniyle cehennemde yakılarak cezalandırılmak bağlamında).

'Afv it g ne  m d za a yak ma y  Rab
P r-s   te eyle defter-i a'm l m

3. yak dı:-dı

R bai 35

Mısra: 1

(a k ateşiyle) yakmak.

Yak dı beni n r-ı 'aşk ile bir mehr 
    te idüp '      çeşm   ebr 

yak dı yandur dı:

1. yak dı yandur dı:

Gazel 77

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Yak  yandırdı (yakıp yandırmak, çok acı çektirmek bağlamında).

 er a-n k itdi dili  an er-i zehr- b-ı fir k
Yak dı yandur dı beni  te -i p r-t b-ı fir k

yak n ol-:

1. yak n olmuş:-mu 

Gazel 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yakın olmak.

Nedür   l-i siyeh ey m  h r y-ı t bn k  nde
Cem l   Ka'besine şayf ol k fir yak n olmuş

y k t ol-:

1. y k t olur:-ur

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yakuta dönüşmek (k rmızı     yönüyle kanı göz yaşı bağlamında).

 ay l-i la'l-i n bu la olur her  amlas  y k t
Sirişk-i d de-i ter g   -i d m na d      e

y k t-ı rumm n den:

1. y k t-ı rumm n den:-den

Gazel 105

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nar tanesi şeklinde çok değerli yakut (sevgilinin dudağı bağlamında). ll  arap.

Ne mümkün be zemek la'l-i leb-i d ld ra ey
s   
Değişmem  atresin y k t-ı rumm n den eydür
bu

yan-:

1. yandı:-dı

R bai 44

Mısra: 3

Yanmak, alev almak.

Yandı eridi n r-ı  am-ı dilberden
Hicr n  ebine cismimüzi m  m itdi

3. **yandı:-dı****Gazel 122**

Mısra: 4

Yanmak (aşığın gönlünün yanması bağlamında).

Olmazdı sāye-efken o şüh-ı cefā-resān
Dil pertev-i cemāli ile yandı haf gibi

van:1. **yanında:-ı, -n, -da****Lugaz 9**

Mısra: 14

(birinin) yanı, yakını.

Gāh ins ü cinn ile ülfet ider ol bī-nevā
Cümle yeksāndur yanında hep anuñ bay
u gedā

2. **yanından:-ı, -n, -dan****Matla 42**

Mısra: 1

Yan, yakın, çevre.

Yanından dūr olur mı 'āşık ol mihr-i
cihān-sūzuñ
Alur etrafını pervāneler şem'-i dil-
efrūzuñ

3. **yanından:-ın, -dan****Gazel 106**

Mısra: 3

Yan, yakın, civar.

Nice dūr ola yanından o şāhuñ sāye-veş
göñlüm
Ümīd-i vaşl ider dil dāmen-i dildāra
düşdükçe

4. **yanında:****Kaside 1**

Mısra: 41

*Bir şeye, bir kimseye göre; nispetle
(karşılaştırma ifadesi).*

Zerredür envār-ı ruḥsāruñ yanında mihr
ü meh
Güyyā olmuş idi ol şem'-i bī-fer rüz u
şeb

ya'ni:1. **ya'ni:****Kaside 2**

Mısra: 47

Yani, sözün kısası.

Ya'ni mīzāb-ı ma'nidür kilcüm
Dürr-i ma'nī-nigārdur kalemüm

2. **ya'ni:****Kaside 2**

Mısra: 59

Yani, sözün kısası.

Ya'ni ḥussād-ı çeşm-i bedbīne
Serteser ḥārḥārdur kalemüm

3. **ya'ni:****Kaside 4**

Mısra: 19

Yani, sözün kısası.

Vāli-i mülk-i ḥired ya'ni re'īsü'l-küttāb
Menba'-ı luṭf u kerem maḥzar-ı şun'-ı Mevlā

4. **ya'ni:****Kaside 5**

Mısra: 61

Yani, sözün kısası.

Ya'ni ol ağa-yı 'ālī-rütbe-i Mısr-ı ḥired
Nāmına ikrām iderler zümregān-ı aşhiyā

5. **ya'ni:****Tarih 33**

Mısra: 2

Yani, sözün kısası.

Ḥamdülillāh kıldı ihyā bu maḳām-ı dilkeşi
Ya'ni Sultān Muştafā ol gāzi-i kişver-güşā

yanından eksük olma:-1. **yanından eksük olmazdı:-z, -dı****Lugaz 6**

Mısra: 8

Kelime Tipi: Deyim

*Yanından ayırmamak, yanından eksik
etmemek.*

Mübtelā olmuş aña bir bed-liḳā
Eksük olmazdı yanından dā'imā

yanup yakıl:-1. **yanup yakılmada:-da****Matla 28**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yanmak. İl acı çekmek, sızlanmak.

Fikret-i zülfüñle dil oldu şehā dīvāne-veş
Şem'-i rüyūñla yanup yakılmada pervāne-veş

2. yanup yakılmağı:-ı

Gazel 24

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Çok yanmak II acı çekmek.

Yanup yakılmağı pervāneden görür 'uşşāk
 Kārīn-i şem' ola sūz u güdāza çeşbāndur

vap:-

1. yapıldı:-dı, -lar

Kaside 5

Mısra: 65

İnşa etmek, bina etmek, yapmak.

Yapdılar izn-i hümāyūn ile bir kaçır-ı latīf
 Eyledi āña nezāret rūz u şeb şubh u mesā

2. yapıdı:-dı

Tarih 49

Mısra: 5

İnşa etmek, bina etmek, yapmak.

Yapdı pederi rūhına bu 'ayn-ı hayātı
 Her kim içe yād eylemeye baħr-ı serābı

3. yapıdı:-dı

Tarih 73

Mısra: 3

İnşa etmek, bina etmek, yapmak.

Cāy-ı dilkeşde yapıdı bir hāne
 İde mes'ūd Hāzret-i Mevlā

4. yapup:-up

Tarih 90

Mısra: 2

İnşa etmek, bina etmek, yapmak.

Şāhibü'l-hayra Hudā ihsān ider ecr-i cezīl
 Fīsebilillāh yapup bu 'aynı bir nīgū şıfat

yār:-

1. yār:-

Gazel 3

Mısra: 3

Yar, sevgili.

Rind-i meykeş yār olur mı zāhid-i ħodbīne çün
 Sübhā-i sālūs ile peymāne olmaz āşinā

2. yāri:-i

Gazel 16

Mısra: 7

Yar, sevgili.

Hāb-ı hayāl içinde görüp yāri vākı'ā
 Yārūñ țarāvet-i ruħı ta'bır olur mı hiç

3. yārūñ:-üñ

Gazel 16

Mısra: 8

Yar, sevgili.

Hāb-ı hayāl içinde görüp yāri vākı'ā
 Yārūñ țarāvet-i ruħı ta'bır olur mı hiç

4. yāra:-a

Gazel 21

Mısra: 9

Yar, sevgili.

Vezān olursa yāra sūziş-i āh-ı dilüm Feyzī
 Ruħ-ı dildār olur şu'le-feşān mānende-i ħurşīd

5. yārūñ:-üñ

Gazel 35

Mısra: 6

Yar, sevgili.

İder 'uşşāk-ı zāra cevri mest-i nāz-ı naħvetdür
 Şanurlar çeşmi yārūñ şimdi meyl-i nīmħāb
 eyler

6. yārūñ:-üñ

Gazel 59

Mısra: 1

Yar, sevgili.

Fikr ider yārūñ dehānını dil-i nābūdumuz
 Yok yere oldu telef cism-i belā-fersūdumuz

7. yārūñ:-üñ

Gazel 74

Mısra: 7

Yar, sevgili.

Dil-i āzāde olur zūlfine yārūñ beste
 Müşk-bū olmada güldeste-i ruħsār latīf

8. yāra:-a

Gazel 106

Mısra: 1

Yar, sevgili.

Göñül 'arz eyle hāl-i pür-melālūñ yāra
 düşdükçe
 Ne var ey şūħ rahm it 'āşık-ı nāçāra düşdükçe

9. yārūñ:-üñ

Kaside 8

Mısra: 57

Yar, sevgili.

Nice seyr eylesün yârûñ cemâlin ‘âşık-ı bî-dil
Sehâb-ı zülfi mestûr eylemiş ol mâh-ı tâbânı

10. **yâr:**

Rûbai 4

Mısra: 1

Yar, sevgili.

Ruhsârına tûresin idüp yâr niķâb
Setr itmede mihr-i rûyî mânend-i sehâb

11. **yâr:**

Rûbai 7

Mısra: 1

Yar, sevgili.

Vaşlına beni yâr sezâ itmez hiç
Cevr itmede ‘uşşâka vefâ itmez hiç

12. **yârûñ:-üñ**

Rûbai 11

Mısra: 1

Yar, sevgili.

Yârûñ sitem ü cevri dil-i zâra lezîz
Zehr-i ğamı ‘uşşâk-ı dil-fîğâra lezîz

13. **yârına:-ı, -n, -a**

Rûbai 21

Mısra: 2

Yar, sevgili.

Dil eyledi aĥvâlini dildârına ‘arz
Zahmını ider dem-be-dem ol yârına ‘arz

14. **yârûm:-üm**

Rûbai 23

Mısra: 2

Yar, sevgili.

Yârûñ siteminden dil-i zârûm maĥzûz
Cevr itmede ‘uşşâkına yârûm maĥzûz

15. **yârûñ:-üñ**

Rûbai 23

Mısra: 1

Yar, sevgili.

Yârûñ siteminden dil-i zârûm maĥzûz
Cevr itmede ‘uşşâkına yârûm maĥzûz

yara:

1. **yara:**

Gazel 32

Mısra: 6

Yara. İl gönül yarası.

Tîğ-ı sertîzi-i çeşmüñle derûn-ı ‘uşşâk
Serteser şerĥa ile yara degüldür de nedür

yârân:

1. **yârân:**

Lugaz 16

Mısra: 4

Dostlar.

Meşrebi gerçi ĥâk ile yeksân
Tutar el üzre ekşerî yârân

yâr-ı ‘âşıkân:

1. **yâr-ı ‘âşıkân:**

Gazel 95

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Âşıkların sevgilisi.

Kemter nezâre-baĥş degül yâr-ı ‘âşıkân
Mânend-i sâye pâyuña üftâde olmasun

yaş:

1. **yaşında:-ı, -n, -da**

Tarih 83

Mısra: 7

Hayatta geçirilen süre, yaş.

Revâne oldı toĥsan bir yaşında mülk-i ‘uķbâya
Maķâm-ı rûĥ-ı pâki ola yâ Rab Cennet-i a‘lâ

2. **yaş:**

Gazel 103

Mısra: 2

Gözyaşı. İl nem.

Ĥayâl-i la‘l-i nâbuñ gitmedi ey mâhrû dilden
Sezâ yaş yerine kanlar aķarsa dîde-i terden

yâsemîn-i âsumân-sâye:

1. **yâsemîn-i âsumân-sâye:**

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Gölgesi gök kadar büyük olan yasemin
(çadır bağlamında).*

Zemîn-i gülşene teşrîf ider bir âşaf-ı zîşân
Nümâyân kıldı çetrin yâsemîn-i âsumân-sâye

yassı:

1. **yaşşı:****Lugaz 6**

Mısra: 1

Yassı.

Ol nedür kim yaşşı yüzlü bir harîf

Gerçi kim nâ-pâk ma'nide nazîf

yat-:1. **yaturdum:-ur, -du, -m****Gazel 117**

Mısra: 5

*Yatmak, uyumak.*Yaturdum pister-i miñnetde 'aşkuñla nice
demdür

Nigâh-ı iltifâtuñ derdüme cânâ devâ oldı

2. **yatur:-ur****Gazel 121**

Mısra: 8

*Boylu boyunca uzanıp yatmak.*Feth-i genc-i hüsnüñ olmaz rüyuñ üzre ey perî
Pîç pîç olmuş yatur zülfüñde ejderhâ gibi**yaz-:**1. **yazıldı:-ıl, -dı****Gazel 38**

Mısra: 7

*Yazmak, kaleme almak.*Yazıldı levh-i dilde naqş-ı hüsnî kilik-i fikretle
Hırâm-ı şivesi ol mehveşüñ taşvîr müşkildür2. **yazar:-ar****Kaside 7**

Mısra: 35

*(hesap) tutmak, yazmak.*Yazar muhâsebe-i 'âlemi murâd itse
Nigâh-ı çeşm-i bütân tayy idince müjgânı3. **yazdılar:-dı, -lar****Kaside 9**

Mısra: 19

*Kayıt düşmek.*Bu güne yazdılar elķâbı levh-i tahrîre
Müşîr-i efham u destür-ı Āşaf-isti'dād**yazıl-:**1. **yazıldı:-dı****Gazel 70**

Mısra: 8

*Yazılmak (alın yazısı bağlamında
hakkında karar verilmek).*Güyâ midâd-ı hâme-i kudretle ey perî
Bir şafhadur yazıldı degül ey nigâr hat**yedi:**1. **yedi:****Lugaz 15**

Mısra: 4

Yedi, sayı sıfatı.

Nüh deri dâ'ima nümâyândur

Yedi zâhir ikisi pinhândur

yed-i Zelîhâdan:1. **yed-i Zelîhâdan:-dan****Gazel 20**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Zeliha' nın eli.*Derîde dâmen-i Yûsuf yed-i Zelîhâdan
Açar mı râzını olmasa 'âşıkân gûstâh**yeg:**1. **yegdür:-dür****Gazel 27**

Mısra: 1

*Daha iyi, daha üstün.*Esîr-i zülf-i perîşânüñ olmamız yegdür
Nigâh-ı tîguña kurbânüñ olmamız yegdür2. **yegdür:-dür****Gazel 27**

Mısra: 2

*Daha iyi, daha üstün.*Esîr-i zülf-i perîşânüñ olmamız yegdür
Nigâh-ı tîguña kurbânüñ olmamız yegdür3. **yegdür:-dür****Gazel 27**

Mısra: 4

*Daha iyi, daha üstün.*Tefekkür-i gül-i rüyuñla ey kamer-tal'at
Hezâr-ves yine nâlânüñ olmamız yegdür4. **yegdür:-dür****Gazel 27**

Mısra: 6

Daha iyi, daha üstün.

Teraḥḥum eylemedüñ ḥāl-i zāruma cānā
Fütāde-i çeh-i hicrānuñ olmamız yegdür

5. **yegdür:-dür**

Gazel 27

Mısra: 8

Daha iyi, daha üstün.

Egerçi ben mey-i la'1-i lebūñle sermestem
Ğubār-ı zülf ile ḥayrānuñ olmamız yegdür

6. **yegdür:-dür**

Gazel 27

Mısra: 10

Daha iyi, daha üstün.

Mişāl-i Feyzi-i nāçār ey kemān-ebrū
Nişān-ı nāvek-i müjgānuñ olmamız yegdür

yek zerre:

1. **yek zerre:**

Kaside 7

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Tek bir zerre kadar, ufacık, küçücük.

Olurdı şebpere luṭfuñla tūti-i gūyā
Kelām-ı luṭfuña yek zerre olsa erzānī

yekdest:

1. **yekdestdür:-dür**

Lugaz 5

Mısra: 5

Bir elli.

Gerçi kim yekdestdür ol merd-i pāk
Yine destinden olur āḥir helāk

veksān:

1. **yeksāndur:-dur**

Lugaz 9

Mısra: 14

Bir, beraber, birlikte.

Gāḥ ins ü cinn ile ülfet ider ol bī-nevā
Cümle yeksāndur yanında hep anuñ bay u
gedā

veksān ol-:

1. **yeksān olcaḥ:-ıcaḥ**

Kaside 3

Mısra: 80

Kelime Tipi: -

Bir, eşit, aynı seviyede olmak.

Beni elṭāf-ı şefā'at ile şādān eyle
Ki o demde olıcaḥ şāḥ u gedā hep yeksān

yem-i 'aşkuñda:

1. **yem-i 'aşkuñda:-uñ, -da**

Rübai 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk denizi.

Tāb-āver-i gevher-i maḥabbet dilde
Oldum yem-i 'aşkuñda mişāl-i ḡavvāş

yem-i firākda:

1. **yem-i firākda:**

Gazel 123

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayrılık denizi.

İrer mi sāḥil-i maḥşūda dest-i ümmīdüm
Yem-i firākda bir āşinā bulunmaz mı

2. **yem-i firākda:-da**

Gazel 123

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayrılık denizi.

İrer mi sāḥil-i maḥşūda dest-i ümmīdüm
Yem-i firākda bir āşinā bulunmaz mı

yem-i maḥabbet-i ḡamda:

1. **yem-i maḥabbet-i ḡamda:-da**

Gazel 64

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşkın gam denizi.

Vezān olup yine bād-ı elem bu keşti-i dil
Yem-i maḥabbet-i ḡamda şikest olup ḡalmış

yem-i ma'nāda:

1. **yem-i ma'nāda:-da**

Kaside 2

Mısra: 57

Kelime Tipi: -

Mana denizi.

Yem-i ma'nāda perveriş buldı
Ebr-i gevher-niḡārdur ḡalemüm

yem-i tab'uñdan:

1. **yem-i ʔabʕuʔndan:-uʔ, -dan****Tahmis 1**Mısra: **26**

Kelime Tipi: -

Tabiat, huy, mizaç denizi.

Hirās-ı fitne-i laʕlūñle sāgar dāğ-ber-dildür
Yem-i ʔabʕuʔndan itdūñ ʕāleme bezl-i güher
Şubhī

yem-i ʕummāna:1. **yem-i ʕummāna:-a****Gazel 3**Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Okyanus.

Şāhid-i şāhbānuʔ ey Feyzī ne mümkin midḥatı
Maḥv olur ʔatre yem-i ʕummāna olmaz āşinā

yeñiden:1. **yeñiden:-den****Tarih 81**Mısra: **3***Tekrar, bir daha.*

Yeñiden bir çeşme-i pākīze bünyād eyledi
Böyle bir ḥayra muvaffāq eyledi anı Ḥudā

2. **yeñiden:****Tarih 33**Mısra: **5***Tekrar, bir daha.*

İḥtiyār eyler görenler yeñiden kulluğunı
Görmemişdür çeşm-i ʕālem böyle cāy-ı
cānfezā

ver:1. **yerine:-i, -n, -e****Gazel 103**Mısra: **2**

*Bir şey veya kimsenin yerini tutmak
üzere.*

Ḥayāl-i laʕl-i nābuñ gitmedi ey māhrū dilden
Sezā yaş yerine ʔanlar aḳarsa dīde-i terden

2. **yerdür:-dür****Gazel 33**Mısra: **1***Yer.*

Hevā-yı zūlf-i dilberle perīşān olduğum yerdür
Görüp mihr-i ruḥ-ı dildārı giryān olduğum
yerdür

3. **yerdür:-dür****Gazel 33**Mısra: **2***Yer.*

Hevā-yı zūlf-i dilberle perīşān olduğum yerdür
Görüp mihr-i ruḥ-ı dildārı giryān olduğum
yerdür

4. **yerdür:-dür****Gazel 33**Mısra: **4***Yer.*

Riyāz-ı dehrde verd-i ruḥ-ı dildār fıkriyle
Hezār-āsā dilā her demde nālān olduğum
yerdür

5. **yerdür:-dür****Gazel 33**Mısra: **6***Yer.*

Ümīd-i şubḥ-ı rūyuʔ eyleyüp dil şām-ı
turreñde
Şehā rehvar-ı vādī-i ġarībān olduğum yerdür

6. **yerdür:-dür****Gazel 33**Mısra: **8***Yer.*

Ḥayāl-i nūr-ı ruḥsāruñla pür-lemʕa fetīl-i dāğ
Şebistān-ı gama çün şemʕ-i sūzān olduğum
yerdür

7. **yerdür:-dür****Gazel 33**Mısra: **10***Yer.*

Ġubār-ı zūlf ile laʕl-i leb-i dilber ḥayāliyle
Benüm de Feyziyā ʕālemdē ḥayrān olduğum
yerdür

8. **yer:****Gazel 120**Mısra: **10**

*Yer, mekân (aşığın sevgilinin kalbinde bir
yere, bir değere sahip olup olmadığı
bağlamında).*

‘Adūnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzī
Saña ey ‘āşık-ı miḥnetkeşān varsañ da yer var
mı

9. **yeri:-i**

Tarih 39

Mısra: **18**

(bulunduğu) yer, alan.

Var maḥalli derkenār olmaz mı kaydı
baḥtımūñ
Bir nazar kıl defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

10. **yeri:-i**

Tarih 63

Mısra: **18**

(bulunduğu) yer, alan.

Kayd olunmuş derkenāra ḥācet olmaz Feyziyā
Yokla ismūm defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

11. **yer:-e**

Lugaz 15

Mısra: **10**

Yer, bölge.

Bir ‘aceb çeşmesarı var pinhān
Üç yüz altmış yere ider cereyān

12. **yerlerdür:-ler, -dür**

Gazel 23

Mısra: **1**

Yer, mekân.

Cāy-ı meyḥāne ṭarab-nāk olacak yerlerdür
Gerd-i ḡamdan mey içüp pāk olacak yerlerdür

13. **yerlerdür:-ler, -dür**

Gazel 23

Mısra: **2**

Yer, mekân.

Cāy-ı meyḥāne ṭarab-nāk olacak yerlerdür
Gerd-i ḡamdan mey içüp pāk olacak yerlerdür

14. **yerlerdür:-ler, -dür**

Gazel 23

Mısra: **4**

Yer, mekân.

Pāymāl olmadayum pāy-ı semend-i nāzuñ
Heves-i būsı ile ḥāk olacak yerlerdür

15. **yerlerdür:-ler, -dür**

Gazel 23

Mısra: **6**

Yer, mekân.

Şimdi hem-şoḥbet-i aḡyār görüp dildārı
Fikr-i tūḡ-ı ḡam ile çāk olacak yerlerdür

16. **yerlerdür:-ler, -dür**

Gazel 23

Mısra: **8**

Yer, mekân.

Esb-i ‘ayş u ṭaraba ‘āşık-ı zār oldu süvār
‘Arşa-i meykede bī-bāk olacak yerlerdür

17. **yerlerdür:-ler, -dür**

Gazel 23

Mısra: **10**

Yer, mekân.

Nāle kıl Feyzi ruḡ-ı dilber için küçe-i yār
Bülbül-i gülşen-i idrāk olacak yerlerdür

yer yer:

1. **yer yer:**

Tahmis 1

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Yer yer , bölük bölük.

İder ḥavf-ı ruḡuñla geh ḥusūf u geh kūsūf
izḥār
Sipihr-i kīne-cū hemvāre yer yer dāḡ-ber-
dıldür

2. **yer yer:**

Kaside 1

Mısra: **38**

Kelime Tipi: -

Yer yer, bölge bölge.

Yā Resūlallāh degüldür āsumānda mihr ü meh
Dāḡ-ber-dıldür felek ‘aşkuñla yer yer rüz u
şeb

yeri:

1. **yeridür:-dür**

Rübai 17

Mısra: **3**

Layık, uygun, münasip (bir şeyin
yapılmasının yerinde olduğu bağlamında).

Pür-sūḥte olsa yeridür dil itdi
Pervāne gibi şem‘-i şerer-bāra heves

yeter:

1. **yeter:**

Gazel 109

Mısra: 9

Yetmek, kaî gelmek.

Bu şekvesâz yeter hâl-i zâruñ i' lâm it
O mâh-ţal'ata sen Feyziyâ maḥallinde

2. **yeter:**

Kaside 9

Mısra: 53

Yetmek, kaî gelmek.

Du'âya başla yeter hâk-i âsitânında
Saña da luţf ider ol âşaf-ı kerem-mu'tâd

3. **yeter:**

Kaside 9

Mısra: 13

Yetmek, kaî gelmek.

Yeter aña bu sa'âdet ki dâr-ı dünyâda
Süvâr ola aña çün böyle bir firişte-nihâd

vetîm:

1. **yetîm-âsâ:-âsâ**

Lugaz 11

Mısra: 3

*Yetim, babası olmayan (zavallı, yardıma
muhtaç bağlamında).*

Yufkadur bağı yetîm-âsâ hemân
Egri baqsalar ider âh u fiğân

yi-:

1. **yîr:-r**

Lugaz 18

Mısra: 4

Yemek.

Bir oţadur içinde âdem olur
Bengdür kim yir ise sersem olur

yıkıl-:

1. **yıkıldı:-dı**

Gazel 38

Mısra: 4

Yıkılmak, devrilmek.

Zücâc-ı hâtırum işkeste itdi seng-i hicrânıñ
Yıkıldı mülk-i dil şimden girü ta'mîr
müşkildür

yıl:

1. **yıl:**

Tarih 13

Mısra: 9

Sene, yıl.

Nice yıl devr ide bu çerh-i felek gelmeye hiç
Mişli bir daî anuñ dehr-i ḥarâb-âbâda

yine:

1. **yine:**

Gazel 16

Mısra: 9

Yine, tekrar.

Bu nev-zemînüñe yine şad âferîn senüñ
Feyzî bu şi'r-i pâküñe tanzîr olur mı hiç

2. **yine:**

Gazel 27

Mısra: 4

Yine, tekrar.

Tefekkür-i gül-i rüyuñla ey kamer-ţal'at
Hezâr-veş yine nâlânüñ olmamuz yegdür

3. **yine:**

Gazel 37

Mısra: 10

Yine, tekrar.

Benümle gelmedi ey Feyzî küy-ı dilberden
Esîr olup yine dil zülf-i yâra kalmışdır

4. **yine:**

Gazel 56

Mısra: 2

Yine, tekrar.

O gönçadan bize bir bûy-ı âşinâ düşmez
Zebân-ı bülbül-i dilden yine nevâ düşmez

5. **yine:**

Gazel 58

Mısra: 2

Yine, tekrar.

Pîr-i muğân şikeste iderse ayâğımız
Olmazdı sâkiyâ yine meyden ferâğımız

6. **yine:**

Gazel 60

Mısra: 9

Yine, tekrar.

Âzürde-i hâr-ı sitem eyler yine Feyzî
Ol gönca-i ter zîb-i külâh itmege degmez

7. yine:

Gazel 64

Mısra: 7

Yine, tekrar.

Vezân olup yine bād-ı elem bu keşti-i dil
Yem-i maḥabbet-i ğamda şikest olup kalmış

8. yine:

Gazel 79

Mısra: 7

Yine, tekrar.

Tā key ḥumār-ı ğam yine ‘uşşāk-ı bāde-nüş
Cām-ı şarāb-ı vuşlata cānā sezā gerek

9. yine:

Gazel 84

Mısra: 6

Yine, tekrar.

Biñ şerḥa açsa cismüñe müjgān-ı tır-i yār
Mānende-i hedef yine āmādesin gōñül

10. yine:

Gazel 97

Mısra: 3

Yine, tekrar.

Yine her bir nazar bir şüret-i zībā hüveydādur
Ne mümkün sırçeşm olmak ruḥ-ı yāri
temāşādan

11. yine:

Gazel 120

Mısra: 9

Yine, tekrar.

‘Adūnuñ keşreti var kūy-ı dilberde yine Feyzī
Saña ey ‘āşık-ı miḥnetkeşān varsañ da yer var
mı

12. yine:

Kaside 5

Mısra: 7

Yine, tekrar.

Gel yine ey ḥāme medḥ-i şehriyār-ı ‘āleme
Vaşfidur viren ḫulüb-ı ‘āleme feyz ü şafā

13. yine:

Kaside 6

Mısra: 4

Yine, tekrar.

Ezhār ile müzeyyen olup bāğ-ı gülsitān
Zevḫ ehlinüñ dili yine pür-āb u tāb olur

14. yine:

Kaside 8

Mısra: 4

Yine, tekrar.

Cihān bāğına pertev-efken oldu āfītāb-āsā
Ṭulū’ itdi yine burc-ı şerefden mäh-ı raḥşānī

15. yine:

Kaside 10

Mısra: 10

Yine, tekrar.

Bu vakt-i nevbahārī ta‘na-endāz olsa şāyeste
Yine zerrīn-ḫadeḫ bezm-i cemende cām-ı
mīnāya

16. yine:

Lugaz 2

Mısra: 10

Yine, tekrar.

Çüb ile darb eyleseñ gāhī aña
Yok dil ü cānı ider yine şada

17. yine:

Lugaz 5

Mısra: 6

Yine, tekrar.

Gerçi kim yekdestdür ol merd-i pāk
Yine destinden olur āḫir helāk

18. yine:

Lugaz 17

Mısra: 10

Yine, tekrar.

Māl ü cāndan kimin cüdā eyler
Ḥalk aña yine ittikā eyler

19. yine:

Rübai 9

Mısra: 2

Yine, tekrar.

‘Aşk ile olur mest-i maḥabbet güstāḥ
Dildür yine āzürde-i maḥabbet güstāḥ

20. yine:

Tarih 19

Mısra: 6

Yine, tekrar.

Olup mir’āt-ı cism-i pāki seng-i mevt ile
meksūr
Yine bir şekl-i dīger gösterür āyīne-i dünyā

21. yine:

Tarih 21

Mısra: 1

Yine, tekrar.

Ḥamdülillāh burc-ı devletden yine bir āfītāb

‘Āleme pertev şalup ḥurşīd-veş bī-iştibāh

22. yine:

Tarih 51

Mısra: 6

Yine, tekrar.

Münevver eyledi dünyāyı nūr-ı pertev-efzādur

Yine ehl-i dilūn necm-i ümīdi burc-ı rif’ātde

23. yine:

Tarih 62

Mısra: 1

Yine, tekrar.

Yine cūş u ḥurūşa geldi baḥr-ı luṭf-ı Yezdānī

Nümāyān kıldı bir pākīze dūr şulb-ı Ḥabeş-
zāde

24. yine:

Tarih 63

Mısra: 1

Yine, tekrar.

Oldı zāhir yine eltāf-ı Cenāb-ı Kibriyā

Burc-ı rif’atden hüveydā kıldı mihr-i ḥāveri

25. yine:

Tarih 79

Mısra: 1

Yine, tekrar.

Ḥamdülillāh yine bir zāt-ı şeref-efzānuñ

Oldı şulbinden anuñ bir meh-i tābende bedīd

26. yine:

Tarih 79

Mısra: 6

Yine, tekrar.

Ḥaḳ Ta’āla ide āsīb-i dehirden maḥfūz

Mīvedār ola murād üzre yine naḥl-ı ümīd

27. yine:

Gazel 103

Mısra: 10

Her şeye rağmen.

Vücūdum kāl idüp nār-ı maḥabbet pūte-i

ğamdan

Yine raḥm eylemez Feyzī baña ol şūḥ-ı sīmīn-

ten

28. yine:

Kaside 8

Mısra: 9

Yine, aynı şekilde.

Yine bir zāt-ı pākūn midḥatine eyleyem āğāz

İde çün deşt-i medḥinde semend-i ṭab’ cevlnı

29. yine:

Gazel 54

Mısra: 6

Yine de, buna rağmen.

Ne deñlü ḥışm ile itse naẓar ol mäh-ı mihr-
efrüz

Yine mir’āt-ı ḳalbüm incilāsı artar eksilmez

30. yine:

Gazel 96

Mısra: 2

Yine de, buna rağmen.

Ḥünābe revān olmada çeşm-i terimüzden

Eksilmedi pürdür yine kân gevherimüzden

31. yine:

Kaside 3

Mısra: 56

Yine de, buna rağmen.

Midḥat-i zātı murād üzre edā mümkün mi

Nüş kılmakla dükenmez yine baḥr-ı ‘ummān

32. yine:

Kaside 3

Mısra: 59

Yine de, buna rağmen.

Yine şad ‘aciz ile endāḥte-i ḥayret olur

‘Arşa-i ma’nide eylerse ne deñlü cevln

33. yine:

Matla 24

Mısra: 2

Yine de, buna rağmen.

Ruḥuñ ey mäh gerçi ebr-i zülfüñden bedīd

olmaz

Yine ‘uşşāk seyr-i ‘ārızuñdan nāümīd olmaz

yok:

1. yokdur:-dur

Gazel 9

Mısra: 9

Yok (bulunmamak bağlamında).

Cihānda sākī-i devrāna minnetüm yokdur
Cigerle hūn-ı dilüm Feyziyā kebāb şarāb

2. yok:

Gazel 44

Mısra: 5

Yok (bulunmamak bağlamında).

Niyāza ruḥṣatım yok bezm-i meyde ser-girān
dilber
İçüp şahbā-yı hūn-ı dilden ol meh hufte
olmuşdur

3. yokdur:-dur

Gazel 55

Mısra: 8

Yok (bulunmamak bağlamında).

Biz rehrevān-ı vādi-i hırmān-ı ḥasretüz
Yokdur feżā-yı ‘aşkıda bir hem-‘inānımız

4. yokdur:-dur

Gazel 59

Mısra: 8

Yok (bulunmamak bağlamında).

Külhan-ı miḥnetde oldum nār-ı ğamdan sūhte
Ol kadar ḥākister itdi cismi yokdur dūdumuz

5. yok:

Gazel 76

Mısra: 6

Yok (bulunmamak bağlamında).

Āzāde idi kayd-ı cihāndan o merd-i pāk
Dār-ı fenāya başı ide bir būriyāsı yok

6. yok:

Gazel 76

Mısra: 8

Yok (bulunmamak bağlamında).

Kālā-yı vaşlı nice alur naqd-i cān ile
Sūḳ-ı maḥabbetüñ hele bey‘ ü şirāsı yok

7. yok:

Gazel 76

Mısra: 10

Yok (bulunmamak bağlamında).

Feyzī ḥased o merdüm-i dānā-yı ‘āleme
Hiç kimseden cihānda ümīd ü recāsı yok

8. yok:

Gazel 76

Mısra: 1

Yok (bulunmamak bağlamında).

Bir dilberüñ ki ‘āşıkā mihr ü vefāsı yok
Güyā ki mäh münḥasif olmuş ziyāsı yok

9. yok:

Gazel 76

Mısra: 2

Yok (bulunmamak bağlamında).

Bir dilberüñ ki ‘āşıkā mihr ü vefāsı yok
Güyā ki mäh münḥasif olmuş ziyāsı yok

10. yok:

Gazel 76

Mısra: 4

Yok (bulunmamak bağlamında).

Mir‘āt-ı dilde rüy-ı ümīd olmadı bedīd
Pürdür ğubār-ı miḥnet ile incilāsı yok

11. yok:

Gazel 86

Mısra: 5

Yok (bulunmamak bağlamında).

Yok taḥammül tābiş-i ruḥsārına itsem nigāh
Zıbaḳ-āsā ıztırāb-āver olur fülād-ı dil

12. yok:

Gazel 120

Mısra: 3

Yok (bulunmamak bağlamında).

Furūğ-efrüz olur yok ‘āleme ol mähdan ğayrı
Melāḥat burcına pertev-fiken bir ‘işve-ger var
mı

13. yok:

Gazel 120

Mısra: 7

Yok (bulunmamak bağlamında).

Şikeste seng-i ğamla murğ-ı dil pervāza imkân
yok
Firāz-ı kūh-ı kāma çıkmak ister bāl u per var
mı

14. yok:

Kaside 3

Mısra: 50

Yok (bulunmamak bağlamında).

Kalma noḳşānuma luṭf eyle mürüvvat eyle
Kerem ü luṭfuña da yok idi ḥadd u pāyān

15. yokdur:-dur

Kaside 5

Mısra: 68

Yok (bulunmamak bağlamında).

Rub ‘-ı meskûn seyr olur nezzâre-bağış olsañ
eger
Mişli yokdur mürtefi ‘dür böyle kaşr-ı cânfezâ

16. **yok:**

Kaside 6

Mısra: **37**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Dil-hâhum üzre vaşfuñı tahrîre yok mecâl
Efkâr-ı târ u pûd-ı elem ber-niğâb olur

17. **yokdur:-dur**

Kaside 7

Mısra: **16**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Semiyy-i Mefhâr-ı ‘Âlem cenâb-ı defterdâr
Nüvâziş-i kerem itmekde yokdur akrânı

18. **yokdur:-dur**

Kaside 8

Mısra: **19**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Cihânda nâle eyler kimse yokdur devr-i
luţfuñda
İden bülbüldür ancak verd içün bîhûde efgânı

19. **yok:**

Lugaz 2

Mısra: **4**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Bir mubaţttındur o merd-i bî-zebân
Pâyı desti yok iki ‘aynı ‘ayân

20. **yok:**

Lugaz 2

Mısra: **10**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Çüb ile darb eyleseñ gâhî aña
Yok dil ü cânı ider yine şada

21. **yokdur:-dur**

Lugaz 6

Mısra: **3**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Kibri yokdur hem anuñ yerde yüzi
Meyl ider her neye düş olsa gözi

22. **yokdur:-dur**

Lugaz 7

Mısra: **3**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Sakfı yokdur hem ‘amüdi çârdur
Gâh tîzdür geh girân-reftardur

23. **yok:**

Lugaz 8

Mısra: **5**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Cismi var rûhı yok ider hareket
Kimi tersâ ile ider ülfet

24. **yok:**

Lugaz 9

Mısra: **5**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Pâyı desti yok iki ağzı var anuñ bî-zebân
Birisî zâhirdedür ağzuñ biri olmuş nihân

25. **yok:**

Lugaz 10

Mısra: **1**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Ol ne maşnû ‘oldı yok cisminde cân
Gâhice pinhân olur gâhî ‘ayân

26. **yok:**

Lugaz 12

Mısra: **3**

Yok (bulunmamak bağlamında).

İş görür gerçi yok anuñ cânı
Fırkâtı pür-gam eyler insânı

27. **yok:**

Lugaz 18

Mısra: **2**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Ol ne gülşen durur şükûfesi çok
Kârger olmadı iki eli yok

28. **yokdur:-dur**

Lugaz 18

Mısra: **5**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Cânı yokdur ider mi hiç hareket
Çok okursa olur heme bereket

29. **yok:**

Rûbai 5

Mısra: **1**

Yok (bulunmamak bağlamında).

Yok ‘âlem-i fânîde karar ile sebât
Der-pey idi dünyâda hayât ile memât

30. **yok:****Rübai 33**

Mısra: 2

Yok (bulunmamak bağlamında).

Geçmekde firāk-ı yār ile eyyāmum
Yok fikret-i hân-ı vaşl ile ārāmum

31. **yok:****Rübai 37**

Mısra: 2

Yok (bulunmamak bağlamında).

Şabr eyle gönül derd-i gam-ı dildāra
Şekvā mı olur mecāl yok güftāra

32. **yokmuş:-muş****Tahmis 3**

Mısra: 9

Yok (bulunmamak bağlamında).

Huşyāruñ tābı yokmuş çeşm-i hışm-ı dilbere
Şimdi bildüm ben senüñ ey bāde qadr ü
kıymetüñ

33. **yok:****Tarih 75**

Mısra: 5

Yok (bulunmamak bağlamında).

Zamān-ı devletinde kimse yok feryād u āh
eyler
Gülistānda meger bülbül ide güller için efgān

34. **yok:****Kaside 3**

Mısra: 41

Yok.

Haddi yok mu 'cizenüñ kimse anı şerh idemez
Vaşf-ı ta'bīrde hayretle qalup beste dehān

35. **yokdur:-dur****Lugaz 3**

Mısra: 1

Yok.

Ol nedür kim cānı yokdur bī-gümān
Regleri za'findan olmuşdur 'ayān

36. **yok:****Kaside 5**

Mısra: 21

Yok.

Kendüsinden şübhe yok ümmīdi qat' eyler
hemān
Darb-ı şemşīr-i nigāhından 'adū-yı bed-liqā

37. **yokdur:-dur****Lugaz 4**

Mısra: 1

Yok.

Ol ne maşnū' oldu kim yokdur demi
Cebr ile tahrik iderdi ādemi

yok yere:1. **yok yere:****Gazel 59**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Boş yere, boşuna.

Fikr ider yārūñ dehānını dil-i nābūdumuz
Yok yere oldu telef cism-i belā-fersūdumuz

2. **yok yere:****Matla 43**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hiç gereği yokken, boşu boşuna.

Oldı efkār-ı femiyle 'āşıkı maḥz-ı ḥayāl
Şordum aña yok yere oldum didi āşüfte-ḥāl

3. **yok yere:****Matla 45**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hiç gereği yokken, boşu boşuna.

Miyānuñ fikretiyle ey perī āşüfte-ḥāl oldum
Za'if oldu tenüm yok yere ben maḥz-ı ḥayāl
oldum

4. **yok yere:****Rübai 29**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hiç gereği yokken, boşu boşuna.

Yok yere za'if oldu vücūdum cānā
Efkār-ı miyānuñla gönül maḥz-ı ḥayāl

yokla:-1. **yokla:****Tarih 63**

Mısra: 18

*Yoklamak, kontrol etmek, gözden
geçirmek.*

Kayd olunmuş derkenāra hācet olmaz Feyziyā
Yokla ismüm defter-i luṭfuñdadur anuñ yeri

vol:

1. **yoluna:-u, -n, -a**

Tarih 58

Mısra: 8

Uğruna, uğrunda, amaç.

Haṭṭuñı şemm iderek būseler alur ‘uşşāk
Būsenüñ yoluna haṭṭuñ çekemez sedd-i sedīd

vol bul-:

1. **yol bulmadı:-mai, -d**

Gazel 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Gidilecek yolu bulmak. İl çare, usul,
yöntem bulmak.*

Maḥv iderken tişe-i āhum hezārān kūh-ı ğam
Vuşlat-ı Şīrīne bir yol bulmadı Ferhād-ı dil

yümn:

1. **yümn:**

Tarih 4

Mısra: 4

Uğur, bereket.

Şāhibine ‘izz ü devletle ola dā’im sa‘īd
Yümn ile bünyādını çün kıldı ol pākīze- zāt

2. **yümn:**

Tarih 77

Mısra: 22

Uğur, bereket.

Vezāretle kapudān olduğı demde didüm tārīḥ
Kapudān yümn ile el-hāc İbrāhīm Paşadur

3. **yümn:**

Tarih 82

Mısra: 3

Uğur, bereket.

Büyük ruznāme cāhın eyledi şad yümn ile
teşrīf

Aña şāyestedür i ‘zāz u iḳbāl-i sa‘ādetle

Yūsuf:

1. **Yūsuf:**

Gazel 20

Mısra: 3

Hız. Yusuf Peygamber.

Derīde dāmen-i Yūsuf yed-i Zelīhādan
Açar mı rāzını olmasa ‘āşıkān güstāḥ

Yūsuf-āsā:

1. **Yūsuf-āsā:**

Gazel 53

Mısra: 3

Hız. Yusuf Peygamber.

Ben ol üftāde-i çāh-ı belāyam Yūsuf-āsā kim
Ġam-ı ‘aşkuñla cānā rüy-ı arza bir şadā
çıkamaz

Yūsuf-ı gül-çihrevi:

1. **Yūsuf-ı gül-çihrevi:**

Gazel 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gül yüzlü Yusuf.

Hāme hayretde kalur bir müjesi nakşında
Nice ol Yūsuf-ı gül-çihrevi taşvīr idelüm

Yūsuf-ı mısr-ı melāhate:

1. **Yūsuf-ı mısr-ı melāhate:-e**

Gazel 85

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik ülkesinin Yusufu.

Mālik olur mı Yūsuf-ı mısr-ı melāhate
Beytū’l-hazende şāni-i Ken‘ān olan göñül

Yūsuf-ı müstağni-i dil:

1. **Yūsuf-ı müstağni-i dil:**

Gazel 97

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönlü tok Yusuf.

Benem ol Yūsuf-ı müstağni-i dil meyl-i kām
itmey

Derīde olsa da dāmānımız dest-i Zelīhādan

Yūsuf-ı ümīd:

1. **Yūsuf-ı ümīd:**

Gazel 108

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ümidin Yusufu.

Şahrâ-neverd-i derd-i elem Yûsuf-ı ümîd
Üftâde oldı çâh-ı ğama mekr ü âl ile

Yûsuf-ı ümmîd:

1. Yûsuf-ı ümmîd:

Gazel 116

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ümidin Yusuf'u.

Olur çâh-ı ğama üftâde bir gün Yûsuf-ı ümmîd
Kalur ise ger ebnâ-yı zamâne bu nifâk üzre

yüz:

1. yüzlü:-lû

Lugaz 6

Mısra: 1

Yüz, çehre, suret.

Ol nedür kim yaşşı yüzlü bir harîf
Gerçi kim nâ-pâk ma'nide nazîf

2. yüz:

Rûbai 3

Mısra: 3

Yüz, çehre, suret.

Yüz göstere mi jeng-i kederle memlû
Âyîne-i kalbûme cilâ vir yâ Rab

yüz beş:

1. yüz beş:

Lugaz 14

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yüz beş, sayı sıfatı.

Kim şorarsa bu râz-ı mektûmı
Ola yüz beş 'adedle ma'lûmı

yüz biñ:

1. yüz biñ:

Tarih 71

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.

İder bir zerre lutfuñ nice yüz biñ bendeyi ihyâ
Dil-i miñnet-fezâmuz kalmasun âlâm-ı miñnetle

2. yüz biñ:

Gazel 31

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüz bin, pek çok.

Seyre çıkısa 'âlemi âşüb-ı rustâhîz ider
Çeşm-i hünrîzi o şûhuñ günde yüz biñ kan ider

3. yüz biñ:

Kaside 6

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Yüz bin, binlerce, pek çok.

Nezzâre idemez ruñ-ı dildâra 'âşıkân
Her bir nighde hışm ile yüz biñ 'itâb olur

yüzi yerde:

1. yüzi yerde:

Lugaz 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Burnu havada olmayan, kibirli olmayan.

Kibri yokdur hem anuñ yerde yüzi
Meyl ider her neye düş olsa gözi

Z

zâbit-i emvâl-i memleket-perver:

1. zâbit-i emvâl-i memleket-perver:

Kaside 7

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Vatanseverlerin mallarının koruyucusu.

Ne hâme zâbit-i emvâl-i memleket-perver
Ne hâme eyledi ma'mûr mülk-i vîrânı

za'f:

1. za'f:

Rûbai 33

Mısra: 4

İrade zayıflığı, güçsüzlük, zayıflık. İl aşırı ilgi duyma, düşkünlük.

İftâr-ı lebûñ o deñlü imsâk ideli
Za'f ile benüm oldı hilâl endâmum

2. za'f:

Kaside 10

Mısra: 38

Güçsüzlük, zayıflık.

Egerçi var bir esb-i bî-bedel haylî temâşâdur
Ne dem ‘azm eylese za‘f ile batmaz cismi
deryâya

3. **za‘findan:-ı, -n, -dan**

Lugaz 3

Mısra: 2

Güçsüzlük, zayıflık.

Ol nedür kim cânı yokdur bî-gümân
Regleri za‘findan olmuşdur ‘ayân

zafer bul:-

1. **zafer buldı:-dı**

Gazel 59

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Zafer kazanmak, galip gelmek.

Ceyş-i gam buldı zafer mülk-i dile efsûs kim
Feyziyâ şâd olmadı bu kalb-i gam-âlûdumuz

zafer-pezîr ol:-

1. **zafer-pezîr olamaz:-a, -maz**

Gazel 87

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zafer elde etmiş olmak.

Zafer-pezîr olamaz şahne-i gam-ı devrân
Sipâh-ı derd-i elemden kaçup Hîşâra çekil

zaferyâb ol:-

1. **zaferyâb olmadı:-ma, -dı**

Gazel 82

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zafere erişmek, başarı kazanmak.

Zaferyâb olmadı ‘uşşâka a‘dâ-yı gam u mihnet
İdersin ceyş-i derd-i ‘âşıkı berbâd hoş geldüñ

zâg:

1. **zâga:-a**

Kaside 4

Mısra: 27

Karga.

Zâga ger vaqt-i şitâ lutfuñ ola şâyeste
Bûlbûl-âsâ ide ol nağme-i âheng-nevâ

zâhid:

1. **zâhidi:-i**

Gazel 3

Mısra: 5

Görünüşte dindar kimse, zahid.

Dâhil itme zâhidi bu meclis-i ‘irfândur
Sâkiyâ dünyâda hiç bîgâne olmaz âşinâ

2. **zâhid:**

Gazel 8

Mısra: 6

Görünüşte dindar kimse, zahid.

Nüş eylemekde bâde-i gülfâmı rind-i ‘aşk
Zâhid olalı sübhâ-i mercâna âşinâ

3. **zâhid:**

Gazel 105

Mısra: 7

Görünüşte dindar kimse, zahid.

Nice inkâr ider zâhid şarâb-ı zevk-i cân-
bahşuñ
Furûg-efrûz-ı zîb-i meclis-i Dârâ vü Keydür
bu

zâhidâ:

1. **zâhidâ:**

Gazel 7

Mısra: 3

Ey zahid.

Nola mânend-i sübhâ zâhidâ dūr olmasa elden
Bulupdur dest-i mey-nüşânda hürmet sāgar-ı
şahbâ

2. **zâhidâ:**

Gazel 52

Mısra: 3

Ey zahid.

Zâhidâ bâ‘iş olur zevke sebû gulgulesi
Bezm-i ‘işretde bize nağme-i Dâvûd olmaz

3. **zâhidâ:**

Gazel 53

Mısra: 2

Ey zahid.

Mu‘attdur demâgum bûy-ı zülf-i dîlrübâ
çıkamaz
Baña ta‘n itme dilden zâhidâ ‘aşk u hevâ
çıkamaz

4. **zâhidâ:**

Gazel 75

Mısra: 3
Ey zahid.

Zāhidā pend-i dem-i serdūñ eşer kılmaz baña
Kūlhan-ı cismümde dā'im āteş-i suzān-ı 'aşk

zāhid-i hodbîne:

1. **zāhid-i hodbîne:-e**
Gazel 3
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Bencil zahid.

Rind-i meykeş yār olur mı zāhid-i hodbîne çün
Sübha-i sālūs ile peymāne olmaz āşinā

zāhid-i nāşih:

1. **zāhid-i nāşih:**
Gazel 69
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Öğüt veren zahit.

Rencide itme zāhid-i nāşih ki 'āşika
Olmaz kitāb-ı 'aşkda pend-i dırāz farz

zāhir:

1. **zāhir:**
Gazel 63
Mısra: 5
Görünür, meydanda, belli.

Cebin-i pāk-i dilberde degül hāl-i siyeh zāhir
O Hindü beççedür deryā-yı hüsne āşinā olmuş

2. **zāhirdür:-dür**
Gazel 75
Mısra: 6
Görünür, meydanda, belli.

Hasret-i ruhsār-ı dilberle figān itsem revā
Asumān-ı dilde zāhirdür meh-i rahşān-ı 'aşk

3. **zāhirdür:-dür**
Kaside 1
Mısra: 8
Görünür, meydanda, belli.

Şem'alardur mihr ü meh fānūs-ı mīnādur felek
Ma'nide zāhirdür eşkāl-i şuver her rüz u şeb

4. **zāhirde:-de**
Lugaz 2
Mısra: 2
Görünür, meydanda, belli.

Ol ne maşnū' oldı kim bī-cāndur
Gāh zāhirde gehī pinhāndur

5. **zāhir:**
Lugaz 5
Mısra: 4
Görünür, meydanda, belli.

Ağzı iki dīdesi giryāndur
Bir femi zāhir biri pinhāndur

6. **zāhirdedür:-de, -dür**
Lugaz 9
Mısra: 6
Görünür, meydanda, belli.

Pāyı desti yok iki ağzı var anuñ bī-zebān
Birisi zāhirdedür ağzuñ biri olmuş nihān

7. **zāhir:**
Lugaz 15
Mısra: 4
Görünür, meydanda, belli.

Nüh deri dā'ima nümāyāndur
Yedi zāhir ikisi pinhāndur

8. **zāhir:**
Kaside 7
Mısra: 64
İranlı meşhur kaside şairi Zahir (v.1201).

Nikāt-ı şî'rüme teslim olup sened eyler
Geleydi 'āleme şimdi Zāhîr ü Selmānı

zāhir ol:-

1. **zāhir olan:-an**
Gazel 116
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Furūğ-ı şem'-i ruhsārından oldı zerreler peydā
Degüldür mihr ü meh zāhir olan bu köhne tāk
üzre

2. **zāhir oldı:-dı**
Tarih 11
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Açığa çıkmak, meydana gelmek, görünür olmak.

Serāser oldı rahşān mihr-i zātı bezm-i dünyāya
Gidince şām-ı zulmet zāhir oldı şubh-ı nūrānı

3. **zāhir oldu:-dı****Tarih 63**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana gelmek, görünür olmak.

Oldı zāhir yine eltāf-ı Cenāb-ı Kibriyā
Burc-ı rif atden hüveydā kıldı mihr-i hāveri

4. **zāhir olmazdı:-maz, -dı****Lugaz 16**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Zāhir olmazdı gerçi her demde
Geçinür bu riyāz-ı 'alemdede

5. **zāhir olmuşdur:-muş, -dur****Tarih 82**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkmak, görünmek. II (çiçek) açmak.

Bi-ḥamdillāh gülistān-ı cihāndan zāhir olmuşdur
Açıldı gönçe-i makşūd şad güne letāfetle

6. **zāhir olunca:-unca****Kaside 8**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Şitā eyyāmı gitdi şimdi vakt-i nevbahār oldu
Gider şām-ı elem zāhir olunca şubḥ-ı nurānī

7. **zāhir olup:-up****Kaside 7**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Cihānda zāhir olup feyz-i lutf-ı Rabbānī
Müsā'id itdi Hudā devr-i çerḥ-i gerdānı

8. **zāhir olup:-up****Tarih 56**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Hān Ahmed-i 'ādil hemān oldu şehenşāh-ı cihān
Halk oldu cümle şādumān zāhir olup lutf-ı İlāh

9. **zāhir olur:-ur****Lugaz 1**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkmak, görünmek.

İki kerre günde ol zāhir olur
Gāh nā-pāk u gehī tāhir olur

10. **zāhir olur:-ur****Gazel 109**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Cefāya meyl ider ol meh vefā maḥallinde
Gönülde zāhir olur gam şafā maḥallinde

11. **zāhir olur:-ur****Kaside 4**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana gelmek, görünür olmak.

Ne kalem zāhir olur gāh şarīrinde anuñ
Nağme-i ney gibi güş-ı dile bir hūb şadā

zahm:1. **zahmını:-ı, -n, -ı****Rübai 21**

Mısra: 2

Yara.

Dil eyledi ahvālını dildārına 'arz
Zahmını ider dem-be-dem ol yārına 'arz

zahm-dār ol:-1. **zahm-dār oldu:-dı****Gazel 99**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yaralı olmak.

Zahm-dār oldu gönül nāvek-i müjgānuñdan
Şekve-sāz olmaya mı dil sitem-āyīnūñden

zahm-ı serāpādan:1. **zahm-ı serāpādan:-dan****Gazel 97**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Baştan ayağa kadar yara, bere (içinde olmak).

O deñlü kârgerdür nâvek-i müjgânı cānānuñ
Vücūdum lâlezâr oldı benüm zaḥm-ı
serâpâdan

zaḥm-keş-i ḥançer-i müjgānuñdur:

1. **zaḥm-keş-i ḥançer-i müjgānuñdur:**-uñ, -dur

Rübai 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kirpik ḥançerinin yaralı (sevgilinin bakışından yaralanan aşık bağlamında).

Dil beste-i gīsü-yı perīşānuñdur
Cān zaḥm-keş-i ḥançer-i müjgānuñdur

zaḥm-nāk ol-:

1. **zaḥm-nāk olmuş:**-muş

Gazel 93

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yaralanmak.

Bu deñlü zaḥm-nāk olmuş göñül ümmīd-i vaşl
eyler
Nedendür 'āşıkuñ ey māhrū cevre sezā bilsem

zaḥm-zen ol-:

1. **zaḥm-zen olsam:**-sa, -m

Kaside 10

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

Yara açan, yaralayan olmak.

Rikābıyla ne deñlü zaḥm-zen olsam da gūş
itmez
İder te'şīr o deñlü ḍarb olunsa seng-i ḥārāya

za'if ol-:

1. **za'if oldı:**-dı

Matla 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zayıflamak, güçsüz düşmek, takati kalmamak.

Miyānuñ fikretiyle ey perī āşüfte-ḥāl oldum
Za'if oldı tenüm yok yere ben maḥz-ı ḥayāl
oldum

2. **za'if oldı:**-dı

Rübai 29

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zayıflamak, güçsüz düşmek, takati kalmamak.

Yok yere za'if oldı vücūdum cānā
Efkār-ı miyānuñla göñül maḥz-ı ḥayāl

zā'il ol-:

1. **zā'il olmaz:**-maz

Matla 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yok olmak, ortadan kalkmak.

Leb-i la'lüñ ḥayālī zā'il olmaz ey perī dilden
Nola gülğün akar ise sirişküm dīde-i terden

2. **zā'il olmaz:**-maz

Tahmis 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yok olmak, ortadan kalkmak.

Zā'il olmaz dīdeden cānā ḥayāl-i vuşlatuñ
Dür 'uşşākuñ 'adū oldı sezā-yı şoḥbetuñ

Zāl:

1. **Zāl:**

Kaside 5

Mısra: 18

Şehname' de adı geçen İranlı efsanevi kahraman, Rüstem' in babası, Sam' ın oğlu.

Maḥv-ı cism eylerdi görse tīg-ı sertüzüñ eger
Gīv ü Bījen Zāl u Rüstem Ḳāsım-ı la'līn-ḳabā

zamān:

1. **zamānuñda:**-uñ, -da

Kaside 7

Mısra: 57

Devir, dönem.

Revāc buldı metā'-ı hūner zamānuñda
Bulursa şimdi bulur ehl-i dil de sāmānı

2. **zamānuñda:**-uñ, -da

Kaside 7

Mısra: 59

Devir, dönem.

Geleydi Hâtem-i Tayy 'âleme zamānuñda
Bilürdi neydüğünü semt-i cüd u ihsânı

zamân-ı 'ayş u tarabdur:

1. **zamân-ı 'ayş u tarabdur:-dur**

Gazel 87

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çalıp söyleyerek eğlenme zamanı, yiyip içme zamanı.

Zamân-ı 'ayş u tarabdur bu demde ey Feyzî
Alup o mähveşi seyr-i nevbahâra çekil

zamân-ı devlet-i 'adlinde:

1. **zamân-ı devlet-i 'adlinde:-i, -n, -de**

Kaside 7

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

Adil devletin zamanı.

Zamân-ı devlet-i 'adlinde mün'adim fitne
Kimesne görmedi devrinde rüy-ı hicrânı

zamân-ı devletinde:

1. **zamân-ı devletinde:-i, -n, -de**

Tarih 75

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hüküm sürülen zaman, görevde olunan zaman.

Zamân-ı devletinde kimse yok feryâd u âh
eyler
Gülîstânda meger bülbül ide güller için efgân

zamm eyle:-

1. **zamm eyle:**

Kaside 5

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Katmak, eklemek, ilave etmek.

Belde-i İslâma zamm eyle kılâ'-ı kâfiri
Feth u nuşret hem-'inân u hem-rikâb olsun
saña

zann id:-

1. **zann ider:-er**

Tarih 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Zannetmek, sanmak.

Öyle mestür eyledi ruhsâresin
Meh tutuldu zann ider iden nigâh

2. **zann ider:-er**

Tarih 72

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zannetmek, sanmak.

Muşanni' kıl kalemle sîm nakş itmiş
temâşâdur
Nigâh-endâz olanlar zann ider anı şadefkârî

zann it:-

1. **zann itdiler:-di, -ler**

Tarih 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zannetmek, sanmak.

Gelecek maḥdûm-ı pâki 'âleme zann itdiler
Burc-ı rif'atden nümâyân oldu mihr-i tâbnâk

zâr:

1. **zârı:-ı**

Kaside 10

Mısra: 7

Ağlama, inleme, sızlanma.

Degül bîhûde zârı bülbülün bu gülsitân içre
Hezârân itmede 'arz-ı maḥabbet verd-i ra'nâyâ

zâr ol:-

1. **zâr:**

Gazel 75

Mısra: 2

Ağlamak.

Maşrıq-ı dilden fûrûzân mihr-i nûrefşân-ı 'aşk
'Âleme zerrâtı oldu zâr u sergerdân-ı 'aşk

2. **zâr oldu:-dı**

Rûbai 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Dil turre-i dildâra giriftâr oldu
Kayd-ı gam-ı cânâne ile zâr oldu

3. **zâr olduğum:-duğ, -um**

Gazel 125

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Göñül bend oldu zülf-i yâra ben zâr olduğum
kaldı
Mişâl-i murğ-ı âvâre giriftâr olduğum kaldı

zâr u kemter eyle-:

1. zâr u kemter eylerem:-r, -em

Kaside 1

Mısra: 68

Kelime Tipi: -

Zayıf ve aciz duruma düşürmek.

Serteser nûr olsa kalbüm mihr ü meh-âsâ nola
Vaşf-ı pâkin eylerem ben zâr u kemter rûz u
şeb

zarar it-:

1. zarar itmez:-mez

Lugaz 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zarar etmek, kayba uğramak.

Birisinden her ne kim ekl eylese itmez zarar
Birisinden daî her ne ekl iderse maîv ider

zât:

1. zâtın:-l, -n

Tarih 34

Mısra: 1

*Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer
kimse (Hızır Paşazade).*

Hızır Paşazâde mîr-i muhterem zâtın Hudâ
Hıfz ide âfâtdan a'dâsı ola zîr-i hâk

2. zâtı:-ı

Kaside 9

Mısra: 55

*Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer
kimse.*

Serîr-i 'izz ü sa'âdetde zâtı ola muķîm
Mu'ammer eyleye dâ'im Cenâb-ı Rabb-i
Cevâd

3. zâtı:-ı

Lugaz 13

Mısra: 7

*Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer
kimse.*

Şâf-dildür zâtı memdûh-ı cihân
Heb aña muhtâcdur pîr ü cüvan

4. zâtı:-ı

Tarih 14

Mısra: 7

*Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer
kimse.*

Vezâret mesnedinden dâ'imâ dür olmasun zâtı
Cihâna pertev-efken nûr-ı 'adli âfitâb-âsâ

5. zâtını:-ı, -n, -ı

Tarih 39

Mısra: 26

*Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer
kimse.*

Görmesün mir'ât-ı tab'-ı tâbnâki hiç keder
Zâtını hıfz ide dâ'im Hâlık-ı ins ü perî

6. zât:

Tarih 55

Mısra: 2

*Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer
kimse.*

Habbezâ çeşme-i pâkîze zihî âb-ı laţîf
Oldı bâ'is bu güzel çeşmeye bir nîgû zât

7. zâtını:-ı, -n, -ı

Tarih 63

Mısra: 10

*Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer
kimse.*

Şadr-ı rif'atde mu'ammer eyleye dâ'im Hudâ
Zâtını hıfz ide anuñ Hâlık-ı ins ü perî

8. zât:

Tarih 68

Mısra: 2

*Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer
kimse.*

Bula ecrin kıldı bu 'aynı binâ
Fîsebilillâh bir pâkîze zât

9. zât:

Tarih 88

Mısra: 2

*Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer
kimse.*

Bî-bedel 'aynû'l-hayât-ı cânfezâ
İtdi cārî anı bir pâkîze zât

10. zâtı:-ı

Lugaz 14

Mısra: 5

Kendi, şahsı.

Zātı ammā güzel letāfet ile
Kālbi pürdür anuñ kesāfet ile

11. **zātı:-ı**

Kaside 1

Mısra: **50**

Kendi, şahsı (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Mihr ile meh hāk-i pâyında bir ednā bendedür
Enbiyā şaffına zātı oldu server rüz u şeb

12. **zātına:-ı, -n, -a**

Kaside 3

Mısra: **37**

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse. II Hz. Muhammed (s.a.v.).

Lāne-sāz oldu hümā zātına ‘arş-ı a’lā
Devr ider şevkūñ ile daği sipihr-i gerdān

13. **zātı:-ı**

Kaside 5

Mısra: **57**

Kimse, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi (Sultan II. Mustafa).

Zātı olmuşdur hārīm-i muhteremde perveriş
Mümteni’dür midhat-i zātı o bir şāhib-zekā

14. **zātın:-ın**

Kaside 8

Mısra: **41**

Zat, bir kimsenin şahsı.

Benem ol şā’ir-i hoş-lehce kim vaşf eyleyüp
zātın
Mişal-i mey iderdi mest her dem ehl-i ‘irfānı

15. **zātı:-ı**

Tarih 11

Mısra: **5**

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse (Sultan II. Süleyman Han).

Serāser oldu rahşān mihr-i zātı bezm-i dünyāya
Gidince şām-ı zulmet zāhir oldu şubh-ı nūrānı

zāt-ı kerem-bahşānı:

1. **zāt-ı kerem-bahşānı:-ñ, -ı**

Kaside 4

Mısra: **59**

Kelime Tipi: -

İyilik yapan ve yardımda bulunan zat.

Nice vaşf eyleyeyüm zāt-ı kerem-bahşānı
Bir yaña miñnet ü gam bir yañadan ‘aşk u
hevā

zāt-ı kerem-şi’arını:

1. **zāt-ı kerem-şi’arını:-ı, -n, -ı**

Kaside 6

Mısra: **11**

Kelime Tipi: -

Cömert zat (Subhi Efendi).

Zāt-ı kerem-şi’arını Şubhī Efendinüñ
İtsem nüvişte midhatını şad kitāb olur

zāt-ı mekrümet-güster:

1. **zāt-ı mekrümet-güster:**

Tarih 51

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Cömertlik yayan kişi, cömert kişi.

Sezāvār-ı riyāsetdür o zāt-ı mekrümet-güster
Nazīri gelmedi dehre kemāl-i luṭf u şefkatde

zāt-ı nūr-āveri:

1. **zāt-ı nūr-āveri:-i**

Kaside 3

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Nurlandıran varlık (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Şeb-i zulmānı ziyā-pāş-ı hākīkat kıldı
Zāt-ı nūr-āveri hūrşid-i sipihr-i ‘irfān

zāt-ı pāk:

1. **zāt-ı pāk:-i**

Tarih 39

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Kusursuz kişi.

Eyledi bir zāt-ı pākī zīver-i şadr-ı kerem
Kıldı defterdār bir luṭf u mürüvvet-güsteri

2. **zāt-ı pāk:-i**

Tarih 39

Mısra: **23**

Kelime Tipi: -

Kusursuz kişi.

Zāt-ı pākī mesned-i ‘izzetde olsun berqārār
Dā’imā luṭf-ı Hudā ola cihānda rehberi

3. **zāt-ı pāk:-i**

Tarih 75

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Temiz yaratılışlı, kusursuz kişi (saygı ifadesi).

Kerem-ver merhamet-güster seçi' -i mekrümet-
ālūd

Ne deñlü vaşf olunsa zāt-ı pāki midhata şāyān

4. zāt-ı pāki:-i

Kaside 1

Mısra: 62

Kelime Tipi: -

Temiz yaratılışlı zat (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Mihr-i gerdün-ı vefā mäh-i sipihr-i pür-sehā
Zāt-ı pāki rāh-ı Hakkā oldu rehber rüz u şeb

5. zāt-ı pāki:-i

Tarih 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mübarek kişi (Sultan II. Süleyman Han).

Sezādur nūr-ı 'adli 'ālemi hep rüşen eylerse
Sipihr-i ma' deletde zāt-ı pāki mihr-i rahşānī

6. zāt-ı pākine:-i, -n, -e

Tarih 75

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz yaratılışlı, kusursuz kişi (saygı ifadesi).

Nizām-ı devlete kıldı teveccüh Hakk mu'ın
olsun

Eşer itmeye zāt-ı pākine anuñ ğam-ı devrān

7. zāt-ı pākine:-i, -n, -e

Kaside 3

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Temiz yaratılışlı zat (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Baħr-ı rahmetde olan dürr-i girān-māye idi
Zāt-ı pākine şadef olsa revā bāğ-ı cinān

8. zāt-ı pākūñ:-üñ

Kaside 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mübarek, kusursuz kişi.

Yine bir zāt-ı pākūñ midhatine eyleyem āğāz
İde çün deşt-i medhinde semend-i tab' cevlanı

9. zāt-ı pākūñdür:-dür

Kaside 3

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Mübarek zat (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Rahmet-i Hakkā sezā eyle şehā ben kuluñı
Zāt-ı pākūñdür olan çün sebep-i 'ālemiyān

zāt-ı pāk-i 'ālī-şān:

1. zāt-ı pāk-i 'ālī-şān:

Tarih 80

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıymetli temiz yaratılışlı kişi.

Kapudāndur vezāretle o zāt-ı pāk-i 'ālī-şān
Nizām-ı devlete zāt-ı şerīfī mürşid-i āğāh

zāt-ı pāk-i şāf-nümā:

1. zāt-ı pāk-i şāf-nümā:

Lugaz 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz görünüşlü pak kişi / nesne.

Nedür ol zāt-ı pāk-i şāf-nümā

Her ne emr eyleseñ ider icrā

zāt-ı pākīze:

1. zāt-ı pākīzesidür:-s, -i, -dür

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzel vasıflara sahip kişi (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Ey vücūduñdur olan bā'ış-i halk-ı dü-cihān
Zāt-ı pākīzesidür hem sebep-i kevn ü mekān

2. zāt-ı pākīzesini:-s, -i, -n, -i

Kaside 2

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Güzel vasıflara sahip kişi (Hz. Muhammed (s.a.v.)).

Zāt-ı pākīzesini vaşf ideli
Maħzen-i çeşmesārdur qalemüm

zāt-ı pür-mağfiretūñ:

1. zāt-ı pür-mağfiretūñ:-üñ

Kaside 4

Mısra: 57

Kelime Tipi: -
Bağışlayıcı zat, kişi.

Zāt-ı pür-mağfîretün eyleyemez vaşf u beyân
Ne kadar dikkat ide kilik-i belâgat-inşâ

zāt-ı sa'âdet-güsteri:

1. zāt-ı sa'âdet-güsteri:-i

Tarih 63
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Huzur, mutluluk veren şahsiyet.

Şehriyâr-ı 'âlemündür hâzin-i gencînesi
Hâk mu'ammer ide ol zāt-ı sa'âdet-güsteri

zāt-ı şeref-efzânuñ:

1. zāt-ı şeref-efzânuñ:-nuñ

Tarih 79
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Şerefli kişi.

Hamdülillâh yine bir zāt-ı şeref-efzânuñ
Oldı şulbinden anuñ bir meh-i tâbende bedîd

zāt-ı şerîf:

1. zāt-ı şerîf:

Tarih 50
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Şerefli, saygı değer kişi (Reisülküttap
Abdi Efendi).

Şadr-ı 'izzetde karar eyledi bir zāt-ı şerîf
Mağdem-i zâtını sa'd ide Cenâb-ı Vehhâb

2. zāt-ı şerîf:

Tarih 54
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Şerefli, saygı değer kişi (Muhammed
Paşa).

Oldı pür-nûr sürûriyla kulüb-ı 'âlem
Oldı bir zāt-ı şerîf 'izz ile şadrü'l-vüzerâ

3. zāt-ı şerîf:

Tarih 66
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Şerefli, saygı değer kişi (hayrı yapan
kimse).

Menba'-ı âb-ı hayât-ı bî-bedel bu 'ayn-ı pāk
Kıldı bu hayrı mu'ammer ola bir zāt-ı şerîf

4. zāt-ı şerîf:

Tarih 63
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Şerefli, saygı değer kişi.

Defterî şadrına teşrîf itdi bir zāt-ı şerîf
Lutf ile ihyâ ider mürde-dil-i hâkisteri

5. zāt-ı şerîf:

Lugaz 12
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Saygı duyulan şey.

Ma'denîdür velî o zāt-ı şerîf
Gezer elden ele o cism-i laîf

6. zāt-ı şerîfi:-i

Tarih 80
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Şerefli, saygı değer kişi (kaptan-ı derya
İbrahim Paşa).

Kapudândur vezâretle o zāt-ı pāk-i 'âlî-şân
Nizâm-ı devlete zāt-ı şerîfi mürşid-i âgâh

7. zāt-ı şerîfin:-i, -n

Tarih 14
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Şerefli zat, kişi (Köprülüzade Fazıl
Mustafa Paşa).

Maşûn ide gezend-i fitneden zāt-ı şerîfin Hâk
Aña her dem futûhât-ı 'azîm ihsân ide Mevlâ

8. zāt-ı şerîfin:-in

Tarih 50
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Şerefli, saygı değer kişi (Reisülküttap
Abdi Efendi).

Böyle mi eyler idi zāt-ı şerîfin tavşîf
İtmese nâr-ı elem Feyzi-i zârı pür-tâb

9. zāt-ı şerîfin:-in

Tarih 51
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Şerefli, saygı değer kişi (Reisülküttap
Abdülkerim Bey).

Mu‘ammer eyleye zāt-ı şerīfın Hāzret-i Mevlā
Gubār-ı gam eger itmeye mir’āt-ı tabī‘atde

zebān-ı bülbul:

1. zebān-ı bülbul:

Gazel 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Bülbülün dili (bülbulün konuşmaları,
sözleri bağlamında).*

O goncadan bize bir bûy-ı âşinā düşmez
Zebān-ı bülbul-i dilden yine nevā düşmez

zehr-i ālām-ı mahabbet:

1. zehr-i ālām-ı mahabbet:

Kaside 5

Mısra: 46

Kelime Tipi: -

Aşk derdinin zehri.

Qand-ı luṭfuñ cilve-ger mir’āt-ı qalbümde
benüm

Zehr-i ālām-ı mahabbet tūṭi-i ṭab‘a gıdā

zehr-i gam:

1. zehr-i gam: -üñ, -den

Gazel 99

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dert zehri.

Zehr-i gam itmeye te’şir dil-i ‘uşşāka
Neşve-ver fikret-i la‘l-i leb-i şirînüñden

2. zehr-i gam:

Kaside 4

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Dert zehri.

Kesmezem qand-ı nebāt-ı keremüñden ümmīd
Ṭūṭi-i ṭab‘ımuza zehr-i gam olmuşdı gıdā

3. zehr-i gamı: -ı

Matla 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dert zehri.

O mehūñ zehr-i gamı telḥi-i āzārı lezīz
Dil-i gam-didemüze olmada güftārı lezīz

4. zehr-i gamı: -ı

Rübai 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dert zehri.

Yārūñ sitem ü cevri dil-i zāra lezīz
Zehr-i gamı ‘uşşāq-ı dil-figāra lezīz

zelil ü hor ol-:

1. zelil ü hor ola: -a

Tarih 84

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Hor ve hakir olmak, aşağılanmak,
perişan olmak.*

Vücūdın hıfzı ide Hāq mehd-i ‘izzetde
selāmetle
Zelil ü hor ola yā Rab cihānda düşmen-i
bedḥāh

zelzele-baḥş-ı ‘ālem ol-:

1. zelzele-baḥş-ı ‘ālem olup: -up

Kaside 3

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Älemde deprem etkisi meydana getirmek.

Qadem-i pāki olup zelzele-baḥş-ı ‘ālem
Hep ḥarāb oldı ne deñlü var ise deyr-i muğān

zemīn ü āsumān:

1. zemīn ü āsumān:

Gazel 65

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yer ve gök. İl her yer.

O deñlü nār-ı hicrānıyla vardur ülfetüm şimdi
Eger āh eylesem olur zemīn ü āsumān āteş

zemīn-i gülşene:

1. zemīn-i gülşene: -e

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin bulunduğu yer.

Zemīn-i gülşene teşrīf ider bir āşaf-ı zīşān
Nümāyān kıldı çetрін yāsemīn-i āsumān-sāye

zemīn-i gülsitānda:

1. **zemîn-i gülsitânda:-da****Kaside 10**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin olduğu yer.

Zemîn-i gülsitânda cilve-endâz oldu 'anber-bû
Bahûr-ı Meryemî gösterdi kendin gökde
'İsâya

zemîn-i kâşif-i mu'ciz-sühan:1. **zemîn-i kâşif-i mu'ciz-sühan:-dur****Gazel 102**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Eşsiz şiirler yazan Kaşif (18. yy (?))**Osmanlı sahası divan şairi' in şiiri.*

Naẓîre eyledün ahsente tab'-ı pâkine Feyzî
Zemîn-i Kâşif-i mu'ciz-sühândur pençe-i
cânân

zemîn-i midhatûnde:1. **zemîn-i midhatûnde:-üñ, -de****Tarih 30**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Övme zamanı, yeri.

Zemîn-i midhatûnde esb-i tab'um cilve-
bahşâdur
Cihânı teng ider bir dem 'inânın eylesem irhâ

zemîn-i sîne:1. **zemîn-i sîne:****Gazel 112**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Göğüs üzeri, göğüs üstü.

Fikr-i müjeñle şerha-i cismüm bed'îd olur
Pürdür zemîn-i sîne şehâ lâlezâr ile

zen:1. **zenler:-ler****Lugaz 13**

Mısra: 9

Kadın.

Zenler ile eylemezdi şöhbeti
Pîrlere tazelere ülfeti

2. **zen:****Lugaz 14**

Mısra: 2

Kadın.

Nedür ol dilber-i sehî-kâmet
Zen ü merdân ile ider ülfet

zencîr:1. **zencîr:****Gazel 38**

Mısra: 6

Zincir, pranga. İl saç.

Hevâ-yı zülf ile oldu perîşân gönlüm ey mehrû
Dil-i dîvâneye 'aşkuñ ile zencîr müşkildür

zendost:1. **zendostdur:-dur****Lugaz 4**

Mısra: 5

Kadın düşkün (kimse).

Bir güzel zendostdur turfa-likâ
'Âlem-i hayrettedür ol dâ'imâ

zer:1. **zer:****Kaside 1**

Mısra: 16

Altın.

Nûr-bahşâ mihr ü meh bu hüsrev-i çerh-i felek
Ma'nide îşâr iderdi 'âleme zer rûz u şeb

zer-i kâmil-'ayâr:1. **zer-i kâmil-'ayâr:****Tarih 39**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Tam ayar altın, saf altın.

Bir nazarda hâki eylerdi zer-i kâmil-'ayâr
Bir nigâhuñ tamlâ-i yâkût eyler aḥkeri

zerrât:1. **zerrât:-ı****Gazel 75**

Mısra: 2

*Zerreler (güneşin ışığının etkisiyle
havada görünür hale gelen hareket halindeki
toz zerrelere bağlamında).*

Maşrık-ı dilden fūrūzān mihr-i nūrefşān-ı ‘aşk
‘Āleme zerrātı oldu zār u sergerdān-ı ‘aşk

zerre:

1. **zerreler:-ler**

Gazel 116

Mısra: 3

Çok küçük parçacık, zerre. II küçük toz parçacığı.

Furūğ-ı şem‘-i ruhsārından oldu zerreler peydā
Degüldür mihr ü meh zāhir olan bu köhne tāk
üzre

2. **zerredür:-dür**

Kaside 1

Mısra: 41

Zerre, çok küçük bir parça.

Zerredür envār-ı ruhsārūn yanında mihr ü meh
Güyyā olmuş idi ol şem‘-i bī-fer rüz u şeb

3. **zerresi:-s, -i**

Kaside 7

Mısra: 8

Zerre, çok küçük bir parça.

Füsürde şem‘-i emel buldı tābiş-i iqbāl
Olurdu zerresi bir āfītāb-ı rahşānī

zerre deñlü:

1. **zerre deñlü:**

Gazel 103

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zerre kadar, bir parça, çok az.

Şeb-i tārīk-i gam tāb-ı mehe ta‘n itse şāyeste
O hūrşīd-i cihānum zerre deñlü olsa tāb-efken

zerre kadar:

1. **zerre kadar:**

Gazel 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Az da olsa.

Ey hūr-liqā hālūmi ‘arz itmek olur mı
Ol gamze baña zerre kadar virmedi ruḥşat

zerrece:

1. **zerrece:**

Kaside 5

Mısra: 37

Zerre kadar.

Kalmadı mir‘āt-ı dilde zerrece jeng ü keder
Fikret-i ümmīd-i luṭfuñla derūnum pūr-cilā

2. **zerrece:**

Kaside 9

Mısra: 51

Zerre kadar.

Vezīde olsa eger zerrece nesīm-i kerem
Olurdu Feyzi hemān gonce-i ümīd güşād

3. **zerrece:**

Tahmis 3

Mısra: 23

Zerre kadar.

Zerrece derd-i dil-i nāçāra şefkat eylemez
Behcetī bītābdur gamzeñle ülfet eylemez

4. **zerrece:-ce**

Kaside 3

Mısra: 66

Zerre kadar küçük, çok az bir miktar.

Ne yüzüm var varıcak ḥaşre benüm rüz-ı cezā
Zerrece luṭfuñ ider bendeñi şād u ḥandān

zerre-i āh-ı dilüm:

1. **zerre-i āh-ı dilüm:-üm**

Gazel 89

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül ahının kıvılcımı.

Zerre-i āh-ı dilüm ‘ālemi sūzān eyler
Sūziş-i āh-ı derūnı nice ta‘bīr idelüm

zerre-i ‘atāsı:

1. **zerre-i ‘atāsı:-s, -i**

Kaside 6

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

İyilik zerresi.

Devlet-serāy-ı luṭfına kim intisāb ider
Bir zerre-i ‘atāsı ile kām-yāb olur

zerre-i eşküm:

1. **zerre-i eşküm:-üm**

Gazel 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gözyaşı zerresi (aşığın gözyaşının en ufak bir damlası bağlamında).

Ey kamer-tal'at beni şâyeste-i vaşl eyle kim
Zerre-i eşküm cihânı baħr-ı bî-pâyân ider

zerre-i lutf:

1. zerre-i lutfı:-ı

Tarih 54

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İyilik zerresi (küçük bir iyilik, yardım bağlamında).

Ehl-i dil sâye-i lutfında ola âsûde
Zerre-i lutfı ider mürde-dilânı ihyâ

2. zerre-i lutfın:-ı, -n

Tarih 44

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İyilik zerresi (küçük bir iyilik, yardım bağlamında).

Furûğ-ı mihre ta'n eyler görenler zerre-i lutfın
Meh-i burc-ı şehâ müşkil-güşâ-yı mekrûmet-pîrâ

3. zerre-i lutfuñ:-uñ

Kaside 5

Mısra: 43

Kelime Tipi: -

İyilik zerresi (küçük bir iyilik, yardım bağlamında).

Zerre-i lutfuñ beni müstağni-i 'âlem ider
Bir nighle verd-i ümmîdüm bulur neşv ü nemâ

4. zerre-i lutfuñ:-uñ

Tarih 39

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İyilik zerresi (küçük bir iyilik, yardım bağlamında).

Zerre-i lutfuñ beni müstağni-i 'âlem ider
Kalb-i maħzûnum gam u âlâmdan olsun berî

5. zerre-i lutfuñla:-uñ, -la

Tarih 30

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İyilik zerresi (küçük bir iyilik, yardım bağlamında).

Sen ol ħurşîd-i burc-ı merħametsin rûy-ı
dünyâda
Nola bir zerre-i lutfuñla kılsañ bendeñi ihyâ

zerre-i nûr-ı Peyember:

1. zerre-i nûr-ı Peyember:

Kaside 1

Mısra: 48

Kelime Tipi: -

Peygamber (Hz. Muhammed (s.a.v.))' in nurunun zerre kadar küçük parçası.

Mihr ile meh maħv olur tâb-ı ruħı olsa 'ayân
Gâlib olur zerre-i nûr-ı Peyember rûz u şeb

zerrîn:

1. zerrîn:

Kaside 1

Mısra: 5

Altın, altından yapılmış. II sarı.

Kâh-ı çerħe mihr ü meh gûyâ iki zerrîn 'âlem
Buldı bu kaşr-ı felek ânuñla zîver rûz u şeb

2. zerrîn:

Kaside 1

Mısra: 9

Altın, altından yapılmış. II sarı.

Çeşmesâr-ı çerħe zerrîn lûlelerdür mihr ü meh
Neşr-i feyz eyler cihân içre serâser rûz u şeb

3. zerrîn:

Kaside 1

Mısra: 26

Altın, altından yapılmış. II sarı.

Ĥusrev-i çerħe serâ-yı âsumânda mihr ü meh
Güiyâ oldı iki zerrîn efser rûz u şeb

4. zerrîn:

Kaside 1

Mısra: 34

Altın, altından yapılmış. II sarı.

Ravzasında güiyâ Şâh-ı dü-kevnüñ mihr ü meh

'Anber-efşândur iki zerrîn micmer rûz u şeb

5. zerrîn:

Kaside 1

Mısra: 55

Altın, altından yapılmış. II sarı.

Mihr ü meh zerrîn nağâre nüh felekdür küslar
Bang-i şevket ra'd-veş ki çalınur her rûz u şeb

6. zerrîn:**Kaside 1**

Mısra: 57

Altın, altından yapılmış. II sarı.

İki zerrîn keffedür mîzân-ı çerhe mihr ü meh
Dirhem-i bisyârdur ma' nide ahter rûz u şeb

7. zerrîn:**Kaside 1**

Mısra: 59

Altın, altından yapılmış. II sarı.

Mihr ü meh zerrîn rikâbı idi bu Gülgün-ı çerh
Emr-i pâk-i Hâzrete olmuş musahhar rûz u şeb

zerrîn-kadeh:**1. zerrîn-kadeh:****Kaside 10**

Mısra: 10

Altın kadeh. II lale.

Bu vakt-i nevbahârî ta' na-endâz olsa şâyeste
Yine zerrîn-kadeh bezm-i çemende câm-ı
mînâyâ

zer-şafha:**1. zer-şafhadur:-dur****Kaside 1**

Mısra: 35

Altın sayfa (güneş ve ay).

Na't-ı Şâh-ı enbiyâya mihr ü meh zer-şafhadur
Anda tahîr eyleye kilik-i şenâ-ger rûz u şeb

zer-tılsım:**1. zer-tılsım:****Kaside 1**

Mısra: 23

*Altın muska (içindeki dualarla
kötülüklerden koruduğuna inanılan nesne).*

Tıfl-ı çerhe zer-tılsım olmuş idi mihr ile meh
Çeşm-i bedden kendüsini hıfz iderler rûz u şeb

zer-tnâb ol-:**1. zer-tnâb olur:-ur****Kaside 6**

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Altın ip (çadırı kazıklara bağlayan ip).

Bu tengnâ-yı dehrde çetr-i ümîdime
Haytû'ş-şu'â-ı mekrümeti zer-tnâb olur

zevâle ir-:**1. zevâle irmeye:-me, -y, -e****Tarih 86**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Son bulmak. II batmak (güneşin batması
bağlamında).*

Zevâle irmeye mihr-i cemâli tâbdâr olsun
Cihâna nûr-bahş olduğda bu mihr-i mücellâ da

zevk:**1. zevk:-e****Gazel 39**

Mısra: 2

Keyif, eğlence, coşku.

Mey-nûşa şimdi mesken-i 'işret Hîşârdur
Dilberle zevkê gûşe-i vahdet Hîşârdur

2. zevk:-e**Gazel 52**

Mısra: 3

Keyif, eğlence, coşku.

Zâhidâ bâ'is olur zevkê sebû gulgulesi
Bezm-i 'işretde bize nağme-i Dâvûd olmaz

3. zevk:**Kaside 6**

Mısra: 4

Keyif, eğlence, coşku.

Ezhâr ile müzeyyen olup bağ-ı gülsitân
Zevk ehlinüñ dili yine pür-âb u tâb olur

4. zevk:**Tarih 69**

Mısra: 4

Keyif, eğlence, coşku.

Cismini hıfz ide Hâk cümle-i âfâtdan
Zevk ile ide güzêr rûz u şebi her demi

zevk ile şafâda ol-:**1. zevk ile şafâda ola:-a****Tarih 2**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rahat ve eğlenceli bir şekilde yaşamak.

Rûz u şeb zevk ile şafâda ola
Şâhibi olmaya anuñ ğam-nâk

zevk u şafâ vir:-

1. zevk u şafâ virür:-ür

Matla 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zevk ve sefa vermek, mutluluk vermek.

Furûğ-ı cām-ı meyden oldı sākī pür-żiyā
meclis
Derûn-ı rind-i mey-ğāra virür zevk u şafâ
meclis

zevk-bāhş ol:-

1. zevk-bāhş olup:-up

Gazel 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zevk, mutluluk vereni olmak.

Şadā-yı bülbül olup zevk-bāhş-ı kūy-ı Hîşār
Sipihri velvele-nāk itdi hāy hūy-ı Hîşār

2. zevk-bahş olur:-ur

Tarih 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zevk, keyif veren olmak.

Bu çemen-şuffeyle bu cāy-ı laţîf
Zevk-bahş olur derûna dā'imā

zevk-bahşā ol:-

1. zevk-bahşā olur:-ur

Tarih 73

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Zevk vermek.

Zevk-bahşā olur kûlûba hemān
Bî-bedeldür bu cāy-ğāh-ı şafâ

zevk-i 'ayşda:

1. zevk-i 'ayşda:-da

Kaside 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yaşamdan zevk alma (durumu).

Zühhād görse ehl-i şafâ zevk-i 'ayşda
Bil kim anuñ da hāne-i zühdi ħarāb olur

zevk-vāb ol:-

1. zevk-yāb olur:-ur

Matla 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zevk almak, hoşuna gitmek.

Ümmîd-i vaşl-ı yār ile dil zevk-yāb olur
La'l-i lebûñ tefekkûri şahbā-yı nāb olur

zeyn it:-

1. zeyn itdi:-di

Tarih 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

Feyzi ħaţţ-ı pâki zeyn itdi ruhın
Oldı seng-i ğamla mülk-i dil tebāh

2. zeyn itmededür:-me, -de, -dür

Gazel 12

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Süslemek.

Pür-şerha tenüm süziş-i ħasret ile Feyzî
Zeyn itmededür cismümi gülzār-ı maĥabbet

zeyn olun:-

1. zeyn olundu:-dı

Tarih 71

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Süslenmek.

Donanmā-yı humāyûn emr olundu on gice on
gün
Dekākîn zeyn olundu serteser şevk ile ħāletle

zibā:

1. zibā:

Tarih 33

Mısra: 10

Gösterişli.

Düşdi bu vech ile târîhin didi hâţif anuñ
Otuz üçünci bölük zibā maĥām-ı dil-güşā

zibak:

1. **zıbağ-āsā:-āsā****Gazel 86**

Mısra: 6

Cıva (renk ve zehir bağlamlarında).

Yok tahammül tâbiş-i ruhsârına itsem nigâh

Zıbağ-āsā ıztırâb-âver olur fülâd-ı dil

zîbâ-reviş:1. **zîbâ-reviş:****Gazel 29**

Mısra: 1

Güzel yürüyüş.

Devr eyle sâki sāğarı zîbâ-reviş budur

Ey rind-i meykeşân-ı cihân Cem-meniş budur

zîbende:1. **zîbende:****Tarih 85**

Mısra: 3

*Süslü.*Nümâyân oldı bir zîbende gevher şulb-i
pâkinden

Kemâl-i 'izz ile hıfz ide anı Hâlık-ı Bîçün

zîb-i âgûş eyle:-1. **zîb-i âgûş eylese:-se****Tarih 39**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Kucak süsü yapmak (himayesi altına
almak bağlamında).*

Zîb-i âgûş eylese olmaz vücûdı sūhte

Luftını yâd eyleyüp pervâne şem'-i enveri

zîb-i evreng-i şeref-bahşâ:1. **zîb-i evreng-i şeref-bahşâ:****Tarih 11**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Şeref bahşeden tahtın süsü.*Süleymân Hân olunca zîb-i evreng-i şeref-
bahşâ

Şeref buldı bi-hamdillâh serîr-i mülk-i

'Osmânî

zîb-i külâh it:-1. **zîb-i külâh itmege:-meg, -e****Gazel 60**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Külâhın, sarığın köşesine süs olarak
asmak.*

Âzürde-i hâr-ı sitem eyler yine Feyzî

Ol gonca-i ter zîb-i külâh itmege degmez

zifâf:1. **zifâf-ı:****Gazel 62**

Mısra: 5

Gerdek.

Zifâf-ı kâm alınmazdı cihân-ı haclegâh içre

'Arûs-ı dehr-i fertûta nice dâmâd ayak başmış

zihî:1. **zihî:****Tarih 16**

Mısra: 1

*Ne güzel, ne hoş.*Zihî hammâm-ı 'âlî mişli yokdur dâr-ı
dünyâda

Müferrih bî-bedel rāhat-resân u dil-güşâdur bu

2. **zihî:****Tarih 28**

Mısra: 1

*Ne güzel, ne hoş.*Zihî 'ayn-ı müferrih bî-bedel âb-ı hayât-âver
Virür her kıtresi anuñ safâ-yı hâlet-efzâyı3. **zihî:****Tarih 40**

Mısra: 1

*Ne güzel, ne hoş.*Hâbbezâ hâne-i zîbende zihî cāy-ı laţîf
Görmedüm 'âlem-i dünyâda bunuñ gibi binâ4. **zihî:****Tarih 43**

Mısra: 1

*Ne güzel, ne hoş.*Güzel 'ayn-ı safâ-âver zihî âb-ı hayât-efzâ
Olurdı rûh-bahşâ teşnegānuñ qalbine gūyâ5. **zihî:****Tarih 55**

Mısra: 1
Ne güzel, ne hoş.

Habbezâ çeşme-i pâkîze zihî âb-ı laţîf
Oldı bâ'îş bu güzel çeşmeye bir nîgû zât

6. zihî:
Tarih 90
Mısra: 6
Ne güzel, ne hoş.

Geldi bir dil-teşne târîhin didi Feyzî anuñ
Nüş idüñ bu 'ayn-ı Zemzemden zihî âb-ı hayât

zıkr:

1. zıkrî:-i
Gazel 32
Mısra: 7
Anma, yad etme, hatırlama.

Hün-feşân merdümek-i dîde lebûñ zıkrî ile
Havz-ı çeşmümde dü-fevvâre degüldür de nedür

zıkr-i Fârûk:

1. zıkr-i Fârûk:
Kaside 2
Mısra: 33
Kelime Tipi: -
Hz. Ömer' i anma (adil olması bağlamında).

Zıkr-i Fârûk ile şafâ-bahşam
Hayli fikret-şi' ârdur kalemüm

zıll-i hum-ı bâdeyi:

1. zıll-i hum-ı bâdeyi:-y, -i
Rübai 38
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Şarap küpünün gölgesi.

Peymâne-be-dest bezm-i mey-nüş olayum
Zıll-i hum-ı bâdeyi mekân eyle

zimâm-ı esb-i ihsânı:

1. zimâm-ı esb-i ihsânı:-ı
Gazel 14
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Lütuf atının yuları.

Sâha-i gamda ider cilve ne mümkün râm ola
Çerh itmişdür zimâm-ı esb-i ihsânı şikest

zinde ol-:

1. zinde olurdu:-ur, -dı
Kaside 7
Mısra: 55
Kelime Tipi: -
Dirilmek, ölü iken canlı hale gelmek.

Olurdu kayd-ı hayât ile mürde-dil zinde
Tabîb-i müşfik-i lutfuñ iderse dermânı

zînet olun-:

1. zînet olunsâ:-sa
Kaside 6
Mısra: 57
Kelime Tipi: -
Süslenmek.

Zînet olunsâ gûş-ı kabûle revâ idi
Her bir sözüm cihânda benüm dürr-i nâb olur

zînet-âver:

1. zînet-âver:
Kaside 1
Mısra: 30
Taki, ziynet eşyası.

Güşvâredür 'arûs-ı dehre mihr ü meh degül
Ma'nide güşına olmuş zînet-âver rûz u şeb

zînet-fezâ-yı gülşen-i devlet:

1. zînet-fezâ-yı gülşen-i devlet:
Tarih 71
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Devlet gül bahçesinin süstü.

Ola tâ haşre dek zînet-fezâ-yı gülşen-i devlet
Şeref-bahş oldu hâkkâ bu güzel gonca letâfetle

zînet-i rüyuñ:

1. zînet-i rüyuñ:-uñ
Tarih 1
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Yüz süsü (sevgilinin yüzündeki ayva tüyü bağlamında).

Harf-i menkûţ ile bir târîh olur
Zînet-i rüyuñ güzel haţt-ı siyâh

zînet-i ser eyle-:**1. zînet-i ser eyler:-r****Kaside 1**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Başını süslemek (abdal dervişlerin vücutlarına dağ vurmaları bağlamında).

Dāğlardur mihr ü meh abdāl-i çerhe gūyiyā
Sūziş-i ‘aşkıyla eyler zînet-i ser rûz u şeb

zîrâ:**1. zîrâ:****Gazel 7**

Mısra: 7

Çünkü.

Hezâr-âsâ olur mey-nüş olanlar nağme-gü zîrâ
Gül-i bûy-âver-i gülzâr-ı ‘işret sâgar-ı şahbâ

2. zîrâ:**Gazel 19**

Mısra: 4

Çünkü.

Müşk-rîz-i zülf-i yâra perîşânlık eylemiş
Zîrâ demâga bûy-feşândur nesîm-i şubh

3. zîrâ:**Gazel 53**

Mısra: 5

Çünkü.

Olur dil-beste elbet müşk-bûy-ı zülfüne zîrâ
Ser-i ‘uşşâqdan ey mâhrû bend-i belâ çıkmaz

4. zîrâ:**Gazel 66**

Mısra: 2

Çünkü.

Senûn ey mâhrû zülfün ‘adû-yı ehl-i dîn olmuş
Dil-i âvâreyi gördükde zîrâ çîn çîn olmuş

5. zîrâ:**Gazel 72**

Mısra: 9

Çünkü.

‘Ârız-ı dildâra zîrâ var ise meyl eylemiş
Cismini ifnâ idüp olmağdadur rahşân şem‘

6. zîrâ:**Gazel 119**

Mısra: 4

Çünkü.

Bûs eylemem ‘izârını ben vaşluñ isterem
Zîrâ bu nânpare bozar iştihamuzı

7. zîrâ:**Kaside 3**

Mısra: 45

Çünkü.

Anı tahrîre de cür‘et idemezler zîrâ
İrmez ol demlere de çünkü ‘uğul-i insân

8. zîrâ:**Kaside 8**

Mısra: 74

Çünkü.

Bulur mı midhat-i zât-ı şerîfün vaqt-i encâmı
Nice vaşf eylesün bir kaçre zîrâ baħr-ı ‘ummânı

zîr-i hâk ol-:**1. zîr-i hâk ola:-a****Tarih 34**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Toprağın altına girmek, ölmek.

Hızr Paşazâde mîr-i muhterem zâtın Hudâ
Hıfz ide âfâtdan a‘dâsı ola zîr-i hâk

zîr-i nemedden:**1. zîr-i nemedden:-den****Gazel 122**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Keçe hırkanın altı, içi (dervişlerin giydiği keçe hırka bağlamında).

Künc-i ferâğı mesken idüp hırka-püş olan
Seyr ide dehri zîr-i nemedden keşef gibi

zîver bul-:**1. zîver buldı:-dı****Kaside 1**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Süslenip bezenmek.

Kâh-ı çerhe mihr ü meh gūyâ iki zerrîn ‘alem
Buldı bu kaşr-ı felek ânuñla zîver rûz u şeb

zîver-i sadr-ı kerem:

1. **zīver-i şadr-ı kerem:-di****Tarih 39**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cömertlik makamının süsü.

Eyledi bir zāt-ı pāki zīver-i şadr-ı kerem
Kıldı defterdār bir luṭf u mürüvvet-güsteri

ziyā:1. **ziyāsi:-sı****Gazel 76**

Mısra: 2

Parlaklık, aydınlık, ışıık.

Bir dilberüñ ki 'aşıkā mihr ü vefāsı yok
Güyā ki māh münḥasif olmuş ziyāsı yok

ziyā vir:-1. **ziyā virdi:-di****Tarih 54**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Işık vermek, aydınlatmak. İl umut vermek,
mutlu etmek.*

Burc-ı rif'atde ṭulū' eyledi bir necm-i sa'īd
Virdi ḥurşīd gibi 'ālem-i dünyāya ziyā

2. **ziyā virdükçe:-dükçe****Tarih 84**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Işık vermek, aydınlatmak. İl umut vermek,
mutlu etmek.*

Anuñ mir'āt-ı kalbi gerd-i ğamdan ola āsüde
Ziyā virdükçe dehre rūz u şeb bu şem'-i mihr
ü māh

ziyā-bahşā id:-1. **ziyā-bahşā ider:-er****Kaside 1**

Mısra: 63

Kelime Tipi: -

Işık saçmak, aydınlık başışlamak.

Mihr ü mehveş nūr ile ḳalbin ziyā-bahşā ider
Na't-ı pākin söyleyen merd-i sūḥan-ver rūz u
şeb

ziyā-bahşā ol:-1. **ziyā-bahşā olur:-****Gazel 97**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aydınlanmak.

Kızardı dīdeler mestem mey-i cām-ı
muşaffādan
Ziyā-bahşā olur dil pertev-i mihr-i mücellādan

2. **ziyā-bahşā olur:-ur****Gazel 110**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aydınlanmak.

Şeb-i tārīki-i fūrkat olur Feyzī ziyā-bahşā
Ḥayāl-i rüy-ı dilber ḥāṭır-ı vīrāna düşdükçe

3. **ziyā-bahşā olur:-ur****Kaside 5**

Mısra: 41

Kelime Tipi: -

Işık saçmak, aydınlık başışlamak.

Kuḥl idenler çeşmine ānı ziyā-bahşā olur
Ḥāk-i pāyuñ dīde-i baḥta mişāl-i tūtiyā

4. **ziyā-bahşā olur:-ur****Lugaz 10**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Işık saçmak, aydınlık başışlamak.

Ber-zemīndür gāḥice a'lā olur
Mağzı da anuñ ziyā-bahşā olur

5. **ziyā-bahşā olurdu:-ur, -dı****Tarih 14**

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Aydınlanmak.

Şeb-i tārīk-i ğamda rūzgār efsürde itmişdür
Olurdu şem'-i baḥtum luṭfuñ ile hem ziyā-
bahşā

ziyā-bahşā-yı şem'-i encümendür:-1. **ziyā-bahşā-yı şem'-i encümendür:-dür****Gazel 102**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Meclisin mumunun ışık başışlaması
(sevgilinin ışık saçan eli, avucu bağlamında).*

Furūğ-efrūzdur her bir benānı ol perī-rüyüñ
Ziyā-bahşā-yı şem'-i encümendür pençe-i
cānān

ziyā-baḥş-ı cihān ol-:

1. **ziyā-baḥş-ı cihān olmuştur:-muş, -dur**

Kaside 3

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Âlemi nurlandırmak.

Kadem-i pâki ziyā-baḥş-ı cihān olmuştur
Buldı dünyā şeref-i zâtı ile revnâk u şân

ziyāde eyle-:

1. **ziyāde eyleye:-y, -e**

Kaside 7

Mısra: 66

Kelime Tipi: -

Artırmak, fazlalaştırmak.

Olur mı midḥat-i zât-ı şerîfî hiç icrâ
Ziyāde eyleye mi kaṭre baḥr-ı 'ummânı

ziyā-pāş-ı ḥakīkat kıl-:

1. **ziyā-pāş-ı ḥakīkat kıldı:-dı**

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Gerçeğin ışığıyla aydınlatmak (doğruları
anlatarak yol göstermek bağlamında).*

Şeb-i zulmânı ziyā-pāş-ı ḥakīkat kıldı
Zât-ı nūr-âverî ḥurşîd-i sipihr-i 'irfân

ziyā-ver ol-:

1. **ziyā-ver oldı:-dı**

Gazel 82

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aydınlanmak.

Şehā teşrîf idüp ğam-ḥāne-i 'uşşāk-ı nāçāra
Ziyā-ver oldı rüyūñ ey şeh-i bîdād hoş geldün

2. **ziyā-ver olup:-up**

Tahmis 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Aydınlanmak.

Ziyā-ver nūr-ı nazmuñla olup şem'-i hüner
Şubḥî
Bulunca Feyzi-veş şâ'ir felek de çok döner
Şubḥî

3. **ziyā-ver olur:-ur**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Işık, nur olmak.

Mihr ile meh 'āleme olur ziyā-ver rüz u şeb
Nūr-baḥşādur iki mişbâḥ-ı enver rüz u şeb

zücāc-ı ḥatırum:

1. **zücāc-ı ḥatırum:-um**

Gazel 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül şişesi. İl şarap şişesi.

Zücāc-ı ḥatırum işkeste itdi seng-i hicrānuñ
Yıkıldı mülk-i dil şimden girü ta'mîr
müskildür

zühhād:

1. **zühhād:**

Kaside 6

Mısra: 7

Zahitler, sofular.

Zühhād görse ehl-i şafā zevk-i 'ayşda
Bil kim anuñ da ḥāne-i zühdi ḥarāb olur

zülāl-i merḥametüñ:

1. **zülāl-i merḥametüñ:-üñ**

Kaside 7

Mısra: 54

Kelime Tipi: -

Merhametin hoş suyu.

O deñlü teşne-lebüm çeşmesār-ı lutfuñdan
Zülāl-i merḥametüñ sîr iderdi 'atşāmı

zülf:

1. **zülf:-i**

Gazel 104

Mısra: 1

Saç. İl kement.

Rehā mümkün midür murg-ı dile zülfi
kemendinden
Meger bir lutf ide şüh-ı cihānum kendi
kendinden

2. **zülfüñ:-üñ**

Gazel 5

Mısra: 3

(sevgilinin) saçı.

Şeb-i tārīk-i ğamda ƙaldı dil zūlfūñ hevāsıyla
Aceb mi olmasa şubh-ı ümīde bir seher peydā

3. **zūlfīnūñ:-i, -nūñ**

Gazel 6

Mısra: 5

(sevgilinin) saçı.

Nigāh eylerse leylī zūlfīnūñ her tārına ‘uşşāk
Olur Mecnūn-veş ‘āşık-laruñda çok cünūn
peydā

4. **zūlfīn:-in**

Gazel 18

Mısra: 6

(sevgilinin) saçı.

‘Anber-feşān olursa revādūr demāğuma
Zūlfīn o şūhuñ itdi perīşān nesīm-i şubh

5. **zūlfūñ:-üñ**

Gazel 21

Mısra: 3

(sevgilinin) saçı.

Nikāb itme ruḥ-ı tāb-āvere bīhūde zūlfūñ sen
Furūğ-ı rūyuñ ey mehrū ‘ayān mānende-i
ḥurşīd

6. **zūlf:**

Gazel 27

Mısra: 8

(sevgilinin) saçı.

Egerçi ben mey-i la‘l-i lebūñle sermestem
Ğubār-ı zūlf ile ḥayrānuñ olmamız yegdūr

7. **zūlfīne:-i, -n, -e**

Gazel 30

Mısra: 9

(sevgilinin) saçı.

Mecnūn-mişāl beste olup leylī zūlfīne
Feyzī ƙalursa böylece kārūñ cünūn olur

8. **zūlfīne:-in, -e**

Gazel 36

Mısra: 5

(sevgilinin) saçı.

‘Azm-i Çīn itse sezā meyl eyleyen dil zūlfīne
Turre-i şeb-rengine müşk ile ‘anber teşnedūr

9. **zūlfūñ:-üñ**

Gazel 50

Mısra: 5

(sevgilinin) saçı.

Dil bend olalı zūlfūñe ‘uşşāk ile cānā
‘Azm-i reh-i Çīn itmege bir niyyetimüz var

10. **zūlfūñ:-üñ**

Gazel 66

Mısra: 1

(sevgilinin) saçı.

Senūñ ey mährū zūlfūñ ‘adū-yı ehl-i dīn olmuş
Dil-i āvāreyi gördükde zīrā çīn çīn olmuş

11. **zūlfūñ:-üñ**

Gazel 73

Mısra: 3

(sevgilinin) saçı.

Zūlfūñe dil bende oldı hiç rehā mümkün midūr
İtmedi Mecnūnı gör kim ‘aşk-ı Leylādan ferāğ

12. **zūlfīne:-i, -n, -e**

Gazel 74

Mısra: 7

(sevgilinin) saçı.

Dil-i āzāde olur zūlfīne yārūñ beste
Müşk-bū olmada güldeste-i ruḥsār laṭīf

13. **zūlfī:-e**

Gazel 85

Mısra: 3

(sevgilinin) saçı.

Zūlfīe dolaşma nāzır-ı ruḥsār-ı dilber ol
Rehvār-ı deşt-i şām-ı ğarībān olan gönül

14. **zūlfīyle:-i, -y, -le**

Gazel 94

Mısra: 10

(sevgilinin) saçı.

Murg-ı dil oldı Feyzī esīri o mehveşūñ
Zūlfīyle ḥālī dāne ile dāmımız bizüm

15. **zūlfūñ:-üñ**

Gazel 94

Mısra: 3

(sevgilinin) saçı.

Zūlfūñ tağıtdı bād ruḥuñ oldı āşıkār
Mānend-i şubh rüşen olur şāmımız bizüm

16. **zūlfīn:-i, -n**

Gazel 101

Mısra: 8

(sevgilinin) saçı.

Şayd itdi āhuvān-dilān-ı fütādeyi
Zūlfīn o şūhuñ ejder-i bī-cān şanur gören

17. **zülfüñ: -üñ****Gazel 121**

Mısra: 4

(sevgilinin) saçı.

Cân demâğın nice ta'îr itmesün ey mâhrû
Müşk-efşân oldu zülfüñ 'anber-i sârâ gibi

18. **zülfüñde: -üñ, -de****Gazel 121**

Mısra: 8

(sevgilinin) saçı.

Feth-i genc-i hüsnüñ olmaz rüyuñ üzre ey perî
Pîç pîç olmuş yatur zülfüñde ejderhâ gibi

19. **zülfini: -i, -n, -i****Rûbai 43**

Mısra: 3

(sevgilinin) saçı.

Fikr itmededür zülfini Feyzî her dem
Esrâr-ı leb-i yâr ile hayrân oldu

Zü'l-fekâr:1. **Zü'l-fekârdur: -dur****Kaside 2**

Mısra: 46

*Hız. Ali' nin kılıcı (şairin kalemi
bağlamında).*

Düldül-i tab'uma süvâr olmuş
Güyyâ Zü'l-fekârdur kalemüm

zülfi 'anber-âsâdan:1. **zülfi 'anber-âsâdan: -dan****Gazel 73**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) anber kokulu saçı.

Dil ide mümkün mi zülfi 'anber-âsâdan ferâğ
Mümteni' oldu cihânda 'aşk u sevdâdan ferâğ

zülfi 'anber-büya:1. **zülfi 'anber-büya: -a****Gazel 67**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) anber kokulu saçı.

Gönül aşûfte oldu zülfi 'anber-büya
varmışmış

'Aceb Mecnündür ol Leyli-i dil-cüya
varmışmış

zülfi 'anber-efşânı:1. **zülfi 'anber-efşânı: -ı****Kaside 8**

Mısra: 60

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) anber kokusu saçan saçı.

Demâğ-ı hâhişin eyler mu'a'ttar 'aşıkuñ dilber
Nesîmiyle perîşân olsa zülfi 'anber-efşânı

zülfi 'anber-rîz:1. **zülfi 'anber-rîz:****Gazel 114**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Anber kokusu yayan saç (tuzak
bağlamında).*

Ne hâcet zülfi 'anber-rîz hâl-i müşk-bü cânâ
Olurdu bende dil olmazdı dâm u dâne
kaydında

zülfi bütâna:1. **zülfi bütâna: -a****Gazel 44**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellerin saçları.

Şehâ şahbâ-yı gamdan aşıkuñ âlüfte olmuşdur
Gönül zülfi bütâna meyl idüp aşûfte olmuşdur

zülfi dilârâda:1. **zülfi dilârâda: -da****Gazel 95**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçı.

Âzâde-dil o zülfi dilârâda olmasun
Ha'tt-ı ruh-ı nigârı temâşada olmasun

zülfi dil-âvizüñ:1. **zülfi dil-âvizüñ: -üñ****Gazel 81**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Gönül bağlanmış saç (aşığı, saçının
teliyle kendine bağlayan sevgili bağlamında).*

Meded ey Mevlevî dilber senüñ zülf-i dil-
âvîzüñ
Beni bend eyleyüp mest itdi çeşm-i fitne-
engîzüñ

zülf-i dilbere:

1. zülf-i dilbere:-e

Gazel 19

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçı.

Mümkün mi beste olmaya dil zülf-i dilbere
Dildâdegâna müşk-resândur nesîm-i şubh

zülf-i ham-be-ham-ı müşk-bâr:

1. zülf-i ham-be-ham-ı müşk-bâr:

Gazel 115

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Misk kokusu saçan бүklüm бүклüm saç
(sevgilinin saç bağlamında).*

Siyâh-mağz-ı cünûn oldı ‘âşık-ı şeydâ
O zülf-i ham-be-ham-ı müşk-bâr seyrinde

zülf-i hayâl-i müşk-sâ:

1. zülf-i hayâl-i müşk-sâ:

Gazel 53

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) misk kokulu saçının hayali.

Nice Mecnûnün olmaz leyli-i zülfüñle dil
şimdi
Dilinden ‘âşıkun zülf-i hayâl-i müşk-sâ
çıkamaz

zülf-i hûbân:

1. zülf-i hûbân:

Kaside 3

Mısra: 72

Kelime Tipi: -

Güzellerin saçı.

İtdi ben bî-dili âzürde hevâ-yı ‘aşkum
Dil-i bîçareyi bend eyledi zülf-i hûbân

zülf-i nikâbdan:

1. zülf-i nikâbdan:-dan

Gazel 71

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Saç örtüsü (yanağı, yüzü örten saç
bağlamında).*

O mehveşün ruhı zülf-i nikâbdan mahzûz
Mişâl-i mihr ‘acebdür şehâbdan mahzûz

zülf-i perîşâna:

1. zülf-i perîşâna:-a

Gazel 11

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dağınık saçlı (sevgili).

Tâb-âver-i ruhuñ görelî Feyzi ol mehûñ
Dil bende oldı zülf-i perîşâna rûz u şeb

2. zülf-i perîşâna:-a

Rûbai 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Perişan,dağınık saç.

Dil zülf-i perîşâna giriftâr olmuş
Bir kayda düşüp ‘aşk ile nâçâr olmuş

zülf-i pür-çîn:

1. zülf-i pür-çîn:

Gazel 49

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Kıvrıcık saçları.

‘Îzâr-ı tâbdârün zülf-i pür-çîn ile setr itmek
O mehrünüñ kemâl-i nâz u istîgnâlarındandır

zülf-i pür-hamı:

1. zülf-i pür-hamı:-ı

Gazel 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kıvrımlı saç.

Setr itmeseydi ‘arızını zülf-i pür-hamı
Dil düşmez idi miñnet-i hicrâna rûz u şeb

zülf-i siyâh:

1. zülf-i siyâh:

Gazel 98

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevgilinin siyah saçı.

Bir gün bu bād-ı āh perīṣān ider anı
Zülf-i siyāh perde-i dīdāruñ olmasun

zülfi siyeh-tābı:

1. zülfi siyeh-tābı:-ı

Gazel 92

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) parlak siyah saçı.

‘İzārı zülfi siyeh-tābı itdi mi mestür
Kūsūf-ı mihr-i münevver midür nedür bilmem

zülfi siyehüñ:

1. zülfi siyehüñ:-üñ

Gazel 41

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) siyah saçı.

Çeşm-i siyehüñ ‘işve-ver-i nāz-ı hevesdür
Murğ-ı dile zülfi siyehüñ dām-ı kafesdür

zülfi yār:

1. zülfi yāra:-a

Gazel 37

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçı.

Benümle gelmedi ey Feyzi küy-ı dilberden
Esr olup yine dil zülfi yāra ıalmışdur

2. zülfi yāra:-a

Gazel 125

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçı.

Gönül bend oldı zülfi yāra ben zār olduğum
kaldı

Mişāl-i murğ-ı āvāre giriftār olduğum kaldı

zülfi yār-ı ‘anber-efşanı:

1. zülfi yār-ı ‘anber-efşanı:-ı

Gazel 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Anber kokusu yayan sevgilinin saçı.

İtmesün tek zülfi yār-ı ‘anber-efşanı şikest
Eylesün mikrāz-ı hecri rişte-i cānı şikest

zulmet-i ğam:

1. zulmet-i ğam:

Gazel 81

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gam karanlığı II sıkıntı, üzüntü hālî.

Derūnda maḥv olurdu zulmet-i ğam kisb-i nūr
eyler
Olan dildāde-i ‘aşkı cihānda Şems-i Tebrizüñ

2. zulmet-i ğam:

Gazel 89

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gam karanlığı II sıkıntı, üzüntü hālî.

Maḥv olur zulmet-i ğam mey içelüm cām-ı
dili
Fikret-i la‘l-i leb-i yār ile tenvīr idelüm

3. zulmet-i ğam:

Gazel 107

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gam karanlığı (dert ve sıkıntının
meydana getirdiği üzüntü hali).

Serāser maḥv olurdu zulmet-i ğam levḥ-i
ḥātırdan
Şafā vü zevke tev’emdür tarīk-i Nakşbendiyye

4. zulmet-i ğam:

Gazel 126

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gam karanlığı (dert ve sıkıntının
meydana getirdiği üzüntü hali bağlamında).

Zulmet-i ğam devr-i evvelde gönülünden dūr
olur
Güyyā mihr-i dıraḥşāndur semā‘-ı Mevlevī

zulmet-i küfr:

1. zulmet-i küfr:

Kaside 3

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Küfür karanlığı.

Nābedīd oldı o dem zulmet-i küfr ‘ālemden
Pertev-endāz-ı ruh-ı pāki olunca leme‘ān

zümregān-ı aşıyā:

1. zümregān-ı aşıyā:

Kaside 5

Mısra: 62

Kelime Tipi: -
Cömertler topluluğu.

Ya‘ni ol ağa-yı ‘ālī-rütbe-i Mısr-ı hıred
 Nāmına ikrām iderler zümregān-ı ashıyā

zümre-i erbāb-ı firāk:

1. zümre-i erbāb-ı firāk:

Gazel 77

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayrılık çekmekte usta olanların camiası.

Gören idbārını iqbāline bir gün irişür
 Şādkām olmaya mı zümre-i erbāb-ı firāk